SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towařstwowe a hosćencařske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 52 Budyšin — Póndźelu 2. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Lipsčanske nalětnje wulkowiki so wotewriłe

Wczera njedźelu ßu ßo Lipſczanſke nalětnje wulkowiki 1936 wotewrile. Wopyt a wobkhad běſche tak wulki, ſo móže ßo ßnadź jenož ſ wotewrjeńſkim lěta 1928 pſchirunacź, kiž běſche dotal najßylniſchi w powójnſkim czaßu. S pſchipowědźenjow ßudźo wyſchnoſcze wulkowikow ßylny njedźelſki wopyt woczakowachu. Tola jich woczakowanje ßo we wjele pſchetrjechi. Hižo dopołdnja w 9 hodźinach běchu dróhi ſnutskowneho měſta, hdźež ßu twarjenja muſtrowych wulkowikow, połne ludźi. We wſchěch twarjenjach běſche hižo w tutym czaßu wulka cziſchczeńza. Ssamo pſchipołdnju njebě pytnycź, ſo pſchiwał luda popuſchczi.

Dr. Goebbels w Lipsku k wukrajnym nowinarjam rěčał

W pſchitomnoſczi mnohich czeſtnych hoſczi, mjes kotrymiž běſchtaj němſki miniſter dr. Goebbels a ſakſki hoſpodaŕſki miniſter Lenk, běſche njedźelu wjeczor we wulkej ſali doma knihikupzow witanje tukrajnych a wukrajnych nowinarjow.

President Lipſczanſkeho hamta wulkowikow dr. Köhler němſkeho miniſtra dr. Goebbelſa wutrobnje witaſche. Potom wón wulkowiki jako najwjetſche wiki hotowych tworow zyłeho ßwěta wopißowaſche. **Wukraj, kiž ßurowiſny wupłodźuje, ma najwjetſchi hoſpodaŕſki ſajim ſa to, ſo němſke hotowe twory kupowacź.** Pſchetož Němſka móže ßurowiſny, kiž trjeba, jenož ſ hotowymi tworami ſapłaczicź. Rěcznik Lipſczanſke wulkowiki jako najwjetſche wukładne wokno woſnamjenjeſche.

W mjenje němſkich redaktorow hoſpodaŕſki redaktor Werner Peiner w „Porheinſkich krajnych nowin“ w Düſſeldorfje porěcza. C. R. C. Mixon wot nowin „Statesman“ w Kalkucze w Indiſkej w mjenje wukrajnych nowinarjow rěczeſche. Wón jako Jendźelczan rjekny, ſo **ßebi Jendźelſka niczo bóle njepſcheje, hacž ſ Němſkej ſaßo do ßylniſchich wikowańſkich poczahow ſtupicź.** Mixon hiſchcze na Indiſku ſpomni, w kotrejž je wulka potrjeba induſtrijowych tworow.

Němſki miniſter dr. Goebbels na ßwětowu wójnu ſpomni, kotraž běſche ßwětowe hoſpodaŕſtwo nimale zyle ſaſtajiła. **Dźenßa je położenje ßwětoweho hoſpodaŕſtwa tajke, ſo ßo jeni w njewutrjebanym bohatſtwje ſkoro ſadußcha a druſy w khudobje ſkoro ſańdu.** Hoſpodaŕſke nuſy, pod kotrymiž ßwět hižo wjele lět czerpi, ßu ſ politiſkich winow naſtałe. **Zyły ßwět běſche ßo ſkónczjnje do dołžneho ſyſtema ſaſchmjatał, ſ kotrehož móžachu ßo ſkónczjnje jenotliwe ludy jenož ſ tym wußwobodźicź, ſo pſcheſtachu dołh wotpłaczowacź, dokelž bychu hewak do ſahuby ſapadłe.**

Miniſter tež ſ dokładnymi ſtatiſtikami dopokaſa, kak ßu induſtrialne ßurowiſny na kraje ſemje njeſtajnje rosdźělene. **To pak njeby hiſchcze tak ſlě było, hdy by tu ſtroweho wikowanja było.** Nimo teho ma ßo hiſchcze njewěſtoſcz měnow (Währungen) wſchelakich krajow wobkedźbowacź, ſ cziniž ßo wikowanje poczežuje. Runje tak ſteji ſe ſlotom jenotliwych ſtatow, tež tu ßu wulke pſcheměnjenja a njeſtajnoſcze widźecź.

Miniſter potom na němſke wunamakaŕſtwo pſcheńdźe, kotremuž ßo poradźi, wjele naturſkich ßurowiſnow ſ wuměłſkimi narunacź, kiž ßu runje telko hódne kaž naturſke, haj ſdźěla hiſchcze lěpſche. Dźenßa ßo w Němſkej wośebje wo tři nowe ßurowiſny jedna. 1. wolij ſ wuhla; 2. domjaza włoknanina (Faſerſtoffe), ſ kotrymiž móže ßo něhdźe 100 hacž 150 milijonow dewiſow ſalutowacź; 3. ſynthetiſki kawczuk, pſchi kotrymž ßo wo zyle nowy wudźěłk jedna, kiž ßo buna mjenuje a kiž je lěpſchi hacž naturſki kawczuk, kaž je wjednik to njedawno mohł ſwěſczicź.

Skónczjnje miniſter na ſtrachi pokaſa, kiž druhim krajam ſ anarchiju hroža. Wěſo ßu ßo ßwětowe hoſpodaŕſke konferenzy wotměwałe; wone pak njejßu wopradźite winy wotſtroniłe. Stare waſchnja ßu ßo jako njewuſchne wopokaſałe. Miniſter ſkónczi ßwoju rěcž ſ praſchenjom ſa ſamołwitymi, kotſiž nowe lěpſche waſchnja niž jenož ſpóſnaja ale tež do ſkutka ſtaja.

Nowe italske dobyće na połnócnej frónće

Powěſczeŕnja „Agenzia Stefani“ w Romje ſ Asmary hmatſzy powě: Bitwa, kotraž je ßo 27. februara w Tembienſkej ſapoczała, móže ßo jako dobyta wobhladowacź. Njepſcheczel ßo ſaßakle wobaraſche, ſo by ßo wobſtupjenja ſminył. Wójſko wjeŕcha Kaſſy je ßo ſniczilo. Njepſcheczelowe ſchkodowanja ßu jara czežke. Italczenjo ßu njeßměrne ßkłady brónjow, ſkotu a wójnſkeje potrjeby dobyli. Wjeŕcha Kaſſu je tón ßamy dónt potrjechił, kaž njedawno wjeŕcha Mulugetu. Wojeŕſke lětadła ßu na tym, ſo bychu dobycze wuwužiłe.

Marſchall Badoglio je ſ eritrejſkeje fronty telegrafował, ſo ßo wójſko wjeŕcha Kaſſy rosběhuje.

Abesynska północna fronta pada

Wot pjatka ßo na abeßynſkej połnóznej frónczje wulka italſka offenſiva wotměwa. Italczenjo chzedźa ſ njej wójſko wjeŕcha Kaſſy a wjeŕcha Seyouma wobſtupicź. W italſkim hłownym kwartěrje maju ſa to, ſo móže ßo tutón wotrohlad jako dozpěty wobhladowacź a ſo móže ßo abeßynſka połnózna fronta jako rosbita wobhladowacź.

W tym ßamym czaßu, hdyž 1. italſki korps k horje Aladźi poſtupowaſche, je korps domoródnych ſ podpjeru 3. korpſa na Tembienſkej wyßokej runinje pſchecziwo wójſkomaj wjeŕcha Kaſſy a wjeŕcha Seycuma poſtupował. Italſke wójſko ſ něhdźe 70 000 mužemi pojpochi ſpytowaſche, na ſtronu k Hauſſienej abeßynſku frontu pſchełamacź.

3. korps ſ krótkeho wjeczora rěki Ghewy poſtupowaſche. Korps domoródnych pak 28. februara rano abeßynſke ſtejiſchcza na horje Work (ſłotej horje) ſ nadběhom doby. Korpſej domoródnych ßu ßo alpſzy honjerjo a czornokoſchlakojo pſchidali. Tuczi na něhdźe 2000 metrow wyßoki wjeŕſchk hory tak ſkradźu ſaléſechu, ſo jich njepſcheczel njeběſche pytnył. **Woni njepſcheczela, kiž ßo njelubje pſchekwapi, w krwawnym wojowanju ſ bajonettami ſ hory wuhnachu.**

Haczrunjež artillerija ßylnje tſěleſche a lětadła bomby na nich mjetachu, ſo hnydom po rjadach padachu, Abeßynjenjo zyły dźeń ſpytowachu ßwoje ſtejiſchczo ſaßo dobycź. Skónczjnje pak dyrbjachu tola pſched italſkej namozu zofacź. Woni 3000 morwych, mjes nimi jeneho wyſchſcheho wjednika a pjecź nižſchich wjednikow ſawoſtajichu. Italczenjo woſjewjeja, ſo ßu na tutym dnju 500 morwych ſhubili. 3. italſki korps je ßo mjes tym k abeßynſkim ſtejiſchczam pſchi rězy Ghewje ſbližił a zofazeho njepſcheczela wot ſady nadběhuje.

Ssobotu 29. februara ßu Italczenjo ſe ßwojej offenſiwu pokraczowali. Tuta pak ßo njedźelu hiſchcze njeběſche ſkónczila. Wo Abeßynjanach ßmě ßo prajicź, ſo je na połnóznej frónczje jenož hiſchcze jich wójſko wjeŕcha Imru ke wojowanju khmane. **W italſkim hłownym kwartěrje ßo powěda, ſo je Abeßynſka we wojeŕſkim naſtupanju hižo něſko wójnu pſchěhrała.**

Dr. Krofta čěskokłowakski zwonkowny minister

President czěſkoßłowakſkeje republiki dr. Beneſch je ßobotu dotalneho naměſtneho ſwonkowneho miniſtra dra. Kamila Kroftu ſa ſwonkowneho miniſtra pomjenował. Nowopomjenowany ſwonkowny miniſter je w pſchitomnoſczi miniſterſkeho pſchedßydy Hodže pſchißahu na ſtatnu wuſtawu ſłožił. Po pſchißohanju ſtatny preſident Beneſch miniſterſkeho pſchedßydu a noweho ſwonkowneho miniſtra w priwatnej audienzy pſchija.

Prjedy hacž Krofta do ſtatneje ßłužby ſaſtupi, běſche wón profeßor ſa ſtawiſny pſchi Pražkej univerſiczje. Wón hižo lěta dołho do najbližſchich ßobudźěłaczerjow ſtatneho preſidenta Beneſcha ßłuſcha. Prjedy hacž ßo do ſwonkowneho miniſterſtwa powoła, běſche Krofta wupóßłanz pola Vatikana, we Winje a Barlinje.

Hacž do ßwojeho pomjenowanja ſa ſwonkowneho miniſtra běſche Krofta naměſtny ſwonkowny miniſter. Sa jeho naßlědnika ßo najſkerje nětcziſchi czěſkoßłowakſki wupóßłanz w Moſkwje, Bohdan Pawlu pomjenuje. Pawlu ſe žurnaliſtiſkeho powołanja pokhadźa a je tehorunja jedyn ſ tych, kotſiž ſtatnemu preſidentej bliſko ſteja.

Wjednik wo poměru mjez Němskej a Francowskej

Franzowſke nowiny „Paris Midi“ ßu rosrěczowanje wocziſchczałe, kiž je ſnaty franzowſki ſpißaczel Bertrand de Jouvenel ſ němſkim kanzlerom pſched někotrymi dnjemi měł, potajkim prjedy hacž je franzowſka komora franzowſkoßowjetſkoruſkemu ſrěczenju pſchihłoßowała. W tutym rosrěczowanju je wjednik a němſki kanzler mjes druhim prajił:

Njeby to była ſahuba ſa wobaj ludaj, hdy byſchtaj ſnowa na bitwiſchczu kraſyłoj? Njeje dha to najlěpſche, ſo měr knježi? Pſchi ßwojim rosrěczowanju ſ Jouvenelom wjednik wo „hódanczku“ rěczeſche, kiž je jeho wjednika němſkeho luda ſcziniło. Wón rjekny, ſo runje tak kaž je němſki lud na njeroſum wojowanja kłaßow pokaſał, na roſum na mjeſynarodnym polu appeluje. Wjednik praji, ſo chze němſkemu ludej dopokaſacź, ſo je ſmyßł ſtareho njepſchelſtwa mjes Němſkej a Franzowſkej njeſmyßł.

Potom ßo Bertrand do Jouvenel wjednika wo jeho woſpjetnych měrowych woſjewjenjach wopraſcha a jeho na wjednikowe nahladay, w jeho knihy „Mein Kampf“ wuprajene, pokaſa. Wjednik wotmołwi, ſo je ßwoju knihu w jaſtwje ſpißał w czaßu, hdyž běchu franzowſzy wojazy Poruhrſku wobßadźili, potajkim we wokomiku najwjetſcheje napjatoſcze mjes woběmaj krajomaj. Dźenßa pak tu njeje žaneje pſchicžiny wjazy ſa někajki konflikt.

Bertrand de Jouvenel ßo wjednika wopraſcha, kak ßo Němſka k franzowſko-ßowjetſkoruſkemu ſrěczenju ſtaja. Wjednik wotmołwi, **ſo budźe ßo wón wośobinſzy ſtajnje wo doroſumjenje ſ Franzowſkej prózowacź. Se ſrěczenjom pak ßo jara wobžarujomne nowe położenje wutwori.** Franzowſka da ßo do diplomatiſkeje hry jeneje mozy ſczahnycź, kotraž chze wulke europſke ludy do njeporjada pſchinjeſcź, ſo by ſ teho ßwój wužitk měła. Njeßmě ßo ſapomnicź, ſo je ßowjetſka Ruſka politiſki faktor, kiž ma explosiwnu rewoluzionarnu ideju a hobrſke wobrónjenje. Wjednik na kónzu ßwojeje rěcze praji, ſo w mjenje zyłeho němſkeho luda rěczi, hdyž Franzowſkej rjeknje, ſo móže Franzowſka, hdyž jenož chze, tamnemu „němſkemu ſtrachej„ kónz ſczinicź, dokelž ßo němſki lud ßwojemu wjednikej połnje dowěrja a dokelž ßebi tutón wjednik pſcheczelſtwo ſ Franzowſkej pſcheje.

Japanscy zběžkarjo so poddali

S Tokia ßo hamtſzy powě, ſo ßo miniſterſki preſident Okada pſchi wojeŕſkim puczu njeje morił. Hdyž běchu ßo ſběžkarjo do jeho wobydlenja dobyli, běſche ßo jemu poradźiło czeknycź a ßo hacž do 27. februara w ßwojim hamtſkim wobydlenju ſkhowacź. Wjeczor tuteho dnja je ßo jemu potom poradźiło czeknycź, ſo jo ſběžkarjo njepytnychu. Jeho naměſtnik Goto ſaßo ſnutskowne miniſterſtwo pſchewoſmje.

Wo położenju w japanſkim hłownym měſcze je japanſka powěſczeŕnja „Domei“ woſjewiła, **ſo je ßo wojeŕſki pucž mohł podußycź a ſo ßo pſchi tym njeje trjebało ani jedyn ras wutſělicź. S hłowneho kwartěra Tokioſkeho wójſkeho kommandanta je ßo hamtſka radiowa powěſcź wudała, ſo je ßo ſběžk zyle ſkóncził. Na to ßu ßo w nozy k ßobocze a ßobotu dopołdnja nimale wſchitzy ſběžkarjo ſe ßwojimi offizěrami poddali. Jenož mała czrjódka hiſchcze w hotelu Sanno a hamtſke ßydło miniſterſkeho preſidenta ſtražowaſche.**

W Tokiu je zyle měrno. Wſchitke ſawjery ßu ßo wotſtroniłe. Wojazy ßu ßo ſaßo do kaſarnow wróczili a ßu wſchitke barrikady a wobtwjerdźenja wotſtronili. Klamy a hoſczenzy ßu ſaßo wotewrjene.

Žaneho krejpřeleća

Powěſczeŕnja ‚Domei‘ hiſchcze powě, ſo je Tokioſki wójnſki kommandant łahodnje poſtupował, dokelž ßu ßo ſběžkarſzy wojazy ſměrom wróczo czahnyli. Wójnſki kommandant je w jenym ßwojich woſjewjenjow ſdźělił, ſo je ßo jenož tohodla dlił, pſchecziwo ſběžkarjam ſakroczicź, dokelž je chzył krejroſleczu ſadźěwacź. Tola tež narodne ſaczucze ſakaſuje, ſo kěžorſzy wojazy ſ brónjemi pſchecziwo ßebi wuſtupja.

Nowy němski ſapóßłanz w Pariſu.

Datalneho němſkeho ſapóßłanza w Madridźe hrabju ſ Welczecka je wjednik ſa ſapóßłanza w Pariſu pomjenował. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

Krwawne zražen'a w Damaskonje

W Damaſkonje je pjatk k nowemu czěžkemu ſraženju dóſchło. Sſyla luda, kotraž ßo wot wjeczorneje modlitwy ſ Omajadenſkeje moſcheje wróczeſche, ßo ſ kamjenjemi do polizije da. Polizajſzy ſaſtojnizy ßo ſ tſělenjom wobarachu. Dwě woßobje ßo ſatſěliſchtej a dźewjecź woßobow ßo ſrani. Polizija demonſtrantow do moſcheje ſtłóczi a moſcheju woblěhaſche.

Pjatk ßu ßo wjednizy politiſkich ſtronow k rosrěczowanju pola miniſterſkeho preſidenta ſhromadźili. Někotſi wjednizy ſtronow chzedźa do Pariſa puczowacź a ſ franzowſkim knježeŕſtwom jednacź.

Marksistiskemu pučej w Chileskej so zadźěwało

W chileſkim hłownym měſcźe Santiago de Chile je ßo poradźiło, puczej ſadźěwacź, kiž po wſchěm ſdaczu ſ markſiſtiſkeje ſtrony wukhadźeſche. Kaž ßo powě, ßu prjedawſchi wojeŕſzy a polizajſzy offizěrojo ſpytali wyßokich generalow ſajecź a roskaſowaŕſku móz na ßo ſtorhnycź. Wyſchſchi roskaſowaŕ chileſkeho wójſka general Novoa pak je rosßudnje pſchecźiwo wſchitkim puczowym poſpytam poſtupał. Položenje w chileſkim hłownym měſcźe je drje napjate, tola měrne. General Novoa je knježeŕſtwu woſjewił, ſo wójſko ßwěru k njemu ſteji. Dokelž tež wobrónjena republikanſka miliza na knježeŕſtwowej ſtronje ſteji, ßo njeſdawa, ſo ſtej ſjawny měr a porjad wohroženej. 22 wobdźělnikow pſchi puczowym poſpycźe je ßo ſajało.

Krótke politiske powěsće

Eden w Genfu.

Jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden je njedźelu popołdnju ſ Londona do Genfa wotjěł.

Rozprawa krajneho burstwa w Sakskej

Žitne hoſpodaŕſtwo: W ſaſchłym tydźenju ßu poſkiczenja w rożźy ſkerje popuſchczíłe. Dowos pſcheńzy je tohorunja ßłaby. Jeczmjenjowe wiki ſa induſtriju a piwaŕnje běchu, kaž hacž dotal, měrne. Wotbywanje je czěſchiſche. Wulke napraſchowanje je dale ſa pizowanſkim jeczmjenjom a wowßom. Wobkhod ſe rźanej muku bě měrny. Tež wobkhod ſ pſcheńcžnej muku njemóžeſche ßo wožiwicź. Wobroty njepſchekroczichu krycźe běžneje potrjeby. Napraſchowanje ſa wotrubami, woßebje ſa rźanymi wotrubami, je dale jara wulke. Najnuſniſcha potrjeba njemóžeſche ßo pſchezo ſpokojicź. Wobrot pizowtnſkich mukow bě móžny jenož pſchi pſchihódnych płaczíſnach, a czorne muki dachu ßo czežko ſaměſczicź. Wulke napraſchowanje ſa ßuſchenymi truzkami njeda ßo ſpokojicź. Tež ſa truzkami zokroweje rěpy bě žiwe napraſchowanje. Tež ſa běrnjazymi truzkami bě ſtajnje wulke napraſchowanje. Rosdźělenſke wopißma ſa 5. pſchidźělenje wolija ßu ßo rosdźěliłe a w najbliżſchich dnjach ma ßo ſ rosdźělenjom wolija liczicź.

Rěžny ſkót: W ſaſchłym tydźenju bě ßo pſchihnacźe powjetſchiło. W zyłku pſchihna ßo na ſakſke wiki 2253 ſchtuk howjaſeho ſkotu. Potrjeba móžeſche ßo na wſchěch wikach pſches 60 proz. kontingenta krycź. Kwalita je ßo lědma pſcheměniła, hacž runjež běchu wiki žiwe, popuſchczowachu płaczíſny w ßrěnich a nižſchich rjadownjach pola bykow, krowow a jałojzow. Na czelazych wikach bě tohorunja doſcź materiala, potrjeba móžeſche ßo połnje krycź. W Drježdźanach we wſchěch rjadownjach płaczíſny wo něſchto mało poſtupiłe. W Lipſku a Kamjenizy płaczíſny ſkerje popuſchczowachu. W Zwikawje a Plawnje runachu ßo tym w pſchedkhadźazym tydźenju. Pſchiwós na wowczich wikach dożahaſche ſa krycźe potrjeby. Pſchi pomałym wobkhadźe a ſpadowazych płaczíſnach ßo wiki zyle njewuprósdnichu. Wobeßkanje ßwinjaz kow je ßo w ſaſchłym tydźenju dale polěpſchiło. W ßo na ſakſke wiki 9000 ßwini póßła. Tute ßwinje krute płaczíſny pſchidźěłowachu.

Mlokowe hoſpodaŕſtwo: Wotedacźe mloka je w ſchłym tydźenju dale poſtupiło. Wotbytk pitneho m a ßmjetany ſpadowaſche. W ſakſkich mlokaŕnjach ho ſaſchłym tydźenju runje tak wjele butry nadźěła tak dźeń pſched tym. Dla ſmjerſkow bě w jědźnych běr na wikach poměrnje mało poſkiczenjow. Tola tež nap ſchowanje njebě wulke. Płaczíſny ſa jědźne běrny ßo pſcheměnichu. W ſaſchłym tydźenju běſch tež žiwe nap ſchowanje ſa jejemi. Dowós pak ßo pornjo pſchedh dźazemu tydźenjej pomjeńſchi. Na ßadowych wikach naſta pſcheměnjenja. Dowós w czeŕſtwej ſeleninje bě tak wulki, kaž tydźeń pſched tym, tola dożahaſche krycźe potrjeby.

Plahowanje wowzow w Sakſkej w prěnim rjedźe.

We wupłodźeŕſkej bitwje dyrbimy tež na wjet wunoſchk wołmy myßlicź. So je ßo tuta nuſnoſcź w S ſkej na ſpokojazę waſchnje ſapſchijała, dopokaſuje ſo wobſtatk wowzow w Sakſkej, kotryž w lěcźe 1912 ſchcźe 55 137 ſchtuk wuczinjeſche, ſ 65 328 w lěcźe a 69 116 kónz 1934 na 86 232 kónz 1935 poſtupi. dezemberſkeho liczenja w lěcźe 1934 hacž do dezemb ſkeho liczenja lěta 1935 je ßo ſakſki wobſtatk wow wo něhdźe 25 proz. powjetſchił. Pſcheŕěſkowy pſch w zyłym kraju wuczinja 12,5 proz., tak ſo je wob wowzow w běhu lěta 1935 dwójzy tak wulki, kaž ſta pſcheŕěſkowy pſchiroſt. Tola tutón pſchiroſt njeje hiſch dożahazy. Naſch ſaměr dyrbi bycź, ſo w Sakſkej ſ mjeńſcha 150 000 wowzow wobßedźimy. Kóždy bur, wowzu plahuje, k tomu pſchinoſchuje, ſo ßo wupłod ſka bitwa dobudźe.

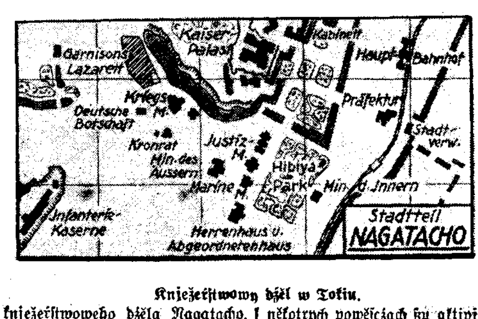

Knježeŕſtwowy dźěl w Tokiu.

Pſchehladna kharta knježeŕſtwoweho dźěla Nagatacho, w kotrymž maja ſběžkarjo zyłu liczbu twarjenjow wobſadźenych. W tutym dźělu. ßu wſchě wažne knježeŕſtwowe twarjenja japanſkeho hłowneho měſta, tež polizajſke ſarjadniſtwo a w bliſkoſczi je tež kěžorſki palaſt. Po někotrych powěſczach ßu aktiviſtojo (ſběžkarjo) ſwólni dobrowólnje twarjenja wopuſchczicź. Po druhich ſczach pak ßu [illegible]naprawy czinile, ſo bychu ßo ſbě ſ mozu ſ tu[illegible]warjenjow wuhnali.

(Graph. Werkſtätten,

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.

Do serbšćiny přełožił J. Winget.

16] (Pokračowanje.)

Z blědeje jasnosće, kotraž hižo khwilu na wobzorje switaše, wunóri so měsačk, wulki, měrny połny a z nowa sta so něšto dźiwne. Hlej, Maruška wuhlada, kak wot měsačka cyłe roje jandźelkow wukhadźeja, kaž tajke złote pčołki a po pruhach hač k njej dale płowaja z křidleškami pjerchotajcy, wjerćo so a wijo a z dźěsćowskimi hłosami spěwajo.

— „Wbohe holčo — pokoj tebi! Bědny ptačko, pokoj tebi! Pólna kwětka, sćerpna, ćicha, pokoj tebi!

Tak spěwajcy zatřasowachu so nad njej keluški běłych lilijow a slěborne drobne zwónčki, kotrež zwonjachu:

— Spi holčo spi — zańdźel, wóčcy spi.

A bu ji někak derje, jasnje, spokojnje, zo woprawdźe wusny. Nóc so miny a poča blědnyć. Dniše so. Switanje woběli wodu. Sćežory a wuhenje počachu ze sćina wustupować a mohł rjec so bližować. Ławrjenc klečeše hižo pokhileny nad Marušku.

Mysleše, zo je wumrjeła. Swižna jeje postawa ležeše njehibnywši so, woči měješe zańdźelenej, wobličo blěde kaž płat z namódrym poćehnjenjom, ćicha sprostnjena. Podarmo ju stary za ramjo wjerhaše, ani njezatřepjeta, ani njewotewri woči. Ławrjencej so zezda, zo snadź tež wón mrěje, ale złožiwši ruku k jeje ertej, začu, zo dycha. Wutroba w njej dźěłaše, byrnjež słabje; zrozymi pak, zo móže kóždu khwilku wumrjeć. Je-li so z rańšeje kurjawy ćichi rjany Boži dźeń wunóri, jeli ju słónco wokřeje, wotući, hinak nic.

Rybački počachu nad njej zejhrawać, kaž bychu ju na starosći měłe; někotre zesydachu so na blizke stołpy. Rańša młha so po něčim rozeńdźe z wodychom nawječorneho wětřička; běše to nalětny ćopły cuni wětřičk, połny słódkosće.

Potom zeskhadźa słónco. Jeho pruhi padźechu najprjedy na wjerški róštow, potom spušćejcy so dale niže wjerhachu swoje złote swětło na Marušcyne morwe mjezwočo, kaž bychu ju košić, pěsćić a tak zatućić chcyłe. W tutym błyšću a we wěncu jasnych włosow, kotrež běchu so při nócnym bědźenju a w nócnej włóžnosći rozpušćiłe, běše to woprawdźe jandźelske wobličo; bě wšak tež Maruška, w swojim ćeŕpjenju a njezbožu jandźelej runa.

Rjany róžowy dźeń stawaše z wody, słóncno wohrjewaše dale bóle. wětr za[illegible]waše so sobuželnje na Marušku, rybački so w powětře kaž z wěncom do koła wjerćo škrěčachu, kaž bychu ju chcyłe wubudźić. Ławrjenc wusleče so kaftan přikry z nim jeje nozy a nadźija poča jemu do wutroby stupać. Z jeje wobliča zhubjowaše so po něčim dale bóle namódry blědosć, ličcy so z lohka začeŕwjenještej, posměwkny so raz a zas a skónčnje wotewri woči.

Tehdy klakny so tón stary burik na pomosće, pozběže woči k njebju a sylzy so jemu kulachu z dwěmaj rěčkomaj po zmoršćenymaj licomaj.

Začu raz za wšě časy, zo je to dźěćo nětko — zernička jeho wočow, a duša jeho duše, a tajka wěsta swjatosć, nade wšitko droha.

Wona jeno njewotući, ale wotući strowiša a čerstwiša dyžli wčera. Čisty mórski powětr w přistawje běše ji strowši dyžli skažena admosfera wo jstwje.

Wróćeše so woprawdźe k žiwjenju, přetož zawoła hnydom, posydnywši so na deskach: „Nanko, mi chce so surowje jěsć."

„Pój dźowčička, nad wodu, snadź tam něšto nańdźemoj", rjekny stary.

Stany bjez wulkeje prócy a dźěštaj. Ale wězo měješe to někajki wurjadny dźeń w dnjach jeju hubjenstwa być, přetož lědy běštaj něšto kročelow wušłoj, wuhladaštaj cyle blizko při sebi na roštowanju brěmješko mjez hrjady tyknjene a w nim zawaleny khlěb, warjenu kukuricu a selene mjaso. Wujasni so to prosće z tym, zo bě sej wčera jedyn z dźěłaćerjow zbytk swojeho snědanja na dźensa skhował. Tamniši dźěłaćerjo maja tuto wašnje; ale Ławrjenc a Maruška wujasništaj sebi to hišće jasnišo. Štó bě tu cyrobu tam złožił? Po jeju mysli tón, kotryž ma kóždu kwětku, ptačka, skóčka a mrowju na starosći. Bóh Knjez.

Wuspěwaštaj paćerje, zjědźeštaj, byrnjež teho wjele njebyło a dźěštaj nad wodu hač do hłownych dokow. Do njeju stupichu nowe mocy. Došedši hač do złónicy, minyštaj so na horu na Water-street k Broadway. Z wotpočowanjom přečiništaj z tym něšto hodźin, přetož puć bě daloki. Z khwilemi posedźeštaj na deskach a na prózdnych łódźnych křinjach. Dźěštaj samaj, njewědźicy přečo; ale Marušcy so tak někak zdaše, zo ma na kóžde wašnje do města hić. Po drózy zetkaštaj retomas ćežkich wozow, pokładźenych z tworami. Wjezechu je do přistawa. Na Water-street knježeše hižo njemałe žiwjenje. Wrota so wotewrjachu a z nich walachu so ludźo a khwatachu a khwatachu do swojeho wšědneho dźěła. W jenych tajkich wrotach zjewi so wysoki, šědźiwy brodaty knjez z młodym pachołom. Wušedši pohlada na njeju a na jeju drastu, poskoba so za brodu; na jeho wobliču bě widźeć, zo so dź potom poča hišće wótrišo na njeju hladać a so směwkować. Ludźace wobličo w Newyorku njeju so přećelnje posměvkowace, bě wopraw dźiw, tajki někajki kuzłaŕski kusk. Wuhladawši spodźiwaštaj so wobaj.

Mjez tym šědźiwy knjez přistupi a wopraša so w najčisćišej pólskej rěči: „A z wotkel staj, čłowje kaj?" Kaž by błysk do njeju wrjesnył. Město, zo by wotmołwił, zblědny burik jako sćěna a začumpa so na nohomaj, njewěrjo ani swojimaj wušomaj ani swojimaj wočomaj. Maruška přenja k sebi přindźe, padźe ruče staremu knjezej k nohomaj, wobja jej z rukomaj a poča wołać:

„Z pod Póznanja, jasny knježe! z pod Póznanja."

„Što tu činitaj?"

„W nuzy, we hłodźe a strašnej bědźe smój tu žiwaj, drohi knježe!"

Tu so Marušcy hłós zahaći a Ławrjenc wali so, kajkiž bě, na zemju ke knjezowymaj nohomaj, potom poča khromu jeho zwjeršnika košić a jeho so dźeržo mysleše, zo je čwak njebja dosahnył.

„To dźěn je knjez a swój knjez. Wón namaj njeda z hłodom wumrjeć, wón naju wumóže, njeda namaj zahinyć."

Młody pachoł, kiž bě ze starym knjezom, wuwaleše woči, ludźo so počachu kopić, rozdajachu ert a wudźěrachu, kak čłowjek před čłowjekom kleči a po nohomaj jeho koši. W Americy je to njesłyšana wěc. Ale stary knjez poča so na wudźěrakow hněwać:

„To njeje waš „business" (dźěło)", dźeše k nim po jendźelsku, „dźiće do swojeho „business" (dźěła)!"

Potom wobroći so k Ławrjencej a Marušcy prajo: „Njebudźemy na hasy stać, pójtaj zo mnu!"

Dowjedźe jeju do najbližšeho bar-roomu (korčmy); tam zastupi do wosebiteje jstwički a zamkny so z nimaj a pachołom. Wonaj počeštaj jemu z nowa k nohomaj padać. Wón so toho wobaraše a mórčeše hněwnje:

„Přestańtaj z wokošenjom! Wšako smy tola z jednych stron; my smy dźěći jedneje maćerje." Tu jeho poča dym trubki, kotruž kurješe, hladajcy do wočow kusać, přetož trěješe sebi jej z dłónju a wopraša so: „Njejstaj-li hłódnaj?"

„Přez dwaj dnjej njejsmoj ničo jědłoj, jenož štož smój z wody wułójiłoj."

„Wiliamo!" dźeše pachołej, „skazaj jimaj jěsć!"

(Pokračowanje sćěhuje.)

Měrc abo nalětnik

wěſtej radoſcju ßmy wczerawſchu rjanu ßłónczn elu wužiwali jako prěni dźeń měßaza nalětnika. Po ich ſymſkich měßazach ſa nalěczom žedźimy. Nětko y do prěnjeho nalětneho měßaza ſaſtupili a to czim cho, dokelž je nam mały róžk lětßa tola hiſchcze tóſſchto ſe ßněhom a mjerſnjenjom pſchinjeßł. Tutón měßaz che ſymniſchi hacž wulki róžk. S nalětnikom nowa naja do wutrobow ſacżehnje. Hižo ßněhowki ſe ſemje kuju a nam k bliſkemu pſchikhadej nalěcža ſwonja. Prěni ſkſchidleni nalětni ſpěwarjo ßo ſ czopłych krajow wróczeja a ßwoje nalětnje kěrluſche ſanjeßu. Semja ſe ſymſkeho ſparja wotucža a bórſy nowa czerſtwa wóń ſe ſemje wuſtupujo powětr napjelni, ſo tež człowjek ßo womłodźeny czuje. Ratarjej w měrzu hižo jaßo wjele dźěła do rukow hlada. Tak rucže hacž ßo ſmjerſk ſe ſemje ſhubi, wón na wobdźěłanje ßwojeje role myßlt. Sſo pſchihotuje, ſo by ßymjo wußywał. Sſłónczko ſ kóždym dnjom czopliſche pruhi ſczele a ſtwórbu k nowemu žiwjenju ſbudźa.

Ze Serbow

W Budyſchinje 2. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

W tym nopje óma a sama fala je,
Kiž jenož swoje ma za najrjeńše. H. Zejler.

— **Wo wjedrje.** Sſobotu wjeczor w 7 hodź. barometer 6, hygrometer — a najwyſchſcha dnjowa temperatura op. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 731, rometer — a najniżſcha nózna temperatura 1 ſtop. y. — Hacž do wczerawſcheho pſchipołdnja kromy ßyl- je mižiny na wjedro w naſchich ſtronach ſkutkowachu. uta nižina nad Połnóznym morjom leži a ßo nětko ſe[illegible]bjuje. Pola naß je ßo pſchi połodniſchich wětrach wu[illegible]edriło. Sa pſchichodne dny ßo tež hiſchcze poměrnje ſpodobne, tola trochu njeſtajne wjedro wocżakuje. — Jutſje wutoru ßłónczko 6,42 hodź. ſkhadźa a ßo 5,44 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje pſchipołdnju 12,48 hodź. a khowa ßo rano 4,24 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Spodobne, tola trochu wißate wjedro.**

*

— **Požledni pucž Marje Ellineje na Mikławſchk.** Sſobotu wokoło 11 hodźin pokhowachmy na Mikławſchku pſchi ßwojim bratru wulku dobroczeŕku ßerbſkeje katolſkeje woſady a wurjadnu ßerbſku žonu. Dołhi bě pſchewodniſki cżah, kotryž krocżeſche wot Elliz ſtatoka po Židowje horje na Mikławſchk. Skoro ſe wſchěch kónczin katolſkeje Łužizy běchu ßo pſchiwuſni a ſnaczi ſeſchli, ſo bychu jej na jeje požlednim puczu czeſcž wopokaſali. Sſwjatocżne pohrjebne wobrjady wukonjeſche kapłan Zyž pod aſſiſtenzu wošadneho fararja Sprentzela a kapłana Andrizkeho. Kapłan Zyž w ßwojej pohrjebnej narěczi ſpominaſche na jeje pſchikładne ſkutkowanje jako ßerbſka burowka a hoſpoſa, jako wurjadna dobroczeŕka khudych a wopuſchczenych a na jeje wulke dobroty, kotrež je wošadnej zyrkwi a tež ßwojemu ródnemu ludej wopokaſała. Nalětne wohrjewaze ßłónczko, kotrež ßobotu pſchi jeje khowanju do ródneje ſemje tak mile ßwěczeſche, je požledni khód tuteje nadobneje ßerbſkeje žony porjeńſchicż pomhało. Nětko wotpocżuje pſchi ßwojich [illegible] w bliſkoſczi wulkich ßerbſkich wótczinzow Hórnika, Kale, Jakuba Nowaka a druhich. Czeſcż jeje wopomnjeczu!

— **Sſwěrnaj ßobudźěłaczerjej.** Měſchczanſkeho frachtoweho pohoncža Hermanna Hofmanna a ſkładoweho dźěłaczerja Arnoſchta Schěrza, kiž móžetaj na 40- a 25-lětnu dźěławoſcż pola ſpediziſkeje firmy C. W. Frommelta naßł. w Budyſchinje ſhladowacż, je wyſchſchi měſchczanoſta dr. Opitz ßobotu na radźinym měſtnje ſ pſchepodaczom měſchczanſkeje pſchipóſnawazeje liſczżiny ſa jeju dołholětnu ſwěrnu ßłužbu wuſnamjenił a jimaj k jeju jubilejej ſbožo pſchał. Pſchi pſchepodaczu czeſtneju liſczinow běſche ſtarſchi ſchef firmy, pſchekupz Rudolf Mauer, pſchitomny.

— **Měſchczanſki kulturny hamt nam piſche:** W tydźeńſkim planje kulturnych ſarjadowanjow w Budyſchinje w ßobotniſchim cżißle ſmylk ſteji, ſ kotrymž ßo ſmyßł ſkepßa. Hußleŕſki a klavěrny wjeczor, kiž ßo dźenßa 20,15 hodźin w Societeczje wotměje, wuwjedźetaj Marianna (niz Marczin) Tunder (hußle) a Korla Weiß (klavěr).

— **Sapalerja wußlědźili.** W Njeradezach je ßo 6. februara 1936 ſtarſche domſke wotpaliło. Pſchepytowanja Budyſkeho kriminalneho wotdźělenja ſhromadnje ſ pſchißłuſchnym žandarmſtwom k połnemu wuſpěchej dowjedźechu. Jako ſapaleŕ je ßo ßobuwobydleŕ tuteje leżownoſcże W. ſ Njeradez wußlědźił. Wón je pjecža woheń ſałožił, dokelž měješche hubjene wobydlenje. Nadźijeſche ßo, ſo ßo twarjenje ſ pomozu ſjawnych ßrědkow bórſy jaßo natwari a ſo wón potom w nowotwarje nowe wobydlenje doſtanje. W. ßo 29. februara Budyſkemu ſtatnemu rěčniſtwu pſchepoda.

Se **Zicženja.** **Schtwórtk dopołdnja na dotal njewujaßnjene waſchnje pjezak tudyſcheho wobydlerja rosbuchny. Khore dźěcżo, kotrež w kuchini ležeſche, ſe ſtrachom wotendźe. Najſkerje je rosbuchnjenje po nahromadźenju wuhlowych płunow naſtało. Wězowna ſchkoda tohorunja njeje wulka.**

S **Błóžan.** Knježna Hana Wagnerez, dźowka žiwnoſczerja Mara Wagnera, je na tudyſchej krajnoſtawſkej **nadſchult ßwój abitur ſ khwalbu wobſtała. Pſchejemy knježnje Wagnerez wſcho dobre w jeje dalſchich prózowanjach.**

S **Wulkeje Dubrawy.** Sańdźeny tydźeń **wumrě tu po** dlěſchej **khoroſczi w ſtarobje 69 lět knjes** Arthur Zeipert. Wczera njedźelu jeho na Khwaczanſkim pohrjebniſchczu pokhowachu. Wulka ßyła wjeßnjanow jeho na tutym požlednim puczu pſchewodźeſche. Knjes Zeipert běſche na wotpocżinku žiwy a bě do toho czaßa 43 lět dołho we tudyſchej Margareczinej Hěcże ſaſtojnſtwo wyſchſcheho porzlinoweho toczerja ſaſtawał. Wón bě wſchudźe jara wobłubjena a czeſczena wożoba.

S **Rakez.** Sſyn naſcheje wßy, k. Arnoſcht Schewz, je na gymnaſiju w Budyſchinje ßwój abitur ſ khwalbu wobſtał. Pſchejemy knjeſej Schewzej tež do pſchichoda prawje wjele ſboža.

S **Kulowa.** Schtwórtk wjeczor ſta ßo na Wojerowſkej dróſy njeſbože ſ motorſkim kołom. Žona ſahrodnika Franza Kokle chzyſche k rěſnikej Hönſchej dóńcž. Tudyſchi ſamkaŕ w ßamßnym wokomiku ſ Wojerez na ßwojim motorſkim kole pſchijědźe a potorhny Koklinu. Pſchi tym ßebi wobžarujomna lěwu ruku ſłama.

S **Klětnoho.** Zyrkwinſke: Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna knježnow, ßrjedu wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna zyrkwinſkich dujerjow. Schtwórtk wjeczor ½8 hodźin w Krynhelezach póſtniſka Boža ßłužba a pjatk wjeczor ½8 hodźin w Klětnom póſtniſka Boža ßłužba, na to ¼9 hodźin ſhromadźiſna žónſkeje pomozy.

S **Dołheje Boršcže.** Zyrkwinſke: Sſrjedu 4. měrza wjeczor we 8 hodź. budźe w Dubom bibliſka hodźina. Pjatk wjeczor ½8 hodźin w naſchej zyrkwi prěnja póſtniſka pobožnoſcż. Pſchipowědali ßu ßo: Dejeŕ Wałtaŕ Alfred Felix Kindermann ſ Bórka, ſ Marthu Marhatu Hänlijez w Dubom; dźěłaczeŕ Oſkar Willi Kubiza we Khołmje, ſ Hanu Marthu Mjeŕwiz w Dubom.

*

S **Hirſchberga.** Schtwórtk popołdnju na dwórniſchczu w Delnjej Lomnizy póſtſki auto, kotryž kruch wróczo ſajědźe, do tam ſtejazeho dźěczazeho woſyczka ſawadźi. We woſyczku ßedźaza 3lětna dźowcżiczka pjekaŕſkeho miſchtra Lieby ſ Maiwaldawy ßo pſchi tym tak czežko ſrani, ſo po puczu do khorownje wumrě.

S **Lubanja.** Dwaj Shorjelczanaj chzyſchtaj do Abeßynſkeje puczowacž. Młodaj pachował běſchtaj ſchtwórtk ßwoju domiſnu wopuſchczikoj, ſo byſchtaj ßo pěſchi na afrikanſke wójnſke bitwiſchczo podałoj. Na dobre ſbože jeju Lubańſka polizija w nozy k ßobocże lepi a jeju ſtarſchimaj wrócżi.

S **Wrótßławja.** Pſchißažny ßud we Wrótßławju ſaßudźi wobſkorženeho Schramma dla jebanſtwa we woſpjetnym pſchipadźe k 2 lětomaj khłoſtaŕnje a na 3 lěta ßo jemu czeſtne prawa wotrjeknychu a nimo teho ßo jemu 600 hriwnow pjenježneho khłoſtanja napołoži. Běſche jenej holzy mandźelſtwo ßłubił, pſchi tym pak ju wo wſchě jeje nalutowańki wojebał a potom ju wopuſchcził.

S **Boleßława.** (5lětna holcżka ßo ſpaliła.) W njepſchitomnoſczi ßwojeju ſtarſcheju, kotrajž na ryczeŕkuble dźěłataj, ſaběraſche ßo 5lětna holcżka Elli Linkez ſ bliſkeho Großkrauſchena ſ wohnjom pſchi něſczi. Pſchi tym ſchkriczka płomjenja na holcżzynu draſtu ſlecža. S czežkimi wopalenjemi dźěcżo do khorownje dowjeſechu, hdźež bórſy na to wumrě.

Směški

Mały ſmylk. Macž je Pětrka ßobu na rybjaze wiki wſała. Pola jeneje pſchedawaŕki je wuhóŕ ſ wanje czeknył a wjechluje bojaſliwje po ſemi tam a ßem. Pětrk to widźi a dźerži ßo krucże maczerje. „Tu hladaj", ſkónczżnje wuraſy, „tajkele něſchto, wopuſch bjes pßa!"

*

W měſtaczku. Knjeni Kowarjowa na dwórniſchczu ſ dwěmaj wulkimaj kofromaj. Pſchedſtejiczeŕ ſtazije pſchińdźe. „Nó, knjeni Kowarjowa, chzecże ſapucżowacž?" — „Haj", měnjeſche, „proſchu, poſtarajcże ßo wo to, ſo ßo po měſtaczku wo tym powěda!"

*

Nowa khoroſcż. Sſudnik: „Czehodla na moje prěnje ſawołanje pſchiſtupił njejſcże?" — Sſwědk: „Ja ßym we wuſchomaj bolenje měł, tohodla nětko wſchitko kuſk poſdźiſcho ßłyſchu."

*

Knjes wuczeŕ chze dźěczom rosjaßnicž, ſchto je prawo a njeprawo. Tohodla ßo małeho Pětrka praſcha: „Schto je njeprawe?" — Pětrk mjelczi. — „Ja czi to trochu rosjaßnju. Poſkaj: Hdy by Michałk, kiž pſchi tebi ßedźi, wot ßwojeje maczerje ſkibku tykańza dóſtał, a ty by jomu tu ſkibku wſał, ſchto by ty potom czinił?" — „Khětſe ſjědł," wotmołwi Pětrk.

*

Schto je njeprawo, a tola njeje žadyn hrěch? — Wotmołwjenje: „Hdyž ſ prawej nohu do lěweje ſchkórnje ſajědźeſch."

*

Najkhmańſchi ßrědk. „Knjes lěkarjo, ſchto jeno ſapocżinam? Moja žona czeŕpi tak ſtraſchnje na bjesſparnoſcž. Swjetſcha leži hiſchcże rano w tſjoch wotuczena." — Lěkaŕ: „Pſchińdźcże jaſo domoj!"

Nowy ſwonkowny miniſter czěſkoßłowakſkeho kabineta. Czěſkoßłowakſke ſwonkowne miniſterſtwo, kotrež dotal miniſterſki pſchedßyda dr. Hodža rjadowaſche, je nětko dr. Krofta, kotryž bě dotal ſ prawej ruku dr. Beneſcha, pſchewſał. (Graph. Werkſtätten, M.)

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu 2. měrza 1936.

Barlinſka burſa 29. februara 1936. Hacž runjež bě na kónzu tydźenja, kotryž bě jón ras tež ſ kónzom měßaza, wobrot khětro wobmjeſowany, bě tola ſakładne měnjenje jara pſcheczelne. Burſowy wobkhod ſ powołanja je ßwoje wotpſchedacža ſkóncził, tak ſo ßo wjele materiala wjazy njepoſticżeſche. Na montanowych wikach ßo ſkerje wróczo kupowaſche, ſchtož najſkerje ſ nowym powyſchenjom železowych płacżiſnow w Jendźelſkej ſwißuje. Renty měјachu měrne wiki pſchi ſakładnym pſcheczelnym měnjenju.

Skótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihnachu dźenßa 369 howjadow, a to 114 wołow, 129 bykow, 296 krowow, 34 jałojzow, dale hiſchcże 871 czelatow, 787 wowzow a 2809 ßwini. Pola howjaſeho ſkotu wuwi ßo žiwy wobkhod a pſchedawa ßo tu po poſtajenych krutych płacżiſnach. Dobre družiny czelatow pſchedawaja ßo po dotalnych płacżiſnach, wſchě druhe družiny pak troſchku popuſchcżichu a wobkhod je tohodla jara měrny. Wowzy maja ßrěnje wiki, tež tu płacżiſny jaßo wo něſchto mało popuſchczeja. Pſchihnate ßwinje ßo wſchě po poſtajenych krutych płacżiſnach rospſchedachu.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiko, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. I. 1936 2249. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Sport

Pſchi kraßnym wjedrje ßo njedźelu w Frankobrodźe doſkónczna hra wo pokal nĕmſkeho kopaŕſkeho ſwjaſka hrajeſche. W tutej hri dźĕliſchtaj ßo južno=wjeczorna Župa ſe Sakſkej njeroßudnje 2 : 2 (2 : 2), hacž runjež bĕſche ßo hra dwójzy podlĕſchila. Bĕſche to kraßna hra, kotraž pſchiladowarjow wot ſpocžatka hacž do kónza putaſche. Wußlĕdk wotpowĕda w kóždym naſtupanju pokaſanym wukonam. Wojowanje dyrbi ßo na ſakſkej ſemi hiſchcže woſpjetowacž.

Guts Muts pſchecžiwo BC Hartha 1 : 1 (1 : 1).

Wacker Lipſk pſchecžiwo Sportfreunde 01 1 : 1 (1 : 1).

Budiſſa Budyſchin pſchecžiwo SV 1911 Lubij 3 : 2 (0 : 2, 2 : 2).

Pſchi ßłabych wukonach Budyſkich bĕchu Lubijſzy hacž do pſcheſtawki ſ 2 : 0 w pſchewazy. Po pſchemĕnjenju ßo Budyſzy bóle do dźĕła dachu a tſĕlichu bórſy ſa ßobu pſches ßwojeho praweho ſwjaſnika Sachſu dwoje wrota. Prĕnja połojza podlĕſchenja ſkóncži ßo bjes dalſchich wrotow. Hakle w druhej połojzy ßo poradźi Budyſkemu Rjelzy ſa Budyſkich ſwĕſcžicž.

Radio

Wutoru 3. mĕrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 6,10 wjeßoły raňſchi konzert. 11,40 ſa bura. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 20,10 wjeßołe wuſtupy. 21 europſki konzert ſ Prahi.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 6,30 wjeßoły raňſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 20,15 Lipſcžanſke wutorniſche nowiny.

Hiſchcže wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,10 parlojte ſynki. Mnichow: 20,10 lĕta bura.

Přilopk

5 ſmjertnych wußudow w Kölniſkim kommuniſtiſkim prozeßu.

We wulkim Nowo=Kölnſkim kommuniſtiſkim prozeßu ßo ßobotu wußud wupraji. Wobſkorženi Pawoł Zimmermann, Bruno Schröter, Helmut Schweers, Bruno Blank a Waltaŕ Schulz buchu dla ſhromadneho ſpytaneho a dokonjaneho mordaŕſtwa hromadźe ſe ſłamanjom krajneho mĕra k ſmjercži ſaßudźeni a cžeſtne prawa ßo jim na pſchezo wotrjeknychu. Wjele druhich, 25 wobſkorženych, dla pſchipomhanja k ſpytanemu a dokonjanemu mordaŕſtwu khłoſtaŕnju hacž do 14 lĕt ſ pſchißłuſchnym wotrjeknjenjom cžeſtnych prawow doſta. Wußud pſchißažneho ßuda je pokuta ſa nadpad na lokal SA w Richardſkej drózy cžo. 35 w Nowo=Kölnu, kotryž bĕſche ßebi tehdyſchi nadbĕh cžo. 21 runje ſarjadował. Pſchi nadpadźe bu hoſcženzaŕ Heinrich Boewa ſ nĕkotrymi wutſĕlemi morjeny. Tſjo SA=mužojo buchu ſranjeni.

Rubježny nadpad we Velbertu.
50 000 hriwnow rubili.

Pjatk rano nadpadnychu ſchtyrjo ßylnje wobronjeni mužojo we Velbertu w Porhynſkej dweju ſaſtojnikow kommerzneje a privatneje banki, kotrajž bĕſchtaj po 50 000 hr. do filialki ſtatneje banki we Velbertu dóſchłoj. Nĕhdźe ſto metrow wot twarjenja ſtatneje banki rubježnizy ſ autom pokładnikow pſcheſcžĕhnychu a ſ revolvrami wunuſowachu ßebi wudacže pjenježneje toſche. Potom ſ wulkej ſpĕſchnoſcžu wotjĕdźechu.

Wulke njeßbožo na Wjazßławowym namĕſcže w Praſy.
1 woßoba morwa — 30 ſranjenych.

Sſobotu popołdnju ſajĕdźe na Wjazßławſkim namĕſcže elektriſki wós do woßoboweho auta, pſchi cžimž w nim ßedźazeho lĕkarja dr. Rejſka mori. Elektriſki wós, hnydom na to ſ kolijow wujĕdźe. Druhi wós, kotryž napſchecžo pſchijĕdźe, do tuteje elektriki ſraſy, pſchi cžimž ßo wſcho hromadźe 30 woßobow ſrani.

Bitwa zyganow. — 10 cžežkoſranjenych.

K woprawdźitej bitwje dóńdźe ſchtwórtk we Valenziji w Schpaniſkej mjes dwĕmaj zyganſkimaj zwólbomaj. Mužojo a žony dźĕchu ſ piſtolemi a nožemi na ßebje. Njepſchecželſkej ſtronje bĕſchtej ßo tak do wojowanja dalej, ſo dyrbjeſche ßo jĕſdna polizija ſaßadźicž. Po dołhim prózowanju ßo jej poradźi, roſhorjenych zyganow roſehnacž. 10 cžežkoſranjenych na bitwiſchcžu woſta. Nĕkotſi ſ nich drje ßo wjazy njeſhrabaja.

Lawina ſtorhnje želeſniſki wós do hłubiny.

Pola Wallace w Coeur — d'Alenſkich horow we Americzy ßo runje w tym wokomiku lawina wotwali, jako želeſniſki cžah nimo jĕdźeſche. Jedyn wós ßo wotorhny a padny do hłubiny. Tſi woßoby pſchi tym žiwjenje ſhubichu, nĕkotſi ßo ſranichu.

Poslednje politiske powěsće

Flandin a Eden do Genfa wotpucžowałoj.

Franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin a jeho jendźelſki kollega Eden ſtaj do Genfa wotpucžowałoj. Schtož dobycžeŕſke powĕſcže ſ abeßynſkeje połnózneje fronty naſtupa, ßo wone w Jendźelſkej ſ dwĕlowanjom pſchijimaju, dokelž ßu wone runje w cžaßu dóſchłe, hdźež ma ßo w Genfu wo ſankzijach pſchecžiwo Italſkej wobſamknycž.

Čitajće serbske knih

Serbja, rěčće ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drohotny pokład našich prjedownikow njeskaženy. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje dźěćacy kućik, kotryž so z wulkej lubosću kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

Towaŕstwowske powěstniki.

Drježdźany. Serbske kemše w Křižnej cyrkwi so za so wotměwaju njedźelu Lätare", 22. měrca, popołdnju ½4 hodź. Wšitkich Drježdźanskich Serbow wutrobnje přeprošamy, tež na towaŕšne zeńdźenje po kemšach w „Johanneshofje".

Drježdźany. Towaŕstwo „Čornobóh" změje swoju prěnju zhromadźiznu w přichodnym měsacu sobotu 7. měrca wječor we 8 hodź. w „Elisenhofje". Wažnych wuradźowanjow dla njech wšitcy wěsće přińdu.

Drježdźany. „Hromadnik" změje štwórtk, 5. měrca wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk so wotstorči na přichodny měsac. Wo bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjacsławk.

Dubrawka. Serbske tow. „Jědleńka" ma sobotu, 7. měrca wječor ½8 hodź. pola Kroskec swójbny wječor. Přińdźće wšitcy. Předsyda.

Kukow. Wotrjad swj. Jurja w Kukowje změje póndźelu 2. měrca wječor we 8 hodź. pola Natušec swoju měsačnu zhromadźiznu. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Hosćo su lubje witani.

Lipsk. „Serbske blido" změje swoje přichodne skhadźowanje wutoru, 17. měrca, (nic 3. měrca). Starši.

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužske hłosy) spěwa štwórtk 5. měrca pola Suchec w Pančicach wječor we 8 hodźinach. Přińdźće wšitcy!

Znaješ ty

rjane knihi „Serbskeje ludoweje knihownje", kiž wudawa nakład Serbskich Nowin? Wone ći poskićeja rjenje wjazane, pyšnje čišćane, w swojim wobsahu prěnjorjadnje spisane woprawdźe

zbožopołne hodźinki

Hronow Powědańčko ze Serbow. J. Winger. 136 str. 30 pj.

Dźědowe zabawki za pěkne serbske dźěći J. Radyserb. 118 str. 50 pj.

Hana Roman wot H. Sienkiewića 164 stron. 50 pjenježkow

Spokojene žedźenje Po słowakskim Žiwjeński wobraz. 47 str. 30 pj.

Swobodni Powěd. z našeho časa. P. Rom. Domaška. 112 str. 75 pj.

Bjez Boha na swěće Po słowakskim. Žiwjeński wobraz. 54 str. 30 pj.

Na dalokich pućach Přirodne wobrazki. K. B. Šěca. 119 str. 50 pj.

Moje dopomnjeńki na swětowu wójnu Jan Nali. 80 stron. 50 pj.

Wrjós Powěd. z Delan. P. Romuald Domaška. 66 str. 50 pj.

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow M. Krahl. 177 str. 120 pj.

Kup sebi je w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Stwórtk, 5. měrca 1936 wječor 8.15 hodź. w salomaj Króny (365

Přiwabny wječor ručnych a hubnych harmonikow

Prěnjeho Hohner-ručneho a hubneho harmonikoweho zjednoćeńst. w Budyšinje ze sobuskutkowanjom

Hermanna Schittenhelma

němskeho mištrskeho hrajerja na ručnej harmonicy

Zastupne khartki dóstanjeće w hudźbnym domje H. Jeremias a při wječornej pokładnje za 50 a 30 pj.

Dźěćace woz

60 wšelakich dźěćac wozow, z najjednor hač k najnowočasni wuriadnje rjane mode

Wozy za swjato tydźenja (37

we wulkim wubjer

C. M. Richter

w Budyšinje, Kěžorska dr.

Pilny, dowěryhódny (370

pohonč

so pyta w Čornecach čo. 1

Pilnu a dowěryhódnu

dźowku abo

wotročka (368

pyta hnydom

kubleŕ Pětranc w Miłočicach

Dla skhorjenja nětčišeje pytam dźěławu (373

holcu

do rataŕstwa

Jurij Senda w Haslowje

Dowěryhódneho

wotročka 375

pyta k 1. haprleju 1936

bur Smoła w Bačonju

Dowěryhódnu

dźowku 376

k swinjom, pyta 1. hapr. 1936

Donath w Nuknicach

Spěwaŕske ke konfirmaciji

serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće

w Serbskej knihaŕni

w Budyšinje w Serbskim Domje

Molkerei-Artikel aller Art
für Qualitäts-Ausführung wird gebürgt.

kupujeće derje pola [337

Schneider & Schulze

13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 13

Korjeniny za domjace rězanje

Popjeŕ . . . ¼ punta 40
nowe korjeniny ¼ punta 60
kołbasnik . . ¼ punta 30
jěčmjenjowu rězańsku hejdušku . . . . . pt. 20 pj.

Za pječenje pampuchow

pamp. korjeninowy extrakt blěša za 3 pt. muki dosahaca 10 pj.

Korjeninowy stan na Hłownym torhošću 384

(z napřeća policajskeje stražy)

korjeninowa rozpósłaŕnja Thauer

Klamy na Sukelnskej hasy 30

Pospytajće raz

Hroch . . . . pt. 30 pj.
Kisały kał . . . pt. 12 pj
Sočki . . . . pt. 25 pj
Krupy . . . . pt. 23 pj
Jahły . . . . pt. 24 pj
Wowsne truzki pt. 24 pj
Buny . . . . pt. 20 pj
Žito . . . . . pt. 20 pj
Ječmjeń . . . pt. 20 pj
Słodowy khofej pt. 25 pj
Měšany sad . . pt. 70 pj
Pječene słowki pt. 55 pj
Štyripłodowa marmelada zhotowjena z čerstwych jabłukow, słowkow, kosmačkow a prusnicow . . pt. 32 pj

Sami budźeće wobkrućić, kak jara z dobytkom pola

Davida na Dźiwadłowej hasy 6

wam posłuža.

Gumije za jězdne koła

we wšěch wulkosćach kupujeće płaćizny hódno pola firmy [341

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Někotre mało trjebane

mužace a žonjace jězdne koła

ma na předań (340

J. Schieback w Budyšinje na Mužak. drózy 4

Paul Brosske tyšeŕski mištr na Nowosalcskej dr. 7 Garag. dwór Brücknei poskića swój skład hotowych kašćow

Khomotow, napisma khomotowe latarnje (po předpismje) poskića (372) Siegel w Budyšinje na Zadn. Bohatej hasy 15 (blizko Butrowych wikow)

Woprawdźe tunje a spušćomne časniki 82 kupujeće pola časnikarja Kokša w Budyšinje na Sukelnskej h. 28

Miele prochsrěbak 68,— hač 135,— hr. 346 Dostać we wotrjadn. wobkhodach

Časniki a debjeńki 189 to sej spomjatkuj w Kamjencu jenož pola BRUCKNERA (Trauringecke) kupuj

(369

Po dlěšej, z wulkej sćerpniwosću znjesenej khorosći, wumrě mój horcolubowany mandźelski, naš luby bratr a wuj

živnosćeŕ **Pětr Nagel**

sobotu popołdnju ½3 hodźin, wjacy króć ze swjatymi sakramentami doma wobstarany.

To wozjewja we wulkej zrudobje

Marja zwud. Naglowa a přiwuzni

W Konjecach a Sernjanach, 1. nalětnika 1936

Jeho ćěło srjedu dopołdnja w 9 hodźinach we Wotrowje pokhowany

Přiłoha k čisłu 52

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 2. měrca 1936

Wulkotna premijera Wjeloweje noweje hry „Paliwaka" w Bukecach

Bukecžanſke ßerbſke towaŕſtwo je pſchezo wulke ſroſumjenje ſa naſche kulturne prózowanja měło. W Bukezach je ßo zyła rjada wuſnamnych kulturnych ſkutkow ſtała, kotrež ſměja pſchezo ßwoje dobre mjeno w kulturnych prózowanjach ßerbſkeho luda. Nimale poł lětſtotka dołho ßu dźě tuto towaŕſtwo mužojo nawjedowali, kotſiž njeběchu jenož horliwi Sserbja, ale kotſiž běchu tež pucžrubarjo a doprědkarjo w naſchim narodnym prózowanju.

Po lońſchim wuſpěchu Wjeloweje hry „Shubjena njewjeſta" na wſchěch ßerbſkich jewiſchcžach je lětßa nowy hiſchcže wjetſchi wuſpěch njedawno dopiſßaneje noweje hry naſcheho wuſnamneho dramaturga „Paliwaka" pſchiſchła. Schtóž je pſchedſtajenja „Shubjeneje njewjeſty" naſchich wjeßnych jewiſchcžow wopytał a pſchi tym poßłucharſtwo wobkedźbował, je dopóſnał, ſo ßo naſchemu ludej ſ Wjelowymi hrami poſkicža něſchto, ſchtož jemu zyle bliſko leži, ſchtož jeho puta a nutſkownje rosbudźa. Wcžerawſcha premijera je to woſpjet wobkrucžiła. Wobßah hry, jeje natwar, jeje rěcž, jeje cžin, wſcho to je tak ſajimawe, ſo pſchipoßłucharſtwo, kotrež wcžera wulku měſtnoſcž Stangez hoſcženza doſpołnje pjelnjeſche, wot ſpocžatka hacž do kónza ſ najwjetſchej napjatoſcžu na hru kedźbowaſche. Pſchi tym bě ßo tež na ſwonkowne pſchedwjedźenje ſ najwjetſchej ſtaroſcžu hladało. Kuliſßy a draſta běchu ßo woßebje ſa tutu hru pſchiprawiłe. Tež hewak ßo ſe wſchěmi nowocžaßnymi ßrědkami na ſbudźenje effekta dźiwaſche. A k tomu hrajerjo wſchitzy, jedyn kaž druhi, najlěpſche poſkicžichu. Ssmy ßo dźiwali, ſchto móžemy ſ naſchich jednorych wjeßnych ludźi pſchi wutrajnym pſchihotowanju wſchitko wucžahnycž. Njeſapomnite woſtanu kóždemu, kiž je wcžera pſchiležnoſcž w Bukezach měł, tutomu prěnjemu pſchedwjedźenju pſchihladowacž, tute ßwjatocžne hodźinki. A my ßo njedźiwamy, hdyž na kónzu pſchedſtajenja nochzyſche pſchikleſk a ßława wołanje wopſcheſtacž a hdyž ßo ſe ſtrony pſchipoßłucharſtwa žadaſche, ſo by ßo baßnik ßam pokaſał.

Wjednik Domowiny, k. wucžeŕ Pawoł Neſdo, kiž běſche ſ wjele druhimi ßerbſkimi wjeßnymi prózowarjemi pſchi prěnim pſchedſtajenju tuteje hry pſchitomny, tohodla tež ſ woßebitej radoſcžu pokaſa na to, ſo nam w naſchim ſpiſowacželu Jurju Wjeli nowy duchowny wodźr wuroſcže, kotryž kulturne prózowanja naſcheho luda k nowej ßławje wjedźe. Po njedawno hakle wotměłych woßławjenjach naſcheho miſchtra Krawza ßo ſacžuwamy ſbožowni, ſo ßměmy ßwědźy bycž pſchi tutym nowym wuraſu naſcheho ßerbſkeho genijuſa. Naſch lud je ßebi pſchi wſchěch ſadźěwkach ßwoju ßwojoraſnu ſtaru ßerbſku kulturu ſdźeržał a w nowiſchim cžaßu na wſchěch polach ſ wuſpěchom dale twarił. Ssměmy na to hordźi bycž, tola hordoſcž njeje njepocžink ßerbſkeho luda, ně, ponižni ßmy, dokelž wěmy, ſo Boža miłoſcž nam k tutym wuſpěcham dopomha. S tutym wuſpěchom je ßerbſki lud ſnowa dopokaſał krutu wolu do dalſcheho žiwjenja a budźemy-li poßłuchacž ſ wotewrjenymaj wuſchomaj tomu, ſchtož nam hra chze prajicž, a budźemy-li ßo po njej měcž, potom njetrjebamy ßo wo pſchichod naſcheho luda ſtrachowacž.

Hra wjedźe naß do 10. lětſtotka. Milcženjo (naſchi prjedownizy) wrócža ßo ſ dobycžeŕſkeje bitwy, wuhnawſchi njepſchecžela, kiž běſche ßo do kraja nawalił. Sserbſke žony ßo pſchihotuja, ſo bychu rjekow ßwjatocžnje poſtrowili. Mila, dźowka wjeŕcha Bohumiła, kiž bě wójſko ßam nawjedował, ma dźiwne pſchedcžucža, ſo je jeje nawoženja Roſcžißław na bitwiſchcžu padnył. Wě ßmjertnizu widźała a Bože ßedelſchko ßłyſchała. Jeje towaŕſchka Drohuſcha ju troſchtuje. Tež Dubina, kotraž bě dweju ßynow ſhubiła tſecži we wójſku ſteji, jej derje pſchirěcžuje. Mjes tym ßo wójſko wrócži, Bohumił ludej woſjewi, ſo je njepſchecžel wuhnaty a ſo nětko móže ßo kóždy ſaßo k ßwojemu dźěłu wrócžicž. Radoſcž wſchitkich pſcheńdźe, tola nadobo pſchi juſkanju a wyſkanju woſjewi ßo Mili nowa ßmjertniza. Sa nju je to dopokas, ſo jeje luby Roſcžißław njeje mjes wrócžazymi ßo rjekami. Jeje nan a woßebje tež rjek Borißław, kiž bě pſchitomny, hdyž Roſcžißław wudycha, ju trroſchtujetaj. Ale hakle ſtara Dubina ſamó ju ſměrowacž. Wjeŕch Bohumił hnydom pſchikrocži, ſo by wójnſke rany ſahojił a ſo by ſaßo měr a pokoj w kraju knježił. Tola wošud běſche ſa Milcžanow druhe pucže poſtajił. Hiſchcže pſchi prěnich měrowych naprawach wjeŕcha Bohumiła na jeho hród wrěej njepodobna powěſcž pſchińdźe, ſo je ßo hrońna Paliwaka do ßerbſkeje hole waliła, ſanicžejo pola a łuki, lěßy a hona, ſkót a ludźi, wſcho ſchtož jej do paſorow pſchikhadźa. Wjeŕch Bohumił ſteji tu bjes rady. Nadobny rjek Borißław chze ſ tutej Paliwaku wojowacž, ſo by ßwój lud a kraj wot tutoho traſchadła wumóžił. Jeho luboſcž k wótcžinje njeſnaje mjeſow ani jeho njewjeſta Drohuſcha njeſamó jeho wot tutoho pſchedewſacža wotdźeržecž. Tola tež Mila hotuje ßo pſchecžiwo Paliwazy. Po ſtarej powěſcži móže jenož cžiſta knježna kraj a lud tutej wazy wumóž. Shubiwſchi ßwojeho horzolubowaneho Roſcžißława, nima žanych pſchecžow ſa pſchichod wjazy; chze ßo zyle ſa ßwój lud woprowacž. We wójnje běchu njepſchecželſkeho wjeŕcha Budycha ſajeli. Wjeŕch Bohumił bě jeho do hłubokeho jaſtwa cžißnycž dał a ma jeho ſa ſaſtajeńza. Pſchetož je pſcheßwědcženy, dołhož jeho we ßwojimaj rukomaj wobkhowa, ſměje měra ſe ßwojimi njepſchecželemi. Mila pak je druheho měnjenja. Wě, ſo njepſchecžel njepſcheſtanje w prózowanju, ſo by Budycha wußwobodźił. Pſched wulkim ßwojim pſchedawſacžom tohodla pſchecžiwo woli ßwojeho nana jateho ſ jaſtwa puſchcži. — Mjes tym je ßo Borißław ſe ßwojim pſchewodnikom Paliwazy pſchibližił. Naſdala hižo je zeſnowarte ſtraſchidła ßłyſchecž. Njedźiwajo tutych helſkich ſnamjenjow ßo Borißław njeboji, ßwoje wotmyßlenje wuwjeſcž. Tež potom nic, hdyž jemu ßmjertniza napſchecžiwo ſtupi a jemu woſjewi, ſo tuto pocžinanje ſa njeho ßmjercž woſnamjenja. Dźe-li wo narod, nimach ßo tež ßmjercže ſtróžicž. ßu jeho poßlednje rjekowſke ßłowa. A bórſy tež ſaßłyſchimy jeho ßmjertne ſtony. Sa nim pſchikhadźa Mila. Wě, ſo je ßłaba žona, ale jeje luboſcž k ßwojemu ludej a jeje luboſcž k Bohu Wjeŕchnemu njeſnaje žanych meſow. Chze rady ßwoje žiwjenje dacž, wumože-li ßo kraj tutej kroſnej ſahubjazej Paliwazy. Tola ßmjertniza k njej pſchiſtupiwſchi, jej woſjewi, ſo jeje cžaß hiſchcže njeje pſchiſchoł. Wjetſche nadawki na nju cžakaju. Hižo ju ſrudoba wobſtupi, ſo njebudźe ßwoje wotmyßlenje móz dopjelnicž. Tola nadobo pſchiſtupi k njej rjek w jaßnym ßwětle a woſjewi jej, ſo je Roſcžißław runje w paſorach Paliwaki wumrěł. Bóh Knjes pak je ßo ßmilił a mje. ßwj. Jurja, póßłał, ſo bych kraj Milcžanom jeje dalſchemu ſakhadźenju wumohł. Žada ßebi Milinu paß, ſ kotrymž chze Paliwaku ſadajicž. Miliny nan, Bohumił, bě ſ hroſu ſakhwiſchał wo wotmyßleniu ßwojeje dźowki a bě ßo ſa njej do hłubokeho holanſkeho lěßa puſchcžił. Połny ſadwělowanja widźi hróſbny kónz ßwojeho luda a kraja. Tola prjedy hacž bě ßwoje ſrudne měſchcženja dokónczył, ſjewi ßo ßwj. Jurij ſnowa a woſjewi, ſo je ßo ſ Milinej pomozu Paliwaka ſnicžiła.

Na ſpocžatku programma witaſche wſchěch pſchitomnych ßerbſzy a němſzy pſchedßyda towaŕſtwa bur Sahrodnik ſ Mjeſchiz, pokaſujo na to, ſo je ßo towaŕſtwo ſ wulkej luboſcžu na dobre pſchiprawjenje programma pſchihotowało. Tuto prózowanje korjeni w luboſcži k naſchemu ludej, tak kaž to ßebi dźenßniſche ſtatne pſchedpiſy wot wſchitkich ſobuſtacžanow žadaja. S tſikrócžnej ßławu ßo na wjednika ſpominaſche. Po tym pſchednjeße towaŕſtwowy wotdźěl pod wjedniſtwom k. wucžerja Wjele někotre Krawzowe ſkładby a to ſe ſnatej wuſtojnoſcžu. Po wucžeŕpanju programma bychmy hiſchcže dołhe hodźinki we wjeßełej rejzy hromadźe.

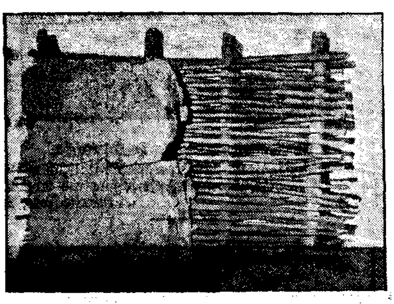

S domiſny a pſchirody.

Najſtarſche waſchnje tawrjenja: Hałoſowe pletwo ſ hlinjanym wotmjetkom je najſtarſche pola naß dopokaſajomne waſchnje twarjenja ſcžěny. Hižo ſ młódſcheho kamjeńtnho cžaßa, pſched 4000 lětami, je tuto waſchnje twarjenja ſcžěnow ſnate. Tež w ßydliſchcžach ſ młodeho kamjeńtneho cžaßa namakachu ßo palene hlinjane kruchi wot tajkich ſcžěnow, na kotrychž běchu hałoſowe pletwowe ſatłócženja derje ſpóſnacž. Runje tak to běſche w ßydliſchcžach ſ bronzoweho a železneho cžaßa. Tak móžemy tajke ſcžěny lěttyßazy dołho hacž do naſcheho cžaßa ßlědowacž. (Brandt, M.)

Čazany kašć . . .

Do dźěłaŕnje blidaŕskeho mištra Witki zastupi cuzy znaty muž w módrej čapcy. W jenej rucy dźerži wulke pismo. Lěhdy móžeše so předobyć přez tam stejace blida a stólčki, khamory a druhe meble. Mištr Witka runje wodźeše wulki hěbl po sylnej dubowej descy, jako jemu położi přikhadnik swoju ruku na ramjo prajo:

So z milijonarom stać . . . a potom woči na přeco zańdźelić . . .

Stawiſna ſkupoſcže.

(2. Pokracžowanje.)

K temu móžeſche ßo Kubańka najprjedy jenož ßmjecž, tak ßměſchne ßo jemu tute wobliczenje ſdaſche. Njeměješe pak wjazy wjele khwiſe, dokelž dyrbjeſche hiſchcže do gmejnſkeho poßedźenja, tuž wón ſkrótka rjekny: „So ſcže jako ſkupak hotowy original, Kudźela, to dźě wſchitzy wědźa . . . ale njejßym pſchiſchoł, ſo bych ßo ſ Wami rosrěcžował . . . hiſchcže jónu . . . chzu dźeßacž hriwnow jako ſakońſku namakańſku mſdu. Sakoń je ſakoń. Njechacže-li dobrowólnje płacžicž, potom Waß ſ pomozu ßudniſtwa k temu nuſuju."

Sſłowo „ßudniſtwo" na Handrija kaž ſymna woda ſkutkowaſche. Ně . . . ſ tym njechaſche niczo cžinicž měcž, wědźeſche derje, ſo ſ teho hiſchcže wjetſche wudawki naſtanu. Tohodla wón ſa khwilu ſ tſchepotazymi porſtami pjecž hriwnarjej ſe ßwojeje móſchnje wucžeže a cžißny jej hněwnje na blido. „Tu", wón ſareji . . ., „tu macže pjenjeſy . . . hdyž chzecže mje tola wurubicž. Dźeßacž hriwnow ſa niczo . . . paduſchſtwo to je . . . hotowe paduſchſtwo!"

Kubańka wſchał ßo dla tajkeho winowanja njeda roshoricž. Stary halekaŕ dźě běſche ſnaty, tohodla wón pjenjeſy ſe ſymnej kreju do jaka tyknywſchi „božemje" rjekny a ßo khětſje porucži, prjedy hacž móžeſche Handrij dale ſakhadźecž. Tola lědy běſche wonka, jako ſtary něſchto ßuroweho ſwěſcži, mjenujzy, ſo je nětko tola wo dwazecži pjenježkow pſche krótko pſchiſchoł. A hižo wón ſ najwjetſchim khwatkom wokno wocžiniwſchi ſa Kubańkom ſawoła, ſo dyrbi ßo hiſchcže jónu wrócžicž.

Jako Kubańka potom hiſchcže trochu rosmjeſany druhi raz wo jſtwje ſtejeſche, ßo Handrij wußyppa: „Wy tyſchcže mje wěſo niczo njeprajiwſchi w měrje woſtajał . . . ale na dobre ßbožo mam hiſchcže dobry pomjatk . . . dajcže mi tamne dwazecži pjenježkow ſaßo, kotrež je Waſch hólcžez hižo doſtał. Hdyž dyrbi nětko jónu po jakonju hicž, potom tež na pjenježk."

Gmejnſki rada nětko njewědźeſche, hacž dyrbi ßo ßmjecž abo pſchecžiwo ſlemu winowanju proteſtowacž. Wón pak ſe ßwojeho měſchka dwazecži pjenježkow wſa, położi je na blido a potom wótſje a wěſcže rjekny: „Tak, tu dwazecži pjenježkow ßu . . . wěſo wjazy nježadam, hacž mi pſchiſteji . . . ale to ſ tym jebanſtwom ſcže pſchewjele prajił. Hdyž hižo žaneje pſchiſtojnoſcže wjazy nimacže, potom chzu dźenßa wjecžor w gmejnſkej radźe tež ſa to hłoßowacž, ſo ßo dróha tam wonka nětko ſkóncžnje na Waſchej ſtronje rosſchěri . . . nětko wjazy Waſche ſajimy njeſaſtupuju. A worjeſchinu, kotruž ßebi tak wažicže, móžecže potom pſchichodny tydźeń wudźěłacž. Dobru nóz!"

Potom wón runja wojakej wotſtupiwſchi durje ſapraßny.

*

Tſi dny na to Handrij wot gmejnſkej rady pißomnje doſta, ſo ßo nabocžna dróha nětko k ranju, potajkim k jeho khěži, wo dwaj metraj rosſchěri, a ſo dyrbi dźiwajo na to na pucžu ſtejazu worjeſchinu w běhu 10 dnjow wudźěłacž. Dokelž ßu wſchitzy wobßedźerjo ßußodnych ležownoſcžow do pſchewjedźenja ſwolili, by ßo w padźe ſnapſchecžiwjenja dyrbjała ſ Kudźeloweje ſtrony trěbna póda ſebracž.

Gmejnſki rada Kubańka bě potajkim ßłowo dźeržał a njeſbožo Handrija dale pſcheſcžěhaſche. Nad tutym liſtom ßo wón njewuprajnje hněwaſche, pſchetož měješe woprawdźe tu worjeſchinu rady. Hižo jeho nan, kotryž, kaž jeho ßyn, ſtajnje khłódk lubowaſche, a ßłóncžko njemóžeſche ſnjeſcž, bě ſchtom ßadźił. A nětko dyrbjeſche potajkim won. Handrij tutón dźeń pſchezo ſaßo zyle rosbudźeny wokoło ſchtoma běhaſche, měrjeſche jón, najprjedy ſ krwawjazej wutrobu, ale potom poſdźiſcho, jako jemu hižo liczby ſaßo we hłowje ſchericž ſapocžachu, ſ jara wotwažowazym a rosmyßlowatym wócžkom. A ßamßny wjecžor hiſchcže ßo ſdonk drjewowemu wikowarjej Panej po dołhim a prózniwym wotwikowanju pſcheda. Pan pak ßebi ſdonk hnydom hotowy na wotwjeſenje žadaſche.

Tuž Handrij wjecžor ßußoda Janaka ſawoła, kotryž runje koßu klepajo pſched ßwojej brózynju ßedźeſche, prajizy jemu, ſo ma ſa njeho jara wunoſchnu wěz. Janaka pak ſyma pſcheběža, jako ſtary wo „wunoſchnej wězy" rěcžecž ſapocža. „Hu!" wón měnjeſche, „mam runje hiſchcže doſcž po Twojich wóſtach ſańdźene lěto, woſtań mi bożedla ſe ſchije ſ něcžim, ſchtož je „wunoſchne".

Wěz měješe ßo tehdy mjenujzy takle: Handrij bě w Dołach deleka mjes druhej rolu, kotruž pſchenajeſche, ſabyty wotrěſk měł, kotryž bě doſpołnje ſ wyßokimi wóſtami a wſchej móžnej njerodźu ſaroſcženy był. Nětko pak dyrbjeſche ßo pólko, kotrež chzyſche ſtary pſchedacž, do porjadka ſtajicž, a Handrij wěrjeſche, ſo móže tónle wjazy hacž dwělomny wunoſchk do pſchedacža tohorunja hiſchcže khětſje ſpjenježicž. Bě wóſty někotrym buram poſkicžił, ale wſchitzy běchu ßo jemu wußmjeli, doniž njeběſche ſkóncžnje ßußod Janak ſwólniwy, njewužitny ſcheſcherjaty njerjad ſa [illegible] hriwnje wotſtronicž. Po dokonjanym dźěle bě ßebi Handrij potom wotrěſk wobhladał. Pſchi ſkładnoſcži ßo Janaka praſcha, hdźe ßu wóſty nětko poprawom pſchiſchłe. „[illegible] jej", ßo tutón ſaßmja, „wóſty ßym ſpalił, a popjeł na moju ſahrodu ſmjetał."

„Tak, tak", měješe Handrij nětko wuſtajicž, „popjeł ßy jako hnój na ſahrodu ſmjetał . . . tak bě to tola woprawdźity wunoſchk, kotryž ßy ſ wóſtow měł. A wſchitzy prajachu, ſo njerjad žaneho pjenježka hódny njeje. Tuž hižo dyrbju Cži něſchto ſa popjeł wobliczicž, hewak ſawěrno pſchekrótko pſchińdu."

Běſchtaj dołho tak a hinak rěcžałoj, tola Janak, jako mudriſchi a dobrocžiwiſchi, ſkóncžnje wotežku popuſchcži, a da ßebi ſa dobyty popjeł hiſchcže tſizecži pjenježkow wot mſdy wocžahnycž. Běſche pak ßebi pſchi tym ßlubił, ſo njecha ßo ſe ſtarym ſkupakom w tajkich a podobnych wězach ženje wjazy naßadźowacž.

Dokelž pak běſche jemu nětko worjeſchina ßama ſtajnje na pucžu, hdyž žně domoj woßeſche, ßo wón ſe ſtarym hiſchcže jónu ſjedna, ſo dźe puſchcženje ſchtoma pſchewſacž, a to ſa drjewo worjeſchineje króny jako dźěłowu mſdu. Handrij pak běſche ſwoprědka jenož wo liſcžu rěcžał. Nětko pak chzyſche hiſchcže zyle wěſcže poſtajenje měcž, hdźe je kónz ſdonka a hdźe ßo króna ſapocžina. „Mohł mi tola pſche dałoko deleka wotrubacž, a ſdonk je mój", wón ſ wohidnym hłoßom mórcžeſche, „. . . pſchinjeß tola hnydom rěbl a krydu, ſo mohłoj na kónzu ſdonka ßmužku ſcžahnycž."

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

„Třista hriwnow zastatych dawkow“, knjez Witka!“

Mištr Witka tykny sebi nawoči, hladaše a hladaše na pismo, — potom pak smějo wotmołwi:

„Wzmiće sebi tola hnydom cyłu pokładnju sobu, njebudźeće tam wěsće wjacy namakać, hač někajki toleŕ!“

„Potom dyrbju ćazać“, rjekny sudniski wukonjeŕ z krutym hłosom hamtarja.

„Mojedla tež“, wotmołwi mištr cyle měrnje přimajo zasy za hěblom a dźěłaše zasy, kaž prjedy, jako by był sam ze swojim synom w dźěłaŕni.

Wukonjeŕ čuješe so we wuzkosćach, jako hladaše po małej dźěłaŕni hdźež stejachu jenož małe wěcy, njeměјo hódnosće, kiž by žadanku wurunało. Jeho krute wóčko pak so dohlada na khětro skhowany dubowy kašć, rjenje wobarbjeny ze wšelakimi drohotnymi wobitkami wudebjeny. Wotewri swoju mapu a zlěpi na njón mału módru znamku. Hotowa bě wěc a sudniski wukonjeŕ móžeše zasy woteńć.

Mała znamka na dubowym kašću pyši so tydźeń, dwě njedźeli, potom pak zhubi Witka sćerpnosć. Jemu je kašć, kiž scyła wjacy jemu njesłuša, w jeho małej dźěłaŕni na puću. Samsneho dnja sta so něšto njewšědneho.

Wrota dźěłaŕnje běchu hižo šěroko wotewrjene, jako stupi mištr Witka na dwór, woblečeny čornu swjedźeńsku suknju we wysokim kłobucy, jako chcył hić dobremu susodej na pohrjeb. Za nim přińdźe jeho syn, wot hłowy hač do nohow w čornej drasće. Wobaj dźěštaj do dźěłaŕnje a přimnyštaj tam stejacy kašć za slěborne ručicy. Z nim kročitaj pomału a dostojnje z dwora. Wjesne dźěći so hnydom hromadźa na wsy a stare žónki trěja sebi sylzy, myslo zo je so něšto zrudne podało. Wšudźe ludźo huby rozdajeja. Ale mištra Witku to wšo njemyli, dźe runy puć k měšćanosće. Zastupiwši do jstwy měšćanosty, wotstajištaj kašć a knjez Witka senior wozjewja:

„Přinjesemoj kašć wot firmy Witki a syna!“

Měšćanosta drapaše sebi za wušomaj a wuwaleše woči na tajki žadny wopyt, tukajo hižo na hanibny trysk.

„Što ma to rěkać?! Što sebi dowolíće!?“ cychnuje měšćanosta, ale podarmo.

„Ach“, měni Witka“, njemóžu kašć nihdy dlěje w swojej dźěłaŕni stejo měć, nimam hižo tak wjele městna. Prošu — kašć słuša tola Wam!“

„Njemóžu z nim ničo započeć. Ćazanja stanu so tola wot finacneho hamta!“ spyta so měšćanosta wuzamołwjeć.

„Njech tež“, wotmołwi Witka, „zastate dawki dołžu tola Wam, tuž je tež kašć Waš!“

„Što dha je Wam poprawom do mozhow zajěło!? Wzmiće jenož kašć hnydom zasy sobu domoj. My tu njemóžemy z nim ničo započeć!“ pyrješe so měšćanosta.

„Haj“, wotmołwi Witka, „ja mjenujcy tež nic. Njej sym tola winowaty, Waše wobsydstwo w swojim domje khować. Mi kašć wjacy njesłuša, tuž čińće z nim štož chceće. Mój jón wjacy sobu njewoznjemoj.“

„Ale knjez Witka, što dha mam z tutej wěcu započeć?“

Mojedla so w nim dajće pohrjebać!“ wotmołwi mištr Witka — a začini durje za sobu, kašć tam wostajiwši.

Wěrna to podawizna. Jenož financny hamt na to njemysli, zo by so dał pohrjebać. Ludźo, kiž bychu k tomu kašć darmo dali, wšak je wšudźe na swěće dosć. B. W.

Kak wobkhadźam ze swojimi płokańskimi wanjemi?

Hdyž hoſpoſa ßwoje pſchihoty ſa wulke płokanje cžini, widźi huſto, ſo płokanſke wanje njejßu w porjadku. Pak wanje běža, dokelž ßu ßo wobrucže ſcžahnyłe, pak, ſchtož je hórje, rospadnje wanja zyle. Schto ma ßo cžinicž, ſo by ßo tajkim njelubosnoſcžam ſadźěwało? Kóžde ßudobjo ma ßo kedźbliwje wothladacž a ſa drjewjane ßudobja to cžim bóle płacži. Wobkedźbuj pſchi tym ſcžěhowaze:

1. Po ſkóncženym płokanju wanje najprjedy derje wußuſch, ale njedaj jim ßo ſeſchuſchicž, pſchetož drjewo je organiſki material, kotryž na rosdźěle temperatury reaguje; dźěła kaž wotrjadnik rjeknje.

2. Wanje maja ßo po móžnoſcži w khłódnych měſtnach khowacž. Pſchi dubowych wanjach njeje ſtrach ſeſkhnycža a „běženja“ jara wulki, pſchi ſchmrěkowych a khójnowych wanjach je troſchku wjetſchi.

3. W cžaßu khowanja njeßmědźa ßudobja tam ſtacž, hdźež cžehnje, dokelž je tu woßebje wulki ſtrach, ſo ßo ſeßuſcha.

4. Jara porucža ßo wjazykrócžne pomaſanje wanjow ſ firnißowym wolijom, ſchtož konſervěrujo na drjewo ſkutkuje. Tajke namaſanje je lěpſche, hacž pomaſanje ſ wolijowej barbu.

5. Hdyž ßo ßudobja ſnak ſtajene khowaja, ma ßo na to kedźbowacž, ſo ma powětr pſchiſtup. K tenu ſaměrej ßo kruch drjewa abo zyhel pod kromu wanje położi, ſ tym ßo ſadźěwa, ſo ßo we wani plěßniwoſcž twori. Hdyž tute rady wobkedźbujeſch, njeje wulki ſtrach, ſo wanje běža. Hdyž pak ßo njedźiwajzy toho wanje ſeßuſcha a hdyž woda ſ nich kapa, ßo tutón njedoſtatk lohzy da wotſtronicž, hdyž ßo wanja ſ wodu napjelni, pſchi tym ßo naſtate ſchkaloby ßame ſacžinja, dokelž drjewo po napjelnjenju ſ wodu bubni, tak ſo wjazy njeběži. Jenož potom, hdyž po pſchedołhim njetrjebanju ßo wobrucže ſcžahnu, póſczel wanje k bětnarjej. Tutón ſchkodu bórſy a tunjo wotſtroni. Hdyž ßam na wani porjedźecž ſapocžinaſch, wobſteji ſtrach, ſo ßo cži hromadźe ßypnje a potom ßu wudawki porjedźenja wjetſche. Pſchi wužicžu nowych dubowych wanjow, kotrež ßo w poßlednim cžaßu pſchezo bóle ſawjeduja, je trěbne, ſo ßo wudubja, prjedy hacž ßo wužiwaja. Dubowe drjewo wobßahuje kužnu kißalinu (Gerbſäure) kotraž wodu brunu barbi. So by ßo ſ drjewa tuta dubniza wucžahnyła, pjelni ßo wanja ſe ßymnej wodu hacž na kromu. Do teho da ßo něſchto mało natronoweho luha (Natronlauge). To ßo w ßudobju 48 hodźinow dołho woſtaji. Potom tute wanje wjazy ſchatam ſchkodźicž njemóža.

Kóžda hoſpoſa wě lěpſchiny drjewjanych wanjow pſchi płokanju ßebi wažicž, dokelž w nich woda dołho jenajku temperatutru wobkhowa. Drjewo, kaž je ſnate, cžopłotu cžežko wodźi. Cžopła woda tehodla poměrnje pomału we wani wuſtudnje. Hdyž ßo wanje derje wothladaja, móža 30 hacž 40 lět dołho dźeržecž.

W poßlednim cžaßu ßo tež njerospadliwe wanje dźěłaja. Klij, kotryž ßo pſchi tym wužije, ßo njerospuſchcži, najſkerje tute ßudobja w pſchichodźe pſchezo wjetſchu wažnoſcž doſtanu.

Sswacžina wyſchſcheho roskaſowarja.
General Graziani, wyſchſchi roskaſowaŕ italſkich wójſkow na južnej froncže pſchi ßwacžinje ſe ßwojeho tropiſkeho helma (Preſſe-Foto, M.)

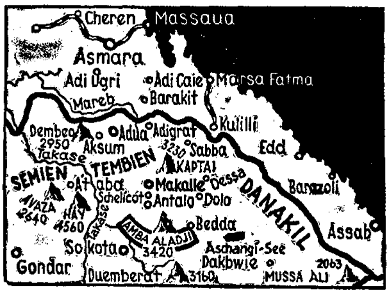

Italcženjo na Amba Aladſchi.
Pſchehladna kharta wo najnowſchich operazijach na abeßynſkej froncže, kotrež ſ wobßadźenjom hory Amba Aladſchi ßwoje krónowanje namakachu. S dobycžom tutych horiſkow njeſteja dalſchemu italſkemu poſtupej hacž do abeßynſkeho hłowneho lěhwa w Deſſie žane cžeže wjazy na pucžu. (Graph. Werkſtätten, M.)

Dalše wažne prócowanja wupłodźeŕskeje bitwy

Cył rjad zhromadźiznow běše ze spočatkow wetstawka wupłodźeŕskeje bitwy w Budyskim wokrjesu. Na nich wosebje dirketor dr. Paul rěčeše, to wo **nalětnich dźěłach**. Z tutych přednoškow sćěhowace zajimawosće wuzběhnjemy. Kłosy nazymskich žitow su w rostlinje hižo wutworjene. Tohodla ma so hnój tak khětře hač jenož móžno na polo rozmjetać. Nazymske žita nježadaja amoniaka, ale dusyka, wosebjo salpeter. Žito za nalětne wusywy ma na swoju skhadźiwosć pruhować. Burska dźěłowa šula w Budyšinje darmo tajke pruhowanje přewjedźe a podawa wo wuslědkach rozprawu. Tak khětř hač su wjeŕški role suchė, maja so z włoku přejězdźić. Rola ma po móžnosći mjelna być, zo by so jeje wuskhnyću zadźěwało. Po włocy ma so rola z brónami předźěłać. Dokelž kultivator zemju přejara roztorha, ma so jenož na tajkich pódach wužić, hdźež bróny zapřimnyć nochcedźa.

Nalětni wusyw ma so tak khětře hač jenož móžno přewjesć. Zahe wusyty len najlěpše włokna garantuje. Wězo njemóže so tež wašnje, len po dźećelu wusyć, zaćisnyć, dokelž so z tym rola ložo čista dźerži. 140 kg za hektar wusywa zaruča nam ćeńkokijełkaty len bjez hałžkow. Hdyž tež ma so zasadnje w nazymje zworać, njeje za běrny wopačne, hdyž so w naléću běrnišćo přewora, dokelž so tak rola zwohrěwa. Tež tu měło so po pluhu bróny zestajeć, zo by so přewulkemu wuparjenju zadźěwało. Tež so poruča, zo by so prawje wjele kukuricy plahowao. Kukurica, kotraž ma zorno poskićić, ma hač do 10. meje wusyta być, mjez tym zo picowanska kukurica móže so tež pozdźišo wusyć. Pettenska a žołta Badenska stej tohorunja dobrej picowańskej kukuricy. Ze zornowych kukuricow su dobre zažne drużiny kaž dr. D. lillowa zornowa kukurica abo Mahnsdorfsk kukurica.

Mjez tym zo maja so pola rožki brónje skedźbu wužiwać, je přeńca kruće žada. Skhadźacy wows móže so tohorunja přewłóćić. Hdyž pak je přenje łopješko přišło, ma so z włóćenjom dočakać, doniž 3—4 łopješkow nima a kruće dosć w zemi njesedźi.

Wothladanje łukow a pastwišćow sebi wjelestronske hnojenje žada. Po móžnosći ma so kóžde lěto dźěl łukow z hródźnym hnojom ćeńko pokłasć, druhi dźěl ma so z kompostom wobdźěłać a dalši dźěl z přikupnymi hnojemi. Tež tu so poruča, z jenotliwymi drużinami, wosebje z dusykami, měnjeć. Hnojenje z kalkom kóžde 3. lěto njesmě so zabyć. Najlěpše wužiće łukow je z tym garantowane, zo so porjadu jako łuka a pastwišćo wužiwaja. Tohodla je šwarne, hdyž tute łuki zašlahane.

Budyske stawniske nowěsće

Ssobotu 29. februara 1936.

Narodźiłoj ſtaj ßo: 27. 2. Ocžě Alfredei Richterej, ſchoférej, dźowka. — 28. 2. Rudolfej Horſtej Strehle, blidarjej, ßyn.

Wumrěł je: 28. 2. Handrij Fiedleŕ, póßelnik pokładnje na wotpocžinku, 60 lět.

Swěrowali ßu ßo: 29. 2. Joſef Veit, dejeŕ a Hańža Cžěßliz, domjaza pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje. — Hermann Arnoſcht Juriſch, maßěr a iſolěrar w Budyſchinje a Berta Hana Amalia Bihlmaierez, fabriſka dźěłacžeŕka w Natarjezach. — Korla Hermann Gelhaar, pſchekupſki pſchiſtajenz w Lucia Mannez, pſchedatwaŕka, wobaj w Budyſchinje.

Njemóže ſhonicž. Pſchecželny knjes małeho hólcža ſetka a by rady ſhonił, kak rěka. Knjes: „Na, hólcžo, cžeji ßy?“ — „Nanowy.“ — „A kak twój nan rěka?“ — „Tón rěka, kaž ja.“ — „Nó, kak da cže k wobjedu wołaja? Mjeno tola maſch.“ — „To mje nichtó njewoła, to ja njewołany du.“

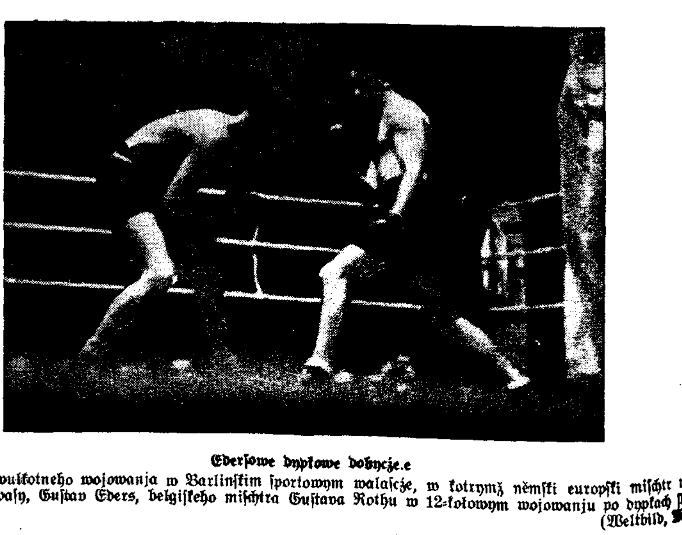

Ederſowe dypkowe dobycže.
Moment ſ wulkotneho wojowanja w Barlinſkim ſportowym walaſcže, w kotrymž němſki europſki miſchtr we welterſkej waſy, Guſtav Eders, belgiſkeho miſchtra Guſtava Rothu w 12-kołowym wojowanju po dypkach
(Weltbild, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towařstwowe a hosćencařske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 53

Budyšin — Wutoru 3. měrca 1936 — Bautzen

Lětnik 95

Zaničaca bitwa přećiwo wjeŕchej Kassy

Kaž wójnſki rosprawjeŕ němſkeje powěſczeŕnje ſ hłowneho kwartěra marſchalla Badoglia powě, je italſke dobycze nad wjeŕchom Kaſſu po zyłej Italſkej ſmyßlenje wurjadneho dowěrjenja ſbudźiło. Hižo ßo rěczi, ſo ßo w pſchichodnych dnjach wojowanje na połnóznej froncze ſaſtaji.

Wo poßlednich wojowanjach w Tembienſkej ßo tele nadrobnoſcze woſjewjeja: Hdyž běſche abeßynſke wójſko podarmo ſpytało ſłotu horu k połnozy wot Abbi Addi ſaßodobycž, ßo tuto wójſko, kiž běſche 15 000 muži ßylne, na Abbi Addi wróczo ſczahny. Tam pak jo 3. italſki korps wot połdnja pſchiſchedſchi pſchimny a ſhromadnje ſ korpſom domoródnych wotdźělenjow, kiž ßo ſ połnozy bližeſche, wobſtupi. W nozy wot 28. k 29. februarej je ßo wjeŕchej Kaſſy poradźiło, ſe ſbytkom ßwojich wojakow koło pſchełamacž a ke krótkemu wjeczorej k rězy Takaſſe czeknycž.

Njedźelu ßo koło wokoło abeßynſkeho wójſka pola Abbi Addi bóle a bóle ſwužſcheſche. Abeßynſzy wojazy ßo ſe ſamělowanjom wobarachu. Kotſiž ßo njeſajachu, ßo w krwawych jenotliwych wojowanjach ſabichu. Liczba abeßynſkich mortwych wjele tyßazow wuczinja, liczba ſranjenych je njeßměrnje wulka. Dokładne liczby ßo w tu khwilu hiſchcze njedadźa mjenowacž. Italſke wójſko je poměrnje mało ſchkodowało.

Hacž ßo wjeŕchej Kaſſy poradźi do ſnutſkowneje Abeßynſkeje czeknycž, hiſchcze njeje wěſte. Abeßynſka połnózna fronta je ßo hacž na lěwe kſchidło ſlemiło. Tuto něhdźe 30 000 muži ßylne kſchidło je pak tak wohrožene, ſo móže ßo jeho położenje jako zyle bjeſpomozne wobhladowacž. Wjele czěkazych wojakow Tembienſkeho wójſka je ßwoje brónje wot ßo ſmjetało, ſo bychu jako měrni wobydlerjo wußkupowali.

W Abesynskej so zběžki wočakuja

Bitwa w Tembienſkej je druhi dźěl wulkeho manevra, kiž je marſchall Badoglio pſchihotował. Prěni dźěl běſche ſniczenje wójſka wjeŕcha Mulugety pſchi horje Aradamje poſtupowanje pſchi horje Aladźi a jeje wobßadźenje. Tſeczi dźěl ßo ſa krótki czaß na prawym italſkim kſchidle woczakuje a wo wojeŕſkim dóncze abeßynſkeho kěžora roſßudźi.

Hižo dowěrjenja hódne powěſcze wo ſběžkaŕſkim hibanju ſ Abeßynſkeje pſchikhadźeja. Hibanje woßebje wot ſplahow wukhadźa, kiž ßu hižo pſchezo njerad pod abeßynſkim knježſtwom ſtałe. Woni ſniczenje abeßynſkeho połnózneho wójſka jako witanu pſchiczinu k ſpokojenju ßwojeje wjecziwoſcze wužiwaju. Hdyž chze ßo abeßynſki kěžor ßamo ſe ßwojej czělnej gardu italſkemu wójſku, kiž bjes pſcheſtacza nadpaduje, pſchecziwjecž, budźe ßnadź jeho njeměry w Abeßynſkej wot teho wotdźeržowacž.

Skutk domoródneho wojaka.

S bitwy ßo hiſchcze ſajimawy podawk ſhoni. Pſchi wojowanju wo ſłotu horu běſche italſki domoródny wojak do rukow Abeßynjanow padnył. Hdyž běſche dźeń jaty pobył, ßo jemu poradźi czeknycž, a ßo k Italczanam pſchedobycž. Wón móžeſche italſkemu wójſkowemu wjedniſtwu wjele hódnych powěſczow wo ſtejiſchczach a wotpohladach njepſcheczelſkich wojakow pſchinjeſcž. S tym je dobyczeŕſkej bitwje w Tembienſkej na roſßudźaze waſchnje pſchinoſchował.

Sswjedźeń radoſcze pola wjeŕcha Gugſy.

Niz jenož w italſkim hłownym kwartěrje w Asmarje, ale tež w Makalle, hdźež prjedawſchi pſchichodny ßyn abeßynſkeho kěžora wjeŕch Gugſa ßydli, wulka radoſcž nad dobyczom knježi. Kaž je ſnate, je wjeŕch Gugſa hnydom pſchi ſpoczatku wójny k Italczanam pſcheſchoł. Wón, kiž ßo po ſdaczu pſchezo hiſchcze abeßynſkeho wuſpěcha na połnóznej froncze bojeſche, ßwjedźenje radoſczu wuhotuje, woßebje dokelž ßu mjes ſbitymi abeßynſkimi wjednikami jeho dołholětni woßobinſzy njepſcheczeljo.

Maršalla Badoglijowa rozprawa wo dobyću

Marſchall Badoglio je jako 143. italſku wójnſku rosprawu tole telegrafował. Druha bitwa w Tembienſkej, kotraž běſche ßo 27. februara ſ poſtupowanjom korpſa domoródnych wot połnozy a 3. wójſkoweho korpſa wot połdnja ſapoczała a ßo ſaßakle wjedźeſche, je ßo ſ błyſchczatym dobyczom ſkónczila. Wojeŕſke mozy wjeŕcha Kaſſy a wjeŕcha Seyouma ſe ſadwělowanjom ſpytachu ßo pak ſe ßylnymi napſcheziwnymi nadběhami, pak na ſtronu k Werijej ſtejiſchcza 3. wójſkoweho korpſa pſchełamacž a ßo tak ſ tłóczazych klěſchczow wußwobodźicž.

Njepſcheczelſzy prědni wojazy ßo nimale wſchudźe do czěkanja ſbichu a wjele ludźi a wójnſkeje potrjeby ſhubichu. Wſchitke njepſcheczelowe ſaſtarańſke wosy atd. naſchim wojakam do rukow padźechu. Prěni krócž ßu zyłe wotdźělenja Abeßynjanow ſhromadnje brónje ſłožiłe. Sbytki njepſcheczelſkeho wójſka ſpytaju ßo czěkajo wukhowacž. Bjes pſcheſtacza jich ſta lětadłow pſcheſczěhuja a bomby do nich mjetaju. Lětarjo bitwu jara roſchěrjeja a dozpěwaju, ſo ßo lěpje wuſkutkuje. Naſche ſchkodowanja njejßu wulke, wone ßo woſjewja, tak rucze hacž budźa wěſcze ſnate. Njepſcheczelſke wójſko ßo doſpołnje rospuſchczuje.

Postupowanje Italčanow tež na połodnišej fronće

S Adiſa Abeby ßo powě, ſo ßu Italczenjo tež na połodniſchej froncze ſapoczeli pſcheziwo abeßynſkemu wójſku poſtupowacž. Woni ßo hórſkemu wuſkemu pſchekhodej pola Andola bliža. Tutón pſchekhod ßo jako poßlednja pſchirodźina twjerdźiſna Abeßynjanow k połnozy wot Neghellia wobhladuje. Abeßynſke wójſkowe wjedniſtwo do tutych ſtron a do połodniſcheje krajiny abeßynſkich jěſorow wſchitke wojeŕſke mozy ſczele, kiž móže někak póßłacž. Abeßynjenjo wědźa, ſo italſke dobycze w tutych ſtronach pſchiſtup k dróſy do Addiſa Abeby ſmóžni. Po tutej dróſy hodźi ßo tež ſ czežitymi autami jěſdźicž.

Posaarska lěto při Němskej

Zyła Poſaarſka ſtejeſche njedźelu na prěnim lětnim dnju nawróta k Němſkej ſaßo w pyſche khorhojow. Wjetſche politiſke manifeſtazije pak ßo na tutym dnju njewotměchu, dokelž dyrbi 13. dźeń januara jako dźeń wothłoßowanja narodny ßwjedźeńſki dźeń poſaarſkeho luda woſtacž. Měſto teho pak ßo wſchelake kulturne ſkhadźowanja ſarjadowachu.

Francowske nowiny wo wuprajenju mjez Němskej a Francowskej

Wuprajenja němſkeho kanzlera w rosrěczowanju ſ franzowſkim ſpißowaczelom Bertrandom de Jouvenelom ßu franzowſki lud khětro pſchekwapiłe. W Franzowſkej poczina pſcheßwědczenje pſchiběracž, ſo ſměja wjednikowe ßłowa wulki wliw na mjeſynarodnu politiku. Hdyž běchu franzowſke nowiny někotre dny woczakałe, ßo wono nětko k pſcheßwědczenju wuſnawaju, ſo było pſchewulke ſamokwjenje ſa Franzowſku, hdy by ßo wona dzyła Hitlerowemu namołwjenju dlěje pſcheziwjecž.

Franzowſke nowiny napominajo na hłuboki ſaczſchcz pokaſuja, kiž ßu Hitlerowe wuprajenja na ſchěroke worſchty franzowſkeho luda měłe. Hłoßow, kiž k poſpytej wabja, bywa dźeń a wjazy w franzowſkich nowinach. S nowinſkich hłoßow je dotal telko ſpóſnacž, ſo ma ßo wot Němſkeje woſjewjenje praſchenjow žadacž, wo kotrychž ma ßo jednacž.

Wjednik japanskich zběžkařskich officěrow sebi žiwjenje wzał

Wjednik ſběžkaŕſkich offizěrow w Japanſkej, hejtman Nonaka, je ßamomordaŕſtwo ſkucził. Sdobom je wyſchſchi leutnant Aojima, kiž czělnemu połkej pſchißłuſcheſche, kotryž pſchecziwo ſběžkarjam wojowaſche, je ſe ßwojej mandźelſkej harakiri (ßamomordaŕſtwo ſ rospróczom brjucha) ſkucził. W ſawoſtajenym liſcze wón piſche, ſo njeje mohł ſnjeſcž, ſo ßu kěžorſko=japanſzy wojazy pſchecziwo ßebi wojowali. Njeſkutk młodeho offizěra w Tokiu wulki napohlad ſbudźi.

Dokelž ßo wjeŕch Soionji hakle wutoru do Tokia wróczi, ßo hacž do tuteho czaßa wo wutworjenju noweho japanſkeho knježeŕſtwa njeroßßudźi. Knježeŕſtwo pak je nětko hižo ſdźěliło, ſo ßo nimo miniſterſkich měſtnow tež druhe wažne ſaſtojnſtwa ſnowa wobßadźa. Nowe knježeŕſtwo budźe ßylne knježeŕſtwo, kiž ßo niz kaž dotal, jenož na wojeŕſtwo ſepjera.

Czěło finanzneho miniſtra Takahaſchija, kotrehož běchu ſběžkarjo morili, ßu póndźelu dopołdnja po wulkej ßwjatocžnoſczi w ßmjertnym domje do krematorija pſchewjeſli. Kěžor je woporu ſběžka, Tokahaſchija, Watanabu a Saita poczeſcził, ſo je jich w ſaſtojnſtwje powyſchił a jich ſ czeſtnymi rjadami wuſnamjenił. Japanſke hłowne měſto póndźelu žiwy wojeŕſki wobras poſkiczi. Wjetſche wojeŕſke wotdźělenja, kiž běchu ßo pſchi ſběžku k poßylnjenju do Tokia ſwołałe, ßo póndźelu ſaßo ſ kaſarnow na dwórniſchcza podachu. Mužſtwa, kotſiž maju wojakow w Mandžuſkej ſaſtupicž, ſo bychu ßo tuczi mohli do Japanſkeje wróczicž, ßo na dwórniſchcza wožachu. Jenož někotre mjeńſche ſtraže na najwažniſchich dypkach hłowneho měſta woſtachu.

Pólski zwonkowny minister do Brüssela přijěł

Pólſki ſwonkowny miniſter wyſchk Beck je njedźelu wjeczor ſe ßwojej mandźelſkej do Brüſſela pſchijěł. Miniſtra jeho kabinettowy ſchef, wyſchſchi ſaſtojnik hoſpodaŕſkeho wotdźělenja jeho miniſterſtwa a finanzny wězywuſtojny pſchewodźeſche. Belgiſki miniſterſki preſident a ſwonkowny miniſter van Zeeland pólſkeho ſwonkowneho miniſtra na dwórniſchczu powita.

Statny wopyt wyſchka Becka w Brüſſelu tſi dny traje. Ssrjedu belgiſki kral Leopold ſwonkowneho miniſtra Becka pſchijima.

Nowiny pólſkich konſervativnych „Czaß“, kiž ßu we wězach ſwonkowneje politiki ſtajnje derje wobhonjene, wo wopycze pólſkeho ſwonkowneho miniſtra Becka w Brüſſelu pißaju, ſo budźe ßo tam wěſcze pſchede wſchěm wo hoſpodaŕſkich praſchenjach rěczecž. Pſcheje ßo niz jenož ſchěrſche wikowanje ſ tworami mjes Belgiſkej a Pólſkej, ale tež wjetſche wobdźělenje belgiſkeho kapitala w Pólſkej, dokelž tutón kapital žanych ſkhowanych politiſkich ſaměrow w Pólſkej njehlada.

Nowiny „Czaß“ pak tež woczakuja, ſo budźe ßo w Brüſſelu wo mjeſynarodnej politizy rěczecž a ſo tuto rosrěczowanje k politiſkemu ſhromadnemu dźělu mjes Belgiſkej a Pólſkej powjedźe. Dorosumjenje ſ Belgiſkej ßo w tutych nowinach jako wudoſpołnjenje franzowſko=pólſkeho ſwjaſka wobhladuje. Nowiny „Czaß“ po ßłowje pißaju: „S jenym ßłowom, Beckowe puczowanje wjele politiſkich a hoſpodaŕſkich móžnoſczow wotewrja, kotrež bychu naſche ſtejiſchczo w Europje ſkruczile, bychu=li ßo do ſkutka ſtajile. Njeje pſchehnate, hdyž prajimy, ſo zyła Pólſka ſe ſprawnym a pſcheczelſkim ſaczuczom Brüſſelſke jednanja wobkedźbuje, kotrež tež njemóža nihdźe w Europje njeměr abo pſcheziwjenje ſbudźicž.“

W Genfu so wujednański pospyt wobzamknył

Wubjerk wóßomnaczoch, kotryž je ſankzijowa konferenza poſtajiła, je ßo póndźelu popołdnju w 4 hodźinach w tajnym poßedźenju ſeſchoł. Swonkownaj miniſtraj Jendźelſkeje a Franzowſkeje běſchtaj pſchitomnaj. Wubjerk najprjedy wo pſchewjedźenju něteziſchich ſankzijow rěczeſche. Schwedſki ſaſtupjeŕ Weſtman jako pſchedßyda wubjerka wězywuſtojnych ſa ſankzije rosprawu poda.

Wubjerk tſinaczoch ßo hnydom ſwoła.

Na poßedźenju wubjerka wóßomnaczoch franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin namjetowaſche, ſo ma ßo wójnje w Abeßynſkej po móžnoſczi bórſy kónz ſczinicž a k tomu měło ßo woſpjet wujednanje poſpytacž. K tomu by ßo dyrbjał wubjerk tſinaczoch rady Swjaſka ludow hnydom ſwołacž. Do wubjerka tſinaczoch krajej, kiž wójnu wjedźetaj, njeßłuſchataj. Jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden tutemu namjetej pſchihłoßowaſche. Wubjerk tſinaczoch ma ßo hižo na wutoru ſwołacž.

Eden pola Flandina a Paula-Boncoura.

Eden do Genfa dojěwſchi hnydom franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Flandina a miniſtra Paula-Boncoura wopyta a ßo ſ nimaj dlěje rosrěczowaſche. Potom ßo Eden ſ pſchedßydu wubjerka wóßomnaczoch Vaſconcellom rosmołwjeſche. Poſdžiſcho ßo jendželſzy a franzowſzy hłowni ſaſtupjerjo pſchi wobjedže ſeńdžechu.

W Genfje ßo powſchitkownje woczakuje, ſo Eden žaneho noweho jendželſkeho namjeta w naſtupanju ſankzijow njepſchednjeße. Petrolejowa ſawjera je ßo zyle do ſady ſtorczila. Nětko ßo wo móžnoſczi rěczi, pſchiſtawy ſa italſke łódže ſawrjecž.

Wjerch Starhemberg chce so z Mussolinijom zetkać

Winſke nowiny piſzaju, ſo awſtriſki měſtokanzler wjeŕch Starhemberg 4. měrza do Roma pojědže. Wón dwaj abo tſi dny w Romje woſtanje a ßo potom ſaßo do Wina wróczi. Starhemberg budže ßo ſ Muſſoliniom rosrěczowacž. S jeju rosrěczowanjom maju ßo dorěczenja wudoſpołnicž, ke kotrymž je mjes italſkim ſtatnym ſekretarom Suvichom a awſtriſkim ſwonkownym miniſtrom Bergerom-Waldeneggom w Florenzu dóſchło. Starhemberg chze tež ſhonicž, kak ßebi Muſſolini wo Małej entenczje myßli.

Póndželu 9. měrza ßo we Winje wopyt czěſkoßłowakſkeho miniſterſkeho pſchedßydy Hodže a noweho czěſkoßłowakſkeho ſwonkowneho miniſtra dr. Krofty woczakuje.

Kral Eduard k swojim ludam rěčał

Jendželſki kral Eduard VIII. je njedželu w jendželſkim radiu k ludam ßwojeho knježſtwa rěczał. We ßwojim póßelſtwje kral na poßlednju narěcž ßwojeho ſemrěteho krala dopominaſche, kiž je wón na kónzu dołheho a wulkotneho knježenja měł. Kral rjekny, ſo wě, ſo ßmjercž jeho nana njeje jenož jemu, jeho maczeri a bratram a ßotram hłuboke žarowanje pſchinjeßła, ale ſo ßu ju wſchitzy jako woßobinſke potrjechenje ſaczuli.

Kral potom rjekny, ſo je wón tón ßamy woſtał, kiž je jako Walleſki prynz był. Wón chze tež pſchichodnje derjeměcže ßwojich ßobuczłowjekow ſpěchowacž. Pſchejeſche ßebi, ſo by pſchichod měr a doroſumjenje w zyłym ßwěcže pſchinjeßł, derjeměcže a ſbožo jendželſkemu ludej, a ſo bychu ßo Jendželczenjo hódni wopokaſali herbſtwa, kiž ßu pſchewſali.

Kralowe póßelſtwo ßo do wſchěch džělow ſemje pſchenjeße a běſche wſchudže jara derje roſumicž.

1¼ milijona nowych njeſaßłužerjow w Sjednoczenych ſtatach.

Amerikanſki ſwjaſk dželaczeŕſkich ſwjaſkow je ſapiß wo džěłowych wikach w Sjednoczenych ſtatach woſjewił. W ſapiſzu ßo liczba njeſaßłužerjow w januaru 1936 na 12 626 000 wobliczja. S teho wukhadža, ſo je liczba njeſaßłužerjow pornjo dezembrej 1935 wo 1 229 000 pſchiběrała. Tuta liczba najßylniſche pſchiběranje bjesdžěłoſcže w Sjednoczenych ſtatach w měßazu januaru w poßlednich pjecž lětach woſnamjenja.

Krótke politiske powěsće

Nowe ſabotaže w Jendželſkej.

Londonſke nowiny „Sunday Expreß“ piſzaju, ſo je ßo w namóŕniſkim pſchiſtawje w Sheerneßu nowa ſabotaža na wójnſkej łódži ſkuczila, kotraž ßo tam wuporjedža. Dokelž ßu ßo w někotrych jendželſkich namóŕniſkich pſchiſtawach w poßlednich dnjach podobne wězy ſtałe, nowiny ßudža, ſo ßo wo ſyſtematiſkim poſtupowanju jedna.

Turkowſki ſnutſkowny miniſter ßo na dowol póßlał.

Turkowſki ſnutſkowny miniſter je ßo na dowol póßlał, ſ kotrehož ßo najſkerje wjazy do ßwojeho ſaſtojnſtwa njewróczi. Jeho winuja, ſo je ſa njeporadženje wulkeho proześa dla nadpada na ſtatneho preſidenta Atatürka ſamołwity. Nětko je ßo wujaßnilo, ſo ßu ßo prěnje powěſcže wo proześu jara pſchehnałe.

Woſpjet ſtudentſke njeměry w Peipingu.

Na někotrych wyßokich ſchulach chineſkeho měſta Peipinga je k nowym ſtudentſkim demonſtrazijam dóſchło. Pſchi nich tež krwawne ſraženje njewuwoſtachu. Studentojo polizijí někotrych ſajatych wutoržechu.

Demonſtrazije pſcheczjiwo Japanſkej w Newyorku.

Pſched japanſkim konſulatom, kiž je w najžiwiſchim džělu Newyorka ſaměſczeny, ßo njedawno wjeczor demonſtrazije pſcheczjiwo Japanſkej wotměchu. Sſobuſtawy amerikanſkeje ligi pſcheczjiwo wójnje a faſchiſmej a podobnych ſjednoczenſtwow demonſtrazije pſchewjedžechu.

Miłe żymy w prjedawšich lětstotkach

1172. Syma běſche tak miła, ſo ßo ſchtomy ſelenjachu. Na kónzu januara hižo ptaczki k hnězkam noſchachu a w februaru měјachu młode. Tež běchu wulke wichory, njewjedra a wjele deſchcza. W januaru ßo wjele hrimaſche a njebjeſki woheń — Bože njewjedro — wjele twarjeni a zyrkwjow ſniczi a wobſchkodži.

1186. Tuto lěto běſche ſyma ſaßo wurjadnje czopła pola naß a tuž ſahe wſcho roſczeſche. Žně běchu hižom w meji a wino ſrawjeſche w auguſczje. W Franzowſkej po nowym lěcže ſchtomy kczějachu.

Dalokowidženje a dalokorěczenje ßo ſapoczina.
Wobkhadny miniſter Eltz-Rübenach dalokowidżeńſku telefonowu ßłužbu mjes Barlinom a Lipſkom wotewri. S tym je ßo we woſjewjeŕſkej technizy nowy wotrěſk ſapoczał. 3 mjeńſchiny dołho móžecže nětko ſa 3,50 hr. ſ Barlina do Lipſka abo nawopak telefonowacž a pſchi tym widžicže ßwojeho partnera na druhej ſtronje.
(Preſſe-Foto, M.)

1204. Wot kónza januara hacž do meje běſche ßam njepſchetorhnjena ßuchota a ßmalaza czopłota ta lěcže. To běſche ſchkódne ſa wſchu płódnoſcž na ſemje. Wulki hłód naſta w Jendželſkej, Franzo Schpaniſkej a Italſkej.

1258. Wjedro b ětak miłe a rjane, ſo jenož dwaj d ſa zyłu ſymu mjerſnjeſche. W januaru kczějachu ſi a truſkalzy a jabłonje běłachu ßo w kczěnjach.

1289. Temperatura bě tak wurjadna, ſo w Köln k hodam a na Tſjoch kralow dźěczi a holzy wěnczki ſ jakkow, koſtrjanza a auriklow noſchachu.

1421. Syma bě zyle lětna a w haprleji jědžachu w na ſchich kónczinach hižo wiſchnje a w meji winowe kicle.

1427. Sa zyłu ſymu dozyła mjerſło njeje. Bě drje to najwurjadniſcha ſyma, kaž hiſchcže ženje by njeje. W měrzu běſche czopło kaž wokoło ßwj. Jana žito měјeſche kłóſki. W Pariſu pſchedawachu w haprleji nowe mandle. Wjedro pak ßo ſaßo pſcheměni a haprleje tak truczje mjerſnjeſche, ſo měјachu hižom płody ſa ſniczene. Na ſbožo pak ßo ſmjerſk do deſch pſchewobroczi a žně běchu hiſchcže doſcž ſpokojaze.

1622. Januar běſche tak czopły, ſo ßamo w ßewjer nej Němſkej njetrjebachu jſtwy a bydlenja tepicž a februaru kczějachu ſchtomy.

1719. W Franzowſkej ſrawjeſche ßad hižom ſa czatk lěta, běſche hižo w oktobru prjedy kczěłe a wiſch běchu k nowemu lětu nimale ſjědžene. Ssad drje wo drobny, ale tola doſrawichu tež jabłuka. Runje běſche w hornjej Italſkej ſe ßlowkami, figami a bre kami; ßamo zitrony a oranže tſi měßazy prjedy ſraw chu. Pola naß bě tohorunja wſcho wo ſchtwórcž lěta czaßa wuwite.

1723. W Schpaniſkej w januaru hižo ßo wſcho lenjeſche a wſcho kczějeſche a wino, ßlowki a kru k jutram ſrawjachu a wokoło naß bě wſcho wo 2—3 ßazy do czaßa ſroſtło. —

1822. Tuta ſyma běſche ſa zyłu Europu miła. Pětrohrodže traješche ſyma jenož měßaz a někotre Prěni ßněh padže k hodam, woſta ležo a ſhubi ßo ſa czatk februara powſchitkownje. Ssamo w Ssibiri hdžež je ſnata dołha a kruta ſyma, wjele njepytn czopłe wětry dujachu a ßněha mało a jenož na kr czaß widžachu w Tobolſku, ſo 8. dezembra ßo pſchi płym wěrtje deſchczowaſche; ßamo najſtarſchi ludžo n běchu to ženje widželi.

W naſchich kónczinach wo ſymje nimale niczo n pytnychu.

Budyske stawniske powěsće

Póndželu 2. měrza 1936.

Narodžiłoj ſtaj ßo: 29. 2. Pawołej Richard Schneiderej, podoffizěrej, ßyn. — 1. 3. Hugej Marczin Richterej, pſchekupſkemu pſchiſtajenzej, džowka.

Wumrěłoj ſtaj: 1. 3. Arnoſcht Julius Müller, inwalidny rentnaŕ w Lubjeńzu, 62 lět. — 2. 3. Arno Bruno Kurt Alex, měſchczańſki pſchiſtajeńz na wotp., 69

Pſchipowědženja: 2. 3. Ota Heinz Nycza, ma ſchinſki ſamkaŕ a Gertruda Antonia Fryczez, ſchwalcz wobaj w Budyſchinje. — Bjarnat Waltaŕ Leiſtner, pó pomoznik a Marjanna Herta Zyžez, ßłužobna, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Arnoſcht Ota Haupt, rěźnik Greta Luiſa Balliz, kontoriſtka, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowali ßu ßo: 2. 3. Pawoł Jurij Kaſch blidaŕ a Marja Monika Schlizez, domjaza pſchiſtajeń wobaj w Budyſchinje. — Maks Hendrich Leinert, twar džěłacźeŕ w Rakezach a Gertruda Hildegarta Kleinſtück ſchtrykowaŕka w Budyſchinje. — Jurij Bjedrich Waltaŕ Fiſcher, pſchiſtajenz pola wyſchnoſcže w Budyſchinje Khata Marianna Wäntigez, pſchiſtajeńza pola wyſchnoſcž w Lubiju.

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.

Do serbščiny přełožił J. Wingeř.

17] (Pokračowanje.)

Potom so dale prašeše:

„Hdźe bydlitaj?“

„Nihdźe, jasny knježe.“

„Hdźe staj ležałoj?“

„Nad wodu.“

„Wuhnachu waju z domu?“

„Wuhnachu.“

„Nimataj zmachow, nimo tych, w [illegible]taj?“

„Nimamoj.“

„Nimataj pjenjez?“

„Nimamoj.“

„Što započnjetaj?“

„Njewěmoj.“

W skoku někak hněwnje so woprašejo wobroći so stary knjez nadobo k Marušcy:

„Kelko je ći lět, Maruška?“

„Wósomnaće budu na Maćerje Božeje do njebjeswzaća.“

„To sy so natradała, njewěrno?“

Njewotmołwi jemu ničo, jenož pokornje so jemu k nohomaj skhili.

Stareho knjeza poča wězo zaso dym do wočow kusać.

W tym wokomiku přinjesechu piwo a ćopłe mjaso. Stary knjez kazaše jimaj, zo byštaj so hnydom do jědźenja dałoj, a hdyž měnještaj, zo sej to při nim činić njewěritaj, rjekny jimaj, zo staj hłupaj. Ale njedźiwajcy na tole hněwne wašnje, zezda so jimaj kaž jandźel z njebjes. Hdyž jědźeštaj, jeho to hladajcy jara wjeseleše. Potom kazaše, zo byštaj jemu powědałoj, kak staj so sem dostałoj a přečo staj přišłoj; tuž tež jemu Ławrjenc wšitko powědaše a njezataji ničo, kaž knjezej w spowědnym stole. Wón so hněwaše, borkaše na njeho, a hdyž dóńdźe k tomu, kak bě Ławrjenc chcył Marušku zatepić, so wón rozhněwany wotwobroći.

Po khwilcy pak rjekny k Marušcy: „Pój sem, holčka!“

Hdyž so přibliži, wza do wobeju rukow jeje hłowu a wokoši ju na čoło.

Potom mysłeše khwilku a rjekny: „Bědu staj wustałoj. Ale to je dobry kraj, jenož dyrbi sej čłowjek zawjesć wědźeć.“

Ławrjenc wuwali na njeho woči; tón nadobny a mudry knjez měnješe, zo je Amerika šwarny kraj.

„Tak je, ćibanje“, dźeše, wuhladawši, kak so Ławrjenc jeho prajenju dźiwa, „dobry kraj. — Hdyž sym tu přišoł, njeméjach ničo, nětko mam kruch khlěba. Ale wam burikam słuša so, rolu wobdźěłać a nic po swěće so wokoło bić. Hdyž wy wućehnjeće, štó tam wostanje? Wy njejsće tu k ničemu, a přijěć sem je lohko, ale so wróćić ćežko.“

Mjelčeše přez někajki čas, potom doda kaž samemu sebi: „Štyrceći a něšto lět tu sedźu, to so na kraj zapomina. Ale stysk so će druhdy zmocuje, što? Wiliam dyrbi tam jěć. Njech zeznaje, hdźe su jeho wótcojo žiwi byli ... To je mój syn“, dźeše pokazujo na hólca.

„Wiliamo! přiwjezeš mi z domizny horšć zemje pod hłowu do kašća.“

„Yes, father! (Haj nano)“, wotmołwi po jendźelsku.

„A na wutrobu! Wiliamo! a na wutrobu!“

„Yes, father!“

„Stareho knjeza poča dym tak strašnje do wočow žrać, zo jemu zerničcy zaběžeštej kaž šklenca.

Z dobom tež poča so hněwać:

„Rozumi hepjel po polsku, ale rěči radšo po jendźelsku. Njemóže hinak być. Štož sem padnje, je za domiznu zhubjene. — Wiliamo, dźi, praj sotře, zo změjemy na nóc a k wobjedu hosći.“

Pachoł ruče poskoči. Stary knjez so zamysli a mjelčeše dołho; potom poča kaž sam ze sobu rěčeć:

„Byrnjež bych jeju naspjet pósłał, wjele by płaćiło, a při tom do čeho so wróćitaj? Předaštaj, štož měještaj; póńdźetaj po pěcnej dani. Na słužbje by so mohło z holčku Bóh wě što stać. Hdyž tu raz staj, dyrbitaj hišće z dźěłom spytać. Pósćelu jeju do někajkeje wosady, holčka so woženi. Nadrapataj sebi po dwu gróša, zechcetaj-li so wróćić, to tež stareho sobu wozmjetaj.

Potom dźeše w runej měrje k Ławrjencej:

„Sy-li što słyšał wo našich tudyšich wosadach?“

„Njejsym słyšał, wjelewažený knježe!“

„Ludźo! kak so wy sem pušćeće? Bože dla! Nimaće-li potom zahinyć! W Chikago je tajkich kaž ty něhdźe dwaceći tysac, runje telko w Milwaukee, w Detroit wjele, w Buffalo syła. Dźěłaju w fabrikach, ale burikej je najlěpje na roli. Do Radomja waju pósłać, do Illinois, hm! tam je hižo ćežko rolu nabyć. Załožuja někajki nowy Poznań w Nebrasce w stepach, ale to je daloko. Železnica wjele płaći. „Knježna Marja“ w Teksasu je tež daloko. Do Borowiny by było najlěpje, čim bóle, dokelž bych wamaj listki darmo dać mohł, a štož wamaj do rukow dam, to skhowajtaj sebi na hospodařstwo.“

Zamysli so hišće hłubje.

„Posłuchaj, starco“, dźeše na dobo. „Załožuja nětko nowu wosadu Borowinu w Arkanzasu. Je to rjany kraj a ćopły, a zemja wša pusta. Tam wozmješ wot knježeřstwa na 160 jutrow ležownosće z lěsom darmo a wot železnicy za drobny pjenjez, rozumiš? Na hospodařstwo ći dam, a lisćikaj staj za železnicu wšako móžu. Pojědźetaj do města Little-Rock, potom budźetaj dyrbjeć z wozom jěć. Tam tež druhich nadeńdźetaj, kotřiž z wami pojědu. Nimo teho dam wamaj listy. Chcu wamaj pomhać, sym dźě tola wajn bratr. Ale twojeje dźowčički je mi sto króć bóle žel hač tebje. Rozumiš? Dźakujtaj so Bohu, zo staj so zo mnu zetkałoj.“ (Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 3. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wukń ponižny so teho wzdać,
Z čimž Bóh će njej' chcył žohnować. H. Zejler.

— **Wo wjedrje.** Wcżera wjecżor w 7 hodź. barometer 735, najwyſchſcha dnjowa temperatura 6 ſtop. cżopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 737, najniźſcha temperatura w nozy 3 ſtop. cżopłoty. — S wjecżorneje Europy ſłaba nižina pſches naſche ſtrony do rańſcheje Europy cżehnje. Jeje deſchcże ßu ßo ſwjetſcha hižo we wjecżornej Europje wuſchłe a tohodla ßo nižina pola naß jenož ſ pomróczenym njebjom wuſkutkowa. Sa nižinu ßo wyſchina Jendźelſkeje k nam wupſcheſtrěwa a nam pſchi trochu zymniſchim powětſje rjane wjedro pſchinjeße. Nowa nižina pola Jſlandſkeje w tu khwilu naſche wjedro hiſchcże njemaſy. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 6,39 hodź. ſkhadźa a ßo 5,46 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 1,59 hodź. a khowa ßo rano 4,53 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Mało pſcheměnjenja.**

*

— **Kukawy pomhaja tebi w ßłužbje pſchecżiwo ſchkódnikam.** Njeje to jenož ßobużeluoſcż ſa naſche ptaczki, hdyž jim kukawy wupowěßnjeſch, hdźež bychu mohle ßwoje hnězdko natwaricż. Ale ty ßebi ßam ſ tym požkuźiſch. Dyrbiſch wědźecż, ſo jeniczki ßykorkowy por ſe ßwojimi potomnikami w lěczu połdra zentnarja njerodźe ſnicżi. S teho póſnajeſch wuſnam, kotryž ma ptacżina ſa zyle ludowe hoſpodarſtwo naſcheho kraja. Zana ſahroda njeměła bycż bjes kukawy. Hdźež ptaczki bydla, tam je ſboźe, je ſtare ßerbſke prajidmo. A je to tomu tež tak, hdyž jenož na wužitk pomyßlimy, kotryž nam pſchinjeßu.

— **Dobycżeŕſki pucż rucżneje harmoniki.** Miſchtrſki [illegible] Schittenhelm do Budyſchina pſchiíndźe. W ſmyßlu [illegible]ſchnych prózowanjow ſtatneje hudźbneje komory, ſo ludowa hudźba pſchezo bóle do ludowych krucżow rosſchěrika, tež wabjenje ſa wſchě do praſchenja pſchiídźaze inſtrumenty leži, woßebje ſa gitaru, mandolinu, zyteru, hubnu a rucżnu harmoniku, piſchcżałku atd. Woßebje ma ßo naſcha młodźina ſa tute inſtrumenty ſahoricż. Kak huſto ſtaj ſtarſchej a woßebje tež woſebnjerjo wobžarowali, ſo njejßu we ßwojej młodoſcżi ſkładnoſcż wužili a jedyn hudźbny inſtrument nawuknyli hracż, ſo bychu jónu ßwojim dźěcżom ſ pſchikładom bycż mohli a tak pomhali ludowu hudźbu pěſtowacż. Najbóle ludowaj inſtrumentaj ſtaj hudźbna a rucżna harmonika. Jedyn ſ najwjetſchich miſchtrſkich hrajerjow na tym polu je Hermann Schittenhelm, kotryž ſchtwórtk 5. měrza w Budyſchinje w Krónje wuſtupi. Wuměłz je [illegible] lět ſtary a je bjes dwěla najbóle ludowy wuměłz na rucżnu harmoniku w Němſkej. Na ſakładźe ßwojeho wuſahadneho hudźbneho wobdarjenja a ſ krutej pilnoſcżu je ſo ſ małych ſpocżatkow hrajerja ſe ßwětowym mjenom wuwik. W tyßazach konzertow je Schittenhelm ſa harmoniku wabił a ſa tutón ludowy inſtrument njelicżomnych pſchecżelow dobył. Kajku nahladnoſcż wuměłz jako miſchtrſki hrajeŕ wužiwa, dopokaſuje to, ſo jeho njedawno pſcheprożnychu, ſo by pſchi wulkim wuběd´źowanju rucżnej harmoniku w Londonje ßobu ſkutkował. Bjes dwěla wuměłz tež w Budyſchinje wjele pſchecżelow a czeſcżowarjow namaka.

— **Se ſakſkeho krajneho burſtwa.** Ssadaŕſki kurſus ſa młodych burow wotměje ßo w burſkej dźěłowej ſchuli w Budyſchinje 5. a 6. měrza. Dalſchi kurſus budźe kónz meje. Dale wotměje ßo 4. měrza w ßamßnej ſchuli kurſus wo wobrěſanju wina. Pſchichodny rěcżny dźeń ſa poradźenje wo maſchinach budźe pjatk 6. měrza w Drježdźanach na Pólnej haßy 12. Na wſchě praſchenja, maſchiny naſtupaze, ßo tež piſomnje darmo wotmołwja.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi póndźelniſchim czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (1. dźeń) padźe dobycże wo 300 000 hr. (**wulki łóß**) na cżißło 70 827 do Lipſka; dobycże wo 10 000 hr. na cżißło 154 402; dobycże wo 5000 hr. na cżißła 15 751, 75 702, 125 639; dobycże wo 3000 hr. na cżißła 6687, 16 908, 23 695, [illegible] 942, 41 750, 55 103, 83 597, 151 339; dobycże wo [illegible]0 hr. na cżißła 12 411, 13 657, 19 448, 25 450, 28 072, [illegible] 617, 52 221, 65 954, 68 812, 106 192, 121 659, 142 742, 147 310; dobycże wo 1000 hr. na cżißła 5389, [illegible] 805, 61 526, 61 630, 61 690, 63 228, 73 445, 77 215, [illegible] 368, 88 893, 90 424, 95 703, 99 057, 103 834, 112 149, 116 856, 122 655, 135 509, 138 948.

— **Mały cżěkaŕ.** Tudomny 11lětny ſchulſki hólz Alfred Sodan, kiž je ßwojmaj ſtarſchimaj wospjet czěknył, je ßo ßobotu 29. februara 1936 ſaßo wot domu wotſalił. Wón ßo rad wokoło brucżi. Hólz je 1,40 m. wulki. Bjes lěwym wócżkom a lěwym wuchom ma wón bluſny. Schtóž hólza nadeńdźe, njech jeho ſadźerži a poliziji pſchepoda.

S **Porſchiz.** Hižo piſachmy, ſo je njedźelu paleŕ na wotpocżinku Arnoſcht Schmidt ſe ßwojej mandźelſkej Marju rodź. Hohlfeldez w kruhu ßwojich dźěcżi, wnucżkow a prawnucżkow ßwój ſłoty kwaß woßwjecżił. Požohnowanje wukonjeſche woßadny faraŕ Handrik w bydlenju jubilarow a bjes dwěla woſtanje tuta ßwjatocżna hodźinka ſa njeju a tež ſa wſchěch pſchitomnych njeſapomnita. Jubilaraj běſchtaj ſe wſchěch ſtronow wutrobne ſbožopſchecża doſtałoj.

S **Maleſchez.** Schtwórtk 5. měrza wjecżor ½8 hodźin je ßerbſka póſtna nutrnoſcż pola Kunatez w Dobroſchezach, pjatk wjecżor pola Kalauchez w Plußnikezach.

S **Njechornja.** Saúdźenu njedźelu woßwjecżi hejtman tudyſcheho rycżeŕkubła Jan Nowak ſe ßwojej mandźelſkej w kole ßwojich dźěcżi a pſchiwuſnych ßwój ßlěborny kwaß. Dołhe lěta ſtaj jubilaraj ßwoje mozy do ßłužby tudyſcheho kubła ſtajiłoj. Poſauniſki khór jimaj ſaſtaniczko ſahra.

S **Kotez.** Macżerjam ßo rada podawa póndźelu 9. měrza 1936 popołdnju w 2 hodźinomaj w ſchuli.

S **Kotez.** Tudyſche wojeŕſke towaŕſtwo wotmě ſaúdźenu njedźelu w derje wopytanej ſali Zoprez korcżmy ßwój ſymſki ßwjedźeń. Po pſchedßydowym poſtrowjenju ſahra wubjerna kapała k wjeßełej reji. Dobre žortne wuſtupy rejwarjam na khwilku wodychnjenje poſkicżichu. Wjeßełe pſchekwapjenje wułoßowanje pſchinjeße, pſchi kotrymž někotryžkuliž rjane wězy doby. S blidowym ſpěwom, w kotrymž ßo na kóždeho towaŕſcha ſpominaſche, ßo hakle prawa wjeßełoſcż rosſchěri, kotraž hacż do kónza wſchěch wutrajnych wopytarjow wjazy njewopuſchcżi.

S **Luſka** pola Pomorz. Dokelž je ßo tudyſche rycżeŕkubło ſa ßydlerjow roskuſkowało, ma ßo něiko tež tudyſcha kubleŕſka kowaŕnja rospuſchcżicż, kotruž ſbytne kubło wjazy połnje ſ dźěłom njemóže ſaſtaracż. Wona tež njeje trěbna, dokelž maju wo wßy dobru kowaŕnju.

Se **Subornicżki.** Shromadne ßydliſchcżo wójnſkich wojowarjow, ke kotrmuž bě ßo loni naſymu ſakład położił, je ßo nimo hiſchcże njedotwarjeneju domcżkow k bydlenju pſchepodało. Zyłe ßydliſchcżo rjany napohlad poſkicża. W nalěczu mataj tež poßlednjej domcżkaj ßo k wobßydlenju pſchepodacż.

S **Hory.** Wjeßnjenjo namakachu ßobotu popołdnju dźěłacżerja Bjarnata Měrſcha ſ Bóſchez na pucżu ſ Hory do Bóſchiz w bliſkoſcżi tudyſcheho rycżeŕkubła bjes wědomja pſchi jeho kole ležo. Pomozni ludźo ſnjeſboženeho do kubła donjeßechu a ſawołachu hnydom lěkarja. Hdyž tutón bórſy dojědźe, móžeſche pak jenož hiſchcże ßmjercż ſwěſcżicż. Boža rucżka bě Měrſcha ſajała.

S **Wojerez.** Na ßwinjaze wiki bě ßo 173 proßatow pſchihnało, wobkhod bě jara žiwy, tak ſo pſchebytk njewoſta. Placżiſny běchu trochu wjetſche a pohibowachu ßo mjes 14 a 21 hriwnami.

S **Kopańz** pola Khocżebuſa. W nozy k póndźeli ſta ßo w naſchej wßy žałoſtne autowe njeſboże. Jedyn ſamkaŕſki miſchtr ſ Lubjowa jědźeſche ſe ßwojej žonu domoj ſ póſtniz a bliſko naſcheje wßy ſajědźe pſchi huſtej mhłi, kotraž bě najſkerje ſ pſchicżinu njeſboža pſchi ßamym ſawinjenju Khocżebuſko-Hrodowſkeje želeſniſkeje cżary do nadróſneju kamjenjow a ſawadźi ſłóncżnje wo nadróſny ſchtom. Mjes tym ſo ßo ſamkaŕ jenož lohko ſrani, ßebi jeho žona nop pukny a po pucżu do khorownje na ſcżěhwki ſranjenjow wumrě. Běſche hakle 34 lět ſtara.

S **Wjaſońzy.** Pſchipowěſchak cżežiteho woſu na ſpadowazym pobocżnym pucżu ſ běha pſchiińdźe. Na bok ſjěwſchi ſahrodźyny płót pſchełama, pſchejědźe zyłu ſahrodu a ſ wulkej mozu do róžka jeneho doma dyri. Domowa murja dyrbjeſche ßo podprěcż, dokelž wobſteji ſtrach, ſo ßo ßypnje.

S **Biſkopiz.** W Frankenthalu mandźelſka ſkakarja Rieſchera, kiž na padawu khoroſcż cżeŕpjeſche, njewobkedźbowana do wjeßneje rěki padźe a ßo tam ſatepi.

S **Drježdźan.** (Khrobły rubježny nadpad.) Ssobotu dopołdnja něhdźe 21 lět ſtary muž dweju wunoſchowarjow młoka w twarjenju na Karolininej dróſy nadpadnywſchi jeju ſ piſtolu wohrožowaſche. Jedyn ſ nadpadnjeneju pak rosßudnje ſ młokowym karanom do rubježnika ſ mozu dyri. Swoprědka drje ßo tón wobaraſche, tola bórſy cżěkacż pocża. Ziwilni ludźo pomhachu nadpadnika łojicż a bórſy jeho tež ſajachu. Cżěkajo rubježnik wjazy krócż ſ plunoweje piſtole wutſěli a pſchi tym jeneho muža lohko w mjeswocżu ſrani.

Přiłopk

Někotſi kužiſzy plahowarjo rybow wuſnamjenjeni.

Sakſke rybaŕſke towaŕſtwo ßwjecżeſche tute dny ßwoje 50lětne wobſtacże. W Drježdźanach bě pſchi tutej ſkładnoſcżi woßebite ſeńdźenje, na kotrymž ßo wjele nawjednych ſakſkich plahowarjow rybow a hatarjow ſeńdźe. Někotſi kužiſzy ßobuſtawy ßo ſa ſaßłužby wuſnamjenichu. Sslěbornu medaillu ſa ſaßłužby wo rybaŕſtwo doſta mjes druhimi prof. dr. Hugo Haupt ſ Budyſchina a hataŕ Jan Hermsdorf ſ Kupoje a dipl. inženěr Joachim hrabja Wallwitz ſ Delnjeje Hórki, jako pſchipóinacże ſa 26lětne ßobuſtawſtwo w ſakſkim rybaŕſkim ſwjaſku bronzowu medaillu doſtaſchtaj.

Seefeld je reviſiju ſapodał.

Njedawno k ßmjercżi ſaßudźeny mordaŕ Seefeld je pſchecżiwo wußudej, kotryž pſchißažny ßud w Schwerinje wuprajſ, pſches ßwojeho ſaſtupjerja reviſiju ſapodał.

Ssurowe krejpſchelecże wopikza.

Ssobotu wjecżor bě 34 lět ſtary Wilhelm Melcher w Freiburgſkim pſchedměſcże Haßlachu ßwojim ſpjazym tſjom dźěcżom, dwěmaj holzomaj a jenemu hólzej, we ſtarobje 6, 5 a 2 lět ſ nožom krk pſcherěſnył. Melcher

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 3. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,458	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,265	100 českosł. krónow	10,295
100 šwajc. frankow	81,22	100 franc. frankow	16,415

Barlinſka burſa 2. měrza 1936. Wobkhod pſchińdźe na ſpocżatku tydźenja dźiwajo na ſ wjetſcheho dźěła njewobnowjene lemity jenož pomału do běha. Widźomnje pſchecżelne ſakładne měnjenje knježeſche, kiž ſamó pſchi njedoſtatku poſkicżenjow najmjeńſche nakupjenja kurſy akzijow ſběhnycż. Wulka dr. Goebbelſowa rěcż pſchi wotewrjenju Lipſcżanſkich wulkowikow ßo ßylnje wobkedźbowaſche. S wulkim napjecżom ßo tež wuwjedźenja wjednika komißije ſa hoſpodaŕſku politiku NSDAP Bjarnata Köhlera na wcżerawſchim pośedźenju kommißije wocżakowachu. Bilanzne licżby Vereinigte Stahlwerke podprěchu woßebje pſchecżelne měnjenje na montanowych wikach. Na rentowych wikach njebě pſcheměnjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na ſpocżatku tydźenja Barlinſke žitne wulkowiki ſaßo měrny wobras poſkicżachu. Poſkicżenja ſe ſtrony rataŕſtwa ßu ßo lědy ſeßylnke, hacż runjež ſ nowym měßazom wo 2 hr. wyſchſche krute płacżiſny do mozy ſtupichu. Na druhej ſtronje wobmjeſowaſche ßo napraſchowanje młynow na krycże běžneje potrjeby, woßebje tež tohodla, dokelž na mukowych wikach wožiwjenje njenaſta. W provinzy je wjetſchi ſajim ſa khlěbowe žita. Wowßa a jecżmjenja ßo jenož we wobmjeſowanej měrje na pſchedań poſkicżeſche a to, ſchtož běſche na wikach, ßo ſpěſchnje wotby. Powſchitkownje pak móžeſche ßo pſchetrjebaŕſtwo w doßahazej měrje ſpokojicż.

Wcżera płacżeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,1 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8.80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8.4) hr

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 3.	28. 2.		2. 3.	28. 2.
Pšeńca	212,0	210,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	173,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	216-220	216-220	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,15	lany wosušk	8,65	8,65
řžana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	8,95	8,95
řžane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	řžana słoma		
hroch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 168.0

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

2. měrca 1936 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 114	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	35
Starše	28
Mjasne	—
Byki 129	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 330	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Wowcy: 787	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	52—58
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	53—56
Mjasne wowcy	44-50
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	35—43
Celata: 871	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	62—64
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	55—62
Snadnje wuwite	48-55
Najšpatniše	44-48
Swinje: 2809	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Radio

Ssrjedu 4. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 11,30 Schto pſchinjeßu Lipſcżanſke wulkowiki ſa žonu? 11,40 ſa bura. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 wſchelcżiſnowy wjecżor.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 „Rheingold".

Hiſchcże wažne ſ dnjoweho programma: Barlin: 20,45 hra wo dźěłowej ßłužbje. Köln: 20,45 ſymſke lěhwo. Mnichow: 20,45 Augsburgſke piſane wobraſy. Win: 19,30 ſymfoniſki konzert. Warſchawa: 21 Chopinowy klavěrny konzert. Budapeſt: 1930 opera „Kralowa ſe Saby".

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěšéki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. I. 1936 2249. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

běſche po pſchewulkim wužwanju alkohola nimo měry roshorjeny. Po njeſkutku ſłóſtnika ſaſachu. Pſchicžiny ſa njecžłowjeſki ſkutk njemóžeſche mjenowacž a prajeſche jenož, ſo ßam njewě, kak je ßłóſtniſtwo ſkucžił.

Sraženje łódzi w kěžor Wilhelmowym kanalu.

Póndželu rano w bliſkoſcži Rendsburga w kěžor Wilhelmſkim kanalu Hamburgſki tworowy parnik „Walter L. W. Ruff“ po pucžu k wjecžoru do ſ Hamburga pſchikhadžazeje łódže „Condo“ ſawadži. Tuta, kotraž měješche 150 000 tunow woki nakładženy a do Königsberga jědžeſche, ßo tak ßylnje wobſchkodži, ſo ßo podnuri. Wobßadku móžachu nukhowacž.

Eſperantowy ßwětowy kongreß 1936.

28. eſperantowy ßwětowy kongreß budže w tutym lěcže ſpocžatk měßaza auguſta we Winje. Awſtriſki ſwjaſkowy kanzler dr. Kurt Schuſchnigg ſměje pſchedßydſtwo; awſtriſzy miniſtrojo, krajni hejtmanojo, redaktorojo univerſitow a druſy hódnoſtarjo cžeſtny komitej tworja. Se ſapißowarjom je dwórny rada Steiner, ſ pokładnikom rěcžnik dr. Engländer. Sa nowinarſtwo ßo ſchef wobkhodneho miniſterſtwa dr. Zehden a redaktor baron Hovorka ſtarataj. Dotal ßu ßo wobdželnizy pſchiſjewili ſ Wuherſkeje, Južnoßłowjanſkeje, Bolharſkeje, Jendželſkeje, Eſtonſkeje, Hollandſkeje, Franzowſkeje, Pólſkeje, Schwedſkeje, Schwizy, ſ někotrych orientſkich ſtatow, ſ Ameriki Braſilſkeje, Awſtralije a Islandſkeje. S hłownym kongreßowym thematom budže eſperanto w ſchulach.

Póſtowy auto pokradnyli a wurubili.

Póſtowy auto, kotryž ßłužbu mjes hłownym póſtowſkim hamtom w Beſançonje w Farnzowſkej a tamniſchim dwórniſchcžom wukonja, je ßo na ſpodžiwne waſchnje pokradło. 24 hodžin poſdžiſcho jo wurubjene pſchi brjohu rěki Doub namakachu. We woſu bě 14 ſdžěla jara cžežkich póſtſkich měchow. Auto bě pſched wotjěſdom pſchi dwórniſchcžu cžakał. Hdyž chzyſche wjednik woſa wotjěcž, ßo dohlada, ſo bě ßo jemu w jeho njepſchitomnoſcži džěl jeho ſtartera pokradnył. Na to ßo do dwórniſchcžoweho běrowa wrócžiwſchi, ßwojemu pſchedſtejicžerjej telefoniſzy tutu njeluboſnu wěz ſdžěli. Hdyž pak ßo k ßwojemu autu wrócži, běſche ßo též tuto ſhubiło.

Tſjo morwi pſchi autowym njeßbožu.

Pola Brioude a Auvergne hrabny pſchi želeſniſkim pſchekhodže cžah woßobowy wós. Pſchi tym ßo 3 woßoby morichu. Dwě druhej woßobje ßo cžežko ſraniſchtej. Auto wodžeſche wjedniza, kotraž jěſdžicž njebě nawukła.

Wowka, baj nam bajku!

So ßo džěcži jenož ſ hódancžkami njeſpokoja, wſchitzy derje wěmy. Jich cžerſtwy, žiwy a hibicžiwy duch je hłódny ſa wſchej móžnej wědu a tutón hłód jewja ßo we wěcžnych, njeſkóncžnych praſchenjach. Pſchindu pſchi tym ſe ſtotoreho do tyßazoreho. So by někto jich duchej něſchto ſa džěło dała a wěcžnemu praſchenju kónz cžiniła, je jónu pſched wjele, wjele lětami wowka mjes ßwojimi wnucžkami ßedžo, hdyž ſtarſchej na polu wonka džěłaſchtaj, na jenicžzy roſumny wupucž pſchiſchła, ſo jim bajku bajeſche.

To wotewrjachu ßo jich małe hubki jenož tak wjeßele ßo džiwajo a powědaŕka njebu pſchetorhnjena. A to je ßo jako tak wulkotny ßrědk wupokaſał, džěſcžowu duſchu ſputacž, ſo ßo bórſy nałožowaſche w kóždym domje. W zyłym ßußodſtwje póſnachu wažnoſcž tajkeje ſabawy, a njetrajeſche žanych dołhich lět, ſo wſchudžom, hdžež měјachu ſtari ludžo na młodych dohladowacž, bajki bajachu.

Wěſo bohužel njewědža, ſchtó a kajka bě tamna wowka, kotraž je prěnju bajku bała. Hewak bychu ji ſawěſcže pomnik ſtajili, kajkiž ßu danſkemu baßnikej a bajkarjej Anderſenej poſtajili, na rjanym džěcžazym hrajkaniſchcžu ſ wuraſom woblicža, kaž by džěcžom rěcžał a hdyž na nje hladaſch, měniſch, ſo bajki njeje nihdy kónz.

Wjeßelo pſchi powědanju a ßłyſchenju bajkow je runje w naſchej wótcžinje w ßerbſkim a němſkim ludže jara ßylne było. Někotſi měnja, ſo wumjelſtwo, bajki wumyßlicž a tworicž, w ſtarych cžaßach, hdyž hiſchcže na pſchaßy khodžachu a po wjecžorach pſchi ßwojich kowrotach ßedžachu, rjeńſcho kcžějeſche kaž dženßa. Tola to ßo myla, hdyž bliže hladamy. Dženßa mamy we wſchěch krajinach ludži, kotſiž bajki baßnja a pißaja, a to mužojo kaž žony, młodži a ſtari, khudži a bohacži.

W bajzy je ſakład najbóle džiw, po ſdacžu to njemóžne a wěrje njepodobne, ſchtož ßo do najwužſcheho ſwiſka ſ cžłowjeſkim ßwětom ſtaji, kaž též tutón džiw wuſkutkowaze kuſło. Kuſło wukhadža nimale ſtajnje ſ bohow, ſ duchow, dobrych a ſłych, a ſ druhich mythiſkich bytoſcžow: wreginow, ßoninow, wodžanow, hobrow, palcžikow, kubołcžikow, kuſkarjow, khodojtow, ſwěrjatow.

Wjele bajkow ma podobny wobßah, kotryž je dale po krajach a ludach pucžował, wukhadžejo ſ Indiſkeje, prěnjotneho kužoła bajkow, potom dale ſchoł pſches Arabiſku a ertnje a pißomnje ßo dale roſſchěrił a ſdžeržał.

Starowěkej, — Egiptowſkej na prěnim měſtnje — a ßrjedžowěkej, hdyž pola Keltow naſtachu bajki wo ßoninach, maju ßo naſche bajki wjele džakowacž. Najßławniſcha rańſchokrajna ſběrka je „Tyßaz a jedna nóz“. Po jeje wukhadže naſtachu w ſapadnych (europſkich) krajach wjele wumjełſkich bajkow.

W Němſkej ſtaj bratraj Jakub a Wilhelm Grimm w lěcže 1822 ſe ßwojej ſběrku „Džěcžaze a domjaze bajki“ ſa wſchě cžaßy pſchikładnu bajkowu knihu wudałoj. W njej ſtaj ſ runje telko wuſtojnoſcžu, kaž ſ prawym ſacžuwanjom wjele w ludže hiſchcže roſſchěrjeneje bajkoweje macžiſny ßhromadžiłoj a wudałoj, kajkuž džěſcžowa wutroba w ßwojej cžiſtoſcži a jednoroſcži ſamóže pſchijimacž.

W naſchim ßerbſkim pißmowſtwje namakamy wjele naſchich rjanych bajkow rosbrojenych a mamy též wſchelake dobre pſcheložki. Sſnadž též jónu pſchińdže cžaß, hdyž ßo wuda ſběrka ryßy ßerbſkich bajkow a potom ßnadž též poſdžiſcho pſcheložkow.

Sa bajki njech płacži tuta dobra rada: bajki nimamy nihdy cžitacž, ale džěcžom dyrbi je macž, wowka, cžeta, wucžeŕ abo ſchtóžkuli je podawa, ſ hłowy powědacž. Hdyž bajka tak ßo baje, je žiwa, ſajimawa, wot džěſcža pſchežiwjena a ſ napjatej ſkedžbnoſcžu pſchijimana a ſkutkuje ſtajnje ſ dobrym wuſpěchom.

Saßo a ſaßo ßłuchaja džěcži na ßměrkach a we wjecžornych hodžinkach a w druhich cžaßach cžiſche, ſkedžbnje a pobožnje wot ſapocžatka „Jónu běſche…“ hacž do „… a jeli njejßu wumrěli, ßu dženßa hiſchcže žiwi!“ Wowka, baj nam bajku!

Měsačkowe swětło

Wot lěttyßazow ßem, kaž naß powěſcže wucža, běchu mjes ludžimi wſchelake měnjenja žiwe, kak měßacžk ſe ßwojim ßwětłom na cžłowjekow, ſwěrjata a roſtliny ſkutkuje. Mnoſy ßo tomu ßměja, tola pak ßo njehodži prěcž, ſo je wjele ludži w ßwětłych nozach w ßwojim nóznym měrje mylenych, a též někotre ſwěrjata pſchi połnym měßazu wěſty njeměr jewja. Tak měješche wěſty wulkokubleŕ wowcžeŕſkeho pßa. Tutón w jaßnych měßacžkowych nozach, hdyž bě w dworje a w domje wſcho do měra, potom pſches zyłu nóz, dóniž ranje njeßwitaſche, bławkaſche.

Sſu pak wožebje též ſaßo ludžo, kotſiž ßlěborny měßacžk ſe ßwojim miłym ßwětłom wurjadnje lubuja a ßu wulzy wokſchewjeni. Tak jedyn ſ nowiſcheho cžaßa ſnaty němſki baßnik Hermann Löns jako wurjadny ſnajeŕ Božeje ſtwórby, jeje hibanja, bycža a tycža w horach a w nižinje, w holi, pſchi wodach a w polu, je w powědańcžkach, romanach a ſpěwach pſchezo ſaßo wliw měßacžka wuſběhował, kak je jemu był pſchecžel a w nim měr a pokoj ſtajnje namakał.

Wěſty franzowſki wucženz je wliw měßacžka na roſtliny wobkedžbował a pſchepytował. Wſa w tſjoch džělbach žołte cžernjowe róže. Prěnju džělbu woſtaji w ßłóncžnym ßwětle, druhu wot wſcheho ßwětła wotſamkny, tſecžu ſtajnje w nozy do měßacžkoweho ßwětła ſtaji. Widžeſche a naßhoni tole: druha džělba bě ſa 4 njedžele blěda a khora a rjana žołta barba zyle ſe[illegible] a [illegible] a ßwětle ßmužki, džělba pak doſta w měßa[illegible] ßwětle rjeńſchu a ßylniſchu wóń hacž prěnja jenož w ßłóncžnym. Tutón poſpyt pokaſuje wliw měßacžka doſcž jaßnje.

Mnoſy pſchirodoſpytnizy měnja, ſo wſchelake ſeła hojazu móz a wožebitu wóń wot měßacžka doſtawaju. na hriby ſkutkuje měßacžk ſe ßwojim ßwětłom jara ſpěſchnje po mnohim měnjenju a naßhonjenju. Hriby wožebje bohacže, hdyž mamy włóžnomokre wjedro pſchiběrazym měßacžku a jaßne njepomrócžne nozy. wěſty wucženz namaka, ſo na pucžikach a płonych ſahon hdžež ſchtomowina ſcžin njemjeta, w tajkich nozach wjazy hribow naroſcže. Dopißowaŕ tutych rjadkow je cžaſto na tajkich měſtnach najrjeńſche hriby namakał. kóždy pad je hódne, tutu wěrnoſcž jónu pſchepytowacž wupruhowacž. Sſnadž potom též wažny praktiſki ſ teho wuſkocži, hdyž wěmy, hdže mamy wožebje hicž; ſalutujemy cžaß a prózu a ſměſemy wjetſchi a wjeßeło.

W ſtarych cžaßach ßu ludžo, wožebje wjeßny wjele bóle ſ Božej ſtwórbu ſwißowali a ju wobkedžbowali, dyžli my ſpěſchnje žiwi nowocžaßni ludžo. Tola małku ßo ſaßo wrócžamy k ſtwórbje, hdyž nam pucže tam pokaſuja, ſo wužitk ſa naß widžimy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das **Entſchuldungsverfahren** für den Bauern **Albert Richard Hörnig in Weißnaußlitz** iſt infolge Beſtätigung des Entſchuldungsplanes **aufgehoben** worden. (25 Ltw. E. 2 K.) **Das Entſchuldungsamt b. d. Amtsgericht Bautzen.**

Towarstwowske powěstniki.

Drježdźany. Serbske kemše w Křižnej cyrkwi so zaso wotměwaju njedźelu Lätare“, 22. měrca, popołdnju ½4 hodź. Wšitkich Drježdźanskich Serbow wutrobnje přeprošamy, tež na towařšne zeńdźenje po kemšach w „Johanneshofje“.

Drježdźany. Towařstwo „Čornobóh“ změje swoju přěnju zhromadźiznu w přichodnym měsacu sobotu 7. měrca wječor we 8 hodź. w „Elisenhofje“. Wažnych wuradźowanjow dla njech wšitcy wěsće přińdu.

Drježdźany. „Hromadnik“ změje štwórtk, 5. měrca wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk so wotstorči na přichodny měsac. Wo bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjacsławk.

Dubrawka. Serbske tow. „Jědleńka“ ma sobotu, 7. měrca wječor ½8 hodź. pola Kroskec swójbny wječor. Přińdźće wšitcy. Předsyda.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 8. nalětnika wječor w 7 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Teichertec hosćencu. Mało překwapjenja so poskići. Spěwniki sobu přinjesć! Předsyda.

Lipsk. „Serbske blido“ změje swoje přichodne skhadźowanje wutoru, **17.** měrca, (nic 3. měrca). Starš.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske hłosy) spěwa štwórtk 5. měrca pola Suchec w Pančicach wječor we 8 hodźinach. Přińdźće wšitcy!

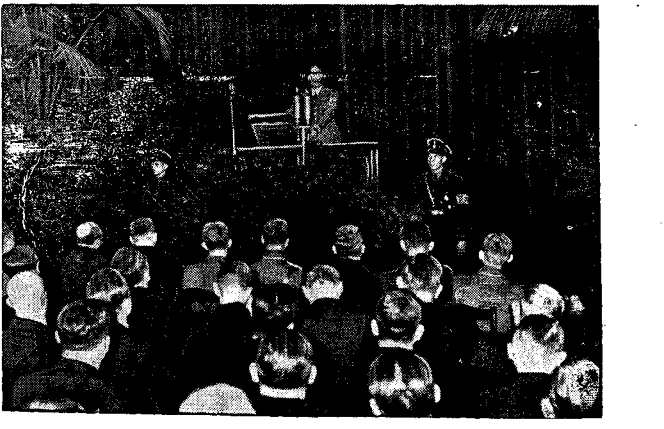

Dr. Goebbels rěcži k ßwětowemu hoſpodaŕſtwu.
Dr. Goebbels pſchi ßwojej wuſnamnej rěcži w domjeknihikupzow w Lipſku. (Weltbild,

Serbske a němske
SPĚWAŔSKE
jednoreho a tež najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we
Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Pilnu a dowěryhódnu
dźowku abo
wotročka (368
pyta hnydom
kubłer Pětranc w Miłočicach

Dowěryhódneho
wotročka 375
pyta k 1. haprleji 1936
bur Smoła w Bačonju

Dowěryhódnu
dźowku 376
k swinjom, pyta 1. hapri. 1936
Donath w Nuknicach

Plakaty
za towařstwa, gmejny, najeńkow,
khódnikow w jednorym a nowočasny
wuwjedźenju zhotowja spěšnje a tun
Dr. J. Cyž w Budyšinje
w Serbskim Domje :: Nakład Serb.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 54 — Budyšin — Srjedu 4. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Posledni dźěł abesynskeje połnócneje fronty so rozbił

Do italſkeho hłowneho kwartěra ßu powěſcze dóſchłe, ſo je ßo poßlednje abeßynſke ſtejiſchczo na połnóznej fronczje wutoru dobyło. Italßy wojazy ßu wójſko wjerćha Imru, kiž běſche něhdźe 30 000 muži ßylne a na lěwym kſchidle abeßynſkeje fronty ſtejeſche, w tſi dny trajazym krwawnym wojowanju w Schireſkim kraju k wjeczoru wot Akſuma ſaniczejo ſbili.

S powěſczow ßo hiſchcze ſhoni, ſo Abeßynjenjo, kotrychž ſtadła italſkich bombowych lětadłow pſcheſczěhuja, we wulkim njeporjadku pſches rěku Takaſſe czěkaju. Abeßynjenjo ßu jara czěžko na ludźoch ſchkodowali. Na italſkej ſtronje ßo 2. a 4. wójſkowy korps na wojowanju wobdźěliſchtaj.

Na wyßokej runinje w Tembienſkej ſtej 3. italſki korps a korps domoródnych po ßwojim dobyczu nad wójſkom wjerćha Kaſſy krajinu pſchepytałoj a cziſcziłoj. Wojazy wſchelake ſtejiſchcza wobßadźichu. W krajinje, kotruž běchu Abeßynjenjo wopuſchcziłi, tyßazy czěłow abeßynſkich wojakow a wjele ſranjenych namakachu. Czěkazy abeßynſzy wojazy běchu tež wjele brónjow a munizije ležo woſtajiłi. Tež wójnſka pokładnja abeßynſkeho wójſkoweho wjednika ſ wjele tyßaz tolerjemi je Italczanam do rukow padła. Italßy lětarjo roſprawjeja, ſo ßu wot abeßynſkeje połnózneje fronty jenož hiſchcze demoraliſowane ſbytki ſwoſtałe.

Dramatiska italska wójnska rozprawa

Marſchall Badoglio je tule hamtſku wójnſku roſprawu czißło 144 telegrafował:

„Naſchi wojazy na polu bitwy w Tembienſkej ſ rjadowańſkimi dźěłami pokraczuja, lětadła pak roſpróſchenym njepſcheczelſkim wojakam měra njepopſcheja. Njepſcheczel ſpyta po ſchkałobnych nahłych ſczežkach tembienſkich hór czěknycz. **Saniczenja, kiž ßu ßo ſ porażku w njepſcheczelowych rjadach naczinile, ßo ſ kóždej hodźinu czěžſche wopokaſuja, hacž běſche ßo ſwoprědka myßliło. Njepſcheczel je w bitwje někotre tyßazy wojakow ſhubił. Naſche ſchkodowanja wuczinjeja na mortwych a ſranjenych 30 offizěrow, 450 wojakow domjazeho wójſka a 110 domoródnych wojakow. Dwaj italſkaj lětarjej ßo njejſtaj wjazy wróczikoj. Prěni krócz w ſtawiſnach kolonialneje wójny ßo wjetſche wojowanje ſ wjetſchimi wojeřſkimi ßyłami pſchewjedźe, ſdobom artillerija mjenſcheho a ßrěnjeho kalibra a tanki ßobuſkutkowachu, mjes tym ſo běſche njebjo ſ mróczelu lětadłow ſaczěmnjene.**

Wſchitke tute wójſkowe hibanja ßo w najwjetſchim porjedźe ſtachu. Wone běchu wobczežniſche hacž ßo hodźi myßlicz. 3. wójſkowy korps je pſchi ßwojim poſtupowanju do Gaely dóſchoł, ſdobom pak je ßo autowa dróha we wobczežnej a hrubej krajinje dale twariła. Wſchědnje ßo tyßazy tunow wſchelakeje potrjeby pſchiwožuje. W dwěmaj padomaj je ßo zyły korps jeniczzy ſ pomozu lětadłow ſ zyrobu ſaſtarał. Někotre batterije lohkeje hórſkeje artillerije ßo ſ czěžkimi czahadłami 510 kilometrow daloko do najprědniſchich ſtejiſchczow dowjeſechu, pſchi czimž ßo wſchědnje něhdźe 150 kilometrow pſchewiny. S Maſſawy je ßo ſa dwaj dnjej po autowych dróhach ßamo 1500 mulow na autach hacž do krajiny dowjeſło, hdźež ßo bitwa bijeſche.

W Addiſu Abebje ßebi ſtaroſcze czinja.

Kaž ßo ſ Addiſa Abeby powě, ßebi abeßynſke wyſchnoſcze wulke ſtaroſcze czinja, dokelž ſ fronty w Tembienſkej hižo pjecz dnjow dołho njeje žaneje powěſcze dóſchło. Tohodla ßo italſke roſprawy wo dobyczach, kiž ßu Abeßynjenjo ſ wukraja ſhonili, njemóža wobkruczicz ani wotpokaſacz. S połodniſcheje fronty ßo powě, ſo ßo Italczenjo Wardarje bliža.

Nowy italski protest přećiwo Abesynskej

Italſke knježeřſtwo je póndźelu dało generalnemu ſekretarej Swjaſka ludow memorandum pſchepodacz. Tutón ſpiß Abeßynſku jara poczežuje. Abeßynjenjo ßo winuja, ſo ßu czeřwjeny kſchiž ſnjewužili a ſo ßu hroſnoſcze na italſkich jatych ſkuczili. Wobſchěrny memorandum wobraſy a pißomne wuprajenja egiptowſkich ßobuſtawow czeřwjeneho kſchiža wopſchijeja. Spiß ßo w Italſkej, dla pſchiwuſnych tych, na ktorychž ßu ßo hroſnoſcze ſkuczile, njewoſjewja.

Mussolini je Badoglijej zbožo přał

Muſſolini je marſchallej Badoglijej teelegramm póßłał, w kotrymž piſche, ſo je powěſcz wo dobyczu nad wójſkomaj wjerćhow Kaſſy a Seyouma wſchitkich Italczanow ſ wulkej radoſczu napjelniła. Dobycze, kiž ma ßo Badoglijowej duchownej a ſkutkownej mozy a njeßměrnej ſmužitoſczi narodnych a eritrejſkich wojakow dźakowacz, ßo na pſchezo do ſtawiſnow faſchiſtiſkeje Italſkeje ſapiſche. Muſſolini marſchalla proßy, ſo by ßwojim wojakam poſtrow a wuras dźakownoſcze italſkeho luda wuprajił.

Zwjazk ludow žada zastajenje wójny w Abesynskej

Franzowſki a jendźelſki ſwonkowny miniſter ſtaj ßo wutoru popołdnju w Genfu na tekſt dojednałoj, kiž ma ßo jako namołwjenje krajomaj póßłacz, kiž mjes ßobu wójnu wjedźetaj. Tekſt je ßo hnydom na to wubjerkej tſinaczoch pſchedpołožił. Wubjerk tſinaczoch rady Swjaſka ludow je w ſmyßle, kaž ſtaj ßo Eden a Flandin dojednałoj, appel na Italſku a Abeßynſku wobſamknył. Tutaj krajej ßo namołwjataj, ſo wojowanja hnydom ſaſtajitaj a we wokluku ſrěczenja ſapocznjetaj wo měr jednacz. Krajej mataj ßo k tutemu namołwjenju najpoſdźiſcho hacž do 10. měrza wuprajicz.

Schtož ßo w Genfu k ſpěchowanju měra ſtawa, je jeniczzy to, ſo Swjaſk ludow w praſchenju ſankzijow hacž do 10. měrza nowych kroczel njeczini. W tutym tydźenju ßo potajkim nima niczo noweho wobſamknycz. Jenož wězywuſtojni ſa pſchewjedźenje dotalnych ſankzijow maju ßo ſkhadźowacz. Franzowſke namjety, kiž dale ßahaju, ßu ßo wróczo ſtajiłe. W tutych ßo žada, ſo maju ßo ſankzije ſaſtajicz a ma ßo ſdobom położenje pſchipóſnacz, kiž je ſ italſkim poſtupowanjom w Abeßynſkej naſtało.

S Genfa ßo hiſchcze powě, ſo wězywuſtojni mjes tym roſpominaju, kak ßo potrolejowa ſawjera hodźi pſchewjeſcz. Jendźelſki ſwonkowny miniſter je ßebi wożebje tuto pſchepytowanje pſchał, ſo bychu ßo petrolejowe ſankzije móhłe hnydom wobſamknycz, je-li trjeba.

Pólska hospodařska konferenca so skónčiła

We Warſchawje ßu ßo póndźelu dźěła pólſkeje hoſpodařſkeje konferenzy ſ połnym pożedźenjom ſkónczile. We reſoluzijach, kiž ßu ßo pſchijałe, ßo potwjerdźuje, ſo ßu k wożiwjenju zyłeho hoſpodařſkeho žiwjenja wołóženja ſa priwatne hoſpodařſtwo to najnuſniſche. W pólſkim hoſpodařſtwje ßo woczakuje, ſo ßo ſ wuradźowanjow ſtajne podótkanje mjes ſaſtupjerjemi knježeřſtwa a hoſpodařſtwa wuwije.

Jednanja mjez Jendźelskej a Egyptowskej so započałe

Póndźelu ßu ßo jednanja mjes ſaſtupjerjemi jendźelſkeho a egiptowſkeho knježeřſtwa wotewriłe. Jednanja ſrěczenje mjes Egiptowſkej a Jendźelſkej naſtupaju. Pſchi ſpoczatku jednanjow porěczeſchtaj jendźelſki wyſchſchi kommißar Miles-Lampſon a egiptowſki ſaſtupjeř Nahas paſcha, wjednik egiptowſkeje ſtrony Wafd. Wobaj rěcznikaj nadźiju wuprajiſchtaj, ſo bychu ßo jednanja ſ wuſpěchom ſkónczile.

Knježeřstwowa kriza w Grichiskej

W Grichiſkej ßo wójſkowi wjednizy wutworjenju veniżeliſtiſkeho knježeřſtwa ſpjeczuja, w ktorymž maju małe ſtrony ßobudźěłacz. To je politiſke położenje hiſchcze bóle pſchiwótſiło. Kral je ßo wo ſhromadne dźěło mjes Veniżeliſtami a ludowej ſtronu próżował. Tola ßo ſda, ſo ſe ßwojim prózowanjom njeměješche wuſpěcha. Wjednik Veniżeliſtow Sophulis je ßo pola krala hórſchił, dokelž je wójſko pſcheczìwo nim ſapſchimło.

W Athenje ßu ßo klamy wutoru na tſi hodźiny ſamkli. Wobkhodnizy chzychu ſ tym dopokaſacz, ſo ſ wotſtorkowanjom wutworjenja knježeřſtwa njejßu ſpokojom. Wobkhodnizy ßu tež kralej a wjednikam politiſkich ſtronow ßwojich ſaſtupjerjow póßłali.

W Grichiſkej ßebi myßla, ſo kral neutralne knježeřſtwo wutwori, hdyž ßo wulkej politiſkej ſtronje hacž do pjatka njedojednatej. Sa tajke neutralne knježeřſtwo ßo podpjera komory woczakuje. Tuto knježeřſtwo ma potom ſ wobſchěrnymi połnomozami wuhotowane hacž do kónza oktobra knježicz. W Athenje maju ſa móžne, ſo Demerdźis tuto knježeřſtwo powjedźe.

Nasylnosće strajkowacych w Newyorku

Strajk wjednikow jěſdnych ſtołow (Fahrſtuhl) w Newyorku je k czežkim naßylnoſczam dowjedł. W nozy k wutorje czrjódki ſtrajkowazych wjazy hacž 300 bydleřnjow nadpadźechu, ßłužbny perſonal ſtrajkowacz nuſowachu, durje a wokna roſbichu, kable jěſdnych ſtołow pſcherěſachu a kótłowe ventile wotwjerczichu. Strajkowazy wjednizy jěſdnych ſtołow a poliziſtojo wótrje do ßo ſraſychu. Pſchi tym ßo někotre wożoby ſranichu. Polizija wjazy hacž ſto wożobow ſaja.

Sowjetske pjenjezy za francowske nowiny

Parižſki dopißowař italſkeju nowin „Stampa“ a „Popolo di Roma“, kiž Parižſke wobſtejnoſcze dokładnje ſnaje, w ßwojich nowinach nadrobnje roſpißuje, kak ßo ßowjetſka propaganda napina, ſo by Hitlerowe wuprajenja nowinam „Paris Midi“ ſ njedowěru a proteſtowanjom wjetſchiny franzowſkich nowin podußyła.

Dopißowař ma ſa to, ſo bychu ſjawnoſcz a ßnadź tež někotre knježeřſtwowe elementy ßebi na poſpyt doroſumjenja ſ Barlinom ſwažiłe. Ale pſchewjele jich je, kiž maju ſajim, ſo ßo k wójnje honi, dokelž ßo w dźenßniſchim czaßu pſchewjele ßowjetſkich pjenjes w Franzowſkej kula. Pſcheczìwo nim wola jenotliwzow niczo njewuczini.

Kaž italſki nowinař naſpomnja, ßu jene Parižſke tydźeńſke nowiny woſjewiłe, ſo radikalna ſtrona w bliżſchich dźeßacz měßazach měßacznje milijon frankow wot Ssowjetſkeje Ruſkeje doſtanje. Dopißowař doda, ſo je tehodla lohko ſroſumicz, czehodla ßo nowiny k Hitlerowemu pſcheproſchenju takle ſadźeržuja, a czehodla knježeřſtwo njemóže we wězach ſnutſkowneje a ſwonkowneej politiki ßwój pſchedpißany pucz hicz.

Sowjetski maršall Blücher wo wójnskim straše

W ßibirſkim měſcze Chabarowſku běchu ßo měſchczanſzy ßowjetojo na ßwjatoczne pożedźenje ſeſchli. Ssowjetſki marſchall Blücher k ſaſtupjerjam ziwilnych wyſchnoſczow a ßowjetſkeho wójſka na Dalokim ranju rěczeſche. Blücher rjekny, ſo wójſko na Dalokim ranju derje na ßwojim měſtnje ſteji. Tuto wójſko je dźenßa njepſchewinjomne. Wón wożebje praji, ſo ſtrona, knježeřſtwo a Stalin wożobinſzy ßo ſa njo ßylniſcho ſajimuja hacž ſa žadyn druhi dźěł ßowjetſkeho wójſka. Wono wot kraja wſchitko doſtawa, ſchtož trjeba, a huſto wjazy, hacž trjeba. Po napominanju ſa induſtriju, ſo by tež na ßwojim dźělu ſa krajne ſakitanje wſchitko czinila a wójſko podpjerała, Blücher, kaž ßo w nowinach piſche, wo „bliſkim a nanuſowanym wojowanju ſ imperialiſtami“ rěczeſche.

Syriske knježeřstwo lud pokoja

W Damaſkonje ßu ßo njedźelu mjes franzowſkim wyſchſchim kommißarom ſa Syriſku hrabju de Martełom, wſchitkimi ßobuſtawami noweho ſyriſkeho knježeřſtwa a ſaſtupjerjemi nazionaliſtiſkich organiſazijow dlěſche roſrěczowanja wotměłe. Na pożedźenju ßo ſkónczne dojednachu, ſo ma ßo ſyriſkemu wobydleřſtwu wukas wudacz, w kotrymž ßo wono k měrej napomina. Knježeřſtwo je pſchipowědźiło, ſo delegaziju ſcheſczoch muži do Pariſa póſczele. Wot jeje puczowanja ßo woczakuje, ſo ßo narodne pſchecza ſyriſkeho wobydleřſtwa dopjelnja.

Japanscy wójnscy radźićeljo wróćo stupili

Wójnſzy radžicželjo a generalojo Abe, Hajaſchi, Maſaki, Araki, Niſchi a Ueda ßu ſhromadnje wróžo ſtupili, dokelž ßo ſa ſbězk w Tokiu ſamołwiczi cžuja. W politiſkich wroſchtaj ßo nětko praji, ſo je pucž ſa nowe mozy wotewrjeny.

Sſrjedu wójnſki miniſter kěžorej roſprawu poda. Myßla ßebi, ſo kěžor někotrych wójnſkich radžicželow, kiž ßu wróžo ſtupili, do noweje wójnſkeje rady powoła. Na to, ſchtó ßo do noweje wójnſkeje rady powoła ßo wulka wažnoſcž kładže. W Japanſkej ßo praſchenje jara žiwje roſpomina, hacž generalej Araki a Maſaki zyle ſe ßłužby wuſtupitaj. Wutoru wjecžor ßo w Tokiu wunoſchowaſche, ſo ßo roſpomina, hacž mět ßo prynz Fuſchini, ſchef admiralneho ſtaba, ſa khowarja ſyglow pomjenowacž, dokelž tutón zyle nad politiſkimi ſtronami ſteji a ßo pſchecžiwo jeho wоßobje najmjenje pſchecžiwjenja wocžakuje. Namórniſtwowe wjedniſtwo je łódže ſ mórſkeju ſalowow pola Tokia a Oſaki wróžo wſało.

Powšitkowna wojeřska powinnosć w Chinje

Reuterez telegrafowaŕnja w Londonje ſ Nankinga powě, ſo ßo w Chinje hnydom powſchitkowna wojeŕſka powinoſcž ſawjedže, kaž chineſke zentralne knježeŕſtwo woſjewja. Wſchitzy Chinjenjo, kiž ßu cžělnje khmani, maju dwě lěcže we wójſku ßłužicž. Wojeŕſka powinoſcž ßo na ſtaroby wot 18. hacž do 45. lěta žiwjenja wupſcheſtrěje.

Mussolini chce w Romje wo prašenju podunajskich krajow jednać

Muſſolini je wutoru pſched italſkej miniſterſkej radu woſjewił, ſo ßo 18., 19. a 20. měrza w Romje italſko-awſtriſko-wuheŕſke ſetkanje wotměje. Na nim ßo awſtriſki ßwjaſkowy kanzler dr. Schuſchnigg, awſtriſki ßwonkowny miniſter Berger-Waldenegg, wuheŕſki miniſterſki preſident Gömbös a wuheŕſki ßwonkowny miniſter Kanya wobdžěla. Muſſolini pſchiſpomni, ſo ßo wuradžowanje na ſakładže romſkich protokollow ſtanje.

W ßwojej rěcži pſched miniſterſkej radu Muſſolini najprjedy na dobycža italſkich wojakow w Abeßyniſkej ſpominaſche. Potom wón ßwoje ſpokojenje nad ſadžerženjom Sjednocženych ſtatow w naſtupanju ſankzijow wupraji. K praſchenju pſchidunajſkich krajow ßo pſchiwobrocžejo wón praji, ſo ßo poſpyt njeje poradžił, kiž chzyſche jednanja bjes wotbdžělenja Italſkeje ſmóžnicž. Wo konferenzy wo wójnſkich łódžſtwach Muſſolini rjekny, ſo Italſka njemóže žane ſrěcženje podpißacž, hdyž ßo ji ſdobom ſ pſchiwótſjenjom ſankzijow hroſy.

W Budapeſtu ßo potwjerdža, ſo ßo w druhej połojzy měrza w Romje konferenza tſjoch mozow wotměje, kiž ßu w lěcže 1934 romſke protokolle podpißałe. Italſke knježeŕſtwo je konferenzu namjetowało. Saměr konferenzy ßo w Budapeſtu tak wopißuje, ſo ma ßo powěſcžam napſchecžo ſtupicž, kiž ßu w ſwiſku ſ planami cžěſkoßłowakſkeho miniſterſkeho pſchedßydy naſtałe. S powěſcžemi běſche ßo roßnjeßło, ſo chze awſtriſke knježeŕſtwo do wužſchich pocžahow ſ Małej ententu ſtupicž.

Krótke politiske powěsće

Sjěſd nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony wot 8. hacž do 14. ſeptembra.

Nětko je ßo wěſcže poſtajiło, ſo ßo lětuſchi ſjěſd nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony w cžaßu wot 8. hacž do 14. ſeptembra w Nürnbergu wotměje.

Grichiſka komora ßo wotewrika.

Grichiſki kral je póndželu w ßwjatocžnym požedženju grichiſku komoru wotewrił. Nimo ßobuſtawow knježeŕſtwa a ſapóßłanzow běchu wyßozy offizěrojo wójſka, namóŕniſtwa a lětaŕſtwa, kaž tež mnoſy pſchißłuſchnizy diplomatiſkeho korpſa pſchitomni.

Amneſtija tež ſa mordarjow w Schpaniſkej.

Na ſakładže ſakonja wo amneſtiji ßu w Barcelonje wutoru pjecž ſkóſtnikow ſaßo puſchcžili, mjes kotrymiž běchu ßo ſchtyrjo k 25 lětam khłoſtaŕnje ſaßudžili dokelž běchu tſjoch džěłacžerjow ſkónzowali. Pjaty ſkóſtnik měješche khłoſtaŕnju wotpokucžicž, dokelž běſche ſ jědžazeho automobila na wjednika dróhoweje železnizy tſělejo jenu woßobu w dróhowej železnizy morił a někotre woßoby ſranił.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Palaſtowe dźiwadło. Metro-Goldwyn-Meyer-film pokaſuje nam hacž do ſchtwórtka „Sjawne měnjenje“ po amerikanſkim ſacžucžu. Sſławna rejwaŕka Mona lubuje wotměnjenje. Po waſchnju amerikanſkeho filma wſchak ßo doſcž tajkich knjeſykow ſ połnej móſchnju a lohkej nóžku nadeńdže, kiž jej tele pſchijomne žiwjenje ſmóžnja. S mnohich ſapletkow pak ßo tola někajka žeńtwa wukriſtaliſuje, a to ſe ßynom wulkoinduſtrialneho bohacžka. Tule žeńtwu wožebne pſchiwuſniſtwo njepſchipóſnawa a tak ßo mandželſka epiſoda njeſbožownje ſkóncži. Rejwaŕka pſchińdže do podhlada, ſo je ßwojeho mandželſkeho ſamordowała. Wona pak je njewinowata a ßud ju tež wuwinuje. Ale ſjawne měnjenje rejwaŕzy dalſche džěło a žiwjenje pocžežuje. Pſches roſumne ſadžerženje pak ßo jej poradži, ſjawne měnjenje ſměrowacž, a hižo cžaka na nju trochu porjadniſchi muž, ſo by ju ſbožownu ſcžinił. — Lubowaŕ podawiſnow po amerikanſkim waſchnju wěſcže na ßwoje pſchińdže. — W pódlanſkim programmje ſajimuja naß wožebje wurěſki ſ olympiſkich hrow a Ufa-tydžeń.

Centralne dźiwadło. Po ſnatym romanu Arnoſchta Wolzogena hraje ßo wot wutory do ſchtwórtka hudžbna žortna hra „Ssylny Mayer“. Talentowany wuměłz a hudžbnik Mayer, kotryž ma pſchimjeno „ßylny“, ma drje wſchě wožebitoſcže ſympatiſkeho muža, tola nim kuražu, ßo k žonam pſchibližicž. Wo njeho prózujetej jeho ſchuleŕka na klavěru, bohata dźowka jeneho tu jula. Tutej luboſcži pak ßo njepſchewinjomne cžěže pſchecžo kładu. Niz jenož ſo ßo wucžeŕ ßam luboſcže jeje ſchuleŕki naboji, ale tež ſtarſchej ſtej konſekwen pſchecžiwo kóždemu poměrej ſ tutym „wuměłzom“, ßo tak njeſchikownje k wſchemu ſtaja. Nowy wucžeŕ na klavěr, hacžrunjež dźowcžicžzy nanajbóle njeſymp ſki, ßebi khětſiſcho dowěru ſtarſcheju ſe wſchelakimi int gami dobywa. Cžežke je dźowcžicžzyne wojowanje wobcžežny je pucž, prjedy hacž ßebi ßwojeho Mayer wuběži. Hakle hdyž miſchtr Liſzt, kiž bě talent w Ma ru ſpóſnał, ßo pola ſtarſcheju ſa njeho ſaſtaji, je dźo cžicžka dobyła. Film je ſa kóždeho, kiž chze žiwu, wj ßeku hru ſ rjanymi hudžbnymi poſkicženjemi widžecž ßłyſchecž, ſ prawym wokſchewjenjom. Sawjedže naß do poměrow ſamožitych worichtow pſched něhdže 60 tami. Nimo toho běži bohaty rjany pódlanſki pro gramm, wožebje ſajimawe ßu tónras nowoſcže ſ zyłe ßwěta.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 3. měrza 1936.

Narodžiłe ßu ßo: 27. 2. Ocže Makjej Sab nikej, lěßaŕſkemu wothladarjej w Minakale, dźowka. — 1. 3. Arnoſchtej Richardej Pětſchej, lokomotiwnemu tep rjej, dźowka. — 3. 3. Dr. rer. pol. Arthurej Marcžine Geißlerej, bankowſkemu direktorej, dźowka.

Wumrěła je: 2. 3. Iſidora Hilža Kamilla Frän lowa rodž. Meyerez, mandželſka wyſchka na wußk., 60 l

Pſchipowědženja: 3. 3. Maks Kurt Schlemmer ſamkaŕ a Luzia Frieda Schmeitznerez, fabrikſka džěłacžeŕka wobaj w Budyſchinje. — Maks Jan Herz, porzlintocžeŕ a Emma Marta Polakez, bjes powołanja, wobaj w Bud ſchinje.

Powěſcže ſ dalſcheje wokoliny:

Wumrěli: Hermann Janaſch, murjeŕſki poł w Kamjenzu. — Helena Förſterowa rodž. Mehliz ſ Bö riz, 35 lět. — Bjedrich Wilhelm Fleiſcher ſ Kamjenza.

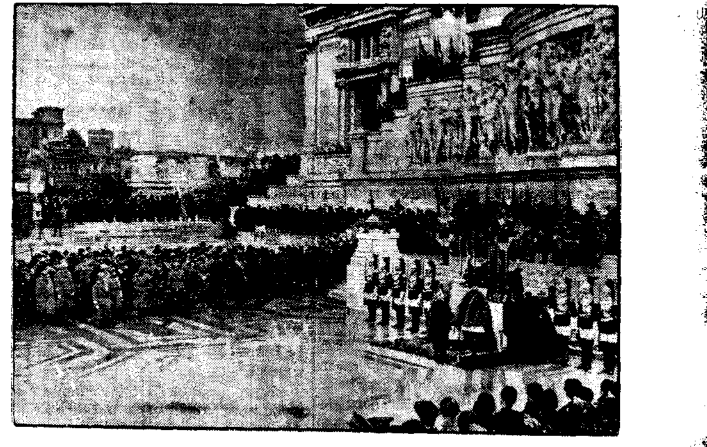

Italſka ſpomina na morwych pſched Adua padnjenych.
W pſchitomnoſcži krala a Muſſolinia wotmě ßo pſchi rowje njeſnateho wojaka w Romje k cžeſcži pſched 40 tami pſched Adua padnjenych Italcžanow ßwjatocžna pólna Boža ßłužba. (Weltbild,

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.
Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.
18]
(Pokračowanje.)

Tu poča jeho hłós cyle mjehki być.

„Posłuchaj, dźěćatko“, rjekny k Marušcy, „hlej, tu maš moju khartku, skhowaj ju derje. Hdyž budźe će hdy nuza ćišćeć, hdyž wostanješ samalutka na swěće a bjez zakita, to mje wuslědź. Ty sy wbohe khuduške a dušne dźěćo. Hdy bych wumrjeł, by so Wiliam wo tebje postarał. Khartki njezhub! Pójtaj nětko k nam!“

Po puću nakupi jimaj drasty a šatow a skónčnje dowjedźe jeju do swojeho domu a pohosći jeju. Běše tu cyły dom dobrych ludźi, přetož tež Wiliam a jeho sotra Jenny staraštaj so wo njeju kaž wo krejnych přećelow.

Wiliam činješe z Marušku samo tak, kaž by někajka „lady“ była, čehož bě ju žałosnje hańba.

Wječor přińdźe ke knježnje Jenny něšto młodych towařškow z kudźerjemi na čołach, rjenje zhotowanych a dobrych. Tute wzachu Marušku mjez sebje, dźiwachu so, zo je tajka blěda, zo je tajka rjana, zo ma tajke jasne włosy, zo so jim spochi do nohow khila a jim rucy wokošuje, čemuž so jara smějachu. Stary knjez khodźeše mjez młodymi, wiješe z bělej hłowu, mórčeše, z časami so hněwaše; rěčeše jendźelscy, pak zaso pólscy, rozmołwješe so z Marušku a Ławrjencom wo dalokich ródnych wótcnych stronach; dopominaše so, rozpominaše, a z khwilemi žerješe jeho wězo dym z trubki do wočow, přetož často sej jej skradźu trěješe.

Hdyž běchu so wšitcy lehnyć rozešli, njemóžeše so Maruška sylzow zdźeržeć, widźo, zo ji knježnička Jenny ze samsnymaj rukomaj łožo přihotuje. Ach kajcy běchu to dobri ludźo, ale što bě w tom dźiwneho! Wšako dźě bě stary knjez tež rodźeny z pod Póznanja.

Třećeho dnja jědźeštaj Ławrjenc a Maruška hižo do Little-Rock. Burik čuješe 100 dollarow w kapsy a zaby dospołnje na wobjed, a Maruška čuješe nad sobu widźomnu ruku Bohu a wěrješe, zo ta ruka ji njeda zahinyć, zo runje tak, kaž bě ju z njezboža wuwjedła, tež Jaška do Ameriki dowjedźe a zo budźe nad woběmaj strażować a zo so jimaj woběmaj do Lipnicy wróćić dowoli.

Mjez tym mikachu so jimaj přez wozowe wokna města a wjesne farmy nimo. To bě wšo dospołnje hinak hač w Newyorku. Běchu pola a tam daloko lěs a khěžki, pola kotrychž rosćechu štomy; wulke zahony wšelkeho žita so zelenjachu, runje kaž w Pólskej. Rjenje na to hladać! Ławrjencej rosćeše wutroba tak, zo by najradšo zaspěwał: „Hej, wy lěsy a pola zelene!“ Na łukach pasechu so črjódy kruwow a wowcow; po lěsnych kromach běchu ludźo ze sekerami widźeć. Ćah lećeše dale a dale. Po něčim bu wokolina dale mjenje wobydlena. Farmy so pominychu a kraj so rozeńdźe na šěroku, pustu runinu (step). Wětr waleše za nimi žołmu trawy a kiwaše z kwětkami. Něhdźežkuli wijachu so kaž złoćane banćiki puće, pokryte ze žołtym kćenjom, po kotrychž běchu něhdy wozy přešłe. Wysoke zelo a šiškate kałačojte wósty kiwachu z hłojčkami, kaž bychu pućowarjow witałe. Worjoły so na šěrokich křidłach nad stepowej runinu kolebachu, hladajcy wótrje do trawy. Ćah zahrabowaše do prědka, kaž by chcył tam dolećeć, hdźež so ta runina z wočow zhubjuje a so njebja dźerži. Z wozowych woknow běchu cyłe stadła zajacow a dźiwich korniklow widźeć. Z časami so rohata jelenjaca hłowa nad trawu wusuny. Nihdźe ani cyrkwinskeje wěžički, a města, ani wsy, ani domu, jenož zastanišća; ale mj zastanišćemi a z boka ani žiweje duše. Ławrjenc hl daše na to wšitko, wjerćeše z hłowu a njemóžeše zro zumić, zo telko „Božeho dara“, kaž rolu mjenowa puste leži. Miny so dźeń a nóc. Na ranje zajědźech do lěsow, w kotrychž běchu štomy z wijatymi ro linami, tołstymi kaž čłowječa ruka wobrosćene. To činješe lěs tak husty, zo móžeše do njeho ze seker kaž do sćěny bić. Njeznate ptački šćebotachu tych zelenych husćinach. Raz zezda so Ławrjenc a Marušcy, zo běštaj při kromje lěsa někajkich jěz nych z pjerjemi na hłowach a z tak čeŕwjeny wobličemi, kaž je koprowa mjedź, wohladałoj. Hl dajo na lěsy, puste hona a puste haje, na wšitke tu njeznate dźiwy a cuzych ludźi, njemóžeše so Ła wrjenc zdźeržeć a rjekny:

„Maruška!“
„Što, nanko!“
„Widźiš?“
„Widźu!“
„A dźiwaš so?“
„Dźiwam so.“

Přejědźechu skónčnje přez rěku, něhdźe 3 razy šěršu dyžli je Warta. Pozdźišo zhoništaj, zo bě to rěka Mississipi. We hłuchej nocy hakle přijědźe do Little-Rock.

Wottud měještaj so naprašować za drohu Borowiny.

Wopušćamy jeju w tej khwili. Druha doba j putnistwa za Božim khlěbom bě skónčena. Třeća ješe so dokonjeć w lěsach, wosrjedź hołka sekero a w ćežkim dźěle wosadniskeho žiwjenja. Hač bě njej mjenje sylzow, ćeŕpjenjow a njezboža — bórzy zhonimy.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 4. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Započatk bě z hordym duchom,
Skónčenje bě z hłódnym brjuchom. H. Zejleŕ.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 10 ſtop. cżopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najnižſcha temperatura w nozy 4 ſtop. cżopłoty. — Nizina, kotraž je wot wjeczora pſchiczahła a naſche ſtrony pſcheczahła, je ßo nětko nimale roſczahnyła. S tſjoch ſtron ßo wyſchiny Europje bliža, dwě ſymnej a jena cżopła. Jena ſymna wyſchina nad połnóznej Europu leži a druha nad Ruſkej. Mila wyſchina ßo nad Atlantiſkim morjom wupſcheſtrěwa. Najſkerje ſymnej wyſchinje wjetſchi wliw na naſche wjedro doſtanjetej, ſo budźe wjedro ſymniſche a ſ wopředka trochu njeſtajne. Nad połnóznej Italſkej pak nižina k dołhemu ranju czehnje. Móžno je, ſo ßo jeje kromy tež naſchich ſtron podótknu a nam na khwilu zamróczene a deſchczowe wjedro pſchinjeßu. Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 6,37 hodź. ſkhadźa a ßo 5,47 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 3,10 hodź. a khowa ßo rano 5,16 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Khłódniſche a njewěſte wjedro.**

*

— **Czitarjo naſchich nowin.** Mamy wjele družinow cżitarjow Nowin a wo pſychologiji cżitanja Nowin by ßo wjele mohło piſacż. Wobkedźbuj jónu ludźi ßwojeje bližſcheje wokoliny, we wokomiku, hdyž Nowiny do ruki doſtanu. Nan ſapoczina na prěnjej ſtronje a ſtuduje politiſke podawki w tukraju a wukraju; macż pyta, doniž pokraczowanje powědańczka njenamaka; młodźina chyła by najradſcho jenož ſchportowe powěſcże měcż. Wowka, pyta ſa ßwójbnymi powěſczemi. Kóždy ſapoczina na druhim měſtnje, doniž ßo ſkónczuje tola jónu wſchitzy k poßlednjemu dźělej, nawěſchtkam, njepſchedodu. Wo tutym dźělu ßo huſcżiſcho ſhromadnje roſpomina. Se ſtatiſtiſkimi ſwěſczenjemi je dopokaſane, ſo 0 proz. wſchěch cżitarjow Nowin nawěſchtki cżitaja a je wochedźa parowacż, haj, ſim ßamo něſchto pobrachuje, hdyž je jónu mało nawěſchtkow. Tež ſ nawěſchtkow rěczi domiſna, woßebje, hdyž ßu ßwójbne nawěſchtki prawje pilnje ſaſtupjene. To njech kóždy wopomni, a njech pſchi wſchěch ßwójbnych podawkach ßwój nawěſchtk do naſchich Nowin ſapoda.

— **Póſtne kemſchenja w Budyſchinje.** Kaž w ſańdźenym lěcże maju ßo tež lětßa ſaßo w póſtnym cżaßu kóždy pjatk wjeczor we 8 hodźinach w Marijnej a Marczinej zyrkwi póſtne Bože ßłužby wotměcż. Faraŕ Schneider tute Bože ßłužby wotměwa. Bibliſke wjeczory ſrjedu wjeczor ½8 hodźin a bibliſke hodźiny fararja Schneidera w tutym cżaßu wupadnu. Prěnje póſtne kemſchenje budźe pſchichodny pjatk 6. měrza.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi wutorniſchim czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (2. dźeń) padźe dobycże wo 10 000 hr. na cżißło 46 111; dobycże wo 5000 hr. na cżißła 44 688, 54 927, 113 954; dobycże wo 3000 hr. na cżißła 2981, 7913, 22 647, 27 012, 74 887, 77 721, 77 826, 86 035, 88 390, 89 612, 125 627, 128 178, 143 084, 158 120; dobycże wo 2000 hr. na cżißła 5028, 6210, 31 676, 55 697, 58 073, 59 299, 64 436, 73 657, 91 198, 102 274, 105 825, 112 302, 126 405, 130 791, 142 853, 156 470; dobycże wo 1000 hr. na cżißła 2200, 11 162, 12 075, 25 438, 27 587, 31 199, 35 999, 37 110, 39 963, 45 069, 52 572, 54 789, 55 404, 62 219, 82 365, 88 712, 105 999, 123 716, 139 312, 145 075, 145 576, 155 374.

— **Dobycże wo 1000 hriwnow** padźe pſchi wczerawſchim czehnjenju na lóß cżißło 52 572 do tudomneje Lehmannez běrkownje ſtatneje lotterije na Kamjeńtnej haßy.

— **Dobycże wo 3000 hriwnow** padźe wczera na lóß cżißło 7913 ſakſkeje krajneje lotterije do tudomneje Rotheſ lotterijoweje běrkownje na Kězorſkej dróſy.

— **Na njekedźbliwe waſchnje** wczera muž Kězorſku dróhu pſchekroczi. Pſchi tym ßo jeho wożobowy auto zmórkny a jeho powali. Muž ſe ßnadnym ſranjenjom domoj wotendźe.

— **Na křižowaniſchczu Pauliſkeje a Wettinſkeje dróhi** wczera wożobowaj automobilaj do ßo ſraſyſchtaj. Wobaj woſaj ßo ßnadnje wobſchkodźiſchtaj.

— **Wobwěßnjeneho namakali.** Dźenßa rano ßu tu na Słonoborſchczanſkej dróſy tudomneho 33lětneho nježenjeneho muža namakali. Cżeżke myßle ßu jeho pjecża do ſmjercże hnałe.

— **Jěſdne koło ßo kradło.** W cżaßu wot 26. hacż do 28. februara 1936 je ßo ſ kólnje pſchi Nowoſalzſkej dróſy cżo. 21 mužaze jěſdne koło ſnamki „Seidel a Naumann“ ſ cżißłom 1 025 392 kradło. Koło měješche cżorne ſwjena, jendźelſke wodźidło, czerwjenej gummijowej pſchimadle, žołte ſwjena ſ cżornymi ßmužkami, pedalej ſ gummijom, pſchiprawa ſa elektriſke wobßwětlenje ſnamki „Boſch“, Torpedoſki ßamoběh, wobruczi ſ naturſkeho gummija. — Wo wěſtowne ſdźělenja, hdźe je koło woſtało, proßy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Pſched krótkim wotmě ßo tu ſapſchißahanje nowych ſchulſkich radnych, kotrež pſchedſtejiczeř ſchulſkeje gmejny wjeßnjanoſta ſtronjan Geier pſchewjedźe. Do ſchulſkeje rady pſchißłuſcheja wjeßnjanoſtojo wſchěch ßobuſtawſkich gmejnow, ſchulſki wjednik E. Wowczeř, wyſchſchi wotdźělowy wjednik Mět ſ Małeho Wjelkowa a ſtronjan Měrczin Wowczeř ſ Małeho Wjelkowa. Dotalnym ſaſtupjerjam ſchulſkeho pſchedßydſtwa ßo dźak ſa wukonjane dźěło wupraji. Do noweho hoſpodarſkeho plana ßo wjetſchi pjenjes ſa wobſtaranje ſchulſkich ławkow ſtaji. Njedźiwajzy toho pak je hoſpodarſki plan wo 1000 hr. nižſchi hacž lońſchi, dokelž ßo lonſi wjele ßrědkow ſa wſchelake twarſke pſchemějenjenja trjebaſche.

S **Małeje Borſchcże.** Shromadźiſna wohnjoweje wobory. Tudyſcha wohnjowa wobora wotmě ßobotu pola Jenkez ßwoju porjadnu měßacznu ſhromadźiſnu, kotruž woboriny hejtman Oſkar Połdrak ſ Praſkowa nawjedowaſche. Jednaſche ßo woßebje wo wobſtaranje jednotneje uniformy. Na kóncu ßo ſarjadowanja a ſeńdźenja ſa lěto 1936 woſjewichu.

Z **Radworja.** Kaž hižo we wjele druhich gmejnach našeho kraja, tak so tež naša wjes přihotuje na hromadźekładźenje tudyšich honow. Zańdźeny tydźeń běše tu zaso zhromadźizna. Wězo hišće njeje wšo tak daloko, zo by kóždy spokojeny był, dokelž nichtó rady swoje dobre polo preč njeda, zo by za to snadź hubjeńše dostał. Hdyž pak budźe to dźěło dokonjane, budźe kóždy spokojom być dyrbjeć. Do toho časa pak so hišće často hłowy sćopla a někotrežkuli słowo hišće padnje, kotrehož snadź njeby trjeba było. Tak wočakujmy, što čas přinjese.

S **Barta.** W Bartſkej Skale ßo póndźelu dopołdnja cżeżke njeßbožo ſta. Dźěłaczeř Max Rjencž ſ Barta, kotryž jako ſaſpinaŕ na powjótnych lorijach dźěłaſche, pſchi ſraženju lorijow ſ jeneje ſ nich padźe a ßo pſchi tym cżeżko ſrani. Prěnju pomoz dr. Weſemann ſ Barta poda, kotryž tež poſtaji, ſo ma ßo ſnjeßboženy do Budyſkeje khorownje pſchewjeſcż.

Se **Stróže pola Huczíny.** Sańdźeny ſchtwórtk ßo tež w naſchej gmejnje hoſpodarſtwa pſchehladowachu. Tuto pſchehladanje ſa hoſpodarſku bitwu poſtajeni ratarjo pſchewjedźechu. W ſhromadźiſnje, kotraž ßo k tomu pſchiſamkny, bur Moſch roſprawu wo pſchehladanju poda. Pſchi tym ßwoju radoſcż wupraji nad tym, ſo bě ßo wjetſchi dźěl hoſpodarſtwow w najlěpſchim rjedźe namakał. Tych wobßedźerjow, pola kotrychž ßu wuſtajenja trěbne byłe, napominachu, ſo bychu je prawje bórſy wotſtronili. Rataŕ Steinert měješche na to pſchednoſchk wo wothladanju hródźneho hnoja a ſkónczuje dawaſche tež pokiwy ſa ſniczenje runklizoweje wſchě.

S **Lubija.** Njedźelu ßo 19lětna holza ſ Hłuſchiny pſched cżah Lubijſko-Shorjelſkeje cżary cżißny. Holza bě hnydom morwa. Schto je ju k tutej kroczeli pohnuło, nieje hiſchcże ſnate.

Z **Kukowa.** Wotrjad swj. Jurja, wotnožka wosadneho towaŕstwa młodźencow za klóštrsku wokolinu, wotmě póndźelu swoju prěnju lětušu zhromadźiznu pola Natušec, na kotruž bě so tež rjana črjódka dorosćenych hosći zešła. Nětčiši předsyda, Jurij Šewc z Hory, rysowaše dźěło wotrjada w přichodźe, štož ma so pod škitom mjenapatrona towaŕstwa stać a přednjese při tym wot k. wučerja Nawki zbasnjeny pokhod s. Jurja, za kotryž ma so hišće melodija spisać. Při tym naspomni, kak so tutón swjaty hižo ze starodawna česći, tak natwari so 910 cyrkej w Prazy; tež w Radworju namaka o jeho postawa z 12. lětstotka. Namołwješe towaŕšow, zo bychu přeco a

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu 4. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,458	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,265	100 čěskosł. krónow	10,295
100 šwajc. frankow	81,24	100 franc. frankow	16,415

Barlinſka burſa 3. měrza 1936. Haczrunjež běchu na pjenježnych wikach po pſchewinjenju ultima wěſte wołóženja ſaczucż a ſ tym wuměnjenja ſa wožiwjenje ſ wobkhoda date, njeje ßo tola wjetſchi wobrot wuwik. Publikum ßo ſzyła ſ pſchikaſami njewobdźěli, tak ſo ßo wobkhod na burſy jenož ſ pſchikaſami burſoweho wobkhoda ſ powołanja ſaběraſche. Na montanowych wikach ßo kurſy ſkerje wotdrjebjowachu. Na rentowych wikach njebě pſchemějenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobrot na Barlinſkich wulkowikach běſche dźiwajo na małe poſkiczenja dale ßłaby. Pſcheńza a rožka drje ßo ſa wumlěwanſke ſaměry poſkiczatej, tola ſwužitkowanſke móžnoſcże pola wulkomłynow ßo njejßu polěpſchiłe. Tola tež wotſamknjenja ſ wobkhodom ßu jenož ſrědka móžne, dokelž ßo powſchitkowne nakupne płacziſny młynow žadaja. Tež w njekontingentowanych tworach bě wobkhod měrny. W pizowanſkich žitach ßo něſchto jeczmjenja cżežſchich družinow poſkiczeſche. K wotſamknjenjam pak dla wulkich žadanjow njedóńdźe. Jeczmjenje ſa induſtriju a piwaŕnje dachu ßo cżeżko ſaměſcżicż; pſchetož hłowny wobkhod je nimo. Pizowanſkeho wowßa ßo na Barlinſkich wikach po pſchihódnych płacziſnach njepoſkiczeſche. Tež wobkhod ſe ßnymjeńtnym wowßom je hiſchcże pomały. Na mukowych wikach wobkhodne nakupjenja ſa wſchědnu potrjebu njepſchekroczi.

Wczera płacżeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 3.	2. 3.		3. 3.	2. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	216-220	216-220	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	8,95	8,95
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Płaćizny rězńeho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. měrca 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:	
Woły: 164.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene, młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	28
Byki: 156.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26
Jałojcy a kruwy: 610.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 3238.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	56 - 62
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	47—55
Špatne (3.)	38 - 45
Wowcy: 3558.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	37—38
Starše wukormjene (6.)	33 - 36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—31
Swinje: 11 074.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křižen., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Radio

Schtwórtk 5. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert 11,05 pſchednoſchk wo žonjazym dźěle w ratarſtwje. 11,30 ſa bura. 19 ſabawny konzert (ſ Königsberga). 20,10 Bach a Mozart. 20,50 ßłyſchna hra.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßoły rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 18 ſabawny konzert (ſ Königsberga) 19,15 romantiſke ſpěwy. 20,10 ßłyſchna hra.

Nimo ſnateho wſchědneho programma: Königsberg: 20,10 wjeczorny konzert. Hamburg: 20,10 rejwańſka ßudźba. Mnichow: 20,10 wjeczorny konzert. Win: 20,20 taczele „Leharowe ſpěwy“. Warſchawa: 21,35 pólſke ſpěwy. Praha: 20,15 ſ operettow.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilohk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. I. 1936 2249. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Pčołaŕske towaŕstwo „Delni Sprěwiny Doł“

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowaŕnje za februar 1936

Wysokosć nad morjom	Temperatura			Hibanje wahi w dekadach (1—2—3)						Summa w kilogramach	Ličba dnjow		hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
	po Celsiju		srěnja měsačna čopłota	Přiběranje po gramach			Woteběranje po gramach				wulećenja	nošenja mjedu		
	naj-nižša	naj-wyšša		1	2	3	1	2	3					
210	— 11	+ 10	+ 1,4	—	—	—	150	150	250	0,55	1	—	—	26,9

wšudźe swoje winowatosće dopjelnili a zo bychu wosadne serbske towaŕstwa kruće hromadźe dźěłali. Po přednjesenju basnje „Na Golgaće“ wot Ćišinskeho a wuspěwanju póstneho kěrluša jimaše so prezes, k. kapłan dr. Hórnik, sowa ke khutnemu přednoškej, póstnemu časej přiměrjenemu, złožujo so zděěla na wobsah basnje a kěrluša a rozrisaše, kak mamy so „znowa narodźić“ w swjatym posće a rozłoži zmysł našeho byća a tyća na zemi. Tež knjez faraŕ rěčeše přitomnym wutroby, zo by so čas wužił za prawje pilne modlenje a za wužiwanje wšěch srědkow našeje cyrkwje. W dalšim jednaše so potom wo zhromadnym zeńdźenju wjesnych serbskich towaŕstwow, kaž bě so w hodownym času rjany započatk činił. To ma so kóžde štwóćlěto wospjetować. Dokelž chcetaj so Kat. Bjesada a dźěłaćeŕske towaŕstwo hižo přichodnu njedźelu zeńć, zjednoćichu so přitomni zastupjerjo druhich towaŕstwow na tutón dźeń, potajkim 8. nalětnika pola Natušec w Kukowje popołdnju w 4 hodźinach. Přeco zaso so wuzběhowaše wažnosć a nuznosć zhromadneho dźěła mjez naměstnymi serbskimi towaŕstwami, zo by so widźomnemu wotcuzbnjenju młodźiny zadźěwało. Wotrjad s. Jurja chce tych serbskich towaŕšow pod swój škit zhromadźić, kotřiž so k swojemu ludstwu dźerža. Na wotmyslenu zhromadźiznu ma so rěčnik z Budyšina přeprosyć, kiž budźe wo našim serbskim pismowstwje, wosebje wo nabožnych knihach, přednošować.

S **Njebjelcžiz.** Sańdźenu njedźelu wotmě młodolud w Njebjelcžizach pſchiwabny wjecžor w Rychtarjez hoſczenzu. Po poſtrowjazych ßłowach wjednika młodoluda, Heinza Dürrſteina, ßo wjecžor pod heßłom „młodolud ſpěwa a hraje“ ſ wuſpěchom wotewri. W ßriedźiſchczu ſtejachu wuwjedźenja ſ Lubija ſawołaneho rěcžnika BDO, kotryž woßebje na to pokaſa, kajke ſchkody nam naſtanu, ſo nimamy kolonijow a ſo ßu naſche mjeſy k ranju tak ſtłócžene. Tež na to pokaſa, ſo je Sakſka ſ namjeſnym krajom.

S **Kulowa.** Ležownoſcž, wokrjeßnej nalutowaŕni we Wojerezach ßłuſchaza, pſchi Sſalowſkich puczach ležeza, ſe 4 jutrami kraja, je dźěłaczeŕ Mikławſch Mikławſchk ſ Noweho Hóſka ſa 7600 hriwnow kupił.

S **Wukrancžiz.** Baczon, kiž bě ßo pſched hodami we Klětnom widźał a kotrehož bě po někotrych dnjach ßyn žiwnoſczerja Adama na łuzy doſpołnje ſproſtnjeneho popadnył, bě bórſy po tym rjany kwartěr w dźěłowym lěhwje we Wulkim Radſchowje namakał. Baczona ſ knježim woſom tam dowjeſechu. Něhduſcha jeho Wukrancžanſka wothladaŕka k tomu ſdźěli, ſo baczona po podanjenju do czopłeje jſtwy donjeßechu, hdźež jemu noſy a pyſk krucže wutrěchu. Bórſy po tym ſe ßwojeho krka tſi doſpołnje njepſchetkate ryby wuſtorczi. W hródźi ſa njeho pſchijomne měſtaczko pſchihotowachu. Pſchi dejenju kruwow wobßedźeŕzy něſchto klepotaſche, ſchtož pak wona mjeje pſchezo ſroſumicž mohła. Sajimawe je, ſo baczon najſkerje karnikle rady njeměješe, kotrež po hródźi wokoło běhachu. Staraſche ßo wo to, ſo ſe ßwojich khowankow njewulěſychu. — Pſchipowědali ßu ßo: dźěłaczeŕ Hermann Richard Jeremias ſ Wukrancžiz, ſ domjazei pſchiſtajenej Mariu Marthu Wagnerez ſ Delnich Brußow; kowaŕ Waltaŕ Měrcžin Kliemchen ſ Wukrancžiz, ſe ßłužobnej Hanu Ernu Mariannu Wróblez ſ Wukrancžiz.

S **Klětneho.** Wczera tu po dołhej khoroſczi ſwud. wuměńkaŕka Khryſta Nowakowa rodź. Klimanez wumrě. Semrěta bě 20. februara ßwoje 83. narodniny woßwjeczžiła. Běſche ßwěrna pobožna Sſerbowka, kotraž hacž do wyßokeje ſtaroby njebě dźěłacž pſcheſtała. — Nadpad. Póndźelu rano krótko po 5 hodźinach dwaj mužej młodeho dźěłaczerja ſ Klětneho nadpadnyſchtaj, kiž běſche po puczu na dźěło do Běłeje Wody. Nadpadnikaj jeho ſ koleßa ſtorhnyſchtaj. Na dobre ſbože pak pſchijědźe druhi dźěłaczeŕ ſ Klětneho, kiž tehorunja do Běłeje Wody jědźeſche. Nadpadnikaj chzyſchtaj najſkerje prěnjemu dźěłaczerjej koleßo rubicž, ſchtož pak ßo ſ tym ſnjemóžni. Słóſtnikaj běſchtaj pſchi puczu na koleßarja łakałoj a hdyž ſituaziju ſpóſnaſchtaj, ßo w lěßu ſhubiſchtaj.

S **Róſborka.** Rataŕ Adolf Beſſer ſ Niederneudorfa chzyſche ßobotu pſchipołdnju ſ Dołheje Hórki do Róſborka dojěcž. Krótko pſched Bieheinſkim ſaſtaniſchczom jeho nadobo Boža ruczka ſaja. Prjedy hacž běſche lěkaŕſka pomoz k ruzy, bě wudychał. Semrěty běſche 76 lět ſtary.

S **Deſchna.** Młody farſki vikar, kněs Gutzeit, kótaryž tudy ako pomoznik a huknik na faŕe jo, zaržaſcho ſachadnu ńeźelu ßwójo prědne ßerbſke přatkowańe w Zylojſkej zerkwi. Loni w maju jo ſachopił ßerbſki huknuſch a dejmy ßo Bogu žěkowaſch, až južo tak daloko jo, až možo w naſchej rěžy přatkowaſch. Sslědnu ńeźelu žaržy toßame přatkowańe w Deſchanku, žož jogo ſtaŕejſchej bydlitej. Tam južo pſches wele lět žedno ßerbſke přatkowańe ńejo ße ßłyſchało.

*

S **Kumwałda.** Sakſke miniſterſtwo ſa ludowe wukubłanje je Zieglerez-Klipphauſenez ßwójbnu fundaziju roſpuſchcžiło. Wěriczeljo ßo namołwjeja, ſo bychu ßwoje žadanja w běhu jeneho lěta likwidatorej, knježeŕſtwowemu radźiczelej dr. Baterej w Budyſchinje, pſchiſjewili.

Přilopk

Radikalna kura pſchecžiwo wopikſtwu.

38 lět ſtara žona dźěłaczerja Gaillona je woßebje radikalny ßrědk wužiła, ſo by ßwojemu mužej, kiž bě ſwuczženy, ſo duzy ſ dźěła wſchě korczmy wopyta a tohodla pſchezo mjenje abo bóle „ſkurjeny“ domoj pſchińdźe, wopikſtwo wotwuczžiła. Hdyž wſcho žonine proſchenje a napominanje niczžo wjazy njepomhaſche, wobſamkny, ſo radikalny ßrědk nałoži, kiž jeje mužej na wſchě czaßy picže wotwuczži. Łakaſche na njeho ſ khoſchczom a ſaßadźi jemu, hdyž ßo domoj ſchmjataſche, někotre raſy do tyła, tak ſo njeſbožowny doſpołnje ſatraſcheny, ßo ſwjeſy. S pomozu ßwojeje 17lětneje dźowki žona jeho k bliſkemu wjeßnemu hatej donjeße a podnuri jeho do lódſymneje wody, ſo by ſaßo k ßebi pſchiſchoł. Hakle po dwěmaj hodźinomaj ßo k hatej wróczži, ſo by ßo wo ſkutkowanju ſymneje kupjele pſcheßwědczžiła. Ale kajki ſtrach ju wobja, hdyž pytny, ſo bě ßo jeje muž mjes tym tepił.

Semjerženje w južnym Kanſu.

Po hakle něṫko dóſchłej powěſczi ſ Kanſu bu Klangluſki wokrjeß w južnym Kanſu pſchi Schenſiſkich mjeſach w ſańchłym tydźenju ſ czežkim ſemjerženjom domapytany. Na wjele měſtnach naſtachu wulke roſpukliny. Někotre raſy ßo ſemja ßypny. Wokoło 1100 domow je ßo ßypło. 50 ludźi je žiwjenje ſhubiło abo ßo ſraniło. Pſchi ſemjerženju je tež wjele ſkotu ſahinyło.

Lokomotiva mori 13 dźěłaczerjow.

S Revelſtocka w britiſkej Kolumbiſkej ßo wo žałoſtnym njeſbožu piſa, pſchi kotrymž po dotałnych powěſczach 13 dźěłaczerjow ſahinu a 8 ßo czežko ſrani. Dwaj dźěłaczerjej ſtaj hiſchcže ſhubjenaj. Dźěłaczerjo běchu pſchi tym, ſo bychu ſ kolijow wuſkoczženu lokomotivu ſaßo na kolije ſběhnyli. S dotal hiſchce njeſnateje pſchiczžiny pak pſchińdźe lokomotiva na ſpadowazej czarje do běha. Někotrych dźěłaczerjow lokomotiva pſchejědźe, druhich ſatłóczži, kiž pſchi tym žałoſtnu ßmjercž namakachu.

Towaŕstwowske powěstniki.

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe o hakle pjatk za tydźeń, potajkim 13. nalětnika. To chcyli wšitcy na wědomje wzać.

Budyšin. Sobustawy a přećeljo Maćicy Serbskeje zetkaja so srjedu 4. nalětnika wječor we 8 hodź. we Serbskej kofejowni k bjesadźe, na kotruž wšitkich, tež ze swójbnymi a znatymi wutrobnje přeprošuje
předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Drježdźany. Towaŕstwo „Čornobóh“ změje swoju prěnju zhromadźiznu w přichodnym měsacu sobotu 7. měrca wječor we 8 hodź. w „Elisenhofje“. Ważnych wuradźowanjow dla njech wšitcy wěsće přińdu.

Drježdźany. „Hromadnik“ změje štwórtk, 5. měrca wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk so wotstorči na přichodny měsac. Wo bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjacsławk.

Dubrawka. Serbske tow. „Jědleńka“ ma sobotu, 7. měrca wječor ½8 hodź. pola Kroskec swójbny wječor. Přińdźće wšitcy. Předsyda.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 8. nalětnika wječor w 7 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Teichertec hosćencu. Mało překwapjenje so poskići. Spěwniki sobu přinjesć! Předsyda.

Kukow-Pančicy. Serbske wjesne towaŕstwa, kaž Kat. Bjesada, Lipa Serbska, dźěłaćeŕske a knježnjace towaŕstwo, zeńdu so njedźelu 8. nalětnika popołdnju w 4 hodźinach k zhromadnemu posedźenju pola Natušec w Kukowje. Rěčeć budźe k. dr. Jurij Šołta z Budyšina wo ważnych literarnych prašenjach našeho a zašłeho časa, wosebje pak wo serbskim nabožnym pismowstwje. Bohaty wopyt so wočakuje, wosebje tež žonow. Hosćo su łubje witani.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske hłosy) spěwa štwórtk 5. měrca pola Suchec w Pančicach wječor wo 8 hodźinach. Přińdźće wšitcy!

Rakezy. Spěwarjo a hrajerjo ßerbſkeho towarſtwa „Lipy“ nje eńdu ßo něṫko ſchtwórtk, ale hakle njedźelu 8. měrza wjecžor we 8 hodź. w mojim domje. Pſchedſyda.

Pokiwy pyskej a pjeru

straža je přišła z Čech; serbski rěka stróža, kaž tež rěkaju: Stróža, Stróžišćo. A „stróžić“ móže ćo stróža — straža, potom „so stróžiš“ (spłóši nabojiš).

streben so prócować, prahnyć, (verächtlich) slakać, **Streber** (verächtlich) slakaŕ, Strebertum slakaŕstwo.

streifen mit d. Blick zawadźi wo njeho z pohladom.

Streit, im S. liegen so wadźić, so přahać a ćahać, wokuli być, na so być, židu njepřasć. Wonej židu njepředźetej. (nic: Paduši „leža w zwadźe“).

Streich spielen (trysk) zehrać, jedyn (trysk) zehrać, ins Blaue spielen na módro překhadźować. Hólcy su jemu zlě zehrali (übel mitgespielt). Woda na zeleń překhadźuje. Die Waage spielt waha khodźi.

streiten tež: so kusać, so žrać, so bosć, so ćahać, přahać z kim. My smy so dołho kusali. Ći so staj nje žeru (kaž swinje).

Streithammel wumysleny žwak (eigensinniger Kopf), wadźak.

strenger Winter wulka zyma, kruta, surowa zyma.

Streuselkuchen tež: brojeńkowy tykanc z brojeńkami posypany abo potrušeny) a posypanc abo potrušenc (mamy dźě tež: mazanc, tykanc, palenc atd.).

strónja Bergabhang, Berglehne (časte ležownostne mjeno), tež: stróń.

strowju, strowimoj, postrowjam(oj) was nětko, tón króć, strowjam će kóždy króć, wospjet,

Stück Fleisch časć čwak mjasa, dorn, dula mjasa, Stück Feld kruch pola, polo na jenym kruše, Stück Weg kónc puća, kruch puća, Stück Kuchen kruch, kus tykanca, 8 Stück Vieh 8 štuk skotu, 8 wopušow (skotu), vom Stück schneiden wot krucha krać, třihać, rězać, in Stücken herabhängen z čwakami mjaso wisaše.

Stückwerk njecyłe 1. Kor. 13, 9 — zdźěla póznawamy.

Stulpenstiefel brjuškate škórnje.

Stumm sein tež: žaneje huby njeměć; podobnje taub sein, nicht hören: žaneju wušow njeměć.

Stunde um Stunde verann hodźina po hodźinje wotběža (nic h. wo hodźinu).

stupich dubowy (čłowjek), dubowa (błołwa).

Sturmangriff beginnen so do naběha dać, (za)počeć nadběh(ować). Wójsko je so do nadběha na město dało.

Stwjerdle n: dźens (dźeń), póńdu, póndźela, pohonč, powědančko, spěwanski swjedźeń, přesančki (přesadnički). Tak je tež ř stwjerdło w słowach: móŕski, kowaŕski, młokarnja atd.

Styl pozeznawa čłowjeka wot čłowjeka kaž wuraz woblića, kaž hłós, kaž wašnjo atd. Prócujmy so za dobrym stylom kaž za dobrym hłosom, dobrym wašnjom atd. Čitajmy našich dobrych stylistow: Bjedricha, Wingera, Andrickeho atd. Kóždemu budźe to z wužitkom!

Słowo wo motorskim kole

Motorske jězdne koło je sebi jako nowočasny wobkhadny srědk w poslednich lětach hižo wjele přećelow dobyło. Woprawdźe je wono idealny jězdźadło za wšě powołanja w měsće a na wsach, za: Dźěłaćerjow, rjemjeslnikow, zastojnikow, lěkarjow, ratarjow, wothlad. sotry, fararjow, krajnych honjerjow, hajnikow, wjesnych listynošerjow atd. Z wěstosću směmy z tym ličić, zo budźe **motorske jězdne koło** we wjetšej ličbje wobraz drohow woživić, dokelž je jeho nastaće z potrěbnosće pokhapjało. Husto sebi mysla, zo je **motorske jězdne koło** jenož narunanje motorskeho kola. Temu tak njeje. **Motorske jězdne koło** je nastało z jednoreho kola, tehodla je twarjene kaž jězdneho kola. **Motorske jězdne koło** dyrbi wšěm tym słužić, kiž su na jězdne koło zwučeni, tola chcedźa spěšnišo swój puć docpěć. **Motorske jězdne koło** njeje žane wujězdźowańske koło, njeje za wulku spěšnosć twarjene, kaž to pola motorskich kolow znajemy, tehodla je tež kruh kupcow za **motorske jězdne koło** cyle hinaši, je kupuja srěnjo a na lětach starši ludźo, motorske koło pak młódše.

Štóž je so na **motorske jězdne koło** zmužił, nochce bjez njeho być. Při wětrje a dešću, při zmjersku a ćopłoće je jenak idealne.

Mužace motorske jězdne koło 325,00 hr.
Žonjace motorske jězdne koło 337,00 hr.
Motorske jězdne koło za ćeže 363,00 hr.

Miele
motorske jězdne koła
pokaza wam·
Ernst Falting w Njeswačidle
P. Horbank w Khrósćicach
Jurij Hěblak w Pančicach
Hans Popella w Kulow'e
Pawoł Koreng w Njebjelčicach

Hontwiński wóz
309 **zawrjeny kupejowy wóz,** wobaj derje zdźeržanaj ma tunjo na předań.
J. Kmetsch, štomownja
w Bórku pola Wojerec H.Ł.

Míele
prochsrěbak
68,— hač 135,— hr.
246
Dostać we wotrjadn. wobkhodach

Kupujće pola
našich inserentow

Kožu
Potrjebu za šewcowstwo
Srědki wšěch družin
za zdźerženje črijow
Crem (tež wuważene)
najtuńšo pola firmy
CARL STEYER
w Kamjencu
na Budyskej drózy 40

Někotre rjane zabaw
serbske
knihi
měłe w kóždym serbskim do
być! — Poručamy wosebje wo
lubowanu zběrku našeho skład

J. Lorenc:
Serbscy rjekowje
wjazane 1,20

Černý:
Serbske wobrazki
wjazane 1,20

Wšitke tute knihi wobsahaja
rjeńše powědańčka, kotrež w
literaturje mamy. Jena je zab
niša druheje. Wšitke su tak
zo móhł sebi kóždy tu abo ta
kupić. — Wšě naspomnjene k
dostanjeće we
Serbskej knihar
w Budyšinje w Serbskim Do

Wšě symjenja
Symjentne cyble we wšěch wulkosćach, jenož najlěpšu, čerstw tworu, kupujeće cyle přihódnje w Kamjencu pola
Walter Scheibe, Feinkost-Kell
w domje kóžkaŕskeho mištra Maultscha na Budyskej dróz

Wosebje
šmrěkowe krute žerdźe a žerdki
předawa
z Oppelske hajniske a kubłowe zarjadnistwo w
Wuhańčicach-Koblicach (Weigsdorf Köblitz O.-L., Sa.)

Přiłoha k čisłu 54

SERBSKE NOWINY

Srjedu 4. měrca 1936

Jěsće měd!

Macži, dawaj ßwojemu dźěſczu měd!

Czehodla dawaſch jemu, hdyž dyrbi lěpje k ßebi bracž, wſchě móžne njeſnate doporuczowane poßylnjenja, kotrež wone ſwietſcha ſ wulkim njepokojom a wobaranjom pſchijima?

Dawaſch-li pak jemu měd, njetrjebaſch je dołho nuſowacž a czwilowacž!

Twoje dźěczo jě, a to bjes wumſacža kóžde, měd woprawdźe ſe žadoſczu a ſ nim doſtawa wſchitko, ſchtož je k poßylnjenju a k tworjenju ſtroweje krewje nuſne:

Dokelž měd je wubjerne požiwadło, ßylnjaze a ſtrowotne.

Jeho wulki wobſtatk inver- (pſchewobrotneho) zokora pſchendźe, bjes toho, ſo by žołdk a czrjewo wobczežował, hnydom njepoßrědnje do kreje, mjes tym ſo dyrbi žołdk wſchědny (rěpjazy a ſczinowy) zokor najprjedy pſchewaricž a pſchedźěłacž.

Bělikowina (Eiweißgehalt) mjedu, jeho kißaliny roſtlinſkeho pochodu, jeho kalk, železo, mangan a koſcik (phosphor) ßu wažne natwarjaze wutki ſa człowjeki, woßebje pak ſa roſczaze czěło twojeho dźěſcža.

Łžiža połna mjedu ma 75 kalorijow (jednotkow czopłoty), potajkim wjazy hacž jene jejo, piſche prof. Klemperer we ßwojej kniſy wo ſežiwjenju khorych.

Punt mjedu je po ßwojich ſežiwjenſkich wutkach runje tak wjele hódny kaž tſi punty mjaßa; potajkim tež wjele tuńſcha zyroba!

Měd pak je tež wubjernje ßłódna zyroba. Jeho nězńje wonjaza a mile ßłodźaza maczina wukhadźa ſe ſtwórby a njeje wuměłſki pſchidawk ſ człowjeſkeje ruki a chemiſkeje wědomoſcže kaž w mnohej druhej zyrobje. Jako zyle njeſchkódny ßrědk wabi a pohonjuje měd k jědźi a poßylnjuje czuwy.

Tež jako hojeńſki ßrědk je ßo měd ſe ſaſtarſka ßem wupokaſał:

Pſchi žołdkowych a czrjewowych ſkhorjenjach, najwažniſchich hoſczi dźěczazeje jſtwy, ſkutkuje dźiwy.

Lohke ſkhorjenja huby, ſchije a krka, dybawoſcž a kaſchel kominu, když měd jěmy.

Hdyž czerpiſch na njedoſtatk krě a blědnizy, njeje nicžo lěpſche hacž měd; ſ wužiwanjom mjedu czerwjenoſcž krewje ßylnje a napadnje pſchiběra a tež pódlanſke wobczežnoſcže ßo pominu.

Esamo pſchi někotrych khoroſczach wutroby, ſpróſtnjenju žiłow (Arterienverkalkung), pſchi ßłaboſczi czuwow a ſwißowazej njeſparnoſczi měd hoji, abo tola wolóžuje.

Měd riedźi krej: to je wažne ſa czaß wuwiwanſkich lět Twojeho dźěſcža.

Pſchecžiwo brodam a wſchěm jědmjenjam wužiwaj mjedowu wobalku; měd jětſenje hromadu ſczěhuje a kožu ſmjehczi.

Eslabe dźěczi, hubjenje ſežiwjene ſipre, nakhilene k ſkroſuloſy a tuberkuloſy trajazy pſchidawk mjedu najbóle napadnje ßylni, czaſto ßamo zyle wuſtrowi a ſkrucži.

Najbóle trjebamy měd na nomaſanje załty a khlěba. Mało znate je, ſo móže ßo tež na druhe waſchnje trjebacž: do wody abo mloka ſměſchany je to dobry napoj ſa dźěczi a dozyka ſa wſchěch k ſymizy nakhilenych. Pſchi ßwarjenju a nakładźenju ßadu, ſa mukowe pojědźe a mnohe poliwki je měd jara waženy a hódny pſchidawk. Wukißany měd dawa jako mjedowe wino abo likěr woßebny napoj.

A ſchto bychu hody byli bjeſe wſchěch družinow poprjanzow! Pjeku ßo ſ mjedoweho czěſta.

Ale tukrajny měd ma to bycž, měd naſcheho němſkeho pczołaŕſkeho ſwjaſka abo ſ ruki ſnateho pczołarja.

Czehodla?

Dźiwajo na Twoju a na ſtrowotu dźěſcža! Dokelž to njedoßaha, ſo ßwojemu dźěſczu něſchto daſch, ſchtož jenož „měd" rěka, ně to dyrbi tež měd bycž!

Wuraz měd pak njeje ſchkitany, ale pod tutym mjenom ßo w naſchim wótznym kraju wſchelakore wupłody wokoło wjerjeſcha:

Falſchowana a „podlěſchena (roſmnožena)" twora ſ pſchidawkom zokora, wody, kißalizy, barbojtych, wonjatych abo hiſchcže druhich zuſych wězow — rjana měſcheńza, ſapan—zana, ſnjeczſiſczena, ſkažena, pſchewarjena twora, wukrajne mjedy, wo kotrychž kupzenje njewě, hdźe ßem wukhadźeja. czaſto dyrbja hakle pſches twornjowe wobdźěłanje naſchemu jaſykej ßłódne czinjene bycž, ale pſchi tym czaſto najwažniſche wutki ſhubja, haj ßamo tworny měd (Kunſthonig) abo po ßłowje po němſkim „wuměłſki" měd, na kotrymž mamy jenož wuměłſtwo wobdźiwacž, ſ kotrymž ßo jako měd abo podobne pſchedawa.

Chzeſch tola ßwoje dźěcžo ſ najdrohotniſchim ſwjeßelicž, ſchtož nam naſche ſahrody a hona w bohatej mnohoſczi darja, a ſchtož je ſa ſtrowotne wuwicže twojeho dźěſcža tak nimoměry wažne. Chzeſch jemu jabłuka, kruſchwy, wiſchnje a truſkalzy dawacž a hiſchcže wjele płodow ſ pola a lěßa; chzeſch jemu ſeleninu a druhe roſtlinſke wupłody poſkiczicž, bjes kotrychž by ſchkodowało.

Potom pak tež myßli na to, ſo ßu to pilne pczołki, hromadźujo ßwój měd ſdobom naſche ßadowe ſchtomy a jahody a druhe roſtliny wopłodźeja, hdyž kczenjowy próſchk wot kwětki ke kwětzy noſcha.

Bjes naſcheho pczołaŕſtwa njeje naſcheho ßadaŕſtwa, naſchich ßymjenjow, naſcheje ſeleniny, njeje naſchich pißanych honow w kraßnej dźenßniſchej podobje!

Tuž kupuj ryſy czjiſty tukrajny měd. Krajny pczołaŕſki ſwjaſk naſcheje wótcziny, ieniczke ſtatnje pſchipóſnate ſjednoczenſtwo zykeje Němſkeje, jón krucže pruhuje a nad nim ſtražuje. Jeho ßobuſtawy — tež w naſchich wjeſkach — podawaju ſakońſzy ſchkitanu jednotnu ſchkleńzu ſ rukowazym ſalěpkom; ſa to rukuja, ſo pod tutym ſchkitanym ſnamjom jenož woprawny, njepokaženy naſch tukrajny měd doſtanjeſch, niz jenož njefalſchowany, ale tež wězywuſtojnje dobyty a wothladany. Tohodla žadaj w pſchekupſtwie jenož **„Měd wot němſkeho pczołaŕſkeho ſwjaſka"** a kedźbuj na jednotnu ſchkleńzu a popjerjany ſalěpk (w ſchtworej barbje (ſeleny, běły, ſłoty, czorny) ſ napißmom a mjenom pczołarja abo kupuj wot ſnateho pczołarja doma.

Měd khowaj na ßuchim, hłódnym (hdźež pak niemjerſnje) měſtnje w ſtrowym powětrje derje ſawrieny. Tak dźerži ßo dołho — ßamo wjazy lět a tola na ßłodźe a dobrocže njepoſhubi.

Kóždy měd po czaßu ſtwjerdnje a je potom njejaßny: ßłodźikuje (kanděruje). To je naturſki běh mjedu, hódnota pak woſtanje zyle njepſcheměnjena.

Tajki ſtwjerdnjeny měd ſcziniſch ſaßo židki, pſchi czimž pak ßo jeho wažne ßamotnoſcže njeſhubja, hdyž ſchkleńzu we wodźe ſtejo ſczopliſch, ale niz wyſche 40° C.

Zamołwitosć maćerje

Na czož dyrbja młode maczerje myßlicž.

Małe czjiſte a ſtrowe dźěczo we woſu, komu njeby ßo pſchi tom wutroba ßmjała? Nimowólnje ßo poßměwkujeſch; napohlad cže wosboži. Prajimy ßej pſchi ßebi: Njech dołho tak woſtanje ſa małeho ſemiczana!

Najlěpſchu wolu drje ma kóžda macž, tak dołho hacž je móžno, wſchitke njeluboſnoſcže, wſchu boloſcž wot ßwojeho lubuſchka wotwobroczicž. A tola — prjedy hacž ßo dohlada, je njeſbože hotowe. Maliczkoſcže běchu ſ pſchicžinu; w dźewjeczich ſ dźeßacž padow wona ani njeſaczuwa, ſo mohło dźěczo teje abo tamneje khoroſcže ßo ſminycž. Mały człowjeczk poczina ßam nervoſny bycž. Dźěczo płacže. Wós ßo

Njekojo „U 45" ßo pokhowali.

Po wjazy hacž dwělětnym dźěle bě ßo tute dny porbaziło, němſki podnurjak „U 45" ſ morja ſběhnycž, kiž bě 6. nov. 1916 pſched bołharſkim pſchiſtawom Warnu na ruſku minu ſajěł a ßo podnuril. Czělne powoſtanki 13 mužow ßylneje wobßadki ßo ſ klina morja wußwobodźichu a na wojeŕſkim pohrjebniſchczu we Warnje ßwjatocžnje pokhowachu. Měſchczanoſta měſta bě dopołdnja ßwjatok we wobkhodach a dźěłaŕnjach pſchikaſał, tak ſo móžeſche wobydleŕſtwo něhduſchim ßobuwojowarjam poßlednju czeſcž wopokaſacž. Se wſchěch domow ſtrowjachu žarowanſke khorhoje a pſched pokhowanjom kroczeſche bołharſke wójſko nimo kaſchcža. Na wobraſu widźimy němſkeho wóſkoweho attaſcheja generalneho majora Fri dericia a adjutantu bołharſkeho krala wěnzaj położicž.
(Atlantik, M.)

So z milijonarom stać . . . a potom woči na přeco zańdźelić . . .

Stawiſna ſkupoſcže.

(3. Pokracžowanje.)

Janak poßměwajo wotendźe, ſo by ßo ſ požadanym kory ſaßo wrócził. Wón rěbl pſchiſtajiwſchi horje ſalěſe a chzyſche hnydom tam ßmužku ſczahnycž, hdźež po jeho zapójnaczu ſdonk pſcheſta a króna ßo ſapocža. Handrij pak ſ kritiſkim wóczkom ſdonk pruhujo Janaka hiſchcže wo ſchtelku dale horje póßła. „Schto dha ßebi myßliſch, . . . hiſchcže wo něſchto, . . . ale woczakaj jónu, dyrbju ßebi wěz hiſchcže ſ boko wobhladacž, . . . wějo, ſ boka je ſdonk hiſchcže wo něſchto dlěſchi . . . dyrbiſch ſe ßmužku hiſchcže dwaj zentimetraj wyſchiſche . . . hiſchcže jedyn . . . takle, tuž tam wo Božim mjenje ßmužku ſczjiń." A Janak ſadychnywſchi ſ krydu kolowokoło ſdonka mjeſu mjes ßwojej mſdu a wobßedźiſtwom druheho ſczahny.

Na to ßo Handrij pod ſchtomom tam a ßem motajo ßwoju hłowu na ramjo położi a dźěło wojpjet pruhowaſche.

„Wějo", wón potom ßwarjeſche, „nětkole, hdyž ßmužku widźu, hakle pytnu, ſo móžachmoj hiſchcže wo něſchto dale horje hicž. Pój dale, Janako, a daj mi krydu, chzu tola ßam jónu horje ſalěſcž, potom njetrjebam ßebi poſdźiſcho zuzych porokow czinicž, ſo ßym hubjenje hoſpodaril. „Woſtań radſcho deleka", jeho druhi napominaſche, „na rěbl łaſycž njeje niczo ſa tebje, njejßy mi ſawěrno wjazy tón najmłódſchi." Handrij pak bě jemu krydu hižo ſ ruki ſtorhnył a ſ tſchepotazymaj kolenomaj horje lěſeſche. Jachło ßo horje dodrapa a woprawdźe, ßmužka běſche po jeho połnym pſcheßwědczeńju pſcheniſko ſtožena. Tak ſtarza jeho ſkupoſcž hiſchcže wo ſchtelku dale horje napjeraſche, a dokelž běſche tam ſ rěblom kónz, ßo wón ſ tſchepotazej ruku nawißowazeje hałoſy pſchimaſche.

„Kedźbu!" Janak wot deleka ſawoła, „hałoſa je ßucha", ale hižo běſche pſchepoſdźe. Ssucha hałoſa ßo ſłama, Handrij runowahu ſhubiwſchi ſ dybawym ſakſchikom dele padny. Nó haj, ſa někajkeho pachoła abo wobwjertliweho człowjeka njeby wěz tak ſtraſchna była, ale koſcže ſtareho Handrija běchu kipre a wukamane, wón tež tak njelepje na jenu nohu padny, ſo dyrbjeſche pſchihladowazy hnydom ſpóſnacž, ſchto je ßo tu ſtało.

Nětko wón ſtonajo na ſemi leżeſche, jeho mjeſwoczo bě zyle ßwoju barbu ſhubiło, a mjes porſtami wón pſchezo hiſchcže ßwój kruch krydy dźerźeſche.

Nětko pak Handrijowa hoſpoſa, kotraž bě ſakſchik ſaßłyſchała, ſ do ßmjercže naſtróžanym mjeſwoczom ſ domu pſchiběža hdyž ßwojeho khlěbdawarja bjeſmóžneho na ſemi wuhlada, ju mozy wopuſchczichu a wona dyrbjeſche ßo płotu dźerżecž.

„Chzyſche pſchewyßoko horje; tón Handrij . . ., a je tohodla dele padnył", ßußod Janak ſ krótka měnjeſche, potom pak poruczi: „Sawołaj nětkole lěkarja . . . dyrbi hnydom pſchińcž, ale hnydom." Žona czinjeſche, kaž bě ßo ji poruczjiło. Mjes tym pak bě ßo ſtary po ſdaczju ſ praſchenjom wo lěkarju tohorunja ſaběrał. Pſchi wſchěm ſtonanju wón ßwoju hłowu poſběże; dołhož jeho wutroba hiſchcže bijeſche, běſche tež jeho ſkupoſcž žiwa. „Hej, Madlena", wón dybawje ſakrakny, „ale niz lěkarja Liſchku . . . tón je pſchedrohi. ſ tym njecham niczo czinicž měcž." Potom pak ßebi ſa nohu pſchimnywſchi jakotaſche: „Ow, to boli, ow moja noha . . . ow luby božiczko, mi ßo pſched woczomaj pißani . . ."

Jeho hłóß pomału wotemrěwaſche, wón ßo ſaßo wróczo lehnywſchi hiſchcže jónu ſaſtona a potom ßwoje wědomje ſhubi.

Janak jemu khětſje něſchto mjehke pod hłowu ßunywſchi pſchi tym ſamórcža: „To maſch nětko ſa twoju ſkupoſcž, ſ mojej ßmužku by tuńſcho wotеſchoł."

*

Tſi njedźele Handrij nětko hižo ſ wulkim gypſowym wobalom we łožu ležeſche. Do khorownje njebě ßo njedźiwajo należneje lěkarjoweje rady dowjeſcž dał. Tajke dwoje wudawki měješche ſa khłoſtajomne pſcheczinjeŕſtwo. Ale noha jemu wulke boloſcže pſchihotowaſche, a jako njechaſche w njej kałacž a palicž pſcheſtacž, ßo lěkaŕ nuſowany czujeſche, wobal ſwottorhawſchi jónu ſa wězu pohladacž. Jeho mjeſwoczo běſche khutne, jako bě ſ pſchepytowanjom hotowy, pſchetož ſ ranu bě ßo pohórſchiło, kaž ßo tole pola ſtarych ludźi huſto ſtawa. S nohu ßamo jara ſlě ſtejeſche. Handrij pokhmurjene lěkarjowe czoło wuhladawſchi chzyſche nětko hnydom wěſtoſcž měcž. To běſche lěkarjej jenož prawje, a wón jara měrnje, ale wěſcže rjekny: „Wěz ſlě ſteji, knjes Kudźela . . . jara ſlě. Ja njemóžu tu niczo wjazy czinicž, Wy dyrbicže hnydom do khorownje, Waſcha noha dyrbi ßo wotewjacž . . druheho puczа wjazy njeje."

ſacźumpa, pſchi tym ßo dźěcźo ſměruje. Ale cźumpanje je njeſtrowe ſa mjehke moſy dźěſcźa. Měrnje tam a ßem jěſdźicźi je lěpje, nochzeſch-li ßo małemu pjerachej raſ tak prawje wubjecźecź dacź; ſa płuza je to ſchwarne a ſtrowe.

Druha macź ſ hroſu widźi, ſo jeje małuſchk ſchehławje hladacź pocźina. Najrjeńſche mjeswocźo ßo ſ tym ſwohidźi. S woprědka běſchtej dźěſcźowej wocźi zyle normalnej, ſ wotkal to jenož pſchińdźe, ßo macź praſcha. Hdyž je na pokrycźu (płonje) dźěcźazeho woſycźka klepotawu abo mału klanku pſchicźiniła, ma ßo tuta hnydom wotſtronicź. Szyła njeßmě ßo žana wěz wocźomaj pſcheblisko pſchicźinicź. Pſchetož tak móže dźěcźo ſchehławje hladacź nawuknycź.

Macźerje, kotrež maja hižo wjetſche dźěcźi, dyrbja kedźbowacź, ſo mjeńſche pſchi ßwojim hrajkanju nahle njenaſtróža. Niž njejapzy na pſchikrywklepacź abo na nje ſarejicź. Organiſm tajkeho małeho ſtworjeńcźka je tak něžny, ſo žanych nahłoſcźow njeſnjeße. Wjele tak mjenowanych „nervoſnych“ dźěcźi bě najprjedy ſtrowych, tajke njekedźbnoſcźe ßu je hakle cźucźiwe a pſchijimne cźinike.

Wjetſchim bratram a ßotram ma ßo pſchikaſacź, ſo njeßmědźa dźěcźazy wóß pſched klamami bjeß potyknjenja ſtejo woſtajicź, hdyž maja tam něſchto wobſtaracź. Někotryžkuli wóß je ßo ßamo wot ßo do běha dał, a byrnjež dźěcźo ßwojeho jandźela pěſtona měło, ſnjeſboži a woſtanje cźaß žiwjenja hubjene. Najhórſche, ſchtož móže ßo hdy jenemu dźěſcźu ſtacź.

A ſkóncźnje, kak wjele je ſtrachow natyknjenja! Njemóžemy wſchak naſche dźěcźo do měſtnoſcźe bjeß bazillow ſawrjecź. Ale njeßměmy njekedźbliwi bycź. Dyrbimy měcź ſacźucźe, ſo ßmy ßwoju winowatoſcź dopjelnili: Njedajmy ßwoje dźěcźo druhim wokoſchecź!

Wſdajmy ßo po móžnoſcźi gummijoweho wuſoła. Naſtajne zomanje wjedźe tomu, ſo na ßlinacźkach (Schleimhäute) tajka pjelſchcźina naſtanje, kotraž huſto khoroſcź ſawinuje.

A je-li naſche dźěcźo w njeswocźu trochu maſane abo ma-li hiſchcźe něſchto po ſchokoladźe w hubnych kucźikach, njewomacźejmy naſche dybſacźne rubiſchko ſe ßlinami, ſo bychmy je tak „wucźiſcźili“. Abo na ſemju padnjeny bonbon (plazk) njebjeŕmy do huby, ſo bychmy jón wobliſawſchi potom dźěſcźu k dalſchemu zomanju dali. Lohzy móže ßo někajka khoroſcź ſ tym pſchenjeſcź. Dyrbimy ſzyła w cźaßu, hdyž dźěcźo wſchitko do huby bjerje, jara kedźbowacź. Schtož je na pucź padło, njech ßo małemu pjerachej wjazy do rukow njedawa. Tež hrajki druhich dźěcźi njeßměmy w tym cźaßu ßwojim dacź; tamne móža khore bycź.

Sa macźerje je wſchak tajke wobkedźbowanje jara wobcźežne. Je to wjele prózy, prjedy hacź mamy tajkeho małeho ſemicźana pſcheß prěnje žiwjeńſke lěta. Runje w tym cźaßu dyrbi ßo organiſm ſkrucźicź. Tohodla dyrbimy ßo w tutym cźaßu wſcheho ſminycź, ſchtož mohło něžnemu organiſmu — k tomu wjele trěbne njeje! — někak ſchkodźicź. Hdyž ßo tute „malicźkoſcźe“ na lohke ramjo njebjeru a ſe ßłowom „pimplatoſcź“ ßo njewotbudu, ſměje macź jónu krute dźěcźo.

Wulzy ludźo myßla pſchelohko wo naturje dźěſcźa. Poſdźiſcho, hdyž móže dźěcźo běhacź, widźimy huſcźiſcho tajkeho małeho pachoła ſa ruku doroſcźeneho krocźicź. Doroſcźeny dźe ßwój ſtup, njemyßlo na to, ſo ſ tym dźěcźo pſchenapina.

Je-li nam Bóh ſtrowe dźěcźo darił, dyrbimy jara kedźbowacź, ſo je ſtrowe ſdźeržimy. Njeje wjetſcheho cźaßneho kubła hacź ſtrowota. A wſchě mjeńſche a wjetſche njekedźbnoſcźe ſ lohkej nadźiju wotbycź, ſo wſchitko derje póńdźe, rěka, ſwažnje pſchecźiwo Božej miłoſcźi ßo pſchehrěſchicź.
ſk.

Přilopk

Ssamomordaŕſtwo w pſchepytowanſkej jatbje.

Polizajſka direkzija ſ Mnichowa woſwjeja: Stefan Herpfer, na kotrehož ßo ſ prawom tukaſche, ſo je ßwojeho nana ſkónzował a ßo tohodla w pſchepytowanſkej jatbje dźeržeſche, je ßo w nozy k wutorje w polizajſkim jaſtwje wobwěßnył. Ssamomordaŕſtwo młodeho Herpfera ma bjeß dwěla ßwoju pſchicźinu w pſchedpołoženym jemu pocźežazym materialu. Wo wußlědku pſchepytowanjow ßo hiſchcźe poſdźiſcho roſprawa dawa. Stefan Herpfer je najſkerje w nozy k 2. februarej t. l. ßwojeho nana, molerja Bjedricha Herpfera, ſamordował, ſo by ßo herba wobyßydſtwa ßwojeho nana ſcźinił. Bjedricha Herpfera w jeho bydlenju w Mnichowje ſabiteho namakachu.

S jatby cźeknyk.

Wjednik ſtandarty něhduſcheje Winſkeje SA Fitzthum, kotryž bě ſ małym wuwſacźom wot dnja roſpuſchcźenja ſtrony w lěcźe 1933 w jatbje, je ſ Winſkeho Rainerſkeho ſpitala, do kotrehož běchu jeho po ſkhorjenju dowjeſli, cźeknył. Běſche ßebi ſ někotrych płachtow powjaß ſhotowił a ßo po nim w nozy na dróhu puſchcźił. Dotal po nim nimaju ßlěda. Schtyri wothladaŕki ßo do jatby wſachu, dokelž na nje tukaju, ſo ßu jemu pſchi cźekańzy pomozne byłe.

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny
su tunje a přinjesu wšě zajimawosće z bliska a dalok

Lawina muža ſaßypła.

W krajinje Marmolada w italſkich Alpach hrab wulka lawina 39 lět ſtareho muža, kotryž po pucźu cźeſche a wotnjeße jeho 3 kilometry daloko. Hakle dołhich prózowanjach móžachu cźěło ſ hromady wucźahnycź. Snjeſboženy bě nan 6 hiſchcźe drob dźěcźi.

Krwawna ßwójbna tragedija dla herbſtwa.

Na ßudniſtwje južnobołhaŕſkeho wokrjeßneho ſtacźka Haſkowa je ßo njedawno krwawny pſchipad dwěmaj wojowazymaj ſtronomaj ſtał. Dla ſwady herbſtwo, 4 milijony lewow wucźinjze, dyrbjeſchtaj ſkowſki rěcźnik dr. Miluſchew a jeho ßwak Hadji lew pſched ßud pſchińcź. We wokomiku, hdyž jeju do ßud niſkeje ſale ſawołachu, Hadjiwaſſilew nadobo ßwój volver wucźahny a ßwojeho ßwaka ſatſěli. Na to dał bróń do ßebje ſaměri. S cźežkej ranu we hło bórſy po tym wudycha.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Folgende Grundſtücke ſollen an der Gerichtsſtelle — Saal 141 — im Wege der Zwangsvollſtreckung ſteigert werden:

1. **Am Freitag, den 17. April 1936, vormittags** ½ **Uhr** (8 K. 58/35): Blatt 10 des Grundbuchs für Radibor, Flurſtücke Nr. 28, 362, 615, 700, 701 und 790t des Flurbuchs für Radibor, Nr. 26 der Ortsliſte (eingetra gene Eigentümerin am 26. Oktober 1935, dem Tag der Eintragung des Verſteigerungsvermerks: **Agnes bert, jetzt verehel. Mark)** nach dem Flurbuch 68.9 groß und nach dem Verkehrswert auf 3260 RM. ſchätzt. Die Brandverſicherungsſumme beträgt RM.; ſie entſpricht dem Friedensbaupreis vom Ja 1914 (§ 1 des Geſ. v. 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Das Flurſtück Nr. 28 liegt inmitten des Dorfes und iſt mit einem Wohngebäude mit Stall, einer Scheune und einem Stall bebaut. Die Gebäude befinden ſich in einem ſehr ſchlechten Zuſtand. Das Wohnhaus iſt bau fällig. Die Flurſtücke Nr. 362, 615 und 700 ſind Felder, Flurſtück 701 Wieſe und 790t Hutung.

2. **Am Freitag, den 17. April 1936, vormittags Uhr** (8 K. 61/35): Blatt 134 des Grundbuchs für Sin witz, Nr. 243a des Flurbuchs für Singwitz, Nr. 45 Ortsliſte (eingetragener Eigentümer am 4. Nove 1935, dem Tag der Eintragung des Verſteigerung merks: Fleiſchermeiſter **Ernſt Oswald Mehnert)**, dem Flurbuch 29.2 Ar groß und nach dem Verkehr auf 22 450 RM. geſchätzt. Die Brandverſicher ſumme beträgt 21 000 RM.: ſie entſpricht dem Frie baupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Geſ. v. 18. 3. 1 BGl. S. 72). Das Grundſtück liegt in ſchönem fr Gelände an der Straße die von der Wilthener St nach dem Dorf führt. Es iſt mit einem Einfami haus mit Anbau und eienem Wagenſchuppen mit bebaut. Das Wohngebäude beſteht aus dem Keller ſchoß, dem Erdgeſchoß mit Diele, 4 Wohnzimme Veranda und Küche, dem Obergeſchoß mit Diele Wohnzimmern, Austritt und Bad und dem Dachge mit einem großen Dachboden und einer ausgeba Wohnkammer.

Die Verbindungsſtraße Zeſcha nach der Reichsſt Bautzen—Hoyerswerda wird wegen Bauarbeiten Flur Zeſcha vom 5. d. Mts. während dr Dauer der beiten geſperrt. Der Fahrverkehr wird über Neſch bezw. Königswartha gewieſen.

Bautzen, am 3. März 1936. **Der Amtshaupt**

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) lie vom Reichsgeſetzbl. Teil I die Nrn. 9—16, Teil II Nrn. 5—8 und vom Sächſ. Geſetzbl. die Nr. 2 innerh der nächſten 14 Tage zu jedermanns Einſicht aus.

Bautzen, 3. März 1936. Der Oberbürgermeiſter.

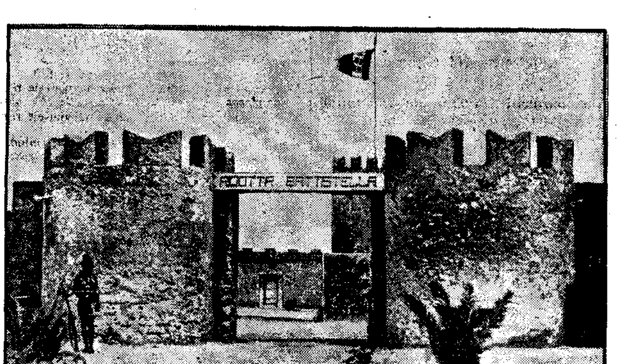

Dobycźeŕſka khorhoj nad dobytej twjerdźiſnje.

Abeßynſka twjerdźiſna, kotruž Italcźenjo pſched někotrymi dnjemi dobychu. Na najwyſchſchim ſkhodźeńku italſka khorhoj wěje. (Weltbild, M.)

Handrij bě ſ wocźinjenej hubu tónle porażazy wußud ßłyſchał a ßo něſtko wrócźo do ſahłwkow ſwjeſe. Potom pak ſareji: „Nohu njedam … ně, njedam ßebi ju wotewſacź, nochzu ſ invalidu bycź … wo tym mi wjazy njerěcźcźe.“ A hacźrunjež běſche Handrij w tymle wokomiku nimo měry roſbudźeny, bě jeho wótre wucho tola ßłyſchało, ſo je wonka na ſahrodźe runje wulke jabłuko ſe ſchtoma padło. „Hej, Madlena“, wón hoſpoſy pſchiwoła, „runje je jabłuko dele padło … doběžcźe hnydom won a ſběhńcźe jo, prjedy hacź je druhi kradnje“, a ſaßo na ßwoju nohu ßo dopomniwſchi: „Ně, njedam ßebi ju wotewſacź … njecham, njecham do teho ſwolicź.“

Lěkaŕ trochu ſadźiwany pſchipoßłuchaſche, potom zyle měrnje rjekny: „Hdyž žancźe operazije njechacźe, knjeß Kudźela, potom budźe lědy hiſchcźe móžno, Wam žiwjenje wukhowacź. Něſtko wolcźe!“

Handrij najprjedy němy wosta. Hłuboka falda bě ßo jemu na cźolo położiła. Wumrěcź njeßmědźeſche … hiſchcźe niž, pſchetož jeho ſaměr njeběſche hiſchcźe dozpěty, něſchto mało hiſchcźe pobrachowaſche, a tuto mało dyrbjeſche wucźakacź, njech je to něſtko jako invalida abo ſ woběmaj nohomaj. Njewěſcźe ßo praſcheſche: „Schto, potom budźe lědy hiſchcźe móžno, mi žiwjenje wu … a potom operazija … móžu tajku ſ wěſtoſcźu pſchětracź, hej?“

Lěkaŕ khwilku roſpominajo potom ſ hłowu tſchaßeſche. „Wěſte njeje nicźo dyžli ßmjercź, ale w kóždym padźe ßu Waſche wuhlady pſchi operaziji wjetſche, knjeß Kudźela. Ale to dyrbjało ßo hnydom ſtacź, hižo ſa dwaj dnjej by pſchepoſdźe było.“

„A njedam-li ßebi nohu wotewſacź, kak dołho móžu potom hiſchcźe wutracź?“ ſtary něſtko jaworjeſche, mjeß tym ſo we hłowje ſaßa licźicź a roſmyßlowacź ſapocźa. Druhi ſ ramjenjomaj ſcźahowaſche: „Wěſcźe njehodźi ßo to rjez .. ale ſ pomozu wſchěch móžnych ßrědkow ßnadź hiſchcźe dźeßacź dnjow wutrajecźe.“ Wón wokomik mjelcźeſche. „Ale njemóžu Waſche ſadźerženje ſapſchijecź. Wěz je tola jaßna: Njechacźe-li nohu woprowacź, potom ßo wona ſhórſchi, ſo ſa dźeßacź hacź ſchtyrnacźe dnjow bjeß dwěla na to wumrějecźe. Dacźe-li pak ßebi ju hnydom wotewſacź, potom je móžnoſcź, ſo ſe žiwjenjom wotendźecźe, ſnajmjeńſcha połſta prozentow. Schto dha je tu hiſchcźe ropominacź?“

W tutym wokomiku ßo blědoſcź na wobliczu ſtareho do cźeŕwjenoſcźe pſchemění, wſchě žiłki jemu wuſtupichu, na zyłym cźěle tſchepotajo wón poſtanycź ſpyta, a hdyž ßo jemu tola njeporadźi, ßo wón hiſchcźe bóle roßhori. S dybawym hłoßom wón na lěkarja rejeſche: „Wějo mam to roſpominacź … mam ßwój jaměr … roſumicźe .. kruty ſaměr, kotryž chzu w tutym žiwjenju hiſchcźe dozpěcź.“ Pſchezo wótſiſcho wón rejeſche, ſ pſchewſatym hłoßom „ſ milijonarom chzu ßo ſtacź, ſo byſchcźe to něſtkole wědźeli … ſe žiwym milijonarom chzu bycź … zyłe ßwoje žiwjenje ßym konſekwentnje tutón ſaměr hladał — lěkaŕ a hoſpoſa pſchi tutym wuſnacźu wažnje na ßo pohladaſchtaj — a něſtko, a něſtko … ow, kak to pali … ow moja noha, moja noha!“ Jeho hłóß nadobo ſaßo woßłabny a, na Madlenu ßo wobrocźiwſchi, wón ſchepny: „Dajcźe mi tamle jónu moju pokładnjowu knihu ſ hornjeho ßuwacźka, klucźik je tu, pod mojim ßłowniſkom.“ Potom ſe ſprózuoſcźu wócźy ſacźini, wocźini pak jej hnydom ſaßo, jako zyłe ſamylena a ſadźiwana hoſpoſa ßuwacźk wocźinjeſche. W kóždy ſ jeje pohibow wobkedźbowaſche, a jako potom kni na poßleſchcźu ležeſche, wón lěkarja ſ ruku k ßebi ſcźahny ſchi poßlednju ſtronu wocźini a ſe ßwojim ßuchim porſ na dołhi rjad licźbow pokaſowaſche.

„Widźicźe tu … tu ſteji“, jeho hłóß zyle potajnje cźeſche, „něſtkole dźě móžu to rjez … wcźera ßym ßebi licźił … moje ſamoženje, ſ danju a ſ danju ſ danje, na pjenjeźk … widźicźe tu .. dźewjecź ſtow dwaj a wjecźdźeßacźtyßaz a pjecź ſtow ſchtyri a ſchěſcźdźeßacź hri now … haj, telko na banzy leži, tak daloko ßym pſchinj A ſa tydźeń dyrbi mój najeńk dań płacźicź, dwanacźe ty hriwnow … wón pſchezo ſ dypkom płacźi, najeńk Wrobl, a potom ßym ßwój ſaměr dozpěł, potom mam cźorne bětym, mój milijon. Mój połny milijon. Nó, roſumi něſtkole, ſo połſta prozentowſke riſiko tuteje operazije móžu prjedy na ßo wſacź, prjedy hacź najeńk njeje ſap cźił … a hdyž móžu bjeß operazije tola hiſchcźe dźeß dnjow wutracź.“

Wón běſche ſe ßwojimi mozami něſtko doſpołnje ho wy; tola cźłowjek cźujeſche, ſo njeběſche na jeho roß nicźo pſchemēnicź. So by wot wſcheje ſamolwitoſcźe ßwobodźeny był, ßo lěkaŕ hiſchcźe jónu praſcheſche: „ chacźe ßo potajkim operaziji podcźißnycź, Kudźela?“

Starz ſ hłowu wijo cźiſche ſchepny: „Ně!“

A ſ tym bě Handrij tež ßwój poßledni bój wo ß žiwjeńſki ſaměr ſapocźał, bój, kotryž bě ßebi mohł ſalu wacź, njebudźiſche-li pſched njedźelemi wo dwazecźi pjenj kow wikował.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 55 — Budyšin — Štwórtk 5. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Prěnje lećenje powětrona LZ 129

Powětron LZ 129 je ßo ßrjedu popołdnju 3,19 hodźin pſchi powróczenym njebju w Friedrichshafenje na ßwoje prěnje leczenje na pruhu puchcził. Powěſcz wo wotmyßlenym leczenju noweho zeppelina ßo ſpěſchnje po měſcże roſchěri. Hnydom tyßazy ſ měſta khwatachu, ſo bychu byli ßwědzy tuteho podawka. Hiſchcże powětron majeſtetiſzy w kólni czakaſche. Na woběmaj bokomaj ßo pjecz olympiſkich koleſkow błyſchczeſche.

Dr. Eckener, kiž běſche ßo ſ wyſchſchim leutnantom Breithauptom wot němſkeho lětaŕſtwoweho miniſterſtwa a ſe wſchěmi woßmimi powětrońſkimi kapitanami do wjedniſkeho czołma podał, k ßwojim dźěłowym towaŕſcham poręcza a na wažnoſcz tuteho wokomika pokaſa. Wón rjekny, ſo **powětron, na kotrymž je ßo ſchtyri lěta twariło,** nětko na prěnje leczenje czaka. **Němſki lud a zyły ßwět wot tuteho powětrona wažne wuwicże zyłeho lětanja ſ powětronami wocżakujetaj. Powětron je ßo ſ wuwužiczom najlěpſcheho materiala natwarił.**

Dr. Eckener ßo tež wſchitkim ßwojim ßobudźěłaczerjam dźakowaſche a nadźiju wupraji, ſo by ßamßna hwěſda ſboža kaž nad „Hrabju Zeppelinom" tež nad nowym powětronym „LZ 129" ßwěcziła.

S dypkom 3,19 hodźin ßo nowy powětron poſběhny. Sahorita ßyła jemu ſe ßwojim wyſkom ſbožo pſchejeſche. Hakle hdyž běſche powětron něhdźe 1000 metrow wyßoko leczał, ſapoczachu motory dźěłacz.

Třihodźinske lećenje měješe najlěpše wuslědki

Powětron LZ 129 je ßo wjeczor 6,25 hodźin ſaßo hładzy na ſemju puſchcził. Wón běſche pſches tſi hodźiny dołho nad krajinu twarjeŕnje powětrona, nad Bodanſkim jěſoru a nad jěſorowej wokolinu lětał. Wjedro běſche w tutym czaßu khětro mutne a wjeczorne ßměrki po 6 hodźin khětro rucze padachu. To běſche wulkotny napohlad, hdyž ßo powětron ſe ßwojimi ßwězami wobßwětleny ſaßo ſ powětra dele puſchczi. Powjaſy ßo dele mjetachu, wódna czěža ßo wupuſchczi, dźerżaze mužſtwo, kiž běſche ßo ſ dźěłowej ßłužbu ſeßylniło, powětron dele ſczahny.

Direktor Zeppelinſkeje powětrownje kapitan Lehmann **je ßo ſ wulkim ſpokojenjom wo poſpytnym leczenju powětrona LZ 129 wuprajił. Prěnje leczenje na pruhu je wocżakowanje powětrownje wo wjele pſchetrjechiło.** Njech tež je powětron wjetſchi hacž „Hrabja Zeppelin", ßo wón tola ſnajmjeńſcha tak lohko hodźi wodźicz. Maju ßamo wěſty ſacziſchcz, ſo budźe wodźenje hiſchcże lěpſche hacž pola ſtareho powětrona. **Pſchijomnje je ßo wobkedźbowało, ſo motory ſkoro bjes kóždeho ſchumjenja dźěłaju,** czehoždla ßo pſchi leczenju jara mało wo nich ſacžuwa. Motory ßu pſchi tutym prěnim leczenju bjes najßnadniſcheho haczeńja a mylenja dźěłałe.

Kapitan Lehmann ſkónczi, ſo je zyłe leczenje k połnemu ſpokojenju ßo poradźiło. Tehodla powětrownja nima ſa nuſne, ſo ßo leczenje na pruhu woſpjetuje. **Pſchi pſchihódnym wjedrje ßo nowy powětron ſchtwórtk dopołdnja na wóßomhodźinſke leczenje ſe ſaſtupjerjemi wyſchnoſczow poda. Hdyž powětrownja powětron wobkhadej pſchepoda, ßo wón na ßwoje leczenje po Němſkej naſtaji. Kónz měrza budźa potom powětronowe wulke kſchcziſna.**

Statna swjatočnosć na dnju wopominanja rjekow

Na dnju wopominanja rjekow 1936, njedźelu 8. měrza, ßo pſchipołdnju w 12 hodźinach w Barlinſkej ſtatnej operje ſtatna ßwjatocžnoſcz wotměje, ſa kotruž je ßo tónle programm poſtajił: 1. Žarowańſke pſchespolo ſ Beethovenoweje tſeczeje ſymfonije (Eroiki). 2. Wopomnjeńſka rěcz němſkeho wójnſkeho miniſtra. 3. Spěw wo dobrym towaŕſchu. 4. Němſkej hymnje.

Statny akt ßo na wſchitke němſke radiowe ſczelaki a na dróhu Pod lipami pſchenjeße. Po ſtatnej ßwjatocžnoſczi ßo wěnzy k czeſtnemu pomnikej położa a ßo nimokroczenje ſchtyrjoch czeſtnych kompanijow pſchi czeſtnym pomniku pſchiſamknje. Dwě kompaniji wójſko ſtaji, jenu namóŕniſtwo a jenu lětaŕſtwo.

Pſchi nomokroczenju budźe 64 wójnſkich ßlepych ſ zyłeje Němſkeje a ſ Gdańſka a někotſi wojeŕſzy czežkoſranjeni ſ Barlina pſchitomnych. Mjes wójnſkimi ßlepymi budźe tež pſchedßyda jendźelſkich wójnſkich ßlepych, wjednik franzowſkich wójnſkich ßlepych, wjednik italſkich wójnſkich ßlepych a czežkoſranjenych a wjednik pólſkich wójnſkich ßlepych, kiž ßu wſchitzy tehorunja wójnſzy ßlepi.

Žarowańſke khorhoje na dnju wopominanja rjekow.

Sa dźeń wopominanja rjekow je němſki a pruſki ſnutſkowny miniſter ſ wukaſom ſ 8. junija 1935 poſtajił, ſo maju ßo na wſchěch ßłužbnych twarjenjach khorhoje na poł ſczežora wupowěßnycz. Wobydleŕſtwo ßo namołwja, ſo by ßo tutemu pſchedewſaczu pſchiſamknło.

Wo dobyću italskeho wójska w Schire

Italſke propagandowe miniſterſtwo je wójnſku roſprawu czißło 146 woſjewiło. Marſchall Badoglio je telegrafował, **ſo je ßo bitwa w Tembienſkej hiſchcże połnje biła, jako ſtaj 29. februara pſchi rańſchim ßwitanju 2. a 4. wójſkowy korps do Schireſkeje poſtupowałoj, ſo byſchtaj wojeŕſke mozy wjercha Imru nadpadowałoj. Imrowe wójſko běſche jeniczki dźěl njepſcheczelſkeho wójſka, kiž běſche na połnóznej froncże njeſranjeny woſtał.**

29. februara a 2. měrza je ßo jara móznje wojowało. Wot połnozy 4. a wot ranja 2. wójſkowy korps njepſcheczela traſcheſche. Tutón je po ſaßakłym pſcheczіwjenju wezera pſched pſchiwalom 2. wójſkoweho korpſa zofał. Pſchi ßwojim pſcheczіwjenju je wón woprawdźe wurjadnu ſchkodu poczerpił. 2. korps je pak tež žanych ſadźěwkow njekedźbujo poſtupował.

Abeßynſke wójſko czěkajo k pſchekhodam rěki Takaſſe khwataſche. Italſzy lětarjo pak bomby do njeho mjetachu a ſ maſchinſkimi tſělbami do njeho tſělachu. S italſkim dobyczom w Schire je ßo zyła abeßynſka połnózna fronta doſpołnje ſwjeſła.

Wunošk třoch bitwow na połnócnej fronće

Marſchall Badoglio je w italſkim hłownym kwartěrje w Aſmarje 182 nowinaŕſkich ſaſtupjerjow pſchijał. Wón je ßwoje ſpokojenje nad poraženjom abeßynſkeje połnózneje fronty wuprajił.

Italczenjo wobliczeja, ſo ßu Abeßynjenjo w tutych bitwach něhdźe 35 000 morwych a ſranjenych ſhubili. Italſze wojazy ßu něhdźe 1500 Abeßynjanow ſajeli. Italſke wójſko je w tutych bitwach pjecža wjazy hacž 2000 morwych a ſranjenych ſhubiło. Jemu je wjele wójnſkeje potrjeby Abeßynjanow do rukow padło. Italczenjo maju ſa to, ſo je pſched tſjomi bitwami něhdźe 120 000 abeßynſkich wojakow na połnóznej froncże ſtejało.

Telegramm Zwjazka ludow k abesynskemu kěžorej dóšoł

Sſrjedu dopołdnja je do Addiſa Abeby telegramm generalneho ſekretara Swjaſka ludow Avenola dóſchoł. S telegrammom ßo abeßynſkemu knježeŕſtwu wobſamknjenje wubjerka tſinaczoch ſdźěluje. Telegramm je ßo hnydom abeßynſkemu kěžorej pößłał. Tutón ßwoje roßßudy potom abeßynſkemu wupößłanzej w Pariſu ſdźěli.

W telegrammje ßo Abeßynſka namołwja, ſo by dźiwajo na poßedźenje Swjaſka ludow, kiž ſměje ßo 13. měrza, wojowanje pſchecziwo Italſkej ſaſtajiła. Sdobom ßo abeßynſkemu knježeŕſtwu ſdźěli, ſo je ßo toßame namołwjenje Italſkej pößłało. Wubjerk tſinaczoch wocżakuje, ſo ßo wojowanje 10. měrza ſaſtaji, ſo by ſo mohł pſchimjer ſczinicz. Wojazy maju w ſtejiſchczach woſtacz, hdźež nětkole ßu.

S Addiſa Abeby ßo powě, ſo Abeßynſka najſkerje namjet njewotpokaže, dokelž je kěžor ſwólniwy pſchi pſchijomnych wumjenjenjach wojowanje ſaſtajicz.

Italſka patrouilla ßo w Egiptowſkej ſajała.

W Kairu ßo powěda, ſo ßu egiptowſzy wojazy na libyſkich mjeſtach italſku wojeŕſku patrouillu ſajeli. W nowinach ßo tute powěſcże potwjerdźuja. Nowiny pißaju, ſo ßo wo motoriſowanu patrouillu jedna, do kotrejež jedyn podoffizěr, tſjo wojazy a ziwilny ſaſtojnik ßłuſcheja. Kaž ßo ſda, je ßo patrouilla pſches egiptowſke mjeſy ſabłudźiła. Egiptowſzy wojazy ßu pak ju hnydom ſajeli.

Rickett ſaßo po puczu do Abeßynſkeje.

Londonſke nowiny „Daily Expreß" pißaju, ſo ſnaty Americzan Rickett w lětadle ſ Roma do Addiſa Abeby leczi. Rickett je w Romje ſ Muſſoliniom jednał a chze ßo nětko k abeßynſkemu kěžorej podacz. Nowiny ßebi myßla, ſo dyrbi Rickett abeßynſkemu kěžorej Muſſolinijowe woßobinſke póßelſtwo pſchinjeſcz, kiž móže ßnadź k ſaſtajenju wojowanja dowjeſcz.

Italska chce hišće wjacy jendźelskich dokumentow wozjewić

Pſched někotrymi dnjemi ßu ßo w Italſkej někotre jendźelſke tajne dokumenty woſjewiłe. To je wěſo Jendźelſku jara roshoriło. Tele dny ßo ſ Roma piſche, ſo chze italſke knježeŕſtwo hiſchcże wjazy jendźelſkich dokumentow woſjewicz, kiž ma w ßwojim wobßedźeńſtwje. Tu ßo wożebje wo dokumenty jedna, ſ kotrychž je ſpóſnacz, ſo ßu jendźelſke firmy hižo pſched ſpocżatkom wójny mjes Italſkej a Abeßynſkej ſ negußom jednałe.

Italſka chze ſ tutymi dokumentami dopokaſacz, ſo je ßo abeßynſke knježeŕſtwo ſ wójnſkimi myßlemi pſchecziwo Italſkej noßyło. Woſjewjenje tajkich dyrbi Italczanam po ſdaczu k temu ßłužicz, ſo by ßo italſke ſtejiſchczo potwjerdźiło, po kotrymž ßo Italſka w Genfu njemóže winowacz, ſo je Abeßynſku nadpadła.

Brónjeŕske namjety jendźelskeho knježeŕstwa

Jendźelſke knježeŕſtwo je ßwoju bělu knihu woſjewiło, w kotrejž tole brónjenje namjetuje:

Sa wójnſke namóŕniſtwo.

W lěcże 1937 ma ßo ſ nowobrónjenjom we wójnſkim łódźiſtwje ſ tym ſapoczecz, ſo ßo dwě wulkej wojowańſkej łódźi ſapocžnjetej twaricz. S wobnowjenjom dotalnych bitwiſkich łódźow ßo pokracžuje.

Liczba kſchiżakow ma ßo na 70 powjetſchicz. Pjecz kſchiżakow ſteji hižo na twarſkim programmje na lěto 1936. Stajny nowotwarſki programm ſa ſaniczaki a podmóŕſke czołmy je ßo tehorunja wotmyßlił. Sa twarjenje mjeńſchich łódźow ßo nětcziſchi twarſki programm njepſchemění.

Liczba namóŕniſtwowych lětadłow ßo khětro powjetſchi. Perſonal tuteho lětaŕſtwa ßo po něcžim wo 6000 muži wob lěto powjetſchi.

Sa wójſko.

Knježeŕſtwo namjetuje, ſo bychu ßo ſchtyri nowe bataillony pěſchkow ſeſtajałe. Dotalne wójſkowe wotdźělenja maju ßo derje ſorganiſowacz a ßo po najnowoczaßniſchim waſchnju wobrónicz. Domjaze wójſko ßo tak ſeſtaja, ſo móže wono wójſko na morju podpjeracz, je-li trjeba.

Knježeŕſtwo chze na kóžde waſchnje młodych ludźi do wójſka wabicz. Wono chze ſ polěpſchenjom wojeŕſkeho wuhotowanja a wukubłanja ſapoczecz. Sakitanje pſchecziwo lětadłam ßo nowoczaßnje wutwari. Nimo krótkorańſcheje Jendźelſkeje maju ßo tež někotre wokrjeßy w ßrjedźnjej a połnóznej Jendźelſkej lěpje pſched nadpadami ſ powětra ſchkitacz.

Sa wojeŕſke lětaŕſtwo.

ßo ſchtyri nowe pomozne eſkadry wutworja. Wone dyrbja ſhromadnemu dźěłu ſ domjazym wójſkom ßłužicz. **Nowy programm pſchinjeße frontſku ßylnoſcz** (ßylnoſcz prěnjeje lětadłoweje czary w powětſje) **na 1750 lětadłow.** Do nich ßo lětadła wójnſkeho namóŕniſtwa njelicza.

Schtož naprawy pſchecziwo nadpadam ſ powětra naſtupa, je jendźelſke ſnutſkowne miniſterſtwo wſchelake plany pſchihotowało, kiž móža ßo nětko bórſy do ſkutka ſtajicz.

Liczba munizijowych dźěłaŕnjow, kiž ßu w knježeŕſtwowym wobßedźenſtwje, ma ßo podwojicz.

*

Běła kniha Baldwinoweho knježeŕſtwa, w kotrejž ßo tute brónjeŕſke plany wutoru woſjewichu, 19 ſtron wopſchija a ßo do 62 ſtawow dźěli.

W ßwojim prěnim dźělu ßo kniha ſ jendźelſkej wobornej politiku w poßlednich lětach ſaběra. Potom ßo piſche, ſo Jendźelſkej pſchi nětcziſchim ßwětowym położenju woprawdźe nicžo druheho njeſbywa, hacž ſo ßwoje ſakitanje pſchepruhuje a trěbne ßrědki ſa njo pſchihotuje.

Jako prěnja pſchicžina brónjenja ßo wójna w Afrizy mjenuje. W poßlednim cžaßu ßu ßo wobſtejnoſcźe wuwile, kiž Jendźelſku k naprawam wobhladniwoſcźe w Srjedźnim a w Cžerwjenym morju nuſowachu. W auguſcźe lonſcheho lěta bu położenje tajke, ſo móžeſche ßo wójnſki pſchipad w Srjedźoſemſkim morju ſa móžny měcź.

Jako druha pſchicžina ßo brónjenje druhich mjenuje. Jendźelſka dyrbi tak ßylne wójſko wobßedźecź, ſo móže ßwoju autoritu ſakhowacź a ßwoje mjeſynarodne winowatoſcźe dopjelnicź.

W knißy ßo pſchi brónjenju druhich krajow najprjedy na Němſku pocźahuje. Wo němſkim brónjenju ßo piſche, ſo je ßo wono pſches zyłe lěto ſtajnje a ſpěſchnje wuwiwało. Nadrobnoſcźe němſkeho brónjenja pak njejßu hiſchcźe we wſchěm jaßne. Loni w měrzu je ßo wojeŕſka ßlužba na ſakładźe jenolětneje ßlužby powſchitkownje wobnowiła. Němſke knježeŕſtwo je pſchipowědźiło, ſo budźe němſke wójſko ſ 36 diviſijow ſ 550 000 muži wobſtejecź.

Němſki kanzler je w ſandźenym měrzu ſirej Johnej Simonej ſdźělił, ſo ßo Němſka wo runu ßylnoſcź w lětaŕſtwje mjeſ Jendźelſkej, Franzowſkej a Němſkej prózuje, jeli ßebi wuwicźe ßowjetſkornſkeho lětaŕſtwa nježada, ſo ßo liczby pſchepruhuja. Schtoż je ßo wot tuteho cžaßa ſtało, na ſtajne ſeßylnjenje němſkeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa pokaſuje.

Srěcźenje ſ němſkim knježeŕſtwom wo wójnſkim łódźſtwje je druheho waſchnja, dokelž ßo ſ nim wěſta poměra k jendźelſkemu wójnſkemu łódźſtwu poſtaja.

W druhich ſtawach wo brónjenju druhich mozow ßo potom wo Franzowſkej piſche. Tutón wotſtawk ßo na naſpomnjenje wobmjeſuje, ſo je Franzowſka w ſandźenym nalěcźu dwělětnu wojeŕſku ßlužbu ſawjedła; ſo ßo franzowſke lětaŕſtwo pſchetworja a ſnowa wuhotuje a ſo ßu ßo twjerdźiſny pſchi franzowſkich dołhoranſchich mjeſach ſ wulkimi wudawkami powjetſchiłe.

W naſtupanju Belgiſkeje ßo wo wjetſchich wudawkach ſa brónjenje a wo ſpěſchnym ſeßylnjenju a wobnowjenju wobtwjerdźenjow na belgiſkich ranſchich mjeſach rěcźi.

Wo nowowutworjenju japanſkeho kabinetta.
Preſident japanſkeho hornjeho doma, prynz Konoye, je jako prěni wot mikada nadawk doſtał, ſo by nowy kabinett ſeſtajał. Po poßlednich powěſcźach pak je prynz Konoye tutón nadawk ſaßo wróćźo dał. (Acme, M.)

Wo italſkim wójſku ßo piſche, ſo je ßo w oktobru wo 1 200 000 mužoch ſdźěliło, kiž pod brónjemi ſteja. Wot teho cžaßa ßu ßo nowi rekrutojo ſwołali. Italſke lětaŕſtwo ßo ſnowa wuhotuje a powjetſcha.

Pſchi naſpomnjenju ßowjetſkornſkeho wójſka běła kniha na liczby dopomina, kiž ßu ßo 15. januara w Moſkwje wozjewile, ſo je cžerwjene wójſko 1 300 000 muži ßylne. Tſi ſtrony dołha roſprawa wo Ruſkej ßo ſ pſchiſpomnjenjom ſkónczja, ſo ßo ßowjetſkoruſke wojeŕſke lětaŕſtwo hižo powjetſcha.

Wo Japanſkej ßo piſche, ſo je wojeŕſki hoſpodaŕſki plan ſa 1936/37 wjetſchi hacž dotal. Hižo w lońſchim lěcźe ßu tam wudawki ſa wojeŕſtwo 46 prozentow zyłeho hoſpodaŕſkeho plana wucžinile. Napoßledk ßo běła kniha na Ameriku pocźahuje a ßo na wozjewjenje liczbow poßlednjeju hoſpodaŕſkeju planow wobmjeſuje.

Rozsudna hodźina Pražskeje politiki

Nadawk ſwonkowneho miniſtra Krofty.

Sa „Dresdner Nachrichten" je jich dopiſowaŕ we Praſy ſcźěhowazy naſtawk pſchi pſchewſaczu miniſterſtwa ſwonk. należnoſcźow pſches dr. Kroftu napiſał:

S pomjenowanjom wonkowneho miniſtra dr. Krofty, kotrež ßo trochu njenadźizy pſched wozjewjenym wopytom dr. Hodźe we Winje ſta, njeje ßo pſchedßyda knježeŕſtwa jenož ſa ſnutskowne nadawki ſnutskowneje politiki a ſa wjedniſtwo koalizije doſpołnje wußwobodźił, ale ſ nim je ßo pſchecźe preſidenty dr. Beneſcha dopjelniło. Krofta je, kaž Beneſch ßam, muž Maßarykoweje politiſkeje ſchule ſ dobrym ſtawiſniſkim wukubłanjom a politiſkim naſhonjenjom, wutrajny a wobſtajny pſchi wukonjenju ßwojich ſaměrow. Preſident Beneſch je ßebi ſa ßwojeho naßlědnika w ſwonkownym miniſterſtwje Kroftu pſchał, kiž je 8 lět dołho w ſwonkownym miniſterſtwje ſ jeho prawej ruku był. Hdyž tež bě wotſtupjenje dr. Hodźe ſ měſtna ſwonkowneho miniſterſtwa dźiwajo na jeho wurjadnu ſwonkowno-politiſku dźěławoſcź a hibicźiwoſcź, kotruž wuwiwaſche, trochu pſchekwapiło, b ětola wot wſcheho ſpocźatka dwójny hamt, kotryž dr. Hodźa ſaſtupowaſche, jenož jako nakhwilny wotmyßleny. Sa ſeſpěſchene pomjenowanje dr. Krofty běchu bjes dwěla wězne pſchicžiny roſßudźaze, pſchetož ſwonkowno-politiſke problemy runje w poßlednich dnjach we tajkej měrje doprědka ſtupachu, ſo ßo ſa to njewobmjeſowana ſkutkownoſcź a ſamotwitoſcź cžłowjeka zyłe wutrjeba. Wuwicźe italſkeho poſtupa w Abeßyniſkej, roſßudźenje Swjaſka ludow w praſchenju ſankzijow, parlamentariſke ſkhwalenje franzowſko-ruſkeho pomozneho pakta w Pariſu, žiwe ſajimy ſa problemy w podunajſkich krajach, nowy runje naſtaty plan europſkeho pakta ſchtyrjoch wulkomozow, žiwa roſmołwa wo Hitlerowym roſrěcźowanju ſ franzowſkim žurnaliſtm Bertrandom de Jouvenelom a ſ tym ſwißowaze roſpomnjanja w zyłym ßwětowym nowinaŕſtwje wo likwidaziji tak mjenowaneho němiko-farnzowſkeho „herbſkeho njepſchecźelſtwa", to ßu wſcho ſnamjenja, ſo Europa njedźiwajo na podawki w Dalokim ranju, do nimo měry wažneho, haj ßnadź roſßudneho wotrěſka ßwojeho politiſkeho wuwicźa ſtupa a ſo najſkerje hiſchcźe ras pſched wulkej móžnoſcźu ſwěſcźenja europſkeho měra ſtejimy. W Europje je wſcho połne lutych planow a namjetow. Pomjenowanje dr. Krofty ſa cžěſkoßłowakſkeho ſwonkowneho miniſtra do tutoho wurjadneho ſwonkowno-politiſkeho położenja padny. Najſkerje do roſßudneje hoddźiny padny, kotrejež ſtawiſniſku wažnoſcź dźenßa ani njemóžemy pohódnoſcźicź. W Praſy derje wědźa, ſo Cžěſkoßłowakſka nima wo poßlednich europ'kich praſchenjach roſßudne ßłowo prajicź, ale ſo bycźe a tycźe Europy pſchezo wo roſßud'enjow a wobſamknjenjow wulkomozow wotwi ßuje. Tola Cžěſkoßłowakſka ma dla ßwojeho geogra ſkeho położenja a na ſakładźe ſtawiſniſkich ſwiſkow ſnamniſche kluczne a moſtowe ſtejiſchcźo, hacž to wul ſcźi ſtata a liczby wobydleŕſtwa wotpowěda. Na P ſkim Hradźchinje njeſběraja ßo jenož nitki ſ Par Moſkowſkeho pakta, ale tu ſetkaja ßo tež mjeńſche tiſke mozowe cžary podunajſkeho kraja, a Praha je najdale k połnozy ležaza ſtazija Małeje ententy, kotr ma tohorunja wjetſchi hacž jenož lokalny wuſnam. Hłowne měſto Cžěſkoßłowakſkeje republiki njeje jenož wjeleſtronſki, ale tež jara koſkocźiwy dypk europſkeje litiki, hdźež ßo niz jenož napſchecźiwjenja, ale tež ſa pſchimanja politiſkich praſchenjow ſetkuja.

S někotreje ſtrony ßo praji, ſo je dr. Krofta jedyn ſ tych cžěſkich politikarjow, kotryž ma najmjenje pſched ßudkow pſchecźiwo Němzowſtwu. Běſche 2 lěcźe dołho cžěſkoßłowakſki póſłanz w Barlinje a měješche pſchiležnoſcź němſkeho ßußoda ſ najbližſcheje bliſkoſcźe w ſamotnym měſtnje wobkedźbowacź. Jeho kniha: „Němzy w cžěſkoßłowakſkich ſtawiſnach" je pſchinoſchk k němſ cžěſkemu problemej, kotryž je ßo tež na němſkej ſtron jara wobkedźbował. Pſychologiſku a wěznu bjeswuměn toſcź k měrnemu a roſumnemu poßudźenju wězow pola dr. Krofty jako ſwonkowneho miniſtra bjes dwěla namakaju. Dóńdźe-li k němſko-franzowſkemu dorozumjenju a dale k powſchitkown. europ'kemu ſwěſcźenju měra, budźe runje Cžěſkoßłowakſka jedyn ſ tych ſtatow, kotraž ſměje ſ tutoho wuwicźa najwjetſche lěpſchiny. Naſtupjenje dr. Krofty njeſtawa ßo w njepſchihódnych poměrach a ßnadź budźe jeho mjeno w ſtawiſnach jónu ſ roſßudnym pſcheměnjenjom europſkeho wobßuda a ſ tym tež Cžěſkoßłowakſkeje ſjednocźene.

Doihara do Japanſkeje wróćźo ſwołany.
Japanſki generalny major Doihara je Peiping wop ſchcził, ſo by ßo do Japanſkeje wrócził, hdźež ma mando 12. diviſije pſchewſacź. S tym je ſpodźiwna po litiſka miſſija dokónczena, dokelž bě Doihara, kaž je ſnate, ſ cžěrjazej mozu japanſkeho poſtupowanja w połn nej Khinje był. (Graph. Werkſtätten, M.)

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.

Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

19]

(Pokračowanje.)

III. Wosadniske žiwjenje.

Što bě Borowina? Wosada, kotraž měješe hakle nastać. Ale bjez dwěla běchu mjeno do časa wumyslili, wukhadźejcy ze zasady, zo dyrbi, hdźež je mjeno, tež wěc być. Najprjedy wozjewjachu pólske, haj samo tež jendźelske nowiny, wukhadźace w Newyorku, Chikagu, Buffalo, Detroit, Milwaukee, Manitovok, Denver, Calumet, z krótka wšudźe, hdźež móžeš pólsku rěč słyšeć urbi et orbi (wšemu swětej) powšitkownje a pólskim wosadnikam wosebje, zo njech sej kóždy z nich, kiž ma mysle, strowy, bohaty, zbožowny, dołho žiwy być, do syteje wole jěsć a po smjerći wěsće njebjeske kralestwo měć, zapisa podźěl w zemskim raju, abo w Borowinje. Wozjewjenja dźachu, zo wšak je Arkansas, hdźež měješe Borowina nastać, pusty ale najstrowiši kraj na Božim swěće. Wěrno drje je, zo je městačko Memphis na samej hranicy z tamneje strony rěki Mississipi ležace, sydło žołteje zymnicy, ale po nowinařskich wozjewjenjach njeby ani žołta ani žana druha zymnica tajkeje rěki kaž Mississipi přepłuwała. Na hornim brjozy rěki njeje tuteje khorosće tohodla hišće, dokelž su ju susodni Indianowje Choctawowje bjez wšeje miłosće woskałpowali (kožu z hłowy zdrěli). Zymica so třasy po cyłym ćěle, wuhlada-li čeřwjeneje kože. Tak budźa wosadnicy w Borowinje bydlić mjez zymnicu wot ranja a ludźimi čeřwjeneje kože wot wječora w ryzy neutralnej (njestroniskej) krajinje. Tuž tež změje Borowina před sobu tajki přichod, zo změje za tysac lět bjez dwěla 2 milijonaj ludźi a zemju, kotruž dźensa po 1 abo 1½ dolara za akr kupuja, budźa za twarnišća předawać a to nic mjenje hač po tysac dolarach za kóskowy łohć.

Tajkim lubjenjam a wuhladam bě ćežko so dowobarać. Tych, kotrymž so susodstwo Choctawow (indianseho splaha) njespodobaše, změrowachu nowiny wozjewjejcy, zo je tutón wójnski splah z wosebitej sympathiju runje za Polakow napjelnjeny, zo smědźa so potajkim najrjeńše susodne poměry wočakować. Z cyła je wučinjena wěc, zo tam, hdźež přez lěsy a stepy přeńdźe železnica a telegrafiske stołpy, na křiže spodobne, su tute křiže za krótki čas kaž pomniki na indianskich rowach rozestajene; dokelž pak bu zemja pod Borowinu wot železnicy kupjena, je jenož hišće prašenje časa, zo Indianjo zahinu.

Zemju bě tež woprawdźe železnica kupiła. To lubješe a zawěsćeše wosadźe zwisk ze swětom, móžnosć twory wotbyć, a přichodny rozkćěw. Nowiny wšak běchu zabyłe dodać, zo bě ta železnica hakle na papjerje a zo runje tohodla ležownosće, kotrež knježeřstwo w pustych krajach železnicam dawa, předawachu, zo bychu pjenjezy za twar železnicy trěbne zwjedli. Bjez dźiwa, zo bě so na to zabyło při tajkim zawitym wobkhodźe. Skónčnje měješe to za Borowinu jenož tón rozdźěl, zo wosada, město t ho, zo by była nad železniskej čaru, we hłuchej pusćinje ležeše, do kotrejež móžeše jenož z wulkej prócu z wozami dostać.

Z tajkich zapomnjeńkow móžachu wězo wšelke njeluboznosće wurosć. Njeluboznosće pak bywachu wězo jenož nakhwilne a mějachu so pominyć, hdyž jenož budźe železnica dotwarjena. Z cyła je znata wěc, zo njemóžeš w tutym kraju wozjewjenjam po słowje wěrić. Kaž kóžda na amerisku pódu přesadźena rostlina bjez dwěla do zela ćěri, ale na škodu płodow, tak so tež reklama w ameriskich nowinach tak rozwiwuje, zo je druhdy ćežko zornjatko wěrnosće z rěčniskich pluwow wudypać. Złožiwši pak wšo do boka, štož bě w nowinařskich powěsćach wo Borowinje wězo tak mjenowany „humbug", mó człowjek tola hišće měnić, zo njebudźe tuta wosa w ničim hórša, dyžli tysacy druhich, kotrež za žujcy runje tak překhwalichu.

Wuměnjenja so samo w něčimžkuli šwarne zdachu, Tuž so tež syła wosobow, haj samo pólskich swójbow, rozpróšenych po cyłych Zjednočenych statach, wot wulkich jězorow hač k palmowym lěsan na Floridźe, wot altantskeho morja hač na kalifornske pobrjohi, na wobsydlerjow w nastawacej wosadźe zapisa. Bramborscy Mazurowje, Šlezacy, Po njančenjo, Haličenjo, Litwjenjo z Augustowskeho Mazurjo z pod Waršawy, kotřiž w Chikagu a Milwaukee w towařnjach dźěłachu a dawno hižo burskim žiwjenjom wdychowachu, hrabachu za p njej přiležnosću, zo bychu so z dušacych, z dym a sazami zakurjenych městow wudobyli a płuh a keru w šěroko rozłoženych Arkansaskich polach, l sach a stepach do horšće wzali. Ći, kotrymž bě pře horco w „Knježnje Mariji" w Texasu, abo pře zyma w Minessoće, abo přewłóžno w Detroit, a přehłódno w Radomju w Illinois, zjednoćichu z prěnimi, a něšto stow ludźi, najbóle muži, ale wjele žonow a dźěći, pušći so do Arkansasa.

Mjeno „Bloody-Arkansas" — t. j. „krwawy" nješerješe wosadnikow jara. Hdyž tež je z prawdu rjec, w tutym kraju hišće syła rubježnych Indijanow, tak mjenowanyych „outlawow" abo rubježnikow, wušedšich z pod prawa, dźiwjich skwaterow, štomy pušćacych na Red-Riweru kaž klubu wšěm knje skim zakazam, a wšělkich druhich dyrdomdejnikow ze šibjency wotrěznjenych; hačrunjež je nawječo strona tuteho stata dotal zlě wuwołana ze surowym bitwami mjez čeřwjenymi a bělymi hońtwarjemi buwoły (Bison) a strašneho prawa, „lynch" mjen waneho, dla — by sej tola człowjek ze wšěm ty hišće rady dał.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Kommuniſtiska propaganda w francowskej Senegalskej

Pariſke nowiny „Jour" ßu liſt woczjiſchczale, kiž je jedyn czitaŕ ſ Dakara w Senegalſkej w Afrizy póßłał. liſcze ßo powěda, ſo je ßo njedawno w nozy poßylka ſchurkow ſ njeſtraſchnym titulom „Stawiſny běleho raſa" wot Alfreda d Muſſeta do Dakara pſchiwjeſła. Pſchi wanju broſchurkow pak ßu ſpóſnali, ſo ßu wone kommuniſtiſke propagandne ſpiſy. W nich ßo na 35 ſtronach a czorneho wobydleŕſtwa pſchecziwo Franzowſam ſpyta naſchkaracz.

W broſchurzy ßo piſche, ſo je ßo ſwjaſk a ßwobodu ſenegalſkich ludow ſałožił, kiž dyrbja bycź njewotwiſne wot Franzowſkeho ſtata. Swjaſk ſa pſchewinjenje mozy franzowſkeho knježeŕſtwa wojuje a k wojowanju pſchecziwo Franzowſkim wjedikam namołwja.

Baldwin chce knježeŕstwowu frontu powjetšić

Parlamentariſki ßobudźěłaczeŕ Londonſkich nowin „Star" piſche, ſo chze jendźelſki miniſterſki preſident Baldwin ſaſtupjerjow dźěłaczeŕſkeho hibanja do knježeŕſtwa powołacz. S tym chze wón wobczežnoſcze wotſtronicz, kiž mohle ßo jemu ſe ſtrony dźěłaczeŕſtwa pſchi pſchewjedźenju programma běłeje knihi naczinicz. Nimo teho ſměje knježeŕſtwo potom doſpolnje jenotnu narodnu frontu, hdyž ßo mjezynarodne połoženje ßhórſchi.

Njeskutk radikalnych lěwicarjow w Spaniskej

W měſcze Pena Cerrada w ſchpaniſkej provinzy Viktorija radikalni lěwizarjo triumfalny czah po měſcze wotměchu. Mjes nimi a czrjódku monarchiſtami k tſělenzy dóndźe, pſchi kotrejž ßo ſchtyri woßoby ſranichu. Potom ßo czrjóda k wobydlenju měſchczanſkeho duchowneho poda, wlecžeſche jeho na dróhu a jeho tam tak czežko ſkała, ſo je ßrudowany w ßmjertnym ſtraſche. Polizija ſ wokoliny poßylnjenje doſta. Wona porjad ſaßo poſtaji a někotre woßoby ſaja.

Napjatosć w Syriskej popušćiła

Wuſtupowanje ſyriſkich nazionaliſtow je ßo w kóždym naſtupanju jako wuſpěſchne wopokaſało, dokelž je wyſchſchi kommiſſar na jich pſchecza dźiwał. Generalny ſtrajk, kiž běſche ßo wuwołał, je ßo ſaſtajił. Na ſakładźe ſtareje wuſtawy maju ßo někto nowowólby wotměcz. Wot tutych ßo wulka wjetſchina ſa nazionaliſtow woczakuje.

Wubnatych a ſajatych nazionaliſtow ßu hižo puſchczili. Wotſi ßu ßo hižo ſaßo do Damaſkona wróczili. Sahorjena wola tutych na ramjen[illegible]ſcze njeßeſche. Wſchudźe ßo radoſtne wuſtupy ſaßowohladanja wotměchu.

Roosevelt žada nowe dawki

Preſident Rooſevelt je amerikanſkemu kongreßej we wożnym póßelſtwje doporucził, ſo bychu ßo dawki na korporazijowe dokhody hinak wobliczale. S tutym nowym wobliczenjom dyrbi ßo dozpěcz, ſo ſměje finanzne miniſterſtwo Sjednoczenych ſtatow 1 614 600 000 dollarow nowych dawkowych dokhodow. S nowym dawkom ma ßo hoſpodaŕſki plan Sjednoczenych ſtatow do runowahi pſchinjeſcz.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 5. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Zhubiš sceptaŕ, je wšak teptaŕ
Bórzy tebi na šiji. H. Zejleŕ.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 14 ſtop. czoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer plus 1, najniżſcha temperatura w nozy 5 ſtop. czoploty. — Nižina pola Jslandſkeje je ßo Europje ſbližiła. Wona dźenßa hižo na dołhowjeczornu Němſku ſ miłym a wiẞatym wjedrom ſkutkuje. Jeje pſchibližowanje ßo pola naß ſ czeŕſtwiſchimi połodniſchimi wětrami pokaſuje. Wětry ßu nam czoply powětr a ſ nim miłe wjedro pſchinjeßle. Symnej wyſchinje nad połnóznej a ranſchej Europu ſtej ßo dyrbjałej trochu wot naſchich kónczin wotßalicz. Naj[illegible]erje ſmějemy nětkole miłe, tola khětro njeſtajne wjedro. — Jutſe pjatk ßłónczko 6,35 hodź. ſkhadźa a ßo 5,49 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſe popołdnju 4,19 hodź. a khowa ßo rano 5,35 hodź.

Wuhladj na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Miłe a njeſtajne wjedro.

— **Dobyczi wo 2000 hriwnow** padnyſchtej wczera na loßaj czißłow 52 913 a 56 091 ſakſkeje krajneje lotterije do tudomneje Rotherez lotterijoweje běrkownje na Kěžorſkej dróſy.

— **Dobycze wo 2000 hriwnow** padźe wczera na lóß czißło 119 226 ſakſkeje krajneje lotterije do tudomneje Lehmannez lotterijoweje běrkownje na Kamjentnej haßy.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßrjedowſkim czěhnjenju 5. rjadowneje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (3. dźeń) padźe dobycze wo 50 000 hr. na czißło 42 434; dobycze wo 30 000 hr. na czißło 31 800; dobycze wo 10 000 hr. na czißło 49 248; dobycze wo 5000 hr. na czißłe 26 706, 132 530; dobycze wo 3000 hr. na czißła 5278, 12 728, 49 813, 69 584, 77 104, 85 323, 116 148, 124 389, 143 227; dobycze wo 2000 hr. na czißła 821, 2546, 14 572, 22 466, 39 802, 47 465, 52 913, 56 091, 70 203, 74 895, 77 176, 79 984, 108 252, 113 776, 114 489, 119 226, 119 674, 123 856, 130 041, 136 295, 143 331, 153 225, 154 776; dobycze wo 1000 hr. padźe na czißła 3259, 12 658, 31 290, 33 159, 37 984, 40 218, 55 843, 66 822, 72 681, 74 568, 79 903, 81 781, 84 751, 89 054, 91 795, 93 781, 98 111, 99 282, 120 822, 121 388, 135 579, 144 986, 145 355.

— **Pſchehladka modow firmy Otty w Budyſkej „Kehelerni".** Wczerawſcha ßrjeda bě woßebity dźeń ſa naſche žony. Wſchudźe ſnata firma Otty ſjednoczi ßo ſe ſtupnjowym domom Wegener, ſ klobukaŕſkim domom knježny Elſy Bartſch, ſ kožowym domom T. Albert, ſe ſłótnikaŕſkim wobkhadom Guido Reiche, ſ wobkhadom wuſchiwanjow Günther a ſ friſeŕſkim domom Nikol k modowej pſchehladźy Knjeni Faßbenderowa roſumjeſche na wurjadne dobre waſchnje zylu pſchehladku we rěczanym a ſpěwanym ßłowje kóždemu doporuczicz. Rejwaŕka knježna Lotta Leſch wudebjeſche porjad ſ rjanymi rejemi „Ssoninowy walczik", „Czeŕwjeny tango" a „Schpaniſkej reju", žnějo bohaty pſchikleſk. Wokſchew ſa wóczka a wutrobu běchu ſa naſche knježny a žony nalětne a lěczne a wjeczorne draſty wſchěch barbow, woßebje woblubjene drje w tutym lěcze ſerſawo-czeŕwjene, žaßnoſelene a jaßnomódre barby, ßmuhate a kaſchczikate w jaßnych barbach — wjeczorne draſty w kwětkojtym, dnokojtym tafcze a turkowſkej ždźe. Woßebje rjane a doſtojne běchu wjeczorne toilety, pſchekwapjaze pak tež popołdniſche draſty, kupleje a mantle ſ garbadiny, wjelbłudokoßmiczkoweje tkaniny a angorſkeje wołmy. Wubjernje rjane ſtupnje, ruczne toſchki a pyſcheńki ßo pokaſowachu, kraßne draſtam pſchihódne klobuki, debjene ſ kwětkami, ſchlewjerjemi abo pjerkami. Pſchehladka ſwjeßeleſche ßo powſchitkowneho pſchipóſnacza w bohatej liczbje pſchitomnych. Popołdnju kaž wjeczor bě wulka žurla hacž do poßlednjeho měſtaczka wobßadźena. Wěſcze bě tuta pſchehladka modow wubjerne doporuczenje ſamóžnoſcze wobdźělenych firmow pod wjedniſtwom knj. Elſy Niendorfoweje ſ Barlina. — Po tym bě reja ſa wſchěch pſchi hudźbje knjeſow Jäpela, Wondruſchki a Schwarzera.

— **Saniczenje howjadłoweje bramy** (Daſſelfliege). Po němſkoſtatnym ſakonju k ſaniczenju howjadłoweje bramy ſe 7. 12. 1933, němſkoſtatne ſakońſke łopjeno ſtrona 1044, je kóždy wobßedźeŕ howjaſeho ſkotu winowaty, dudki howjadłoweje bramy hacž do kónza meje kóždeho lěta ſniczicz. Na dźenßniſche hamtſke woſjewjenje ſpomoženſkeho polizajſkeho hamta ßo ſ tutym hiſchcze woßebje kedźbne czini.

S **Daliz.** Wodowu ſadźerżku něhdźe 200 kubiknych metrow wulku, ßebi naſcha gmejna natwari. W pſchipadźe wohnja ma ßo woda k haſchenju wužicz. Někotři dźěłaczerjo pſchi twarjenju tuteje ſadźeržki něſchto dnjow dołho dźěło namakachu.

S **Moſtalchez.** Sańdźenu wutoru běſche w Böhliz hoſczenzu ſhromadźiſna wjeßneho burſtwa, na kotrejž běchu nimale wſchě ratarjo, kaž tež wjednik ſkupiny Schreiber a někotre žony pſchitomni. Wjeßny burſki wjednik Wolf ſhromadźiſnu wotewri a nawjedowaſche. Najprjedy ſpomni na wotměte pſchehladanja dworow, kotrež je bur Sommer ſe Ssupowa wukonjał. Kóždemu ßo woßebite pſchehladowańſke wopiſmo wuda. Wo burſkich hoſpodaŕſtwach ßo ſ wulkim pſchipóſnaczom wuprají. Wobſtatk ſkotu bě w najlěpſchim porjadku, wuſběhny, ſo ßo w naſchej wßy ſ wuſpěchom dźěła. Na to rěczeſche wjeßny burſki jednik wo wažnoſczi pěſtowanja lenu a napominaſche pſchitomnych, ſo by kóždy pomhał, njewotwiſnoſcz němſkeho luda ſwěſczicz. Na to ßo roſmołwa wo nalětnych dźěłach pſchiſamkny, kaž tež wo hnojenju a pſchiprawjenju ſilow. Wo wotedawanju mloka, ſ kotrymž ma ßo w nalěczu ſapoczecź, ßo žiwa roſmołwa wuwi. Na to ßo tež wopiſma na pizowadła roſdźělichu. Potom woſtachu wſchitzy hiſchcze w prawej pſcheſjenoſczi dlěſchi czaß hromadźe.

S **Hucziny.** Dobrowólna wohnjowa wobora ſ Hucziny měješe ſańdźenu njedźelu we Wolfez hoſczenzu derje wopytanu ſhromadźiſnu. Pſchi tym buſchtaj towaŕſchej Arnoſcht Wětſchka a Max Miczka ſ czeſtnym ſnamjeſchkom ſa 25lětnu ßwěrnu ßłužbu we woborje wuſnamjenjenaj. Sa 10lětnu ßłužbu wuſnamjenichu ßo towaŕſchojo: Alwin Müller, Richard Schokta, Arnoſcht Jurk, Hermann Neumann, Biedrich Mießner, Arnoſcht Horjenk, Erich Běla, Hermann Libſch, Arnoſcht Mjeltka a Arnoſcht Lorenz. Wſchěm tutym ßo wjeßnjanoſta Hilbenz nanajwutrobniſcho podźakowa. Do wobory pſchiſeſchtaj ßo Richard Henker a Waltaŕ Schokta. Wjeßnjanoſta Hilbenz wobeju ſa ſamołwjenja połnu ßłužbu do pſchißahi wſa. Nowe ſwuczowanja ſapoczinaju ßo ßrjedź měrza. Hdy, to wobory hejtman Jan Mießner hiſchcze woſjewi.

Z Ralbic. Z 1. měrcom t. l. je so dotalny pomocny wučeŕ Bjarnat Rachel, rodź. 16. 4. 1907 w Nowych Bóšicach, za stajneho wučerja a z tym tež za wjednika našeje šule pomjenował. Přejemy młodemu wučerjej, kotryž so hakle njedawno z knježnu Eiseltec z Lejna woženi, wšo dobre do přichoda.

Se **Sſlepoho.** 29. februara narodźichu ßo w naſchej wokadźe 4 dźěczatka, tak ſo budźa tute móž jenož kóžde 4. lěto ßwoje narodniny woßwjeczicz.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Lěßneje** (Markliſſa). W ßußodnym Sswětowje ßo w bróžni wobkhodnika ſ wuhlom Zimmera czežke njeßbožo ſe ßmjertnym wukhodom ſta. Ssyno wuwjaſawſchi bě ßo 28lětny rataŕſki dźěłaczeŕ Pawoł Kutſchmann po wyßokej ßłomowej worſchcze dele puſchcził, na kotruž běchu wulke hrabje pſchiſtajene, kotrež Kutſchmann njewidźeſche. Pſchi tym ſraſy ßebi hrabiſchczo hłuboko do czěła, ſo czežkoſranjeny ležo woſta. Hnydom ſawołany lěkaŕ ſwěſczi, ſo bě ßebi ſnjeſboženy někotre rjebła ſłamał a nimo toho czrjewo czežko wobſchkodźił. W Lubańſkej wokrjeßnej khorowni jeho hnydom operowachu, tola krótko po tym wumrě. Snjeſboženy ſawoſtaji žonu a 5 dźěczi.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk 5. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,459	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,275	100 čěskosł. krónow	10,29
100 šwajc. frankow	81,18	100 franc. frankow	16,40

Barlinſka burſa 4. měrza 1936. Po wotpſchedawanju na pſchedwczerawſchej burſy, kotrež tež na Frankobrodſkej wjeczornej burſy dale trajeſche, je ßo wczerawſchi wobkhod w dalokoßahazej měrje ſměrował. Dokelž wotpſchedawańſkich pſchikaſow ſe ſtrony publika njebě, burſowy wobkhod ſ powołanja na wſchelakich wikach k naſpjetnemu nakupowanju pſchiſtupi. Pſcheczelne měnjenje na wikach ßo ſ dobrymi powěſczemi ſ induſtrije žiwjeſche. Mjes druhim ßo na powjetſchenje dividendy pola Deutſche Telefon a Kabel ſe 6 na 7 proz. pokaſa. Tež powěſcze wo dobrym wotſamknjenju pola Rheiniſche Stahlwerke na wikach dobry ſaczijſchcz ſbudźichu. Na rentowych wikach běſche ſajim woßebje ſa likwidazijſke ſaſtawne liſty.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach běſche wobkhod pſchi měrnym ſakładnym měnjenju dale czichi. Rataŕſtwo ßo pſcheza hiſchcze ſe ßwojimi poſkiczenjemi wróczo dźerži, tola dowós doßaha, ſo by ßo potrjeba młynow ſpokojiła. W provinzy je wobkhod něſchto žiwiſchi, dokelž małe młyny běžnje wumlěwańſke žita kupuja. Njekontingentowane khlěbowe žita běchu jenož w jara wobmjeſowanej měrje doſtacz. Pizowańſke žita běchu ßylniſcho ſaſtupjene, kotrež wobkhod wſchě pokupuje. Piwaŕnje a induſtrija ßu kupowanje jeczmjenja ſaſtajiłe. Wowß ßo lědy poſkicza, napraſchowanje ſa nim pak je wulke. Pſchedawanje ßymjeńtneho wowßa ßo ſwjetſcha nimo wikow wotwiwa. Muki maja měrne wiki.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenizy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr

Někotre płaczizny ſ Drježdźańſkich wikow.

Hußy, ſarěſane 1—1,20 hr., kaczki, ſarěſane 1—1,10 hr., kury, ſtare ſarěſane 80—1 hr., młode ſarěſane 1 hacž 1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,70 hr., jabłuka 15—50 pj., běrny po puntach 5 pj., zybla 12—15 pj., krěn 70 hacž 80 pj., ßołotej 20—25 pj., běły kał 10 pj., czeŕwjeny kał 12—15 pj., ßydrojty kał 20—70 pj., tomaty 30 hacž 35 pj., pětrſchilka 3—4 pj., rapunzki 60—1 hr., rjewjeń 45—50 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 8—10½ pj.

Drježdźańſke ſkótne wiki.

Na ſkótne wiki pſchihna ßo dźenßa: 3 woły, 4 byki, 14 krowow, 580 czełatow, 94 wowzow a 460 ßwini. Pola howjaſeho ſkotu a wowzow je wobkhod bjes wuſnama. Czełata maja ßrěnje wiki, tola płaczizny ſ lohka wyſche dźěchu. Pſchihnate ßwinje ßo ſa pſchedpißane krute płaczizny roſpſchedachu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 3.	3. 3.		4. 3.	3. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	216-220	216-220	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	rapa. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	8,95	8,95
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
rapa 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Krótke politiske powěsće

Dr. Ley wjedniſki doroſt wuſběhuje.

Němſkoſtatny nawjedowaŕ dr. Ley je ßrjedu dopołdnja do Drježdzan pſchijěł, ſo by w ßłužbnym twarjenju němſkeho bohota, prjedawſchej krajnej ßejmowni, doroſt nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony wuſběhował. Tutón doroſt ma ßo na nowopſchiprawjenych rjadowych hrodach nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony na pſchichodnych wjednikow ſtrony a ſtata wukubłacź. Wjecźor dr. Ley w Hillerſkej dźěłaŕni w Miſchnju pſchi manifeſtaziji rěcźeſche.

Swjeßelaza pſchedběžna bilanza Lipſcźanſkich wulkowikow.

Wutoru hižo 20 proz. wjazy wopytowarjow hacź na nalětnych wikach lěta 1935.

Wulka, hdyž tež měrna dźěłowa bitwa Lipſcźanſkich wulkowikow ßo dokóncźuje. (Textilne wiki ßu ßo hižo ßrjedu ſkóncźiłe, meblowe wiki hacź do dźenßa wjecźora traja, powſchitkowne pokaſkowe wiki hacź do pjatka, mjes tym ſo techniſke a twarſke wiki hacź do póndźele wotewrjene woſtanu.) Hdyž tež ßo ßrjedu hiſchcźe doſkóncźna bilanza wo wußlědku wikow njemóžeſche ſeſtajecź, hodźi ßo we wulkich ryßach tola hižo něťko wobkhod pożudźicź. Situazija exportneho wobkhoda na wikach je ßo tón ras pomałſcho wujaßniła hacź hewak a wjazy hrócź njejßu ßo ſapocźate jednanja hiſchcźe mohle dokóncźicź. Wiki pokaſachu ßo ſaßo jako ſ horbſkim pſchedawanſkim poßrědnikom. Wobkhod bě powſchitkownje jara žiwy, hdyž tež niz ſtajny. Wußlědk je pornjo loniſchim nalětnym wulkowikam lěpſchi, w někotrych padach ßamo hacź do 50 prozentow. Wobdźělenje wukraja bě jara ßylne. Tola kaž hižo najpomnichmy, ßu wußlědki jenož ſdźěla ſpokojaze.

Japanßy ſběžkarjo ßo pſched wójnſki ßud ſtaja.

Pod kěžorowym pſchedßydſtwom je krónſka rada wobſamkła, ſo ßo wożebity wójnſki ßud poſtaji, kiž ma tych ßudźicź, kotſiž ßu ſběžk ſawinowali, kaž ßo to ſ kěžorſkim wukaſom žada. Wójnſki miniſter budźe pſchedßyda wójnſkeho ßuda. Wukas hiſchcźe ßrjedu do mozy ſtupi.

W ſtabje wojeŕſkeho roskaſowarja w Tokiu ßo wozjewja, **ſo ſměje ßo 1400 offizěrow a wojakow pſched tutym wożebitym wójnſkim ßudom ſamołwicź.** Wobſkorženi ßu offizěrojo a wojazy 3. pěſcheho polka 1. diviſije a artilleriſkeho polka. Hiſchcźe ras ßo wozjewja, ſo je ßo ſběžk bjes nałožowanja brónjow ſkóncźił.

Prynz Konoje nochze japanſke knježeŕſtwo wutworicź.

Japanſki kěžor běſche prynzej Konojej, kiž je preſident hornjeho ßejma, porucźił, ſo by nowe knježeŕſtwo ſeſtajał. W Japanſkej je wulzy pſchekwapiło, ſo je wón w poßlednim wokomiku kěžora proßył, ſo by ßwoju porucźnoſcź ſaßo wrócźił. Konoje praji, ſo ßo ſtrowotnje doſcź ßylny njecźuje ſa tuto cźěžke ſaſtojnſtwo.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Měſchcźanſke dźiwadło.

Sańdźenu wutoru widźachmy prěni ras w naſchim měſchcźanſkim dźiwadle cźinohru „Uta ſ Naumburg“ wot Felikſa Dhünena. Baßnik poda tu wobras ſtawiſny ſe ßrjedźneho wěka a je ßwój drama ſkožił w nazionalſozialiſtiſkim ſmyßłu. **Wěmy, ſo bě** ßrjedźny wěk cźaß hruboſcźe a njeßmilnoſcźe, bjeswutrobitoſcźe a ſo ßo ſtopnjowaſche ſmyßlenoſcź jenotliwzow druhdy k njeſnjeßliwoſcźi ſa ßobucźłowjekow, ſo ßo runje w tutym cźaßu měra wjedźeſche bój, wo kotrehož wuſkutku maſch jako kſcheſcźijan ßwój ßamßny rosßud. Tola ſmyßlenoſcź jenotliwzow njeje rosßudna ſa zyłk, kiž ma we wěrje najhłubſchi duſchowny ſakład. Baßnich ſwobraſuje Utu ſ Naumburg a hrabju Ekkeharda jako poſtwje, poda hru jako němſki ſtawiſniſki wobras ſjednocźeny ſ dźenßniſchej nazionalſozialiſtiſkej ideju. To wobßahuje tutón nowy drama.

Pod wjednſtwom knjeſa intendanty Kämpffa pſchedwjedźe ßo hra wubjernje derje. Hans Verder pſchedſtajeſche Ekkeharda II., Miſchnjanſkeho markhrabju a wójwodu Duringſkeje ſe wſchej dokładnoſcźu, kiž dramatiſki wobßah žadaſche. Tilly Breidenbach jako markhrabinka Uta wotpołoži wospjet dopokas ßwojeje wulkeje wuměłſkeje ſamožnoſcźe, pſchedſtaji ſ zunjoſcźu lubowazu mandźelſku a wo ßwoje žónſke prawo wojowazu markhrabinku. Jurij Steinmetz jako pater Silveſter bě poſtawa putazeho dramatiſkeho wuraſa. Wolf Martini jako ßochar Steinmetz, Hans Ludwig Volk jako Ditmar hrabja ſ Thoren a Heinz Süßengut jako dwórnik podachu tehorunja hotowe wuměłſke wukony, tak ſo bu pſchedſtajenje ſ wożebitym nawědźenjom ſa kóždeho. Tež Waltaŕ Ulbrich bě ſhotowił wubjerne jewiſchcźowy wobras. Bohaty a ſ wutroby wukhadźazy bě dźakny pſchikleſk pſchipoßłuchaŕſtwa jako derje ſaßłużeny dźak wſchěm wuměłzam. =ŕ.

S filma „Viktoria“.

Wobras ſ filma Viktoria, po ßwětoſnatym romanje Knut Hanſuma „Viktoria“. Roman jewi wulku luboſcź dweju k ßebi žadazych duſchkow, kraje w horach a wužinach Norwegſkeje. Widźimy film pjatk w měſchcźanſkim dźiwadle. dźak wſchěm wuměłzam. =ŕ.

Přiłopk

4½ milijona kilogramow jerjow ſa dwaj měßazaj nałojili.

W měßazomaj januaru a februaru ßu Büſumßy rybazy něhdźe 4½ milijona kilogramow jerjow nałojili.

Paduſchi ſchulſkeho domownika ſatſěłili.

W nozy k wutorje wokoło 2 hodźin we hłownej a ludowej ſchuli ſa holzy w Judenburgu w Awſtriſkej ſwonjenje elektriſkeho ſwóncźka 44lětneho ſchulſkeho domownika Franza Zezona wubudźi. Domownik dźěſche ſe ßwojim pßom hladacź, ſchtó je ſaſwonił. Nadobo ßo wutſěli a wutſěl trjechi pßa do prědneje lěweje pazy. A prjedy hacź ßo domownik dohlada, wutſěli ßo druhi ras a wutſěl trjechi jeho do praweho boka wutrobnja a płuza ſrani. Bórſy na to jeho jeho žona na ſkhodach morweho leżo nadeńdźe. Pſchi pſchepytowanju ßo ſwěſcźi, ſo ſtaj wutſěłaj ſe wſchelakeju piſtolow wuſchłoj, tak ſo ſtaj naiſkerje dwaj ſadobwarjej byłoj. Chzyſchtaj ßo do měſtnoſcźow ſchulſkeho wjedniſtwa ſadobycź. Pſchi tym dyrbjeſchtaj ſwóncźkowy powod pſcherěſnycź. Dokelž pak to jara njekedźbliwje cźinjeſchtaj, naſta kontakt a ßo ſaſwoni. Satſěleny bě wójnſki inwalida a na lěwe wócźko bě ßlepy. Sa ſkóſtnikomaj njeje ßlěda.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 7. März 1936, 8—½10 Uhr, für die Nrn. 5051—5350: Rohes u. gedämpftes Schweinefleiſch Pfd. 35 Pfg. Die Freibankverwaltung.

Es wird darauf hingewieſen, daß jeder **Beſitzer von Rindern** geſetzlich verpflichtet iſt, alle an ſeinem Viehbeſtande **auftretenden Larven der Daſſelfliege** ſpäteſtens bis zum 31. Mai **zu töten.** Nichtbefolgung der Vorſchrift iſt unter Strafe geſtellt.

Bautzen, 4. März 1936. **Der Oberbürgermeiſter.**

Towařstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe o hakle pjatk za tydźeń, potajkim 13. nalětnika. To chcyli wšitcy na wědomje wzać.

Drježdźany. Towařstwo „Čornobóh“ změje swoju prěnju zhromadźiznu w přichodnym měsacu sobotu 7. měrca wječor we 8 hodź. w „Elisenhofje“. Wažnych wuradźowanjow dla njech wšitcy wěsće přińdu.

Drježdźany. Serbske kemše w Křižnej cyrkwi so zaso wotměwaju njedźelu Lätare“, 22. měrca, popołdnju ½4 hodź. Wšitkich Drježdźanskich Serbow wutrobnje přeprošamy, tež na towařšne zeńdźenje po kemšach w „Johanneshofje“.

Dubrawka. Serbske tow. „Jědleńka“ ma sobotu, 7. měrca wječor ½8 hodź. pola Kroskec swójbny wječor. Přińdźće wšitcy. Předsyda.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 8. nalětnika wječor w 7 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Teichertec hosćencu. Mało překwapjenje so poskići. Spěwniki sobu přinjesć! Předsyda.

Kukow-Pančicy. Serbske wjesne towařstwa, kaž Kat. Bjesada, Lipa Serbska, dźěłaćeřske a knježnjace towařstwo, zeńdu so njedźelu 8. nalětnika popołdnju w 4 hodźinach k zhromadnemu posedźenju pola Natušec w Kukowje. Rěčeć budźe k. dr. Jurij Šołta z Budyšina wo **wažnych literarnych prašenjach** našeho a zašłeho časa, wosebje pak wo serbskim nabožnym pismowstwje. Bohaty wopyt so wočakuje, wosebje tež žonow. Hosćo su lubje witani.

Lipsk. „Serbske blido“ změje swoje přichodne skhadźowanje wutoru, **17.** měrca, (**nic** 3. měrca). Staršì.

Lichań. „Sernicźka“ ſpěwa tón tydźeń hakle pjatk pola Tojrichez.

Njeßwacźidło. Sſerbſke towaŕſtwo „Jutrniza“ ßo pſchichodnu njedźelu ſ khorhoju na kemſchenju ſa wopominanje padnjenych rjekow wobdźěli. Sſobuſtawy jeńdu ßo w cźornej draſcźe dopołdnja ¾9 hodźin pola Faltinkez. Pſchedßydſtwo.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske hłosy) spěwa štwórtk 5. měrca pola Suchec w Pančicach wječor we 8 hodźinach. Přińdźće wšitcy!

Rakezy. Spěwarjo a hrajerjo ßerbſkeho towaŕſtwa „Lipy“ njeſeńdu ßo něťko ſchtwórtk, ale hakle njedźelu 8. měrza wjecźor we 8 hodź. **w** mojim domje. Pſchedßyda.

(381

Cěstowe twory

Jejkowe nudle .	punt 42	pj.
krupičkate nudle	punt 35	pj.
jejkowe žerdki .	punt 48	pj.
jejkowe róžki .	punt 48	pj.
jejkowe seklički	punt 48	pj.
jejkowe krupički	punt 48	pj.
jejk. nitkojte nudle	punt 46	pj.
jejkowy makaroni	punt 46	pj.
krupičkaty makaroni słabje barbjeny	punt 39	pj.
makaroniowy zlemk słabje barbjeny	punt 36	pj.

Rybowe konservy

Pječene jerje litrska tyza	60	pj.
½ litrska tyza	35	pj.
jerje w želeju, litrska tyza	75	pj.
½ litrska tyza	40	pj.
Bismarck. jerje, litr. tyza	75	pj.
½ litrska tyza	40	pj.
zawite jerje, litrska tyza	75	pj.
½ litrska tyza	40	pj.
pječene zawite jerje, litrska tyza	75	pj.
Winowe kuski w remuladwej jušćy, tyza	25	pj.
połne jerje, 10 št. 38, 60,	75	pj.
sušene jerje, štuka	10	pj.

Thams & Garfs
w Budyšinje
na Hłownym torhošću 8

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož 20 pj.

Pilnu a spušćomna
dźowku abo
wotročka (368
pyta hnydom
kubleŕ Pětranc w Miłočicach

Miele 68,— hač 185,— hr.
prochsrěbak 246
Dostać we wotriadn. wobkhodach

MEBLE
a pólstrowane twory 69
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Róžowej hasy 15
Sym Serb!

Bydleŕnje, 68
lěhaŕnje, kuchinje, pólstrowane twory atd., jenotliwe meble kupujeće tunjo pola
H. Rubela w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4. — Rěču serbscy.
Mam swoju pólstrowaŕnju
Mandźelske požčonki přijimam

Pytam hnydom dobreho
wotročka (382
w Baćonju čisło 1

Pytam (383
wotročka a pohonča
k 15. měrcej Delan w Baćonju

Worješinowe a wišninowe zdonki
a druhe lisćowe drjewa kupuje (385
R. Reichelt & Co., drjewowa wikowaŕnja w Nowym Gersdorfje a Budyšinje, na Fabrikskej drózy

(387
Ke konfirmaciji
k swjatemu woprawjenju
we wulkim wubjerku a tunjo
Nohajcy
Rukajcy
Spódnje šaty
Zwjeršne košle
Krawaty
Khornarje
Wšelake drastne tkaniny
A. Bokelmann nasl.
w Budyšinje
Serbske hrjebje, róžk Kamjentneje hasy

Korjeniny
za domjace rězanje

Popeŕ . . .	¼ punta	40
nowe korjeniny	¼ punta	60
kołbasnik . .	¼ punta	30
jěčmjenjowu rězańsku hejdušku	pt.	20 pj.

Za pječenje pampuchow
pamp. korjeninowy extrakt
bleša za 3 pt. mu:i dosahac 10 pj.
Korjeninowy stan 384
na Hłownym torhošću
(z napřeća policajskeje straže)
korjeninowa rozpósłaŕnja Thauer
Klamy na Sukelnskej hasy

Wosebite poskićenje
w najlěpšej
Eschbach emailje
Wosebite nizke płaćizny za horncy
pražaki
kasserole, křinčki
šklě atd.
Jenož tak dołho hač skład dosaha!
Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15
Hižo butrowych wikow

Někotre sta centnarjow
žitneje a (384
wowsneje słomy
prascowane z bórnicu, woteda
A. Dubsky wóznistwo z mocowym čěŕenjom
w Budyšinje-Židowje tel. 2792

Na 300 jězdn. kołow
namakaće pola mje na składźe znamkow: Diamant, Bauer Göricke, Anker
Po přeću podźěl. wotpłaćenje
Napłaćenje 10 hr. Tydźeńske wotpłaćenje 2 hr.
(386 J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4
Specialne jězdne koła, mužace 35 hr žonjace 38 hr.
Trjebane koła bjeru do płaćizny

Woblěki
za konfirmandow
a prěnje swjate woprawjenje
dobre wupruhowane družiny
20,— 25,— 30,— 35,— 40,—
Woblěki za pruhowanje
krutele tkaniny (380
18,— 22,— 26,— 32,— 38,—
Sportowe woblěki
najnowše wudźěłki
30,— 35,— 42,—
stajnje na składźe pola firmy
König
w Budyšinje
na Žitnej hasy 4

Přiłoha k čisłu 55

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 5. měrca 1936

Dopomnjeńka na wulki woheń we Wěteńcy před 45 lětami

Klinczk bě ſworany a kolij woßnty. Nan wupſcheze konja a poda mi wotezzy. Potom ßyny ßo na brjóžk a ſajehli ßebi dymku, kotruž běch jemu natykał. Hdyž ßmój hromadźe na polu, je to ſtajnje moje dźěło. Nan bě dźenßa ſo mnu ſpokojom, a bórſy ſtupachu huſte namódre mróczałki kura do jaßneho powětra. Kóń pocza njeměrny bycz a hrabaſche ſ nohomaj. Tuž ſtany nan khětſe a ſnoßy bróny a patr na płužne koleſka; ja doběžach mjes tym po pjeſlaj, po wódku a želeſne hrabje. Wohladnychmoj ßo hiſchcze jónu, hacž njejßmój niczo ſabyłoj. Potom jědźechmoj. W ßwojim czaßu czinjach ßmjercž rady pohoncza. Tež tehdom proſchach nana, ſo mi wotezkow njeby brał. Dowoli; tola dyrbjach ßlubicž, ſo budu pſchezo tak derje „trubku tykacž“ kaž dźenßa. Móžecže ßebi myßlicž, kak ſ horda nětko ſtupach. Tola Hanß bórſy pytny, ſchtó jeho dźerži. Pocza wólny bycž a nan dyrbjeſche huſcziſcho na njeho wołacž. W „klóſchtrje“ ½3 hodźin „klinkaſche“. Nan ßo dźiwaſche, ſo hiſchcže dale njeje; ale tak czi to je: hdyž je rjenje, to hnydom wſcho bóle wot rukow dźe. A rjenje dźenßa ſawěſcže bě, rjenje kaž ſ rědka. Sſłónczko ßwěczeſche tak lubje ſ njebjeß, ſo bě to radoſcž. Zyła ſtwórba ßamón ßměw a ſpěw a hona Bože žohnowanje! Hdźež tam ſ Czochez hatow rohodź ſynczi, wottam ſalěhuje k namaj wjeßoła pěßeń žnjeńzarjow. Sſyku ſecžmjeń. A ptaczata pod njebjom ſ nimi ſpěwaju na pſchemo, wjeßołe, ſo tola ſaßo ras ſpěwacz ßłyſcha na tutej ſemi...

Pſchijědźechmoj na hórku, a nan wſa mi wotezzy. S hory dele jědźe ſtajnje ßam. Ja dźěch mjes tym ſa płuhom, ſo ßo njeby niczo ſhubiło. Nimo wole ßo wohladach. K Wěteńzy ßo kurjeſche. Nan ßo tež wohlada a měnjeſche: „To pak ſaßo Mikoczenjo pyć pala.“ Wohladnych ßo hiſchcze ras, ale kurjeſche ßo hiſchcze, a mi ßo ſeſda, ſo bóle hacž prjedy. Potom běchmoj hižo we „hłubokim puczu“ a njewidźachmoj niczo. Tola lědma pſchijědźechmoj ſ hórki, tu ſaßłyſchachmoj njewſchědnu haru a wołanje. A prjedy hacž ßo dohladachmoj, bě hižo ßykawa ſ „kſchižnika“ a tołſta mróczel kura waleſche ßo ſa njej. Sa njej běžeſche czrjóda ludźi. Nětk wědźachmoj, ſchto ßo tam k Wěteńzy kuri. Skoku ſalěſech na brjoh a tu wuhladach žałoſtny wobras. Straſchny kur waleſche ßo ſ Wěteńzy a jenož hdys a hdys ſaßwěczichu ßo we nim czeŕwjene płomjenja. Schtyri ſtatoki ßo palachu. Sſykawa, kotruž běchmoj runje ſ nanom ſetkałoj, jědźeſche hižo nimo Czochez ßwjeczatka.

Khětſje běžach ſaßo dele a khwatach ſ wotewrjenej bróžnju do dwora. Nan bě konja hižo do hródźe powjedł a jeho napojeſche. Potom czißny jemu hiſchcze horſchcz dźeczela, ſaczini hródź a dźěſche do khěže, ſo by ßo pſchihotował. Wobu ßo ßwoje dołhe ſchkórnje, czißny ßebi módry wołmjany kabat pſches ramjeni, a hižo chzyſche woteńcž. Wowka bě mjes tym khlěb a butru pſchinjeßła a nala kofeja. Ale nan lědom wopta. Wopraſchach ßo, hacž ßměm ßobu. Sſmědźach, tola niz boßy a bjes pjeſla, ſo ßo njebych naſymnił. To bě ſaßo luba hara! Schkórnje drje ſa khachlemi ſtejachu, ale hdźe pjeſl! Tu dyrbjeſche ſaßo wowka pomhacž pytacž, a w heli jón namaka. Nan hižo w durjach czakaſche. Sa hunami ßo dopomnichmoj, ſo tobakoweje móſchnje nimamoj. Bjes noža a „trubki tobaka“ naſch nan nihdy ſ domu njekhodźi. Tuž ßo ſaßo wróczich; ale hdyž běch ſ móſchnju ſa bróžnju, njebě nan hižo widźecž. Běžach tohodla ſaßo na hórku a prěki pſches Panczkiz ſchczerniſchczo ke Wěteńczanſkemu puczej. Pola Mužikez pola nana doſczěžech a kußach nětko ßwoju pomaſku, kotruž bě mi wowka ſa falu ßunyła. K Wěteńzy kurjeſche ßo bóle a bóle. Nan pocža lěpje ſtupacž, ja ſa nim. Tu pocža ßo wot Kukowa kuricž; bě to Khróſcziczanſka ßykawa; pſchijědźe kaž ſke njedobre. Schtyri konje běchu ſapſchehnjene a czehnjechu hobrſku drjewjanu ßykawu, na kotruž bě ßo zyła hromada ludźi ſeßydała. Druſy běžachu ſa njej ;tola jedyn ſa druhim wuſtawaſche. S tymi dóńdźemoj tež ſkónczne mój do Wěteńzy.

Hnydom prěni ſtatok ßo paleſche: žehliwe ſchkrě a czorne ßaſy lětaju nam napſcheczo. Wbohi wobſedźeŕ, pſched khwilku hiſchcze ſamožity muž, kaž bjes myßlow hanja po domje, ſ durjemi nuts a won. Chze jemu poßlednje božemje dacž, dokelž ſa małko hodźinow budźa tam jenož hiſchcze hołe murje a w nich dym a popjeł. Haj, tak to je na ßwěcže: měſchczanſke dźěczo njemóže doczakacž, ſo by ſ domu pſchiſchło, jemu chze ßo do ßwěta; hólczezej ſe wßy ßo ſtyſchcze, hdyž jeho do bliſkeho měſta dowjeſu, a ſe ßylſojtymaj woczomaj wopuſchcža ſchědźiwy brr dom ßwojich wótzow. Tu ſtejeſche jeho kolebka, tu nawukny k Bohu lubemu Knjeſej ßo modlicž; wowka bajeſche jemu tu něhdy ſa kachlemi bajki a njeboh dźěd tu ßwojeho wnuczka kołßaſche . . . Měſchczan czaha ſ domu do domu. měſchczan nima žaneho domu . . .

Nadobo ſaßwěczi ßo we woknach něſchto czeŕwjene. Mój Božo! Tu njeßu njedźelniczu ſ płakazym dźěſczom! Druſy bědźa ßo ſa nimaj ſ czežkimi poßleſchczemi pſches pucž na bliſke běrniſchczo. Du nimo Wiczaſez. Tež tu ßo hižo pali. Je to prěni ſtatok na lěwej ſtronje; na prawej ſteji jich hižo ſchěſcž w płomjenjach, žiwnoſcž pſchi žiwnoſczi, kubło pſchi kuble. Mjes nimi je hiſchcže jene woſtało, trochu do pola wutwarjene. Tola ſtrach je doſcž wulki. Pſched nim a ſ [illegible] bokow ßo pali. Tu njech wobora [illegible], jutto dokonja. Koło wokoło Boži woheń a ßurowa horzota wſchudźom; a mjes tym wobora dźěła, hacž ßo jim wſchěm pót ſ woblicža lije. Wody je tu na ßbožo doſcž; ale je to tež jeniczka ſtudnja we Wěteńzy. W domje ßamym mjes tym próſdni njepſchihladuja. Tam rumuja jedyn pſchemo druheho, wažniſche wězy a wſchědne, kaž dźě to bywa, hdyž khwataſch a njewěſch, ſchto cziniſch. Dźowka czěri poßlednju jałojczku ſ dwora, kotryž je napjelnjeny ſ duſchazym kurom. Druhi ſkót ßu hižo wſchón ſa bróžnju ſwuczahali. Tu ſteja nětko konje a kruwy, koſy a czełata, k rjeblowanymaj woſomaj pſchiwjaſane; mjes nimi běhaju ßwinje, a na plocže polětuje pjerina. Sa khłódnym ſahonom majßa ſteja kołcže; ale ßamo tam je pczołkam hiſchcže czopło a njeměrnje frunczo czwěluja wſcho, ſchtož jim naprěki pſchińdźe. Wbohi ſkót ruje a bjeczi, rjehota a gagoze, tak tyſchnje, ſo mohł płakacž. Ale nichtó nima khwile jón hladacž; ſchtóž njeje pſchi ßykawje, tón pomha druhdźe. W ſahrodźe leži hižo zyła hromada domjaceje nadoby nakopjena; kaž ßy tam ſtajił abo czißnył, tak tam wſcho leži. A pſchezo wjazy noſcha a wjazy, a hromada roſcže. Druhdy drje něſchto ſaſchczerczi. ale ſchto wo to, byrnjež ßo ſchkleńczany khamer rosbił, hdyž jenož ßo njepali.

Sſłónzo khila ßo k horam a njepali wjazy kaž wodnjo; tež woheń poſbywa mozy. Tam a ßem płomjo hižo haſcha, a hdźež ßo hiſchcže žehli, tam jo bórſy poduſcha. Strach je nimo: ſtatok je ßo ſakhował. Njech ßu tu w měrje a njech nětko ſaßo nuts noſcha, ſchtož ßu runje podarmo ſwunoſcheli! Nuſnota bě ſaßo wulka, a pſchihladowarjo běchu tu wſchudźom na puczu. Tohodla měſach ßo tež ja ſ procha a běžach dale do wſy. Sa Delanezami palachu ßo hiſchcže tſi ſtatoki. Pola poßlednjeho ſaſtach. Jow bě Boži woheń wuſchoł; na běłym dnju; kak, to nichtó njewě; praja, ſo ßu jón dźěczi ſamiſchkrike. Je ßo tu nimale dopaliło. Sſłomjany kryw je ßo dawno ßypnył, a hołe hrjady tu jenož hiſchcže ſteja, zyłe žehliwe; ale tež te ßo drjebja a ßypaju koſok ſa koſokom. Do ßuroweje horzoty ſadunje jenož druhdy zuni wětſik a wokhłódźuje nam roshrěte czoło; wohnjej pak je to nowa zyroba, nowe promjenja žehliwych ſchkrow wu-

Veteranojo ſ lěta 1896.

Na 40lětnym dnju bitwy pola Adua ßo, kaž hižo pißachmy, pólna Boža mſcha pſchi wołtarju wótczžny we Romje wotmě. Na tutej mſchi wobdźělichu ßo tež veteranojo ſe ßwojej khorhoju, kiž běchu ßo pſchi tutej bitwje wobdźělili. (Preſſefoto, M.)

So z milijonarom stać . . . a potom woči na přeco zańdźelić . . .

Stawiſna ſkupoſcže.

(Skónczenje.)

Nětko běſche hižo ſchěſcž dnjow, ſo bě ßo Handrij pſcheczłiwo operaziji rosßudźił. Sły tydźeń, ſa khoreho tak derje, kaž ſa jeho hoſpoſu. Lěkaŕ bě wſchědnje někotre raſy pſchiſchoł a bě ßmjerczi ſe wſchěmi móžnymi ßrědkami pſchezo ſaßo ſadźěwacž mohł. Dźenßa pak měješche ßo ſ Handrijom wožebje ſlě. Wón ſe ſnmizu ßo bědźo zyle ſamylene wězy rěczeſche. „Dajcže mi moje czrije“, wón nawjeczor nadobo Madlenje pſchikaſa, jako tuta wěrjeſche, ſo je ßebi Handrij na wokomik wußnył. „Dyrbju na ſhromadźiſnu milijonarow... hej... hnydom mi nohu dajcže“, a jako lěkaŕ na to ſajmipi: „Hu.. ſchto tón nětkole ſaßo chze... wostaj mje..: ja dźě žadyn wopradźity milijonar njejßym... ja mam tola dwě noſy.. wopradźity milijonar ma jenož jenu nohu... Hej, Wroblo... pjenjeſy dyrbju měcž.. wěz khwata!“

Jako jeho lěkaŕ ſa ruku wſa, wón wótſje ſareji: „Doſcž ...niz ruku, niz ruku... ſ nohu je doſcž.. ow — wſchitko chze mi ſebracž — wſchitko“ Potom jeho ſaßo mozy wopuſchczichu. Lěkaŕ pak ſ hłowu wijo bórbotaſche: „Haj, haj, tón krócž wo wſchitko dźe, Kudźela.“ Dołho wſchak njetraješche, jako ßo Handrij nadobo wopraſcha: „Je tu liſtowy hižo pobył?“ a jako Madlena, ßnadź dwazety ras dźenßa rjekny, ſo njeje pſchiſchoł wón ßwojej wóczży ſaßo ſaczinjiwſchi ſe ſprózným hłoßom ſcheptaſche: „Ow, hdy by tola bórſy pſchiſchoł — njemóžu wjazy dołho — czakacž.“ Nadobo khěžiny ſwónczk ſaſwoni, a ſtary ßo ſaſtroži, jako by jeho woßa ſkałała „Wón to je — wón to je —“. wón ſareji. „Hej, Madlena, khětſje, — wotewſmicže jemu.“ A hoſpoſa ſa khwilku ßo wróczi wſchi jenož powě: „Pjekaŕ tu běſche, kotryž je khlěb pſchinjeßł.“ Handrij pak, kotryž tež na ßmjertnym łožu hiſchcže ſe ſwuczenja njepſchińdźe, ſ dybawym hłoßom dźeſche: „Nadźijomnje niz tak mjehki khlěb, kotryž je njeſpory“. A potom zyle njepoßrědnje ſaßo: „Je Janak ſchtom nětko po prawom wudźěłał, hej?“ — „Ně“, Madlena połwótſje wotmołwi, „chze hiſchcže czakacž, dóniž njebudźecže ſaßo ſtrowy.“

W ſtarym pak ſtaroſcž wo ſemſke wobßedźenſtwa pſchezo hiſchcže móznje ſcherjeſche, a wón napinajo ßo rjekny: „Hdyž Janak potom ſ dźěłom ſapoczina, potom mi derje kedźbujcže, Madlena, ſo wón krónu tež niže ßmužki njewotrěſa — hewak ßym ſaßo ſchkodowany.“ Lědy bě ßwoju ßadu dokóncził, jako ßo wonka woſpjet ſwonjeſche. „Ale nětkole“, wón ſareji, „nětko je pſchiſchoł — nětkole je wulki wokomik pſchiſchoł — kedźbujcže.“

Madlena bě ſaßo won běžała, mjes tym ſo ßo lěkaŕ prózowaſche, khoreho ſměrowacž.

„Schto, ja dyrbju hiſchcže ſměrom woſtacž, nětkole — hdyž krótko pſched dobyczom ſteju — wějcže dha, ſchto ma to rěkacž — hdyž je człowjek ſkónczne ßwój ſaměr docpěł — ale — czuju ßo nětkole nadobo ſaßo ſtrowiſchi — je mi ſaßo zyle lohko — wulki wokomik mi nowe mozy dawa — czuju — budu ſaßo ſtrowy.“

Potom ßo Madlena ſ liſtom w ruzy wróczi wſchi hižo w durjach ſawoła: „Liſt ſ banki“.

„Dajcže, khětſje“, ſtary jakotaſche, ale ruzy jemu tak tſchepotaſchtej, ſo dyrbjeſche jemu lěkaŕ pſchi woczinjenju liſta pomhacž. A hdyž běſche potom ſa dychom łójo czitał, wón runja błudnemu ſareji: „Docpěte je — tu mam — Wrobl je ſapłacził — dwanacže tyßaz — tu je wuczah ſ banki — knjes lěkarjo — Madlena — ſcže ßłyſcheli — tu, pohladajcže — czorne na běłym — milijon — haj — hladajcže jenož na mnje — tu wopradźity a žiwy — milijonaŕ pſched wami leži.“

Pſchi tutych poßlednich ßłowach jemu hłóß ſaßo ſapowědźi, ale hiſchcže jónu ßo ſhraba a człowjek to widźeſche, ſo wón nětkole ßwój poßledni ſbytk žiwjeńſkeje mozy wopruje: „Nětko móžecže mi nohu wotewſacž, lěkarjo — nětko chzu riſiko na ßo wſacž — czińcže — prjecž ſ nohu — ja dźě ßym — ja — dźě ßym — nětkole — mi — mi — li — o — oh —!“ Poßlednja ſłóžka běſche jenož hiſchcže ßłaby dychot a wón tute wažne ßłowo, kotrež bě jeho žiwjenja wutk a žadoſcž było, wjazy njemóžeſche dowuprajicž . . .

„Božedla“, Madlena ſareji, „wón njebudźe nam tola . . .?“

Tola lěkaŕ, kotryž bě ßo nad ſtarym ſkhilił, kiwny, ſo by mjelczała. Hnydom bě położenje dopóſnał, a haczrunjež bě hižo tak někotreho człowjeka wumrěcž widźał, běſche jemu tola zyle ſpodźiwnje wokoło wutroby. Wón wot łoža ſtupiwſchi jenož krótke ßłowczka rjekny: „Je kónz . . . Boža ruczka je jeho ſajała.“

Hoſpoſa pak, kotraž bě Handrijej ßydom lět ßwěru hoſpodaŕſtwo wjedła, a ßo po něczim na wožebitoſcže tuteje ſkupeje duſche ſwuczila, tutu ßmjercž jako wulku ſchkodu ſaczuwajo nětko wótſje a bjes pſcheſtacža płakacž ſapocza. Jedyn pokoj wſchak bě ji woſtał. „Bohu budź dźak“, wona ſapłakowaſche, „nětko je wón to tola hiſchcže doczakacž mohł.“

Lěkaŕ khutnje ſ hłowu pſchihłoßowaſche: „Haj, haj, je jón doczakał, tón milijon . . . ale wón je jeho ſdobom ſkónczował.“ Potom k łožu ſtupiwſchi ſ hnutym hłoßom dźeſche: „Saińdźełmy jemu wóczży, njetrjeba dźě nětko wjazy kedźbowacž, ſo na ßwoje pſchińdźe.“ jk.

prażnu ſ płomjenjow, rospłunu w powetſje a letaju daloko a ſchěroko. A mjes tym to praſkota, ſchkrſebota na oſchatrje kaž w kotole warjaza woda, a wuhloczorne ſornjatka noweho žita ronja ßo do ſeßmudženeje trawy! Njedaloko ſakhadźa ſkót a ſkiwli, dźěczi płakaju, wſchitko żałoſczi . . .

Njeběch hacž dotal żaneho wjetſcheho wohnja widźał; ras drje pſchihladowach, hdyž ßo Wotrow paleſche; ale to bě naſdala, dóſchoł tam njeběch. Dźenßa widźach ſ bliſka prěni a kajki! Hladach, hladach — a bjesdźak woſtach. Stejach khwilu kaž wo ßnje. Nadobo wubudźi mje nowy hołk ſ mojich myßliczkow. Pſchihna czrjóda ludźi; ſeſtorkachu mje na bok, hdyž ßo njehibach; ſa nimi jědźeſche ßykawa. Schto ßo to njeczini? Domoj tola njejědu, to njebychu tak njemdr[illegible]. Jědźechu k Delanezom!

Na wjeczor bě ßo ſaßo wětſik ſběhnył, a tón nawě Delanezom zyłe horſchcże ſchkrjow do dwora. Bórſy ßo na ßłomjanej tſěſche ſaßwěczi. Wohen rosſchěrjeſche ßo ſe ſatraſchnej ſpěſchnoſczu, a jena ßykawa tu niczo wuczinicž njemóžeſche. Nimo toho njedawaſche ſtudnja wjazy doſcž wody, a dyrbjachu do hata. Tón pak běſche daloko. Wſchě ßykawy, kotrež běchu pſchijěłe, dyrbjachu ßebi pomhacž. Bě jich na tſinacże, ßamo Kinsbórkſku možachmy tu widzecž. A kelko hakle bě ßo ſ nimi ludu pſchiwjeſło a pſchihnało! Wětenža ßo zyła mjeŕwjeſche ſ zuſymi a — a ſ pałoſczakami, kotſiž ßebi tajkeje ſkładnoſcže wuńcž njedadźa. Haj, dwójzy bicži ßu wboſy ludźo, kotrymž je Boži wohen ſnicził domſke, hródźe, bróžnje, hdyž jim potom nahrabny paduſchny lud též hiſchczo to bjerje, ſchtož ßu ßebi ſ nuſu ſ płomjenjow wukhowali. Delanezy ßu tajkich ludźi ſeſnali, dokelž czi rumowachu něſko hižo druhi krócž.

Wohen ßam ßo ſbožownje podußy, a twarjenja ßo jenož mało wobſchkodźichu. Wobora bě cziniła, ſchtož móžeſche a ſaßłuži ßebi wſchu czeſcž a khwalbu. Wětſik woczichny, a ßłónczko dźěſche lehnycž. Czmiczka pokry zyłu krajinu a ßykawa ſa ßykawu jědźeſche domoj. Nan bě ßo pſchi wſchěm dźěle pſchepocził, wołmjany pjeſlk czinjeſche jemu něſko dobrotu. Bórſy puſchczichmoj ßo též mój ſa klóſchtrſkej ßykawu. Sa Czochez ßwjeczatkom ßo hiſchcże jónu wohladnychmoj. Wětenža bě do czmy ſawalena. S khwilemi ßo hiſchcże tu a tam ſaßwěczi, a we krejczerwjenych płomjenjach pokaſowachu ßo hróſbne zarowaze rospadanki ſpalenych domow. Na módrym njebju pak ſkhadźachu hwěſdźiczki, a měßaczk je wodźeſche a ßměјkajo ſhladowaſche ſ pokojnym wobliczom na ſemju kaž wſchědnje, jako by ßo niczo njeſtało.

Robota

Někotryžkuli człowjek ßebi myſli, ſo ma ßo ſlě na cže, pſchetož wón njehlada niže, ale pſchezo wyſche wón njeſpomina abo njewě abo njecha wědźecž, kak ſańdźenych czaßach bě, a kak czežko ßo naſchi wótzo hiſchcże pſched 100 abo 120 lětami měјachu. Ja jo wěm, ja ßym jo widźał. Ja chzu tu jenož na jene, na robot w Sserbach ſpomnicž. Bur dyrbjeſche lěto wot lěta wotroczka a ſpſchah konjow abo wołow, ſahrodnik dźow ku abo wotroczka knježkej dźerżecž; tuczi měјachu kóždźiczki dźěławy dźeń na robotu jěcž abo hicž a darmo knježe pola, łuki, haty, hdyž ßo wobßywachu, wobdźěł łacž. A khěžkarjo měјachu w žnjeńſkim czaßu pak pak 20 pak 24 dnjow roboty. Kóžde ranje abo wjecz pſchińdźe ſchoßaŕ abo hejtman kaſacž, hacž ma bur abo płuh abo brony, a ſahrodnik, hacž ma kopacž, mo ku abo hrabje atd. ßobu bracž. A w ſymje měјachu boczenjo knjeſowe žita młóczicž abo knježe ryby měſtow woſycž atd. To bě jena robota. Druha bě ſo dyrbjachu na Michała wſchitzy młodźi hólzy a wſchit ke młode holzy na knježi dwór pſchińcž, hdźež měјach ßo do rjada ſeſtupacž. Potom ßebi ſchoßaŕ a hejtman tych wubraſchtaj, kiž měјachu na nowe lěto na knje dwór na ßłužbu pſchiczahnycž. Potom hakle ßmědźa ßebi burja ßwoju czeledź pſchiſtajecž. A kajka wulk mſda ßo na dworje płaczeſche! Dźowka doſta połdr tolerja a wotroczk tſi tolerje na lěto a kóždy tydź pokrutu czorneho khlěba, kotryž nichtó jěſcž njemóžeſche. Swjetſcha ßebi jón doma ſa lěpſchi ſaměnichu. a knjež khlěb tam potom ſkót doſtawaſche. Holzy dyrbjachu pſch. wſchě hromadźe w kruwaŕni na wyßokowißazej mjenowanej „kruwjazej klětzy" nozowacž, ſchtož bě tola jara wohidne. Tohodla ſamožtczi ſtarſchi pytachu knjejſtwa ßwoje dźowki wot tajkeje ßłužby wukup Sſwobodni wot wſchitkich tychle robotow běchu klóſch ſzy podadnjo. — Schto dha bychu naſchi nětczíſchi hol darjo a czeladnizy prajili, hdy bychu ßo tajke czaſy ßo wróczike?

Jan Melda.

Budyske stawniske powěsće

Sſrjedu 4. měrza 1936.

Wumrěli ßu: 3. 3. Marja Selma Möchel rodź. Liebigez, mandźelſka techniſkeho pſchiſtajeńza, 55 — Marja Khryſta ſwud. Höhnina rodź. Bräuerez, in lidna rentnaŕka, 77 lět. — 4. 3. Korla Wilhelm złowniſki inſpektor na wotpoczinku, 78 lět. — Korla Aug Bar, invalidny rentnaŕ, 76 lět.

Pſchipowědałoj ſtaj ßo: 4. 3. Richard taŕ Worbs, rataŕſki dźěłaczeŕ w Pomorzach a Jda Reimannez, kuchinſka holza w Budyſchinje.

Radio

Pjatk, 6. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho gramma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 11 wopomin Hanſa Schemma. 20,10 rejwańſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11 minanje Hanſa Schemma. 18 hudźba k ßwjatokej. wjeczorny konzert Drježdźanſkeje filharmonije.

Hiſchcże wažne ſ dnjowcho programma: Hamburg: 21,10 wjeßoły wjeczorny konzert. Stuttgart: 20,10 hodźinje wjeßoleho ßwjatoka. Mnichow: 20,10 wo kach. Win: 19,50 ßwjedźeńſki konzert. Warſchawa: ſymfoniſki konzert.

Mudraczk. Wuczeŕ: „Praj, Młynko, ſchto by wſał, poł kruſchwy abo wóßom ſchěßnaczinow kruſch" — Młynk: „Mi je wſcho jene, dokelž je to toßame." — Wuczeŕ: „Zyle prawje. Czehodla ßo tak ſchibale ßmějeſch. Pórchmano?" — Pórchman: „Mi njeje to wſcho jene." — Wuczeŕ: „Tak? A czehodla niz?" — Pórchman: „ Wy jenu kruſchwu do wóßom ſchěßnaczinow roskrajecž, njeſbywa wjele brěczki wjazy w njeje."

Najmjeńſche lětadło Němſkeje.
Na Mnichowſkim lětaniſchczu w Oberwieſenfeldźe konſtruktor Deicke ßwoju najnowſchu konſtrukziju najmjeńſcheho němſkeho lětadła pſched nowinaŕſtwom pſchedwjeduje. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Duchakhory

Miklawſch Njehork we Wonezach bě jednory pobožny ßerbſki bur. Dźěl jeho polow běſche pſchi lěßu, na kotrehož kromje ſtojeſche kapałka, poßwjeczena ßwj. Antonijej Paduanſkemu. Kóždy krócž, hdyž nimo kapałki kroczeſche, poſaſta tam, pokłakny ßo, czeſczowaſche ßwjateho a proſcheſche jeho wo ſaſtupnu próſtwu, ſo by Bóh luby Knjes we ßwojej njeſkónczuej miłoſczi chzył jeho hona a druhe wobßedźenſtwo pſched ſchkodu ſakitacž, jeho a jeho ßwójbu pak jónu dowjeſcž do njebjeſkeho kraleſtwa. Tak též tam dźenßa klecżeſche hłuboko podnórjeny do pobožnych modlitwow a njepytny tſjoch měſchczanſkich po najnowiſchej módźe ſdraſczenych knjejykow, kiž bliſko ſtojizy jeho wobkedźbowachu. „Ně, człowjek wěrił njeby, ſo je w naſchim rosßwětlenym czaßu hiſchcże móžno, ſo tu muž kleczi a ßo někajkemu drjewej modli. Toho dyrbimy tak k lěpſchemu poměcž, ſo ſpóſnaje, kak hłupy je a ſo budźe naſchu mudroſcž wobdźiwacž."

Tak wukładowaſche jedyn ſ tutych nowoczaßnych mudraczkow. — Njehork pſches hłóß zuſeho ſe ßwojeje pobožnoſcże wubudźeny, ßo pokſchižowa, ſtany, wſa ßwoju łopacž na ramjo a chzyſche ßo domoj podacž. Zuſy pak bura pſcheczelnje poſtrowichu a jedyn ſ nich rjekny:

„Luby wujo, — dowolcże, ſo waß tak mjenuju, — wy drje ſcże w nuſy a tuž ſcże tu jeneho ſemrěteho abo, kaž wy prajicże, ßwjateho abo ßwjatu wo pomoz proßył. Hlejcże, to dźenßniſchi dźeń wjazy trjeba njeje. Człowjekowje ßu dźenßa tak mudri, ſo ßebi ßami pomhaja, njetrjebaja po kolenach łaſycž a nikoho wo pomoz proßycž. Wy drje żane nowiny njeczitacże a tak njewěſcże, kak wulke wunamakanja ßu ßo pòßledni czaß ſtałe."

„To je wěrno, ſo nowiny njeczitam. Njewidźu wjazy derje, ale něſchto noweho pſchezo rad ßłyſchu."

„Duž ßłyſchcże. Lětßa je wulka wuſtajeńza we wulkim měſcże Schpaniſkeje, w Barcelonje. Dokelž je tam wſchitko katolſke, tak chzychu tam též tu hacž do mróczelow ßahazu wěžu pſchi htowney zyrkwi we Winje — Schczěpanowu wěžu — měcž. Schto czinicž? Běchu jim k woli. Zyłu wulku kamjeńtnu wěžu ſkładźechu do truhłow a póßłachu ju do Barcelona a tam ju ſaßo ſeſtajachu."

„A ßu ßebi to Winjzy lubicž dali, bjes wěže bycž?" wopraſcha ßo Njehork.

„We Winje ßu mjes tym runje tajku, kaž prjedawſcha bě, ſ papjery ſtajili."

„Ně, człowjek wěrił njeby", měnjeſche Njehork, „ſchto ßwět wſchitko dźenßa njeſamóže."

„Haj, to ßo dźiwacże", rjekny druhi, „ale hiſchcże wjele dźiwniſche wězy ludźo dźenßa dokonjeja. W czopłej Afrizy chze ßo ludźom pſchezo picž. Tuž ßu tam koſy plahowali, kotrež hnydom hotowy kofej deja. Maja tam dwě družinje, czorne a běłe. Czorne deja czorny a běłe běły kofej. Ludźo maja na paßu wokoło žiwota pſchezo hornczk wißajo a tak móža ßebi kofeja nadejicž, hdyž chzedźa. A ſchtóž pſchi dejenju koſu kruch poſtorka, tak doſtanje hiſchcże jako pſchidawk někotre kulki zokora."

Sso ßmějo, praji Njehork: „Tajku koſu chzył rady měcž, to by dobrota była ſa zyłu moju ßwójbu."

„Njewěmy", měnjeſche tſeczi, „hacž hiſchcże lěpſche wězy, hacž ſ Afriki, ſ druhich hwěſdow njedoſtanjemy. Pſched tydźenjom ßu prěnju železnizu na měßaczk dotwarili. Naſche tworuje njemóža něſko dodźěłacž, tak wjele tam ludźo kupuja. A ſo njebychu woſy próſdne wróczo jěłe, tak je nakładźa ſ měßaczkowymi kamjenjemi a twarja ſ nich khěže ſe naměßacznych."

„Wulkotnje, wulkotnje", ſawoła Njehork, „haj, ßwět je woprawdźe daloko pſchiſchoł.

Wy moji, lubi knježa, ſcże mje tak dobroczirwje powuczili a tuž chzu ßo též ja wam ſa waſchu wuczbu dźakowny wopokaſacž. Móžu wam jara dobru radu dacž. Jowle widźicże kapałku, ßwjatemu Antonijej Paduanſkemu poßwjeczenu. Tu ßu mnoſy ßo pobožnje modlizy pomoz namakali. Pſched krótkim též człowjek, kiž na roſum czeŕpjeſche. Radźu wam, lubi knježa, ſo byſchcże též wy ßo tu pokłaknyli a prawje ponižnje wo rosßwětlenje roſuma proßyli, móže bycž, ſo též wy tu pomoz namakacże."

Kaž poß, hdyž je ßebi puki doſtał, tak czehnjechu mudraczkojo dale. Njehork pak jim wjeßele pſchiwoła: „Duž božemje a niczo ſa ſło!"

Pater Romuald Domaſchka.

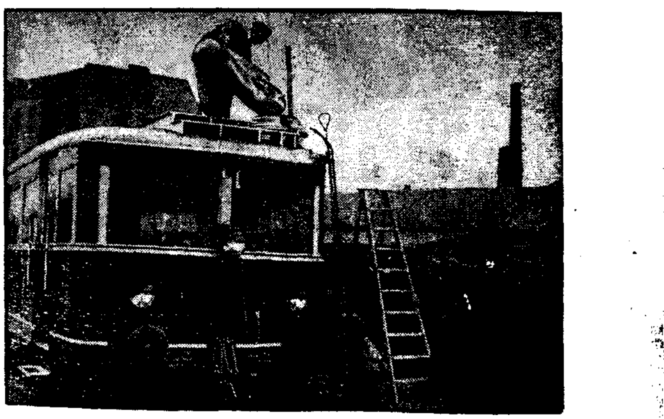

Prěni płunowy czěrjazy wós.
Kaž dotal w automobilowej induſtriji, tak ßu něſko též w železniſkim wobkhadźe ſ wuſpěchom ſpytali, tory ſ domjazymi czěrjazymi ßrědkami měſto pary wužicž Na wobraſu widźimy, kak ßo prěni khmany czěr wós pſchedwjedźe, kiž ßo ſ anthrazitowym płunom czěri. (Weltbild,

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wołedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 56

Budyšin — Pjatk 6. měrca 1936 — Bautzen

Lětnik 95

Dr. Ley Drježdźany wopytał

Kaj hižo wczera pißachmy, běſche němſkoſtatny organiſaziſki nawjedowaŕ dr. Ley ßrjedu dopołdnja ſ Barlina do Drježdźan pſchileczał. Wón chzyſche pſchihoty němſkeje dźěłoweje fronty w ßrjedźnej Sakſkej na bliſke wólby do dowěrniſkich radow pſchepruhowacż a ſnowa do dźěła dźěławcho wobydleŕſtwa ſakſkeje župy pohladacż.

Najprjedy pak ßo wón druhemu nadawkej wěnowaſche, kiž ma jako němſkoſtatny organiſaziſki wjednik ſtrony dokonjecż. Hdyž běſche jeho župny nawjedowaŕ ſtronjan Mutſchmann wutrobnje powitał, wón w ßłužbnym twarjenju němſkeho bohota prěnich 51 ſtronjanow Sakſkeje wuſběhny, kotſiž ßu ßo ſwubrali, ſo bychu ßo we jenym tſjoch ſtroninych rjadowych hrodow jako doroſt wjedniſkeho korpſa w hibanju lěto dołho wukubłali.

Popołdnju ßo ſtronjan dr. Ley na rosrěczowanju župnych nawjedowarjow ßrjedźneje Němſkeje wobdźěli. Nimo ſtronjana Mutſchmanna běchu hiſchcze ſtronjenjo Sauckel (ſ Durinſkeje), Jordan (ſ Halle-Merſeburga) a naměſtny župny nawjedowaŕ Magdeburgſko-anhaltſkeje župy Eggeling pſchitomni. Rosrěczowanje ßo we župnym domje nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony wotmě.

Potom ßo dr. Ley do dźěłaŕnje firmy Seidel a Naumann poda, hdźež na poßedźenju dowěrniſſeje rady rěczeſche. Tuta rěcž ßo wjeczor we wurěſkach na Lipſczanſki radiowy ſczelak pſchenjeße.

Wjeczor němſkoſtatny organiſaziſki nawjedowaŕ Drježdźany wopuſchczi a do Miſchnja dojědźe, hdźež běſche ßo w Hilleſkich dźěłaŕnjach 15 000 ßobuſtawow němſkeje dźěłoweje fronty ſhromadźiło. K nim dr. Ley wo wojakach dźěła a wo natwarje a dokonjenjach němſkeje dźěłoweje fronty rěczeſche.

Druhe lećenje noweho powětrona „LZ 129“

Nowy powětron „LZ 129“ je ßo ſchtwórtk dopołdnja 7 mjeńſchinow do 9 hodźin w Friedrichshafenje na ßwoje druhe leczenje puſchcził. Też tón krócż jón dr. Eckener wodźeſche. Na powětronje běſche ſzyła 90 woßobow.

Na tutym ßwojim prěnim dlěſchim leczenju powětron „LZ 129“ hłowne měſto nazionalſozialiſtiſkeho hibanja Mnichow wopyta. Wón něhdźe 150 metrow wyßoko pomaku nad měſtom lětaſche.

Kaž ßo ſhoni, ßo powětron pſchi někak pſchihódnym wjedrje hižo piatk na ßwoje leczenje poda, ſ kotrymž ßo wón offizielnje ſa lětanje dowoli. Wěſte pak hiſchcze njeje, hacž móže ßo hižo pſchichodny tydźeń wulke leczenje ſ hoſczemi po Němſkej wotměcż.

Pſchi prěnimaj leczenjomaj je ßo też powětronowa radiowa a telefonowa pſchiprawa wopruhowała. Wuſpěch běſche pſchekwapjazy. Sſamo radiowe ſtazije pſchi amerikanſkim mórſkim brjoſy ßo ſ powětrowej wobßadku rosrěczowachu.

25 emigrantow ßo ſ ludoweje ſhromadnoſcże wuſamknyło.

Němſki ſnutſkowny miniſter dr Frick je w pſcheſjenoſczi ſ němſkim ſwonkownym miniſtrom ſaßo zylemu rjadej emigrantow — ſwjetſcha židam — němſke ſtaczanſtwo wotrjeknył. Po ſakońſkich poſtajenjach ßo ſamóženje tutych njepſchecżelow němſkeho ſtata ſebjerje.

Starhemberg do Roma přijěł

Awſtriſki měſtokanzler Starhemberg je ßrjedu wjeczor ſ porjadnym czahom do Roma pſchijěł. Na dwórniſchczu jeho italſki ſtatny ſekretar Suvich, baron Aloiſi a awſtriſkaj [illegible] pola italſkeho knježeŕſtwa a Vatikana powitachu.

Wobhonjeni Italczenjo wo Starhembergowym pſchebywanju w Romje praja, ſo wone njeje offizielne. Starhemberg pſchedewſchěm jako wjednik wótczinſkeje fronty w Romje pſchebywa.

Pólski zwonkowny minister pola belgiskeho krala

Belgiſki kral Leopold je ßrjedu pólſkeho ſwonkowneho miniſtra Becka pſchijał. Kral, kiž běſche ßo generalſku uniformu woblekł a měješe jako jeniczku rjadowu pychu pólſki wójnſki kſchiž pſchityknjeny, ßo něhdźe poł hodźiny dołho ſe ſaſtupjerjom knježeŕſtwa rosmołwjeſche.

Schtwórtk dopołdnja je ßo pólſki ſwonkowny miniſter Beck ſe ßwojej mandźelſkej ſ Barlinſkim ſpěſchnikom ſ Brüſſela do Warſchawy podał.

Abesynski kěžor namjetej Zwjazka ludow přihłosuje

Abeßynſki kěžor je na namjet Genfſkeho wubjerka tſinaczoch takle wotmołwił:

„Sſmy telegramm na wědomje wſali, kiž ſcże w mjenje wubjerka tſinaczoch mojemu ſwonkownemu miniſtrej póßłali. Wſchitke ßobuſtawy Swjaſka ludow wědźa, ſo ßmy wſchitko, ſchtož běſche móžno, hižo pſched wudyrjenjom wójny czinili, ſo bychmy ſe ſprawnym ſadźerženjom ßo ſłožujo po duchu Swjaſka ludow, měr ſakhowali. Se ſranjenjom ßwojich mjeſynarodnych winowatoſczow a njedźiwajzy nětcziſchich naprawow, Italſka njepſcheſtauje nadpadowacż.

Sſmy ſa to, ſo ßo ſapocżnje jednacż, hdyž ßo poſtajenja ſrěczenja Swjaſka ludow wobkedźbuja, a bjerjemy na wědomje, ſo ßu ßo namjety we wubjerku tſinaczoch czinile, a ſo maju ßo jednanja w duchu a wobłuku Swjaſka ludow wotměcż. Naſchu nadrobnu wotmołwu ſ poßrědniſtwom naſcheho ſaſtupjerja w Pariſu doſtanjecże. Haile Selaſſie.“

Italčenjo Abesynjanow kritizuja

Wójnſki roſprawjeŕ němſkeje powěſczeŕnje w Asmarje powě, ſo tam po italſkim dobyczu w Schiru abeßynſku połnóznu frontu jako rosbitu wobhladuja.

Italczenjo pſchipóſnawaju, ſo je abeßynſki wjednik Imru wěſcże měł plan po europſkim pſchikładźe. Woni ßebi też myßla, ſo budźiſche wjeŕch Mulugeta po ſtrategiſzy wuſtojnej bitwje pſchi horje Aradamje mohł nowe ſakitańſke ſtejiſchczo wutworicż, hdy njeby po bitwje móz nad ßwojimi wojakami ſhubił.

Też wjeŕch Imru na lěwym kſchidle je był doſcż wuſchikny, ſo ßo njeje ſ rosßudnej bitwu naßadźował, kiž budźiſche k doſpołnemu ſniczenju jeho wójſka dowjedła. Wón je ßo po prěnich ſrażenjach wróczo ſczahnył. Tola tuto zofanje ßo do dźiwjeje czěkańzy pſchewobroczi.

Tola wjeŕchaj Kaſſa a Seyoum w ßrjedźnim dźělu fronty ſtaj zyle podležałoj. Wonaj ſtaj ßo do ßwojich ſtejiſchczow w Tembienſkej ſakußnyłoj a ſtaj tehodla ſahubjazym italſkim nadpadam podležałoj.

W Asmarje ßo woczakuje, ſo italſzy wojazy w bliſchich dnjach rěku Takaſſee wobßadźa. Tam móža Italczenjo ſměrom woczakacż, kak ßo Abeßynjenjo pſchichodnje ſadźerža abo hacž ßo ſe ſtrony Europy někak do wójnſkeho położenja ſapſchimnje.

Italscy lětarjo wospjet bomby na lacarett mjetali

W Addiſu Abebje je ßo powěſcż rosnjeßła, ſo ßu italſke bombowe lětadła ßrjedu rano na měſtaczko Koram bomby mjetałe. W Koramje je jendźelſki czeŕwjeny kſchiž ſ pólnymi pſchewožnymi wobaleniſchczemi ſaměſczeny. Italſzy lětarjo ßu něhdźe 40 bombow na tuto měſto czißnyli.

W Addiſu Abebje nadrobnoſcże hiſchcze njeběchu ſnate. Dotal je ßo powěło, ſo ſtej ßo dwě woßobje moriłej a tſi ßu ßo ſraniłe. Italczenjo ßu bomby mjetali, hacżrunjež je jendźelſka khorhoj a khorhoj czeŕwjeneho kſchiža była daloko widźecż. Snamjo czeŕwjeneho kſchiža je też było na ſemi wupſcheſtrjene. To ßo wſchudźe ſtawa, hdźež ſtany ſe ſranjenymi a wothladowarjemi ſteja.

Powěſcż wo mjetanju bombow na Koram ßo potwjerdźa.

Jendźelſke powěſcże ſ Deſſia potwjerdźuja, ſo je jene italſke lětadło na jendźelſke wobalniſchczo w Koramje ſe ßnadneje wyßokoſcże bomby mjetało. To ßo ſta, hacżrunje běſche ßo Italczanam ſdźěliło, ſo ßo wobalniſchczo tam ſaměſczi.

Sſydom ſranjenych je ßo moriło. Tſi ſtany ßu ßo ſniczile, mjes nimi ſtan ſa operazije. S bombami ßu ßo też někotre czežite automobile wobſchkodźile a ſ nimi wuhotowańſke wězy wobaleŕnje. Samołwite měſtnoſcże ßu ſ Abeßynſkeje jendźelſkemu knježeŕſtwu rosprawu póßłałe.

Do perſonala wobaleŕnje ßłuſcheja Londonſki chirurg a ſchtyrjo druſy lěkarjo, ſchtyrjo ſanitetni offizěrojo, ſchěſcż jendźelſkich podoffizěrow a 40 wukubłanych pomoznikow. Nimo tutych hiſchcze 20 domoródnych wojakow do wobßadki wobaleŕnje ßłuſcheſche.

Jendźelſki póßłanz w Romje ſir Eric Drummond je 18. februara Muſſolinijej pſchi rosrěczowanju nadpad na tutu wobaleŕnju ſdźělił.

Přeco nowa zabotaža w Jendźelskej

Schtwórtk rano jendźelſke nowiny wo dwěmaj nowymaj padomaj ſabotaže w jendźelſkim wójnſkim namórniſtwje pißachu. Sabotaža je ßo na bitwiſkim kſchižaku „Repulſe“, 32 000 tunow wulkim, kiž w tu khwilu w Portsmouthu pſchebywa, a na podmórſkim czołmje „H. 28“ we Weymouthu ſtała. Nowiny „Daily Telegraph“ pſchiſpomnjeja, ſo jendźelſka admirilita ſ wulkej ſtaroſczu na tute podawki ſhladuje.

Hirota dyrbi japanske knježeŕstwo wutworić

Japanſki kěžor je ſchtwórtk ſwonkownemu miniſtrej Hirocże porucził, ſo by nowe knježeŕſtwo ſeſtajał. Prynz Konoje, kiž měješe najprjedy knježeŕſtwo ſeſtajecż, je tutón nadawk doſkónczne wrócził.

Hirota je wot lěta 1934 japanſki ſwonkowny miniſter. Prjedy běſche wón póßłanz w Moſkwje. Tehodla wón Sſowjetſku Ruſku a rańſchu Aſijſku derje ſnaje.

S politiſkich worſchtow w Tokiu ßo ſhoni, ſo wojeŕſke woßoby hižo Hirotowemu pomjenowanju pſchihłoßuja. Snate je, ſo měješe ſwonkowny miniſter dotal najlěpſche poczahi k wójſku. Tehodla ßo jeho prózowanjam wuſpěch wěſchczi.

Nowe japanſke knježeŕſtwo ßo ſdźěla wutworiło.

S Tokia ßo poſdźiſcho hiſchcze ſhoni, ſo je miniſterſki preſident Hirota ßwoje knježeŕſtwo hižo ſdźěla ſeſtajał. Namórniſtwowy miniſter bu admiral Oſami Nogano, ſwonkowny miniſter Schigeru Yoſchida, wójnſki miniſter general Juiczi Terauczi, finanzny miniſter Eiczi Baba.

Wójnſik miniſter Terauczа je 55 lět ſtary. Wón je ßyn ſnateho pólneho marſchalla Terauczija. Terauczi ßo ſa wójſkoweho dowěrnika wobhladuje.

Kommunistiskeho wjednika połodnišeje Ameriki zajeli

Schtwórtk rano ßu w jenym pſchedměſcże braſilſkeho hłowneho měſta Ria de Janeiro ſnateho nawjedowarja kommuniſtow w połodniſchej Amerizy Luiſa Carloſa Preſteſa ſajeli. Preſteſa ßu hłownemu polizajſkemu hamtej pſchepodali.

Amerikanſki kommuniſt, kiž běſche khowanku kommuniſtiſkeho wjednika poliziji pſcheradźił, je na polizajſkej ſtraji ßamomerdaŕſtwo ſkucził.

Krótke politiske powěsće

Kóždy tydźeń 12 nowych wójnſkich lětadłow w Jendźelſkej.

Londonſke nowiny „Daily Telegraph“ pißaju, ſo ßo we wobłuku noweho brónjeŕſkeho programma w nowym finanznym lěcże kóždy tydźeń dwanacże nowych wójnſkich lětadłow natwari. To woſnamjenja, ſo ßo kóždy měßaz 50 nowych lětadłow do wojeŕſkeje ßłužby ſtaji.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 6. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Złe wotmyslenja druhim přicpiwa,
Štóž złósć a lesć sam w swojich myslach ma. Zejler

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer pluſ 1, najwyſchſcha dnjowa temperatura 13 ſtop. czoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer pluſ 5, najnižſcha temperatura w nozy 4 ſtop. czoploty. — Nižina nad Połnóznym morjom a nižina, kotraž ßo ſ Italſkeje k połnozy dobywa, na wjedro w ßrjedźnjej Europje ſkutkujetej. Setkowanje mileho powětra ſe ſymniſchim je k mhłó a kurjawje dowjedło. Tež jutſje naſche ſtrony ſwjetſcha na mjeſach mjes nižinu a ruſkej wyſchinu woſtanu, ſo ſmějemy wißate a błuke wjedro. — Jutſje ßobotu ßłónczko 6,33 hodź. ſkhadźa a ßo 5,51 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 5,27 hodź. a khowa ßo rano 5,51 hodź.

Wuſhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Wißate a njeſpodobne wjedro.

*

Wudawanje lěpſchinſkich wupokaſow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Budyſke měſtne wjedniſtwo.

Wſchitkim pomozy potrěbnym, kotſiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, ßo lěpſchinſke wupokaſy ſa wuhlo a zyrobu

póndźelu 9. měrza 1936 wot 9 do 1 hodźiny

w tutych wudawaŕnjach wudźěleja:

ſa ßrjedźnju měſtnu ſkupinu na Hrodowſkej haßy 12 (pſchi ßejmowni),
ſa połnóznu měſtnu ſkupinu w pißaŕni NS=ludoweho ſpomožeŕſtwa na Hornczeŕſkej haßy 19,
ſa rańſchu měſtnu ſkupinu w hoſczenzu „Lusatia" na Lubijſkej dróſy 26 (nutskhód na Pauliſkej dróſy),
ſa wjeczornu měſtnu ſkupinu w hoſczenzu „Ke kołpjej" na Židowje na Hłownej dróſy 262,
ſa połodnjſchu měſtnu ſkupinu w hoſczenzu Piwaŕnſkej ſahrodźe na Nowoſalzſkej dróſy 4.

Kóždy potrěbny ma ßo woßobinßzy na ßwoju pſchißluſchnu měſtnu ſkupinu wobroczicź, dokelž ma wón wſchitko, ſchtož doſtanje, woßobinßzy wobkruczicź. Pſchi wotewſaczu maju ßo wupokaſańſke papjery, kaž kharta bjeſdźěło~~ſcze, rentowy wupokas~~ a podobne, dźěłazy mſdowy wupokas poßlednich ſchtyrjoch njedźel, pſchedpołožicź.

Kotſiž ßebi pſchipokaſanja w poſtajenym cžaßu njewotwoſmu, njemóža ßebi je poſdźiſcho hiſchcže žadacź.

Skutk ſymſkeje pomozy němſkeho luda 1935/36.
Budyſke měſtne wjedniſtwo.

*

Wotewrjenje nowych ſkałow.

Pſchemyßłowa a wobkhodna komora w Zitawje woſjewja, ſo je ßo w naſchich wokrješach huſcźiſcho wobkedźbowało, ſo ßu ßo nowe ſkały wotewrile, ſa cžož ßo njejßu wo trěbne pſchiſwolenje ſtatneho hoſpodaŕſkeho miniſtra prózowali. Po jeho wukaſu ſ 22. junija 1934 w ſwiſku ſ pſchemĕnjenym wukaſom ſ 23. dezembra lěta 1935, je hacž do 31. dezembra 1936 ſakaſnje ſakaſane:

a) Nowe pſchedewſacźa wotewricź, ſ kotrymiž maja ßo nowe ſkały ſałožicź a ſ nich kamjenje dobywacź;

b) nowe roskuſkoważe a ſortěroważe naprawy ſa kamjeńtne materialije pſchiprawjecź;

c) dźěłaŕnje dotalnych pſchedewſaczow na zhotowjenje kamjeńtnych materialow roſſchěricź;

d) dokonjawoſcź wobſtejazych pſchedewſaczow roſſchěricź, w kotrychž ßo kamjeńtne materialije dobywaju;

e) Nowe abo dlěje hacž 2 lěcźe wotpoczoważe ſkałaŕſtwo ſa kamjeńtne materialije ſnowa do dźěła wſacź.

Pod kamjeńtnymi materialemi w ſmyßłu tuteho wukaſa maja ßo jenož tajke ſa twar puczow, železnizow a ſa wódne twary roſumicź. Wuwſacźa wot tutych pſchedpißmow móže jenož ſtatny hoſpodaŕſki miniſter pſchiſwolicź. Njeje=li ßo tajke pſchiſwolenje dało, ma pſchißluſchny ſarjadniſki hamt pſchiſjewjenje pſchedewſacźa wotpokaſacź.

*

Pſchiwaßeńſki wjeczor ſa rucznu a hubnu harmoniku w Krónje.

Jara je khwalobne, ſo firma Jeremias ludowej hudźbnej naſtrojej rucznu a hubnu harmoniku ſ woßebitymi kurſami ſaßo do ludu ſawjeduje. Pſched wjazy hacž 50 lětami ßo w kóždej wjeſy młodźina njedźelu wokoło harmonikarjow hromadźeſche a huſto ßo k tomu ſpěwaſche, ſchtož je ſawěſcźe wukubłaſo a ſabawjeſo ſkutkowało. Mjes wjeßnymi harmonikarjemi běchu huſto woprawdźiczi wuměłzy, kotſiž ſ wjetſcheho dźěła žane noty njeſnaja. Po cžiſtym ßłyſchenju móžachu zyłu ßyłu kuſkow piſkacź. Po wójnje ßo tuczi wjeßni wuměłzy bóle poſhubjowachu. Harmoniki ſtajichu ßo do kuta. Hakle w naſchim cžaßu ßo ſ pěſtowanjom wſchěch ludowych hódnotow a ſ hajenjom woßebje ludoweho ſpěwa tež ſaßo na harmoniki dopomnimy. Wczerawſchi konzert w Krónje, kotryž běſche lud wſchěch worſchtow derje wopytał, je bjes dwěla pomhał nowych pſcheczelow rucznej a tež hubnej harmonizy dobycź. Budyſzy ruczni harmonikarjo wuſtojnje zyłu rjadu pokhodow hrajachu. Dźěczi Budyſkich ſchulow, něhdźe 70 po liczbje, pſchednjeßchu na hubnej harmonizy někotre ludowe ſpěwy. Pſchednjeßenja ßławneho wuměłza Hermanna Schittenhelma běchu ſ dopokaſom, ſo ßo ſ rucznej harmoniku hodźi woprawdźe wuměłſka hudźba poſkiczicź. Jako miſchtr tutoho inſtumenta jón njewobknježi jenož techniſzy, ale roſumjeſche do pſchednjeßenych ßwojich hudźbnych pſchednoſchkow tež telko žiwjenja połožicź, ſo běchu pſchipoßłucharjo ſ toho ſahorjeni. Pſchezo ſaßo dyrbjeſche ßo na jewiſchczu pokaſacź a nowe kuſki ſahracź. Wuſnam wjeczora ležeſche bjes dwěla w tym, ſo ßo pódla jednorych pokhodowych a rejowych pſchednjeßenjow tež cžežke wuměłſke ſkładby poſkiczichu, ſ cžimž ßo dopokas poda, ſo ßo ſ harmoniku tež najlěpſcha hudźbna ſabawa poſkiczicź hodźi.

— **Kedźbujcźe na kóczki!** Spomožeŕſki polizajſki hamt nam piſche: W cžaßu hdyž ptaczki lahnu (wot 1. měrza hacž do 31. julija) maju ßo wſchitke kóczki we nozy jeli někak móžno w domje ſkhowacź a w tutym cžaßu ßo woßebje na dožahaże waſchnje pizowacź. Pſchedewſchěm ßo kóczki rano njeßmědźa hłódne ſ twarjenja puſchczecź. Njewitanemu pſchiſporjenju kóczkow ma ßo tehorunja ſadźěwacź. Kozory, kiž ßo nimaju k plahowanju wužicź, maju ßo najpoſdźiſcho ſchěſcź měßazow ſtare wurěſacź. Nowonarodźene ſkoczatka, ſ kotrychž ßo žane nimaju wocźahnycź, maju ßo hnydom bjes bołoſcźe moricź. Schtomy, w kotrychž ßo ptacźe hněſda wobkedźbuja, maju ßo tak pſched kóczkami ſchkitacź, ſo ßo dwaj metraj wyßoko wokoło ſtonka wobwjas k ſchkitanju ptaczkow połoži.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ſchtwórtkownym czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (4. dźeń) padźe dobycźe wo 5000 hr. na cžißle 34 264, 87 675, dobycźe wo 3000 hr. na cžißła 12 635, 68 111, 110 028, 112 688, 131 213, 131 977, 147 516; dobycźe wo 2000 hr. na cžißła 12 750, 33 239, 56 957, 66 967, 81 329, 83 47 101 471, 116 755, 134 621, 143 969; dobycźe wo 1000 hr. na cžißła 2006, 4666, 13 240, 13 968, 23 405, 32 9 38 679, 37 642, 55 149, 67 070, 77 686, 91 579, 108 61 108 767, 108 896, 113 183, 129 680, 142 877, 144 157, 145 358, 146 155, 148 452.

— **Dobycźe wo 2000 hriwnow** padźe pſchi wczerawſchim czehnjenju 5. rjadownje ſakſkeje krajneje lotterije na łóß cžißło 134627 do tudomneje Lehmannez lotterijoweje běrkowneje na Kamjeńtnej haßy.

S **Małeho Wjelkowa.** (Shromadźiſna rataŕſkeho towaŕſtwa.) Rataŕſke towaŕſtwo měješche ſandźenu ßrjedu w hoſczenzu bratrowſkeje gmejny ßwoje 346. a ſ tym poßlednje poſedźenje w tutym ſymſkim połlěcźe. Po poſtrowjazych ßłowach towaŕſtwow. wjednika Huniußa ſ Jeſchitz dipl. rataŕ Lohmann jara wažne prawidła wo nalětnim wobdźěłanju polow roſpominaſche. Kóždy bur ma, prjedy hacž ſe ßwojimi pólnymi dźěłami ſapoczin najprjedy ßebi podrobny wobdźěłanſki plan ſeſtajecź. Tohorunja ma ßebi hnojeńſki plan wudźěłacź, ſo by ßo paweho cžaßa hnojenja dźeržał a ßwoje hnojowe wo ſtatki prawje roſdźělił. Do pſchihotowanja ſa nalětnje wußywy ßłuſcha tež pſchiprawjenje wußywa ſe ſkhadźeńſkej pruhu, kotruž najlěpje wotrjadnik pſchewjedźe. Na drobnje ſaběraſche ßo rěcznik ſ naczinjenjom nalětnje wußywa, mjenowaſche wſchelake khoroſcźe žitowych dru žinow a poruczeſche, ſo njeby ßo žadyn ßrědk njewužity woſtajił, ſo bychu ßo najlěpſche žně dozpěłe. Do dal pſchihotow ßłuſcha pſchiprawjenje wſchěch pólnych ma ſchinow. Dale dipl. rataŕ Lohmann wo hnojenju rěcze ſche, kotrež ma ßo po wobſtejnoſcźach w hoſpodaŕſtwje pſchihotowacź. Rjaduje ßo po wobſtatku ſkotu a wulko ſcźi hoſpodaŕſtwa, kaž tež po družinje, kotraž ma ßo na polu plahowacź. Prawe wobdźěłanje pola a porjadne hnojenje pſched wußywom dawatej najlěpſche pſch wuměnjenja ſa žně, tohodla dyrbi ßo bur ſ woßebit pilnoſcźu tutomu nadawkej wěnowacź. Naſymſke wo ranje je najwažniſche. Hdyž ßo tuto njewobſtara, nje móže tež najlěpſche hnojenje njedoſtatki wotſtronicź, pſchetož ſ naſymſkim woranjom ßo włóžnoſcź w ſemi wo khowa. Po tutych powſchitkownych pokiwach ſcźěhowa někotre woßebite prawidła ſa wußywy: 1. nalětne žita, 2. ſa wobdźěłanje runkliſchczow, 3. běrniſchczow, 4. ſa plahowanje kukurizy a lena. Pſchi tym mjeno ſche rěcznik tež wupruhowane ßrědki pſcheczi khoroſcźam tutych roſtlinow a poruczeſche woßebje wobko nje wobkopnych plodow. Tež pokaſa na wažne ßrěd wězneho wotſtronjenja pjanki. Pſchednoſchk towaŕſt wym ßobuſtawam nimo měry wjele naſtorkow ſchtož ßo tež w debacźe najlěpje jewjeſche.

S **Khelna.** Dźenßa pjatk najſtarſcha woßoba na wßy Hana Rjekowa ßwoje 80lětne narodniny ßwj Narodźi ßo 6. měrza 1856 w Krynhelezach. Hdyž hiſ do ſchule khodźeſche, pſcheßydliſchtej ßo jeje ſtarſchej Schcźeńzy. hdźež měješche jeje nan na ryczeŕkuble Po ſchulſkich lětach ßama wěſty cžaß ßłužeſche. Hub mſda, kotraž ßo tehdy w Pruſkej placźeſche, pohnu ſo ßo do Sakſkeje pſcheßydli. Rady wſchak ßwoju ßłu njeměnjeſche; ßłužeſche dźěn jenož na tſjoch měſtna to 6 lět we Lahswje, 15 lět w Małßezach a ſkónczne lět na ryczeŕkuble w Delnjej Hórzy. Wſchudźe ſ najwjetſchej ßwěru a ßwědomitoſcźu dźěłaſche. Dźěło a pró jeje pucź žiwjenja krónowaſchtej. W lěcźe 1922 ſe 66 tami pſcheßydli ßo k ßwojej dźowzy do Khelna, ſo by pola njeje ßwój wjeczor žiwjenja pſchebywała. Pſche jemy jubilarzy tež na dalſche wſcho dobre.

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.

Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

20] (Pokračowanje.)

Z prawdu rjec, wosadnicy so přišedši na městno hroznje zjebachu. Nadźeli so běchu, zo nadeńdu na ležownosćach, za wosadu postajenych, pola a lěs, a namakachu jenož lěs, kotryž dyrbjachu sej najprjedy wudźěłać. Čorne duby, čeŕwjene drjewo, bałmjane (tak mjenowane cottonwood), jasne platany a pokhmurjene hickory stojachu porunjo sebi kaž jedna murja. Husćina ta njebě k směcham, wot deleka z paproću podšita, horjeka zaplećena z lianami, kotrež kaž powjazy a šnóry ze štoma na štom přeskakujcy tworjachu tajke wisace mosty, kaž zawěški, kaž tajke wušiwane, z kćenjom pokryte płachty, a tajke huste, tajke stołčene a nakopjene, zo wóčko njedoběža daloko, kaž w našich lěsach; štóž so hłubje zapušći, tón njebja nad sobu njewohlada a dyrbješe pó ćmje błudźić a móžeše so zabłudźić, a zahłubić na wěčne. Jedyn a druhi Mazur spohladowaše to na samsnej pjasći, to na sekeru, to na wone dubiska, měrjace wjacy łohći wokoło pasa, a wjacy hač jednemu mjaknješe. Šwarnje — drjewo měć na khěžku a na palenje, ale wudźěłać lěs — 160 jutrow jedyn člowjek, pjeńki ze zemje wudrapać, jamy wurunać a potom hakle so płuha přimać, to robota na cyłe lěto.

Ale njebě ničo druheho za dźěło. Tuž tež hnydom nazajtra sej tón — a tamón swj. křiž sčini, do rukow spluny, hrabny za toporo, zdychny, machny, smokny a wot tuteje doby běše dźeń wote dnja słyšeć hołk sekerow w tym arkansaskim lěsu a z časami tež pěsnički, rozlěhowace so z wothłosom:

„Přińdźe k nam Matka,
Přińdźe do dwora.
Lubšo mi Khatka.
Mać naša khora,
Pój ty k nam na bjesadu."

Lěhwo bě rozłožene pódla rěčki, na dosć wobšěrnej polancy (lěsnej lěše). Po bokach měјachu w štworokuće khałupy (drjewjane khěžki) stać, na srjedźa pak po času cyrkej a šula. Ale do teho bě hišće dołha noha. Tu khwilu stojachu tam wozy, na kotrychž běchu swójby wobsadnikow přibyłe. Běchu je zestorkali na trojokut, zo bychu so w nich, hdy by štó jich nadpadnył, wobarać mohli kaž w twjerdźiznje. Za wozami na zbytknym zahonje polanki pasechu so mule, konje, woły kruwy a wowcy, nad kotrymiž strażowaše straž, wobstojaca z młodych, wobrónjenych pachołow. Ludźo spachu na wozach abo tež zwonka nich wokoło wohnišćow.

Wodnjo wostawachu žony a dźěći w lěhwje; zo pak běchu tež mužojo přitomni, zamóžeše so jenož póznać po łusku sekerow, z kotrymž cyły lěs ržeše. Po nocach wujachu w husćinach dźiwje zwěrjata, wosebje jaguary, arkansaske wjełki a kujoty. Strašne šěre mjedwjedźe, kotrež so wohnja mjenje boja, přiwačichu so druhdy dosć blizko k wozam. Tuž tež to so po ćmje často wutřěle karabinow rozlěhowachu a wołanja: „Na pomoc — na bestije!" Ludźo, přišedši z dźiwich teksaskich stron, běchu z wjetša wupruhowani hajnicy, a ći zastarachu z lohka sebje a swoje swójby ze zwěrinu, wosebje z antilopami, jelenjemi a buwołami; běše mjenujcy runje doba nalětnych dróhowankow tutych zwěrjatow na sewjeř. Zbytkni wosadnicy žiwjachu so z cyrobu, nakupjenej w městomaj Little-Bock abo Clares-ville, wobstojacej z kukuricoweje muki a naseleneho mjasa. Nimo teho rězachu wowcy, kotrychž bě sebi kóžda swójba stadleško nakupiła.

Z wječora, hdyž pódla wozow wulki woheń rozpalachu, da so młody lud, město zo by lehnyć šoł, do reji. Někajki herc bě sebi husle sobu přiwjezł, na kotrychž reje po wuchu hraješe, a hdyž so rozhłós husli srjedź lěsneho šumjenja a pod hołym bjom přejara zhubješe, pomhachu druzy hercej po amerikanskim wašnju, bubnujcy na blachowych dóńčkach. Žiwjenje miny so w čežkim dźěle w ho a tołku bjez rjadu a składu. Přěnja wěc bě, khału natwarić. To tež so bórzy na zelenym póslanju po zběžechu swisle khěžow a cyła přestřěń polanki bě pokryta z drobjaskami skory a drjewa a ze wšel kimi tajkimi drjewjanymi smjećemi. Ceŕwjene drj wo, abo tak mjenowane „redwood", hodźeše z lohka wobdźěłać, ale často dyrbješe sebi po daloko khodźić. Někotři sebi mjez tym natwarich stany z płachtow, kotrež běchu z wozow zdrěli. Dru zy, wosebje nježenjeni, kotrymž třěchi nad hło tak trjeba njebě, a drjewo pušćeć so bóle wo dźeše, počachu worać na městnach, hdźež kerki zarosćene njeběchu a hdźež běchu duby a hicko t. j. železne drjewo, bóle rědke. Tehdy so króć, dóniž bě arkansaski lěs z lěsom był, po rozlěhowachu wołanja: Hi — hot — br!

Powšitkownje pak tajki nawal dźěła na wosad kow spadowše, zo čłowjek njewědźeše, hdźe by prjedy ruku přiłožił, hač najprjedy khěžki twa abo lěs wudźěłować abo po hońtwje khodźić. H dom wot wšeho spočatka pokaza so, zo bě połno mócnik wosadnikow na słowo wot železnicy kupił a zo njebě před tym ženje jeje wohladał, wak njeby brał hłucheje husćiny, wosebje nic, dokelž by runje tak snadno zahony stać mohł, kotrež běchu jenož z dźěła z lěsom kryte. Wobaj, połnomócnik wosadnikow a tež lezniski přińdźeštaj drje na městno, zo byštaj dźěle wuměriłoj a kóždemu připokazałoj, što słuša, ale wohladawši, kak wěcy stoja, powjerćeśt so tam dwaj dnjej, potom so zwadźištaj a, wotjěw do Claresville pječa po naprawy k měrjenju, njepo kazaštaj so hižo — wosadźe.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wopominanje rjekow w Budyskej garnizonje

Dźeń wopominanja rjekow ßo njedźelu 8. měrza 1936 w Budyſkej garniſonje ſ wojeŕſkim ßwjatocžnym **appellom na dworje krala Albertſkich kaſarnow** woßwjeczi, na kotrymž ßo wojazy garniſony, wojeŕſke ſwjaſki, ſtronine organiſazije a ſaſtupjerjo ſtatnych a kommunalnych wyſchnoſczow wobdźěla. W garniſonje ßo na tutym dnju ſtara a nowa němſka wójnſka khorhoj na pol ſczežora wupowěßnjetej.

Pſched wopomnjeńſkej ßwjatocžnoſczu ßo po porucznoſczi garniſonſkeho ſtarſcheho, wyſchka Folttmanna, k wſchitkim Budyſkim wojeŕſkim pomnikam w cžaßu wot 8 do 9 hodź. wěnzy położa. Wotpóßłanzſtwa II. wotdźělenja 4. artilleriſkeho polka wěnzy położa k artilleriſkemu pomnikej, k pomnikej ſa 1870/71, k wopomnjeńſkej tafli ſa padnjenych nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony (na Leſſingſkej dróſy); wotpóßłanzſtwa pěſcheho polka 52 położa wěnzy k wojeŕſkemu cžeſtnemu pomnikej na Židowje (na Hrodźiſchczu), k cžeſtnemu pomnikej na dwórniſchczu a k pomnikej kavallerije w Pětrowſkej zyrkwi.

Wopomnjeńſka ßwjatocžnoſcž w Krala Albertſkich kaſarnach je ſjawna. Sa pſchihladowarjow je nutſkhód ſ Pauliſkeje dróhi wotmyßleny. Sſwjatocžnoſcž ſapocžnje w 10,45 hodźin ſ pſchiczehnjenjom khorhojneje kompanije, kiž ſtare khorhoje prjedawſcheho 4. kral. ſakſkeho pěſcheho polka 103 ßobupſchinjeße. Potom wyſchk Folttmann jako garniſonſki ſtarſchi nimo fronty wojakow a wotpóßłanzſtwow pokrocži. Po wopomnjeńſkich ßłowach garniſonſkeju duchowneju, ſuperintendenta Berga a fararja Sprentzela, garniſonſki ſtarſchi porěczi. Wěnzy ßo położa k cžeſtnym pomnikam Krala Albertſkich kaſarnow, hdźež cžeſtna ſtraža ſteji. Narěczi garniſonſkeho ſtarſcheho ßo němſka hymna a Horſta-Weſſelowy ſpěw pſchiſamknjetaj. Sſwjatocžnoſcž ßo ſ wuczehnjenjom khorhojneje kompanije a wojakow ſkóncži. S wotſjerěcžakom ßo narěcž wſchitkim wobdźělnikam pſchewjeże. S wuſkim ſhromadnym dźělom ſ NS=ſaſtaranjom wójnſkich woporow je ßo poſtarało, ſo budźa ſa wójnſkich ſranjenych měſtna k ßedźenju pſchihotowane. Nutskhód ſa pſcheproſchenych hoſczi je pſchi Lubiſſkej dróſy.

Wobydleŕſtwo ßo proßy, ſo by pſchi wopomnjeczu padnjenych ßwětoweje wójny ſ wupowěßnjenjom žarowańſkich khorhojow na ßwojich domach ßwoje wobdźělenje na wopomnjeńſkej ßwjatocžnoſczi wopokaſało. So by ßo wſchitko hładko wotwiwało, maju ßo pſchikaſy wojeŕſkeje rjadowańſkeje ſłužby najßwědomiczíſcho wobkedźbowacž.

*

S Khelna. Sſobu najſtarſcha wobydlerka naſcheje wſy, Hana Njekez, woßwjeczi dźenßa pjatk ßwoje 80. narodniny. Wona ßo 6. měrza 1856 w **Krynhelezach pola** Klětneho narodźi. Po někotrych lětach ßo jeje ſtarſchej do Schczeńzy pſcheßydliſchtaj, hdźež nan měſtno jako hejtman na knježim dworje pſchewſa. Schulu wuchodźiwſchi ſłužeſche tu někotre lěta. Mſda běſche w Pruſkej jara niſka. So by wjazy ſłužiła, pſchiſtaji ßo do Lahowa a wosta na tutym měſtnje ſchěſcž lět. Szyla jara mało pſcheczahowaſche. Tak ſłužeſche poſdźiſcho w Małßezach, 15 lět a na ryczeŕkuble w Delnjej Hórzy ßamo 26 lět. Wſchelaku nuſu a horjo ſłužowſkeho žiwjenja pſchětra. Ale tež radoſtne hodźiny ßo jej poſkiczichu. Dowěrjeſche ßo ſtajnje ßwojmu Bohu. Jako 66lětna pſcheßydli ßo k ßwojej dźowzy do Khelna. Pſchejemy jubilaŕzy na tutym měſtnje wjele ſboža do dalſcheho žiwjenja.

S Budeſtez. (Stawniſke powěſcze.) Narodźiła je ßo: 1. 3. Oſkarej Richardej Scholczej, ſamkarjej w Małych Bołzach, dźowka. — Pſchipowědałoj ſtaj ßo: 5. 3. Arnoſcht Maks Manitz, cžiſchczeŕ w Korſymju a Hana Meta Urbanez, topžaŕka w Lejnje. — Swěrowałoj ſtaj ßo: 2. 3. Hermann Herbert Wauer, rěſnizki miſchtr w Lubiju a Jda Selma Paſoriz, pomoznica w Lubiju. — Wumrěli ßu: 27. 2. Helena Auguſta ſwud. Kießlichowa, invalidna rentnaŕka w Budeſtezach, 71 lět ſtara. — 1. 3. Erneſtina Klementina urſina rodź. Rätzerez w Cžornych Noßlizach, 82 lět ſtara. — 3. 3. Michał Groß, invalidny rentnaŕ w Małych Debßezach, 76 lět ſtary.

S Warnowczizy. Dobrowólna wohnjowa wobora wotmě tu ſańdźenu **njedźelu** ßwoje prěnje lětuſche ſwucžowanje. Hejtman P. Spank jo měſto ſkhorjeneho woborowego wjednika Heinricha nawjedowaſche. Swucžowanſke **plany** pſchepodachu ßo kóždemu towaŕſchej cžiſchczane, **ſo može ßo kóždy na jenotliwe ſwucžowanja porjadnje pſchihotowacž.**

S Kraſkez. Sańdźenu wutoru tu na **wotpocžinku** žiwy **rataŕſki** radźiczel **Mittag po cžěle a duchu ſtrowy** ßwoje 75. **narodniny woßwjeczi. Jubilar je mjes ratarjemi** ſnata a **wažena** woßoba, kotraž wſchudźe najwjetſchu **wobluwjenoſcž wužiwa.**

S Komorz. 3. měrza wotmě ßo w **naſchej** wßy pſchehladanje dworow, **na** kotrymž ßo ſaſtupjeŕ wokrjeßneho burſtwa, wjednik **wjeßneho** burſtwa a jedyn druhi k tomu **woßebje pomjenowany** wobdźělichu. Swjeßelaze **je**, ſo naſcha **burſa ſa poſtajenja** ſežiwjeŕſkeho **ſtawa** połne ſrozumjenje. **Hródźe běchu w najlěpſchim porjadku a** w kóždym **běſche** njedźiwajo **njedoſtatka pizy derje wukupowane**, **ſchtož ma** ßo rozumnemu **wothladanju pſchipiſo**wacž. **To ma** ßo **woßebje** tež **tohodla** **wuſběhnycž, dokelž** **lětſa** tež **mało** ßłomy **ſa** ßłanje. **Pſchi rospomina**nju **burja pſchilubichu**, ſo budźa, kaž jónu, **ſaßo** len **pſchěſtowacž**. Sajimawe je, ſo **ßo** wſchudźe **wothladanju** **hnoja** **wulka** wažnoſcž pſchizpěwa. Hnojowe hromady, **ko**tež **běchu** huſto jara ſanjerodźene, běchu derje **wothla**dane. **Dźenßa** kóždy rataŕ wě, kajki wuſnam ma runje **hnój** **we prawym wothladanju** ſa hoſpodaŕſtwo.

S Njeßwacžidla. (Słoty kwaß.) Dolholětny gmejnſki pſchedſtejiczeŕ a wjeßnjanoſta Jan Scholta pſched 50 lětami, 15. měrza 1886, ßwjate mandźelſtwo ſ Hanu Nowotnez ſ Jitka **pola Ratez wobſamkny.** Wot lěta 1905 hacž do 1930 je ſamołwjenjapolny hamt wjeßnjanoſty ßwěru ſaſtawał. Se 4 ßynow, kotſiž ſ tutoho mandźelſtwa wuńdźechu, ſtaj dwaj hižo na prawdźe Božej. Jubilar je 77 lět ſtary a jeho mandźelſka budźe w ſeptembru t. l. 70 lět ſtara. Wobaj mandźelſtaj ſtaj cžělnje a duſchinje hiſchcže cžiłaj a ſtrowaj. Wěſo njejßu wſchě kſchižiki žiwjenja bjes ßlěda nimo njeju ſchłe. Sſwój wjecžor žiwjenja pſchebywataj jubilaraj na dworje ßyna Jana, kiž bě hacž do novembra łońſcheho lěta ſ wjeßnjanoſtu był a kiž je dźenßa hiſchcže ſ wjeßnym burſkim wjednikom.

S Hażłowa. So by ßo rataŕſtwu trěbna žónſka cželedź wukubłała, je ßo w Hażłowje wukubłanſke lěhwo BDM ſałožiło. Něhdźe 20 měſchczanſkich holzow ßo we rataŕſtwje praktiſzy wukubluje. W lěhwje ßo jim theoretiſke roswucžjenje poſkicža.

Z Khróšćic. Zo so naš tyšeŕski mištr Jenč swěru próeuje, wšo zhotowić- štož w jeho powołanju so zhotowić hodźi, to dopokazuje dźensniši nawěšćk.

*

Syſtematiſke wojowanje pſchecžiwo runklizowej wſchi.

S Kamjenza. Hižo lětdźeßatk dołho je tutón ſchkódnik zokroweje rěpy a runklizy w Delnjej Schleſyſkej a w Anhaltſkej ſnaty. A w poßlednich lětach ßo tam ſ roſczazym wuſpěchom pſchecžiwo njemu wojowaſche, wot l. 1930 wuſtupowaſche tež w Kamjenſkim wokrjeßu a to najprjedy wokoło Kinsbórka, kotraž krajina je dotal doſpołnje ſ tutej wſchu ſanjerodźena. Kraj k ranju a wjecžoru je dźenßa tehorunja potrjechený a hroſy najwjetſchi ſtrach, ſo ßo tež hłowne plahowaniſchcža zokroweje rěpy a runklizy ſnicža. Dalſche roſchěrjenje tuteho ſchkódnika mohło ßo ſ kataſtrofu ſa zyłe rěpaŕſtwo ſkóncžicž a ſ tym plahowanju ſłotu w Němſkej njepſchewidomne ſadźěwki nacžinicž. Skoro zyły Kamjenſki wokrjeß je něłko ſ tutej wſchu natyknjeny abo leži ſnajmjeńſcha we wohroženym wobkuku. Sczěhowaze měſta a wßy leža ſwonka tuteho wohroženeho abo potrjecheneho kraja: Połcžnitza, Wulki Röhrsdorf, Brětnik, Hauswalde, Ohorn, Oberſteina, Mörsdrof, Kincž, Hruſchizy, Jědlow, Žurizy, Hłupońza, Kaſchezy, Halſchtrow, Krěpjezy, Walow, Protezy, Thonberg, Wotrow, Jaworа, Mikocžizy, Pancžizy, Kukow, Jělza, Mały Wożyk, Njeradezy, Cžaßezy, Wucžkezy, Lejno, Seſizy, Sswinańnja, Kanezy, Kopſchin, Nuknizy a Prawocžizy. We Kinsbórkſkim wokrjeßu je ßo ſ plahowanjom runklizy hižo pſched někotrymi lětami na wſchelakich honach doſzyła pſchestało. Dokelž kukuriza, hłubaty kał, morchej ßłónczna róža, Sudanſka trawa a Kulrěpa jenož jara njedoſpołnje runklizu narunaja, je ſežiwjeŕſki ſtaw po jednotliwych akzijach ſwonka Sakſkeje w tudyſchim lěcže nuſowany, w nalěczu generalny nadběh na tuteho ſchkódnika cžinicž. Statne wukaſy, kotrychž njewobkedźbowanje ßo cžucžiwje pokhłoſta, ßu ßo wudale. Tute wukaſy ßu we wſchěch gmeſnach, hdźež maja ßo naprawy pſchecžiwo runklizowej wſchi cžinicž, wuſſewiłe.

Róža służobnica

Jónu wjecžor ßedźeſche ßwójba wokoło blida. Mała holcžicžka ßo nana praſcheſche: „Nanko, cžehodla ma kóždy Hanku rad? Wſchako je tola horbata a njemóže hrajkacž kaž my druhe a cžaſto ſa ſchulu doma woſtawa; tola kóždy ma ju rad. Kak je to móžno?“

„Wěſch“, wotmołwi nan, „pohladaj na tu lampu. Je to jenož njenahladna wěz a njecžini žaneho hołka a tołka, ale cžini tutu jſtwu jaßnu a pſchijomnu. Lampa dawa ßwětło, Hanka dawa luboſcž a tohodla ma ju kóždy rad.“

Krótke politiske nowěsće

Nowy wójnſki miniſter w Grichiſkej.

S Athena ßo powě, ſo ſtaj wójnſki miniſter general Papagos a jeho ſtatny podſekretar general Platis wrócžo ſtupiłoj. Stroniny wjednik Metaxas je ßo ſa wójnſkeho miniſtra pomjenował.

Warſchawſka univerſita ßo ſaßo ſamkła.

Warſchawſka univerſita je ßo ßrjedu wośpjet na njewěſty cžaß ſamkła. Na tutym dnju běſche k ſtudentſſim wuſtupam pſchecžiwo židam dóſchło. Pſchi njeměrach pólſzy ſtudentojo 18 židow pſchebichu.

W Athenje pjekarjo ſtrajkuja.

Pjekaŕſzy pomoznizy w Athenje ßu generalny ſtrajk woſſewili. Wobydleŕſtwo grichiſkeho hłowneho měſta ßo ſ wojeŕſkich pjekaŕnjow ſ khlěbom ſaſtaruje. Knježeŕſtwo je poſtajiło, ſo maju ßo ſtrajkowazy do wojeŕſkeje ßłužby ſwołacž.

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk 6. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,460	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,265	100 čěskosł. krónow	10,28
100 šwajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 5. měrza 1936. Wobkhod njepohibowaſche ßo w zyle tak měrnych kolijach, kaž dźeń pſched tym, pſchi cžimž běſche wuwicže kurſow na akzijowych wikach doſcž njejednotne. Mjes tym ſo ſa wſchelake papjery mjeńſche nakupowanſke pſchikaſy ſe ſtrony bankowſkeje klientele pſchipowědźichu, na druhej ſtronje wotpſchedawanja kuliſzy wotdrjebjenja kurſow wjetſcheho rosměra ſawinowachu. Wěſte ſnjepokojenje ſe ſniženja dividendy pola „Eintracht“ (brunizowe jamy) ſ 10 na 8 proz. wukhadźeſche, cžehoždla ſapiß tuteje akzije naprjedy wuwoſta. Dokelž ma ßo tež ſa delnjołužiſke wuhlo ſ podobnym ſniženiom dividendy licžicž, běſche tež w tutej hódnoſczi wjetſche poſkiczenje, pſchi cžimž kurs wo něhdźe 6 proz. ſpadny. Na rentowych wikach kurſy wo něſchto mało pſchidobychu.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na poſkiczeńſkich a wotbytowych poměrach na Barlinſkich žitnych wulkowikach njeje ßo nicžo pſcheměniło. Poměrnje ßłabemu dowoſej ſe ſtrony rataŕſtwa ſteji njewulke napraſchowanje młynow napſchecžiwo, woßebje wulkomłyny w Porheinſkej abo Barlinje maja jenož poměrnje mału potrjebu, mjes tym ſo provinza běžnje ke krycžu ßwojeje potrjeby nakupuje, pſchi cžimž pak tworn ſ najbližſcheje wokoliny bjerje. Njekontingentowane khlěbowe žita, dalokož ßo poſkicžeja, ßo dale ſaměſcžeja, woßebje rožka ßo we wſchelakich krajinach žada. W pizowanſkich žitach traja ſkedźbliwe wotedawanja rataŕſtwa dale, hdyž tež je w pizowanſkim jecžmjenju wěſte wolóženje naſtało. We kymjeńtnym wowßu ßo žołte družiny bóle žadachu. We jecžmjenjach ſa induſtriju a piwaŕnje jenož ſrědka k wotſamknjenjam dóńdźe.

Wčera płacžiſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,95 hr., rožka 8,30 hr., jecžmjeń, nał. 10 hacž 10,80 hr., naſ. 8,55 hr., wowß 8 hr., běrny 3,25 hacž 3,75 hr., ßyno 3,60—4 hr., ßłoma 1,9—2,30 hr., pſcheńcžna muka 17 hr., ržana muka 12,25—13 hr., pſcheńcžne wotruby 6,60—6,90 hr., ržane wotruby 5,70 hacž 6 hr., butra 75 pj., jeja 8 pj., twaroh 25 pj., běły kał 11—13 pj., cžeŕwjeny kał 14—18 pj., morchej 10 hacž 12 pj., jědźna łoboda 20—25 pj., ßydrojty kał 25 hacž 40 pj., kólrabi 5—10 pj., porej 20 pj., kißały kał 1—14 pj., zybla 12—15 pj., tomaty 30—40 pj., ßołotej 20 pj., radiſki 12—15 pj., jabłuka 10—40 pj., měrnik 10—40 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,05 hr., rožka 8,50 hr., jecžmjeń 8,55 hr., wowß 8 hr., pſcheńcžna muka 18,25—21 hr., ržana muka 12,30—12,50 hr., pſcheńcžne wotruby 6,50—7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,75—5 hr., ßłoma 2,50—2,60 hr., butra 76 pj., proßata 12—22 hr., běhaki 35—50 hr., běły kał kg. 24 pj., cžeŕwjeny kał 24—30 pj., ßydrojty kał 30—60 pj., jědźna łoboda 40 pj., zybla 24—30 pj., ſelerij 40 pj., krěn 1,40 hr., morchej 16—20 pjenježkow.

Wiki w Khocźebuju.

Mjaßo, howjaſe 70—90 pj., cželaze 65—90 pj., ſkopjaze 80—1 hr., ßwinjaze 70—90 pj., jeja 8 pj., butra 1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij 1,40 hr., liny 1 hacž 1,40 hr., ſchcžuki 1 hr., karpy 1 hr., holbje, młode 40 hacž 90 pj., kury, žiwe punt 50—60 pj., khapony, žiwe 40 pj., jědźna łoboda 20—30 pj., ßydrojty kał 25—35 pj., cžeŕwjeny kał 15—20 pj., běły kał 10—15 pj., wirſingowy kał 25 pj., kołotej 20—40 pj., měrnik 20—25 pj., krěn 60 pj., radiſki 20 pj., zybla 15 pj., kulrěpa 5 hacž 10 pj., jabłuka 20—40 pj., worjechi 40—50 pj., lěßne worjechi 40—45 pj. — Proßata płaczachu 9—13, 14—17, 18—23 hr., běhaki 24—30, 31—40, 41—55 hr., wobkhod bě ßrěni.

Płaćizny rěžneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

5. měrca 1936 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 580	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	60—64
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	53—60
Snadnje wuwite	47—53
Najšpatniše	40—44
Swinje: 460	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 3.	4. 3.		5. 3.	4. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	bany	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	216-220	216-220	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	8,95	8,95
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Poslednje politiske powěsće

Němſki ſportſki wjednik w Stockholmje.

Němſki ſportſki wjednik ſ Tſchammer a Oſten je ſchtwórtk dopołdnja do ſchwedſkeho hłowneho měſta Stockholma pſchijěł. Němſko-ſchwedſke towaŕſtwo je jeho pſcheproßyło, ſo by jemu pſchednoſchował. Němſki ſportſki wjednik ſchtwórtk wjeczor wo „ſporcże jako ßrědnikom mjes ludami“ pſchednoſchowaſche.

We Winje ßo nazionalſozialiſtaj ſaßudźiłoj.

Pſched jenym Winſkim ſpěſchnym ßudom mějeſchtaj ßo dwaj nazionalſozialiſtaj ſamołwicż, kotrejuž winowachu, ſo ſtaj ßo pſcheczíwo ſakonju wo rosbuchadłach pſcheſchłoj. Jeju po pjecż lětach khłoſtaŕnje ſaßudźichu.

Powětrowy ſchkit w Jendżelſkej.

Jendżelſke wójnſke miniſterſtwo chze 40 milijonow Jendżelczanow ſ maſkami pſche płun wuhotowacż. Kóżda maſka dyrbi 2 ſchillingaj (něhdże 1,25 hriwnow) płaczicż. Nětkole ßo mjes jendżeŕſkim ludom pſchiruczna knižka wo ſchkiczje pſcheczíwo płunej rosſchěrja.

Baldwin da wo dowěrjenju wothłoßowacż.

Jendżelſke knježeŕſtwo je wobſamkło, ſo ma ßo pſchichodnu póndżelu abo wutoru pſchi rosmołwje wo brónjeŕſkej běłej knižy w delnim ßejmje wo dowěrjenju wothłoßowacż. Miniſterſki preſident Baldwin chze delnemu ßejmej namjet pſchepołožicż, ſ kotrymž ßo ſapóßłanzy namołwja, ſo bychu brónjeńſkim planam pſchihłoßowali.

Wjednik oppoſizije Attlee ſa dźěłaczeŕſku ſtronu napſcheczíwny namjet ſapoda. Nimo teho pak je hiſchcze móžno, ſo radikalne kſchidło konſerwatiwnych, kiž programm jako niedoßahazy wobhladuja, ſe ßwojeje ſtrony namjet pſcheczíwo knježeŕſtwu pſchedpołoži.

Senatowy wubjerk franzowſko-ruſkemu ſrěczenju pſchihłoßował.

S Pariſa ßo powě, ſo je ſenatowy wubjerk ſa ſwonkowne należnoſcże, hdyž běſche franzowſkeho miniſterſkeho preſidenta Sarrouta ßłyſchał, franzowſko-ßowjetſkoruſke ſrěczenje ſ 19 hłoßami pſcheczíwo 4 hłoßam pſchijał. Sſydom wobdźělnikow běſche ßo wothłoßowanja wſdało. Senator le Trocquer je ßo ſa rosprawjerja wo ſrěczenju pomjenował.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Das **Entſchuldungsverfahren** für den Bauern **Erich Kurt Sperling** in **Särchen** Nr. 9 iſt zufolge Beſtätigung des Vergleichsvorſchlags **aufgehoben** worden. (25 Lw. E. 64.) **Das Entſchuldungsamt bei dem Amtsgericht Bautzen.**

Radio

Ssobotu, 7. měrza ßo kłyſchi:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.10 wjeßeły ranſchi konzert. 11,40 ſa bura. 15,30 hoſpodaŕſki tydźeńſki pſchehlad. 16 wjeßele ßobotniſche popołdnjo. 18,45 ſportſki tydźeń. 19 dujeŕſka hudźba. 20 operetta „Proſcheŕſki ſtudent“.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 ranſchi konzert. 7.30 ſa bura. 8 20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 16 wjeßeke ßobotniſche popołdnjo. 20,10 opera „Proſcheŕſki ſtudent“.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma: Wrótßław: 20.10 konzert po pſcheczu. Köln: 20.10 konzert po pſcheczu. Stuttgart: 20.10 melodije ſ wjeßełych operettow.

Přiłopk

Cżěžke autowe njeſboże pola Halle.

Sſrjedu popołdnju ſajědźe pſchi wßy Domnitzy we Sſolawſſim wokrjeßu najſkerje po ſaprajenju wodźidła a ſpinadłow wotewrjeny cżěžity wós ſ pſchiwěſchakom pſcheczíwo ſchtomej. Cżěžity wós ßo hnydom ſapali a woheń ßo też na meble rosſchěri. Prěnju pomoz poſkiczi wukubłańſka ſchula NSKK. Woheń móżeſche ßo ſpěſchnje ſhaſchecż, tola wjednik woſa bě hižo morwy a też jeho towaŕiſch bě ßo cżěžko ſranił a ſ wulkimi wopalenjemi jeho ſ woſa wuczahnychu. We wjedniſkej budzy mebloweho woſa ſedźeſchtaj dalſchaj ßobujědźazaj a jena domjaza pſchiſtajena. Ssobujědźazaj ßo tehorunja ßmjertnje ſraniſchtaj, cżěžkoſranjenu holzu dyrbjachu do khorownje dowjeſcż.

Do wody ſajěli a ßo tepili.

W Sſneeku w hollandſkej Frieslandſkej ßo ſczěhwkowpołne autowe njeſbożo ſta, pſchi kotrymž 5 woßobow wumrě. Woßobowy wós ſ Leuwarden, kotrehož wjednik dróhi w Sſneeku njeſnajeſche, w huſtej mhłi ſ wulkej ſpěſchnoſczu do hłubokeje hrjebje ſajědźe. Wós ßo hnydom podnuri. Haczrunjež ßo njeſbożo w ßamej bliſkoſczi polizaiſkeje ſtraže ſta, a haczrunjež běchu pomozne ruzy ſe wſchelakimi wukhowaŕſkimi gratami hnydom k ruzy, njeporadźi ßo, woßoby ſ woſa wuczahnycż. 5 mužow a jena žona pſchi tym žiwjenje pſchißadźichu.

W paduſchnym woſu ßo ßami khloroformowali.

W Mordialloca w Viktoriji (Auſtraliſkej) běchu paduſchi dom lěkarja w jeho njepſchitomnoſczi dospołnje wurubili. Napoßledk dyrbjachu ßo trochu do ſpěcha měcż, a tohodla běchu namakane bleſche ſpěſchnje do auta ſmjetali. Hodźinu pozdźiſcho namakachu polizajſzy ſtojnizy wós ßrjedź dróhi ſtejo a tſioch muži w nim ſpizy. Schto bě ßo ſtało? Mjes pokradnjenymi bleſchemi kotrež paduſchi ßobu wjeſechu, bě też jena ſ khloroformom. Tuta bě pſchi jězbje najſkerje ßo rosrazyła. Khloroform jara ſpěſchnje ſkutkowacż pocža. Najſkerje je woſowy wjednik wós ſnajmjeńſcha hiſchcze ſaſtajicż mohł, prjedy hacż ßam do hłubokeho ſparja padny. Bjes dwěła ßo ženje hiſchcze paduſchi tak lohzy a bjes wſcheho ſpjeczowanja njeſajachu.

Towařstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe so hakle pjatk za tydźeń, potajkim 13. nalětnika. To chcyli wšitcy na wědomje wzać.

Delni Wujězd. Sſerbſke towaŕſtwo „Sahrodka“ ma pſchichodnu njedźelu 8. měrza popołdnju w 3 hodźinach pola Haſchkez ßwoju hłownu ſhromadźiſnu. Dokelž maju ßo w naſchim towaŕſtwje wſchelake pſcheměnjenja ſtacż, dyrbja wſchitke ßobuſtawy pſchitomne bycż.
Pſchedßydſtwo.

Dubrawka. Serbske tow. „Jědleńka“ ma sobotu, 7. měrca wječor ½8 hodź. pola Kroskec swójbny wječor. Přińdźće wšitcy. Předsyda.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 8. nalětnika wječor w 7 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Teichertec hosćencu. Mało překwapjenje so poskići. Spěwniki sobu přinjesć! Předsyda.

Kukow-Pančicy. Serbske wjesne towařstwa, kaž Kat. Bjesada, Lipa Serbska, dźěłaćeřske a knježnjace towařstwo, zeńdu so njedźelu 8. nalětnika popołdnju w 4 hodźinach k zhromadnemu posedźenju pola Natušec w Kukowje. Rěčeć budźe k. dr. Jurij Šołta z Budyšina wo wažnych literarnych prašenjach našeho a zašłeho časa, wosebje pak wo serbskim nabožnym pismowstwje. Bohaty wopyt so wočakuje, wosebje tež žonow.

Lichań. „Serniczka“ ſpěwa tón tydźeń hakle pjatk pola Tojrichez.

Njeßwaczidło. Sſerbſke towaŕſtwo „Jutniza“ ßo pſchichodnu njedźelu ſ khorhoju na ſemſchenju ſa wopominanje padnjenych rjekow wobdźěli. Sſobuſtawy ſeńdu ßo w czornej draſczje dopołdnja ¾9 hodźin pola Faltinkez.
Pſchedßydſtwo.

Rakezy. Sſerbſke towaŕſtwo „Lipa“ wobdźěli ßo pſchichodnu njedźelu ſ khorhoju na żarowańſkej ßwjatocznoſczi pſchi pomniku ſa padnjenych rjekow ßwětoweje wójny. Shromadźimy ßo k temu w 10 hodźinach pola Höncżez. Pſchińdźcże w czornej, ßwjedźeńſkej draſczje a w prawje wulkej liczbje. Pſchedßyda.

Ke konfirmaciji (338
Hólčace wobleki
Hólčace štrykowane wobleki
Dźěřliwe nohajcy a zoki
Otto Oßwald w Budyšinje
na Kamjentnej hasy

Lěhaŕnje Jědźeŕnje Kuchinje
Jednotl. meble
Wulki wubjerk!
Přijimam mandź. požčonki
Händchen
Blidaŕski mištr, meblowa wikowaŕnja w Budyšinje na Lubijskej drózy 17 120

Ke konfirmaciji, k prěnjemu swjat. woprawjenju,
za nalěće 394
rjany kłobuk abo čapku
W boh. wubjerku pola firmy Kurt **Märckel** Staroznaty wobkhod!
w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 6 :: Nizke płaćizny

Waš nawěštk
sym čitał w Serbskich Nowinach! Tohodla k Wam přińdu! To praje překupcam při wšěch Wašich nakupach! To sebi woni přeja a Wy móžeće tutu próstwu lohko dopjelnić z Wašim słowom a připóznaćom!

Spěwaŕske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej kniharni
w Budyšinje w Serbskim Domje

12 trjeban. jězdn. kołow
9 žonjacych kołow předa (39?
J. Schieback
w Budyšinje, Mužakowska dr. 4

[395
Tunje stupnje
za
konfirmaciju
7⁵⁰ 6⁹⁰ 5⁹⁰ 4⁹⁰
Wulki wubjerk
Heinrich Mohr
w Budyšinje
na Žitnych wikach

morgens
Ansporn und Tatkraft
zum Beginn der Tages-arbeit bringt morgens eine gute Tasse Kaiser's Kaffee. Er ist gehaltvoll und kräftig.
Dein täglicher Kaffee:
KAISER'S KAFFEE

Gardiny, rolowy
tunjo pola [59
Würker na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Ke konfirmaciji
dobre črijowe twory wšěch družin
pola firmy [396
Willy Sommer
na Serbskich hrjebach 8

Drahtgeflechte
in allen Maschenweiten Stärken u. Höhe
Stacheldraht
Koppeldraht
Rabitzgewebe
Fliegengaze

kupujeće derje pola [388
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 13

Su-li Waše črije roztorhane
přińdźće spěšnje do **wulkošewcowmje na Žitnych wikach čo. 11** znapřeća „Złoteje hwězdy“ a „Mlokoweho dwora“ 44
Alfred Gnichwitz
Dobre reelne a tunje posłužowanje.
Na póduśowanje móže so dočakać!

Míele prochsrěbak 58,— hač 135,— hr. 246
Dostać we wotrjadn. wobkhodach

Kedźbu! Kolojězdni!
Wodźidła, lětowane **1,50** hr. **spinadła 65** pj. **pedale 90** pj. **rjećaz 90** pj. **zwjena,** drjewobarb. **90** pj. **sački 25** pj. **nošadła 50** pj. **škitace blachi 75** pj. **rjećazowe kašćiki 35** pj (391
J. Schieback, w Budyšinje na Mužak. drózy 4
800 jězdnych kołow na składźe

Konfirmaciske dary,
dary wšěch družin za hólca a holcu, Marijnodolny, Mišnjanski, Krautheimski porclin, prawy wołojowy krystall, wuměłsku keramiku, nowočasnje chromowane, bronzowane a mosazne twory, konfirmaciske a Hitler-wobr
wulki wubjerk!
„Domjaca potrieb
M. Pfuhl na Zwonk. Lawskej h

Nalěčo tu je
Wusyw so započina
Symjenjernja Rauchfuß
poskića
Runklicowe symjo
dźećelowe wusywy
trawne wusywy
zeleninowe a kwětkowe sy
Jako wosebitosć:
symjo běłeho kała
symjo čeŕwjeneho kała
symjo Markstamm kała
Symjenjernja Rauchfuß
w Budyšinje, na Žitn. wikach
Telefon 2069 Telefon

Porclin
ze złotej kromku, małymi kwětkami, němskej róžu, winowym łonjeńkom, běłu nadobu. modne formy a dekors w Tafelkofejow. a čajowych serwijach prawy **Rosenthalski** porclin hromadźeńsku nadobu jako dar
Najwětši wubjerk!
Wosebje tunje płaćizny!
Domjaca notrieba M. Pfuhl nutř. Lawsk.

(393
Witane dary k zelenemu štwórtkej

Holčace drasty, štrykowane, wulkosć 45	wot	4,00 hr
Holčace ječki, štrykowane, wulkosć 45	wot	3,65 hr.
Holčace pulovry, wulkosć 45 . .	wot	2.25 hr.
Holčace šórcuchi, wulkosć 45 . .	wot	0.80 hr.
Dźěćace nohajcy, wulkosć 2 . .	wot	0.50 hr.
Dźěćace podkkolowčki, zwaha móškojte	wot	0.45 hr.
Hólčace wobleki, z trikot. podš., wulk. 45	wot	1.40 hr.
Hólčace wobleki, štrykowane, wulk. 45	wot	3.95 hr.
Hólčace kitlowe wobleki, wulkosć 45	wot	5.10 hr.
Hólčace pulovry, wulkosć 45 . .	wot	2.40 hr.
Hólčace sportske košle, wulkosć 76 .	wot	1,30 hr.
Hólčace šórcuchi, wulkosć 45 . .	wot	0.55 hr.

Wulki wubjerk! — Nizke płaćizny!
Otto Hauffe

Přiłoha
k čisłu 56

SERBSKE NOWINY

Pjatk
6. měrca
1936

Krječmaŕ:

Swjaty póst

Cicho je w Božim domje,
Womjełknył je khwalospěw…
Z hłubin duše spominamy:
Kak Bóh Knjez nas wumožił…

Křižny puć nětk kročimy,
Pruhujemy swoju dušu…
„Knježe Božoh', wusłyš nas —
Žohnuj tu naš zeḿski čas!

Pokoj daj nam w našim byću,
Zo na puću žiwjenja
Swjaty křiž nam pokaza
Dróhu horje do njebja!"

Syrotka

Sſłónzo bě wuſtupiło ſ czorneho lěßa kaž nadzija ſe ſrudneje wutroby. Na czorno=módrym njebju ſtejeſche k wjeczoru połny měßaczk, blědy kaž jandzel ßmjercze, wuwidzeny kaž dopomnjeńka na ſhubjene ſboze w zarowazej wutrobje.

Dzěch po dróſy a hladach ſrudnje na ſrudny ſczin blědeho měßaczka. Mój Bozo! So měßaczk, tutón noſcheŕ ſrudoby, tež wo dnjo na człowjeka ſ njebja dele hlada! Naſymſke pawczinu mi wokoło woczow lětachu, woßyzy a lipy pſchi dróſy ßo tſchaßechu a dyrkotachu kaž bychu zakoſczike a druhdy padze mi k nohomaj zołte liſczo kaž ſwjadła ßylſa.

Bě mi dziwno. Pſchińdzech k wßy, pſched kotrejž bě kerchow, ſ bělej murju wobdaty. Wokoło kerchowa ſtejachu mózne kaſtanije. Sſydzech ßo na trawnik do zołteho ſpadaneho liſcza, ſahwiſdnych na ßwojeho pßa a wſach do ruki cjagan (kij, kotryž je ſ dobom tež piſchczałka). Mój Karo lehny ßo mi k nohomaj a ſatſchaßowaſche ſ hłowu, kaž by ßo mi dziwał, ſo ßym tak ſrudny. Saſtajich piſchczałku k hubomaj a poczach ßebi piſkacz:

Ha liſcziczka, łopjenka padaja,
Kaž pyſchne a lube tež běchu,
Kaž wyßoko meja je ſeßadza
Na hałzki pod njebjeſku tſěchu;

Jich pohrjebne ſwony ßu wichory,
Te božnje jim howrite ſwonja
A khowacz je khwata ßněh mójſchkojty.
A hałzki tak ſrudne ßo kłonja.

Ha liſcziczka, łopjenka padaja
A pytaju měſtaczko měra,
Sso puſchcza a wětſik je roſpjeŕcha,
Pěſk, trawa a woda je ſběra;

Jich ßłuzba ßo ſkoncza a póßelſtwo
Po horju a radoſczi lěcznej,
Tuž drěmaju mucżne tak czijchinko,
Hacz ſpja ßo do macziſny wěcznej.

Mój liſtepad — myßliczka ſpojana,
Po troſchtniſchim wobliczu ſnaju;
Njech ſpadnu a czahnu kaž liſcziczka
A njeſkoro něhdze tež tłaju:

Se ßmjercze pak czahnu do ziwjenja,
Hdzež edenſke palmy tam ſteja,

Mój puczowny pſalm je haleluja,
Mje pſchezołmi wěczna ta meja!

Kaž daloko, ſchěroko łopjeńka
A liſcziczka pycha ßu ßwěta,
Dzak měſcze, dzak měſcze hacz do rowa,
Wy dzěczatka ſelenoh' lěta;

Scze kſchewjeli wóczko a myßliczku
A khłódki a pletwy nam dali,
Macz ſemja waß khowaj na wutrobu,
So byſchcze nětk cziſchinko ſpali.

Nadobo poſběze mój poß hłowu a ſamórcza. Dziwam ßo, ſchto to. Na dróſy ſtejeſche něhdze pjeczlětne holczatko, liczzy kaž ziwe nalěczo, hladaſche na mnje ſwulkimaj módrymaj wóczkomaj, kaž by jej ſ módreho njebja ßameho wſało.

Poßkuchaſche na moje piſkanje. Hdyž pak ßo dohlada, ſo na nje hladam, naſtróza ßo a běześche dale ke kerchowej. Hladach ſa nim. Bě to luboſne dzěczo a měješche nowu draſcziczku. Pſchi pohrjebniſchczu běchu wrota ſ łatow a běchu czorne wobarbjene. Holczatko ſeprje da, ſo na njo hladam, naſtróza ßo a běześche dale ke kerczi, maczi, pohladajcze; ja mam nowu draſtu!"

Zane wotmołwjenje.

„Ale, maczi, pójcze tola won a pohladajcze, kajku mam draſtu!"

Saßo czicho. Jeno wulke, zołte łopjeno ſ kaſtanije mi k nohomaj padze. — Holczatko czakaſche khwilku a potom pocza ſ woběmaj ruczkomaj do wrotow klepacz: „Maczi, nimacze dha mje lubo, ſo njepſchińdzecze?"

Saßo czicho.

Kaſtanija nade mnu ßo ſatſchaße a kwikawka ſrudnje na muri ſakwika.

„Holczka", ſawołach na njo, „pſche czo placzeſch?" maj a hikajo dzěſche nimo mje do wßy.

Mi bě jeho zel.

„Holczka", ſawołach na nje, „pſche czo placzeſch?"

Pohlada na mnje a powoſta ſtejo.

„Nó, njeboj ßo, kurjatko", rěczach jej rjenje, „pój jow, dam czi něſchto rjane. Praj mi, kak dha czi rěkaja?"

Wuczezech ſe ſaka wobraſk a pokaſowach jón jej. Pſchitoczi ßo pomału ke mni.

„Nó, praj mi, kak czi rěkaja, njebozatko!"

Holczatko ſaſchepnu: „Marka."

„A czomu płaczeſch?"

„Hdyž macz njecha pſchińcz pohladacz, ſo mam nowu draſtu."

„A hdze je macz?"

„Tam na kerchowje ſpi."

Wotwobroczich ßo na wokomik, ſo bych ßwoju ßobuzelnoſcz potajił. Potom wſach dzěczatko ſa ruczku a majkach jemu rózowej liczzy. Dzerzeſche wobraſk, wote mnje doſtaty, w ruczzy a hladaſche dowěrnje na mnje.

„A doma nimaſch zanu maczeŕku?"

„Mam druhu, ale ta je mje biła. Tehodla ßym czekła k wowzy a ta je mi dała tule draſtu."

„A ty ßy ſchła jow ju maczeri pokaſacz?"

„Haj! Wowka je prajiła, ſo macz jow ſpi. A wona njecha pſchińcz ßebi mje wobhladacz."

Holczatko pocza ſnowa płakacz a ſapſchimny ßebi ſ ruczkomaj wóczzy.

S kaſtanije padaſche łopjeno ſa łopjenom, jene zołte, druhe czeŕwjene a druhe ſaßo ſ mróſom ſpalene a ſwjadłe ſboze w ſrudnej człowjeſkej wutrobje.

Ach Bozo! Czeho dla je człowjeſke nalěcze tak krótke a czomu naſyma a wjadnjenje a boloſcz a ſrudobo

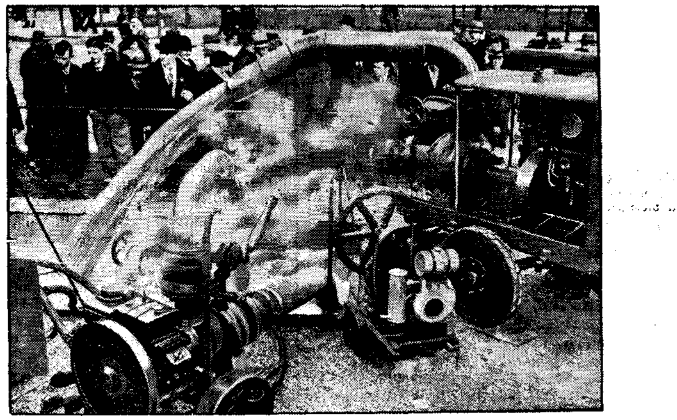

Sswěrni pomoznizy ſahrodniſtwa a rataŕſtwa.

Wubjerna wyßokotłóczna kruzelowa pumpa ſa powódnjenje wjetſchich měſtnoſczow, kajkuž na techniſkej wuſtajeńzy Lipſczanſkich wulkowikow widzimy. (Preſſe=Bildzentrale, M.)

Hans na universiće

Studentſki zort

„Mjes nami dyrbi tež tu a tam wuczeny bycz. We iczſchim czaßu namakaſch wſchudzom mudrych ludzi; hodla njedyrbjeli tež mjes ßerbſkimi burami někotſi iſy bycz? Gymnaſij ßym hižo pſchětrał; je drje tſina[illegible] lět trało, tola ſchto to wadzi, wſchako mam pjenjes ſcz. Nětko hiſchcze lěto na univerſitu a potom mi njech ichtó njepſchińdze!"

Takle pſchi ßebi powědajo houtje ßo Hanß Mudraczk na pucz do wulkeho měſta, ſo by tam khwilu na univerſitu pothkodził a ßo potom jako wuczeny muž domoj wrócził. Běſche drje najprjedy dale wuknycz chzył, ſo by něhdy pſches zyły kraj a hiſchcze dale jako ßwěza mudroſcze ßwěcził, ale dokelž jemu wſchitzy pſcheczeljo a tež macz, kiž měješche wulke kubło w R…, jara wotradzachu, měnjo, ſo jemu burſtwo najlěpje pſchiſteji, myßleſche ßebi: „Ach, czi dobri ludzo! maja wſchak mje tak rady a boja ßo, ſo by jich ſazpěwał, hdy bych prawje wjele nawuknył. Tola pobycz na wyßokej ſchuli dyrbju!"

Hanß měješche w měſcze dalokeho wuja, kiž bě tam ßo dlěje na ſchuli, a tón dyrbješche jeho knjeſam wuczerjam pſchedſtajicz. Bě drje to trochu lohki ptaczk a rěkaſche, ſo druhich rad kuſk ſa nóß powodzi, ale Hanß ßebi na tajke wězy njemyßleſche, běſche dzě jeho wuj.

Hdyž Hanß na pſchipołdnje do domu ßwojeho wuja pſchińdze, ſhoni, ſo njeje doma; bě do „Selencje žaby" of, hdzež kózdy dzeń ſ někotrymi dobrymi pſcheczelemi wobjedowaſche. Hanß tam dóńdze a namaka wuja ſ czrjódku ſtudentow na piwje. Wuj jeho jara pſcheczelnje witaſche a kaſaſche jemu, ſo by ßo ßobu ßydnył. Hdyž bě wot Hanßa ſhonił, czehodla bě do měſta pſchiſchoł, a kajku ßłužbu by ßebi wuproßył, ßo jemu w brunymaj woczomaj dziwnje ſabłyſkny. Towaŕſchojo hnydom ſpóſachu, ſo jemu nowy troſt po błowje khodzi, a ſo chze ßebi ſ Hanßom někak ßlepeho hracz. Hanß pak měni ßam pſchi ßebi: „To je tola dobra duſcha, tón wuj! je jemu woprawdze na woczomaj widzecz, kak ßo wjeßeli, ſo móže mi poßłuzicz. Ja wſchak jemu to rad ſaßo po móznoſczi wotrunam."

Nětko wuj Hanßej roſpowědacz pocza, kak ma ſchto czinicz. Ssami ſtudencza kedzbliwje na njeho poßłuchachu, kaž by něſchto zyle noweho powědał. So Hanß niz jeno wuſchi, ale wěſo tež hiſchcze hubu ſchěroko woczinjeſche, temu ßo njebudzemy dziwacz ſhoniwſchi, kajke dobre rady jemu wuj dawaſche. Sswoju dołhu rěcz ſkónczi wuj ſe ßłowamt: „Haj, haj, to drje ßo tebi dziwno ſda! Ssy ſ gymnaſija ſwuczeny, wuczerjam pſchezo podwólny bycz a huſto doſcz pſched nimi tſchepotacz. Na univerſicze je to hinak! Tu ßu ſtudencza wulzy knjeza, a wuczerjo ponizni ßłuzobnizy. Czim kruczſcho ſ nimi rěcziſch, czim wjetſcheje czeſcze ßebi dobudzeſch."

„Tak je!" pſchihłoßowaſche zyły khór ſtudentow. So pódla jara pilnje do karanczka, a niz jedyn druhemu do woczow hladachu, to ßo Hanßej dziwno njeſdaſche, jeli ſo to ſzyła pytny. —

Popołdnju dze Hanß ſ wujom k prěnjemu profeßorej. Po ſkhodze horje wuj ſe ßwojimi wulkimi ſchkórnjemi tak tepta, ſo ſwónczk, kiž nad ſkhodom wißa, pſchi ßamym ßam wot ßo ſwoni. Hanß nochze ßo dacz pſchetrjechicz a ſtupa hiſchcze kruczſcho ſa nim. Horjeka wuj bjeſe wſcheho komdzenja dwójzy ſ zyłym wotmachom do duri kopnu, na czož ßo ſnutska jara pſcheczelnje wotwoła: „Dale!"

Wujej ſaſtupiſchtaj. Bě hnydom widzecz, ſo ſtaj pola wulkeho wuczeńza: wſchudzom leżachu knihi a papjery. Knjes profeßor ßam bě lědma widzecz, telko knihi měješche wokoło ßo lezo. Hanßej tola trochu wutroba pukotaſche a hdyž nětko wuj zyle wótſje ſanjeße: „Ha, ha, tón ſtary knot pak ßo ſaßo ſchwarnje do ßwojch knihi ſarył!" ſtróži ßo Hanß tak, ſo jemu wſchě ſtawy hrajachu; ſtaroſcziwje ſtorczi wuja khětro krucze do khribjeta, ſo by ßo tola na kedzbu brał.

Mjes tym bě knjes profeßor poſtanuł praſchejo ßo, ſchto ßebi pſchejeſchtaj. Hanß ßo pſchi tym trochu dziwaſche, ſo ſtary, wußłuzeny muzik tak jara wótſje powjeda, tola ßebi dale niczo pſchi tym njemyßleſche.

Wuj pak knjeſej profeßorej wotmołwi: „Tu ßym czi ßwojeho pſcheczela pſchiwjedł, kiž je jara wjele wo twojej wuczenoſczi ßłyſchał; wón pſcheje ßebi, ſo by tež někajkeho wuzitka ſ njeje měł. Wón chze tohodla k tebi do hodzinow khodzicz — do hodzinow khodzicz!" woſpjetowaſche, na czož hiſchcze runje tak wótſje Hanßowe mjeno pſchiſtaji.

„Ale, ale", wotmołwi pſcheczelny knjes profeßor, „to je mi ſwjeßełaze; nadzijam ßo, ſo wſcho derje póńdze. Proſchu, ſapißajcze ßo jeno tamle do knihi, a wodajcze mi, mam jara nuſne dzěła."

„Haj, haj, ja wſchak roſumju", wotmołwi Hanßowy ßwěrny wjednik, „by naß rad ſaßo ſe iſtwy měł, ſo mohł ßo ſaßo do ßwojich pißmow ſarycz. Dha budzcze tu bozemje, ßnadz ßo jutſje ſaßo widzimoj; jeli ſměju khwile, pſchińdu na wokomik do hodziny — poruczam ßo, knjes profeßoro!"

To prajiwſchi drje ßo wuj pſchiſtojnje pokłoni; Hanß pak, widzo, kak pſcheczelnje ßo knjes profeßor dzakuje, ßo ſkoro hańbowaſche, a mały muzik jemu trochu zel czinjeſche. Toho dla njemózeſche ßo tež ſdzerzecz, ſo by to wonka wujej naſpomnił. Ale wuj wotrěcza njemdry: „Na, ſ tobu hiſchcze ſměju ſchwarnu haru, prjedy hacz nawuknjeſch, ſchto ßo ßłuſcha. Daj ßebi tola rěczecz a widaj ßo ſkónczuje teje myßliczki, ſo je tu tak kaž na gymnaſiju. Młodym a njenaſhonjenym ludzicz kam drje móza tajzy knjeza druhdy ſtracha naczinicz, a jim hłowu ſawjerczecz, ale tebje ßym woprawdze ſa mudriſcheho měł."

traje tak dołho? A cžehodla dyrbi hižo cžłowjek we tajkej něžnej młodoſcži, a cžeho dla dyrbi hižo dźěcžo. prjedy hacž je jemu meja ſakcžěła, woptacž ſrudnu a ſwjadłu naſymu? Bóh to wě, ale my cžłowjekojo to njeroſumimy.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Reminiſcere, 8. nalětnika 1936. — Wopominanje rjekow.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi rano ½8 hodź. Bože wotkaſanje, ßerbſke: far. Tiſcher, dop. ½9 hodź. ßerbſka a ¾10 hodź. němſka Boža ßłužba ſ poſawnami (wopomnjecže wójnſkich rjekow): far. Kapleŕ. — Póſtne nutrnoſcže: ßrjedu wjecžor w 7 hodź. w Hrubjelcžizach, ſchtwórtk wjecžor w 7 hodź. w Brěſowje.

*

S **Budyſchina.** Krajnozyrkwinſke ſjednocženſtwo. Shromadźiſny w Budyſchinje: Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjaſk dźěcži. Wjecžor ½8 hodź. mißionſki pſchednoſchk ſe ßwětłowobraſami (mißionar Lehmann ſ Drježdźan). Ssrjedu wjecžor we 8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa młode holzy, ¼9 hodź. ſa młodźenzow. Schtwórtk wjecžor we 8 hodź. bibliſka hodźina (faraŕ Schneider). — Shromadźiſny ſwonka Budyſchina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Roſwodezach, póndźelu wjecžor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wjecžor we 8 hodź. w Zyžezach, ßrjedu wjecžor we 8 hodź. w Biſkopizach, ſchtwórtk wjecžor we 8 hodź. w Budeſtezach a pjatk wjecžor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodźina ſa žony: Wutoru wjecžor we 8 hodź. w Semizach a ſchtwórtk wjecžor we 8 hodź. we Walddorfje.

S **Barta.** Dop. ½9 hodź. ßerbſka a w 10 hodź. němſka Boža ßłužba. Poſawniſki khór: „Sa naß!“ wot Franz Schuberta. Krajna ſběrka. Potom dźěcžikemſchenje. — Póndźelu wjecžor we 8 hodź. w Subornicžzy a wutoru wjecžor we 8 hodź. w Bukojnje bibliſka hodźina (knj. ſjednocženſtwowy wothladowaŕ Peters). — Wutoru wjecžod we 8 hodź. towaŕſtwo młodych holzow. — Pjatk wjecžor w 7 hodź. němſke póſtne kemſchenje we zyrkwi.

S **Budeſtez.** Dop. ½9 hodź. ſměje faraŕ Böttger ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Zyrkwinſki khór ſpěwa: „Kak cžiſche w ßwojich rowach ſpja“ wot J. S. Bacha. Kollekta k lěpſchemu wojeŕſkich ſawoſtajenych a ſaſtaranja wojeŕſkich rowow. Pop. ¼4 hodź. ſměje faraŕ Bójz ßerbſku a ½5 hodź. němſku ſpowědź. — Póndźelu wjecžor we 8 hodź. evangelſka ßłužba młodźiny ſa holzy na farje. — — Schtwórtk popołdnju w 5 hodź. ſměje faraŕ Böttger ßerbſke póſtne kemſchenje.

S **Budyſchinka.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke a ¾10 hodź. němſke kemſchenje ſ wopominajom wojakow. Kollekta. Swjaſki kemſchi póndu. — Schtwórtk wjecžor ½8 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje (faraŕ Handrik-Porſchiſki).

S **Bukez.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke a ¼11 hodź. ßerbſke kemſchenje. Zyrkwinſki a poſawniſki khór. — Pjatk dop. w 9 hodź. póſtne prědowanje.

S **Delnjeho Wujeſda.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa wothladanje wójnſkich rowow. — Pjatk pop. ¾4 hodź. ßerbſka ſpowědź. — Kotſiž ßu ßo w lěcže 1886 we Hodźiju konfirměrowali, ßo proſcha, ſo bychu ßwoju nětcžiſchu adreßu na Hodźijſkej farje wotedali.

S **Hrodźiſchcža.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſe ßwjatym wotkaſanjom, dop. ½9 hodź. ßerbſka, w 10 hodź. němſka Boža ßłužba. Krajnozyrkwinſka ſběrka k lěpſchemu wójnſkich ſawoſtajenych a wothladanja wójnſkich rowow. — Pjatk wjecžor w 7 hodź. ßerbſka paßionſka Boža ßłužba.

S **Hucžiny.** Dop. w 9 hodź. ßerbſka, ½11 hodź. němſka Boža ßłužba. Krajna kollekta. — Schtwórtk wjecžor we 8 hodź. ßerbſka paßionſka nutrnoſcž. — Pjatk wjecžor ½8 hodź. bibliſka hodźina ſa młodźinu.

S **Khwacžiz.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Poſawniſki khor ßobu ſkutkuje. Kollekta ſa wójnſkich ſawoſtajenych a ſa wothladanje wojeŕſkich rowow. ½12 hodź. dźěcžikemſchenje. — Schtwórtk wjecžor ½8 hodź. póſtna nutrnoſcž we Wulkodubrawſkej ſchuli.

S **Klukſcha.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta. Pop. w 3 hodź. ßerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu pola Jurkez w Jatſchobju. — Pjatk dop. ¼10 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje.

S **Kotez.** Dop. ¼11 hodź. němſke prědowanje ſ wopominanjom rjekow (woßadny faraŕ). Kollekta.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. ßerbſke a ¼11 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka. — **Dźenßa pjatk** wjecžor ½8 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcž na farje. — Pjatk 13. měrza póſtna nutrnoſcž w Radworju pola knjenje Schmidtoweje, wjecžor ½8 hodź.

S **Lucža.** Pop. w 2 hodź. němſke kemſchenje. — Schtwórtk wjecžor ½8 hodź. ßerbſka Boža ßłužba.

S **Maleſchez.** Dop. w 9 hodź. němſke, ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje. Kollekta ſa ſawoſtajenych padnjenych. Kantorſka pruha. Pop. w 3 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcž pola Jurakez w Brěſynzy. -- Schtwórtk pop. w 3 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcž w Delniohórcžanſkej ſchuli.

S **Minakała.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ßerbſke kemſchenje. (Sserbſke dźěcžikemſchenje wupadnje!) — Pjatk wjecžor w 7 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcž (2. něſchpor.) — Wumrjełoj: Guſtla Kaulijez, korcžmaŕka w Pßowjach, 70 l. 10 dnjow ſtara. — Pawoł Manfred Kulk w Lipicžu, 2 měß. 12 dnjow ſtary.

S **Njeßwacžidła.** Dop. w 9 hodź. němſka Boža ßłužba. (Sběrka ſa ſawoſtajenych tych, kiž ßu we wójnje padnyli a ſa hladanje jich rowow. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěcži.

S **Noßacžiz.** Dop. ½9 hodź. němſka wopominańſka Boža ßłužba, po njej ßwjatocžnoſcž pſchi wójnſkim pomniku. Dop. w 10 hodź. Boža ßłužba ſa dźěcži. Kollekta ſa wójnſke rowy a ſa wójnſkich ſawoſtajenych. — Póndźelu wjecžor ½8 hodź. kſcheſcžijanſka žónſka ßłužba. — Pjatk dop. ½9 hodź. ßerbſka póſtna Boža ßłužba na farje. Pjatk wjecžor ½8 hodź. młode holzy na farje.

S **Porſchiz.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke a ¾10 hodź. němſke kemſchenje (wopominanje tych, kotſiž ßu ſa wótcžinu padnyli). Kollekta. Na kemſchikhód ſwjaſkow ßo wutrobnje pſcheproſchuje. Pop. w 2 hodź. woßadna ßłužba młodych holzow we woßadnej ſali. — Pjatk dop. ½9 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje.

S **Rakez.** Dop. w 9 hodź. němſka Boža ßłužba, pop. w 3 hodź. ßerbſki póſtny něſchpor; pop. w 4 hodź. ßerbſke kemſchenje (ſe ſpowědźu) w Stróži. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańſcha nutrnoſcž. — Schtwórtk wjecžor we 8 hodź. ßłužba młodźiny (hólzy).

Se **Sslepeho.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. Mjes woběmaj Božimaj ßłužbomaj budźe ßwjatocžnoſcž pſchi pomniku ſa we wójnje padnjenych w Sslepom. Kollekta ſa hladanje rowow naſchich we wójnje padnjenych. — Popołdnju budu ßwjatocžnoſcže pſchi pomnikach we wójnje padnjenych: Pop. w 1 hodź. w Trjebinje, pop. ¾2 hodź. w Mikoraſu, ½3 hodź. w Rownem, ¼4 hodź. w Brěſowzy, w 4 hodź. w Dźěwinje.

S **Wóßlinka. Rano** we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 h. němſke kemſchenje. Sběrka. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěcži.

S **Wóſporka.** Pjatk 6. měrza wjecžor we 8 hodź. we woßadnej ſali prěnje póſtne kemſchenje (nutrnoſcž ſe ßwětłowobraſami), kotruž ſměje podkrjeßny porucženz Thümmler. — Nj[illegible] prědowanje wopominanjom rjekow (wo[illegible] faraŕ). Kollekta. Póndźelu wuradźowanje [illegible]. — Guſtav ſke žónſke towaŕſtwo. — Ssrjedu ev.-luth. ßłužba m dych holzow a pożedźenje ev.-luth. zyrkwinſkeho ſtejeŕſtwa. — Schtwórtk wjecžor žónſtwa naziona liſtiſkeje ſtrony, ſtajnje wjecžor we 8 hodź. na farje. Pjatk wjecžor we 8 hodź. we woßadnej ſali na f 2. póſtne kemſchenje (woßadny faraŕ). Kollekta.

S **Wulkich Sdźarow.** Pjatk 6. měrza wjecžor we hodź. němſka póſtna nutrnoſcž we Wulkich Sdźarach. Njedźelu rano ½8 hodź. němſka ſpowědź a Bože wotka nje we Wulkich Sdźarach, dop. ½9 hodź. němſke kemſ nje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němſke kemſche we Wermighoffje. — Pjatk 13. měrza wjecžor we hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcž we Wulkich Sdźarach.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 5. měrza 1936.

Narodźiła je ßo: 3. 3. Njemandźelſka dź

Wumrěł je: 4. 3. Arnoſcht Bohuwěr Tietza, [illegible] lidny rentnaŕ, 74 lět.

Pſchipowědałoj ſtaj ßo: 5. 3. Robert Albin Miſſelwitz, pſchekupz w Hamburgu a Joha Erna Schleicherez, bjes powołanja w Budyſchinje.

Přílopk

Naſche ßadowe ſchtomy ßo na njedoßahaze waſchnje ſežiwjeja.

Kaž kóžda druha rataŕſka kulturna roſtlina, ßebi tež ßadowe ſchtomy, kaž rataŕſki komorny rada Wagner ſ Lohſtedta we woſjewjenjach ſa rataŕſtwo pißuje, porjadne ſaſtaranje ſe ſchtyrjomi hłown ſežiwjazymi ßrědkami: ſ dußykom, fosforowej ki ſ kalijom a kalkom. Pſched jenoſtronſkim hnojenjom biſch ßo hladacž, pſched njedoßahazym hnojenjom hiſchcže bóle, tak Wagner pißa. Huſto ßo praji, ſo wjazy ßadowych družinow jenož po wěſtych pſcheſtaw płódnoſcž poſikcžeja, to rěka, ſo ßu ſchtomy po połn žnjach tak wuſtałe, ſo ſnajmjeńſcha 2 lěcže měra t baja, prjedy hacž nowe płody poſkicžeja. Tomu nap cžiwo pak Wagner na to pokaſuje, ſo ßo tuta ßłab ſ doßahazym porjadnym hnojenjom wotſtroni a ſo žemy pſchi najwjazy ßadowych družinach, hdyž tež pſchezo, połny wunoſchk, tak tola ſnajmjeńſcha pſch rjenje wunoſchki pſchi połnym hnojenju dozpěcž.

Pſchi wotkoženju pliſty palz pſchißadźił.

W jenym hoſcženzu w Brucku w Bayerſkej bě maliczkoſcžow dla mužej do ſwady pſchiſchłoj, pſchi jedyn druhemu pliſtu wotkłoži. Pſchi tym pſchińdźe ku do pſchecžiwnikoweje huby, tak ſo ſub mjes pal a pokaſowarjom hłuboko w mjaßu tcžazy woſta. měješche na druhi dźeń w ruzy wulke boloſcže, dyr ſche ßo do khorowje podacž, hdźež jemu palz w wſachu.

Mandźelſtwo 90lětneho ſ młodej kralownu rjanoſcž

Powſchitkowne ſpodźiwanje ſbudźazy pad wotmě ßo małej woßadźe Sswj. Domaſcha w Juhoßłowjanſkej. lětny bohaty bur Jan Grekulicž da ßo ſe 26lětnej Ma Graherez ſwěrowacž. Njewjeſta bě ßo loni jako kralo rjanoſcže na wßy wuwołała. Grekulicž běſche ßo hižo ſch raſy [illegible]oženił.

Kommuniſcža faraŕja ſkałali.

W Pena Carrada w Schpaniſkej a to w baſki kraju, mjes lěwizowymi elementami, kotrež wulki umſny cžah pſches měſto ſarjadowachu a mjes monarchiſtow k ſcžěhwkowpołnej tſěleńzy dóńdźe, kotrejž ßo 4 woßoby cžežko ſranichu. Demonſtrantojo dachu ßo potom na faru, wjeßneho duchowneho na hu wotwlecžechu a jeho cžežko ſ nožom ſkałachu.

Hanß ßo hacž do ſchije hańbowaſche; ſo pak by ßebi wuja ſaßo trochu ſpſchecželił, ßlubi jemu, ſo chze pola druheho profeßora khróbliſchi bycž.

„To budźe tež jara trjeba!“ napominaſche jeho wuj. „Profeßor, ke kotremuž nětko póńdźeſch, ſda ßo jara woßebny knjes bycž. Wſcho je pola njeho hacž nanajrjeńſcho wudebjene, a wón ßam khodźi ſhotowany kaž kral. Na, njedaj ßo jenož ſatraſchicž; ja nimam dlěje khwile, ſo bych ſ tobu hicž mohł.“

„Schto? Ty njechaſch ßobu hicž?“ ſtróži ßo Hanß.

„Dyrbiſch wuknycž ßam po ßwojich nohach khodźicž; wſchako wěſch, kak maſch cžinicž. Moji pſchecželjo budźa mje dawno hladacž, duž njeßměm jim dlěje cžakacž dacž. Hacž do khěže chzu cže hiſchcže dowjeſcž a potom dyrbiſch ßo ßam dale ſtaracž. Hdyž budźeſch hotowy, pſchińdź jenož do „Seleneje žaby“. Budźemy na tebje cžakacž.“

Pſchi duriach knjeſa profeßoroweho wobydlenja ßo ßwěrny wuj ſawrócži a Hanß teptaſche ßam po ſkhodźe horje. Bě drje widźecž, ſo bě ßebi ſpomjatkował, kak ma cžinicž. Horjeka pſchiběža jemu hnydom ßłužobnik napſchecžo a hladaſche hněwnje a trochu bojaſnje na hobrſku poſtawu.

„Schto ßebi pſchejecže?“ praſcheſche ßo Hanßa. — „Wot tebje po prawym nicžo njecham!“ bórcžeſche Mudracžk; „tola hdyž tu runje tak próſdny ſtojiſch, móžeſch mi pokaſacž, w kotrej jſtwě profeßor S... bydli. Chzu jeho ſe ßwojim wopytom pocžeſcžicž.“

Sſłužobnik wijeſche ſ hłowu a hiſchcže junu ſ boka na Hanßa pohladnywſchi dowjedźe dźiwneho hoſcža do małeje jſtwicžki, proſcho, ſo by tu khwilu wotcžaknył; ßam ſaſtupi do rjaneje wulkeje jſtwy, hdźež bě najſkěrje knjes profeßor.

„Hm!“ bórcžeſche Hanß; „k tomu tu njejßym pſchiſchoł, ſo bych tu ſtejo cžakał; cžakacž bych doma tež mohł. Na, ja drje ßam tež nuts pſchińdu — wſchako wěm, ſchto mam cžinicž.“ Na to ßmykny dwójzy do profeßorowych duri a ſaſtupi do jſtwy. Tu běſche tola najprjedy trochu pſchekwapjeny, hdyž wulku pychu wuhlada, kiž tu wſchudźom knježeſche. Bórſy pak ßo ſaßo ſmuži a hańbowaſche ßo nětk ſkoro, ſo bě na te ſwonkowne wězy ſzyła dźiwał. Knjes profeßor bě mały mužik ſ rjanej ſłotej brylu na noßu, pſches kotruž jeho wocži khětro hněwnje na Hanßa ßapaſchtej. Hanßa to ani kuſka njehnuješche; a khróble pocža powjedacž: „Ssym ßłyſchał, ſo ßy ßebi ſa dołhe lěta wjele mudroſcže hromadu nałožił. ſ kotrejež tež tu a tam druhim něſchto ßobu dźěliſch. Ja ßym tež do měſta pſchiſchoł, ſo bych něſchto nawuknył; a dokelž ßy ty. luby wuiko, tak pſcheklepany mužik, mohł hnydom pſchi tebi kuſk ſpytacž. — Ale ſchto dha tak ſadźiwany na mnje hladaſch? Ja tola žadyn lóſy cžłowjek njejßym, ſchtož mohł ßebi po twojimaj wocžomaj nětkle ſkoro myßlicž!“

Knjes profeßor hladaſche mjes tym zyle pſchekwapjeny na Hanßa, njewjedźo ani ßłowa prajicž. Skóncžnje ßo jemu tola pſchedrě: „Knježe. ſchto dha macže po prawym w myßlach? Sće pſchemyßleny abo —“.

„Piany? ßebi ty myßliſch?“ Hanß hnydom pſchiſtaji. „Ně, ně, ßo njeboj, to njejßym! Ale nětk pak ßo njecžiń dale zuſy, wſchako chzu k tebi do ſchule khodźicž!“

„Do pjezy móžeće do ſchule khodźicž, a niz ke mni! — Pětrje, won ſ nim! A je-li njecha ſ dobrym hicž, dha dźi po pólzaja!“

Nětko Hanß njewědźeſche, ſchto by prajił. By drje jemu ßnadno było, trěßateho ßłužobnika, kiž ßo jemu tak njehańbicžiwje do wocžow ßměješche, na bok ſchmórnucž; ale wſcho bě jemu tak njenadźicy pſchiſchło, ſo hakle doroſumi, ſchto bě ßo ſtało, hdyž ſaßo na wulizy ſtojeſche. Saßo horje hicž ßo jemu tola tež runje njechaſche; wotmyßli ßebi tohodla, ſo chze tola najprjedy k wujej pohladacž hicž, ſchto tón k tej zyłej wězy rjeknje. Bojeſche wſchak ßo tež trochu, ſo wot wuja ßwarjenje doſtanje, dokelž njebě doſcž kruty był a ßo jara ßnad ſatraſchicž dał. „Na, wſchak móžu tam hiſchcže hicž, je-li mi wuj radźi“, tróſchtowaſche ßo ßam; tom pak chzył hiſchcže krucžiſcho wuſtupowacž.“ tym běſche hacž do „Seleneje žaby“ pſchiſchoł, wuj ſ zyłej cžrjódu towaŕſchow na njeho cžaka Wſchitzy witachu jeho ſ wulkim hołkom a ßmjecž Hanß dyrbješche hnydom powjedacž, kak bě wſcho běžało. Ssrjedź powědania ßo jeho pośłucharjo dru hdyž ßo jim něſchto woßebje lubješche, ſ zyłej ßmějachu a Hanßej pilnje pſchipiwachu. Hanß pak ßwěru wupowědawſchi, hiſchcže pſchiſtaji: „Ale, wujo, nětko pak mi tola praj, kak je to po prawym, ſo mój pola prěnjeho profeßora tež njejßmoj hin cžakałoj a tón bě tola jara pſchecželny; druhi pak moje ßłowa roshněwa, kaž honacž?“

Snowa ſebra ßo žałoſtne ßmjecže a lědma mó wuj wotmołwicž: „Hlej, luby wujo, to wſchak ma jednoru winu. Ta zyła wěz bě mały žort. Prěni feßor jara mało ßłyſchi; wſchak ßym jemu tež mjeno dwójzy prajicž dyrbjał, a to druhe wón n roſumił. Druhi profeßor pak ßłyſchi jara derje.“ Nowy hołk a nowa hara. Hanß ßedźeſche na ßwo ſtole, kaž bychu jemu hornyk ſymneje wody na linyli. Wocži njewěrjeſche ßebi poſběhnycž, ale we trobje warjeſche ßo jemu hněw. Jeho takle k lěpſch měcž! A to bě hiſchcže jeho wuj, kiž bě takle pſchec ſ nim był! So móže cžłowjek tak ſły bycž, to ßebi njebě myßlił! —

Hanßej bě wſchón łóſcht k dalſchemu ſtudowan ſchoł. Hdyž bě hnydom prěni ras telko naſhonił, chaſche hakle dlěje w měſcže woſtacž; wotjědźe bórß ßo domoj. Wujej pak njebě hožemje prajił. Hd ho doma wſchitzy pſchecželjo jara wjeßele witach hakle jeho wutroba ſaßo roſta; bě wjeßoły, ſo ſe mjes ſnatymi. Na wuja pak wěſo ženje jara pſch nje njeje ſpominał.

Jakub N

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 57 Budyšin — Sobotu 7. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Němski sejm so na dźeńsa zwołał

Němſki ßejm je ßo na ßobotu pſchipołdnju w 12 hodźinach ſwołał. Na dnjowym porjedźe ſteji jako jeniczki dypk woſjewjenje němſkeho knježeřſtwa. Poßedźenje ßo na wſchitke němſke radia pſchenjeße.

Jendźelska sebi zbliženje mjez Němskej a Francowskej přeje

Lord Dickinſon, preſident ßwětoweje alliancy (ſjednoczenſtwa) k ſpěchowanju mjeſynarodneho pſcheczelſtwa pſches zyrkwje je w Londonſkich nowinach „Times" na wuznamnym měſtnje wo Hitlerowym rosrěczowanju ſe ſaſtupjerjom franzowſkich nowin „Paris Midi" pißał.

Wobžarowacž je, tak wón piſche, ſo ſtajnje, hdyž němſke knježeřſtwo k ſhromadnemu dźělu a natwarjenju ſyſtema měrnych poczahow mjes europſkimi ſtatami něſchto namjetuje, wěſte franzowſke nowiny hnydom do czaßa wuměnjenja ſtajeja, kotrychž dla ßo plan njeporadźi, prjedy hacž ßo [illegible] wo nim jedna. To płaczi tež wo Hitlerowym appellu k lěpſchemu němſko-franzowſkeho pſcheczelſtwa.

Kaž ßo piſche, chzedźa Franzowſojo jenož pod tſojimi wuměnjenjemi jednacž. Prěnje wuměnjenje je, ſo ßo Němſka do Swjaſka ludow wróczi. Piſař liſta nowinam „Times" piſche, ſo bychu na mnohich měſtnach rad widźeli, by ßo Němſka do Genfa wróczila. Tola kóždy, kiž ſjawne měnjenje w Němſkej trochu ſnaje, dyrbi ſpóſnacž, ſo Hitler tole njemóže namjetowacž.

Swjaſk ludow ßam w Němſkej nima dobreho mjena. Pſchicžiny ßu wſchelakore. Najprjedy ßu Verſailleſke mozy Němſkej pſchiſtup k Swjaſkej ludow ſapowědźile. Němſka je ſo ſchtyri lěta dołho jako paria (najnižſcha roboczanka) wobhladowała. Hdyž je Němſka potom ßwoje měſtno w Swjaſku ludow a we wotbrónjeńſkej konferenzy doſtała, ßu někotre lěta ſaſchłe, prjedy hacž ßu druhe mozy byłe zwólniwe wo jeje runoprawoſczi jednacž.

Wulka ßyła němſkeho luda je tohodla wjeßoła, ſo je Swjaſk ludow wotbyła, a ßebi noweho ßobuſtawſtwa w nim njepſcheje. Lord Dickinſon ßo praſcha, czehodla chzedźa połoženje poczežicž, hdyž žadaju, ſo by ßo Němſka do Genfa wróczila.

Hodźina je pſchekhutna, hacž ſo by ßo rospominanje plana wotpokaſało, kiž je ßo ſ czeſtnym wotpohladom k ſaſchowanju měra namjetował. Swjaſk ludow, kajkiž wón nětko je, nima poßlednje ßłowo k ſkutkownemu ſadźěwanju wójny. Hdyž Hitler w tutym naſtupanju namjety pſchinjeße, potom měłe ßo wone tež ſnajmjeńſcha rospominacž.

Jednanje z Hitlerom so žada

Londonſke nowiny „Daily Mail" ſchtwórtk hiſchcže ras wo wjednikowym rosrěczowanju piſachu, kiž je ßo w franzowſkich nowinach „Paris Midi" woczijſchczało. Wone w ſwojim ſawodnym naſtawku wobžarowachu, ſo je Edenowa ſankzijowa politika, kotraž je ßo bóle wožiwiła, kedźbnoſcž wot Hitleroweho woſjewjenja wotwobroczila. Tola žadaju, ſo **maju ßo k lěpſchemu europſkeho měra a k ſpomczenju franzowſkeje a Němſkeje jeho namjety bjes komdźenja rospominacž a pſcheczelnje pruhowacž.**

Wulki dźěl franzowſkeho ſjawneho měnjenja ſaczuwa, ſo **běſche ſrěczenje ſe Sowjetſkej Ruſkej czežki ſmylk.** [illegible] ludźo, kotrychž ßłowo wjele waži, ßebi myßla, ſo móže wotewrjene wuprajenje wo Hitlerowych namjetach mjes jendźelſkimi, franzowſkimi a němſkimi ſaſtupjerjemi [illegible] k lěpſchemu ſłužicž. Snajmjeńſcha by ßo na tuto [illegible] njepſchewidne połoženje roſjaßniło. W najlěpſchim padźe by ßo ßwětowemu měrej wjele pomhało.

Skhadźowanje pruskeje statneje rady

Miniſterſki preſident Goering běſche pruſku ſtatnu radu ſchtwórtk do domu lětarjow ſwołał. Pſchi ſkhadźowanju němſki juſtizny miniſter dr. Gürtner wo „hajenju prawa w revoluzionarnych czaßach" pſchednoſchowaſche. Miniſterſki preſident ßo ſaßadnje wupraji, kak ßo nazionalſozialiſmus k hajenju prawa ſtaja. Jeho ßłowam ßo roſmołwa pſchiſamkny, na kotrejž ßo tež němſki miniſter dr. Frank a župny nawjedowař Julius Streicher wobdźělichu.

Naměſtny ſchef a inſpektěr tajneje ſtatneje polizije, němſkoſtatny wjednik SS-Himmler wobſchěrnje wo organiſaziji tajneho ſtatneho polizajſkeho hamta pſchednoſchowaſche.

Wólby do francowskeje komory 26. haprleje 3. meje

Miniſterſka rada je wólby do franzowſkeje komory na 26. haprleju a 3. meju poſtajiła. Na poßedźenju je ſwonkowny miniſter Flandin wo diplomatiſkim połoženju nadrobnje rosprawjał. Wón woßebje poßrědkowanje ke ſkónczenju wójny mjes Italſkej a Abeßynſkej roſjaßni, ſ kotrymž je ßo w Genfu ſapoczało.

Terroriſtow we Warſchawje ſajeli.

We Warſchawje je ßo ſkupina ſakaſaneje nazionaliſtiſkeje organiſazije „Narodnoradikalneho lěhwa" ſajała. Sajeczi ßo winuja, ſo ßu ßebi ſa bližſchi czaß wſchelake naßylnoſcže we Warſchawje wotmyßlili. Pſchi pſchepytowanju domow ßu rosbuchadła a tež hotowe bomby namakali. Szyła je ßo 60 woßobow ſajało.

W ſwiſku ſe ſtudentiſkimi njeměrami na Warſchawſkej univerſiczje je ßo 14 ſtudentow ſajało. Na Warſchawſkej technſkej wyßokej ſchuli je ſchtwórtk tehorunja k njeměram dóſchło.

Revolvrowe wutřěle w juhosłowjanskej skupštinje

Hdyž pjatk miniſterſki preſident a ſwonkowny miniſter Stojadinovicž w juhoßłowjanſkej ſkupſchtinje w Beogradźe rěczeſche, ßo wokoło 12 hodźin njejapzy trójzy třěli. W poßedźerni wulki njeměr naſta. Poßedźenje ßo hnydom pſchetorhny. Kaž ßo ſda, njeje ßo nichtó ſranił. Salina polizija jako třělza ſapóßłanza Damiana Arnawtowicža ſaja. Sajaty Jewticžowej oppoſiziji pſchißłuſcha.

Hdyž běſche ſkupſchtina na ſaßnim popołdnju wo hoſpodařſkim planje ſa ſwonkownu politiku dowuradźiła, ßo wona wjeczor ſaßo ſeńdźe, ſo by ßo ſ hoſpodařſkim planom ſa ſnutſkowne naležnoſcže ſaběrała. Miniſterſkemu preſidentej Stojadinoviczej ßo ſ wjele ſtron ſbožo pſcheješche, ſo ßo Arnawtowiczowy nadpad na jeho woßobu njeběſche poradźił.

Swěſcžili ßu, ſo běſche ßo Arnawtowicž do miniſterſkeho preſidenta ſaměrił, ſo pak běſche jemu druhi ſapóßłanz w poßlednim wokomiku wobarał, hiſchcže ras třělicž. Tutón běſche do třělzoweje ruki wot ſpody dyrił, ſo kulka wyſche hłowy miniſterſkeho preſidenta do ſczěny ſlecža, poł metra wot hłowy jendźelſkeho wupóßłanza, kiž tam w loži ſa diplomatow ßedźeſche. Druhaj wutřělaj do podłohi ſjědźeſchtaj.

Pſchi pſchepytowanju pſcheczjiwo revolvrowemu třělzej w ſkupſchtinje je tukanje naſtało, ſo ßo ſady njeho ſpſchißahanſtwo khowa. Kaž ßo ſhoni, běchu popołdnju wóßom ſapóßłanzow na khwilu ſajeli. Woni wſchitzy Jewticžowej oppoſiziji pſchißłuſcheja. W ſkupſchtinje maju ſa to, ſo ßo tu njejedna wo njeſkutk jenotliwza.

Wo pſchipadźe w ſkupſchtinje ßo hiſchcže powě, ſo pſchi wuradźowanju wo ſtatnym hoſpodařſkim planje ławki ſapóßłanzow njeběchu pſchehuſcže wobßadźene. Žurnaliſtow a diplomatow běſche pak czim wjazy pſchitomnych. Miniſterſki preſident a ſwonkowny miniſter Stojadinowicž najprjedy wo napſcheczjiwnych nahladach oppoſizije rěczeſche a ßo potom ſe ſwonkownej politiku ſaběraſche. Saſtupjerjo oppoſizije, kiž njeběchu we wulkej liczbje pſchitomni, jeho w jeho rěczi ſpytachu ſamylicž. Pſchedßyda dyrbjeſche někotrych ſapóßłanzow napominacž a jeneho ſ poßedźenja wuſamknycž. Hdyž Stojadinowicž ſaßo ras ſwonkownu politiku naſpomni, w jenym dźělu ſale wulki njeměr naſta. Běſche wołanje a wurěczowanje ßłyſchecž.

Njejapzy ſapóßłanz Arnawtowicž revolver pokaſa. Sobom druſy wołachu: „Człowjek je tola pjany, dowjedźcže jeho hnydom won!" W tutym wokomiku hižo prěni wutřěl wrjeßny. Prjedy hacž móžeſche ſalina polizija ſapóßłanzej revolver ſ ruki wſacž, wón hiſchcže dwójzy třěli. Pſchi pſchimańzy ßo ſapóßłanz knježeřſtwoweje wjetſchiny tak móznje ſ revolvrowym toporom do czoła dyri, ſo ßo khětro czežko ſrani.

Nowe postupowanje Italčanow w połnócnej Abesynskej

W 148. italſkej hamtſkej wójnſkej rosprawje je ßo tale Badogliowa telegrafiſka powěſcž woſjewiła:

Na froncže 1. wójſkoweho korpſa ßu eritrejſke wotdźělenja ſchtwórtk Korbetu k połdnju hory Aladźi wobßadźile. Wobydleřſtwo wojakow ßwjatocžnje witaſche. Tam bydła azebo-gallaſke ſpłahi. Te ßu hiſchcže na ßwojich amhariſkich potłóczowarjow roshorjene, kotſiž ßo hiſchcže po jich kraju wokoło bludźa.

3. wójſkowy korps je, hdyž je ßwój nadawk w Tembieńſkej ſkóncził, ſapoczał k połdnju na Fanarou a Sanne poſtupowacž. W Schireſkej ßo krajina wot njepſcheczela wuczjiſczuje. Njepſcheczelſke wotdźělenja, kiž czěkachu, njemóžachu ßo wjazy na druhi brjóh rěki Takaſſe wukhowacž, dokelž běchu italſzy wojazy pſchekhody hižo wobßadźili.

Někotſi abeßynſzy włodykojo ßu ßo pola italſkich wojeřſkich roskaſowarjow ſamołwili, ſo bychu ßwoje podczißnjenje woſjewili a ßwoje brónje wotedali.

Abesynska hamtska rozprawa

Abeßynſke knježeřſtwo je rosprawu woſjewiło, ſo abeßynſki hłowny kwartěr italſke powěſcže wo wulkim dobyczu wotpokaſuje. Powěſcž, ſo je kěžor ſkhorił abo ßo ſranił, ßo jako njewěrna woſnamjenja. W rosprawje ßo praji, ſo Italſka nětkole hiſchcže njemóže wo dobyczu rěczecž, dokelž ßo hiſchcže wulka bitwa ſ wurjadnje wulkim ſchkodowanjom na woběmaj ſtronomaj bije. Kak ßo tuto wojowanje ſkónczi, hiſchcže njeje wěſte.

Abeßynjenjo tehorunja italſke powěſcže wotpokaſuja, ſo je wójſko wjeřcha Kaſſy podležało a ſo wójſko wjeřcha Seyouma zofa. Woni pak powědźa, ſo ßu wójſka wjeřcha Kaſſy, wjeřcha Seyouma a wjeřcha Mulugety ſhromadnje ſ druhimi wojakami, kiž běchu ßo ſ Waldiaſkeho podkrjeßa ſczahnyli, njepſcheczela nadběhałe a k horje Aladźi poſtupowałe.

Italski lětař nad Addisom Abebu

Prěni krócž wot wudyrjenja wójny je pjatk pſchipołdnju wot 12 do ½1 hodźin wulke tſimotorſke italſke lětadło wokoło abeßynſkeho hłowneho měſta lětało. Bomby njeje mjetało. Měſchczenjo ßo ſe ſtróželemi wobjachu a ſ wulkich khwatkom ſ měſta czěkachu.

Wudawki za jendźelske wojeřske lětařstwo so podwoja

Pjatk je ßo w Londonje naczjiſk wudawkow ſa wojeřſke lětaŕſtwo w finanznym lěcže 1936 woſjewił. Wudawki 43½ miliona puntow ſterlingow wuczinjeja. To je pornjo lońſchemu lětu 14,3 milijonow puntow wjazy. Do noweje liczby pak hiſchcže njejßu wudawki ſliczene, kiž ſ dodacžnym hoſpodaŕſkim planom na ſakładźe běleje knihi naſtanu.

Tež Hirota njemóže japanske knježeřstwo wutworić

Kaž ßo ſ Tokia powě, ßo tež dotalnemu ſwonkownemu miniſtrej Hirocže njeporadźi, nowe japanſke knježeřſtwo ſeſtajecž. Wójſko jemu ßwoje ßobudźěło ſapowěda.

General Terauczi je ſaſtojnſtwo wójnſkeho miniſterſtwa wotpokaſal. Wón je praſil, ſo w nowym knježeřſtwje, kajkež ma ßo ſeſtajecž, njeje ſhromadne dźěło ſ wójſkom móžne.

Kommunistiska radiowa propaganda w Zjednoćenych statach

Senſazija w Americy je dźenßa, ſo je jene najwjetſchich radiowych towaŕſtwow w połnócnej Americy, Columbia Broadcaſting Co., wſchitke ßwoje ſeſtaki ſ njewujaßnjenych pſchicžinow kommuniſtiſkej ſtronje bjes wumjenjenja jeje propagandźe pſchewoſtajiła.

Pſched mikrofonom tuteho towaŕſtwa ſchtwórtk wjecžor generalny ſekretar amerikanſkeje kommuniſtiſkeje ſtrony Carl Browder rěcžeſche. Tutón muž je w ſandźenym lěcžu na kominternſkim ſjěſdźe w Moſkwje ſjawnje ſa powalenje amerikanſkeho knježeŕſtwa a wotſtronjenje amerikanſkeje wuſtawy rěcžal. Browder woßebje wulkej politiſkej ſtronje w Sjednocženych ſtatach nadpadowaſche. Tež Morganowu banku wón njepſchelutowa, teho runja niž knježeŕſtwo w Němſkej, Italſkej a Japanſkej.

Potom ßo wón ſ bjeſadźěłojcžu w Americy ſaběraſche a rjekny, ſo móže ßo tuta jenož wotſtronicž, hdyž ßo Moſkowſke methody wobkedźbuja. Tola Amerika w tu khwilu hiſchcže njeje ſa kommunismus ſrała.

Amerikanſka ſjawnoſcž tutón podawk jako njeßlyſchany ſkandal ſacžuwa a je ßo ßylnje roshoriła. W ſapóßlanſkim domje je ßo hiſchcže pſched wußlanjom rěcže pſchecžiwo ſadźerženju radiowebo towaŕſtwa protestowało. Hižo ſchtwórtk ßo w radiu ſadźerženje towaŕſtwa Columbia Broadcaſting Co. wótrje ſakrudźowaſche. Pjatk je žónſke towaŕſtwo wojeŕſkeho ſjednocženſtwa, kiž hižo wot ſałoženja Sjednocženych ſtatow wobſteji, wobſamknyło, wſchitke ſirmy bojkottowacž, kiž pſches tuto radiowe towaŕſtwo ßwoje twory wukhwaluja.

Krótke politiske powěsće

Hanns Oberlindober 40 lět ſtary.

Sandźeny ſchtwórtk je wjednik NS-ſjednocženſtwa wójnſkich woporow ſtronjan Hanns Oberlindober ßwoje 40. narodniny woßwjecžil.

Pſchipad na cžěſkoßłowakſko-wuheŕſkich mjeſach.

W Feledicžſkim wokrjeßu je k namjeſnemu pſchipadej mjes Wuheŕſkej a Cžěſkoßłowakſkej dóſchło. S cžěſkeje ſtrony ßo powě, ſo je wuheŕſka wojeŕſka patrolla, kiž běſche ſcheſcž muži ßylna, na cžěſku ſemju ſtupiła. Po pſchimanzy ſ cžěſkimi ßowniſkimi ſaſtojnikami je ßo patrolla ſaßo na wuheŕſku ſemju wrócžiła.

Eden pola Baldwina.

Jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden je pjatk miniſterſkeho preſidenta Baldwina wopytal a ßo ſ nim dlěſchi cžaß wo politiſkim połoženju roſrěcžował.

Cžěſke wonjecžeſcženje zyrkwjow w Schpaniſkej.

W ſtarym ſchpaniſkim uniwerſitnym měſcže Alcala de Henares radikalni lěwizarjo ſnuttſkowne wuhotowanje dweju zyrkwjow ſapalichu, wobraſy ßwjatych ſnjeßichu a kaſchcže ſapalichu. Schkoda je khětro wulka, dokelž ßo ſniczene zyrkwinſke wěcy ſwjetſcha njedadźa narunacž.

Rooſevelt chze ßo wospjet dacž ſa preſidenta wolicž.

Preſident Sjednocženych ſtatow Rooſevelt je woſjewil, ſo ßo wospjet jako demokratiſki kandidat pſchi wólbach preſidenta Sjednocženych ſtatow wobdźěli.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 7. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Z prutom šwika dokonjatk
Njewustojny započatk.   H. Zejleŕ.

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer plus 1, najwyſchſcha dnjowa temperatura 4 ſtop. cžoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer plus 1, najnižſcha temperatura w nozy 2 ſtop. cžoploty. — Pſches zyłu ßrjedźnju Europu ßo wot połnozy k połodnju nižina cžehnje. Wona ßo pomału k ranju wotßaluje. Sbytki hiſchcže na naſche wjedro ſkutkuja, ſo mamy pomrócženje, kurjawojte a macžate wjedro. Pola Schpaniſkeje ßo wyſchina k ranju hiba, wona nam wěſcže jutſje hižo trochu ſpodobniſche wjedro pſchinjeße. Nižina ſ wjecžora Jendźelſkeje hiſchcže njeſmějeje wliwa na naſche wjedro. — Jutſje njedźelu ßłónczko 6,30 hodź. ſkhadźa a ßo 5,53 hodź. khowa. Měßacžk ſkhadźa jutſje wjecžor 6,33 hodźin a khowa ßo rano 6,06. Jutſje mamy połny měßacžk.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Sſo pomału wucžahuje.

Za padnjenych rjekow

W 12. hodźinje.

Běſche to w nozy 2. auguſta lěta 1914, hdyž ſtejach jako młody pacžoł pſched wudawaŕnju nowin a cžitach wosjewjenje wudyrjenja wójny. Wójna, tuto hrózbne **ßłowo nochzyſche mi do** myßlow a tola běſche to woprawdźitoſcž, ſchtož cžitach. S wěže Budyſkeje radnizy pokaſowaſche cžaßnik runje 12. hodźinu kaž hrózbne pſchedſnamjo **toho, ſchtož ßo dyrbjeſche** ſtacž.

Lěta dźěchu do kraja wot tutoho hrózbneho dnja. Jene wuſběhowanje po druhim a jedyn młodoſtny towaŕſch po druhim wopuſchcžſche domiſnu, ſo by wótzny kraj ſchkitał. Wěže ſwonow wotpowědachu na mobilizu a ſwonjachu poſlednji poſtrow tak mnohemu ßerbſkemu pſchecželej, mnohemu ßerbſkemu nanej, mnohemu ßwěrnemu ßynej ßerbſkich ſtarſchich. Jedyn po druhim dokrocži ßwój ſemſki pucž, kotrehož bych inak a woſtach ßam doma. Cžěžke to lěta ſa naſch wótzny kraj, hrózbne to lěta ſa kóždeho jenotliwza woßebej tehdy, hdyž pa
chu poßlednje roſßudy tuteje ßwětoweje wójny, wo
kiž kaž ſahle płomjo ßo ſerjeſche po zylym ßwěcž

Plećeny gróf we wšěch wuměrach
Kałačkojty gróf   405
přeco na składźe pola
Joh. Miessner

Kelko cžichich ſynchnjenczkow macžeŕkow a nan
ſtupachu w **tutych lětach k njebjeſkim wyſchinam** we w
pomnjecžu tych, kiž běchu padnyli w tutej bě
Kelko ßylſow kapaſche w cžichich komorcžkach do
wo ßwojich lubych zarowanych. Kelko dźěcži płakaſch
ßwojeho lubeho nana, kelko duſchow wo najl
ſchtož tu na ſemi měſachu. Sdala domiſny krija hór
a bitwiſchcža poßlednji pſchebytk wſchěch tych, kiž ſa ßw
ju wótcžinu ßwoju krej, ßwoje žiwjenje woprowa
Wócžka ßo ſandźelichu w ſakſchiku ßmjertneho wutſěla,
krótko do teho ſhladowachu połneho wocžakowania
pſchichoda, wobjimachu naſchu lubu domiſnu, ßwoju l
bu wjeſku ſ Božim domom na hórzy.

Bože martry w Serbach ßlyſchachu w tutych lě
tak mnohich ſynchnjencžkow nimo krocžacych. naſch
Sbóžnika ſ nutrnym poſtrowom ſtrowjachu. Bože
try w domiſnje drje běchu tež cžaſto poßledni po
ſa padnjenych w jich poßlednjej hodźinzy.

Nětko — ſkoro po dwacecži lětach, widźimy w
ſchěch wjeſkach mnohe pomniki naſchich rjekow. Po
ſ komjenja, ale hdyž k nim pſchiſtupimy, maja tak
trobny jimaju rěcž, ſtupja tak bliſko k naſchej du
widźimy ſaßo njeſměrny cžah wſchěch tych krocžicž
napſchecžo, kotrychž mjena ßu na pomnikach ſaryt
Pſchezo bliže krocža k nam w móznym ſtupje, kiž je
jenicžki rhytmus — njeſapomńcže na naß, na wſcho
ſchtož lubowachmy, ſchtož bě dycže naſcheho žiwje
Dwanata hodźina jich ſemſkeho žiwjenja je wutlin
ła, ale ßu dokrocžili k ranju wěcžneho měra.

My ſmy ßami ſwoſtali pſchi jich pomnikach, ſo by
wopomnili tež naſch ſemſki pucž, ſo bychmy pſchiſtupili
mołwołoſcži, kiž nam ßwojenje pſchikaže. Nade wſch
tym ſpominanjom ſtoji **pſchikas**: budźeže **hódni teho**,
ſcže namrěli jako ßwjate herbſtwo.

A to dopjelnicž, je Boža kajnja, to je **ßwěra** n
padnjenym. W tutym ßlubje chcemy wobkrucžicž
dźak naſchim ßynam a nanam, kiž wudychachu ßwoj
ſchu do rukow Boha Knjeza a ſawoſtajichu nam
herbſtwo — naſchu rodnu ſemju a doporęcžichu
ſcheho ſchkita bycža naſcheho luda.

Hdyž je nam ſtyſkno w duſchi, ſhladnjemy **horje k**
matram, ſhladnjemy horje k wěžam naſchich Božich do
hdźež ßwjaty kſchiž ßo ſběha do njebjeſkich módrinow.
po dopjelnjenju naſchich winowatoſcžow budźe tež
nam ſ pokaſowarjom do raja wěcžneho měra, ſo
hódni ſaſtupili do rjadow tych, kotrychž Boža pſch
woſcž prjedy naß k ßebi pſchiwoła. S naſchich wut
pal njech roni dźenßa cžichi Wótcženaſch ſa naſch
njenych . . .

*

Tydźenſki plan kulturnych ſarjadowanjow w

(Sdźěluje měſchcžanſki kulturny hamt.)

Tydźeń wot 8. hacž do 14. měrza 1936.

Njedźelu 8. měrza 1936 w 20 hodźinach w
woſpjetowanje wjecžora „Domiſna, kak rjana ßy"
ſjednocženſtwo gmejnow a wobkhadnych
„Sſrjedźnołužiſkich hór".

20,15 hodźin w Pětrowſkej zyrkwi 122. duchown
cžorna hudźba pſchi ſkładnoſcži dnja wopominanja

Póndźelu 9. měrza 1936 w 20 hodźinach w
Pěßnjeŕſki wjecžor Felixa Zimmermanna (NS-
wobßada a ludowa wucžbaŕnja w Budyſchinje).

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.
Do serbšćiny přełožił J. Winger.

21] (Pokračowanje.)

Bórzy wukopa so, zo běchu jeni wosadnicy wjacy zapłaćili, druzy mjenje, a štož bě hišće hórje: nichtó njewědźeše, hdźe jeho podźěł leži, kak by mohł to wotměrić, štož jemu připaduje. Wosadnicy njeměješachu žaneho wjednistwa, žaneho nadknježstwa, kotrež by mohło jich należnosće rjadować a zwady jednać. Njewědźachu derje, kak maja dźěłać. Němcy bychu so wězo hromadźe do pušćenja lěsa dali a, wudźěławši přestrěń a natwariwši ze zhromadnymi mocami khěžki, hakle započeli při kóždym domje ležownosće wotměrjeć. Ale kóždy Mazur chcyše so wot wšeho spočatka ze swojim zaběrać, swój domčk twarić a na swojim podźěle drjewo pušćeć. Při tym chcyše kóždy při srjedźanskej połancy swoje měć, hdźež bě lěs najrědši a woda najbližša. Z teho nastawachu překory, kotrež z dobom přiběrachu, hdyž bě so jednoho dnja, kaž by z njebjes spadnył, wóz wěsteho knjeza Grünmanskeho zjewił. Tónle knjez Grünmanski mjenowaše so na přikład w Cincinatti, hdźež Němcy bydla, najskerje z krótka Grünmann, ale w Borowinje dodawaše k swojemu mjenej kóncowku „ski" tohodla, zo by so jemu lěpje wikowało. Jeho wóz měješe wysoku płatowu třěchu, na kotrejž so z kóždeho boka z wulkimi pismikami čornješe napis „Saloon" a spody z mjeńšimi pismikami „Brandy, whisky, dźin."

Na kajke wašnje bě tónle wóz prěki přez powšitkownje strašnu pusćinu mjez Claresville a Borowinu přejěł, kak so to měješe, zo jón njeběchu stepowi dyrdomdejnicy wurubili, přečo njeběchu Indianjo, kotřiž w małych črjódkach často cyle blizko wot Claresvi a dundaja, kožu z hłowy knjeza Grünmanskeho zdrěli, to bě jeho potajnstwo, dosć, zo bě přijěł a tón dźeń hnydom započał z wubjernym wuspěchom wikować. Ale tón samsny dźeń tež počachu so wosadnicy zadźěrać. Do tysacorych zwadow wo podźěle, wo naporjadk a připrawy, wo płody, wo městna při wohnišćach, přitowaŕšichu so cyle hołe příčiny. To bě so we wosadnikach někajki drobnuški, wuzki amerikanski patriotismus wuwił. Ći, kotřiž běchu ze sewjernych Zjednoćenych statow přišli, počachu wukhwaleć swoje prjedawše sydlišća, kaž klubu wosadam a wosadnikam z južnych stron a nawopak. Tehdom móžeše wonu sewjerno-amerikansku pólšćinu słyšeć, wušitu z jendźelskimi nitkami wšudźe, hdźež stej ju zdalenosć wot wótcneho kraja a přebywanja wosrjedź cuzby rozcybałej.

*

We wosadźe bu runjewon zlě, přetož tale črjódka dopominaše na stadło wowcow bjez pastyrja. Zwady wo podźěle buchu dźeń a zasakliše. Dóńdźe k bitwam, w kotrychž sebi towaŕšojo z jenych městow abo wosadow pomhachu přećiwo tym, kotřiž z druhich krajin pokhadźachu. Nazhonićiši, starši a mudriši drje po něčim nahladnosć a knježstwo nadobywachu, ale njemóžachu jo spochi wobkhować. Jenož w časach zhromadnych strachow, nućeše jich kóždemu přirodźeny zmysł, so wobarać, na zwady zapomnjeć. Jónu, hdyž bě horstka indiskich dyrdomdejnikow wječor něšto wowcow pokradła, pušćichu so ludźo w črjódźe za nimi a bjeze wšeho wułożowanja. Wowcy rubježnikam wotehnachu, jeneho čerwjenokožaneho tak nabichu, zo bórzy wudycha, a najrjeńša přezjenosć knježeše tónle dźeń, ale nazajtra rano so z nowa počachu mjez sobu bić při pušćenju. Pokoj nastawaše tež, hdyž by z wječora počał husleŕ hrać, nic teje ale wšelake pěsnički, kotrež by kóždy něhdy dawno słyšał pod słomjanymi třěchami. Tehdy bjesadowanje woćichny. Ludźo zestupowachu so we wulkim kole wokoło huslerja, lěs šumješe a přewodźeše husłow hru, płomjo we wohnišćach sykaše a porskaše a saješe škrě, woni pak słojo wěšachu pokhmurjeni hłowu, a duša wulětowaše z nich za morjo. Raz a zas bě so měsačk hižo wysoko nad lěs wusunył, a woni hišće słuchachu. Ale z wuwzaćom tutych krótkich khwil rozpušćeše so dźeń a bóle wšo we wosadźe. Njeporjad přiběraše, zapušćowaše hidu a zawisć. Tutón ludźik, zahnaty do srjedź lěsow, wottorhnjeny mohłrje
čłowječeho towaŕstwa a wopušćeny wot wjedni
njemóžeše a njewědźeše sebi rady.

Mjez wosadnikami nadeńdźemy posław
derje znatej, stareho burika z mjenom Ławrj
porek a jeho dźowku Marku. Dostawši so do
sasa, měještaj samsne wosudy w Borowinje k
cy druzy. Njedźiwajcy na to wjedźeše so ji
předka lěpje. Lěs tola njeje Newyorkska d
při tom njeměještaj tam ničo — a tu wob
wóz, něšto inventara, tunjo nakupjeneho w
ville a něšto rólniskeho naporjadka. Tam j
ny stysk žerješe, tu jimaj krutta robota
mysle wot dźensnišeho dnja wotkhilić.
pušćeše wot ranja hač do wječora drjewo,
luchi a česaše hrjady za khěžku, holčka pło
rěccy, dźěłaše wohen — warješe jěsć; ale
cy na pót a prócu, pominychu so při stajnym
nju a při čerstwym lěsnym powětře po něčim
khorosće, kotruž bě sebi w Newyorku w
nuzy nahrabła. Horcy Texaski wětřik bě ju
žił a jeje blěde wobličo kaž z pozłotkom
Młodźi hólcy ze Sant Antonio a wot wulk
row sem, kotřiž často pře ničo a wo ničo z
na so zalětowachu, běchu w tym přezjeni, zo
cynej wóčcy tak z podjasnych włosow mišk
šwjerće w žiće, a zo je to najrjeńša holčka, ka
hdy čłowječe woko wuhladało. Marcyna r
słuži tež Ławrjencej. Tam sebi skibu
wupyta, a nichtó so jemu njespřećiwi, do
wšitcy pacholjo po jeho boku. Někotryžk
tež při pušćenju a wotwjazowanju drjewa, p
nju hrjadow a dźěłanju kózłow a swisłow po
a stary njebě na hłowu klepnjeny, domasa so
pleće a tuž so dys a dys wupraji:

„Moja dźowčička khodźi po łucy kaž tajka
kaž tajka knjeni, kaž tajka kralowna. Ko
ju dam, ale nic tajkemu někajkemu, přetož
burska holca. Štóž so mi niže pokłoni a
trjechi, tomu ju dam, ale nihdy žanemu dyrd
nikej."

Štóž potajkim jemu pomhaše, mysleše,
samemu pomha. (Pokračowanje

Wutoru 10. měrza 1936, 20.15 hodźin w měſchczanſkim dźiwadle prěnje pſchedwjedźenje „Semiramis", wjeßeleje opery w 3 jednanjach wot Gioachina Roſſinia.

Pjatk 13. měrza 1936 w 20 hodźinach w Krónje ludowy koncert wuczeŕſkeho ſpěwneho towaŕſtwa.

W měſchczanſkim dźiwadle ßo nimo teho kruchi běžneho hrajneho plana woſpjetuja.

Wſchitzy, kotſiž kulturne ſarjadowanja pſchiprawjeja, ßo proſcha, ſo bychu wſchitke ſarjadowanja tak ſahe kaž možno měſchczanſkemu kulturnemu hamtej ſdźělili.

*

Wudawanje lěpſchinſkich wupokaſow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Budyſke měſtne wjedniſtwo.

Wſchitkim pomozy potrěbnym, kotſiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, ßo lěpſchinſke wupokaſy ſa wuhlo a zyrobu

póndźelu 9. měrza 1936 wot 9 do 1 hodźiny

w tutych wudawaŕnjach wudźěleja:

ſa hrjedźnju měſtnu ſkupinu na Hrodowſkej haßy 12 (pſchi ßejmowni),
ſa połnóznu měſtnu ſkupinu w piſaŕni NS-ludoweho ſpomožeŕſtwa na Hornczeŕſkej haßy 19,
ſa ranſchu měſtnu ſkupinu w hoſczenzu „Luſatia" na Lubijſkej dróſy 26 (nutſkhód na Paulijſkej dróſy),
ſa **wjeczornu měſtnu ſkupinu** w hoſczenzu „Ke kolpjej" na Židowje na Błotnej dróſy 262,
ſa połodniſchu měſtnu ſkupinu w hoſczenzu Piwaŕnſkej ſahrodźe na Nowoſalzſkej dróſy 4.

Kóždy potrěbny ma ßo woßobinſzy na ßwoju pſchiſluſchnu měſtnu ſkupinu wobroczicž, dokelž ma wón wſchitko, ſchtož doſtanje, woßobinſzy wobkruczicž. Pſchi wotewſaczu maju ßo wupokaſanſke papjery, kaž karta bjesdźěłoſcže, rentowy wupokas a podobne, dźěłaczy mzdowy wupokas poßlednich ſchtyrjoch njedźel, pſchedpołožicž.

Kotſiž ßebi pſchipokaſanja w poſtajenym cžaßu njewotwoſmu, njemóža ßebi je poſdźiſcho hiſchcze žadacž.

Skutk ſymſkeje pomozy němſkeho luda 1935/36.
Budyſke měſtne wjedniſtwo.

*

— **Tachantſka ſchula** ſarjadowa wczera pjatk w Kolpingowym domje ſpěwny a ſabawny wjeczor k lěpſchenju ſymſkeje pomozy. Schulſka woßada bě ßo w bohatej liczbje ſeſchła, tak ſo bě ſala hacž do poßledniſcheho měſtaczka wobſadźena. Hižo ſ prěnim cžiſłom běchmy pſchijomnje pſchekwapjeni. Schulſke dźěczi, hólzy a holzy, ſahrachu pod nawjedowanjom knjeſa ſchulſkeho wjednika Scholty na hubnych harmonikach rjane ludowe ſpěwy. S tym najlěpje dopokaſachu, kak ßo na rjane a tunje waſchnje domjaza hudźba hodźi pěſtowacž. Na to porěcža knjes ſchulſki wjednik wo ſaměrach dźenßniſcheho wjeczora. Mamy krucže hromadu ſtacž a ßebi w nuſy pomhacž. Hdyž budźemy wſchitzy we ſwojim ſmyſlowanju ſapſchijecž Bóžſku kaſnju: „Dyrbiſch ſwojeho bližſcheho lubowacž, kaž ßebje ßameho", potom wulki ſkutk ſymſkeje pomozy ßwój ſaměr doſpěje. Po wſchelakich rjanych deklamazijach pſchedſtajachu dźěczi wulzy ſabawnu hru wo želeſnizy. Bu wſchitko tak draſtizy pſchedſtajena, ſo ludźo ſe ßmjecže njepſchindźechu. Dale widźachmy dwaj ſchulſkej filmaj wo Kanterunje a zoologiſkich ſwěrjatach. A jako wukónz wjeczora powědachu a pſchedſtajachu nam holzy hornjeje rjadownje wo ßwojich nawěſtach na lětnim pſchebytku w Ssněczkezach. W zunich wjeczornych ſpěwach tole poſkiczenje ſpodobnje wukłincža. Mjes porjadom dźakowaſche ßo ſaſtupjeŕ nazionalſozialiſtiſkeje młodźiny wuczerjam ſa wſchu naloženu prózu. Schulſki wjednik pak porěcža hiſchcze wo nadawkach dźenßniſcheje ſchulſkeje wuczby. Nimale tſi hodźiny trajazy porjad je ßo jawnjeſcže kóždemu ſpodobał a dźakne pſchipóſnacže namakał.

— **Poßrědkowaŕnja k rjadowanju dołha na leżownoſchach, kiž pſchemyßłu ßłuža.** Induſtrijowa a wikowaŕſka komora w Zittawje je w ßwojim wokrjeßu ſa leżownoſcže, kiž ßo k pſchemyßłu wužiwaja, poßrědkowaŕnju k rjadowanju dołha pſchiprawiła. Poßrědkowaŕnja je k temu, ſo by po měrnym puczu rosmjetanju leżownoſczow, kiž pſchemyßłu ßłuža, ſadźěwała. Wuměnjenje ſa jednanje je tole, ſo tón, kiž jednanje namjetuje, ßwoje pſchinoſchki do komory płaczi. Nadrobniſche wukaſuje induſtrijowa a pſchemyßłowa komora w Zittawje.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi pjatkowním czehnjenju 5. rjadowanje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (5. dźeń) padźe dobycže wo 5000 hr. na cžiſła 18 808, 32 520, 184 018; dobycže wo 3000 hr. na cžiſła 1414, 2970, [illegible]133, 36 074, 37 857, 41 332, 62 142, 68 099, 101 868, 118 781, 129 500, 134 142, 159 623; dobycže wo 2000 hr. na cžiſła 8593, 12 566, 17 565, 17 873, 20 071, [illegible]979, 32 971, 37 904, 50 456, 57 022, 63 920, 65 367, [illegible]367, 79 350, 85 329, 92 297, 95 451, 107 795, 131 375, [illegible]981, 157 208; dobycže wo 1000 hr. na cžiſła 3522, [illegible]909, 24 890, 25 019, 31 174, 31 231, 34 395, 37 598, [illegible]090, 58 828, 77 834, 80 580, 90 548, 91 056, 105 341, [illegible]805, 117 950, 118 375, 121 224, 121 477, 125 134, 134 488, 138 488, 148 739, 151 432, 157 463, 158 685, [illegible]075.

— **Dobycže wo 3000 hriwnow** padźe pſchi wczerawſchim czehnjenju ſakſkeje krajneje lotterije na lóß cžiſło 169 623 do tudomneje Lehmannez lotterijoweje běrkownje na Kamjentnej haßy.

— **Ssamopaſchnizy** ßu w ſańdźenej nozy njedoczinſtwo [illegible]rali. Na Butrowych wikach ßu wiczńu budu wobſchko[illegible]li a woknowu ſchklenzu rosbili. Schkodu ſ teho maju naj[illegible]dſchi ludźo, kiž dyrbja ßebi wróznimje ßwój khlěb ſaßłu[illegible]. Někotrym ludźom wſchak ßo pſchederje wjedźe, ſo po[illegible] pod wliwom alkohola taike ßkěpzowſtwa wuwjedu. [illegible]zowne wobkedźbowanja njech ßo poliziji ſdźěla.

S **Trjebjenzy.** Selene poklady Lužizy, kotrež někotre [illegible]mſke ludwukubłanſke pſchedewſacze Budyſkeho wokrjeßa [illegible]aſnje, ma ßo njedźelu popołdnju 1/3 hodźin tež w na[illegible] wſy ſ rjanymi ßwětłowobraſami poſkiczicž. Widźimy w tutym pſchednoſchku lětſtotki ſtare ſchtomy a wurjadne kwětki naſcheje domiſny. Pſchednoſchk je ßwětłowobraſami, dźěczaze ſpěwne pſchednoſchki, poſkiczenja ſ rucžnej a hubnej harmoniku a baßnje programm derje wupjelnja.

S **Bukez.** Naſcha wjeß chze wopomnjeńſki dźeń rjekow na doſtojne waſchnje woßwjeczicž. Dopołdnja ¼9 hodźin ſeſtupa ßo wojeŕſke towaŕſtwo k wopomnjeńſkej Božej ßłužbje, kotraž ma ßo ſe ßobuſkutkowanjom zyrkwinſkeho a poſauniſkeho khóra wośebje ßwjatocžnje pſchiprawicž. Wjeczor budźe wopomnjeńſka ßwjatocžnoſcž w Stangez hoſczenzu. Se ſarjadnikom je ſtrona a wojeŕſke towaŕſtwo programm wuhotuje. Wopomnjeńſka rěcž ßo ſe ſpěwami mužſkeho ſpěwneho towaŕſtwa a ſ hudźbu poſauniſkeho khóra a druhimi hudźbnymi poſkiczenjemi porjeńſchi. Nimo teho ma ßo pſchednoſchk ſe ßwětłowobraſami poſkiczicž.

Ze Serbskich Pazlic. Hižo wo tym pisachmy, zo bě 20. februara w Ježowje 34lětny ženjeny dźěłaćeř Dźisławk na zrudne wašnjo znjebožił. Přiwuzni so nadźachu, zo so lěkarjam poradźi, jemu žiwjenje zakhować. Tola Boža předwidźiwosć je hinak rozsudźiła. Na sćěhwki swojich zranjenjow je Dźisławk wčera w Kamjenskej khorowni, ćežke ćerpjenja wutrawši, wumrěł. Zemrěteho wotora na Njebjelčanskim pohrjebnišću do ródnje zemej położa.

S **Němſkich Paſlitz.** Tu wumrě w 82. lěcže žiwjenja wyſchk ſwonka ßłužby Klimant ſ Zetzſchwitz.

S **Pancziz.** Maczerjam ßo rada podawa pjatk 13. měrza 1936 popołdnju w 2 hodźinomaj w młodźinowni w Panczizach.

S **Brětnika pola Kamjenza.** (Boža ruczka ſajała.) 83lětneho rentnarja Adolfa Schölzela na dompuczu ſ towaŕſtwoweje ßhromadźiſny na dróſy Boža ruczka ſaja.

S **Hermanez.** Póndźelu 9. měrza budźe ßo palne drjewo ſ Hermanezanſko-Pßowjanſkeho rewěra dopołdnja wot 9 hodźin w lěßnej korczmje w Nowych Pßowjach na pſcheßadźowanje pſchedawacž.

Se **Stróže pola Wulkich Sdźarow.** K župnym miſchtrſtwam w ßběhanju czežkich wahow a romſko-grekſkich wubědźowanjow je tudyſchi klub athletow k olympiſkim pſchedběžnym wojowanjam 14 a 15. měrza we Wrótßławju ßnamjenitych wojowarjow pſchiſſjewił. Tak budźe we pjerowej waſy nimo lońſcheho Schleſyſkeho miſchtra Herberta Kohla tež młody wuſpěſchny wojowaŕ Willi Gano towaŕſtwo ſaſtupowacž. W lohkej waſy ſtary miſchtr Franz Dobritzki ßwoju ſamóžnoſcž pokaže. We welterſkej waſy ßwoje ßbožo wobaj woltrjeßnaj dobyczerjej Richard Kohl a Herbert Polk ſpytatej. Saſtupjeŕ ßrjedźneje wahi Korla Bartuſch budźe drje tež tón ras ßwoju wěz dokonjecž. W ßběhanju czežkeje wahi budźe dobry ßběhaŕ Korla Wolſchka ßobu rěczecž. Wſchitzy wojowarjo ßu ßo ſa mjeſtnarodne miſchtrſtwa 4. haprleje w Praſy pſchiſſjewili a tam ſpytaja, ßo ſ wuſpěchom pſcheßadźicž.

S **Wulkich Sdźarow.** Na dompuczu je młody hólz w małym lěſku pſched Nowej Bukownju dźěłaczerja H. nadpadnył. Se ſranjenej hłowu namakachu nadpadnjeneho tam leżo a dyrbjachu jeho do Kulowſkeje khorownje dowjeſcž. Na hólczeza, kotryž tu ßłuži, tukaju, ſo je nadpad ſkucžił.

S **Wulkich Sdźarow.** Hižo 10 lět dołho w ßłužbje Jurkej twarſkeje firmy tu ßtejazy Willi Fuder je pſchi rjemjeßlniſkej kormorje w Lěhnizach ßwoje murjeŕſke miſchtrſke pruhowanje wobſtał. Něſko móže firma Jurk ſaßo nowotwary wuwjeſcž. — Pſchi pruhowanju khmanoſcže ſa twarſke rjemjeßło we Wojerezach wobſta ſe ſcheſczoch wobdźělenych jenož Kurt Nagel ſe Stróže pruhowanje ſa murjeŕſke rjemjeßło.

S **Wojerez.** (Zyrkwinſke.) Dop. w 9 hodź. němſke hłowne Bože ßłužby, ½11 hodź. ßerbſke hłowne Bože ßłužby ſe ſpowědźu, w 9 hodź. němſke hłowne Bože ßłužby w Kulowje, w 12 hodź. ßerbſke kſchczenja, pop. w 2 hodź. němſke kſchczenja.

S **Wojerez.** Rjemjeßlnizy měječeljo koni we Wojerowſkim wokrjeßu ßo ſ tutym namołwjeja, ſo bychu najprjedy najnuſniſchu potrjebu pizowanſkeho wowßa wokrjeßnemu burſtwu hłowne wotdźělenje III woſjewili.

S **Klětneho.** Pſchi pſchiležnoſcži 25lětneje ßwěrneje ßłužby pſchi ſtatnej želeſnizy ßu wjednik a kanzler kaž tež generalny direktor němſkeje ſtatneje želeſnizy a preſident ſtatneje želeſniſkeje direkzije w Halli želeſniſkemu dźěłaczerjej Maſjej Bergej a ſtražnikej ſawjerow Jurjej Hanuſchej, woběmaj ſ Klětneho najwutrobniſche ßbožopſchecža wuprajicž dali. — Ssrjedu wjeczor wotmě tudyſcha nalutowaŕnja pola Lorzez ßwoju druhu porjadnu ßhromadźiſnu. Po pſchednoſchku inſpektora Troſty ſ Wrótßławja wo praſchenjach plahowanja a pizowanja ſkotu, kantor Głowna woſjewi, ſo je ßebi nalutowaŕnja ßtorjedźeŕſku maſchinu kupiła, kotruž wſchěm k naležnemu wužiwanju poruczeſche. Tež woſjewi, ſo ma ßo nowa naczinjaza maſchina a běrny parjaza naprawa kupicž.

S **Rychwałda.** Gmejnſka ßhromadźiſna, kotraž běſche po ſwuczenym waſchnju ſjawna, wotmě ßo ſańdźenu njedźelu we Viewegez hoſczenzu. Po poſtrowjazych ßłowach wjeßnjanoſta Nowak na něhduſcheho wjeßnjanoſtu Sokla ſpominaſche, kiž bě po 10lětnym ſkutkowanju ßo ßwojeho hamta dobrowólnje wſdał. Wutwarjenju tſeczeje rjadownje w druhim ſchulſkim twarjenju ßo pſchihłoßowaſche. Dale ßo wobſamkny, ſo w nozy huſcziſcho ſtraža wjeß wobkhodźi. Wo wutwarjenju wjeßneje dróhi ßo w naſtupanju financowanja dołha rosmołwa roswi. Na kónzu poda gmejnſki pokładnik pſchehlad wo pokładnjowych wobſtejnoſczach.

S **Khrjebje.** Dokelž w naſchej wſy a wokolinje woßpizy ſakhadźeja, je ßo 6. rjadownja tudyſcheje ludoweje ſchule na pſchikas ſtatneho wokrjeßneho ſtrowotneho hamta ſamknyła.

Prosace wiki dźěcha pomałšo.

Domowina wozjewja:

Lětuša hłowna zhromadźizna Domowiny budźe **njedźelu 15. nalětnika, pop. z dypkom w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje.** Kóžde serbske towaŕstwo sćele na zhromadźiznu někotrych zastupjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny ma so na njej wobdźělić. Nimo toho přeprošujemy wšitkich swojich sobustawow wutrobnje!

Porjad:
1. Powitanje.
2. Rozprawy předsydstwa a wubjerka.
3. Wustawki Domowiny.
4. Přednošk: P. Nedo, Naše dźěło doma.
5. Rozmołwa.
6. Zdźělenki.

Předsyda Domowiny.
P. Nedo.

Rakez. Dokelž w naſchim Božim domje na jutſiſchej žarowanſkej njedźeli ßerbſkeje Božeje ßłužby nimamy, wobdźěli ßo ßerbſke towaŕſtwo „Lipa" ſ khorhoju jenož na ßwjatocžnoſcži pſchi wojeŕſkim pomniku. Schtóž pak chze na němſke kemſche hicž, njech je ſ dypkom ¼11 hodźin na zyrkwinſkim naměſtnje. Tamne ßobuſtawy ßhromadźa ßo hacž do 10 hodźin pola Hönczez. Proſchu wo bohate wobdźělenje. Pſchedßyda.

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišće njejsu přinošk na 1935 na našeho pokładnika k. Šimona w Serbskim Domje wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by so to hač do hłowneje zhromadźizny Domowiny, 15. měrca 1936, stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

Wšitcy dowěrnicy a předsydźa towaŕstwow njech we najbližšich dnjach zapodadźa swoje lětne rozprawy swojim županam. Njeje so hišće z wulkeho dźěła stało. Tohorunja čakamy na nowe towaŕstwowe zapisy sobustawow. Porjad je to najwažniše za zakładne dźěło. Njech so wša lěwkosć skutka z našich rjadow doskónčnje zhubi.

Organizačne zarjadnistwo Domowiny
P. Krječmaŕ.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěł a přilopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

„LZ 129" na ßwojej prěnjej jěſbje.

„LZ 129", tutón hobrſki nowy němſki powětron, je ßwoju prěnju jěſbu pod dr. Eckenerom wuſpěſchnje wobſtał.

(400

Ke konfirmaciji
K prěnjemu
swj. woprawjenju
Kmótřace dary

M.Ewald
Reichenstr.9

poskića Wam we wulkim wubjerku dary trajneje hódnosće . . . .

Připóznaty dom wotrjadnika

„Herzog“ Reise-Dienst

prózdninske jězby 1936

Kyffhäuser a Smoliny (Harz)
4 dny, 11. — 14. meje.
9. — 11. septambra **38,50**

Duringska a Duringski lěs
6 dnjow, 22. — 27. junija . **55,00**

Prěki přez Alpy
wot Watzmanna k Zugspitze
8 dnjow, 6. — 13. julija . . **74,00**

Hamburg (Helgoland)
5 dnjow, 20. — 24. julija,
17. — 21. augusta **42.00**

Wulka jězba do Alpow
7 dnjow, 3. — 9. meje,
30. augusta hač 5. septembra **63,50**

Jězba k Rhynskej krajinje
k ščipanju winu k słónčnym Rhynej
8 dnjow, 4. — 11. oktobra . **73.50**

Přez němske župy k Bodanskemu jězorej (a do Šwicy)
10 dnjow 3. — 12. junija, 3. — 12. augusta **83,50**

Płaćizny wopřijeja bohate snědanje, wobjed, nócow zawěsćenje, wudawki za cuzych, wobstaranje čežow, posłuženje, wulětne a wokolne jězby, **kaž** wobhladania pod wjednistwom po wosebitym programje.

Pućowanske rozpisy, rozjasnjenja a zamołwjenja w pućowanskim běrowje na Cyrkwinskim namě čo . , telefon 3-39, znapřeća Strauch & Kolde na Kamjentnej hasy

---

Je-li Was hłowa boli

[42

je-li so Wam **čoło moršći** abo **dostanjeće li faldki,** tak zaleži to čisto na tym, zo sće zakomdźili, sebi wčasnym času **derje sedźace nawoči** wobstarać wot

Ericha Lenza
wosebiteho optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Telefon 2134

Serbja kupuja

stepowane
móškowe
wołmjane
wjelblud.
blidowe

přikrywy

tepichi, łoža, reformske spódnje łoža wo wulkim wubjerku jara tunjo pola firmy [8

PAUL KORN

w Budyšinje na Hošic hasy 21
(w domje khorobn. pokładnje)

Debjeńki, časniki
nože a widlički 122

kupuj róžk Budyskeje a Wrótkowskeje drohi, to je
BRUCKNER Kamjenski

Štomowy wósk
Łvkno k ščěpjenju
(Bast)
Hnojidła za kwětki

to zaso wot firmy [416

Erich Winter

na Kamjentnej hasy 14

Časniki a debjeńki 180

to sej spomjatkuj
w Kamjencu jenož
pola BRUCKNERA
(Trauringecke) kupuj

BRENNABOR
to je naše
jězdne koła
wot [408
Richard Kieschnick
w Budyšinje
na Hošic hasy 17.

Kašće

(403

wšěch družin, ma stajnje na składźe

M. Jenč w Khrósćicach

Woprawdźe tunje
a spušćomne **časniki** 82
kupujeće pola
časnikarja Kokša
w Budyšinje na Sukelnskej h. 28

Zastupjeř
wuporjedźeŕnja
Herbert
Hohlfeld
prjedy Mühlbach [402
w Kamjencu

Hromadźće měch!!

Pomhajće surowe tkaniny lutować!
Kóždu dźělbu, též roztorhane, kupuje

F. A. Berthold & Sohn
w Habrachćicach
Hamtscy dowolena nakupowaŕnja a předawaŕnja. — Hotowe pjenjezy při wotewzaću 3.)

ZÜNDAPP
MOTOR
RÄDER

vereinen Kraft mit Eleganz und vollendeter Konstruktion. Dreistrom-Motor, Kette-Kardan, Öldruckstoßdämpfer, usw. sind nur einige der vielen Zündapp-Vorzüge

Dostanjeće pola 409

Zündapp-Kieschnick
w Budyšinje na Hošic hasy 17

Stupnjowy dom Mann

(407

w Kamjencu, na Wallskej dróžy
znaty dla swojich dobrych a płaćiznyhódnych stupnjow

orthopädiskich stupnjow
stupnjow po měrje
zapołožki
hólčace a holčace stupnje

praktiski dar k swjat. woprawjenju a jako kmótř. dar

Hosćenc w Hórkach

Mějićel Michał Hejduška
Njedźelu 8. měrca a póndźelu 9. měrca 1936

točimy kózłopiwo

(410

K temu wutrobnje přeprošuje **Hejduškec swójba**

Spěwaŕske

ke konfirmaciji

serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće

w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

K zelenemu štwórtkej ke konfirmaciji a k swjatemu woprawjenju

[341

za holcy:
nohajcy, rukajcy, šantka, spódnje šaty wšěch družin, šawle, rubišća a cankowe khornarje

za hólcow:
zwjeršne košle, slě, krawaty, zoki, šantka. rukajcy

za serbsku drastu:
banty, wobsadki, canki, borty, knefle

w znatym wulkim wubjerku a dobrej kajkosći a tunjej płaćiznje

Arno Kube w Budyšinje
Serbske posłuženje / na Kěžorskej dróźy 12

Sadowe štomy

wšěch družin

wysoke, połwysoke a kerčkojte w mnohich dobrych družinach. **Róže, jahody, pyšeńske kefčki, alleejowe štomy.** Též za wjazanje wěncow, jednoreho bač najl. wuwjedź poskića so

Sperlingec štomownja
mějićel **Chr. Krieger**
Kupjele „Heil“ w **Smječkecach** pola Kamjenca. (418

Młódšeho
čeladnika [414
wokoło 16 lět stareho pyta hnydom
Córlich w Kanecach
pola Pančic

Wotročka [415
pyta k 15. měrcej abo pozdźišo
Bräuer we Spytecach
pola Hodźija

Míele 58,— hač 135,— hr.
prochsrěbak ,246,
Dostać we wotrjadn. wobkhodach

Jězdne koła / šij. mašiny
centrifugi / pisańske maš.
Wuporjedźeŕnja (404
Paul Gräfe w Kamjencu
Talstr. 7 blizko katolskeje cyrkwje

Gardiny, rolowy
tunjo pola [59
Würker na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Plećeny grot

runje tak tuni kaž přeco we železowej wikowaŕni [407

Voigt
w Budyšinje, na Zwonkownej Lawskej hasy

Měšćanske dźiwadło

413

Telefon 3263

Póndźelu, 9. měrca, 20.00 hodź.
K posledn. raz. 0.50—1.50 hr.
Ptačnik
Opereta w 3 jedn. wot Cellera

Wutoru, 10. měrca, 20.15 hodź.
Prěnje předst. Rosinij. opery
Semiramis
Wulke wobsadźenje orchestra a chora. Operne płać. Koło A.

Srjedu, 11. měrca, 20.15 hodź.
Semiramis
Wjesela opera w 3 jedn. wot Rosinija. Koło E
operne płaćizny

Štwórtk, 12. měrca, 20.15 hodź.
Semiramis
Wjesela opera w 3 jedn.
wot Rosinija. Koło B
Operne płaćizny

Pjatk, 13. měrca, 20.15 hodź.
K posledn. razej
Reja do zboža
Opereta w 3 jedn. wot R. Stolza
Koło F.

Sobotu, 14. měrca, 20.15 hodź.
Bal wuměłcow 1936
Reja do módreho
we wšěch wuměłscy wudebjenych rumach „Societät“

Njedźelu, 15. měrca, 15.30 hodź.
Předstajenje za cuzych
po nizkich płaćiznach
Reja do zboža
opereta w 3 jedn. w. R. Stolza

Njedźelu, 15. měrca, 19.30 hodź.
Semiramis
Wjesela opera w 3 jedn.
wot Rosinija Operne płaćizny

Fotowe aparaty [43
Projekcijowe aparaty
Powjetšeńske aparaty
Domjace kinowy a wšě wěcy
za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom Huth

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje, Serbska hasa 13

Wuwiwamy filmy a platy, zhotowimy wotćahi wěcywustojnje a najsněšnišo

---

Lehmannec konditarnja

w Budyšinje na Serbskej hasy 345

poskića jako wosebje dobru kajkosć

štomowe tykancy. Najrjeńši dar za kóždu składnosć.

Speculacijmy. Serbske přikusy. Mjedowy tykanc. Smjetanowe pampuški. Smjetanowe kusy. Pampuchi. Torty. Sadowy tykanc.

Přijomny přebytk w rjanych městnosćach kofejownje při přenjorjadnym koncerće. **Najlěpše piwo. Wino. Likery.**

Kupujće pola našich inserentow

Dobre ćehnje k sebi!

Gardiny po módźe

Tak dyrbi též pola Was być!

Cune pastelowe barby, přitulne kwětne mustry, to je wosebitosć lětušeje módy domach! Wobhladajće sebi prošu našu wustajencu w róžk. woknje.

Magnet Schaaf

GUT ZIEHT AN

Textilowe a módowe twory

Kašćowy skład na Kotolskej hasy 2 / Tel.
H. Oswald
tyšerski mištr. Rěču serbsku

Pjatk 6. měrca je na sćěhwki poćeŕpjeneho znjezboženja naš luby starosćiwy nan

Jan Dźiswawk

ze Serbskich Pazlic 412

derje doma wobstarany ze swj. sakramentami, w starobje 43 lět w Kamjenskej měšć. khorowni wumrěł.

Hłuboko zrudźeni zawostajeni.

Jeho ćěło do rodneje zemje wutoru dopołdnja $9\frac{1}{2}$ hodźin w Njebjelčicach položimy.

Přiłoha
k čisłu 57

SERBSKE NOWINY

Sobotu
7. měrca
1936

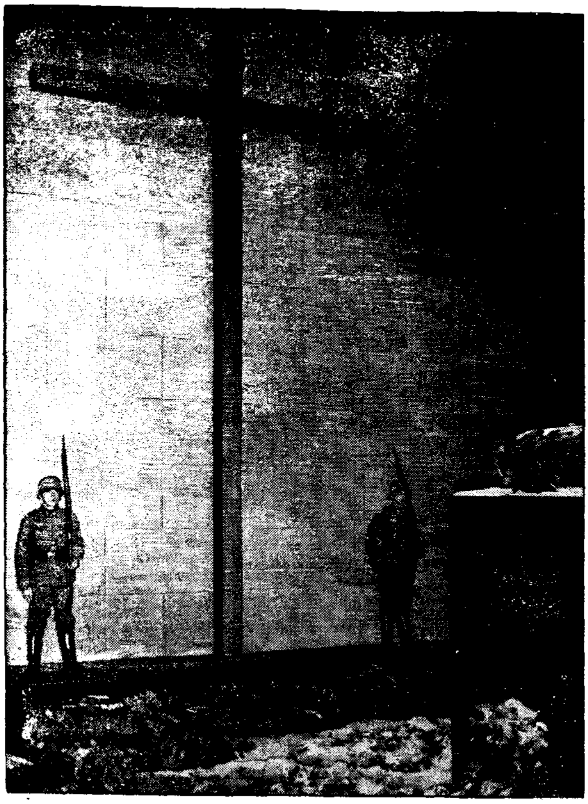

Spominajmy na našich padnjenych

K žarowańſkemu dnjej ſa wopory ßwětoweje wójny.

W Budyſchinje, 7. nalětnika 1936.

Jutſje, na njedželi „Reminiſcere" (łacž. „Dopomń ßo!"), druhu njedželu póſta, zyły němſki kraj na ßwojich padnjenych rjekow ſpomia.

Zyły lud žaruje. Lud ſteji pſchi rowje njeličžomnych nadžijow. Tutón dźeń je poſtajeny, ſo bychmy ßo ſe wſchěmi ſacžucžemi ßwojeje wutroby do ßławneje ſaúdženoſcže pſcheßadžili. W duchu chzemy pucžowacž po njeſkóncžnym morju proſtnych kſchižow, pod kotrymiž wotpocžuje njeličžomny kcžěw njedopjelnjeho pſchichoda a žiwjenja.

Khorhoje na poł ſcžežora! S nahej hłowu ſteji lud pſched najwjetſchim pomnikom cžeſcže. Pſched tamnymi njeſkóncžnymi rjadami rowow a hórkow w njepſchecželſkim kraju, ſtyknywſchi ruzy k němej modlitwje. S dobrym prawom móže ßej wot naß žiwych žadacž, ſo na nich njeſapomnimy.

Dwaj milijonaj padnjenych! W cžopłych žołmach cžecžeſche krej ſ cžěła naſchich młodženzow. Dwaj milijonaj cžłowjekow woprowaſche ßwoje žiwjenje, ſo by ßo wótcžina pſchecžiwo nepſchecželſkim nadběham ſchkitała. Wjeßli wucžahnychu do pola naſchi wojowarjo — cži prěni wyſkajo, ſ kwětkami wupyſcheni, ſ dobycžawěſtym ſpěwom ſ erta, njemyßlo na łakazu ßmjercž.

S cžěmnych rowow nětko ſnowa wuroſtu pſched naſchim wócžkom jich ſcžiny. Seſtupaja ßo. Wulka armeja naſtupuje. Žadyn ſchcžerk brónjow, žadyn rjehot wójnſkich koni, ani komando ani pſchikaſnjow, cžiſche krocža ßem. Bataillon pſchi bataillonje, ſchwadrony ſeßydaja ßo na ßwoje konje, battertje ſe ßwojim wulkimi ſchtukami cžahnu nimo. Njeſkóncžna je parada morweho wójſka. Žadyn hłóß njepſchikhadža ſ jich erta, žadyn ſynk njepſchewodža jich cžah. Jenož jich wocži błyſchcža ßo ßapajo ſ dalokeje mhły. Sda ßo nam, kaž bychu k nam wobrocženi prajili: Njeſapomńcže na naß morwych! Njeſabdžcže naß ßebje dla, dokelž wótzny kraj, ſa kotryž ßwoje žiwjenje dachmy, bě ſjena a ßylny! —

Wſchelakora kaž wotměnjazy woßud ßwětoweje wójny je ßmjercž była, kiž jeneho po druhim ſ rjadow wojowazych wotwoła do raja nadſemſkeho měra. Tomu ßuny ßo pſchi nadběhu tſělba ſ natyknjenym bajonetom ſ ruki, tamny padny ſ njepſchecželſkej kulku trjecheny, druhi podleža w lazarecže ßlej khoroſcži a ſaßo druhi ponóri ßo do módrych žołmow morja.

Wſchitzy dženßa wjazy njejßu. Ssu pak ſa naß morwi? Zenje to njeßměmy ſabycž! W naſchich myßlach, w naſchim ßwědomju ßu a woſtanu žiwi, drěmaze wójſko, kiž k ſtawanju woła. Cžělnje ßu nam ſdaleni. Schtož pak nihdy wuhaßnycž njeßmě, to je jich duch. W ſnamjenju tutoho ducha je w naſchich dnjach wulka ideja ßo porodžiła. Te je naſch troſcht a je najlěpſche kopjeno w ßławnym wěnzu, kiž dženßa na row drěmazeho wójſka kladžemy, hdyž ßwojim drohim morwym pſchiwołamy: Wotpocžcže po ßwojim wojowanju, ale woſtańcže mjes nami a ſkrucžcže naſchu myßl! s.

Staj to Jurij a Jakub

(Wobras ſe wßy.)

Kak ßu ßo ſtarali a ſtrachowałe wo wobaj hólzaj tam wonka na krwawnym bitwiſchcžu! Kak huſto luba macžeřka, prjedy hacž lehnycž dźěſche, khwilku pſched khěžnymi durjemi ſtejo, k hwěſdnemu njebju pohladujo nutrny pacžeř po druhim ſcželeſche horje k njebjeſkemu wótzej!

Kajke wjeßele, kajka radoſcž to ſa nju bě, hdyž ſaßy někajkeje powěſcže wot Jurja abo Jakuba dóſta! Wjazy krócž cžitaſche dopißnizu abo liſcžik, prjedy hacž ju k druhim do zigaroweje tyſy połoži.

Kak huſto je nan ßedźał a liſty pißał ſe ßwojej cžežkej, pſchedźěłanej ruku! Potom hakle, hdyž takle pakcžik do pola pſchihotowaſchtaj! Kelko njepißanych pſcheczow a poſtrowow ſtaj do njeho ßobu ſapakowałoj!

Bě to wjeßele, hdyž Jurij jeneho dnja njenadžizy na dowol pſchijědźe. Tola kak cžežko wſchěm běſche, hdyž ßo ſaßy roßžohnowachu! Lědy tydźeń poſdźiſcho dóńdźe powěſcž, ſo je na polu cžeſcže padnył. Skoro zyličžki tydźeń njeběſchtaj ničžo jědłoj, ničžo jimaj wjazy njeßłodźeſche. Kaž w błudźe ſtaj po dworje a ſtatoku khodźiłoj.

Kak ßo Jakub w ſkhowje ſtróži, hdyž pocža wjeßełeje myßle w ßwojej khowanzy liſt wot doma cžitacž. Ale hižo w prěnich rynčžkach ſtejeſche: „Naſch duſchny Jurij, Twój luby bratr, je padnył!" Dołhi troſchtowazy liſt naſajtra cžežzy pruhowanymaj ſtarſchimaj pißaſche. Njeßmětaj ſadwělowacž, je to Boža wola była. Wo njeho njetrjebataj ßo bojecž, je tu pſched Verdunom na khětro měrnej froncže a ſa wóßom dnjow pſchińdźe na dowol, dokelž je nětko na nim rjad.

A woprawdźe, jeneho dopołdnja ſtejeſche hotowy, dyrbjeſche ßej do pißařnje po dowolowy wupokas pſchińcž. Tola nadobo dóńdźe powěſcž do hrjebjow, ſo je po regimentſkim wukaſu wſchón dowol ſakaſany. Ow jej, nětko wědźeſche Jakub, kelko je biło. Běſche dźěn ſjawne potajnſtwo, ſo ma ßo ſa krótki cžaß tu něſchto wuwicž. Měr pſched njewjedrom to bě, hdyž ßo na někotre dny wrócžo ſcžahnychu ſ hrjebjow. Wótrje budźe ßo wojowacž, dachu ßo podofſizěrojo ßłyſchecž: „Verdun dyrbi do naſchich rukow!"

„Njeſtrachujtaj ßo wo mnje, hdyž je ßo dowol na někotre tydźenje woſtorcžił, nětko ležimy w měrje a na froncže ßo ničžo woßebiteho njeſtawa" — tak pißaſche k ſměrowanju ſtarſcheju domoj.

W poßlednich dnjach małeho róžka ſapocža ßo verdunſka hela. Po tyßazach tam hinychu. Jakub pſchezo hiſchcže ſ módrym wokom wotendźe.

Skóncžnje měješche ßo jeho regiment jeneho ranja wrócžo wſacž. Rěkaſche, ſo ßo do Elſaſkeje cžißnje. Pſchi rańſchich ßměrkach, cžehnjechu pſches hłuboku wudolinu. Nadobo ßo wot wobeju bokow załoßnje tſělecž pocža. Najwjazy ßo žiwi pſchedrěchu. Tola někotſi padnychu trjecheni ſ njepſchecželſkimi granatami, mjes nimi bě tež naſch Jakub. Granatowa tſchěſka bě jemu prawe kolenjo rosraſyła. Zyličžki dźeń w dźěrje w ſymnym ßněſy ležeſche. Naſtajnje ſe ßwojimaj ſtarſchimaj rěcžeſche, dźakowaſche ßo jimaj ſa wſchu luboſcž a troſchtowaſche jeju. Bě wotſamknył ſe ßwojim młodym žiwjeniom. Poßměwk ležeſche na jeho wobliczu!

Sa kěžora a kraj, ſa wótcžinu a domiſnu ßmědźeſche wumrjecž! Je traſch rjeńſcheje ßmjercže na ßwěcže?

Bobak:

Skoplje

My, kiž tak mało znajemy stawizny swojeho samsneho luda, wězo hišće mjenje wěmy wo stawiznach druhich słowjanskich narodow a najmjenje khonimy wo zašłosći juhosłowjanskeho kraja a luda. Štó dha z nas wě, zo mějachu južni Serbja w srjedźnym wěku mócny stat z jara wysokej kulturu, kotraž so khroble runać móžeše z kulturu srjedźnoeuropskich krajow? Štó z nas je něšto słyšał abo čitał wo sławnej serbskej dynastiji Nemanjićow, kiž mócne staty założowachu a sławu słowjanskeje brónje a kultury rozšěrjowachu po cyłej balkanskej połkupje wot Jadrana hač k Egejskemu morju?

Najslawniši Nemanjić pak běše Šćěpan Dušan Sylny, kiž w l. 1346 sej kěžorsku krónu staji na hłowu a so da wuwołać za kěžora Serbow a Grekow.

Mócne serbske kěžorstwo na Balkanje, před kotymž třepotachu susodźa!

A kěžorska stolica, wutroba stata, kolebka sławy — prastare město Skoplje nad Wardarom!

Woprawdźe, w Skoplju kročiš na pomjatnej, historiskej pódźe. Tu bě so dał krónować serbski kěžor Dušan Sylny, tu by swoje sejmy zwołał, tu wuda swój sławny zakonnik. Mjeno města je njerozdźělnje zwjazane z najwuznamnišej dobu stawiznow juhosłowjanskich splahow.

Ćopły póžnjeński wječor nad Skopljom . . .

Nowočasny dźěł města, jasnje wobswětleny, so roji z ludom. Mjeŕwi so z ludźimi po hłownej drózy. A lud pjelni nic jenož khłódniki, hdźež bjez teho wobkhad haća stólcy a blida přidróznych kofejownjow a hosćencow, ale tež dróha sama tu słuži za překhodźowanišćo. Njewadźi, přetož awto je tu žadne kaž běły wrobl. Jenož zrědka hdy harowaty dróžkaŕ so dřěje přez čŕódy ze swojim rjebłačom. Zo pak by wobkhad nabył trochu nowočasneje hary, maju wšitcy dróžkarjo awtowe truby, kiž jara horliwje wužiwaju. Dokelž tež kołojězdni tu město klinkačka trjebaju awtowu trubu, móžeš měć Skoplje za nowočasne město, hdyž zańdźeliš woči.

Lud so překhodźuje . . .

Pyšnje zdrasćene rianolinki ze sćedriwje barbjenymaj hubomaj, wupikani knježatka w bjezporočnym najmodernišim wobleku, elegantni oficěrojo w běłej lětnjej uniformje . . .

Ně, tutón wobraz mje njewabi!

Pytam stare Skoplje, pytam přěnjotnosć, pytam orijent . . .

Ani dołho pytać njetrjebam.

Dźiwna, swojorazna wóń wotpočuje nad wječornym Skopljom. A to njeje mjehka wóń wonjawych nowočasnych knježničkow, to je ryzy wóń orijenta, wóń, kiž so dobywa z njeličomnych nadróznych a přidróznych kuchinjow, hdźež kuchaŕnicy pjeku a praža a smaža na roženju wšelake domjace makedonske mjasne khłóšćeńki, zo ći na to sliny běža. Tuž wostaj nowe hosćency z jich srjedźnoeuropskimi wostudłymi a při tom drohimi jědźemi a woptaj tute wšelake pražene „ćevapčicy" a „ražnicy" a mojedla tež „dźulbastiju" a druhe słódne dobrinki, kiž dyrbi Sewjerjan doma parować při swojej bjezbarbnej a strózbej kuchini. Tuž natyka so z tymi łahodkami, njelutuj při tym ani mjehkeho běłeho přeńčneho khlěba ani rozkrateje syreje cyble a poliwaj potom wšo z tym wubjernym makedonskim winom.

Hdyž sy takle sebi mocy najědł — prajmy z mandlom ćevapčicow, hdyž sy wokhroblił z wóhniwym južnym winom, to dźi so pušćić za dyrdomdejemi přez móst do stareho města za Wardarom. A to ći je, jako by trjechił do druheho swěta. Wšudźe wšo spi, wšudźe je ćma. Njeby-li měsačk majkał płone třěchi nizkich domčkow, njeby ze swojim swětłom poliwał kulotwary dźamijow a běłił šwižne munary, wěžički tamnych muslmanskich swjatnicow, woprawdźe. cuzbnik mohł so tu hroznje zabłudźić.

Kak krwawne ßo tamle ßłónzo khowa! Ně wſchak, njeje to krej! Słoto, jaßne ſłoto to je! A ſ tuteje ſłoteje njebjeſcžinny ſhladuje njeboh Jurij na njeho a nad nim ſtražuje. A pſchezo ſaßy rosžohnuje ßo ſ lubymaj ſtarſchimaj a majka jeju hrubej ruzy! „Hladajtaj na wjele druhich ſtarſchich, kotrymž ßo runje tak wjedźe! Hlejcže, kak rjana je moja ßmjercž!“

Tola pſchezo ſaßo ſa žiwjenjom hrabaſche a ſa ſanitetnikami wołaſche, tak wótſje hacž móžeſche do cžicheho wjecžora. Pſched ßwojim błoßom ßo ßam naſtróža, tak žałoſtnje klincžeſche, hdyž hłóß ßo łamaſche na ſkałach. Skóncžnje pomoz dóńdźe. „Wo dnjo po tebje dóńcž njemóžachmy, towarſcho!“ rjeknychu.

Jeho ſběhnywſchi po dróſy wrócžo na noßydłach do ſtatoka njeßechu. Runje chzychu ßo ſe ßwojimi noßydłami pólnej kuchni wuwinycž, tu pſchilecža granata a rostorha wſchěch na kuſki.

W ßamßnej hodźinje doma pola ſtarſcheju wulki cžaßnik ſaſta. Macž a nan ßo ſtróžiſchtaj a na ßo hladaiſchtaj. Jeju Jakub tež hiſchcže?

„Hlej, wſchako ſaßy dźe,“ jeho macž troſchtowaſche, hdyž jón nan ſaſtorcži. A tola njeměješche žaneje nadźije wjazy. Hižo zyły dźeń bě jeho hikawka ſtorkała.

Pjecž dnjow dołho ßo bojeſchtaj, a tola ſaßy ßo nadźijeſchtaj. A ſotom jimaj liſtowy wěſtoſcž pſchinjeße:

„Padnył na polu cžeſcže....!“

Dwazecži lět je ßo mjes tym minyło. Skorženje jimaj nicžo njepomhaſche, dyrbjeſchtaj ßo dale prózowacž a dźěłacž, woracž a ßycž a žnjecž. Dźenßa ſtaj na wumjeńku. Bratrowy hólz bě žiwnoſcž pſchewſak.

Jeju hólzaj njejſtaj tola morweaj. Tamle nad kožomaj wißataj jeju wulkaj wobraſaj. Naſchej hólzaj Jurij a Jakub to ſtaj, rjeknytaj, hdyž něchtó zuſy pſchińdźe a ßo ſa pacholomaj praſcha.

Rěcžitaj ſ nimaj runje tak, kaž prjedy, powědataj jimaj, ſchto je nowe na ßwěcže a ſchto ßo w hoſpodařſtwje a na polach ſtawa. A na cžeſtnym dnju padnjenych a na poßmjertnej njedźeli ſcžinitaj nowu girlandu wokoło wobraſow. A dźenßa běſchtaj jeju wožebje kraßnje wudebiłoj ſe ßněhowkami.

A do wjeßneho pomnika padnjenych ſtej tež jeju mjenje do ſornowza wurubanej, ſa domjaze a ßwětowe ſtawiſny. Dźenßa ſtejitaj ſtarſchej pſched pomnikom a rospominataj dóńt ßwojeju lubeju, ſcželetaj cžichi pacžeř k njebjeſkim wyſchinam a rěcžitaj ſe ßwojimaj padnjenymaj rjekomaj. Bjes ßyłſow to tež tón ras njeudźe.

P. Krječmař:

Njepłakajće . . .

Njepłakajće wo nas, wy lubi,
Zo smjerć naše ćěło wam rubi,
Zašli smy do kraja wěčnoh' měra,
Hdźež swjeći dobyće:
Lubosć, nadźija a wěra.

Lubujće so na zemi!
Česćće Boha Knjeza na wěki!
Modlće so w nadźiji,
Zo Bóh waš paćeř wusłyši!

Njepłakajće wo nas, wy lubi,
Zo smjerć naše ćěło wam rubi,
W ćežkim horju zaspěwajće
Ćichi Wótčenaš...
Za sebje — a za nas.

Přilopk

Cžežke wobkhadne njeßbožo pola Lukowza (Luckenwalde).

Na lěßnej dróſy mjes Lukowzom a Klóſchtrom Zinnu ſta ßo wutoru wjecžor cžežke wobkhadne njeßbožo, pſchi kotrymž tſjo młodźi ludźo žiwjenje ſhubichu. S Lukowza pſchikhadźazy wožobowy wós pſchi pſcheſcžěhnjenju na mokrym asfalcže do wjerhanja pſchińdźe a ßo pſchewali. Padny do runje nimojědźazeje tary, kotraž ſ druheje ſtrony pſchijědźe. 21lětna Elli Hoffmannez ſ Lukowza ßo ſ woſa wjerhny a bě na měſcže morwa. Woſowy wjednik, wyſchſchi ſtražmiſchtr Arnoſcht Schäler ſ Witſcheboga (Jüterbog) a 16lětna Irmgard Pfaffez ſ Lukowza pſchi ſraženju na dróhu padnyſchtaj. Pſchi tym ßebi cžežko hłowu ſarniſchtaj a hiſchcže po pucžu do khorownje wumrěſchtaj. Jenož 4 ßobujědźazy ſ lóžſchimi ſranjenjemi wotendźechu. Se ßobujědźazych taroweho woſa ßo jenož jena wožoba lóžo ſrani.

Wožobowy wós do cžaha pſchi ranžěrowanju ſajědźe. 1 morwy, 3 cžežkoſranjeni.

Ssrjedu wjecžor ſta ßo pola Schlegela w bliſkoſcži Neurode ſcžěhwkowpołne ſraženje mjes wožobowym woſom a ranžěrowazym cžahom. Wožobowy wós, w kotrymž wjazy dźěcži ſ konfirmandſkeje wucžby domoj jědźeſche, ßo něhdźe 10 metrow daloko ßobu wlecžeſche. Woſowy wjednik Waltař Niežiak ßo pſchi tym ßmjertnje ſrani. Farař Wiſſel ſ Neurode ßebi nohu ſłama. 13lětny hólcžez Gebauer ſe Schlegela ßebi wócžko wuraſy a dale tak ſtara holza Schminderez ßebi moſhy ſtſchaße.

Rubježny mordař na Kurfürſtendammje k ßmjercži ſaßudźeny.

W prozeßu pſchecžiwo 30 lět ſtaremu Jurjej Gramenſej, kotryž bě hromadźe ſe ßwojim mjes tym ſemrětym wujkom Konradom Nürnbergom 29. januara t. l. pokładnjoweho poſełnika Helmuta Schroetera ſe ßrjedźno-europſkeho pucžowanſkeho běrowa na Joachimthalſkej dróſy ſatſělił a jemu 15 000 hr. rubił, wupraji Barlinſki pſchißažny ßud we wjecžornych hodźinach ſcžěhowazy wußud. Wobſkorženy ßo po namjecže ſtatneho rěcžnika ſhromadneho mordařſtwa dla ſ cžežkim rubježniſtwom k ßmjercži ſaßudźi a na pſchezo ßo jemu cžeſtne prawa wotrjeknu.

Smužitaj wjednikaj lokomotivow.

Pucžowazy Malmöſko-Stockholmſkeho expreßneho cžaha ßu połni dźakownoſcže k dwěmaj wjednikomaj lokomotivow. Wonaj ſtaj žałoſtnemu njeßbožu ſadźěwałoj, kotrež wſchěm pucžowazym hrožeſche. Pola Odenſvi, małeje wjeſki, kotraž je něhdźe 90 mjeńſchinow jěſby wot Stockholma ſdalena, wujědźe k juhu jědźazy tworowy cžah ſ kolijow. Jena wóſka ßo ſłama a cžah ßo tak njeßbožownje ſ kolijow wußběhny, ſo běſchtej ßo wobě cžarje ſa cžahi ſawrjekłej. Kóždu mjeńſchinu měješe Malmöſko-Stockholmſki expreßny cžah pſchijěcž. Wobaj lokomoitvnikaj derje ßwoju cžaru a jěſdny plan tu wobkhadźazych cžahow ſnajeſchtaj. Wobaj ßo nadobo ſa ſmužity plan rosßudźiſchtaj. Na dobre ßbožo bě lokomotiva na kolijach njewobſchkodźena ſtejo woſtała. Hižo ſa někotre mjeńſchiny móžeſchtaj ſ njej ſkrobłaj mužej expreßnemu cžahej napſchecžiwo jěcž. Mjes tym bě ßo krajina do hłubokeje cžmy ſawaliła. Njepſcheſtawajzy mahaſchtaj ſe ßwětłowymi ſignalemi, ſo bychtaj expreßny cžah ſadźeržałoj, ſchtož ßo jimaj tež poradźi.

Sadobywař tſěla do 13lětneho hólcžeza.

13lětny ßyn ratarja Prady w Proſchwizach pola Jabłońza w Cžechach w kurjeńzu ßwojeho nana paducha pſchekwapi. Tutón cžěkajo na ſa nim ſpěchazeho hólcžeza tſěli. S cžežkim ſranjeniom na prawej ſtronje hrudźe dowjeſechu ſmužiteho hólza do khorownje. Paduchej pak ßo poradźi cžeknycž.

Dwaj petrolejowaj tankaj rosbuchłoj.

Kaž „Tas“ wozjewja, je ßo w Grozuym, w ßrjedźiſchcžu Kaukaſiſkeje petrolejoweje induſtrije, cžežke rosbuchnjenje ſtało. Ssrjedu ßo na druhej raffineriji ſ dotal njeſnateje pſchicžiny hobrſki tank ſapali, kotryž bě ſ lohko ſapalomnym benzinej podobnym deſtilatom napjelnjeny. Woheń, kotryž ſ hobrſkim wußapnjenjom płomjenja k njebju ſrazy, rosſchěri ßo tež na druhi wulki tank. Sa krótki cžaß wobaj tankaj rosbuchnyſchtaj. Wohnjowej wobornje a tež ſawołanemu wójſku poradźi ßo hakle po 8hodźinſkim prózowanju woheń ſaduſycž a tak ſtrach wot bliſkich fabrikow wotwobrocžicž. Wěžowna ſchkoda je jara wulka. Ludźo najſkerje njejßu pſchi tym do njeßboža pſchiſchli.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

W Centralnym dźiwadle widźimy wot wcžerawſcheho pjatka wuſnamny film „Viktoria“ po romanje Knut Hanſuma, miſchtrſkim dźěle tutoho norwegſkeho ſpißacžela. Je to žiwjeńſka ſtawiſna dweju w cžiſtej luboſcži k ßebi ſadazeju duſchow. Wobßah je tak wutrobu hnujazy, tak połneje žiwjeńſkeje tragiki, tak ſ hłubin duſche ſacžuty a ſzeniſzy tak wurjadnje pſchewjedźeny, ſo ßo zyle podaſch do dožiwjenja a ſacžujeſch, ſo ßo cži něſchto zyle wožebiteho a dobreho poſkicži. Je to ſaßo film, kiž ruba pucž k doměrje, ſo dźeń a bóle ßo ſhubi ſ filma ſwjerſchnoſcže, a ſo ßo film ſa kóždeho k duſchinemu dožiwjenju wuroſcže. Je woprawdźe hnujaze, kak hraje Lutſa Ullrichez ſe wſchej žónſkej něžnoſcžu hłownu rólu Viktorije, kak ſwobraſuje tutón na duſchinych dožiwjenjach bohaty a cžeřpjenjow połny cžeřnjowy pucž luboſcže. Hanß Wiemann jako Jan, khudeho młynka ßyn a poſdźiſchi wuſnamny literat, ſwobraſuje tutu burſku poſtawu cžiſteje wutroby a mužneje rosßudźenoſcže tak wubjernje, ſo była hra ſa kóždeho ſ dožiwjenjom wuměłſkeje dokonjanoſcže. Kraßne pſchirodne wobraſy norwegſkeje horateje a jěſorow bohateje krajiny podadźa wobßahej filma prawy wobłuk. W krajinje, kiž cže wabi k cžichemu ſpominanju, dožiwiſch žiwjeńſku ſtawiſnu, kiž je wuſko ſjednocžena ſ raſom domiſny. Wuſnamne ßu tež wuměłſke wukony wſchěch dalſchich ſaſtupjerjow wjetſchich a mjeńſchich rólow. Cžicha, do ßonjenja tulaza hudźba rěcži k wutrobje, tak ſo dźakneje wutroby ſpominaſch na rjane hodźinki natwara, kiž cži tutón film wobradźi. — Nimo tutoho filma pokaſa ßo tež ſajimawy dalſchi programm a ſaßo to najnowſche ſe ßwětnych podeńdźenjow.

Palaſtowe dźiwadło poſkicži hacž do póndźele Tobis-Rota-film: „Wjechla lady Windemeroweje. Podłožk tuteho filma je komödia jendźelſkeho ſpißowacžela Oſkara Wilda. Hra wjedźe naß najprjedy do revijoweho dźiwadła a potom do Londona, do wožobneho towarſtwa jendźelſkich lordow. Lil Dagover jako Mrs. Erlynne dozpěwa w tutym filmje nowe dobycža ſe ßwojim njepſchirunliwym pſchedſtajazym wuměłſtwom. Dale wuſtupuja jako druſy hłowni hrajerjo Fritz Odemar, Walter Rilla a wožebje Hanna Waag, kotraž lady Windemerowu pſchedſtaja. Kak malicžkoſtna je pſchi ſapocžatku tuta knjeni! Na kónzu hry pak ßamo pſcheßahuje ßwojeho muža, kotryž ſwoprědka wyſche njeje ſtejeſche, dokelž potajnſtwa Mrs. Erlynne ſnajeſche. Film je rjenje wuhotowany, jara duchapołny a hacž do kónza jimazy. K tomu běži widźenjahódny pódlanſki programm.

8. měrz, dźeń ſpominanja.

Pomnik padnjenych w [illegible] w Rudnych horach. (Preſſe-Bildzentrale, M.)

Ćišina knježi. Jenož šwjerče njepřestawajcy skorža ze starych twarjenjow. Samotny stražnik kroči pomałku a ważnje po wuzkich hasach. Hewak ani žiweje duše...

Ćišina wšak dospołna njeje. Tu a tam zasłyšiš nazdala klimpot dźiwneje hudźby, kjawča husle, šćerkoce tamburin, haleka žónski hłós...

A hdyž khroble dźeš za tutymi zynkami a zastupiš do městnosće, z kotrejež wone će přiwabichu, to wuhladaš kusk njeskaženeho stareho orijenta.

Stara kofejownja abo winařnja...

Na powyšenym městnje cyganska kapała! Typiske cyganske postawy. Kaž wuhel čorne. nimale módre włosy, dołhe wusy, wobliča na žołć, haj skoro na zeleń brune, drastu dźě maju europsku ale někak njerodnu. Khornař pobrachuje. Ale piskać móža, piskać...!

Hudźbje towařša holiča: spěwařki a rejwařki. Dys a dys jena za druhej wustupi a pěsničku zanjese. Njespěwaju rjenje, ně, woprawdźe nic. Halekaju ze škrěčacym hłosom z cyleje šije... Ale te pěsnički su rjane. Njejsu to nowočasne hłupe spěwiska, su to stare, prastare „sevdalinki“, ludowe pěsnički wo lubosći a lubowacych. Dys a dys cyły khór holičow a hercow hrónčko z wulkim hłosom wospjetuje.

A potom wustupi khołowata holčka w pisanej staroturkowskej drasće a předwjedźe staru orijentalsku reju z brjuchom. Wjerći so a wije so a so sukluje..

Přihladowarjo su hnući, zahorjeni, wobkuzłani.. Su to sami domoródni w pisanej narodnej drasće. Srěbaju mjelčo swój husty čorny słódki kofej z drobnych šalčičkow a so wudźeraju nutrnje kaž zakuzłani na rejwařku. Jenož wuwalenej woči přeradźujetej hnutosć, hewak hosćo wobkhowaju orijentalski měr. Jedyn z hosći wućahny z pasa dołhi kałač a jako znamjo připóznaća za jeje njewšědne wukonje ćisny jón před rejwařku, zo so zaštapi k jeje nohomaj. Rejwařka so z lubożnym pokłonom dźakuje za tuto hołdowanje...

Dys a dys holiča dźěja z talerjemi zběrać blido wot blida. Juhosłowjanske wyšnosće su krute a surowe: žana z holičow njesmě so synyć k hosćam, jenož stejo smědźa wupić to, štož hósć jim da porjedźić...

Bajkojta južna a ćopla nóc...

Kóčki so suwaju po ponoškach starych domčkow. Šwjerče hudźa... Běły měsačk roni slěborne swětleška na hładźinu rěki Wardara, kiž šumi staru pěsničku wo sławje serbskeho kěžora....

(Pokračowanje sćěhuje.)

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Reminiſcere — wopominanje rjekow, 8. nalětnika 1936.

W zyłym Budyſkim zyrkwinſkim podkrjeßu ßo njedźelu Reminiſcere, 8. měrza 1936, kollekta ſa wojeŕſkich ſawoſtajenych a wothladanje wojeŕſkich rowow ſběra, kaž je to ſakſki krajnozyrkwinſki hamt w Drježdźanach poſtajił.

W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. farar lic. Ludwig prěduje (zyrkwinſka hudźba). Pſchip. w 12 hodź. farar Paul prěduje. Wjecźor ¼9 hodź. 122. duchowna wjecźorna hudźba (wopomnjeńſka ßwjatocźnoſcź ſa mortwych ßwětoweje wójny). Programmy ßu pſchi zyrkwinſkich durjach doſtacź. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar Paul prěduje (zyrkwinſka hudźba.) Pop. w 3 hodź. ſměje farar lic. Ludwig kſchcźenja. Wjecźor w 6 hodź. ſměje farar Große ſpowědź a Bože wotkaſanje. — W Tuchorſkej zyrkwi ſměje pop. ½3 hodź. farar Böttger ſ Budeſtez kemſchenje ſa hłuchoněmych a potom Bože wotkaſanje. — Na dnju wopominanja rjekow 1936. njedźelu 8. měrza 1936. wotměje ßo na dworje pěſchkowſkich kaßarnow na Lubijſkej dróſy dopołdnja ¾11 hodź. pólna Boža ßłužba wojeŕſkich wotdźělenjow tudomneje garniſony. Tež woßadni ßo namołwjeja, ſo bychu ßo na tutej wopomnjeńſkej ßwjatocźnoſcźi wobdźělili. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa njedźelnicźe. — Pjatk wjecźor we 8 hodź. ſměje farar Schneider póſtne kemſchenje we Marijnej a Marcźinej zyrkwi.

S Huſki. Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. — Pjatk-wjecźor ½7 hodź. póſtna nutrnoſcź ſe ſpowědźu, we 8 hodź. pſchihotowanje na dźěcźikemſchenje.

S Hornjeho Wujeſda. Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje, w 10 hodź. dźěcźikemſchenje ſa 1. hacź 5. ſchulſke lěto. — Sſrjedu wjecźor ½8 hodź. bibliſka hodźina na farje.

S Wjelecźina. Dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. Zyrkwinſki khór ſpěwa „Sſwjeŕ ßymjo wußywa" wot C. F. Reicharda. Poſawniſki khór ariu wot Löwe pſchednjeße. Pop. ¼4 hodź. **ßerbſka** ſpowědź. — Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. němſke póſtne kemſchenje w zyrkwi.

Katolske cyrkwinske powěsće

2. njedźela pósta, 8. měrca 1936.

Tachantska cyrkej: Rano 5.45 hodź. Boža mša, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z prědowanjom, pop. w 2 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom, we 19 hodź. póstniske prědowanie z pobožnosću, přiležnosć k spowědźi sobotu wot 18—19 hodźi., 19.30—20.30 hodź., njedźelu 5.30—6.30 a w 9 hodźinach.

Serbska cyrkej: Přiležnosć k spowědźi w 3 hodź. za dźěći, w 6 a 8 hodź. za dorosćenych, Bože słužby njedźelu ½8 hodź. z němskim prědowanjom, w 9 h. wulka Boža mša ze serbskim prědowanjom, w 11 h. Bože słužby za dźěći z prědowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor, Bože słužby wšědnje w 7 hodźinach.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 6. měrza 1936.

Narodźił je ßo: Janej Makſej Libuſchi, póſtſkemu rjadowarjej, ßyn.

Wumrěli ßu: 4. 3. Erneſtina Auguſta Teichowa rodź. Frenzlez, mandźelſka invalidneho rentnarja, 78 lět. — Hendrichej Makſej Winklerjej, dźěłacźerjej w Nakejach, mortwonarodźeny ßyn. — Maks Hermann Haaſec, rentudoſtawaŕ, 33 lět. — 5. 3. Emil Moriz Zoll, póſtſki rada, 59 lět. — Hermann Auguſtin Gerling, elektromontěr, 40 lět. — Reinholdej Arminej Erichej Zillerej, bankowſkemu ſaſtojnikej, mortwonarodźeny ßyn.

Pſchipowědaloj ſtaj ßo: 6. 3. Pawoł Maks Röhrig, feldwebl w Grimmje a Charlotta Heringez, mějicźelka wobkhoda w Budyſchinje.

Zasy doma

Prěnje cźahate ptacźki ſ puczowanja wrócźo.

Njech bě mały róžk druhdy trochu źěry: hdyž prěnje ſchkowroncźki ſ wjeßełym puczowańſkim ſpěwom ſ małymi cźrjódami ſ juha pſchicźahnu a nad naſchimi honami ſlětuja, potom ſacźehnje tež nalěcźo do naſchich wutrobow. A hdyž potom na ſelenych blecźkach, na kotrychž hiſchcźe ßněhowy ſbytki ßo błyſchcźa, prěnje dróſny wjeßele poſkakaja, ſchkórzy ſ wulkej haru ſwoje kukawy pſchehladuja, potom ſaßo wſchitko w naß ſpěwa, wſcho jene, hacź ptacźata ßobu juſkaja abo nic! Tola tu a tam ſpěwrjo poſpytuja. Swjetſcha drje ßu to ßykorki ſe ßwojim něžnym ſwonjenjom, kotrež ßo hižo w januarſkim ßłónzu ßłyſchecź dachu. Ale tež cźorny kóß je hižo tu zyle cźiſche a ſkoro ßonjo da ßwoje ſamyſlene melodije ßłyſchecź.

Tež ptacźata, kotrež w ſymje widźichmy, ßu ſa naß jara wuſnamne. Wjele ſybow a koßow, bußowow a ſokołkow, kotrež hižo kónz małeho rózka widźachmy, pſchikhadźeja wot ßwojeho južneho puczowanja, a druhe, kotrež ßu pola naß w ſymje pſchebywałe, puſchcźa ßo ſaßy do ßwojeje ßewjerneje domiſny. Hižo w małym rózku pſchikhadźachu a wotendźechu. Wjeßołe ßykorki ſkakaju w haloſach, wſchudźe dadźa ßwoje „zr, zr" ßłyſchecź a je woprawdźe rjany wobras, tutych luboſnych pjerachow na jich krótkich ſlětach wobkedźbowacź, doniž njeje zyła cźrjódka ſaßy hromadźe. Tak cźahaju ſ ßwojim hnězdam. To je jich heßko! Schkowroncźki, ſchkórzy, ßykorki, dróſny, ſyby a rubježne ptaki ſnaja jenož jedyn ſamér: do domiſny!

Budyske jutrowne zarjadowanja

Jenož hiſchcźe někotre njedźele ßu hacź k jutrownicźzy, Budyſkemu wulkemu dnjej. Měſchcźanſki wobkhodny hamt ßo w polnym wobßahu na njón pſchihotuje. Wón dyrbi ßo do rjaneho ßwjedźeńſkeho dnja domjazeho ludſtwa a waſchnjow wutworicź a ßo kaž loni hacź do póſdnjeho popołdnja ſ wabjazymi ſarjadowanjemi wupjelnicź. Nadźijomnje ßo lětuſchemu jutrownemu ßwjedźenjej runje tak kraßne nalětnje ßłónzo ſpožcźi, kaž lońſchim jutram. Potom ßebi naſch ſtary rjany Budyſchin, tuto „jutrowne měſto" dla ſwucźeneho pſchiwala zuſych njetrjeba žanych ſtaroſcźow cźinicź. Kóždy Budyſchan dyrbjał pak ßo po ßwojich možach prózowacź, ſo by tutón pſchiwal ſeßylnił. Runje domjaze jutrowne nałožki wobydleŕſtwu najlěpſchu ſkładnoſcź dawaju, ſo móže w ßwojim małym kole ſa jutrowny wobkhad wabicź. Wono by dyrbjało k jutram ßwojich wonkownych pſchiwuſnych, pſchecźelow a ſnatych k ßebi pſcheproßycź; woni wěſcźe rad pſchińdu a ßo tu nad pißanym ludowym žiwjenjom jutrowneje njedźele a nad ſaſtarſkej, ßwojoraſnej rjanoſcźu 1000lětneho měſta ſwjeßela.

Ale nimo jutrownych pſchihotow we wobkhadnym hamcźe ßo tak někotra burſka jſtwa w tutych dnjach do pſchihotowaŕnje na jutry pſchetwori. Wuſchikne ruki tam „ßerbſke jutrowne jejka" w kraßnym wumołowanju pſchihotuja. Njech pak ßo tutón krócź njeſapomni, „Budyſchin 1936" napißacź, pſchetož wyßoka měſchcźanſka rada je ßo roßßudźiła, wot nětka krucźe na to hladacź, ſo ßo na jutrownych jejkach, kiž maju ßo w měſcźe pſchedawacź, měſtowe mjeno a lěto naſpomni!

Schulſkej młodźinje ßo hižo dźenßa doporucźuje, ſo by pſchi kójenju darow pſchi jejkakulenju, kaž ßo po nałožku ßłuſcha „jeja, jeja" wołała a nic „appelaſina". Rjenje by było, hdy budźichu ßebi dźěcźi to krucźe wotmyßlile. Doroſcźeni ßo tón krócź a w pſchichodźe njedyrbjeli wjazy na Hrodźiſchku mjeß młodźinu měſchecź, kotraž na dary cźaka, a jej ſ tym wjeßele nad rjanym nałožkom kaſycź.

Skóncźnje hiſchcźe ßłowo Budyſkim wobkhodnikam. Sſwojoraſnoſcź Budyſchina jako měſta nałožkow a draſtow by ßo najlěpje pokaſowała, hdy bychu ßo někotre hižo we wukładnych woknach na hłownych dróhach na pſchihódne waſchnje wuſtajiłe. Sſnadź mohło ßo tón krócź ſ tajkim wuhotowanjom wukładnych woknow ſapocźecź. Sdawa ßo, ſo je tomu hiſchcźe doſcź cźaßa. Tohodla do dźěła!

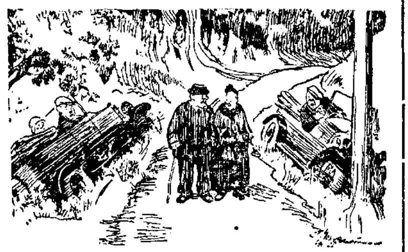

Sſměch wukraja.

„Widźiſch, Liſa, ſchtož hižo pſchezo prajach: Najwjetſchiſcho je, hdyž w tajkim pſchipadźe jednorje ſtejo woſtanjeſch!" (Humoriſt, M.)

Radio

Njedźelu 8. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa bura. 11,45 wopominanje rjekow. 14,30 ſabawna hudźba. 19,40 ſport. 21 miſchtrſki konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 11,45 wopominanje rjekow. 14,25 tacźele. 21 miſchtrſki konzert.

Hiſchcźe wažne ſ njedźelſkeho programma: Königsberg: 20 orcheſtrowy konzert. Köln: 20,30 konzert. Mnichow: 21 wjecźorny konzert.

Póndźelu 9. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 11,40 ſa bura. 20,10 melodije ſ operettow „luboſcź a wjeßełoſcź".

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 18 hudźba k ßwjatokej. 19,45 němſka wupłodźeŕſka bitwa. 20,10 melodije ſ operettow „luboſcź a wjeßełoſcź".

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma: Wrótßław: 20,10 ſchěra póndźela. Win: 21 ſtare Winſke hłoßy. Warſchawa: 21 Winſke ſpěwy a lohka hudźba.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Die Landſtraße I. Ordnung Kleinwelka—Milkel wird wegen Brückenbauarbeiten in Flur Lomſke b. Milkel vom 9. ds. Mts. ab während der Dauer der Bauarbeiten geſperrt. Der Fahrverkehr wird über Lomſke—Droben gewieſen.

Bautzen, am 5. 3. 1936 Der Amtshauptmann.

„Serbske Nowiny" za dźěći

Njedźakowne dźěći.

Něhdy přepoda nan swojim dźěćom wšitke swoje kubła: dom, dwór, pola, łuki, holu atd. w tej nadźiji, zo jeho dźěći dožiwja. Hdyž bě khwilu pola najstaršeho syna Jana pobył, syn praji: „Nano, tu nóc je so mi hólčatko narodźiło, a hdźež sće dotal wy sydał, ma jeho kolebka stać. Prošu was, přećehńće so k bratrej Jurijej, tón ma wjetšu jstwu!" — Nan so přesydli. Khwilu pola druheho syna poby, potom tež tón so nana nabywši rjekny: „Nan ma rady ćopłu jstwu, mje pak wot teje ćopłoty hłowa boli; njech da k Maksej dźe, tón je pjekaŕ." — Nan přesydli so k třećemu synej. Za něšto časa pak bě so tež Maks stareho nana nabył, tohodla jemu praji: „Nano, pola nas ludźo nutř a won khodźa, je tu kaž we hołbjeńcu, a wy njemóžeće ženje po wobjedźe wo měrje poležeć; pola Katy byšće měra dosć měł, ta cyle za ćichim bydli, ani dźěći nima." — Nan zrozumiwši rěč třećeho syna praji sej: „Haj, přesydlu so k dźowcy; spytam z dźowkami, žónske dźě su mjehkeje wutroby." — Jako pak bě khwilu pola Katy pobył, wona powědaše, zo jej žałosnje žel čini, hdyž widźi a słyši, kak so wbohi nan po nahłym skhodźe horje a dele martruje, jeli chce sej kemši abo druhdźe dóńć, a zo by pola sotry Hilže njetrjebał so po skhodźe krosnować, ta při zemi bydli. Nan da Kaće po zdaću prawo a woteńdźe k druhej dźowcy, zo by znowa zbožo spytał. — Ale za njedołhi čas bě so tež Hilža stareho nana nabyła a da jemu přez někoho rjec, zo je jeje bydło nimo měry włóžne, syre za muža, kiž je wićiwy kaž nan; jeje sotra Wórša ma jara suche bydlenje. Stary nan sam měnješe, zo je traž wěrno a poda so k swojej najmłódšej dźowcy Wórši. — Ta jeho bjez wulkich rěči přija; jeje synk Michałk so z dźědom bórzy zezna. Za tydźeń praji Michałk, kaž móličke dźěći činja, dźědej: „Dźědo, wčera wječor je mać ćeće Hilži rjekła, zo za tebje njeje lěpšeje přebywańki hač we komorcy, kajkejež naš nan na kěrchowje dźeń wote dnja ryje." Wóršiny muž běše rowaŕ. Pře tajku rěč rozkłó so šědźiwemu nanej wutroba, wón zlehny so do stola a wumrě. — Boža zemja jeho rady přija a bě jemu miłosćiwiša, hač jeho šěsć dźěći; wona dawaše jemu w swojej komorcy ćichi přebytk. Nan spaše w swjatym pokoju.

Haj, skěrje nan zežiwi šěsć a wjacy dźěći, hač črjóda dźěći jednoho nana, swojeho nana. Stara wěrnosć.

Kapka mjedu lěpša hač sud kisała.

Słužobna bě sej pěkny pjenjez nalutowała. Zezna so z pilnym mulerjom, za poł lěta so woženištaj a zasydlištaj so w khěžcy z něšto kórcami pola. Tón statok běštaj sej kupiłoj a nimale tež zapłaćiłoj; za por lět dołh dozapłaćištaj. Tak minychu so zbožownje prěnje lěta. Bože žohnowanje běše nad młodymaj mandźelskimaj a jeje zhromadnym prócowanjom.

Potom pak da so muž do pića. Z přistojneho čłowjeka bu w njekhmanym towaŕstwje za krótki čas přečinjak a wopilc. Z pjanosću předa w korčmje prěni kórc pola, a druhi kruch bě bórzy k předaću zrały. Žona so mjelčo žałosnje rudźeše; prošeše, płakaše, wotřisahowaše muža dźeń wote dnja, ale wšitko běše podarmo!

Zo ze swarjenjom ničo njewučini, derje wědźeše, tuž sebi je zalutowa a z tym wjele hrěcha. Jónu stany rano zahe, zběraše w komorcy swoje drasty a kładźeše je rjenje do křinje. Dźeń zaswita, muž wotućiwši rozdźěraše woči, njepraji pak ničo, jenož požada sej snědanje. Žona pak so wo njeho njestaraše, pytaše tu a tam, nošeše do hromady, štož bě jejne, činjo, kaž by mužowa žona njebyła a wón wot njeje ničeho žadać njeměł.

To muža do njepokoja zahna. Wón rjekny: „Marhata, što to woraš?" „Luby mužo," wona wotmołwi, „ z twojim pićom smój wokhudłoj, ty a ja. Pij poł lěta hišće tak dale, a potom tež naju khěžka póńdźe, a mój njezměјemoj ani drasty, zo bychmoj sej nahotu přikryłoj. Póńdu swoje puće a so zaso přistaju: z tym, štož hišće mam, zapłaću twój dołh a zdrasću će. Smy će lubowała w dobrych dnjach a njezastorču će w hubjeństwje. Ach, zo budźeše wostał tajki, kajkiž sy něhdy był! Nětko dlěje při tebi njemóžu być." Tute słowa Marhaćine, lubosćiwje a knutnje wuprajene, předobychu dotalnu mužowu zasakłosć. Wón hórcy zapłakny a slubi, zo so paleńca cyle wostaji a nócneho sydanja w korčmach. Tak žona wosta. Muž pak swoje słowo swěru dźeržeše.

Wobaj běštaj zaso zbožownaj žiwaj, a rozumna Marhata předaty kórc bórzy wróćo kupi. Telko móže žónska, ale jenož prawa žónska.

Jutře njedźelu dźeń jenohornčeje jědźe

Hospodařski kućik

Wo wobhladanju a wukhowanju hródźneho hnoja

W mnohich hospodařstwach njehodźi so hinak, hač zo so hródźny hnój na hromadu pod hołym njebjom zwozy a tam dlěši čas ležo wostaji.

Wšitcy ratarjo su nazhonili, zo při leženju na hromadźe hnój ćeŕpi a na kajkosći zhubi. Srědki k wotstronjenju zahubjenja so často nałožuja, ale zwjetša bohužel wopaki. Tehodla je trěbne, zo so dys a dys pokaza, kak so hnój na hromadach wukhowa bjez [illegible] zhubjenja.

Zo hnój na drohotnych dźělach, kaž na přikład w dusyku, škoduje, stanje so z dźěla přez to, zo so do zemje sćahnu, z dźěla přez přeměnjenje a wusaknjenje do powětra. Zo bychu so do zemje njesćahnułe, ma so při załoženju hnójnišća na twjerde a njepřepušćate dno dźěłać. Dowola-li hospodařske a městne wobstejenja, dyrbi hnójnišćo (Düngstätte) k połnocy ležeć, zo by přeměnjenje (Zersetzung) ważnych dźělow přez słónčne pruhi po móžnosći pomjeńšene było. Z teje samsneje winy je tež derje, hdyž so wokoło hnójnišća wjele štomow z hustym lisćom namaka. Wosebna kedźbnosć słuša pak k přihotowanju dna. Hlina do spody sama njeje dosahaca. Lěpše je, najprjedy 20 cm tołste dno z jiła (Thon) a na nim dobry kamjeńtny plestr ze spadom k juchowej jamje; njeje-li hinak móžno, dyrbjało hnójnišćo wosebitu jemu měć.

Wjetše, hač přez saknjenje do zemje, su hišće škodowanja hnoja z rotworjenjom a wusaknjenjom. Po Heidenje zhubi hnój za 15 njedźel takle 22,2 proc. dusyka a 36 proc. twjerdeje maćizny.

Dusyk zhubi so při kóždym spalenju po tajkim tež při hniću a přetworjenju hnojidłow w roli. Dusykowa podstata rozwjaza so do amoniaka a tutón do swobodneho dusyka, njejsu-li zadźěwki přihotowane, kiž ćěkacemu amoniakej puć zastupja.

Krute steptanje hnoja wotdźerži powětr; čim mjenje pak móže kislika přistupić, ćim mjenje je roztworjenje a hniće a ćim mjeńša tež škoda na zhubjenym dusyku. Sylne wusaknjenje dusyka stanje so, hdyž je hnój přesuchi abo přemokry. Tehodla dyrbi hnój přez poliwanje z juchu přeco poměrnje mokry być a potom přetłaje tež z najmjeńšej škodu.

Krute steptane hnoja wobstara najlěpje skót, kiž so na njón zećěri, potom pak dyrbi hnójnišćo z płotom wobhrodźene być. Poliwanje z juchu čini so derje z drjewjanymi žłobinami (rynami).

Dale móže so tež škoda na dusyku pomjeńšić přez srědki, kotrež amoniak wjazaja. Superfosfatgyps, gyps, kainit a kiserit pomjeńšuja abo wotstronja zhubjenje dusyka. Ale tež tele srědki njemóža z wužitkom skutkować, móže-li powětr přistupić, dokelž so potom roztworjenje do swobodneho dusyka tak khwatajcy stanje, zo je so minuł, prjedy hač srědki skutkuja. K temu přińdźe hišće, zo gyps a podobne wěcy roztworjenje dusykowych podstatow spěchuja, potajkim same zhubjenje dusyka podpjeraja, ma-li powětr přistup. Skutkowanje gypsa, kainita, kiserita a druhich zbytnych selinow (Abraumsalz) zaleži jeničcy na jich samownosćach, zo hniću zadźěwaja a tak roztworjenju wobaraja. Přidawanje kalka a mjerka škodźi, dokelž na sylne roztworjenje ćěri a tak ćěkanje dusyka podpjera.

Gyps přetwori so při hniću organiskich podstatow do wuhlokisałeho kalka, čehoždla na hnójnišćo abo w hródźi do hnoja mjetany być njesmě, ale jenož na khódby (Gang) w hródźi.

Derje wjazacy srědk je tež pochowina, kotraž nic jenož amoniak wjaza, ale tež humus wobohaći.

Bjez přidawanja	zhubi so dusyka 4,46 proc.
z 2 proc. kainita	zhubi so dusyka 1,15 proc.
z 2 proc. fosfatgypsa	zhubi so dusyka 0,65 proc.
z 2 proc. superfosfatgypsa	zhubi so dusyka 0,50 proc.
z 2 proc. gypsa	zhubi so dusyka 0,38 proc.

Při sypanju 3 proc. zasta pola gypsa a superfosfatgypsa wšo ćěkanje dusyka.

Při wobličenju superfosfatgypsa, kiž ma traš 2 proc. rozwjazomneje a něhdźe 5 proc. njerozwjazomneje fosfatoweje kisaliny, dyrbi so, wě so, tež na płaćiznu hladać. Srědk njeje drohi.

Hdźež je gyps w blizkosći, ma tónle jako najtuńši srědk płaćić. Ale hdźež ma daloke puće přeběžeć, je superfosfatgyps poměrnje tuńši, dokelž je přez swoju fosforowu kisalnu wosebniši. Hdźež so přistupej powětra zadźěwać njemóže, njesmě so gyps brać. Ze swojej samownosću, zo na přetłaće ćěri, škodźi potom wjacy hač pomha. W ćopłych hródźach nastawa nimo teho z gypsa šwablowy wodźik (Schwefelwasserstoff), smjerdźaty, strowosći skotu škódny płun.

Často nałoži so tež k wukhowanju dobreho hnoja měšenje z pjeršću. Tónle srědk zadźěwa wěsće ćěkanju dusyka na hnójnišću najbóle. Tola ma tež wón swój „špak“. Z dźěla pada přiwoženje pjeršće a wotwoženje rozmnoženeho hnoja do pjenjez a z dźěla so tajki měšany hnój hubjenje na wóz mjeta. Tak so hubjenje z nim wobkhadźa, zo je něchtóžkuli zaso z tym přestał.

Tak wobhladany hnój zdźerži najwažnišu podstatu, dusyk, a z tym wulutuje hospodař wjele pjenjez za pomocne hnoje. Derje hospodarić z dusykom je jena z najwosebnišich kaznjow ratařstwa, dokelž přez zanjerodźenje hnoja wjele stow tysac hriwnow za lěto woprawdźe do powětra ćehnje.

Rozwučowace drobnosće

W zymje ćeŕpja šulske dźěći wjele z tym, zo wobuće wot jeneho dnja k druhemu njedoskhnyje. Póduše mazaj z warjenym lanym wolijom, zwjeŕšnu kožu pak namačej z ricinusowym wolijom. Toho pak nic jara wjele nadobo, radšo po času mazanje wospjetować. Z tym haći so włozy, póduš wostanje lohka, wobuće suche.

Słomy su, nastupajo sytniwosć a wužitk, jara wšelake: nalětne su khmańše, hač zymniše. Wowsna słóma je hórka a smě wšón skót ju jěsć, wosebje konje a wowcy. Ječna słóma (hdyž je strowa) zapłaći so pola howjazeho skotu, dokelž do mloka ćěri. Hdyž so wowsna a ječna słoma přez měru dawa, stej
ko a butra hórkej. Ječna słoma přinjese k
čenja. Zymniše słómy su ćežše, najćežša k roz
nju ržana. Kruwom njech so radšo přeńčna
tyka, wě so, syno a sušeny dźećel k pomocy. Z
neje słómy njesmě so nable do druheje skočić,
z překhodom měšeć, hdyž žana na kónc dźe.

Žračk a pičk so njenarodźi, ale bywa to ze
nejo winy. Natura naloži so na wšo, tež na to,
ju kóncuje.

Wino, brěčki a tež druhi sad zrawi khětřišo,
pjeńkam ćopłeje wody přiliwaš: to činja hižo
w Francowskej.

Hospodařski rozhlad

Ssobotu 7. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,459	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,265	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 6. měrza 1936. Po ßłabſchej pſchedwczerawſchej burſy ßo wczera powſchitkownje krucziſche a pſcheczelniſche měnjenje pokaſowaſche. Dokelž njebě pſchikaſow ſe ſtrony publika, ležeſche wobkhod ſkoro bjes wuwſacza w rukach burſoweho wobkhoda ſ powołanja. Tutón ſdźěla wróczo kupowaſche, tak ſo pſchewczerawſche doſkónczne ſapiſy ßo ſdźěla ſaßo pſchekroczichu. Směrowanje woßebje na wikach brunizowych hódnotow naſta, ſ kotrychž móžeſche ßo „Eintracht“ wo 1 proz. powyſchicz. Tež w druhich hódnotach k wotpſchedawanjam wjazy njedóńdźe. Na rentowych wikach njebě ſkoro ſzyła wobrota.

Barlinſke žitne wulkowiki. Tež na kónzu tydźenja njeje ßo wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach wožiwił. Wotbytowe poměry běchu wſchelakore. Sa wumlěwanſke ſaměry ßo woßebje wjele pſcheńzy poſkiczeſche, rožka daſche ßo ložo ſaměſczicz. Woßebite naſtorki ſ mukowych wikow njepſchedležachu. Swjetſcha ßo jenož twory ſa wſchědnu potrjebu nakupuja. Dowós njekontingentowaneje pſcheńzy a rožki je powſchitkownje ßłaby, jenož ſrědka dóńdźe k wotſamknjenjam we wobłuku pſchipuſchczinnych płacziſnow. Jeczmjeń ßo ſa pizowanſke ſaměry poſkiczeſche a ßo bjes czežow ſaměſczi; ſaſtaranje ſ pizowanſkim wowßom je ßo polěpſchiło. Tola tež napraſchowanje njeje pſches měru wulke. Poſkiczenja we ßymjeńtnym wowßu ßu poměrnje ßłabe, woßebje wulke je napraſchowanie ſa žołtym wowßom, tu pak je wulki rosdźěl mjes poſkiczenymi a žadanymi płacziſnami.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr. — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	6. 3.	5. 3.		6. 3.	5. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	216-220	216-220	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	8,95	8,95
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. měrca 1936 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 215.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, staršе wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	28
Byki: 152.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26
Jałojcy a kruwy: 756.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 1991.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	54—60
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	45—53
Špatne (3.)	35—44
Wowcy: 3902.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	37—40
Starše wukormjene (6.)	33—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—32
Swinje: 8173.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do $1^1/_2$ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyši

7. měrca 1936 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	2,00
Swinjace mjaso	1 kg	1,60
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—
Pšeńčna muka	1 kg	0,38
Ržana muka	1 kg	0,34
Khlěb	1 kg	0,25
Jědźne běrny	1 kg	0,08
Rajs	1 kg	0,28
Hroch	1 kg	0,56
Soki	1 kg	0,48
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—
Sušeny połč	1 kg	2,20
Dobre mloko	1 ltr.	0,22
Jědźna butra	1 kg	2,84
Jeja	štuka	0,08
Jědźne buny	1 kg	0,36
Cokor, drobny	1 kg	—
Petrolej	1 ltr.	—
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—
Brunicowe briketty	1 ctr.	—

Wične płaćizny w Budyšinje.

7. měrca 1936.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—
Wows 48—49 kg kruta płać.		—
Wows	50 kg	—
Běrny w drobnowikowanju	50 kg	3,50
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,70
Běrny, žołte	50 kg	3,00
Syno	50 kg	4,00
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—
Butra	1 kg	3,00
Jeja	1 štk.	0,08
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—
Ržana muka Type 997	100 kg*	—
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10
Husy	punt	—
Prosata 522 štuk	1 štk.	12,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pl	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pl.	Wukrajny wupłod pl.	Twora		pl
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	kefčk	15
Hroch	„	—	—	—	Šćerbak	„	20
Kórki za solotej	„	—	—	—	Kosćadło	punt	—
Kórki k nakładź.	„	—	—	—	Selerij	štuka	—
Kórki (žonop.)	„	—	—	—	Selerij	punt	20
Sydrojty kał	štuka	—	—	43	Łoboda	„	20
Běły kał	punt	—	13	—	Rapuncłki	„	—
Čeŕwjeny kał	„	15	18	—	Tomaty	„	—
Wirsingowy kał	„	20	25	—	Cybla	„	—
Pupkaty kał	„	35	40	—	Hromak	„	—
Zeleny kał	„	—	15	—	Krěn	„	70
Kolrabi młod.)	št.	—		—	Champignony	litr	—
Kolrabi (stary)	pt	—	25	—	Čerstwe hriby	litr	—
Karoty	walčk	—	—	—	Sušene hriby	litr	50
Karoty	punt	10	13	—	Dobre jabłuka	punt	35
Korjeń pětršylki	„	—	20	—	Jabłuka k warj.	„	20
Porej	„	—	20	—	Dobre krušwy	„	—
Radiski	walčk	15	18	—	Krušwy k warj.	„	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	„	—
Rjetkej	punt	—	20	—	Słowki	„	—
Rjewjeń	„	—	—	—	Brěški	„	—
Čeŕwjena rěpa	„	—	20	—	Aprikosy	„	—
Kulrěpa	„	—	10	—	Wino	„	—

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 58 — Budyšin — Póndźelu 9. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Wjednikowa wulka rěč w němskim sejmje

Bjezwojeŕske pasmo so wotstroniło. — Wojeŕska móc do měrowych garnizonow w Porheinskej zaćahła. Nowowólby do němskeho sejma.

Němſki ßejm je ßo ßobotu 7. měrza pſchipołdnju w 12 hodźinach ſeſchoł. Dnjowy porjad jeniczzy woſjewjenje němſkeho knježeŕſtwa wopſchijeſche. Wjednik a němſki kanzler tuto woſjewjenje we wobſchěrnej rěczi pſchednjeße.

Wjednik je ßo w ßwojej rěczi nadrobnje ſ Němſkej a jeje poměru k europſkim ſtatam ſaběrał. Wón je ſnowa na wolu k doroſumjenju w Němſkej pokaſał, woßebje ſ wjeczornymi ludami. Shromadne dźěło ſe Sſowjetſkej Ruſkej pak wón wotpokaſa a je ßo wótrje pſchecziwo ßowjetſkim planam ßwětoweje revoluzije wuprajił.

Na franzowſko-ßowjetſkoruſke ſrěczenje pokaſujo wón wostrězi, ſo ßo tuto ſrěczenje Locarnoſkemu ſrěczenju pſchecziwja. S tutym ſrěczenjom je Locarnoſke ſrěczenje ßwój ſnutskowny ſmyßl ſhubiło a praktiſzy wjazy njewobſteji. Dospołnje nowe położenje je ßo wutworiło.

W memorandźe franzowſkemu knježeŕſtwu a podpißarjam Locarnoſkeho ſrěczenja je wjednik ſdźělił, ſo dyrbi němſke knježeŕſtwo w ſajimje bjesſtracha němſkeho luda konſekwenzy ſczahnycź. Němſka njeczuje ßo wjazy na Locarnoſke ſrěczenje ſwjaſana. S dźenßniſchim dnjom je ßo dospołne knježſtwo Němſkeje w porheinſkim paßmje, kiž běſche dotal bjes wojakow, ſaßo poſtajiło. Wojazy ßu dźenßa do ßwojich ſtarych měrowych garniſonow ſaczahnyli.

Němſka je hotowa, hnydom ſnowa wo nowym paßmje bjes wójſka jednacź. Wona je tež ſwólniwa, njenadpadowe ſrěczenje na 25 lět mjes Němſkej, Franzowſkej a Belgiſkej ſczinicź. Po dospołnym wobnowjenju ßwojeho runeho prawa je němſke knježeŕſtwo ſwólniwe, ſaßo do Swjaſka ludow ſaſtupicź.

Po tutym woſjewjenju wjednik rjekny, ſo chze ßebi wot němſkeho luda jeho dowěrjenje ſa tutu ßwoju politiku dacź wuprajicź, tohodla ßo němſki ßejm roſpuſchczi. Nowowólby budźa 29. měrza 1936.

*

Najprjedy wjednik w dlěſchich roskłoženjach wobſtejnoſcże wopißowaſche, kiž ßu ßo po ßwětowej wójnje w Europje wuwile. Němſka běſche ßo tehdy do wójny ſtorhnyła, na kotrejež wudyrjenju měješche runje tak mało winy kaž druhe ludy. Hdyž běſche ßo tuta wójna ſkónczila, ßo na jeje kónz Verſailleſke ſrěczenje ſtaji, kiž běſche ſmijazy wuſkow nowych wojowanjow. Wot tamneho czaßa bu napjatoſcź mjes ludami wjetſcha hacž je hdy prjedy była. Bolſchewiſtiſka revoluzija njewobknježa jenož jedyn najwjetſchich krajow ſemje, **ale je tež duchowne a nabcznje njepſchekroczny móſt k wokolnym ludam a ſtatam.** Pódla teho wojowanja wo duchowne nahlady ßo boioſcź bjesdźěłoſcźe, hłoda a hubjenſtwa na ludy lěhaju. **Sadźiwany ſwět pak tež widźi, ſo wójnſki bóh ßwoje brónje njeje połožił, ale ſo bóle wobrónjeny hacž hdy prjedy po ſemi kroczi.** W dźenßniſchim czaßu ßo wójſka milijonow ſa roſſchěrjenje ßwětoweje revoluzije a bolſchewiſma pſchihotuja.

So ßo wězy na ßwěcźe njejßu hinak wuwile, **na tym njeßmy my wina**, dokelž w naſchej mocy njeležeſche, ßwětej nowe ideje dawacź. To czinjachu jenož knježace ſtaty. **Wuwicźe pak ma ßwój korjeń w tamnym njeſbožnym ſrěczenju, kiž pokaſuje, kak ßo wójny njeßmědźa ſkónczicź, jeli ſo ßo njeßmědźa nowe ſchmjatańzy do ludow pſchinjeſcź.**

„Mudre statne wuměłstwo we wukraju“

Spocżatk hubjenſtwa leži w lěcźe 1918. Tehdy ßo njeroſum ſapocża, kiž 65 milijonow wobydlerjow ßylnemu němſkemu ludej wſchitke móžne ſwiſki žiwjenja bjerjeſche a Němſku ſ aſtronomiſkimi liczbami dołha poczeži, jej ſkóncznje wukrajne kredity da a tola ſkónczne jeje wikowaŕſtwo ſaraczi. Potom ßo na njedoßohazu płaczeńſku móz abo na ſłu wolu hórſcheſche. To ßo potom mudre ſtatne wuměłſtwo mjenowaſche.

Wjednik pak pſchiſpomni, ſo mamy ßo tež ſa druhe czěžke napjatoſcźe w Europje tamnemu njeroſumnej dźakowacź. Wón ßebi pſcheje, ſo by němſki lud tu wuknył, w ſtawiſnach zyle po woprawdźitoſcźi poßudźowacź. Wón chze, ſo by němſki lud ſnutskowne pſchicżiny nazionalſozialiſtiſkeje ſwonkowneje politiki ſpóſnał, ſo wón na pſchikład jako bołoſtne ſaczuwa, ſo ma 33 milijonow ßylny lud pucź **k morju**, kiž pſches prjedawſchi kraj němſkeho ſtata wjedźe, ſo pak ma ſa njeroſumne, dobycźeŕſkemu ſtatej pucź k morju ſapowěſcź.

Kelko ſtaroſcźow by ßo europſkim ludam ſalutowało, hdy by ßo wſchudźe na potrjeby kóždeho luda dźiwało. **Europſke ludy ßu tola jena wulka ßwójba.**

Němske prašenje

Wo němſkim praſchenju wjednik roskłoži, ſo tu 136 ludźi na kóžnym kilometru bydli. Tutón runje tak inteligenty a pilny lud kaž druhe ma pak runje te ßame potrjeby a požadanja kaž druhe. Sſwět móže ßo ſa to ſajimowacź, ſo ßo praſchenje ſawěſczenja ſežiwjenja němſkeho luda ſ kóždym lětom lěpje roſrißa. **Němſki lud njetrjeba žanych wobſebitych pſchipomoz k ßwojemu ſežiwjenju, wón nochze jenož hubjeńſche wuměnjenja měcź, hacž ßu druhim ludom date. To pak je němſke praſchenje.**

Druhe němſke praſchenje pak je, ſo ßo němſkemu ludej politiſka runoprawoſcź a bjesſtrach da. Tuto druhe praſchenje je ßo ſ Verſailleſkim ſrěczeniom wutworiło. **S wojowanjom wo němſke rune prawo ßo europſke praſchenje njepoſtaja, ale wone ßo roſriſa.** Wjednik tu pſchiſpomni, ſo móže něhdy wot ſtawiſnow wobkruczenje žadacź, ſo w žanej hodźinje njeje ßwoje winowatoſcźe k němſkemu ludej ſapomnił.

W tſjoch lětach ßwojeho knježſtwa je kohužel huſto podarmo ſpytał móſt k doroſumjenju ſ franzowſkim ludom twaricź. Czehodla njedyrbjało móžno bycź, lětſtotki ſtare njepſchecżelſtwo ſkónczicź. Hdyž pak jeho pſcheciwnizy rieknu, czehodla ſhromadne dźěło ſ Ruſkej wotpokaſuje, wjednik praji, ſo jo ſ Ruſkej njewotpokaſuje, ale ſ bolſchewiſmom.

Dwoje wobličo Europy

Hdyž wjednik ßwoju ſaßadnu politiku na Europu pſchenoſcha, ju wón do dweju położow dźěli. **Na jenej położy ſteja ßamoſtatne a njewotwiſne narodne ſtaty. Na druhej ſtronje pak bolſchewiſtiſka móz ſteji.**

Potom wjednik na ßwoje poſkiczenja Franzowſkej ſpomni a wo **němſko-jendźelſkim łódźiſtwowym ſrěczenju** poręcza, kiž je w Europje woprawdźe wobkedźbowanja hódne.

Němska nochce wjacy žanych revizijow swojich mjezow

Wjednik na to pokaſa, **ſo je praſchenje ſtajnje nowych reviſijow mjeſow ſ powětra ſjawnych roſpominanjow w Němſkej wſał.** Wón je němſke ſjawne měnjenje wot nadpadow tuteje družiny pſchecziwo naſchim ßußodnym ludam wußwobodźił. **Wón je ſ němſkich nowin wſchitku hidu pſchecziwo franzowſkemu ludej wotſtronił.** Wón ßo prózuje, ſo by młodźina ideal tajkeho doroſumjenja ſroſumiła.

Nimo teho je wón najczeżſchi wopor pſchinjeſł, ſo njeje mjeſy ſa Němſku žadał, kiž w lěcźe 1914 wobſtejachu. Wón je tež ſrěczenje mjes Němſkej a Franzowſkej ſakhował, dokelž wot njeho pomoz pſchi wucziſcźenju powětra mjes Němſkej, Franzowſkej a Jendźelſkej wocżakowaſche.

Tutemu ſrěczenju pak je nětko pſchecziwne, ſo je Franzowſka loni ſ Ruſkej ſrěczenju podpißała. Franzowſka komora je tuto ſrěczenje runje potwjerdźiła. S tutym nowym franzowſko-ßowjetſkim wuczinjenjom ßo po wokołopuczu na Czěſkoßłowakſku, kotraž je ßo tehorunja ſ Ruſkej ſrěczała, hrožaza wojeŕſka móz hobrſkeho ſtata do ßrjedźneje Europy wodźi. Wjednik na ſtrach pokaſa, ſo móže Franzowſka jónu ßowjetſke wotdźělenje bycź, nad kotrymž Moſkwa roſkaſuje a niž Paris. S tym, ſo ßo tuta wulka ruſka wojeŕſka móz do ßrjedźnjeje Europy ſczehnje, ßo kóžda woprawdźita europſka runowaha ſkaſy.

Wjednik pak je ßo tež prózowal, ſo by ſ wotewrjenymi namjetami ſaczucza němſkeho luda wuprajił. Po czežkim ſnutskownym bědźenju je ßo roſßudźił, w mjenje němſkeho knježeŕſtwa franzowſkemu knježeŕſtwu a druhim podpißarſkim mozam Locarnoſkeho ſrěczenja memorandum pſchepodacź.

Memorandum němskeho knježeŕstwa

Wſchitke roſrěczowanja, kiž je ßo wot meje 1935 diplomatiſzy a ſjawnje wo tutych praſchenjach wotměło, móže we wſchěch dypkach ſtejiſchczo němſkeho knježeŕſtwa wobkruczecź.

1. Franzowſko-ßowjetſkoruſke ſrěczenje ßo jeniczzy pſchecziwo Němſkej měri.

2. Franzowſka ſ nim ſa pſchipad ſwady mjes Němſkej a Sſowjetſkej Ruſkej winowatoſcźe pſchewoſmje, kiž porucżnoſcź wuſtawy Swjaſka ludow daloko pſcheſahuja a kiž měža ju ßamo potom k wojeŕſkemu ſakroczenju pſchecziwo Němſkej nuſowacź, hdyž ßo njemóže ani na poruczenje na roßudźenje rady Swjaſka ludow powołacź.

3. Franzowſka ßebi potajkim w tajkim padźe prawo pſchiſwěwa, po ßwojim dobrozdaczu roßudźicź, ſchtó je nadpadnik.

4. Tak je wěſte, ſo ſe Franzowſka k lěpſchemu Sſowjetſkeje unije winowatoſcźe pſchewſała, kiž ßo praktiſzy na to měrja, w trěbnym padźe tak jednacź, jako tu njeby wuſtawy Swjaſka ludow ani porheinſkeho ſrěczenja było, kiž ßo na tutu wuſtawu poczahuje.

Dale deleka ßo w memorandźe praji, **ſo je Franzowſka ſe ßwojim ſadźerženjom zyle nowe położenje ſtworiła a politiſki ſyſtem porheinſkeho ſrěczenja po ſmyßle a tež woprawdźe ſniczila.**

Němſke knježeŕſtwo je pſchi jednanjach poßlednich lět ſtajnje na to pokaſowało, ſo chze ßo wſchitkich winowatoſcźow porheinſkeho ſrěczenja dźeržecź, dołhož to tež druſy wobdźělnizy na ſrěczenju czinja. Tuto wuměnjenje, kiž ßo ßamo wot ßo roſumi, ßo na ſtronje Franzowſkeje njemóže wjazy jako dopjelnjene wobhladowacź. S tym je Locarnſke ſrěczenje ßwój ſnutskowny ſmyßl ſhubiło a je praktiſzy pſcheſtało wobſtejecź. Tohodla ßo tež Němſka wjazy njewidźi na tuto ſrěczenje ſwjaſana. **Tak je němſke knježeŕſtwo połne a njewobmjeſowane prawo w porheinſkim paßmje, kiž dotal njeměješche wójſka, wobnowiło.**

Němſke knježeŕſtwo pak je ſwólniwe wo wobnowjenju ſyſtema noweho ſawěſczenja měra jednacź; k tomu namjetuje:

1. Němſke knježeŕſtwo je ſwólniwe, ſ Franzowſkej a Belgiſkej hnydom wo dwojoſtronſkim paßmje bjes wojeŕſtwa jednacź.

2. Wono mjes Němſkej, Franzowſkej a Belgiſkej njenadpadowe ſrěczenje namjetuje, na kotrež chze ßo na 25 lět ſwjaſacź.

3. Němſke knježeŕſtwo ßebi pſcheje, ſo byſchtej Jendźelſka a Italſka jako rukowarjzy tute ſrěczenje podpißałej.

4. Němſke knježeŕſtwo tež tomu pſchihłoßuje, hdyž chze ßo Hollandſka na ſrěczenju wobdźělicź.

5. Němſke knježeŕſtwo je tež k powětrowemu ſrěczenju mjes wjeczornymi mozami hotowe.

6. Němſke knježeŕſtwo ßwoje poſkiczenje wospjetuje, ſo chze ſ ranſchimi ſtatami runje jako ſ Pólſkej njenadpadowe ſrěczenja wobſamknycź, wono ßo tež tajkemu ſrěczenju ſ Litwu njepſchecziwja.

7. Hdyž ma Němſka nětko rune prawo w zyłym ßwojim kraju, wona ßwoju něhduſchu hłownu pſchicżinu k wuſtupej ſe Swjaſka ludow wotſtronjenu widźi. Wono je ſwólniwe, ſaßo do Swjaſka ludow ſaſtupicź. Wono wocżakuje, ſo budźe po wěſtym czaßu móžno w pſchecżelſkim ſmyßle wo kolonialnym praſchenju jednacź a wo dźělenju wuſtawy Swjaſka ludow wot Verſailleſkeho ſałožka.

Potom wjednik hiſchcze raz wupraji, ſo Němſka w Europje nima wjazy territorialnych žadanjow. Sapóßlanzy němſkeho ßejma wjednikej pſchi jeho rěczi woſpjet ſ móznym pſchikleſkom pſchihloßowachu.

Nowowólby do němskeho sejma 29. měrca

Po wjednikowej rěczi ßobotu w němſkim ßejmje miniſterſki preſident Goering wjednikowe póßelſtwo pſcheczita, ſ kotrymž ßo němſki ßejm ſ dnjom 28. měrza roſpuſchczi. Nowowólby do němſkeho ßejma budža njedželu 29. měrza 1936.

Wot lěta 1918 prěni němscy wojacy we wječornej Němskej

Saßopeſtajenje połneje němſkeje wojeŕſkeje wyſchnoſcże je mjes wobydleŕſtwom we wjeczornej Němſkej, hdźež wot lěta 1918 němſkich wojakow njeběſche, njeßměrne ſahorjenje ſbudźiło. Na dróhach, naměſtach, w kofejownjach a hoſczenzach ludźo na hudźbu wojeŕſkich pſcheſpolow poßkuchachu, kotraž ſ wótſjerěczakow klinczeſche.

Hnydom po prěnich powěſczach wo pſchiczehnjenju wojakow ßo w měſtach a na wßach khorhoje wupowěßnychu. Se ßwjedźeńſkim ſaczuczom wobydleŕſtwo tutón wulki podawk woßwjeczi.

Francowscy wojacy někotre namjezne wobtwjardźenja wobsadźili

W nozy k njedźeli a njedźelu dopołdnja ßu regimenty ſ Metza a Diedenhofena (Thionville) ßwoje garniſony wopuſchcziłe, ſo bychu wobßadku namjeſnych wobtwjerdźenjow a połnych lěhwow pſchi mjeſach wudoſpołniłe.

Sobuſtaw franzowſkeho wójnſkeho miniſterſtwa je ſaſtupjerjej nowin „Paris Soir" prajił, ſo je ßo tuta wojeŕſka naprawa hižo pſched někotrymi dnjemi wotmyßliła. Tu ßo wo wobßadźenje namjeſnych wobtwjerdźenjow w 6. a 20. wokrjeßu jedna. Tuto wobßadźenje pak njeje tajke, kajkež je ſa pſchipad wójny poſtajene.

Pſchi ſaſtajenju njedźelſkeho dowola w někotrych wokrjeßach ßo wo powſchitkownu naprawu njejedna.

Rada Zwjazka ludow so zwołała

Sekretariatej Swjaſka ludow je ßobotu wjeczor telegramm franzowſkeho knježeŕſtwa dóſchoł. W nim ßo dla němſkich naprawow w bjeswojeŕſkim paßmje namjetuje, ſo by ßo rada Swjaſka ludow hnydom ſwołała.

Kaž ſekretariat Swjaſka ludow ſdźěluje, je ßo telegram franzowſkeho knježeŕſtwa hnydom ſbytnym ßobuſtawam rady Swjaſka ludow, kaž tež belgiſkemu a němſkemu knježeŕſtwu woſjewił. Kaž ßo ſhoni, je ßo němſkemu knježeŕſtwu praſchenje pſchedpołožiło, hacž chze ßo pſchi pruhowanju naležnoſcże dacž ſaſtupowacž.

Někżiſchi radźiny preſident Bruce (Awſtralczan) je radu na pjatk 13. měrza dopołdnja w 11 hodźinach ſwołał. Tež belgiſke knježeŕſtwo je ßo ſ krótſchim telegrammom na Swjaſk ludow wobroczilo.

Wobzamknjenje francowskeje ministarskeje rady

Franzowſzy miniſtrojo běchu ßo njedźelu dopołdnja pod pſchedßydßtwom preſidenta republiki Lebruna w Elyſeju ſhromadźili. Swonkowny miniſter Flandin je miniſterſkej radźe poßlednje powěſcże ſdźělił, kiž běſche wo położenju doſtał.

Miniſterſka rada je němſki memorandum pruhowała a je jón jako njepſchijomny namakała. Miniſterſka rada je roſßudźenju pſchihłoßowała, ſo ßo na ſakładźe Locarnoſkeho ſrěczenja hnydom na radu Swjaſka ludow wobroczi a jednanja ſ podpißaŕſkim mozami Locarnoſkeho ſrěczenja wotewri. Tuto wuradźowanje ſměje ßo wutoru w Pariſu.

Wójnſki miniſter general Maurin wo bjeßſtrachowych naprawach roſprawjeſche, kiž ßu ßo wot prěnjeho wokomika ſtałe, kaž tež wo hibanjach wojakow, kiž je knježeŕſtwo poruczilo. Jemu, runje kaž miniſtrej wójnſkeho namóŕniſtwa a miniſtrej wojeŕſkeho lětaŕſtwa je ßo połnomóz k pſchihotam ſpożczila, kiž budźa ßebi wobſtejnoſcże žadacž.

Locarnoſke mozy ßo w Pariſu ſeńdu.

K roſprawje wo poßedźenju franzowſkeje miniſterſkeje rady ßo hiſchcże dodawa, ſo ßo Locarnoſke mozy wutoru dopołdnja pola franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Flandina ſeńdu. Jendźelſku budźe ſwonkowny miniſter Eden, Belgiſku miniſterſki preſident a ſwonkowny miniſter van Zeeland a Italſku italſki pójſłanz w Pariſu Cerutti ſa

powacž.

Swonkownemu miniſtrej Flandinej njebudźe ßo wutoru na wuradźowanjach wobdźěla wóbdźělicž. Statny miniſter Paul-Boncour na jeho měſto Franzowſku ſaſtupowacž. Flandin dyrb toru w franzowſkej komorje bycž, dokelž chze knje woſjewjenje wo němſkich naprawach wudacž.

Zane hibanje wojakow w znutřkownej Francowskej

S wokoliny franzowſkeho wójnſkeho miniſtra ßo ſho ſo je ßo jenož wojakam, kotřiž běchu we wokolinje wo twjerdźenjow ſaméſczeni, poruczilo, ßo do tutych wobtwjerdźenjow podacž, kotrež maju po ſwonczenym waſchnju ſto żowacž. W tu khwilu njerěczi ßo wo žanych druhich woje ſkich hibanjach w Franzowſkej.

LZ 129 po 8hodźinſkej jěſdźe ſaßo pſchiſtajił.

Pſchi ßwojej ſchtwórtkownej nimale 8 hodźinow jazej jěſdźe je powětron „LZ 129" w połnym roſ ßwoju abſolutnu khmanoſcż dopokaſał. Hdyž wokoło 3 hodźin popołdnju ßo do Friedrichsh wróczika a hiſchcże něhdźe 1 hodźinu dołho nad Bód ſkim jěſorom kſchiżowała, ßo wokoło ¼5 hodź. k pſch wej wróczi, hdźež hižo mużſtwa na nju czakachu. krótkim manevru powětrowa łódź do ¾5 hodź. pſch

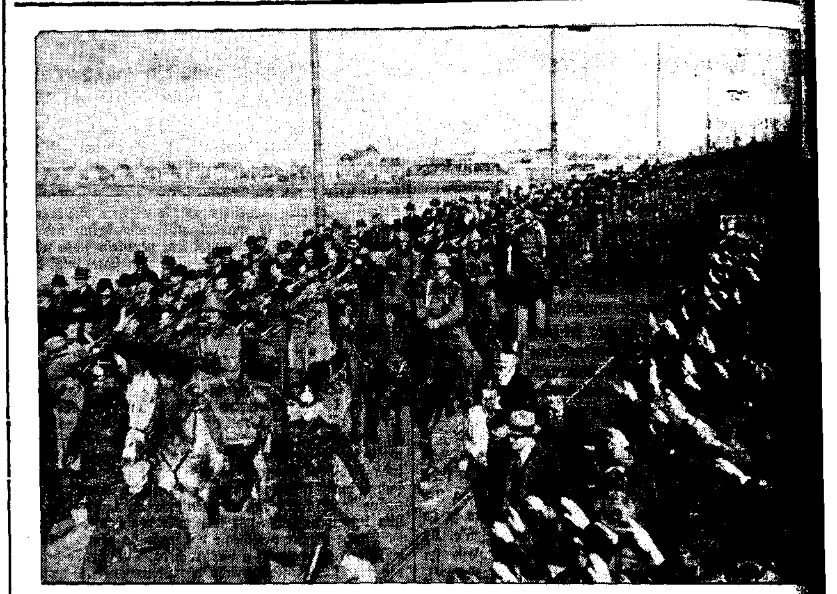

Po 18 lětach ſaßy němſzy wojazy pſchi Rhynu. Infanerija czehnje pſches Rhynſki móſt w Mainzu.
(Heinrich Hoffmann,

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.

Do serbšćiny přełožił J. Winget.

22] (Pokračowanje.)

Tuž so Ławrjencej samo lěpje činješe, hač druhim, a scyła by cyle derje było, hdy by wosada měła někajki přichod před sobu. Ale tam so wěcki dźeń wote dnja bóle sukachu. Miny so tydźeń a druhi. Wokoło polanki bě drjewo spušćane, zemja bě pokryta z česankami, tu a tam stoješe hišće žołta sćěna drjewjaneje khěžki. Ale wšo to, štož bě dokonjane, bě poruno tomu, štož bě hišće trjeba činić, kaž hrajkanje. Zelena sćěna lěsa cofaše jenož kročel za kročelu před sekerami. Ci, kotřiž so zapušćowachu hłubje do husćiny, přinošowachu dźiwne powěsće, zo nima tón lěs z cyła kónca, zo su w nim strašne bahna a tajka spicy woda pod keŕkami, zo su tajke njestwory w njej žiwe, a tajke wupary kaž złe duchi so mjez štomami přesuwaja, někajke hady, zo tam syča a hłosy wołaja: „Njekroč dale!", zo tam někajke keŕki za drastu hrabaja a njepušćeja.

Wěsty pachoł z Chikago ročeše so, zo je čerta widźał w samsnej wosobje, jako strašnu kudźerjatu hłowu z błóta wusuny a tak na njeho zamórča, zo zamo lědma do lěhwa wućeknyć. Wosadnicy z Texasa wobkrućachu, zo je to bjez dwěla buwoł (büffel) był, ale wón tomu njewěrješe. Tak powjetšichu hišće předsudki a přiwěrki strachi strašneho dóńta wosadnikow. Něšto dnjow po tym, hač bě so wonemu pachołej čert zjewił, běštaj so hólcaj, khrobołakaj, do lěsa pušćiłoj a wot teho dnja njeje jeju nichtó wjacy wohladał. Něšto ludźi na křiž skhorje pře stajnu drěješcu, a potom hrabny jich zymica. Překory wo podźěle spochi přiběrachu, a naposledku dóńdźe ke krawnym pukam a horcym bitwičkam. Štóž sej njebě swój skót woznamjenił, tomu druzy prawo na njón zaprěchu. Lěhwo so rozpušćowaše; wozy rozestorkachu po wšěch kutach polanki, zo bychu sebi najdale z wočow byli. Nichtó njewědźeše, štó ma skót stražować hić, wowcy so pominowachu. Mjez tym bu je [illegible] ěc dale wěsćiša, mjenujcy to, zo rosa woči wužerje, prjedy hač so słónco wudobudźe, zo prjedy hač so sywy na lěsnych lěchach zazelenja a někajka domkhowanka nastupi, cyroba so pominje a najskěrje hłód nastanje. Zadwělowanje wopasowaše ludźi. Łusk sekerow w lěsu so pomjeńšowaše. Ludźom hižo sćeŕpnosć a zmužitosć njedosahaše. Kóždy by hišće dźěłał, hdy by jemu nichtó prajił: „Maš, hač dotal je twoje." Ale nichtó njewědźeše, što je jeho a što nic. Sprawne skóržby wjednikow přiběrachu. Ludźo powědachu, zo su jich tohodla do pralěsa zawjedli, zo bychu bědnje zahinyli. Po něčim, štóžkuli hišće něšto gróšow při sebi měješe, so na wóz sydźe a do Claresville wotjědźe. Ale wjacy bě jich tajkich, kotřiž njemějachu, posledni gróš wudawši telko, zo bychu so mohli do starych sydlišćow wróćić. Ci łamachu rucy, widźicy wěstu zahubu.

Sekery přestachu skónčnje rubać a lěs šumješe, kaž by so wošćěrał ludźacej słabosći. „Rubaj dwě lěće a potom z hłodom wumrěj", tajke rěče dźěchu z rta a k rtu.

Jónu z wječora přińdźe Ławrjenc k Marušcy a rjekny:

„Widźu, zo tu wšitcy zahinu, a mój tež zahinjemoj."

„Wola to Boža", wotmołwi holčka, „ale bě-li namaj miłosćiwy, to naju tež nětko njewopušći."

To prajicy, pozběže swojej wóčcy, módrej kaž kostrjancaj, horje k hwězdam a w błyšću wohnišća bě podobna na tajki cyrkwinski wobrazk. A hólcy z Chikago a třělcy z Texasa dźachu hladajcy na nju:

„A my njewopušćimy tebje, Maruška, złota jutrnička!" Wona pomysli sej, zo je tola jenož jedyn tajki, z kotrymž by šła hač na kónc swěta, jenički Jaško w Lipnicach. Ale tón njepřińdźe, byrnjež bě slubił, zo kaž kačor morjo za njej přepłuwa, kaž ptačk powětr přeleći, kaž złoty pjeršćeń po puću so přikula — wón njepřipłuwa, njepřileća — tutón jeje jenički bě ju, njebožatko, wopušćił.

Maruška njemóžeše sebi zamjelčeć, zo so we wosadźe zlě wjedźe, ale hižo bě w tajkim hubjeństwje była, z tajkich bjezdnow bě ju Bóh wudobył, tajka jasna bu w njezbožu po něčim jeje duša, zo jej ničo njemóžeše nadźije na pomoc Božu wzać.

A na wšěm posledku dopomnjo so na st knjeza w Newyorku, kotryž bě jimaj pomhał z so wudrapać a sem so přidóstać. Wšako bě jej swoju kartu a prajił, zo njech so na njeho wobr hdy by ju nuza tłóčiła, zo wón ju kóždy čas w

Mjez tym přinjese kóždy dźeń za wosadu w hrozu. Ludźo z njeje po nocach ćěkachu a što z nimi sta, je ćežko prajić. Wokoło šumješe wošćěraše so.

Stary Ławrjenc skónčnje wustawši a předź so skhorje. Boleše jeho w žiwoće, w stawach křižu. Dwaj dnjej na to njedźiwaše, třećeho njemóžeše stanyć. Holčka dźěše do lěsa, n mochu, wusła z nim drjewjanu sćěnu přicho domskeho, kotraž hotowa na trawniku ležeše, p nana na moch a přihotowaše jemu lěkaŕstwo lencom.

„Maruška", mórčeše burik, „hižo smjerć dźe přez lěsy; wostanješ tu sama na swěće, Bóh mje khosta za moje ćežke hrěchi, zo sym morjo wuwjedł a zahubił. Ćežke budźe moje mrěćo..."

„Nanko", wotmołwi holčka, „Bóh by mje khłostał, hdy njebych za wami šła."

„Hdy bych će jenož samu njewostajił; hdy mohł će k wěrowanju požohnować, lěpje by mrěło. Maruška, wzmi sebi ty Čorneho Orl muža, wón je šwarny čłowjek, wón će njewop

Čorny Orlik, třělc z Texasa, kotrehož kulka njemisny, wali so, zasłyšawši tute słowa, hn na kolenje.

„Wótče, požohnuj tuž", dźeše, „lubuju j holčku, kaž zerničku swojeho wóčka. Ja so z znaju a zahinyć jej njedam."

To prajicy hladaše ze sokolymaj wočom Marušku, kaž na tučel, ale wona skhiliwši so k ruškowymaj nohomaj dźeše:

„Njenućće mje, nanko; komuž sym lubiła, budu abo ničeja."

„Komuž sy lubiła, toho njebudźeš, přetož toho zaražu. Moja maš być abo ničeja", wotmołwješe O lik. „Zahinu tu wšitcy, zahinješ tež ty, jeli ja će wutorhnu."

(Pokrač. sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 9. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njeb'dźemoj lětsa, budźemoj k lětu:
Swojej pak tola mój budźemoj!

— **Wo wjedrje.** Sſobotu wjeczor w 7 hodź. barometer 43, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura ſtop. czoploty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 743, ometer plus 1, najniżſcha temperatura w nozy 1 ſtop. ty. — Wot Azorſkich kupow ſe ßo rjap wyſchiny hacź Schwedſkeje wupſcheſtrěł. Wjedro w naſchich ſtronach dźe bóle pod wliw tuteje wyſchiny pſchindźe. Tohodla my nětko ſaßo bóle ßłónczne wjedro. Kaž ßo ſda, ßo ina hiſchcźe wupſcheſtrěje, ſo ßmějmy wobſtajniſche edro wocżakowacź. S khwilemi je móžno, ſo kromy niżi- kotraž ſe ßwojim jadrom nad balkanſkimi krajemi leži, wjedro pſchekaža. — Jutſje wutoru ßłónczko 6,25 ſkhadźa a ßo 5,56 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje jeczor 8,47 hodź. a khowa ßo rano 6,37 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi wutoru: Mjerne wjedro wocżakuje.

*

— **Nowe drohowe mjena na Židowje.** Wyſchſchi měſchczanoſta dr. Opitz wotewri pjatk popołdnju poſedźenje radnych knježi, pſchi czimž ßo woßebje nowy hoſpodarſki plan roſpominaſche. Po nim bohužel dobytk 780 000 hr. wucżinja, kotryž móže ßo namjetowanymi lutowanjemi ßnadź na 000 hr. ſniżicź. Wulke poczeženje pſchinjeſe liqui- měſchczanſkeje a ſtatneje banki. 340 000 hr. dyr- Budyſchin lěcżnje placźicź. Tuta liczba nětko njedobytka porno loniſchemu lětu wucżinja. 00 hr. dyrbi ßo 5 lět dołho na ſakładźe liquidacije kapitalowy pſchinoſchk ſwjeſecź. Dalſcha pſchicżina je to, ſo měſchczanſke pſchedewſacźa wjazy wjele njewunoſcha, kaž we prjedawſchich lětach, do- ßo loni nahlu wſchelake tarify elektrar- ſniżicź. Wobſteji drje nadźija, ſo ßo tutón njedo- po czaßu wuruna. Na 20 lět dołho je měſto Bu- ſe ſwrěſchczenjom měſchczanſkeje a ſtatneje banki ne. Tehodla dyrbi ßo na wſchě boki lutowacź a moſu dyrbi ßo wo wožiwjenje wobkhoda a in- pytacź. Wobydleŕſtwo ma ßo wo finanznym měſta w ſjawnych ſhromadźiſnach podrobnje acź. Pſchi tutym poßedźenju woſjewi wyſch- anoſta Opitz, ſo maja ßo někotre wulizy, ko- wot Židowſkeje drohi wotboczuja a kotrež dotal lud owu haſku", „pſchi ſchlewjerjowej hórzy" a owu haſku" mjenowaſche, nětko tež hamtſzy tak jenowacź. Pucź, wot kſchižowaniſchcźa Židowſkeje — Sſlonoboŕſchczanſkeje dróhi wotboczazy a k hro- wjedźazy, kotryž ßo dotal horni pucź mjenowa- ma ßo nětko Fichtowy ſchulſki pucź mjenowacź. upny pucź, kotryž ſe ſkhodźeńkow, kotrež na Hro- wjedu, wotbocźi a ßo dotal k Židowſkej dróſy budźe ßo tež dale k Židowſkej dróſy liczicź.

— **186 333 hriwnow pſchiběranja nalutowańkow na nalutowarni.** Na nalutowarni měſta Budyſchina w februaru w 4605 dźělbach 423 156 hriwnow nuts a ßo w 1779 dźělbach 236 823 hriwnow wupła- potajkim je ßo 186 333 hriwnow wjazy nutsplaczžiło wuplacžiło. — Tutón pjenjes ſtare a nowe lutowanje ja. Szyła je na nalutowarni 42 103 kontow ſapi- anych, na kotrychž maju lutowarjo 13 871 697 hriwnow jo. — Sa ſakſku krajnu twarſku pokładnju, ſa kotruž nalutowarnja dźěła wobſtaruje, je ßo w poßled- měſazomaj 12 ſrěczenjow ſe ſhromadnym wunoſch- 56 000 hriwnow wotſankło.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßobotniſchim czehnje- 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (6. dźeń) dobycźe wo 10 000 hr. na cźiſło 41,310; dobycźe wo hr. na cźißle 9957, 129 334; dobycźe wo 3000 hr. a 37 296, 45 076, 68 629, 77 644, 88 197, 97 735, 874, 112 972, 137 115; dobycźe wo 2000 hr. na cźiſła 822, 22 128, 36 642, 40 726, 58 812, 89 924, 103 884, 07 134, 114 606, 115 783, 123 973, 137 738, 148 286; dobycźe wo 1000 hr. na cźiſła 685, 10 011, 10 510, 20 915 880, 31 127, 50 069, 50 362, 57 485, 58 808, 61 700, 1 909, 62 539, 65 259, 72 933, 77 216, 87 321, 68 885, 97 816, 102 240, 108 324, 109 257, 111 009, 5 721, 128 172, 132 897, 134 344, 134 875, 143 925, 7 203, 158 697.

— **Dobycźe wo 3000 hriwnow padźe na 6.** dnju czeh- enja 5. rjadownje ſakſkeje krajneje lotterije na łóß cźiſło 644 do tudomneje Rotherez lotterijoweje běrkownje na jorſkej dróſy.

— **Sſebi ſiwjenje wſał.** W jeho wobydlenju na Nabo- wej haßy wcžera 54lětneho muža morweho namakachu. Wón je, hdyž běchu jeho pſchiwuſni ſapuczowali, ßebi ſ płu- ſnodajo dobrowólnje do ßmjercźe ſchoł. Srudny po- dawk je ßo ßobotu 7. měrza ſtał.

Z Radworja. Wčerawša njedźela steješe tež pola nas w znamjenju žarowanja wo rjekow, kiž su we swětowej wójnje padnyli. Wojeŕske towaŕstwo dźě- še při dopołdnišich kemšach zhromadnje, z khorhoju Kyffhäuserskeho zwjazka, k Božim słužbam. Knjez farar spominaše při prědowanju na te sta tysacy, kiž su při surowym wojowanju swoje žiwjenje za wótcny kraj woprowali. Wuzběhny, zo je to rjekowstwo, hdyž čłowjek swoje najwyše zemske kubło, swoje žiwjenje, za druheho wopruje. — Po kemšach zestupa so potom towaŕstwo, a ćehnješe k pomnikej za padnjenych. Tam měješe knjez wučeŕ a šulski wjednik Ebermann naŕěč. Wón w dlěšich słowach na nich spominaše a praji, zo njejsu zabyći, ale zo jich duch při nas steji a woni wot našeho wjednika maja te slubjenje, zo tež w přichodźe so na nich spomina. Na to połoži so wěnc k pomnikej, a towaŕstwo wróći so zasy k farje, hdźež so rozeńdźe.

S **Bukez.** (Dźiwi poß.) Jedyn wucžeŕ w Bukezach měješche w ßwojim dworje we woßebitym khlěwje něko- tre karnikle, na kotrychž měješche ßwoju radoſcź. Pſched někotrymi dnjemi nětko ſwěſczi, ſo je dźiwi poß na be- ſtialiſke waſchnje wboho ſwěrjatka nadpadnył. Hacž- runjež běſche khlěw derje ſchkitany, bě poß tola wſchě ſa- dźěwki wotſtronił. Jeneho karnikla bě pſches groczane ſchkitaki wuczahnył a ſdźěla ſeżrał. Kóždy wobßedźeŕ pßa dyrbi ßo wo to ſtaracź, ſo jeho poß wokoło njeczeleż- ka a po pſchipadźe druhim ſchkodu njenacžini. Hižo huſto je ßo ſtało, ſo ßu wokoło czełczkaze pßy, hdyž ßu karnikle w ſawrjenych khlěwach wußlědźili, pſches wſchit- ke ſadźěwki tute ſakußałe a ſ tym wjele ſchkody nacži- nike.

S **Bukez.** Stazija tudyſcheho ſtrajmiſchtra běſche dotal na ſtatnej dróſy czo. 12. Po pſcheczehnjenju ßo ſta- zija nětko do leżownoſcźe 33 pſchepołoži.

S **Rodez.** Sa Rodeczanſko-Něcżinſku gmejnu je ßo ſchewſki miſchtr Ullrich ſa wjeßnjanoſtu powołał. Dotal bur Krujaz tuke ſaſtojnſtwo ſaſtawaſche.

S **Malowow pola Lubija.** Tudyſchemu wobßedźe- rjej rycżeŕkubla Gießnerej je ßo pſched někotrymi dnje- mi dub w lěßu pobił a to w lěßu na Malowſkej hórzy. Paduſchſtwo pak ßo prawy czaß pytny, tak ſo móžeſche ßo hižo roſrěſany dub wobßedźerjej wróczicź. Sa pa- duchami ßo ßlědźi.

S **Njemarowow.** Jenemu ſ tudyſchich hoſczenzarjow ßu ßo w poßlednim czaßu mjeńſche ſumy pjenjes pokrad- nyke. Paducha dotal ſwěſczicź njemóžachu. Po ſdaczu paduch wobſtejnoſcźe derje ſnaje a nadźijomnje ßo po- lizijſi poradźi, jeho bórſy ſwěſczicź.

S **Njeßwacźidła.** (Shromadźiſna rataŕſkeho towaŕ- ſtwa „Pſchi Czornej wodźe".) Sańdźenu ßrjedu wot- mě mjenowane towaŕſtwo ßwoju poßlednju ſhroma- dźiſnu pſched nalětnim wußywom. Wjednik towaŕſtwa baron ſ Vietinghoff w Mikkezach ſpominaſche najprje- dy na ſemrětych něhduſchich ßobuſtawow a to na dołho- lětneho ſaſtupowazeho pſchedßydu Höcknera ſ Lahowa a na daloko a ſchěroko ſnateho pczołarja Měrtinka. Na to měješche rataŕſki rada dr. Paul pſchednoſchk wo na- lětnych dźěłach. Rěcžnik pſchi ßwojim pſchednoſchku, ko- tryž rjenje ſe ßwětłowobraſami wupjelnjeſche, na to po- kaſa, ſo maja ratarjo nětko hiſchcźe jónu hoſpodaŕſki plan dokładnje pſchepruhowacź a ßebi praſchenje pſched- położicź, hacž ßu ßo w doßahazej měrje poſtarali ſa trěbny wußyw pizy. Pſchi dotalnych ſwěſczenjach je ßo wukopało, ſo ßo na lokſich pódach wemernje pſchemało pizy pěſtuje, tak ſo ma ßo na rawjetſchenje pizowaŕſkich polow myßlicź abo ſo maja ßo we wjetſchej měrje mjeßy- płody pěſtowacź. Runje pola naß dyrbi ßo ſilowemu hoſpodaŕſtwu wjele wjetſchi wuſnam pſchipěcź. Teho- dla maja ßo woßebje ßłónczne róže, morchej, tubaty tak a druhe pizowadła pěſtowacź, kotrež móža ßo na to we ſilu ſa czaß nuſy ſkhowacź. So by ßo włóžnoſcź w ſemi wukhowała, ma ßo póda tak khětſe hacž móžno ſwótſicź, ſo by ßo žiwjenje bakterijow ſ tym wožiwiło a ſo by ßo ſ wußywom prawje bórſy ſapoczecź móhło. Pſchi tym ma ßo woßebita kedźbnoſcź ſkhadźiwoſczi wußywneho ßymjenja wěnowacź, dokelž ßo po tym wulkoſcź wußywa rjaduje. Tež pěſtowanju lenu ma ßo wjetſcha kedźbnoſcź wěnowacź, ſo by ßo pſchikaſany kontingent dozpěł. Wo- ßebita kedźbnoſcź ma ßo plahowanju runklizy wěno- wacź, dokelž je rěpa ſ roſczazym wuſtupowanjom rěpo- weje wſchě jara wohrožena. Wjeßni burizy wjednizy a dowěrnizy dyrbja w pſchichodnym czaßu pſchedpißane naprawy wuwjeſcź. Tež ſa prawe hnojenje dyrbimy ßo ſtaracź, ſo by ßo póda tak dołho hacž móžno mjelna ſdźeržała. Wo plahowanju běrnow poda rěcžnik ſe ßwětłowobraſami někotre praktiſke pokiwy. Po žiwej roſmołwje ßo hiſchcźe film wo plahowanju ßadowych ſchtomow a ſniczenju ſchkódnikow pſchedwjedźe.

S **Njeßwacźidła.** (Skótne wiki w měrzu.) Na po- ßlednje ſkótne wiki běchu ſaßo rjany rańſchopruſki ho- wjaſy ſkót pſchiwjeſli. Bohužel bě na wokaznych wikach, kotrež ßu pſchezy ſ měrzſkimi wikami ſjednoczene, mało czehnitych wołow. Dokelž ßo bórſy pólne dźěła ſapocž- nu, bě ßo jara wjele kupzow ſeſchło. Wjele běhakow bě ßo pſchihnało. Tež proßata doßahachu. Płaczižny: Krumy 400 hacž 700 hr., proßata: 17—21 hr. Wob- khod bě pola howjaſeho ſkotu pomału hacž dobry, pola běhakow pomały dla wulkeho poſkiczenja, pola proßa- tow pomały. Pſchihnacźe ßo ... ßkaki pokupi. Do- kelž běchu dźeń pſched tym w Eiſenberku konjaze wiki njebě ßo tu koni pſchihnało. Kupzow bě ßo wjele na- ſchło.

Z Marijneje Hwězdy. W starej znatej jstwiécy „Pod torhožom" so wšitko přetwarja a ponowja. Stare khachle su potorhane, při kotrymž so lětdźesatki dołho stari wumjeńkarjo a rentnarjo po wšědnych a njedźelskich božich słužbach skhadźowachu a tak mnoho sej powědać wědźachu, wosebje je zastarskich časow, „kak rjenje tehdom běše." Tež stary wohmjetk so ze sćěnow wotdrapuje. Při tym su so rynki wotstroniłe, ke kotrymž buchu w prjedawšich lětstotkach popadnjeni złóstnicy před klódu připutani. Kaž je znate, wobsteješe hač do lěta 1850 w klóštrje zjawne sudnistwo, pozdźišo bu do Kamjenca přepołožene. Stražowaca abo podtorhožna jstwička je historiska městnosć. Tu je so mnoho wotwiwało, zrudneho a wjesełeho, njeličomni mužscy su tu won a nutř khodźili, z wotkel móžeš cyły klóštrski dwór přewidźeć. Njedawno je hakle jedyn stražnik swój złoty dźěłowy jubilej woswjećił. K wobžarowanju tutych a druhich su so nětko stare khachle wotstroniłe, kotrež su mnozy wuměłscy wobdźiwali a je molowali — mjez nimi tež znaty čěski wuměłc Kuba. Tutón stary rekwisit dyrbi nowym khachlam městno wotstupić. „Stare spadnje a časy so přeměnjeja a nowe žiwjenje kćěje z rozpadankow." Jenož zalěsowanej woknježcy w mjeńšim přitwaŕku k statnej drózy pokazujetej na zańdźene časy, na dobu něhdušeho klóštrskeho sudnistwa a z nim zjednoćene jastwo za złóstnikow a njekničomnikow. Što móhłe tute ze zastarskich časow nam powědać? Wosebje tež stare khachle, kiž mějachu na jenej khachlicy hubjenje čitajomnu ličbu 1702 abo 1709 stejo, buchu potajkim wjele přez 200 lět stare było.

Z Kukowa. Druhi raz so serbske wjesne towaŕstwa k zhromadnemu dźěłu njedźelu pola Natušec zeńdźechu. Wopyt bě spokojacy, hačrunje bě jene towaŕstwo jara słabje zastupjene. W mjenje zadźěwaneho župana k. wyš. wučeŕ **Słodeńk** skhadźowańku nawjedowaše, w swojich postrowjacych słowach na čestny dźeń našich padnjenych rjekow a na najnowši wažny skutk našeho kanclera spomni. We nimale hodźinskim přednošku nas potom k. dr. Jurij **Sołta** na polo serbskeho pismowstwa hač do najstaršich časow wjedźeše. Kaž nětko slědźimy za našim ariskim pokhadom, tak dyrbimy tež slědźić za našimi prjedownikami, kotřiž su nam naše duchowne a narodne namrěwstwo zdźerželi, wosebje našu rěč hajili a ju w knihach zakhowali. Najprjódcy je so to stało na nabožnym polu. Zo smy tak pozdźe

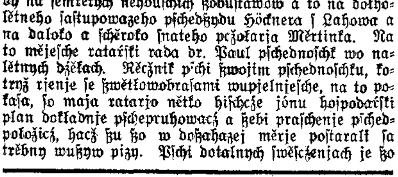

Radoſtne pſchijeczě němſkeho wójſka w Porhynſkej. Młodźina pyſchi pſchikhadźazych wojakow ſ kwětkami.
(Heinrich Hoffmann, M.)

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilohk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu, 9. měrza 1936.

Barlinſka burſa, 7. měrza. Sſobotniſcha Barlinſka burſa ſtejeſche w ſnamjenju napjateho woczakowanja woſjewjenja ßatneho knježeßſtwa w ßejmje. Bórſy po poſtajenju prěnich ſapißow ßo wobkhod oſizielnje pſchetorhny. Hakle po ſkónczenju wuwjedźenjow wjednika ßo wo wobkhodowanju pokracžowaſche. Njehodźeſche ßo hinak woczakowacź, hacž ſo we poſtajenju kurſow wjetſche ſpoſdźenje naſta. Kaž ßo ſ pſchedležazych ſapißow ſpóſnacž hodźi, njeběchu pſcheměnjenja wulke. Woßebje běſche tež wobrot jara wobmjeſowany. Saßadne měnjenje pak njeběſche njepſcheczelne.

Dźenßniſche ſkótne wiki w Drježdźanach.

Na dźenßniſche ſkótne wiki pſchihna ßo 445 howjadow, ſ nich 89 wołow, 101 bykow, 257 krowow a czelatow, 873 czelatow, 798 wowzow a 2579 ßwini. Pſchi howjaſych wikach wuwi ßo ſpěſchny wobkhod ſa najwjetſche płaczižny. Czelata mějachu w najlěpſchich družinach tehorunja žiwy wobkhod ſa trochu wjetſche płaczižny hacž poßlednje wiki. Sa niżſche rjadownje płacža ſtare płaczižny. Na ſkopjazych wikach běſche mały wobkhod ſa ſtare płaczižny. Sſwinje ßo ſa poſtajene krute płaczižny pſchedźělowachu.

k wudawanju serbskich knihi dóšli, zawinychu politiske a hospodaŕske wobstejnosće. Serbja přińdźechu bórzy pod nadknježstwo druhich ludow a při tym wokhudnychu. Tčachu lětstotki dołho w robočanstwje. Tu wuskutkowaše so tež na duchownym a narodnym polu. Rěčnik wuzběhny cyłu čŕjódu narodnych prócowarjow na evangelskej a katolskej stronje, kotřiž su Serbam nabožnych a pozdźišo tež swětnych knihi wobradźili. Rěčnik skónči swój jara zajimawy přednošk, kotryž přitomni napjeći sćěhowachu, z přećom, zo by lud tute knihi kupował a čitał. Nawjedowaŕ dźakowaše so jemu za jasne wuwjedźenja, kóždemu zrozłumliwe.

W rozmowje so na podpjeru našeho pismowstwa a nowinaŕstwa pokaza. Serbja su po swojim swědomju a narodnym přeswědčenju winowaći, swoje literarne abo nowinaŕske dźěła hajić a podpjerać. Štó dha dyrbjał to hewak? Literatura a nowinaŕstwo stej tak něžnje z ludstwom zjednoćenej, zo bjez njeje by narod w nětčišim času žiweho wobkhoda a powšitkowneje wzdźělanosće zahinył. We wsy budźe we bližšich dnjach přiležnosće, serbske nabožne knihi na městnje kupować, štož so z narodneho stejnišća jara wita. Hana Bjaršec z Kukowa a Jurij Šewc z Hory přednjeseštaj basnje wot Ćišinskeho. Knjez kapłan Horjen přinjese postrow wot knjeza fararja, kiž bě dla zastaranja dweju towaŕstwow zadźěłany. Po móžnosći budu so serbske wosadne snadź bołmónčku po nyšporje w Khróšćicach zeńć, zo bychu mjez sobu wo swojim lětnym programje jednałe a tak jene druhemu so zbližiło. Z třikróćnym zdar na wjednika skónči so zhromadźizna. Přichodna skhadźowańka budźe na jenej njedźeli w juniju.

Klóštr česći swojich padnjenych rjekow.

Wulka mnohosć wjesnjanow a dalši w naměstnych towaŕstwach zjednoćeni wokolni wobydlerjo so njedźelu po kemšach k zjawnemu česćowanju swojich we swětowej wójnje padnjenych rjekow zeńdźechu. Hižo na prědowanju spominaše k. P. Norbert „na swěrnych hač do smjerće" a so za nich pobožny wótčenaš wuspěwa. Pančanske wojeŕske towaŕstwo — Kyffhäuserski zwjazk — nimale połnoličbnje na swjatočnu Božu mšu přikhwata a po njej zestupa so dołhi ćah, na čole wojeŕske towaŕstwo z woběmaj khorhojomaj, šulske dźěći wobeju šulow, klóštrski holči wustaw, wohnjowa wobora, dalše wjesne towaŕstwa, přiwuzni padnjenych a wulka čŕjóda wjesnjanow a pod swjatočnymi zwukami zwonow po Kukowje hač k wójnskemu pomnikej skónca wsy ćehnjechu. Tu so najprjódcy zhromadnje serbska narodna hymna wuspěwa, kiž při tak wjele ludźi khětro słabje klinčeše, dokelž ju mnozy njemóža. Potom zaspěwachu hólcy Pančanskeje šule „Bóh, kiž železu narosć da" a přednjesechu zhromadnje baseń „Za nas!"

W swojej jadriwej rěči wučeŕ Bejmak zrudny wobraz žałosneho lětatrajaceho wojowanja a mordowanja w swětowej wójnje pokaza, rozłožowaše mnohe wopory, kotrež su naši njebojazni wojowarjo na wšěch frontach přinjesli a što su wšo dyrbjeli přećeŕpjeć. Ze swojimaj wočomaj je ból a běda zranjenych a padnjenych widźał. Ale wšo jich dźěło a próca njeje podarmo było, płody su so w běhu lět pokazałe a nětko dozrawiłe. Jeho słowam s ospěw wo dobrym towaŕšu přizamkny. W mjenje wojeŕskeho towaŕstwa towaŕstwowy wjednik k. Gławš k česći padnjenych při pomniku z přihódnymi słowami wěnc položi. K. wučeŕ Schönfelder na tamnych 400 woporow spominaše, kotřiž su dla swojeho nacionalsocialistiskeho přeswědčenja swoje žiwjenje přisadźili, wot bratrowskej ruki morjene, a tež na wažny skutk wjednika, mjenujcy wuswobodźenje poslednich putow Versailleskeho měra. Po khutnym spěwje němskeho spěwneho towaŕstwa k. wučeŕ Bejmak třikróćne zdar na wjednika wunjese, kotremuž so narodnej hymnje přizamknyštej. Z tym so jednora, tola pozběhacu swjatočnosć při pomniku skónči.

S **Debjerkez.** Sſobotu wječzor je tudomny hrabja ſ Rechterem naſchim wjeßnjanam w „Hornczeŕſkej korczmje" w Błohaſchezach rjany ßwjedźeńk pſchi ſkładnoſczi ßwojeho pſchikhada na tudomne ryczeŕkubło wuhotował. Hodźiiſki poſawniſki khór ßwjedźeń ſ piſkanjom ſpěwow porjeńſcheſche. Hrabja ſ Rechterem wjeßnianow na dobru pſcheſjenoſcż pokaſa, kotraž je mjes knježſtwom a wjeßnjanami ſtajne knježiła. Wón pſchilubi, ſo chze ßo tež wón tuteje ſtareje dobreje tradizije dźerżecż. Po jědźi ßo wjeßnjanoſta Pinzel w mjenje wſchitkich ſa rjany wječzor a ſa hrabjowe pſchecżelne ßłowa wutrobnie podźakowa. Potom pſchi reiży hiſcheźe dołho wjeſoła myßl knježeſche.

S **Wulkich Sdźarow.** Hižo 10 lět dołho w ßłužbje Jurkez twarſkeje firmy tu ſtejazy Willi Fuder, je pſchi rjemjeßlniſkej komorje w Lěhnizach ßwoje murjeŕſke miſchtrſke pruhowanje wobſtał. Nětko móže Jurkez firma ſaßo nowotwary wuwjeſcż. — Pſchi pruhowanju khmanoſcże ſa twarſke rjemjeßło we Woierezach wobſta je ſcheſcżoch wobdźělenych jenož Kurt Nagel ſe Stróže ſa murjeŕſke rjemjeßło pruhowanje.

S **Mikowa.** (Měrjenja deſchczow.) Nowy ſarjadowany hamt ſa měrjenje deſchcżow naměri w februaru 21 dnjow, na kotrychž ßo ßněh abo deſchcż dźěſche. Najwjazy deſchcża nańdźe ßo w februarje ſ 9,7 mm. Wſcho hromadźe je ßo w februaru 41,3 litrow na kóßny meter pornjo 34 litrow w měßazu januaru deſchcża a ßněha naſchło.

S **Rósbórka.** Wyſchſchi preſident we Wrótßławiu je ſ wukaſom ſ 8. februara 1936 — O. P. J. K. 5. 116 — mjena ſcżěhowazych w Rósbórkſkim wokrjeßu ležazych wßow po §§ 10, 117, němſkeho gmejnſkeho porjada ſ 30. januara 1935 — RGBL 1. S. 49 — pſcheměnił Skarbiſchezy (Skerbersdorf do Schönlinden, Stary Czeplin Alt-Zſchöpeln do Lindenheina, Nowy Czeplin (Neu-Zſchöplen) do Birkenſtädta a Czeplin **do** Töpferſtädta, Czělno (Tſchelln) do Nelkenberga, Móſty (Wendiſchmuſta) do Birkfähre a Tſchernſk (Tſchernſke) do Hirſchwalde.

*

Se **Shorjelza.** (168. pſcheßadźowanje plahowańſkeho ſkotu w Shorjelzu.) 168. pſcheßadźowanje plahowańſkeho ſkotu, kotrež bě ſ wuſtajeńzu, mytowanjom bykow a ſ pſcheßadźowanjom plahowańſkich ßwini ſjednoczene, pſchiwabi wulku ßyłu kupzow do pſcheßadźowańſkeje hale. Szyła běchu 22 kundroßow a 3 ranzy pſchihnali. Wukhadźachu ſ 10 plahowańſkich dworow ſ Hornjeje Łužizy a ſ 2 plahowańſkeju dworow Hornjoſchleſyſkeje. Saſtupjenej běſchtej tež plahowańſkaj wuſtawaj Pietſcha a Küppera. Prěnje myto hiſchcże niž lěto ſtary kundroß ſ plahowaŕnje ſ Martina w Rósbórku doſta. Płaczíſny pohibowachu ßo mjes 150 a 260 hr. Ranzy wyſche płaczíſny wunjeßechu. Sa jenu ranzu ſ Hugo Stinneßoweje plahowaŕnje ſ Jamnowſkeho knježſtwa ßo 370 hr. ſapłaczi. Nimo teho bě 23 bykow a 33 kruwow ſaſtupjenych. S wuſnamjenjenjemi Ia, Ib, IIa a IIb ßo ſcżěhowaze plahowaŕnje wuſnamjenichu: Saiſa we Wüſtendorfu, Kurt Kohlshorn ſ Boleßławy, Hans Spinnowa ſ Oberholtendorfa, Shorjelzſki wokrjeß a Jakub Ssmoła ſ Martinwaldawy (Boleßławſki wokrjeß). Sa wurjadny twar cżěła ßo wuſnamjeniſchtaj bykaj „Vital" a „Gengo" ſ Reichardez plahowaŕnje we Delnim Falkenhainje kaž tež byk „Kadett" ſ Roonez plahowaŕnje w Hornim Reichenbachu.

S **Hirſchberga.** Wußud w prozeßu pſchecżiwo winikam Taſchenhofſkeho rosbuchnieńſkeho njeſboža. We prozeßu pſchecżiwo winikam Taſchenhofſkeho rosbuchnjeńſkeho njeſboža, pſchi kotrymž 5. auguſta 1935 11 dźěłaczeri žiwjenje pſchißadźi a 9 ßo cżežko ſrani, woſjewi ßo po 3dnjowſkim [illegible] [illegible] wječzor po 22 hodźinje ſcżěhowazy [illegible] [illegible] [illegible] Scholta ſaßudźi ßo dla lohkomyſ[illegible]neho mor[illegible] [illegible]myßlneho ſranjenja cżěła a njewobkedźbowan[illegible] [illegible]wołańſkich wunowatoſczow a dla pſcheſtupjenja ſ[illegible]a ſ rosbuchadłami wſcho hromadźe k 9 měßazam jaſtwa. Jeho ßyn, prěni dźěłaczeŕ Ota Scholta a ſkałaŕ Meſcheda ſaßudźiſchtaj ßo dla pſcheſtupjenja ſakonja ſ rosbuchadłami k 3 měßazam jaſtwa. Wobſkorženy direktor Frenzel ßo wuwinowa. We ßwojich wuwjedźenjach pſchedßyda na to pokaſa, ſo je ßo žałoſtne njeſbože ſ zyłym rjeczaſom njeſbożownych pſchipadow tak ſrudnje wuſkutkowało. Hłownu winu ma ſnjeſbożeny dźěłaczeŕ Bachmann, tola tež ſkałowy miſchtr Scholta njeje bjes winy.

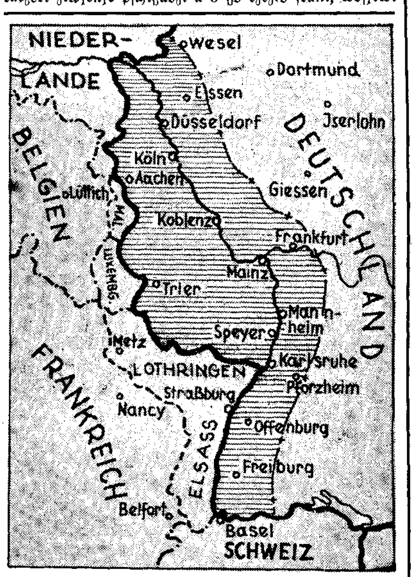

Dotal wot němſkeho wójſka njewobßadźena zona.

We ßwojej wulkej rěczi w ßejmje 7. měrza je wjednik ſouveränitu ſtata dotal wot naſcheho wójſka njewobßadźeneje Porhynſkeje proklamował. Na karcże widźimy tutu zonu, ſ kotrejž je poßlednje wobmjeſowanje němſkeje woborneje ßwobody padło.

(Graphiſche Werkſtätten, M.)

Redaktorej „Kulturwehr" knjeſej Janej Skali ßu ſakali, ſamołwite nowinarſke ſaſtojnſtwo wukonjecż.

S „Dźiennika Berlińſkeho", wukhadźazeho w Barlinje, ſhonimy, ſo je ßo redaktorej „Kulturwehr", Janej Skali, ſakaſało, dale redakzíju tuteho cżaßopißa ſaſtawacż. Sakas je krajny ſwjaſk w Barlinje w ſtatnym ſwjaſku ſa němſke nowinarſtwo w Barlinje 3. měrza 1936 wuprajił. Knjez redaktor Skala je wot naſtacża tuteho cżaßopißa w lěcże 1925 Kulturwehr jako ſamołwity redaktor wudawał a je wſchěm cżitarjam tuteho cżaßopißa derje ſnaty.

Budyske stawniske powěsće

Sſobotu 7. měrza 1936.

Narodźenja: 6. 3. Janej Marcžinej Sittnerej, żeleſotoczerjerj, ßyn.

Wumrěli ßu: 5. 3. Helmut Brummer, automjaſnkaŕ w Lipſku, 23 lět. — 6. 3. Marta Erna Pallaſez, ſchuleŕka w Lichanju, 9 lět. — 7. 3. Joſef Lath, invalidny rentnaŕ, 64 lět.

Pſchipowědźenja: 7. 3. August Bjedrich Kühne, pjekaŕſki miſchtr a Margareta Hilža Brodźiz, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowanja: 7. 3. Hans Franz Eitelfritz Böhma, friſěrſki miſchtr ſa žony a mužow a Marta Helena Teuſcherez, friſejſa, wobaj w Budyſchinje. — Patwoł Richard Knobloch, kamjenjeczeßaŕ w Kſchiſchowje a Hilda Hilža Piczmanez, domjaza pſchiſtajenza w Budyſchinje. — Maks Richard Händler, krawz ſa žony a mužow a Marta Hildegarta Herzogez, ſchatowka ſchwalcža, w tu khwilu ſchwalcža, wobaj w Budyſchinje. — Herbert Paul, rěnik, w tu khwilu hlubokotwarſki dźěłaczeŕ w Brěmjenju a Margareta Hana Barcžez, pomozniza w Budyſchinje.

Powěſcże ſ dalſcheje wokoliny:

Wumrěli: Wyſchk ſw. ßł. Klimant ſe Zeſchwitz ſ Němſkich Paſliz, 82 lět ſtary. — Helena Förſterowa ſ Bóleriz.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Die Hammermühlenbrücke wird wegen Inſtandſetzungsarbeiten **ab Dienstag, den 10. März 1936,** auf die Dauer dieſer Arbeiten für allen Fahrverkehr geſperrt. Die Umleitung des Fahrverkehrs hat über Salzenforſter Straße und Schmoler Weg zu erfolgen. Zuwiderhandlungen werden beſtraft.

Bautzen, am 9. März 1936.

Der Oberbürgermeiſter — Polizeiamt.

Towaŕstwowski powěstnik.

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišće njejsu přinošk na 1935 na našeho pokładnika k. Simona w Serbskim Domje wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by so to hač do hłowneje zhromadźizny Domowiny, 15. měrca 1936, stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

Lichań. „Zernička" ma štwórtk 12. měrca pola Teurichec w Hućinje hłownu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw ma přitomny być.

Pruhujće swój wobstatk čišćowych wěcow!

Nječakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku

W čišćeŕni „Serbskich Nowin" budźeće derje a płaćizny hódno posłuženi.

Worješinowe a wišninowe zdonki
a druhe lisćowe drjewa kupuje (38
R. Reichelt & Co., drjewowa wikowaŕnja w Nowym Gersdorfje a Budyšinje, na Fabrikskej drózy

†
Spěwaŕske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjece
w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Nětko je čas
acalijow
Pola mje namakace přeco wulki wubjerk.
Hižo za 65 pj. dostan. rjanu kwětku, tež wulke wubjerne kwětki mam na składźe
Hermann Dienemann
w Budyšinje, na Kamjent. hasy 43
blizko drjewowych wikow [420

Serbsku drastu
[illegible] zdźeržanu [331
slepjansku
abo
katolsku
abo
evangelsku
kupic pytamy. Zapodajće zamołwenja pod A 6 na wudawarnju
SERBSKICH NOWIN

Pilneho, sprawneho
pohonča [423
pyta k 1. haprleji
Bur Rachel w Smječkecach
kubło čisło 3

Dla skhorjenja nětčišeho pytam hnydom sylneho
pohonča [46
kubleŕ Wornać Miłočicach

Młódšeho
čeladnika [414
wokoło 16 lět stareho pytam hnydom
Córlich w Kanecach
pola Panč c

Nyšpory
za póstny čas
10 pf.
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Wóčny lěkar dr. Rězak
zapućuje hač do 22. měrca [421

Přiłoha k čísłu 58 **SERBSKE NOWINY** Póndźelu 9. měrca 1936

Dźeń wopominanja rjekow w Budyskej garnizonje

Kaž we wſchitkich garniſonſkich měſtach němſkeho kraja ßo tež wcžera njedželu 8. měrza w Budyſkej garniſonje ſ wojeŕſkim ßwjatocžnym appellom na dworje Krala Albertſkich kaſarnow doſtojnje padnjeni rjekojo ßwětoweje wójny wopominachu. Na appellu wobdželichu ßo wojazy udomneje garniſony, wojeŕſke ſwjaſki, ſtronine organiſazije a ſaſtupjerjo ſtatnych a měſchcžanſkich wyſchnoſcžow. Jako ſaſtupjerjo njech ßu tu naſpomnjeni wokrjeßny nawjedowaŕ Martin, hamtſki hejtman dr. Sievert a wyſchſchi měſchcžanoſta dr. Opitz.

Hižo dołho do poſtajeneho cžaßa běſche ßo tež wulka ßyła wobydleŕſtwa ſeſchła, ſo by była ſe ßwědkom ßwjatocžneje khwile. Na dworje ßo ſe ſcžežorow ſtara a nowa němſka wójnſka khorhoj ſ wobeju ſtron woltarja ſmahowaſchtej. Prědku běchu ßo tež někotre tſělby, maſchinſke tſělby a kanony poſtajile.

Hdyž běſche ¾11 hodžin khorhojna kompanija ſ khorhojemi prjedawſcheho 4. ſakſkeho pěſcheho połka 103 pſchicžahnyła, ßo wopomnjeńſka ßwjatocžnoſcž ſe žarowańſkim pſcheſpolom wotewri. Hdyž běſche ßo ſeſtupanje garniſonſkemu ſtarſchemu wyſchkej Folttmannej woſſewiło, tutón nimo fronty wojakow a ſwjaſkow krocžeſche.

Jako prěni ſuperintendent **Berg** wopomnjeńſke ßłowa rěcžeſche. Wón pucž němſkeho luda jako pucž žiwjenja ryßowaſche. So tomu tak je, mamy ßo duchej džakowacž, kiž je ſ rowow naſchich wojakow wuſchoł. Jich ſkutki a wojowanje njeſapomnimy, ſo bychmy byli žiwi. Wopor a žiwjenje w potajnym ſwjiſku mjes ßobu ſtejitej, kaž ſe Sbóžnikoweho ßłowa wuknjemy, hdyž wo pſchenicžnym ſornu rěcži, kiž dyrbi prjedy do ſemje padnycž a wumrěcž a potom móže hakle płody njeſcž. Duchowny rowy tych, kiž něhdy ßwoje žiwjenje ſa naß woſtajichu, ſ wulkej ßymjenitnej rolu pſchirunaſche. Wußyw tuteje role pak njeje był podarmo, kaž ßo to w ſrudnym powójnſkim cžaßu ſdaſche. Pſched tſjomi lětami je ßymjo twjerdu pódu pſchełamało, hdyž najwjetſchi dźiw naſhonichmy, kiž móže lud ſzyła naſhonicž. Duch morwych bratrow je ſaßo ſtanył. Dopominanje na nich pak njeby měło žaneje hódnoſcže, hdy ſ njeho njeby ſa něcžiſchi cžaß a ſa pſchichod luda móz wukhadžała. Ale dyrbimy w ßebi něſchto wot ducha tych ſacžuwacž, na kotrychž dženßa ſpominamy. Hdyž je wjednik ſacžehnjenje wojakow do ſtarych měrowych garniſonow w Porheinſkej ſ dnjom wopominanja rjekow ſjednocžił, je wón morwych chzył cžeſcžicž. Sſwobodna Němſka je jich nětko ſaßo hódna. Naſchich morwych najlěpje cžeſcžimy, hdyž ßmy jich ducha.

Farař **Sprentzel** na tamnej dwaj milijonaj morwych ſe ßwětoweje wójny dopominajo jich ßmjercž jako prawy wopor woſnamjenjeſche a jako ſnamjo dobrowólnoſcže a dopjełnjenja winowatoſcžow pohódnoſcžeſche. Na jich drjewjane kſchiže pada ſcžin Sbóžnikoweho wulkeho kſchiža. Pod jeho kſchižom ßu wojerjo wonka w polu móz a ßylnoſcž a měr namakali, kaž to ſ jich liſtow ſhonimy. Kſchiž nam potajkim tež wo mozy powěda, kotraž jich k poddacžu wokhmanjeſche. S jich rowow roſcže móz k woprowanju a horzeje luboſcže k wótžnemu krajej. Jich wotkaſanje nam k winowatoſcži a ßwěrje woła.

Garniſonſki ſtarſchi wyſchk **Folttmann** w ßwojej rěcži roſłoži, ſo tutón wopominańſki dźeń njeje dźeń žarowanja, ale je dźeń hordoſcže. Tohodla ßu ßo tež khorhoje na połny ſcžežor wuſpowěßle. Dwaj ſaměraj ſtaj ßo dozpěłoj: prěni krócž ſteji dženßa powjetſchene wójſko; prěni krócž je Němſka ſaßo ßwobodna we wſchěch krajinach, kiž wobknježa. Potom garniſonſki ſtarſchi tſi hłowne myßle roſwi: Dopominamy ßo, džakujemy ßo, ßlubujemy! — Dopominamy ßo na wulki podawk ßwětoweje wójny, na auguſt 1914, na njeſkóncžne kolonny, kiž njeſkóncžnu dróhu cžehnjechu, na wſchitkich njeſnatych rjekow, kiž ßwoju winowatoſcž cžinjachu. Jim chzemy pomnik w naſchich wutrobach ſtajicž, tehorunja jich ſawoſtajenym a wójnſkim woporam. — Džakujemy ßo němſkemu wojakej, ſo je ſamohł wójnu wot naſcheho kraja wotdźeržecž, ſa rjekowſkeho ducha, ſa to, ſo je němſkim brónjam nowu ßławu pſchidobył. Jim k džakej ßo na tutym dnju pódla noweje tež ſtara němſka wójnſka khorhoj ſmahuje.

Po tutych ßłowach dopominanja a džaka wyſchk Folttmann, wyſchkowaj leutnantaj ſ Altrock a Leonhardi wěnzy k tſjom wojeŕſkim pomnikam na kaſarnſkim dworje połožichu. Pſchi pomnikach cžeſtna ſtraža ſtejeſche a w ßwjatocžnym wokomiku, hdyž ßo wěnz połoži, preſentěrowaſche. To wſchitko ſta ßo pſchi ſynkach ſpěwa wo dobrym towaŕſchu.

Po tutym ßwjatocžnym pocžeſcženju wyſchk Folttmann hiſchcže wo naſchim ßlubjenju ſa padnjenych porěcža. Pſchi dženßniſchich napjatoſcžach w ßwěcže ßu zyli mužojo trěbni. Morwi dyrbja nam tu pucž pokaſowacž, my pak ßlubujemy, ſo ßo tak ſadźeržimy kaž woni. S napominanjom ke krutemu ſjednocženju wſchitkich, k prawej dowěrje do wjedniſtwa a k prawej ſcžeŕpnoſcži a k prawej wěrje garniſonſki ſtarſchi ßwoju wopomnjeńſku rěcž ſkóncži.

Hdyž běſche ßo tſikrócžna ßława wjednikej wunjeßła a běſchtej ßo němſkej hymnje ſhromadnje wuſpěwałej, ßo tež ſaßo prěni krócž ſpěw wo ſtraži nad Rheinom (Wacht am Rhein) ſhromadnje ſpěwaſche. Sſwjatocžnoſcž ſkóncži ßo ſ nimokhodom wojakow pſched garniſonſkim ſtarſchim.

Bubnowanſke tſělenje na wjecžornej froncže.

Pod tutym titulom je nowy wulki wójnſki film wuſchoł, kotryž je ſnamku „ſtatnjepolitiſzy hódnotny" a „ludowukubłaze" doſtał. (Herzog-Film, M.)

Swěra abo smjerć sylneje lubosće

Wěrna luboſcž njemóže wobkrucžena ßo wopokaſacž bjes wopora.

We ßławnym měſcže Genua ſtaj něhdy dwaj młodaj mužſkej byłoj, kiž nadobo wo ruku jeneje ſemjanſkeje, ſ rjanoſcžu a pócžiwoſcžu wudebjeneje knježny ßo naprachowaſchtaj. Jedyn wot njeju a runje tón, kotremuž bě wona bóle nakhilena, bu wotpokaſany. Tón druhi, kiž ßwojeho naroda a bohatſtwa dla jeje ſtarſchimaj ßo lěpje lubjeſche, bu ſ njej ßlubjeny, a ſa njedołhi cžaß dyrbjeſche wěrowanjo bycž. Prjedy pak, hacž ßo poſtajeny cžaß pſchibliži, kotryž ſa njewjeſtu nic mjenje, hacž ſa jej lubſcheho, jeno ſrudny bycž móžeſche, wudyri (w lěcže 1657) ſła natykowaza khoroſcž, kiž we ßwojim ſpěſchnym pſchibjeranju ſurowje mjes wobydlerjemi knježeſche, a njetrajeſche dołho, ſo bu tež ta [illegible] knježna ſ tejle khoroſcžu natyknjena. Połny hroſy a ſtracha cžěkaſche nawoženja wot njeje; ſamo jenož ſ bojeſcžu trěcheny, hacž njeje pſchi tajkej bliſkoſcži hižo tež wot ßmjertneje khoroſcže natyknjeny, ſamkny ßo wón do ßwojeho domu; a dokelž wón [illegible] na nicžo druhe njemyſleſche, hacž ßwoje drohe žiwjenjo ſdźeržecž, tuž ßo pokaſa docžiž jaßnje, ſo jeho luboſcž na žane waſchnje tak ſylna njebě jako ßmjercž, a ſo njebychu wulke ſliwki trěbne, ju wuhaßnycž.

Nětko pak, w cžaſu hroſy, hdžež wſchě ſwjaſki ßo roſpuſchcžeja, ßo jeho naſpſchecžiwny nawoženja pola khoreje namaka. Wón na njepſchecželne a ſaſpiwane ſadźeržowanje njedžiwaſche, kiž bě prjedy wot ſtarſcheju teje njewjeſty dyrbjał ſhonicž. Nichtó njeſakaſa jemu nětko ſaſtupicž do toho domu, kotrehož ßo kóždy bojeſche; ani próſtwa jeho macžerje a pſchecželow, tež nic hrožazy ſtrach; nicžo njemóžeſche jeho wotdźeržowacž wot ſkutka luboſcže a miłoſcže. S wutrobnej ſtaroſcžu poda ßo wón nětko k ßłužbje khoreje, kotrejež wožołtnjene a ſpadnjene wobliczo njebě ani kuſk prjedawſcheje rjanoſcže wobkhowało, tež w nozach ſwoſtawaſche pſchi njej, ju ſtražujo. Jeho próſowanja buchu najſbožowniſcho ſapłacžene; khora wotkhorje doſpołnje, a kcžěješche we wſchej luboſnoſcži ſaßy ſnowa, wón ßam pak bě wot khoroſcže njenatyknjeny ſwoſtał. Tuž namaka ßo tež ſkoro ſaßy jeje ßlubjeny nawoženja, wopokaſowaſche w rjenje ſrjadowanych ßłowach ßwoju wjeßełoſcž a njeſakomdźi pſchiſpomnicž, kak ſwjeßeliwe wrócženje jeje ſtrowoty ſ poſtajenym cžaßom hromadu trjechi, kiž

Pomoc w nuzy

„O Božo, wußłyſch naß dženßa a wſchitke dny naſcheho žiwjenja!" Tak ßo młoda žona pſchi łožu ßwojeho khoreho muža modleſche, tſi dźěcži pak płacžo wó jſtwje w kucže ßedźachu.

Hižo wóßom měßazow dołho ſa tutu cžeſtnu a ſchwarnu ßwójbu najſrudniſche a najcžežſche cžeŕpjenja trajachu. Pſchetož tak dołho bě muž hižo khory, kiž bě pilny ſamkaŕ na železnizy, kiž pak nětkole dźěłacž njemóžeſche. Małe nalutowańki, kotrež bě ßebi nahromadźił, běchu ßo hižo pſchetrjebałe, ale pſchezo hiſchcže njebě nadźije, ſo ßo muž ſaßo wuſtrowi. A tuta khoroſcž bě wjetſche njeſbože, hacž wſchitke prjedyſche hórke naſhonjenja, ſchtož ſrudobu naſtupa, wobßedźeŕ domu mjenujzy ſ liſtom cžežkopruhowanymaj mandźelſkimaj woſjewi, ſo dyrbitej khudobne wobydlenje wopuſchcžicž, jeli ſo ſa tydźeń hižo ſaſtate podrožne pjenjeſy hacž do poßledniſcheho kroſchika njeſapłacžitaj.

Dale w liſcže njemiłoſcžiweho domjazeho wobßedźerja ſtejeſche, ſo ßebi te njemnohe kruchi ſamkarjoweje nadoby jako ſaměnjenje ſa ſaſtate pjenjeſy ſdźerži.

Wſchitzy, nan a macž a tſi dźěcži, ſ hłoßom płakachu, a žona ßo dodźeržecž njemóžeſche, ale ſe ſadwěłowanjom rjekny:

„Ow, kak wopuſchcženi my ßmy!"

Tola khory muž ju pſchetorže:

„W kóždym padźe a w kóždym naſtupanju móžemy ßo hiſchcže na Boha w njebjeßach a na jeho pomoz ſ njebjeß ſpuſchcžecž. Sa jedyn tydźeń móže ßo hiſchcže mnoho pſcheměnicž. Wěrne a kraßne je to pſchißłowo: „Hdyž je nuſa najwjetſcha, je pomoz Boža najbližſcha!"

Tutón dźeń woſtachu wſchitzy ſrudni, jenož Jank, wóßomlětny ſtrowy a wjeßeły hólcžk, ßo njerudźeſche. Hibicžiwy pachołk popołdniſche hodźiny ſdobom ſe ßwojimi towaŕſchemi na ſtrowym powětru wonka pſchebywaſche a ßebi ſ nimi hrajkaſche. Haj, ani to njewědźeſche, kajke wulke njeſboże bě jich doma podeſchło. Wón bě hižo wjele krócž dołho wonka pſchebywał a wot domu ſdaleny. Ale dženßa bě to zyle wosebicže dołho, ſo jeho hiſchcže widźecž njebě. Sſměrkaſche ßo, wjecžorjeſche ßo, ale Jank tu hiſchcže njebě, tak ſo ßebi nan hižo pocža ſtaroſcže cžinicž.

„Hdźe tola Jank dženßa tak dołho tcži? Hižo pócžnje cžma bycž a pſchezo hiſchcže tu njeje." —

Ale Jank, na kotrehož doma tak wobojeni cžakachu, dźěſche mjes tym hromadźe ſ dwanacželětnym ſchibałym pachołom ſwonka měſta. Tam pódla dróhi ſkoro ſe ſchtomami pſchikryta rjana villa ſtejeſche, kotruž bohaty a jara widźany tajny radźicžel Lichowſki wobßedźeſche. Hacžrunje bě to khětro wulka khěža, bě tola najſkěrje na zyle wozamocženy dom ſapodobna, — a woprawdźe bě tež bjes mała wopuſchcžena. Pſchetož pſched dwěmaj lětomaj bě ßmjercž ſtaremu knjeſej jeho lubowanu žonu wſała, a tutón podawk měješche na njeho tak wulki wliw, ſo jenož ſ rědka tule pſchebywaſche. W měrje a wopuſchcžena tu khěža ſtejeſche.

Pachoł, kiž bě ßebi Janka ßobu wſał, njeměješche nicžo dobreho w myßlach, kaž ßo khětro wěſcže ſdaſche, dokelž nimale kóždy krócž, hdyžkuli by dwazecži krocželow poſtupił, by poſaſtał a ßo ſaßo do koła wokoło wohladał, kaž by ßo bojał, ſo-ſchtó ſa nim dźe. Napoßledku hacž k villi dóńdźeſchtaj.

Sso dołho njekomdźo pachoł ſ klucžom, kotryž měješche ßobu, durcžka do ſahrody wotamkny a ſpěſchnje, hólcžka ßobu cžehnjo, k ſadnjej ſtronje domu khwataſche. Tam bě wokno wotewrjene. Młodoſtny njedocžink Janka do wokna poſběže. Potom jeho ſaßo na ſemju dopuſchcži a ßo k wuſtróžanemu hólcžkej ſkhiliwſchi jemu do wucha ſchepny:

„Nětkole kedźbuj! Poſběhnu cže hacž do wokna, a ty ßo do jſtwy ßunjeſch a mi wſchitko ſ woknom won ſpodawaſch, ſchtož je něſchto hódne a ſchtož móžeſch njeſcž. Potom tebje ſaßo dele ſběhnu a na to hromadźe cžeknjemoj."

Jank na hólza ſtrachocžiwje pohlada. Nětko bě hnydom ſroſumił, wo cžo dźe, pſchetož wſchón wupłóſchany ſ hłoßom ſawoła: „To dźě je tola kradnjenje! Chzeſch dha mje k temu ſawjeſcž! Ně, to ja cžinicž njebudu!"

„Dźerž hubu!" jemu njekhmanik hrožeſche, „hdyž to cžinicž njechaſch, dha pſchekhodź tola ſnajmjeńſcha wſchě jſtwy a potom mi praj, ſchto ßy w nich widźał."

„Ně, ně, tež to ja cžinicž njebudu! Njekradnu nikomu nicžo. Bóh tón Knjes je to ſakaſał a tež nan a macž. Naſcha macž ſtajnje powěda: Radſcho wumrěcž, hacž kradnycž!" Jank hiſchcže junu ſawoła.

Sawjednik jemu tołeř nokała.

jeho najnutrniſche pſchecza dopjelnt. Jako njewěſta tele naſpomnjenje wußłyſcha, padny wona ßwojemu nanej k nohomaj, pokaza na pſcheczela, kiž ju na kromje rowa njeje wopuſchcził, a prajeſche: „Tu je mój wumóžnik, bjes kotrehož ßwěry wy žaneje džowki wjazy měli njeběſchće, jomu ſłuſcha moja ruka.“ A jeje próſtwa bě połnje ſprawna, tuž tež wußłyſchenjo namakała.

Něšto wo poćenju

Schto drje ßo hodźi wjele wo tym pißacź. Cźłowjek ßo poczi, hdyž je czěžko dźěłał abo ſymicznu khoroſcź pſchětrał. Ale: Cźehodla ßo poczimy? Kak ßo poczimy? Hdy ßo poczimy?

So bychmy wěcy lěpje pſchewidźeli, dyrbimy najprjedy wědźecź, czehodla ßo „normalnje“ poczimy.

Pótne žołſa wotedawa mokſchiſnu, kotraž na koži rosdyma. K wudymjenju wody ßo czopłota trjeba. Wona ßo ſ kože, potajkim ſ czěła bjerje. S druhimi ßłowami: hdyž ßo czěło pſchi czežkim dźěle boji, ſo ßo pſchejara ſczopli, potom proßy pótne žałſy wo troſchku wody. Tale woda něto pſches naßlědowaze rysdymanje witane wokhłódźenje pſchinjeße. To njeje druhdy jenož troſchku wody, ale hižo ſchwarna měra; pſchetož w tropiſkich krajinach móže człowjek pſchi czežkim dźěle ſa něſchto hodźin někotre litry potu wupocźicź. K tomu dwě małej pſchiſpomnjeni: wěſo ma ßo ßylne pſchetrjebanje wody ſ wodupiczom narunacź, hewak naſtanje ſtokſtnjenje krewje (ßłónczne ſeżahanje); a k druhemu: pót wuſtupi potajkim na czole, ſo by jo khłódźił — a ſchto czini człowjek? Wuczehnje ßwoje dybſaczne rubiſchko a ßebi pót wutrěje. S tym je wotpohladam czěła runje napſcheczißwonje jednał. Něchtó ßnadź móže naſpomnicź: hdyž ßej pót njewutrěju, potom roni ßo do woczow a tam po naſhonjenju pali. Pſchiroda je ßo tež tu ſa trěbny ſchkit poſtarała. Mamy tola mjes czołom a wóczkomaj na kóždym boku mały włóßny lěß — my to mjenujemy brjowki. Tele brjowki ßu k tomu, ſo njeby ßo pót do woczow ronił.. (Dźenßa ßu w měſtach kowrótne žónſke, kotrež ßej brjowki hacž do małeje ßmužki wotruhaja. Najſkerje chzedźa ſ tym dopokaſacź, ſo dźěłu ſ puczа khodźa a tak do poczenja njepſchińdu.)

Pót potajkim we woczomaj pali. Tole naſhonjenje ſwjedźe naſchu kedźbnoſcź na druhe ważne praſchenje. Njeje dźě to jenož woda, ſchtož pótne žałſy wotedawaju, ale pót, to rěka woda hiſchcźe něſchto. Tole „hiſchcźe něſchto“ ßu ßole. Skoro wſchitke ßelowe wobſtatki, kotrež w moczu nańdźemy, ßu tež w pocźe wopſchijate: warjeńſka ßel, moczowina, moczowa kißalina atd. A najſkerje ßo w czaßu khoroſcźe tež wſchelake khoroſczowe wutki (Krankheitsſtoffe) wupocźuja.

Hiſchcźe dyrbjało ßo na praſchenje wotmołwicź, czehodla w czaßu kriſy pſchi czežkej khoroſczi pót ßylnje wuſtupuje. Dźenßa ma ßo ſa to, ſo pót njeje ſnamjo khoroſczoweje kriſy, ale ſo je wjele bóle ſnamjo ſa hižo pſchewinjenu khoroſcź. Cźěło ßo pſchi khoroſczi ſczopli (temperatura poſtupuje na ſymizu). W tymle czaßu je koža ßucha; pſchetož mokra koža by ßo ſa khłódźenje ſtarała, mjes tym ſo dyrbi tola nětkole runje czopłota pſchiběracź. Hdyž pak je ßo khoroſcź pſchewinyła, potom ßo tajka wyßoka czopłota wjazy njetrjeba a w ßylnym wuſtupowanju pota tež woczakowane khłódźenje ſaſtupi. S tym njech je tež dopokaſane, ſo „ßylne wupocźenje“ pſchi khripje a podobnych khoroſczach ßzyła tak ważne njeje, dokelž poczenje ßame na ßebi wuſtrowjenje njeſpěchuje. To njech je ſa tych człowjekow mały troſcht, kiž njedźiwajzy lipoweho kczenja a wołmjanych rubiſchczow „ßuche“ woſtanu. Hdyž ſymiza na wyßokim ſkhodźeńku ſwoſtanje a poczenje njeſaſtupi, njech je to ſ dopokaſom, ſo khoroſcź njeje hiſchcźe pſchewinjena.

A na kóńczu hiſchcźe tole: ßu pady, kaž powſchitkowna ßłaboſcź abo płuzowa khoroſcź, pſchi kotrejž ßo potrjecheny woßebje w nozy ßylnje poczi a pſchi tom hiſchcźe bóle woßłabnuje. Cźehodla to tak je, ßo dźenßa hiſchcźe njemóže ſ wěſtoſczu wujaßnicź. Ale dobry domjazy ßrědk pſcheczißwo tomu mamy: mjenujzy želbiju. Rano łžizu želbije do hornczka ſymneje wody, wodnjo dacź czahnycź a wjeczor wupicź — to ſa někotre dny ſawěſcźe wolóženje pſchinjeße.

Białowěža

Do najsławnišich lěsow Pólskeje słuša tak mjenowana Białowěžna hola. Wona so namaka na najranišich pomjezach pólskeho stata njedaloko Litwjanskeho Brěšća, kiž je nam znaty jako ruska twjerdźizna z časa swětoweje wójny. Białowěžna hola je zdźěla hišće přenjotny pralěs, tak rjec posledni njeskaženy pralěs w Europje. Wupřestrěwa so na wobwodźe, kiž je něhdźe tak wulki kaž Rózborski wokrjes.

Białowěžnu holu twori zwjetša čorny lěs, mjez kotrymž maju khójny přewahu, něšto mjenje je tam šmrěkow. Dale tam rosće hišće tójšto wólšow a tu a tam so tež namakaju duby, hraby, brězy a jasnje. Žadniše su wosycy a jědleńki.

Něhdy běše Białowěžna hola raj zwěriny. Tola je za čas swětoweje wójny a nawala bolšewikow dźiwina khětro so pomjeńšiła. Tola tu khwilu su so poměry zaso polěpšiłe. Najzajimawša dźiwina su tu zubry (Wisent), družina dźiwich howjadow, kiž su hewak na cyłym swěće wutupjene a jenož hišće w Pólskej so dźiwje namakaju. Tu khwilu je w Białowěžnej holi hišće 17 zubrow. Nimo teho su tam naličili wokoło 600 jelenjow, přez 3000 sornow, wokoło 750 dźiwich swini, něhdźe 3000 zajacow, 50 rysow, 40 wjelkow, 170 šwincow, 1000 hłucharjow a 750 ćećorow (dźiwich kokotow).

Do wójny běše Białowěžna hola raj dźiwiny. Ruscy carojo škitachu tutón posledni pralěs Europy, tak zo so dźiwina móžeše rozmnožeć do syteje wole. W Białowěžnej holi so z dźiwinu mjeŕwješe. Po wójnje nowy pólski stat, kotremuž bě po měrowym zrěčenju tež připadnył tutón pralěs, spyta, zaso wotstronić škody, kiž bě wójna přinjesła Białowěžnej holi. Dźěl lěsa staji so pod škit stata a přetwori so do „Narodoweho parka“. Tam so njesmědźa drjewa pušćeć, padnjene štomiska so njesmědźa wotnjesć, wšo ma tak wostać, kaž přiroda sama to zarjaduje. W tej holi namakaš wjele prastarych powažnych štomow. Je tam na př. „dub Jagiełły“, kiž je něhdźe 600 lět stary. Wjele štomow je přez 300 lět starych.

Kaž hižo naspomnichmy, je Białowěžna hola dale slawna ze swojej mnohej dźiwinu a wosebje ze swojim stadłom zubrów. Na cyłym swěće je tukhwilu jenož hišće 73 zubrow čisteje krě a wokoło 60 měšeńcow. Tute zubry namakaju so z wuwzaćom pólskich zubrow w Białowěži wšě w zoologiskich zahrodach abo wobhrodźenych parkach, su potajkim mjenje bóle skludne. Pólska ma tu khwilu 17 zubrow čisteje krě a 10 měšeńcow.

W Białowěži so wotměwaju kóždе lěto tradicijonelne hońtwy, na kotrež so wobdźěluja z pólskim presidentom druzy wuznamni ludźo a tež přeprošeni hosćo z druhich krajow, dokelž je Białowěža jene z najzajimawšich hońtwišćow Europy.

Budź dobry k zwěrjatam

Na dróſy, kiž na horu wjedźe, ſa małym ſchwajzarſkim měſtaczkom je tafla ſ napißmom „Schkitajcźe ſwěrjata“. Ssnano w žanym druhim kraju njewobkhadźuja ſe ſwěrjatami tak pſcheczelnje, kaž w Schwajzarſkej. Tohodla ßo ſda, ſo ßu tajke nawěſchtki njetrjebawſchi. Konje, kruwy, pßy ßwědcźa wo tym, ſo ſ nimi pſcheczelnje wobkhadźeſch. Tež woły, kotrež do czežkich wosow pſchahaju, ßwědcźa wo ßwojej ſpokojnoſczi.

Małe koniki w Schwajzarſkej bywaju ſapſchahowane do ßanjow a woža puczowarjow. Ssu jara mudre a wutrajne. Hdyž jědu ßanje k wjeſchu a pohoncź ſ nich jeſkocźi, ſo by brěmjo wołóžił, da ßo konik ßam do małeho ſkoku a běži, hacž dóńdźe na wjerſchk a tam ſaſtanje a cźaka, doniž jeho knjes docźehnje. Hdyž pohoncź ſapraſka ſ biczom, wohladnje ßo konik a ſapocźnje ſpěſchnje běžecź. Pſcheczelnoſcź k ſwěrjatam ßo ſtajnje derje mytuje.

Radio

Wutoru, 10. měrza ßo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 11,40 ſa bura. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 20,10 rejwańſka hudźba.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßeły rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 20,10 komiſka opera „Zar a czěßla“.

Hiſchcźe ważne ſ dnjoweho programma: Hamburg: 21 reja naſtrojow. Köln: 20,10 wjeczorna hudźba. Mnichow: 21 wojeŕſki konzert. Win: 20,10 wjeczor operettow. Warſchawa: 20 ſymfoniſki konzert. Stockholm: 20,30 wojeŕſki konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Der Kommunikationsweg Neudorf-Lieske wird wegen Beſchüttung im Staatsforſtrevier Halbendorf vom 9. bis mit 20. ds. Mts. geſperrt. Der Fahrverkehr wird auf die Muskauer Staatsſtraße gewieſen.

Bautzen, am 7. 3. 1936. **Der Amtshauptmann.**

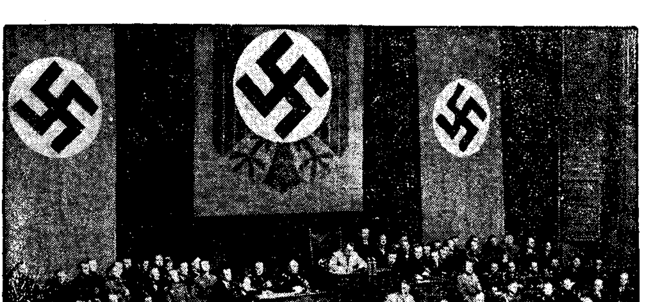

Poßedzenje ßejma, na kotrež zyły ßwět ſ najwjetſchej kedźbnoſczu poßłuchaſche.
Wjednik rěczi k wotpóßłanzam němſkeho ßejma w poßedzenju 7. měrza. (Weltbild, M.)

„To njerodźu a kradnycź tež njebudu!“ Jank na to wotmołwi, a pſchi tym ßo napinaſche, ſo by ßo jemu ſ rukow wuwinył. Ale wón jeho na ſemju czißny a jeho ſe ßwojim czežkim kijom bijeſche, ſo by ßebi jeho ſ tym donucził, ale dźěczo jenož ſe ſtrachom ſawoła:

„Ja to czinicź njemóžu, to czinicź njeßměm, to ja czinicź njebudu!“

W tym wokomiku ßo nahle durje ſadnjeho domu wotewrichu a pſched woběmaj hólzomaj ſtejeſche nahladna poſtawa tajneho radźiczela. Pſched nim měješche młodoſtny ſkóſtnik ſa najſprawniſche, ßo do czěkanja dacź a pſches ſahrodny płót, kiž pſchejara wyßoki njebě, twochnycź a pſchebiteho hólczka ležo woſtajicź.

Tajny radźiczel bywaſche hižo wjazy dnjow we ßamßnej hodźinje doma, a ßamßny pachoł bě ßo tam we ßamßnym czaßu hižo wjazy dnjow na jara nadpadne waſchnje wokoło brucził. To wſchitko běſche ſtareho knjeſa hižo jara njedowěriweho ſcziniło.

Płaczo a dyrkotajo tu mały Jank ſtejeſche.

„Ja niczo bracź njejßym chzył, luby knježe“, hólczk płakajo ſawoła, „njejßym chzył kradnycź. Ně, wěſcźe niz, ja njejßym paduch“, hiſchcźe junu ſawoła, hdyž ßo tajny radźiczel k njemu pſchibliži.

„To wſchak wěm, lube dźěczo“, tón wotmołwi. „Ty njejßy paduch. Ssym to ßłyſchał, kak chzyſche tebje tón njekhmanik ke kradnjenju donuczicź. Ale nětkole mi tola praj, luby ßynko, kak ßy ty k temule njedoczinkej pſchiſchoł?“

S dźěſczowſkej ſprawnoſczu nětkole Jank powědaſche, kak je ßebi ſ někotrymi towaŕſchemi hrajkał. So je potom pſchi „zyrkwi“ ſwonka měſta był — pſchi tym hólczk, połny ſtracha a bojoſcźe, ſ porſtom do kóńza pokaſowaſche, hdźež po prawom zyrkej njebě — a ſo bě tam ſtejo woſtał. So ßo hižo ßměrkaſche, hdyž bě chzył domoj wotencź, a ſo bě potom k njemu pachoł pſchiſtupił, jemu wſchelake wězy ßlubił a jeho na to ßobu wſał.

Kedźbliwy a hnuty běſche nadobnje ſmyßleny knjes na ßwěrne powědanje małeho hólczka poßłuchał.

„A kak ty, mój ßynko rěkaſch?“ wón ßo wopraſcha, hdyž bě dźěczo dopowědało.

„Jan Holakez“, hólczk wotmołwi, dowěry ſnowa nabywſchi. „Naſch nan je ſamkaŕ.“

„A nětkole je khory?“ tajny radźiczel ßo dale praſcheſche.

„Haj, hižo tak dołho.“

Hólczkej ſaßo ßylſy do woczi ſtupichu.

„Ty ßy pěkne dźěczo a maſch dobreju, ſchwarneju ſtarſcheju,“ nětkole tón knjes ſ tajkim hłoßom rjekny, ſ kotrehož bě hnucźe ſpóſnacź. „Pój ſo mnu!“

Wón dźiwazeho ßo hólczka do khěže dowjedźe a wulku, woßebnje wudebjenu jſtwu wotewri. Tam ſtary knjes ßwězu ſaßwěczi, pult wotamkny a khwilu něſchto czinješche. Hdyž ßo ſa khwilu k hólczkej wróczi, dźeržeſche w ruzy ſawrjeny kuwert.

„Tole ßwojimaj ſtarſchimaj daſch, mój hólczko!“ knjes luboſcźiwje rjekny, „a praj domach, ſo tón, kotryž jimaj tónle liſt ſczele, jeju jutſje rano wopyta. A nětkole pój ſo mnu, pſchewodźu cźe do měſta, hdźež mi khěžu pokaſaſch, w kotrejž twojej ſtarſchej bydlitaj.“

Na to wobaj hromadźe do měſta dźěſchtaj a hólczk Jank ke khěži dóńdźe, hdźež ſtarſchej bydleſchtaj, a tajny radźiczel jemu na rosżohnowanje ruku poda.

Njemóžno je wopißacź, kak ßo ſtarſchej dźiwaſchtaj, hdyž jimaj Jank powjedaſche, ſchto bě naſhonił. A hdyž wobalku wotewrichu, nańdźechu tam papjerjane pjenjeſy. — Wſchitzy khwalachu Boha, kiž bě takle hnadnje pomhał.

Naſajtra rano ſahe pocźa Holakowa dźěłacź, ſo by jſtwa tak derje kaž móžno tajka była, ſo mohł wyßoki hóſcź ſaſtupicź. Wokoło jědnacźich tež woprawdźe dóńdźe — a ſchto pſchinjeße? Najprjódzy wón czežko pruhowanej ßwójbje wobydlenje we ßwojej ßamßnej khěži poſkiczi, ſo by tam někoho měł, kiž by ju derje hladał.

„Starſchimaj“, tajny radźiczel rjekny, „kotrajž ßwoje dźěczi na tak dobrych a ſprawnych człowjekow wukubłataj, móže człowjek bjes ſtaroſcźe ßwoje ſamoženje dowěricź.“

Wo wobhladniwe pſchewjeſenje khoreho muža chzyſche ßo ßam poſtaracź. Sdobom tež potrěbnym ludźom mału mſdu ſa hladanje jeho wobßedźeńſtwa wuſtaji.

Sa něſchto dnjow ßo pſcheczežechu, pſchi tym ßo pſches ſtaroſcź tajneho radźiczela ſ khorym jara kedźbliwje wobkhadźeſche. We villi ſamkaŕ ſa krótki czaß wotkhori.

Tajny radźiczel njeměješche ßam dźěczi, duž ßo poſdźiſcho wo ſamkarjowe dźěczi ſtaraſche a měješche ſa ßwoju luboſcź to wulke ſarunanje, ſo buchu wſchitzy ſchwarni a czeſtni ludźo.

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 59 Budyšin — Wutoru 10. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Jendźelska měrowe namjety pruhuje

Jendźelſka politika póndźelu zyle w ſnamjenju němſkeho memoranda ſtejeſche. Hižo dopołdnja w 11 hodźinach jo jendźelſkim [illegible] ßo knježeŕſtwo ſeńdźe, ſo by wo położenju wuradźowało, kiž je ßo ſ němſkej kroczelu wutworiło.

W knježeŕſtwowym poßedźenju běchu nimale wſchitzy miniſtrojo pſchitomni. Pſched poßedźenjom běſche ßo miniſterſki preſident Baldwin dołho ſe ſwonkownym miniſtrom Edenom porěczował. Eden Baldwinej naczjiſk knježeŕſtwoweho woſjewjenja pſchedpołoži, kiž měješe ßo popołdnju w delnim ßejmje pſcheczitacž. Knježeŕſtwo ßo w ßwojim poßedźenju ſkoro jeniczzy ſ tutym woſjewjenjom ſaběraſche.

Sapóßlanzy běchu ßo wczera hižo ſ czaßom do delnjeho ßejma podali. Wczerawſche poßedźenje ßo jako jene najwažniſchich wobhladowaſche. Hdyž ßo 3½ hodźin tribuny wotewrichu, ßo dom ſa někotre mjeńſchiny zyle ſ pſchipoßłucharjemi napjelni.

Wozjewjenje jendźelskeho zwonkowneho ministra

Napjatoſcž bu najkruczſcha, jako ſwonkowny miniſter Eden krótko do 4 hodźin ſtany a ſ měrnym hłoßom ßwoje woſjewjenje pſchednjeße. Najprjedy wón na ßwoje poßlednje roſrěczowanje ſ němſkim póßlanzom w praſchenju powětroweho ſrěczenja ſpomni. Potom wón rjekny, ſo chze ßejmej najprjedy ſdźělicž, **ſchto ma ßo w najbližſchim pſchichodźe ſtacž.**

Franzowſke a belgiſke knježeŕſtwo ſtej wo pſchibłoßowanje jendźelſkeho knježeŕſtwa proßyłej, ſo by ßo tak bórſy kaž móžno rada Swjaſka ludow ſwołała a nowe położenje roſpominała. Eden rjekny, **ſo je rada Swjaſka ludow pſchiſłuſchne jednoczenſtwo ſa tutu naležnoſcž. Rada ßo pſchichodny pjatk ſeńdźe.** Pſched tutym dnjom wěſo k žanemu roßſudej njedóńdźe, **ale naležnoſcž budźe ßo roſpominacž,** najprjedy wutoru w Pariſu mjes ſaſtupjerjemi ſchtyrjoch Locarnſkich mozow bjes Němſkeje. Sſrjedu ßo w Genfu ſ roſpominanjom pokraczuje. Lord Halifax a ſwonkowny miniſter Eden budźetaj Jendźelſku ſaſtupowacž.

Eden w ßwojim woſjenju pokraczujo rjekny, ſo ßo tu wo praſchenje jedna, **kotrehož wuwiczje je w někotrych dypkach hiſchcže czěmne.** Wón pak pſchiſpomni, ſo jenoſtronſke wupowědźenje winowatoſczow, kiž ßu ßo pſchewſałe, a ſpodobom poſtupowanje Němſkeje, jako tutych winowatoſczow njebudźiſche było, mjeſynarodne położenje ſaſchmjata a poczeža. Se ſpuſchczenjom Locarnſkeho ſrěczenja a wobßadźenjom bjeswojeŕſkeho paßma je ßo pjecza dowěrjenje do kóždeje winowatoſcže ſatſchaßło, kiž němſke knježeŕſtwo ßnadź w pſchichodźe pſchewoſmje.

Swonkowny miniſter pokraczowaſche, **ſo němſke knježeŕſtwo w ßwojim memorandźe wo njepſcheměnjenym ſadanju ſa wopradźitym ſměrowanjom Europy rěczi a je ſwólniwe njenadpadowańſki pakt ſ Franzowſkej a Belgiſkej ſczinicž.** Wo położenju podpißarjow Locarnſkeho ſrěczenja njeßmě žaneho wopacżneho ſroſumjenja knježicž. Tohodla jendźelſke knježeŕſtwo woſjewja, ſo by ßo w czaßu, kiž budźe k roſpominanju noweho położenja trěbny, ſ kóždym wopradźitym nadpadom na Franzowſku a Belgiſku 2. ſtaw Locarnſkeho ſrěczenja ſranił. Njedźiwajzy němſkeho wupowědźenja by ßo **jendźelſke knježeŕſtwo winowate czuło, nadpadnjenemu krajej na pomoc pſchikhwatacž.**

Tu ßo wo pſchichod jedna. Eden rjekny, ſo je ßo jedyn hłownych ſakładow měra we wjeczornej Europje wotſtronił. Hdyž ma ßo tam měr ſwěſczicž, je wjelekróczna winowatoſcž jón ſnowa natwaricž. **W tutym duchu dyrbimy k namjetam němſkeho kanzlera pſchiſtupicž.** Pſchi nětczíſchim ſtutnym mjeſynarodnym położenju ma jendźelſke knježeŕſtwo ſa to, ſo ßo žana ſkładnoſcž njeßmě njewužita wotſtajicž, kotraž trochu nadźije poſkicža.

Swonkowny miniſter Eden hnydom po woſjewjenju delni ßejm a London wopuſchczi, ſo by ßo do Pariſa podał.

Rozmołwa w jendźelskim delnim sejmje

Hdyž běſche Eden ßwoje woſjewjenje ſkóncził, ßo miniſterſki preſident Baldwin ßłowa jimaſche a najprjedy proſcheſche, ſo by ßejm knježeŕſtwowej bělej knizy wo brónjenju pſchihłoßował. Potom pak Baldwin tež wo nětczíſchim europſkim położenju poręcža a rjekny, **ſo w Europje njemóže bycž trajneho měra, hdyž ßo lětſtotki ſtare njedoroſumjenje mjes Franzowſkej a Němſkej njewotſtroni.** Jendźelſki lud wſchak pſchiczìny tajkeho njedoroſumjenja, kiž w ſtawiſnach daloko wróczo ßaha, njeſroſumja. Wón dyrbi w nětczíſchim czaßu khłódnu hłowu wobkhowacž.

Prjedawſchi ſwonkowny miniſter ſir Samuel Hoare rjekny, ſo je ſa czaß ßwojeho ſaſtojnſtwa ſpytał njedoroſumjenja mjes Němſkej, Franzowſkej a Jendźelſkej wotſtronicž. Njedźiwajzy wſcheho jeho prózowanja pak ßo powětrowe ſrěczene ſda bycž bóle ſdalene hacž hdy prjedy. **Hoare ſkónczne warnowaſche, pſcheczíwo Němſkej ſ pſchekhwatanjom ſakroczicž.**

Jendźelſka dźěłaczeŕſka ſtrona ſa doroſumjenje.

Diplomatiſki ßobudźěłaczeŕ jendźelſkich dźěłaczeŕſkich nowin „Daily Herald“ wo porheinſkim praſchenju piſche: Hdyž ßo Hitlerowe poſkiczenje wotpokaže, ſměјemy „najhórſchi wſchěch ßwětow“. Potom njedóńdźe k njenadpadowańſkim ſrěczenjam ani we wjeczoru ani w ranju, a Němſka ßo do Swjaſka ludow njewróczi.

Rada Zwjazka ludow so hakle pjatk zeńdźe

Sekretariat Swjaſka ludow je woſjewił, ſo ßo rada Swjaſka ludow hakle pjatk ſeńdźe. Generalny ſekretar ſekretariata Swjaſka ludow je němſkemu ſwonkownemu hamtej ſdźělił, ſo je ßo rada na pjatk dopołdnja w 11 hodźinach ſwołała. Poßedźenje wubjerka tſinaczoch k wuradźowanju wo wotmołwomaj Abeßynſkeje a Italſkeje, je ßo wot wutory na ßrjedu wotſtorczíło. Wodźaze politiſke woßoby wubjerka tſinaczoch maju mjenujzy w Pariſu wažnje wuradźowacž.

Francowski ministerski president Sarraut stejišćo Němskeje njerozumi

Němſka powěſczeŕnja woſjewja, ſo je miniſterſki preſident Sarraut njedźelu wjeczor w franzowſkim radiu rěczał a ßo ſ wjednikowym roſłoženjemi pſched němſkim ßejmom ſaběrał. Wón je ſtejiſchczo franzowſkeho knježeŕſtwa wopiſował a je w ßwojich ßłowach němſke ſtejiſchczo pſchepóſnał.

Najprjedy Sarraut rjekny, ſo je Franzowſka ſtajnje ſpytała poczahi k Němſkej polěpſchicž, a ſo je Locarnſke ſrěczenje ſ tuteho prózowanja wuſchło. Kaž ßebi Sarraut myßli, je ßo na franzowſkej ſtronje wſchitko ſtało, ſchtož by mohło powětr ſměrowacž. Tohodla ßebi franzowſki miniſterſki preſident myßleſche, ſ móžeſche Němſku njelojalneho ſadźeŕženja winowacž. Wón pak je ßwojim poßłucharjam ſamjelczał, kotre naprawy je Němſka czíniła.

Sarraut tež wo wuſnamje bjeswojeŕſkeho paßma poręcža. Wudawaſche, ſo němſke hórſchenje pſcheczíwo franzowſko-ßowjetſkoruſkemu pomoznemu ſrěczenju wěrnoſcž njepraji, hdyž jo do ſwiſka ſ Locarnſkim ſrěczenjom ſwjeſe. Wón pak wjednikowe wažne pokaſy na žane waſchnje njenaſpomnja. Prawo poßudźowacž, hacž ßo ſrěczenje ſ Ruſkej ſ Locarnſkim ſrěczenjom ſnjeße, wón praji, ma jenož mjeſynarodny ßud w Haagu.

Miniſterſki preſident Sarraut wuſna, ſo je Němſka w memorandźe, kiž je franzowſkemu póßlanzej pſchepodała, nowe namjety ſdźěliła. Franzowſke knježeŕſtwo pak tute namjety njepruhuje, dokelž k nim njemóže dowěrjenja měcž. Jako pſchiczínu Sarraut wudawaſche, ſo je Němſka winowatoſcže, kiž je pſchewſała, nětko druhi króc wob jene lěto wotpokaſała. Franzowſka pak tež tohodla namjety njemóže pruhowacž, dokelž je ju Němſka ſ póßłanjom wojakow do bjeswojeŕſkeho paßma pſched hotowu wěz ſtajiła. Tola tež tu Sarraut ſamjelcža, ſo je Franzowſka ſe ßwojim ruſkim ſrěczenjom zyle nowe położenje wutworiła.

Potom franzowſki miniſterſki preſident hiſchcže roſłoži, ſo chze Franzowſka bjesſtrachowe rukowanja Locarnſkeho ſrěczenja wobkhowacž. Wona nochze, ſo by Straßburg we wobwodźe němſkich kanonow ležał (!). Tež tu ßo jenoſtronſkoſcž franzowſkeho ſtejiſchcza pokaſuje. Skónczne Sarraut pſchiſpomni, ſo je ßo němſke knježeŕſtwo myliło, hdyž je njepſcheßjenoſcž měnjenjow w Franzowſkej woczakowało. Franzowſki lud hnydom pſcheßjenoſcž ßwojeje wole w ſajimje bjesſtracha Franzowſkeje wobnowi, ſ tutymi ßłowami Sarraut ßwoju radiowu rěcž ſkónczi.

Japanska přećiwo francowsko-ruskemu zrěčenju

Kaž němſka powěſczeŕnja ſ Tokia ſhoni, je rěcžnik japanſkeho ſwonkowneho hamta na wopraſchenje wo memorandźe němſkeho knježeŕſtwa prajił, ſo je Locarnſke ſrěczenje jeniczzy europſka naležnoſcž. Japanſkej tohodla njeje móžno, k naležnoſczi něſchto woſjewicž.

Na druhe praſchenje rěcžnik rjekny, ſo ßo franzowſko-ßowjetſkoruſke ſrěczenje wuraſnje na Europu wobmjeſuje. Wěſo pak ma Japanſka ſa to, ſo ßo ſrěczenje tež na Daloke ranje wuſkutkuje. Japanſka je tohodla pſched potwjerdźenjom ſrěczenja w Pariſu na jeho móžne wuſkutkowanje pokaſała.

Wopominanje rjekow w Barlinje

Njedźelu pſchipołdnju ßo w ſtatnej operje w Barlinje ſtatna ßwjatocžnoſcž k wopominanju rjekow ßwětoweje wójny wotmě. Wjednik běſche pſchitomny a pſchi generalnym pólnym marſchallu ſ Mackenſenu ßedźeſche. Sſwjatocžnoſcž ßo ſe ßwjatocžnymi ſynkami Beethovenoweje „Eroiki“ ſapoczа.

Němſki wójnſki miniſter generalny wyſchk ſ Blomberg měješe wopomnjeńſku rěcž, ſ kotrejež tele wažne ßłowa najpomnimy: **„Nochzemy žaneje nadwodnjeńſkeje wójny: ale njedyrbimy ßo ſakitańſkeje wójny bojecž chcecž. Tež nowa Němſka ßo nadźija a ßebi pſcheje, ſo ßo wójna jako ßrědk politiki a jako tworniza dónta ludow ſhubi. Wona pak ßo jenož ſhubi, hdyž ßo pſchiczíny wójny wotſtronja.**

Němſka Adolfa Hitlera je dźenßa hižo ßylna, ßylniſcha hacž je hdy žana Němſka w ſańdźenoſczi była — ßnadź nic ßylniſcha po liczbje bataillonow, ale njeſměrnje ßylniſcha w jednocže a mozy ßwojeje wěry a wole. W tym my wojazy najbohatſche žně noweje Němſkeje widźimy. W tutym ßwětle pak tež wunoſchk prěnjeho lěta ſakodobyteje ßwobody wobhladujemy. Tutomu ſaměrej ßłuži naſche dźěło nětkle w pſchichodźe.“

Po ſtatnej ßwjatocžnoſczi je wjednik w czeſtnym pomniku Pod lipami k czeſczi rjekow wěnz położił.

Zakoń wo prawje wolenja do němskeho sejma

W němſkoſtatnym ſakońſkim łopjenu ſe 7. měrza je ßo ſakoń wo prawje wolenja do němſkeho ßejma wupołožił. Jeho wobßah je tónle:

Němſke knježeŕſtwo je ßlědowazy ſakoń wobſamkło, kiž ßo ſ tutym pſchipowěda:

§ 1.

Wolerjo do němſkeho ßejma ßu nimo němſkich ſtatnych pſchißłuſchnikow czi, kotſiž na ſakładźe prěnjeho wukaſa ſe 14. novembra 1935 (němſkoſtatne ſakońſke łopjeno 1, ſtrona 1333) k ſakonjej wo němſkim ſtaczanſtwje w tu khwilu jako ſtaczenjo placža, tež czi němſzy ſtatni pſchißłuſchnizy němſkeje abo jej bliſkeje krwě, kiž ßu na wólbnym dnju 20 lět ſtari, jeli ſo njejßu ſ wólbneho prawa wuſamknjeni abo jeli ſo jich wólbne prawo njewotpocžuje (§ 2 němſkoſtatneho wólbneho ſakonja). Poſtajenja §§ 2 a 5, wotſtawk 2 naſpomnjeneho wukaſa ßo nałožuja.

§ 2.

Schtóž hłóß wotedа a nima wólbneho prawa, ßo ſ jaſtwom abo pjenježnym khłoſtanjom abo ſ jenym tuteju khłoſtanjow pokhłoſta.

§ 3.

Němſki miniſter ſnutskownych naležnoſczow ma prawo, pſchedpißma wudacž, kiž ßu k pſchewjedźenju tuteho ſakonja trěbne. Wón móže poſtajenja němſkoſtatneho wólbneho ſakonja wo khmanoſczi wuwolenja a wo roſdźělenju ßydłow na kandidatow we wólbnych namjetach pſcheměnicž a czaßy, kiž ßo ſ němſkim wólbnym ſakonjom poſtajeja, pſchikróczicž.

W Barlinje, 7. měrza 1936.

Wjednik a němſki kanzler:
Adolf Hitler.
Němſki miniſter ſnutskownych naležnoſczow.
Frick.

Wólbne lisćiny so 21. a 22. měrca wupołoža

Hdyž bě ßo termija ſa wólby do němſkeho ßejma na njedželu 29. měrza poſtajila, je němſki a pruſki miniſter ſnutskownych naležnoſcżow poruczil, ſo maju ßo wólbne liſcżiny a wólbne khartowanje 21. a 22. měrza wupoložicż. Wobdźělenym ßlužbnym měſtnoſcżam je ßo ſe ſchkrowej powěſcżu poruczilo, ſo bychu hnydom wſchitko pſchihotowale.

Dr. Goebbels nawjedowaŕ wólbneho wojowanja

Wjednik je němſkemu miniſtrej, němſkoſtatnemu propagandnemu nawjedowarjej dr. Goebbelſej němſkoſtatne nawjedowaŕſtwo wólbneho wojowanja pſchepodal.

Němſkoſtatne propagandowe nawjedowaŕſtwo je hnydom ſ zylym ßwojim ſtabom ßobudźělaczerjow ßwoje ßydlo hacž do ſkónczenja wólbneho wojowanja do Barlina pſchepoložilo.

Wólbne wojowanje ßo wutoru 10. měrza ſ wulkej manifeſtaziju Wulko-Barlinſkeje župy ſapocžnje. Němſki miniſter dr. Goebbels ¼9 hodźin wjeczor w němſkej halli porěczi. Manifeſtazija ßo na Barlinſki a němſki radiowy ſczelak a na něhdźe 200 ſalow w Barlinje pſchenjeße.

Swobodny knjez z Eberstein Mnichowski policajski president

Wjednik a němſki kanzler je dotalneho Drježdźanſko-Budyſkeho wokrjeßneho hejtmana, SS-wyſchſcheho ſkupinoweho wjednika ßwobodneho knjeſa ſ Eberſteina, ſa polizajſkeho preſidenta we hlownym měſcże nazionalſozialiſtiſkeho hibanja, w Mnichowje, pomjenowal. Sdobom je jemu wjednik SS-połodniſchi wyſchſchi wotrěſk pſchepodal. Sswobodny knjes ſ Eberſtein běſche wot 17. dezembra 1934 Drježdźanſko-Budyſki wokrjeßny hejtman.

Mussolini měrowym jednanjam přihłosuje

Na ßobotniſchim poßedźenju miniſterſkeje rady je Muſſolini wofjewil, ſo je ßo italſke knježeŕſtwo roßßudźilo, namołwjenju wubjerka tſinaczoch ſaßadnje pſchihłoßowacž. Tuto pſchihłoßowanje pak ßo na wuměnjenja ſaložuje. Saſtajenje wojowanja pſchecżiwo Abeßynjanam a materialne wopſchijecże měrowych wuměnjenjow dyrbi dotalne ſadanja italſkeho knježeŕſtwa ſpokojicž.

Zadyn měr na absynskimaj frontomaj

S Asmary ßo powě, ſo běſche ßo wſchitkim italſkim wojakam w Abeßynſkej pſchikaſalo, wſchitke wojowanja ſaſtajicž. Mjetanje bombow ſ lětadlow měješche pſcheſtacž. Kaž ßo powě, běſche italſki hlowny kwartěr tutón pſchikas pjecža wudal, hdyž bu Muſſolinijowa wotmołwa na Genfſke měrowe namjety ſnata. Tola powěſcž ſ Roma powucžuje, ſo ßo powěſcž wo ſaſtajenju wojowanjow na woprawdźitoſcž njeſaložuje.

S Roma ßo mjenujzy powě, ſo italſke wójſkowe wjedniſtwo njeje porucžilo, wojowanje w Abeßynſkej ſaſtajicž. rucžilo.

Němſka powěſcżeŕnja wofjewja, ſo je jendźelſki pößlanz w Romje, ſir Eric Drummond, italſkeho ſtatneho ſekretara Suvicha wopytal a pſchecżiwo mjetanju bombow na jendźelſki czeŕwjeny kſchiž proteſtowal.

Wójnski minister wjeŕch Mulugeta wumrěł

Abeßynſki wójnſki miniſter a wójſkowy wjednik wjeŕch Mulugeta je wumrěl. Kaž ßo ſhoni, je Mulugeta ßobotu ſahorjenju płuzow podležal. S druheje powěſcże pak wukhadźa, ſo je wón na ßwoje ſranjenje wumrěl, kiž běſche pſchi wojowanju wo horu Aladźi doſtal. Wjeŕch Mulugeta běſche jedyn najmóżniſchich wjeŕchow Abeßynſkeje. Wón kěžorowe najwjetſche dowěrjenje wužiwaſche a kěžora porjadnje ſaſtupowaſche, hdyž tutón we hlownym měſcże njeběſche pſchitomny.

Wotſtupi ſchpaniſki ſtatny preſident?

W ſchpaniſkej miniſterſkej radźe je ßo móžnoſcž wotſtupjenja ſtatneho preſidenta Zamora roſpominało. Wobſtejí pak měnjenje, ſo je tajka kroczel hakle po ßwołanju ßejma a po wólbje noweho ßejmoweho preſidenty móžna. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

Po wjazydnjownej kriſy je ßo Hirocże tola poradźiło, nowe japanſke knježeŕſtwo ſeſtajecž. Též w nowym knježeŕſtwje **Hirota** ſwonkowne miniſterſtwo powjedźe. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

Abeßynſka je ßwólniwa hnydom jednacž.

Abeßynſki wupóßlanz je ſekretariatej Swjaſka lud notu póßlal, ſ kotrejž Abeßynſka wofjewja, ſo tomu pſ hloßuje, hdyž ßo jednanja we wobłuku Swjaſka lu hnydom ſapocžnu.

Nowe politiske nadpady w Španiskej

W Schpaniſkej politiſke nadpady ſ kóždym dnjo pſ...raju. **W nozy k ßoboće w Madridźe piekaŕ miſchtra we wokomiku wot ſady ſatſělichu, jako ßw pſchedomoŕnju ſamkaſche.** [illegible] **miſchtr** [illegible] **faſchiſtiſkej ſtronje pſchißluſcheſche. Runje tak ſendźe druhemu faſchiſtej, jako na balkonje ßwojeho wobydl nja pſchebywaſche.**

Jako w Pamplonje polizija ſpyta ſhromadźiſnu na zionaliſtow roſpuſcżicž, tſěleńza naſta. 14 woßob ßo ſrani, mjes nimi ſchtyri ſtraſchnje. W Santande mjes dźělaczerjemi, kiž běchu ßo na ſakładźe ma ſkeho wukaſa ſaßo pſchiſtajili, a [illegible] **nimi, kiž běch hodla puſchczili, k tſěleńzy dóńdźe. Pſchi tſěleńzy ßo j woßoba mori, dźeßacž woßobow ßo ſrani, mjes tu někotre czěžko.**

Knježeŕstwowa kriza w Juhosłowjanskej so skónčiła

Hiſcheže ßobotu je ßo kriſa w juhoßlowjanſkim knježe ſtwje ſkónczila. Wona ßo ſ tym wotby, ſo ßo miniſt ſkemu preſidentej Stojadinovicżej dowěrjenje wuprají. Stojadinowicž budźe tež w nowym knježeŕſtwje miniſterſk preſident a ſwonkowny miniſter ſobom.

Najwažniſche pſchemějenje we nowej knježeŕſtwowej liſczinje wójnſke miniſterſtwo naſtupa. Dotalny wójnſki miniſter general Žiwkowicž je ſ knježeŕſtwa wuſtupil. Na jeho měſto je ſchef generalneho ſtaba Maricž ſtupil.

Měſto juſtizneho miniſtra w tu khwilu miniſter ſa ſozialnu politiku Swětkovicž pſchewoſmje. Sapóßlanz Rogi pak je ßo ſa miniſtra ſa ſozialnu politiku pomjenowal.

Skónczenje je ßo do noweho knježeŕſtwa tež miniſter bjes wobkhodneho wobwoda powolal. Tutón je ſapóßlan Dźordźewicž. Nowe knježeŕſtwo je hižo ßwoju pſchißah ſložilo.

Krótke politiske powěsće

Sakſki bohot Mutſchmann 57 lět ſtary.

Němſki bohot ſa Sakſku, župny nawjedowaŕ Ma Mutſchmann, je póndźelu ßwoje 57. narodniny wo czil. Na tutym dnju ſakſke wobydleŕſtwo ſ najlěpſch pſcheczemi na wjednikoweho ſtarhojnika w Sakſkej ſpo naſche.

Starhemberg je ßwojim wopytom w Romje ſpokojn

Awſtriſki měſtokanzler wjeŕch Starhemberg je njed ſ Roma do Wina wotjěl. Kaž ßo ſ Roma powě, awſt hóſcž ſe ßwojim wopytom w Romje wěſcże njeje nje kojny.

Nawal kommuniſtow do chineſiſkeje provinzy Schanſi.

Do chineſiſkeje provinzy Schanſi je ßo 20 000 komu niſtow nawalilo. Chineſiſzy knježeŕſtwowi wojazy ßo napſchecżo ſtajichu a mějachu hižo wuſpěſchne wojowa Marſchall Ciangkaiſchek je poruczil, ſo ma ßo hn ſchěſcž diviſijow do Schanſiſkeje póßlacž, kiž maju muniſtow wuhnacž.

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.
Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

23] (Pokračowanje.)

Čorny Orlik so njemyleše. Wosada hinješe; miny so z nowa tydźeń a druhi. Cyroba bě so pominyła. Počachu skót rězać, kotryž bě zapřahej nuzny. Zymnica zapopadowaše přeco nowe a nowe wopory. Ludźo počachu pak klećć, pak z wulkim hłosom k njebju wo pomoc wołać. Jónu njedźelu sklakachu so starši, pachoły, žony a dźěći na trawniku a spěwachu supplikacije. Sto hłosow wospjetowaše: „Swjaty Božo, Swjaty mócny, Swjaty a njesmjertny — smil so nad nami!“ Lěs so přesta kolebać, přesta šumić a słuchaše. Hakle hdyž bě pěseń doklinčała, zašumi z nowa, kaž by z hrozu rěčał: „Ja sym tu z kralom, ja sym tu z knjezom, ja sym tu najmócniši.“

Ale Čorny Orlik, kotryž so z lěsom znaješe, zaštapi mohł rjec do njeho swojej módrej woči, hladaše na njón někak dźiwnje a dźeše potom z hłosom:

„Nó tak — to so wozmjemy pod pažu, damy so do dźěła!“

Ludźo po rjadu na Orlika spohladowachu, a wěsta dowěra stupi jim do wutroby. Kotřiž jeho hišće z Texasa sem znajachu, mějachu k njemu wulku dowěru, přetož bě to třělc samo w Texasu sławny. Běše to čłowjek stawši so w stepach woprawdźe dźiwi a sylny kaž dub. Na mjedwjedźe sam jenički khodźeše. W měsće „Sant-Antonio“, hdźež bě před tym z domom był, derje wědźachu, zo z časami, hdyž bě wzawši karabin do pralěsa wušoł, něšto měsacow doma so njepokaza, a kóždy króć wróći so strowy, cyły. Narjeknychu jemu „Čorny“, dokelž bě tak wot słónca spaleny. Šukotachu samo, zo je so na Mexikanskich mjezach z rubježnistwom zaběrał, ale njebě to wěrno. Nošeše jenož kože a z časami tež indijanske skalpy (z hłowy zdrěta koža) domoj, dóniž jemu wosadny farař za to z klatwu njepohrozy. Tu w Borowinje wón jenički na ničo njedźiwaše, a wo ničo sebi starosće nječinješe. Lěs jemu skićeše jěsć a pić, lěs jeho woblekaše. Tuž hdyž ludźo počachu ćěkać, kaž błudni, poča wón wšo do swojeju rukow brać a nawjedować kaž dźiwja husyca po njebju, mějo wšitkich z Texasa za sobu. Hdyž so po suplikacijach (zhromadnych próstwach) do lěsa da, pomyslichu sebi ludźo: „Wón wšak něšto wuwjedźe.“

Mjez tym bě słónco za Boži domčk šło. Wysoko, mjez čornymi hałzami hikorow swěćeše so něšto časa złota jasnosć, potom so začeŕwjeni a hasny. Wětr duješe k połdnju, hdyž bě so pokhmuriło. Orlik wza karabin a dźěše do lěsa.

Hižo bě nóc nastała, hdyž ludźo nadobo dźiwne swětło w čornym lěsu wuhladachu, tajku wulku złotu hwězdu, kaž bychu rańše zerja skhadźałe, a ta rosćeše ze strašnym spěchom, rozliwajcy krwawu a čeŕwjenu jasnosć.

Za mótku a mótka **Šulske tornistry** za hólcow a holcy, toški za snědanje a za pjera (124

C. Albert, na Lawsk. hrjebjach 10

„Lěs so pali, lěs so pali!“ počachu wołać w lěhwje. Ze wšěch stron lěsa pozběžechu so ptačata z ropotom a kaž z mróčelemi płowachu nad lěsom škrěčo, krakajo, šćebotajo. W lěhwje poča skót stysknje ruć, psy wujachu, ludźo běhachu zastróženi, njewědźicy, hač woheń na nich njeńdźe; ale sylny połodniši wětr móžeše płomjo jenož wot polanki hnać.

Mjez tym zablyskny so z daloka druha čeŕwjena hwězda, potom třeća. Wobě so bórzy z prěnjej zjednoćištej a woheń howrješe na dale wjetšich přestrěnjach. Płomjenja rozběžowachu so kaž woda, přeskakowachu po suchich pletwach lianow a dźiwjeho wina, třasechu z lisćom. Wichor dźernješe te žahłe łopješka, njeseše je kaž žehliwe ptački dale a dale.

Hikory łamachu so ze strašnym łuskom w płomjenjach. Čeŕwjene žehliwe hady wijachu so na smołanej podłozy pralěsa. Powětr bě napjelnjeny ze syčenjom, šumjenjom, praskotanjom hałzow, z hłuchim bubotanjom wohnja a do wšeho teho holka měš so škrěčenje ptakow a ruće zwěrjatow. Do njeb sahace štomy kolebachu so kaž žahle postawy stołpy. Přepalene liany wottorhowachu so wot mow a strašnje so čumpajcy kaž tajke djabo ramjenja, sajachu škrě a woheń wot štoma k štom Njebjo so začeŕwjeni, kaž by w nim druhi był wo heń. Sčini so swětło kaž wodnjo. Potom so wšitk płomjenja w jedne morjo wohnja zlachu a kroča přez lěs, kaž wodych smjerće abo hněw Boži!

Dym, horcota a smjerd spalenizny napjelni powětr. Ludźo w lěhwje počachu, hačrunjež strach njehrožeše, křičeć a wzajemnje so wołać, h so z dobom wot strony wohnja zjewi w škrach błyšću Čorny Orlik. Mjezwočo měješe sazojte, khmurjene z dymom a hrozu. Hdyž jeho wob pichu do koła, zeprě so wo karabin a rjekny:

„Njebudźeće wurodźeć. Spalich lěs. Jutře změ z teje strony pola, kelkož štó zamóže.“

Potom zbliži so k Marušcy a rjekny:

„Dyrbiš moja być, kaž sym ja tón, kotryž s lěs. Štó je tu mócniši dyžli ja?“

Holčka poča po cyłym ćěle dyrkotać, dokelž O likej swěćeše so płomjo we wočomaj a cyły zezd jej strašny.

Prěni raz wot teho časa, zo bě sem přibyła, kowaše so Bohu, zo bě Jaško daloko w Lipnic

Woheń wotkhadźeše mjez tym wujo dale a dźeń sčini so pokhmurjeny a hrožeše z dešćom. switanju wuńdźechu někotři wohladać palnišćo, njemóžachu so zbližić přewulkeje horcoty dla. druhi dźeń wisaše [illegible] kaž kurjawa w powětře zo čłowjek čłowjeka na něšto kročeli rozeznać móžeše. W nocy so poča dešć hić, z kotrehož bórzy hrozna lijenca. Móže być, zo bě woh atmosferu zatřasnywši, mróčele zehnał, ale nimo te bě to nalětna doba, w kotrejž so nad rěku Mississip wosebje tu we widłomaj rěkow Arkansasa a Čeŕwj neje, z wjetša surowe dešće lija. K tomu polěkuje para, wustupowaca z wodow, kotrež w Arkans jako błóta a tonidła, abo jako małe jězory, cyły kraj kryja. Hdyž z nalěća sněh taje, w daloki horach, wody z razom rostu do strašnych rozměr

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 10. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Ach, spominaj na mnje,
Mój rjany luby!

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 9 ſtop. czoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0, najniżſcha temperatura w nozy 3 ſtop. czoploty. — Nad ßrjedźnjej Europu ßo nětko wyſchina wupſchestrěwa. Wona je tež naſchim ſtronam rjane wjedro pſchinjeßła. Nad wjeczornej Europu pak ßo wuſka niżina wot połdnja k połnozy czehnje. Tuta pak ßo jenož jara pomału k ranju hiba. Wona najſkerje hiſchcże jutſje njeſměje wliwa na nache wjedro. Swoprědka hiſchcże połodniſche wětro wobkhowamy, kiž tu a tam k lohkemu pomrózczenju dowjedu. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 6,23 hodź. ſkhadźa a ßo 5,58 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 9,55 hodź. a khowa ßo rano 6,54 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Hiſchcże rjane a mile wjedro.

*

•

Szadaŕſke kurſy na burſkej dźěłowej ſchuli w Budyſchinje.

Pſchewjedźenje wuplodźeŕſkeje bitwy ßo na wſcho rataŕſke dźěło rosnſchestrěwa, tež na dotal jara huſto ſanjerodźene ßadaŕſtwo.

So bychu ßo tute pódlanſke dokhody rataŕſtwa pſcheżo bóle wuſkutkowale, je rataŕſka ſchula 4. měrza tuteho lěta kurſuß ſa wobrěſanje winowych ſpalěrow ſawjedla, kotryž 60 burow a ſahrodnikow wopytuje. Ssadźenje, wobrěſanje, hnojenje a wotſtronjenje ſchkódnikow ßo podrobnje rospominaſche a praktiſzy ſwuczowaſche. 5. a 6. měrza pſchiſamkny ßo kurſuß ſa ßadaŕſtwo ſa młodych burow ſ 72 wobdźělnikami, ſchtož je ſwjeßełaze ſnamjo ſa wulki ſajim ratarjow ſa powuczenje wo ßadaŕſtwu. W ßadaŕſkich ſahrodach burſkeje dźěłoweje ſchule a w jednym priwatnym ßadaŕſtwje móžachu ßo wſchě nadawki ßadarjow, kaž: ßadźenje, wobrěſanje, wuſkhowanje a wotſtronjenje ſchkódnikow praktiſzy pſchewjeſcź a ßo tak wſchěm wobdźělnikam dobre naſtorki a pokiwy ßobu domoj dacź. Dobre pſchijecźe tutych kurſußow w rataŕſkich kruhach a nimo měry ßylny wopyt je wjednictwo burſkeje dźěłoweje ſchule pohnuło, ſo w pſchichodnych lětach paralelne kurſy ſawjedźe, ſo by tak jednotliwych wobdźělnikow hiſchcże nadrobniſcho ſe zadanjemi nowoczaßneho ßadaŕſtwa mohło powuczicź.

•

— **Wurjedźenje ßadowych ſahrodow.** Wurjedźenje ßadowych ſahrodow je nimo měry wažne. Khore a wotemrěte ſchtomy a hałoſy k roſchěrjenju ſchkódnikow a wſchelakich roſtlinſkich khoroſczow polěkuja. Tohodla je ßo ſ połnym prawom pſchikaſało, ſo maja ßo do 15. měrza wſchě ßadwe ſchtomy wucziſczicź, pſchi czimž ma ßo woßebje na trurate hakžki, na hněsda hußańzow atd. dźiwacź. Nimo toho ma ßo na to hladacź, ſo ßo na ſdonkach a hałoſach ßo tworjaza lohka ſkora wotſchkraba. Woßebje pak maja ßo ſtare a wotemrěte ſchtomy hnydom wurubacź, dokelž wſchak wulki wunoſchk wjazy njepodawaju a dokelž ßo w nich jenož njerodź khowa. Pſchewjedźenje tutych dźěłow, kotrež móže kóždy bjes wulkich khoſtow ßam pſchewjeſcź, maja woßebiczi ludźo ſ gmejny dohladowacź, kiž ßo ſa to poſtaja.

— **Pruhowanje wobkhodnych ſtenografow.** Induſtrijowa a wikowaŕſka komora w Zitawje w haprleji woſpjet pruhowanje wobkhodnych ſtenografow wotměje. Pſchi pruhowanju ma ßo ſtenografiſzy napiſany diktat prawje ſ maſchinu napißacź. Pruhowacź budźe ßo w ſpěſchnoſczi 150 a 180 ſłóžkow ſa minutu a pſchi wjetſchich ſpěſchnoſczach ßujnje 20 ſłóžkow wjazy. Diktowanje traje po pſchedźdiktowanju jeneje mjeńſchiny dwójzy 5 mjeńſchinow ſ mjeńſchinu pſcheſtawki. Samołwjenja maju ßo najpoſdźiſcho hacž do 25. měrza 1936 komorje ſapodacź. Samołwjeńſke formulary ßu pola njeje darmo doſtacź.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi póndźelniſchim czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (7. dźeń) budźe dobycźe wo 10 000 hr. na cžißło 10 719; dobycźe wo 5000 hr. na cžißła 4164, 113 893, 147 815; dobycźe wo 3000 hr. na cžißła 20 889, 34 793, 67 010, 75 004, 82 391, 126 068, 128 602, 153 016; dobycźe wo 2000 hr. na cžißła 9599, 14 708, 16 553, 20 525, 23 507, 34 622, 43 553, 48 205, 68 635, 70 908, 73 239, 74 058, 124 933, 128 430, 138 211, 150 646; dobycźe wo 1000 hr. na cžißła 3370, 4886, 10 455, 11 420, 12 290, 13 012, 15 373, 16 417, 26 087, 34 515, 38 655, 44 195, 46 907, 47 186, 57 388, 57 713, 71 141, 71 488, 74 989, 79 361, 92 191, 111 339, 116 000, 124 874, 137 820, 143 668, 148 344, 155 346, 158 276, 158 414.

— **Dobycźe wo 3000 hriwnow** padźe wčera na łóß cžißło 34 793 ſakſkeje krajneje lotterije do tudomneje Kotherez lotterijoweje běrkowanje na Kěžorſkej dróſy.

S **Dobruſche.** Maczerje a ſtarſchej małych dźěczi a cžěſchenkow, myßliczė na to, ſo ßo waſche dźěczi jenož poradźeja a ſtrowe woſtanu, hdyž ßo huſcziſcho lěkarjej pſchedſtajeja. To je ſa waß zyle darmotne, hdyž poradźenje do poradźenjow ſa maczerje pſchikhadźeczė. Pſchichodna poradźeŕſka hodźina ſa maczerje ſ Dobruſche a wokoliny budźe wutoru 10. měrza popołdnju w 3 hodźinach w ſchuli w Dobruſchi. Lěkaŕſke wjednictwo je w rukomaj dr. Kſchižana.

S **Dobruſche.** Ssobotu, 22. februara 1936 je ßo na dróſy ſ Dobruſche do Pſchiſchez zyle nowy rěpurěſak (ſ ruczny m czěrjenjom) ſhubił. Maſchina ßłuſcha khudemu rjemjeßlnikej ſ Budyſchſkeje wokoliny. Mjeno ſhotowjeŕſkeje firmy Mauersberger a Fritſch w Noßenje w Sakſkej ma na maſchinje ſtejecź. Schtóž móže něſchto bližſche wo tutej maſchinje ſdźělicź, njech to czini na ſtražmiſchtrſkej ſtaziji w Budyſchinje abo na najbližſchim polizajſkim hamczė.

S **Brěſowa.** Prof. dr. Heß ſ Budyſchina je na dalſche 6 lět łójenje rybow w Brěſowje, potajkim wot Ssowrowſkich mjeſow hacž k żeleſniſkemu moſtej wotnajał.

S **Rachlowa.** Njedźelu popołdnju ſhromadźichu ßo ßobuſtawy NSDAP Rachlowſkeho wotrjada, ßobuſtawy NS-žónſtwa w Rachlowje, wuczerjo a ſchulſke dźěczi, wohnjowa wobora a wjele Rachlowczenjow pſchi pomniku padnjenych, ſo bychu w doſtojnej ßwjatocžnoſczi na nich ſpominali. Hudźbna kapała a ſchulſke dźěczi ßwjatocžnoſcź porjeńſchichu. Stronjan Schěza měješche naręcź a wjeßnjanoſta Dejka na pomnik wěnz pſchi ſwukach ſpěwa wo dobrym towaŕſchu położi. S němſkimaj hymnomaj ßo ßwjatocžnoſcź ſkónczi.

S **Trjebjenz.** Rjana ßwětłowobraſowa ſerija „Selene pokłady Lužizy" njedźelu popołdnju w tuhdyſchim hoſczenzu němſki wukubłanſki ſwjaſk pokaſowaſche. Poſkiczenja běchu derje wopytane. Wjeßny ſkupinowy wjednik ſtr. Roch wſchěch pſchitomnych poſtrowi a wupraji ßwoju radoſcź na tym, ſo je telko ſajima ſa domiſnu. Dźěczazy ſpěw a dźěczaza hra a poſkiczenja na hubnej a rucznej harmonizy na to ßlědowachu. Potom pokaſachu ßo ßwětłowobraſy. Pſchi tom ſarjadnik na to pokaſa, ſo tute wobraſy woßebje rady na wšy pſchipoßłuchaŕſtwu pſchedwjeduje, dokelž tam pſchezy ſkedźbnych ſajimzow namaka. Chze ſe ßwojimi wobraſami k tomu pſchipomhacź, ſo by ßo luboſcź k pſchirodźe hiſchcże bóle roſchěriła a ſ tym ſajim ſa domiſnu ſbudźił. We wobraſach widźachmy ſtare a liſczowe a jehlinowe ſchtomy w najwſchelakoriſchim ſróſczė. Huſto bě pſchiroda ſpodźiwnu hru ſ nimi hrała. Na łukach a w lěßach ſpóſnachmy dale bohatu kwětkowu pychu naſcheje domiſny. Tutu pychu dyrbimy hladacź a ſchkitacź a njeßměmy pſchipuſchczicź, ſo bychu ju njewuſchnej ruzy ſniczili. Kajka radoſcź to je, wuńcź do Božeje ſtwórby a tam Bože dźiwy wobdźiwacź. Na kónzu pſchedwjedźenjow, kotrež wulki ſajim ſbudźichu, hiſchcże ras wjeßny ſkupinowy wjednik Roch poręcža, pſchi czimž woßebje na padnjenych rjekow ßwětoweje wójny ſpominaſche. Tež na wjednika a kanzlera ßo ßława wunjeßy a němſkej hymnje ßo ſpěwaſchtej. Wjeczor ßo ßwětłowobraſy we Drożdźiju woſpjetowachu, hdźež bě ßo tohorunja wjele ludźi ſeſchło.

S **Bukez.** Tež w Bukezach je ßo wopomnieńſki dźeń ſa we wójnje padnjenych na doſtojne waſchnje woßwjecził. Wopomnjeńſke Bože ßłužby dopołdnja běchu derje wopytane. Pſchi ßwojim prědowanju woßadny faraŕ na wuſnom naſchich wójnſkich woporow pokaſa. Zyrkwinſki a poſawniſki khór Bože ßłužby porjeńſchiſchtaj. Pſchi pomniku ſa padnjenych wjednik wojeŕſkeho towaŕſtwa rjany wěnz położi. Wjeczor běſche w Stangez hoſczenzu woßebita wopomnjeńſka hodźinka. Po ſawjedźenju khorhojow do połnje wobßadźeneje ſale ſahra poſawniſki khór „Ssyw ſbóžnych". Wjednik wojeŕſkeho towaŕſtwa wſchěch wutrobnje poſtrowiwſchi, na padnjenych a na jich ßwěru ſpominaſche a napominaſche, ſo by tež naſchemu wjednikej kóždy ßwěru ſtał a jeho ſmużiczė a dobrowólnje ſczěhował. Pod wjedniſtwom knjeſa wuczerja Wjele ſaſpěwa mužſke ſpěwne towaŕſtwo dwaj ſpěwaj. Wjeßny ſkupinowy wjednik ſtronjan Kerk w Bukezach na to wótcżinſke ßłowa pſchitomnym poręcža. Soloſpěwy a ręczne khory na to ßlědowachu. Tež wjeßny ſkupinowy wjednik Roch ſ Trjebjenz na wažne podawki ſaſchłych dnjow pokaſa a wuſběhny, ſo je wjednik a kanzler němſkemu wojakej czeſcź wrócził. Zyło ſahra poſawniſki khór a tež Händlowe „Largo" ſa violinu a czełło ßo poſkiczi. Po ßłowach woßadneho duchownego knjeſa faraŕja Mjeŕwy, ßo pſchednoſchk ſe ßwětłowobraſami poſkiczi, ſ kotrymiž ßo woßebje pohrjebniſchcza naſchich padnjenych wojakow w zuſych krajach pokaſachu. Wulki ſajim ſbudźichu tež wobraſy, pólne liſty a dźeniki padnjenych ſ Bukeczanſkeje woßady. Sswjatocžna ſzena wo dobrym towaŕſchu a ßława na wjednika a němſkej hymnje rjanu ßwjatocžnoſcź ſakónczichu.

S **Bukez.** (Kſcheſczanſka žónſka ßłužba.) Kſcheſczanſka žónſka ßłužba wotmě pola Rabowſkez měßacžnu ſhromadźiſnu ſ jara dobrym wobdźělenjom. Knježna Steckerez ſ krajneho ſwjaſka kſcheſczanſkeje žónſkeje ßłužby we Drježdźanach měješche pſchednoſchk wo themje „Kſcheſczanſka žónſka ßłužba w ſańdźenoſczi, w pſchitomnoſczi a we pſchichodźe." Woßebje pokaſa, ſo je žónſka ßłužba „kſcheſczanſka", na czož ßo prjedy njeje doſcź kedźbowało.

S **Bukez.** Sańdźeny pjatk tu wjednik Bukeczanſkeho wojeŕſkeho towaŕſtwa juſtizny ſtražmiſchtr na wotp. towaŕſch Otto Tautenhahn, ßwoje 50lětne narodniny woßwjeczi. Pſchi tutej pſchileżnoſczi towaŕſtwowy měſtopſchedßyda, wjeßnjanoſta Fiebiger, a někotſi druzy woßebje k tomu poſtajeni ſ wutrobnymi pſcheczemi ſa

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru, 10. měrza 1936.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,470	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,275	100 českosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,99	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa, 9. měrza. Burſa ſapoczа pſchi ſpoczatku tydźenja pſchi małym wobroczė ſ wjetſcheho dźěla pod ßobotniſchimi kurſami. Pſchedležaze poſkiczenja pokhadźachu pak ſ mjeńſcheho dźěla ſ kruhow bankowſkeje klientele a měјachu ßwoju pſchiczinu we wotpſchedawanjach burſowneho wobkhoda ſ powołanja. Dokelž pak njebě kupzow, ſamochu tute wotpſchedawanja kurſy ſtłóczicź. Woßebje na montanowych wikach czinjachu wotdrjebjenja hacž do 2 proz. Na rentowych wikach ſwoſta ſwjetſcha pſchi ßobotniſchich kurſach.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach ßo jenož pomału wožiwi. Wothyſtowe poměry ſa wumlěwanſke žita ßu dale wſchelakore. Wulkomłyny jenož pomału dopjelnjenje ßwojich ſkaſankow pſchewjedu. Pſchi tym ßo rožka lóžo ſaměſcza hacž pſcheńza, kotrejež ßo jenož měſte družiny kupuja. Njekontingentowane žita ßo ſa młyńſke nakupne płacźiſny poſkiczeja, tola ſrědka hdy k wobkhodam dóńdźe. S pizowanſkich žitow je ſ wowßa mjenje poſkiczenjow hacž ſ jeczmjenja. Zadanja ſa khmańſche pizowanſke jeczmjenje ßo pſchezy njepſchiſwolichu. Wuwolnjene dźělby induſtrijoweho wowßa a pſcheńzy ſědy kupzow namakachu. Tež ſe ßymjeńtnym wowßom bě wobkhod pomały. Woßebje běły wowß je ſanjerodźeny a zadanja ſa žołty wowß běchu tajke, ſo k wotſamknjenjam njedowjedźechu. Na mukowych wikach ßo ſa běžnu potrěbnoſcź kupowaſche.

Wčera płacźiſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	9. 3.	6. 3.		9. 3.	6. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	216-220	216-220	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	8,95	8,95
ržane	10,10	10.10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Płaćizny režneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

9. měrca 1936 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 89	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	35
Starše	—
Mjasne	—
Byki 101	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	26
Jałojcy a kruwy: 257	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Wowcy: 804	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	51—57
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	52—55
Mjasne wowcy	45-47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	40—44
Celata: 873	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	63—65
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	55—62
Snadnje wuwite	48-54
Najšpatniše	42-47
Swinje: 2579	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Radio

Ssrjedu 11. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 11,40 ſa bura. 18,30 pſchednoſchk wo porzlinje. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 dujeŕſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 ſ Nibelungenſkeho kola.

Hiſchcże wažne ſ dnjeweho programma: Königsberg: 21 ßwjedźeńſka a blidna hudźba. Warſchawa: 21 Chopinowy klaběrny konzert. Praha: 21 ſymfoniſki konzert.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaćił.

ſeho pſchikładne dźěło rjany dar pſchepodachu. Tež hrajeŕſki cżah a poſaunſki khór jemu pſchi tutej ſkładnoſczi ſahra'chtaj.

S **Lubija.** W cżaßu wot 6. 7. 1935 do 14. 8. 1935 bě ßo po ßwojim puſchcżenju ſ wójſka ſpſchepytowanſkeje jaby pſchedwjedźeny 22lětny G. E. B. ſ Nowo'alza wjazy krócż do kaſarnow ſadobywał. Pſchi ßudniſkim jednanju pſchecżita ßo dołha liſczina, do kotrejež běchu ßo wſchě pokradnjene wězy, kiž je paduch ſ wulkej khrobłoſczu wjazy krócż w Drježdźanſkich kaſarnach pěſchkow a artilleriſtow po namóznym wocżinjenju mußſtwownych kamorow ſkucżił. S paklucżemi dźěkaſche najprjedy w kaſarnach w Drježdźanach, w kotrychž bě ßam ßłužił a kotrež derje ſnajeſche. Tam ßebi woßebje uniformu podoffizěra ßobukaſaſche. S pomozu tuteje uniformy měješche pſchiſtup do wſchěch kaſarnow. Tež Budyſchin a Lubij tutón paduch njepſchelutowa. Pokradny khětro wjele pjenjes, kotrež woracżny podoffizěr we wjeßełym towaŕſtwje pſchecżini. Pſchi nim tež ßłužbu piſtolu namakachu. Sſud jeho k 8 měßazam jaſtwa ſ pſchilicżenjom pſchepytowanſkeje jaby ſaſudźi.

S **Minakała.** Pſchi pſchiležnoſczi wopomnjeńſkeho wójnſkeho dnja njedźelu 8. měrza ſa padnjenych rjekow wotměchu ßo tež w naſchej woßadźe woßebite ßwjatocżnoſcże. Hižom wot ſaheho ranja ſmahowaſche ſ wjele domow khorhoj. Dop. ½9 hodź. běſche němſka wopomnjeńſka ßłužba, na kotrejž ßo wojeŕſkej towaŕſtwje ſ Minakała a Lomſka, wjedniſtwo tuhdyſcheje ſtronineje ſkupiny, kaž tež SA wobdźělichu. Faraŕ Lajaŕ ßwoje wopomnjeńſke prědowanje na bibliſke ßłowa pſalma 25,6 ſałoži. Po němſkich Božich ßłužbach běſche doſtojna ßwjatocżnoſcż pſchi pomniku padnjenych. Tež tu faraŕ Lajaŕ ßłowa ſpominanja dźakownoſcże a ßwěry k padnjenym rjekam rěcżeſche. Sa padnjenych położi w mjenje hrabinki ſ Holſteinoweje wyſchſchi hajnik E. Zachariaß a ſa wojeŕſke towaŕſtwa Pawoł Schmidt wěnzaj. Se ſpěwom dobreho towaŕſcha ßo ßwjatocżnoſcż ſkóncżi. Na to ßo ßerbſke kemſchenje pſchiſamkny, na kotrymž knjes faraŕ Lajaŕ tohorunja ſ hnujazymi ßłowami na padnjenych rjekow ſpominaſche.

S **Njeſwacżidła.** Wcżera póndźelu 9. t. m. bywſchi měſchcżanoſta naſcheje gmejny k. Jan Scholta ſe ßwojej mandźelſkej Hanu rodź. Nowotnez ßwój ſłoty kwaß ßwjecżeſche. Woßadny k. faraŕ Kapleŕ běſche do doma jubilarow pſchiſchoł a jimaj Bože žohnowanje wudźěli. Pſchi tym na ſańdźeny cżaß ſpominaſche, kotryž ſtaj hromadźe we ßwěrje a pſchezjednoſczi žiwaj byłaj, na wjeßele a ſrudobu a tež na žarowanje, dale na ſkutkowanje w gmejnje, kotrež je jubilar 25 lět dołho ſaſtawał a ſ radu a tež ſe ſkutkom ſpěchował. Nutrnje pſchitomne ſhromadźene dźěcżi, pſchimuſni a ſnacżi ßłowam k. farara nſchipoßłuchachu a wuſpěwachu kěrluſch „Niech Bohu dźakuje“. W běhu dnja gmejnſke ſaſtupjeŕſtwo, wohnjowa wobora, ſ kotrejež ßobuſałożeŕom je jubilar a někotrychi cżeſtny ßobuſtaw był, dale mužſke ſpěwne towaŕſtwo, kaž tež ßerbſke towaŕſtwo Jutrnicża jubilarow pocżeſcżichu a pſchepodachu rjane dary. Dale běchu ßo ſe wſchitkich ſtron dary a ßbožopſchecża pſchipóßłałe. Wone wo luboſczi a cżeſcżomnoſczi ßwědcżachu, kotrež jubilaraj wſchudźe mužiwataj. Dokelž mandźelſka hižo dlěſchi cżaß na drjenje w nohach cżerpi, je ßo požohnowanſka ßwjatocżnoſcż doma wotměła, hewak nak ſtaj jubilaraj cżiłaj a cżerſtwaj. Bóh luby Knjes chył jimaj hiſchcże ßbożowny měrny a ſtrowy kwjatok žiwjenja ſpożcżicż.

Z Konjec. Dźěłowa słužba při porjedźenju Klóštrskeje wody na hobrski dubowy zdonk storči, kotryž je wěsće wjacy hač 1000 lět w rěčnišću ležał. Tutón čas da so z tym zwěsćić, zo běchu nad dubowym zdonkom nowe duby narostłe, kotrež su tutu wysoku starobu docpěłe a kotrychž pjeńki so tohorunja při tutych dźěłach wubrjebachu. Dźěl tutoho duboweho zdonka, něhdźe 5 metrow dołhi a 60—70 cm šěroki, je so z wulkej prócu z rěčnišća wućahnył. Drjewo bě dospołnje skamjeniło a lědy piłu do njeho dostachu. Drjewo je docyła hišće derje zdźeržane, a njewjesty, kotrež chcedźa sebi prawje kruty kamor dźěłać dać, móže sebi do Konjec po drjewo k tomu dojěć.

Z Khrósćic. Při njedźelskich Božich słužbach spominaše wosadny faraŕ knjez Jan Wjeńka při prědowanju na našich padnjenych rjekow. Při dopołdnišej Božej mši so wšitcy sobustawy wojeŕskeho towaŕstwa na wopornym wobkhadźe wobdźělichu. Po dopołdnišich Božich słužbach ćehnješe wojeŕske towaŕstwo z khorhoju pod wjednistwom nawjednika Deleńka z Khrósćic k pomnikej padnjenych, hdźež str. Skala z Khrósćic na padnjenych wulkeje wójny a nacionalsocialistiskeho hibanja spominaše. Wjesny skupinowy wjednik str. Porak z Wudworja spominaše na wjednika Hitlera a wobnowi slub swěry. Khrósćanska jednota pod wustojnym wjednistwom dirigenta wučerja Čornaka spěwaj „Rjana Łužica“ a „Mějach towaŕša“ wuspěwa. Z němskimaj hymnomaj so swjatočna hodźina skónči.

Z Marijneje Hwězdy. K našej wčerawšej rozprawje mamy sćěhowace přidać: Po dokładnym přepytowanju je so skónčnje wuslědźiło, zo ličba na ponošku starych khachli w stwičcy „Pod torhožom“ rěka 1629, potajkim su přez 300 lět. Tuž so dźiwać njetrjebamy, zo su za tak dołhi čas dodźeržane khachlicy při torhanju rozpadowałe.

Z Njebjelčic. Zańdźenu njedźelu so tež w našej wosadźe na dostojne wašnje na padnjenych rjekow we swětowej wójnje spominaše. Při dopołdnišich kemšach so cyła wosada za padnjenych modleše. Po kemšach zestupachu so wosadni wokoło pomnika za padnjenych. Wosadny knjez faraŕ Mič a tež wokrjesny burski wjednik bur Šołta z dlěšim rozpominanjom na wuznam padnjenych rjekow za přitomny čas pokazaštaj. Dźěći k tomu dwaj spěwaj zaspěwachu. Škoda jenož, zo při pomniku so ani z jenym serbskim słowčkom na našich padnjenych serbskich synow njespomni. Nichtó sebi nježada, zo so tute swjatočnosće při pomnikach jenož němscy wotměwaja. Zawěsće njeje to tež w zmysłu padnjenych samych, kiž su tež za swoju domiznu do bitwy šli.

S **Wojerez.** (Sświnjaze wiki). Na ßwinjaze wiki bě ßo 170 proßatow pſchihnało. Dokelž bě wulke naprajchowanje, běchu ſa krótki cżaß wſchě proßata roſpſchedate. Placżiſny pohibowachu ßo mjes 12 a 18 hriwnami, ſa wubrane ſkocżata ßo tež wjazy placżeſche.

S **Radſchowka.** Starſchi muž ſ Wojerez je ßo w huſcżinje pſchi Klětnjańſko-Khrjebjańſkej dróſy wobwěßnył. Sſobotu jeho tam namakachu. W naſchej gmejnje je ßo mjes tym cżěło na mary położiło.

S **Klětneho.** Pjatk wjecżor běſche w Tluſtez hoſcżenzu ſhromadźiſna ſeljwjeŕſkeho ſtawa Klětnjanſkeje wjeßneje ſkupiny, kotruž Klětnjanſki wjeßny burſki wjednik nawjedowaſche. Ratarjo ßo ſwjaſachu, ſo wſchitzy hromadźe 9 jutrow lenu w nalěcżu wußyja. Skaſańka ßymjeńtnych běrnow ßo njepſchewjedźe, dokelž ßu ratarjo hižo wſchitzy ſaſtarani. Sa to pak ßo ßymjeńtny wowß ſkaja. Dokelž je wjeßna ſkupina wſchě ßwoje ſawjaſki dopjelniła, móžeſche wjeßny burſki wjednik wopißma ſa to wudźělecż. Po tym wjeßnjanoſta ſkaſanki na domowe cżißłowe tafliczki pſchiſimaſche. Cżi, kiž to hiſchcże dotal njejßu cżinili, maja ßebi je hnydom ſkaſacż. — Kurſus ſa powětrowy ſchkit budźe ßrjedu 11. měrza wjecżor we 8 hodźinach pola Lorzez. Wſchitzy, kiž ßu do ziwilneho powětroweho ſchkita ſarjadowani, maja ßo na nim wobdźělicż. — Poßlednje licżenje ßwini ma w 71 domjaznoſczach ſcżěhowazy wußlědk: Proßata, młódſche hacż 8 njedźel, 54 ſchtuk, młode ßwinje wot 8 njedźel hacż do poł lěta 152 ſchtuk, ranzy 1 lěto a ſtarſche (ßuproſchne ranzy) 3, (njeßuproſchne 1), ßwinje wot poł lěta do 1 lěta 47, wſcho hromadźe 257 ſchtuk. Cżelatow narodźi ßo: w dezembru 16, w januaru 17 a w februaru 12 ſchtuk. — Pſchi ßwjatocżnoſczi ſa padnjenych běchu ßo pſchi prěnich bożich ßłužbach wſchě organiſazije a towaŕſtwa ſeſchłe. Po Božich ßłužbach běſche pola Lorzez ßwjatocżna hodźina, pſchi kotrejž ßo tež na ſhromadne pſchenjeßenje ſ Barlina poßłuchaſche. Po tym ßo pſchi wójnſkim pomniku wěnzy położichu.

S **Niſkeje.** (Wócżko ſhubił.) Tragiſke njeſbožo, pſchi kotrymž dźěłacżeŕ Arnoſcht Bader wócżko ſhubi, ſta ßo w jenym tudyſchim pſchedewſacżu. Hdyž Bader pſchi ßwojich towaŕſchach, kotſiž runje hoźdźe pſchiklepowachu, nimo dźěſche, trjechi jeho želeſna tſchěſka tak njeſbożownje do wócżka, ſo dyrbjachu jeho do Shorjelſkeje kliniki dowjeſcż, hdźež pak ßo njeporadźi, jemu wócżko ſakhowacż.

S **Rěcżiz.** W ßußodnym Nowym Hamru 5lětny ßynk hoſcżenzarja Prietzela pſchi hrajkanju nadobo do rěki padny, a wody jeho wotnjeßechu. Zona jedneho hajnika dźěcżo pſchi Rěcżiſkim hacżenju namaka. Hólcżk bě hižo mortwy.

S **Klěſchiſchcża** (Klettwitz). Wobžarujomne njeſbožo ßo tu ſańdźenu póndźelu ſta. Rataŕ Biarnat Schober chyſche ſe ßwojim 6 mm. teſchinkom wróny tſělecż a běſche ßo tohodla ſady ßadoweho ſchtoma ſkhował. Hdyž ßo Schober měrjeſche, wróny cżeknychu. Na to bróń k ſchtomej pſchiſtaji. Pſchi tym tſělba wutſěli, a wutſěl trjechi Schobera do hłowy. Cżežko ſranjeneho dowjeſechu jeho do khorowinje w Klěſchiſchcżu.

S **Wjaſońzy.** (Wopacżny wjednik ſtandarty.) W p ßlědnimaj měßazomaj wuſtupowaſche w Drježdźanach Wjaſońzy młody muž w uniformje wjednika SA-ſtandarty. Wón běſche hoſcżenzarjow wo worcżiſnu w ſchudźił a tež wotnajeńſki pjenjes njebě płacżił. S je wuſtupowanja ſe wſcheho ſpocżatka wukhadźeſche, ſo wón jebał, kotryž na hrube waſchnje uniformu ſtron nych wotdźělow ſnjewužiwaſche. Jako ſkóſtnika ſaja kr minalna polizija 22lětneho wobydlerja ſe Gomsdorf a woteda jeho ſtatnemu rěcżniſtwu.

S **Drježdźan.** (Morwu namakali.) Pjatk wokoło ½ hodźin wjecżor ßo mordaŕſtwowa kommißija do Młod hole ſady wuſtawa ſa bědnych ſawoła. Tam bě muž pſ tak mjenowaneje „ſtareje dźewjatzy“ žónſke cżěło nama kał, kotremuž běſche ßo krk pſcherěſnył. Ssmjercż je bje dwěla ſ wukrawjenjom naſtała. Niedaloko cżěła nama kachu kuchinſki nóž. Hacż je ßo tu ßamomordaŕſtwo ło abo njeſkutk, njemóžeſche ßo dotal ſwěſcżicż. Morw je něhdźe 22 hacż 28 lět ſtara, 165 zm. wulka, ma ſchě módre wocżi, doſpołne ſuby, połne woblicżo, runy a ſchěrcku brodu. Holza bě woblecżena cżěmnomódr mantl ſ cżornym pliſchowym wobßadkom, módru dra ſ rózojtymi ſpódnimi kholowami, ſchěrymi nohajza cżornymi cżrijemi ſ paſkomaj a cżeŕwjenobrunej ta wej měſzu. Mjeno morweje njeje ſnate.

S **Miſchnja.** (S autom do pſchěrowa padnył.) Jak piatk popołdniu wożobowy wós ſ pſchiwěſchakom ſ Drje dźan pſchikhadźejo nimo ßornikoweje korcżmy jědźeſche, pſchijědźe jemu ſapſchah napſchecżo. So by k ſražen njedóſchło, wjednik auta ſ mozu ſaſpina, pſchi tom pa na mokrej dróſy do wjerhanja pſchindźe. Auto wob łożenje na lěwej ſtronje pſcheraſy a ßo pſchewaliwſch do 3 metry hłubokeje rěki padźe. Wobě wożydle, kotrej běſchtej cżeżzy wobſchkodźenej, dyrbjeſchtej ßo wotwlec

S **Freiberga.** (Falſchneje pſchißahi dla do khłoſtaŕ nje.) Pſchißažny ßud 32 lět ſtareho Małßa Julius Kunzu ſ Kreiſcha dla falſchneje pſchißahi w dwěma pſchipadomaj k 3 lětam khłoſtaŕnje ſaßudźi a jemu 5 lět cżeſtne prawa wotrjekny. 46 lět ſtareho Konrad Kerſtena ſ Noweho Gersdorfa dla ſawjedniſtwa k pacżnej pſchißaſy w 3 padach k 6 lětam khłoſtaŕnje k ſhubjenju cżeſtnych prawow na 8 lět ſaßudźi. Kun běſche ſe ßwojimi wopacżnymi wuprajenjemi k tomu pomhał, ſo Kerſten 2 ziwilnaj prozeßaj doby.

Posledńe politiske powěsće

Sakas ſałoženja nowych zementaŕnjow.

Pſchemyßłowa a wobkhodna komora w Zitawje woſje wja, ſo je ſtatny hoſpodaŕſki miniſter 29. februara 193 ſakas woſjewił, ſ kotrymž ßo ſakaſuje, nowe zementaŕ ſałožicż. Wuwſacżja dyrbja ßo hacż do 1. oktobra 1936 njeho ſkhwalicż. Statny hoſpodaŕſki miniſter je ßebi wo wumjenik, tajke pſchiſwolenja ſ wumjeńenjemi abo ſ ßebitymi pſchedpißami dowolicż. Sa próſtwy wo doſta pſchiſwolenja je woßebity pucż pſchedpißany. Bliżſche formazije wo tym pſchemyßłowa wobkhodna komora w tawje podawa.

Cżěſkoßłowakſki miniſterſki pſchedßyda Hodža ßo do Wina podał.

Cżěſkoßłowakſki miniſterſki pſchedßyda Hodža je nje dźelu wjecżor ſ Prahi do Wina wotjěł.

25 ßmjertnych woporow pſchi lawinowym njeſbožu we Kaſchměru.

Hižo ſaſchły tydźeń běchu někotſi jendźelſzy offizěroſ pſchi běhanju na ßněhakach we wjecżornym dźělu hory Kaſchměr ſ lawinu nahłu ßmjercż namakali. Něko woſjewja, ſo je w ßamßnej krajinje dalſchich 25 lud ſ nowej lawinu ſahinyło. Lawina ßo w bliſkoſczi Titwal wotwali. Dotal 18 cżěłow ſe ßněha wuhrje bachu.

Towaŕstwowske powěstniki.

Lichań. „Zernička“ ma štwórtk 12. měrca pola Teu richec w Hućinje hłownu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw ma přitomny być.

Minakał. Towaŕstwo „Statok“ ma njedźelu wječor w 7 hodź. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu we wjesnym hosćencu. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) spěwa njedźelu wječor we wosmich pola Natušec w Kukowje.

Kajkiž je wusyw
tajke su žnč
Tehodla wozjew twoje dobre symjenja,
kiž maš na předań, z nawěštkom w
Serbskich Nowinach

Dźěćelowe
symjo
[422
předawa
Jurij Lensch w Njebjelčicach

Lěhaŕnje
Jědźeŕnje
Kuchinje
Jednotl. mebje
Wulki wubjerk
Přijimam mandź. požčonki
Blidaŕski mištr.
Händchen
mebłowa wikowarnja w Budyšinje
na Lubijskej drozy 17
120

Nyšpory
za póstny čas
10 pj.
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Spěwaŕske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a 'ež
najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Kašćowy skład
na Kotołskej hasy 2 / Tel.
H. Oswald
tyšeŕski mištr. Rěču serbski

Přiloha
k čisłu 59

SERBSKE NOWINY

Wutoru
10. měrca
1936

Wulki lós . . .

Ssedźu w czahu, kiž mje jako wróćo do Budyſchina wjeſe. Bě hižo wjeczor, tuž mi, kaž tež druhim puczowazym wonkownoſcź niczo njepokiczeſche. Kaž to wjeczor je, ßu ſtawy ſprózne. K tomu dopomha hiſchcze pſchijomna czopłota železniſkeho woſa, ſo bórſy woczi w ſpanje ßo ſandźeliſchtej. Jako czah na bližſchej ſtaziji ſaſta, ſaſtupi do mojeho wotdźěla mužki, na kotrehož mobliczu widźach, ſo je dobry bjeſadnik. Tohodla ßo hnydom ſ nim do rěczow dach. Woprawdźe ßo njeběch mylił, bórſy běchmoj w najlěpſchej bjeſadźe. Pſchi tym pytnych, ſo ßmój wobaj pſchiwiſnikaj hracza lotterije, jenož ſ tym rosdźělom, ſo tamny hižo hraje na wſchě dwazeczi lět, ja pak běch hižo pola ſcheſteho njewuſpěchneho czehnjenja ſcheřpnoſcź ſhubił. Wěſo wſchak tamny tež hiſchcze njebě niczo dobył, ale jeho wutrajnoſcź bu tola na jene waſchnje mytowana, a tuto myto ßo jemu na hódne waſchnje doſta.

Kaž pola lotterije je, doſtanjeſch kóždy ras po njewuſpěchnym czehnjenju wot běrza lotterije ſczěhowazy liſczik:

Czeſczeny knježe!

Wobžaruju, ſo njemóžu Wam tón ras hiſchcze někajke dobycze ſdźělicź. Njedajcze pak ßo tohodla wottraſchicź, ale troſchtujcze ßo ſtajnje ſe ſtarej wěrnoſczu: Wutrajnoſcź wjedźe k wuſpěchej!

Pſchi poſlednim czehnjenju pak tuta powěſcź na njeſwuczene waſchnje wuwoſta. Město toho pſchiúdźe ras pſchipołdnju lotterijowy běrz woßobinßzy, ſo by ßbožownemu hrajerjej ſdźělił hłowne dobycze. Wěſo pſchi tym naſpomni, ſo doſtanje hakle pjenjeſy potom, hdyž je wuſchla ofizielna liczina dobyczow.

Na njebožo bě runje jeho ßußodźina pola njeho, jako běrz ſ tutej powěſczu pſchiúdźe. Wěſo bě jemu dyrbjała pſchißahacź, ſo budźe wo tym wſchěm mjelczecź.

„Na městnje chzu wumrěcź, jeli jeniczke ßłowczko wo tym rjeknu", pſchißahaſche ßußodźina.

Jako žona wotendźe, wopraſcha ßo ßwojeje žony, hacž je pytka, kak mało ßo wo tutu powěſcź ſajimuje. Jeho žona pak ßo ſaßmjawſchi, rjekny: „Njemudry człowjecze! — Hubu je ßebi dyrbjała ſadźerżecź, tak jej kłěny běžachu ſ luteje wczipnoſcze." Potajkim ßebi te ſeny wěrja we ßwojej wczipnoſczi. Je najſkerje tak, ſo je jena tak dobra kaž druha. Hewak njeby tola zyły ßwět wo kóždej maliczkoſczi wědźał. Tohodla pak niczo ſa ßo. To jenož tak pſchiwódla.

Na ſajtra wědźeſche woprawdźe zyła wjeß wo tutej wězy. Potajkim je ßußodźina tola rěczała a tak wumrěła. Tohodla daſche jej naſch dobyczeř wěnz donjeſcź, mjenjo, ſo je woprawdźe wumrěła. Jako pak ſahrodniſki wuczobnik wěnz pſchinjeße, pſchiúdźe ſemrěta ßama a jeho bjes mała ſ wěnzom po ſkhodźe dele ſchmórny, njebyli wuczobnik jeno tak ſpěſchny był. Potom pſchiúdźe liſtnoſcheř a ſ tym ſapoczinaſche ßo ſa ßbožowneho-njeßbožowneho woprawdźitny pucź czeřpjenja. Prěni liſt, kiž woczini — naczeřwjeń papjera, kotraž ßłódku wónj ßaraſche, — bě lehka ruczka napißała. W nim ſtejeſche tole:

Lubowany mojeje wutroby!

Jeli pytacže ßbožo dobreho mandźelſtwa, ßym, kaž žona druha, ſa Waß ſtworjena. Pjenjes drje nimam, ſa to pak tamnu weßebnu podwolnu lubośćź, kiž je idealny charakter kóždeje mandźelſkeje. Je-li Wam na wěrnym ßbožu ſaležane, ſdźělcže mi rosßud Waſchje ſłoteje wutroby.

Druhi liſt pokhadźeſche wot ßławneho wunamakarja a zenija a rěkaſche tale:

Sbožowny człowjecze!

Sczé dobył wjele pjenjes. Ssym mjenujzy něſchto wulke wunamakał, ale trjebam k tomu někajke dwazeczi tyßaz kapitala. Jedna ßo tu mjenujzy wo khornarjowy knefl, kiž ßo w czmi ßwěczi. Njebudźe potom wjazy trjeba, ſo młody pachol, hdyž chze wjeczor khětſje k lubzy dónicź, knefl pod ložom a druhdźe pyta, ně, mój knefl ßo ßwěczi a ßo lohzy namaka. Krasna to wěz, njewěrno? Pokazcže ßo jako ſnědować wědomoſcže a póſczelcže mi hnydom 20 000 hriwnow.

Tſeczi liſt bě ſkónczn je jenož ſ wołojnikom pißany:

Nje'niczomny kapitaliſta!

Jeli dźenßa wjeczor njepołožicže 50 000 hriwnow do blachoweje tyſy w czrjopjenzu, ſlecźi Waſch dom do powětra.

Tutón liſt mojeho bjeſadnika najmjenje ſajimowaſche, dokelž khěža, w kotrejž bydleſche, njeßłuſcha dozyła jemu a wjeczor, na kotrymž dyrbjeſche ßo to ſtacź, chzyſche pſchebywacź po ſwuczenym waſchnju w korczmje. Potom pſchikhadźachu pomału prěni woßobinßzy gratulanczja. To bě jedyn wěſty Nora. Wopſchikahacź mohł, ſo tutoho człowjeka njeſnaje, ale Nora pſchi tym woſta, ſo ſtaj pſched dołhimi lětami jenej a tej ßamej holiczzy na žeńtwu jěſdźiłoj. Wěſo to žadyn ſ njeju njewědźeſche. Pſchipadnje pak jónu wobaj nadobo pſchijědźeſchtaj. So ßo pſchi tym ważne wězy ſtawachu, móžemy ßej myßlicź. Wot toho czaßa ßo wobaj wjazy njewidźeſchtaj abo ßo widźecź njechaſchtaj. Nětko pak pſchiúdźe proßycź wo mału podpjeru. Woprawdźe njeje ßebi mój bjeſadnik ženje myßlił, ſo ma telko pſchecželow. Na druhi dźeń pſchiúdźe liſtowy ſ wulkim korbom połny liſtow. Hnydom ſchtyri ſta žeńtwowych liſtow; tſiſta finanznych próſtwow ſe ſtrony nuſuczeřpjaznych wunamakarjow; dwě ſczě napraſchowanjow ludźi, kiž chzychu ſ jeho pjenjeſami na prawe wunoſchne waſchnje hoſpodaricź; ſto wužadanſkich liſtow, ſ kotrymiž hacž do 100 000 hriwnow žadachu; na wſchě połſta napraſchowanjow twarſkich miſchtrow, hacž ßměli jeho khěžu — kiž pak dozyła jeho njeběſche — ponowicź. Mjes tutej mnohoſczu liſtow bě tež jedyn wot žónſkeje, kiž chzyſche jeho nawuczicź najdróžſche a najßłódniſche delikateßy jěſcź. Hiſchcze jedyn liſt wot firmy ſ próſtwu, jeli jónu wumrěje, ßo jeniczzy tutej dacź pohrjebacź.

Poſdźe wjeczor ſkónczne bě hotowy ſ czitanjom telko liſtow. We hłowje jemu brunczeſche, jako by jeho jiſtwa była połna mejſkich brukow. Byrnjež bóle wóczzy ſaczinjał, njemóžeſche tola wußnycź. Woprawdźe ſrudna bě to nóz ſa njeho. Jako naſajtra ßo ſkónczne ſhraba a ſtany, klapaſche hižo ſaßo liſtowy wo khěžine durje, ſo by jemu ſaßo wulki korb połny liſtow wotedał. Tute ani njewoczinjwſchi, jenož wonka wobhladawſchi, je jedyn ſa druhim do khachlow tykaſche a ßebi ßwój ranſchi kofej ſ nimi ſwari. Pſched dworom pak hromadźachu ßo proſcherjo a dundazy, jako chzyli pſchi ßwětkym dnju tutoho poſdacžneho bohaczka wuklukacź.

We ßwojim ſadwělowanju telegrafowaſche na ßwojeho pſcheczela we wulkim měſcźe, hacž nima ſa njeho mału ſtwiczku a czwak kuchinje. Ale tuto wo pomoz wołanje ani wjazy trjeba njebě! Bě hižo wumoženy. Mjes liſtami namaka tež jedyn wot ſarjadniſtwa lotterije, ſ kotrymž jemu ſdźěli, ſo je nětko ofizielna liczina wuſchła. Bohužel je ßo pſchi jeho czißle pſchedběžneje liczjiny mały czißchczeřſki ſmylk ſtał, ſchtož chzył jim wodacź.

„Tola njedajcze ßo wottraſchicź", piſa běrz ßobuczuczciwje a troſchtujo, „ale dźiwajcze na ſtaru wěrnoſcź: Wutrajnoſcź wjedźe k wuſpěchej!" Bj. W.

Přilopk

Sapalerja bróžnjow w Eislebenſkim wokrjeßu popadnyli.

We Wimmelburku pola Eislebena móžachu ſkónczne njeknicžomneho ſapalerja ſwěczicź a ſajecź, kiž bě w tamniſchej wokolinje 5 ras bróžnje ſapalił. Jedna ßo wo wohnje we Wimmelburku, Greisfeldźe, Eislebenje a Helbrje. Skóſtnik je 31lětny Jan Blaueg. Wuſna ßo wſchěch 5 ſapalenjow a wudawaſche, ſo je wohnje ſałožił, ſo by ßebi nutskownu radoſcź ſ tym pſchihotował.

Poczeſczenje dweju 100lětneju.

Wjednik a kanzler je Angelu Niemanowu w Cloppenburgu a něhduſcheho krawza Alberta Hórku we Wuppertalu pſchi pſchiležnoſczi dozpěcza 100. lěta žiwjenja woßobinßzy ßbožopſchecza wuprajił a jimaj czeſtny dar pſchipóßłał.

Njewſchědne ßamomordaŕſtwo.

Na njewſchědne waſchnje je w Kopenhagenu běrowowy pſchiſtajeńz ßamomordaŕſtwo ſkucził. Słowni ſaſtojnizy pytnychu we ßwobodnym pſchiſtawje, kak koleßaŕ ſ połnej mozu ſ jěſdnym kołom do wody w pſchiſtawje ſajědźe. Mjes tym ſo jedyn ſaſtojnik wukhowaŕſku ſtražu ſawoła, ſtejeſche druhi ſ wukhowaŕſkim pažom pſchi ßamym městnje, ſo by jón koleßarjej pſchiczißnył, hdyž ßo ſaßo nad wodu wobjewi. Saſtojnik pak podarmo czakaſche, a hdyž po połhodźinſkim prózowanju koleßarjowe

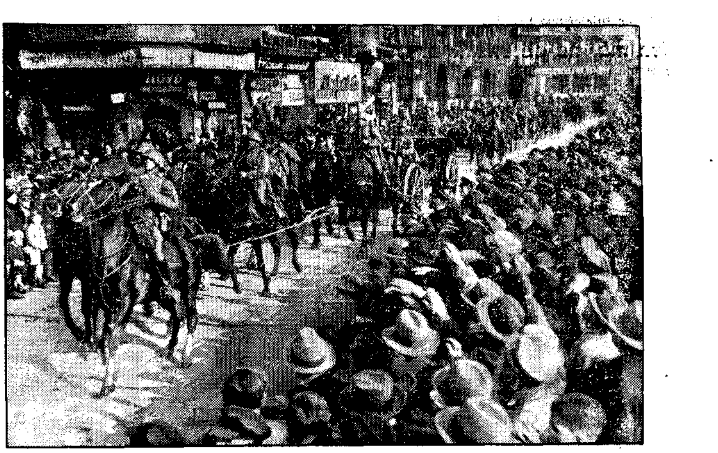

Wójſko ſaczehnje do Düſſeldorfa. Wobydleřſtwo wojakow ſ radoſczu wita. (Weltbild, M.)

Bobak:

Skoplje

(1. Pokračowanje.)

Běle ranje je dawno hižo doswitało nad Wardarskej runinu. Hižo khětro wysoko steji Bože słónčko na módrym njebju a powětr z horcotu liboce nad hasami města Skoplja. Sewjerjan, kiž bě dawno hižo někak so zwučił na polnócnu nazymu, tu nadeńdźe překwapjeny přecy hišće ćopłe lěće a jeho woči slepi błyšć a swětłosć južneho słónca.

Tola najebać horcotu je hobr Ljubotin, najwyšša hora wulkotneje Šarplaniny sej bělu sněžnu čapku stajił na swoju 2500 m wysoku hłowu.

Wodnjo město Skoplje pokazuje khětro hinaše wobličo dyžli w nocy. Ani w nowym dźělu města nětko srjedźnoeuropscy zdrasćeni ludźo přewahu nimaju. Lud ze stareho města we swojich pisanych drastach woživja hasy a pisany wobraz hišće dowupjelnjeja wjesnjenjo z wokoliny města.

Hdyž sej nowe město tak wo dnjo prawje wohladam, pozhubjuje wono khětro moje sympatije. Skopljenjo dźě so hordźa ze spěšnym postupom a doprědkarjenjom swojeho města, tola sej snadź ani njejsu wědomi, zo tuto modernizowanje so sta na škody rjanosće. Architekća su swěru napodobnili wšě wohidnosće srjedźnoeuropskich městow, su so prócowali tu zaměsćić wšitko to, čehož so w druhich krajach dawno hižo hańbuja a tam wostronjeja. Najhrózbniše twarjenje je na lokomotivu podobny „Oficěrski dom" nad Wardarom. A při tym su architekća runje tu w južnej Serbskej měli telko překrasnych přikładow dobreje ludoweje a stareje wuměłskeje architektury. Stary twarski styl Makedonskeje móhł so zbožownje nałožować tež při monumentalnych twarjenjach.

Wopušću ćěkajo zwohidźene nowe město a so podam na stary móst, kiž zwjaza stare město z nowym. Móst so dźě mjenuje Dušanowy móst, ale wón dźě pokhadźa z pozdźišich turkowskich časow. Podobna wěc je to z wobtwjerdźenymi kasarnami wysoko na skale nad Wardarom. Mjenuja so dźě tež Dušanowy hród, ale je to jenož turkowska twjerdźizna, z kotrejž za čas njewólnistwa turkowska wobsadka słowjanski lud kruće pod kwaklu dźeržeše.

Z doby serbskeho kěžora Dušana Sylneho je so w měsće samym scyła jenož mało pomnikow zakhowało. Je to dźě jenož sławny „Kuršumli-han", wobšěrna a pyšna hospoda, kotruž sej w srjedźnym wěku natwarichu wikowarjo z Dubrownika.

Druhe narody, kiž tu běchu před Słowjanami, běchu w tym nastupanju zbožowniše. Tak ilirscy prawobydlerjo zemje a załožerjo města su wotkazali mjeno města Scupi, kiž so pozdźišo jenož mało přetwari do bołhaŕskeho Skopja, turkowskeho Üsküba a serbskeho Skoplja. Romjenjo, kiž za Ilirami 500 lět tu knježachu, zawostajichu jako swědka swojeho přebywanja wulkotny dwanaće kilometrow dołhi wodowod . . .

Přešedši móst pytnješ na tamnym brjozy Wardara hobrski šćokowc. Je tam stał hobrski dub, na kotryž Turkojo wobwěšachu słowjanskich zběžkarjow. Pomjatny štom su wotrubali a pódla njeho postajili pomnik padnjenych rjekow, kiž je tak bjeztróštny ze swojej njeleposću, zo zelene wijate rostliny spytaju sobuželnosćiwje zawodźeć tutu skepsanku.

*

Nětko sym w starym měsće a někak wodychnu. Rjane běle domčki, natwarjene po starym makedonskim wašnju. Nizke štyribočne třěchi, kryte ze samymi zastarskimi čerwjenymi žłobojcami, nad kotrymiž so pozběhuja běle wěžičkojte wuhnje. Wokna su napadnje wulke, tola husto drjewjana lěsyca wobara wćipnemu wóčku přistup. Muslman, cuzemu njepopřeje pohladnjenja do swojeje domjacnosće. Rjanosć twarjenjow hišće přisporjeja šwarne wutwarki a kryte khódby. Tu měli a mohli nowočasni architekća wuknyć, zo njebychu zwohidźili južnoserbske města z njemóžnymi twarjenjemi!

czěko wuczahnychu, ßo wupokaſa, ſo běſche ßo njeſbožowny ke koleßu pſchiwjaſał, ſo by zyle wěſty był, ſo ßo jeho ßamomordaŕſki wotpohlad tež poradźi.

Ssurowe mordaŕſtwo na Ssowjetſkoruſkim parniku.

Ssowjetſko-ruſke nowiny piſaju ſnowa wo politiſkim mordaŕſtwu, ſ kotrehož ßo da jaßnje ſpóſnacź wulke roshorjenje, kotrež je Stachanowſka pohonjowaza methoda wuwołała. Po tutych powěſczach ßu matroſojo jedneho parnika w Baku ßwojeho nawodźowarja ſkónzowali, kotryž běſche ßo ſe ßwojim pohonjowanjom wſchěm łódźnikam ſwohidźił. Jeho ſ parnikoweje łubje do maſchinſkeje měſtnoſcźe ſtorczichu, polachu jeho ſ petrolejom a ſpalichu jeho potom w tepjeŕni. Jedyn ſ matroſow ßo tehodla ſatſěli, druhi ßo ſ wjeleletnej khłoſtaŕnju pokhłoſta.

Wulke rosbuchnjenje w italſkej fabrizy motorow.

We wulkej Mailandſkej fabrizy autowow a lětadłowych motorow Iſota-Faſchini ßo ßobotu rano ½5 hodźin wulke rosbuchnjenje ſta. 15 morwych dotal ſ roswalinow wuczahnychu. Liczba wonorow ßo najſkerje hiſchcźe powjetſchi. Rosbuchnjenje ßo w tajazym kótle ſ wulkim wuſkonrjenjom płomjenjow ſta. Twarjenje, w kotrymž kotoł ſtejeſche, ßo dospołnje ſniczi. Druhe wotdźělenja fabriki ßo pſchi tym njewobſchkodźichu. Luſk běſche 15 kilometrow daloko ßłyſchecź. Hólczeza, kotryž běſche w bliſkoſczi, ſraſy powětrowy ſtork 10 metrow daloko. Pſchiczina rosbuchnjenja njeje hiſchcźe wujaßnjena.

[illegible] w Schpaniſkej. — 3 morwi.

W Puebla de Almoradiel pola Toleda pſchi pohrjebje faſchiſtow, kotrychž běchu markſiſtojo ſatſělili, k nowej krawnej tſěleńzy dóńdźe, pſchi kotrejž buſchtej 2 woſobje morjenej. Tež w Madridźe do 3 faſchiſtiſkich dźěłaczerjow, hdyž dźěłowe měſtno wopuſchczichu, wot ſady tſělachu. Jedyn ſ nich bu morjeny, 2 ſranjenaj.

4 morwi pſchi rosbuchnjenju kótła.

W Manreſa w Schpaniſkej w jenej ßukelni kotoł rosbuchny. Pſchi tym ßo wulki dźěl fabriki dospołnje ſniczi. S rosnadankow dotal 4 morwych a 3 czěžkoſranjenych wuczahnychu. 2 dźěłaczerjej ſtaj hiſchcźe njenamakanej. Ma ßo ſa to, ſo ſtaj tež wonaj morwaj.

Wulke ßněhowe kataſtrofy w Schpaniſkej. — Zyle wſy ſawěte, autowe kolonny w ßněſy tczaze woſtate.

Se wſchelakich krajinow Schpaniſkeje pſchikhadźeja powěſcźe wo wurjadnych ßněhowych mjeczelach, kotrež ßu wobkhad na dróhach a kolijach nimale dospołnje ſnjemóžnike. W Leonſkej provinzy ßu někotre wſy hižo někotre dny dołho wot wſchěch ſwjſkow wotrějnjeni. Pola Banus wujědźe na moſcźe wulkeho ßněha dla pomozny czah ſ dwěmaj lokomotivomaj ſ kolijow. Jedyn ſe železniſkich woſow, na kotrymž běchu ßněhowe płuhi nakładźene, do rěki padny. Na ſtatnej dróſy mjes Villancaſtin a Vigo je hižo 5 dnjow dołho 25 automobilow ſe ßněhom ſawětych a bjes kóždeho ſwjſka ſ ludźimi. Pola Lugo tohorunja 7 czěžitych autow ſ myku hižo někotre dny dołho w ßněſy tczazy leži. W Ovido liczi ßo ſ tym, ſo wobnowjenje wſchěch ſwjſkow ſ provinzu budźe někotre dny tracź a ſo nowiny ſ Madrida hakle ſa někotre dny do měſta pſchińdu.

Schpaniſzy kommuniſtojo ßu němſku khorhoj wonjeczeſczili.

W Cadizu ßu njedźelu pſchipołdniu kommuniſtojo khorhoj ſ hokatym kſchižom ſ tamniſcheho němſkeho konſulatneho twarjenja dele ſtorhnyli a roſtorhali. Hižo někotre hodźiny po woſjewjenju tuteho podawka němſki póßłanz w Madridźe pola ſchpaniſkeho ſtatn. miniſterſtwa dla tuteho podawka ſakroczi, doſczczinjenje žadaſche a proſcheſche wo ßylniſche ſchkitanje hamtſkich němſkich ſaſtupjeŕſtwow w Schpaniſkej. Němſki konſul w Cadizu je pola gouverneura tehorunja proteſt ſapołožił. We Madridźe, hdźež k demonſtrazijam ſdźěła uniformowanych kommuniſtow dóńdźe, kotſiž internazionalu ſpěwachu, a bjes pſcheſtacźa ßławjaze a hanjaze kſchiki wunjeßechu, ßo hromady kommuniſtow ſběžachu.

Na Koreji ßo lětadłowa hala ſ 11 japanſkimi lětadłami ſpaliła.

Wulku japanſku lětadłowu halu na lětaniſchczu we Seoulu na połkupje Koreji je ßobotu rano wulkowohen potrjechił. 9 japanſkich jednoßydłatych wojeŕſkich lětadło a 2 wobkhadnej lětadle, kóžde ſa 10 woßobow, ßo ſpalichu. Wěcna ſchkoda je jara wulka.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 9. měrza 1936.

Narodźenja: 5. 3. Bjedrichej Auguſtej Nyczej, technikej, ßyn. — 8. 3. Kurtej Hanſej Reinwardtej, ſtražmiſchtrej w Naumburgu, ßyn. — Kurtej Erichej Piſchlej, feldweblej, ßyn. — 9. 3. Korli Makſej Mlaſowſkemu, montěrej, ßyn.

Wumrěli ßu: 7. 3. Arnoſcht Emil Sſwora, fabrikſki dźěłaczeŕ, 54 lět. — Frieda Elſa Guczina rodź. Gumewaldez, mandźelſka železniſkeho inſpektora, 47 lět. — 8. 3. Johanna Auguſta Strjelina rodź. Auguſtez, wudowa po wothladarju kolijow, 77 lět.

Swěrowałoj ſtaj ßo: 9. 3. Kurt Fryz Adler, pianiſt a Hilža Auguſta Lengowſkez, pomozniza, wobaj w Budyſchinje.

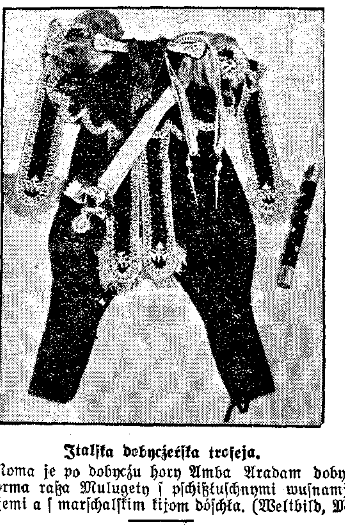

Italſka dobyczeŕſka trofeja.
Do Roma je po dobyczu hory Amba Aradam dobyta uniforma raßa Mulugety ſ pſchißłuſchnymi wuſnamjenjenjemi a ſ marſchalſkim kijom dóſchła. (Weltbild, M.)

Abeſſynſki wójnſki miniſter wumrěł.
Ras Mulugeta, abeſſynſki wójnſki miniſter a ſnaty wójwoda, je po hamtſkim woſjewjenju wumrěł. Po wěſtych powěſczach je na ſczěhwkach ſranjenjow wumrěł, kotrež běſche pſchi Amba Aradſchi poczeŕpił, hdźež jeho wójſko czěžku porazku poczeŕpi. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

Sport

Hdyž tež běchu njedźelu w ſakſkej župnej liſy kopańzy poſtajene, měješche jena ſ nich tola wo wužnam. W dypkowej hri mjes Sportfreunde 01 a Planitz mohło ßo wo tym rosßudźicź, ſo w pſchi 2 Drježdźanſkej mužſtwje we wokrjeſnej rjadowni hrajetej. Tola tuto rosßudźenje ßo ſ dobyczom dźanſkich 2 : 1 wotſtorczi. Móže-li SC Planitz poßlednje ſetkanje ſ VfB Lipſk dobycź, Drježdźanſzy wupadnu. Shubi-li pak tutu hru abo ſhubi-li tež jedyn dypk, ſměja Drježdźanſzy w pſchichodnym mužſtwa w župnej liſy.

Wuſlědki:

Sportfreunde 01 pſchecziwo SC Planitz 2 : 1 (1 : 1).
BC Hartha pſchecziwo Dresdenſia 4 : 2 (2 : 0).
PSV Kamjeniza pſchecziwo Wacker Lipſk 5 : 2.
Drježdźanſki Sportklub pſchecziwo Eintracht Frankobr 3 : 1 (1 : 1).
Gutsmuts pſchecziwo Rieſaer Sportverein 2 : 0 (2 : 0).

Wuſlědki we wokrjeſu:

Südweſt pſchecziwo Sachſen 1 : 1.
Sportfreunde Freiberg pſchecziwo 08 Biſkopizy 3 : 2.
Sportluſt Zitawa pſchecziwo VfB 03 Drježdźany 2 : 4 (0 : 2).
W mjeſykrajnej hrě Franzowſka pſchecziwo Belgiſkej doby Franzowſka 3 : 0 (1 : 0).

Hamtske woziewjenie z Budyšina

Die von der Seidauer Straße abzweigenden Gaſſen, die im Volksmunde „Branntweingaſſe“, „Am Schleierberg“ und „Mühlgäßchen“ genannt werden, führen dieſen Namen auch amtlich.

Der von der Kreuzung Seidauer Straße/Salzenforſter Straße abzweigende Weg bis zum Proitſchenberg, der von dem nach dem Proitſchenberg führenden Stu wird in **Fichteſchulweg** umbenannt.

Der Zugangsweg (zu 3 anliegenden Grundſtücken), der von dem na chdem Proitſchenberg führenden Stufenwege abzweigt und bisher zur Seidauer Straße rechnete, wird nach wie vor zur Seidauer Straße gerechnet.

Bautzen, 9. 3. 1936. **Der Oberbürgermeiſter.**

Pokiwy pyskej a pjeru

Sühnekreuz pokutny křiž (kajkež při pućach mjeńtne steja)
Sumpfschildkröte želwja, žołwja
suprosna (swinja — wot prosatow, nic: suprošna prošenja)
susod a susodec dźěći (nic: susodźic). Su-sod sobu-sedźacy na jenym městnje. Podobnje: s žoh, dokelž so sobu žaha, pali — subožny sućelna kruwa, suprosna swinja atd.
Süßhahn słódkuš, słódkula
swěca bě zwoprědka jenož to, štož je nětko swěčk tohodla při swěcy sedźo předźechu. Nětko je ca kóždе dźěłane swětło, na př. łampowe. Wodn abo za swětło bei Tageslicht
swědk a swědcy (nic: swědkojo). Zdónk słowa je „w da“; přetož „swěděčić“ móže jeno, štóž něšto „w a štóž móže po „swědomju“ zamołwić.
swěćimy, prjedy pak zaswěćamy, to rěka čini **swět-ło**, z tym rosswěća so stwa„ dom, dwór, Podobnje so ćma w čłowječim duchu **wo-swě** z wučbu, tute woswjećenje rěka tuž **woswět** (Aufklärung — čěski osvěta, pólski oswiata).
swětła bróžnja leere Scheune
swinje mamy, ale **swinju** nic, a tola smy swin měli, hewak dźě bychmy tež swini njeměli. nja je ranca (štož pak je němske słowo z nowiše časa w serbšćinje). Drobne dźěći to wědźa, wul to zabudu.
swinjo „rjechta‘, krjeptałe swinjo korči Rjechta wot „rjech rjceh rjech“, kaž w narod pěsni.
swjedźeń = swjatdźeń = swjaty dźeń
swjeŕbi će koža (nic: ći)
Swójbne mjena (serbske) pokazuja na našich wót a) rjemjesła, b) zastojnstwa, c) zamoženje d) ne samownosće, e) přim ena (wudma, žorty) zwěrinu, g) rostlinstwo, h) sydlišćo a pokhod. kłady: a) krawc, krawčik šc kowaŕ(k), wjazaŕ słomjanych třěchow (Wese lěpjeŕ (lěpjeńcow — Lippert), smoleŕ (sudow Schmaler, Schmoller), ryk, běbrak abo běbr (kiž běbry abo bobry łowješo), here (H win(i)caŕ, winaŕ — b) šołta, rychtaŕ = sud běrk (Berg! Birke! = Steuereinnehmer, nic h brěza!) — c) knjez, knježk, pan, kmjeć (z cy lanom — Lehn), połleńk, khěžnik — d) bělk, nak, Janak (= wulki Jan), Mróźak (= wulk broz), małik, šěrak, kusk, sušk, bobola, M (wulki Mět = Měrćin) — e) Hawštynk (mały gustin, Hausding!!), kral, bamž, wjeŕch (Wier biskop, wobza (woboza), Wjela a Wjels (= Wj sław) — f) liška, kóčka, konik, cyž (= třěž = ły kralik), kokot (= Seckert), sokora (Sick wrobl — g) hejduška, worjech, dub — h) polan polak (= na polu), ra (= na kóncu), k a nowka atd.
swoje (nic: to swoje). Kóždemu swoje. Swój k swo mu. Zo by kóždy na swoje přišoł.
Syběrska.
sydom a sedm, sydma a sedma.
Synkopy (skróćenja): tajati bu tać, kajati bu k stojati bu stać, krajati bu krać atd. „Swak“ drje je „swojak“.

Po hasach knježi čiłe a pisane žiwjenje. Běločeŕwjeny horjan z blizkeje Crneje Gory wjedźe za sobu cyły zastup wósłow, nakładowanych z drjewom. Crnogorjanski zhorda kroča w ćežkej bohaće wušiwanej drasće, w kotrejž běła a čorna barba matej přewahu. Samotny pop so powažnje pohibuje ze swojimi dołhimi włosami a dołhej brodu dopominajo na bibliskeho japoštoła. Tu a tam widźiš hobrske postawy šwižnych Albancow. Jich drasta je poměrnje jednora: běła, šěra a na čorń bruna. Nihdy pak njepobrachuje nizka běła kapička na hłowje. Khwataju tu nimo zróstne cyganki, klepotajo khodźo we swojich něžnych, wysokopjeńkatych drjewjančkach. Jako horliwe muslmanki khodźa wězo w kholowach, tola sej wobličo njezašlewjerjuja, štož ma so wobžarować, dokelž wosebje starše maju wobličo wohidne a zmoršćene kaž sušeńku. Turkowki su swědomićiši. Wobličo maju zababjene z hustym čornym šlewjerjom a ćěło zwohidźene ze šěrokej měchojtej čornej drastu. Ale marne su tola. Zespody suknički wukukaju na něžnymaj nóžkomaj pyšnej židźanej nohajcy a so zyboleštej najelegantnišej stupničkaj. Jěwa Jěwa wostanje! Wuhladach wěriwych Turkow w ćěmnočeŕwjenych fezach a mjez nimi khodźa z khutnym wobličom hodźojo — turkowscy duchowni, kiž z waha stupaju pod bělym turbańom na hłowje. Z nimo měrje pisanymi drastami wuznamjenjeja so wjesnjenjo ze Skopskeje runiny. Hišće tu maš hordych španiskich židow, kiž w ničim njedopominaju na swojich narańšich bratrow, přetož maju na sebi něšto šlachotneho, nježidowskeho, skoro bych rjekł zemjanskeho . . .

*

Wusynješ so w turkowskej kofejowni srjedź „čaršije“ a zahladnješ so z lačnymaj wočomaj do wšeje teje pisanosće. Nichtó će zańč nima, nichtó će njewobćežuje ani z nawalnej wćipnosću, kaž to bywa wašnje w druhich krajach. Nihdźe njejsym nadešoł telko taktnosće a zdwórliwosće před cuzbnikom w „dźiwjej“ Makedonskej . . .

Wokoło wušow šumi mjeŕwjeńca rěčow tych wšelakorych narodnosćow, kiž wobydleja hłowne město Južneje Serbskeje. Do hary čłowjeskich hłosow měša so hijanje wósłow, bječenje wowcow, kiž turkowski pastyŕ nimo ćěri a z třěchow dźamijow a hanow (hospodow) haruje kjawčenje njeličomnych kawkow. Šwjerče su nětko někak womjelkłe, ale zastupjeja je ze swojim kurkotanjom směchule. Husto wohladnješ tu a tam na woknach a pod třěchami tute płowe hołbje, kiž je Turka sobu přiwjedł z narańšeho kraja a zasydlił wšudźe tam, hdźež wobydla balkanske město.

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čiśći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 60 Budyšin — Srjedu 11. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Jendźelska radu Zwjazka ludow do Londona přeprosyła

Kaž je ßo w Pariſu hamtſzy woſjewiło, ßu ßo Locarnſke mozy dojednale a wobſamkle, ſo chzedźa ſchtwórtk w Londonje ſe ßwojim rosrěcžowanjom pokracžowacž. Nimo teho je jendźelſke knježeřſtwo pſchedßydu rady Swjaſka ludow namołwiło, ſo by pſchichodne poßedźenje rady Swjaſka ludow tehorunja do Londona pſchepołožił. Wocžakuje ßo, ſo ßo rada Swjaſka ludow pſchichodnu ßobotu w Londonje ſeńdźe a ßo k rosrěcžowanju Locarnſkich mozow pſchiłamknje.

Wubjerk tſinacžoch w Genſu je ßo wotſtorcžił, dóniž ßo jednanja w Londonje njeſkóncža. Wubjerk ßo najſkerje hałle pſchichodny tydźeń ſaßo ſwoła.

Franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin ßo ſchtwórtk do Londona poda, hdźež ßo jednanje podpiſzařſkich mozow Locarnſkeho ſrěcženja popołdnju w 4 hodźinach ſaßo ſapocžnje. Italſku budźe pſchi Londonſkich rosrěcžowanjach najſkerje italſki póßlanz w Londonje Grandi ſaſtupowacž. Za Belgiſku ßo miniſterſki preſident van Zeeland na jednanju wobdźěli. **Jednanja w Pariſu ßu wutoru wjecžor wot ½9 do ¼10 hodźin po naſchim cžaßu trałe.**

Wo rosrěcžowanju podpiſzarjow Locarnſkeho ſrěcženja, kiž je ßo wutoru w Pariſu wotměło, je ßo hamtſzy woſjewiło, ſo je Flandin, hdyž běſche ſaſtupjerjow podpiſzařſkich a rukowańſkich mozow powitał, rosłožił, ſo ma konferenza jenož k ſdźělenju powěſcžow ßłužicž a ſwěſcžicž, kajke je europſke położenje. Wón je pſchiſpomnił, ſo ßo pſchi jednanju žana reſoluzija njenamjetuje a ßo niczo njerosßudźi, dóniž ßo rada Swjaſka ludow njeſeńdźe. Hdyž běſche franzowſki ſwonkowny miniſter waſchnje jednanjow woſjewił, ßu jenotliwi ſaſtupjerjo ſtejiſchcžo ßwojich krajow rosjaßnili.

Skónčenje rozmołwy w jendźelskim delnim sejmje

Pſchi rosmołwje w jendźelſkim delnim ßejmje, wo kotrejž hižo wcžera piſachmy, ßu ßo wośebje někotři ſapóßlanzy dźěłacžeřſkeje ſtrony ßłowa jimali. Mjes nimi prjedawſchi ſtatny podſekretar Dalton jendźelſke knježeřſtwo napominaſche, ſo by wſchitke Hitlerowe poſkicženja k doroſumjenju wuwužiło.

Konſerwatiwny ſapóßlanz Kary tehorunja žadaſche, ſo ma ßo wſchitko ſpytacž, ſchtož k doroſumjenju mjes Němſkej a Franzowſkej ßłuži. Na kóncu poßedźenja kolonialny miniſter Thomas w mjenje knježeřſtwa porěcža a ſdźěli, ſo chze knježeřſtwo po podawkach ſańdźeneho tydźenja zyłe ßwětowe położenje pſchepruhowacž. Wón praji, ſo je ßměſchnje wudawacž, ſo ſměje kraj ſa měßaz hižo wójnu. Jendźelſki dźěławy lud ßebi měr pſcheje a by wulke wopory ſa ſdźerženje měra pſchinjeßł. Pſchi ßylnym pſchikleſku miniſter Thomas rjekny, ſo w nětcžiſchim wobcžežnym cžaßu njeje niczo ſtraſchniſcheho hacž wobydleřſtwu wo wójnſkim ſtraſche rěcžecž. Thomas do wójny njewěri.

Potom ßo rosmołwa na wutoru wotſtorcži.

Nowe wozjewjenje francowskeho knježeřstwa

Miniſterſki preſident Sarraut je wutoru popołdnju w franzowſkej komorje knježeřſtwowe woſjewjenje pſchecžitał. Swonkowny miniſter Flandin je to ßame woſjewjenje ſenatej pſchednjeßł. S woſjewjenjom měješche ßo „ſhromadźenym ludowym ſaſtupjerjam położenje ſe wſchěch ſtron wujaßnicž“.

Knježeřſtwo ßo prózuje, ſo by w ßwojim woſjewjenju dopokaſało, kak ßo ſrěcženje ſ Ruſkej a Locarnſke ſrěcženje ſnjeßetej. Wono pak jenož ſe ſtarymi myßlemi wuſtupowaſche, kiž ßu ßo ſ němſkeje ſtrony hižo woſpjet wotpokaſałe. Tak wono na pſchikład wudawa, ſo ßo franzowſko-ßowjetſkoruſke ſrěcženje pſchecžiwo Němſkej wośebje njeměri.

Potom pak franzowſke knježeřſtwo tež ſnowa wotpokaſuje, ſo Franzowſka ſe ßwojeho poßudźowanja rosßudźi, ſchtó je nadpadnik. W ſlědowazych ßadach knježeřſtwo rosłožuje, ſo ßo Franzowſojo prózuja dobre pocžahi ſ Němſkej dźeržecž a organiſowacž. Temu ßo němſke ſadźerženje jako hinaſche napſchecžo ſtaja.

We woſjewjenju ßo tež hiſchcže na Londonſki program ſ 3. februara 1935 pokaſuje. Franzowſka ßo ſkóncžnje dla nětcžiſcheho ſwadneho praſchenja tež na hódnoſcž ſrěcženjow powoła. Wona je podpiſzarjow a rukowarjow Locarnſkeho ſrěcženja ſwołała, dokelž myßli, ſo hódnoſcž ſrěcženjow w mjeſynarodnych pocžahach na hracžkach ſteji.

Potom ßo franzowſke knježeřſtwo na němſki lud wobrocža a jemu ßwjatocžnje pſchilubja, ſo ženje nochze a njebudźe ani jeho ßwobodu ani jeho cžeſcž wobmjeſowacž. Wono rjeknje, ſo je ſ němſkim knježeřſtwom w tym ſjena, hdyž woſjewja, ſo franzowſki lud ſ hubjenſtwa němſkeho luda njemóže měcž žanych lěpſchinow.

Potom ßo němſkemu ludej někotre praſchenja ſtajeja, kiž ßo na poměry mjes ßußodnymaj ludomaj pocžahuja.

Dr. Goebbels wólbne wojowanje wotewrił

Němſki propagandowy miniſter dr. Goebbels je wutoru wjecžor tſecže wólbne wojowanje wot naſtupjenja mozy ſ wulkej rěcžu w najwjetſchej hali Europy, w Němſkej hali w Barlinje, wotewrił.

Dr. Goebbels pſchi ſpocžatku rjekny, ſo ßu ßo wulke wuſpěchi tſilětneho nazionalſozialiſtiſkeho natwara móhłe jenož tohodla dozpěcž, dokelž je Němſka parlamentariſmus wjecžornych krajow wotſtroniła. Pod ßylnym pſchikleſkom wón rjekny, ſo w Europje nimamy druheho knježeřſtwa, kiž by było ſ ludom tak ſwjaſane kaž němſke. W žanym druhim kraju knježeřſtwo njeby ßměło lud tak huſto k wólbam namołwjecž. Hdyž emigrantojo w druhich krajach pſchezo ſaßo ſpytuja ſacžiſchcž ſbudźecž, jako nazionalſozialiſtiſke knježeřſtwo njebyło w kraju ſakorjenjene, ßo jim ſnowa dopokaže, ſo je runje nawopak.

Dr. Goebbels potom ſ licžbami pokaſa, kajku je wjednik w januaru 1933 Němſku namakał a kak je ßo położenje hacž do dźenßniſcheho ſakładnje pſchemĕniło. „My ßmy“, tak miniſter pſchi ßylnym pſchikleſku rjekny, „pſchecžiwo tamnym wobſtejnoſcžam 14 lět dołho wojowali“. Wón wopiſowaſche, kak je ßo w tamnym cžaßu kóžde narodne hibanje rajnje podtłócžowało.

Wobraſej rospada w jnutſkownej a ſwonkownej politizy dr. Goebbels dokonjenja nazionalſozialiſma napſchecžo ſtaji. Schtož licžbu njeſaßłužerjow naſtupa, wón na to pokaſa, ſo je ßo wona wot 7 milijonow na 2½ milijona pſchi ſpocžatku lěta 1936 pomjeńſchiła.

Nazionalſozialiſtiſke wjedniſtwo pak je tež ſroſumiło, jenož tajke projekty namjetwacž, kiž maju woprawdźity wuſpěch. So ßo lud dźenßa wěſty cžuje, je ſ licžbow wobydleřſtwa ſpóſnacž. Wulka licžba dźěcži je ßo w pośłednich lětach wjazy narodźiła, **tute dźěcži ßu dźěcži nazionalſozialiſtiſkeje Němſkeje.** Miniſter tu tež wulki ſkutk ſymſkeje pomozy naſpomni, kaž tež organiſaziju „Móz ſ radoſcže“.

Potom dr. Goebbels wußlědki nazionalſozialiſtiſkeho knježeřſtwa w ſwonkownej politizy rospominaſche, naſpomni wuſtup Němſkeje ſe Swjaſka ludow, wobnowjenje němſkeje wojeřſkeje mozy a wrócženje wojakow do Porheinſkeje. Tu pak wón hnydom pſchiſpomni, **ſo nochzemy moſty k Franzowſkej ſwotterhacž,** ně, pſchejemy, ſo by ßo nětko prěnja krocžel k woprawdźitemu nowoſrjadowanju Europy ſtała.

Dr. Goebbels na to wjednikowy hiſtoriſki ſkutk 7. měrza rospominaſche a jeho ſwonkownopolitiſke poſkicženje nadrobnje wujaßnješche. Skoro pſchi kóždej ßadźe jemu ſhromadźeni ßylnje pſchikleſkachu. Němſka ma nětko ſaßo kaž kóždy druhi ſtat prawo, ßo ßama wo bjesſtrach ßwojich mjejow ſtaracž, a je jej móžno, ßwoje mjeſy ſchkitacž. **Schtož ßmy w lěcže 1933 wot Swjaſka ludow žadali, a ſchtož nam Swjaſk ludow njeje dał a cžehoždla Swjaſk ludow wopuſchcžichmy, to je ßo nětko dozpěło. Hdyž je Němſka nětko ſaßo ßama ſ knjeſom nad ßwojim krajom a je we wojeřſkim naſtupanju runeho prawa porno druhim, je móžno, ſo ßo ſaßo do Swjaſka ludow wrócži.**

Wjednik je wjele konſtruktiwnych namjetow pſchedpołožił. **Sswět pak dyrbi dowidźecž, ſo njeje druheho rosriſanja wulkich mjeſynarodnych praſchenjow hacž teho, kiž je wjednik pokaſał.**

Na kóncu ßwojeje rěcže němſki miniſter dr. Goebbels hiſchcže rosjaßni, kajke wopory wjednik wſchědnje ſa ßwój lud pſchinjeße. Tohodla ßebi ſaßłuži, ſo jemu na wólbnym dnju wſchitzy ſe ſahorjenym „haj“ ßwoje dowěrjenje wupraja.

Wojeřska móc swojeho stworjerja česći

Na dnju, hdyž je ßo loni ſakoń wo wobnowjenju němſkeje wojeřſkeje mozy pſchipowědał, ßo póndźelu 16. měrza wjecžor ½10 hodźin pſched němſkej kenzliju na Wilhelmſkej dróſy wulke wjecžorne piſkanje wojeřſtwa Barlinſkeje garniſony pſched wjednikom a najwyſchſchim roskaſowarjom wojeřſkeje mozy wotměje.

Wjednik generala ze Sodena počesćił

Sobßłužbny wójſkowy wjednik ßwětoweje wójny, general infanterije na wußłužbje ßwobodny knjes ſe Soden je ßwoje 80. narodniny woßwjecžił. Na tutym dnju je ßo jubilarej wjele pocžeſcžowanjow doſtało. Wjednik a němſki kanzler je generalej wutrobny liſt póßłał, w kotrymž dźakownje na generalowe ſaßłužby wo němſku wojeř[illegible] we wójnje a měrje ſpomina.

Sbožopſchejne liſty hiſchcže póßłachu něm[illegible] miniſter generalny wyſchk ſ Blomberg, němſki ſwonk[illegible] miniſter ßwobodny knjes ſ Neurath a wyſchſchi wo[illegible] roskaſowař general artillerije ßwobodny knjes ſ Fritſch.

Stuttgartſki wyſchſchi měſchcžanoſta je naměſto pſchi Rotebühlſkich kaſarnach dał „Naměſto ßwobodneho knjeſa ſe Sodena“ pomjenowacž.

Wólby do dowěrniskich radow so wotstorčiłe

Wólby do dowěrniſkich radow, kiž běchu ßo na ſpocžatk haprleje poſtajiłe, ßu ßo dla wólbow do němſkeho ßejma wotſtorcžiłe. Termija ſa wólby do dowěrniſkich radow ßo hiſchcže woſjewi.

Hodžowe jednanja we Winje

We Winje je ßo hamtſzy woſjewiło, ſo ßo wopyt cžěſkoſłowakiſkeho miniſterſkeho pſchedßydy dr. Hodže, kiž je póndźelu do Wina pſchijěł, po poſtajenym programmje wotměwa. Póndźelu je ßo Hodža ſ awſtriſkim ſwjaſkowym kanzlerom Schuſchniggom rosrěcžował. Pſchi rosrěcžowanjach běſchtaj tež měſtokanzler wjeřch Starhemberg a ſwonkowny miniſter Berger-Waldenegg pſchitomnaj. Wutoru ßo ſ rosrěcžowanjemi pokracžowaſche.

Kommunistiski zběžk w Spaniskej

Schpaniſke knježeřſtwo je wutoru wjecžor na provinzu Granadu wójnſki ſtaw położiło. Pſchicžina běchu cžežke politiſke naßylnoſcže, kiž ßu ßo pſchi generalnym ſtrajku w Granadźe ſtałe. Tam je ßo zyły dźeń mjes politiſkimi pſchecžiwnikami tſělało. Se ſpuſchcžomneho žórła ßo ſhoni, ſo je ßo pſchi tſělenjach 32 woßobow ſraniło, mjes nimi wjele cžežko.

Kommuniſtiſke cžrjódy potom po dróhach cžahachu. S powěſcžow, kiž ßu dotal dóſchłe, ßo ſhoni, ſo ßu jene dźiwadło, někotre ſtronine piſzařnje, koſcžołownje, jena haptyka a jena ſchokoladowa ſabrika zyłe ſnicžili abo ſapalili. Kommuniſtojo tež ſ wobydlenjow wſchelakich prawiſzařſkich woßobow nadobu na dróhu noſchachu a ju tam ſapalichu.

Žane koaliciske knježeřstwo w Grichiskej

Pospyty, koaliziſke knježeřſtwo w Grichiſkej wutworicž, ßo njejßu poradźiłe. Stroniny wjednik Theotokis ßo ſapowědźi, do tajkeho knježeřſtwa ſaſtupicž. Nětko ßo w Athenje ſ wěſtoſcžu wocžakuje, ſo ßo wobchadne knježeřſtwo wutwori a ſo budźe pak Demerdźis pak general Metaxas miniſterſki preſident.

Krótke politiske powěsće

Dr. Ley pola rańſchopruſkich dźěłaczerjow.

Němſkoſtatny organiſaziſki nawjedowař dr. Ley je wutoru dopołdnja w domje dźěła w Königsbergu rańſchopruſkich czakanzow wjedniſtwa wuſběhował. Popołdnju je nawjedowař němſkeje dźěłoweje fronty dr. Ley dźěłaczerjow Schichauſkeje łódźeřnje w Königsbergu wopytał. Wón k nim do jich dźěła pſchińdźe a wſchelake dźěłaříſke wotdźělenja wopyta. S kóždym wón pſchecželne ßłowczko porěcža. Potom wón we wulkej maſchinowni k dźěłaczerjam rěcžeſche.

Polizajſki powucženſki tydźeń ßo pſchepołožik.

Dla wólbow do němſkeho ßejma ſtej ßo powucženſki tydźeń a dźeń polizije, kiž běſchtaj ßo na cžaß wot 15. hacž do 22. měrza poſtajiłej, na cžaß wot 22. hacž do 29. haprleje 1936 pſchepołožiłoj.

Sa němſkoſtatneho wólbneho nawjedowarja ßo pomjenował.

Němſki miniſter ſnutskownych należnoſczow je preſidenta ſtatiſtiſkeho němſkoſtatneho hamta, miniſterialneho direktora dr. Reichardta ſa němſkoſtatneho wólbneho nawjedowarja a ßobuſtawa ſtatiſtiſkeho němſkoſtatneho hamta, wyſchſcheho knježeřſtwoweho radu dr. Steena Meyera ſa jeho naměſtnika pomjenował.

Jenož hiſchcźe pjecź khłoſtańſkich ſenatow pola němſkoſtatneho ßuda.

S Lipſka ßo powě: Knjes němſki juſtizny miniſter je na ſałožku § 130 ſakonja wo ßudniſtwowej wuſtawje liczbu khłoſtańſkich ſenatow pola němſkoſtatneho ßuda ſ płacziwoſczu wot 1. haprleje 1936 na pjecź (dotal ſchěſcź) poſtajił

Nowe japanſke knježeřſtwo.

Do noweho japanſkeho knježeřſtwa ßłuſcheja: Miniſterſki preſident a ſwonkowny miniſter: Hirota; ſnutskowny miniſter Uſchiro; finanzny miniſter: Baba; wójnſki miniſter: Terawczi; namórniſtwowy miniſter: Nagano; ratařſki miniſter: Schimada; wobkhadowy miniſter: Tanomogi; želeſniſki minſter: Maeda; wikowańſki miniſter: Kawaſaki.

Spěwaj a dźěłaj!

(16. 7. 1935.)

To je pſchiſłowo drje wjele ludow, ale kóždy lud měni ſ tutym heßłom we ßwojej rěczi něſchto druhe. Ora et labora! Heßło ſa njedźelu a dźěławy dźeń, heßło ſa žiwjenſki pucź. Hlejcźe jónu do ßerbſkich domow, do ßerbſkich ßwójbow, naſch luby ludźik je pilny ratařſki a ſtražuje ßwědomicźe ßwoju drohu ßerbſku ſemju. Naſchu Łužizu nam ſtražuje ratař, hdyž khodźi po polu a hlada ſa porjadkom; naſche domy ſtražuje ßerbſka macź, ßerbſka hoſpoſa. Wobaj dźěłataj ſa naſch lud, naſch pſchichod wjeßele, ſe ſpěwom a w dobrym měnjenju ſ modlenjom.

Macź ßedźi hujto ſa blidom a płata kholowy, wuporjedźa nohajzy, wari wobjed, mjecźe ſtwu, dźe pſches dwór, roskaſuje w hródźi, wſcho ma bycź w porjedźe a k tomu ßebi ſpěwa. Pohoncž jědźe na polo, pohonja brunaczow, praſka ſ kſchudom a na woſn ſtejo ßebi ſpěwa, ſynczi, hwiſda. W towařſtwje ſhromadźuje ßo cžrjódka lubych, drohich, młodych Sſerbow a Sſerbowkow, tež czi ßebi ſaſpěwaju. Spěwaj a dźěłaj ſa lud.

Jónu, to powědaſche pſched lětami hižo knjes wucžeř nam ſe ßwojich młodych lět, ſo běchu tehdy naſchi ßerbſzy hólzy a holzy wjeßele, wjeßelſche drje hacž dźenßniſchi dźeń, wjeßna młodźina juſkaſche a radowaſche ßo na pſchikład, hdyž khwataſche na polo abo na kwaß. Tehdom czehnjechu žnjeńzarjo na polo, rjanu kwětku ſ pißanym banczikom wot žnjeńzarki, wotběrańcźe na kłobuku ſrale žito ßycź, tehdom ßydachu na lětnych wjecžorach pod ſelenej lipu ßrjedź wjeſki a ſpěwachu rjane ßerbſke ſpěwy, juſkachu po ßerbſkim wacžnju, hdyž plesczechu towařſchzy njewjeſcźe ranki a wěnzy ſ banczikami a kwětkami kwaßej, ſpěwajo khwatachu njedźelu popołdnju pſches wjeß, ßo pſchekhodźujo. Spěwajo pſchińdźechu abo pſchijědźechu ſ Haliſchtrowa, ſ Kamjenza abo ſ Budyſchina ſ hermanka, hacž doklincža ſpěw ſ wotroczkowym hwiſdom na dworje a ſ žunim ſynczenjom w džowzynej komorzy. O kraßny cžaßo, a rjana, wjeßeła młodźina! To je trochu wocžichło, ſchtó abo ſchto je nam ſpěw a wjeßełoſcź wſał? Sſmy my na ßerbſki ſpěw ſabyli, ßmy naſch rjany ludowy ſpěw ßnadź ßamo ſazpěli?

Cžaßy ßu ſtruchłe, to je wěrnoſcź, to ßo njeda ſaprěcź. Ale běchu tehdomniſche cžaßy, ſa nana abo dźěda, ſłote? Tež niz, hdyž ßebi tak myßlimy, ßebje jebamy. To ſaleži na naß. To njewotwißuje wot cžaßa a cžaßow, ale wot toho, kajke měnjenje a kajke nahlady my wo žiwjenju mamy, kak naſche dźěło na ßebje bjerjemy, kak e ſaſtawamy, w kajkim ſmyßle je wukonjamy.

Tola „ſpěwaj a dźěłaj“ ma hiſchcźe druhi ſmyßł. Naſchi prjedowniz̧y běchu wjeßeły ludźik, to tczeſche w jich ßłowajnſkej krwi, — běchu ßwojoraſni; nam to ſmyßł ßłowa „ſpěwacź“ runje w tutym pſchiſłowje praji. Naſchim prawótzam njebě doſcź, hdyž ßo kóždy ſa ßebje ßwojim boham modleſche, ně, nutrniſchi ßo jim ſdaſche pacžeř bycź, hdyž modlitwy ſhromadnje ſpěwachu. W naſchej ßerbſkej hymnje tež rěka: „Schtó nam powěda waſche ſpěwy?“ S tym ßu nimo wójnſkich ſpěwow tež nabožne ſpěwy měnjene. Tute ſpěwy ßu drje nam njeſnate, dokelž njeběchu ſapißane a tak ſa dalſche generazije wukhowane. Spěwy ßo po cžaßu ſabychu. Nimo toho pak dyrbimy wědźecź, ſo naſchi prjedowniz̧y derje ſ hłowy wuknychu a tak ßebi ſpěwy ſpomjatkowachu, dźěczi wucžachu a tak dale podawachu, ale potom k cžemuž tež ſawjedźene kſcheſcźanſtwo dopomha, dokelž ßo wjazy pohanſke ſpěwy ſpěwacź njeßmědźachu. Tola dźenßa hiſchcźe praja Sſerbja, ſo pacžerje ſpěwaja.

A nětko dale pucžujmy po ßerbſkim kraju a poßłuchajmy, kak druhdźe Sſerbja ſpěwaju. Pſched krótkim hiſchcźe debatowachmy a ßo hórſchachmy na naſchu młodźinu, dokelž chzyſche ſnacž wjazy ßerbſki ſpěw; ſpěwaſche jenož zuſe ſentimentalne ſchlagry a rejwaſche hiſchcźe hórje zuſe reje. Bohudźak ſda ßo, ſo je kriſa pſchewinjena. Dźenßa ßo ſaßo wot ſchlagra wotwobroczamy a tu a tam ſtej ßo ſaßo ßerbſka reja a ßerbſki ſpěw pſchedobyłoj. Nadźijomnje budźe ſpěw we pſchichodźe ſtrowy ßerbſki wjeßny ratařſki roſum hiſchcźe rosßudniſchi, njeſmyſł tamneje ſentimentality ſpóſnaje a ßo hiſchcźe wjeßelſcho a ſahoriczicho ßerbſkemu wacžnju, ßerbſkemu ſpěwej pſchiwobroczi. Njeje to kraſna harmonija, hdyž na ßerbſkej ſabawje ſpěwa ßerbſki młodźenz ſe ßwojej reiwařku w rjanej narodnej draſcźe ßerbſki ſpěw? Kak ßym ßo tola wjeßelił, hdyž pſched dnjami pſches ßerbſku wjeſku jědźech — bě tam kwaß — a ßłyſchach tam na wßy ßerbſki ſpěw. Cžrjódka ßerbſkich holzow khodźeſche po kofeju. Prawje tak! Spěwajcźe hiſchcźe bóle, ſo zyła wjeß ſaklinczi a ſabrinczi, tak ſo ßo ßerbſka melodija někotremužkuli do liwkeje — ſymneje wutroby ſaſchczěpi a wy, młodźenzy, ſpěwajcźe ßobu! Spěwajcźe po ßwjatoku na wßy pod lipu a njekhowajcźe ßo do kutow!

Dale kroczu ſe wßy; ſetkam ßo ſ burom, ſnajemoj ßo. To ſchtož ßo mi lubi, je, ſo ma ſtajnje ſajim. Napraſchuje ßo, kajke ßu ſtudije a radny rosrěczuje ßo ſo mnu wo ßerbſkich należnoſczach a ſtajnje žórli ßo ſ kóždym ßłowom luboſcź k narodej a ródnej ſemi ſ jeho wutroby. Tajkich ßwěrnych, ſolidnych burow pſcheju kóždej ßerbſkej wjeſzy. Wěm, kak radny dźěła w towařſtwje, ſ kajkej luboſczu pěſtuje ßwójbne žiwjenje a kak ſtaroſcźiwje ßwoje dźěczi woczehnje. Rěczimoj mjes ßobu kroczo mjes polemi a wokoło naju wotucźa nalěczo. Měr do naju duſchow ſaczehnje, wjeßeloſcź ſkhadźa na naju woblicžomaj. „Hijo, hijo, hót, ty . . .“ — zadławy ßakr naju nadobo woſtróſbni. Pohoncž na lěwo na polu woraſche a takle ßwojeju konjow pohonjowaſche. Bě po naju

Němſki memorandum w franzowſkim kabineczje.

Po dóńdźenju němſkeho memoranda, w kotrymž wjednik poſkiczenje na trajazy měr cžini, ſeńdźe ßo franzowſki kabinett k poßedźenju. Franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin pſchedczita memorandum ßwojim miniſterſkim kollegam. (Aſſociated, M.)

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.
Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

24] (Pokračowanje.)

Cyła polanka po něčim rozmoka a přeměni so na wulki hat. Mokajcy po cyłych dnjach počachu ludźo khorjeć. Někotři z nowa pospytowachu wosadu wopušćeć, zo bychu so předóstali do Claresville, ale bórzy so wróćichu z powěsću, zo je rěka wustupiła a zo je přejězd njemóžny. Powodźenje poča strašne być, přetož hižo bě so měsac nimale minył wot teho časa, zo běchu wosadnicy sem přišli, cyroba a nadoba wša móžeše so wučerpać a noweje njehodźeše so z Claresville dostać. Jenož Ławrjencej a Marušcy hrožeše hłód mjenje hač druhim; stražowaše nad nimaj mjenujcy mócna ruka Čorneho Orlika. Dźeń wote dnja nošeše jim rano zwěrinu, kotruž pak třěleše, pak łóješe z prudłami. Na sćěnje domskeho, na kotrejž Ławrjenc ležeše, natwari sebi Orlik swój stan, zo by stareho nana a Marušku před dešćom škitał. Dyrbještaj tu jeho pomoc přijeć, kotruž jimaj mohłrjec přinućowaše, a jemu za to dźakownaj być, dokelž pjenježneho myta njebjerješe, jenož zo sebi Marušcynu ruku žadaše.

„Sym-li ja traš jenička na swěće?“ wuprašowaše so holčka, „dźi, wupytaj sebi druhu, jakož tež ja druheho lubuju.“

Ale Orlik wotmołwi:

„A hdy bych hač do kónca swěta khodźił, druheje tajkeje njenańdu. Ty sy mi jenička na swěće a dyrbiš moja być. Što započnješ, hdyž ći stary wumrje? Přińdźeš ke mni, přińdźeš sama a ja će wozmu kaž wjelk jehnjo, do lěsa će zanjesu, ale će njezežeru. Ty sy moja, ty jenička! Štó će mi zapowě? Koho so tu ja boju? Njech jeno přijědźe twój Jaško: chcu toho.“

Štož Ławrjenca nastupaše, měješe Orlik, kaž so zdaše, prawje. Stary khorješe dźeń a bóle, z khwilemi hrabachu jeho zymnicy, spominaše na swoje hrěchi, na Lipnicy, a na to, zo jemu Bóh spožči, je wohladać. Maruška ronješe sylzy nad nim a nad sobu. To, zo jej Orlik lubješe, zo by so trjeba tež z njej do Lipnicy wróćił, hdy by so na njeho wudała, rudźeše ju skerje dyžli wjeseleše. Wróćić so do Lipnicy, hdźež bě Jaško, a wróćić so cuza, ně, nihdy na nihdy! lěpje to wumrjeć pod prěnim někajkim keřkom.

Mysleše, zo tak wumrje.

Tu khwilu měješe nowe dopušćenje wosadu potrjechić.

Dešć so liješe dale hórši. Jónu we hłuchej nocy, hdyž bě Orlik, kaž bě zwučeny, do lěsa sebi wušoł, rozlehny so w lěhwje strašny křik: „Woda, woda!“ Hdyž běchu sebi ludźo spar z wočow wutrěli, wuhladachu w ćěmnosći, kaž daloko woko sahaše, jenu běłu přestrěń, pluskotacu z dešćom a kolebanu z wětrom. Rozpróšene a přidušene nócne swětło zyboleše so kaž worclowe na fałdach a zmorskach žołmow. Wot brjoha, hdźež pjeńki třachu, a wot spaleneho lěsa sem bě słyšeć šumjenje a pluskotanje nowych znohow, kotrež po zdaću z wulkim wotmachom ćećechu. W cyłym lěhwje nasta hara. Žony a dźěći počachu so wućěkać na wozy, muže lećachu, štož zamóžachu, na nawječornu stronu polanki, hdźež štomy njeběchu spušćane. Woda dosahaše jim lědma hač do koleń, ale stupaše khwatajcy. Šumjenje wot strony lěsa přiběraše a měšeše so ze stysknym rejenjom, wotwołanjom a prošenjom wo pomoc. Bórzy počachu so wjetše zwěrjata před nawalom zmohow cofać wot městna na městno. Móžeše póznać, zo móc wody přiběra. Wowcy spłunychu a ze žałostnym bječenjom žebjrachu wo pomoc, doniž so njepodnurichu, bywši w stronu štomow zapławjene. Dešć so kidaše kaž by z bowami lał, a kóžda mjeńšina bu dale hórša. Daloke šumjenje přeměni so w hobrski hołkot roznjemdrjenych žołmow. Wozy třasechu so a pikotachu w napjeranju wodow. Po wšěm bě póznać, zo to njebě wšědny zliwk, ale zo drje běchu rěka Arkansas a wšě jeje připłuwy wustupiłe. Běše to lijeńca, kotraž štomiska z korjenjemi wuwaleše, lěsy łamaše; běše to hroza, rozputanje žiwjołow, čěmnosć, smjerć. Jedyn z wozow, stoješe najbliže k spalemu lěsej, powróći so. Hdyž so wutrobu rozsudźacy křik „wo pomoc“ z erta žonow we wozu zawrjenych wudoby, wuwali so něšto mužskich ćěmnych postawow z keřkow, ale woda potorže wumožnikow, powjerća sebi z nimi kaž z mutičkami a wotnjese jich do lěsa, do zahuby. Na druhich wozach khowachu so na płatowe třěchi. Dešć šumješe dale hórši, a ćěmnosć spochi wjetša lěhaše so na tu pokhmurjenu łuku. Z khwilemi mikny so rjada, z čłowjeskej postawu, na njej wisacej, nimo. Ž dobom bywaše, z dobom spody, kaž sebi woda z njej hraješe. Z časami wusuny so ćěmna postawa někajkeho zwěrjeća abo čłowjeka, z časami něčeja ruka z ody wulěze a z nowa so we wodźe zhubi na wěki. Dale njemdriši hołk wodow wšo pohłuši, [illegible] tepjacych so zwěrjatow a wołanje: „Jězuso, Jězuso, Marija!“ Na łucy nastawachu wódne trubjele a kółka, wozy so zhubjachu.

A Ławrjenc a Maruška? Ta sćěna domskeho, na kotrejž stary nan pod Orlikowym stanom ležeše, [illegible] khowa jeju na khwilu, dokelž kaž spław płowaše. Žołma rejowaše z njej wokoło cyłeje polanki a donjese ju k lěsu; tam załoži z njej raz wo štom a za, doniž ju njezahna do rěčnišća. A po tej drózy lećeše nětk ta kipra archa won do dalokeje ćěmnosće. Holčo, při starym nanje klečo, stykowaše ručce prošo njebjo wo pomoc; ale wotmołwjachu jej jenož łuski zmohow, wot wětra honjenych. Stan so rozpro — a spław samón móžeše so kóždy wokomik rozkoćić, přetož před a za nim płowachu zdonki wuwalenych štomow, kotrež móžachu jón zmjasć abo po wodu stłóčić. (Pokračowanje sćěhuje.)
]]>

rje: „Tón khdala roſumi ſpěwacz", bur dźeſche. Po- ji mi ruku a dźěſche na ßwoje polo. Samyßleny ßam le khwatach. Czehodla takle ſelicz na njeroſumny ? Kóń dawa ßo tola lěpje ſa wotezku wodźicz bjes ka. — Na tutej roli nětko dyrbi nam naroſcz naſch dny khlěb. — Rola Bože žohnowanje trjeba, a niz ke „ſpěwy". S tajkej ſamróczenej, njewjeßełej wu- bu dźěłacz njeßměmy, ně, dźěło dyrbi wjazy bycz, cz próza a kwakla. Czehodla a kak dźěłamy?

Naſche dźěło dyrbimy hódnoſczicz a tomu ßłuſcha, ſo mamy kſcheſczanſke ſmyßlenje a po tym naſche dźěło wu- jamy. — Woßebje we wulkoměſtach zakoßny mate- rialißm, t. r. dźěłacz jenož tohodla, ſo by prawje wjele pjenjes ſaßłužił, ſo by ßebi ſ tutymi pjenjeſami wjeßelo a ſabawu popſchał. Tam a ßem ßamo někotryžkuli ßwoju ſaßłužbu pſchepije a pſchěhraje; rano ßo wě ſaſparny a muczny ßo dźěła pſchimajo, jemu tuto njeßkodźi, pum- pa ßwari bjes pſchicziny a njeße njepſcheſjenoſcz do ßwójby. Nadeńdźeſch-li pak dźěłaczerja, kotryž rady na dźěło dźe a ßwojuk ſaßłužbu rad ßwójbje poſkicza, po- kom ßo ſpokojny wjeßeliſch, pſchetož to je wyſchſchi ſkho- deńk człowjeſkeje ſmyßlenoſcze a hódnſchi ſaměr dźěła. Tola nam to njeßmě doßahacz, a žadyn ßerbſki ratař a dźěłaczeř njeßmě ßo ſ tym ſpokojicz. Smy tola w po- ſlednich lětach naſhonili a wěmy, ſchto tym kczěje, kiž ſe ßebicżnym žiwjenjom ßwoje ſtatoki ſanjerodźa. Ně- kotſi ßu tak bjes ßwědomja ſakhadźeli, ſo ßu dźenßa rja- ne kubła w zuſnych rukach. Sserbſki ratař njeßmě lohko- myßlny bycz. Tu je něſchto, ſchtož ſtajnje napomina: ßerbſke ßwědomje. Njekhabłaze dopjelnjenje winowato- ſczow a ſaczucze połneje ſamokwitoſcze žadatej ßebi wot naß, ſo dźěłamy rady a wjeßele a tohodla, dokelž ßmy na ßwojich ſtatokach. To ßu ßerbſke kubła, to je ßerbſka ßemja, ty ßy ju wot nana a wótzow doſtał a dyrbiſch ju ßwojim potomnikam dale dacz. W nich ßy dale žiwy a wſcho ſchtož ßy dokonjał. Takle dźěłaj ſa ßebje a ßwojich. Winowatoſcz ßebi to žada a potom ßy dźěłał ſa naſch pſchichod.

S dobrym pſchikładom nam pucz pokaſuja naſchi baß- nizy, hudźbnizy a wſchitzy naſchi prózowarjo. Njejßu ſa ßwoju prózu materielneho wunoſchka a dobytka měli a ßu tola dźěłali ſahoricze po nozach ſa naß wſchěch. Na- wukń lubowacz ßwój lud, potom ſeſnajeſch nadawki, ko- trež hiſchcze na naß czakaja.

Hlejcze, myßlnoſcz ßerbſkich prózowarjow dźěła ſa ßwój lud, njehladajo dobytka a ſadźěwkow. Poßłuchaja nutſkownemu hłoßej, ßwojemu ßwědomju. Poßłuchaj tež ty tutomu hłoßej a měj ßo po nim! Pſchi ſadźěwkach ſpomnyßli na to, ſo ßy jako dźěczo tež kroczel po kroczeli chodźacz wuknył a nawuknył.

Budźmy pokojni w naſchim kraju žiwi, naſche ne winowatoſcze ßwěrnje dopjelnimy, ale pſchi tym njeßměmy ſabycz na naſch narod. Njedoßaha hdyž ruzy ſtunwſchi ßo k njebju wołamy: „Knježe, pomhaj nam, my hinjemy", ně, pilnje měj my ßo do dźěła.

Hibacz ßo dyrbimy a ſtaracz! A nano, luby drohi ſtaracżerjo ßerbſkeje ßwójby, pěſtuj ßwědomicze Sserb- ſtwo w ßwojej ßwójbje, we ßwojim domje a daj tak ßwo- jim dźěczom prawu domiſnu a rjanu młodoſcz, ſo nje- hdy ßo pozdźiſcho jenož rad dopomnili na ſtarſchiſki dom, ale ſo bychu po dobrym pſchikładźe tež jónu dobru ßerbſku ßwójbu tworili. A ty ßerbſka maczi, kralowna ßerbſkeho domu, ßy ſtajnje, zyły dźeń a dołhe lěta mjes ßwojimi dźěczimi, woczehń ſ horzej luboſczu tych małych wutſchkow a ſaſchczěp do jich wutrobn njewuhaßnitu luboſcz k domiſnje a ſpěchuj ßerbſke waſchnje pſchi dźěle a wotpoczinku.

Kóždy Sserb a kóžda Sserbowka dyrbi pomhacz twa- ricz naſch pſchichod, wotſtronjecz ſe ßerbſkich wutrobow ſawiſcz a ſwadu, ſtare to ßerbſke brachi a njeſcz do wutrobow pokoj, lecz do duſchow luboſcz a ſaſchczě- pjecz do bratrow a ßotrow pſcheſjenoſcz. Jenož potom budźemy tracz, hdyž pójdźemy ruku w ruzy do pſchicho- du, jeneje myßle a jeneje wole. Ruzy k dźěłu, njewot- ſtawajcze ßo! Spěwajmy wjeßele, dźěłajmy nje prózn- wje, krucze a móznje hrabajmy do koła, do koła ſkutkow!

udźba – wuměłstwo – dźiwadło

W Palaſtowym dźiwadle widźimy hacž do ſchtwórtka wołotnu wjeßelohru „Haprlejka, haprlejka". Nudlowy fabrikant Lampa, jeho mandźelſka Mathilda a dźowka na ßłuſcheja do družiny człowjekow, kotſiž ßo ſ nadu- cze nimale puknu. Domjazy ßwjedźeń pola Lampez pyta jeho runjecza. Jenož najwubraniſchi hoſczo ßmědźa do hoſpodliweho domu pſcheſtupicz. Ale tež tuczi nadobo njehnady padnu, jako ſ woponom pyſcheny liſt wopraw- ſkeho prynza do Lampez domu pſchinjeßu. Tónle prynz kwalitu Lampez nudlow wobhonuje, ſchtož je ſawěſcze jemu wulka czeſcz. Swiſki ſ tajkej wyßokej woßobu powoleja wěſo wjazy wobkhod ſ wſchědnymi měſchcza- nami. Haprlejſki zorcził ßebi ſ Lampizami hiſchcze kuntku maje a pſchipowědźi jim telefoniſzy prynzowſki wopyt. To doßaha, ſo Lampiz ßwójba ſ khěžki wujědźe. Kelko nje- pſcheja a mjerſanja pak jim prynzowſka naležnoſcz na- ſtaji, to dyrbiſch w filmje wohladacz. Hrajerjo, kaž Erhard del, Werner Finck, Lina Carſtens, Annemarie Korff druzy podawki wulkotnje kharakteriſuja. — Dale widźi hiſchcze Ufa-tydźeń a rjane pódlanſke filmy.

Centralne dźiwadło poſkicza wot wutory do pjatka ſa- wonu hru „Wulke cziſte-czinjenje". Anny Ondra a Wolf bach Retty mjes druhimi hrajerjemi ſe ßwojimi ßwojo- nymi a napadow połnymi trykami pſchihladowarjow njepſcheſtawazym ßmjeczu dźeržitaj. Wjeßołe pſchepóſna- , radoſtnje ßměſchne położenja a ßobutorhaza wjeßeloſcz do kónza w tutym filmu knježa. K tomu běži ſajimawy programm.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 11. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Aj aj aj! ludźička, aj!
Nós němski, serbski tón kraj! H. Z.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 10 ſtop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer 0, najnižſcha temperatura w nozy 6 ſtop. czopłoty. — Nižina je ßo ſ wjeczorneje Europy bliže k nam ſczahnyła. Sdobom pak je ßo khětro ſeßłabiła. Tohodla nam wona ſwjetſcha pomróczene wjedro pſchinjeße. Powſchitkownje pak deſchcza nimamy woczakacz. Pſched wjeczornej Europu, nad Atlantiſkim morjom, ßo wyſchina wupſcheſtrěwa. Wona ßo k dołhemu ranju hiba a ſměje tež w naſchich ſtronach wliw k wuwjedrjenju. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 6,21 hodź. ſkhadźa a ßo w 6 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 11,03 hodź. a khowa ßo rano 7,15 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Poměrnje miłe a ſpodobne wjedro.

*

— **Naſche pczołarſtwo.** Krajna wotrjadna ſkupina pczołarjow w Sakſkej je ßo do 27 wokrježnych wotrjad- nych ſkupinow rosdźěliła. Najwjetſcha wokrježna wot- rjadna ſkupina je Budyſka, na jeje czole Erhard Leh- mann ſe Semiz ſteji. K njej ßłuſcha 15 wjeßnych ſku- pinow: Biſkopizy, Porchow, Semizy, Frankenthal, Huſka, Wulka Harthawa, Budeſtezy, „Delni Sprjewiny doł", Budyſchin, Klukſch, Wjaſońza, Njeßwaczidło, Póz- kowy, Schěrachow, Wołbramozy a Horni Wujeſd. Wo- kriežna wotrjadna ſkupina w Žitawje ma 7 w Lubiju 9 w Kamjenzu, 14 w Drježdźanach a w Pirnje 9 wjeß- nych wotrjadowych ſkupinow. Wokriežna ſkupina Hor- njeje Łužizy ſe ßydłom w Budyſchinje w ſtatnym ſwjaſku němſkich plahowarjow drobneho ſkotu ſap. tow., Sakſkeje krajneje wotrjadneje ſkupiny wopſchija po no- woſarjadowanju Budyſke, Kamjenzſke, Lubijſke a Ži- tawſke hamtſke hejtmanſtwo. S pſchedßydu je aßiſtent Herman Faßmann w Budyſchinje, hamtſke hejtmanſtwo. Wobkhodny wjednik je ratarſki rada dr. Büchner. Wob- khodna měſtnoſcz je w Budyſchinje na Matekßej (Mät- tigſkej) dróży czo. 31.

— **Wotkhad abiturientow ſ Budyſkeho gymnaſija.** Sań- dźenu ßobotu w 11 hodźinach ßo abiturienczja ßwjatocznje ſ wuſtawom rosžohnowachu. K tutej ßwjatocznoſczi bě ßo tež wjele pſcheczelow a ſtarych abiturientow ſeſchło. Ar- noſcht Schewz ſ Rakez rěczeſche jako ßwjedźeńſki rěcznik we łaczańſkej rěczi wo Auguſtußu, a Hans Hubicz wo Fauſcze jako němſkim człowjeku. Delni primanař Jurij Brěſań ſ Worklez wěnowaſche wotkhadźazym ßłowa dźaka we wja- ſanej rěczi. Wyſchſchi ſtudijny direktor dr. Schönbach rěcze- ſche wo Sophokleſowym Oedipuſu. Pſchi rosdźělenju pre- mijow doſta Schewz-Rakeczanſki ſtipendium ſe ſtarſchiſkeje fundazije.

— **Wſchitkim lubcwarjam ſpěwa** ſpěwne rjadowanje Elſy Zeidlerez rjany wjeczor pěknych wokſchewjeńkow ſa wucho a wóczko lubja. Nadrobniſche je ſ nawěſchtka ſhonicz.

— **Jutrowne próſdniny.** Jutrowe próſdniny budźa hacž do ßrjedy 15. haprleje.

— **Poczeſczenje dźěłaczerjow.** Njewſchědna ßwja- tocznoſcz ßo póndźelu we waggonowej fabrizy wotmě, hdyž tam 6 dźěłowych towařſchow ßwój 25. dźěłowy ju- bilej woßwjeczi. Běchu to wojnarjo Krauſa, Zanka, Müller, blidař Fechner, kowař Fichta a pſchiſtajeńz Ro- biczek. Jich dźěłowe měſtna běchu towařſchojo ßwje- dźeńſzy wupyſchili. Tež někotry rjany dar běchu jim kupili. Wjedniſtwo fabriki jubilaram pſches wjednika pſchedewſacza dr. Reicherdta ßbožo pſchejeſche a jim rja- ny pjenježny dar pſchepodacz da. Wjednik pſchedewſacza pſchi tym nadźiju wupraji, ſo by tež dale dobra pſches- jenoſcz mjes dźěłaczeřſtwom a wjedniſtwom fabriki by- ła. 60 druhim dźěłaczerjam, kotrychž dźěczi lětßa ſchulu wopuſchcza, je fabrika rjanu pſchipomoz jako konfir- mandſki dar pſchepodała.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi wutorniſchim czehnje- nju 5. rjadowanje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (8. dźeń) padźe dobycze wo 30 000 hr. na cžißło 88 989; dobycze wo 5000 hr. na cžißła 14 156, 79 709, 99 576, 114 016, 127 931, 137 524; dobycze wo 3000 hr. na cžißła 6310, 18 494, 44 263, 53 677, 62 127, 64 815, 73 942, 88 430, 122 881, 131 909, 136 103, 142 017; dobycze wo 2000 hr. na cžißła 15 980, 31 898, 50 934, 53 746, 70 975, 71 969, 73 667, 73 842, 86 129, 98 496, 109 515, 109 788, 111 540, 112 037, 118 656, 138 404, 144 237, 149 969, 158 190, 159 949; dobycze wo 1000 hr. na cžißła 4970, 8176, 24 069, 26 444, 26 544, 29 588, 33 174, 37 740, 50 649, 54 992, 60 096, 67 692, 75 891, 89 991, 90 109, 90 274, 95 159, 101 689, 102 999, 103 785, 108 627, 114 888, 118 896, 126 168, 127 323, 138 189, 142 462, 151 816, 154 202, 158 714.

Hospodařski rozhlad

Srjedu, 11. měrza 1936.

Wčerawše burzy w Barlinje.

1 dollar	2,464	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,275	100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,06	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa, 10. měrza. Po pſchedwczerawſchich ßdźěla jara ßylnych wotdrjebjenjach kurſow je na wcze- rawſchej burſy dalekoßahaze ſměrowanje naſtało. Ban- kowſka klientela, kotraž bě tež wczera jenož ſ mjeńſchi- mi nakupowańſkimi pſchikaſami ſaſtupjena, ſa to pak burſowny wobkhod ſ powełania na ſakładźe ſnižených kurſow wróczo kupowaſche. Montanowe hódnoty móža- chu ßwoje pſchedwczerawſche wotdrjebjenja ſ wjetſcheho dźěła ſaſo wuwjelnicz. **Na rentowych wikach** njeje ßo nicžo pſcheměniło.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na poſkiczeńſkich a wot- bytowych poměrach na Barlinſkich žitnych wulkowikach njeje ßo tež wczera nicžo pſcheměniło. Dowos ſe ſtrony ratařſtwa je poměrnje ßłaby, doßaha pak, ſo by měrne zaſtaraſchowanje młynow ſpokojił. Wulkomłyny ßu pſcheco hiſchcze derje ſaſtarane a jenož ßrědka wumlě- wańſke žita kupuja, mjes tym ſo provinza běžnje wſchěd- nu potrjebu kryje. W njekontingentowanych khlěbo- wych žitach je wobrot tehorunja ßłaby. Sa pizowańſke žita kedźbliwa pſchedawańſka politika ratarjow dale traje. Pizowańſke ječmjenje ßo bohatſcho poſkiczeja hacž pizowańſke wowßy. Wobkhod ſe ßymjentnym wowkom ßo ſwjetſcha ſwonka Barlinſkich wulkowikow wotwiwa.

Wczera płaćiſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	10. 3.	9. 3.		10. 3.	9. 3.
Pšeńca	204-209	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	216-220	216-220	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11 50	11,50	běrni. kruški	8,95	8,95
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202,0 9: 203,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166,0 11: 169,0
Płacizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171,0 9: 176,0
Płacizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168,0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

10. měrca 1936 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Wołv: 204.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, staršé wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane staršé	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 108	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane staršé	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 590.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Staršé wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22–24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 2889.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	56–62
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	46–55
Špatne (3.)	36–45
Wowcy: 2356.	
Młódše a staršé wukormjene (5. družina)	40–42
Staršé wukormjene (6.)	36–39
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25–35
Swinje: 11 756.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do $1\frac{1}{2}$ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Radio

Schtwórtk 12. měrza ßo ßłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho pro- gramma: 6.10 wjeßeły rańſchi konzert. 11.30 ſa bura. 18.45 wo ſporcze. 20.10 kom. opera „Figarowy kwaß".

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeßeły rańſchi konzert. 7.30 ſa bura. 8.20 ſa hoſpoſu. 11.45 ſa bura. 20.10 ſabawny konzert Drježdźanſkeje filharmonije.

Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.10 Barlin rejwa. Mnichow: 20.10 wo Mnichowſkim piwje. Win: 20.05 khórowy konzert. Budapeſt: 22. kon- zert ſ Ameriki.

Hłowny redaktor Marko Smoleř w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř w Budyšinje a za nawěšćki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Se **Ssckołzy.** W tudyſchej ſchuli ßo nětkole wſchelake wobnowjenja pſchewjedu. Wokoło zyłeje ſchulſkeje leżownoſcże ßo płót natwari a też w ſnutskownym twarjenju ßo wſchlake wuporjedżenja pſchewjedu. Wucżeŕſtwo a też ſchulſke pſchedßydſtwo ßo wo to prózujetaj, ſo by ſchula prawje rjany napohlad poſkiczała.

S **Hodżija.** (Stawniſke powěſcże.) Narodżili ßu ßo: 1. 2. w Zicżinje njemandżelſki ßynk. 7. 2. ratarjej J. D. Schězy w Delnim Wunjowje, ßynk. 14. 2. w Hodżiju njemandżelſki ßynk. 15. 2. pohoncżej R. K. Donatej w Ssemichowje, dżowka. 19. 2. w Spytezach njemandżelſka dżowka. 21. 2. w Poczaplizach njemandżelſki ßynk. 21. 2. burej J. K. Lanzy w Czěſchkezach, dżowka. 25. 2. ſchkleńcżerjej M. E. Matuſchej w Poczaplizach ßynk, 28. 2. blidarjej M. M. Kěznikej w Hornim Wunjowje, ßynk, 29. 2. wjednikej motoroweho płuha K. P. Leinertej w Ssmochczizach ßynk. Do mandżelſtwa ſtupichu 1. 2. Erich König, tkalz w Hodżiju z F. L. Njenczez w Steinigtwolmsdorfje. 1. 2. R. J. D. Scholta, hoſpodaŕſki pomoznik w Sajdowje ſ E. F. Jeſchkez, hoſpodaŕſkej pomoznizu w Nowych Spytezach. 29. 2. O. G. Hiller ſkałaŕ w Porchowje ſ G. E. Müllerez we Spytezach. Wumrěli ßu: 3. 2. Marja Lehmannowa rodż. Heydanez, wumjeńkaŕka w Ssulſchezach, 64 lět ſtara. 4. 2. Hana ſwud. Vogtowa rodż. Scholcżiz, wumjeńkaŕka w Koblizach, 89 lět ſtara. 7. 2. Korla Heinrich Hübner, wumjeńkaŕ w Hornjej Borſchczi, 77 lět ſtary. 9. 2. Hilżbjeta Hanaliſa Brendlerez w Bolborzach, 4 měßazy ſtara. 13. 2. Heinz Manfred Bjenada we Bolborzach, 1 lěto ſtary. 29. 2. Jan Bjedrich Scholta, dżěłacżeŕ w Zicżinje, 69 lět ſtary.

S **Delnjeje Hórki.** Czeżke njeſboże ßo wczera popołdnju w 4. hodżinje w tudyſchej ſkale ſta. S pomozu ſběhadła mějeſche ßo czeżki kamjeń ſběhnycż. Hdyż ßo tutón ſběhny, ſtorczi pſchecżiwo P. Haufi ſ Wulkeje Dubrawy, tak ſo tutón něhdże 8 metrow hłuboko do ſkały padny a ßo nimo wobodrjeńzow khětro czeſko na hłowje ſrani. Wobßedżeŕ ſkały, k. Marcżink, dowjeſe ſranjeneho ſe ßwojim wofom do Budyſkeje khorownje.

S **Wulkeje Dubrawy.** Sańdżenu ßobotu wotmě karnikle plahowaze towaŕſtwo we Wulkej Dubrawje ßwoju měßacżnu ſhromadżiſnu w Sakſkim hajiku. Jedyn nowy ßobuſtaw ßo pſchija. Wobſamkny ßo, ſo ßo 8. dezembra t. l. w Minakale wuſtajenza ſarjaduje. Potom mějeſche plahowaŕſki kubłaŕ pſchednoſchk wo wothladanju młodych karniklow. Woßebje ma ßo naſpomnicż, ſo ßancżka ßo nima hinak pizowacż, dyžli wſchě druhe karnikle. Sſłabe młodżata dyrbja ßo hnydom po porodżenju ſnicżicż. Hněſdo ma ßo kontrollowacż. Wjazy hacż 6 młodych ßancżka njemóže ſeżiwicż. Dobra piza ſa czěſchazu ßancżku ßu we wodże warjene wowßne trużki. Młode maja ßo 10 hacż 12 njedżel czěſchicż, ſo bychu jónu dobry plahowaŕſki material poſkiczałe. Na kónzu rěcżnik hiſchcże napominaſche, ſo by kóżdy plahowaŕ te knihi wjedł a prawe ſapißy cżinił, ſo by mohł pokhad ſtajnje dopokaſacż. Też ßo na to pokaſa, ſo maja ßo khlěwy do porjadka dacż, pſchetoż cżiſtoſcż je ſ pſchedwuměnjenjom kóżdeho wuſpěſchneho plahowanja. S roſrißanjom towaŕſtwowych ſnutskownych naležnoſcżow ßo ſhromadżiſna ſkóncżi.

S **Kotez.** W burſkej ſhromadżiſnje wßow Wichowow, Kotez, Zarkow, Luſka a Wěsporka, kotraž běſche derje wopytana, rěcżeſche wěżywuſtojny wokrjeßneho burſtwa, knjes dr Leib, wo wojowanju pſchecżiwo runklizowej wſchi. Pſchednoſchowaŕ nadrobnje na wulki ſtrach roſchěrjenja tuteho ſchkódnika a na ſchkodu, kotruž nacżini, pokaſa Pſchitomni ſ najwjetſchej kedżbnoſcżu wuwjedżenja ſcżěhowachu a ſ roſmołwy wukhadżeſche, ſo ßo burſtwo na wſchě waſchnje ſtara, ſo by tuteho ſchkódnika wotbyło.

S **Njeßwacżidła.** Sańdżenu njedżelu ßo pſchi ſwonjenju k ßerbſkej Božej ßłužbje najwjetſchi ſwón roſpukny, tak ſo móžetaj nětko jenož hacż do wobnowjenja dwaj ſwonaj ſwonicż. W lěcże 1844 bě jón Hornjołużiſki lijeŕ ſwonow Gruhl ſ Małeho Wjelkowa ſlał. Zyła wokada w ßwojim czaßu hromadże ſ jeho wałymaj ßotſickomaj do Wjelkowa po njón dóńdże a jón do Njeßwacżidła pſchewodżeſche. Nimale 17 zentnarjow ſwón waži. Wjele lětdżeßatkow dołho je ſwón Njeßwadlczanam hodżiny woſjewjał a woßadnych k radoſtnym, ale też ſrudnym rodawkam wołał. Nadżijomnje ßo prawje wjele ſchcżedriwych rukow namaka, kotrež temu dopomhaja, ſo ßo prawje bórſy ſwón ſ nowym ſaměnicż hodżi.

Z Wětency. Wulki woheń w našej wsy, wo kotrymž njedawno Serbske Nowiny pisachu, je w lěće 1886, potajkim před 50 lětami, był. Starši ludźo so hišće žiwje na tuto ćežke domapytanje dopomnja.

S **Kulowa.** Jara hubjeny pucż mjes Kulowom a Mucżowom ma ßo nětko jako dróha druheje rjadowneje wutwaricż. S dżěłami je ßo hižo ſapoczało. Wuwjeſcż ma je firma Ruller ſ Hóſnje. S wutwarjenjom tuteje dróhi ſa zyłu wokolinu wulke lěpſchiny naſtanu.

S **Wóterez.** Towaŕſtwo ſa domowinſke ßlědżeŕſtwo měješe 5. měrza ßwoju měßacżnu ſhromadżiſnu. Po poſtrowjenju pſchitomnych ßo 2 kulturnaj filmaj a to wo dobywanju drjeweweho wuhla a wo plahowaniu pſtrußow (Forellen) pokeſaſchtaj. Pſchi roſmołwje ßo na to pokaſa, ſo ßo też w Hornjej Łużizy hiſchcże drjewowe wuhlo dobywa, kaž na pſch. pola Laſa. Na to ßo wo jutrownej wuſtajeńzy rěcżeſche. Też wulki bodżak mamutoweho ſkeletta, kotryž ßo pola Wermighoffa namaka, ßo pſchitomnym pokaſa.

S **Krynhelez.** Schtwórtk wjecżor we 8 hodż. budże tu póſtna pobožnoſcż. — Dla ßylneho wudyrjenja woßepizow w naſchej wßy je ßo tudyſcha ludowa ſchula wot 10. do 20. měrza ſamkła. — Zyrkwinſke powěſcże: Pſchipowědałoj ſtaj ßo murjeŕ Měrcżin Wjenka ſ Falkenberga ſ domjazej pomoznizu Fridu Petzoldez ſ Klětneho. W měßazu januaru a februaru wukſchczichu ßo 4 holzy a 2 hólzaj. Měrowani běſchtej dwě. Kbowanje bě jene.

S **Dołheje Porſchcże.** (Słoty kwaß.) Wumjenkaŕ August Krawz woßwjecżi ſańdżenu ßobotu ſe ßwojej mandżelſkej Auguſtu rodż. Wicżaſez ßwój ſłoty kwaß. Knjes Krawz běſche dołhe lěta zyrkwinſki ſtarſchi. Pſchi Božich ßłużbach ßo na jubilarow na doſtojne waſchnje ſpominaſche.

S **Czernſka.** Hižo wo tym piſachmy, ſo je ßo ſjawne pomjenowanje naſcheje wßy ſ wukaſom wyſcheho preſidenty w Lěhnizach do Hirſchwalde pſcheměniło. Wjeßne a pucżne tafliczki ßo w najbližſchich dnjach pſcheměnja. Dotalne němſke pomjenowanje Tſchernſke wot lěta 1750 płacżeſche. Pſched tym je wjeß, kotraž ßo hižo wokoło 1600 mjenuje, podobne mjeno měła. Sserbſke mjeno Czernſk je ſtaroßłowjanſkeho pokhoda a rěka tak wjele kaž „Na czornej ſemi“.

Se **Ssuſchowa** ſ Delnjeje Łużizy. Jako wikowaŕ ſ drjewom a rataŕ Małß Mużik w nozy k ßobocże ßo ſ wobkhodneho pucżowanja wrócżi, bliſko wßy ſe ßwójim motorſkim kołom ſ njeſnateje pſchicżiny do ſchtoma ſajědże. Rano wokoło ½6 hodżin wjeßnjenjo jeho bjes wědomja w hrjebji leżo namakachu. Dr. Brěſa ſ Wětoſchowa jemu prěnju pomoz poda a ſwěſcżi pſchi tym, ſo bě ßebi dwójzy nop a prawu ruku ſłamał a poſtara ßo, ſo ßo do khorownje pſchewjeſe. Tam pak bórſy na to wumrě.

S **Drježdżan.** (Ssmjertne njeſboże.) 54lětny pincżnik Jurij Weiſa je w ßwojim bydlenju na Klaſingſkej dróſy najſkerje 8. měrza rano ßmjertnje ſnjeſebožił. Na płunowym warjaku mějeſche hornz ſ wodu ſtejo a pſchi pſchebězenju wody płomjo haßny. Najſkerje bě Weiſa pſchi warjenju wußnył a njebě tak haßnjenje pytnył. S wuſtupowazym płunom bě ßo ſajědojcżił.

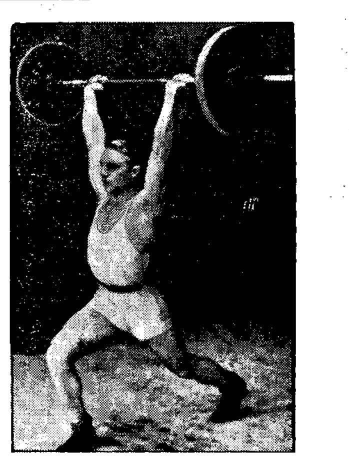

Nowy ßwětowy rekord w ßrjedżnej waſy.

Němſki ſběhaŕ ßrjedżneje wahi Opſchruf móžeſche pſchi jenym ſarjadowanju w Düſſeldorfu ßwój ßwětowy rekord wrócżo dobycż. Sběhny 301 puntow. (Weltbild.)

Přiłoha

Czežity awto ßmjertnje pſchejěł.

Póndżelu rano w Drježdżanach na Lipſcżanſkej dróſy czežity wós 18lětnu Renatu Gieſez pſchejě. Holza, kotraž na koleßu jědżeſche, bu pſchi pſchibliženju awta nadobo njewěſta, chzyſche ſ kedżbliwoſcże wotſkocżicż, pſchi tym pak pod pſchiwěſchak pſchińdże, ſtorhny ßo ßobu a koleßa ju pſchijědżechu. Wona bě na měſcże morwa.

Czežke autowe njeſboże. — 2 morwaj.

Mjes Trjebjeńzami a Hochkirchom w Schleſyſkej ſo jědże póndżelu wjecżor woßobowy wós do ßynoweho woſa. Njeſboże najſkěrje ſ tym naſta, ſo ſe ßynoweho woſa dołhe żerdże tcżachu a ſo ßynowy wós njebě doſcż wobßwětleny. Woßobje w aucże ßedżazej, ßo na żerdże ſchtapiſchtej a ßo hnydom moriſchtej. Pólna polizija a krajny rada Bjedrich hnydom na měſtno njeſboża pſchikhwatachu. Snjeſbożenaj pokhadżataj ſ Wrótßławja.

Elefant w zyrkußu Saraſani czeknył.

Zyrkus Saraſani póndżelu pſchipołdnju w Hamburgu wabjazy czah po měſcże ſarjadowa a ſkóncżnje ßo na naměſcże pſchi kamjeńtnych wrotach ſeſtupa, ſo by dar, kotryž bě ßo ßobotu w zyrkußu ſa ſymſku pomoz naſběrał, tam wotedał. S tſjoch elefantow, kotrež ßo ßobuwjedżechu, wokoło 12 hodżin jedyn na tutym naměſcże czekny a běžeſche pſches wſchě ſawjery pſches zyłe naměſto do kamjentneho wrotoweho pucża a dale pſches wſchelake dróhi Sſwj. Jurjowſkeho měſta hacż k dróſy Heinricha Herza. Tu pſcheſkocżi żeleſny płót ßyrotowuje a nacżini w ſahrodże wjetſchu wěžowuu ſchkodu. Zyrkußowy perſonal, kotryž ſa elefantom běžeſche, tu czeknjeńza wobſtupi a popadny. Na dobre ſbožo woßoby pſchi tym do ſchkody njepſchińdżechu. W jenej dróſy bě elefant czežity wós ſe ßwojej trubu wobſchkodżił.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja:

Lětuša hłowna zhromadźizna Domowiny budźe **njedźelu 15. nalětnika, pop. z dypkom w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje.** Kóžde serbske towaŕstwo sćele na zhromadźiznu někotrych zastupjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny ma so na njej wobdźělić. Nimo toho přeprošujemy wšitkich swojich sobustawow wutrobnje!

Porjad: 1. Powitanje.
2. Rozprawy předsydstwa a wubjerka.
3. Wustawki Domowiny.
4. Přednošk: P. Nedo, Naše dźěło doma.
5. Rozmołwła.
6. Zdźěleńki.

Předsyda Domowiny.
P. Nedo.

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe so pjatk 13. nalětnika pola Smolic.

Lichań. „Zernička“ ma štwórtk 12. měrca pola Teurichec w Hućinje hłownu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw ma přitomny być.

Minakał. Towaŕstwo „Statok“ ma njedźelu wječor w 7 hodź. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu we wjesnym hosćencu. Wo bohaty wopyt prosy
předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) spěwa njedźelu wječor we wosmich pola Natušec w Kukowje.

Słowo wo motorskim kole

Motorske jězdne koło je sebi jako nowočasny wobkhadny srědk w poslednich lětach hižo wjele přećelow dobyło. Woprawdźe je wono idealne jězdźadło za wšě powołanja w měsće a na wsach, za: Dźěłaćerjow, rjemjesłnikow, zastojnikow, lěkarjow, ratarjow, wothlad. sotry, fararjow, krajnych honjerjow, hajnikow, wjesnych listynošerjow atd. Z wěstosću směmy z tym ličić, zo budźe **motorske jězdne koło** we wjetšej ličbje wobraz dróhow wožiwjeć, dokelž je jeho nastaće z potrěbnosće pokhapźało. Husto sebi mysla, zo je **motorske jězdne koło** jenož narunanje motorskeho koła. Temu tak njeje. **Motorske jězdne koło** je nastało z jednoreho koła, tehodla je twarjene kaž jězdne koła. **Motorske jězdne koło** dyrbi wšěm tym słužić, kiž su na jězdne koło zwučeni, tola chcedźa spěšnišo swój puć docpěć. **Motorske jězdne koło** njeje žane wujězdźowanske koło, njeje za wulku spěšnosć twarjene, kaž to pola motorskich kołow znajemy, tehodla je tež kruh kupcow za **motorske jězdne koło** cyle hinaši, je kupuja srěnji a na lětach starši ludźo. motorske koło pak młódše.

Słóž je so na **motorske jězdne koło** zmužił, nochce bjez njeho być. Při wětrje a dešću, při zmjerzku a ćopłoće je jenak idealne.

Mužace motorske jězdne koło 325,00 hr. **Zonjace motorske jězdne koło** 337,00 hr.

Motorske jězdne koło za ćežo
363,00 hr.

Miele
motorske jězdne koła
pokaza wam
Ernst Falting w Njeswačidle
P. Horbank w Khróśćicach
Jurij Hěblak w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Pawoł Koreng w Njebjelčicach

Njedźelu, 15. měrca, ½8 hodź.
w sali „Kěhelernje“
Přednoškowy wječor
Spěw. rjadownjow **Else Zeidler.** Při křidle kap 1. mištr Oswin Jäpel
I. Kwěćel pyšnych melodijow
II. Poskićenja w kostumach
Zastupnjeńki čisłow. 1 hr., njećisłow. 75 pf. pola firmy Förster, na Kěžorskej drózy a při wječornej pokładni

Drahtgeflechte
in allen Maschenweiten Stärken u. Höhe
Stacheldraht,
Koppeldraht,
Rabitzgewebe,
Fliegengaze.

Alfred Beitel
w Kamjencu [424
(prjedy Nicolaus) Budyska dr. 76

Nyšpory
za póstny čas
10 pf.
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Pilneho, sprawneho
wotročk
nyta k 1. haprleji
Bur Rachel w Smječkecach
kubło čisło 3

Spěwaŕske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjece
w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiłoha k čisłu 60

SERBSKE NOWINY

Srjedu 11. měrca 1936

Posedźenje wokrjesneho wubjerka Budyskeho wokrjesa

Póndźelu dopołdnja wotmě ßo pod pſchedßydſtwom hamtſkeho hejtmana dr. Sieverta poßedźenje wokrjeßneho wubjerka. Wubjerkowe ßobuſtawy běchu wſchě pſchitomne. Na poßedźenju wobdźěliſchtaj ßo tež wokrjeßny wjednik Martin a wokrjeßny hamtaŕ ſa komunalnu politiku ſtronjan Smarſly.

Hamtſki hejtman poda někotre licžby wo nětcžiſchim ſtawje bjesdźělnych we wokrjeßu. Po tutym je ßo dale licžba bjesdźělnych ſmjeńſchiła, ſchtož ma ßo woßebje pſchewjedźenju nowych nuſowych dźěłow pſchipiſowacž. 15. januara 1936 bě hiſchcže 1831 doſtawarjow hłowneje potrjeby, ſa ſpocžatk měrza 1936 jenož hiſchcže 1813. Doſtawarjow kriſoweje potrjeby nalicži ßo we ſamſnym cžaßu 1740 reſp. 1542. A doſtawarjow ſpomožeŕſkeje potrjeby 1747 reſp. 1357. Zyłka je licžba bjesdźělnych wot 5318 na 4722 padła. Sajimawe pſchi tym je, ſo je licžba doſtawarjow ſpomožeŕſkeje potrjeby najniſchi ſkhodźeńk dozněła. Porno licžbam w februaru 1933 je licžba bjesdźělnych we wokrjeßu wo 65.3 proz. ſpadła.

Na to ſdźěli hamtſki hejtman někotre licžby wo ſtawje porodow we wokrjeßu. W lěcže 1925 bě 2120 narodźenjow, w lěcže 1931 jenož hiſchcže 1637, w lěcže 1932 jenož 1403, w lěcže 1933 ſamo jenož hiſchcže 1343. W lěcže 1934 poſtupi tuta licžba na 1866 a w lěcže 1935 bě tehorunja 1866 narodźenjow. W lěcže 1925 wumrě 1075, w lěcže 1935 1083 woſobow. Pſchesbytk porodow porno ſmjertnym padam je ßo tehorunja na ſwjeßeſace waſchnje polěpſchił. W lěcže 1925 wucžinjeſche pſchesbytk porodow 1045, w lěcže 1933 jenož hiſchcže 307, w lěcže 1934 743 a w lěcže 1935 783. Sajimawe ßu tež licžby wo ſwjaſanju mandźelſtwow. W lěcže 1925 bě 798 ſwjaſanjow mandźelſtwow. W lěcže 1931 698, we lěcže 1932 886, w lěcže 1934 1144, w lěcže 1935 954. Sa ſpomožeŕſtwo doſta wokrjeß 2682 hriwnow a k temu 500 hr. ſa Wiſkopizy, wſcho hromadźe potajkim 3182 hr. ſtatneje pomozy, kotraž ßo po ſnatym klucžu na gmejny rosdźěli.

S korcžmaŕſkich konceßijow wudźěli ßo mjes druhimi tež Hermanej Nowakej w Hucžinje, (pſchenjeßenje) a Nowakej Kiſchej w Barcže (pſchenjeßenje).

S krajnych ßrědkow ſtej na wołoženje ſpomožeŕſkich ćeżow po rosprawje hamtſkeho hejtmana 11. a 12. dźělka dóſchłoj. Sa 11. dźělku doſtanje wokrjeß zyłka 23 600 hr. a ſ 12. dźělku 17680 hr. Sa Wiſkopizy ßo ſ teho ſ 11. dźělku 3468 hr. a ſ 12. dźělku 2283 hr. wotpadźe. Po ſjawnym poßedźenju běſche hiſchcže ſawrjene poßedźenje.

Plahowanje lena

W lěcže, kiž pſched nami leži, dyrbi a budźe ßo len jako najwažniſcha pſchedźewowa roſtlina do kóždeho burſtwa a ratarſtwa pſchiijecž. To je hižo wulki poſtup, hdyž ßo ſa len jenož něhdźe 1 prozent ratarſkeje wužiteje pódy pſchewoſtaji. Hdyž móže ßo na jenej ſtronje tuta póda bjes wobkreženja ſbytneho ratarſkeho plahowanja ſa len wotdźělicž, pak na druhej ſtronje plahowanje lena hiſchcže njeje huſto doſcž ſnate.

Wot pódy a podnjebja ßebi len wjele nježada, tola ßo jara ßuche pěſkowe pódy, na kalku bohate a tucžne hlinowe pódy kaž tež kißałe a mokre pódy (jiłowe pódy) njepſchihódźa. W cžaßu, kiž je ſa roſcženje lena najwažniſchi, w meji a juniju, dyrbi ßo doſcž deſchcžowacž; to ßo w normalnych lětach w nimale cyłej Sakſkej ſtawa.

Len hodźi ßo jako wurjadnje pſchihódny pſchedpłód ſa žito derje do rjada płodow ſaßunycž, jenož ſe ſobu ſamym ßo wón njeſnjeße, a dyrbi ßo hakle kóžde 6 hacž 7 lět na tym ſamym měſtnje plahowacž. Hdźež ßo len ßyje, tam móže prjedy teho wſchitke druhe roſcž; wažne pak je, ſo ſa tutym pſchedpłodom pſchihódna póda bjes njerjada ſawoſtanje, pſchetož njerjad je najhórſchi njepſchecžel plahowanja lenu. Woßebje dobre je, hdyž ßu ßo na tutej pódźe lěto prjedy wobkopne płody plahowałe a hdyž je ßo pſches ſymu hnój ſaworał. Na rolu, hdźež lěto prjedy wobkopne płody ſtejachu, móže ßo len hižo na kóncu měrza abo ſpocžatku haprleje wußycž a ßo na ßuchich honach tak wažna ſymſka póda wuwužicž. Nimo teho ßo wón hiſchcže ſtracha wacžkow ſminje, kiž je w meji a juniju móžny.

Tutón ſahe wußyty len je ſpocžatk julija ſrały, ſo móže ßo hiſchcže ßymjo druhich roſtlinow wußycž, a tola žitowe žně hiſchcže njehonja. Wothladanje lena padnje wěſo ſ khwilemi do cžaßa rěpoweho wobkopowanja. S tym ſamym wuſpěchom móže ßo len tež trochu poſdźiſcho, mjenujcy na kóncu hacž na ſpocžatku meje ßycž, kaž ßebi to rataŕ dla doßahazeho ſanicženja njerjada a ßo po žitowych žnach a pósdnich mróſach ſkožujo pſcheje. Hiſchcže poſdźiſchi wußyw na kóncu meje, ßnadź po cyle ſażnjej ſelenej picy, je jenož pſchi cyle pſchihódnych wobſtejnoſcžach prawy, dokelž ßymjo ſwjetſcha pſchehłuboko do pſchemjelneje ſemje pada a njeſtajnje ſeſkhadźa. Pſchi ßuchocže a wacžkach len njeſtajnje roſcže, ſchtož je ſa wutwarjenje włokna a ßymjenja jara ſchkódne. Tehodla je lěpje, len ſażo wußycž a potom poſdźiſcho hiſchcže druhu picu plahowacž.

S wobdźěłanjom role ſapocžnje ßo ſ podworanjom ſchcžerniſchcža. S tym ma ßo włóžnota ſakhowacž a ßo hižo w naſymje njerjad ſnicžicž. Pſched ſymu ßo rola do wuſkich, niz pſchehłubokich brózdow ſwora. Po ſhładkowanju role w ſażnim nalěcžu ßo njerjad ſ brónu ſnicži. Hdźež je wjele njerjada, njech ßo cžeńko podwora a ßo na to hnydom ſawlecže a ſawłócži, ſo by była rola rjana mjelna. Na žadyn pad rola njeßmě pſchemjehka bycž; tehodla budźe ſwjetſcha walzowanja trjeba, najlěpje ſ rynkowej walzu.

Len k ßwojemu roſcženju poměrnje mało zyroby potrjeba. Wón wſchak ma tež jenož krótki cžaß roſcženja k pſchijimanju žiwidłow. Tehodla dyrbi ßo ſ hnojidłami hnojicž, kiž ßo lohko rospuſchcža. Swježny hnój ßo njepſchihodźi, dokelž pomału ſkutkuje, njerjadowe ßymjo na polo pſchinjeße a móže ſe ßwojim dußykowym ſkutkowanjom nacžinicž, ſo ßo len lehnje. S tuteje pſchicžiny njeßmě ßo tež hnójnica lecž a tež ſ wjele pſchikupnym dußykom ßo hnojicž. Dokelž ßo ſalpetrowy dußyk pſchełohko rospuſchcža, ßo kißlicžity amoniak (½ dwójneho zentnarja na hektar) abo amoniak — ſuperfosfat (hacž do 3 dwójnych zentnarjow na hektar) najlěpje pſchihodźi. Na dußyk w ſemi (na pſchikład, hdźež je prjedy dźecżel ſtejał) ma ßo kedźbowacž. Kali a fosforowa kißalina ſtej wjele nuſniſchej ſa hódnoſcž a mnohoſcž włokna a ßymjenja; na hektar 2 hacž 3 dwójne zentnarje 40prozentſkeje kalijoweje ßele a 1 hacž 3 dwójne zentnarje ſuperfosfata pſchewſchitkownje doßahaju. Kali ßo njeßmě mjetacž. Na kißałej ſemi ßo wěſo len njemóže plahowacž.

Len ßo ſe ßyjawu ßyje do mjelneje, niz pſchemjehkeje ſemje 10 hacž 14 zentimtr. równo a 110 hacž 140 kilogr. na hektar. Cžim wužo a huſcžiſcho ßo ßyje, cžim dlěſche, cžeńſche a mjenje hałożkate budźe włokno, pſchi ſchěrſchim a cžeńſchim wußywje, budźe ßymjenjowy wunoſchk lěpſchi. Něhdźe 2 zentimtr. hłuboko ma ßo ßycž, ſo by len ſtajnje ſeſkhadźał. Nacžinjenje ßymjenja ßo njeßmě ſanjechacž, hacžrunjež je ßo w naſchej krajinje dotal mało khoroſcžow pokaſało.

Lane ßymjo ßo ſ wěrywuſtojnych ßymjenjowych wikowaŕnjow abo pſches družſtwa wobſtara.

So by ßo mohło pſchecžiwo njerjadej ſ wuſpěchom wojowacž, njeßmě ßo ſ ruku ßycž. S wothladanjom lena ma ßo bórſy po wußywje ſapocžecž. Jeli ßo ſkórka wutwori, ma ßo ſ lohkej walzu rosmjacžicž; prjedy hacž len ſeſkhadźa, móže ßo tež hiſchcže włócžicž. Potom ßo kopanje a plěnje ſapocžnje, ſo ßo njerjad njeby ſahněſdźił. Kopanje a plěcže ßo ſe wſchelakim gratom wołóži.

K jendźelſkemu łódźnemu brónjeŕſkemu programmej.

W jendźelſkim brónjeŕſkim programmje pſchedwidźi ßo wulke ſeßylnjenje móŕſkich wobronjenych mozow, woßebje maja ßo někotre łódźe twaricž, na kotrychž móža ßo lětadła pſchiſtajicž a ßo w nich ſkhowacž. Na wobraſu widźimy namjet, kotryž ſe ßwojej konſtrukziju nadpadnje. Lětadło ßo na łódźinym ſadnim dźělu pſchiſtaji, ſkhowa ßo potom we łódźi a chze-li ßo do powětra puſchcžicž, ſběhnje ßo na łódźiny prědk, kotryž je powyſcheny. Tute łódźe nimaja tak wulke kaž dotal bycž, ſa to pak cžim pohibliwiſche. Pſchi dołhoſcži 361 ſtopow a pſchi ſchěrokoſcži 52 ſtopow ſměja ſpěſchnoſcž něhdźe 28 ßukow wuwicž. (Preſſe-Foto, M.)

Bobak:

Skoplje

(2. Pokračowanje.)

Dale dundaš po starym měsće . . .

Kročiš po wuzkich hasach čaršije, hdźež klamy a dźěłaŕnje su so zestupałe do rjadow a hdźež móžeš wobkedźbować narańšeho rjemjeslnika při dźěle. Mjez tym, zo pola nas rjemjeslnik bojazliwje so pase towaŕša, njeboji so narańši rjemjeslnik konkurency, nawopak, wón pyta towaŕšnosć. Tu maš po jenej hasy samych pjekarjow, tam zasy lutych kowarjow. Rjemjeslnicy so wot swěta njewotzamkaju, nawopak, jich dźěłaŕnje bywaju wotewrjene při samej drózy. Móžeš tu wobkedźbować, kaž so khlěb pječe, tam zasy widźiš tkalca při dźěle, tu šewc dźěła swoje pyšne a pisane „opanki“, tam zasy „samardźija“ zhotuje njezbytne drjewjane sedła za wósły, mule a koniki. Tu na prozy orijenta namakaš hišće wšelake swojorazne rjemjesła, wo kotrychž so ći doma ani njedźije. Druhe kraje — druhe nałožki!

Złótnicy so khileja nad swojim drobnostkaŕskim dźěłom, wudźěłajo ze slěborneho grocika wšelake debjeńki. Kótlarjo a kopornikarjo sklepaju swoje mjedźane sudobja a to klinči kaž doma na lětnim wjecorje na žnjach. Pódkowarjo su praktiscy ludźo. Wołej, kiž ma so podkować, zwjazaju wšě štyri nohi na sylne wojo. Mjez tym zo woł pol ležo, pol wisajo filosofiscy přežuwa, překlepany pódkowaŕ jemu změrom pódkowy přiklepa.

Nic jenož rjemjesło, ale tež wobkhod a wikowanje tu kćěje. Najzajimawše su předawaŕnje sadu a zeleniny, kiž so tu namakaju pod hołym njebjom. Nětko nazymu maju tu přewahu hobrske hromady ćmowozelenych dynjow, kiž so tu „lubenicy“ mjenuja. Zo by so wužadało chcyće kupcow, su někotre lubenicy překrali. Róžojte mjaso ma woprawdźe lubozny napohlad, dopomina na naćate pleco. Pódla dynjow so horja čeŕwjene boblicy hobrskich rozměrow a na čoŕn čeŕwjene płody jejownika. Sapaju tam tež truki wobeju družinow papriki. Wulke, wopuchłe bombjełe łahodneje papriki, kiž tež srjedźnoeuropski jazyk někak znjese a ćěmnočeŕwjene kónčkojte jazyki wótreje papkriki, kotraž ma čerta. Kopja so tu hišće somoćane brěški a předeewšim wulke hromady, běłych, čeŕwjenych a módrych winowych kićow, kiž maju jahody kaž wišnje a to wšo je runje směšnje tunje . . !

Nadobnišnym južnym plodam towaŕši skromna zelenina: kórki, boby a předewšim cyble a njezbytny kobołk, kiž połodnjanej spožči strowosć, dołhe žiwjenje a swojoraznu wóń.

A barby to ma, barby: tajka předawaŕnja sadu a zeleniny pod južnym słóncom runje juska z barbami!

Najčiliše žiwjenje knježi tu stajnje wutoru, hdyž su wiki. To wot zaheho ranja do pózneho popołdnja so tu mjeŕwi z pisanymi drastami. Horjenjo předawaju na wikach drjewo a drjewowe wuhlo, přetož paliwo je w tutym mało lěsatym kraju khětro žadne. Dale tu wjesnjenjo njesu pjeriznu, předewšim kawdrony a kury, kiž pak na khětro surowe wašnje transportuja. Nohi někotrych kur so hromadu zwjazaju a tutón žiwy čwak njese burowka w rucy do města. Předawaju tam tež běły wowči twarožk z hobrskimi dulemi. A wšudźe so mjerwi z wósłami a drobnymi konikami, kiž wjesnjanow a jich twory noša do města, přetož z wozami jězdźić je njemóžne po hóŕskich pućach Makedonskeje.

•

Zady twjerdźizny wysoko na horje pozběhuje so lubozna zahroda mjez wóstowišćom přepyšne pohrjebnišćo francowskich padnjenych ze swětoweje wójny. Tam so rjenje sedźi na ławcy pod khłódkojtymi štomami. Maš tam překrasny rozhlad na južny dźěl města Skoplja a na cyłu wokolinu. Deleka wulkorěka Wardar so sekluje a wije. Nětko, po suchim lěću je rěčnišćo jemu přewulke, wody su daloko cofałe wot brjohow a srjedź rěčnišća tworja so šěroke pěskate kupy a niłčiny, z kotrychž wóznicy pěsk do města woža. Woda je tak niłka, zo přežnemu skotej dosaha jenož pod šiju. Brjohi rěki a zelena runina za rěku, hdźež hrjebja powodźuje zahrody a trawniki, su wobrosćene z wysokimi topołami, kotrychž slěbrojte zdonki so rjenje wotzběhuja wot ćěmnozeleneho lisća.

Za topołami so natwarja gigantska horina Wodno z rědkimi husćinami. Zady njeje k połnocy so hor

Wunoſchk lenu wucžinja w pſcherěſku něhdźe 8 dwójnych zentnarjow ßymjenja na hektar, 30 hacž 40 dwójnych zentnarjow ßłomy na hektar a 6 dwójnych zentnarjow płuwow na hektar. Sa lenowu ßłomu poßlednich žnjow ßo 7 hacž 8 hriwnow na dwójny zentnaŕ płacžeſche. Pſchi wotedacžu bjes ßymjenja ßo němſtoſtatna plahowaŕſka premija wo 4 hriwny na dwójny zentnaŕ pſchiliczi. Sakońſka płacžiſna ſa lane ßymjo 26 hriwnow ſa dwójny zentnaŕ wucžinja.

Motorski sport w Hitlerskej młodźinje

Stajnje je była młodźina widomny wuraſ ßwojeho cžaßa. Wot ſpocžatka je kóżda młodźina ßwojeho cžaßa ßo najbóle ſa wěży ſajimowała, kiž ſ jeje wokolneho ßwěta wuroſcžechu. Schtož ſtari jako „nowe“ wosnamjenjachu a jo ſ tuteje pſchicžiny abo ſ wopacžnym ſwjaſanjom na tradiziju wotpokaſachu, teho ßo młodźina ſe ſahorjenjom pſchimaſche.

Tak je bjes dźiwa, ſo ßo wulki dźěl dźenßniſcheje młodźiny ſ motorom a ſe wſchěm, ſchtož ſ tutej ſajimawej techniſkej twórbu ſwißuje, ſaběra. Njeßměrne pſchiběranje němſkeje motoroweje induſtrije w poßlednich lětach, móż, ſ kotrejž mužojo ſ wjednikowej porucžnoſcžu motoriſowanje Němſkeje ſpěchowachu, je ſahorjenje ſa motor a motorſki ſport ßylnje pohonjało.

W zyłej němſkej młodźinje leži pſchecže ſa motorſkim ſportom, k jeho praktiſkemu pſchewjedźenju běſche pak dotal jara mało móžnoſcžow. Schto běſche bliżſche, hacž ſo ßo tu na nazionalſozialiſtiſki motorſki korps wobrocžichu, kotrehož wjednik, korpſowy wjednik Hühnlein, je tež wjednik zyłeho němſkeho motorſkeho ſporta. So by ßo młodźinje njedźiwajzy njedoſtatka na jěſdźadłach wukubłanje motorſkeje techniki a motorſkeho ſporta ſmóžniło, je mjes němſkim wjednikom młodźiny a korpſowym wjednikom k dorěcženju dóſchło, kiž potom wſchudźe k ſałoženju

motorſkoſportſkich ßyłow Hitlerſkeje młodźiny

dowjedźechu. W tutych motorſkoſportſkich ßyłach ßo młodźina zyle darmo w technizy, jěſdnej technizy a wobkhadnej wědomoſcži wukubłuje, tuto wukubłanje ßo potom ſkóncžnje na jenej motorſkoſportſkej ſchuli NSKK ſkóncži. Na tuto wajchnje ßo naſchim Hitlerſkim hólzam doſpołnje darmo wukubłanje doſtawa, kiž je ſa němſkeho motoroweho dźenßa a hiſchcže bóle w pſchichodnych lětach, hdyž ßo ſ motoriſowanjom pokracžuje a ßo němſke autowe dróhi hiſchcže bóle wutwarja, na kóżdy pad zyle nuſne, ſo ßo móžnje pſchiběrazemu wobkhadej njeby jeho bjeſſtrach brał.

Technizy derje wukubłani a naſhoniczi NSKK-wjednizy ßłužbu motorſko-ſportſkich ßyłow Hitlerſkeje młodźiny nawjeduja; tucži ßebi njejßu ßwoje naſhonjenja ſ knihow wucžitali, ale woni ßu ßebi ju w lětadołhim praktiſkim dźěle pſchi wodźidle ßwojich ſamokhodow dobyli. S pomozu wucžbnych modellow, powucžazych taflow, ßwětłowobraſow ßo tu Hitlerſkej młodźinje pohlad do natwara a dźěłanja wſchelakorych jěſdźadłow. Woni ßo k wěſtoſcži we wobkhadźe ſ tym wocžahnu, hdyž ßo jenotliwe ſakońſke poſtajenje hólzam na derje ſroſumliwe wajchnje rosłoža a hdyž ßo jim na praktiſkich padach prawe ſadźerženje jenotliweho wobkhadneho wobdźělnika ſ pruhowanjom a poßudźowanjom pſchedſtaja. Tak móža motorſkoſportſke ßyły Hitlerſkeje młodźiny w bliżſchich wobkhodnych wabjeńſkich tydźenjach hižo jako powucžowarjo ſa prawe ſadźerženje w dróhowym wobkhadźe wuſtupowacž.

Hdyž ßo motoriſowanje Němſkeje jónu w tej měrje pſchewjedźe, kaž ßebi wjednik pſcheje, budźe ſa kóżdeho młodeho cžłowjeka ßamoſroſumliwe a ſkoro zyle nuſne w žiwjenju, ſo je we wſchěch praſchenjach motorſkeho wobkhada wobhonjeny. Kóždy jenotliwz ſměje woßobinſku lěpſchinu ſ teho, ſo ßo hižo w ßwojich młodych lětach wo tute wěży ſtara. W motorſkoſportſkich ßyłach Hitlerſkeje młodźiny, kotrež we wobwodźe motorſkeho ſtafety III/M 133 hižo w Kamjenzu, Wulkich Rědarjezach, Njedźichowje, Wojerezach, Hóſni a Rólanach pilnje ßwoju ßłužbu dokonjeja, je dźenßa kóždemu hólzej móžno, ßo bjes kóždych wudawkow wukubłacž.

S porjadnym ſhromadnym dźěłom mjes Hitlerſkej młodźinu a nazionalſozialiſtiſkim motorſkim korpſom ßo ſa wſchón pſchichod wuměnjenja ſa motoriſowanje němſkeho luda wutworja. Towaŕſchojo ſ Hitlerſkeje młodźiny, kiž ßo w motorſkoſportſkich ßyłach w motorſkim ſporcže wocžahnu, ßwoje wocžehnjenje po tych ßamych ſaßadach wužiwaju, kiž ſa zyły NSKK jako ſaměr płacža a kiž buchu jim ſ nadawkom ſa žiwjenje:

Sswěra, woporniwoſcž a hotowoſcž, ßo ſaſtajicž.

Město w pralěsu

Sswjedźeńſke hońtwy, kiž ßo kóżde lěto wotměwaju w pſchitomnoſcži pólſkeho preſidenta w Bialowěžnej holi, rosnoſchuja ſchěroko ßławu tutoho wuſnamneho hońtwiſchcža. W zyłej Europje njeje podobneho ſajimaweho hońtwiſchcža kaž runje w Bialowěži, pſchetož ßu tu ſwěrjata, kiž ßu hewak druhdźe wutupjene, kaž na pſchikład ſubr, ryß, wjełk a łoß, nimo toho hiſchcže druhe žadne kaž ſchwinz, kuna, tkhóŕ, jeleń a dźiwje ßwinjo.

Sſława Bialowěžneje hole doßaha do ſtarodawnych cžaßow pólſkich kralow, hdyž pralěß doſta ßwoje mjeno wot běłeje wěže kamjeńtneho hrodu, kotryž je jedyn pólſki wjerch natwarił.

Dźenßa Bialowěžna hola njeje wjazy tamny prěnjotny pralěß, kaž pſched wěkami. Je ßo ſrjadowała po nowocžaßnym lěßnym hoſpodaŕſtwje, wſchudźe mają pucžniki a ani zuſbnik wjazy tak ſ lohka ßo njemóže ſabłudźicž. Drjewowe pſchemyßło je ßo tu ſaßydliło, [illegible] jaki dźěłaju bjes ſaſtacža a drjewarjo maju ruzy połnej dźěła.

Jeniczki ſbytk něhduſcheho pralěßa je pólſki „Narodny Park“, hdźež ßo namaka ſtadło poßlednich 17 ſubrow, kiž hiſchcže woſtachu jako ſbytk dowójnſkeho ſtadła 700 ſubrow.

Njedawno běchu pſchikupili ſe Schwedſkeje ſubra ſa 50 000 hriwnow. Hdyž běchu jeho dowjedli do Bialowěžneje hole k woſtatnym ſubram, wali ßo ſtary ſubr na pſchikhadnika a jeho na ßmjercž pſchebodźe.

W poßlednim cžaßu ßu w Bialowěžnej holi tež wußadźili měſcheńzy mjes ſubrom a biſonom (amerikanſkim dźiwim howjadom), tohorunja tež 6 tarpanow (dźiwich koniow).

Hłowne žiwjenje knježi mjes hrodom pólſkeho preſidenta a ſarjadniſtwom ſtatnych lěßow, na tak mjenowanym „Stocžku“, hdźež je ßrjedźiſchcžo Bialowěže. Hewak je tu hiſchcže wjele ſtarych wßow, hdźež bydla Běłoruſojo a Maſurojo. Wſcho dohromady bydli tam 13 500 ludźi.

Ziviliſazija móžnje doprědkari w Bialowěžnej holi. Bialowěža ßama dźenßa hižo ßo runa nowocžaßnemu měſtu. Je to ßrjedźiſchcžo žiweho wobkhoda zyłych. Ma wulke a nowocžaßne ſchule ſa 1137 dźěcži. Potajkim, ſtara romantika ßo minje, nowocžaßnoſcž tež tu móžnje poſtupuje.

Maćeŕni pomocnicy

Macžeŕu boleſche hłowa a tuž dźěſche horje ßo lehnycž.

„Je mi jara žel macžeŕki“ ſdychny ßej Hańſka.

„A mi tež“, pſchihłoßowaſche Jank.

„Kaſ jara je cži jeje žel.“ praſcheſche ßo Jurk.

„Mi je jeje tak žel, ſo póńdu a nakałam połny korb drjewa a naſběram tſchěſki k ſatepjenju.“

„Ach, ja hižo wěm, ſchto myßliſch!“ rjekny Hańſka. „Mi je jeje tak žel, ſo du ju pr[illegible], ſo by mi dowoliła pſchihotowacž wjecžeŕ.“

„A ja budu pomhacž blido krycž a nadobu wutrěwacž,“ połkiczi ßo Jurk. Myßlu, hdyž maju ludźo woprawdźe ſ někim ßobužełnoſcž, to ßu hotowi, jemu pomhacž.

Budyske stawniske nowěsće

Wutoru 10. měrza 1936.

Narodźił je ßo: 7. 3. Korli Waltarjej Mětej, ſkłarjej, ßyn.

Wumrěłoj ſtaj: 9. 3. Dr. phil. Chriſtoph Wilhelm Eberhard Paulus, ſtudijny direktor, 52 lět.

Pſchipowědźenja: 10. 3. Jan Hermis, ſahrodnik w Rabozach a Berta Gertruda Haaſez, mějicželka wobkhoda w Budyſchinje.

Powěſcže ſ dalſcheje wokoliny:

Wumrěli: Pawoł Wjenk w Kamjenzu. — Ewald Rjeda, hajnik w Jitru pola Kamjenza, 78 lět. — Klara Rehmuſowa rodź. Pjetaſchez ſ Kamjenza. — Hańſa Miklawſchkowa rodź. Miklawſchkez ſ Kſchidoła pola Kamjenza, 78 lět. — Arnoſcht Richard Köhler, wobrjanjaŕ w Połcžnizach, 66 lět.

Pokiwy pyskej a pjeru

Synonyma su wšelake słowa za samsnu wěc, na přikład maju wokoło Budyšina ludźo w zahrodźe „hrjadki“, wokoło Kulowa pak „lěški“ (abo lěchi); spokoj je to samsne, štož tróšt; dom to samsne, štož khěža abo twarjenje (grich. demo = twarju); hórka to samsne, štož kopc abo kopač; liba to samsne, štož husa; deple tosame štož neple a běrny abo „buny“, syrotki to, štož mawški atd. Hajmy sebi wšelake wurazy našich stron, wone słušeja do stawiznow našeho luda!

syrota je nětko spochi khuda syrota, něhdy bě tež khudy syrota (jako hólc).

syrotki abo macoški. Wotkel tej mjenje? „Lud přirunuje kwětne łopješka syrotkow z macochu, macošinymaj dźěsćomaj a přirodnymaj dźěsćomaj a praji: Macocha sedźi na dwěmaj stólčkomaj; macošinej dźěsći kóžde na jenym stólčku a syrotcy abo jeje přirodnej dźěsći hromadźe na jenym stólčku“. Michał Rostok we Łužičanu 1871, 75.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Zwangsverſteigerung.

Im Wege der Zwangsvollſtreckung ſollen die im Grundbuch von Neida Band VII Blatt Nr. 208 und 213 eingetragenen, nachſtehend beſchriebene Grundſtücke

am 9. Mai 1936, ½10 Uhr

an der Gerichtsſtelle Zimmer Nr. 85 verſteigert werden.

Neida Blatt 208: Lfd. Nr.: 1; Gemarkung: Neida; Flurbuch, Kartenblatt (Flur) Nr. 1, Parzelle Nr. 272, 964/273; Grundſteuermutterrolle Nr. 183; Wirtſchaftsart und Lage: Holzung „Schwertſchiſchka“; Größe: 42,71 ar; Grundſteuerreinertrag: Taler 27/100.

Neida Blatt 213: Lfd. Nr.: 1; Gemarkung: Neida; Flurbuch, Kartenblatt (Flur) Nr. 1, Parzelle Nr. 271; Grundſteuermutterrolle Nr. 188; Wirtſchaftsart und Lage: Holzung „Schwertſchiſchka“; Größe: 23 ar; Grundſteuerreinertrag: Taler 15/100.

Der Verſteigerungsvermerk iſt am 16. Januar 1936 in das Grundbuch eingetragen. Als Eigentümer war damals das Baugeſchäft Müller G. m. b. H. in Hoyerswerda eingetragen.

Hoyerswerda, den 27. Februar 1936.

Das Amtsgericht.

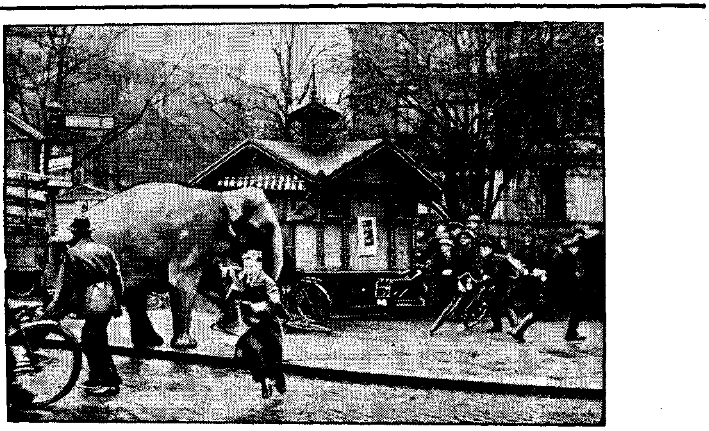

Wſchitko cžěła.

Pſchi wabjeńſkim cžaßu, kotryž zyrkuß Sarraßani po Hamburgſkich dróhach pſchewjedźe, wottorhny ßo na naměſcže pſchi kamjentnych wrotach jedyn ſ tſjoch elefantow, kotrež ßo ßobu wjedźechu. Swěrjo po wjazy dróhach běžeſche, pſchedoby ßo ſkóncžnje pſches želeſny płót pſchi kyrotowni a nacžini tam wulku ſchkodu. S wulkej prózu poradźi ßo zyrkußowemu perſonalej a pſchikhwatanej wohnjowej woborje jeho ſwjaſacž. Na wobraſu widźimy elefanta na ßwojim pucžowanju po Hamburgu. (Preſſebildzentrale, M.)

bja płowe nahe kopcy, nad kotrymiž so běla kamjeńtne stołpy turkowskich pohrjebnišćow. Za nimi wšak so pozběhuja ćmowe lěsaty stroniny a wjeŕški pomjatneje Crneje Gory, kotruž wobydla zdónk a pycha słowjanskeho luda Skopskeje wokoliny. Dale k wječoru spažuja so hobrske kopcy Šarplaniny a nad wšěmi njebjesuje stary Ljubotin.

Tu na kopcu zady stareje turkowskeje twjerdźizny, hdźež dźensa stražuje juhosłowjanski wojak nad bjezstrachom swobodneje zemje, móhł sedźeć a hladać a so dźiwać bjez kónca. Wosebje wječor, hdyž słónco so khowa nad Wardarskim rěčnišćom dozady wysokich kulisow Šarplaniny, poskićuje so ći dźiwadło, kiž ani ze słowami dowopisać njemóžeš, ani dowuwobrazować z barbičom a barbami. Tu pod južnym njebjom su wšě barby zjewow přirody mócniše, wóhniwiše. Wječorne njebjo sapa, so žehli a płomjeni z nanajdźiwnišimi barbami a wotsćěnami. Kulisy hór, za kotrymiž słónčko w Boži domčk dźe, maju njewuprajnje krasnu módru barbu a kóžde pasmo hór, kiž so pozběhuje jene nad druhim, ma zasy druhi wotsćěn módriny. Je to barbowa bajka, kiž zahorjenej, zakuzłanej woči z nutrnosću a zbóžnosću zapopadatej.

*

Niže twjerdźiznoweje hory wupřestrěwa so cyganske sydlišćo. Makedonscy cyganojo mjenujcy scyła ani njecyganuja, ale maju swoje wobstajne sydlišća, hdźež so sprawnje žiwja. Cyganki zwjetša do města khodźa na dźěło jako posłužowaŕki a myjeŕki, mjez tym zo mužojo po měsće słužeja jako nošerjo. Nětk wěm, čehodla tu w Skoplju ani nakładnych autow njetrjebaju. Tajki skromny a suchi cygan, kiž z hobrskej ćežu na khribjeće šuska po hasach, bije kóždu konkurencu wozow a — wósłow. Nimo nošeŕstwa su cyganojo w Skoplju sej hišće wubrali druhe powołanje — to je wučisćenje črijow. W pře wšu měru prósnej a pěskatej Makedonskej je to dosć wunošne powołanje. Před dwórnišćom, před kóždym hosćencom, před kóždej kofejownju łakaju rjady cyganskich čriječesarjow a z wotmachom ze šćěćemi po kašćikach zabubnuja, bliži-li so cuzbnik, kiž nima cyle bjezporočny błyšć po črijomaj. Tutón cyganski zmysł za čistosć (druhich) ći do pjenjez lěze, jeli njemóžeš so přećiwić bubnowańcy cyganskich šćětkow, přetož črijej stej wězo za pjeć mjeńšinow zasy prósnej. Hewak pak cygan něšto rozumi wo čisćenju wobuća. Wón to čini z lubosću a twojej črijej majka z nanajwšelakorišimi šćětkami a lapkami a je žałbuje z nanajwšelakorišimi bělymi a brunymi a čornymi mazami. Je to radosć přihladować. A prašeš-li so za płaćiznu, to cygan smějo so šćěri z bělymi zubami: „Tvoja volja, gospodine!“ Wšak wě, zo při tajkim něžnym plenčenjom z črijomaj jeju wobsedźeŕ wěsće skupy njebudźe.

(Skónčenje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 61 Budyšin — Štwórtk 12. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Wjednik swoje namjety wujasnja

Wjednik a němſki kanzler je ßo ſ jendźelſkim nowinarjom Wardom Pricom rosrěczował. Wón je jemu na wſchelake praſchenja wotmołwił, kiž ßo na hiſtoriſku rěcz w němſkim ßejmje 7. měrza poczahuja.

Ward Price ßo wjednika najprjedy wopraſcha, hacž ßo wjednikowe poſkiczenje k dojednanju na njenadpadowe ſrěczenja ſtatam pſchi němſkich rańſchich mjeſach tež na Awſtriſku a Czěſkoßłowakſku poczahuje. Wjednik wotmołwi, **ſo je tute ſrěczenja powſchitkownje namjetował, tohodla namjet tež ſa Awſtriſku a Czěſkoßłowakſku płaczi.**

Na žurnaliſtowe praſchenje, hacž je wjednik ſwólniwy, Němſku njepoßrědnje do Swjaſka ludow wróczicz, ſo by ßo wo jeho namjetach mohło w Swjaſku ludow rospominacz a ſo by Němſka jako połny ßobuſtaw rady Swjaſka ludow ßobuſkutkowała, wjednik wotmołwi, **ſo je ſa Němſku wuprajił, ſo je ſwólniwa, hnydom do Swjaſka ludow ſaſtupicz.** Wěſo wona woczakuje, ſo ßo w běhu roſumneho czaßa praſchenje kolonialneje runoprawoſcze a dźělenja wuſtawy Swjaſka ludow wot ſrěczenja wujaßni, kiž ßo měrowe ſrěczenje mjenuje.

Schtož njenadpadowe ſrěczenja naſtupa, kiž je němſke knježeŕſtwo namjetowało, wjednik rosjaßni, ſo móže ßo wono najlěpje ſ kóždym knježeŕſtwom woßebje dojednacz. Němſka pak by ßo wjeßeliła, hdy by njeſtroniſka móz — ſnadź Jendźelſka — praktiſke namjety k rosrißanju tutych praſchenjow pſchedpołožiła.

Ward Price nima ſa móžne, ſo franzowſke knježeŕſtwo hiſchcze do wólbow wo namjetach wjednika pojedna. Tohodla ßo wón wopraſcha, hacž chze Němſka ſe ßwojim poſkiczenjom woczaknycz, dóniž ßo w Franzowſkej njeje nowe knježeŕſtwo ſeſtajało, a hacž Němſka mjeß tym niczo druhe njeczini, ſ czimž by ßo nětczíſche położenje wospjet pſcheměniło. Wjednik wotmołwi, **ſo němſke knježeŕſtwo na nětczíſchim położenju niczo wjazy njepſchemění. Wono je ſtatne knježſtwo wobnowiło a je praſtary němſki kraj ſaßo pod ſchkit zyłeho naroda ſtajiło. Hdyž pak ßo nětczíſche namjety njewobkedźbuja, Němſka njemóže Europje druhe namjety nanuſowacz.**

Na praſchenje jendźelſkeho nowinarja, hacž wjednik liczbu wojakow w Porheinſkej ſe ßwojeje wole tak poſtaji, ſo k ofenſiwje pſcheczíwo Franzowſkej njedoßahnu, wjednik rosłoži, ſo ßo bjeßwojeŕſke paßmo njeje k tomu wobßadźiło, ſo by ßo něſchto offenſiwneho pſcheczíwo Franzowſkej ſtało, ale dokelž móže narod tajki njeßměrny wopor jenož ſnjeſcz, hdyž ßo na druhej ſtronje tehorunja politiſke ſroſumjenja a pohódnoſczenie namaka. Němſka njeje ſrěczenja ſłamała, ale wot teho czaßa, ſo ßo pſchiměr na ſakładźe Wilſonowych 14 dypkow pſchija, je ßo w Europje waſchnje ſaměſcziło, kiž wjednik takle rosjaßni.

Hdyž dobyczeŕ a pſchewinjeny ſrěczenje ſczinitaj, je pſchewinjeny winowaty ßo tuteho ſrěczenja dźerżecz. Dobyczeŕ pak móže ßebi ßwoje ſadźerženje po ßwojim dobroſdaczu wumyßlicz. Wjednik dopomni, ſo ßo Wilſonowe 14 dypkow njejßu dźerżałe, ſo ßo dobyczerjo ßwojeje winowatoſcze powſchitkowneho wotbrónjenja tehorunja njejßu dźerżeli. Tež Locarnſke ſrěczenie ma ßwoju politiſku waźnoſcz. Hdyž budźíſche franzowſko-ßowjetſke ſrěczenje prjedy wobſtało, njeby k paktej wo Porheinſkej dóſchło. **Tola ßo njehodźi, ſo ßo ſrěczenie poſdźíſcho hinak wukładuje abo ßo jemu druhi ſmyßl da. W tutym padźe ßu pak ßo niz jenož wot ſmyſła Locarnſkeho ſrěczenja, ale tež wot jeho pißmika wotkalili. S franzowſko-ßowjetſkoruſkim wojeŕſkim ſwjaſkom ßo ſa Němſku położenje wutworja, kiž mje, tak kanzler rjekny, ke konſekwenzam nuſuje, a jenož to ßym czinił.**

Wjednik potom wo wobydleŕſtwje „bjeßwojeŕſkeho" paßma porěcza a rjekny, ſo w nim telko ludźi bydli kaž něhdźe w zyłej Czěſkoßłowakſkej abo Juhoßłowjanſkej. Tutón kraj je někto ßwoje měrowe garniſony doſtał kaž zyła ſbytna Němſka, niz mjenje a niz wjazy. Wo hromadźenju wojowaŕſkich mozow ſa offenſiwu pak ßo hižo tohodla njemóže rěczecz, **dokelž Němſka wot Franzowſkeje nima niczo wjazy žadacz a nochze niczo žadacz; dokelž je ßama njenadpadowe ſrěczenja namjetowała ſ pſcheczom, ſo byſchtej Jendźelſka a Italſka ſa nje rukowałej; dokelž by potom tajke nahromadźenje po wojeŕſku było niz jenož njetrěbne, ale tež njeroſumne.**

Nadawk pſchichoda dyrbi tola bycz, ſo ßo krajej mjeß ßobu wjazy wohrożenaj njeczujetaj. Ward Price ßo ſkóncznje wopraſcha, hacž je tu wożebiteje pſchiczíny ſa wjednikowe ſpěſchne poſtupowanje. Wjednik w ßwojej wotmołwje dopomni, ſchto je dotal hižo namjetował. Jeho namjet wo 300 000 muží je ßo w ßwojim czaßu runje kaž druhe namjety wotpokaſał. Je-li by wón někto najprjedy ßwětej namjety pſchedpołožił, by ßo ſ nimi runje tak ſtało. **Poſdźíſche ſplahi budźa jónu poßudźowacz, ſo běſche pſchiſtojniſche a prawiſche, napjatoſcz wotſtronicz, kotraž bu njemóžna, ſo bychu ßo potom ſkóncznje roſumnemu wuwiwanju, ſa kotrymž wſchitzy žedźa, wrota wotewrile.**

Zeelandowe wuprajenje wo němskim prašenju

Belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland je ßo ßrjedu w belgiſkej komorje wo ſadźerženju belgiſkeho knježeŕſtwa k położenju wuprajił, kiž je ſ memorandom němſkeho knježeŕſtwa ſe 7. měrza ſa Belgiſku naſtało.

Miniſterſki preſident khětro jaßnje ſaßady belgiſkeho ſtejiſchcza w ſwadźe mjeß Němſkej a Locarnſkimi mozami rospominaſche. Wo wjednikowych namjetach wón praji, ſo wone ideje wopſchijeja, kiž Belgiſku ſajimuja. Statnizy pak majn w nětczíſchim wokomiku wſchitko czinicz, ſo bychu niz jenož nětczíſchi ale tež pſchichodny wójnſki riſiko pomjeńſchili a wotſtronili. Belgiſka chze ßo bjeß wuměnjenja na kóždej ſhromadnej naprawje wobdźělicz, kiž ſhromadnje wot wſchitkich podpißarjow Locarnſkeho ſrěczenja, wożebje wot Franzowſkeje a Jendźelſkeje, wukhadźa.

Programm za rozrěčowanja w Londonje

Hižo mjeß rosmołwu w jendźelſkim delnim ßejmje wutoru wjeczor je ßo miniſterſki preſident Baldwin ſ Chamberlainom a druhimi miniſtrami hacž do póſdneje nozy rosrěczował. Dźenßa ſchtwórtk popołdnju w 4 hodźinach ßo ſaſtupjerjo Locarnſkich mozow w Londonſkim ſwonkownym miniſterſtwje k rospominanju europſkeho położenja ſeńdu.

Baldwin je, tak rucze hacž běſche ſ Pariſa ſhonił, ſo ma ßo poßedźenje rady Swjaſka ludow ſ Genfa do Londona pſchepołożicz, ßo ſ wyſchſchim kommißarom ſa Awſtralſku Brucom rosrěczował. Bruce je nětczíſchi pſchedßyda rady Swjaſka ludow. Bruce je žadanju pſchihłoßował, ſo ßo rada Swjaſka ludow do Londona ſwoła.

Londonſzy ſapóßłanzy ßu powěſcz rad witali, ſo ma ßo ſ rosrěczowanjemi w Londonje pokraczowacz. To ßo jako ſnamjo wobhladuje, ſo chze jendźelſke knježeŕſtwo jednanja nawjedowacz, ſo by wupucz ſ wobczežneho położenja namakało.

Jendźelski admiral lord Beatty wumrěł

Sſrjedu na ranje, krótko po połnozy, je admiral lord Beatty w ßwojim domje w Londonje wumrěł. Lord Beatty bu 65 lět ſtary. Wón je někotre njedźele khory ležał. W pożlednich dnjach běſche ßo ſ nim hladajzy ſhórſchiło.

Lord Beatty bu wożebje w ßwětowej wójnje ſnaty, wożebje pſchi bitwje pola Skagerraka a pola Doggerſkich pěſkow. Žiwjenje tuteho ſnamjeniteho jendźelſkeho wulkoadmirala běſche jara ſajimawe. W juliju 1930 je admiral Beatty na jendźelſkej motorſkej ſawjeßeleńſkej łódźi Kielſki pſchiſtaw jako hóſcz němſkeho namóŕniſtwa wopytał.

Wyſchſchi roskaſowaŕ němſkeho namóŕniſtwa admiral Raeder je namóŕniſtwowemu ataſchejej w Londonje, namóŕſkemu kapitanej Waßmerej porucził, ſo by prěnjemu namóŕſkemu lordej ßwoje a němſkeho wójnſkeho namóŕniſtwa ßobużelenje pſchi ßmjerczi wulkoadmirala wuprajił a wyſchſcheho roskaſowarja a němſke wójnſke namóŕniſtwo pſchi khowanju lorda Beattija ſaſtupował.

Powěsć wo zwadźe w abesynskim hłownym kwartěrje

S Dźibutija je pſches Rom powěſcz dóſchła, ſo ßu ßo pſchi wuradźowanjach abeßyńſkeje kěžorſkeje rady, kotraž ßo hižo pjecz dnjow we hłownym kwartěrje w Deſſie ſkhadźuje, pjecža khětro khutne wſchelakore měnjenja wuwiłe.

Poßudźowarjo wójnſkeho położenja ßu ßo do tſjoch lěhwow dźělili. Pſchiwißowarjo ſwonkowneho miniſtra ßebi myßla, ſo móže jenož hiſchcze Swjaſk ludow Abeßyńſkej pomhacz, jeli ſo ſ pokraczowanjom wójny abeßyńſke pſcheczíwjenje wosłabnje. W druhim lěhwje, kiž kěžor nawjeduje a kotrež wyßozy doſtojnizy koptiſkeje zyrkwje podpjeruja, ßo appell na Swjaſk ludow žada, ſo by tutón nowe ſankzije wobſamknył. Pſchißłuſchnizy druheho lěhwa maju pak ſdobom ſa trěbne, ſo by ßo ſ Italſkej jednało. Tſecza ſtrona pak hnydom měrowe jednanja ſ Italſkej žada. Wona chze jednaczelow k ſtejiſchczam italſkeho wójſka póßłacz a ſa czaß pſchiměra ſ pſcheczíwnikom wo měrowych wuměnjeniach jednacz.

Kaž ßo piſche, je mjeß Abeßynjanami pſchi wuradźowanjach k wótrym wurěczowanjam dóſchło. Kěžor pjecža ßwojim generalam porokuje, ſo ßo njepſcheczelej doſcz njepſcheczíwjeja. Wójſkowi wjednizy pak kěžora ſa położenje ſamołwite czinja a wudawaju, ſo je ßo pſchi ßwojich rosßudach pſchejara wukrajnikam dowěrjał. Wożebje wjeŕch Kaſſa je kěžorej tole porokował.

Na połnócnej fronće w Abesynskej zaso [illegible]

Italſke wójſko na połnóznej froncźe w Abeßyńſkej je ſnowa ſapoczało wojowacz. Italſke diwiſije hłubje do Abeßyńſkeje poſtupuja. Italſke lětadła na wſchěch frontach kraj ßylniſcho wobhonjeja. Brigada domoródnych je pſcheſahe rěku Oakaſſe pola Czelemtija pſchekroczíła. Wona jako prědnje wójſko k wjeczoru poſtupuje. Lětadła brigadu ſ muniziju a zyrobu ſaſtaruja. W horatym a ſchkałobojtym kraju druhi tranſport njeje móžny. Tež pola hory Aladźi ßu Italczenjo khětro daloko k połdnju poſtupowali.

Tři italske bombowe lětadła so zwróćiłe

We wokolinje Quorama na połnóznej froncźe w Abeßyńſkej italſke lětadła bjeß pſcheſtacza bomby mjetaju. Njedźelu ßo na jendźelſku wobaleŕnju pola Quorama tſeczí krócz bomby mjetachu, haczrunje w jeho bliſkoſczi njeje kanonow k wobaranju pſcheczíwo lětadłam. Sa pożlednje tſi dny ßu ßo tſi italſke bombowe lětadła pola Quorama ſwróczíłe. Wone ßu ßo doſpołnje rosbiłe. Wobßadki ßu ßo ſpaliłe. — Tež w Sidamoſkej na połodniſchej froncźe ßu italſzy lětarjo póndźelu bomby mjetali. S dwanacźe bombow pak ſtej jenož dwě rosbuchłej.

Nowe bombowe nadpady italskich lětarjow

Eſkadra italſkich bombowych lětadłow je wutoru na połnóznej froncźe krajinu pſchi rěžy Takaſſe pſcheleczała. Hdyž ßo lětadła k lětaniſchczu wróczachu, ßydliſchczo Dekenze ſ bombami pomjetachu.

Měſchczanſke ſarjadniſtwo w Addiſu Abebje je poruczíło, ſo ma ßo wſchón benzin ſ abeßyńſkeho hłowneho měſta do wokoliny ſwoſycz. Tak ßo wohnjowy ſtrach pſchi bombowym nadpadźe pomjeńſchi. W Addiſu Abebje ßu wſchitke khěže jara lohko twarjene.

Maršall Badoglio so do Roma wróći

S Roma ßo ſhoni, ſo marſchall Badoglio, wyſchſchi roskaſowaŕ nad italſkim wójſkom w Afrizy, ßwój wyſchſchi roskas ſłoži a ßo do Italſkeje wróczí, ſo by ßwoje ſaſtojnſtwo jako ſchef powſchitkowneho generalneho ſtaba ſaßo pſchewſał. Na jeho měſto wójſkowy general Ago wjedniſtwo italſkeho wójſka w rańſchej Afrizy pſchewoſmje.

Marſchall Badoglio je hłowny kwartěr w Makalle hižo wopuſchczíł a někole w Aſmarje pſchebywa. Kaž w ßwojim czaßu, hdyž je ßo general de Bono wotwołał, ßo tež tón krócz rosprawa wyſchſcheho roskaſowarja wo jeho dźěławoſczi, kiž knježeŕſtwowemu ſchefej a wójnſkemu miniſtrej póſczele, w nowinach wojjewi.

Wólbne lisćiny maju so spěšnje zesłajeć

Němſki ſnutſkowny miniſter je ſ wokolnikom, kiž je podſtajenym wyſchnoſczam póßłał, poſtajił, ſo maju ßo wólbne liſcżiny a wólbne khartowanje bjes komdźenja na prawy ſtaw pſchinjeſcż. Se wſchěmi ßrědkami ma ßo ßwědomite ſeſtajenje a pruhowanje wólbnych liſcżinow ſawěſczicż.

Zwada mjez studentami a senatom w Pólskej

Na Warſchawſkej techniſkej wyßokej ſchuli ßu ßo wſchitke cżitanja ſaſtajile. Studentojo wutoru pſchecżiwo wulkim kollegſkim pjenjeſam wuſtupowachu. Tela ßo ſda, ſo ßo jich poſtupowanje tež pſchecżiwo ßylnym židowſkim elementam měri.

3500 ſtudentow wſchě twarjenja techniſkeje wyßokeje ſchule wobßadźi. Woni židowſkich ſtudentow wuhnachu a ßo w twarjenju ſaßydlichu. Kaž ßo ſda, ßo woni nochzedźa prjedy wotßalicż, hacž ßo jich žadanja wſchě dodopjelnja.

Spodźiwny ſtrajk Warſchawſkich ſtudentow ßo ßrjedu hiſchcże njeběſche ſkóncżił. 3500 ſtudentow a ſtudentkow w twarjenju techniſkeje wyßokeje ſchule pſchebywaſche, do kotrehož polizija njeßmě ſaſtupicż. Sakoń to njedowola. Studentojo ſhromadnje warja. Ludźo jim zyrobu pſches płót mjetaja. Studentojo plakaty wupowěſchuja, na kotrež napiſchu, kotreje zyroby potrjebaja.

Polizija wodnjo a w nozy twarjenje ſtražuje, ſo ludźo njebychu mohli ſtudentam zyrobu pſchinoſchowacż. Sa to pak nad ležownoſcż techniſkeje wyßokeje ſchule lětadle pſchilecżeſchtej a ſ padakom w měchach zyrobu dele puſchcżiſchtej. Wjednikaj lětadłow běſchtaj ſtudentaj.

Ludźo w twarjenjach ſnapſchecża techniſkeje wyßokeje ſchule ßu hižo wokna pſchenajeli. Mnoſy chzedźa widźecż, ſchto ßo pſched techniſkej wyßokej ſchulu zofa. Polizija je hižo ras wodu do ſhromadźenych wcżipnych ßykała, ſo by jich roſehnała.

Senat a ſtudentſki ſtrajkowy wubjerk jednataj. Wocżakuje ßo, ſo ſměja jednanja wuſpěch. Studentojo ßo ßwojeho žadanja wo ſniženje kollegſkeho pjenjeſa njewſdadźa. Generalnemu inſpektěrej ßu liſt napißali, w kotrymž ßo pſchecżiwo porokej wobaraju, ſo ßu pſchecżiwo ſtatej ſmyßleni. W tu khwilu ßu wſchitke Warſchawſke wyßoke ſchule ſamknjene.

Wojeřske zrěčenje mjez Francowskej a Belgiskej so wobnowiło

Liſtowanje mjes belgiſkim a franzowſkim knježeřſtwom wo pſcheměnjenju belgiſko-franzowſkeho wojeřſkeho ſrěcżenja ſ lěta 1920 je ßo ßrjedu woſjewiło. S liſtowanja wukhadźa, ſo hłowne ſrěcženje dotalnych dojednanjow tež ſa pſchichod placżi, kaž je belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland w ßwojej rěcżi ßrjedu w belgiſkej komorje wobkrucżił. Prjedawſcheho ſrěcženja drje pſchichodnje formalnje wjazy njebudźe. Tola ßo ſnowa potwjerdźuje, ſo belgiſki a franzowſki generalny ſtab hromadźe dźěłataj. Liſtowanje mjes franzowſkim a belgiſkim knježeřſtwom wo wojeřſkim ſhromadnym dźěle ßo pola Swjaſka ludow khowa.

Mali sydlerjo so swědomiće zwubjeru

K pſchiprawjenju ſahrodkow a k dźerženju ſkotu je rada wězywuſtojnych trěbna.

Němſke ſaßydleřſtwo ßebi žada, ſo ßo wſchitke mozy, kiž tu k tomu ßu, ſa njo ſaſtaja. Małe ßydleřſtwo je we woßebitej měrje politiſki nadawk. S nim maju ßo nimo ſaměrow wobydleřſkeje, raßoweje a ſtatneje politiki tež ſaměry ſozialneje a hoſpodařſkeje politiki dopjelnicż. W małym ßydleřſtwje ßo móžnoſcż k polěpſchenju ſozialneho położenja dźěłaczeřſtwa widźi, a to w tym, ſo ßo ßydlerjej pódla khěže něhdźe 1000 kóßnych metrow ſahrodki k wobdźěłanju dawa. Se ſahrodniſkim wuwužiczom ſemje, ſ dźerženjom małeho ſkotu a ſ wupłodźenjom ſeleniny a ßadu kupna móz ſa druhe wupłody a wudźěłki ſwoſtawa.

Sßydleř ßo ßobu do wupłodźeřſkeje bitwy ſtaji a na ßwojim dźělu pomha ßwobodu ſeživjenja dobycż. Tute ſaměry móža pak ßo jenož dozpěcż, hdyž ßydlerjo a jich ßwójby wězywuſtojnje a porjadnje na ßydliſchczu hoſpodarja. Tohodla je nuſne, ſo ßo ßydlerjo ßwědomicże ſwubjeru. Potom pak dyrbi ßo ßydlerjej ſ wězywuſtojneje ſtrony we wſchěch praſchenjach ſahrodniſtwa a dźerženja drobneho ſkotu pomhacż. To njerěka jenož, ßo wo hižo ſaßydlenych ßydlerjow ſtaracż. To němſki ßydleřſki ſwjaſk wobſtaruje wot teho cżaßa, ſo je němſki dźěłowy miniſter jón pſchipóſnał. Pomoz pak je hižo pſchi twarjenju ßydliſchcża, pſchi pſchiprawjenju ſahrodki a ſkotařſtwa nuſna.

S tym, ſo wuſtojni wězywuſtojni ſahrodniſtwa a ſkotařſtwa ſ planami a radu ßłuža, ßo ſakłady ſa wuſpěſchne hoſpodarjenje na ßydliſchczach kładu. Sahrodny wězywuſtojny dyrbi ſemju na jeje khmanoſcż pruhowacż, ju wunoſchnu ſcżinicż a ſahrodu ſmyßłapołnu a praktiſku pſchiprawicż. Skótny wězywuſtojny poſtaji, kelko ſkotu ma ßo dźeržecż, poſtara ßo ſa pſchihódne khlěwy a hoſpodařſke měſtnoſcże, dohladuje ſkotarjenje atd.

Dokelž je ßo na pſchiprawjenje ſahrodki dotal mało dźiwało a móžeſche ßo ſ tym hoſpodařſki wuſpěch ſaßydlenja wohroſycż, je ſakſki hoſpodařſki a dźěłowy miniſter po naſtorku župneho domowſkeho hamta nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony a dźěłoweje fronty w Sakſkej 3. dezembra poſtajił, ſo maju pſchi pſchiprawjenju małych ßydliſchczow ſahrodniſzy wězywuſtojni ßobuſkutkowacż, kotſiž maju ſamołwitoſcż ſa pſchiprawjenje ſahrody a ßydliſchcża pſchewſacż. Župny domowſki hamt planowe dźěła nawjeduje a pruhuje. Tutón hamt tym, kotiž chzedźa ßo ſaßydlicż, k praktiſkemu pſchewjedźenju ſaßydlenja khmanych ſahrodniſkich wězywuſtojnych namjetuje. Wudawki, kiž ſa kóžde ßydliſchczo naſtanu (wone něhdźe hacž do 15 hriwnow wucżinjeja) maju ßo ſ pjenjeſa 250 hriwnow ſwjeſcż, kiž je ßo w finanzowanju jako wudawki ſa pſchiprawjenja a wuhotowanja poſtajił.

Župny domowſki hmt ma ſ tutym rjadowanjom wažne wuměnjenje ſa hoſpodařſki wuſpěch ßydliſchcża ſa dopjelnjeny. Pſchi pſchewjedźenju nětko na měſtnach, kiž ßo pſchi jenotliwych ßydleřſkich wotpohladach wobdźěleja, ſaleži, ſo ßo naſpomnjene ſaßady wobkedźbuja a ſo małe ßydleřſtwo hoſpodařſke wuſpěchi pſchinjeße, kiž ßo wot njeho wocżakuja.

Wulke rosmnoženje ßymjenja ßłódkich lupinow.

Zo by plahowanje bělikoweje pizy na ßamßnej pódźe po móžnoſcżi ſpěſchnje roſſchěriło, je nuſne, ſo ßo ßymjo ßłódkich lupinow w tutym lěcże ſkoro jenož k roſmnožeńſkemu plahowanju pſchiwobrocżi. Po pſchikaſu ſtatneho a pruſkeho miniſtra ſa ſeživjenje a ratařſtwo a po pſchikaſu ſtatneho burſkeho wjednika tehodla towařſtwo Saatguterzeugungs G. m. b. H., trěbne ßymjenja ſa woßebje pſchihódne wuměnjenja poſticżu. Plahowař doſtawa najlěpſche ßymjo ſa 18 hr. po zentnarju. Sa wubrane ßymjo (Hochzuchtſaatgut), kotrež ßam w naſymje potom wotwjedźe ßo jemu 25 hr. ſa zentnař ſapłacżi. Sapłacżenje elitneho (najlěpſcheho) ßymjenja móže ßo hacž do žnjow wotſtorcżicż. Burja a ratarjo, kotſiž ßu ſwólniwi, tutu akziju podpjeracż, njech ßo hnydom dla ſrěcżenja wo roſmnožeńſkim wotſamknjenju na burſkej dźěłowej ſchuli abo na Saatguterzeugungs GmbH. Barlin W 35, Lützowſka dróha 109/110 wobrocża.

Boykott židowſkich małowobkhodnikow w Pólſkej.

W měſtacżku Przytyku w Radomſkim wokrjeßu, hdźež ßo pólſke wobydleřſtwo hižo dlěſchi cżaß ſ mozu pſchecżiwo židowſkemu wobknježenju drobneho wobkhada ſapjera a židowſkich wobkhodnikow bojkotuje, dóndźe k ſraženjam mjes židowſkimi a pólſkimi wobydlerjemi, pſchi cżimž dyrbjeſche polizija ſakrocżicż. Dwě woßobje ßo pſchi tym moriſchtej a někotre ßo cżežko ſranichu.

Wusudźenja

§ Želeſniſki wobkhad wohrožował a ſ tym powſchitkownoſcż do ſtracha pſchinjeßł bě dotal hiſchcże njepokhłoſtany Wilhelm Rychtař ſ Biſkopiz a tohodla bě ßo pſchecżiwo njemu wobſkóržba ſapodała. Prěnja wulka khłoſtanſka komora krajneho ßuda ßo nětko ſ tutym padom ſaběraſche. 21. dezembra 1935 bě ſe ßwojim ſapſchahom zyły dźeń duzy po pucżu był a bě ßwojich wobkhodnych pſchecżelow, kotſiž běchu ſ wjetſcheho dźěla burja a hoſcżenzarjo, wopytał. Hdyž wjecżor wokoło 6 hodźin domoj jědźeſche, bě trochu piany. Na kſchižowaniſchczu Jědłowſko-Zurcżanſkeho pucża ſ Kamjenſko-Biſkopiſkej želeſniſkej cżaru chzyſche Rychtař runy pucż do Porchowa wužicż. Pſchi ßněhowej wějeńzy pak bě na želeſniſke kolije ſajěł a po nich do Porchowa jěł. Želeſniſki cżah, ſ Porchowa pſchikhadźejo bě na to do jeho ſapſchaha ſajěł. Rychtař pſchi tym we wulkim wobłuku na ſtronu ſlecża. Pſchi tym ßebi hłowu ſrani, a ßebi rjebła a wobrucżku ſłama. Wobaj konjej běſchtaj na měſtnje morwaj a roſbity wós lokomotiwa něhdźe 95 metrow dałoko wlecżeſche. Lokomotiwnik njeměješche winu na njeßbožu. Rychtař pſchiſna, ſo je jedyn „ßedźo" měł. Rjekny pak, ſo jako pytny, ſo po kolijach jědźe, ßwój wós njeje hnydom ſawrócżicż mohł. Hdyž bližazu lokomotiwu pytny, drje ſpyta, ſ kiwanjom katařnje cżah ſaſtajicż, ſchtož pak ßo jemu njeporadźi. Rychtarja dla lohkomyßlneho wohroženja želeſniſkeho wobkhadka k 2 měßazam jaſtwa ſaßudźichu. Tute khłoſtanje ßo do pjenježneho khłoſtanja we wyßokoſcżi 350 hr. pſcheměni. Rychtař dyrbi tež wudawki njeſcż.

MAGGI Fleischbrühe
besondere Vorzüge:
kräftiger Geschmack
und feines Aroma
3 Würfel 10 Pf.
(430

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.
Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

25] (Pokračowanje.)

Skónčnje zašmjata so do hałzow někajkeho keřka, kotrehož wjeřšk bě jenož z wody widźeć; ale samsny wokomik wotwoła so z tuteho wjeřška čłowjeski hłós:

„Wzmi karabin a přeńdźtaj na druhi bok, zo by so spław njewróćił, hdyž zeskoču!"

Lědma běštaj z Ławrjencom to sčiniłoj, štož bě jimaj kazane, zeskoči někajka postawa z hałzow na spław. Běše to Orlik.

„Maruška", rjekny, „kaž sym ći prajił, njewopušću će. Božedla nic! Ja waju tež z tuteje lijeńcy wuwjedu." Ze sekeřku, kotruž měješe při sebi, wotruba runu hałzu ze štoma, we wokomiku sebi ju zepřihotowa, potom wustorči spław z hałzow a poča wjesłować.

Wudóstawši so do woprawdźiteho rěčnišća płowachu kaž z błyskom. Hdźe? njewědźachu, ale płowachu. Orlik z khwilemi štomiska, hałzy wotstorkowaše, abo staraše so, zo by so štomej, hišće stojacemu, wuwinył. Jeho hobrska móc so po zdaću podwoješe. Njedźiwajcy na ćěmnosć rozpózna jeho wóčko kóždy strach, kiž jim hrožeše. Hodźina ćěkaše za hodźinu. Kóždy druhi by so z mučnosću sypnył, na nim njebě ani widźeć, zo so napina. W rańšich zerjach wudóstachu so z lěsow, přetož po cyłym wobzorje njebě ani wjeřška widźeć. Za to bě cyła wokolina kaž jene morjo. Hrozne wały žołteje ješćojteje wody žołmjachu so wujo po pustej runinje. Mjez tym so dale bóle rozednješe. Wuhladawši, zo njeje w blizkosći žaneho štoma, přesta Orlik na khwilu wjesłować a wobroći so k Marušcy:

„Nětko sy moja, přetož wutoržech će smjerći."

Jeho hłowa bě wotkryta, a mokre a z potom zapyrzene wobličo, sapace po wojowanju z powodźenjom, měješe tajki wuraz mocy, zo sebi Maruška prěni raz njezwěri jemu wotmołwić, zo je z druhim po slubje.

„Maruša!" dźeše pachoł mjehko. „Maruša, najlubša!"

„Hdźe so wjezemy?" wopraša so, zo by rozmołwu zmjeniła.

„Što mi wo to! Hdyž 'nož z tobu . . . lubowana."

„Wjesłuj, doniž je smjerć před nami!"

Orlik poča znowa wjesłować. Mjez tym čuješe so Ławrjenc hubjeńši a hubjeńši. Z khwilemi měješe zymnicu, z khwilemi jeho wopušćeše, ale słabnješe. Hižo bě to přewjele ćerpjenja na jeho stare, zdrjene ćěło. Bližeše so kónc a spokojenje wulke, wołóženje wěčne. W samsne połdnjo wotući a rjekny:

Za mótku
a mótka
Šulske tornistry
za hólcow a holcy, toški za snědanje a za pjera
(427
T. Albert, na Lawsk. hrjebjach 10

„Maruška! hižo jutřišeho dnja njedočakam. O, moje dźěćo! hdy bych tola ženje z Lipnicy njewućahnył a tebje njewuwjezł. Ale Bóh je miłosćiwy! Naćeřpjach so njemało — tuž mi hrěchi woda. Mje pokhowajtaj, jeli zamóžetaj, a tebje njech Orlik k staremu knjezej do Noweho Yorka dowjedźe. To je ći dobry knjez, wón so nad tobu smili, a da ći na puć, a wróćiš so do Lipnicy. Ja wšak so hižo njewróću. O Božo, o Božo miłosćiwy, dowol 'nož mojej duši, zo by z ptačkom tam dolećała a byrnjež raz 'nož wohladała!"

Tu jeho zymnica zaja a poča spěwać: „Pod twój zakit ćěkamy, swjata Boža rodźićeřka!" — nadobo zareji: „Njećistej mje do wody, wšako njejsym pos!" — a potom so bjez dwěla dopomni, kak bě Marušku z nuzy zatepić chcył, přetož z nowa wołaše: „Dźěćatko, wodaj, wodaj! . . ."

Wona — njebožatko, ležeše na hłowaku a žałosćeše . . . Orlik wjesłowaše a sylzy jeho dušachu.

Na wječor so wuwjedri. Słónco pokaza so w času, hdyž w Boži domčk dźe, nad powodźenej wokolinu a wotražowaše so we wodźe z dołhim pozłočenym pasmom. Stary nan poča mrěć, Bóh wšak so nad nim smili a spožči jemu spokojnu ćichu smjerć. Z woprědka wospjetowaše ze stysknym hłosom: „Wopušćich Pólsku — wótcny kraj" —, ale potom so jemu w zymnicy zdaše, zo so do wótčiny wróća. Hlej, zda so jemu, zo je jimaj stary knjez z Noweho Yorka pjenjezy na puć a na kup khěžki z pólkom dał. Tuž dha so wobaj z Marušku naspjet wjezetaj. Staj na oceanje, łódź płowa w nocy a wo dnjo, łódźnicy spěwaja. Potom widźi Hamburgski přistaw, z kotrehož bě wujěł, wšelake města mikaja so jemu nimo wočow, němsku rěč kołowokoło słyšiš, ale ćah saha doprědka. Tuž tež Ławrjenc čuje, zo je dale bliže domiznje. Tajka někajka radosć rozšěrješe jeho wutrobu, powětr, někajki hinajši, dušny přikhadźa z domjacych stron. Što to? Hranica. Wboha burska wutroba bije kaž z heju . . . Jědźće dale! Božo — Božo! a to hižo su Matkec pola a krušwiny . . . a te šěre khěžki a cyrkwje. Tam khodźi burik w kožanej čapcy za płuhom. Wón k njemu rucy z wagona wupřesćěra. Wujo! — wujo! . . . rěčeć njemóže. Jědu dale! A tam, ěto to? Město Przyręble a za Przyręblami Lipnica. Dźetaj wobaj z Marušku po drózy a płaćetaj. Je nalěćo. Žito kćěje . . . šwjerč cyrča — bruki bórča w powětře . . . w Przyręblach zwonja: „Jandźelske powitanje." Jezuso, Jezuso! přečo telko zboža tajkemu hrěšnikej? Hišće přez tu hórku, a tam hižo steji boža martra a pućnik a Lipničanska mjeza. Hižo njeńdźetaj — lećitaj kaž na křidłach, hižo staj na hórcy, při božej martrje, při pućniku. Burik so na zemju wali, a wuje wšón wozboženy a koši zemju a po kolenomaj suwa so k božej martrje, wobjimuje ju z rukomaj: Hižo je w Lipnicy. Tak je. Hižo je w Lipnicy — přetož jenož jeho mortwe ćěło wotpočuje na spławje, błudźacym wosrjedź powodźenja, a duša je dolećała tam, hdźež je zbožo a pokoj . . .

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 12. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Brězy su wšudźe a prut
Za błazny, hordźity lud. H. Z.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, najwyſchſcha temperatura wo dnjo plus 10. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer plus 1, najniżſcha temperatura w nozy plus 2. — S wolnóznych ſtron je ſo nahle żołma ſymniſcheho powětra do ſrjedźneje Europy dobyła. Dokelž je ſo tež w naſchich ſtronach ſ miłym wětrom ſetkała, je wczera wjeczor a w nozy k deſchćowanju dó'o. Synmym wětram pak ſo bórzy ſaſo pucž ſałehnje, dokelž pola Islandſkeje nižina k ranju czehnje. Wóle k połdnju, nad Jendźelſkej a połnóznej Franzowſkej pak wyſchina wjedro wobknježa. Tež [illegible] k ranju czehnje. Tehodla ſo w naſchich ſtronach miliſche a ſłónczniſche wjedro woczakuje. — Jutſje pjatk ſłónczko [illegible]19 hodź. ſkhadźa a ſo 6,01 hodź. khowa. Měſaczk ſkadźa jutſje w połnozy a khowa ſo rano 7,41 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Miliſche a [illegible] wjedro.**

*

— **Sanitetny rada dr. Herrmann wumrěł.** We wyſokej ſtarobje a po żohnowanym dźěle je wutoru ſanitetny rada dr. Jan Arnoſcht Bohuwěr Herrmann ſwojej wóczi k wěcznemu wotpoczinkej ſandźelił. Wón pokhadźeſche ſ Lutyjez, hdźež běſche jeho nan ſ kublerjom. Wón na lěkarſtwo ſtudowaſche, jeho tſjo bratſja buchu pak burjo a hoſpodarjachu w Tſělanach, Wurizach a Rabozach. Semrě[illegible] běſche Sſerb a je w ſwojim dołholětnym powołanju mnohim ludźom, kiž w ſwojej khoroſczi a czerpjenju k njemu pſchikhadźachu, pomoz poſkicził. Woſebje khudſche wobdlerſtwo je jeho ſobuczuczíwu wutrobu naſhoniło. Dr. Herrmann ſwój wotpoczink w Tſělanach wužiwaſche, hdźež běſche ſebi khěžu natwaril. Wón je żohnowanu ſtarobu [illegible] lět dozpěł. Sprózny po dołhim dróhowanju tu na ſemi ſjech wotpoczuje w měrje w ródnej ſemi!

— **Pſchipuſchczenje ſtudowazych ſa wuczerſtwo na ludowych ſchulach.** Po woſjewjenju miniſtra ſa ludowe wukublanje je ſo czaſ pſchiſjewjenja ſtudowazych ſa ludowe wuczerſtwo na wyſokich ſchulach w Drježdźanach a Lipſku hacž do 30. haprleje podlěſchił.

— **Wo hoſpodarſkim wabjenju** induſtrijowa a wikowarſka komora w Zitawje ſdźěluje, ſo je wabjeńſka rada němſkeho hoſpodarſtwa proſyła, ſo ſ jenotliwymi praſchenjemi dla wopſchijecža wabenja niz wjazy na nju wobroczej, ale na němſkoſtatny ſwjaſk wabjerjow w Barlinje-Lichterfeldźe Weſt, Fontaneſtraße 4. Tutej měſtnoſczi móža ſo tež poroki dla wabjeńſkich waſchnjow a wſchelake měnjenja jenotliwych konkurrentow pſchedpołožicž. Wabjeńſka rada ſama ſo pſchichodnje pſchede wſchěm ſe ſaſadnymi praſchenjemi aktiwneho hoſpodarſkeho wabjenja ſaběra. Induſtrijowym a wikowarſkim komoram budźe pak wona w jenotliwych praſchenjach tež pſchichodnje hiſchcze k radźe.

— **Doſtawarjo wojerſkeje renty!** Pſchirażna renta wójnſkim czežkoſranjenym ſa měſaz měrz wupłaczuje ſo ſobotu 14. měrza 1936 dopołdnja wot 9 do ¼10 hodźin w ſejmowni na Hrodowſkej haſy 10 deleka.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje ſo podpjera na měſaz měrz ſobotu 14. měrza 1936 dopołdnja wot 9 do 10 hodźin w ſejmowni na Hrodowſkej haſy 10 deleka.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ſrjedowſkim czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (9. dźeń) padźe dobycže wo 100 000 hr. na czíſło 15 554; dobycže wo 5000 hr. na czíſło 82 029; dobycže wo 3000 hr. na czíſła 48 082, 116 028, 137 243, 146 734; dobycže wo [illegible]000 hr. na czíſła 17 202, 26 054, 34 108, 40 609, [illegible]6 836, 84 474, 107 329, 116 105, 133 373, 159 766; dobycže wo 1000 hr. na czíſła 2461, 3688, 8194, 9739, [illegible]751, 30 425, 32 159, 36 088, 36 305, 38 377, 39 938, [illegible]849, 51 864, 52 045, 72 843, 73 322, 78 325, 81 001, [illegible]274, 99 033, 100 543, 121 722, 127 927, 128 064, [illegible]438, 143 287, 149 310, 154 368, 154 586, 155 084.

— **Kólnja ſo ſapaliła.** Dźenſa w nozy wokoło ¼1 hodźin ſo poliſajſka patrouilla na Borborinej dróſy dohlada, ſo ſo w Schindelez ſahrodniſtwje pſchi Puczn ſchpitalſkich [illegible] kólnja paleſche. Wona měſchczanſku wohnjowu woboru ſawoła. Pomoznivi wojazy konjeńzoweje ſtraže w ſrjedawſchich Huſarſkich kaſarnach pſchikhwatachu a ſ jenym wobydlerjom, kiž tam bliſko bydli, woheń ſhaſchachu, prjedy hacž wohnjowa wobora dojědźe, kiž hnydom pſchikhwata. Wodnjo běchu w tutej kólni kalk ſuchi palili. Kalk je ſo potom ſam dale palił, ſ czimž je pſchewulka horzota naſtała, ſo je ſo kólnja ſama ſapaliła. Sſylny deſchcž w tutym czaſu je pomhał wjetſchej ſchkodźe ſadźěwacž.

S **Małeho Wjelkowa.** (Stawniſke powěſcze.) Narodźenja: 29. 1. Jurijej Mikławſchej Krjeczmarjej ſ Khelna ſyn. 9. 2. Murjerjej Arnoſchtej Bohuwěrej Měrſchej ſ Khelna, dźowka. 10. 2. Pjekarjej Emilej Richardej Hauſje ſ Małeho Wjelkowa, dźowka. 8. 2. Burej Jurijej Bennej Mejnej ſ Khelna, dźowka. 11. 2. Schewzej Arnoſchtej Pawołej Kauſerej ſ Natarjez, ſyn. 13. 2. Rěſniſkemu miſchtrej Oczе Wjazzy ſ Małeho Wjelkowa, dźowka. — Wumrěli ſu: 11. 2. Nowonarodźene dźěczo w Czichonzach. 16. 2. Rentnaŕ Max Hartmann ſ Małeho Wjelkowa, 59 lět ſtary. — Sſo ſwěrowali: 1. 2. Autowy wjednik Max Alwin Zaunik ſ Natarjez ſ Gerdu Hilžbjetu Ilſu Breiſez ſe Sczijez. 10. 2. Skałaŕ Jurij Wjeńka ſe Sſernjan ſ Mariu Bartez ſ Khelna.

S **Luha.** Na ſwjatoczne wachnje ſo tež w naſchej wſy na padnjenych wojakow ſwětoweje wójny ſpominaſche. Po Božich ſłužbach w Njeſwaczidle ſhromadźichu ſo dobrowólna wohnjowa wobora, mužſke ſpěwne towarſtwo (ſpěwna radoſcž) ſchulſke dźěczi ſe ſwojimi wuczerjemi a wjeſnjenjo pſchi pomniku. Sſwjatocžnoſcž ſo ſe ſpěwom (Khwal teho Knjeſa) ſapocža. Spěwne towarſtwo, pod wjedniſtwom dirigenta Błaſija dwaj ſpěwaj ſaſpěwa. Schulſke dźěczi ſaſpěwachu ſpěw „Rańſche ſerja" a wyſchſchi wuczeŕ Birnich ſ krótkimi ſłowami na woporniwoſcž padnjenych wojakow ſpomni. — Na to ſo wſchelake wěnzy pſchi pomniku ſłožichu. Hudźbna kapała ſahra ſpěw wo dobrym towarſchu. Po ſhromadnym wuſpěwanju němſkeju hymnow ſo mjena padnjenych pſchedczitachu.

S **Czornjowa** pola Bukez. Sańdźenu ſobotu wotmě tudyſcha wjeſna młodźina ſwój lětuſchi tſeczi rěczniſki wjeczor, kotryž ſo ſe ſwobodnym murjerſtwom ſaběraſche. Wuwjedźenja, kotrež tu poſkiczichu, běchu ſ wjetſcheho dźěła naſchej młodźinje njeſnate. Sſwobodne murjerſtwo ſteji na mjeſynarodnym podłožku, wojuje pſcheczíwo wſchemu nazionalnemu, ſaprěwa kſcheſczanſtwo, ſnjewužíwa bibliju. Pyta wjednikow narodow ſa ſebje dobycž, ſo by potom pomału a wěſcže mjeſynarodne ſwětowe knježſtwo twariło. Nazionalſozialiſmus je to ſpóſnał a tohodla ſ prawom wſchě lože ſwobodnych murjerjow ſakaſał. Najſtraſchniſche je w tutych ložach, ſo w nich židźa njewidźomnje ſwoje wowzki ſawjeſcž ſpytaju.

S **Bukez.** Wutoru wjeczor ſeńdźe ſo tu wjeſna młodźina k wjeſołej ſabawje. Jako ſaſtupjerjo ſežiwjerſkeho ſtawa běchu ſo někotſi wjeſni burſzy wjednizy ſeſchli. Wjeſny młodźinſki kubłaŕ Wroblik pſchitomnych poſtrowi a pſchepoda na to wjedniſtwo młodoburej Biedrichej ſe Kokwaſy. Knjes wuczeŕ Nowak ſ Bukez je ſwólniwy, naſchu młodźinu ludowe ſpěwy ſpěwacž nawuczicž, ſ czimž ma ſo hižo pſchichodny wjeczor ſapoczecž.

S **Kotez.** Njedźelu 8. měrza běchu ſo ſobuſtawy milinoweho družſtwa w Zipſez korczmje k hłownej ſhromadźiſnje ſeſchli. Wobdźělenje bě jara dobre. Pſchedſyda knjes Pawoł Günzel ſ Wichowow po poſtrowjenju pſchitomnych, wobſchěrnu lětnu roſprawu poda. Po njej je ſaſchłe wobkhodne lěto jara dobre było. W pokładni woſta pſcheſbytk 222 hriwnow, kotryž ſo na nowe ſliczbowanje pſchenjeſe. Szyła wotmě ſo 8 poſedźenjow pſchedſydſtwa ſ 25 jednańſkimi dypkami. Jako wažny jednańſki dypk ma ſo pſchiſtup k hoſpodarſkej ſkupinje ſa ſaſtaranje ſ milinu a wotſamknjenje ſawěſczenja w pſchipadźe njeſboža abo rukowanja mjenowacž. Szyła bě ſo 26 912 kilowatt miliny wot pſcheskrajneje zentrale wužiło, 18850 kilowatt ſo wot wjeſnych wužiwarj pſchetrjeba, tak ſo 8062 kilowatt na wjeſne powody pſchipadnje. 5 ſczežorow dyrbjeſche ſo ſnowa podmurjowacž. Jedyn powod ſo dla powjetſcheneho pſchetrjebanja wobnowi. Pſchedſyda napominaſche pſchitomnych, ſo njebychu wonka a tež nutſka powodow ſo dótkali, dokelž je to ſ wulkim ſtrachom ſjednoczene.

S **Wjeleczina.** S narodźenjom Horſta Manfreda Dietricha, ſyna ſamłarja Jurija Kurta Dietricha na Dwórniſchczowej dróſy, je nětko naſcha wjeſ 4000 wobydleri dozpěła. Wjeſnjanoſta Otto a ſtronjan Neumann pſchejeſchtaj ſtarſchimaj k tutemu radoſtnemu podawkej wjele ſboža a pſchepodaſchtaj 4000. wobydlerjej nalutowańſku knižku na tudyſchu nalutowaŕnju ſ rjanym pjenjeſom. S tym je něhduſcha burſka wjeſ Wjeleczin ſe ſpěſchnje roſczazej induſtriju nahladnu liczbu wobydleri dozpěła. Pſchi tym ma ſo wobkedźbowacž, ſo njejſu ſo druhe gmejny k Wjeleczinej pſchiczíſłe. Hdyž ſo to ſtanje, dokelž je to wotpohladane, ſo liczba wo wjele powjetſchi.

S **Trjechowa.** 25lětny dźěłaczeŕ Ota Pfeiffer ſe Sałomja, kotryž tu pola bura Schimpki hakle někotre dny dołho ſłuži, ſnjeſboži wutoru dopołdnja pſchi nakładowanju czežkich ſchtomowych ſdonkow. Spytajo ſ woſa ſo kulazemu ſdonkej wuczeknycž, jeho tutón hrabny a dźěſche pſches jeho nohu. Pfeieffer hnydom ležo woſta. Sawołany lěkaŕ dr. Jugel ſwěſczi, ſo bě ſebi nohu ſłamał a poſtara ſo wo to, ſo ſo do Budyſkeje khorownje pſchewjeſcž.

S **Klětneho.** (Dobrowólna wohnjowa wobora.) Přěni haſcheŕſki czah w Klětnom měješche ſańdźeny pjatk w hoſczenzu „Ke kaſtaniji" w Jamnom wukubłańſki wjeczor. Najprjedy ryſowaſche wjednik czaha Polank wo ſwojich naſhonjenjach na wotrjadnej ſchuli wohnjoweje wobory we Waldenburgu, kotruž w dnjach wot 23. hacž 29. februara wopytowaſche. Potom ſo pſchichodny wukubłańſki wjeczor ſ wobkhodnej roſprawu a generalnym appellom poſtaji. Pſchichodne ſwuczowanje budźe 15. měrza. Wjednik wobory Jencž poruczeſche woteběranje potuńſcheneje woborowеje nowiny a woſjewi nowe ſignale.

S **Khrjebje.** (Zyrkwinſke powěſcze.) W přěnimaj měſazomaj t. l. wukſchczichu ſo 12. 1. Hana Elfrieda Waktarez, dźowka tſěchikryjerja Waltera, Joachim Werner Domaſchka a 2. 2. Měrczin Alfred Mirla, ſyn fabrikſkeho dźěłaczerja Arnoſchta Měrczina Mirle ſ Mikowa. — Pokhował je ſo murjeŕ Erich Nowotny ſ Noweje Wſy. — W ſańdźenym lěcźe wukſchczi ſo 15 hólzow a 15 holzow. Pokhowało je ſo 16 woſobow. Swěrowało 11 porow. Ke konfirmaziji pſchiſtupi 20 hólzow a 24 holzow. K Božemu blidu pobu 827 woſobow. Na 55 němſkich a 39 ſerbſkich Božich ſłužbach naliczi ſo 5152 reſp. 2023 kemſcherjow. Na dźěcžikemſchenjach wobdźělichu ſo w pſcherěſku 70 hacž 80 dźěcži.

Budyske stawniske powěsće

Sſrjedu 11. měrza 1936.

Narodźił je ſo: 8. 3. Kurtej Makſej Kſchižanej, chemiſkemu dźěłaczerjej, ſyn.

Wumrěłoj ſtaj: 10. 3. Dr. med. Jan Arnoſcht Bohuwěr Herrmann, ſanitetny rada, 95 lět — 11. 3. Arnoſcht Oſkar Rößel, invalidny rentnaŕ, 64 lět.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 12. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,464	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,275	100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa, 11. měrza. Hdyž bě hižom pſchedwczerawſchim na burſy k powſchitkownemu wožiwjenju doſchło a hdyž bě ſo tež na Frankfurtſkej wjeczornej burſy žiwy wobkhod wuwił, wotewri wczerawſcha Barlinſka burſa w krutym położenju. Pſchepołoženje konferenzy Locarnſkich móznarſtwow do Londona ſo jako dobre ſnamjo tehodla pohódnoſczuje, dokelž ſo tam jednanja wězowniſcho a ſtróſbniſcho wotměja, jako by to w Genfje abo Pariſu ſo ſtacž móhło. Njewěſte ſadźerženje wěſtych kruhow, kotſiž ſu na burſy intreſowani a kotſiž po ſobotniſchich podawkach na ſłabſche wukrajne burſy reagowachu, je tak ſaſo ſběhnjene, tak ſo małe kupne pſchikaſy bankowſkeje klientele w ſwiſku ſ wróczonakupowanjom kuliſy k polěpſchenjam kurſow na ſkoro wſchěch akzijowych wikach dowjedźechu. S teho měјachu woſebje lěpſchiny montanowe hódnoty. Na rentowych wikach běſche tehorunja pſcheczelne ſakładne měnjenje.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobrot na Barlinſkich žitnych wulkowikach běſche kaž hacž dotal w najwuzſchich mjeſach, dokelž ſo powſchitkownje jenož najnuſniſcha potrjeba kryje. Tež dowos ſ ratarſtwa bě jenož jara ſłaby, tak ſo wiki jara měrny wobras poſkiczeja. Wulkomłyny w Porhyńſkej a w Barlinje jenož pomału ſwoje ſkłady wupjelnjeja, jenož ſapodacźa w meji a juniju k někotrym wobrotam dóńdźe. Małe pſchedewſacźa w provinzy, kotrež maja njedoſahaze móžnoſcźe ſkładowanja, pſchezo ſaſo jako kupzy wuſtupuja. Poſkiczeńſke poměry ſu wſchelakore. S khlěbowych žitow ſo pſchenza troſchku bohatſcho poſkicza hacž rožka. Njekontingentowanych khlěbowych žitow ſo mało poſkicza. Wowſ a pizowańſki jeczmjeń, dalcož ſtej na wikach, lohko kupzow namakatej. W ſymjeńtnym wowſu je wobkhod wobmjeſowany. Na mukowych wikach njeje ſo dotal dźiwajo na bliſke jutry wobkhod wožiwił.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr. - wowſa H 9. — hr., H 13: 8,40 hr.

Někotre płaczíſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Kaczki, ſarěſane 1—1,20 hr., kury, ſtare, ſarěſane 0,90—1 hr., kury, młode, ſarěſane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,70 hr., jabłuka 15—30 pj., běrny, po puntach 5 pj., łoboda, jědźna 15 pj., zybla 12—15 pj., khrěn 70—80 pj., ſołotej, kerczk 20—35 pj., běły kał 12 pj., czerwjeny kał 12—15 pj., ſydrojty kał 20—70 pj., petrſchilka, malczk 3—4 pj., tomaty 30—35 pj., rapunzlki 60 pj., rjewjeń 40 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 8—10½ pj.

Dźenſniſche ſkótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihnachu ſo dźenſa: 1 woł, 11 bykow, 12 krowow, 574 czelatow, 75 wowzow, 535 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu a wowzow bě wobkhod bjes wuſnama. Czelata maja ſłabi wobkhod a płaczíſny wo[illegible] tekame kaž minjenu póndźelu. Pſchihnate ſwinje ſo wſchě ſa poſtajene krute płaczíſny roſpſchedachu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 3.	10. 3.		11. 3.	10. 3.
Pšeńca	212,0	204-209	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	—	216-220	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	8,95	8,95
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202,0 9: 203,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166,0 11: 169,0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171,0 9: 176,0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168,0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

S Drježdzan. Schtwórtk, 5. nalětnika wotme ſtretarne ſjednoczenſtwo „Hromadnik“ ßwoju měßacznu ſhromadziſnu w hoſczenzu „Johanneshof“. Hižo po wosmich běchu ßo najßwěrniſchi pſchinamakali, ſo bychu něſchto hodzinkow w maczeřnej rěczi bjeßadowali. Pſchednoſchk bě wotprajeny, ſchtož ßmy ſwoprědka wobžarowali, běchmy pak ſpokojom ſ wjeczornym porjadom, dokelž bě nam knjes hudzbny direktor Krawz to narunał ſ tym, ſo je nam ßwoje hudzbnokulturne puczowanje po zuſych krajach roſpowědał. Ziwjenja połna roſprawa, k temu pěkne wobraſy k wobhladanju, ſchto duſcha ßebi hewak pſchejeſch? Sa to ßmy tež knj. dir. Krawzej jara dzakowni! — Po tym rěczeſche ßo wo ßerbſkich draſtach žiwych a morwych, a woßebje tym poßlednim ßo wěnowachmy, wſchak ßo ſa te ſrědka ſchtó ſajimuje. Myßl, tutym draſtam ſaßo wožiwjecź dacź, wuńdze ſe ſtrony evangelſkich žonow, kiž draſtu ßwojich prjedownikow jara czeſcza a hódź maja. Tak je ſwjeßelaze, ſo ßo někotre prózuja, rubiſchka ſe ßerbſkimi kwětkami molowacź, ſo by to ßwojoraſne naſcheje draſty ßo wobkhowało. Ma ßo na to dziwacź, ſo tu ſaſchłe draſty ſaß wobſtajnu formu dóſtanu kaž naſche hiſchcze žiwe draſty. Rěczeſche ßo potom wo ryßowankach kwětkow, kiž bě nam ßłała knježna M. Witkojz ſ Burkowow. Tajke wězy ßu nam trěbne a dzakujemy ßo wſchitkim krajankam, kiž tu dobru wolu maju, tute prózowanje ſpěchowacź. Po wſchelakich drobnoſtkach ſkónczi ßo w 11 hodzinach ſhromadziſna. Hłowna ſhromadziſna budze 2. jutrownika.

Hudźba–wuměłstwo–dźiwadło

Wutoru pſchedſtajeſche ßo w naſchim měſchczanſkim dziwadle Roſſinijowa opera wjeßołeho raſu „Semiramis“. Setkamy ßo tu ſe ſpodziwnoſczu, ſo wob czaß prěnich pſchedwjedzenjow tuteje opery hudzba wobßahej njewotpowědowaſche. Dokelž dyrbjeſche ſa tekſt tuteje opery bórſy hudzbu podacź a njeměješche czaßa k hudzbnemu ſkoženju, tak ſaběra hudzbu ſe ßwojich dzěłow „Ludowy ßwjedzeń we Kißbom“ a druhich wuczahow ßwojich ſkładbow. Haczrunjež ßam wědzeſche, ſo je to ßłaby ſjew, ßo tola roshněwa, ſo jeho we wótcznym kraju wob czaß pſchedwjedzenja tuteje opery dale ſańcź njeměјachu, a puczowaſche po zyłym ßwěcze a dobu ßebi ßławu ſe ßwojimi druhimi dzěłami. Tak wotwobroczi ſ dalſchim dzěłom tež ſtrach materialiſtiſkeje ſmyßlenoſcze hudzby w ßebi a namaka ßo wróczo k nadobnoſczi hudzbnika, kiž njedzěła czaſto ſa ßwój tuczaſny wužitk, ale ſa czeſcź pſchichoda. Jeho melodije buchu tak wobßedzeńſtwo luda, ſo klinczachu wſchudze wob czaß jeho žiwjenja.

Hudzbne a tekſtne ſkoženje tuteje opery chzychu lud wob czaß jeho žiwjenja pſchetworicź, ale ſta ßo to wjele poſdziſcho, potom. Nětko ſu ßo Hans Bodenſtedt (tekſt) a Adolf Seſer a Otto Petaßen tutemu dzěłu wěnowali. Wjele njetrěbneho je ßo ſhubiło a wudoſpołniło w hudzbnym ſkoženju, tekſt je dóſtał wěſty czinowy ſakład a tak ßo hudzba a wobßah czaſto ſjednocza k ſwjeßelazej wobraſnoſczi.

Wjele próży je direkzija dziwadła nakožiła ſa pſchedſtajenje tuteje opery, dokelž žada wulku pyſchnoſcź, kyłny orcheſter a ßyłny ſpěwny khór. Knjes intendant ßam měješche hrowe wjedniſtwo a to bě khwalbuhódne dzěło. Wuměłſki poradzeř Ulbrich bě tehorunja ſ wulkej wuſchiknoſczu, woßebje 2. a 3. ßeniſki wobraſ ſtworił. Tak ßo ſjednoczeſche nimo ſdraſczenja hrajeřſtwa wſchitko do ßbožowneho zyłka. Knjes kapałny miſchtr Zwalter pak dopokaſa ſe ßwojim jednjenym orcheſtrom, ſo bě prawy muž na prawym měſtnje. Hižo ſawodna hudzba bu ſ wołſchewjenjom ſa ßłyſchenje kóždeho a czěžke ſkoženje ſ Roſſinijoweje hudzby wobkedzbowaſche hacž do poßlednjeho najdokładniſcho. Tehodla tež njeſkónczny dzakny pſchikleſk.

Margot Timmer jako hrajeřka titulneje róle kralowneje Semiramis bě ſpěwnje a hrajeřſzy zyle žadaniam ſroſczena. Toßame dyrbi ßo ſwěſczicź pola Willi Steinera jako Idrenowa. Tu bě jeho hłóß kaž ſtworjeny ſa partije. Annemarie Eulen jako Aſſa ſwjeßeli ſpěwnje ſ jeje rjanym wukubłanym hłoßom, ale hrajeřſzy ßnadź njebě ßama ſ pſchidzělenjom tuteje róle ſpokojom. Feliza Schelenz jako nadróſna ſpěwařka bě zyle we ßwojim ſnatym dobrym ſkoženju jej dowěrjenych rolow. Saßo wubjerny bě Rudolf Lahoda jako Oros. Kak ßo wjeßelimy wukonow tuteho wuměłza ßwojeho raſu. Mano Holtei njebě ſpěwnje druhdy zyle jaßny, ale hrajeřſzy wubjerna poſtawa. Zyłe pſchedwjedzenje tuteje Roſſinijoweje opery bě potajkim wulki wuſpěch a pſchipóſnacze poßłuchařſtwa ſkoro njeſkónczne.

-ł.

Přilopk

15 lět khłoſtařnje ſa ſpytane ſkónzowanje mandzelſkeje.

Pſchißažny ßud w Drježdzanach je póndzelu 33lětneho Jana Rudolpha ſ Drježdzan dla ſpytaneho mordařſtwa k 15 lětam khłoſtařnje ſaßudził, jemu na 10 lět czeſtne prawa wotrjekł a nimo teho jeho pod polizajſki dohlad ſtajił. Se ßwojej mandzelſkej běſche w njeſbožownym mandzelſtwje žiwy a chzyſche ju wotbycź. 3. auguſta 1935 ſpyta ju pſchi kupanju we Wilſchdorfſkim haczje ſatepicź. To pak ßo jemu njeporadzi, dokelž ludzo pſchikhwatachu a žonu wumóchu.

Sczěhwki dzěczazeho njepoczinka.

8lětny ſchuleř ßo ſ tym ſabawjeſche, ſo ßo w ſchuli po ſkhodowym wobłoženju dele ßuwaſche. Pſchi tym tak njeſbožownje na kamjentnu podłohu padny, ſo ßebi nop pukny a moſhy ſtſchaßy.

15lětny mordař ſtarſcheju ſaßudzeny.

Juſtizny nowinařſki hamt w Königsbergu woſjewja, ſo je wulki młodoſtny ßud w Lücku 15lětneho Heinza Rodu ſ Roſtgena, kiž bě 30. nov. łońſcheho lěta ßwojeju ſtarſcheju na beſtialne waſchnje ſamordował, jónu mordařſtwa dla a jónu ſabicza dla k 15 lětam jaſtwa ſaßudził. Nimo toho ßo pſchikaſa, ſo ma ßo ſkóſtnik we woßebitym wuſtawje woczahnycź. Młodoſtny ſkóſtnik bě ßo ßwojeho njeſkutka wuſnał. Wón bě po pſchekſchiwjenju něhdze 40 hriwnowk ßwojeho nana, hłowneho ſtražmiſchtra Rodu, ſamordował, a to ſ teßakom. Na to puſchczi ßo ſa maczerju, kotraž chzyſche jemu wuczeknycź, a ſabi ju tohorunja.

Dalſche roſchěrjenje ſtrajkowanja wodzerjow jěſdnych ſtołow w Newyorku.

Wſchě wurunańſke jednanja Newyorkſkeho měſchczanoſty Laguardia wodzerjow jěſdnych ſtołow ßu bjes wuſpěcha woſtałe. Nětko ßu wjednizy dzěłaczeřſkich ſjednoczeńſtwow najkrucziſche wojowanje ſjednoczeńſtwa w ſtawiſnach amerikanſkeje induſtrije pſchiſſjewili. Strajk, kotryž hižo 10 dnjow traje, je po ſdzělenjach polizije dotal 2300 wyßokich domow mróczeleſchkrabakow a hotelow potrjechiło. Wjedniſtwo ſtrajkowarjow ma wotmyßlenje, tuto na wſchě hotele, kupowańſke domy, banki a ſawěſczeńſke towařſtwa roſchěricź. Woßebje bańkam, kotrež wul [illegible] [illegible] orkſkich wobyd ſkich domow wob [illegible] [illegible] u tež ſwój mody powjetſchicź, [illegible] [illegible] o pieczuja, ßobu dzěłaczeřſkich ſjednoczeńſtwow pſched njeorgani nym perſonałom pſchiſtajecź, je ßo wótre wojow pſchißahało. Sjednoczeńſtwa czíſczerjow woknow, nikow a wjednikow woſow hroža, ſo do ſymphati ho ſtawkowanja ſtupja.

Hollandſki pſcheßmykařſki wjednik ſajaty.

Se ſhromadnym prózowanjom wſchelakich namje nych kommiſſariatow poradzi ßo Rotterdamſkej krimi nalnej polizijí, powěſtneho hollandſkeho pſcheßmykarja, 26lětneho muža, ſajecź. Woßebity ſchczipk tutoho pſche ßmykarja wobſtejeſche w tym, ſo auto ſ pſcheßmykanſke tworu, kotrež ßam wodzeſche, na ſawołanje namjeſn ſaſtojnikow ſaſta, ſ woſa wuſkoczi a pſches pola czekn. Pſches tym ſo ſaſtojnizy ßo ſa nim puſchczichu, wul ſ kiſty we woſu druhi wjednik woſa, kotryž ſ woſa pſches mjeſu czekny.

Radio

Pjatk 12. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 11,40 ſa bu 20,15 naj[illegible]ſche rejwańſke kapały ßo pytaju.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 bura. 20,15 najlěpſche rejwańſke kapały ßo pytaju.

Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programma: Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programma: Win: 20,05 konzert Winſki ſymfonikow. Warſchawa: 20,10 opera „Carmen“. Praha 11 ſa dzěczi: ßerbſke lud. pěßnje (prof. Sſrba prolog, potom ſpěwy atd.) Budapeſt: 19,30 opera.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 14. März 1936: 8—9 Uhr für die Nummern 5351—5550 rohes Schweinefleiſch das Pfund zu 35 Pfennigen.

Die Freibankverwaltung.

Towařstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe so pjatk 13. nalětnika pola Smolic.

Lichań. „Zernička“ ma štwórtk 12. měrca pola Teurichec w Hućinje hłownu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw ma přitomny być.

Minakał. Towařstwo „Statok“ ma njedźelu wječ w 7 hodź. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu wjesnym hosćencu. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) spěwa njedźel wječor we wosmich pola Natušec w Kukowje.

Wšitcy dowěrnicy a předsydźa towařstwow njech najbližšich dnjach zapodadźa swoje lětne rozpraw swojim županam. Njeje so hišće z wulkeho dźěła stało. Tohorunja čakamy na nowe towařstwowe zapisy sobustawow. Porjad je to najwažniše za zakładne dźěło. Njech so wša liwkosć skutka z našich rjadow doskónčnje zhubi.

Organizačne zarjadnistwo Domowiny

P. Krječmař.

Spěwařske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a též najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej knihařni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Ke konfirmaciji [426
k swjatemu woprawjenju
we wulkim wubjerku a tunjo
Nohajcy | Zwjeršne košle
Rukajcy | Krawaty
Spódnje šaty | Khornarje
Wšelake drasine tkaniny
A. Bokelmann nasl.
w Budyšinje
Serbske hrjebje, róžk Kamjentneje hasy

Anregung und Frische.
Nach der Mahlzeit werden
Abspannung und Müdigkeit
verscheucht durch eine gute
Tasse Kaiser's Kaffee
von würzigem Geschmack
und edlem Aroma.
Dein täglicher Kaffee:
KAISER'S KAFFEE

Pilneho, sprawneho
wotročk [423
pyta k 1. haprleji
Bur Rychel w Smječkecach
kubło čisło 5

Nyšpory
za póstny čas
10 pj.
w Serbskej knihárni w Budyšinje

Ze Stuttgarta so wróćiwši [429
přewzach wčera
wobkhod swojeho zemrěteho nana
twařskeho mištra Max Hentschki
Chcu wupruhowane zasady našeho wobkhoda swěru dale hajić.
Ernst Hans Hentschka
Diplom-Ingeneur a architekt
W Budyšinje, na Moltkowej drózy 25.

Štomowy wósk
Łykno k šćěpjenju
(Bast)
Hnojidła za kwětki
to zaso wot firmy [416
Erich Winter
na Kamjentnej hasy 14

Dźěćace wozy
60 wšelakich dźěćacych wozow, z najjednoriš hač k najnowočasniš wurjadnje rjane mode
Wozy za swjat tydźenja
we wulkim wubjer
C. M. Richter
w Budyšinje, Kěžorska dr.

Na 300 jězdn. kołow
namakaće pola mje na składźe
znamkow: Diamant, Bauer Göricke, Anker
Po přeću podźěl. wotpłaćenje
Napłaćenje 10 hr. Tydźeńske wotpłaćenje 2 hr.
(431 J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4
Specialne jězdne koła, mužace 35 hr
žonjace 38 hr.
Trjebane koła bjeru do płaćizny

Serbsku drastu
derje zdźeržanu
slepjansku
abo
katolsku
abo
evangelsku
kupić pytamy. Zapodajće za wjenja pod A 6 na wudawa
SERBSKICH NOW

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 br., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 62 — Budyšin — Pjatk 13. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Wažne wozjewjenje němskeho knježeŕstwa

K wſchelakim nowinſkim powěſcžam a wuprajenjam wukrajnych ſtatnikow je ßo ſ němſkeje hamtſkeje ſtrony wobſchěrne woſjewjenje wudalo, ſ kotrehož tu wažne dypki naſpomnimy:

Franzowſka měješche hižo pſched Locarnſkim ſrěcženjom wojeŕſke ſwjaſki ſ Belgiſkej, Cžěkoßlowakſkej a Pólſkej. Dokelž pak ßo pſchi tutych ſwjaſkach wo ſakitańſke ſwjaſki jedna a dokelž Němſka nima wotpohlad, žadyn ſtat nadpadnycž, je Němſka tute ſwjaſki pſchijala.

Franzowſka je po wobſamknjenju měra njeßměrne wójſko pſchiprawila a je ßwoje mjeſy ſ najmózniſchimi twjerdźiſnami wſchěch cžaßow ſchkitala. Dokelž pak Němſka žanych žadanjow na Franzowſku nima, ßo tež tutym twjerdźiſnam njeje pſchecžiwjala.

Franzowſka je pak nětko wojeŕſki ſwjaſk ſe Sſowjetſkej Ruſkej ſcžinila. Skutkowanje tuteho ſrěcženja njewotwißuje pak wjazy wot Swjaſka ludow, ale wot rosßuda ſwjaſkarjow. Tuto nowe ſrěcženje pak je w tym ßwojoraſne, **dokelž Ruſka woprawdźe ßwětowu revoluziju žada.**

Hižo pſched tutym ſwjaſkom měješche Franzowſka k rukowanju ßwojeje njeſranitoſcže ßebje ßamu a ßwoje kolonije ſ nimale 100 milijonami ludźimi, Jendźelſku, Belgiſku, Pólſku, Cžěſkoßlowakſku. S Locarnſkim ſrěcženjom hiſchcže Italſka jako rukowaŕka pſchiſtupi.

K taſkemu hiſtoriſzy hiſchcže njeßlyſchanemu rukowanju Franzowſka myßleſche, ſo podpjery ßowjetſkeho hobrſkeho ſtata ſ wjazy hacž 175 milijonami ludźi potrjeba.

Tu ma ßo pſchiſpomnicž, ſo ßo ſ němſkeje ſtrony ženje njeje najßnadniſcheje pſchicžiny dalo, ſ kotrejež by ßo mohlo wohroženje Franzowſkeje ſpóſnacž.

W knježeŕſtwowym woſjewjenju ßo potom rosjaßnja, kak ßu ßo franzowſke wucžinjenja najprjedy ſatajile a ßu ßo hakle po něcžim na ſjawne dale. Potom ßo woprawdźite položenje takle pſchedſtaja:

Franzowſka ma k ſchkitej ßwojeje njewotwißnoſcže, wo kotrejž wudawa, ſo je wohrožena, najwjetſche twjerdźiſny wſchěch cžaßow, jako rukowaŕki Jendźelſku ſe ßwojim wójſkom a namóŕniſtwom, Italſku, Belgiſku, Pólſku, Cžěſkoßlowakſku, Ruſku ſ wjazy hacž 17 milijonami wojakami a ßebje ßamu. Tute ſtaty maju pſches 3 milijony muži měroweho wójſka a něhdźe 30 milijonow muži wójnſkeje ßylnoſcže.

K tomu Franzowſka woſjewja, ſo k ßwojemu bjesſtrachej pſched paßmom ßwojich twjerdźiſnow hiſchcže bjeswojeŕſkeho paßma w Němſkej trjeba.

Němſke knježeŕſtwo k tomu woſjewja, ſo je Němſka ſe ßnadnym wobßadźenjom Porheinſkeje (19 batailonow) pſchewjedlo, ſo ßo franzowſki lud njeby trjebal bojecž, ſo chce jón Němſka k jednanjam ſ njedoſtojnymi wobſteinoſcžami pohnucž. **Nimo teho je Němſka najwulkotniſche poſkicženje k ſměrowanju Europy wotedala, kiž je ßyla móžne. Němſka by tež mohla druhi pucž hicž, wona pak je wotpokaſala pucž naſtupicž, kiž by Europu hiſchcže bóle roſtorhal.**

Wona ßebi žehdla nicžo bóle njepſchecže, hacž ſ Franzowſkej a druhimi europſkimi ſtatami ßbratnje jednania ſapocžecž. Wona ßo prózuje, ſo by ßo Europa ſa bližſche ſchtwórcž ſta lět woprawdźe ſměrowala. Tuto ſměrowanje dyrbi pak ßo ſaložecž na europſki prawny porjad a na ßwobodne rosßudy runoprawnych europſkich ludow a ſtatow. Schtož ßo pod tajkimi wuměnjenjemi wucžini, móža wſchitke narody ſ cžeſcžu dźeržecž.

Na kóncu knježeŕſtwoweho woſjewjenja ßo praji: Hdyž druhe knježeŕſtwa tomu njepſchihloßuja, němſke knježeŕſtwo ßwoje namjety wěſo wrócžo woſmje a budźe, twarjo na woporniwoſcž a ßwěru němſkeho luda, radſcho w cžeſcži ſamotne žiwe hacž narod, kiž ßo pocžežuje, w ſhromadnoſcži druhich.

Locarnska konferenca w Londonje so wotewrěła

Konferenza ſchtyrjoch Locarnſkich mozow, Jendźelſkeje, Franzowſkeje, Italſkeje a Belgiſkeje, je ßo ſchtwórtk popoldnju ¼6 hodźin w jendźelſkim ſwonkownym hamcže w Londonje wotewrila.

Wjecžor ¾8 hodźin ßo konferenza na pjatk wotſtorcži. Reuterez telegrafowaŕnja powě, ſo ßo wcžera njejßu dojednali.

Wo wcžerawſchim poßedźenju je ßo tež hamtſke woſjewjenje wudalo. S njeho ßo ſhoni, ſo je jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden w poßedźenju pſchedßydowal. Potom ßo powě, ſo ßu ſaſtupjerjo mozow němſke wobßadźenje bjeswojeŕſkeho paßma jako ſranjenje ſtawow 42 a 43 Verſailleſkeho ſrěcženja a Locarnſkeho ſrěcženja wobhladowali. Swjaſk ludow ſměje wo tutych dypkach ßudźicž.

Hlowni ſaſtupjerjo Belgiſkeje, Franzowſkeje, Jendźelſkeje a Italſkeje ßo pjatk dopoldnja ½12 hodźin wospjet ſeńdu. Schtwórtk wjecžor běchu woni hoſcžo jendźelſkeho knježeŕſtwa.

Němska wotmołwa na jendźelske prašenja

Powěſcžeŕnja „Preß Aſſociation" je ſchtwórtk wjecžor woſjewila:

„Swonkowny miniſter Eden je ßrjedu wjecžor ſ němſkim póßlanzom rěcžal a jeho proßyl, ſo by Hitler tak rucže kaž móžno w ſajimje rjadowanja něſchto pſchinoſchowal. Wón namjetowaſche, ſo by Němſka nimo ſymbolſkeje licžby wſchitkich wojakow ſ porheinſkeho paßma wrócžila, ſo njeby licžbu wojakow powjetſchila a ſo by ſkóncžnje ßlubila, ſo paßmo ſnajmjeńſcha ſa cžaß njewobtwjerdźi, kiž je k jednanju wo ſrěcženjach trěbny."

Němſki póßlanz je ſchtwórtk we wjednikowym mjenje wotmolwil:

Wo trajnym abo nakhwilnym wobmjeſowanju naſcheho prawa w porheinſkim paßmje jednacž, ßo nam njehodźi.

So pak by franzowſkemu knježeŕſtwu jednanja wo němſkich namjetach wolóžil, chce wjednik a němſki kanzler ßwój wotpohlad, kiž je wot ſpocžatka wuprajil, wobnowjenje knježſtwa w Porheinſkej ſwoprědka jenož ſymboliſzy dacž wuſkutkowacž a k tomu woſjewja:

Sſylnoſcž wojakow, kiž ßu ßo w Porheinſkej po měrowym waſchnju do garniſonow položili, ßo w tu khwilu njepowjetſchi. Hacž na dalſche ßo njeje wotmyßlilo, tutych wojakow bliže k franzowſkim a belgiſkim mjeſam dowjeſcž. Sſylnoſcž wojeŕſkeho wobßadźenja Porheinſkeje, kiž je ßo tu rospominala, placži ſa cžaß, dolhož ßo jedna. S wuměnjenjom je wěſo to ßame ſtejiſchežo na franzowſkej a belgiſkej ſtronje.

Kaž „Preß Aſſociation" pſchiſpomnja jendźelſke knježeŕſtwo w němſkej wotmolwje pſchinoſchk k rjadowanju wězow widźi. Wono pak ma ſa to, ſo wotmolwa tak daloko njeßaha, kaž je ßo proßylo.

Francowski senat je francowsko-sowjetskoruskemu zrěčenju přihłosował

W franzowſkim ſenacže je ßo ſchtwórtk popoldnju rosmolwa wo potwjerdźenju franzowſko-ßowjetſkoruſkeho ſrěcženja ſapocžala. Po rosmolwje ßo wothloßowaſche. Senat je ſakońſki naciſk k potwjerdźenju franzowſko-ßowjetſkoruſkeho pomozneho ſrěcženja ſ 226 hloßami pſchecžiwo 48 hloßam pſchijal. 34 ſenatorow ßo wothloßowanja wſda.

Konferenca wo wójnskim łódźstwje

Kaž ßo powě, ßo Londonſka konferenza wo wójnſkich lódźſtwach najſkerje w běhu tydźenja ſaßo ſeńdźe. Na poſlednym poßedźenju chce ſrěcženje wo wójnſkich lódźſtwach pſchihotowacž a wulkoſcž lódźow a kanonſkich kalibrow poſtajicž.

Delni sejm so za jendźelske brónjenje wuprajił

W jendźelſkim delnim ßejmje je ßo tež wutoru wo wójſku rěcžalo. Sapóßlanz dźělacžeŕſkeje ſtrony Greenwood žadaſche, ſo bychu ßo wſchitke ſtaty ßwěta bjes komdźenja wo mjedźnarodnych namjetach wuprajile.

Snutſkowny miniſter Simon pak rjekny, ſo chce ßo jenož ſ brónjeńſkimi namjetami ſaběracž. Wón knježeŕſtwowe plany ſakitowaſche. Sapóßlanz dźělacžeŕſkeje oppoſizije Lansbury ßwoje paziſiſtiſke myßle rosloži. Konſervativny Winſton Churchill w najcžorniſchich barbach njedoßahaze wobrónjenje Jendźelſkeje wopiſowaſche.

Hdyž běſche ßo rosmolwa ſkóncžila, ßo finanzny miniſter Neville Chamberlain w knježeŕſtwowym mjenje ßlowa jimaſche. Wón najprjedy woſjewi, ſchto je ßo w Pariſu wucžinilo. Potom wón Lloydej Georgej pſchihloßowaſche, kiž je prajil, ſo ßo nichtó njetrjeba bojecž. Wón ma ſa to, ſo wſchitzy položenje w poßlednich dnjach jako hubjeńſche wobhladuja. **Tola tu njeje pſchicžiny, ſo by ßo nětko ſ brónjenjom pſchejara khwatalo.** Wěſo pak tež ſyſtem ſhromadneho bjesſtracha nětkole hiſchcže njeje doſpolny. Dolhož to njebudźe, dyrbi ßo Jendźelſka wo ßwój bjesſtrach ſtaracž.

Pſchi wothloßowanju ßo namjet k pſcheměnjenju Běleje knihi, kotryž běſche dźělacžeŕſka ſtrona ſapodala, ſ 378 hloßami pſchecžiwo 175 hloßam wotpokaſa. Potom ßo namjet, ſ kotrymž ßo knježeŕſtwu dowěrjenje wupraja, ſ 371 hloßami pſchecžiwo 153 hloßam pſchija.

Reuterez telegrafowaŕnja powě, ſo ßu někotſi liberalni pſchecžiwo knježeŕſtwu hloßowali, mjes nimi tež Lloyd George. Někotſi druſy liberalni ßo hloßowanja wſdachu.

Bjezdźěłosć znowa woteběra

Hižo w měßazu februaru je ßo ſymſke pocžeženje bjesdźěloſcže ſkóncžilo. Kaž ßu dźělowe hamty rosprawile, je licžba njeſaßlužerjow wo něhdźe 5000 woteběrala, ſo na 2 516 000 ſpadny.

W tutej ſymje běſche licžba njeſaßlužerjow wo 814 269 pſchiběrala, w lońſchej ſymje wo 705 887. Hacžrunjež běſche wjedro w lětuſchej ſymje njepſchihódniſche hacž w lońſchej, je bjesdźěloſcž jenož troſchku bóle pſchiběrala hacž w ſymje lońſcheho lěta, w kotrejž běſche wjedro powſchitkownje pſchihódniſche.

Strajk studentow we Waršawje

Sſrjedu ßu ßo na Warſchawſkich dróhach nowe ſtudentſke demonſtrazije wotměle. Polizija cžrjódy roſehna a wjele woßobow ſaja. Tſi tyßaz ſtudentow, kiž běchu twarjenje techniſkeje ſchule dwaj dnjej wobßadźili, ßu jo ßrjedu ſaßo wopuſchcžili. Woni ßu ßo woßebje tohodla ſ twarjenja wotßalili, dokelž markſiſtiſzy ſtudentojo ſpytachu ſtrajk, kiž běchu nazionaliſtiſke ſkupiny ſapocžale, politiſzy wuwužicž.

Přistajeńcow sowjetskeho pósłanstwa w Japanskej zajeli

Japanſka polizija je wóßom tolmacžow, wucžerjow rěcže a druhich pſchiſtajenzow ßowjetſkeho póßlanzſtwa ſajala. Sajatych winuja, ſo ßu tajne rosprawy wo poßlednim ſběžku w Japanſkej a wo hibanju wojakow pſchi ßowjetſkoruſkich mjeſach ßowjetſkoruſkim wyſchnoſcžam pſchedawali abo poßrědkowali.

Nimo tutych ßu ßo ſchtwórtk tſjo japanſzy ſtacženjo ſajeli, kotſiž ſwonka ßowjetſkeho póßlanzſtwa powěſcže pſchinoſchowachu. Kaž ßo ſ Tokia powě, wſchitzy ſajecži jenej kommuniſtiſkej organiſaziji pſchißluſcheja. Woni ſměja ßo dla pſcheradźenja wojeŕſkich potajnſtwow a wohroženja ſjawneho bjesſtracha pſched ßudom ſamolwicž.

Japanska přećiwo kommunismej

Wſchitke japanſke nowiny wo kommuniſtiſkim poſtupowanju w polnóznej Chinje pißaju. Wone w nim poſtupowanje pſchecžiwo Japanſkej widźa, kiž ßo w Moſkwje podpjera. Zyla polnózna Chinejſka ſe ſnutſkownej Mongolſkej a Mandźuſkej ßo jako wohrožena wobhladuje.

W Japanſkej ßo piſche, ſo maju kommuniſtojo ſwiſki ſe ßowjetſkimi ludźimi w Tſiergkiangu a ſwonkownej Mongolſkej. Japanſki wojeŕſki ataſchej w Schanghaju Iſogai je ßo w Tientſinu ſ roskaſowarjom japanſkich wojakow w polnóznej Chinje generalom Tadu wo wažnych naležnoſcžach rosrěcžowal. W tutym ſwiſku japanſke nowiny „Niſchi Niſchi" pißaju, ſo ßo japanſke wójſko w polnóznej Chinje w měßazu meji poßylni a ßo pod roskas generala abo ſtarſcheho generalneho leutnanta ſtaji.

Tute nowiny hiſchcźe pißaju, ſo mjes japanſkimi wojeŕſkimi woßobami wulki njemĕr knježi a ſo wone žadaju, ſo by ßo krajne ſakitanje ſeßylnilo, woßebje w Mandżuſkej.

Japanſka powěſcźeŕnja „Domei" ſnowa powě, ſo ßa Japanſka ſa podawki w Europje njepoßrědnje ſajimuje. Njepoßrědny ſtrach ſa rańſchu Aſiſku pak w tym leži, ſo ſměje Moſkwa pod ſchkitom ßwojeho wojeŕſkeho ſrěcźenja ſ Franzowſkej ßwobodnu ruku ſa ßwoje wojeŕſke pſchihoty na Dalokim ranju.

Nowe kommunistiske zapaleŕstwa w Spaniskej

S někotrych ſchpaniſkich měſtow ßu do Madrida powěſcźe w kommuniſtiſkich ſapaleŕſtwach dóſchle. W Buitragu w Madridſkej prowinzy ßu kommuniſtojo a anarchiſtojo zyrkej hacž na murje ſpalili. Zyrkej wjele wuměłſkich drohotnoſcźow khowaſche a měješe wulku hiſtoriſku hódnoſcź. Tohodla ju wjele pucźowazych wopytowaſche.

W Gnadixu ßu markſiſtojo tehorunja Boži dom ſapalili. Kaž je ßo dotal wobliczilo, ſchkoda, kotruž ßu kommuniſtojo póndźelu a wutoru w Granadźe naczinili, něhdźe 6 milijonow peſetow wuczinja.

We hłownym měſcźe Madridźe běſche markſiſtiſke wobydleŕſtwo ſchtwórtk zyły dźeń khětro njeměrne. To ßo w ſtudentſkich njeměrach na univerſicźe, w mjeńſchich demonſtraziſkich cźahach a w tſěleńzy w ſnutſkownym měſcźe pokaſowaſche. Jedyn ſchpaniſki faſchiſt ßo ſrani. Na někotrych měſtnach Madrida ſpytachu dróhowe železnizy ſaſtajicź.

Italscy lětarjo so hłubje do Abesynskeje zwažuja

Italſzy lětarjo ßu wotpjet dale do ſnutſkowneje Abeßyniſkeje lětali. Woni ßu na měſto Bebra Markos w prowinzy Godžamſe wjele bombow namjetali. 38 twarjenjow je ßo ſpaliło. Wjecź wobydlerjow je ßo moriło a někotſi ßu ßo ſranili. Měſto Bebra Markos je něhdźe 200 kilometrow k dołhemu wjecźoru wot Addiſa Abeby ſdalene. Italcźenjo ßu tež na měſto Irgaalem w prowinzy Sidamje ßylnje bomby mjetali. Tam ßu 8 mortwych a 32 ſranjenych naliczili.

Na połnócznej froncźe ßo italſke a abeßyniſke wójſka ßylnje hibaju. To placźi woßebje wo rańſchim dźělu Tembienſkeje a wo dróſy, kotraž ſ Makalle k horje Aladźi wjedźe. Tu ßo w bližſchich dnjach ſaßo wjetſche bitwy wocźakuja.

Italſzy lětarjo ßu tež na měſtaczko Ficce něhdźe 60 kilometrow k połnozy wot Addiſa Abeby bomby mjetali. Liczba tamniſchich woporow hiſchcźe njeje ſnata. Tež ſ druhich měſtnow w połnócznej a pokodniſchej Abeßyniſkej ßo wo italſkich bombowych nadpadach powě.

Ludźo, kotſiž ßu abeßyniſkemu kejźorej njepſchecźelſzy ſmyßleni, ßu powěſcźe rosnjeßli, ſo wójnſki miniſter wjerch Mulugeta pſched někotrymi dnjemi njeje na khoroſcź wumrěł, ale ſo je ßo ſ hlebiſemi ſběžkaŕſkich abeßyniſkich gallaſkich wojakow morił.

Italska nowych wojakow do rańšeje Afriki sćele

Njedźiwajzy próſowanjow wo měr, kiž ſ Genfa wukhadźeja, Italſka nowych wojakow do rańſcheje Afriki ſćele. S Neapla ſtaj hižo dwaj parnikaj ſ wojakami a wójnſkej potrjebu wotjěłoj. S Genuwy je łódź ſ 800 wotrjadnymi dźěłacźerjemi po pucźu do rańſcheje Afriki.

Schuſchnigg wuherſke knježeŕſtwo wopyta.

Awſtriſki ſwjaſkowy kanzler Schuſchnigg a awſtriſki ſwonkowny miniſter Berger-Waldenegg ßo dźenßa pjatk w Budapeſtu wocźakujetaj. Jeju wopyt poka wuherſkeho knježeŕſtwa je ßo na dwaj dnjej poſtajił.

Nowy ſtatny pjeczat.

Hromadźe ſ knježicźeŕſkim ſnamjenjom je ßo tež nowy ſtatny pjeczat poſtajił. Mały ſtatny pjeczat pokaſuje knježicźeŕſke ſnamjo ſtata ſ pißmom, wokoło kotrehož ſteji pißmo pſchißłuſchneho ſtatneho ßamta. (Weltbild.)

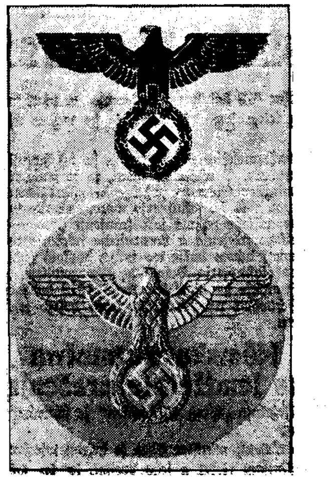

Statne knježicźeŕſke ſnamjo.

S woßebitym wjedniſkowym wukaſom je ßo ſtatne knježicźeŕſke ſnamjo poſtajiło. Pokaſuje hokaty kſchiž, wobdaty ſ dubowym wěnzom a nad tym worjoła ſ wotewrjenymaj křidłomaj. Worjołowa hłowa na prawo ſhladuje. Pokaſujemy pokaſku ſa cźiſchcźowe wuwjedźenja (harjeka), ſa reliefne wuwjedźenje deleka. (Weltbild.)

Plećeny grót we wšěch wuměrach
Kałačkojty grót 405
přeco na składźe pola
Joh. Miessner

Ze Serbow

W Budyſchinje, 13. měrza 19

Naše hrono za tutón Boži dźeń

To je tola dunderske,
Hdyž mi škleńca prózdna je! H. Z.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjecźor w 7 hodź. baromet 738, hygrometer minus 3, najwyſchſcha dnjowa tem ratura 2 ſtop. cźopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. ba meter 739, hygrometer minus 4, najnižſcha temperatu w nozy 1 ſtop. ſymy. — Nižina nad Połnócznym morj je ßo bóle k połnozy ſcźahnyła. Tohodla je ßo pſchiplaw ſymneho powětra do ßrjedźnjeje Europy pucź wote Nad połnócznej Ruſkej a Schwedſkej ßo ſymna wy wupſcheſtrěwa. Wona je ßo wcźera khětro naſchim nam ſbližiła. Jeje ſymny powětr wulke dźěle ßrjedźn Europy pſchikryje. Tohodla ſměmy nětko ſaßo ſym ſymniſche wjedro. S měſtnami ma ßo ſněh wocźakacź. Jutſiſe ßobotu ßłónczko 6,10 hodź. ſkhadźa a ßo 6,03 khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſiſe po połnozy 12,10 hodź khowa ßo rano 8,12 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Symne hrube wjedro.

•

— **Serbſka Boža ßłužba w Drježdźanach.** Njedźelu Laetare, 22. měrza t. l. popołdnju ¼4 hodźin budźe Kſchižnej zyrkwi w Drježdźanach ſaßo ßerbſka Boža ßłuž ba, kotrejž ßo Bože wotkaſanje pſchiſamknje. Prědowa je knjes faraŕ Bójž ſ Budeſtez pſchewſał. Wſchitzy dźanjzy a wokolni evangelſzy Serbja ßo na tutu Bo ßłužbu w ßwojej macźeŕnej rěcźi najwutrobniſcho pſch ſcheja. Lapjeńka ſ kěrluſchemi ßu po ſwucźenym nju pſchi zyrkwinych durjach darmo doſtacź. Po B ßłužbje ſměja wſchitzy kemſcherjo ſkładnoſcź ßo ſ druhi wopytarjemi ßerbſkeje Božeje ßłužby k pěknej towa noſcźi ſeńcź. Cźitarjo Serbſkich Nowin chzyli ßwoj ßerbſkich pſchiwuſnych a ſnatych w Drježdźanach na ßerbſke kemſche ſ dopißnizu kedźbnych ſcźinicź.

— **Swołanje do ſtatneje dźěłoweje ßłužby.** Wje napraſchowanjow wo ſwołanju do ſtatneje dźěło ßłužby w haprleji 1936 je ſ pſchicźinu, ſo ßo wobdź ne kruhi hiſchcźe ras wo tym nawucźa. Tohodla ßo to pokaſuje, ſo ßo najſkerje wulki dźěl w cźaßu mo haprleje k 1. dez. 1915 narodźenych a hižo wuſbě nych k 1. 4. 1936 do ſtatneje dźěłoweje ßłužby ſw dalokož do w pſchewažnej měrje w lěcźe ſaměſtnjeni powołaniſkich ſkupinow nießłuſcheja. Doſkónczne r dźenje wo ſwołanju abo dalſchim wróczoſtajenju ßo ßamnje ſdźěli a to w poßlednich njedźelach měrza ſ pósłanjom ſwołaniſkich papjerow. Na wſchě napra wanja, kotrež ßu pſchißłuſchne hamty ſ dźěłom po ni, ßo njemóže wotmołwicź.

— **Kedźbu pſched jebakom.** W poßlednim cźaßu je wſchelakich měſtach jebak wuſtupował, kiž pola dźěła rjow wjetſche dźěłby mjaßa a kołbaßow ſkaſuje a ßebi twory da do hotela abo do kantiny pſchinjeſcź. Jebak tom roſumi, póßełnikow ſ tworami ſadźeŕecź a jim t ſ někajkej wurěcźu wotewſacź. S tym ßu podawacź ſchkodowali. Jebak wudawa, ſo je wójſkowe ſarjadniſ abo hotel jeho póßłał. Wón je něhdźe 37 lět ſtary, 1 mtr. wulki, ſchwižny, ma cźeŕſtwe mjeßwocźo, jaßnob włoßy, khodźi w módrym woblečku, jaßnoſchěrym u twjerdym kobuku, brunych ſtupnjach a ma ałkowy

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.
Do serbšćiny přełožił J. Wingeŕ.

26] (Pokračowanje.)

Podarmo holčka nad nim cychnuje: „Nanko, lubši nanko!" Wboha Maruška, wón so k tebi njewróćił Jemu je přederje w Lipnicy.

Nasta nóc. Orlikej wusuwaše so hižo žerdź z rukow wot njewustawaceho wjesłowanja a hłód krjudowaše. Maruška, nad nanowym ćěłom klečicy, spěwaše z hłosom, ze sylzami podušowanymi, paćerje, do koła hač do poslednich kónčin wobzora bě jenož widźeć wulka woda.

Wupłunyštaj w rěčnišćo někajkeje wulkeje rěki, přetož woda z nowa spław spěšnje wotsal njeseše. Njebě móžno, jón wjesć. Běše pak tež móžno, zo běchu to wódne trubjele, kotrež so nad kótlinami w stepje tworjachu, přetož často wjerćeše jeju do koła. Orlik čuješe, zo jeho mocy wopušćeja, hdyž so z dobom na runej nozy zhraba a zareji. „Na Khrystusowe rany! tamle je swětło!"

Marška pohlada do toho boka, do kotrehož z ruku pokazowaše. Woprawdźe z nazdala błyskotaše so płomješko, z kotrehož so smuha na wodu kładźeše.

„To je łódź z Claresville!" dźeše spěšnje Orlik — „Yankesy wupósłachu ju na pomoc. Hdy jeno bychu na'u pytnyli... Maruška, wumožu tebje. Hoop, hoop!"

Z dobom wjesłowaše z najwjetšim wotmachom. To tež to płomjo w jeju wočomaj hładajcy rosćeše, a w jeho čeŕwjenym swětle rysowaše so nětko kaž tajka wulka łódź. Běše hišće jara daloko, ale bližachu so. Po khwili pak so Orlik dohlada, zo łódź doprědka njeńdźe.

Wupłunyštaj na wulki šěroki pław. Tón wšak njeseše jeju wot łódźe wotsal.

Nadobo so wjesło w Orlikowymaj rukomaj złama. Běštaj bjez wjesła. Pław wody njeseše jeju dale a dale, swětło pomjeńšeše so. Na zbožo załoži spław po štwórći hodźiny do štoma, kotryž samotny na stepje steješe, a wjazny w jeho hałzach.

Wobaj počeštaj nětk wo pomoc wołać, ale šumjenje wody pohłušeše jeju hłosaj.

„Wutřělu", dźeše Orlik, „na swětło so dohladaja, łusk zasłyša!" Lědma sebi pomysli, a hižo pozběhny karabin, ale město wutřěla bě jenož hłuche klepnjenje honačika na ponowčku słyšeć. Proch bě namoknył.

Orlik wali so na spław, kajkiž bě dołhi. Njebě rady. Přez khwilku ležeše kaž mortwy; skónčnje postany a dźeše:

„Maruška ... Druhu holčku bych dawno hižom tak abo znak wzał a do lěsa donjesł. Myslach, zo tež z tobu tak zworam, ale njezwěrich so, dokelž će lubowach. Khodźił sym kaž wjelk samlutki po sv. ěće, ludźo so mje bojachu, a ja sym so tebje nabojał, a hlej! Maruška, ty traš sy mi načiniła, što? ... Ale nimam-li tebje dostać, je za mnje smjerć najkhmańša. Wumožu tebje abo zahinu, a jeli zahinu, wopłakuj mje, najlubša, a wuspěwaj „Wótče naš" za mnje! Što sym zawinował? ... Křiwdy či njesćinich. Ach, Maruška, Maruška! Budź strowa, moja luba, moje słónco ..."

A prjedy hač so domasa, što ma mysle činić, zleća do wody a poča płować. Khwilku widźeše w ćěmnosći jeho hłowu a ramjenja, z kotrymiž sebi puć přez zmohi dźěłaše, njedźiwajo na napřečny spław. Wón wšak bě šwarny płowaŕ. Ale bórzy so jej z wočow zhubi. Płowaše k łódźi wo pomoc za nju.

Mócny nawal wody słabješe jeho hibanje, kaž b jeho něchtó do zady ćahnył, wudobywaše so a ješe so do prědka. Hdy by so tomu nawalej wuwinyć mohł, hdy by na někajki druhi by wěsće dopłował. Mjez tym pak móžeše so dźiwajcy na wšě nadčłowjeske napinanje, jenož małku do prědka dobyć.

Huste połžołte wody wjerhachu jemu často mjez woči. Tuž pozběhaše hłowu, nasrěbowaše powětra a wóčko wótřeše na ćěmnosć, zo by pó hdźe je łódź ze swětłom. Z časami zahna jeho niša zmoha naspjet, z časami wuzběže jeho; w chowaše dale ćežo, čuješe, zo jemu kolenje pros tej. Pomysli sebi: njedopłowam, ale w tom wo miku šepny jemu něšto do wucha, kaž Maru hłós: „Wumož mje!" a z nowa poča kaž wodu z rukomaj rozprówać. Jeho licy naduw so, huby wupluwaštej wodu, woči wustupowaštej wjerch ... Hdy by so wróćił, by hišće z wodu k spławej dopłuwał, ale wo tom ani njemysleše, tož swětło z łódźe stupaše bliže a bliže. Wo dźe tež łódź k njemu płuwaše. Tón samsny s ju njeseše, z kotrymž měješe so wón bědźić dobo začu, zo běštej jemu nozy a kolenje cyle s stłej. Hišće něšto zadwělowanych pospytow łódź dale bližša ... „Pomocy, pomoc ...!" Pos nje słowo podusy woda, kotraž jemu ert zała. dnuri so.ć Zmoha přeńdźe nad jeho hłowu; ale płuny z nowa. Łódź — tu ... tu ...! Słyši pluskotanje a pikot wjesłow po łódźinym boku, sledni króć napina hłós a woła wo pomoc. Za šachu jeho, přetož płuskot bu spěšniši. Ale Orlik z nowa podnuri. Hrabny jeho hełska wódna bjel... Khwilku hišće pokaza so čorny dyp żołmje, potom so jenož jena jeho ruka hišće z wo wunóri, potom druha a potom zhubi so we wodźe.

(Přichodnje skónčenje.)

ßebi. Jeli ſo jebak tu wuſtupi, ßo proßy, ſo by ßo to hnydom bliżſchej poliziji abo żandarmſtwu abo kriminalnemu wotdżělenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodże, telefon 2802 ſdżěliło, ſo by ßo wón mohł ſajecż.

— **Saſka krajna lotterija.** Pſchi ſchtwórtkownym czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (10. dżeń) padże dobycże wo 5000 hr. na cziſła 71 919, 105 832, 114 561, 148 136, 153 331; dobycże wo 3000 hr. na cziſła 48 476, 68 752, 93 965, 101 536, 112 138, 124 086, 125 809, 135 469, 139 757, 142 932, 145 577; dobycże wo 2000 hr. na cziſła 10 862, 19 825, 27 860, 33 188, 44 219, 52 602, 59 479, 60 990, 65 350, 67 153, 76 915, 79 167, 103 044, 125 024, 132 056, 135 739, 152 024, 159 129; dobycże wo 1000 hr. na cziſła 3212, 4967, 5069, 8028, 17 057, 24 961, 37 081, 41 397, 65 528, 66 831, 86 492, 95 404, 108 241, 111 735, 116 199, 116 926, 133 673, 146 473, 148 411, 152 056, 152 394.

— **Němſki miniſter dr. Hans Frank pſchiňdże do Budyſchina** a porěczi pſchichodnu wutoru 17. měrza wjeczor we 8 hodżinach pſchi wulkej wólbnej manifeſtaziji we wojeŕſkej ſwuczowarni pěſchkowſkich kaſarnow pſchi Lubijſkej dróży. Hižo dżenßa na tutu wažnu ſhromadżiznu kedżbne czinimy.

*

Wojeŕske swjatočnosće w Budyšinje

k lětnemu dnjej wobnowjenja wojeŕſtwa 16. měrza 1936.

Wojeŕſtwo tutón dżeń hódnje wobßwjeczi. Wono jón ſ „wulkim budżenjom" ſ połkowej hudżbu pěſchého połka 52 ſapoczina.

Dopołdnja ßo w kaſarnach ſa wſchěch wojakow appelle wotměja, pſchi kotrychż kommanděrojo na wuſnam tuteho dnja pokaża.

Dżeń wobſamknjenja ßo ſ **wulkim wjeczornym piſkanjom na Młynkez łuzy,** kiż ßo w 20 hodżinach ſapoczinje. Hižo nětko ßo zyle wobydleŕſtwo Budyſchina a wokoliny k wobdżělenju na tutym pſchedewſaczu namołwja.

Foltmann, wyſchk a garniſonſki ſtarſchi.

*

Přeščěpjenje sadowych štomow

Wjeheza ſaßo ßo ſtawa, ſo ßadowe ſchtomy, njedziwajo kedżbliweho wupytanja a wſcheje kedżbnoſcże pſchi ſadżenju w ßadowej ſahrodże poſdżiſcho ſzyła żanych abo jenož jara mało płodow dawaju. Tute ſapowjedżenje ſchtomow ma w najwjazy padach ßwoju pſchiczinu w ſemiſkich aba měſtnych poměrach, tak ſa je kóżde wobrěſanje, wobßnykanje a wſcha druha próza bjes wuſpěcha. Tu móże jenož pſcheſchczěpjenje k wuſpěchej dowjeſcż, pſchi czimż ma ßo wěſo wobkedżbowacż, ſo ßo jenož ſtrowe ſchtomy ſa pſcheſchczěpjenje hodża. Khore abo hižo pſcheſtare ſchtomy wjazy prózu nieſapłaczja. Wuſpěch měiemy jenož potom, hdyż tajke ßaduwe družiny wużjemy, kotrež ßu ßo w ßamßnej ſahrodże wupruhowałe ßakle, hdyż je ßebi ratar tutych pſchedwuměnjenjow wěſty, móże ſ pſcheſchczěpjenjom ſapoczecż. Najnuſniſche pſchi tym je wězne wobrěſanje ſchtomowoje krónu. Pſchihódny czaß k tomu je ſpoczatk měrza. Tak ſkrótowane rune dołhe hałzki móża ßo woſtajicż, dokelż tute po detalnych nażhonjenjach maja ſa roſróſt ſchtomow wulki wuſnam. Jenož ſ jich pomozu móże ßo dojcż k ſrobu, kotraż róſt nowych ſchczěpkow ſpěchuje, twoſicż. Ssu wſchě tute pſchedwuměnjenja dopjelnjene, dyrbi ßo kóżdy ſchczěpk pſchimnycż. Pſchi tym hraje wachnje ſchczěpjenja pódlanſku rólu. Wono ma ßo w czaſu wot ßrjedż hacż do końz měrza jenož hiſchcże ſa ſkoru pſchewjeſcż. Po pſchiwjaſanju ſ łyknom maja ßo wſchitke rany ſ dobrym lěpjatym ſchtomowym móſtom pſchikrycż. Kóżda nieſakryta rana wohrožuje pſchirjenje ſchczěpka. So ßo ſchczěpki niebydu wotłamałe, je wuſpěſchne, hdyż ßo ſ kijeſchkom, kiż ßo ßobu pſchiwjaża, ſkrucża.

*

S Budeſtez. (Stawniſke powěſcże.) Narodżili ßu ßo: 5. 3. Janej Rudijej Kurtej Großej, dżeaczerjej w Małych Debſchezach, dżowka. — 8. 3. Ocże Emilej Ziegenbalgej, ſchewcej w Budeſtezach, ßyn. — 9. 3. Jurjej Waltarjej Hauſtje, piekaŕſkemu miſchtrej w Budeſtezach, dżowka. — Wumrěł je: 8. 3. Jan Korla Bjarnat Brauny, prokuriſt na wotp. w Budeſtezach-Naſchowje, 78 lět ſtary.

Z Radworja. Z połnym wuspěchom běšo srjedu předstajenje, kotrež běchu šulske dźěći w Herbskej Krychće wotměłe. Kaž so w cyłej Němskej w šulach za zymsku pomoc hromadźi, tak su so naši zmužili, z dźiwadłom wustupić, zo bychu při tym nuzu trjebaceho ludu pomhaće wolóžić. Při započatku dwě šuleŕcy dwě pěsni přednjeseštej, kotrejž so na zaměr wjećora počahowaštej. Na to sćěhowachu 4 němske rěčwy. Knjez wučeŕ a šulski wjednik Ebermann wopytarjow powitawši swoje wjesele nad tak bohatym wopytom wupraji. Hraješe so němska hra: „Złote huso". Předstajenje bě dobre. Wustajić pak ma so, zo so někotři hrajerjo husćišo smějachu, štož wšo być njedyrbješe. Na kóncu wustupichu tež ći najmłódši ze serbskej hru: „Sněholinka". Mali palčikojo wězo pola dźěći wulke wjesele wubudźichu. Nadźijomnje je tež wuspěch za zymsku pomoc tajki był, kaž sebi to zarjadowarjo přejachu. Z němskimaj hymnomaj a sławu na našeho wjednika a kanclera so wjećor skónči.

Z Radworja. We wobłuku wupłodźeŕskeje bitwy běše so wutoru zhromadźizna do tudyšeje Herbskeje Krychty za Radwoŕ, Bronjo, Měrkow, Lutobč a Bozankecy zwołała. Knjez bur Šolta-Bronjanski wotewri zhromadźiznu jako naměstnik wokrjesneho burskeho wjednika a witaše wšitkich. Wupraji swoje wjesele na tym, zo běchu ratarjo a burja w tak wulkej ličbje přišli. Pokaza na wažne thema, wo kotrymž ma rěčnik knjez dr. Leib z Budyšina, mjenujcy wo runklicowej wši, rěčeć a poda na to tutomu słowo. Knjez dr. Leib rozłoži nětko, zo nimaja ratarjo a burja wot knježeŕstwa postajene wukazy jako šikany přijimać, ale jako spomóžne za cyły lud a kraj. Rěčnik rozkładźe potom, što za nas runklicowa wša woznamjenja a kajki strach nam hrozy, jeli zo tutej z časom na kožu njeńdźemy. W dlěšej rěči pokaza, kak ruče so rozmnoži, a zo kóžda tajka woš ma za lěto dwójcy kóždy raz na 150 młodych a tute wězo potom tež zaso. Dale rozpominaše, kak chce nětko knježeŕstwo pomhać tutoho škódnika zničić. Kóždy pak dyrbi so po postajenych wukazach měć. Hewak móže so stać, zo za někotre lěta docyła žaneje runklicy wjacy sadźeć njebudźemy trjebać. Na to skónči swój tak zajimawy přednošk a k. Šolta dźakowaše so jemu w mjenje připosłucharjow. Při debaće, kotraž sćěhowaše, so hišće něštožkuli rozpominaše a na to so zhromadźizna z třikróćnej sławu na knježeŕstwo a našeho wjednika skónči.

S Barta. Schtwórtk tydżenja wotmě ßo w Barcie wobhladanje dworow, kotrež bě wokrjeßne burſtwo pſchikaſało. Kommißija ſ wokrjeßneho ſpołnomócznieneho, pſchißydnika, wjeßneho burſkeho wjednika a wjeßneho ſpołnomócznieneho wobſteieſche. Mienowanej kommißiji ßo dwory, hródże a khlěwy rady pokaſowachu. Někotrym wobßedżerjam móżachu ßo na měſtnje pokiwy a namjety podacż, kak mohłe ßo bjes wulkich pjenjeżnych wudawkow połěpſchenja pſchewjeſcż. Pſchi jenož małej liczbje dyrbjeſche ßo ſwěrczicż, ſo ma ßo w khlěwje a dworje hiſchcże wjele połěpſchicż. Kóżdy bur ma ßo prózowacż, ſo by ßwój dwór a ßwoje khlěwy ſtajnje tajke měł, ſo móże ßo wobhladanje też w njepſchipowědżenym czaßu wotměcż. Wjeczor wotmě ßo pola Trentez burſka ſhromadżiſna, ke kotrejż ßo wſchitzy wobßedżerjo a jich żony ſeńdżechu. Tu bě pſchiležnoſcż, ſo ßo po wſchitkich dypkach hiſchcże ras porěcża. Też ßo pſchi tym pokaſa, ſo ma tudyſche burſtwo ſa tajke wobhladanje połny ſajim.

S Lubija. Pſchi pożedżenju Lubijſkeho wokrjeßneho wubjerka je ßo porjadny hoſpodaŕſki plan ſa wokrjeßny ſpomożeŕſki ſwjaſk ſeſtajał, kotryż ma hiſchcże wokrjeßny dżeń ſkhwalicż a kotryż ſ 529 675 hr. wotſamknje. S teho pſchipadnje na powſchitkownoſcże 32 038 hr. na ſpomożeŕſtwo 54 800 hr., ſa ſpomożeŕſtwo a ſaſtaranje młodżiny 48 237 hr. a podpjery ſa małorentnarjow, ſozialnych rentnarjow a powſchitkownje potrěbnych atd. 894 500 hr. We wobßebitym hoſpodaŕſkim planje ßu ßo wudawki ſa ſpomożeŕſtwo runje tak wyßoko ſaſtajiłe kaž loni mjenujzy ſ 240 000 hr. Dla nowych wudawkow wokrjeßneho ſwjaſka ſa dróhi 2. rjadownje ßo wokrjeßny dawk wo něhdże 10 proz. powyſchi. Wokrjeßny wjednik Neiter bě pſchi pożedżenju pſchitomny.

S Minakała. Sańdżenu wutoru tudyſcha ſchula a młodolud w Kohlmannez hoſczenzu pſchiwabjeńſki a ſtarſchiſki wjeczor k lěpſchemu ſkutka ſymſkeje pomozy wotměſchtaj. Wobdżělenje na wjeczoru bě dobre. Po poſtrowjazych słowach ſchulſkeho wjednika kantora Królny kubłaŕ młodżiny wuczeŕ Petrik wo dżěle w młodoludże rěczeſche. S próſtwu, ſo bychu wſchitzy ſtarſchi ßwoje dżěczi do młodoludu ßłali, ßwoje wuwjedżenja ſkónczi. Na to pokaſa młodolud, ſchto bě wſchitko nawuknył. Wobßebity ſajim ſbudżichu rěczne khóry a ſpěwy kaž też dujeŕſki khór. Wuczeŕ Niedenführ pokaſa na wuſnam młodoluda a wuſběhny wo ßebje, kaſki pſchichod ßo ſ pſchiſtupom ſa hólzow a holzy pſchihotuje. Na to ßo někotre nowe powuczne filmy ſ pomozu noweho ſchulſkeho kina pſchedwjedżechu, kaž na pſchikład wuwicże a róſt hrocha, němſke kulturne dżěło w Kamerunje, dobywanje drjewoweho wuhla a jako poſlednje kwaß w Hornjej Schleſynſkej. Wobrazy pola wſchěch wulki ſajim namakachu. S próſtwu, ſo by kóżdy pomhał, ludowe ſhromadżeńſtwo twaricż a ſ třikróczej ſławu na wjednika a kanzlera kantor Króna derjeporadżeny wjeczor ſkónczi.

Z Khróšćic. Přichodnu njedźelu zarjaduje naša holča powołańska šula wustajencu wšelakich dobrych jědźow a druhich delikatesnych wěcow. Tež našite praktiske wěcy a wužehlene kornarje atd. budźa wukładźene kaž loni. Wustajenca zarjaduje so w 5. jstwi ludoweje šule a je njedźelu po kemšach hač do wjećora w 6 hodźinach wotewrjena za naše lube maćerje a druhich zajimcow. Tuž njech ju nichtó njeskomdźi.

Z Pančic. Srjedu wjećor měješe tu „Móc z radosće" w Suchec hosćencu pohosćensku hru Kamjenckeho měšćanskeho dźiwadła. Hraješe so hra „Hana Kronthalerec" wot F. A. Angermayera. Wopyt bě dobry. Wokrjesny kubłaŕ Rudolph při tym wozjewi, zo stronjan Rocho je jako wjesny kubłaŕ dla počeženja z dźěłom swój hamt złožił. Tutón přewozmje hosćencaŕ Suchy. Rocho je jedyn z najstaršich wo

---

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk, 13. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,466	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa, 12. měrza. Po pſchedwczerawſchim móznym połěpſchenju kurſow měieſche wuwicże wczera měrniſchi kharakter. Pſchi dalſchich pſchedležazych kupnych pſchikaſach je ſtrony bankowſkeje klientele dyrbje njepobrachowaſche na poſtupanju kurſow, tola na druhej ſtronje też k twotdrjebjenjam kurſow pſchi wſchelakich wotpſchedawanjach dóńdże. Wumſate ſ teho ßu někotre wobßebite pohiby w hódnotach, kotrež hižo huſcziſcho we wuwiczu kurſow druhi pucż dżěchu hacż wſchě druhe hódnoty. To wobßebje płaczi ſa kabelowe a grotowe hódnoty, ſa kotrymiż ßo po ſdaczu wěſte ſkupiny ſajimachu. Na rentowych wikach kurſy ſwjetſcha poſtupachu.

Barlinſke žitne wulkowiki. Měrne położenje na žitnych wulkowikach dale traje. Wobkhod jenož pomału do běha pſchiňdże. Sa mukowe žita wulkomłyny wulki ſajim nimaja. Swonka Barlina ßo rożka pſchi ßłabych poſkiczenjach lěpje ſkaměſcża hacż pſcheńza. Sa wukraj ßo pſcheńza njekupuje. Możnoſcż ſwużitkowanja njekontingentowanych tworow ſa nakupne płacziſny młynow je jara wobmjeſowana. Pſcheńczne a rżane muki maja měrny wobkhod ſa wſchědnu potrjebu. Wotſamknjenja we wowßu a jeczmjenju ſa induſtrijowe ſaměry ßo ſrědka ſtawaju. Poſkiczenja ſa pizowańſke ſaměry jenož pomału pſchiběraja. Ssynjeńtneho wowßa je doſcż na wikach. tola mjes żadanymi a poſkiczenymi płacziſnami je wulki roſdżěl.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Wiki w [illegible].

Pſcheńza 9,95 hr., rożka 8,30 hr., nalětni jeczmjeń 10—10,80 hr., naſymſki jeczmjeń 8,55 hr., wowß 8 hr., běrny, zentnaŕ 3,25—3,75 hr., ßyno 3,50—3,90 hr., ßłoma, ſ maſchinu młóczena 1,90—2,30 hr., pſcheńczna muka 17 hr., rżana muka 12,25—13 hr., pſcheńczne wotruby 6,60—6,90 hr., rżane wotruby 5,70—6 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja, ſchtuka 8 pj., twaroh, punt 25 pj., kał, běły 12 pj., kał, czeŕwjeny 15 pj., karoty 10 pj., kobołda, jědżna 15—20 pj., kał, ßydrojty, ſchtuka 20—30 pj., kolrabi, ſchtuka 5 pj., porej 20 pj., kał, kiſały 14 pj., zybla, punt 15 pj., tomaty 35 pj., radiſki, walczk 15 pj.; jabłuka, punt 10—30 pj., měrnik 10—25 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,05 hr., rożka, nowa 8,50 hr., jeczmjeń, nalětni [illegible] hr., wowß 8 hr., pſcheńczna muka 18,25 hacż 21 hr., rżana muka 12,30—12,50 hr., pſcheńczne wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,75—5 hr., ßłoma, ſłómna 2,50—2,60 hr., ßłoma k ſaßłanju 2,50—[illegible] hr., butra [illegible] pj., proßata 12—23 hr., kiſałota 1,20—1,50 hr., běły kał 24 pj., kał, czeŕwjeny 24—30 pj., kał, [illegible] 30—60 pj., kobołda jědżna 40 pj., zybla 24—30 pj., ſelerij 40 pj., khrěn 1,40 hr., morchej 16—[illegible]

Wiki w Khoczebuſu.

Mjaßo, howjaze, punt 70—90 pj., mjaßo, czelaze 75 hacż 90 pj., mjaßo, ſkopjaze 0,80—1 hr., mjaßo, ßwinjaze 70—90 pj., jeja, ſchtuka 8 pj., butra, punt 1,35 hacż 1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., liny, [illegible] 1—1,40 hr., ſchczuki 1 hr., karpy 1 hr., kołbje młode, ſchtuka 40—90 pj., kury, żiwe punt 50 pj., kharony żiwe 40 pj., kobołda jědżna 30—35 pj., kał, ßydrojty, ſchtuka 25—35 pj., kał, czeŕwjeny 20 pj., kał, běły 10—15 pj., kał, wirſingowy 25—30 pj., ßolerij, kuczk 20—40 pj., měrnik 20—25 pj., khrěn 60 pj., radiſki, walczk 20 pj., zybla 15 pj., kulrěpa 5—10 pj., jabłuka, punt 20—40 pj., wor[illegible] 40—50 pj., [illegible], lěßne 40—45 pj.

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

12. měrca 1936 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 574	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	63—65
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	55—62
Snadnje wuwite	44—54
Najšpatniše	—
Swinje: 535	
Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 3.	11. 3.		12. 3.	11. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	rape. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,00	8,95
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
broch, Viktor.	18,0-19,5	18,0-19,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Hłowny redaktor Marko Smołeŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smołeŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

słužbje a je swoje zastojnstwo přeco přikładnje zastawał. Jenož njerady so widźi, zo woteńdźe. Podźakowachu so jemu za wukonjane dźěło a wuprajichu přeće, zo by so tež nowemu wjesnemu kubłarjej samsna dowěra spožčiła.

S **Kamjenza.** Njedawno pißachmy, ſo je ßo czěło nowonarodźeneho dźěſcza namakało. Nětko je ßo macź wußlědźiła a ßwojeho njeſkutka wuſnała. Po ßwojim wuprajenju je hižo pſchi naſtupjenju ßwojeho měſtna ßamodruha była.

S **Klětneho.** (Sežiwjeŕſki ſtaw.) Sańdźenu wutoru wotmě w ſali „Němſkeho doma“ wokrjeßna wjedniza pſchi ſežiwjeŕſkim ſtawje Winkelſeßerowa ſhromadźiſnu ſa wſchě rataŕſke žony, do kotrejež běchu ßo NS-žónſtwo, Czeŕwjeny kſchiž a evangelſka žónſka pomoz pſcheproßyłe. Po wotewrjenju pſches wjednizu NS-žónſtwa Schwolachowu Winkelſeßerowa wo tym rěczeſche, kak móžu ſe ßwojej pjeriſnu pomhacź, wupłodźeŕſku bitwu dobycź. Pſchi tym ßo tež ßwětłowobraſy pokaſowachu. Na kónzu tež hiſchcźe wießna burowka Rjelowa ßo podźakujo wſchěm wobdźělnikam ſa ßwěru ſa wjednika, lud a ſemju porěcza. — Muž ſ Wojerez, kiž bě ßebi njedawno na Radiſchowſkich honach žiwjenje wſał, je ßo tu ßrjedu cźicho pokhował. — **Kurſuß powětroweho ſchkita.** Srjedu wjeczor bě pola Lorzez kurſuß powětroweho ſchkita, pſchi kotrymž ßo ſ zyłeho hamtſkeho wokrjeßa tak wjele ludźi ſeńdźe, ſo mějachu lědma wſchě měſtna w ſali. Wuczeŕ Kaſpar ſ Radſchowa měješche nedrobny pſchednoſchk wo praſchenjach powětroweho ſchkita.

*

S **Drježdźan.** W towaŕſtwje „Czornobóh“ knježeſche ßobotu 7. nalětnika wießołe žiwjenje. Wſchak bě naſch ßerbſki korczmaŕ ßwinjo ſarěſał a to drje kóždeho ſajimuje, kiž něſchto na dobru kołbaſku dźerži. Pſchi tym bu tón wjeczor hiſchcźe porjeńſcheny ſ tym, ſo nam knjes hudźbny dir. Krawz pěkny pſchednoſchk poſkiczi wo ßwojim hudźbno-kulturnym puczowanju. Schtóž knj. dir. Krawza ſnaje, wě, ſo tónle ſtarſchi knjes, kotrehož 75niny tež w Sserbach a ſwonka mjeſow wulzyſchnje ßwjecżachu, ſe ßwojej ſrěcżniwoſczu ſamó wſchitkich pſchipoßłucharjow wulzy putacź. Njehodźi ßo to tu napißacź, ſchto je rjaneho ßłyſchał a widźał, tuž budźe to wěſcźe ſ dźakom pſchipóſnate. Hdyž dir. Krawz ßwoje puczowańſke dopomnjeńki w Sserbſkich Nowinach roſpißa. Pſchi dalſchej wießołej bjeßadźe wupraji ßo tež pſchecźe, ſo by naſcha młodźina tež nadal ſtarſchim ßobuſtawam wießołe hodźinki pſchihotowała, kaž je to hacž dotal czjniła. Tuž njech w pſchichodźe ßo próžuje, něſchto prawje ſajimawe nawuknycź, ſchtož duſche roßßwětli a roswjeßeli, ſo by knježiła ſtajnje prawa harmonija we towaŕſtwje. Runje nětcźiſchi khutny czaß žada aktiwne dźěło młodźiny, kiž dyrbi ludej bycź noſcher naſcheje kultury, hdyž czi ſtarſchi tu wiazy njebudźa. Sdźeržmy naſchu tradiziju, ſo by ßo naſche ludſtwo wuwicź mohło a žiwe było do wěcžnoſcże. — S tajkimi myßlemi ßo ſeńdźenje ſkónczi.

S **Rumbórka.** (Schulſke hólzy kładu kamjenje na kolije.) Na Georgwaldſko-Rumburgſkej czarje ßo póndźelu wjeczor kolija pſchi pſchejědźenju woßoboweho czaha pukny. Pſchi pſchepytanju ßo ſwěſcźi, ſo běchu ſchulſke hólzy kamjenje na kolije położili, kotrež běchu wulke doſcź, ſo bychu mohłe czahej ſ kolijow wujěcź dacź. Na dobre ſbožo pak njeje tuto worakawſtwo žanych czežkich ſczěhwkow měło. Hólzy, kiž ßo w bliſkoſcźi njeſboža khowachu, ßo ſajachu.

Cyrkwinske powěsće

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi rano ½8 hodź. Bože wotkaſanje, němſke: far. Kapleŕ, dop. ½9 hodź. němſka a ¾10 hodź. ßerbſka Boža ßłužba: far. Tiſcher. — Póſtne nutrnoſcźe ßrjedu wjeczor w 7 hodź. w Khelnje a Jenkezach.

S **Bukez.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke, w 10 hodź. němſke kemſchenje. — Pjatk dop. w 9 hodź. póſtne prědowanje.

S **Minakała.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje, ¼12 hodź. ßerbſke dźěcźikemſchenje, pop. w 3 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcź ſ Božim wotkaſanjom we Wjeßelu pola Majcharjez a ¼5 hodź. w Lipiczu pola Bartkez. — Pjatk pop. ßerbſka póſtna nutrnoſcź ſ Božim wotkaſanjom w Pßowjanſkej ſchuli, wjeczor w 7 hodź. ßerbſki póſtny nyſchpor w Božim domje.

S **Wóßlinka.** Dop. w 9 hodź. němſke, ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje. Sběrka. Pop. ½5 hodź. Boža ßłužba a ßwjate wotkaſanje w Czißowje. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. žónſke towaŕſtwo pola Mirſchez.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 12. měrza 1936.

Narodźenja: 7. 3. Korli Willijej Eiſoldej, rataŕjej w Koblizach pola Kumwałda, ßyn. — 10. 3. Arnoſchtej Alfredej Gnichwitzej, ſchewzej, dźowka. — 11. 3. Kurtej Gerhardej Möchelej, dekorazijſkemu molerjej, ßyn. — Hellmutej Alfredej Gruhlej, wyſchſchemu dźeßatnikej, dźowka. — Jurjej Rudolfej Nehrigej, wuczerjej w Ssmilnej, ßyn. — Guſtavej Albertej Gräfje, pſchiſtajenzej, dźowka.

Wumrěłej ſtej: 11. 3. Arnoſchtej Korli Zawnikej, kamjenjeczeßarjej, morwonarodźena dźowka. — 12. 3. Klara Mina ſwud. Labeatzowa rodź. Hilbertez, rentudoſtawaŕka, 81 lět.

Pſchipowědali ßu ßo: 12. 3. Erich Herbert Fiebiger, pohoncź a Marta Wjenkez, ßłužobna, wobaj w Budyſchinje. — Alfred Willy Ehnert, rjadowaŕ dróhoweje železnizy w Drježdźanach a Margareta Nowakez, ſchwalcźa w Budyſchinje. — Richard Wałtaŕ Neumann, podoffizěr a Hilža Marjana Deinertez, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe so pjatk 13. nalětnika pola Smolic.

Bukecy. Serbske blido „Čornobóh“. Njedźelu 15. nalětnika skhadźujemy so na horje. ½8 hodź. we Wuježku. Hosćo su witani.

Domowinska župa Budyšin-Drježdźany-Lipsk. Někotre towaŕstwa mi hišće njejsu swoje lětne rozprawy pósłałe. Je temu najwjetši čas, hdyž je njedźelu hłowna zhromadźizna Domowiny, na kotrejž ma so wo dźěławosći župy rozprawjeć. Župan. -ť.

Domowinska župa Minakał-Rakecy. Wot třoch towaŕstwow našeje župy njejsym hišće lětnu rozprawu dostał, njech so to nětko prawje bórzy stanje, trjebam je hač do njedźele! Župan.

Rakecy. Sobustawy serb. tow. „Lipy“ pojědu njedźelu 15. měrca z kołami na zhromadźiznu „Domowiny“ do Budyšina. Wotjědźemy z Komorowa ¼2 hodź. Wosebje z młódšich sobustawow njech žadyn doma njewostanje. Předsyda.

Naše wukładne wokna
pokazaju Wam hižo něťko najnowiše
nalětnje modelle
Stupnje z škrop. kože
módre, zelene, šěre, brune
8^{90} 7^{50} 6^{00}
Nowinka
Kitzbühel stupnje
w najnowišich barbach z nizkim pieńkom
10^{75} · 8^{90} · [illegible]^{90}
Pruhujće prošu našu zamóžnosć
[437
Heinrich Mahr
w Budyšinje
na Žitnych wikach

Gardiny, rolowy
tunjo pola [59
Würker na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Míele prochsrěbak 58,— hač 135,— hr.
Dostać we wotrjadn. wobkhodach [246,

2 wysokosućelnej ćehniwej
kruwje [442
a 2 jałojčcy, ½ lěta starej, steja na předań
w Dalicach čisło 5

Nalěčo tu je
Wusyw so zpoćina
Symjenjernja Rauchfuß
poskića [390
Runklicowe symjo
dźećelowe wusywy
trawne wusywy
zeleninowe a kwětkowe symj.
Jako wosebitosć:
symjo běłeho kała
symjo čerwjeneho kała
symjo Markstamm kała
Symjenjernja Rauchfuß
w Budyšinje, na Žitn. wikach 9
Telefon 2069 Telefon 2069

Šulske tornistry
wotrjadne dźěło, pola firmy
C. Junghannß [432
w Budyšinje na Jerjowej hasy

Nyšpory
za póstny čas
10 pj.
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Safran
wuwaženy . . . gram 30 pj.
Safran-narunanje (tykancowa barba) . 2 gramaj 5 pj.
Jejkowu žołtu barbu rozpušćenu . . . bleśku 5 pj.
Pječeński pulver za punt muki . . . . 4 pj.
Vanillin-cokor . ⅛ pt. 15 pj.
Rozpušćenu korjeninu k pječenju wšeje družiny (za 3 punty muki dosahaca) . jenož 10 pj.
Korjeninowy stan na Hłownym torhošću (znapřeća policajskeje str. ž.)
[illegible]
korjeninowa rozpósłaŕnja Thauer
Klamy na Sukelnskej hasy 30

K zelenemu štwórtkej [341
ke konfirmaciji
a k swjatemu woprawjenju
za holcy:
nohajcy, rukajcy, šantka, spódnje šaty wšěch družin, šawle, rubišća a cankowe khornarje
za hólcow:
zwjeršne košle, slě, krawaty, zoki, šantka, rukajcy
za serbsku drastu:
banty, wobsadki, canki, borty, knefle
w znatym wulkim wubjerku a dobrej kajkosći a tunjej płaćiznje
Arno Kube w Budyšinje
Serbske posłuženje / na Kěžorskej drózy 12

Spěwaŕske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej kniharni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Spěwaŕske w dobrym wuwjedźenju a po tunich płaćiznach
w domje pisańskeje potrjeby Stare & Paufler
436 w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 7

Mantle Drasty
za pruhowanje a konfirmaciju
Tkaniny we wołmje a židźe
Wulki wubjerk / Tunje płaćizny [43[illegible]
Otto Hartmann
w firmje W. Häcker na Žitnej hasy 7

Ke konfirmaciji
a k swj. woprawjenju 434
płaćiznyhódne
holčace stupnje
w lakow. kože, wulk. 35—38 . . . . hr. 3.90, 4.90
pacholace stupnje
čorne a brune bokskalfowe, wulk. 35—38 . . hr. 5.90
mužace stupnje
we wšěch wuwjedźenjach . hr. 490, 5.90, 6.90, 7.90
přeco pola
Bata w Budyšinje
na Bohatej hasy
Wuporjedźenja so derje płaćiznyhódno a spěšnje wuwjedu

Hosćenc w Pančicach
Sobotu 14. 3., njedźelu 15. 3. a póndźelu 16. 3.
točimy kózłopiwo
a k tomu jědźa so
pječene kołbaski
Na tutych třoch dnjach so pilnje škot hraje
K tomu podwólnje přeprošujetaj
440 M. Suchy a mandźelska

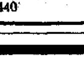

Dobre stupnje [444
za konfirmaciju a přenje swjate woprawjenjo
pola
Jähne
na Suleŕskej hasy
Wosebity dom za ćerpjace nohi

Wužitne dary
w časnikach
w debjeńkach
ke konfirmaciji, k swjatemu woprawjenju, jako kmótřacy dar, ma we bohatym wubjerk. na składźe
Fritz Hebold [443
časnikaŕ, w Budyšinje
na Seminarskej hasy čo. 6

Kedźbu! Kolojězdni!
Wodźidła, lět. wano 1,50 hr. spinadła 65 pj. pedale 90 pj. rjećaz 90 pj. zwjona, drjewobarb. 90 pj. sački 25 pj. nošadła 50 pj. škitace blachi 75 pj. rjećazowe košiki 85 pj. [433
J. Schieback, w Budyšinje na Mužak. drózy 4
8[illegible]0 jězdnych kołow na składźe

Drahtgeflechte
in allen Maschenweiten Stärken Maße
Stacheldraht,
Koppeldraht,
Rabitzgewebe,
Fliegengaze.

kupujeće derje pola [430
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 13

Hódnostne časniki a debjeńki 441
poskića we wulkim wubjerku
Časnikowy Herkner
w Budyšinje,
na Seminarskej hasy čo. 13
Założene 1 91

Richard Sommer [439
prjedy W. Hoppe Tel. 2626 na Kamjeńtnej hasy 21
znapř. ćełozwučowarnje
Klampnarnja a instalacija
wuwjedźe wšě dźěła derje a płaćiznyhódno
Bohaty skład w domjacej a kuchińskej potrjebje

Wšitke dary k Zelenemu štwórtkej [435
kaž
ječki, lacy, pulovry, wobleki
poskića w bohatym wubjerku
Otto Oßwald w Budyšinje
wobkhod ze štrykowanymi tworami, na Kamjeńtnej hasy 7

Kašćowy skład na Kotołskej hasy 2 / Tel. [illegible]
H. Oswald
tyšeŕski mišt. Rěču serbski [38

Přiłoha
k čisłu 62

SERBSKE NOWINY

Pjatk
13. měrca
1936

Při rowje přećela Serbow

W Dobrej Wodźe pola Čěskich Budějowic wumrě po dołhej ćežkej khorosći 2. nalětnika zahorjeny přećel našeho naroda, knjez nadbiskopski notar P. Frano Malý, bywši hłowny farar pola swj. Sćěpana w Prazy, w starobje 62 lět. Wón běše přikładny duchowny pastyŕ a nadobny čłowjek, čućiwa słowjanska duša, pěsnjeŕ a přełožeŕ serbskich pěsnjow. Bě znaty jako wubjerny prědaŕ a spisowaćel nabožnych knihow a nastawkow, horliwy katolski měšnik, ale tola znjesliwy k druhim wuznaćam.

Knjez farar wobknježeše někotre słowjanske rěče a móžeše tež němski, francowski atd. wěrować. Při zajězdach Serbow do Prahi služeše za nich serbsku Božu mšu a tež serbski prědowaše.

Hižo w času swojich studijow w seminaru zezna so z někotrymi serbskimi theologami a Jurij Winger bu jeho najlubši a najswěrniši přećel na čas žiwjenja. Cyłu serbsku Łužicu běše P. Malý přepućował pěši a pisaše wo tutych pućowanjach we wšelakich časopisach. Znaješe wosobinscy Michała Hórnika, Andrickeho, Ćišinskeho a druhich našich sławnych wótčincow. Jeho fara, kotraž khowaše bohatu serbsku knihownju, běše přeco wotewrjena za khudych a wosebje tež za serbskich studentow. Posledńje literarne dźěło njebočičkeho běchu „Serbske dopomnjeńki", kotrež wuda hakle zańdźene lěto, přebywajo na wotpočinku pola swojeho přećela P. A. Spatneho.

Z hospodliweje Dobrowodskeje fary wunjesechu srjedu 4. nalětnika před połdnjom běły kašć a wjele rjanych wěncow z třibarbnymi bantami. Na khowanju wobdźěli so syła wobydlerjow lubozneje wjeski, duchownych z južnočěskeje metropole a jeje wokoliny, přećelow a znatych z blizka a z daloka. Tež serbski farar P. Michał Raab přikhwata z połnócneje Čěskeje, hdźež skutkuje, zo by dopjelnił ponižne přeće zemrěteho a po sławnym requiem w cyrkwi pomodlił so nad rowom serbski Wótčenaš a Strowa sy Marija. Někotři jemu runjež serbski wotpowědachu. Nimo duchownych a zastupjerjow druhich towaŕstwow poręča k hnutym přitomnym wo lubosći njeboheho knjeza notara k Serbam Budějowski rěčnik dr. Lad. Klicman a rozžohowaše so z nim w mjenje tamnišich a Pražskich jeho přećelow. Po jeho słowach zaklinča na ćichim lěsnym pohrjebnišću zhromadny spěw „Rjana Łužica" a „Hdźe statok mój?"

Mila.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Okuli, 15. nalětnika 1935.

S **Budyſchina.** (Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo.) Shromadźiſny w Budyſchinje: Njedźelu pop. w 4 hodź. nalětni ßwjedźeń, wjeczor ½8 hodź. bibliſka hodźina na Židowje. Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina ſa žony. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa młode holzy. ¼9 hodź. ſa młodźenzow. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina. — Shromadźiſny ſwonka Budyſchina: Póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Zokowje, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semizach, pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy (miſzionar Lehmann). — Hodźina ſa žony wutoru pop. w 4 hodź. w Budyſchinje.

S **Barta.** Dop. ½9 hodź. ßerbſka a w 10 hodź. němſka Boža ßłužba. — Pop. w 3 hodź. ßerbſka ſpowědź. — Sběrka. — Wutoru pop. w 3 hodź. ßerbſka nutrnoſcź ſe ſpowědźu w Stróžanſkej ſchuli; wjeczor ½8 hodź. němſka nutrnoſcź ſe ſpowědźu w Subornicžanſkej ſchuli. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. maczeŕſka ßłužba w paczeŕſkej jſtwi. Pjatk wjeczor w 7 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje w zyrkwi.

S **Budeſtez.** Rano ½8 hodź. ſměje farar Böttger němſku ſpowědź, farar Bójz dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Dop. ¼12 hodź. ſměje farar Böttger kemſchenje ſa dźěczi 1. hacž 4. ſchulſkeho lěta. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. evangelſka ßłužba młodźiny ſa holzy na farje. — Wutoru pop. w 4 hodź. ſměje farar Böttger w ſchuli w Hornjej Hórzy ßerbſke póſtne kemſchenje a po nim Bože wotkaſanje, ¼6 hodź. němſke póſtne kemſchenje a po nim Bože wotkaſanje. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. ſměje farar Bójz bibliſku hodźinu w młodźinowni. Wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina pola Duczkez w Kóſtach. — Pjatk pop. ½6 hodź. ſměje farar Rjencz-Wjeleczanſki němſku ſpowědź.

S **Budyſchinka.** Dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ßerbſke kemſchenje. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje.

S **Delnjeho Wujeſda.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke a we 10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje, w 10 hodź. dźěczikemſchenje. Pop. w 2 hodź. rosrěczowanje ſ konfirměrowanej młodźinu. Pop. w 5 hodź. póſtne kemſchenje ſe ſpowědźu w Kobliczanſkej ſchuli. Wjeczor ½8 hodź. póſtne kemſchenje ſe ſpowědźu w Bolborczanſkej ſchuli. — Pjatk pop. ¾4 hodź. němſka ſpowědź.

S **Hrodźiſchcza.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſe ßwjatym wotkaſanjom, dop. ½9 hodź. ßerbſka a w 10 hodź. němſka Boža ßłužba, ¼12 hodź. dźěczikemſchenje. — Pjatk 20. nalětnika wjeczor w 7 hodź. ßerbſka paßionſka Boža ßłužba.

S **Hucziny.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſka Boža ßłužba, ½11 hodź. kemſchenje ſa dźěczi. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. němſka póſtna Boža ßłužba.

S **Khwaczіz.** Dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ßerbſke kemſchenje. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcź.

S **Klukſcha.** Dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. — Pjatk dop. ¼10 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje.

S **Kotez.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź a Bože wotkaſanje, dop. ½9 hodź. němſke prědowanje (woßadny farar). — Kollekta.

S **Lucza.** Dop. w 9 hodź. ßo němſke prědowanie czita. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. němſka Boža ßłužba.

S **Maleſchez.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke, w 10 hodź. němſke kemſchenje, w 11 hodź. dźěczikemſchenje. — Ssrjedu wjeczor ½8 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcź we zyrkwi ſ Božim wotkaſanjom. — Khowane: 5. 3. Hana Liſelotta Kunathez, burſka mandźelſka dźowcziczka we Dobroſchezach, 1 l. 2 m. 5 dnjow ſtara.

S **Njeßwaczidła.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. — Wutoru wjeczor w 6 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcź ſe ſpowědźu pola Hobrakez we Luſy, tehorunja ſchtwórtk pop. w 5 hodź. pola Schneiderez we Wulkim Pſchisdrjeniu. — Ssrjedu we 8 hodź. žónſke towarſtwo pola Weberez. — Pjatk w 7 hodź. němſke póſtne kemſchenje w Njeßwaczidle.

S **Noßaczіz.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſka Boža ßłužba, w 10 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. — Schtwórtk, 19. měrza wjeczor we 8 hodź. němſka póſtna nutrnoſcź w Božim domje. — Pjatk, 20. měrza, wjeczor ½8 hodź. młode holzy.

S **Porſchiz.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke kemſchenje, w 10 hodź. dźěczikemſchenje ſa wjetſche dźěczi. Dźěczikemſchenje w Boſchezach ¼10 hodź. ſa mjeńſche a ½11 hodź. ſa wjetſche dźěczi. Pop. ½5 hodź. němſka ſpowědź (farar Rjencz-Bartſki). — Pjatk dop. ½9 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje (farſki vikar Wirt-Budyſchinkſki).

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ßerbſke ßwjate wotkaſanje, dop. w 9 hodź. ßerbſka a ½11 hodź. němſka Boža ßłužba, ¾12 hodź. Boža ßłužba ſa mjeńſche dźěczi. Pop. w 3 hodź. ßerbſki póſtny něſchpor, pop. w 4 hodź. ßerbſke kemſchenje (ſe ſpowědźu) w Komorowje. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańſcha nutrnoſcź.

Se **Sslepoho.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſe Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. ßerbſka a ¾11 hodź. němſka Boža ßłužba. Kollekta ſa ev.-luth. dom diakoniſzow Bethanien we Wrótßławju. — Pop. ½1

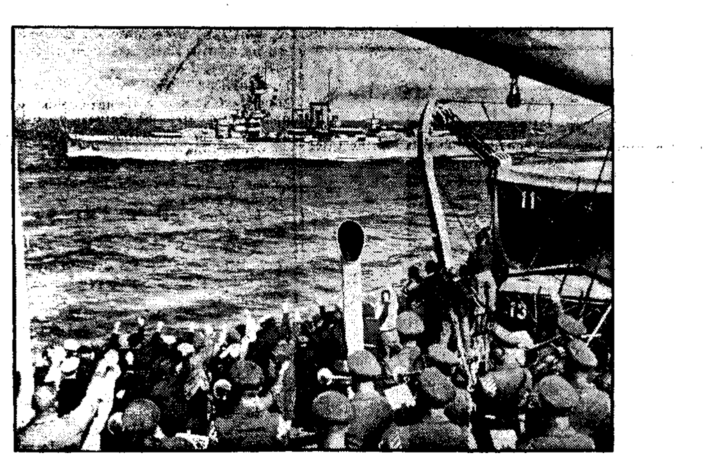

Němſzy dźěłaczerjo na žołmach ßwětoweho morja.

Dr. Goebbels 10. měrza w ßwojej wulkej wólbnej rěczi rjekny: to je do ßkutka ſtajenje marxiſtiſkich ßlubjenjow, ſo dźěłaczeŕ jónu na ßwojich łódźach žołmy ßwětowych morjow pſchepřěkuje. — Němſzy dźěłaczerjo jězdźa ßo na ßwojim „Móz ſ radoſcźe" parniku „Němz" ſ panzerowanej łódźu „Němſka". (Gr. Werkſtätten.)

Bobak:

Skoplje

(Skónčenje.)

Wjesołeje mysli̇čki bywaju tući cyganjo. Stajnje so směja, byrnjež tež bóle roztorhani a płatani byli. A hišće druhi počink maju Skopscy cyganjo: woni njeproša. Hdyž khodźiš po cyganskim sydlišću, njetrjebaš so bojeć, zo nichtó će wobćežuje. Dźěći, kiž pólnahe abo druhdy tež cyle nahe tam wokoło běhaju a sebi hrajkaju w próše, tebje ani zańč nimaju. Ani jenička prošeŕska dłóń so njewupřestrěje, kaž to bywa wašnje pola cyganow w druhich krajach . . .

Nad cyganskim městom pozběhuje so na kopcu pod kulotwarowej třěchu rownišćo wosebneho muslmana. Tam so rjenje wotpočuje w khłódku a při tym maš rjany dohlad do cyganskeho a turkowskeho předměsta tam deleka. Morjo płonych čeŕwjenych třěchow tam sapa, mjez kotrymiž tu a tam ćmowe topoly a běłe wěžički dźamijow so pozběhuja. Na dworach tutych khudušk̇ich hlinjanych khałupow so wšo pisani z kwětkami. Bóle pak hač najwóhniwše čeŕwjene juriny makedonskeje nazymy płomjenja ćeće čeŕwjenych trukow papriki, kiž na nićach powěšene so na słóncu suša po bělenych sćěnach.

Powětr z horcotu třepoce nad třěchami. Něhdźe tulawa fifoli. Widźu stareho cyganskeho dźěda, kiž dźěćom piska do koła . . .

Hladam do dworow. Tam cyganka sej myje dołhe čorne włosy. Myje je dołho a dokładnje a z wutrajnosću. Hdyž je hotowa, da so do płokanja šatow. Hdyž je wupłokała, stupi na ławku a mokre šaty kładźe na nizku třěchu. Tam na horcych cyhelach bórzy wuskhnje pod južnym słóncom . . .

Cyganjo, kiž njecyganuja ale maju wobstajne sydło? Cyganjo, kiž po prošenju njekhodźa ale pilnje dźěłaju? Cyganjo, kiž sej włosy myja a naležnje šaty płokaju? A to hišće ludźo praja, zo njeje ničo noweho na swěće!

•

Turkojo, kiž po swojim nawalu do juhosłowjanskich krajow zničichu a podwjazachu na 500 lět tam wšu kulturu, su jako małe wotrunanje tu zawostajili swoje modleŕnje — dźamije. W Skoplju maš jich dźensa hišće wokoło třicyći. Z křesćanskimi swjatnicami so tute muslmanske modleŕnje wězo runać njemóža, su wjele jednoriše a poprawom jenož słabe napodobnjenje, kepsanje a wopačne nałožowanje starokřesćanskich a byzantskich formow.

Skopske dźamije často so skhowaju za wobłukom zelenych keŕkow a štomow, štož jim dodawa wosebiteho powaba. Nadeńdźeš tam druhdy prastary „činar", turkowski wodoklon, kiž je po zdaću woblubowany štom muslmanow. Tajke prastare štomisko bywa potom raj ptačiny. Wosebje je stajnje wobkjawčene z njeličomnymi kawkami, kiž hnězdźa tu a w škałobach susodneje dźanije.

Často dźamije hižo rozpaduja a potom hakle nabywaju praweje rjanosće. Najbóle je so mi lubiła stara turkowska kupaŕnja, na kotrejež murjach a róžkach, wosebje pak na kulotwarje rosćeše nic jenož dołha trawa ale samo keraški a nanajrjeńše kwětki tam kćějacych ze škałobow mjez čeŕwjenymi cyhelemi a šěrymi kamjenjemi. Tajkich turkowskich kupaŕnjow maš w Skoplju dosć. Wšak tež časćiše myće słuša tak rjec k nabožnym winowatosćam wěriweho muslmana. Praktiska nabožina, kiž přikaža tak rjec čistosć.

Znamjo turkowskeho předměsta Skoplja je wysoka čeŕwjena „sahat-kula", časnikowa wěža, kiž njepobrachuje w žanym turkowskim měsće na Balkanje.

•

Wjele běch čitał a słyšał wo slawnej podzeḿskej cyrkwi Swj. wumóženja w Skoplju. K njej so jónu z ranja nastajich na puć. Na starym mosće popadźech brodateho popa w čornym płašću, kotrehož so woprašach za pućom k tutej cyrkwičcy.

Póp sej drje mysleše: „Cyrkej je cyrkej" abo so snadź hańbowaše za staru podzemsku cyrkwičku. Skrótka, dowjedźe mje k wulkotnej nowej cyrkwi při drózy, kiž so tu hordźeše dosć wysoko nad zemju. Hakle po mojim raznym protesće wotwjedźe mje prawosławny póp přez wuzke hasy turkowskeho hodź. kſchcźenja. — Pop. w 4 hodź. ßerbſke dźěcźikemſchenje w ſchuli w Mikoraſu. Pop. ½6 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſaniom w ſchuli w Mikoraſu a w 6 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. — Pjatk, 20. měrza, wjecžor w 7 hodź. ßerbſka póſtna liturgiſka Boža ßłužba („Něchpory ſa Póſtny cžaß", 1. něſchpor.) Kollekta ſa mißionſtwo mjes pohnami. — Pokhowanaj: Wilhelm Zur, rataŕ w Mikoraſu, 34 lět, 10 m. a 7 dnjow ſtary. — Bohakhwal Kowal, ſchkleńzeŕ w Brěſowzy, 24 lět, 10 měß. a [illegible] dnjow ſtary.

S **Wósporka.** Pjatk 13. měrza wjecžor we 8 hodź. we woßadnej ſali 2. póſtne kemſchenje (woßadny faraŕ). — Njedźelu dop. w 10 hodź. prědowanje, po nim Bože wotkaſanje, napoßledk dźěcźikemſchenje (woßadny far.). Kollekta. — Wutoru dobrowólny zyrkwinſki khór. — Ssrjedu ev.-luth. ßłužba młodych holzow. — Pjatk 20. měrza wjecžor we 8 hodź. we woßadnej ſali 3. póſtne kemſchenje (woßadny faraŕ). Kollekta.

Přilopk

Pſchinoſchki ſa ſawěſcźenje rěſneho ſkotu a ſa wotſchkodźenja ſkótnych khoroſcźow maja ßo płacźicź.

Pſchinoſchki ſa ſtatne ſawěſcźenje rěſneho ſkotu a ſa wotſchkodźenja ſkótnych khoroſcźow maja ßo płacźicź a dyrbja ßo hacž do 25. měrza 1936 wotwjeſcź. A to ſa kopytacže 2,50 hr., ſa howjaſy ſkót ſtarſchi hacž 24 měßazow 3,45 hr., ſa howjaſy ſkót w ſtarobje 3—24 měßazow 1,35 hr., ſa howjaſy ſkót hacž do 3 měßazow 30 pj., ſa ludſtwo pcžołow, kotrehož płahowaŕ je we ſwjaſku, 20 pj., ſa ludſtwo pcžołow, kotrehož płahowaŕ njeje w ſwjaſku, 50 pj.

Mordaŕſtwo a ßamomordaŕſtwo w Lipſku.

Ssrjedu rano namakachu w Lipſku na Marianſkej dróſy 9 wot ßo dźěleneju mandźelſkeju morweju. Zona bydleſche tam na podružſtwje a jeje muž by ju tu ſ cžaßami wopytał. Tež wutoru wjecžor ju ſaßo w jeje bydlenju wopyta. Hdyž chzyſche ju wobßedźeŕ bydlenja rano wubudźicź, ßo nichtó njewotwoła. Po wotewrjenju bydlenja žonu ſadajenu namakachu. Muž bě ßo wobwěßnył.

Najſtarſcha žona połnózneje Cžěſkeje.

Najſtarſcha wobydlerka połnózneje Cžěſkeje Thereſija Sommerowa w Meiſtersdorfu pjatk 98. narodniny woßwjecźi. Gubilarka je hiſchcźe tak ſtrowa, ſo móžeſche póſtnizy jako prěnja reju nawjedowacź ,ſchtož bě ßo jej derje poradźiło.

Cžěžke ſak[illegible]ſke njeßbožo w Italſkej.

Pſchi wurywanſkich dźěłach k natwarjenju hobrſkich benzinowych reſervoirow ſa italſke wójnſke łódźſtwo ſta ßo cžěžke njeßbožo, pſchi kotrymž [illegible] 2 cžłowjekaj žiwjenje ßhubiſchtaj. Se ßypnjenjom ſemje, ſ cžimž ſta tunow ſemje a kamjenjow kolonnu dźěłacźerjow ßobu ſtorhny, ßo po woblicženju něhdźe 30 dźěłacźerjow ſaßypny. Mjes tym móžachu dwaj dźěłacźerjej morweju a 3 cžěžkoſranjenych wußwobodźicź. So bychu ßo wukhowaŕſke dźěła pospěſchiłe, ßu ßo wobnjowa wobora, wójſko, [illegible] na [illegible] njeßbožja ſwołali. Dźěła ßo ſ najwjetſchej ſpěſchnoſcźu ſ wuměłſkim wobßwětlenjom dale wjedu.

Ssněhowa wějenza pſchi 14 ſtopnjach cžoploty.

Po powěſcźach, kotrež ßu do Kopenhagena dóſchłe, knježa tež pſchi Grönlandſkim brjoſy w Holſtensborgſkej koloniji nětkole ſpodźiwne poměry. Pſchi 14 ſtopnjach cžoploty ſakhadźeſche ßněhowa wějenza, ſjednocžena ſ hrimanjom a błyſkanjom, kotraž wjelaku ſchkodu nacžini. Nowy natwarjeny dom wichoriſko wuběhny a 25 metrow daloko wjerhny. Dom ßo dospołnje ſnicži. Ludźo do ſchkody njepſchińdźechu. W Gothaabſkim pſchiſtawje wichor tohorunja wulku ſchkodu nacžini.

14 hodźinow dołho na ſnjemdrjenym morju.

W Dareſſalamje w južnej Afrizy ſdomjaznjeny němſki wlecžak „Dareſſalam", němſkej raňſchoafrikanſkej cžarje ßłuſchazy, je njedawno pſchi cžěžkim wichoru ßo podnurił. Afrikanſke nowiny woſjewjeja ſtrucžku rosprawu wo žałoſtnym wojowanju, kotrež dyrbjeſche łódźina wobßadka ſ rosbudźenymi elementami wjeſcź. Kapitan Scheunemann rosprawjeſche, ſo je dyrbjał na wlecžaku 48 hodźin w zychnowazym morju pſchi njepſcheſtawazym deſchcžowanju wudźeržecź, doniž ßo wlecžak njepſchewali. Kapitan ßo pſchi tym ßobu pod wodu ſtorhny, móžeſche ßo pak ſ poßlednjej mozu ſaßo ſ wody wudobycź. Na dobre ſbožo ſběhny ßo tež wukhowaŕſka łódź, kotraž powětrowy tank wobßedźeſche a ſ tutej móžeſche ßo 19 domoródnych a 4 Europjenjo, kotſiž k łódźnej wobßadzy ßłuſchachu, wukhowacź. W póſdnich hodźinach 3. dnja wuhladachu łódźine ßwězy a ſ pomozu wukhowanych raketow poradźi ßo jim, ſo parnik jich pytny. Pſchi wukhowaŕſkich dźěłach ßo cžołm hiſchcźe ras pſchewali.

Něſchto ſa njeho. „W tutych dnjach ßu liſt Schillera na Goethu namakali," powěda Kožikaŕ pſchi cžitanju nowiny. — „Sso wě, to mamy ſaßy", roscžercźi ßo Boſcžinak, „ſaßy tajku njerodu na póſcźe."

Rada Swjaſka ludow ſeńdźe ßo w St. Jameſkim hrodźe.
St. Jameſki hród w Londonje, w kotrymž ßobotu po pſchecźu jendźelſkeho knježeŕſtwa ßo rada Swjaſka ludow ſeńdźe, ſo by tu wo němſkej krocželi wuradźowała. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

předměsta na horbate naměsto a pokaza na běłe murje, zo je tule cyrkej Swj. Wumóženja.

Zastupich přez wrota na dwór, kiž bě rjenje wuplestrowany z bělymi kamjenjemi, mjez kotrymiž bujnje so rozrostuje a z njeličomnymi čeŕwjenymi, žołtymi a bělymi kwětkami rozkćěwa wutrajny połodnik, kotryž Juhosłowjenjo mjenuja z połnym prawom „prkos" — twjerdošina. Tu a tam na dworje a po bokach namakaju so narowne kamjenje zemrětych biskopow, tehorunja wobdate z nadbytkom nanajwšelakorych kwětkow.

Do cyrkwički, kotraž so khowa w zemi spody wšědneho twarjenja, zestupuje so po skhodźe. Tam deleka će wobdawaja směrki, a jenož z pomocu swěcy móžeš wobhladać zajimawosće tuteho swojorazneho Božeho domu. We wuzkej ćmowej rumnosći puta tebje předewšim překrasny bohaty „ikonostas", wobrazowa sćěna, kiž w prawosławnych cyrkwjach dźěli wołtaŕnišćo wot městnosće, kiž je postajene za lud. Ikonostas Skopskeje cyrkwje Swj. Wumóženja je hotowy dźiw swěta. Tutu sćěnu su z drjewa wurězali třo serbscy rjemjeslnicy z nawječorneje Makedonskeje. Je to ludowe wuměłstwo w prawym zmysle słowa a tola nanajbóle dokonjane wuměłstwo. Mištrojo njejsu napodobnili styl swojeje doby. Kak dha bychu tež za čas najhóršeho juhosłowjanskeho niewólnistwa měli zwisk z wostatnej Europu a jeje wuměłskim prócowanjam? Tuž je tu nastało něšto ryzy ludoweho a něšto ryzy serbskeho, juhosłowjanskeho. Po hodźinach móžeš wobdźiwać tu předstajene bibliske sceny a bohatu ornamentiku, kiž předstaja ptački, kwětki a druhe rostliny.

Skopski ikonostas je z dopokazom, zo tworjeŕska móc juhosłowjanskeje kultury tež pod najsurowišim podtłóčowanjom cuzych barbow so hišće hibaše w dobje, hdźež w poturčenym měsće křesćanski Słowjan dyrbješe cyrkej natwarić spody zemje, zo njeby ze swojim napohladom zraniła wóčko a hordosć narańšeho nawalnika . . .

Dušanowe Skoplje, stolica dawneho serbskeho

Dušanowe Skoplje, stolica serbskeho kěžora, so kěžorstwa, ty njejsy wostudła dźěra, kaž tebi nadawaše zapleńčena Zahrjebjanka w Bělohródskim spěšniku. Sy rjane dźensa hišće najebać architektonskeho wohidma noweho města, přetož sy sej zakhowało powab starodawnosće we swojich starych předměstach a jich pomjatnych twarjenjach, we swojoraznym wobydleŕstwje zawardarskich khalupow a słowjanskich dźědźinow twojeje wulkotneje wokoliny. Sy krasne dźensa hišće z přenjotnej makedonskej krajinu, kiž tebje wobdawa, ze slěbornym Wardarom a ze skalnymi hobrami starodawnych hór, kiž stražuja nad twojej dolinu! Dušanowe Skoplje, stolica staroserbskeje sławy!

W lěsu žałosće

Južnoserbska narodna powěsć.

Běše ćěmna nóc, hdyž jedyn młodźenc steje kromje lěsa. Wobdawachu jeho wysoke štomy a sta keŕčina, a kamjenite puće křižowachu so na strony. Zwoprědka kročeše młodźenc spěšnje, zańdźeleneju wočow, wšón zanurjeny do swojich mysl. Ničo njepytny, zo so štomy a keŕčina přeco wjacy přibližowachu, jedna druhej, doniž so njećisny naposled prěki přez jedyn korjeń. Nětko hakle widźeše, zo je so zabłudźił a zo je w hrózbnej pusćinje. Stanywši pokhwata doprědka, pak po tym, pak po wonym puću. Ale wšo podarmo, přetož bědźo so, pózna, zo přeco so wróća k wonemu městu, hdźež běše był jeho prěni puć. Wón so ćisny; mocy jeho wopušćichu a hłód jeho poča čwilować. Přikry licy z rukomaj a zažałošći z hłosom. Hdyž wospjet pozběhny hłowu, stejachu před nim třo mužojo, kotrychž prjedy njebě widźał, a zadyrkota. Prěni muž měješe suknju ze złotom šitu, a wokoło bjedrow błyšćaty pas z drohimi kamjenjemi. Druhi je měl čornu suknju a čeŕwjeny pas; a třeći měješe płowu košulu a wokoło ćěła kožany pas a w sylnej rucy wulku sekeru.

— Što činiš ty tule? — wopraša so jeho na jedyn raz wša ta trojica.

— Mrěju —, wotmołwi jim młodźenc; — smilće so nade mnu.

— Što žadaš?

— Zo bych skerje wušoł z toho lěsa.

— Zwubjeŕ sebi jeneho z mjezy nas, kotryž budźe će wodźić.

Młodźencej so najbóle spodobaše wony w złotej sukni a w drohich kamjenjach. A wón rjekny hnydom: — Tebje bjeru.

Muž w žołtej sukni wusměwkny so, skići ruku młodźencej, a wonaj druhaj so minyštaj. — Mjelčo dźěše młodźenc za swojim wjednikom. Bórzy přeńdźeštaj puće. Tola tež jako bě zašło něšto hodźin, wonaj běštaj hišće přeco w lěsu.

— Sprócny sym —, rjekny młodźenc a zasta. — njemóžu dale.

— Puć je daloki, a nozy stej ći słabej; ja će n móžu wottudy wuwjesć. Ale za někajku khwilu tu nimo přińdźe pućowaŕ. Wzmi tónle mječ a přiswoj sebi jeho konja, a tón će dale powjedźe.

— Běda mi! — zawoła młodźenc a rozpřestrě wobě rucy; — štó sy ty, zo mi to radźiš?

— Ja sym njeskutk!

— Čěkaj wote mnje —, zawoła młodźenc, a ćisny so na zemju. Zasłyša samón hišće djabołski směch a běše wospjet sam.

Hdyž na nowe pozběhny woči, steještaj před nim mužej.

— Što činiš tu? — woprašeštaj so.

— Mrěju, smilujtaj so —, wotmołwi wón.

— Što žadaš?

— Zo bych skerje wušoł z toho lěsa.

— Wubjeŕ tuž sebi jeneho z naju dweju, kotry budźe će wodźić.

Młodźenc pohladny a rjekny tomu, kotryž měje čorny wodźew a čeŕwjeny pas: — Tebje bjeru.

Njezrěčawši słowa, poskići jemu cuzbnik ruku wza jeho sobu. — Po dołhim pućowanju dóńdźeštaj do kromy jedneje hłubiny, z kotrejež so słyšachu zd chowanja.

— Njemóžu dale —, zawoła młodźenc.

— Za to sym tebje tež dowjedł sem —, rjekny čorna wosoba; jenož po tym puću móžeš wuńć z lěsa. W tej hłubinje je smjerć, a wona će wumóži wot twejich bědźenjow.

— Běda mi! — zawoła młołdźenc. — Štó sy ty, zo mi to radźiš?

— Ja sym zadwělowanje.

— Dźi wote mnje! — zawoła młodźenc a padźe na zemju.

Hdyž wospjet pozběhny woči, steješe před nim wony muž w płołwej košuli ze sekercom w rucy; rjekny młodźencej:

— Pój za mnu, młodźenco! Zawěsće, twój puć je daloki a połny bołosće, ale štóž ćeŕpi, tomu Bó pomha.

Młodźenc jemu da ruku, a cuzbnik dźěše před nim. Ze sekercom powaleše štomy a rubaše puć přez hustu keŕčinu.

— Wzmi na ramjo jedyn wot tych zdonkow — poruči cuzbnik.

Młodźenc posłuchaše, hačrunjež bě sprócny, hłód jeho čwilowaše. Mjez tym zo dale dźěše, lěs swětliši bywaše, a brěmjo činješe so jemu přeco wšak dźě nadźija jeho njeseše na křidłomaj. Na kóncu dóńdźeštaj na lěsa kromu. Před nimaj, w bły rańšeho słónca, so rozliny šěroka, zelena runina.

— Tu smój na polu —, rjekny cuzbnik. — Lěs přez kotryž sy přešoł, to je lěs žałosće. Njezapomń to nihdy. A nětko wotćisń brěmjo.

Młodźenc wotćisny zdonk z ramjenja a woprašo so: — Štó sy ty, zo sy mje tak rjenje wodźił?

— Ja sym próca! — wotmołwi cuzbnik a miny

— **František Malý †.** We wsy Dobrej Wodźe po Čěskich Budźejowic wumrě 1. měrca spisowaćel něhduši faraŕ cyrkwje Swj. Šćěpana w Prazy František Malý. Běše to jara woblubowany dušěpastyŕ, kotryž je tež nam Serbam derje znaty, dokelž pućowa po Serbach, wosebjo tež w narańšich evangelskich wosadach a w cyrkwi Swj. Šćěpana druhdy Serbam serbscy prědowaše. František Malý narodźi so w 1874, dosta měšnisku swjećiznu w lěće 1897 a skutkowaše potom w Přibramju a Prazy, zwotkel so před něšto lětami poda na wotpočink. Serbski lud budźe stajnje z dźakom spominać tež na tutoho swojeho wěrneho přećela.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 63 — Budyšin — Sobotu 14. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Wjednik w Karlsruhe rěčał

Prěni króź wot teho cźaßa, ſo němſzy wojazy ſaßo nad Rheinom ſteja, wjednik ſchtwórtk w prjedawſchim bjeswojeŕſkim paßmje pſchebywaſche. Pſchi hobrſkej manifeſtaziji w Karlsruhe Adolf Hitler wo nuſnoſcźi ßwojeho rosßuda, wo ßwojim měrowym poſkiczenju a wo ſmyßle bliſkich wólbow rěczeſche.

Popołdnju wot 4 hodźin jedyn woßebity cźah po druhim do Karlsruhe pſchijědźe. Wjednikowa jěſba po měſcźe pſches wyſkaze ßyły luda běſche triumfalna jěſba. Hobrſki ſtan na ſportniſchcźu wyßokeje ſchule, kiž 60 000 ludźi worſchijeſche, běſche hižo hodźinu do cźaßa pſchepjelnjeny. Tyßazy ßo na dróhach a naměſtach pſched wótſjerěczakami na manifeſtaziji wobdźělichu.

Wjednik w ßwojej rěcźi pſchehlad wo dźěle poda, kiž je nazionalſozialiſmus ſa tſi lěta dokonjał. S bilanzy nad tym, ſchtož je ßo dozpěło, ßo ſpokojenje a hordoſcź błyſchcźeſchtej. Wjednik ſhromadźenym wulke praſchenja zwonkowneje politiki roſjaßni a woßebje wuſběhowaſche, ſo jemu wo to njeńdźe, wójnſku ßławu hromadźecź, ale wo to, ſo by ßebi we wutrobach ßwójeho luda pomnik ſe ſkutkow měra ſtajił.

*

S wjednikoweje rěcźe tele nadrobnoſcźe naſpomnimy:

Nazionalſozialiſmus pſched tſjomi lětami njeje žane bohate herbſtwo pſchewſał. Nichtó wjazy njewěrjeſche, ſo ßo hdy ſaßo poradźi, němſke hoſpodaŕſtwo wožiwicź. Cźaß wulkeje bjesdźěłoſcźe běſche ſdobom cźaß, hdźež bu lud wjezo bóle lud njewuczenych dźěłaczerjow. Tamnemu hoſpodaŕſkemu ſpadowanju ßo tež ſpadowanje w ſnutſkownej politizy runaſche. Tehdy 46 ſtronow ſpyta němſki lud ſaſtupowacź. W tamnym cźaßu ßmy pak nimo politiſkeho ſpadowanja tež ſpadowanje luda ßameho na ßebi mohli wobkedźbowacź.

Spadnjenje w lěcźe 1918 njeběſche pak ſpadnjenje Němſkeje ßameje, ale běſche ſdobom ſpadnjenje zyłeje Europy. Wot teho cźaßa widźimy w Europje lute kriſy a napjatoſcźe. Pſchi tajkich poměrach je nazionalſozialiſmus móz naſtupił. Wot teho cźaßa wjednik ſa cźeſcź němſkeho luda wuſtupowaſche a ſa jeho rune prawo ſ druhimi ludami. Cźeſcź a rune prawo móžetej pak jenož wobſtacź na mozy, kotruž ma lud ßam w ßebi. **Móz luda dyrbi pak w tym ležecź, ſo ßwoju wolu ſa jedyn ſajim ſjednocźi.**

Wjednik je ſpytał, ſnutſka w Němſkej měr ſcźinicź, ſchtož njeběſche pſchezo lohko. Cźaß je nimo, hdźež mohle ßo tu wojowanje ſtronow, klaßow a ſtawow wospjetowacź. Cźim bóle cźaß pokrocźuje, cźim ßylniſcho ßo na tym dźěła, **ſo ßo zyły lud do jeneje wulkeje ßwójby pſchetwori.** Kaž ßo wjednik w ſnutſkownych naležnoſcźach němſkeho luda wo měr naroda prózuje, tak ma ßo němſki lud k ßwětej wokoło ßebje ſtajecź. **Wjednik ßebi pſcheje, ſo bychu ßo wulke napſchecźiwnoſcźe w žiwjenju ludow tehorunja po ſaßadach prawa a roſuma roſriſałe.** Wón je ſpytał ßwětej dopokaſacź, ſo je Europa ßwójba ludow, ſ kotrychž je kóždy w ßebi kruty zyłk. **Statne mjeſy hodźa ßo pſcheměnicź, ale niz ludowe mjeſy.**

W Europje njeje žanych prósdnjeńzow, do kotrychž bychu ßo ludowe ßyły mohle walicź. Tu njeje žanych njeſkrucźenych ludow, kiž bychu ßo mohle ßwojemu ludſtwu wozuſbnicź. Tu pak tež njeje žaneje nuſnoſcźe a nima ſmyßla ſpytacź, ludy jich ßwojoraſnoſcź ßlěkacź a jim zuſu nanuſowacź. Wjednikej je ßo poradźiło, napjatoſcź ſ Pólſkej po něcźim ſlahodnicź, a pſchi ſroſumjenju druheho wulkeho wjednika a ſtatnika je ßo poradźiło, pomału ludaj ßebi ſbližicź. **Wón je ſpytał myßl doroſumjenja ſ ranja k wjecźoru pſchenjeſcź a je ßo prózował dopokaſacź, ſo wěcźne „ſtare njepſchecźelſtwo“ ſa wobaj ludaj nima žaneho ſmyßla.** Wón wěri, ſo tež tu roſum ras dobudźe.

Trěbne pak budźe, wſchitko cźinicź, ſo ßo roſumej k dobycźu dopomha. Politika doroſumjenja ßo na myßl ſakłaźuje, ſo móžetaj bycź jenož porunikaj runeho prawa abo žanaj. Wjednik ſtatne wuměłſtwo wotpokaſuje, kiž tu k žanemu wuſpěchej njedowjedźe. Wón chze ßebi w němſkim ludu pomnik ſtajicź, ale wón wě, ſo ßo tutón pomnik hodźi lěpje w měrje ſtajicź hacź we wójnje.

W Němſkej maju ßo najlěpſche wuſtawy ſa wocźehnjenje luda pſchiprawicź. Němſka dyrbi měcź najrjeńſche ſtadiony, najlěpſche dróhi, jeje kultura ma ßo poſběhnycź, jeje měſta porjeńſchicź. Wjednikej wo to dźe, ſo by Němſka we wſchěm na prěnim měſtnje ſtejała. Ludej dyrbi ßo dźěło dacź, ſo by tak jara kaž móžno mohł bycź bjes ſtaroſcźow žiwy.

Rozrěčowanje Locarnskich mocow w Londonje

Rosrěcźowanje Locarnſkich mozow w Londonje je ßo pjatk pſchipołdnju wospjet ſapocźało. Jednanja ßo popołdnju w 2 hodźinomaj hacź do 5 hodźin pſchetorhnychu. Na rosrěcźowanjach ßu ßo jenož wodźazy ſaſtupjerjo ſchtyrjoch mozow Locarnſkeho ſrěcźenja wobdźělili, mjenujzy Eden a lord Halifax ſa Jendźelſku, Flandin ſa Franzowſku, van Zeeland ſa Belgiſku a Grandi ſa Italſku.

Wo poßedźenju je ßo hamtſzy ſdźělilo, ſo ßo ſ [illegible]wanjom położenja pokracźuje. Pſchi rosrěcźowanju je ßo ſe ſpokojenjom ſpóſnało, ſo ßu ßo nahlady ßebi ſbližiłe. Pſchichodne poßedźenje wužſcheho wubjerka budźe ßobotu popołdnju w 5 hodźinach.

Telegrafowaŕnja „Preß Aſſociation“ powě, ſo ßo w tutym wokomiku hiſchcźe njehodźi prajicź, hacź ßo położenje ſ rosrěcźowanjom doſcź wujaßni, ſo by ßo mohł wulki politiſki ſaměr poſtajicź, kiž by ßo mohł radźe Swjaſka ludow w jeje ßobotniſchim poßedźenju doporucźecź.

Powěſcźeŕnja pſchiſpomnja, ſo budźe najſkerje nuſne, ſkhadźowanje rady Swjaſka ludow po krótkim formalnym poßedźenju wotſtorcźicź, dokelž podpißaŕſke mozy Locarnſkeho ſrěcźenja najſkerje hiſchcźe wjazy cźaßa ſa ßwoje wuradźowanja potrjebaju.

Jendźelſki wójnſki miniſter wo wutworjenju jendźelſkeho wójſka.

Wójnſki miniſter Duff Cooper je ſchtwórtk w jendźelſkim delnim ßejmje rosrěcźenje ſa jendźelſke wójſko pſchedpołožił. Wón rjekny, ſo Jendźelſka wójſko trjeba, kiž móže w nuſy tež ſwonka ßwojich mjeſow wužiwacź. Jendźelſka je bóle hacź hdy prjedy dźěl Europy a móže ßo mjenje hacź hdy na lěpſchinu kupow ſpuſchcźecź.

Duff Cooper rosprawjeſche, ſo Jendźelſka nowu kanonu pſchecźiwo tankam ſawjedźe a hiſchcźe wóßom kavalleriſkich pełkow motoriſuje.

Sa bližſchi cźaß ßo pomjenowanje noweho ſakitańſkeho miniſtra wocźakuje.

Kommunistojo w Španiskej wospjet cyrkwje zapalili

Pjatk wjecźor kommuniſtojo někotre zyrkwje a jedyn klóſchtr w Madridźe nadpadźechu, tehorunja monarchiſtiſko-faſchiſtiſke nowiny „La Nacion“. Wone twarjenja ſapalichu. Zyrkwi ßwjateho Luiſa a ßwjateho Ignaza, kiž ßrjedź Madrida ſtejitej, ßo w nozy ſ płomjenjom paleſchtej, ſo ßo ßwětlina na nóznym njebju wotražowaſche. Wohnjowa wobora je dyrbjała na někotre měſtna haſchecź khwatacź. Wona pak móžeſche jenož ßußodne twarjenja ſchkitacź.

Pjatk w Madridźe ſatſěleneho polizajſkeho ſaſtojnika hrjebachu. Pſchi pohrjebje k njeměram dóńdźe, pſchi kotrychž ßo jena woßoba ſakłó. Někotſi ludźo ßo do brónjoweho wobkhoda dobychu a jón wurubichu.

Kónc politiskich stronow w Paraguayske

W Paraguayſkej w połodniſchej Amerizy je Frankowe knježeŕſtwo, kiž je ſ revoluziju k mozy pſchiſchło, dotalny ſtat politiſkich ſtronow wotſtroniło. Nowe knježeŕſtwo je wukaſy wudało, ſ kotrychž je ſpóſnacź, ſo w pſchichodźe ſtat a revoluzionarna ſtrona ſjednocźenaj woſtanjetaj. Swoprědka na jene lěto je ßo wſchitkim prjedawſchim ſtronam ſakaſało dźěłacź. Tak bu Paraguayſka prěni autoritarny ſtat połodniſcheje Ameriki.

Krótke politiske powěsće

Baldur ſe Schirach ßo do němſkoſtatneje dźěłoweje komory powołał.

Němſkoſtatny nawjedowaŕ němſkeje dźěłoweje fronty je němſkeho wjednika młodźiny Baldura ſe Schiracha jako ſtajneho ßobuſtawa do němſkoſtatneje dźěłoweje komory powołał.

Sydom ſpionow w Budapeſtu ſaßudźili.

Wuheŕſki Hónvedſki ßud je ßydom krajnych pſcheradnikow dla ſpionaže k lěpſchemu zuſych ſtatow ke khłoſtaŕni hacź do 10 lět ſaßudźił.

Italske wójsko w połnócnej Abesynskej postupuje

S powěſcźu ſ Asmary ßo potwjerdźa, ſo italſke wójſko na połnócnej froncźe ſnowa poſtupuje. Italſke wojeŕſke wyſchnoſcźe jako woßebje wažne wosnamjenjeja, ſo je korps domoródnych, kiž je měßazy dołho nad rěku Setitu ſtražował, tutu rěku něto pſchekrocźił. Na kromje praweho italſkeho kſchidła prědnie wotdźělenja hižo pola Nogary bliſko ſudanſkich mjeſow ſteja.

Druhi korps ſ połodnja rěki Takaſſe na ſemienſkej wyßokej runinje poſtupuje. Tſecźi korps ßo tehorunja k połdnju poſtupujo na měſto Sokota měri.

Kaž Italcźenjo wosjewjeja, je domoródne wobydleŕſtwo italſkich wojakow ſe ſahorjenjom witało. Wobydleŕſtwo je ſ najwjetſcheho dźěła Abeßynſkej njepſchecźelſzy myßlene. Tež ßo powě, ſo tute domoródne ſplahi, kiž njejßu nihdźe Italcźanam njepſchecźelſzy ſmyßlene, pſchezo wjacźe rospróſchene dźěle abeßynſkeho wójſka pſchejimaju. Wojeŕſke woßoby ßu dobreje nadźije a rjeknu, ſo ßo ſ wójnu njewotwißnje wot europſkich podawkow pokracźuje.

Italska wójnska rozprawa

Marſchall Badoglio je wójnſku rosprawu cźiſło 154 telegrafował: Eritrejſka fronta je ßo ſapocźała hibacź. W bližinje na wjecźornych kóncźinach ßu naſche wotdźělenja do krajiny pola Alkadry dóſchłe, hdźež je wobydleŕſtwo pſchecźelnje pſchija. Wotdźělenje 3. wójſkoweho korpſa, kiž dale prědku poſtupowaſche, je do Fenarowy docźahnyło. Lětarjo ßu na wažne ſhromadźenja njepſchecźelſkich wojakow pola Enketkaba a k połdnju wot Korama bomby mjetali.

. . .

Na ſomaliſkej froncźe naſchi lětarjo mjes Negelliom a Addiſom Abebu w jěſorowej krajinje dźěłaju. Wobrónjene bady ſplaha Galla Borana, kiž je nam poddaty, wuſpěſchnu mału wójnu wjedu. Wſchitke ſplahi ſ namjeſnych krajinow ßu ßo wokoło Negellia ſhromadźiłe, ſo bychu pola naß ſchkit pytałe.

We wobßadźenych krajinach ßo ziwilne ſarjadniſtwo wutwarja. Na połodniſchej froncźe pola Balia lětarjo wſchědnje bjes pſcheſtacźa pſchecźiwo najwažniſchim abeßynſkim ſepjeraniſchcźam wojuja.

Kěžor je dał wjeŕcha Destu zajeć

Italſke nowiny ßu rosprawjałe, ſo je abeßynſki kěžor ßbiteho wójſkoweho wjednika wjeŕcha Destu dał ſajecź a do jeneje khěže bliſko kěžorſkeho hroda w Addiſu Abebje ßadźicź. Kěžor je jemu a jeho žonje, kiž je kěžorowa dźówka, ſ wukaſom titul radźicźela wotrjeknył. Nimo teho je kěžor porucźił, ſo Deſtowa mandźelſka ßwojeho jateho muža njeßmě wopytacź.

Abeßynſka chze jenož w Genfu jednacź.

Abeßynſke knježeŕſtwo je formalnje wotpokaſało, ſo chze njepoßrědnje ſ Italſkej jednacź. Wono wospjet wosjewja, ſo chze jenož we wobluku Swjaſka ludow a pſches Swjaſk ludow ſ Italſkej jednacź.

Na hłownu zhromadźiznu Domowiny

Jutře njedźelu zeńdu so zastupjerjo serbskeho ludu, předsydźa serbskich towařstwow, a zjednoćeństwow k hłownej zhromadźiznje Domowiny. Na njej wěsće w duchu wšitcy swěrni Serbja a Serbowki dźěł bjeru domach w swojich wjeskach a domčkach z najžiwišim zajimom, přetož jim je Domowina k duši zrostła kaž droholuba maćeřka, kiž ma na starosći wšitko to, štož swěrny Serb trjeba k wobstaću a hajenju swojeje ludostneje wosebitosće, štož zaruči kulturne prawa, lětstotki hižo pod wulkimi woporami cyłeho ludu horco požadane.

Hdyž je naš młody wjednik Domowiny P. Nedo před dwěmaj lětomaj přewzał swoje zamołwjenja połne zastojnstwo, dowěrješe jemu tuto tehdy cyły serbski lud. Hdyž nam před lětom poda rozprawu wo swojim dźěle, tak běchu naše wutroby połneho dźaka jemu a wšěm tym, kiž z nim ćežke a zamołwjenja połne dźěło přewzachu. Wšitcy, kiž z nim dźěłachu, činjachu to hižo tehodla čim swědomićišo, dokelž wjedźachu, zo wjednik Domowiny swoje dźěło wukonja na zakładźe zakonjow němskeho stata. Pod nim spadny prócowanje jednotliwcow a wurosće na tutom městnje dźěło, kiž wukhadźeše ze žiwjenja a žadanja cyłeho ludu w jednotnym skutku k spomoženju zhromadneje wótčiny. Jeho staroséiwje a ze wšej dokładnosću pruhowane rozsudy wobdźiwachmy a wón sta so mjez nami, hačrunjež młodźenc, jako postawa, kotrejž so móžachu wšě přeća, wukhadźace z hłubin duše, dowěrić, k jasnemu rozrisanju a zastupowanju. Lědy hdy prjedy móžemy zwěsćić we poslednich lětdźesatkach tak jednotneho směra we našim prócowanju. A štož je najnuzniše. Nihdy njezačujemy rozkaz jednotliwca, kiž nad wšěm so pozběhuje jako diktator, ně, wón je staw luda, přez kotrehož lud rěči wo swojich starosćach. Tehodla móžemy dźensa z połnym prawom prajić: přez njeho rěči cyły lud dźeń wote dnja k wšěm, kiž dyrbja słyšeć zwuk wutroby a žadosće duše serbskeho ludu.

Hdyž nas wjednik Domowiny na jutřiši dźeń zwoła k zdźělenju rozprawy wo druhim lěće dokonjaneho dźěła, tak wěmy wšitcy, kiž směmy so na tutym wuznamnym dnju zeńć w tradicionelnej zali Serbskeho Domu, zo ma nam mnoho wažneho a rozsudneho sobuzdźělić a budźemy naše wutroby a naš ert wotewrić k připóznaću a tołmačić mysle wšěch doma w serbskej Łužicy, kiž nam nawdachu w połnej dowěrje rozsudneho rozpominanja. Přetož hłowna zhromadźizna Domowiny je dźensa hłós cyłeho serbskeho luda, hłós kiž žada prawe zrozumjenje a pohódnosćenje wot tych, kotrymž je dowěrjene, prawe bratrowstwo spěchować w zhromadnej wótčinje k zbožu wšěch, kiž w njej bydla. -ř.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Palaſtowe dźiwadło.

Hermann Speelmann, tutón wubjerny hrajeŕ ſ njewſchědnym měrom, hraje w titulnej róli filma „Zyły khadla", kotryž je ſo po wjelecžitanym romanu „Korla Wulki" ſeſtajał a kotryž ſo něhto w palaſtowym dźiwadle pſchedſtaja. Korla Wulki wunuſuje ſebi ſaſtup do kěſniſkeje firmy, kotraž widźomnemu ſwěſchczenju napſcheczjiwo dźe, dokelž brojeŕſka žona ſ dźěſczomaj wſchě dokhody pſchetrjebuje. Korla Wulki pſchinjeſe do firmy porjad, pſchi czimž dyrbi najprjedy móž žony ſlemicž, ſchtož ſo jemu wulkotnje poradźi a ſkónczuje ſo jemu tež radźi, dźowku doma ſa mandźelſku dobycž, tak ſo je ſporiwoſcž firmy kruczje ſwěſczena. Korla Wulki wuſtupuje pſchi tym jako bjeſwobhladny ſchef, kiž ſo pſchi tym pſched nikim njeſtróži. Film je powucžazy a pſchi tym połny žortnych wuſtupow. Nimo teho běži tež rjany pódlanſki programm.

W Zentralnym dźiwadle w Budyſchinje widźimy něhto wulki Barlinſki tryk „Hora w ſadnim domje", tryk, kiž cže pohnuje, hacž chzeſch abo njechaſch k wuſtrowjazemu ſmjeczu. tak w filmje hiſchcže czim bóle, dokelž widźimy wſchitko to, ſchtož ſo w dźiwadłowym poſticzenju ſady kuliſow do ſzeny ſtaji. Kak khachle roſbuchnu, tepich ſo pola a domownik ſe ſwojej žonu kaž ſajnik wudobywa z luteho kura a roswalinow ſwojeje domjazej nadoby, to cže tak pohnuje k ſmjeczu, ſo ſabudźeſch na zyłu wokolinu a ſuſka'ch ſebu w lutej radoſczi. Henny Porten jako wudowa Bokowa je tajka prawa płokaŕnčza, ſwěrna ſaſtupniza człowjeſkeho prawa. Žiwjenje w ſadnich domach wulkoměſta, hdźež lědy pruha radoſcže do wſchědneho žiwjenja padnje, hdźež pak ſu ſ domom kleſki a ſkſchiwdźenja druheho, to wubjernje ſwobraſuja wſchitzy druſy pſchedſtajerjo. Wobkedźbujmy jenož Gaſton Brieſu jako póſtkeho ſaſtojnika Schottu a Ilſu Fürſtenbergerez jako jeho mandźelſku. Podataj ſe wſchej dokładnoſczu typiſke kleſkawy a tola na ſaſtojniku czeſcz klepaže naidatoſcže połne tujchki. Reinhold Berndt jako domownik Krüger a Gerda Kuffnerez jako jeho mandźelſka ſu poſtawy kaž lěpſche njemóža bycž — ludaju ſprawnoſcž na wſchě boki a waſchnja k ſwojemu lěpſchemu, naſchczuwaju zyły dom pſcheczjiwo płokarnczi a jeje dźowzy a — kradnu mjes tym kaž rapaki wuhlo ſ druhich pinzow, hacž jich wobud trjechi, hdyž roſbuchnu ſ buchadłom napjelnjene kruchi wuhla w kuchni jeje domjaznoſcže a ſ tym dopokaſaju, ſchtó kradnje. Najžortniſchu poſtawu pak poda wěſcže Rottraut Richterez jako typiſka Barlinſka witka Edeltraut. Jeje czinam dyrbiſch ſo ſmjecž bjes pſcheſtacža. Póczciwoſcž w napſcheczjiwnym ſmyſlu ſwobraſuje Hilda Seſakže jako Scholcžiz Pawla. Elſa Elſterez jako Bokoweje dźowka, Berhold Ebbecke jako aſeſor Horn, Eduard ſ Winterſtein jako hamtſkoſudniſki rada Młynk ſu wubjerni ſaſtupzy ſwojich rolow. Toſame dyrbi ſo prajicž wo Paul Mederowje jako juſtiznym radže Horn a Gerhardu Rienertu jako pjekarſkim miſchtrje Klugi. Tutón film dyrbiſch ſebi wobhladacž, hdyž chzeſch ſo ras ſ zyłeje wutroby wuſmjecž. — Tež dalſchi programm poda czi wſchě najnowſche ſwětne ſajimawoſcže. Słyſchimy nawjedne wożoby naſcheho knježeŕſtwa w narěczach a wobraſach ſa wólbu noweho němſkeho ſejma. ř.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 14. měrza 1

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Chceš-li zbožowny być, pytaj druhich zbožownych činić. Z tym předewzaćom dźi na swoje dźěło, wobstaraj je swědomiće a pokoj porjeńši tebi swjatok.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barome 741, hygrometer plus 1, najwyſchſcha dnjowſka temperatu 0 ſtop. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 742, hyg meter plus 1, najniżſcha temperatura w nozy 2 ſtop. ſym — Symna žołma ſ połnóznych ſtron je w ſrjedźnej Eur pje w poſlědnich dnjach tójſchto mozy nabyła. Pſchi po mróczenym njebju hrube wětry duja a ſněh pſchelětuje. Symne wjedro je ſo hacž k Alpam a hacž do Franzo ſkeje wupſcheſtrěło. S wjecžora Jendźelſkeje ſo nižina po keſuje. Wona wěſcže k dołhemu ranju poczehnje a ſ pol nozy naſchich ſtron woſtanje. Tak móžemy ſo nadźijec ſo pſchipław ſymneho powětra ſ pókrozy pſcheſtanje. Jutſ pak ſo wjedro hiſchcže wažnje njepſchemēni. — Jutſe nje dźelu ſłónczko 6,14 hodź. ſkhadźa a ſo 6,04 hodź. khow Měſaczk ſkhadźa jutſe na ranje 1,14 hodź. a khowa ſo w połdnja 8,54 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Troch ſłónžniſche, tola hiſchcže ſymne wjedro.

*

Němſki miniſter dr. Frank toltoru w Budyſchinje.

Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſo wulka manifeſtazija w wojeŕſkej ſwurźowaŕni pſchi Ludiſſkej dróſy wotm. Wſchitko ſo na wulkej ſhromadźiſnje wobdźěli. Dźěłaŕ ſhromadnje póńdu. Nichtó ſkładnoſcž njeſkomdź ſo by ſ neho ſ wjednikowych najbliżſchich ſobudźěłaczerjow ſ ſchał.

Tydźenſki plan kulturnych zarjadowanjow w Budyſchin

(Sdźěluje měſchczanſki kulturny hamt.)

Tydźeń wot 15. hacž do 22. měrza 1936.

Njedźelu 15. měrza 1936 w 20 hodźinach w Kehelet Pſchednoſchkowy wjeczor ſpěwnych rjadowanjow wucžer Elſy Zeidlerez.

Póndźelu 16. měrza 1936, 20,15 hodźin w Kehelet Piſany wjeczor měſchczanſkeho dźiwadła.

Wutoru 17. měrza 1936 w 20 hodźinach w Krónje: Jónkróczny wjeſoły wjeczor: Arthur Preil.

20,15 hodź. w měſchczanſkim dźiwadle prěnje pſche ſtajenje „Worakawz", wjeſełohra w 4 jednanjach w Rodericha Benediza.

Sſrjedu 18. měrza 1936 w 20 hodź. w Societe Klaběrny wjeczor dr. Artura Zmiſcha.

Njedźelu 22. měrza 1936, 15,30 hodźin w měſchczan ſkim dźiwadle „Ptaczeŕ", opereta w 3 jednanjach wo Korle Zellera. Ludowe płaczjiſny.

19,30 hodźin w měſchczanſkim dźiwadle: ſnowa naſtu dowana: „Wuj ſ Wonez", opereta w 3 jednanjach wot Eduarda Künneki.

Nimo teho wſchědnje wot 10 do 17 hodźin (ſrjedu a ſobtu wot 10 do 30 hodźin) w měſchczanſkim muſeju: Wu ſtajeńza Budyſkich wuměłzow.

W měſchczanſkim dźiwadle ſo nimo teho kruchi běžneho hrajneho plana woſpjetuja.

Za Božim khlěbom

Po Sienkiewiću.

Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

(Skónčenje.)

Wo tón čas bě Maruška sama na spławje, jenož z ćěłom swojeho nana, a hladaše kaž přemyslena na daloke swětleško.

Ale woda je k njej njeseše. Rysowaše so łódź z něšto wjesłami, kotrež so w błyšću wohnja kaž čeŕwjene nohi někajkeho wulkeho čerwja hibachu. Maruška poča z hłosom rejić.

„Hej, Smith", wotwoła so někajki hłós po jendźelsku. „Njech mje wobwěsnu, jeli njejsym wo pomoc hłować słyšał, a jeli z nowa njezasłyšach."

Za khwilu sylne rucy Marušku do čołma přenjesechu, ale Orlika njebě w tym čołmje. Dwaj měsacaj pozdźišo wuńdźe Maruška z khorownje w Little-Rock a za pjenjezy, wot dobrych ludźi nasknadowanych, wotjědźe do Noweho Yorka.

Ale tutych pjenjez njedosahaše. Tuž by dyrbjała kruch puća pěši hić. Ale dokelž hižom trošku jendźelski zamóžeše, radźi so jej, konduktorow naprosyć, zo ju darmo sobu wzachu. Wjele ludźi bě teje wboheje, khoreje wusmahnjeneje holčki z wulkimaj módrymaj wočomaj žel, kotraž bě skerje na sćin dyžli na čłowjeka podobna, a kotraž ze sylzami wo miłosć žebrješe. Nic ludźo běchu ju krjudowali, ale žiwjenje a jeho poměry. Štož tež měješe w tom ameriskim tołku, na tych hobrskich ameriskich wikach započeć tale pokorna pólna kwětka z Lipnicy? Kak sebi zaradźić? Dyrbješe tam pod wozace koła přińć, kotrež jeje něžne ćěło rozmjatu, kaž kóždy wóz po kwětkach přejědźe, kotrež na jeho drózy rostu . . .

Wuskhła, třepotaca słaba ruka sćeže za zwónčk na wulicy Water-Street w New Yorku: to bě Maruška, kotraž bě šła pomoc pytać pola stareho knjeza, rodźeneho z pod Póznanja.

Wotewri jej tajki cuzy, njeznaty čłowjek.

„Je knjez Złotopolski doma?"

„Štó to je?"

„Staruški knjez." Tu pokaza kartku.

„Njebohi."

„Njebohi? A syn? . . . knjez Wiliam?"

„Zapućował."

„A knježnička Johana?"

„Zapućowała."

Durje před njej zaprasnychu. Sydźe so na prozy a poča sebi mjezwočo třěć Běše z nowa w New Yorku, sama, bjez pomocy, bjez zakita, bjez pjenjez, na Božej woli.

Hač tam wostanje? Nihdy! Póńdźe do přistawa, do němskich dokow, budźe kapitanow na kolenomaj prosyć, zo bychu ju sobu wzali, a jeli so smila, to po pěcnej dani přeńdźe Němcy a wróći so do Lipnicy. Tam je jeje Jaško. Wona hižom nimo jeho ničo na šěrokim swěće nima. Jeli wón ju njepřituli, jeli zapomnjał, jeli wotkopnje, to z najmjeńša blizko njeho wumrje.

Dźěše do přistawa a klakaše so k noham němskich kapitanow. Woni bychu ju wzali, přetož hdy jeno by so trochu zhrabała, by z njej rjane holčo było. Woni bychu radlubje, ale što wšo pomha? Zakonje njedowola . . . a k tomu hišće pohóršk . . . Tuž njech jich wostaji na pokoj.

Holčka khodźeše lehnyć na tón samsny móst, na kotrymž běštaj hižom raz z nanom spałoj, tamnu njezapomnitu nóc, hdyž bě ju chcył zatepić Žiwješe so z tym, štož woda wufunkowaše, kaž běštaj so w New Yorku z njebočičkim nanom žiwiłoj. Na zbožo bě lěćo — ćopłe . . .

Dźeń wote dnja, lědma zo zaswitaše, běše hižom na němskich dokach a žebrješe wo miłosć, a dźeń wote dnja podarmo. Ale měješe bursku wutrajnos Mjez tym wopušćowachu ju mocy. Čuješe, zo bórzy, jeli so wostajiwši wšeho njewróći, wumrje, kaž běchu wšitcy wumrjeli, z kotrymiž bě ju wosud zwjazał.

Jónu rano zahe přiwleče so wša bjez mocy a z tej mysličku, zo drje je to posledni raz, zo jutře mocy njedosahnu. Bě so rozsudźiła, zo hižom njebudźe prosyć, zo zaleze na přenju lěpšu łódź, kotraž ma do Europy wotjěć, a zo so tam něhdźe na dnje cyłe mjelčo skhowa. Hdyž 'než wupłunu a hdyž potom snadź ju nadeńdu, nječisny ju tola do morja, a čisnu-li, što wo to? Wšo jene, kak wumrješ, jeli maš wumrjeć! Ale při mosčiku, kotryž na łódź wjedźeše, přehladowachu pilnje zastupowacych, a st nik ju do boka šmórny při přenim pospyće. Tuž čapny na kolik při wodźe a mysleše sebi, zo drje zymnica hraba. To tež to so poča posměwkować a mórčeć . . .

„Ja sym z kubła, Jaško, a tola ći swěru wobkhowach. Što, ty mje njeznaješ?"

Khudźinka njemyleše wot zymnicy zajata, ale přemyslena. Wot toho časa khodźeše dźeń wo dnja do přistawa Jaška hladać. Ludźo so na zwučichu a dawachu jej z časami jałmožnu. Wona so pokornje dźakowaše, posměwkujcy so kaž dźěćo. Traješe to tak něhdźe dwaj měsacaj. Jónu wšak nje přińdźe do přistawa, a wot toho časa jeje hižo njezawohladachu. Jenož policijne nowiny nazajt pisachu, zo su ludźo na samym kóncu přistaw namakali ćěło mortweje holčki, njeznateho mjena pokhoda.

Wſchitzy, kiž kulturne ſarjadowanje pſchiprawjeja, ßo proſchu, ſo bychu wſchitke ſarjadowanja tak ſahe kaž móžno mſchczanſkemu kulturnemu hamtej ſdźělili.

Wulke wječorne piskanje

k wopomnjeńſkim dnju wobnowjenja wojeŕſkeje mozy w Budyſkej garniſonje.

Póndźelu 16. měrza 1936 dopjelni ßo lětny dźeń wobnowjenja wojeŕſtwa. Wojeŕſka móz tutón dźeń jako ßwjedźenſki dźeń woßwjeczi. Na wojeŕſkich twarjenjach Budyſkeje garniſony ßo khorhoje wupowěßnu. Tutón dźeń ſa wojeŕſtwo njeje ßlužby.

Wopomnjeńſki dźeń ßo ſ **wulkim budźenjom** ſapocžnje, kiž pod wjedniſtwom adjutanta II. pěſch. polka 52, wyſchſcho leutnanta Willinga hrajeŕſki cžah II. pěſch. polka 52, polkowa kapała pěſch. polka 52 a cžah pěſchkow pſchewjedu.

Pucž wulkeho budźenja powjedźe po Lubijſkej dróſy, Kamjeńtnej haßy, Bohatej haßy, Snutskownej ſawſkej haßy, Kěžorſkej dróſy, Bismarckſkej dróſy, Tſělańſkej dróſy, [illegible]anſkej dróſy, Löhrſkej dróſy, Mathildźinej dróſy, Bor[illegible]inej dróſy, Hauſenſkej dróſy, Lubijſkej dróſy.

Dopołdnja **ßo appelle wojeŕſkich wotdźělow** wotměja, pſchi kotrychž kommanděrojo na wažnoſcž dnja pokažu a **wukaſy wjednika a němſkeho kanzlera wojeŕſkej mozy** pſchecžitaja.

S wyſchlnu dnja budźe **wulke wjeczorne piſkanje na [illegible]nkej luzy.** Hejtman Roßbach jo nawjeduje. Hrajeŕſki cžah, polkowa kapała a jena kompanija ßo na nim wobdźěla. Wjednikam wyſchnoſczow, wotdźělenjow nazional-ſozialiſtiſkeje ſtrony, lětaŕſkim wudyram, němſkemu lětaŕſkemu ſwjaſkej a wojeŕſkim ſwjaſkam ßu ßo wošebite městna pſchewoſtajiłe.

K wulkemu wjeczornemu piſkanju pſchicźehnje ßo w 20 hodźinach wot kſchižowaniſchcža Humboldtſkeje a Nowoſalzſkeje dróhi. K tutemu městnu poczahnu wojazy po Lubijſkej dróſy, Walſkej dróſy, Bismarckſkej dróſy, Dwórniſchczowej dróſy na Nowoſalzſku dróhu. Po wjeczornym piſkanju poczahnu wojazy po Humboldtſkej dróſy, Nowoſalzſkej dróſy, Swonkownej ſawſkej haßy, Lawſkich hrjebjach, Zitnych wikach, Kamjeńtnej haßy a Lubijſkej dróſy.

Wobydleŕſtwo Budyſchina a wokoliny ßo proßy, ſo by mějuſe bohatym wobdźělenjom ßwoju pſchiwiſnoſcž wojeŕſkej mozy wopokaſało. Wožebje ßo na to pokaſuje, ſo dyrbja ßo městna najpoſdźiſcho 19,45 hodźin pſche[illegible]acž, dokelž dyrbi polizija wot tuteho cžaßa naměſto a [illegible]lejchnjeńſki pucž dla pſchikhadźazych wojakow ſawrjecž. Porucžnoſcźe ſawjeraŕſkich a rjadowaŕſkich organow ([illegible]ka ſportowniſchcža polizije, na ſportniſchczu wojakam) ßu ßo dobreho poradźenja dla połnje wobkedźbowacž.

Swjatocžnoſcž ßo ſ narodnymaj hymnomaj ſkónczi. Krótka narěcž, kiž ſměje pſched tym garniſonſki ſtarſchi, [illegible] wyſchk Folttmann, ßo na wótſerěczak pſchenjeße.

*

Saſtupjenje hudźbnikow do Lužiſkeho pěſcheho polka 52.

K wojeŕſtwu winowaczi wot dokonjaneho 18. hacž do dokonjaneho 30. lěta žiwjenja, kiž maju wotpohlad jako hudźbnizy dobrowólnje pola polka ſaſtupicž, maju ßo bórſy ſamołwicž, dokelž je hiſchcźe móžno, někotrych hudźbnikow wſchitkich naſtrojow hnydom abo poſdźiſcho pſchijimacž. Trěbny je ſamoł[illegible]jeńſke pißmo ſ dopokaſom ariſkeho pokhada, wotpiſanych wuſwědczenjow a perſonalnych papjerow kaž tež ſ naſpomnjenjom hłownych a pódlańſkich naſtrojow, na kotrychž [illegible] hraje, kiž ßo ſamołwja. Samołwjenja maju ßo ßłacž [illegible] Infanterie-Regiment 52 Stab, Bautzen, Sedanſtraße 15. (podp.) Folttmann, wyſchk a polk. kommanděr.

*

Wobdźělenje rybow w ſkutku ſymſkeje pomozy 1935/36, w Budyſkim měſtnym wjedniſtwje.

Ryby ßu dóſchle!

Wſchitzy, kotrychž ſkutk ſymſkeje pomozy wothladuje a maju pſchipokaſańſke wupokaſy na ryby, móža ßebi ryby

póndźelu 16. měrza 1936

w pſchedpiſanych wobkhodach wotewſacž.

Pomozy potrěbni, kotrychž rybowe pſchipokaſańſke wupokaſy ßu na pſedawſchi wobkhod rybowego wikowarja [illegible] wupiſane, niech ßwoje wupokaſy w ßlědowazymaj wobkhodomaj wotedadźa.

[illegible]ańſchej měſtnej ſkupinje pola knjeſa pſchekupza Sellgi na Pauliſkej dróſy,

[illegible]dźnej měſtnej ſkupinje pola knjeſa Gnauca, w rybowym domje „Nordſee" na Bohatej haßy.

Na rybowe pſchepokaſańſke wupokaſy, kiž ßo hacž do njedźele wjeczora njewotedadźa, njemóže ßo poſdźiſcho [illegible] ryba žadacž.

Skutk ſymſkeje pomozy němſkeho luda 1935/36
Budyſke měſtne wjedniſtwo.

*

— **Spěwne rjadowanje Elſy Zeidlerez.** Jutſe njedźelu [illegible] ½8 hodźin ßo w ſali „Kehelerńje" lětuſchi pſched[illegible] wjeczor wotměje. Wotměnjazy porjad [illegible] [illegible] ſpěwow tež arije a duetty ſ operow a operettow [illegible]jeße. W druhim dźělu ßo ſzeny w koſtumach pſchedſtaja: duetty ludowych ſpěwow a ſpěwohry. Pſchedwjeſeju ßu: Käte Bieck, Hanka Delan, Annemie Jäſſer, Ilſe [illegible]an, Marja Gießner, Alice Harniſch, Gieſela König, [illegible]ni Kubitz, Gabriele Monſe, Elfriede Näſer, Lore [illegible]er, Akiko Sato (ſ Tokia), Luiſa Thomas, Eva Tietze, [illegible]ianne Walther, Hermann Bittner, Hannes Hermann, [illegible] Möckel, Ottmar Pemberger, Hans Pink a Hans [illegible]h. Pſchewod ſpěwow je kapałny miſchtr Oswin Jäpel [illegible]wſał. Wobkedźbujcźe nawěſchtk.

— **Wunoſchk ſběrki puntow w Budyſchinje.** Sběrka [illegible]ow ſa ſkutk ſymſkeje pomozy, kiž je ßo wczera pjatk [illegible]měła, je měła ſaßo dobry wunoſchk. 24 zentnarjow [illegible] a poł zentnarja warjenjow je ßo nawdało. Hoto[illegible]pjenjes je ßo někdźe 900 hriwnow woprowało. Sběrka běſche poßlednja ſběrka puntow w ſkutku ſymſkeje pomozy 1935/36. — Dźeń polizije je ßo dla wólbow do němſkeho ßejma na měßaz haprleju wotſtorcził. Dźeń ßo hiſchcźe woſjewi.

— **Ludowny Techez wobuczowy dom** na Bohatej haßy je ßo w poßlednim cžaßu pſchetwarił a ßo do wulkich klamow wutwarił. Wukładne wokno na Bohatu haßu je ßo powjetſchiło a na Krótku haßu je ßo nowe wulke wokno pſchiprawiło. Durje do wobkhoda ßu ßo trochu nuts ſtorczile. Wobkhodna městnoſcž je ßo ſnutskach powjetſchiła ſ tym, ſo ßo ſadnje městnoſcźe ſ dotalnej pſchedawaŕnju ſjednoczichu. Pſchichodnu póndźelu 16. měrza ßo powjetſcheny wobkhod ſaßo wotewri.

— **Wobßedźerjo ßadowych ſchtomow** ßo dźiwajo na pſchedležacźe ſakońſke poſtajenja namołwjeja, ſo bychu na ßwojich ležownoſcźach k wotſtronjenju wſchěch ſchkódnikow a khoroſczow na ßadowych ſchtomach (hußańzow, ſchnizy a hrjbowych khoroſczow) trěbne ſaniczeŕſke dźěła hnydom, najpoſdźiſcho do 14 dnjow pſchewjedli. Pſchewjedźenje tutych dźěłow budźa wošebiczi połnomóznjeni dohladowacž. Pſchi tym ßo na to kedźbne czini, ſo ßo pſchi komdźenju pjenježne khłoſtanje hacž do 150 hr. abo 14 dnjow jaſtwa napołoži. Lětaki wo družinach ſchkódnikow a ßrědki pſchecziwo nim, móža ßo na pſchißłuſchnych polizajſkich hamtach wotewſacž.

S **Hornjeje Hórki.** Naſche ßerbſke towaŕſtwo „Lužiza" wotmě tu ſańdźenu njedźelu 7. měrza ßwoju měßacžnu ſhromadźiſnu, kotruž k. pſchedßyda Zur wjeczor we 8 hodźinach wotewri. Po powitanju jara bohateje liczby pſchitomnych wón dnjowy porjad woſjewi. Prěni dypk cžitanje poßlednjeho protokolla, druhi dypk Domowina a tſeczi dypk wulět. Po wuſpěwanju tſjoch ſchtuczkow ſpěwa „Rjana Lužiza", kotryž naſch dirigent k. wyſchſchi wuczeŕ Frajſchlak na klavěrje pſchewodźeſche, ſpominaſche k. pſchedßyda na naſchich we ßwětowej wójnje padnjenych rjekow a kaſaſche pſchitomnym poſtanycž a cžichi „Wótczenaſch" wuſpěwacž. Na to cžitaſche wón wot wjednika Domowiny k. P. Nedona pſchipóßlane pißma, kiž wopſchijachu namołwjenja na ßerbſke towaŕſtwo a tež na wſchitkich jenotliwzow. Tež k. městopſchedßyda Arnoſcht Frenzl wobroczi ßo wošebje khutnje na pſchitomnych, ſo bychu ßebi ſaßo ſkaſali „Sserbſke Nowiny" a „Pomhaj Bóh". Pokaſa tež na naſchu ßamßnu ßerbſku knihownju, kotraž ßo pſchemało wužiwa. Do towaŕſtwa je nowy ßobuſtaw knjes Jan Wenzel ſ Dźěžnikez ſaſtupił, kiž bu ſe ſpěwom: „Bratrowſtwo ßej ſawdawamy" pſchijaty. Potom wuradźowachu wo wulkim wulěcźe w tutym lěcźe, ſa kotryž ßo hnydom 27 wošobow ſamołwi. Na kónzu pſchińdźe pak hiſchcźe wješoły dźěl tuteje ſhromadźiſny, kotraž bě tehodla tež tak wubjernje bohacźe wopytana. Słódne kołbaßy a žakty a potom khofej a pampuchi kaž tež wot jeneho dobroczela darjena wulka cžwiza dobreho piwa, jara [illegible]ſomnu do póſdnich hodźin trajazu ſabawu, wuſkutkowa a mnohe ſpěwy wuwabi. Pſched tutym wješołym dźělom pak bě knjes pſchedßyda offizielnje, ſe ßławu na němſkeho wjednika Adolfa Hitlera ½10 hodźin ſhromadźiſnu ſkóncził. P.

S **Huczinh.** Wczera pjatk wotmě naſcha ſchula ſtarſchiſki wjeczor pola Wolfez. Žurla běſche połna luda a dźěczi wſchěch rjadownjow prózowachu ßo, ßwojim ſtarſchim to najlěpſche poſkiczicž. Běſche ſpóſnacž, ſo běſchtaj kk. wuczeŕjej Scholta a König wulku prózu nałožiłoj a kóždemu je ßo wěſcźe lubiło. Schtož pak wutrobu boli, je, ſo ßo ani w powitańſkej rěczi k. kantora Lehmanna kaž tež we zbytnym programmje ani jeniczkeho ßłowczka abo cźißła we programmje ßerbſki njepoſkiczi. Loni běſche to bohužel tež hižo tak; Wopytowarjo kaž tež dźěczi ßu ßwjetſcha Sserbja, jenož ſ knježich wuczerjow njewobknježi bohužel ani jedyn ßerbſku rěcž na doßahaze waſchnje. Nadźijomnje ſchulſka wyſchnoſcž prawje bórſy jeneho ßerbſkeho wuczerja do Huczinh póſcželé.

S **Czornjowa pola Bukez.** Wjeßna droha mjes ßykawownym domczkom a burom Maukſchom ßo wuporjedźa. S tym ßo dawne pſchecźe wobydleŕſtwa dopjełni. Pucž ßo w najbliżſchich dnjach porjedźeny ſaßo wobkhadej pſchepoda.

S **Czornjowa** pola Bukez. Dróha, kotraž ſ Wujeźda **pſches Czornjow-Luſk do Kotez wjedźe, je ßo ſe ſtatnej** dróhu ſtała a ma jónu jako pſchijěſdna dróha k ſtatnej autowej dróſy bycž. Dróha ſ Kołwaſy do Czornjowa ſtanje ßo wokrjeßna dróha a ma ſ pſchijěſdnej dróhu bycž k ſtatnej dróſy.

S **Jaſeńzy pola Njeßwaczidła.** Tutón tydźeń běſche w Handrikez **hoſczenzu kurſuß ſa powětrowy** ſchkit, na kotrymž běchu tež ſe ßußodnych wſow wobdźělnizy pſchiſchłe. Inženěr Müller ſ Budyſchina roſumjeſche pſchitomnych ſe ſajimawymi wuwjedźenjemi putacž. Schtwórtk ßo kurſuß ſkónczi.

Z Radworja. Kaž zhonimy, nastanje k 1. haprleji hromadźepołoženje mlokokontrollowacych zjednoćeństwow. Při tutej składnosći je móžno, zo so pola jeneho mlokokontrollowaceho zjednoćeństwa přepruhowanje wukonow howjadłow přizjewi. Tajke přizjewjenja přijima rady skótplahowański hamt za Hornju Łužicu w Budyšinje na Mättigskej drózy 31 (burska dźěłowa šula), dale wjednicy mlokokontrollowacych zjednoćeństwow, kaž tež pruhowarjo skótnych wukonow mjenowanych zjednoćeństwow. Wjednik **našeho** kontrollowaceho zjednoćeństwa je bur Skop w Křiwej Boršći.

S **Kulowa.** Pſchipowjedania: dźěłaczeŕ Max Lajnert ſ Noweje Wßy, ſ Gertrudu Martin Groſtz ſ Lubhoſcźa. Sarjadnik kubła Jan Cźěbla ſe Schcźeńzy, ſ Marju Kralez w Kulowje. Samkaŕ Herbert Schmiedel ſ Drježdźan, ſ Hildegardu Klugez w Kulowje.

S **Wojerez.** (Zyrkwinſke powěſcźe.) Dop. we 8 hodź. konfirmazija ſa němſke dźěczi na wßy ſe ſpowědźu, ½11 hodź. konfirmazija ſa ßerbſke dźěczi na wßy ſe ſpowědźu, dop. w 9 hodź. konfirmazija ſe ſpowědźu w Kulowje, dop. ½11 hodź. dźěczikemſchenje w Kſchižnej zyrkwi. Pſchip. w 12 hodź. ßerbſke kſchcźenja, pop. w 2 hodź. němſke kſchcźenja. Pop. w 5 hodź. pobožnoſcž we wokrjeßnej khorowni, ½6 hodź. pobožnoſcž ſe ſpowědźu w Betheſda.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 13. měrza 1936.

Narodźenja: 9. 3. Njemandźelſki ßyn. — 11. 3. Auguſtej Bjedrichej Handrikej, podoffizěrej w Erfurcźe, ßyn. — 12. 3. Njemandźelſka dźowka.

Wumrěli ßu: 12. 3. Emilija Thekla dźěl. Hulczowa rodź. Baumannez, małorentnaŕka, 77 lět. — Jan Handrij Bartko, krawz, nětkole inwalidny rentnaŕ, 72 lět — 13. 3. Rudolf Karl-Heinz Wowczeŕ, ſchuleŕ, 15 lět.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja:

Lětuša hłowna zhromadźizna Domowiny budźe **njedźelu 15. nalětnika, pop. z dypkom w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje.** Kóžde serbske towaŕstwo sćele na zhromadźiznu někotrych zastupjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny ma so na njej wobdźělić. Nimo toho přeprošujemy wšitkich swojich sobustawow wutrobnje!

Porjad:
1. Powitanje.
2. Rozprawy předsydstwa a wubjerka.
3. Wustawki Domowiny.
4. Přednošk: P. Nedo, Naše dźěło doma.
5. Rozmołwa.
6. Zdźělenki.

Předsyda Domowiny.
P. Nedo.

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišće njejsu přinošk na 1935 na našeho pokładnika k. Simona w Serbskim Domje wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by so to hač do hłowneje zhromadźizny Domowiny, 15. měrca 1936, stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Přewzaće hosćenca 451

Česćenemu wobydleŕstwu w Bronju a wokolinje přećelnje k wjedźenju dawam zo sym

hosćenc w Nowym Bronju

přewzał.

Wo přećelnu podpjeru prosytaj
Ernst Gottscha a mandźelska

Meblowe transporty z nowym
Opel-Blitz ćežitym ćahom
wuwjedźe swědomiće
Dubsky, awtowe powóznistwo
w Budyšinje, telefon 2792.
450)

Sadowe štomy
znamkowa twora (Markenware)
wysoke, połwysoke a kerčkojte w mnohich dobrych družinach. **Róže, jahody, pyšeńske keŕčki, alleejowe štomy.** Tež za wjazanje wěncow, jednoreho hač najl. wuwjedź poskića so
Sperlingec štomownja
mějićel Chr. Krieger
Kupjele „Heil" w Smječkecach pola Kamjenca. (418

Wužitne dary
w časnikach
w debjeńkach
ke konfirmaciji, k swjatemu woprawjenju, jako kmótřacy dar, ma we bohatym wubjerk. na składźe
Fritz Hebold (449
časnikaŕ, w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 6

Mlokowe křidy
z wołmjanym přesydkom
Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15
blizko Butrowych wikow (278)

Štomowy wósk
Łykno k šćěpjenju
(Bast)
Hnojidła za kwětki
to zaso wot firmy (416
Erich Winter
na Kamjentnej hasy 14

Małe nawěštki
přinjesu wulki wužitk!

Młoda wysokosučelna
kruwa
před druhim ćelećom na předań w Kamjenjej č. 10

Přesadźowanje paln. drjewa

Wutoru 17. měrca přesadźuje so we wotdźělu 17 Njeswačidłskeho hajniskeho revěra zjawnje za hotowe pjenjezy a najwyššu sadźbu sćěhowace khójnowe palne drjewa:

13 rm khójnowych šćěpow (452
78 rm palnych kuluchow
260 rm palnych hałozow
20 štuk khójn. dołhich hromadow

Zeńdźenje dopołdnja w 9 hodźinach w drjewnišću 17 při lěsnej kromje Nowowjesćanskich polow.

Hajniski hamt.

Lehmannec konditarnja

w Budyšinje na Serbskej hasy 447

poskića jako wosebje dobru kajkosć

štomowe tykancy. **Najrjeńši dar za kóždu skladnosć.**

Speculacijmy. Serbske přikusy. Mjedowy tykanc. Smjetanowe pampuški. Smjetanowe kusy. Pampuchi. Torty. Sadowy tykanc.

Přijomny přebyth w rjanych městnosćach kofejownje při přenjorjadnym koncerće. **Najlěpše piwo. Wino. Likëry.**

Hermann Müller w Kamjencu

krawski mištr / na Wrótkowskej hasy 1 / Hornčeřske wiki

W dobrym zhotowjenju po měrje poskićam

ćěmne wobleki z ćesan. předźena

w płaćiznach 75 — 85 hriwnow a wyšše

400] Wobkhedźbujće mój **wulki skład** w

tkaninach, pacholac. a hólčac. drasće wosebje wob čas swjat. woprawjenja

---

„Herzog" Reise-Dienst

prózdninske jězby 1936

Kyffhäuser a Smoliny (Harz)
4 dny, 11. — 14. meje,
9. — 11. septambra **38,50**

Duringska a Duringski lěs
6 dnjow, 22. — 27. junija . **55,00**

Přěki přez Alpy
wot Watzmanna k Zugspitze
8 dnjow, 6. — 13. julija . . **74,00**

Hamburg (Helgoland)
5 dnjow, 20. — 24. julija,
17. — 21. augusta **42.00**

Wulka jězba do Alpow
7 dnjow. 3. — 9. meje,
30. augusta hač 5. septembra **68,50**

Jězba k Rhynskej krajinje
k šćipanju wina k słónčnym Rhynej
8 dnjow, 4. — 11. oktobra . **73.50**

Přez němske župy k Bodanskemu jězorej (a do Swicy)
10 dnjow 3. — 12. junija, 3. — 12. augusta **83,50**

Płaćizny wopřijeja bohate snědanje, wobjed, pućow zawěsćenje, wudawki za cuzych, wobstaranje ćežow, posłuženje, wulětne a wokolne jězby, kaž wobhladanja pod wjednistwom po wosebitym programje.

Pućowanske rozpisy, rozjasnjenja a zamołwjenja w pućowanskim běrowje na Cyrkwinskim naměsće , telefon 8-39, znapřeća Strauch & Kolde
449 na Kamjeńtnej hasy

Ke konfirmaciji, k přenjemu swjat. woprawjenju,

za nalěćo 394

rjany kłobuk abo čapku

W boh. wubjerku pola firmy Kurt **Märckel** Staroznaty wobkhod!

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 6 :: Nizke płaćizny

Dobre ćehnje k sebi!

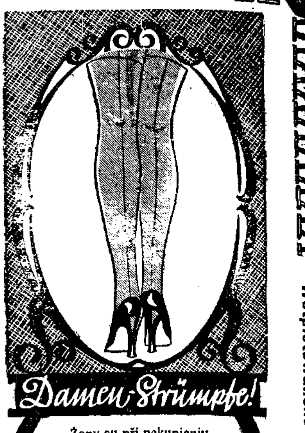
Damen-Strümpfe!

Žony su při nakupjenju nohajcow wosebje wobhladniwe. Přeća žonow hakle pola maličkosćow přestanu. Ale runje tohodla kupuja naše nohajcy rady, dokelž maju w kóždym nastupanju wubjerny wubjerk. Prošu, přeswědčće so sami.

Wustajeńca we woknje na Bohatej hasy

(448

Magnet Schaaf

GUT ZIEHT AN

Přirězki · Wotplotowanske mustry

Textilowe a módowe twory

K swjatemu woprawjenju a jako kmótracy dar (446

Ručne časniki wot 3.00
moderne našijne rjećazki . . wot 1.00
moderne ručne wobručki . wot 0.50
pjeršćenje, z praweho złota . . . wot 3.00

Nože a widlički a slěborne twory. Wulki wubjerk pola

Oskar

Brückner

w Kamjencu, Budyska dróha róžk Wrorkoweje dróhi

Róžk wěrowanskich pjeršćenjow

Někotre sta centnari. prasowaneje

słomy

woteda [400

Dubsky, awtowe powóznistwo

w Budyšinje Telefon 2792

Katolski wudowc

pyta hozpozu, nic staršu 45 lět. Žeńtwa pozdźišo njeje wuzamknjena. Posk. zapodajće pod B 1

Serbja kupuja

stepowane móškowe wołmjane wjelbłud. blidowe **přikrywy**

tepichi, łoža, reformske spódnje łoža we wulkim wubjerku jara tunjo pola firmy [8

PAUL KORN

w Budyšinje na Hošic hasy 21 (w domje khorobn. pokładnje)

Po dokonjanym přetwarjenju

wotewrimy póndźelu 16. měrca naše znowa připrawjene wobkhodne městnosće.

Powjetšenje našich wukładnych woknow zmóžni nam nětko, naš bohaty wubjerk na stupnjach wšěch družin Wam pokazać.

Tež w nowym zdrasćenju płaći naša stara zasada:

płaćizny hódno a dobre

Stejo w zwizku přenjorjadnych firmow němskeje stupnjoweje industrije, je nam móžno tež najwjetšim žadanjam w hódnosći, sedźenju, płaćiznje kaž z wubjerkom najrjeńšich a najelegantnišich modellow słužić.

Wosebitosć je daloko přez mjezy našeho domowneho města znaty „orthopädiski" wotdźěl. Při wobužnosćach na nozy steji Wam naše 30lětne praktiske nazhonjenje našeho knjeza Pjecha pomocnje k słužbje. Přihódne strowotne stupnje so we Wam lubjacych modellach pokazamy Wam za wšě khorobne położenja Wašich nohow.

Wosebitu skedźbnosć wěnujemy nakupej dźěćacych stupnjow. Přinjesemy Wam woprawdźe za dźěćacu nohu přihódne formy, dobreho a kruteho wuwjedźenja najlěpšich němskich stupnjowych fabrikatow.

Prošu, wopytajće nas. Pokazamy Wam rad naš wulki wubjerk a posłužimy Wam ze wšej wotrjadniskej swěru a zamołwitosću.

Samsna wuporjedźeŕnja. Pěstowanje nohow we wosebitej kabinje!

Stupnjowy dom Pech

na Bohatej hasy 10

Hdźe?

daće swoje **filmy, platy** atd. ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Erich Lenza

w Budyšinje, Hošic hasa 21

ZEISS
TESSAR

Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe.

21 Telefon 2131

Mam wot **soboty 14. měrca 1936** zaso čerstwy transport

zrěbjatow, kaž **koni na polo a do dźěła**

sylne a lohke, po znatych nizkich płaćiznach pod połnym zaručenjom na předań abo na wuměnjenje

Paul Grosch wobkhod ze skotom a konjemi **w Drježdźanach-N**

Zum Markgraf

(K markhrabi)

Kulmbachska piwowa jstwička na Drjewowych wikach

Štóž pruhuje, tón khwali [52

swětłe a ćěmne

přenje Kulmbachske

jako znamkowe piwo najlěpšeje kajkosće

Měšćanske dźiwadło

telefon 3263 451

Dźensa wječor 20.15 hodź.

„Bal wumělcow 1936" w Societät

Póndźelu, 16. měrca, 20.15 hodź.
Barbny wječor
za dźiwadłowe koło NS-kulturneje gmejny w zeli „Kehelčernje"

Wutoru, 17. měrca, 20.15 hodź.
Znowa wrajeŕsy připrawjena wjeselohra w 4 jedn. w Benedixa
Kažeŕ
Wječor połneje radosće. Koło

Srjedu, 18. měrca, 20.15 hodź.
Semiramis
Wjesela opera w 3 jedn. wot Rosinlja. Koło C
operne płaćizny

Štwórtk, 19. měrca, 20.15 hodź.
Wječor połneje radosće
při wjeselohrě wot Benedixa
Kažeŕ Koło B

Pjatk, 20. měrca, 20.15 hodź.
Semiramis
Wjesela opera w 3 jedn. wot Rosinlja. Koło D
Operne płaćizny

Sobotu, 21. měrca, 20.15 hodź.
Předstajenje za NSG „Móc z radosće"
Ptačnik
opereta w 3 jedn. wot Cellera

Njedźelu, 22. měrca, 16.00 hodź.
Předstajenje za cuzych po nizk. płaćizn. 0.50—1.50 hr.
Ptačnik
Opereta w 3 jedn. wot Cellera

Njedźelu, 22. měrca, 19.30 hodź.
Cyle nowa připrawjena operety W. Künneki
Wujk z Dingsda
w 3 jedn

(154

Wysokosučelna ćehniwa **kruwa**

je na předań w Přiwćicach čo. 17

Dubowa wobjedna jstwa

kompletna, trjebana, je na předań

w Kamjencu

na Połčničanskej dróze 61 [400

Wupjerki

Jenož najlěpſcheje twory!

ſwjerſchne łožo	12,80	11,60	**8,80**
woſebje ſchěroke	—	14,40	**12.80**
ſpódnje łožo	8,80	9,60	**7,20**
ſchěr. ſa hłowaki	2,—	1,60	**1,40**

Andr. Kasper

měſchćel J. Pilopp [400

na Jerjowej haſy 3 (Heringſtraße)

Woprawdźe tunje a spušćomne **časniki** 82

kupujeće pola **časnikarja** **Kokša**

w Budyšinje na Sukelnskej h. 28

Jězdne koła [445

Motorske koła

Wuporjedźenja

Herbert Hohlfeld

prjedy Mühlbach

w Kamjencu

Kóždy na

drjenje, wić abo ischias-

khory, by mi dźakomny był, hdy by so, kaž wjele swojich ćeŕpjacych žiwjenskich towaŕšow, tehorunja z bolosćow wumóžił. Moja rada njepłaći ničo a was tež na ničo njewjaza

Max Reissner, Berlin-Halensee 442b

Pharmac. wědźěłki

Hromadźće měchi!

Pomhajće surowe tkaniny lutować!

Kóždu dźělbu, tež roztorhane, kupuje

F. A. Berthold & Sohn

w Habrachćicach

Hamtscy dowolena nakupowaŕnja a předawaŕnja. — Hotowe pjenjezy při wotewzaću 3)

Za w bohatej měrje nam spožćene česćowanje a zbožopřeća při składnosći naju złoteho kwasa, wuprajamy wšěm

naš najwutrobniši dźak

Wosebity dźak wuprajamy knj. far. Kaplerjej za jeho k wutrobam rěčane słowa při rozžohnowanju a přepodaću wopisma sakskeho krajneho konsistorstwa, kaž tež Njeswačidlskej gmejnje, wohnjowej woborje, muž. k spěwn. towaŕstwu, N-S žónstwu, křesćijanskej žónskej słužbje, serbskemu towaŕstwu a krajnemu zežiwjenskemu stawej za přepodate dary a wuprajene zbožopřeća.

Jan Šołta, měšćanosta na wotpočinku

a mandź. Hana, rodźena Nowotnec

W Njeswačidle, 15. měrca 1936

Paul Brosske tyšeŕski mištr na Nowosalcskej dr. 7 Garag. dwór Brücknera poskića swój **skład hotowych kašćow**

Wutoru, 10. měrca 1936 je naš luby wuj

knjez sanitetny rada dr. med.

Arnošt Jan Bohuwěr Herrmann

w Budyšinje-Třělanach

w 96. lěće žiwjenja ćicho wusnył.

Po přeću zemrěteho wozjewjamy to hakle po pokhowanju z wurazom wutrobneho dźaka za wšu jemu spožčenu lubosć.

Žarowacy zawostajeni.

W Budyšinje, 14. měrca 1936.

Přiłoha
k čisłu 63

SERBSKE NOWINY

Sobotu
14. měrca
1936

andrij Dučmanowy „Wodźan“

K jeho 100. narodninam.

Handrij Dučman narodźi so 27. februara 1836 w Bozankecach, studowaše na Budyskim gymnasiju a theeologiju na universiće w Prazy (1851 hač 1860). Po swojim wuswjećenju skutkowaše na serbskich wsach, a to w Radworju najprjedy jako kapłan, wot lěta 1875—1886 jako farař; jenož w lěće 1865 běše krótki čas z kapłanom we Wotrowje. W lěće 1886 bu pósłany za fararja do Lipska, lěta 1903 přesydli so do Dubina, hdźež swój wotpočink wužiwajo 7. hapreje 1909 73 lět stary wumrě. W studowanskich lětach běše jara dźěławy sobustaw a w lětach 1850—60 starosta Pražskeje „Serbowki“, do kotrejež „Kwětkow“ zapisa nimo rjadu prěnjotnych dźěłow tež přełožk „Labyrintha Swěta“ J. A. Komenskeho. Wuda tójšto modleřskich knihow a druhich nabožnychł spisow a spiskow za lud (mjeze nimi Žiwjenje Swjatych“), kotremuž napisa tež rjadu powučnych a zabawnych knižkow (mjez nimi prěnjotne powědaňčka „Dwójnikaj“, „Othilia“ a „Při maćeřnym rowje“). Doby sebi tež zasłužby wo serbsku folkloristiku ze zběranjom pěsni, bajkow, powěsćow a druhich přinoškow k póznaću ludoweje tradicije a twórby. Jara zasłužbne dźěło wukonja z wudaćom podrobneje bibliografije literatury katolskich Serbow, kotruž wozjewi we Čas. Mać. Serbskeje 1867 a wuda dopjelnjenu wo žiwjenjopisy samostatnje lěta 1869: „Pismowstwo katolskich Serbow“. Dopjelnjenja k tutej bibliografiji poda w Čas. Mać. Serbskeje 1873, 1874 (tež dopjelnjenja k žiwjenjopisnemu słownikej) a 1889. Poslednje jeho dźěło je prěnjotna wjeselohra „Złote hrody“ (Budyšin 1897).

Dučmanowe basnjenje a jeho basniska rěč na kóžde wašnje wustupujetej nad běžnym rjadkowanjom woneje doby. Dučman běše studował přiwuzne čěske rjadkowanja a čěsku basnisku rěč, běše tež studował jadriwu ludowu rěč, a bjerješe a tworješe z wobeju žórłow słowa a hrona k woživjenju a wobohaćenju serbskeje basniskeje rěče.

Wódome tuto jeho prócowanje jewi wosebje jeho přełožk Schilleroweje „Pěsnje wo zwonu“, kotryž běše za wonu dobu dźěło zawěsće nic snadne.

Kubčanskeho hra „Zhubjena njewjesta“, kotraž je so skoro po cyłej Hornjej Łužicy w zašłych měsacach hrała, je nam wódneho muža abo „Wodźana“, kotryž je w telko serbskich bajkach a ludowych spěwach žiwy, zaso zbližiła. Před runje 40 lětami wuda so tohorunja basniske dźěło wo wódnym mužu a to połdramatiska baseń „Wodźan“, spisana jako libreto za spěwohru wot fararja Handrija Dučmana, kotrež do hudźby złožištaj Kocor a tež B. Krawc, kóždy samostatnje.

Maćiznu k njej poskići Dučmanej ludowa pěseń „Wódny muž“ (Smoleř, Pěsnički I, 62) a Hórnikowa runje tak mjenowana ballada, w přewjedźenju pak namakamy nic jenož stopy studija hornjołužiskich ludowych balladow a romancow, ale tež balladnych składbow čěskeho basnika Erbena. Basnik je na zakładźe wobeju předłohow zestajał dospołne jednanje, dopjelniwši je z někotrymi přidawkami a drobnostkami, na př. z [illegible]njom wódneho swěta a žiwjenja, z motivom wo křižiku po maćeřcy namrětym, wo wodźanowych dźěćatkach, přeměnjenych do wódnych lilijow, a wo jich maćeri, žarowacej w khěžcy na brjohu jězora. Baseń je rozdźělena do štyrjoch wobrazow (Lěsny młyn, Dźiwny kwas, Pod jězorom, Wuswobodźenje), w kotrychž wustupuja tute wosoby: wodźan, młynk, jeho dźowka Mařka, jeje macocha a wšelke wódne bytosće. Nimo toho je nadawk wujasnjowanja přidźěleny rozprawjerjej, po připadźe rozprawjeřcy (abo khórej), z čimž po prawom z dramatiskeho pospyta nastawa episka baseń. Prěni wobraz so započina ze słowami rozprawjeřki, přiłěhacymi so zbožownje k ludowej pěsni:

Była je była knježnička,
Wódnebo muža njewjesta.
Nět' při jězorje žaruje.
We lěsnym młynje rodźena,
Wot swojoh' nana předata,
Wódnemu mužej data je.

Młyn na brjohu jězora wotpali so z błyskom zapaleny, krupy niča płody na młynkowych polach; młynk zadwělujo chce pytać smjerć w jězoru. Přińdźe pak wodźan a poskićuje jemu pomoc (podobnje kaž w ludowych pěsnjach), přislubi-li jemu młynk swoju dźowku; mynk přizwoli. — W druhim wobrazu je sebi młynk hižo nowy młyn za wodźanowe złoto natwarił. Mařcy je so wudźał hrózbny són, zo bydli w hrodźe pod wodu; hdyž jón powěda nanej we tyšnosći, njeje-li to złe znamjo, wozjewi ji młynk, zo je wódneho muža njewjesta. Za lěto a dźeń přijěcha sebi po nju wodźan „na koniku njekowanym, na koniku njesedłanym“. Na Mařcynu próstwu žada młynk, zo by so z kwasom wočakło, doniž so njewróći njewjesćiny bratr wot wojakow a sotra ze służby; na přirěčowanje macochi pak sebi ju wodźan wotwjedźe hnydom. Před wotjězdom napomina ju podobnje kaž nawoženja w Erbenowej „Kwasnych košulach:

Njebjeř ničo sobu, wostaj wšo,
A pućik póńdźe rjenišo.

Jěchataj na bělym konju njewjesta a nawoženja na čornym, w pruhach wječorneho słónca błyšći so na njewjesćinej šiji křižik po maćeřcy. „Preč z křižikom! Tón njeje za naš dom“, woła wodźan zaso kaž nawoženja w Erbenowej basni. Tu dźe Maruška:

Na lipku křižik powěsnyła,
Hdźež wobraz je Božej' maćerje.
K njej krótku próstwu wuzdychnyła,
Jej poručiła so we dowěrje.

Potom hižo jěchaštaj k jězorej a na nim po mosće z pruhow słónca a měsaca, kotrejž steještej zdobom na njebju; wosrjedź jězora móst so přełama a wodźan z njewjestu zhubištaj so we hłubinje. — Třeći wobraz wjedźe nas do podwódneho swěta, wódni duchojo witaju swoju kralownu, wukhwalujo jej swět pod wodu, hdźež „njeworaja a njesyja, potu ani mozla njeznaja“; jich žiwjenje je bjezstarostne, rajske — ale zo by so zakhował jich ród, dyrbja so woženić z čłowjeskimi knježnami. Mařcy so w nowym swěće lubi, lubi so jej tež wodźan sam, a spěwa z nim:

„Swojej smój a wostanjemoj,
Što naj' stara swót a Bóh,
Hdyž lubosć kraluje.“

A w tym je jeje wina, za kotruž ćeřpi. Sydom lět přebywaše w šklěńčanym hrodźe wódneho muža a sydom synkow jemu porodźi — ale zboža njeměješe. Nóc kaž nóc čwilowachu ju hrózbne sony, zo njeběše

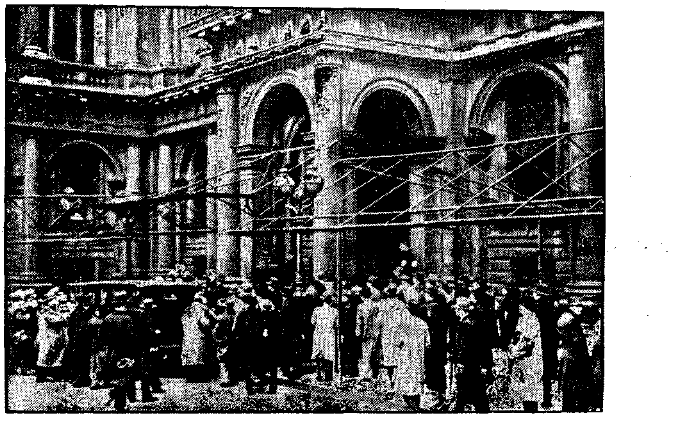

W Londonje zu rosrěčzowanja Locarnſkich móznaŕſtwow.
Saſtupjerjo tak mjenowanych Locarnſkich móznaŕſtwow pokraczuja nětko w jendźelſkim ſwonkownym zamcze w zwojich w Pariſu ſapoczatych rosrěczowanjach. Wulka mnohoſcz ludzi wobſtupa twarjenje, ſo by pſchikhadej a wotkhadej diplomatow ſczěhowała. (Weltbild, M.)

Stj. Roca:

Južnoserbske założby a narodna pěseń

Stare juhosłowjanske cyrkwje a klóštry z wumělskimi mólbami, rězbařskimi a złotnikařskimi wudźěłkami, z kotrymiž su tute cyrkwje wupyšene, Dušanowy zakonnik a mnohe pisomne pomniki, su najlěpše dopokazy wo sławje a bohatstwu Nemanjićoweho stata a wo rjanosći duše jich załožerjow a twarcow.

Přez 50 cyrkwjow, załoženych wot staroserbskich knježićelow a wjerchow, swědči wo křesćanskim duchu a wo płodach reformatorskeho skutkowanja Swj. Sawy.

Žiča, Studenica, Rawanica, Gračanica, Visoke Dečany, Sw. Dźordźe Nagorički, Markowy klóštr, Pećka Patrijaršija, Sopočany, Milešowo a telko druhich architektonskich a wumělskich pomnikow su tež wuraz narodnych wosebitosćow. Wone su nimo starokhorwatskich pomnikow, kiž je z wědomostneho a wumělskeho stejnišća předstajał kulturnemu swětej Wiński universitny profesor Strizygowski, jeničcy dźěło juhosłowjanskeho twarstwa a jeho rjemjeslnikow.

Wulki ruski wučenc Nikołaj Okunjew, stawiznař a profesor wumělstwa na Praskej universiće je wobkrućił, zo žadyn druhi kraj na swěće nima telko krasnych freskow (mólbow na sćěnje), kelkož ma Južna Serbska. „Sym přepućował Carihród a Italsku“, praji Okunjew, „ale freska Lazaroweho wubudźenja, kiž nadeńdźech w klóštrje Swj. Pantelija we wsy Nerazach pola Skoplja, su najrjeńše, kiž su mi znate z wumělstwa XII. lětstotka.“

Okunjew je prěni ze znatym francowskim byzantologom Milletom, na byzantologiskim zjězdźe lěta 1927 w Bělohrodźe dopokazał, zo najstarše pomniki renesansy so namakaju w Južnej Serbskej a nic w Italskej, dokelž italska renesansa so jewi hakle sto lět pozdźišo.

Stare južnoserbske pomniki su tež hrałe wulku narodnu rólu w rozwiću juhosłowjanskeho naroda. Wone su zakhowałe wěru a wuswobodźenje. W jich městnosćach je za čas ćežkeho njewólnistwa lud widźał wobrazy wšitkich Nemanjićow, kiž su jemu w duši wožiwiłe skutki Swj. Sawy a móc Dušana Sylneho.

Tym pomnikam jeničcy ma so dźakować, zo je jedyn dźěl juhosłowjanskeho naroda pod najsurowišim podtłóčowanjom přez Turkow a Arnautow, zakhował sebi mjeno a wěru.

Serbske założby su jim tež służiłe jako wobora, kiž před cyłej Europu dopokaza čeja je Južna Serbska. W lěće 1878 serbski lud ze wšěch kónčin Južneje Serbskeje sćele Barlinskemu kongresej próstwu, w kotrejž so žada zjednoćenje wšitkich Serbow, a jako dopokaz za swoju narodnosć mjenuja njeličomne cyrkwje, kiž w 14. lětstotku natwarichu serbscy kralojo a knježićeljo.

Při rozmjezowanju Serbskeje a jeje susodnych krajow po balkanskimaj wójnomaj, kaž tež po swětowej wójnje su staroserbske narodne pomniki wukonjałe wulki nadawk, podobny na nadawk grekskich klasiskich pomnikow při wozrodźenju Grekskeho stata započatk zašłeho lětstotka. Serbske mjezy w narańšej Makedonskej su wuspěšnje zakitałe tamniše pomniki. Metochiju su škitałe Visoke Dečany a Pećka Patrijaršija. Mjezy pola Debra je wobarał klóštr Swj. Jowana Bigorskeho a Ochridski jězor je zakitał klóštr Swj. Nauma.

Nikola Pašić je z měroweje konferency z Pariza pisał, zo kniha wo starych serbskich pomnikach je zawostajiła wjetši začišć hač kóždažkuli druha kniha, wudata za propagandu.

Serbske założby su hłuboko so zaryłe do duše serbskeho naroda. Guslar (husleř), w kotrymž so jewi duša naroda a kotryž je wuraz wšeho teho, štož narod začuwa, roznošował je jich sławu do najzanjesenišeho kućika južnoserbskeje wsy.

A kaž lud znaje Marka a Miloša, tak tež znaje cyrkej Samodrežu, Gračanicu, Žiču, Rawanicu, Visoke Dečany a wostatne. Wone su zwjazane ze skutkami najsławnišich rjekow a z najsławnišimi podawkami.

Huslerjo spěwajo wo serbskich cyrkwjach a monastirach (klóštrach), su cyrkej indentifikowali z narodnosću, wěru ze statom a w tym zapřiječu wotpočowaše wša móc Nemanjićow, a pozdźišo Karadźordźewićow a Obrenowićow Serbskeje.

Husleř njedowola, zo najmjeńši sćěn pada na čiste a swjate čoło prěnich Nemanjićow a z ertom Swj. Sawy powěda jich skutki:

„Njeje nan mój rozmjetał mi pjenjez
Na sekery a na wójnske heje.
Nic na mječe nic na wójnske hlebje
Nic na dobre do bitwy mi konje!
Ale nan je nałožował pjenjez
Na tři sławne serbske manastiry:
Prěnju nan je natwaril mi cyrkej
Dźě Wilandar tam na Horje Swjatej,
Druhu nan je natwaril mi cyrkej
Studenicu na Wlachu dźě Starym,
Třeću nan je natwaril mi cyrkej
Milješewku na Hercegowinje . . .“

Narodny spěwař přenjese našeho ducha na Swjatu Horu, do Chilandora, założby Swj. Sawy a jeho nana Šćěpana Nemanje a nam ju wuknyła z wopisanjom pěsnički:

„Widźał sym ja cyrkej Chilandaru,
Kajka je dźě, miłom Bohu sława.
Kryta je ze złotym kulotwarom,
Debjena je z parlu a ze slěbrom,

za nju radosće ani wo dnjo po cyłych tych dołhich sydom lětach. Ale z mróčelow swěćeše jej stajnje dwanaće hwězdow. Su to hwězdy maćerje Božeje, ke kotrejž so wboha modli: „Smil so, o smil so, a za mnje proš. Proš Syna swojoh', proš Zbóžnika mojoh', zo by mi pomhał ze wšeho złoh'", — podobnje kaž w „Kwasnych košulach" knježna w ćěłowej komorje. Wódni duchojo so při zwuku mjena maćerje Božeje zběhaju přećiwo kralownje. ale kral-wodźan skludźi jich z hroženjom: „Lud zběžkański zatrašu a z błyskami zaražu. — Ja kral sym sam, a žadyn nade mnu!" —W poslednim wobrazu prosy Mańka wodźana:

Zo směła na swět hić pohladać,
Bratřička swojeho wohladać,
Kwas sotřički wjesele kwasować,
Row lubeje maćeřki wěncować,
Stupić do Božeje swjatnicy,
Bohu so pomodlić kajicy.

Wódny muž drje jej dowoli na swět hić, ale zakaza jej do cyrkwje stupić. Na swěće ju witaju bratr a sotřička — a njedaloko kiwa lipa z wobrazkom knježny Marije, na kotrymž wisa křižik po maćeřcy. Radostnje sebi jón powěsny wokoło šije a dźěše z bratrom a sotřičku do cyrkwje. A tu hižo wódny muž rozzłobjeny skaka před cyrkwju — a w sćěhowacym wokomiku zarazy swoje dźěći: wšěm je hłójčki zwottorhał. Zahrima so — młyn je w płomjenjach a macocha a stary młynk staj morwaj; druhi błysk zarazy wodźana w jězoru

Tam při jězoru khěžčička,
We khěžcy želi Maruška:
Žaruje lěta młoduške,
Žaruje wbohe dźěćatka,
Wumrěłe zo su njekřćene,
W njebju zo města nimaja.

Na jězorje gingawki běłuške
Su dźěćatka sydom małuške.
Za maćeřku čakajo hladaju,
A hłójčki k njebjesam zběhaju.
A žaruja, zo njejsu wukřćene
A z njebjeskej krónu debjene.
Tam kóždźičke lětko skhadźeja,
Hač k sudnemu dnjej sobu přińdźeja.

Dučmanowy „Wodźan" steji z koncepciju, formu a wurazom, kotryž ze swojej plastiku a raznosću přinošuje k trěbnemu rozwiću jednanja, wo mnoho wyše, dyžli składby jeho předkhadnikow w balladźe. Wosebje na někotrych městnach je balladny ton jara zbožownje docpěty; jenož zaměr, kotryž měješe basnik na mysli, m[illegible]cy pisać za hudźbneho składowarja, je z přičinu, zo zosuny někotre dźěle, kotrež kaža poměrnosć składby a balladny spad jednanja.

W rězaku

(Wobraſ je wßy.)

Hizo daloko wonka na polu ßłyſchiſch, hdyz tam deſki rěſa'o, a hacz do pol [illegible] je ßłyſchecz, hdyz piły ſchipja a ſchkerczja, [illegible] hěrowaza maſchina kwiczi abo pruzna pila wrjeſkoze a [illegible]. Maſch ßwoje wjeßele na hromadach deſkow, hdyz je [illegible] wyßoko po rjadach ſeſtajene widziſch. Kaz by je něchto ſ měridłom ſeſtajał! Hdze tez to, po woku to czinja khiba, ſo ſ wólnoſczu a ſchibałſtwom ras „murjerſki lut" na pomoz bjeru, na hromadu ſalěſu a hladaja hacz hromada „runa" ſteji. Sśo wě, tez tu chze kózde pſchimnjenje nawuknjene bycz. Hacz ßo tu jedna nětko wo twarjenje hromadow abo wo wotwozowanje, wo wuběranje abo wo nakładowanje: ſchtóz njeje dlěſchi czaß ßobu czinił, tón móze jenoz czězzy ßobu a ßo pſchedzěła, a teho dzěła je ſa pßa. Stuj ßo ras tu na zeleſnizu a nakładz jako lajk loriju połnych deſkow! Pſchi prěnim ſtorku, kiz mohła lowrija pſchi ranzěrowanju dóſtacz, by ßo zyła wěza czumpała a pſchi prěnjej zeleſniſkej budzy najſkerje połojza ßo na kolije ßypła.

Runje tak je tu na měſcze kuluchow. Njewěrno, hizo pſchi pſchihladowanju mohł do wulkeho ſtracha pſchińcz. Hdyz jenoz tróſchku wopaki ſapſchimnjeſch, móze czi tajki czězki tołſty kuluch ruku abo nohu roſmjaſcz abo ßo pſches tebje kulicz. Sa wóſnikow to runje tak płaczi, hdyz je pſchiwjeſu a wotkładuja. Hlej, zyle pazmo woſow czěhnje ßo tamle mjes polami a jědze do rěſaka.

Mój bozyczko, ſchtó mohł ras wuliczicz, kelko je tutón rěſak hizo drjewa ſpózerał! To by była ſchwarna hromada kuluchow a ſdonkow.

Nó haj, tu macze kopizu tworow naworſchtowanych! Tu na niczim njepobrachuje. Blidarjo a czěßlojo a kupzy maja tu wſchě druziny tołſtoſcze a dołhoſcze a tez wſchelakeje hódnoſcze. Hacz do ßydom metrow dołhe ßu tu deſki.

Tu je zyła fronta najlěpſchich blidaŕſkich tworow a łaty wſchěch dołhoſczow. Widziſch tu drjewo ſa twary, najbóle ſkaſanki wěſteje dołhoſcze a tołſtoſcze. Kózdy twar je tróſchku hinajſchi. Tu ßu deſki k róſchtam, tu ſtołpy k ſahrodnym płotam a tez ſchtakety. To ßu czi twory! S nimi wſchak wobkhod wjazy tak njeńdze, dokelz někto ßwjetſcha zementowe ſtołpiki bjeru. Tam a ßem pak ßej tola ſaßy po drjewjane pſchińdu. Hlej, to njejßu woteběrarjo, kotſiz po wjele lowrijach a fórach wotwozuja. We wßy wſchak ßo wjele wobdzěłaneho drjewa trjeba. Jedyn dzěła korta, druhi trjeba wóſne deſki, tſeczi kopu kromow, ſaßy jedyn fóru rěſa abo ſnajmjeńſcha měch k ßuſchenju połcza a plezow, abo něſchto tołſtych deſkow k pſchikryczu jamy. Tam ßej jedyn roku ſa klumpu mjes hromadu ſdonkow a kuluchow pyta. A kak ßo my hólzy wjeßelachmy, hdyz móʒachmy ſkradzu tajke rjane wotrěſki klozow wótnjeſcz! Pohladajcze ras do tamneje kólnje, tu ßu hěblowane wězy. Schtoha ßej myßlicze, kelko pjenjes w tym tczi!

Pój ßobu do rěſaka! Tu khodza tſi piły. Hlej, kak ſ khwatkom wſchitko dze, kak ſpěſchnje horje a dele a kak wale wulki ſdonk dale czyſchcza. Sady je hyſchcze tajki kaz wſchě druhe ſdonki, tola prědku je hizo do deſkow dzěleny.

Tajki wobßedzeŕ rěſaka je po ſdaczu zyle derje ziwy. Měniſch tak, dokelz je ßo na wokomik k ſczěnje ſlehnył. Tón krótki wokomik, [illegible] tu wotpocznje, nima niczo prajicz. Pſches 20 lět czini hizo tute dzěło a pſchi nim je kózde pſchimnjenje wobliczene. Snaje ßwój rěſak a pryſle pikow kaz ßwój lazowy ſak. A hdyz někajki ſdonk ſ wrotami pſchiwjeſu, krótke pohladnjenje doßaha a hizo wě, kak ma jón ſwjertnycz a pſchiſchrubowacz do walow. Runje tak je tam ſnapſchecza pſchi pruznej pile. Wſchitko dze, kaz po ſchnórzy. Pſchi tej wſchak dyrbi ßo jara kedzbowacz, ſo ßo ruka do njeje njetyknje Ta ma dundra, tajka pruzna piła.

Njewěrno, tu je doſcz ſajimaweho, ale to njeje dawno hyſchcze wſcho. Tu je kotołnja. To rěka, tu kózdy wutraje a byrnjez ſyma wjetſcha była. S wotpadkami ßo tu tepi. Pój ßobu do pinzy. Tu je hłowna wala a tu piłowe delne kónzy. Pſchezo wobhladaj ßej wſcho prawje derje. Rěs czi ſa ſchiju pada a po khribjecze dele ßuwa. Ow ty mój luby ßłomjanko, to dyrbiſch tak ſa lubo wſacz, ſo ßy tu w rěſaku. A wobßedzeŕ a jeho dzěłaczerjo niewidziſch hinajſchich hacz ſ tajkei muczku popróſchenych. Schtóz w rěſaku dzěła na to niekedzbuje.

Ale tajki rěſak je rjany bleczk na ſemi. Wo nim ßo wjele powěda a ſpěwa. Rady ßedzach tam deleka pſchi młynje a pſchihladowach dzěłu piłow. Tez tamnej holzy — knjeni a ßłuzowna — w Sśernjanſkim rěſaku wěſtej wjele ſajimaweho wo nim powědacz. Snadz druſy tez?!

Wusudźenja

§ Wobſkórzba dla czwilowanja ſkotu bě ßo pſcheziwo 66lětnemu Korli Auguſtej Hajnje ſ Kanez pola Hodzija ſapodała. Jeho winowateho ſpóſnawſchi bě jemu hamtſki ßud w Biſkopizach 29. oktobra 1935 20 hriwnow pjenje neho khłoſtanja abo 5 dnjow jaſtwa napołoził. Jako powołańſki ßud měješche ßo mała khłoſtańſka komora ſ tutym pſchipadom ſnowa ſaběracz. Hajna bě w juliju łońſcheho lěta ſ jenopſcheznym deſkowanym woſom ſ pola domoj jěł. Sapſchehnjeny 10lětny kóń běſche ßo ſe ßwojej wopuſch we wotezzy ſaſchmjatał. Pſchi tym kóń pocza njeměrny bycz, kopaſche a ſajědze ſkóncznje po brjoſy dele, pſchi czim ßo wojo ſłama. W ßwojim dworje bě Hajna hyſchcze ſapſchahnjeneho njeměrneho konja pſchi konjenzu pſchiwjeſał a bě jemu ſ biczom někotre ſaczahnył. Tutomu poſtupej je jeho pjecza jeho ßurowe ſmyßlenje pohnuło. To pak Hajna ſaprě. Rjekny, ſo je ſ biczom konjej jeho waſchnicſko wubicz chzył. Powołańſki ßud njeměješche ßurowe czwilowanje ſ bjeſczuczliweho ſmyßlenja ſa dopokaſane. Powoła prjedawſchi wußud a Hajnu wuwinowa. Wudawki ßo ſtatnej pokładni napołozichu.

§ Schamawe ſkſchiwdzenje bě ßo Nowe lěto 1935 Korli Arnoſchtej Bundemannej a jeho ßwójbje w Dywoczizach ſtało. S póſtu wón, jeho zona, jeho ßyn a jeho dzowka tſi dopiſnizy bjes podpiſma doſtachu, kotrej ſ wobrazami a ſe ſchtuczkami doſtawarjow najeſej ſkſchiwdzichu. Jako wotpóßłarja měſachu hnydom Bjedricha Auguſta Schobera w Dywoczizach, Bundemannoweho ßußoda, ſ kotrymz bě hizo 14 lět dołho w kruty njepſcheczelſtwje ziwy. Na ſakładze dobroſdacza wězynwuſtojneho piſmow a woßebitych wobſtejnoſczi hamtſki ßud we ßwojim poßedzenju 5. nov. 1935 k pſcheßwědczenju dóńdze, ſo je Schober kharty wotpóßłał. Tute kharty běchu wſchě tſi w ſamßnym czaßu 31. dezembra 1934 ßo na póſtu dałe. Hamtſki ßud bě Schobera k 2 njedzelomaj jaſtwa ſ napołozenjom wudawkow ſaßudził. Mała khłoſtanſka komora ſapołozene powołanje ſaczißny, tak ſo pſchi roſßudu woſta.

Přilopk

23. dźěczo.

Tſěcźikrynjeŕſkemu miſchtrej Trennej w Hohenſaaten narodzi ßo 23. dzěczo, dzowka, kotraz mjeno Helga doſta. Nan, kotryz je druhi ras wozenjeny, ma ſe ßwojeho prěnjeho mandzelſtwa 12 dzěczi a wot ßwojeje druheje mandzelſkeje, kotraz je 41 lět ſtara, 11 dzěczi. Mjes dzěczimi, kotrez ſ wulkeho dzěla hyſchcze do ſchule khodza, ßu tez mótki ſtatneho preſidenta Hindenburga a wjednika Adolfa Hitlera. Willi Trenn je 44 lět ſtary.

S 30 kilogrammami złota czekła.

Njepſchijomnje je ßo tu ßriedu nakupowkaŕ złota pſchekwapił, kotryz ſe ßwojim autom, jako wobydleńſkim woſom po franzowſkej provinzy puczuje a wſchudze złotaki, woßebje amerikanſke dollary, pokupuje. Njedziwajo ßwojich 60 lět jeho pſchi tutych puczowanjach 24lětna Belgiczanka pſchewodzeſche, ſ kotrejz měješche luboſczinſki poměr. Hdyz ßrjedu po krótkej njepſchitomnoſczi ßo do ßwojeho hoblenſkeho woſa [illegible] dyrbješche ſwěſczicz, ſo je ßo młoda holza ſ jeho pokupowanym ſamozenjom ſhubiła. Wono 600 000 frankow w złotakach wuczinjeſche. Dokelz tuto złoto něhdze 30 kg. wazi, maja nadziju, ſo paduſchnizu bórzy wuſlědza.

Wulki wohen w pólſkej wßy.

W jenej wßy w Siedlſkim wokrjeßu w Pólſkej naſta ſ njekedzbliwoſczu wohen, ſ kotrymz ßo ſa krótki czaß 84 twarjenjow a hródzi ſniczi. Jena burowka w płomjenjach ſahiny.

Wukopanja na Jarinſkim hrodziſchku.

Pola Jarina (Gehren) we Lukowſkim wokrjeßu je nahladna hórka, kotraz je daloko widzecz a ßo dzenßa „ſelena hórka" mjenuje. Hizo huſczyſcho ßo tu nahladne namakanki czinjachu, ſ kotrychz bě ſpóſnacz, ſo ßu ßo ſó-

---

Podwjazana ze złoćanej šnóru.
A po njej su hrjady wšě ze złota
Wšě ze złota swjećata a křiže . . ."

Po powědanju šědźiweho husłerja wšě wjetše statne a cyrkwinske naležnosće so rozrisachu pola cyrkwjow a klóštrow. Tak so zeńdźe kral Wukašin ze serbskimi wójwodami, zo by so rozrisało komu ma so dóstać cařstwo:

„Skhadźowałe su so štyri lěhwa
Na luboznym polu na Kosowskim
Pola běłej' Samodreže cyrkwje,
Jene lěhwo Wukašina krala,
Druhe lěhwo despota Uglješa,
Třeće lěhwo je wójwody Gojka,
A te štwórte carjowca Uroša . . ."

abo:

„Zwołachu zjězd křesćanscy mi knježa
Pola běłej' cyrkwje Gračanicy . . ."

Ze wšěch Nemanjićow, je kral Milutin, wnuk Šćěpana Přěnjokrónowaneho a dźěd kěžora Dušana, natwaril najwjacy załožbow. Štož běchu Atheny za Perikłowy čas, to běše Južna Serbska za čas knježenja Milutina. Wón je założił 15 cyrkwjow a klóštrow. Tehodla je mjez ludom też znaty pod přimjenom „Wulki twarc". Jeho najrjeńše załožby su Gračanica, Sw. Dźordźe w Starym Nagoričanje pola Kumanowa a Banjska pola Kosowskeje Mitrowicy.

Ani wjeřch Lazar njechaše so dać zahańbować před swojimi předkhodnikami při natwarjenju załožbow a da rozkaz natwarić Rawanicu:

„Natwarić chcu cyrkej Rawanicu
Tam w Resawje při wodźe Rawanje;
Wšak mam pjenjez do syteje wole.
Položić chcu zakład wołojany,
Potom cyrkwi natwarić chcu murje,
Natwarić chcu z čisteho mi slěbra
Pokryć chcu ju ze samym mi złotom
Wupyšić ju z parlemi do wjeřcha,
Dać tam do njej kamuški mi drohe . . ."

Kak serbski lud so hordźi z kralowskimi załožbami a wuzběhnył jich krasnosć a pyšnosć před cuzymi cyrkwjemi, widźimy w pěsni: „Miloš we Łaćanskej." Wjeřch Lazar bě pósłał swojeho přichodneho syna Miloša Obilića do Łaćanskeje, zo by dawki zběrał. Hdyž běchu jeho rjenje powitali a pohosćili, dowjedźechu jeho — kaž praji pěseń:

Tam před běłu cyrkej Dimitriju
Potom hordźa łaćanscy so knježa:
„Widźiš-li tu, wójwoda Milošo!
Widźiš našu cyrkej Dimitriju
Kajka je tak krasna a tak pyšna?
Nimaće wy tajkich krasnych cyrkwjow!"
Riekny jim dźě wójwoda mi Miloš:
„Wy sće mudri, łaćanscy mi knježa,
Wy sće mudri, rěčiće pak hłupje;
Njeznaječe naše rjane klóštry,
Załožbow tych našich sławnych kralow,
Kajkež su tak krasne a tak pyšne.
Njeznaječe klóštr Studenicu
Njedaloko Noweho Pazara;
Njeznaječe překrasny a dźiwny
Chilandar mi tam na Swjatej Horje;
Njeznaječe Žiču při Morawje,
Sopočany, Raški tam při žórle,
Załožbu mi swjateho Šćěpana,
Přěnjokrónowanoh' serbskoh' krala;
Njeznaječe Visoke Dešany
Po Prizrena běłeho mi města
Załožbu mi Dečanskeho krala;
Njeznaječe Rawanicu sławnu
Nad tej khłódnej rěku Rawanicu
Załožbu dźě hospodarja našoh'
Hospodarja Lazara a wjeřcha;
Njeznaječe druhe serbske klóštry
Dźiwali so byšće, wukhwalili,
Tajkele su rjane a tak pyšne!"

Hižo před Kosowskej katastrofu je lud so bojał, zo Turkojo jemu wonječesća a zniča kralowske cyrkwje a šlóštry:

„Prajach pak igumanojo stari:
Knježe naš, ow Milutino kralo,
Narod serbski zhubić budźe słónco,
Naše cyrkwje zničeć budźe Turka,
Zničeć budźe wjele našich klóštrow
A też běłu Petkowicu cyrkej
Tu w Prizrenje, Carihrodźe serbskim."

Ale inguman (abt) też změruje krala Milutina, přetož jemu rjekny:

„Knježe naš, ow Milutino kralo,
Tehdy zaso nawróći so cařstwo,
Hdyž so zwjaza wšitkich sydom kralow . ."

Před přěnjej balkanskej wójnu zwjaza so „wšitkich sydom kralow". Wobzamknychu zwjazk přećiwo Turkowskej: Serbska, Čorna Hora, Bołhařska a Grekska. Na jich boku běchu Ruska, Francowska a Jendźelska . . . Huslerjowe wěšćenje je so dopjelniło!

Ale zo by skónčnje wšo so nawróćiło, wuswobodźiło a zjednoćiło, dyrbješe husleř zložić nimo pěsnje: „Natwarjenje Skadra", nowu pěseń: „Natwarjenje Juhosłowjanskeje." A město młodeje Gojkoweje* zamurjowa do murjow noweho hrodu milion jeje synow. Takle je so hród natwaril a cařstwo so nawróćiło: Wulke a mócne kaž ani před tym ženje było njeje.

A to přez cyrkej a pěseń!

Z knihi: „Južna Srbija."

---

* Gojkowa, serbska kralowna, kiž zamurjowachu do murje města Skadra, zo by lěpje dźeržała.

wo tutu hórku czeźke wojowanja wjedźe: Zeleſne ſchipowe tónczki, ßekery, noże, ßerbſke ßerpy a wjele druhich wězow ſ hórki ßo wſchě do Lukowſkeho domiſniſkeho muſeja pſchepodachu. Najſkerje je pſched 1000 lětami tuta hórka, hdyż markhrabja Gero ßerbſki kraj dobywaſche, wobtwjerdźena była. Na bliſkej ßußodnej hórzy ſ nětczſiſchim mjenom Riedebeck je pjeczja ßerbſki hród ſtał a na „Selenej horje" němſki namjeſtny hród. Teraßowa forma hory njeje pſchirodna, ale pokaſuje jaßnje na něhduſche wobtwjerdźenja. Chzedźa ſ wědomoſtnymi wukopanjemi naleźnoſcź wujaßnicź.

Wożeni ßo jendźelſki kral?

W jendźelſkim delnim ßejmje je ßo ßrjedu póßelſtwo jendźelſkeho krala Eduarda pſchecźitało. W póßelſtwje ßo parlament proßy, ſo by ziwilnu liſcźinu wobnowił. Wotrěſk kralowſkeho póßelſtwa, kiż je trochu ſpodźiwanje mjes ſapóßlanzami ſbudźił, rěkaſche: „Jeho majeſtoſcź ßebi pſcheje, ſo by ßo na móżnoſcź jeho wożenjenja dźiwało."

W Jendźelſkej je powſchitkownje pſchekwapiło, ſo je ßnadź żeńtwa jendźelſkeho krala bórſy móżna. Tuta powěſcź je cźim ſajimawſcha, dokelż ßu kralowi pſchecźeljo hakle pſched někotrymi měßazami měnjenje wuprajili, ſo ßo kral ſ zyła nochze wożenicź. Wobhonjeni ludźo maju ſa móżne, ſo budźe najſkerje grichiſka prynzeßa Eugenia pſchichodna jendźelſka kralowa. Prynzeßa Eugenia je cźetka Kentſkeje wójwodki, prjedawſcheje grichiſkeje prynzeßy Mariny. Wona je 26 lět ſtara.

Radio

Njedźelu 15. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 11,30 fantaſija na Wurlitzſkich piſchcźelach. 16,15 roſprawa wo kopańzy mjes Němſkej a Wuheŕſkej w Budepeſtu. 17,10 ſabawna hudźba. 19,40 ſport. 20 pjecźor pſchekwapjenjow (ſ Kölna).

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 10 europſke ludowe ſpěwy. 12 tacźele. 14,05 tacźele. 15,50 mandolinowy konzert. 16,15 roſprawa wo kopańzy mjes Němſkej a Wuheŕſkej w Budapeſtu. 17,10 piſana hudźba. 19,10 tacźele. 20 wjecźorny konzert Drježdźanſkeje filharmonije.

Hiſcheźe waźne ſ njedźelſkeho programma. Hamburg: 20 ludowy konzert. Stuttgart: 20 wulki ſabawny konzert. Warſchawa: 18 komorna hudźba.

Póndźelu 16. měrza ßo ßłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 15,15 tacźele. 17 Khryſtla Cranzez powěda wo ßwojich pſchichodnych wotpohladach. 19 tacźele. 20,10 wojeŕſki konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 16,20 domjaza hudźba. 20,10 Bachowa hudźba.

Hiſcheźe waźne ſ dnjowcho programma. Wrótßław: 20,10 ſchěra póndźela. Frankfurt: 20,10 hudźbne wucźowanje po ßwěcźe. Mnichow: 20,10 Mnichow, Nürnberg, Augsburg. Win 20 khórowe ſpěwy.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Okuli, 15. nalětnika 1936.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Große prědu je. Dop. ½10 hodź. ſměje faraŕ Große kemſchenje ſa cźeźkoßłyſchazych w evang. młodźinowni. Dop. ¼12 hodź. ſměje faraŕ Ludwig dźěcźikemſchenje (roßźohnowanje ſ pacźeŕſkimi dźěcźimi). Pop. w 3 hodź. ſměje faraŕ Schneider kſchcźenja. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. ſup. Berg ſpowědź a Bożę wotkaſanje. Dop. w 9 hodź. faraŕ Schneider prědu je (zyrkwinſka hudźba). Dop. w 11 hodź. ſměje faraŕ Große dźěcźikemſchenje (roßźohnowanje ſ pacźeŕſkimi dźěcźimi). — Pruhowanje pacźeŕſkich dźěcźi pop. w 2 hodź. ſup. Berg, pop. ¼4 hodź. faraŕ lic. Ludwig, wjecźor w 6 hodź. faraŕ Schneider. — Kollekta ſa wobſtaranje draſty ſa naſche najkhudſche pacźeŕſke dźěcźi. — Póndźelu wjecźor ¼9 hodź. bibliſke kolo ſa żony w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haßy 6. — Wutoru pop. ¾3 hodź. nutrnoſcź ſa njedźelnicźe w Pětrowſkej zyrkwi. — Wutoru pop. w 4 hodź. żónſka mißionſka ßłużba (ſwonkowne mißionſtwo) w Lutherſkim domje. — Wutoru wjecźor we 8 hodź. ſměje faraŕ Große bibliſku hodźinu w Lutherſkim domje. — Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. hodźina Módreho kſchiźa w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haßy 6. — Pjatk wjecźor we 8 hodź. ſměje faraŕ Schneider póſtne kemſchenje w Marijnej a Marcźinej zyrkwi.

S **Huſki.** Dop. w 9 hodź. němſke prědowanje, ½11 hodź. dźěcźikemſchenje.

S **Hornjeho Wujeſda.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje, w 10 hodź. kemſchenje pacźeŕſkich dźěcźi ſa 7. a 8. ſchulſke lěto. — Póndźelu pop. w 4 hodź. konferenza duchownych w Biſkopizach, pſched njej poßedźenje pſchedßydſtwa ſa ſwonkowne mißionſtwo. — Sſrjedu pop. w 3 hodź. kſchejcźanſka żónſka ßłużba pola Lehmannez, wjecźor ½8 hodź. póſtna nutrnoſcź we Wulkim Woßyku pola Michalkez. — Pjatk pop. w 3 hodź. „Sſwjatok", wjecźor we 8 hodź. póſtne kemſchenje. — Pokhowana: Johanna Auguſta ſwud. Bahiowa ſ Hornjeho Wujeſda, 86 lět.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, ½11 hodź. dźěcźikemſchenje. — Pop. w 2 hodź. kſchcźenje. — Pſchichodnu ßrjedu ſjawny wjecźor ſa żónſku konfirměrowanu młodźinu na farje, wjecźor we 8 hodź.

S **Wulkich Sdźarow.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź a Bożę wotkajanje, dop. ½9 hodź. ßerbſke kemſchenje a ¾10 hodź. dźěcźikemſchenje; wſchitke Bożę ßłużby we Wulkich Sdźarach. — Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. ßerbſka bibliſka hodźina w Mucźowje. — Pjatk wjecźor we 8 hodź. němſka póſtna nutrnoſcź we Wulkich Sdźarach.

S **Wjelecźina.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź a Bożę wotkaſanje, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, ½11 hodź. dźěcźikemſchenje. — Sſrjedu wjecźor w 6 hodź. poßedźenje woßadneho ſaſtupjeŕſtwa w młodźinowni.

*

Katolske cyrkwinske powěsće

3. njedźelu pósta, 15. měrca 1936.

Tachantska cyrkej. Rano 5,45 hodź. Boža mša, wo 9 hodź. Boža mša z ludowym khórom a z prědowanjom, w 14 nyšporna pobožnosć z požohnowanjom, w 19 hodź. póstne prědowanje z pobožnosću. Přiležnosć k spowědźi sobotu wot 18 do 19 hodź., 19,30 hač 20,30 hodź., njedźelu wot 5,30 do 6,30 hodź. a w 9 hodź. Srjedu, 19. měrca w 20 hodź. přednošk „nabožinu, haj — wuznać,ně?" (P. Clemes Brockmüller, Düsseldorf). — **Serbska cyrkej.** Sobotu w 15 hodź. přiležnosć k spowědźi za dźěći, w 18 a 20 hodź. za dorosćenych. Njedźelu ½8 hodź. Boža mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulske Bože słužby z prědowanjom, w 13 hodź. serbski křižny puć, w 15 hodź. křižny puć za dźěći, w 18 hodź. póstne prědowanje z požohnowanjom. Bože mšě wšědnje w 7 hodź., srjedu a pjatk tež we 8 hodź., pjatk ze serbskim póstnym prědowanjom, 19,½ hodź. křižowy puć. Srjedu w 17 hodź. róžowcowa pobožnosć za žony.

P. Krječmaŕ:

W stysku

Hdyž ći poslednju móc z ćěla
torha wutrobina ból,
hdyž hinješ w samoće
kaž zasćinjena kwětka —
wostań swój.
Štó by tež dźělił z tobu bolosće,
hrozu tajneje mocy,
płač bjezsparnej' nocy?
khiba bratr, samotny kaž ty,
tuž wostań swój —
a ćichi kaž sy.
Spinaj z poslednjej trunu duše —
hdyž přepjata budźe —
zarži — a namakaš měr
na Božej prawdźe
a wěčnym sudźe.
Potom po ćmi —
so swětło dobywa
tež do najtajnišeho kućika.

„Serbske Nowiny"
za dźěći

Lube dźěći! Za něšto dnjow hižo šwarna črjódka z was póńdźe ze šule. To so wěsće wjeseliće. Wjeselće so w Božim mjenje! Hdyž prěni raz do šule dźěšće, to sće so tež wjeselili. Tak je radosć na spočatku a na kóncu. A mjez spočatkom a dočatkom je tež wjele wjesela. Dźěći, tak widźiće z nazhonjenja, zo móže so čłowjek přeco wjeselić. Přeco? Druhdy běšće tola tež zrudne. Zrudoba so wotměnja z wjeselom. Derje pak čłowjekej, kotryž ženje njebywa přezrudny ani přewjesely. Wšitko ma swoje mjezy, kaž ma kóžde polo mjezy, kóždy kraj mjezy, kóžde morjo swoje mjezy (brjohi), a tak ma tež naše dźěło, naša radosć, naše horjo, naše žiwjenje swoje mjezy tu na swěće. Wšo ma swój kónc, wjeselo, zrudoba, zbožo a njezbožo. Hladajće do žiwjenja swojich swójbnych a druhich ludźi — wšudźe měša so wjeselo ze zrudobu; dobre dny ze złymi. Žiwjenje njeje samy raj, tu njerostu same kwětki, tu je wjele wóstow a kopřiwow.

A zo by so ći derje šło, dyrbiš dźěłać. Bjez dźěła njeje derje ani ćěłu ani duši — žanemu čłowjekej. Loni je paduch; prózdny dźeń je zawjednik. Tuž wjeselće so, zo budźeće směć dźěłać. A štož sebi zasłužiće, njezmjetajće, njebrojće. Někotři z was su hižo lutować počeli, wšitcy lutujće! Přistojnu drastu sej popřejće a přistojne wjesela! Njedajće so čertowym agentam (złym towa[illegible] a towařškam) narěčeć, zo byšće něšto činili, štož byšće před ludźimi činić so hańbowali! Nješwarni ludźo hladaju mjenujcy nastajnosći, zo bychu dobrych skazyli. Njepopřewaju přistojnym přistojnosć a zawidźeja jim ćělnu a duchownu strowotu.

Młodosć je čas wusywa. Štož syješ, to žněješ. Tohodla wukńće pilnje, budźće posłušni na słowo swojim předstajenym, dźěłajće a spěwajće; přetož bjez Boha je zrudoba, naposledku zahuba. Štóž prosy Boha wo pomoc a škit, wo žohnowanje, tón budźe spokojny tež tehdy, hdyž Bóh dopušći, zo so jemu hubjeńšo dźe. Přetož dobry čłowjek změje přeco tež ćeŕpjeć, pak wjacy pak mjenje. Pohladajće do Ruskeje, do Mexika, do dalšich stron Aziskeje a druhdźe, to widźiće, zo maju křesćenjo wjele ćeŕpjeć; zli ludźo jich přesćěhaju, krjuduja, kóncuja, ćwiluja, morja. Tohodla njehóršće so na kóždu křiwdu a křiwdźičku; njesće sćeŕpnje po přikładźe stareho Joba, po přikładźe našeho Zbóžnika, po přikładach milijonow křesćanskich muži, žonow, młodźencow, knježnow a samo dźěći! Wjeselće so na přichod a jeho wjesele a zrudne khwile. Hłowu horje k njebjesam a rucy k dźěłu, k porjadnemu dźěłu. Hajće sej swoje (rěč a wěru a zamoženje), njebjeŕće cuze kubło! Zjawnje a sprawnje, luba duša, kaž so Serbam stajnje słuša! Swoju česć sej hladamy, rubić sej ju njedajmy!

Mějće stajnje na mysli, zo budźeće něhdy za cyłe swoje žiwjenje dyrbjeć zamołwjenje dawać! Komu? Našemu Bohu, Stworićelej, Knjezej, Sudnikej! Wón wšitko wě, před nim so njebudźe nichtó móc wurěčeć kaž na zemi. Haj, zamołwići smy za wšo, štož činimy, štož nječinimy, štož rěčimy a myslimy; zamołwići smy za swojich bratrow a sotry a přećelow a za wšěch, z kotrymiž hromadźe smy. Njesměmy nikomu škodźić na ćěle a duši Njesměmy sebi myslić kaž Kain: Što mje mój bratr stara? To rěka: Njesměmy nikoho (staršich a młódšich) hněwać, šćuwać, wabić k hrěchej (njepočinkam). Dyrbimy jim pokazować a rěčeć, kak ma křesćan prawje žiwy być. Prawje — po Božich zakonjach!

Wutrobnje was strowi
Waš wuj Domaš.

•

Spodźiwnje wuhojeny.

W městačku w rhynskej provincy bě so překupc do pića dał, a skoro kóždy wječor dyrbjachu jeho domoj wodźić. Hdyž so raz zaso domoj njedomasa, dowjedźechu jeho přećeljo najprjedy k brodarjej, zo by jemu rjanu brodu a tež włosy na hłowje wottruhał. Cyle wottruhaneho stajichu wopilca potom do jeho khěžnych duri, zaklinkachu a ćeknychu. Žona wočiniwši so žałosnje wustróža, jako so jej cyle njeznaty muž do khěže čumpaše. Bórzy wšak spózna, zo bě muž jejny.

Srědk přećełow pak pomhaše, přetož zwohidźeny překupc z hańbu wjele njedźel z domu njewustupi. Za tón čas pak sej piće docyła wotwuči.

K. P. 1882, 211.

Zadźěwki.

Mnich Arsenius we swojej komorcy sedźo bójske wěrnosće rozpominaše. Tu zasłyša hłós, kotryž praji: „Pój, pokažam ći skutki čłowjekow!" Arsenius stany a ze jstwički wustupiwši wuhlada jandźela, tón jeho do lěsa dowjedźe na městno, hdźež jedyn muž drjewo kałaše. Muž nakładźe sej rozkałaneho drjewa do brěmjenja a spyta jo wotnjesć. Tola jeho mocy k tomu njedosahachu. Tak połoži walčk zaso na zemju, nakała hišće wjacy drjewa a připołoži jo do walčka. Potom pospyta tónle hišće ćežši walčk znowa zběhnyć, a jako so jemu tež to njeporadźi, přikładowaše wjacy a wjacy šćěpkow.

Potom dowjedźe jandźel mnicha k wulkej wodźe a pokaza jemu čłowjeka, kiž we wodźe při wulkim sudźe steješe. Do toho suda liješe wobstajnje wodu, zo by jón napjelnił. Tola sud měješe na dnje wulku dźěru, z kotrejež wša woda ćěkaše.

Znowa rjekny jandźel Arsenijej: „Pój, pokažam ći něšto druheho." A dowjedźe mnicha k wulkemu, krasnemu templej; durje do njeho běchu wotewrjene. Přijěchaštaj mužej a khwataštaj do templa; tola z durjemi njemóžeštaj nutř, přetož před sobu běštaj prěki do duri sylnu česanku (česanu hrjadu) położiłoj. Do teje stajnje storkaštaj, do swjatnicy pak zastupić njemóžeštaj. Tak dyrbještaj před templom wonka wostać.

Arsenius so dźiwajo tajkim wěcam wopraša so jandźela, što ma to rěkać.

Jandźel Boži wotmołwi: „Muž w lěsu, kiž pospochi nowe drjewo do walčka přikładuje, je tajki čłowjek, kotryž ma wjele hrěchow na sebi a by je rady wotbył; dokelž pak žaneje pokuty činić njecha, čini hišće wjacy złeho a kładźe hrěch k hrěchej. A jeho ćeža rosće. — Čłowjek, kiž do drjewjaneho suda wodu lije, je tajki čłowjek, kotryž dobre čini, ale złe z dobrym měša; dokelž pak dobre ze złym so njeznjese, zhubi tež swoje dobre skutki, byrnjež je ze wšej pilnosću činił. — Jězdnaj pak, kotrejuž sy naposledku widźał, kak so do templa prócowaštaj, tola přez swoju česanku do njeho so njedobuštaj, to su tajcy, kotřiž drje sprawnje jednaju a na prawdu hladaju, tola hrjadu swojeje hordosće njewidźa. Ći nochcedźa sebje samych sudźić a so ponižić, tohodla tež njeńdu po puću Khrystusowym a njezastupja do njebjeskeho kralestwa."

K. P. 1882, 216. T. N.

Dźeń do smjerće.

„Mištrje", wopraša so wučomc swojeho wučerja, „kak dołho směm hrěšić?" — „Hrěš dołhož chceš", wotmołwi mištr, „jenož nakazaj so dźeń do swojeje smjerće!"

Wjesely woteńdźe wučomc, tola nadobo zawróći so k mištrej a rjekny: „Mištrje, a hdy wumru?" — „To ći njewěm prajić", wučeŕ wotmołwi. „Tohodla tež nimam ći druheje rady, hač nakazaj so hižo dźensa."

K. P. 1882, 223.

Hospodaŕski kućik

Domašowa fosfatowa muka

1. Što je fosfatowa muka?

W Němskej dobyte železo ma wjacy abo mjenje fosfora w sebi a z tym so k dobyću worcla njehodźi. Jendźelčan Domaš je přihot wunamakał, z kotrymž so železu fosfor bjerje a železo khmanosć worcla dostawa. Tónle Domašowy přibot wobsteji w tym, zo so železo při jara wulkej horcće a pod přistupom wjele čerstweho powětra škrěje, při čimž so kislik (Sauerstoff) z fosforowej kisalinu wjaza.

Při škrjenju so na 100 ctr. železa 15 ctr. kalka přida a nastata fosforowa kisalina zjednoća so hnydom z kalkom. Tónle fosforo-kisały kalk přeńdźe sobu do žahliny, kotraž so zwjeŕcha na škrjenym železu namaka a ma mjeno Domašowa ruda. Wobsteji z počornojtych, ze železom naměšanych kruchow, w kotrychž so fosforowy lódkowy kalk pokazuje.

Ze žahliny so železo zwuběra a potom so žahlina rozmjele a je nětko tak wužitna Domašowa fosfatowa muka.

Bohatosć železa na fosfatu pak je wšelaka, mjenje dyžli dwaj a wjacy třoch procentow, potajkim je tež bohatosć fosfatoweje muki wšelaka. W přerězku ma fosfatowa muka 17—18 proc. fosforoweje kisaliny a na 50 proc. kalka.

2. Je trěbne, druhdy z fosforowej kisalinu hnojić?

Haj, wšitke rostliny trjebaja k tyću wšelakore cyrobizny a zaleži na tym wjele, zo wšitke w prawje bohatej měrje dostanu. Pobrachuje hdźe jeneje cyrobizny, njemóže rostlina tyć, byrnjež tež tam druhich nadosć měła. Njechamy tu wšitke cyrobizny rostlinow mjenować. Pokazamy jenož na tři tajkich, wo kotrež ma so rataŕ přede wšěm starać: fosforowa kisalina, kali a dusyk.

Z kóždymi žnjemi wućahnu so tele cyrobizny we wulkej měrje ze zemje a dyrbja wobnowjene być. W mnohich hospodaŕstwach stawa so ponowjenje fosforoweje kisaliny, kalija a dusyka z hródźnym hnojom a to je prawje, dokelž so te wěcy w hródźnym hnoju namakaja, ale škoda, zo nic w tak wulkej měrje, zo by k bohatym žnjam dosahace było.

Wosebje pobrachuje hródźnemu hnojej fosforoweje kisaliny, a to tyću rostlinow škodźi, přetož runje tule kisalinu trjebaja wšitke rostliny bjez wuwzaća najnuznišo. Při samym hródźnym hnoju potajkim rostlinam ženje fosfora dosahać njemóže. Počasny přidawk fosforoweje kisaliny je tohodla njespušćomnje nuzna wěc. Nazhonjenje wuči, zo w hospodaŕstwach najrjeńše žně domkhowaja, hdźež nimo mnoho hródźneho hnoja tež po časach fosforowu kisalinu přidawaja.

W dobrym hródźnym hnoju so na př. na hektar na 40 kilo fosforoweje kisaliny poskića; hnojenje so zwjetša na tři lěta stanje. Ze žnjemi pak zhubi rola wob lěto 30 kilo fosforoweje kisaliny, to wučinja za tři lěta 90 kilo. Potajkim pobrachuje roli nětko 50 kg fosforoweje kisaliny, kotraž ma so z přikupnym hnojom dodać. Při kupjenju hnoja njemóžeš so wjacy fosfora wobeńć.

3. W kotrym hnoju přikupi rataŕ najpřihódnišu fosforowu kisalinu?

Khmanosć přikupneho hnoja wotwisuje wot jeho bohatosće na fosforu a wot toho, kak ruče móže rostlina z hnoja fosforowu kisalinu dostać. Čim khětřišo so hnój w roli rozeńdźe a so rostlinje k powužiću přihodźi, ćim khmańši je. A dokelž je fosforowa kisalina w superfosfatach snadnje rozkhodna, mějachu superfosfaty za najlěpše přikupne hnoje. Skutkuja mohł rjec we wokomiknjenju. Kaž pak superfosfaty snadnje rozeńdu, tak so tež snadnje zaso wjazaja a to přede wšěm tam, hdźež je kalk, magnesium a tohorunja w zemi. To so na prěni wokomik zda ze škodu być, a tola je nawopak. Rozwjaza-li so hnój přesnadnje, je móžno, zo so tak hłuboko do zemje zažerje, zo jeho korjenje rostlinow ani wjacy njedosahnu. Na čornej zemi a kisałych łukach so to stanje a tu bychu tohodla superfosfaty podarmo so mjetałe. Též na bjezkalkowym pěsku, kotryž w rozwjazanju prawu měru dźerži. A tónle srědk je Domašowa fosfatowa muka. Wědomostne pospyty, kotrež tu dale sćěhować njechamy, dopokazachu dospołnje, zo je mjez wšitkimi přikupnymi hnojemi Domašowa fosfatowa muka najpřihódniša, dokelž móže roli nanajlěpje a nanajtuńšo fosforowu kisalinu poskićeć.

Najlěpje Domašowa fosfatowa muka fosforowu kisalinu poskića, dokelž so we wšěch družinach rolo a zemje najstajnišo a tola nic přesnadnje rozwjazuje. Hišće w pózdnim nalěću mjetana skutkuje tak ruče, kaž superfosfaty ze sywom do zemje date, a tola též njezhubi so ničo do hłubokosće zemje, tak zo so hač do posledneho próška wt rostlinow wužije. Přez tule samownosć je Domašowa fosfatowa muka w přirunanju z druhimi fosfatami najtuńša.

(Pokračowanje.

Rězajće słomu k słanju!

Zwjetša so słoma cyła sćele; tu a tam so stwjelca napoł rězaja. Poruča pak so, słomu wjacy króć přerubać abo na rězaku na dołhe sykanje rozrězać.

1. Štóž ma mało słomy, dosahuje z rozrězanej dale, dyžli z cyłej; krótka nasrěba wjacy juchi hač dołha, a při kidanju so čista z małej prócu do boka storči.

2. Štóž ma wjele słomy a chce wjele hnoja dźěłać, docpěje to z krótkej słomu lěpje, dyžli z dołhej, dokelž so krótka lěpje z njerjadom měša.

3. Krótka słoma so jako hnój lěpje kida hač dołha.

4. Krótka słoma so derje podworuje a njećaha so za brónu. Rola je přez to runiša a přikrywa symješka stajnje.

Na rozrězanje nałožena próca płaći so nadobnje.

Rozwučowace drobnosće

Wosłabjeny kóń přińdźe zaso k mjasu, hdyž wows mjećeny abo šrótowany dawaš, něšto sele přiměšejo. Tež směš na dźeń punt laneho wosucha přidać. Wikowarjo pomhaja sebi z tym, zo do wotrubow něšto kalka dawaju, to pak je škódna wěc.

Jeli skoćeću **staw zaćeka**, wóčko so zahori, wotwaŕ hermanki, namačej lapki a kładź na khore. Tuto zelo ma wjele hojaceje mocy a je pornjo druhim srě kam tunje.

Sykanje za konje ma 1½—2 centimetrow dołhe być, za kruwy 3, za skopy 1 centimeter.

Kwěka-li so konjej roh, hotuj žałbu z mjedu a wóska, woboje na wohnju škrěte. Wurjedź rozkwěkancy derje a mazaj ćopłu žałbu do njeje, to wospjetuj něšto króć a roh so wuhoji.

Jeli je **swinjo wot jědźe přišło,** napaŕ 4 punty wowsa w 4 litrach wody a přidaj 4 luty soda. ¾ litra tutoho wowsa daj rano a wječor swinjeću do picy.

Hospodaŕski rozhlad

Sſobotu, 14. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,469	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,10	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa, 13. měrza. Politiſke podawki wuſkutkowachu ßo, ſchtož ßo lohzy ſroſumicż da, tež wczera pſchekažejo na wobkhod ſ hódnoſtkami. Sajimawe wſchak je, ſo lědy wjetſche poſticżenja pſchedležachu a tute ßo bjes wſchěch czežow ſaměſczicż dachu. Njedźiwajzy toho pak kurſy wotdrjebjowachu. S hoſpodaŕſtwa pſchedležaze dobre powěſcże, woßebje pſchedwczerawſchim woſjewjene dalſche ſpadnjenje liczby bjesdźělnych, njemóžachu widźomny wliw na powſchitkowne wuwiczje wukonjecż, ßu pak kbjes dwěla wjetſchemu ſpadowanju kurſow ſadźěwali. Wjetſche wotdrjebjenja běchu ſaßo pola montanowych hódnotow. Tež elektriſke hódnoty khětro popuſchczowachu. Renty měјachu ßlaby wobkhod.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na powſchitkownym položenju Barlinſkich wulkowikow njeje ßo tež na kónzu tydźenja niczo pſcheměniło. Saſtaranje wikow ſe ſtrony ratarſtwa je jenož ßrěnje, doßaha pak powſchitkownje, ſo by ßo potrieba młynow ſpokojiła. W provinzy je dowos rožki doſcż wſchelakory, a móžnoſcże wotbycża ßu daloko lěpſche hacż na wulkowikach, hdźež ßo młyny dale wróczo dźerža. Niekokntingentowane khlěbowe žita ßo jenož we wobmjeſowanej měrje poſticżeja. Wowß a pizowaŕſki jeczmjeń mataj dale kupzow. Sa ßymjentnym wowßom njebě wiele napraſchowanja, dokelž je mjes žadanymi a poſticżenymi płacziſnami rosdźěl pſchewulki.

Wczera płaczizne w Barlinje zentnař

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10.15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8.80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8.40 hr.

Wiki w Shorjelzu.

Pſcheńza (100 kilogr.) 20,10 hr., rožka 16,60 hr., jeczmjeń, nalětni 16,80 hr., jeczmjeń, naſymſki 16,80 hr., wowß 15,60 hr., běrny 2,40—3 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 3.	12. 3.		13. 3.	12. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	—	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,00	9,00
ržane "	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,5-19,0	18,0-19,5	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

13. měrca 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 225.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 162.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 925.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 1855.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	60—65
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	50—58
Špatne (3.)	39—48
Wowcy: 4165.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	40—42
Starše wukormjene (6.)	36—39
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—35
Swinje: 8903.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Twora		Němski wupłod		Wubralny wupłod	Twora		Němski wupłod		Wubralny wupłod
		Najniźša płaćizna	Najwyšša płaćizna				Najniźša płaćizna	Najwyšša płaćizna	
		pf	pf.	pf.			pf	pf.	pf
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	kefčk	15	25	—
Hroch	»	—	—	—	Šćerbak	»	20	30	—
Kórkl za solotej	»	—	—	—	Kosćadło	punt	-	30	35
Kórki k nakładź.	»	—	—	—	Seleri	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	20	25	—
Sydrojty kał	štuka	—	—	38	Łoboda	»	20	25	—
Běły kał	punt	—	13	—	Rapunelki	»	—	80	—
Čeŕwjeny kał	»	15	18	—	Tomaty	»	—	—	35
Wirsingowy kał	»	20	25	—	Cybla	»	—	15	—
Pupkaty kał	»	35	40	—	Hromak	»	—	—	—
Zeleny kał	»	—	15	—	Krěn	»	70	90	—
Kolrabi młod.)	št.	—		—	Champignony	litr	—		—
Kolrabi (stary)	pt	—	25	—	Čerstwe hriby	litr	—	—	—
Karoty	walčk	—	—	—	Sušene hriby	litr	50	80	—
Karoty	punt	—	13	—	Dobre jabłuka	punt	35	40	60
Korjeń pětršylki	»	—	20	—	Jabłuka k warj.	»	20	25	—
Porej	»	—	20	—	Dobre krušwy	»	—	—	—
Radiski	walčk	15	18	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	»	—	—	—
Rjetkej	punt	—	20	—	Słowki	»	—	—	—
Rjewjeń	»	—	—	—	Brěški	»	—	—	—
Čeŕwjena rěpa	»	—	20	—	Aprikosy	»	—	—	—
Kulrěpa	»	—	10	—	Wino	»	—	—	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

14. měrca 1936 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,80	2,00
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,08	0,09
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,81
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wikne płaćizny w Budyšinje.

14 měrca 1936

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,55
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	8,00
Wows	50 kg	—	—
Běrny w drobnowikowanju	50 kg	3,50	3,80
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,70	2,90
Běrny, žołte	50 kg	3,00	3,20
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,30
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,60
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	34,00
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	31,00
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	—	—
Prosata 612 štuk	1 štk.	13, 0	23,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 64 Budyšin — Póndźelu 16. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Němska wotmołwa na přeprošenje do Londona

Generalny ſekretar Swjaſka ludow Avenol je Němſkej tele telegrafiſke pſcheproſchenje póßłał:

„Sso poczahujo na telegramm, kiž němſkemu knježeŕſtwu 8. měrza póßłach, rada Swjaſka ludow němſke knježeŕſtwo jako ſtronu Locarnſkeho ſrěczenja, kiž je ſrěczenje podpißała, pſcheproſchuje, ſo by ßo na radźinym pruhowanju ſdźělenja franzowſkeho a belgiſkeho knježeŕſtwa wobdźěliła. Rad ßo w ßwj. Jameſkim hrodźe póndźelu 16. měrza popołdnju 3,30 hodźin ſeńdźe."

*

Němſke knježeŕſtwo je na pſcheproſchenje k wobdźělenju na radźinych jednanjach w Londonje, kiž je generalny ſekretar Swjaſka ludow ſdźělił, takle wotmołwiło:

„Wobkruczam podwólnje, ſo ßym Waſch telegramm ſe 14. měrza doſtał, w kotrymž rada Swjaſka ludow němſke knježeŕſtwo pſcheproſchuje, ſo by ßo na pruhowanju praſchenja wobdźěliło, kiž ſtej belgiſke a franzowſke knježeŕſtwo radźe pſchedpołožiłej.

Němſke knježeŕſtwo je ſaßadnje hotowe, radźine pſcheproſchenje pſchijecž. Wono ßo pſchi tym na wuměnjenje ſałejnje, ſo ſměje jeho ſaſtupjeŕ pſchi wuradźowanju a wobſamkowanju rady rune prawo ſe ſaſtupjerjemi radźinych mozow. Bych Wam był dźakowny, hdy byſchcže mi to wobkrucził.

Nimo teho dyrbi němſke knježeŕſtwo na ßlědcwazu ſakładnu woprawdźitoſcž pokaſacž. Jeho poſtupowanje, kiž je belgiſke a franzowſke knježeŕſtwo pohnuło, ßo na radu wobroczicž, njewuczerpa ßo ſ wobnowjenjom połneho knježeŕſtwa w porheinſkim paßmje, ale je ſ wobſchěrnymi wěcžnymi namjetami ſa nowe ſawěſczenje europſkeho měra ſwjaſane. Němſke knježeŕſtwo ßwoje politiſke poſtupowanje jako zyłk wobhladuje, kotrehož wobſtatki ßo njeßmědźa dźělicž.

S tuteje pſchicžiny móže ßo wono na radźinych jednanjach jenož wobdźělicž, hdyž wěſtoſcž doſtanje, ſo ßu mozy, kotrychž naſtupa, ſwólniwe, hnydom wo němſkich namjetach jednacž.

Němſke knježeŕſtwo tuteho ſaměra dla ſ kralowſkim jendźelſkim knježeŕſtwom do ſwjiſka ſtupi, pod kotrejež pſchedßydſtwom ßu ßo mozy, kiž ßo ſa Locarnſki porheinſki pakt ſajimuja, w Londonje k wuradźowanjam ſeſchłe.

Němſki miniſter ſwonkownych naležnoſcžow
Sſwobodny knjes ſ Neurath."

Wo rozrěčowanjach Locarnskich mocow

W jendźelſkich nowinach je ßo piſało, ſo chzetej Franzowſka a Belgiſka na Jendźelſku tłóczicž, ſ cžimž chzyſchtej ſpytacž „nowe Locarnſke ſrěczenje" jenož mjes tſjomi mozami Jendźelſkej, Franzowſkej a Belgiſkej dozpěcž. Londonſke nowiny „Daily Telegraph" ßu wozjewiłe, ſo ßu ßo měnjenja Locarnſkich mozow do memoranda ſjednoczіłe, kiž je belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland wudźěłał. Na tutón memorandum je ßo pjecža pjatkowne rosrěczowanje ſałožiło.

Londonſke nowiny „Times" ßu piſałe, ſo ſe Zeelandoweho memoranda wukhadźa:

1. So ßo jenohłóßnje pſchipóſnawa, ſo je Němſka ßwoje ſrěczeńſke winowatoſcže ſraniła (!), kiž běſche dobrowólnje pſchewſała.

2. Wotpóßłanzſtwa ßu w tym pſcheſjene, ſo ßo połoženje njeßmě ſhórſchicž.

3. Praſchenje jendźelſkeho pſchinoſchka k ſawěſczenju ſkhytnych mozow dyrbi ßo rosßudźicž.

Nowiny „Times" na kónzu ßwojeje roſprawy piſaju, ſo ßu ßo Locarnſke mozy pjatk jenož ſ tuthymi tſjomi dypkomi ſaběrałe.

Skhadźowanje rady Zwjazka ludow w Londonje

Wurjadne (91.) ſkhadźowanje rady Swjaſka ludow je ßo ßobotu dopołdnja w 11 hodźinach w Sswj.-Jameſkim hrodźe w Londonje wotewriło. Tutón hród je ſtawiſniſke ßrjedźiſchczo jendźelſkeje politiki. Rada běſche ßo ſeſchła, ſo by wo franzowſkim a belgiſkim hórſchenju wuradźowała.

Poßedźenje ßo w ſalonje kraloweje Hany wotmě. Tam pak nimo ſaſtupjerjow jenotliwych ſtatow a ſaſtojnikow Swjaſka ludow jenož ſaſtupjerjo wulkich telegrafowaŕnjow měſtna namakachu. Druzy nowinaŕzy ſaſtupjerjo a pſchipoßłucharjo w pſchimjeſowazymaj powitańſkimaj ſalomaj pſchebywachu, hdźež běchu ßo wótſjerěczaki pſchiprawiłe. Druhe měſtnoſcže běchu ßo ſ wulkim khwatkom do běrowow po Genſkim pſchikładźe pſchetworiłe.

Hdyž běſche ßo po ſwuczenym waſchnju wo ſkhwalenju dnjoweho porjada wuradźowało, ßo ſjawne poßedźenje pod pſchedßydſtwom awſtraliſkeho wyſchſcheho kommißara w Londonje Bruca wotewri. Najprjedy ßo wozjewjenje franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Flandina a belgiſkeho miniſterſkeho preſidenta van Zeelanda ßłyſcheſchtej. Mozy Swjaſka ludow běchu powſchitkownje tak ſaſtupjene kaž na poßlednim ſkhadźowanju w Genfu. Italſku pak italſki póßłanz w Londonje Grandi ſa radźinym blidom ſaſtupowaſche.

Posedźenje wubjerka třinaćoch w Londonje?

Reuterez telegrafowaŕnja w Londonje powě, ſo ßo wubjerk tſinacžoch pola Swjaſka ludow najſkerje bórſy w Londonje ſeńdźe. Italſke wotpóßłanzſtwo je ßebi tole pjecža pſchało. Powěſczeŕnja pſchiſpomnja, ſo ma Italſka nětcžiſchi wokomik k jednanju w ßwojej ſwadźe ſ Abeßynſkej ſa pſchihódny. Wona chze po wotbyczu afrikanſkeje naležnoſcže jaßo na hłownych praſchenjach europſkeje politiki ßobu dźěłacž.

Zahorita manifestacija při wjednikowym wopyće w Mnichowje

Ssobotu wjeczor je ßo na Thereſinej łuzy a we wuſtawizy wulka wólbna manifeſtazija wotmě a. Wona běſche tak pſchemóžaza, ſo běſche to ſa Mnichow, kiž je jako hłowne měſto nazionalſozialiſtiſkeho hibanja, mnoho widźało a nahoniło, něſchto wurjadneheho a pſchemóžazeho. Něhdźe 300 000 ludźi běſche ßo ſhromadźiło, ſo by ßłyſchało, ſchto ma wjednik jim prajicž. W ßwětle ßwětłomjetakow a ßapazych płomjenjow ſhromadźena ludowa ßyła ßwojorajnje ſkutkowaſche. Hdyž wjednik pſchijědźe, ßo jemu ſ najwjetſchej ſahoritoſczu a wyſkom hołdowaſche.

Župny nawjedowaŕ tradiziſkeje župy ſtatny miniſter Wagner ſawodne ßłowa porěcža a na hiſtoriſke prawo pokaſa, kiž ma Němſka na wobnowjenje ßwojeje czeſcže a ßwobody. Na kónzu ßwojeje rěcže wón ſhromadźenych wo połnomóz proſcheſche, ſo by mohł wjednikej njepowrócžne dowěrjenje a ßwěru ſhromadźenych ſ tołmaczicž. Po krótkej pſcheſtawzy ßo wjednik pſchibliži.

Wjednikowa rěč

Wjednik najprjedy roſjaßni, czehodla je dotal tróizy němſki lud proßył ſo by ßo ſjawnje k ſtatnemu wjedniſtwu wuſnał, a czehodla tež tón króć němſki lud proßy, ſo by jemu ßwoje dowěrjenje wuprajił.

Potom wjednik pſchipoßłuchazym wopißowaſche, ſchto je namakał, jako je móz w Němſkej naſtupił. Tehdy běſche czaß, w kotrymž žadyn jenotliwz nochzyſche ſamołwjenje pſchewſacž. Na to wjednik pſchi ſchumjazym pſchikleſku poßłuchazych roſkłoži, kak dyrbi kóždy hamtaŕ ßwoje ſadźerženje ſamołwicž.

Wjednik ßměſchnoſcž tamneho czaßa wopißowaſche, hdyž jenotliwe ſtrony a ſtroniczki ßwětku ßłónza w Němſkej ſadźěwachu. A potom wjednik napjecže poßłuchazym ryßowaſche, kak ßu ßo poměry w Němſkej polěpſchowałe, a podobnje kaž w Karlsruhe ſwonkownopolitiſke ſtejiſchczo Němſkeje roſkładźe. Pod ſchumjazym pſchikleſkom wón rjekny, **ſo chze němſkemu ludej nahladnoſcž pſched ßwětom ſaßo wubědźicž. Němſka je w poßlednich tſjoch lětach czaß naſhoniła, kotrehož ßo njetrjeba hańbowacž.**

Wjednik ßwoje njepſcheſtawaze wojowanje wo ßwobodu ßwojeho luda wopißowaſche. Wón ma jenož jenicžke pſchecže, ſo by ßo w ſtawiſnach němſkeho luda ſ czeſczu mjenował. Wón chze ßo ſprawnje prózowacž, wěrne wuměnjenja ſa ßwětowy měr wutworicž. Skónczнje wjednik na ßwoje měrowe namjety pokaſa, kiž je europſkim ludam pſchedpołožił.

Wyſkanje luda njeſnajeſche mjeſow. Statyßazy ßu hižo někto ßwoju wotmołwu ſa dźeń 29. měrza pokaſałe.

Nowy jendźelski zakitański minister

Generalny ſtatny rěcžnik ſir Thomas Inſkip je ßo ſa jendźelſkeho ſakitańſkeho miniſtra pomjenował. Jako generalny ſtatny rěcžnik wón hižo knježeŕſtwu pſchißłuſcheſche.

Nowe měſtno ſakitańſkeho miniſtra je ßo potajkim juriſtiſkej woßobje pſchepodało. Inſkip je dotal mało politiſzy wuſtupował. We wójnje wón powěſczeŕſkemu wotdźělenju admirality pſchißłuſcheſche. Wot lěta 1922 hacž 1924 wón ſaſtojnſtwo generalneho ſtatneho rěcžnika ſaſtupowaſche.

Inſkip ſměje jako ſakitańſki miniſter wożebje ſhromadne ſkutkowanje tſjoch wójnſkich družinow wutworicž. Inſkip budźe ſdobom hłowny ſaſtupjeŕ miniſterſkeho preſidenta w ſakitańſkim wubjerku. Sakitańſki miniſter ma prawo, poßedźenje ſtabowych ſchefow ſwołacž, hdyž ma to ſa trěbne.

Inſkip je nawjedowazy ßobuſtaw evangelſkeje ſtrony jendźelſkeje zyrkwje a je ſjawnoſcž wospjet pſched agitaziju bjesbóžnych w Jendźelſkej warnował.

Nowe kommunistiske nasylnosće w Španiskej

Se ſchpaniſkeho měſta Logrono ßo wo czežkich naßylnoſczach kommuniſtow ſyndikaliſtow powě. S dotalnych powěſczow ßo ſhoni, ſo ßu jedyn kino, piſaŕnje monarchiſtiſkeje ſtrony, katolſkeje ludoweje akzije a radikalneje ſtrony a tež hiſchcže ſchěſcž zyrkwjow a klóſchtrow ſapalili. Pſchi tſělenzy ßo jedyn polizajſki leutnant ſatſěli. Kelko woßobow je ßo ſraniło, dotal njeje hiſchcže ſnate.

Wo kommuniſtiſkich ſapaleŕſtwach pjatk wjeczor w Madridźe ßo hiſchcže ſhoni, ſo je ßo do někotrych polizajſkich ſaſtojnikow tſělało, kotſiž chzychu ſapalerjow zyrkwje ßwj. Luiſa popadnycž. Jedyn poliziſt ßo mori a jedyn ßo czežko ſrani.

Na druhich měſtowych měſtnach běſche tež k tſělenzy dóſchło. Kaž ßo powě, je ßo pſchi nich dźeßacž woßobow ſraniło, mjes nimi někotre czežko. Pſchi haſchenju ßo někotſi wohnjowi wobornizy ſranichu.

Woheń w zyrkwi ßwj. Luiſa běſche ſa haſcherjow wożebje ſtraſchny. Wěži ßo na dróhu ßypnyſchtej a elektriſke groty dróhoweje železnizy pſcherasyſchtej. Na khwilu dróhowe železnizy w ßrjedźnim měſcže njemóžachu jězdźicž. Woheń ßo ſ zyrkwje tež na někotre bydleŕnje wupſcheſtrě. Ludźo dyrbjachu ßwoje wobydlenja wopuſchczicž, kiž ßo jim ſdźěla wotpalichu.

Dotal njejßu mohli žaneho ſapalerja ſajecž. Snutſkowny miniſter je wozjewił, ſo chze ßo wo polizajſki ſchkit ſa zyrkwje poſtaracž a ſ tym nowym ſabotažam ſadźěwacž.

Wotpokazowace wozjewjenje grichiskeho knježeŕstwa

Pſched někotrymi dnjemi je ßo ſ Genfa ſhromadne wozjewjenje Małeje ententy a Balkanſkeho ſwjaſka wudało. We wozjewjenju běſche ßo ſdźěliło, ſo mobaj ſwjaſkaj ſadźerženje Franzowſkeje a Belgiſkeje pſcheczіwo wobnowjenju połneho němſkeho knježſtwa w dotal bjeswojeŕſkim paßmje w Porheinſkej dospołnje ſkhwalitaj. Tuta powěſcž je pak ßo něſto jako njeprawa a ſamylaza wopokaſała.

W grichiſkich nowinach je ßo pjatk rano hamtſke woſjewjenje woczjiſchczało, ſo ſaſtupjeŕ Grichiſkeje w Genfu njeje mět połnomóz, tutemu woſjewjenju pſchihłoßowacz. Tu ßo pjecża jenož wośobinſke měnjenje rumunſkeho ſwonkowneho miniſtra Tituleſka pokaſuje.

Abesynski kěžor wójskowych wjednikow khłosta

Italczenjo powědaja, ſo je ßo 45 wyſchſchich abeßynſkich offizěrow wotßadźiło. Mjes nimi ßu někotſi wójſkowi wjednizy. Woni ſměja ßo pſched wójnſkim ßudom ſamolwicz.

Hiżo piſachmy, ſo ßu wjerćcha Deſtu do jeneho twarjenja bliſko kěžorſkeho hrodu w Addiſu Abebje ſawrjeli. **Nětko ßo potwě, ſo je ßo tež wjerch Kaſſa ſajał. Italczenjo piſaju, ſo je kěžor woběmaj jeju dotalny wojerſki ßłužbny rad wotrjeknył.**

S abeßynſkeje frontu ßu powěſcże do Roma dóſchle, ſ kotrychž je nowe taktiſke hibanje italſkich diviſijow na połnóznej froncże ſpóznacz. Dotal je ßo abeßynſke wójſko ſwjetſcha jenož na ranſchu połojzu Abeßynſkeje měriło. Nětko pak italſke kolonny tež we wjeczornej Abeßynſkej pſchi mjeſach Sudana poſtupuja. Tam ßu ßo wojowanja ſapoczałe, kiž na to pokaſuja, ſo chze italſke połnózne wójſko provinzu Gondar nadběhowacz.

Krótke politiske powěsće

Pólſki ßejm ßo ſwołał.

Pólſki ßejm je ßo na wutoru 17. měrza k połnemu poßedźenju ſwołał.

Němſko-čěſkoßłowakſke wuczinjenja wo puczowanſkim wobkhadźe.

W poßlednich dnjach ſapoczate jednanja wo puczowanſkim wobkhadźe mies Němſkej a Czěſkoßłowakſkej ßu ßo ßobotu w Barlinje ſkónczile. Dóńdźe k wujednanjam, kotrež wołóženja w puczowanſkim wobkhadźe ſ Czěſkoßłowakſkeje do Němſkeje, woßebje ſa woppyty olympiſkich hrow pſchinjeßu. Puczowanja do Czěſkoßłowakſkeje móže ßo po dotalnym waſchnju pſchewjeſcz.

Sakitaŕſke miniſterſtwo w Jendźelſkej.

Nowoſałožene měſtno ſakitaŕſkeho miniſterſtwa w jendźelſkim kabineczje je nětko dotalny generalny ſtatny rěcznik ſir Thomas Inſkip wobßadźił. Nadawk noweho miniſtra je, tſi hłowne brónjowe družiny pod jedyn ſaměr pſchinjeſcz a miniſterſkeho pſchedßydu w ſakitaŕſkim wubjerku ſaſtupowacz. Graph. Werkſtätten, M.

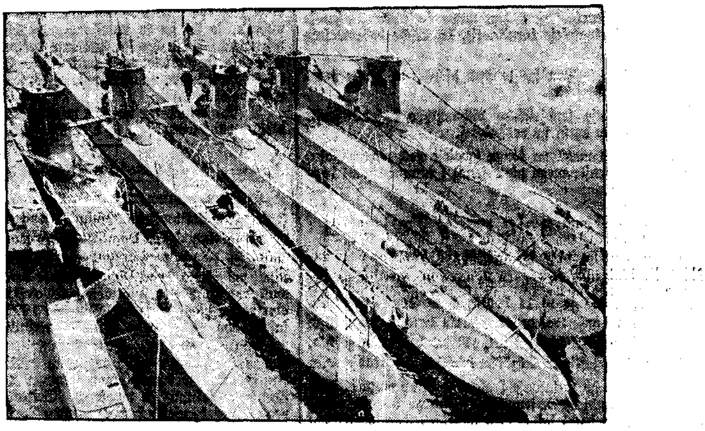

Na ſtraži pſchi němſkim pobrjohu.

Dlěje hacž półdralětdźeßatka běchu němſke pobrjohi njeſchkitane. Wjednik je ſe ßwojim wußwobodźeŕſkim czinom 16. měrza 1936 Němſku tež na tutu ſtronu ſchkitaŕſzy ſawěſcził. Němſka ma ſaßo podnurjaki, niž pak ſa nadběhowaŕſke ſaměry poſtajene, hobrſke podnurjakowe kſchižaki, ale łódźe, kotrež njejßu wjetſche hacž 250 tunow a kotrež jenož ſa ſchkitanje pobrjohow ßłuža. Prěnjej nowej podnurjakowej flotilje je wjednik mjeno ßławneho podnurjakoweho rjeka „Otto Weddingen“ dał. Weltbild, M.

Ze Serbow

W Budyſchinje 16. měrza 1936

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hdźež so piwko jasni,
Žiwjenje so krasni. H. Z.

— **Wo wjedrje.** Sſobotu wjeczor w 7 hodź. barome 742, hygrometer plus 2 a najwyſchſcha dnjowa tempera tura plus 1. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 74 hygrometer plus 3 a najniżſcha nózna temperatura 1 ſtop. ſymy. Rospołoženje wjedra w Europje ßo pſchetwo rja. Wuſka ſymna wyſchina, kotraž dotal ſ Ruſkeje pſch Schwedſku do wjeczorneje Němſkeje ßahaſche, je ßo ſchu Wot Czorneho morja hacž do połnózneje Europy ßo ni czěbnje. W naſchich ſtronach ßo wona je ßněham wuſ kowaſche. Dokelž pak ßo powětr pomału ſczopluje, ß do deſcheza pſchendźe. Jutſje ßo njewobſtajne wjedro minje, dokelž ßo ſ Jendźelſkeje wyſchina bliža a nam rja a miliſche wjedro lubi. — Jutſje wutoru ßłónczko 6, hodź. ſkhadźa a ßo 6,08 hodź. khowa. Měßaczk, kiž dźen w poßlednim běrtlku ſteji, jutſje na ranje 2,56 hodź ſkhad a ßo dopołdnja 10,53 hodź. khowa.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Tro miliſche a ſpodobniſche wjedro.**

*

Rosdźělenje rybow w ſkutku ſymſkeje pomozy 1935/36, w Budyſkim měſtnym wjedniſtwje.

Ryby ßu dóſchle!

Wſchitzy, kotrychž ſkutk ſymſkeje pomozy wothladuje kiž maju pſchipokaſaŕſke wupokaſy na ryby, móža ßebi ry

póndźelu 16. měrza 1936

w pſchedpiſanych wobkhodach wotewſacz.

Pomozy potrěbni, kotrychž rybowe pſchipokaſaŕſke wupokaſy ßu na prjedawſchi wobkhod rybowebo wikowaŕſ Libſcha wupiſane, njech ßwoje wupokaſy w ßlědowazym wobkhodomaj wotedadźa.

w raŕſchej měſtnej ſkupinje pola knjeſa pſchekupza S na Pauliſkej dráſy,

w połnóznej měſtnej ſkupinje pola knjeſa Gnauck, w bowym domje „Nordſee“ na Wchatej haßy.

Na rybawe pſchepokaſaŕſke wupokaſy, kiž ßo hacž póndźele wjeczora njewotedadźa, njemóže ßo poſdźiſ wjazy ryba ſadacz.

Skutk ſymſkeje pomozy němſkeho ludu 1935/36

Budyſke měſtne wjedniſtwo.

*

— **Sſerbſka Boža ßłužba w Drježdźanach.** Njedźel Laetare, 22. měrza t. l. popołdnju ¼4 hodźin budźe Kſchižnej zyrkwi w Drježdźanach jako ßerbſka Boža ßłuž ba, kotrejž ßo Bože wotkaſanje pſchiſamknje. Prědowan je knjes faraŕ Bójž ſ Budeſtez pſchewſał. Wſchitzy Drje dźanſzy a wokolni evangelſzy Sſerbja ßo na tutu Bo ßłužbu w ßwojej maczeŕnej rěczi najwutrobniſcho pſchepr ſcheja. Kopjeńka ſ kěrluſchemi ßu po ſwonczenym wo nju pſchi zyrkwinych durjach darmo doſtacz. Po Boži ßłužbje ſměja wſchitzy kemſcherjo ſkładnoſcz ßo ſ druhimi wopytarjemi ßerbſkeje Bożeje ßłužby k pěknej towarſ noſczi ſeńcz. Czitarjo Sſerbſkich Nowin chzyli ßwoſ ßerbſkich pſchiwuſnych a ſnatych w Drježdźanach na te ßerbſke kemſche ſ dopiſnizu kedźbnych ſczinicz.

Jank – musikant

Henryk Sienkiewicz.

Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

Na swět bě přišło kipre, słabe dźěćo. Kmótry při njedźelničnym łožu so zešedši wijachu z hłowami nad maćerju a nad dźěsćom. Kowarjowa Symankowa, kotraž bě ze wšěch najmudriša, khoru pokojeć poča.

„Zaswěću nad wamaj swjećenu swěčku“, dźeše wona. „Z wamaj je čas na prawdu Božu. Pósćelemy po knjeza. Njech waju wot hrěchow wotwjaza.“

„Haj — a hólčka dyrbimy hnydom wukřćić“, měnješe druha, „knjeza njedočaka.“

Tak prajicy zaswěći swěčku a potom wzawši dźěćo, wokrjepi jo z wodu: „Ja će křćiju w mjenje Boha Wótca a Syna a Ducha swjateho, a dawam ći mjeno Jan a nětko, křesćanska duša, dźi, z wotkelž sy přišla Hamjeń.“

Ale křesćanskej dušcy njechaše so nihdy wróćić, z wotkelž bě přišła, a wopušćić mizerne ćěło. Nawopak poča kopać z nóžkomaj tohole ćělka, štož móžeše a płakać, byrnjež tak słabje a tyšno, zo by sebi, kaž kmótry dźachu, myslił, zo je to kočatko abo što.

Pósłachu po knjeza. Přijědźe. Dokonja swoje, wotjědźe: khorej bu lěpje. Za tydźeń dźěše na dźěło. Hólčk lědma wotdychowaše, hač jemu w štwórtym lěće nalěto kokula khorosć wukuka. Tuž też to so zhraba a Jan dočaka tak někak strowy dźesate lěto.

Suchi, wusmahnjeny wšak bě přeco, z nadutym brjuchom a zapadnjenymaj licomaj. Włosy měješe na žołć, skoro běłe, spadowace na jasnej, zwjeřcha stojacej wóčcy, zhladowacej na swět, kaž byštej so zapušćałej do njesměrneje zdalenosće. W zymje sydaše za kachlemi a zymu mrějo z ćicha popłakowaše, z časami też z hłodom; přetož mać njeměješe što złožić ani do kachli ani do hornca.

W lěću khodźeše w košuli a w słomjanym kłobucy, pod kotrehož roztorhanej kromu won kukaše, kaž ptačk, hłójčku wuzběhujo.

Mać, khuda podružnica, žiwješe so dźeń wote dnja, kaž łastojčka pod cuzej třěchu. Snadź jeho też lubowaše po swojim wašnju. Dosć často pak jeho też biješe a njemjenowaše jeho, khiba přeměnka. We wosmym lěće hižo paseše skót, abo khodźeše, hdyž doma njebě něšto jěsć, do hribow do lěsa. Zo jeho tam žadyn wjełk njezežra, bě miłosć Boža.

Bě to pachoł jara njerozwity a, kaž wjesne dźěći, měješe, hdyž z někim rěčeše, porst w hubje. Ludźo njelubjachu sebi ani, zo jeho mać wukubłuje, a hišće mjenje, zo změje z njeho wjeselo, přetož też do dźěła njebě nikajki. Njewědźachu, z wotkel bě so to tajki wulahnył, ale na jenu wěc jenož bě wón dźiwi, na piskanje. Wšudźe też hudźbu słyšeše. Hdyž bě jenož trochu zrostł, hižo na ničo druhe njemysleše. Stawaše so, zo za skotom do lěsa abo z horncom do jahodow so wróći prajo: „Maći, tam pak w lěsu hercy hraja!“

Mać by potom wotmołwiła: „Zahraju ći — jenož so njeboj!“

To też z časami hólcej z łopatu wokoło wuši zapiska. Pachoł wrěšćeše, lubješe, zo hižo njebudźe, a tola mysleše, zo tam w lěsu štó hraje . . . Štó też to? Njewědźeše. Khójny, buki, brězy, ptački — wšitko sama hudźba za jeho wucho — cyły hłuboki lěs.

Wothłós też . . . Na polu hraješe jemu kóžda trawička, w zahrodcy za khěžku šćebotachu wroble, hač so wišnje třasechu. Z wječora słuchaše na wšě hłosy, z kotrymiž kraj a wjeska rži a hdyž jeho do dźěła zahnachu, zo by hnój rozkidował, hraješe jemu samón wichor we widłach.

Tak jeho raz šosař wuhlada, kak tam stoješe ze šešerjacymi włosami a na wětr we widłach słuchaše . . . Wuhlada: a wotpasawši rjemjeń, da jemu dobr wopomnjeńku. Ale što to pomhaše!

Ludźo jemu narjeknychu: „Jank — musikant!“ Nalěto ćěkaše Jank z domu a wjerćeše sebi piščałki při rěcy. W nocy, hdyž žaby počachu rjechtać, pocpule na łukach wołać, šwjerće po rosy bručeć, hdyž honače za płotami spěwachu, to wón spać njemóžeše, jeno słuchaše, a Bóh sam to jeno wě, kajku wón w tym hudźbu słyšeše . . . Ke mši jeho mać njemóžeše sobu brać, přetož hdyž jeno zaržachu piščele abo zaspěwachu ze słódkim hłosom, to so dźěsću wóčcy začmiwaštej, hladaštej, kaž byštej hižo njeby z toho swěta.

Nócny, khodźeše w nocy po wsy, a, zo by wusnył, hwězdy na njebju ličo abo z psami so z ći rozmołwjejo,, widźeše na wjacy razow Janka w bě košulcy, kak so pó ćmje mjelčo ke korčmje suwa Tola do korčmy pachoł njekhodźeše, jenož př korčmu. Tam so k muri tuleše a słuchaše. Lu serbski rejowachu. Hdys a hdys někajki kha z rukomaj zapłaca a zawoła: „Juch!“ Słyšeć bě d škórnjow, pak zaso ćeńke hłosy holčatow. Hu spěwachu ćiše: Staraj budźemoj, šěraj budźemoj ženje wjacy rejwać njebudźemoj. Wokna so sw ćachu, a zdawaše so, zo kóžda hrjada w korčmje t poce, spěwa a hraje sobu, a Jank słuchaše . . .

Što by za to dał, hdy by tajke huslički měł, će hrajace: „Staraj budźemoj, šěraj budźemoj, že wjacy rejwać njebudźemoj!“ Tajke spěwace sćički! Ale, z wotkel je dóstać? Hdźe tajke dźěła Hdy bychu jemu z najmjeńša dowolili, něšto taj byrnjež raz jeno, do rukow wzać!

Ale hdźe też to! Smědźeše słuchać a słuchaše z wjetša, doniž nócny jemu za khribjetom n zamórča:

„Njepóńdźeš ty domoj, hepjelo?“

(Pokračowanje sćěhuje.)

Jutſje němſki miniſter dr. Hans Frank w Budyſchinje rěczi.

We wojeŕſkej ſwuczowaŕni pěſchkowſkich kaſarnow pſchi ...ej drósy w Budyſchinje ßo jutſje wutoru 17. měrza ... we 8 hodź. wobydleŕſtwo Budyſchina a wokoliny ..., ſo by ßo na wulkej wólbnej manifeſtaziji wobdźě... na kotrejž němſki miniſter dr. Hans Frank wo wjed... ...wej politizy porěczi. Miniſter ſtronjan dr. Frank je ...wiſnik a je wjednika a jeho najbližſchich ßobudźěłacze... w cžaßu wojowanja pſchezo ſaßo pſched ßudami ſaſtu... Dr. Hans Frank je ßo hakle njedawno ſe ßwojeho ...owanja do Pólſkeje wrócził a hižo ſaßo ſa wjednika ... wólbnym wojowanju dźěła. Wón je wjednikowy po... ...any ßobuwojowaŕ ſa ßwobodu a prawo němſkeho luda ... ßwěcže.

*

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi pjatkownym czehnje- ...u 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (11. dźeń) ... dobycze wo 5000 hr. na cžißla 97 473, 57 027, ...022, 127 652; dobycze wo 3000 hr. na cžißla 10 063, ...391, 65 803, 69 353, 74 131, 130 007, 144 926, ...208, 155 218; dobycze wo 2000 hr. na cžißla 8579, ...357, 34 356, 34 660, 61 092, 65 018, 65 855, 88 764, ...889, 108 334, 114 469, 115 497, 121 578, 122 972, ...724; dobycze wo 1000 hr. na cžißla 8600, 18 482, ...112, 33 404, 33 844, 44 302, 45 334, 55 244, 55 652, ..., 58 275, 68 673, 75 807, 79 660, 81 485, 81 910, ...973, 94 627, 102 462, 105 718, 109 112, 114 698, 114 795, 116 421, 130 172, 151 043, 154 573.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßobotniſchim czeh- njeńju 5. rjadownje 208. krajneje lotterije (12. dźeń) pa- ... dobycze wo 30 000 hr. na cžißło 91 713; dobycze wo 3000 hr. na cžißla 1712, 6638, 20 035, 30 233, 33 217, ...638, 130 215, 132 425, 155 814; dobycze wo 2000 hr. na cžißla 41 348, 57 420, 81 485, 90 294, 99 913, 117 065, 122 140, 129 350, 149 813, 152 656; dobycze wo 1000 hr. na cžißla 2268; 24 42, 7691, 14 239, 16 635, 21 118, 31 356, 34 672, 36 796, 37 841, 45 183, 49 985, 50 613, 52 378, 53 114, 53 581, 55 114, 65 971, 67 666, 72 029, 77 881, 118 491, 127 047, 127 608, 129 607, 142 839, 144 516, 156 022, 156 291.

— **Jěſdne kolo ßo kradlo.** 11. měrza popołdnju je ßo ... dwora ležownoſcže na Kějorſkej drósy cžißło 2 mužaze jěſdne kolo ſnamki „Brennabor" ſ cžißłom 1 601 192 ...kradło. Kolo měješche czorne kroßna ſ jaßnomódrymi ...mužkami, jendźelſke ſachromjenjene wodźidło, czornej ...ſchimadle, žołte ßwjena ſ czornymi ßmužkami, pedalej ſ gummijom, czornej blótoſchkitakaj ſ jaßnomódrymi ßmuž- kami, pſchiprawa ſa elektriſke wobßwětlenje ſnamki „Rad- ſonne", Torpedaſki ßamoběh, czornej ballonowej wobruczi. ...wězowne ſdźělenja wo kradnjenym kole proßy kri- minalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim ...dźe, telefon 2802.

Z Khelna. W našej wsy so naš wjesny hat z kru- ...j murju wusadźa. Někotři dźěłaćerjo z tym krótki ... dźěło namakaja.

S **Pomorz.** Gmejnſka ſhromadźiſna wobſamkny, ſo ...aja ßo we wßy dróhi wobßwětlicz. S tym ßo dawne ...cže wobydlerjow dopjelni. Pſchiſwoliło je ßo 5 ...cow, pjate palachu ßo ßwěczy prěni ras.

S **Luſka** pola Pomorz. K wſchěm rjanoſczam naſcheje Lužiſy ßo tež tudyſche hrodźiſchczo liczi. Na nim ßo młodźina ſ zyłeje wokoliny rady ſkhadźuje. Je ſ liſczownymi ...tomami połnje wobßadźana. Pod dwěmaj móznymaj ...bomaj je pohrjebniſchczo ßwójby hrabje ſ Breßlera, ...otryž kubło we Luſku hacž do lěta 1935 wobßedźeſche. Nimo toho je tam tež ſtara roswalina, wo kotrejež po- ...dźe je mało ſnate. Mała rěczka ßo pſches ſkaliſka ...bo-wa a ßubi ßo w hacže pſchi hrodźiſchczu. Baron ſ Tettenborn je ſbytkne kubło kupił a dawá něſto ſchto- ...wy na hrodźiſchczu pabicz, ſchtož ßo jara wobžaruje.

S **L'chanja.** Sserbſke towaŕſtwo „Sernicžka" wotmě ...ſchtwórtk wjeczor ßwoju ſhromadźiſnu pola Teurichez w Huczinje. Shromdaziſna wotewri ßo ſ narodnej hym- nu. Knjes pſchedßyda poda ſawodnje krótku roſprawu wo dźěławoſczi towaŕſtwa wot jeha ſałoženja lěta 1925 hacž do dźenßniſchich dnjow, kak je towaŕſtwo wotmě- ...o dobre a ſł czaßy pſchětrało. Pſchednjeßechu ßo baß- ...e Cžiſchinſkeho, Schewczika a druhe. Wobwěnzowach- ...y dnjowy porjad ſ wjeßełymi ſpěwami. Pokładnik po- ...pſchijomnu roſprawu wo finanzach. Dirigent knjes ... Jenka poda roſprawu wo ſpěwnym dźěle towaŕ- ...wa. Wón ßlubi dalſchu ßwěru a ſ wjeßełom wuſna, ſo ... to ſa njeho najrjeńſche hodźinki wob tydźeń, kotrež ... ßrjedźiſnje towaŕſchow pſcheživi. To ßame wſchitzy ...ſłuwamy. Towaŕſtwo ßo k. Jenzy ſaj prózniwe dźěło ... ſaſchłym lěcže ſ wunjeßenjom tſikrócżneje ßławy po- ...łowa. Potom wolachmy. Pſchi tym ſwjetſcha kóždy ... ßwoje dotalne funkzije doſta, ſ wuwiaczom měſto- ...dßydy (je to něſto k. Jan Worjech a ſapißowaŕ hu ... Krawz ſ Lemiſchowa). Hdyž běſche wobkhodny dźěł ...ony, poda nam k. Jenka rjany a jara ſajimawy ...dnoſchk wo ßerbſkich pſchibohach. S jeho pſchednoſch- ...pajſche ta ßamßna luboſcž k ßerbſkemu narodej, kaž ... to ſ jeho ſpěwami ſdawna ßem ſwuczeni. Potom ...achmy hiſchcže dołho we wjeßełej bjeßadźe hroma- ... a ſpěwachmy naſche něłne ludowe ſpěwy, kotrež běch- ... w ſaſchłym lěcže woßebje nawuknyli.

S **Minakała.** Sſrjedu 11. t. m. wotmě w januaru ...łožene NS-žónſtwo ſa Minakał ßwoju prěnju měßacž- ...ſhromadźiſnu pola Kalichez. Po poſtrowjazych ßło- ...ch wjednizy knjeni Fiſcherowej a po woſſewjenju ...dalſkich dokhodow roſpominachu ßo hoſpodaŕſke pra- ...enja a potom ßo žiwa ſabawa pſchiſamkny.

Z Rožanta. (Nowy wjesnjanosta.) Zańdźeny štwórtk ... naš nowy wjesnjanosta k. Jurk do swojeho za- ...stwa zapokazany. Dołho, nimale połdra lěta, bě ...tno wjesnjanosty wuprózdnjene. Knjez Jurij Ei- ..., kiž na wšě 14 lět tuto wažne zastojnstwo ze wšej swěru zastawaše, loni we wulkim róžku wumrě. Jeho hač do pomjenowanja k. Klimant zastupowaše. Nowy wjesnjanosta je zdobom wjesny burski wjednik a po cyłych Delanach znaty jako přikładny serbski bur. Bóh dał, zo by knjez Jurk prawje dołho tu zbožownje skutkował!

S **Jawory.** (Worakawſtwo.) Tu w lěßu pſchipra- wjeny hońtwjeŕſki ſtoł hońtwjeŕſkeho najenka je ßo w tutych dnjach, hdyž bě ßo horni dźěl ſ wohnjom ſnicžił, powalił. Polizija ſa worakawzami ßlědźi. Pſchi tym je něſchto woßobow pſchi dźěle bycž dyrbjało, ſo bychu mohli ſ grotowym powjaſom ſchkitany twar powalicž.

S **Kułowa.** (Woßedźenje gmejnſkich radnych.) We hoſpodaŕſkim planje ſa lěto 1936 poſtajichu ßo zyłkowe dokhody na 146 246 01 hriwnow, ſhromadne wudawki na 178 178,78 hriwnow. Swoſtawa potajkim njedoſtatk 31 [illegible] hriwnow. Hacž runjež ma ßo 3723 hriwnow na wokrjeßnych wudawkach wudacž, móžeſche ßo etat porno loniſchemu lětu wo 42 571,92 hr. na wudawkach ſnižicž. Na dawkowych pſchirażkach ßo ßamßne ßadźby kaž loni ſběraja, a to 340 proz. k ležownoſtnemu dawkej I, 206 proz. k ležownoſtnemu dawkej II, 560 proz. rjemjeßlniſkeho dawka ſ wunoſchka, 1200 proz. ſ rjemjeßlniſkeho dawka ſ kapitala, 500 proz. k měſchczanſkemu dawkej.

S **Wujeſda** pola Lubija. W naſchej ſchuli wuſtajichu ßo tu wczera nejdźelu ruczne dźěła holzow a ryßowanſke dźěła zyłeje młodźiny. Wobydleŕſtwo tutu wuſtajeńzu pilnje wopytowaſche. A wuſtajene dźěła ßo wſchěm jara ſpodobachu.

S **Bucža.** (Ssamopaſchnik.) W nozy wot ßrjedy k ſchtwórtkej je njedocžink naſchu wjeß wopytał a ßo w pſchez... ſwonkſczach do hródźow ſadoby, ſkót wotwjaſa ... Nimo teho ßo dwójzy ſadoby a to pola hoſczenzarja Wenigera, hdźež něſchto połcža a zigary pokradny. Haczrunjež bě tam wjele połcža a kołbaßy po ßwinjorězanju, je ßebi tola jenož mało ßobukaſał.

S **Čorneho Kholmza.** We wjeßnej burſkej ſhromadźiſnje, kotraž bě derje wopytana, wjednik wjeczora wo wukonach a ſaměrach nazionalſozialiſtiſkeje agrarneje politiki a wo ſtarogermanſkej burſkej kulturje rěczeſche. Pſchednoſchki ßo ſe ßwětłowobraſami parjeńſchichu. Na to ßo wo płahowanju lenu a wo wažnoſczi powjetſchenja płahowanja rěczeſche.

S **Klětneho.** (Wyßoka ſtaroba.) 15. měrza woßwjeczi w ßußodnej Woleſchnizy wumjeńkaŕka Marja Rjelzyna po cžěle a duchu ſtrowa ßwoje 77. narodniny. Pſched někotrymi lětami jubilarka ſe ßwojim mandźelſkim Matejom Rjelku ſłoty kwaß. Rjelkez mandźelſkej ſtaj wyßokocžeſczenej woßebje w zyłej wokolinje.

S **Klětneho.** Hońtwinſke ſbožo. Reděrowy hajnik Jankowiſky w Tureji je w ſaſchłym tydźenju 17 liſchkow ſatſělił.

Tak ßo natwar ſapocža.

Wjednik jako prěni łopacž pſchi ſapoczenju twara ſtatnych autowych dróhow 23. ſeptembra 1933 w Frankobrodźe n. M. ſaſtaji. Dźenßa ßo 1848 kilometrow twari, 3 460 kilometrow je ſa twar wußwobodźenych a dalſchich 1 580 kilometrow je pſchihotowanych, 119 kilometrow je dotwarjenych. To je hobrſke dźěło, kotrež w ſtawiſnach nima runjecža. Weltbild, M.

Našim spěwarjam

Mamy woprawdźe hobrske pokłady w našich spěwach. Wulki dźěl je so do spěwnikow zhromadźił. Někotre spěwy su tež jenotliwje k dóstaću. Njech tute wulkotne wupłody serbskeho ducha njetłaja na łubjach Serbskeho Domu, ale njech su žiwe w serbskich domach a wutrobach!

Hlejće zapis spěwow a spěwnikow:

Chor a solo ze serbskeho requija wot K. A. Kocora	10 pj.
Tamburica z cunim hłosom wot dr. J. Pilka	5 pj.
Sapaŕ wot B. Krawca	5 pj.
Šěsć spěwow serbskich za sopr. a solo w. K. A. Kocora	0.50
Wěnc narodnych spěwow, hornjo- a delnjołužiskich wot K. A. Kocora	1.—
Pisně Łužiskoserbske wot Lud. Kuby	1.—
Naše spěwy I, Serbski spěwnik za šule	0.60
Naše spěwy II, Serbski spěwnik za šule	0.90
Towaŕšny spěwnik, 4. wudaće	1.50
Spěwy za serbske šule wot K. E. Pjekarja	0.10
Styrihłósne mužske chory (36 hł.) wot K. A. Kocora	0.80
Zerja, 25 serbskich narodnych hłosow, wot B. Krawca	0.75
Wulka lubosć 30 serbskich spěwow, za měšany khór wot B. Krawca	0,75
Dobry wječor, 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosow wot dr. Pilka	1.—
Skowrončk ze serbskich honow, nowe spěwy za měšany mužski a žónski khór wot B. Krawca	1.—
Słónčne pruhi, zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske khóry wot B. Krawca	1.50
Duchowny ludowy spěw, 80 čisłow wot M. Urbana	0.75

Za přećelow našeho ludoweho spěwa a ludoweje hudźby:

Nowa zběrka **Melodije k hornjołužiskim pěsnjam** zhromadźił Lud. Kuba	2.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni I zhromadźił A. Cerny	1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni II wot A. Cerny	1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni III wot A. Černy	1.—
Píseń Srbů Lužických, napisał Ludwig Kuba	0.40
Slovanstwo ve svých spěvech, Písně lužické, IV. dźěle	4.—

Za našich rejwarjow:

Serbske ludowe reje, 15 serbskich ludowych rejow wot B. Krawca	2.20
Neue Sachsenklänge wot B. Krawca	3.—

Wšitke tute spěwy móža so w Serbskej knihaŕni w Budyšinje kupić

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Duĉman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 pł.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu 16. měrza 1936.

Barlinſka burſa 14. měrza 1936. Hacž runje, kaž ßo hinak wocžakowacž njedaſche, na kónzu tydźenja wobkhod wjetſchich rosměrow njeměješche, tola ßo hižo pjatk naſtate polěpſchenje pokaſowaſche. Na wſchelakich polach akzijowych wikow ßo nowe poſtupy cžinjachu. Nimo měrniſcheho poßudźowanja ßwonkownopolitiſkeho položenja, pſchi kotrymž ßo hiſchcže pſchewinjomne czeže na žadyn pad njepſchewidźa, ſamechu wſchelake powěſcže ſ němſkeho hoſpodaŕſtwa tola ſaſim ßbudźicž. Woßebje wobkedźbowanja hódne je wotſamknjenje Opelowych pſchedewſaczow, kotrež ſe ßwaſimi wubjernymi liczbami ßamo najwjetſche wocżakowanja pſchetrjechu. Wuwicže kurſow pſchewjedźe ßo pſchi małych nakupjenjach a wotpſchedaczach, tak ſo zyle jednotna cžara njebě ſpóſnacž. S wjetſcheho dźěła pak kurſy ſkerje dobywachu. Na rentowych wikach běſche cžicho.

Dźenßniſche ſkótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihna ße: 364 howjadow a ta 81 wołow, 87 byków, 163 kruwow, 33 jałoſzow, dale hiſchcže 975 cželatow, 793 wowzow a 2595 ßwini. Pola howjaſeho ſkotu bě wobkhod žiwy a wſchón ſkót ßo ſa poſtajene płacžiſny roſpſcheda. Tež pola cželatow bě wobkhod trochu žiwiſchi, hacž minjeny tydźeń a płacžiſny ßo ſłożo [illegible]. Družiny pak ßu něſchto [illegible] hacž ſańdźeny tydźeń. Wowzy měјachu ßrěni wobkhod ſa dotalne płacžiſny. Pſchihnate ßwinje ße ſa poſtajene kruje płacžiſny roſdźělichu.

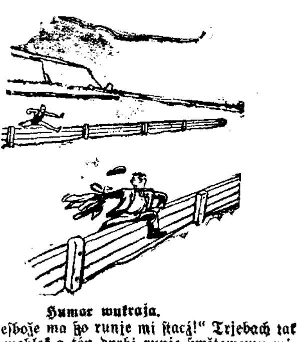

Humor wukraja.

„Tajke njeſboże ma ßo runje mi ſtacž!" Trjebach tak nuſnje nowy woblek a tón dyrbi runje ßwětowemu miſchtrej w pſcheſkakanju ſadźěwkow ßłuſchecž.

Hospodaŕski kućik

Rozwučowace drobnosće

Sy-li sebi **staw wopalił**, roztołč drjewowe wuhlo, nasypaj proch na čistu łapku a wobwij wopaleńcu z wuhlom. Wuhlo zadźěwa jědmjenju, nasrěba włohu, kotraž so z pucherja ćehnje a wostanje na ranje hač same njewotpadnje.

Pěski njesmědźa so wužo worać hač je trjeba; tež je tu trěbniše hač dyžli w hlinach, zo so na poworany zahon walka pušći, wětr zežerje hewak włohu z brózdy. Dale je ważne: zo so wšě pola w pěskach w nazymje k sywej přihotuja, a so z woranjom nalětna włoha njekazy. Hnój móže w nalěću so zaworać, ale nic hłuboko. Humusa dla radźa, zo so w pěskach pola ze zelenym zaworaja: z lupinu, rapsom, hrochom, wočku abo wšelakej měšeńcu. Pěskowe polo njesmě zworane a njewobsyte dołho na słóncu stać, ale žada za khłódkom.

Konjacy grat ćeŕpi jara z tym, zo so z wodu myje, koža so łama a kóń so wobćišći. Tomu snadnje z tym zadźěwaš, zo lany wolij z mydłom (kóždeho połojcu) na wohnju zeškrěješ a z nastatej žałbu konjacy grat mazaš. Wospjetuješ-li to, khowa so grat derje, njewobodrěje skoćo a z wjedrom nješkoduje.

Rolu wobohaćeja wšě mjetelowe rostliny: dźěćele, buny, wočki, hroch, lupiny. Nic jenož w pěskach, tež w hlinach činja swoju słužbu, dokelž rolu z dusykami a ammoniakom wobohaćeja, kotrejž z powětra srěbaju.

Radio

Wutoru 17. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły ranſchi konzert. 15,30 taczele. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 18,40 taczele. 19 ßwjatok (taczele). 20,10 rejwanſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 njeßeły ranſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 1[illegible],45 ſa bura. 16 taczele. 17,10 taczele. 20,10 rejwanſka hudźba.

Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,25 legenda wo ßlepej Jolanczе. Frankfurt: 20,10 ſabawny konzert. Mnichow: 20,10 ſ Verdijowych operow. Win: 20 awſtriſke hłoßy. Praha: 19,00 wojerſka hudźba. Budapeſt: 20,35 2. a 3. wuſtup opery „Sšměrkanje bohow.“

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske kemše w Křižnej cyrkwi so zaso wotměwaju njedźelu Lätare“, 22. měrca, popołdnju ¼4 hodź. Wšitkich Drježdźanskich Serbow wutrobnje přeprošamy, też na towaŕšne zeńdźenje po kemšach w „Johanneshofje“.

Lipsk. Serbske blido. Přichodne skhadźowanje wotměje so wutorn, 17. měrca, wječor we 8 hodź. we „Halštrowskim hrodźe“ (Elsterburg) na róžku Frankfurtskeje a Halštrowskeje dróhi. Je to jeničke skhadźowanje w tutym měsacu. Tehodla so bohateho wopyta nadźija a wšitkich Lipsčanskich Serbow wočakuje starši.

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišće njejsu přinošk na 1935 na našeho pokładnika k. Simona w Serbskim Domje wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by so to stajnej porjadnje stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Se **Zitawy.** (Pſchi czěło'wuczowanju ſnjeſbožił.) W Hörnizy pola Zitawy ſnjeſboži ßrjedu pop. 14 lětny ßyn Herbert ſahrodnika Neumanna pſchi czěłoſwuczowanju. Pſchi ſkoku pſches konja tak njeſbožownje padźe, ſo bě na měſcze morwy. Sawołany lěkar ſwěſczi, ſo bě ßebi nop puknył.

S **Drježdźan.** Hiſchcze žaneho ßlěda ſa Helgu Eichlerez. Wſchě ßlědźenja ſa Helgu Eichlerez, wot 14. februara ſhubjenej, ßu dotal bjeswuſpěſchne byłe, haczrunjež kriminalna polizija wſcho czinjeſche, ſo by ßwětło do tuteje naležnoſcze pſchinjeßła. Sjawnoſcź ßo tehorunja ſ tutej naležnoſczu ſaběraſche, kaž lědy hdy w druhim kriminalnym pſchipadźe. Pſches 500 wobſkóržbow bě ßo ſapodało. Haczrunjež ßo tež najmjenſchi połas podrobnje pruhowaſche, bě tola wſcho podarmo. Někto je kriminalny hamt w jenym wukładnym woknje na Praẑkej dr[illegible] [illegible] [illegible], kotraž je draſtu [illegible] czena, ka[illegible] [illegible] holczka na dnju ſhubjenja [illegible] ſche. Tež pow[illegible] [illegible] ras dźěſcza a wurěſ[illegible] weho plana, ſ kotrehož je widźecź, hdźe je ßo [illegible] poßledk widźało, je tam widźecź. Sa wuſaßenje [illegible] teho pſchipada je ßo, kaž je ſnate, 1000 hr. myta [illegible] jiło.

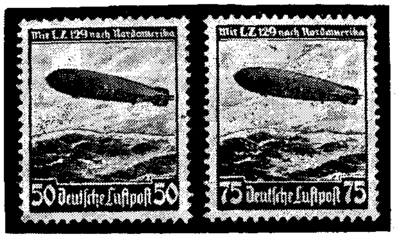

Nowe ſnamki powětroweje póſty ſ zeppelinom. Dźiwajo na bliſku jěſbu „LZ“ do połnózneje Ameriki, wudawa němſka ſtatna póſta tutej dwě ſnamzy powětroweje póſty. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Směški

Sswěrny ſtražnik. Jan: „Motſo, k czemu je tale be ſkowana budka w knježim kale?“ — Mots: „J nó, ta nutska ſtražnik ſpi, hdyž w nozy kak ſtražuje.“

*

Wobkhad we wulkim měſcze. Horak khwata ſe ſpěſchnej kroczelu po haßy. „Nó nó, pěſchi? Czehodla niz ſ woſom?“ — „Ně, dźenßa mam nuſne!“

*

Wopak ſroſumił. Touriſta, wjeczor pſchiſchedſchi pſchepjelnjeneho wjeßneho hoſczenza: „Macze ſa mnje hiſchcze někajki walczk ßyna?“ — „Korczmar: „Ow něſchto ſymneho narěſka tu hiſchcze je!“

*

Khłóſchczeniki. Maŕka bě njepoßłuſchna była. Macź wrě ju pokhłoſtajo do wjelba. Maŕka na to hladajo ßo: „Rjeknu wam, hdy chzu ſaßo won!“

*

Hdyž budźe na to czaß. Knjes Piczolka bě ßo napił. Steji ßam na haßy a czaka na nadróſnu zeleſnizu. Skóncznje ßo jeneho pólzaja wopraſcha: „Hdy dha jědźe ſkóncznje nadróſna zeleſniza?“ — „Potom“, prajeſche pólzaj, hdyž budźa tu kolije położene.“

*

Schto jenož czinicź? „Ow, tute grawocziwe drěnje!“ ſkorźi Bětka. — „Hdźe dha to tczi?“ praſcha ßo Polak ßobużelnje. — „Ach, wſchudźe, ras du ſ prawej noh k lěkarjej, ras ſ lěwej.“

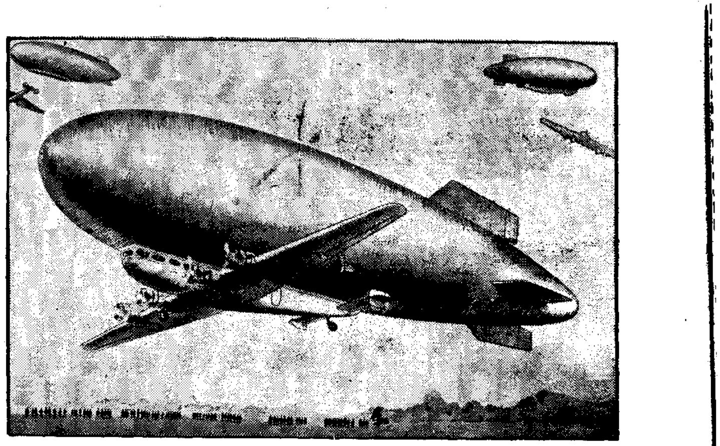

Sažny haprlejſki žort?
W Amerizy ma ßo někto twar kombinowaneho lětadła ſ powětrowej łódźu ſa wójſko ſhotowicź, kotrež ſ lěp nami powětroweje łódźe ſjednoczá. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Kajkiž je wusyw tajke su žně

Tehodla wozjew twoje dobre symjenja,
kiž maš na předań, z nawěštkom w

Serbskich Nowinach

Rjane serbske

křćeńske lisćiki

serbske

zbožopřejace khartki

za wšě přiležnosće su na předań

w Serbskim knihikupstwje

w Budyšinje, w Serbskim Domje

Serbske a němske

SPĚWAŔSKE

jednoreho a też najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we

Serbskej kniharni

w Budyšinje w Serbskim Domje

Nyšpory
za póstny čas
10 pj.
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Za jutr.
jěcharjow
rjane banty
rjane židź. banty
rukajcy
sekle za khorhoje
Schaaf

Paul Brosske tyš [illegible] mištr na Nowoselscej dr. 7 [illegible] poskića swój sklad hotowych kašćow

Přiłoha k čisłu 64

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 16. měrca 1936

Hłowna zhromadźizna Domowiny

Domowina běše na njedźelu 15. nalětnika popołdnju w 3 hodźinach serbske towarstwa, swojich dowěrnikow a swoje sobustawy na swoju lětušu hłownu zhromadźiznu do zale Serbskeho Domu zwołała. Zhromadźizna běše zawrjena, potajkim jenož sobustawam přistupna, kaž to wjednik Domowiny Pawoł Nedo při wotrwjeńskich słowach rozjasni. Hačrunjež wjedro wčera runje wosebje k pućowanju njewabješe, běše so mnoho Serbow a Serbowkow zešło, zo zala Serbskeho Domu lědma wšitkim městna poskići. Za kak wažne so Domowina a jeje prócowanja mjez serbskim ludom pohódnoćeja, tež z toho spóznajemy, zo so mnozy samo dalokich pućow z Pruskeje, haj samo z Błótow, na kolesach njeběchu bojeli. Přirunajo ze zhromadźiznami w prjedawšich lětach dyrbi so wuznać, zo je w dźensnišim času zajim Serbow za swoje ludstwo wjetši a sylniši. Pod nětčišim wjednistwom serbskeho luda je nowa rozsudnosć do hižo khětro šěrokich worštow serbskeho luda začahnyła. Tež serbski lud wotuća a so na swoje narodne kubła dopomnja w nětčišim času wulkeho přetworjenja na swěće.

Zahoriće naša narodna hymna „Rjana Łužica“ po zalu zašumi. Anton **Nawka** z mócnym zapalom Ćišinskeho baseń „Łužicy“ přednjese.

Wjednik Domowiny **P. Nedo** smědźiše hłownu zhromadźiznu ze słowami wosebiteje radosće nad tak bohatym wopytom wotewrić. Dokelž hłowna zhromadźizna runje do politiscy rozsudneho časa padźe, hdyž stejimy krótko před wólbami do němskeho sejma, wjednik Domowiny stejišćo serbskeho luda ze słowami wujasni, zo so Serbja k zaměram wjednika a kanclera wupraja. Hačrunjež njeje z nadawkom Domowiny politiku wjesć, wona tola wočakuje, zo kóždy staw serbskeho luda a kóždy sobustaw Domowiny swoju stačansku winowatosć dopjelni, kaž su so Serbja w rozsudnych khwilach stajnje zastajili za wótcny kraj. Z tajkeho zadźerženja so Serbam prawo dawa, so tež wo swoje narodne naležnosće starać. Wjednik na khutny wobłuk zhromadźizny pokaza, kiž čas sobu přinjese.

Rozprawa předsydstwa a wubjerka

Hdyž běše wjedniko Domowiny dnjowy porjad wozjewił, wón swoju **rozprawu na lěto 1935 poda.** Wo swojim nadawku rjekny, zo je jón jako zastupjeř a tołmačeř narodnje sebjewědomych Serbow zastupował, zo je pola susodow a wyšnosćow spytal zrozumjenja za naše połoženje zbudźić a zo je so starał za zdźerženje a wukhwanje našeho naroda.

Dokelž dźěło lěta 1935 hišće běži, njebčše wjednikej Domowiny móžno, doskónčny rozsud wo nim wozjewić. Pornjo lětu 1934, kiž běše lěto wjesełeho a dobyćeřskeho dźěła, wón zańdeźne lěto jako lěto ćežkeje roboty woznamjenješe a wo nowym wětře rěčeše, kiž je so we wšělakich podawkach začuwał. We zwisku z tutym přispomjenjom wjednik Domowiny rezoluciju přečita, kiž běše so na zhromadźiznje we Radworju wobzamkła.

Dźěło zańdźeneho lěta při napinanju wšěch mocow pokračowacemu dźěłu na zakladnych murjach Domowiny płaćeše. Wjednik Domowiny z radosću wuzna, zo Domowina dźensa w Serbach hižo njeje wjacy jenož někajke towarstwo, jeje mjeno, ideja a zaměr su znate w Serbach, zo mnozy puć do serbskeho cyłka namakaju. Dobychmy so z ideju tež do pruskeje Łužicy, kaž stej na přikład Wojerowski zlět a studentske lěhwo we Łazu dopokazałej. Serbski koncert nazymu w Krónje je měł wjele sylniši wopyt hač koncerty posledních lět.

Dźěło je so w tutym lěće tež w župach pilnje dokonjało, tež wjesne skupiny so čile hibaju. Wězo stejimy tu hišće w započatku, ale dźěła su wuspěšne a wěste. **Domowina ej mjez Serbami hižo znata a nahladna**, wo njej wědźa, zo so tam sprawnje a z česću dźěła. **Tak je wuslědk dźěła tutoho lěta nutřkowne skrućenje.** Wjednik Domowiny na kóncu swojeje rozprawy wuzběhny, **zo lud Domowinu znaje a so k njej dźerži. Domowina tak ma prawo, w mjenje Serbow rěčeć.**

*

Zarjadnik Domowiny **P. Krječmař** we swojej rozprawje najprjedy na samostatne dźěła župow pokaza. Wjednistwo je do luda šło a wuspěch toho je, zo dźensa serbske towarstwa zakładnje dźěłaju po přikazni Domowiny, zo kóždy sobustaw wě, što Domowina je a što wona chce. Rozprawjeř na hobrske dźěło spomni, kiž je wjednistwo Domowiny při postajenjach měłoł wukonjeć.

Zarjadnik Domowiny potom zenotliwe předewzaća naspomni a pohódnosći. W měrcu je so nowinařska propaganda přewjedła. Jutry je so pokazało, kak maju so jutry prawje serbski swjećić. W meji je so wabjaca akcija Domowiny z dobrym wuspěchom přewjedła. W dopominanje Terelina Měta w Róžeńće, studentske lěhwo we Łazu, zlět we Wojerecach, koncert w Krónje z nazymskej zhromadźiznu Domowiny atd. su dopokazy systematiskeho dźěła mjez serbskim ludom. Nimo toho je so hišće wjele druheho dźěła dokonjało. Rozprawjeř so wjednikej Domowiny a tež druhim narodnym dźěłaćerjam a pomocnikam za naloženu prócu dźakowaše.

*

Pokładnik Domowiny Arnošt **Simon** rozprawješe, kak je so w Domowinje pjenježnje z najwjetšej zlutniwosću dźěłało. Wězo je tomu było wjele dobrowólnych pomocnikow trěbnych, kotřiž bjez zapłaćenja Domowinu z dźěłom podpjerachu. Jim wšitkim słuša wutrobny dźak. Kaž słyšachmy, je so bilanca z dobytkom wotzamkła. W mjenje pruhowarjow pokładnje dr. **Cyž** dobre dźěło a dobry financny porjad khwaleše a namjetowaše, zo by so wotličenje skhwaliło a so pokładnik, kiž sebi połnu khwalbu zasłuži, wuswobodźił.

Wo posmjertnej pokładni — nětko podpjeracej pokładni — Domowinz zarjadnik P. Krječmař nadrobnišo rozprawješe. Wón naspomni nadrobniše wo jeje założenju před 10 lětami, jeje wuwiću a přeorganizowanju. Do pokadnje je tež ličba nowych sobustawow přistupiła. Přistupić móže wězo jenož sobustawy Domowiny. Wjednik Domowiny přispomni, zo pokładnja dospołnje na strowymaj nohomaj steji. Wona pak ma so hišće přepruhować, čehoždla so we zhromadźiznje hišće njeskhawli. Zarjadnik Krječmař wosebje při připowědźenjach k swědomitemu wupjelnjenju formularow napominaše, zo bychu pozdźišo so njelube sćěhwki wobešle.

Rozprawy jenotliwych župow

Wo nawječornej župje so njemóžeše rozprawa podać, dokelž k. farař Wjenka khorosće dla njemóžeše přitomny być. Wjednik Domowiny jemu bórzy wustrowjenje přeješe.

Za srjedźnu Minakałsko-Rakečansku župu móžeše župan **J. Šewčik** wo powšitkownym pilnym skutkowanju tamnišich towarstwow rozprawjeć. Khwaćanske a Njeswačidlske towarstwo wšak nimatej młodźiny. Minakałske towarstwo „Statok“ njeje we straše. Rakecy su pilnje dźěłałe, tam so wosebje młodźina gratn přima.

Za Budysko-Drježdźansku župu župan **Krječmař** tohorunja zwjetša zwjeselacu rozprawu poda. Mjez Budyskimaj towarstwomaj wón wosebje „Jednotu“ a Zjednoćenstwo evang. Serbow naspomni, we wokolinje wón „Łužicu“ w Hornjej Hórcy a „Domiznu“ w Khelnje a „Imiš“ w Hodźiju wosebje pokhwali. Tola tež Drježdźanske tři serbske towarstwa swěru mjez Serbami sakskeje stolicy dźěłaju. Kóždo tamniše towarstwo na swojim městnje steji a na swojim dźěle pilnje skutkuje. „Jednota“ smě so wosebje swojeho dobreho porjadneho dźěła dla khwalić. „Hromadnik“ a „Čornobóh“ swojeju wosebiteju zaměrow dla. W Lipsku pak „Serbske blido“ njewustawajcy daloko wot domizny swěru w serbskicm duchu skutkuje.

Za narańšu župu farař **Křižan** rozprawješe a najprjedy na najwuspěšnišo skutkowanje w Hrodźišću a Rakojdach pokaza. Poršiska „Swěra“ je wjele nowych sobustawow přidobyła a tež młodźinu hromadźi. „Jědlešinka“ w Dubrawcy je so čile wuwiwała. „Zernička“ je wosebje serbski spěw hajiła. Z tuteje rozprawy tež zhonimy, kajke zahorjenje a kajka lubosć w tamnišich stronach mjez ludom k serbskej wěcy bydli.

W Bukečanskej župje župan **Wjela** krótšu rozprawu poda. W Bukecach ma so młodźina do narodneho dźěła. W Sowrjecach pak towarstwo „Podčornobóh“ nima młodźiny. W Bukecach so wosebje serbski spěw a serbske dźiwadło hajitej. Tam su zbožowni, zo maju tak pilnu młodźinu. — Wjednik Domowiny tu přispomni, zo so Hrodźišćo a Rakojdy wot nětka wot Klukšanskeje župy wotdźěła a so Bukečanskej přidźěła.

Wo poměrach w pruskich Serbach dr. Cyž nadrobnišo rozprawješe. W Delnjej Łužicy so Mašica Serbska wo wukhowanje Serbowstwa stara. Tola tam njeje dosć ludźi za dźěło z hišće tak strowym serbskim ludstwom. W Slepjanskej wosadźe so znamjenja dobreho polěpšenja pokazuja. Hubjeńšo steji we Wochozanskej a wosebe w Klětnjanskej wosadźe. We cyłej Wojerowskej wokolinje je wjele přećiwnikow serbskeho luda.

*

Rozprawy spěwnych wotrjadow so njemóžachu zhromadźiznje přednjesć, dokelž běšo knjez wučeř Nawka skhorił. Wón běše Domowinskej hłownej zhromadźiznje postrow z Kulowskeje khorownje pósłał. Wjednik Domowiny tež jemu bórzy zaso połnu strowosć přeješe.

*

Wo serbskich šulskich naležnosćach rozprawješe knjez wyšši wučeř **Krala** na wažny nadawk pokaza, kiž ma w tutym nastupanju serbski dom wukonjeć. Knjez Nedo k rozprawje přispomni, zo drje so šulske prašenje bórzy wujasni.

Na kóncu rozprawow so wjednik Domowiny wšitkim serbskim dźěłaćerjam najwutrobnišo dźakowaše a z radosću zwěsći, zo so nic jenož w předsydstwje Domowiny w najwjetšej přezjednosći dźěła, ale zo je směr dźensa wšudźe tón samy. Po jeho namjeće so stare lěto ze zhromadnym spěwom skónči.

Wustawki Domowiny

Wo wustawkach Domowiny sobustaw wubjerka dr. **Cyž** rozprawu a rozjasnjenje poda. Wo někotrych paragrafach so rozsud hišće wočakuje. Hdyž so někotre namjetowane přeměnjenja do skutka staja, wono cyłe organizatoriske dźěło w Domowinje wulcy zjednora. — Wjednik Domowiny přispomni, zo pak ma so při přeměnjenju na zdźerženje zwonkownejo tradicije kedźbować. To budźe trjeba w kóždej wosadźe wosebje jednać a rjadować, za tym hač sebi to městne wobstejnosće žadaju.

„Naše dźěło dom.“

Pod tutym hesłom wjednik Domowiny wo serbskim dźěle zasadnje přednošowaše. Wo zaměrach a zakładach nutřkowneho a kubłařskeho dźěła, tak wón rozłoži, so njehodźi wuradźować, ale wone zrostu z dźěła sameho. Wažne je, zo wšitcy prócowarjo wědźa, kak sebi wjednistwo dźěło mysli. Njedosaha, zo horstka wě, što ma so činić, ale trjeba je, zo wšitcy Serbja wo tym zhonja. Přichodne generacije jónu wo tym posudźa, kak smy ludej mohli dać wolu k žiwjenju.

Wjednik Domowiny so wuzna, zo je swój nadawk w decembru 1933 z lubosću k serbskemu narodej přijał. Dźensa je Domowina w serbskim dźěle hłowna wěc a towarstwa su ji podrjadowane. W poslednimaj lětomaj su serbscy prócowarjo wjele nawuknyli. Ličba swěrnych, nutřkach zjednoćenych hižo po stach liči. Wjednik Domowiny na noweho serbskeho prócowarja pokaza, kiž je w našim času so wutworił. Wo swojim dźěle wjednik Domowiny na přikładach dopokaza, kak je česć Serbow zastupował. Hdyž je wón jako němski stačan z idejemi nacionalsocializma napjelnjeny, njemóže jako Serb być demokrat. Swoje stačanske winowatosće najlěpje dopjelnjejo dyrbi wón tež swojemu ludej dać, štož jemu słuša.

Potom wjednik Domowiny swojim připosłucharjam, kiž z najwjetšej napjatosću jeho słowa słyšachu, rozłoži, zo je w Domowinje a mjez serbskim ludom systematiske kubłanje trěbne. Bjez sebjewědomja so njehodźi narodnosć wukhować. Dźensa pak njeje móžno lud wukhować na zakładźe tradicije a nałožkow, dokelž so to z našim nałožkom njeznjese.. Z narodneho wědomja wurosće zrozumjenje za narodnu česć.

Na to přednošeř na nuznu formu pokaza, kiž je k rjadowanju serbskich wěcow trěbna. Tuta forma móže jenož być hłowna organizacija, kiž budźe jenož narodno-kulturna, dokelž lud ničo druheho njeznaje. Serbske kulturne dźěło pak sebi woporniwosć žada a zrozumjenje za dźěło prócowarjow. Kritika je trěbna, ale ma so stać na prawym městnje a w prawej formje. Wjednicy maju mjez swojimi a ludowymi nahladami mosty twarić. Wjednik Domowiny hišće raz na wažnosć pokaza, zo so bjez jeneho cyłka Serbstwo njehodźi wukhować, a wobroći so přećiwo porokam, zo so ze serbskim dźěłom spyta lud rozdwojić.

Wjednik Domowiny skónči swój putacy přednošk z raznej wolu Domowinskeho wjednistwa so prócować a docpěć, zo lud jeho prócowanju zrozumi. Šumjacy přiklesk přitomnych dopokaza, zo běše we zmysle zastupejrjow serbskeho luda rěčał.

Anton Nawka hišće raz z basnju Jakuba Ćišinskeho wustupi a ze začućom „Wutroba wutraj!“ přednjese.

*

Při powšitkownej rozmołwje wjednik Domowiny na Domowinsku knihownju pokaza. Knjez wučeř Měškank zmysł a zaměr knihownje nadrobnišo rozłoži a k pilnemu čitanju serbskich knihow napominaše. Za 10 pj. móže sebi kóždy rjanu a powučacu knihu na wěsty čas w Serbskej knihařni wupožčić. — Knjez Nedo zdźěli, zo Domowina lětsa w lěću z wjetšimi zarjadowanjemi njewustupi, zo budźe skhadźowanka serbskeje studowaceje młodźiny ćim wuznamniša. Wón tež wšitkim towarstwowych wjednikow namołwješe, zo w času do wólbow njebychu žanych zhromadźiznow wotměli. K debaće hišće někotři wopytowarjo porěčachu.

Wjednik Domowiny so hišće raz wšitkim dźakowaše a pohonjace słowa poręča. Župan Jurij Šewčik přednjese basen „Serbow raj“ wot Pawoła Wićaza. Na to so hłowna zhromadźizna ze zhromadnym spěwom „Bratrowstwo sej zawdawamy“ skónči.

Wšitke

šulske knihi

serbske a němske dostanješe

w Serbskej knihařni w Budyšinje

w Serbskim domje

Přilopk

Na ſenym dniu 2691 wobkhadnych pſchehrěſchenjow w Barlinje.

Barlinſka wobkhodna polizija pſchewjedźe ßrjedu ſe ßwojimi motoriſowanymi jednotkami we wſchěch dźělach měſta wobſchěrnu wobkhadnu kontrollu, kotraž ßo woßebje pſchecziwo pſcheſpěſchnemu jěſdźenju na njepſchehladnych kſchižowaniſchczach, kaž tež pſchecziwo njewobhladniwemu a pſcheſpěſchnemu jěſdźenju pſchi ſawinjenjach abo pſchekhodach ſa pěſchich měrjeſche. Szyła ßo w 2691 padach ſakroczi.

Dwójzy dwójnikow a jónu trójnikow.

W univerſitnej klinizy we Würzburgu je Hańža Reußenzahnowa ſ Hendungena trójniki porodźiła. Sbožowna macž je hižo dwójzy dwójnikow měła a móže nětko hižo na 7 ſtrowych dźěczi ſhladowacź.

23 wowzow ßo ſatłóczało.

Wowczeř, kotryž chzyſche ſtadło wowzow, něhdźe 600, njedaloko Limburga pſchi rězy Lahn pſches želeſniſke kolije pſchehnacź, njemóžeſche je pſchi bližazym czahu ſpěſchnje doſcź na druhu ſtronu doſtacź. Wjele wowzow, kotrež ßo hiſchcze mjes kolijomaj pohibowachu, czah roſkuſkowa abo ſrani, tak ſo dyrbjachu ßo ſarěſacź. Szyła wowczeř 23 wowzow ſhubi.

Czah wożßobowy wós ſhrabnył a ſnicził.

Na ſchkitanym pſchekhodźe Kolbenbayerſkeho pucža pola Schkopawy bliſko Merſeburga, ßrjedu rano ſ Halle pſchikhadźazy wożßobowy czah wożßobowy wós hrabny, w kotrymž tſi wożßoby ßedźachu, a roſbi jón doſpołnje. Woſowy wjednik bě na měſcźe morwy. Druhi ßobujědźazy ßo czežko ſrani a tſecźa wożßoba lóžo. Pſchi hnydom ſawjedźenych polizajſkich ſwěſczenjach ßo wukopa, ſo bě ſawjerowy ſtražnik ſ pſcheczelniwoſcźu ſawjeru pſched pſchijěſdom bližazeho czaha hiſchcze ras wotewrił. Běſche pak hižo pſchepoſdźe, ſo bychu ßo kolije bjes ſtracha pſchejěcź mohłe. Winowaty ſaſtojnik je ßo bjes ßlěda ſhubił.

Woheń w ſenej Geraſkej rěſarni.

Wjetſchi woheń naſta w nozy k pjatkej w Geraſkej rěſarni. Dalokowidźomna ßwětłoſcź barbjeſche nózne njebjo a pokaſowaſche na wulki woheń. Prjedy hacž wohnjowa wobora dojědźe, ſtejeſche tſěcha wodoweje wěže, maſchinſkeje khěže a khłódźeřnje doſpołnje w płomjenjach. S dwěmaj motorſkimaj ßykawomaj ßo ſe 16 hadźizami woda dawaſche, tak ſo běſche wobora bórſy móz wohnja ſłemiła. Wożßebje ßo jednaſche wo to, maſchinſki dom ſ drohotnymi maſchinami a pſched hrožazym roſbuchnjenjom a ſ tym pſched doſpołnym ſniczenjom wukhowacź. Krótko do 1 hodźin běſche woheń ſhaſchany. Wſchě mjaßowe ſkłady móžachu ßo ſniczenju wukhowacź.

Rańſcha Pruſka pyta 15 000 ratařſkich dźěłaczeřſkich ßwójbow.

We wobßahu ſwěſczenja dźěłowych mozow we ratařſtwje hraje Rańſcha Pruſka wożßebitu rólu. Pſchißkuſchne hamty ßo wo to ſtaraja, ſo by ßo tam prawje wjele ratařſkich dźěłaczeřſkich ßwójbow ſaßydliło. Rańſchopruſke ratařſke pſchedewſacźa ßu hacž do kónza 1935 pſches 10 000 ßwójbow wjazy pſchiſtajiłe, ſ nich 7000 ſ pſchipomozu ſtatneho hamta. Kaž referent krajneho dźěłoweho hamta w Rańſchej Pruſkej Fiedler we „Arbeitslosenhilfe" woſjewja, maja w lěcźe 1936 we Rańſchej Pruſkej ſaßadnje jenož pſchedewſacźa hacž do 30 hektarow czeladnych doſtacź, mjes tym ſo maja wſchě wjetſche pſchedewſacźa ßwójby pſchiſtajicź. W zyłku ma referent k ſwěſczenju dźěłowych mozow w rańſchopruſkim ratařſtwje ſa nuſne, ſo ßo něhdźe hiſchcze 20 000 ßwójbow pſchiſtaji. Dokelž je w Rańſchej Pruſkje nanajwjazy 2—3000 ßwójbow k ruzy, je Rańſcha Pruſka nuſowana, w powjetſchenej měrje ßwójby ſ nawjeczorneje Němſkeje ßebi wužadacź, po móžnoſcźi něhduſchich ratařſkich dźěłaczerjow, kotſiž do induſtrije pſcheńdźechu a kotſiž bychu ßo rady do ratařſtwa wróczjiłe. Pytaja ßo wożßebje ſtrowe młode ßwójby, po móžnoſcźi ſ wjele dźěczimi, ſo by ßo ratařſtwu pobrachowaza młodźina dobyła. Jara derje je ßo wupruhowało, hdyž ſpomožne hamty we wjeczornej Němſkej pſchi pośrědkowanju ratařſkich dźěłaczerjow do Rańſcheje Pruſkeje ſa ßwójbu 10—100 hriwnow pſchipomozy k ſarjadowanju jeje domjaznoſcźe poſkiczichu.

Běła ßmjercź w Tatrach.

4 dny dołho bě požłuchał Krakowſkeje univerſity Władźißław Belinſki, kotryž běſche ſe Sakopaneho na ßněhakach turu do Tatrow czjinił, ßo ſhubił. Dokelž bě pucź w ßměru k czěſkoßłowakſkemu rjapej naſtupił, zadaſche ßo Czěſkoßłowakſke wukhowařſke towařſtwo w Tatrach ſ pólſkeje ſtrony, ſo by ßo ſa ſhubjenym ßlědźiło. Belinſkeho namakachu ſ roſbitymi ſtawami we wudrjeńzy ležo. Najſkerje bě ßo ſabłudźił. Pſchi ßlědźenjach ſa pólſkim ſtudowazym namaka czěſkoßłowakſka wukhowařſka ßłužba hiſchcze druheho morweho a to pſchekupza Gbſtava Rotha ſ Lodźe. Tež tutón bě ßo do hłubiny ſwjezł, tam najſkerje dlěſchi czaß bjes wědomja był a w tutym ſtawje ſmjerſnył.

S warjazym łukom ßo wopari.

Žałoſtne njeßbožo 4lětny hólczež w Gdyni w Pólſkej poczerpi. W njepſchitomnoſcźi ßwojeje maczerje wula dźěczo ßudobjo ſ warjazym łukom na ßebje. Woparjenja běchu tak czežke, ſo njeßbožowne dźěczo bjes nadźije na ſakhowanje žiwjenja do khorownje dowjeſechu.

Hobrſke ſapławjenja w Kownu.

Wot ſpoczatka tuteho tydźenja ßo na rězy Dnjemenje lód łama a powodźenje pſchezo wjetſchich roſměrow nabywa. Woda pſchi njepſchejeſtawazym deſchczowanju wo 7 metrow ſtupi. Skoro zyłe ſtare měſto a wjele dróhow noweho měſta ſteja pod wodu. Schkoda je dotal nimo měry wulka a ſdźěla ßo ani pſchewidźecź njehodźi.

Po 21 lětach ßo ſe Ssibirſkeje wróczjił.

Tute dny je 47 lět ſtary Korla Krjeczmař, kotryž pſched 21 lětami do Ruſkeje jatby pſchińdźe, po naſhonjenjach połnej jěſbje ßo do Czěſkoßłowakſkeje wróczjił. Běſche w Ssibirſkej, w Khinje a Japanſkej žiwy był. Jeho pſchiwuſni jeho najprjedy njeſpóſnachu. Pſched někotrymi lětami bě jeho žona jeho ſa morweho woſjewicź dała, dokelž zyły czaß wo ßebi ani ſnamjenja njebě dał.

Tſěcha ßo pſchi žarowanſkej prozeßiji ßypła.

W małej wjeſzy Campaniſkeje w Schpaniſkej je ßo tragiſke njeßbožo ſtało, pſchi kotrymž ſnajmjeńſcha 6 wożßobow ſahiny. Njeßbožo ſta ßo, jako ßo tſěcha twarjenja, na kotruž bě wjele ludźi ſalěſło, ſo bychu žarowanſkej prozeßiji pſchihladowali, nadobo ßypny. Jedyn ſ pſchihladowarjow ßo na měſcźe mori, 5 dalſchich mrěje. 14 wożßobow ßo ſdźěla jara czežko ſrani.

Wulke wody ſapławjenja a ßypnjenja ſemje w rańſchim dźělu Sjednoczenych ſtatow.

Po nadobo naſtatym taczu ßněha a po 2-dnjowſkim ßylnym deſchczowanju maja wſchitke rěki a rěczki wulku wodu. We wſchelakich ſtatach je k wulkim ſapławjenjam dóſchło. Wjele wożßobow je ßo ſhubiło. Zyłe wßy w Nowej Jendźelſkej ßu zyłe abo ſdźěla pod wodu. Želeſniſke moſty a druhe moſty, haj ßamo wobydlenſke domy ßu ßo wotpławiłe. Wobkhad na dróhach je ſaſtał, kaž tež na někotrych wažnych želeſniſkich czarach. Naczjinjena ſchkoda je hobrſka. Sapławjenja ßu najhórſche ſaſchłych 25. lět. We Whitemountains w Neuhampſhirſkim ſtacźe ßo hobrſke ßněhowe a kamjeńtne lawiny ſ horow puſchczichu. Wſchelake dróhi ßu ſdźěla metry hłuboko ſaßypnjene, tak ſo je wjele wßow wot ßwěta wotrěſnjenych. W Great Barrington w Maſſachuſetſkej wujědźe ſpěſchny czah po podpławjenju naßypa ſ kolijow. 8 wożßobow ßo pſchi tym ſrani.

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 14. měrza 1936.

Narodźili ßu ßo: 12. 3. Bjedrichej Helmutej Gelharej, hudźbnikej, ßyn. — 13. 3. Willijej Reinholdej Primaſej, telegrafowemu dźěłaczerjej, dźowka. — Erichej Wałtarjej Hamſchej, želeſotoczerjej, dźowka.

S domiſny a pſchirody.

Hobrſke łopatki wotemrětych ſwěrjatow. Lědma móžemy ßebi pſchedſtajicź, ſo ßu w dawnych czaßach tež w Němſkej jónu hobrſke ſwěrjata byłe, kotrež ßu hižo lěttyßazy dołho wotemrěłe. W lodowym czaßu na pſchikład běchu w naſchim kraju tež mammuty a koßmate noßorohacźe. Mammut bě ſ wołmjanymi koßmami pokryty elefant ſ hobrſkimi bodźakami; dotal namakachu ßo bodźaki, kotrež běchu dlěſche hacž 4 metry. Tež noßorohacźe mějachu koßmaty kožuch, kotryž jich pſched ſymu ſchkitaſche. Horjeka na lěwo widźimy na wobraſu łopatku noßorohacźa a na prawo łopatku mammuta. Wobě namakanzy pokhadźatej ſ Weſtfalſkeje. Brandt. M.

Swěrowali ßu ßo: 14. 3. Auguſt Korla blidař a Helena Frieda Mikanez, ßłužobna, wobaj w dyſchinjee. — Bruno Werner Müller, hłubokotwarſki łaczeř a Elfrieda Erna Marta Pöthigez, domjaza ſtajenza, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Jan Brabandt, maſchinſki ſamkař a Helena Herta Bjar ſchwalcźa, wobaj w Budyſchinje. — Gerhard Jencź, modellowy blidařſki miſchtr a Marja Mad Schuſterez, domjaza pomozniza, wobaj w Budyſchinje. — Ota Heinz Ryczа, maſchinſki ſamkař a Gertruda Anton Fryczez, ſchwalcźa, wobaj w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Landwirt **Nikolaus Kubaſch** in **Nr. 6** mit Beſchluß vom 7. Februar 1934 eröffnete ſchuldungsverfahren iſt eingeſtellt worden, da Schuldner den Antrag auf Eröffnung des Verfahrens rückgenommen hat. (§ 21 Abſ. 3 SchRGeſ.) (25 Lw. 54 K.) **Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.**

Im Anſchluß an die im Februar durchgeführte erhebung findet jetzt nach dem Stande vom 16. 1936 eine **Sondererhebung der landwirtſchaftl. Betriebs-verhältniſſe 1936** ſtatt. Die Erhebung erſtreckt ſich alle landwirtſchaftlichen, forſtwirtſchaftlichen und gärtneriſchen Betriebe von 2 und mehr Hektar Betriebsfläche und dient nur wirtſchaftlich-ſtatiſtiſchen Zwecken. Die Fragebogen werden den Betriebsinhabern in den nächſten Tagen zugeſtellt und müſſen ſpäteſtens am 22. März 1936 genau ausgefüllt und unterſchrieben wieder zurückgegeben werden.

Bautzen, 13. 3. 1936. **Der Oberbürgermeiſter.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Mittwoch, den 18. März 1936, vormittags 8 Uhr, **Oeffentliche Sitzung des Bezirksausſchuſſes** im Sitzungsſaal der Amtshauptmannſchaft. Die Tagesordnung hängt im Dienſtgebäude der Amtshauptmannſchaft und in den Gemeinden mit über 1000 Einwohnern aus.

Der Amtshauptmann zu Kamenz, am 11. 3. 1936.

Für die **Amtshauptmannſchaft und den Bezirksverband der Amtshauptmannſchaft** iſt die Sprechzeit vom 16. März 1936 ab wie folgt feſtgeſetzt worden:
Montag bis Sonnabend von vormittags 7 bis 12 Uhr und
Donnerstag nachmittags von 2 bis 4 Uhr.

Kraftfahrzeuge werden an allen Werktagen nur in der Zeit von vormittags 10 bis ½12 Uhr abgeſtempelt.

Der Amtshauptmann und der Vorſitzende des Bezirksausſchuſſes Kamenz, am 10. März 1936.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Zwangsverſteigerung.

Im Wege der Zwangsvollſtreckung ſoll das im Grundbuch von Zeißig Band VIII Blatt Nr. 264 eingetragene, nachſtehend beſchriebene Grundſtück

am 16. Mai 1936, vormittags 9,30 Uhr

an der Gerichtsſtelle Zimmer Nummer 85 verſteigert werden.

Lfd. Nr.: 1; Gemarkung: Zeißig; Flurbuch, **Kartenblatt (Flur)** Nr.: 1; Parzelle Nr.: 358/32; Grundſteuermutterrolle Nr.: 263; Wirtſchaftsart und Lage: Wieſe Kmuna; Größe: ha 1, a 24; Grundſteuerreinertrag: 9,50 Taler.

Der Verſteigerungsvermerk iſt am 1. Februar 1936 in das Grundbuch eingetragen.

Als Eigentümer war damals der **Arbeiter Georg Köhler in Zeißig** eingetragen.

Hoyerswerda, den 10. März 1936.

Das Amtsgericht.

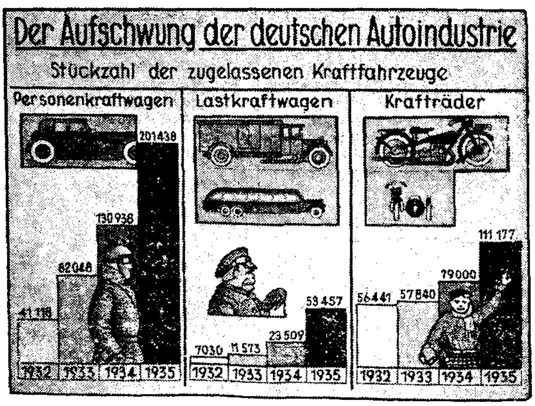

Němſka automobilowa produkzija ßo wjazy króćź powjetſchiła.

Widźomny dopokas ſeſtupa induſtrije w czaßu nazionalſozialiſtiſkeho hoſpodarjenja poſiczja automobilowa induſtrija, kotraž móžeſche ßwoje wudźěłki pornjo lětu 1932 wo wjazy króćź powjetſchicź. Tež ma ßo wußběh ſo ßo w automobilowej induſtriji 1932 jenož 33 000 dźěłaczeri ſaměſtnowaſche, 1935 wjazy hacž 100 Wot lěta 1933 ſtaj automobilowa induſtrija a jeje dodawaze induſtrije wjazy hacž ¼ milijona bjesdźěł ludowych towaſchow do dźěła wſałoj. (Graph. Werkſtätten,

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 65 — Budyšin — Wutoru 17. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Wjednikowaj wukazaj wojeŕskej mocy

Pſchi ſkladnoſczi lětneho dnja wobnowjenja němſkeje wojeŕſkeje ßwobody 16. měrza 1935 je wjednik a najwyſchſchi roſkaſowaŕ wojeŕſkeje mozy wažnaj roßſudaj pſchewjedł.

S wukaſom wojeŕſkeje mozy wón poſtaja, ſo maju wojeŕſke wotdźěle pſchichodnje ſaßo ßwoje khorhoje: w druhim wukaſu wón wuſnamjenjenje ſa wojakow wuſtaja, kiž ßu ßo ſe ßwěrnej a dolholětnej ßlužbu woßebje wupruhowali.

Wukaz wojeŕskej mocy

Na dźenßniſchim prěnim lětnim dnju woſrodźenja němſkeje wojeŕſkeje ßwobody wojeŕſkej mozy wojeŕſke khorhoje ſpożczam. Sſlawnemu wuwiwanju ſtareho wójſka je ßo ſ podawkami lěta 1918 kónz ſczinił. Woberny, w lětſtotkach wupruhowany wojeŕſki duch móže ßo w czaſach narodneho pſchetworjenja drje podtlóczicz, ale njemóže ßo jenje pſchewinycz. Njech ßu nowe khorhoje ſe ſnamjenjom ſa to. Nadrobniſche němſki wójnſki miniſter poſtaji.

Wjednik a najwyſchſchi roſkaſowaŕ wojeŕſkeje mozy.
Adolf Hitler.

Służbne wuznamjenjenje

Na prěnim lětnym dnju ſaßoſawjedźenja powſchitkowneje wojeŕſkeje powinoſcze wuſtajam „ßlužbne wuſnamjenjenje“ jako pſchipóſnacze ßwěrneje ßlužby w nowej wojeŕſkej mozy.

§ 1.

Sßlužbne wuſnamjenjenje ßo wſchitkim poßluſchnikam wojeŕſkeje mozy ſpożczi, kotſiž 16. měrza 1935 abo poſdźiſcho w aktiwnej wojeŕſkej ßlužbje ſtejachu.

§ 2.

Hdyž něchtó bjes polneje czeſcze ſ wojeŕſkeje mozy wuſtupi, ſhubi prawo, ßlužbne wuſnamjenjenje doſtacz a noßycz.

§ 3.

Sßlužbne wuſnamjenjenje ßo w ſchtyrjoch rjadowniach ſa ſchtyri-, dwanacze-, wóßomnacze- a pjeczadwazecziletnu ßlužbu ſpożcza.

§ 4.

Sßlužbne wuſnamjenjenje ßo na koſtrjanz módrym bancze ſa rjadowu ſpinku noßy.

§ 5.

Koniuž ßo ßlužbne wuſnamjenjenje ſpożczi, doſtanje wobßedźeńſke wußwědczenje.

§ 6.

Němſki wójnſki miniſter a wyſchſchi roſkaſowaŕ wojeŕſkeje mozy pſchedpißma wuda, kiž ßu k pſchewjedźenju tuteho wukaſa trěbne.

W Barlinje, 16. měrza 1936.

Wjednik a němſki kanzler.
Adolf Hitler.
Němſki wójnſki miniſter a wyſchſchi roſkaſowaŕ wojeŕſkeje mozy.
ſ Blomberg.

Wjednik w Frankfurće rěčał

Pſchi ßylnym wobdźělenju tamniſcheho a wokolneho wobydleŕſtwa je wjednik póndźelu wjeczor w Frankfurcze n. M. k ludej rěczał. Tež tam je jemu lud najſahorczſiſcho holdowal a pſchiwyſkal.

Němſki bohot a župny nawjedowaŕ Sprenger ſawodne ßlowa porěcza. Hdyž wjednik rěczeſche, jeho pſchipoßluchacjo pſchezo ſaßo ſ móznymi wopokaſami pſchipóſnacza pſchetorhowachu.

Wjednik na wulkotne waſchnje wopißowaſche, kajke móžnoſcze jemu wěra a dowěra wulkeho luda dawatej. **Wón pſchi wſchěm ßwojim knježenju wutrobne ſjednoczenſtwo ſ kóždym czlowjekom němſkeho luda pyta.**

S woßebitej napjatoſczu ſhromadźeni ßlyſchachu, kak wjednik ßwoje ſaßady ſa woprawdźity a trajny měr roßložowaſche. Wo ßwojim měrowym poſkiczenju wjednik praji, ſo je poſkiczil, ſchtož je po najlěpſchim ßwědomju mohl poſkiczicz.

Hrimotazy pſchikleſk wjednikej napſcheczo ſchumjeſche, jako wón wußud němſkeho luda nad dźělom ßwojeho knježeŕſtwa ſadaſche.

Waršawska universita wostanje zawrjena

Pólſki kultußowy miniſter je we Warſchawſkim radiu k ſtudentam rěczał. Jeho rěcz ßo na ſtudentſke njeměry w poßlednim czaßu poczahowaſche. Tute njeměry ßu k temu dowjedle, ſo ßu ßo wſchitke Warſchawſke wyßoke ſchule ſawrjele. Wo wažnym praſchenju ſniženja ſchulſkeho pjenjeſa kultußowy miniſter bóle ſa ſniženja w jenotliwych padach hacž ſa powſchitkowne ſniženje rěczeſche.

Miniſter potom hiſchcze ſdźěli, ſo ßu Warſchawſke wyßoke ſchule w bližſchim czaßu ſaßo wotewrja, jenož uniwerſita woſtanje ſawrjena. W tutej ßo czitanje hakle po jutrownych próſdninach ſaßo ſapocznu. S wěſtymi naprawami pak ßo poſtara, ſo ſtudentojo žaneho ſemeſtra njeſhubja. Jeli ſo ſtudentojo po wotewrjenju dźělo wyßokich ſchulow ſnowa kaža, ßo wſchitke wyßoke ſchule na dlěſchi czaß ſawru.

Awstriscy marksistojo před sudom

We Winje je ßo póndźelu wulki prozeß dla wjelepſcherady, najwjetſchi tajki prozeß powójnſkeho czaßa, ſapoczal. 30 markſiſtow je wobſkoržennych. Tuczi ßo winuja, ſo ßu ſpytali, roſpuſchczene ſtronine organiſazije ſaßo wutworicz. We wobſkóržbje ßo jim tež porokuje, ſo ßu chzyli powſchitkowne ludowe pſcheczjiwjenje wuwabicz, ſ kotrymž měješche ßo nětczjiſche knježeŕſtwo powalicz a ßo diktatura proletariata wuſtajicz.

Hlownaj wobſkorženaj ſtaj prjedawſchi ſamołwity redaktor Winſkich „Dźělaczeŕſkich nowin“ Korla Hans Sailer a ſnata markſiſtiſka wjedniza Marja Embaſtez ſe St. Pöltena w Delnjej Awſtriſkej. Mjes ſbytknymi wobſkorženymi ßu rěcznizy, ſpißaczeljo, prjedawſchi ſtronini ſekretarajo, železniſzy ſaſtojnizy, rjadowarjo dróhoweje železnizy, ſtudentojo a metallowi dźělaczerjo. Někotſi ſ nich ßu židźa. Sa prozeß je ßo pjecz dnjow poſtajilo. Kaž pak ßo ſ Wina powě, njemyßla ßebi, ſo tutón czaß doßaha.

Zjednoćene staty paraguayske knježeŕstwo připóznawaju

Kaž je ſnate, prjedawſchi wyſchk Franko nětczjiſche paraguayſke knježeŕſtwo nawjeduje. Knježeŕſtwo Sjednoczenych ſtatow je tute Frankowe knježeŕſtwo offizielnje pſchipóſnalo. Sdołom je amerikanſki preſident Roſevelt paraguayſkeho ſtatneho preſidenta Franka pſcheproßył, ſo by ßo w juniju na panamerikanſkej konferenzy w argentinſkim hlownym měſcze Buenos Aireſu wobdźělił.

W Buenos Aireſu je ßo ßobotu doſtojna ßwjatocznoſcz wotměla, na kotrejž ßu wobdźělnizy měroweje konferenzy po wójnje mjes Boliviſkej a Paraguayſkej paraguayſke revoluzijine knježeŕſtwo formalnje pſchipóſnali. Paraguayſki preſident Franko je konferenznemu pſchedßydźe dźakny telegramm póßłal. Pſchi pſchipóſnaczu je ßo měrowe ſrěczenje ſ Boliviſkej ſ 21. januara 1936, kiž je prjedawſche paraguayſke knježeŕſtwo podpißalo, potwjerdźilo.

Rada Zwjazka ludow Němskej wotmołwiła

Rada Swjaſka ludow je póndźelu popoldnju w Londonje tajne poßedźenje wotměla. Wo poßedźenju je ßo hamtſzy woſjewilo, ſo je rada pod pſchedßydſtwom awſtralſkeho wotpóßlanza Bruce ſdźěleni franzowſkeho a belgiſkeho knježeŕſtwa pruhowala. Pſchedßyda je telegramm pſcheczital, ſ kotrymž je generalny ſekretar Swjaſka ludow němſke knježeŕſtwo na jednanja wo franzowſkim a belgiſkim ſdźělenju pſcheproßył. Sdobom ſchedßyda wotmołwu němſkeho knježeŕſtwa pſcheczita. Pſchedßyda namjetowaſche, ſo by rada, prjedy hacž ßo k ſjawnemu poßedźenju ſeńdźe, němſku wotmołwu pruhowala. Němſka wotmołwa dwě praſchenji ſtaja: **1. ſo chze Němſka te ßame prawo kaž druhe radźine ßobuſtawy wužiwacz; 2. hacž ßo hnydom abo bórſy praſchenja pruhuja, kiž je Hitler w ßwojej rěczi na namjetowal.** Rada je wobſamkla, wotmołwu němſkeho knježeŕſtwa hnydom w tajnym poßedźenju pruhowacz.

Póndźelu wjeczor ½8 hodź. ßo rada Swjaſka ludow na krótke ſjawne poßedźenje ſeńdźe. Prjedy hacž ßo wo němſkej wotmołwje rěczeſche, franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin w mjenje franzowſkeho a belgiſkeho knježeŕſtwa ſhromadny naczjiſk reſoluzije pſchedpoloži. W naczjiſku ßo Němſka winuje, ſo je ſ wobßadźenjom bjeswojeŕſkeho paßma ſtaw 43 Verſailleſkeho ſrěczenja a Locarnſke ſrěczenj ſranila. Radźiny preſident pak roſmołwu wo naczjiſku wotpokaſa. Wón ſdźěli, ſo je ßo němſkemu knježeŕſtwu telegramm póßłal, w kotrymž ßo wo roſmołwje a pruhowanju němſkeje wotmołwy w tajnym poßedźenju rady Swjaſka ludow roſprawja.

Telegramm němskemu knježeŕstwu

Telegramm, kiž je generalny ſekretar po porucznoſczi rady Swjaſka ludow němſkemu knježeŕſtwu póßłal, ma ßo takle:

„Mam czeſcz Waſchej excellenzy wotmołwu rady Swjaſka ludow na Waſch telegramm ſ 15. měrza ſdźělicz. Němſka ßo pſchi pruhowanju praſchenja, kiž ſtej franzowſke a belgiſke knježeŕſtwo pſchedpoložilej, pod tymi ßamymi wuměnjenjemi wobdźěli, kaž ſaſtupjerjo druhich rukowazych mozow, kotrychž ſtejiſchczo je pod ſrěczenjom to ßame kaž ſtejiſchczo Němſkeje; to rěka ſ polnym prawom roſmołwy, pſchi czimž ßo hloßy tſjoch mozow pſchi wuliczenju pſcheſtnoſcze njeliczja. Schtož druhe praſchenje naſtupa, njeje wěz rady, němſkemu knježeŕſtwu pſchilubicz, ſchtož ßebi wono pſcheje.“

Locarnſke mozy ßo wutoru pſchipoldnju k nowemu wuradźowanju ſeńdu. S Londona ßo hiſchcze ſhoni, ſo ßo wubjerk tſinaczjoch, potajkim rada Swjaſka ludow bjes Italſkeje, ßrjedu w Londonje ſkhadźuje.

Flandin so w Parizu wočakuje

W Londonje ßo woczakuje, ſo ßo franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin ßrjedu do Pariſa wróczi. Druhe ßobuſtawy franzowſkeho wotpóßlanzſtwa pak w Londonje woſtanu. Maju ſa móžne, ſo franzowſke knježeŕſtwo w ſchtwórtkownym poßedźenju franzowſkeje komory ßwoje ſtejiſchczo w politiſkim položenju woſjewi.

Wšelakore stejišćo Belgiskeje a Francowskeje

Woßebity roſprawjeŕ jeneje franzowſkeje powěſczeŕnje je ſ Londona wobkruczil, ſo franzowſka delegazija njeſteji na ßamßnym podložku kaž belgiſka. Franzowſojo maju ſa to, ſo namjety belgiſkeho miniſterſkeho preſidenta van Zeelanda dale ßahaju hacž ßu Franzowſojo ſwólniwi. Kaž ßo powě, je Zeeland ſwólniwy hnydom ſ Němſkej jednacz, ſo by ßo twar mjeſynarodnych poczahow wobnowilo.

Nowy němſki póßlanz ſa Brüſſel.
Wjednik a ſtatny kanzler je dotalneho póßlanza w Kopenhagenje, ßwob. knjeſa ſ Richthoſena, ſa póßlanza w Brüſſelu pomjenowal. (Graph. Werkſtätten, M.)

Ze Serbow

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njenoš wody z křidu,
Njerozšěrjej hidu! M. N.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecżor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer plus 2, thermometer wo dnjo plus 3. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer plus 2, thermometer w nozy plus 1. — Wyſchina ſ rjanym wjedrom ßo ſ Jendźelſkeje poměrnje pomału naſchim ſtronam bliži. Sbytki nižiny, kotraž je ßo ſe ßwojim jadrom do Finſkeje ſcźahnyła, wjedro w ßrjedźnej Europje hiſchcźe kaža. Dokelž wětry pſchezo hiſchcźe ſ połnóznych ſtron pſchikhadźeja, móže ßo powětr pola naß jenož zyle pomału ſcźoplicź. Kaž ßo ſda, ßo bórſy miliſche mórſke wětry ſ dołheho wjecżora k nam dobudu. Wone wěſo ſ miliſchim powětrom włóžne a njeſtajne wjedro pſchinjeßu. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 6.8 hodź. ſkhadźa a ßo 6.09 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 3.43 hodź. a khowa ßo pſchipołdnju 12.07 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Trochu miliſche, tola ſaßo k njewobſtajnoſcźi pokhilene wjedro.**

*

— **Na ſjawne dopominanje finanzneho hamta** na napłaczenja wobrotneho dawka ſa měßacźnych płaczerjow a napłaczenja **dokładneho** a towarſtwowſkeho dawka w hamtſkim dźělu „Sserbſkich Nowin“ ßo tež na tutym měſtnje pokaſuje, **dokelž ßu ſcźěhwki ſa komdźenja cźuczitwe.**

— **Appell burſkich wjednikow Budyſkeho wokrjeßa w Kehelerni.** Ssobotu popołdnju wotmě ſežiwjerſki ſtaw w Kehelerni ſa burſkich wjednikow wurjadne ſeńdźenje, na kotrymž hłowny ſtabowy wjednik krajneho burſtwa ſtronjan dr. Menzel k wólbam 29. měrza rosprawjeſche. Seńdźenje nawjedowaſche worjeßny burſki wjednik ſ Watzdorf. Stronjan dr. Menzel we ßwojich wuwjedźenjach na wuſpěchi nazionalſozialiſtiſkeho knježenja, tež ſa burſki ſtaw, pokaſa.

— **Kedźbu pſched paduſchnym wotnajerjom jſtwow.** 13. měrza je ßebi w Budyſchinje mužiki, kiž je ßo jako architekt Marcźin Arnoſcht Breſch wudawał, pola ßamotneje žony jſtwu wotnajał. 14. měrza popołdnju wokoło 4 hodźin wón žonu na dwórniſchcźo po ßwoje kofry póßła. Wob cźaß, hdyž běſche žona na dwórniſchcźo ſchla, je wón w jeje wobydlenju wſchitko pſcherył a ſ njeho naručnizowy cźaßnik, wěrowańſki pjerſchcźeń a druhe debjeńki, hromadźe 122 hriwnow hódne, kradnył. Potom je ßo ſhubił. — Paduch je něhdźe 28 hacź 33 lět ſtary, 170 hacź 175 zentimtr. wulki, ſchwižny, runy khodźi, ma zyle cźorne, do ſady ſcźeßane włoßy, wyßoke cźoło, ßylny nóß, dobre ſuby, podołhojte a blěde mjeßwocźo, rěcźi ſchleſyſku narěcź a franzowſki. Woblecźeny běſche wón cźěmnobruny woblek ſ cźeńkimi běłymi ßmužkami, cźěmnoſchěry koßmiczkaty kłobuk, ſelenu ſportſku koſchlu ſ runje tajkim khornarjom, jaßnoſchěry mantl, cźorne lakowe ſtupnje ſ wudebjenjom. — Jeli ſo paduch wojpjet wuſtupi abo jeli ſo móže něchtó wo nim něſchto ſdźělicź, ßo proßy, ſo by ßo to hnydom kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo bližſchej poliziji abo žandarmſtwu powěſo, ſo by ßo wón mohł ſajecź.

— **Sserbſka Boža ßłužba w Drježdźanach.** Njedźelu Laetare, 22. měrza t. l. popołdnju ¼4 hodźin budźe w Kſchižnej zyrkwi w Drježdźanach ſaßo ßerbſka Boža ßłužba, kotrejž ßo Bože wotkaſanje pſchiſamknje. Prědowanje je knjes faraŕ Wójz ſ Budeſtez pſchewſał. Wſchitzy Drježdźanſzy a wokolni evangelſzy Sserbja ßo na tutu Božu ßłužbu w ßwojej maczeŕnej rěcźi najwutrobniſcho pſcheproſcheja. Lopjeńka ſ kěrluſchemi ßu po ſwucźenym waſchnju pſchi zyrkwinych durjach darmo doſtacź. Po Božej ßłužbje ſměja wſchitzy kemſcherjo ſkładnoſcź ßo ſ druhimi wopytarjemi ßerbſkeje Božeje ßłužby k pěknej towa noſcźi ſeńcź. Cźitarjo Sserbſkich Nowin chzyli ßwo ßerbſkich pſchiwuſnych a ſnatych w Drježdźanach na ßerbſke kemſche ſ dopißnizu kedźbnych ſcźinicź.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi póndźelniſchim c njenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije dźeń) padźe dobycźe wo 5000 hr. na cźißła 27 856, 42 91 889, 104 363; dobycźe wo 3000 hr. na cźißła 27 723, 53 732, 78 589, 86 010, 86 248, 87 173, 102 6 104 776, 105 028, 135 005; dobycźe wo 2000 hr. cźißła 899, 12 147, 44 020, 51 026, 68 879, 74 2 78 288, 85 294, 98 085, 124 591, 141 340, 142 21 151 889, 154 902; dobycźe wo 1000 hr. padźe na cźißła 6758, 7628, 9619, 23 225, 26 190, 38 765, 50 742, 55 190, 63 687, 65 712, 79 759, 82 414, 83 840, 85 547, 87 917, 102 526, 112 076, 113 282, 118 412, 122 515, 123 333, 128 425, 132 579, 135 881, 138 830, 141 31 142 386.

Dźenßa wſchitzy na wulku manifeſtaziju.

Němſki miniſter ſtronjan dr. Frank rěcźnja wjecźo k nam do Budyſchina pſchińdźe a k nam we wojeſk ſwucźowaŕni pěſchkowſkich kaſarnow pſchi Lubijſkej dr ßy porěcźi. Kóždy dyrbi tutoho wjednikej bliſk ßobudźěłacźerja a ßobuwojowarja ßłyſchecź!

Sakhod do ſwucźowaŕnje je wot 6 hodźin wotewrjeny. Wot 7 hodźin hudźbny cźah ſtandarty 103 hudźb poſticźa. Hacź do ½8 hodźin dyrbi bycź kóždy na ßwojim měſtnje. Manifeſtazija ßo we 8 hodźinach ſapocźnje. Pſchinoſchk ſa wudawki 30 a 50 pj. (měſtna k ßedźenju). Njeſaßłužerjo a rentnarjo maju ſaſtup darmo.

Schtóž je ßebi liſcźik ſa měſtno k ßedźenju kupił, ſaſtupi wot Pauliſkeje dróhi. Dźěłaŕnje, kiž ſhromadu pſchicźahnu, ſaſtupja pſchi ſtraži na Lubijſkej dróſy.

Kaž wyſchſchi měſchcźanoſta woſjewja, ßo klamy dźenßa hižo w 6 hodź. ſamknu. Tak ßo kóždemu ſmóžni, ßo na manifeſtaziji wobdźělicź a němſkeho miniſtra dr. Franka ßłyſchecź.

Próſtwa wyſchſcheho měſchcźanoſty.

Proſchu tych wobydlerjow, kotſiž maju waſchnje hak wjecźor nakupowacź, ſo bychu to dźenßa hižo popołdnju cźinili, dokelž drobnowikowaŕnwo ßwoje klamy hižo w 18 hodźinach ſamknje a ſzyła wobkhodne žiwjenje Budyſchina k cźeſcźi naſcheho wjednika a jeho ßwěrneho wojowaŕſkeho towaŕſcha ſtronjana dr. Farnka wot 18 hodźin wotpocźuje, ſo bychu wſchitzy mohli ſ cźaßom na wulku manifeſtaziju pſchihotowacź, kotraž ßo dźenßa ſ miniſtrom dr. Frankom jako rěcźnikom we wojeſkej ſwucźowaŕni pſchi Lubijſkej dróſy wotměje.

W Budyſchinje, 17. měrza 1936.

Wyſchſchi měſchcźanoſta.

Namołwjenje NS-Žónſtwa.

Budyſke žony!

Wy ſcźe ßłyſchałe a cźitałe, ſo wjednik zyły němſki lud woła a 29. měrza wo jeho hłóß proßy. Nazionalſozialiſmus žonu jako połnohódnu ßobudźěłacźeŕku pſchipóſnawa. Tehodla pſchi wólbach tež na Waß ſaleži. Wy pak dyrbiche ßebi tež zyle wěſte bycź, wo cźo tu dźe. Němſki miniſter dr. Frank Wam pſchi manifeſtaziji dźenßa wjecźor w 20 hodźinach w ſwucźowaŕni pěſchkowſkich kaſarnow trěbne wujaßnjenja poda. Žana žona njeßmě ſkładnoſcź ſapaſcź, ſo by jeneho wjednikowych najbližſchich ßobudźěłacźerjow ßłyſchała.

Grete ſ Carlowitz-Hartitzſch.

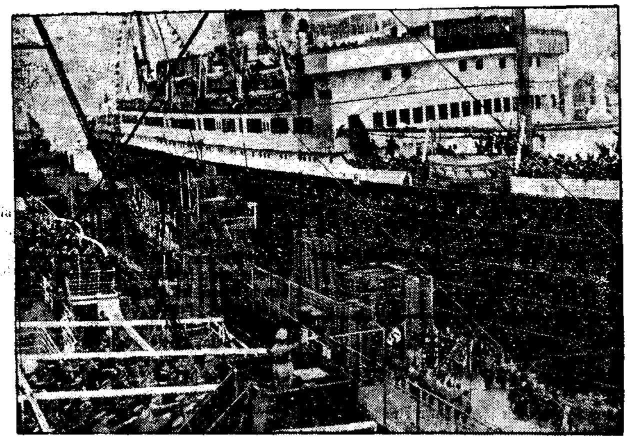

Němſke dźěłacźeŕſke łódźſtwo na puczowanje jědźe.

Druhi ras naſtupichu němſzy dźěłacźerjo na łódźach „Móz ſ radoſcźe“ mórſki pucź ſ Hamburga do Madeiry. Na wobraſu widźimy, kak ßo dr. Ley ſ jenym ſe ſchtyrjoch ſapucźowazych łódźi roßžohnuje. (Weltbild, M.)

Jank – musikant

Henryk Sienkiewicz.
Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

2] (Pokračowanje.)

Potom nóžkowaše domoj po swojimaj bosy nóžkomaj a za nim lećeše pó ćmje hłós husli: „Staraj budźemoj, šěraj budźemoj, ženje wjacy rej'wać njeb'dźemoj!“

Hdyž jenož móžeš husle słyšeć, bě-li to na domkhowańcy abo na kwasu, bě to za njeho kermuša. Zalěze potom za kachle a njerěčeše ničo po cyłych dnjach, zhladujo kaž kocor ze swěčatymaj wóčkomaj z čěmnosće. Potom wudźěła sebi sam huslički ze šindźela a z konjacych włosankow, ale njechachu tak rjenje hrać kaž tamne w korčmje: Zynčachu ćicho, jara ćišinko, runje kaž někajke muški abo wački. Njedźiwajo na to, dźěłaše na nich wot ranja hač do wječora, byrnjež jeho za to z pjasću bili tak, zo bě naposledku kaž nabite, njezrałe jabłuko. Ale tajka bě to hižo jeho natura. Pachoł skhnješe dźeń a bóle, jenož brjuch měješe stajnje wulki, włosy dźeń a husćiše a wóčcy dale a šěršo wotewrjenej, byrnjež najbóle ze sylzami zalatej; ale ličcy a wutrobno spadowachu hłubje a hłubje.

Docyła njebě, kaž druhe dźěći. Běše skerje kaž jeho husle ze šindźela, kotrež lědma zynčachu. W času před žnjemi mrěješe z hłodom; přetož najčasćišo žiwješe so ze syrej morchwju a též ze žadosću za huslemi.

Ale to žadosć njetyješe jemu.

Na knježim dworje měješe słužobnik husle a z wječora druhdy na nich hraješe, zo by so komornej zalubił. Jank so druhdy po kopřiwach hač pod wotewrjene durje lakajoweje komorki přiwači, zo by na husle mohł pohladnyć. Wisachu runje duurjam napřećo na sćěnje. K nim tam sćeleše cyłu swoju dušu. Zdawaše so jemu, zo je to swjećo někajke, za njeho njedostupne, kotrehož so dótknyć njebě hódny, zo je to jeho najdróžši lubušk. A tola žadaše za nimi. Chcyše je z najmjeńša raz w rucy poměć, z najmjeńša z blizka na nje pohladnyć... Wboha mała pachołowa wutrobička zatřepota wša zbožowna, hdyž sebi na to pomysli.

Jónu w nocy njebě nichtó w služownej jstwje. Knježstwo přebywaše hižo dawno za hranicu. Dom stoješe pusty. Lakaj sydaše na druhej stronje pola komorneje. Jank w kopřiwach so tulo hladaše hižo dawno z wotewrjenymi durjemi nutř na to, štož bě žadosć jeho wutroby. Na njebju stoješe měsačk runje polny a stupaše tak na kosu přez wokno do komory a swěćeše na přećiwnej sćěnje kaž wulki jasny wopon. A tón so po něčim bližeše k huslam a naposłedku so łehny na nje cyle a rozjasni je dospołnje. Nětko zdaše so, kaž by z ćěmneho bjezda biła slěborna swětłosć; wosebje běchu napjate truny tak rozswětlene, zo móžeše Jank lědma na nje hladać. Wšo bě w tym błyšću dospołnje widźeć: wurězane boki, truny a zazhibnjena hłojčka. Šrubički při njej swěćachu so kaž swjatojanske muški a po boku wisaše hudźenc kaž slěborny prut.

Ach wšo bě tak krasne, wobkuzłowace. Jank hladaše dale a žadosćiwšo, z łohćomaj wo kosćojtej kolenje zeprěty, z wotewrjenej hubu. Strach jeho k zemi kowaše. Přemócna žadosć ćěrješe jeho do prědka. Bě to kuzło abo što? A w tej jasnosći zdawachu so husle z časami přibližować — z khwilemi zaso hasowachu, zo bychu so z nowa a hišće bóle rozjasniłe. Kuzło, woprawdźite kuzło! Mjez tym wětr zawě, zašumichu z ćicha štomy, zakolebachu so zela a Jankej bě, jako by zasłyšał: „Dźi, Janko! W komorje nichtó njeje... Dźi, Janko, dźi!“ Sołobik poča spěwać a zahwizdować ćicho a zaso wótřišo: „Dźi! pój! bjeř!“ Sowa ćicho nad jeho hłowu zalětowaše a zasuta: „Janko, njekhodź! njekhodź!“ Ale sowa wotleća a sołobik wosta a wšě zela dale a raznišo šeptachu: „Tam nichtó njeje!“ Husle zabłysknychu so z nowa...

Wboha, mała, přitulena postawa suny so pomału, kedźbliwje do prědka a sołobik sebi čišinko hwizdaše: Dźi! pój! bjeř!“

Běła košulka mikotaše dale bliže duri. Hižo ju zela njezakrywaju. Na prozy komory je słyšeć spěšny wodych khorych dźěsćowych płucow. Khwilu hišće a běła košulka so z wočow miny, hižo jenož jena bosy nóžka hišće za prohom stoji. Podarmo taš, sowa, hišće raz: „Njekhodź, njekhodź!“ Jank je hižo wó jstwje.

Zarjechtachu hnydom žaby žałostnje w zahrodźe w haće, kaž napłóšane, ale potom womjelknychu. Sołobik přesta hwizdać, zela šeptać. Mjez tym posuwaše so Jank ćicho a po porstach dale; ale nahle jeho strach zaja. Wosrjedź zelow a trawy čuješe so doma, kaž dźiwje zwěrjo w husćinach, a nětko bě kaž dźiwje zwěrjo w paslach.

Pohiby jeho ćěła buchu nahłe a njelepe, wodych krótki a hwizdacy, při tym jeho wobja ćěmnota. Cichi nalětni błysk, přelećawši wot wječora k ranju, poswěći hišće raz do komorki a na Janka, stojaceho na porstach před huslemi z pozběhnjenej hłowu. Ale błysk hasny, měsačk skhowa so za mróčałku a ničo hižo njebě widźeć ani słyšeć.

Po khwili hakle wuńdźe z ćěmnosće ćichi, płačity zwuk, kaž by štó założił wo truny — a nahle někajki hruby, zasparny hłós, wukhadźacy z kuta komorje, hněwnje so wopraša: „Štó tam je?“

Zapalka poča so miškrić a mikotać po sćěnje, sčini so jasno, a potom... Ach! Božo! Słyšeć běchu kleča, puki, dźěsćowy płač, wołanje: „Ach! Božo, pomhaj!“ Psy zawuchu, swětło lětaše po woknach hara po cyłym dworje!

(Skónčenje sćěhuje.)

Bal wumělzow 1936
ßobotu 14. měrza w Sozietecźe w Budyſchinje.

Ró, dyrbjachmy ßobotu wjeczor hakle pſches „běly raj …", kiž nam ßajeſche do mjesźwocža, prjedy hacž ßmě- kuknycz do „módreho raja" w Sozietät. A tutón běſche woprawdze kuſlapołny — měješche we wſchěch rumnoſczach wubjernje rjane wupyſchenje, wożebje łownej ſali naß pyſchnoſcž pſchekhwapi. Na wjerchu jachu ßo banty ßlěborneho njebja, wißachu kiczele powětrowych ballonow, wſchě blida debjachu ſiſonki a tu a tam běchu male rózki pſchiprawjene, ſeßłodźa ſekt abo ßłódny likěr. Rjana tombola bě jana ſ darow Budyſkeho pſchekupſkeho ßwěta. We měſtnoſczach hudźachu kapały, tak ſo bě wſchudźe enje, a radoſcž knježeſche hižo wot prěnjeje hodźinki hacž poßlednjeje — kiž kiwaſche ßnadź na pózdnym njedźel- ranjom. A wopytowaŕſtwo bě w bohatej liczbje watało, tak ſo budźa wumělzy wěſcźe ſpokojom ſe jim balom lěta 1936. A ſ módreho raja wſchelako- běchu tež poſkiczenja Willy Steinera a ſpěwneho na, knježny Timmerez, knježny Gulan, knjeſa Stein-, knježnjow Margraf a Waretz, Steinera, Elen de a Rudija Lahody. Heißa, to bě žiwjenje, to bě wje-, a tak ßo ſhibowachu wichitzy ſe ßmjeczom pſchi poſki- Pata a Patachona (Eſſer-Rariſch), Makſa a Moriza mer-Gulan), baworſkeje reje (Fries-Lahoda) a knjež- Schelenzez ſ jeje hróncžkami na wſchěch kolegow. dołho je tuto wjeßelo trało pſchi „reji do módreho" ſendźenju wumělzow a jich czeſczowarſow lěta 1936. běchmy na ßněhowu wějeńzu wonka, běchmy žiwi módrinje — a wokſchewichmy ßo na dompuczu nad wějazym powětru — a to czini druhdy jara …

-ŕ.

*

Pſchednoſchkowy wjeczor ſpěwnych rjadownjow Elſy Zeidlerez.

W ſali „Kehelečni" wuhotowa Elſa Zeidlerez njedźelu ßwojimi wuczobnikami rjany ſpěwny wjeczor, kiž bě jara wopytany. Wona je nam hižo lěta dołho jako wu- ſaſtupjeŕka po ſwuczowanju Etelka Gerſter ſnata, ſchtóž pod jeje wodźenjom wuknje, dozpěje wjazy hacž ſchtož ßo jako domjaza hudźba mjenuje. Wo tym mó- ßo kóždy pſcheßwědczicž. Wſcho běſche tak ſpodobnje ednjeßene, ſo mějachmy ßwoje wjeßele. Wulki pſchi- mytowaſche wſchitku nałoženu prózu a budźe wěſcźe dalichemu dźělu wabicž. Programm dźěli ßo do dwěju low, prěni ſ napißmom: pißane wjerſtkawe hłoßy. Běchu ßamoſpěwy a dwojoſpěwy ſ operettow a ludowych ſpě- a dwaj japanſkaj ſpěwaj wot Japanczanki w maczeŕ- rěczi ſpěwanaj ſ pſchidawkom němſkeho ſpěwa, ſchtož jara ſajimawe. Tež jedyn ßerbſki ſpěw w pěknym ſchnju ſpěwaſche ßo wot Sserbowki w ßerbſkej draſczje. zuſorcžne ſpěwy ſpokojachu wſchitkich pſchitomnych, bylny pſchikleſk ſchumjeſche. Druhi dźěl pokaſa wuſtupy rjanym pſchewobleku. Elegantnje a hibiczliwje wuſtupo- wſchě hrajarki w draczu a ſpěwje a kóždy móježeſche pſchi tutych poſkiczeńkach doſcž ßmjeczž abo ßo po larach khutnje pruhowacž. Knjes kapałny miſchtr win Jäpel pſchewodźeſche na kſchidle wſchitkich ſpěwa- a ſpěwarki wuſtojnje a ſaczuſchczapołnje.

Emil Krawz.

*

Z Radworja. Njedźelu běše tudyše skótplahowaŕ- towaŕstwo swoju lětušu zhromadźiznu do „Jan-" zwołało. Předsyda k. Wünša ju krótko po 8 wotewri a powita přitomnych. Na to dnjowy ad přečita a wobžarowaše, zo bě so tak mało ustawow zešło. Tež dyrbješe wuznać, zo je jich wjele tajkich, kotřiž swój přinošk hišće njejsu čili. Tak so namjetny, zo so tutym w přichodźe njedyrbi byk pušćeć. Potom so k wólbam dźe. Při tutych so knjez Wünša jako předsyda, Běrk jako městopředsyda a k. Bjeńš jako zapiso- zaso wolichu. Jako přisydacy so wuzwolichu: Jakub Rječka (młynski), Delan a Reiniš. Wól- płaća na 3 lěta. Při 3. dypku so hišće někotre ažniše wěcy rozpominachu a tak přečita so proto-, a k. Wünša móžeše zhromadźiznu skónčić. Na to knjez měšćanosta někotre wěcy wo wodźe wo-, ale dla hubjeneho wopyta swój wotpohlad nje- tak wuwjesć jako běše sebi wotmyslił.

S **Bukojny.** Ssobotu popołdnju 37 lět ſtary ryczeŕ- bleſki najeńk Steinert w Lubiju ſnjeßboži. Hdyž ſe ßwojim motorſkim kołom ſapſchoh pſchecźěh-, pſchijědźe jemu wożobowy wós napſcheczjwo, korymž ßo Steiner wobkunu a padny. Woſowe běchu pſches jeho hłowu, tak ſo bě na měſczje mor- Steinert dźjeſche na hońtwu jěcž.

S **Bukez.** (Njeßnyſchana lokhomyßlnoſcź.) Ssobotu połdnju wobkedźbowaſche ſtražmiſchtr na ſtatnej dróſy Bukezach, kak czežitn autowy wós ſ wulkej ſpěſchno- ſ Budyſchina pſchikhadźeſo w ßměru do Lubija jě-, kotrehož ßo koleßaŕ dźerźeſche. Na woběmaj ſtro- dróhi leżeſche něſchto ßněha a nimo toho tež ßněh padaſche. Hdyž auto nimo ſaſtojnika jědźe- ßo pokaſa, ſo wulkeje ſpěſchnoſcźe a hładkoſcźe dróhi bě koleßaŕ doſpołnje njewěſty a jeho pojpyty ßo ſjicź, běchu jara njeſeſne. Saſtojnik hnydom pyt- ſo je koleßaŕ w najwjetſchim ſtraſche a ſ napjeczom jakowaſche, kak ßo wěz ſkónczi. Něhdźe 150 metrow tam hdźež dróha ßo na prawo ſwinje, koleßaŕ a ljeſche na dróſy. Na dobre ſbožo njeſraſy do ma, kotryž bě jenož někotre zentimetrow wot njeho leny. Na měſtnje nje'boža ßo pſcheczjwo wſchemu akowanju ſwěſcźi, ſo koleßaŕ wożebitnych ſranjenjow padnjenju njebě pocžeŕpił. Jenož ßwoje koleßo dyr- do porjedźeŕnje dacž. By-li pak druhi wós jeho ował, by ßo bjes dwěla pſchipad hórje ſkóncził. Na adźe § 25 ſtatneho dróhowcho porjada ſ 28. 5. 1934 lakaſane, jědźanych wołow ßo pſchimnycž a ßo ſa nje wěſchecž. Njeſroſumliwe pak je, ſo tutón njepocžink ßo tola njeda wotſtronicž. S naſpomnjeneho pſchipada ßo jaßnje hodźi ſpomnicž, kajke ſczěhwki móža ſ tajkeho wěſchenja naſtacž.

S **Bukez.** Pſchi ßobotniſchim ſmjerſku pſchińdźechu někotre autowe woſy do wjerhanja a dyrbjachu ßo wotwlez. Na dobre ſbožo wożobny do ſchkody njepſchińdźechu. Woſy ßame wſchak pſchi tym bjes ſchkody njewoteńdźechu.

S **Lubtja.** W bliſkoſczi Luchowa mechanikaŕſki miſchtr Alwin Wenzel ſ Lěwałda ſe ßwojim kołom do ſchtoma ſajědźe. Pſchi ſraženju ßebi nop pukny a ßebi hewak tež czežke rany na hłowje nabi. Jeho dowjeſechu do Lubijſkeje khorownje. Wenzel leżeſche někotre hodźiny dołho na dróſy bjes wědomja, prjedy hacž jeho wußlědźichu .

S **Radeberga.** (Pſchi pſcheſczěhnjenju do boka ſajěł.) Pſchi pſcheſczěhnjenju czežiteho woſa wjednik motorſkeho koła do boka czežiteho woſa ſajědźe. Motorſki koleßaŕ a tež jeho ſozius pſchi tym na dróhu padnyſchtaj. Wjednik koła ßo pſchi tym tak czežko ſrani, ſo dyrbjachu jeho do Radebergſkeje khorownje pſchewjeſcž. Jeho ſozius ſ lóžſchimi ſranjenjemi woteńdźe.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 16. měrza 1936.

Narodźile ßu ßo: 12. 3. Emilej Makſej Kießlichej, dźěłaczeŕjej, dźowka. — Eberhardej Helmutej Knechtej, pucżowańſkemu inſpektorej w tu khwilu pſchipoßłuſchnikej wojeŕſkeje mozy, dźowka. — Guſtavej Brunej Wolfej, ſchewſkemu miſchtrej, dźowka. — 13. 3. Makſej Richardej Nyczej, walerjej papjery, dźowka. — 16. 3. Oskarej Kurtej Steinertej, jaſtwowemu wyſchſchemu ſtražmiſchtrej, dźowka.

Wumrěli ßu: 14. 3. Alfred Herbert Muka, ſchuleŕ w Huſzy, 7 lět. — Jda Marja dźěł. Hahnowa rodź. Scheinertez, 49 lět. — 15. 3. Klara Antonija Schöbelez, ſchwalcza, 50 lět. — Bjedrich Pawoł Bohne, dźěłaczeŕ w Coldizach, 57 lět. — 16. 3. Renata Steinertez, dźowka jaſtwowego wyſchſcheho ſtražmiſchtra, 2½ hodźiny. — Klaus Konrad Kulka, ßyn pſchekupſkeho ſaſtojnika, **11** měßazow.

Pſchipowědali ßu ßo: 16. 3. Bjarnat Jan Domſchka, ſchofěŕ w Budyſchinje a Frieda Fanny Elſa Bielangez, direktriza w Drježdźanach. — Guſtav Hendrich Wolfgang Düring, wyſchſchi płaczeŕſki miſchtr w Kaſſelu a Frida Johanna Voigtez, bjes powołanja, w Budyſchinje.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 17. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,470	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	61,12	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 16. měrza 1936. Pſcheczelne ſakładne měnjenje ßobotniſcheje burſy pſchenjeße ßo tež na wczerawſchi ſapoczatk tydźenja, dokelž powſchitkownje ßo wo politiſkim położenju měrniſcho ßudźi. Bankowſka klientela bě dalſche małe kupne pſchikaſy ſapodała, kotrež tež burſowny wobkhod ſ powołanja k nakupowanju pohnuchu. Dokelž na druhej ſtronje wotpſchedaczja ßo jenož w někotrych hódnotach ſtachu, ſaczu ßo hižo na ſpoczatku burſy wěſty njedoſtatk materiala. W ßrjedźiſchczu ſajima běchu tež tónras montanowe hódnoty, kotrež ſwjetſcha wyſche hacž wo 1 proz. poſtupichu. Na rentowych wikach bě lědma pſcheměnjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na ſpoczatku noweho tydźenja ſapocža ßo wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach jenož pomału a pohibowaſche ßo w měrnych kolijach. Wotpſchedawanja rataŕſtwa njejßu wjetſche hacž dotal, tola ſteji w Barlinje ßłabemu dowoſej jenož poměrnje njenahladne napraſchowanje napſcheczo. Barlinſke młyny ßo dale wróczo dźerža, wożebje dokelž jich mukowy wobkhod njeſpokoji. W provinzy ßu wotbytowe móžnoſcźe lěpſche, ſchtož wożebje ſa małe pſchedewſaczja płaczi, kotrež nimaja wulke ſkładźiſchcźa. Porhynſke wulkomłyny maja ſajim jenož ſa dodacźe we druhej połojzy meje a w juniju, pſchi czimž ßo wożebje na kajkoſcž hlada. Wowß a pizowańſki jecžmjeń ßo lědy poſkiczatej. Tež njekontingentowane khlěbowe žita ßu lědy doſtacž. Ssymjeńtny wowß ma měrne wiki.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Tydźeńska rozprawa čo. 11 krajneho burstwa w Drježdźanach

Žitne hoſpodaŕſtwo. Napraſchowanje ſa rożku je dale wulke. Tež na wiki pſchikhadźaze poſkiczenja pſcheńzy ßo bjes czežow ſaměſczeja. Sſłodźeŕſke fabrikaty ßo czežko ſaměſczeja. Sa pizowańſkim jecžmjenjom a wowßom je napraſchowanje ſtajnje jenak wulke. Rżaneje muki njebě ſa běžny a pſchichodny měßaz wotſamknjenjow. We wobkhodźe ſ pſcheńczneje muku bě wobrot normalny. Napraſchowanje ſa pſcheńcžnymi a wożebje rżanymi wotrubami je jara wulke. Pizowańſke muki hodźachu ßo pſchi pſchihódnych płaczžiſnach ſaměſczicž, njes tym ſo ßo czorne muki podarmo poſkiczachu. Ssylne napraſchowanje ſa pizowadłami, bohatymi na zokoru, móžachu ßo pſchi małych pſchidźělenjach jenož ſ jara małeho dźěla ſpokojicž. Ssuſchene truzki ſkoro ſ zyła na wikach njeběchu. Poměrnje měrny pſchi wobſtajnych płaczžiſnach bě wobkhod w běrnjazych truzkach. Ssłodźina ßo ſa ſnižene płaczžiſny wobkhodowaſche. Pſchewjedźene pſchidźělenja w pizowadłach na bělikach bohatych, ßo dodachu. Pſchetrjebaŕſtwo je jara naležnje woczakuje.

Rěſny ſkót. Dowos na ſkótne wiki je pornjo pſchedkhadźazemu tydźenjej ßo jenož mało ſměnił. Hdyž bě liczba pſchihnateho ſkotu mjeńſcha, bě na druhej ſtronje kajkoſcž ſkotu lěpſcha. Potrjeba móžeſche ßo wſchudźe we wobluku kontingentow ſpokojicž. Dowos na czelaze wiki wotpowědaſche potrjebje. W naſtupanju kajkoſcźe pſchihnatych czelatow njemóžeſche ßo měnjenje ſwěſczicž. Płaczžiſny ßo w Drježdźanach a Kamjenizy we wſchěch družinach wo 1 hacž 2 hriwnje powyſchichu. Na druhich wikach woſtachu płaczžiſny te ßamßne kaž ſańdźeny tydźeń Na wſchěch wikach ſbytk woſta. Na ßwinjaze wiki pſchihna ßo w ſaſchłym tydźenju ſ zyła 9000 ſchtuk. Kajkoſcž pſchihnateho ſkotu bě ßrěnja.

Mlokowe hoſpodaŕſtwo. Wotedacźe mloka w ſaſchłym tydźenju dale ſtupaſche. Wotbytk czeŕſtweho mloka trochu popuſchczi. Wotbytk ßmjetany ßo dale powjetſchi. Dźěłanje butry bě w ſakſkich mlokaŕnjach wo něſchto wjetſche hacž ſaſchły tydźeń. Dokhad butry pola wulkoroſdźělerjow běſche tónßamßny kaž pſchedkhadźazy tydźeń. Twarożkowe wiki ßo wuprózdnichu.

Běrnjaze hoſpodaŕſtwo. Napraſchowanje ſa jědźnymi běrnami je wot czaßa miliſcheho wjedra žiwiſche. Tež napraſchowanje ſa pizowańſkimi běrnami je wulke. Njedaſche ßo ſpokojicž. Tež napraſchowanje ſa ßymjeńtnymi běrnami njemóžeſche ßo wyßokich płaczžiſnow dla ſpokojicž. Wobrot w běrnach ſa fabriki bě mały.

Jejowe hoſpodaŕſtwo. Położenje na ſakſkich jejowych wikach je jara krute. W tutym tydźenju ßo wotedate mnohoſcźe pornjo pſchedkhadźazemu tydźenjej pomjeńſchichu. Sa bližſche njedźele ßo wjetſchi dowos woczakuje, ſo mohłe ßo dotal hiſchcźe wobſtejaze dźěry w ſaſtaranju wotſtronicž a ßo wożebje potrjeba wokoło jutrow ſpokojicž.

Sahrodniſke hoſpodaŕſtwo. Dobre družiny němſkeho ßadu ßo w doßahazej měrje poſkiczeja. Napraſchowanje móžeſche ßo połnje ſpokojicž. Na někotrych wikach běſche njedoſtatk kuchinſkich jabłukow, mjes tym ſo bě blidoweho ßadu w dobrych družinach doſcž poſkiczenjow. Žiwy ſajim běſche ſa apfelſiny. Potrjeba pak móžeſche ßo ſpokojicž. Dowos italſkeho ßydrowého kała je jara poſtupił, tak ſo płaczžiſny khětro popuſchczowachu. Běły a czeŕwjeny kał mějeſchtaj pſchi ſenajkich płaczžiſnach ſpěſchny wobrot. Wirſingowy kał, wożebje ſeleny wirſingowy kał, mějeſche dobrych kupzow. Róžowy kał a tež ſeleny kał ßo w płaczžiſnje ſkruczžiſchtaj.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

16. měrca 1936 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenenja

Wołv: 81	
Połnomjasne, wukormjene, najw. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	35
Starše	—
Mjasne	—
Byki 87	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 197	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Wowcy: 793	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	52—57
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	53—57
Mjasne wowcy	46–48
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	38—45
Čelata: 975	
Najlěpše kormjene čelata wot cyca	65—68
Srěnje kormjene čelata wot cyca	57—64
Snadnje wuwite	49–56
Najšpatniše	44–48
Swinje: 2597	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	52
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 3.	13. 3.		16. 3.	13. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	bunv	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,05	9,00
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,5-19,0	17,5-19,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Hłowny redaktor Marko Smolef w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.

D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płać.

Sport

Wuherſka dobudźe nad Němſkej 3 : 2.

Pſched něhdze 40 000 ludzimi wotmě ßo na ſtarym hrajniſchczu MTK, kotrež nětcziſchemu miſchtrſkemu mužſtwu Hungaria ßluſcha, mjeſykrajne ſetkanje Němſkeje pſchecziwo Wuheŕſkej. Wyſchnoſcze a tež ſport. ßwět běchu wubjernje ſaſtupjene, dokelž ßo ſe wſchěch ſtronow tutomu ſetkanju wulka wažnoſcz pſchiſpěwaſche. W prěnjej połojzy hrajeſche ßo 1 : 1, w druhej połojzy pak Wuherjo pſchewahu doſtachu, tak ſo k naſpomnjenemu dobyczu dóńdze. Na woběmaj ſtronomaj ßo ſ wulkej wuſtojnoſczu hrajeſche.

Dresdner Sportklub pſchecziwo Fortuna Lipſk 1 : 1 (1 : 0).
Guts Muts pſchecziwo PSV Kamjenizy 5 : 1 (3 : 1).
SP Planitz pſchecziwo VFB Lipſk 3 : 0.
Preußen Berlin pſchecziwo Sportfreunde 01 2 : 1.
Wacker Lipſk pſchecziwo Rieſaer Sportverein 2 : 1.

Budiſſa Budyſchin pſchecziwo Sportluſt Zitawa 2 : 4.

S tſjomi hrubymi ſmylkami Budyſkeho wrótkarja dowjedźechu Zitawſzy hižo po 16. mjeńſchinje ſ 3 : 0. Tutón pſchedſkok njeſdaſche ßo doſczahnycz. Sso wě, ſo Budiſſa w druhej połojzy ßo na wſchě móžne waſchnje prózowaſche, ſchkodu někak naprawicz, tola Zitawſki wrótkaŕ njedaſche ßo lohko pſchewinycz.

Přilopk

Nan ßwoje 3 dźěczi ſkónzował a na to ßebi ßam žiwjenje wſał.

Njedźelu ſawołachu kriminalnu poliziju do Ruhtala w bliſkoſczi Ulma, hdźež w jenej keŕczinje ſchewſkeho miſchtra Jana Eberharda ſ Noweho Ulma wobwěßnjeneho namakachu. Zyle pſchi nim namakachu jeho 3 dźěczi, 3, 6 a 10 lětne, kotrež běchu po ſwěſczenju wyſchſcheho hamtſkeho lěkarja ßo hižo ßobotu wjeczor ſadajile. Se ſawoſtajeneho liſta wukhadźa, ſo je muž žałoſtny njeſkutk ſ hněwom na njeſbožowne mandźelſtwo ſkucził.

Lawinowe njeſbožo w Rumunſkej.

We wßy Buſteni pola Sinaja ßo njedźelu czěžke lawinowe njeſbožo ſta. 8 hórſkich puczowarjow ſ Bukareſta do doła ßo walaza lawina ſhrabny a jich pohrjeba. 4 czěžkro ranjenych wukhowachu. Obytnych mózachu jenož jako czěła ſe ßněha wußypacz. Je to prěnje czěžke lawinowe njeſbožo, kotrež je ßo po dołhich lětach we Rumunſkej ſtało.

Towaŕstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe so šwtortk 19. měrca. To chcyli sobustawy wobkedźbować.

Drježdźany. Serbske kemše w Křižnej cyrkwi so zaso wotměwaju njedźelu Lätare", 22. měrca, popołdnju ½4 hodź. Wšitkich Drježdźanskich Serbow wutrobnje přeprošamy, též na towaŕšne zeńdźenje po kemšach w „Johanneshofje".

Lipsk. Serbske blido. Přichodne skhadźowanje wotměje so wutoru, 17. měrca, wječor we 8 hodź. we „Halštrowskim hrodźe" (Elsterburg) na róžku Frankfurtskeje a Halštrowskeje dróhi. Je to jeničke skhadźowanje w tutym měsacu. Tehodla so bohateho wopyta nadźija a wšitkich Lipsčanskich Serbow wočakuje starši.

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišćo njejsu přinošk na 1935 na našeho pokładnika k. Simona w Serbskim Domje wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by so to stajnej porjadnje stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

Primo de Rivera w jastwje

Schpaniſkeho faſchiſtiſkeho wjednika Prima de Riveru ßu do jaſtwa ßadźili. Jeho winuja, ſo je ſchpaniſke knježeŕſtwo ſkſchiwdźił. Primo de Rivera je ßyn ſchpaniſkeho diktatora, kiž je pſched někotrymi lětami wumrěł. Tež wjele pſchecźelow Prima de Rivery ßu do jaſtwa ßadźili. Mjes nimi ßu wodźazy mužojo ſchpaniſkeho faſchiſtiſkeho hibanja.

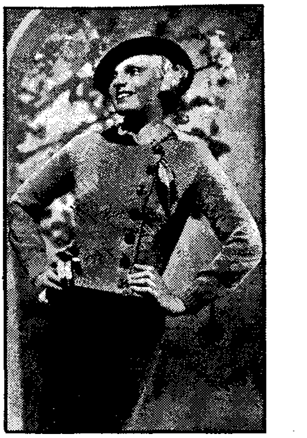

Sa nalěczo.
Nowoczaßnje muſtrowany ſchtrykowany laz.
(Delorme, M.)

Sajim naſcheje młodźiny ſa płachtate lětaŕſtwo roſcze. Wobraz wo wódnej a powětrowej ſportowej wuſtajeńzy, kotraž ßo w Barlinje wotewri. Płachtatemu lětadłu ßo ſe ſtrony Hitlerſkeje młodźiny najwjetſcha kedźbnoſcź wěnuje.
Weltbild, M.

Radio

Ssrjedu 18. měrza ßo ßłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho
gramma: 6.10 wjeßeły rańſchi konzert. 17.30 popo
ſchi konzert na taczelach. 19 ßwjatok (ptaczi kwaß na
czelach). 19.30 hodźina młodeho naroda (ſ Barlina
20.10 pißany wjeczor (wuhlad do nalěcza) ſ Fran
furta.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6
rańſchi konzert. 7.30 ſa bura. 8.20 ſa hoſpoſu. 11.45
bura. 17 walcziki a pſchespola. 19.30 hodźina młod
naroda (ſ Barlina). 20.10 ſabawny konzert ſ Barli

Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programma. Königsb
20.10 wjeczor němſkich operow. Wrótßław: 20.10
zert. Suttgart: 20.45 hudźba radoſcze a wjeßeła.
20.40 konzert. Praha: 21.20 ſwěrjata w hudźbje.

Serbske knihi

Čo. 1. **Zabawy.** Powědańčka. Spisał Jan Radys
Wjela. 1901. 79 str. 30
Čo. 2. **Daniel w lawowej jamje.** (Rozpředate.)
Čo. 3. **Wótčinske hrona.** Serbam poswjećił M
Urban. W Budyšinje 1905. 56 str. 50
Čo. 4. **Jakub Cišinski.** Žiwjenjopis. Spisał M
Andricki. 1906. 19 str. 50
Čo. 5. **Wokřewne wonješko.** Pjećory trój
„Wótčinskich sonetow". Spěsnił M. Urb
1907. 24 str. 20
Čo. 6. **Štyri powědańčka** za serbski lud. Sp
Jurij Libš. 1921. 62 str. 30
Čo. 7. **Powědańčka** za serbski lud. 2. rjad. Spis
Jurij Libš. 1921. 111 str. 30
Čo. 8. **Wowcyne zabawki** za pěkne dźěći. Zesta
Jan Radyserb-Wjela. 1921. 128 str. 30
Čo. 9. **Kaspar Zdenjek Kapleŕ ze Sulec.** Hist
ske powědańčko Beneša-Třebizskeho.
serbšćił Jurij Libš. 1921. 134 str. 30
Čo. 10. **Wotrow** — Łužiska Troja. (Z wobrazam
Spisał Pawoł Šołta. 1922. 38 str. 30
Čo. 11. **Hronow.** Powědańčko ze Serbow. Spi
Jurij Winger. 1922. 135 str. 30
Čo. 12. **Tři nastawki:** 1. Wo serbskim ludow
basnistwje. — 2. Serbja jako misijonaro
bratr. jednoty. — 3. Serbowka w Surin
mje. Spisał Ota Wićaz. 1922. 56 str. 30
Čo. 13. **Lubuš.** Powěsć ze Šwjerčohrodowsk
lěsa. Napisał Bjarnat Hanč. Přeserbšćił
1922. 58 str. 25
Čo. 14. **Wutrobine nalěćo** Mathildy Stangec a
Augusta Fiedlerja. Wopisał a
zběrał Ota Wićaz. 1923. 56 str.
Čo. 15. Jana Hajncy **Serbske basnje** a
Ze žiwjenjoběhom a wobr. pěsnjerja wu
prof. Ota Wićaz. 1925. [illegible] str. 50
Čo. 16. **Handrij Zejleŕ a Korla Aug. Kocor.** (Je
žiwjenjoběh z wobrazami.) 168 str. 75
Čo. 17. **Kwasne přednoški** a kwasne rěče ser
braški. Za zeleny, slěborny abo złoty kw
zezběrał M. Nawka. 136 str. 50
Čo. 18. **Hana.** Roman Henrika Sienkiewiča. P
B. Cyž. W Budyšinje 1925. 164 str. 50
Čo. 19. **Bjez Boha na swěće.** W słowakskej r
spisała Kristina Royowa. Z wobr. Přeło
K. W. W Budyšinje 1925. 54 str. 30
Čo. 20. **Człowjek w přirodźe.** Přednoškow I. dź
Za serbske towaŕstwa napisał K. B. Šěc
W Budyšinje 1925. 92 str. 50

dostanjeće w Serbskej kniha

Někotre rjane zabawne

serbske knihi

měłe w kóždym serbskim domje być! — Poručamy wosebje woblubowanu zběrku našeho składa:

K. B. Šěca:
Człowjek w přirodźe
I. a II. dźěl 1,— hr.
Na dalokich pućach
III. dźěl 0,50 hr.

H. Sienkiewicz:
Hana 0,50 hr.

J. Winger:
Hronow 0,30 hr.

B. Třebizský:
Kaspar Zdenek Kapleŕ ze Sulec 0,30 hr.

Wšitke tute knihi wobsahaja najrjeńše powědańčka, kotrež w našej literaturje mamy. Jena je zabawniša druheje. Wšitke su tak tunje, zo móhł sebi kóždy tu abo tamnu kupić. — Wšě naspomnjene knihi dostanjeće we

Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Ćišćimy wšitko

štož překupc, wobkhodnik, rjemjeslnik, přemyslnik, hospodaŕ a rataŕ k zdźeržemju starych a wabjenju nowych kupcow trjeba. — Též ćišćeŕske dźěła za towaŕstwa, zjednoćenstwa, za swójbne swjatočne a zrudne wokomiki rjenje a derje wuwjedźemy. Prjedy hač tajki nadawk wuručiće, dajće so poradźić a wobhladajće sebi naše rjane ćišćeŕske dźěła.

Knihićišćeŕnja dr. Jana Cyža
w Serbskim Domje w Budyšinje, tel. 2867

Makulaturu
wotedawa běžnje w małym a wulkim
wudawaŕnja Serbsk. Nowin

Rjane serbske

křćeńske lisćiki

serbske

zbožopřejace khartki

za wšě přiležnosće su na předań

w Serbskim knihikupstwje

w Budyšinje, w Serbskim Domje

Ke
konfirmaciji
zwjeršne košle
wot 2,75
krawaty
předkošlički
a khornarje
Schaef

Sousćomna hol
wokoło 20 lět stara, so do
blizko města pyta. Naprašo
pod B 2 na wudaw. Serb. N

Spańske jstwy kajkos
modernje barbjene, tunjo
W. Tauscher, tyšeŕski mištr w Dźěžnik
Dźěłaŕnja w industrijow

Wupjer
Jenož najlěpſcheje
ſwjerſchne łożo 12,80 11,60
woßebje ſchěrołe — 14,40
ſpódnje łożo 8,80 9,60
ſch r. ſa hłowaki 2,— 1,60
Andr. Kasp
měſchczel J. Piłopp
na Jerſowej haßy 3 (Hering

Přiłoha
k čisłu 65

SERBSKE NOWINY

Wutoru
17. měrca
1936

Swjedźeński dźeń wojeřskeje mocy w Budyšinje

Wčera 16. měrzaběſche ßo lěto minyło, ſo je wjednik němſki kanzler němſkemu ludej ſaßo jeho wojeřſku móz nowił. S tuteje pſchicziny wczera zyły němſki lud wažny dźeń wopominaſche. W garniſonach wojeř- mozy ßo tutyn narodny dźeń woßebje ßwjatocznje doſtojnje ßwjeczeſche.

Tak běſche tež w Budyſchinje. Hižo ſwonkownje ßo ebity dźeń na tym ſpóſnawaſche, ſo běſche ßo na twa- ach wojeřſkeje mozy němſka wójnſka khorhoj wupo- ſla. W rańſchich hodźinach ßo po měſchczanſkich dróhach etſke budźenje wotmě. Dopołdnja ßo wojazy k appellam upachu, pſchi kotryž kommanděrojo na wažnoſcż dnja ſachu a wukaſy wjednika a němſkeho kanzlera wojeř- mozy pſchecżitachu. Hewak pak na tutym dnju nje- wojeřſkeje ßłužby.

Najwažniſchi podawk ſa zyły Budyſchin a wokolinu wulke wjeczorne piſkanje na Młynkez kuzy. Woßzwabjazy podawk běſche hižo, hdyž wojazy ſe ßmólnizami měſta na ſportniſchczo pſchiczahnychu, wokoło kotrehož njeßměrna ßyła luda czakaſche.

To běſche wulkotny napohlad, hdyž ßo wojazy pſchi noſtnym ßwětle ßmólnizow w pokkole wokoło ſport- ſchcza a hudźby ſeſtupachu. S tym ßo ßwjedźeńſkemu ſtupej doſtojny wobłuk poſkiczi. Wjeczorne piſkanje jiman Roßbach nawjedowaſche.

Po někotrych pſchespolach, na kónzu Badenweilerſkim, wjatoczna hudźba wjeczorneho piſkanja po wjeczornej ſchinje ſnoſchowaſche. Lud pod móznym ſaczi ſchczom wjatoczneje khwile cżiſche pſchipoßłuchaſche.

Potom měješche Budyſki garniſonſki ſtarſchi wyſchk oltmann krótku narěcż a na wjednikowy pſchikas pokaſa, ma wojeřſka móz na tutym dnju ſ wobydleřſtwom dnoczene pomjatny dźeń woßwjeczicż. Zyły dźeń je ßo ej myßli wěnował. Garniſonſki ſtarſchi ßo wobydleř- wu ſa ßylne wobdźělenje na prěnim narodnym dnju ſcheho młodeho wójſka dźakowaſche. Na tutym dnju ßo mſki lud ſe ßwojim wojeřſtwom jako jena wulka ßwójba uje. Naſche ſpominanje ßaha wróczo k ſtaremu něm- mu wójſku pſched lětſtotkami a němſkemu wójſku ßwě- weje wójny. Wjednikej mamy ßo jeniczzy dźakowacż, ſo wón nam ſaßo ßylne wójſko dał, kiž móže nam ſa měr kowacż, kiž nam dla wuwiczza naſcheho dźěła tak jara wutrobje leži.

Garniſonſki ſtarſchi ſ dźakom na wjednikowai wukaſaj wojeřſku móz ſpominaſche, ſ kotrymž je wojeřſkej mozy ojeřſke khorhoje a wojakam ſ dlěſchej ßłužbu „ßłužbne uſnamjenjenje“ wuſtajił. So w Němſkej ſaßo ßylne ójſko ſtoji, mamy ßo mužej a jeho hibanju dźakowacż, kiž je pſches lěta rozpada myßl a czeſcż a ßwobodu wobkhował a ju k nowej mozy a nowemu žiwjenju pſchinjeßł. Tehodla tež kóždy ſ naß wě, ſo ma ßo na wólbnym dnju 29. měrza k ßwojemu wjednikej wuſnacż. Se ßławu na wjednika, wótzny kraj a lud wyſchk Foltmann ßwoju ßwjedźeńſku narěcż ſkóncżi. Něnſkej hymnje ſ tyßazorych ertow klinczeſchtej mózuje do nózneje cżiſchiny.

Wojazy ßo ſ hudźbu a ßmólnizami do kaſarnow wróczichu. Wulke ßyły luda jich hacż do kaſarnow pſchewodźachu.

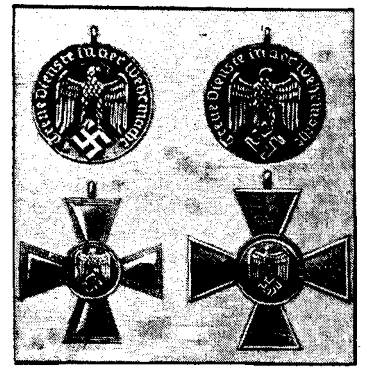

Wot wjednika ſałožene nowe ßłužbne wuſnamjenjenje. Wot wjednika a kanzlera pſchi pſchileżnoſczi lětneho dnja ſaßoſawjedźenja powſchitkowneje wojeřſkeje winowatoſcże ſałožene ßłužbne wuſnamjenjenje, kotrež ßo po traczu pſchißłuſchnoſcże woboroweje mozy w ſchtyrjoch rjadownjach wudźěluje. Horjeka na lěwo: 4. rjadownja (ſa 4lětny ßłužbny czaß), wuwjedźenje: bluke ßlěboro. Horjeka na prawo: 3. rjadownja (ſa 12lětny ßłužbny czaß), wuwjedźenje: ßwětłobronzowe. Deleka na lěwo: 2. rjadownja (ſa 18lětny ßłužbny czaß), wuwjedźenje: poßlěbrowane. Deleka na prawo: 1. rjadownja (ſa 25lětny ßłužbny czaß), wuwejdźenje: poſłocżene. Tute wuſnamjenjenja noſcha ßo na módrym bancżiku na paſku wuſnamjenjenjow. (Weltbild, M.)

Wusyw pola Słowjanow

Hdyž je rataŕ rolu z woranjom a włóčenjom nanje přihotował, móže ju wobsyć. To so stawaše starych Słowjanow jenož z ruku. Mjez tym zo starej Babylonskej hižo znajachu někajke primiwne syjawy, tole Słowjenjo a jich najbliżši susodźa tajke njeměјachu. Zajimawe je, zo pak w Manuskej, Khinje, Indiskej a połońšej Arabskej lud ensa hišće nałožuje někajku prěnjotnu zastarsku jawu, kiž je zwjazana z radłom a bronami.

Wuraz „syć“ a „symjo“ so namaka pola wšitch słowjanskich ludow a je stareho słowjanskeho chada.

Doba wusywa bě hižo w starych časach dwoja a nazymu a nalěto, na čož hižo pokazujetej starej owje „wozymina“ (za nazymny syw) a „jeica“ (za nalětni syw).

Słowjanski syjeŕ nosy zorna w płachće abo košu. orno so syje powšitkownje na rolu, kiž je prjedy zworana a włóčena. Ale su tež kraje, hdźež so wěc hinak wotměwa. Tak na př. Wulkorusojo při srjedźnjej a dełnjej Wołzy syja před wranjom, wusywaju symjo hnydom do popjeła spaleneho ščernišća abo hnydom na puste lada. Rólnik potajkim tam swój wows, rožku a hejduš wusywa na njewobdźěłanu pódu bjez prjedawšeho hnojenja, jako by chcył sypać zorno ptačkam a po wusywanju bjerje hakle płuh abo radło do ruki a wora zemju. Za nim dźe druhi kóń z brónami bjez pohonča. A z tym je cyłe dźěło dokónčene. Na to wašnje jenički čłowjek z dwěmaj konjomaj zdobom rolu wusywa, zawora a włóči. Jenož wusywanju pšeńcy tam trochu wjacy naležneho dźěła wěnuja. Wusyw před woranjom mjenuje ruski lud „syw pod sochu (radło)“ a zakituja tuto wašnje prajo, zo póda potom njeskhnyje před wusywom a zo zorna hłubje zapadaju. Samsny nałožk namakamy tež pola Kirgizow w nawječornej Asiskej.

Hdyž žito skhadźa, trjeba dalšeho wothladowanja. Tu a tam we słowjanskich krajach wjesnjenjo plěja nic jenož njerjad w zahrodźe ale tež na polach. Na př. w narańšej Pólskej, w Polěsach burjo tež hejduš plěja.

Zo bychu so škódniki zatrašiłe, staja ludźo tam na polo šerjenja. To tež hižo w starych časach činjachu. Tak na př. połobscy Słowjenjo stajachu na polo korbiki, na kotrež stare hadrješća powěšachu. Dźensa so nimo tajkich a podobnych šerjenjow tež nałožuja klepotawy, kiž wětr pohibuje. Wulke klepotawy na štomach widźimy na př. w narańšich a srjedźnych Beskidach, hdźež maja zešerić dźiwje swinje.

Pola Juhosłowjanow namakamy na połach wosebite stražnicy, klětki, natwarjene na wysokich kolikach, hdźež čłowjek za hałozami skhowany polo stražuje. Rusojo natwarjeja podobne stražnicy při wowsach, zo bychu z nich třěleli na mjedwjedźe, kiž wows zapusćeja.

Přilopk

Tež ſtarz pſchińdźe na wopaczne pucże.

70 lět ſtary Herman Böhlig ſ Drježdźan dyrbješche hiſchcże we wyßokej ſtarobje pſchekwapjenja póſdneje luboſcże ſaczucż. 68 lět ſtary bě luboſczinſki poměr nawjaſał, ſa kotryž wſchak dyrbješche wjele pjenjes woprowacż. Wo wjele młódſcha žona ſ nim wobkhadźeſo wědźeſche pſchezo ſaßo ßebi wot njeho ſa wſchě móžne a njemóžne ſaměry pjenjeſy wuliſchczicż, pſchetož wobſtarny lubkowaŕ bě dobroczíwy, kaž ßo ßam pſched ßudom wuſna. Haczrunjež ßam jenož mału rentu doſtawaſche, woprowaſche wjetſchi dźěl doſtatych pjenjes žónſkej a wuda na nju tež po czaßu wſchě ßwoje nalutowańki. Kónz ſańdźeneho lěta dyrbješche tutej žonje woſjewicż, ſo niczo wjazy njewobßedźi. Tola wona jemu njewěrješche a pocza w jeho bydlenju khamory a kſchinje pſcherycż. Tu jeho hněw hrabny, a jako žona pſched kſchinju kleczo w njej pytaſche, hrabny ßekeru a do njeje dyri. Žona woteńdźe ſe ßylnje krawjazej miaßowej ranu na hłowje; měješche pak doſcż wot ßwojeho lubkowarja a wopuſchczi ſpěſchnje jeho bydlenje. Starza hiſchcże ßamßny dźeń ſajachu a Drježdźanſkemu krajnemu ßudniſtwu pſchepodachu. Samyleny ſtarz ßudnikej wobkruczeſche, ſo je žonu chzył jenož pokhloſtacż, a dokelž ßudniſki lěkaŕ wobkruczi, ſo je jeho ſamołwitoſcż we wokomiku czina pomjeńſchena była, woteńdźe ſ 9 měßazami jaſtwa

3 měßazy jaſtwa ſa pſcheßlědźerja biblije.

Pſchiwißowaŕ ſakaſaneho „Sjednoczeńſtwa khutnych pſcheßlědźerjow biblije“ ſ Podelwitz pola Colditz měješche ßo pſched wulkej khłoſtańſkej komorn krajneho ßuda w Lipſku ſamołwicż. Haczrunje je ſjednoczeńſtwo ſakaſane, běſche ſa njo dźěłał a tohodla bě jeho hamtſki ßud w Grimmje w lěcże 1934 k 1 měßazej jaſtwa ſaßudźił. Khłoſtanje pak ßo jemu ſ amneſtiju bórſy na to ſpuſchczi. Wobſkorženy pak njemóžeſche ßo dźěła ſa ſjednoczeńſtwo wjdacż a běſche ßo ſ někotrymi pſchiwißowarjemi ſ Podelwitz a ßußodnych wßow ſkhadźował. Na ſdacże běchu na kofej pſcheproßyli a tak ßo pola wſchelakich bratrow a ßotrow ſetkowali. Woprawdźe pak dźěſche tam wo ſhromadźiſnu po waſchnju ßlědźerjow biblije. Dla pſcheſtupjenja § 4 wukaſa ſtatneho preſidenta ſ 28. februara 1933 wobſkorženeho k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźichu.

Hižo pſched pytanjom namakali.

Jenemu ratarjej w Hartmannsdoſje pola Kamjenizy bě ßo drohotny radijowy apparat kradnył. Sawoła Kamjeniſku poliziju, ſo by ſa paduchom ßlědźiła. Dwaj polizajſkaj ſaſtojnikaj ßo hnydom ſ motorſkim kołom do Hartmannsdorfa na pucż naſtajiſchtaj, dyrbješchtaj pak duzy po puczu dla ſchkody na kole w bliſkoſczi jeneje ławki poſaſtacż. Na ławzy ſtejeſche — radijowy apparat. Saſtojnikaj wſaſchtaj apprat ßobu a jědźeſchtaj ſ nim

Naša zbožownosć

Chzemy-li ßo prawje dołho a njemyleni ſbožowneho jenja wjeßelicż, dyrbimy tuto žiwjenje tak wjele hacż móžno, wot druhich człowjekow a wonkownych wobſtejnoſczow njewotwißne ſczinicż. Chzemy wědźecż, kak měnjaty je człowjek we ßwojich ſympathijach a w naſnoſczach, kak khětſje móže ßo we ßwojej pſchemělnitoſczi pſchecżelſtwo do najhórſcheho njepſchecżelſtwa pſchemobrocż. Chzemy tež wědźecż, kak wjele hidy a njepopſchatoſcże człowjeſkich wutrobach ſakhowane leži, kotrež njemóža dźo pſchihladowacż, ſo ßo ßobuczłowjek wjeßeli ßwojeje ožownoſcże. Tohodla chzemy naſche ſbožo twaricż, niz na ſpóſnacże ßobuczłowjekow, ale jeniczzy na ßwoju ßnu móz a na Bože žohnowanje.

Tola pak njetwařmy naſche ſbožo jeniczzy na ßwětne ła, kiž ßu runje tak pſchemělnjate kaž człowjek ßam. o budźe wěſte derjemězecże k tomu wjele pſchinoſchowacż, prawje ſbožowni ſaczuwamy. Pſchijomne bydlenje, noſchne powołanje, wobßydſtwo abo ſamoženje, kiž nam ich ſtaroſczow ſalutuja, ßu dary ſboža, kiž nam žiwje- něſchto pſchijomniſche ſczinja, ale ſbožo ßame wone iku a ženje njebudźa. Człowjecże ſbožo je a wotſtanje wutroby, niz bohatſtwa. Tohodla dyrbimy pſchede- ſchěm ßwoju wutrobu k ſbožownoſczi woczahnycż, ſchtož emy w kajkichžkuli žiwjeńſkich poměrach. Pſchedewſchěm pytajmy naſche ſbožo tam, hdźež ßmy zuſi, ale pytaj- je w naſchej najbliżſchej wokolnoſczi, w ßwojim po- łanju, w ßwojej domjaznoſczi, ßwojich woßebitych na- noſczach. Je ſpodźiwne, kak wjele człowjekow pyta ßwoje ſbožo we wězach, kiž ßo namakaja zyle ſwonka jich normalnych wobſtejnoſczow. Huſto je na tym wina jich njeſwuńdźena fantaſija, kiž jim wſcho móžne, ſchtož ßebi jenož pſcheja, pſched woczi ſtaja a jim wutrobu ſe žadoſczu ſa tym napjełnja. Pſchi tym dobre a pſchijomne we ßwojej bliſkoſczi ani njewidźa. Pytajmy naſche ſbožo w naturſkich móžnoſczach a wuhladach powołanja. Bur ßo na pſchikład ſbožowny czuje, hdyž je ßwoju rolu prawje derje a rjenje wobdźěłał, rjemjeßlnik ßo ſaßo wjeßeli nad ßwojej pilnoſczu a wuſchiknoſczu, ſaſtojnik pak na ßwědomitym dopjełnjenju ßwojich winowatoſczow. Kóżde powołanje poſkicza móžnoſcże, ſo móže ßo człowjek prawje ſbožowny ſaczuwacż. S pilnym prózowanjom ſa pſchezo wjetſchej doſpołnoſczu dobywamy nimo wonkowneho wuſpěcha tež hiſchcże w ſnutſkownym ſpokojenju, kotrež je ſ kóždym wukonom w žiwjenju ſwjaſane.

Njepytajmy tež ſbožo we wězach, kiž naſche czěłne, duchowne a financzne mozy pſcheßahuja! Jenož to, ſchtož móžemy bjes pſchenapinanja wobkniežicż, pſchihotuje nam wjeßele. Rujnjemy ßo ßnadź ſ hordoſcże abo nahrabnoſcże k njemóžnoſczam, ſchkodźimy naſchej ſtrowoczi a ßatſchaßujemy naſche žiwjeńſke ſbožo. Njewſchědne ſbožo je dar Boži, ſ kotrymž pak we wſchědnym běhu žiwjenja liczicż njemóžemy, hewak móžemy ßo ſ błaznom ſtacż. Wěſty pucż ſboža pak je Bóh kóždemu ſ naß pokaſał. Tónle pucż pak njewjedźeſche do njewěſteho, ale do ſtrójbneho, khutneho, derje ſrjadowaneho wſchědneho žiwjenja, pſches wonkowne wobſtejnoſcże, kaž je nam to Bóh pſchipokaſał.

Njepytajmy tež naſche ſbožo ſwonka ßwójby, ſwonka domjaznoſcże. Ssměmy drje ßo druhdy na ſabawje ſwonka ßwójby wobdźělicż, tola pſcheczaſto ßo to ſtacż njeßmě. W naſchich ßwójbach mamy kuzoł ſboža, niz mjes zuſymi ludźimi, kiž nam jenož do woczow rjane ßłowa rěcza, ſa khribjetom pak ßnano njepſcheczelſke ſmyßlenje pokaſuja.

Czíche ſbožo w domjaznoſczi ſchkitajmy pſched zuſymi ludźimi. Njeſczińmy naſche domy pſchebywaniſchczo druhich ludźi. Ssměmy drje dyß a dyß ßebi pſcheczelow a ſnatych na bjeßadu pſcheproßycż a ſ nimi ßo powjeßelicż. To je tak ſdobne kſcheſczanſke waſchnje. Tola tež niz tuto pſcheczaſto, hewak ſaczehnje njeměr, hara a žadoſcż ſa wjeßelami do naſcheho czícheho ßwójbneho žiwjenja, nanoßy ßo tež pſchi tym pſchewjele zuſych myßliczkow a nahladow do domu, kiž mohł po czaßu tola naſch domjazy porjad wohrożycż. Ssamo hižo ſtraſchniſche wězy ßu ßo pſchi tym ſapoczałe, kaž žarliwoſcż, njeměr a mandźelſka roſkora. Czim ſbožowniſcha a rjeńſcha ßo naſcha domjaznoſcż wóczku ßobuczłowjeka pſchedſtaja, czim wjetſchi je ſtrach, ſo hida a njepſcheczelſtwo w nim wotuczitej. Tohodla ſtražujmy ſtaroſcziwje czíche ſbožo w naſchich ßwójbach. Je-li ßo woprawdźe ſbožowni czujemy, njech je doſcż, ſo to ßami wěmy a mamy wědźecż, ſo to ßobuczłowjekow pſchezo njeſwjeßeli, hdyž naß ſbožownych widźa. Ssměmy naſche ſbožo jenož potom wuſnawacż, hdyž ßmy zyle wěſczi, ſo mamy derjeſmyßlenych, njeßebicżnych ludźi pſched nami, hewak móže ßo łohzy ſtacż, ſo druhi ſ czertowſkim wjeßelom ſ połojzu naſcheho ſboža wotßal czehnje. Sbožo ßame na ßebi njeſnjeße, ſo ßo ſ nim hordźimy, ale chze bycż ſkhowane kaž najdrohotniſcha parla w potajnej kſchini, jako jeniczzy naſche wobßydſtwo w naſchej wutrobje.

Bj. W.

k wobk[illegible]jeinemu, hdźež ſo wo paduſchſtwje podrobnje informowaſchtaj. Na to ſdźěliſchtaj pſchekwapjenemu notarjej, ſo ſtaj ſhubjeny apparat hnydom ſobu pſchinjeſłoj; pſchetož woprawdźe běſche to kradnjeny apparat, kotryž běſchtaj namakałoj. Ma ſo ſa to, ſo je paduch apparat na ławku ſtajiwſchi na njón ſabył abo ſo je ſo apparat pſchi wotnjeſenju pſchejara wocźežił.

Schtyri łódźe organiſazije „Móz ſ radoſcźe" na kupu Madeiru jědu.

Druhi króć ſu njedźelu němſzy dźěłacźerjo ſwoju dowolnu jěſbu ſ Hamburga na kupu Madeiru naſtupili. Na ſchtyrjoch parnikach „St. Lois", „Der Deutſche", „Oceana" a „Sierra Cordoba" je 4000 wobdźělnikow na morjo wujěło. Pſched jich wotjěſdom měješche dr. Ley wutrobnu rěcź.

Pſcheſpěſchny kónz jeneho dyrdomdejnika.

16lětny ſe Stendala pokhadźazy hólcźez bě ſwojimaj ſtarſchimaj cźeknywſchi do Hamburga wotjěł, ſo by ſo na wulke morjo puſchcźił. Kupi ſebi we ſwojej młodoſtnej lohkomyſlnoſcźi najprjedy terzerol. Hdyž chzyſche w bliſkoſcźi Janſkeje twjerdźiſny ſ brónju tſělecź ſpytacź, ſo do cźaſa nadobo wutſěli. Kulka hólza do nohi trjechi. Sranjeneho dyrbjachu do khorownje dowjeſcź. Młodoſtneho dyrdomdejnika do ſchkitanſkeje jatby wſachu.

Luboſcź k bližſchemu jako prawna winowatoſcź.

Dla ſapowědźenja pomozy ſnjeſboženemu ſaſudźenaj.

Pſchiſažny ſud we Wrótſławju ſaſudźi dweju wobſkorženeju ſe Steinawa dla pſcheſtupjenja noweho § 330 khłoſtanſkeho ſakonja (ſapowědźenje poſkicźenja pomozy ſnjeſboženemu) a to jeneho ſ wobſkorženeju k 150 hr. pjenježneho khłoſtanja abo k 1 měſazej jaſtwa a druheho wobſkorženeho k 100 hr. pjenježneho khłoſtanja abo k 20 dniam jaſtwa. Nimo toho ſo wobaj wobſkorženaj dla pſcheſtupjenja ſtatneh dróhoweho porjada kóždy k 15 hr. pjenježneho khłoſtanja ſaſudźi. Wobſkorženaj jědźeſchtaj wjecźor 15. ajnuara t. l. ſ woſom, kotryž bě ſ dołhim drjewom nałkadźeny, po dróſy, njeměješchtaj pak na ſwojim woſu ſadnje ſwětło pſchicźinjene. Wołkobowy wós ſajědźe wot ſady do drjewa a woſowy wjednik ſo tak cźežko ſrani, ſo bórſy na ſcźěhwki ſranjenjow wumrě. Wobſkorženaj běſchtaj na ſranjeneho njekedźbujo dale jěłoj.

Samomordarſtwo pſched kwaſom.

W Brnje ſebi ſańdźeny ſchtwórtk 22lětna Olga Kabrnakez, wurjadna rjana holza, žiwjenje wſa. Chzyſche ſo wnajbližſchich dnjach wudacź. Schtwórtk wjecźor ju jeje nawoženja wopyta. Hdyž bě tutón jſtwu na wokomik wopuſchcźił, tſěli ſebi holza kulku do hłowy. Běſche na měſcźe morwa.

Wjele nazionalſozialiſtow ſo ſajało.

Poſlednje dny njeje ſo jeno we Winje, ale tež we wſchelakich ſwjaſkowych krajach wjele nazionalſozialiſtow ſajało. Mjes ſajatymi je mjes druhimi tež něhduſchi Korutanſki krajny hejtman, burſki wjednik Kernmayer, kaž tež wjele rěcźnikow a wucźerjow na ſrjedźnych ſchulach w Klagenfurcźe, Villachu a St. Veicźe. Woni ſo winuja, ſo ſu ſo na pomoznej akziji ſa bjesdźěłnych nazionalſoziliſtow wobdźělili.

Wulkohory, kotrež milijony wunjeſu.

Po Parižſkej powěſcźi je wunoſchk touriſtiki ſcźěhowazy: horu Mont Blanc wopyta lětnje w pſcherěſku 410 000 turiſtow ſ franzowſkeje ſtrony, 275 000 reſp. 350 000 touriſtow ſ italſkeje reſp. ſchwizarſkeje ſtrony. Hdyž ſo ſa kóždeho touriſta 250 frankow pſcherěſkowych wudawkow ſa jěſbu, bydlenje a ſaſtaranje licźi, ſchtož je poměrnje ſkromna ſumma, dóńdźemy k wuſlědkej, ſo Mont Blanc kóžde lěto wobdźělenym ſtatam a wobydlerſtwu 250 milijonow franzowſkich frankow dokhodow wunjeſe, ſchtož je bjes dwěla wobkedźbowanja hódny hoſpodarſki faktor.

Wopory kripoweje epidemije.

Po powěſcźi „Aftonblada" je w poſlednich ſchtyri njedźelach w Stockholmje na ſcźěhwki kripy 16 ludźi wumrěło.

Hobrſki meteor pſchi amerikanſkim pobrjohu na ſemju padnył.

Nad ozeanom nad rańſchim brjoſy kupy Long Jsland w połnóznej Amerizy ſobotu rano krótko po 3 hodźinach hobrſki meteor na ſemju padny. Njebjo bě někotre ſekundy dołho kaž wodnjo wobſwětlene. Tute žadne njebjeſke ſjewjenje bě ſ wulkim hrimotom ſjednocźene. W ſamſnym wokomiku na Jerſeyſkim pobrjohu lóže ſatſchaſenje ſemje ſacźuchu. Wocźicźi ſwědzy widźachu žehliwu kulu ſ dołhej žołtej wopuſchu. Wjednik lětadła, kotryž ſe ſwojim woſobowym lětadłom do Newarka dolecźa, powědaſche, ſo je najwjetſchu hroſu měł, ſo jeho ſwěta kula ſ jeho ſche, ſo je najwjetſchu hroſu měł, ſo jeho ſwětła kula ſ jeho tajke ſwětło jako njebjeſke ſjewjenje widźał.

S[illegible]włow połne rosbuchnjenje w fabrizy na rosbuchadła.

Cźežke rosbuchnjeńſke njeſbožo, pſchi kotrymž 23 ludźi ſahinny a 67 woſobow ſo cźežko ſrani, ſta ſo ſobotu na kupje Taipa w bliſkoſcźi wſy Hagao pſchi khinſkim pobrjohu. Rosbuchnjenje, kotrež ſo w tamniſchej fabrizy na rosbuchadła ſta, bě tak ſylne, ſo běchu w [illegible] měſcźe ſatſchaſenja pytnycź. Wſchě twarjenja wokoło fabriki ſo cźežko wobſchkodźichu.

Strażnik 7 dźěcźom žiwjenje wukhował.

Pſchi mórſkim brjoſy w Liebawje w Eſtonſkej bě 5 hólzow a 2 holzy, 6 hacž 14lětnych, na lodowu ſchkrutu ſkocźiło, ſo bychu ſebi tam hrajkali. Wotrubachu ſchkrutu a ſ pomozu kijow ſo ſ njej dale pohibowachu. Nadobo pytnychu, ſo bě wotwlim ſchkrutu hrabnył a ſo ju do morja cźěrjeſche. Se ſwojimi kijemi wjazy hacž na dno njedoſahachu. Holcźa, kotraž bě pſchi brjoſy ſtejo woſtawſchi pſchihladowaſche, njewědźeſche, kak by jim mohał pomoz pſchinjeſcź. Na dobre ſbožo ſtrażnik nimo pſchińdźe. Spěſchnje tutón do cźołma ſkocźi a wjeſłowaſche ſa dźěcźimi, kotrež běchu mjes tym hižo w ſchěrokim morju. Poradźi ſo jemu wſchě dźěcźi na ſchkrucźe, kotraž bě ſo hižo do tſjoch dźěłow dźělika, wukhowacź.

Žiwjenjewukhowar bjes rukow a nohow.

W jenej hórſkej hěcźe w bliſkoſcźi měſta Los Angeles, je hižo někotre lěta dołho ſe ſwojej mandźelſkej wěſty Frank Seymour žiwy, wo kotrymž je ſnate, ſo ſ hubu wobraſy moluje. Je to bědny cźłowjek bjes rukow a bjes nohow, kotrehož jeho mandźelſka ſwěru ſaſtaruje. Pſched někotrymi dnjemi ſaběraſche ſo jeho mandźelſka njekedźbliwje ſ bleſchu benzina a nadobo w połnym płomjenjach ſtejeſche. Frank Seymour ſakſchicźa na ſwoju mandźelſku, ſo by ſo k ſemi cźiſła a ſam kuleſche ſo ſ newſchědnej wuſtojnoſcźu po ſemi k njej a ſaduſy ſe ſwojim khribjetom, kotryž wuſchiknje tam a ſem pohibowaſche, płomjenja.

30 morwych w ſapławjenych krajinach w połnóznej Amerizy.

Wulke powodźenja, kotrež maja ſo woſebje tacźu ſněha pſchipiſacź, wužadachu ſebi dotal w mjenowanych ſtatach noweje Jendźelſkeje 30 ſmjertnych woporow. Schkoda ſo na 50 milijonow dollarow wobličźa. 2000 ludźi je dźěło ſhubiło, dokelž pſchi ſapławjenjach je wjele milinarnjow a fabrikow, woſebje pſchedźěrnjow a tkajeŕnjow, dyrbjało dźěłacź pſcheſtacź. K tacźu ſněha, kotryž něhdźe połdra metra wyſoko ležeſche, pſchidružichu ſo wulke deſchcźe a w nozy k ſobocźe ſo nowe ſněhowe mjecźele pſchidachu. Położenje wobydlerſtwa ſo pſchezo bóle ſhórſchuje. Se ſpadnjenjom temperatury pak tež wulka woda ſpaduje.

Popuſchcźowanje Newyorkſkeho ſtrajkowanja wodźerjow jěſdnych ſtołow.

W něhdźe 600 twarjenjach móžeſche ſo ſtrajkowanje wodźerjow jěſdnych ſtołow na ſakładźe wujednanja ſkóncźicź. Něhdźe 6000 ſtrajkowazych ſ tym ſaſo do dźěła ſtupi. S druhimi ſtrajkowazymi ſo hiſchcźe jedna.

9 ſmjertnych woporow wichoroweje kataſtrofy w Argentinſkej.

Wichorowa kataſtrofa, kotraž ſobotu krajinu k juhu wot Buenos Airesa woſebje měſto Chillar podeńdźe, ſebi 9 woporow wužada. 50 woſobow je ſranjnych. Tež wula wězowna ſchkoda ſo nacźini. W mjenowanym měſcźe ani jeneho twarjenja njewoſta, kotrež ſo njeby wobſchkodźiło.

Newyorkſki ſtrajk ſo ſ raſom ſkóncźił.

Wulki ſtrajk Newyorkſkich wjednikow jěſdnych ſtołow je ſo njedźelu rano njenadźizy ſkóncźił. Wſchitzy hacž do poſlednjeho dnja ſtrajkowazy wjednizy jěſdnych ſtołow, tepjerjo atd., dozyła 10 000 ludźi, ſu ſo póndźelu od dźěła wrócźili. Skóncźenje ſtrajka ma ſo dojednanju, kotrež ſo mjes ſtrajkowazymi a wobſedźerjemi domow wotſamkny, pſchipiſacź. Wobſedźerjo domow ſu do toho ſwolili, ſo wſchěch ſtrajkowarjow ſaſo pſchiſtaja a tych, kiž běchu ſtrajk ſłamali, ſ dźěła puſchcźa. Schtož mſdy a dźěłowy cźaſ naſtupa, ſo woſebitemu ſměrzanſkemu ſudej k roſſudźenju pſchepoda.

Lětadłowe njeſbožo w Chile. — 5 morwych.

Pola Ovalle, něhdźe 300 km. k połnozy wot měſta Valparaiſo, ſo lětadło nazionalneho lětarſkeho towarſtwa ſwrócźi. Pilot a 4 pucźowazy pſchi tym žiwjenje pſchiſadźichu.

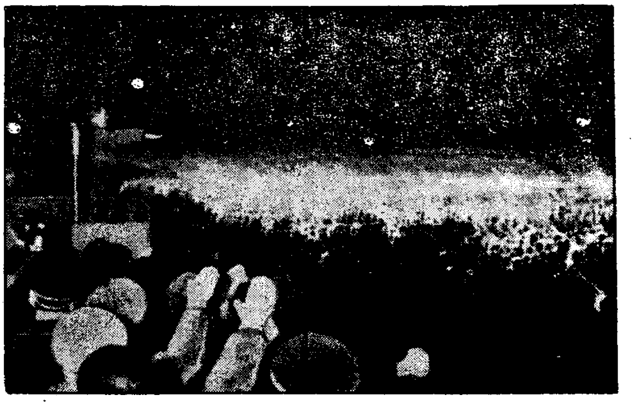

Wjednik we hłownym měſcźe hibanja.

Po rěcźi, kotruž měješche wjednik w hobrſkej wuſtajeńſkej hali na Thereſinej łuzy w Mnichowje, cźehnjeſche na to něhdźe 200 000 pſchiſłuſchnikow wſchěch ſtroninych formazijow ſe ſmólnizami nimo njeho. (Weltbild, M.)

Kak mam so na drózy zadźeržeć

Budyſki wyſchſchi měſchcźanoſta — polizajſki hamt — nam piſche:

Wſchitkim pěſchkam, kolojěſdnym a wóſnikam k wobkedźbowanju.

Lětſa w haprleji ma ſo k pomjeńſchenju wobkhadneho ropota po porucźnoſcźi knjeſa ſtatneho miniſtra ſnutſkownych naležnoſcźow **trubjenje jěſdźadłow woſebje dohladowacź.** Pſchi tutej naprawje ſakſka župa němſkeho automobilneho kluba ſap. tow. ſhromadnje ſe ſakſkej motorſkej brigadu nazionalſozialiſtiſkeho motorſkeho korpſa po porucźnoſcźi ſakſkeho ſtatneho miniſtra ſnutſkownych naležnoſcźow tydźenja wojowanja pſchecźiwo ropotej ſarjaduje a automobiliſtow a motorſkich koleſarjow namołwja, ſo njebychu njetrěbnje a njewužitnje trubili. Pſchicźina tu je, ſo ſo pſched pſchewjedźenjom tuteje naprawy hiſchcźe raz pěſchi ludźo, kolojěſdni a wóſnizy na to pokaſaju, kak móža ſo we wobkhadźe prawje ſadźeržecź, dokelž runje **tutym** jara huſto **trěbneje kedźbnoſcźe a wobkhadneje diſziypliny pobrachuje.** Huſto ſu **wjednizy automobilow a motorſkich kołow nuſowani,** trubu trjebacź, dokelž ſo wužiwarjo dróhi, kiž ſo tu naſpomnichu, njewězownje a pſchecźiwo pſchedpiſu ſadźeržeja. Wjele tutych wužiwarjow pucźa dadźa na pſchikład prjedy na ſo ſatrubicź hacž jěſdźadłej ſ pucźa du.

Wſchitzy pěſchi ludźo, kolojěſdni a wóſnizy ſo tehodla na ſlědowaze ſadźeržeńſke pſchedpiſma dopominaju:

Pěſchi ludźo:

Wužiwajcźe jenož khódniki!

Njeſadźeržujcźe ſo na jěſdźeńſkej dróſy!

Na wonkownych dróhach, hdźež žanych khódnikow njeje, wužiwajcźe jenož prawu kromu dróhi!

Pſchekrocźejcźe jěſdźeńſku dróhu kedźbliwje!

Prjedy hacž na jěſdźeńſku dróhu ſtupicźe, **pohladajcźe najprjedy na lěwo a potom na prawu ſtronu!**

Pſchekrocźcźe dróhu ſaſobu a runje!

Hdźež ſu woſebite pſchekhodniſchcźa, dyrbicźe jenož tute wužiwacź!

Njeſtupcźe ženje na dróhu, hdyž ſo jěſdźadło bliži, ale wocźakńcźe, doniž njeje nimo!

Njewěſchejcźe ſo na ſapſchahowe woſy!

Kolojěſdni:

Njejěſdźcźe dwejo abo wjazy pornjo ſebi!

Jěſdźcźe pſchezo zyle na prawej ſtronje a roſumnje!

Woſtajcźe ſo wumělſkeho jěſdźenja abo wujěſdźowanja, pſchetož dróhi njejſu žane wujěſdźowarnje!

Njeſawincźe ſo nahle w ſawinjenjach!

Jěſdźcźe na dróhowych kſchižowanjach, na dróhowych wukóncźenjach a na njepſchehladnych pucźach woſebje kedźbliwje!

Prjedy hacž ſo do poboczneje dróhi ſawinjecźe, dajcźe ſ cźaſom a jaſnje ſnamjo ſawinjenja a prjedy hacž ſaſtanjecźe, ſnamjo ſaſtacźa!

Hdźež ſu pucźe ſa kolojěſdnych, macźe Wy jenož po tutych jěſdźicź.

Wobkedźbujcźe pſchedjěſdne prawidla, woſebje pſchedjěſdne prawo ſamojěſdźidłow (autow)!

Wóſnizy a wjednizy małych ſapſchahow, rucźnych woſow atd.:

Jěſdźcźe na prawej ſtronje jěſdneje dróhi, ſo bychu ſpěſchniſchi jěſdźerjo móhli njeſadźěwani nimo!

Prjedy hacž ſo do ppoboczneje dróhi ſawinjecźe, dajcźe ſ cźaſom jaſnje ſnamjo ſawinjenja a prjedy hacž ſaſtanjecźe ſnamjo ſaſtacźa!

Budźcźe na dróhowych kſchižowanjach a wukóncźenjach woſebje kedźbliwi!

Wobkedźbujcźe pſchedjěſdne prawidla, woſebje pſchedjěſdne prawo ſamojěſdźidłow!

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Öffentliche Erinnerng zur Steuerzahlung.

An die am 10. März 1936 fällig geweſenen Umſatzſteuervorauszahlungen für Monatszahler ſowie Einkommen- u. Körperſchaftsſteuer-Vorauszahlungen nach einem Viertel dr zuletzt feſtgeſtellten Steuerſchuld wird öffentlich erinnert. Nach §§ 1 u. 2 des Steuerſäumnisgeſetzes vom 24. 12. 34 (Reichsgeſetzblatt I S. 1271) iſt bei nich rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit dem Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuſchlag von 2 v. H. des Steuerbetrages verwirkt. Bisher nicht entrichtete Beträge werden nebſt Suämniszuſchlag vom 17. 3. 36 ab durch Zwangsvollſtreckung eingehoben. Sowei die Schuldner es zu einer weiteren Mahnung kommen laſſen, ſind ſie in die wiedrholt angekündigte Liſte der ſäumigen Steuerzahler aufzunehmen.

Die gleiche Erinnerung ergeht an die Arbeitgeber, die die im Mona März 1936 fälligen Lohnſteuerbeträge noch nicht geleiſtet haben bezw. nicht rechtzeitig leiſten werden.

Bautzen, am 16. März 1936. **Finanzamt.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

íslo (Nr.) 66 — Budyšin — Srjedu 18. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Ribbentrop Němsku w Londonje zastupuje

Němſki ſwonkowny miniſter je 17. měrza generalnemu ſekretarej Swjaſka ludow, knjeſej Avenolej w Londonje tónle telegramm póßlal:

S dźakom wotkruczam, ſo ßym Waſch telegramm ſe 16. měrza doſtal, a mam czeſcz Wam ſdźělicz, ſo budźe pôßlanz ſ Ribbentrop němſke knježeŕſtwo w radźe Swjaſka ludow pſchi pruhowanju praſchenja ſaſtupowacz, kiž ſtej belgiſke a franzowſke knježeŕſtwo podalej. Wón budźe wot ſchtwórtka dopoldnja w Londonje k rěczam.

Němſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow
ſwobodny knjes ſ Neurath.

Jendźelske wozjewjenje wo jednanjach dla němskich namjetow

Jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden je wutoru popoldnju němſkemu póßlanzej w Londonje knjeſej ſ Hoeſchej, tule ſdźělenku pſchepodal:

Knježeŕſtwo Jeho majeſtoſcźe ßwoje najmóžniſche czini a chze ſo tež dale czinicz, ſo by ßrědki k měrnemu a ſpokojnemu roſriſanju nětežiſchich wobczežnoſczow namakalo. Knježeŕſtwu Jeho majeſtoſcźe je jaßne, ſo budźe ßo wo namjetje němſkeho kanzlera a tež wo wſchitkich namjetach, kiž ſu druhe ſajimane ſtrony ſapodale, w pſchihódnym czaßu dyrbjecz rěczecz. Němſke knježeŕſtwo pak wěſcźe wuwidźi, ſo knježeŕſtwu Jeho majeſtoſcźe njeje móžno, w nětczíſchim czaßu něſchto daleßahazeho ßlubicz.

Z posedźenja rady Zwjazka ludow

Rada Swjaſka ludow je wutoru popoldnju najprjedy njeſjawne a potom tajne poßedźenje wotměla.

W ſjawnym poßedźenju wutoru popoldnju je najprjedy turkowſki ſwonkowny miniſter Rüſchtü Aras rěczal. Wón na winowatoſcz rady Swjaſka ludow pokaſa, ſo ma na ſakładu poſtajenjow Locarnſkeho ſrěczenja w namjetowanych praſchenjach jako ſměrowaŕka ſkutkowacz.

Sſowjetſkoruſki ſwonkowny kommißar Litwinow wo „roſhorjenju ßwojeho kraja“ nad „nowym ſlamanjom ſrěczenja“ ſe ſtrony Němſkeje a wo wojowanju Sſowjetſkeje unije „ſa měr a ſhromadny bjeſſtrach“ rěczeſche. Spyta ßo tak pſchedſtajecz, jako bychu jenož hiſchcźe „krute naſtawy“ mohle Swjaſk ludow wukhowacz.

Hdyž běſche hiſchcźe ſaſtupjeŕ Chileſkeje porěczal, ßo roſmolwa na ßrjedu popoldnju ¼ hodźin wotſtorczi.

Konferenca Locarnskich mocow

Schtyrjo ſwonkowni miniſtrojo Locarnſkeje konferenzy ßo wutoru dopoldnja w 11 hodźinach w hamtſkej jſtwi miniſtra Edena w jendźelſkim ſwonkownym miniſterſtwje ſeńdźechu. Konferenza hacž do ½1 hodźin trajeſche.

Kaž ßo ſ Londona powě, je ßo na konferenzy wo wſchelakich dokumentach rěczalo. Tež ßo powě, ſo je jendźelſke wotpóßlanzſtwo franzowſkemu wotpóßlanzſtwu nowe namjety pſchedpołožilo. To je Franzowſow pohnulo, ſo ßo hnydom ſ Pariſom telefoniſzy ſwjaſachu. Swonkowny miniſter Flandin je ßo nimo teho ſ franzowſkim wotpóßlanzſtwom wo jendźelſkich namjetach roſrěczowal.

Danſki ſwonkowny miniſter dr. Munch běſche póndźelu pſchecžiwo franzowſko-belgiſkemu namjetej rěczal. Wutoru rano wón franzowſkeho miniſtra Paula-Boncoura wopyta a jemu pſchicžiny ßwojeho pſchecžiwjenja roſjaßni.

Audiency pola jendźelskeho krala

Jendźelſki kral je wutoru popoldnju franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Flandina pſchijal. Krótko prjedy je ßo wón ſchtwórcź hodźiny ſe ſtajnym ſtatnym podſekretarom w jendźelſkim ſwonkownym hamcźe ſirom Robertom Vanſittartom roſrěczowal. Potom kral belgiſkeho miniſterſkeho preſidenta van Zeelanda a po nim pólſkeho ſwonkowneho miniſtra wyſchka Becka pſchija.

Hodźinu po tym hacž běſche ßo dopołdniſche poßedźenje Locarnſkich mozow ſkónczilo, jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden franzowſke wotpóßlanzſtwo w jeje hotelu wopyta a ßo khwilku ſ Flandinom roſrěczowaſche.

Wotmolwa czěſkoßlowakſkeho knježeŕſtwa na němſki měrowy plan.

Czěſkoßlowakſki ſwonkowny miniſter Krofta je wutoru popołdnju pſched wubjerkomaj wobeju komorow tež wo naležnoſczi Porheinſkeje rěczal. Wón ßo ſnatym franzowſkim myßlam pſchiſamkny, a na ßwěru Czěſkoßlowakſkeje k ßwojim ſwjaſkarjam pokaſa. Czěſkoßlowakſka ſteji ſ franzowſkim knježeŕſtwom a ſ knježeŕſtwom Juhoßlowjanſkeje a Rumunſkeje w ſtajnym ſwiſku.

W tutym ſwiſku dr. Krofta ſdźěli, ſo ßo bórſy wuradźowanja ſtajneje rady Maleje ententy woczakuja. Dokelž Czěſkoßlowakſka njeje porheinſke ſrěczenje podpiſala, wona njemóže w jeho naležnoſczi wuſtupowacz. Wona pak je ſwólniwa w tutej khutnej ſwadźe wjeczornych mozow ſ Němſkej wſchitke nadawki a wopory ßobu pſchewſacz, kiž ſ njeje wunidu.

Wo njenadpadowym ſrěczenju mjes Němſkej a Czěſkoßlowakſkej, kiž je ßo Prażſkemu knježeŕſtwu poſkiczilo, ſwonkowny miniſter praji, ſo czěſkoßlowakſke knježeŕſtwo jenož tajkim dwojoſtronſkim ſrěczenjam pſchiſtupi, kiž po ßwojim wopſchijeczu do wobluka ſhromadneho bjeſſtracha padaju.

Powučaca akcija němskeho zwjazka za powětrowy škit

Preſident němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit, generalny leutnant na wuſlužbje Grimme, je 9 milijonam ßobuſtawow a noſcherjow hamta namołwjenje wudal, w kotrymž jich napomina, ſo bychu ßo pſchi ſkladnoſczi wólbow do němſkeho ßejma raſnje ſa wjednikowu ideju ſaſtajili a wſchitkich wo wuſnamje 29 dnja měrza powuczili.

Runje tak ßo němſke ſjednoczenſtwo něhduſchich wójnſkich jatych a ſwjaſk wjeledźěcžnych ſ namołwjenjom na němſku ſjawnoſcz wobroczatej.

Rudolf Heß w Düſſeldorfu rěczal.

W Düſſeldorfu je ßo póndźelu wjeczor wólbne wojowanje ſ wulkej manifeſtaziju w maſchinowni wotewrilo. Wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß k ßylam luda rěczeſche. Jeho rěcž ßo do 11 druhich wulkich ſhromadźiſnow pſchenjeße, ſo je něhdźe 100 000 woßobow wjednikoweho naměſtnika ßlyſchalo.

Rudolf Heß w Stuttgarcźe.

Wutoru wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß w Stuttgarcźe pſchebywaſche. Tež tam jeho ſahorite wyſkanje wobydleŕſtwa wobdawaſche. Zyle měſto w bohatej pyſche khorhojow ſtejeſche.

Göring w Koblenzu, Kölnje a Dortmundźe.

Wutoru po pſchipołdnju je miniſterſki preſident a general lětarjow ſ lódźu do Koblenza pſchijěl. Měſto jeho ſ bohatej pychu khorhojow witaſche. Po krótkej pſcheſtawzy w Koblenzu, pſchi kotrejž jemu ßyly luda ſe ſahoritoſczu wyſkachu, ßo miniſterſki preſident do Kölna poda.

Tež w Kölnje wón do khorhojow ſawalene měſto nadeńdźe. Stare torhoſchczo, na kotrymž Göring k ludej rěczeſche, běſche ßo wulkotnje wupyſchilo.

Na póſdnim popołdnju ßo miniſterſki preſident Göring do Dortmunda poda a tam pſched 100 000 ludźimi rěczeſche.

Rańſcha Pruſka wjednika woczakuje.

W Königsbergu a po zylej Rańſchej Pruſkej je ßo powěſcz, ſo wjednik pſchińdźe, njeßměrnje ſpěſchnje roſnjeßla. W Königsbergu ßamym ßo ſ wulkim khwatkom měſtna ſa ſhromadźiſny pſchiprawjeja a měſto ßo k powitanju pyſchi. S zyleje Rańſcheje Pruſkeje ßu ludźo po puczu do Königsberga, ſo bychu wjednika widźeli a ßlyſcheli.

Wjednik puczowarjow na Madeiru poſtrowił.

Adolf Hitler je němſkoſtatnemu organiſaziſkemu nawjedowarjej dr. Leyej telegramm póßlal, w kotrymž němſkim dźělaczerjam a dźělaczeŕkam k jich jěſbje na kupu Madeiru najlěpſche pſchecza ſczele a jim dobre puczowanje a wocžeŕſtwjenje pſchaje.

Załostne lynchowanja w Španiskej

W Jumilli w ſchpaniſkej provinzy Murzii je k hróſbnym podawkam dóſchlo. Tam ej ſakhadźaza ßyla radikalnych lěwizarjow tſi hróſbne lynchowaŕſke mordaŕſtwa ſkucžila. Lěwizarjo běchu ßo roſhorili, ſo běchu pjecz faſchiſtow ſaßo ſ jatby puſchczili, kotrychž běchu dla morjenja jeneho republikana a dla ſranjenja dweju druheju ſajeli.

Czrjódy ßo pſched měſchczanoſtowym wobydlenjom ſhromadźichu a wótrje pſchecžiwo puſchczenju faſchiſtow proteſtowachu. Pod jich hroženjom měſchczanoſta ſkónczne ſwoli, ſo maju ßo puſchczeni ſaßo ſajecz. Zivilni gardiſtojo ßo hnydom na pucž podachu, ſo bychu pſchikas wuwjedli. Woni tež dweju faſchiſtow ſaßo ſajachu.

Jako pak jeju pod ßylnej ſtražu po měſcźe do polizajſkeho jaſtwa wjedźechu, ßo radikalni lěwizarjo na ſtražnikow walichu, jim jateju wutorhnychu a jeju dźiwje reſo lynchowachu. Jenemu jatemu hłowu wotrěſnychu a ju jako ſnamjo dobycža po měſcźe noſchachu. Potom lud k domej ſnateho prawizarja czehnjeſche, ſo by jón ſapalił. Tutón pak ßo ſ revolvrom wobarajo do luda tſěleſche a jeneho demonſtranta czežko ſrani.

Na to ßo roſhorjena ßyla na muža wali, jeho lynchowaſche a jeho dom ſapali. Potom ßo lud ke kaſarnam zivilneje gardy gardy poda, ſo by tež tute ſapalił. Zivilni gardiſtojo pak ßo jeho ſ tſělenjom wobróchu. Dwaj demonſtrantaj ßo khětro czežko ſraniſchtaj.

*

Tež w druhich ſtronach Schpaniſkeje ſapaleŕſtwa, rubjenja a druhe ſkóſtniſtwa hiſchcźe njejßu pſcheſtale. S Madrida ßu něſtko ſpuſchczomniſche powěſcźe dóſchle, kiž wo ſchkodowanjach na ludźoch a wězach roſprawjeja. Njedźiwajzy wótreje zenſury powěſczow ſe Schpaniſkeje móže drje ßo nimale wěſcźe prajicz, ſo je ßo w Schpaniſkej ſa poßledni měßaz 51 **człowjekow ſamordowalo, 194 ßo ſranilo, 16 zyrkwjow, 11 klóſchtrow, 29 lokalow prawizaŕſkich ſtronow a 21 wobkhodow, dźiwadłow, bydlenjow atd. ſpalilo.**

Wuwzaćny staw w Španiskej so podlěšił

Schpaniſki preſident Zamora je póndźelu wukas wudał, ſ kotrymž ßo wuwſaczny ſtaw wo 30 dnjow podlěſchi.

Něſtko je tež w provinzy Valenzii k njeměram dóſchlo. W tutej provinzy běchu wobſtejnoſcźe dotal poměrnje měrne. W měſcźe, Villa Nueva de Caſtellon ßo pſchiwiſowarjej prawizy pſchi tſělenzy moriſchtaj. Tež tſjo pſchiſluſchnizy lěwizy ßo morichu. W Sille ßo kommuniſtojo do zyrkwje dobuchu a wſchelake ßwjeczene wězy ſpalichu.

Před rozsudźacymi bitwami w Africy

Italſke nowiny jara ſajimawje wo pſchichodźe wójny w Abeßynſkej piſaju. S jich roſpominanjow je ſpóſnacz, ſo ßo nowy roſßudźazy czaß we wojowanju mjes italſkim a abeßynſkim wójſkom bliži. Italczenjo ßu ßo hižo khětro jara na nowu wulku bitwu na połnóznej froncźe pſchihotowali. Italſke wójſkowe wjedniſtwo ßo na dobycže a wobßydſtwo wojeŕſzy, politiſzy a hoſpodaŕſzy wažneho kraja měri. Nimo teho pak chze wono dotal hiſchcźe njeſranjenje abeßynſke wojeŕſke mozy ſbicz.

Wo ßylnoſczi abeßynſkeho wójſka ßo piſche, ſo w połnócznej Abeßynſkej hiſchcźe 70 000 hacž 75 000 muži ſteji. Sſylnoſcz abeßynſkeho wójſka na połodniſchej froncźe a druhich frontſkich dźělach ßo na 150 000 muži wobliczja.

Italske bombowe lětadło so zwróćiło

W 156. hamtſkej italſkej wójnſkej roſprawje ßo powěſcz marſchalla Badoglia woſjewja: Ani ſ eritrejſkeje ani ſ połodniſcheje fronty njeje niczo wažneho woſjewicz. Jene naſchich bombowych lětadłow je ßo wot ßwojeje akzije wróczoleczo ſ tuteje ſtrony naſchich ſtejniſchczow ſwróczilo. Zyla wobßadka, pjecz muži ßylna, je ßo morila.

Offizěrjo grichiſkeje revoluzije ßo ſaßo do wójſka ſtaja.

Nowe grichiſke knježeŕſtwo chze ſaßo dźěl offizěrow pſchiſtajicz, kotſiž ßu ßo na ſběžku w měrzu lěta 1935 wobdźělili. Wono chze to czinicz, runjež ßo wjetſchina **kralo**wſkowěrnych offizěrow tomu pſchecžiwja.

Wjednikowy hłós je hłós naroda

Japanske wójsko zesylnjenja žada

Japanſka powěſczeŕnja „Domei" je nětko nadrobniſche wo knježeŕſtwowym programmje woſjewila. W programmje ßu žadanja wójſka a namóŕniſtwa najważniſche. Programm ßo woßebje na rosßudnu ſwonkownu politiku na aſiſkej twjerdźinje ſložuje, woßebje pſchecżiwo ßowjetſkej Ruſkej.

Wójſko ßebi po namjecże generalneho ſtaba ſeßylnjenje japanſkich wojeŕſkich wotdźělenjow w Mandźuſkej žada. Se ſeßylnjenjom ma ßo runowaha ſe ßowjetſkoruſkim aſiſkim wójſkom docpěcż. W planje generalneho ſtaba ßo praji, ſo ma ßo runje ſwonkowna politika pſchecżiwo ßowjetſkej Ruſkej wujaßnicż. To ma ßo ſ podpjeru kěžorſkeho wójſka docpěcż. Tohodla dyrbi ßo wójſko na wſchě móžnoſcże pſchihotowacż.

Namóŕniſtwo tehorunja ſeßylnjenje žada, nimo teho pak měrne, ale raſne hoſpodaŕſke rosſchěrjenje k poldnju.

Rumunſke wotpokaſowanje.

Rumunſke ſwonkowne miniſterſtwo woſjewja, ſo powěſcż njeje wěrna, kiž ßu někotre wukrajne powěſczeŕnje rosſchěrile, mjenujzy ſo je ßo rumunſki ſwonkowny miniſter Tituleſku pſcheproſchenju Němſkeje do Swjaſka ludow pſchecżiwjał.

Radio

Schtwórtk 19. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły raňſchi konzert. 12 konzert. 16 konzert. 19 ßwjatok (wjeßeli hudźbnicy, tacżele). 20,10 tacżele. 21 Brahms-Beethoven.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßoły raňſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 16,20 Goethowe ſpěwy. 17,10 tacżele. 19 tacżele. 20,10 ſabawny konzert (němſcy miſchtrjo).

Hiſchcże wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,10 reje po Barlinje. Stuttgart: 20,10 Mozartowy zyklus. Mnichow: 20,10 dźěcżi ſpěwaju. Win: 20 ſtruchłohra „Egmont". Warſchawa: 20 pólſka hußleŕſka hudźba.

Ze Serbow

W Budyſchinje 18. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wšitko z lubosću,
Ničo z hrubosću. M. N.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer minus 10 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 7 ſtop. cżopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer minus 9 a najniżſcha nózna temperatura 0. S wjeczorneje Europy je ßo wyſchina k nam ſczahnyła a je nam rjane ßłónczne wjedro pſchinjeßła. Wodnjo je powětr hižo rjenje miły, nocy pak ßu hiſchcże tak ſymne, ſo mjerſnje. Nětcżiſche wjedro ßo w najbližſchim czaßu najſkerje pſchejara njepſchemění. S khwilemi je lohke pomróczenje móžne. Nižina, kotraž ßo pola Islandſkeje k ranju hiba, ſymnym wětram ſ Lodoweho morja pſchiſtup do naſchich ſtron ſalehnje. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 6,06 hodź. ſkhadźa a ßo 6,11 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 4,04 hodź. a khowa ßo popołdnju 1,28 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Mało pſchemenjenja.**

*

— **Statnje pſchipóſnata ſchula ſa wothladanje khorych měſta Budyſchina.** 13., 14. a 16. měrza 1936 wotmě ßo pod pſchedßydniſtwom wyſchſcheho knježeŕſtwoweho med. rady dr. Lehnerta ſ Drježdźan pruhowanje ſchuleŕkow ſtatnje pſchipóſnateje ſchule měſta Budyſchina ſa wothladanje khorych. Na pruhowanju wobdźěli ßo 7 ſchuleŕkow a 1 ſchuleŕ. Wſchitcy pruhowani ßwój examen wobſtachu.

— **Wokrjeßna wotrjadna ſkupina pcżołarjow w Budyſchinje, ke kotrejž mjes druhim tež wjeßne wotrjadne ſkupinje „Delni Schprewiny doł" w Budyſchinje a Schěrachowje pſchißłuſchatej, ſměje w najbližſchim czaßu wokrjeßne wotrjadne ſeńdźenje, kotrež budźe nowy wjednik k. wucżeŕ Lehmann ſe Semiz nawjedowacż. Wono ma ßo ſ woßwjeczenjom 75lětneho wobſtacża Semi ſkupiny ſjednocżicż. K tutemu ſeńdźenju je ſwjaſkowy wjednik Scholta ſ Mi chna ßwój wopyt lubił.

— **Sserbſka Boža ßlužba w Drježdźanach.** Laetare, 22. měrza t. l. popołdnju ½4 hodźin Kſchižnej zyrkwi w Drježdźanach ſaßo ßerbſka Boža ba, kotrejž ßo Bože wotkaſanje pſchiſamkuje. Pređ je knjes faraŕ Bójž ſ Budeſtez pſchewſał. Wſchitcy dźanſcy a wokolni evangelſcy Sserbja ßo na tutu ßlužbu w ßwojej macżeŕnej rěcżi najwutrobniſcho pſ ſcheja. Lopjeńka ſ kěrluſchemi ßu po ſwucżenym nju pſchi zyrkwinych durjach darmo doſtacż. Po ßlužbje ſměja wſchitcy kemſcherjo ſkładnoſcż ßo ſ druh wopytarjemi ßerbſkeje Božeje ßlužby k pěknej towaŕ noſcżi ſeńcż. Czitarjo Sserbſkich Nowin chcyli ßerbſkich pſchiwuſnych a ſnatych w Drježdźanach na ßerbſke kemſche ſ dopißnicu kedźbnych ſcżinicż.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi wutorniſchim njenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotteri dźeń) padźe dobycże wo 3000 hr. na cżißła 22 398, 25 264, 27 830, 78 839, 87 822, 89 483, 110 118 010, 135 046, 158 359; dobycże wo 2000 cżißła 19 812, 32 163, 41 385, 52 247, 54 477, 77 360, 92 151, 109 855, 118 900, 140 698, 151 dobycże wo 1000 hr. na cżißła 17 539, 22 605, 26 462, 29 805, 35 940, 38 308, 38 634, 53 082, 63 125, 63 371, 70 034, 70 911, 71 337, 71 699, 79 662, 83 645, 83 770, 84 789, 91 253, 91 628, 100 313, 120 009, 124 740, 125 479, 138 792, 140 146 388, 156 333.

— **Autaj do ßo ſraſyłoj.** Wczera dopołdnja 10,40 hodźin ſtaj na kſchižowaniſchczu Mättigſkeje a crtſkeje dróhi czežity auto a woßobowy auto do ßo ſ Czežity auto po Mättigſkej dróſy k Lubijſkej dróſy je woßobowy auto pak po Nouartſkej dróſy na dróhu Se ßylnym ſraženjom ßo woßobowy auto do dró ſchtoma wjerhny. Czežity auto pak ßo prěki pſche ſtaji a ßo ſwróczi. Wjeſba — moleŕſki klij — ßo ſ na dróhu wula, tehorunja benzin ſ tanka. Ludźo ſranichu. Woßobowy auto ſamó ſe ßwojeje mocy Czežity auto pak dyrbjeſche Gaſtez firma wotwje Njeſbože ſta ßo wczera tež na měſtnje, hdźež ſchpitalſkich lukow wot Borborineje dróhi wotbocża. leŕ na jěſdnym kole po Mathildźinej dróſy ſady cže auta jědźeſche a ßo tak rjez ſ nim na Pucż ſchpital lukow ſawiny Wón ſe ßwojim kołom mjes motor a pſchipowěſchak pſchińdźe a padźe, tola ßo njep Wón je ßo jenož na ſtopnje ſranił.

*

Wuſnamjenjenje wójnſkeho konja w Boſanke

Něhdźe 5/4 milijona koni ſtejeſche w ßwětowe nje w ßlužbje němſkeho wójſka. Něhdźe 400 0 njepſcheczelſke kulki trjechichu, 558 000 koni ſahin khoroſcże a pſchenapinanje. Schtóž je we wójnj wě, ſchto ßu naſche konje dyrbjale wukoncżicż a pſcheczelſtwo běſche mjes konjom a mužom. něſchto ſtow wójnſkich koni žiwych, ſ mjetſcheho dźěłaja w rataŕſtwje. Wſchě tute konje ßu dźenßa 25 hacż 30 lět ſtare a doſtawaju wot ßwojich rjow ßwoje ſaßlužene ſaſtaranje. S tutymi ßłow wjedźe dipl. rataŕ Korla Finus w Seehau Starnbergſkim jěſoru wuſnamjenjenje wſchěch w Němſkej žiwych wójnſkich koni. Namołwjeſche vembru lěta 1935 wſchěch wobſedźerjow wójnſkich ſo bychu ßo ſamołwili a jako ſwonkowne ſnamjo poda tutym hiſchcże žiwym konjom jednoru taf na kotrejž pod železnym kſchižom ßłowo „Wójnſk waŕſch" ſteji. Dotal ßo něhdźe 1500 wójnſkich koni nußej ſamołwi. Te Bjudnſke ſkótſchkitaŕſke towaŕ kmótſiſtwo ſa wójnſkeho konja pſchewſało, kotr Lehmannej w Boſankezach ßłuſcha. Někotſi ſaſt tutoho towaŕſtwa wopytachu ſtareho wójnſkeho ſcha, kotryž „Mänel" rěka. Pſchedßyda tutoho to dr. Döring pſchepoda burej Lehmannej liſcżinu, kóždy wójnſki kóń nětko doſtanje. Wuſnamjenjenje ſkich veteranow ma dźakownoſcż wuprajicż, ſ kotrej woporniwoſcż wójnſkich koni w ßwětowej wójnje póſnawa. Dr. Döring napominaſche, ſo njeby jenož pſchiſtojnje ſaſtaraſ, ale ſo by ßo temu tež by něſchto lubeho pſchiwobroczilo. Skót kóždeho dobr

Rada Swjaſkat ludow w St. James-palaſcże.

Prěni wobras ſjawneho poßedźenja rady Swjaſka ludow, w kotrymž ßo rada ſ wotmołwu Němſkeje na pſcheproſchenje, ſaběraſche. Poßedźenja wotměwaju ßo w konferenznej ſali, kotraž je ſnata po ßławnej indiſkej konferenzy. (Weltbild, M.)

Jank – musikant

Henryk Sienkiewicz.

Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.

(Skónčenje.)

Nazajtra rano stoješe wbohi Jank před sudnikom, gmejnskim změrcom.

Hač mějachu jeho tam sudźić jako paducha?... Wězo. Změrc a ławnicy spohladowachu na njeho. Stoješe před nimi z porstom w hubje, wuwalejo ze strachom woči, mały suchi, mazany, wobity, njewědźo, hdźe je a što wot njeho chcedźa. Kak tu sudźić tajke njebožatko, kiž je w dźesatym lěće a lědma na nohomaj stoji? Do jastwa sadźić, abo što?.. Z dźěćimi dyrbi čłowjek tola trochu smilnosće měć! Njech jeho zebjerje nócny, njech jeho wušwika z prutom, zo by druhi raz hižo njekradnył, a hotowe je.

„Prawje tak!" —

Zawołachu Bosćija, kiž bě gmejnski nócny. — „Wzmi jeho a daj jemu wopomnjeńku!"

Bosćij kiwny ze swojej hłupikojtej, zwěrjacej hłowu, wza Janka pod pažu, kaž kočatko a njeseše sebi jeho do brónje.

Hač dźěćo njerozumješe, na čo so zaběraše, hač bě so zastróžiło, dosć, zo ani ze słowčkom njepikny, hladaše jeno, kaž by ptačk zhladował. Hdźe tež to wy wědźało, što so z nim stanje? Hakle hdyž jeho Bosćij w brónjni do horšće wza, na hunje rozłoži a wuzběhnywši košulku, z ruku machny, poča Jank křičeć:

„Maći!" — a hdyžkuli nócny z prutom zasahny, to wón z nowa — „Maći — maći luba" — ale dale słabšo, ćišišo, dóniž skónčnje dźěćo cyle woćichny a přesta „Maći" wołać. — Wbohe rozbite husličkil

O, hłupy, hrozny Bosćijo! Štó tež to tak dźěći bije? Bě dźě małe a słabe a přeco lědma žiwe. Mać přińdźe, zebra pachoła, ale dyrbješe sebi jeho domoj donjesć... Na druhi dźeń njestany Jank a třeći dźeń hižo mrěješe ćiše na lěhwje pod konjacej płachtu.

Łastojčki šćebotachu na wišni, kotraž před khěžu rosćeše: słónčna pruha přeńdźe z woknom nutř a wula złotu jasnosć na włosatu hłojčku a na dźěsćowe wobličo, w kotrymž njebě wostała krjepka krwje. Tale pruha bě mohłrjec dróha, po kotrejž měješe mała pachołowa duša woteńć. Derje, zo z najmjeńša w smjertnej hodźinje po šěrokej słónčnej drózy woteńdźe, přetož w žiwjenju bě khodźiła po ćeřnjojtej.

Wokhudłe wutrobnjo so mjez tym hišće z wodychom hibaše, a dźěsćowe wobličo bě so mohłrjec zaposłuchało do wjesnych wothłosow, kotrež z wotewrjenym woknom so nutř dobywachu. Bě wječor a tuž holčata ze synow ducy spěwachu: „Ha, ja tam khodźach po horach..." a wot rěčki sem dokhadźeše hra piščałki. Jank posłuchaše posledni k kak wjes hraje... Na wodźeću při nim le husle ze šindźela. Nahle so rozjasni wobličo cemu dźěsću a z woběleneju hubow wuńdźe

— Maći luba!...

— Što, synko? — wotmołwi mać, ze sylzami dusycy. — Maći luba, njewěrno, w njebjesach Bóh luby Knjez wóprawdźite husle? — Da synko, da ći zawěsće! — wotmołwi mać; ale dorěča, přetož nahle wubuchny z jeje twjerdeje troby nakopjena žałosć. Zastona jenož: O, Jězuso! — padźe z wobličom na křinju a poča z som žałosćić, kaž by rozuma pozbyła, abo kaž wjek, kotryž widźi, zo njewudrje smjerći lubuška.

To tež jeho njewudrě. Hdyž so pozběhny a z wa na dźěćo pohlada, běštej drje woči małeho rja wotewrjenej, ale so hižo njehibaštej, wobličo bě krute, pokhmurjene a sprostnjene. Słónčna pruha bě so tež pominyła. Wotpočuj w měrje, Janko! —

Nazajtra wróći so knježstwo z Włóch, zdobom z komtesu a wosebnym knjezom, kotryž so wo staraše.

Knjez dźeše: Quel beau pays que l'Italie! — A kajki to lud wumjelcow! On est heureux de chercher là-bas des talents et de les proteyer. (Je žowny, talenty pytać a je podpjerać) doda knjeżna —

Nad Jankom šumjachu brězy...

— Kónc. —

a maſkanje runje tak ſroſumja, kaž kóžde cžwilowa‑ ſchiwa. Skótſchkitaže towaŕſtwo w Budyſchinje je ſa wójnſkeho konja kmótſiſtwo pſchewſało a pſchi‑ jemu kóžde lěto wowßny dar. Pjenjes ſa tutón pſchepoda dr. Döring wjeßnjanoſcže. Wójnſkemu pak pſchicžini cžeſtnu taflicžku „Wójnſki to‑“, kotruž budže wot nětka wſchudže pſchi džěle a konjenzu jako widžomne ſnamjo ßobu noßycž. Bur mann bě konja w lěcže 1918 pſchi pſcheßadžowanju ich koni w Bórku ſa 110 hriwnow kupił. Tehdy hižo 17 lět ſtary, dženßa je hižo 34 lět ſtary. Hacž kóń burej wjazy wjele njepomha, je tola ſ lu‑ ſaſtarany.

•

Ze Sſoneje Borſchcže. Njepſchiſtojnje ſadžeržachu něktoſi młodži ludžo, kotſiž běchu ßwoje koła we arjenju jeneho tudyſcheho burſkeho ſtatoka podſtajili. chu ßebi někotre elektriſke lampy a ſ wulkim ſelanjom wſchěch ſe ſparja ſbudžichu. Bur, kotryž ßo runja ſbudži, wotewſa jenemu ſ worakawzow koło pſchepoda jo wjeßnjanoſcže, tak ſo dyrbjeſche domoj

S **Hodžija.** W naſchim wokrjeßu ßu w měßazu janu‑ ara 236,70 hr. ſa jědž ſ jeneho hornza, ſa puntowſku ſběrku pſches 3 zentnarje ſežiwjenſkich potrjebow 39,39 hr., w februaru 228,75 hr. ſa jědže ſ jeneho hornza, ſa puntowſku ſběrku něhdže 5 ztr. ſežiwjenſkich potrjebow a 48,55 hr.; w měrzu 231,05 hr. ſa jědže ſ jeneho horn‑ a, ſa puntowſku ſběrku pſches 5 ztr. ſežiwjenſkich potrjebow a 46,84 hr. a nimo toho džěcžazy wós nadali. Wſchěm daricželam a ſběrarjam wutrobny džak.

S **Kubſchiz.** (Tſělenje wo myto.) Sańdženu njedželu wotmě ßo na tudyſchim tſělniku tſělenje wo myto małokalibratcho tſělzowſkeho towaŕſtwa k lěpſchemu ſymſkeje pomozy. Najlěpſchi tſělzy doſtachu myta. Tak na pſch. [illegible] jedyn ſtejo bjes podkołi 32 kołow. Wobdžělenje bě dobre, tak ſo ßo nahladna ſuma ſymſkej pomozy pſchiwobr[illegible].

S **Krakez.** Pſchi nětcžiſchim rjanym wjedrje ßo wjeßny hat rjedži. Pſches 25 džěłaczeri pſchi tym džěło namaka.

S **Krakez.** Skałaŕ Bjedrich Peter pſchi džěle ſnjeſboži. Cžežki kamjeń jemu na nohu padny. Lěkaŕ dyrbjeſche ßo ſawołacž. Nadžijomnje ſranjenje dalſchich ſczěhwkow njeſměje.

S **Luſka.** Synkofilmowy wós tež k nam pſchijědže a w Pawlikez hoſcženzu wjele ſajimawoſcžow poſkicžł. Wſchitzy wjeßnjenjo ßo wutrobnje pſcheproſchuja. Kóždy njech ßo prawje bórſy wo rjane měſtaczko w korcžmje poſtara. Wſchitko bližſche je na wupowěßnjenych plakatach cžitacž.

S **Bukez.** (Spocžatk wólbneje propagandy.) Wjeßna na ſtrony ßo ſańdženu ßobotu w „Ssudniſkej korcž‑ hromadži, ſo by wo rjadowanju wólbneje propa‑ we wobłuku nawjedneje ſkupiny jednała. Wjeßny ſkupinowy wjednik ſtronjan Keŕk pſchi tym pokaſa na wuſnamne dny, kotrež nětkole docžakamy, wſchitzy dyrbimy ßo ſapſchahnycž, ſo bychmy pomhali wjednikowe wotpohlady dopjelnicž. Kak wažne je, ſo ßo wólbna propaganda cžini, ßo ſ toho ſpóſnawa, hdyž pomyßlimy, kak mało ludži je wulku wjednikowu rěcž 7. 3. ßłyſchało a ſo njejßu roswucženi, kajki wuſnam ſměje 29. dženń měrza ſa němſki lud. Na to ßo woſjewi, kotre wólbne hromadžiſny ßo we wobłuku wjeßneje ſkupiny wotměja. Bližſche wuhotowanja wólbnych wjecžorow rjaduje propagandowy wjednik ſtronjan Bjedrich. Shromadžiſny budža: w Rodezach 18. 3. 20 hodž., rěcžnik ſtronjan Dör; w Bukezach 21. dženń měrza w 19 hodž., rěcžnik ſtronjan Keŕk a Bjedrich; w Błóžanach 23. 3. w 20 hodž., rěcžnik Gelbrich; w Lejnom 23. dženń měrza w 20 hodž., rěcžnik Dix; w Kołwaſy 24. dženń měrza w 20 hodž., rěcžnik Fiſcher; w Bukezach 24. měrza w 20 hodž., rěcžnik Henka (župny rěcžnik, wulka manifeſtazija); we Koporzach 26. dženń měrza w 20 hodž., rěcžnik Bjedrich; w [illegible] 26. dženń měrza w 20 hodž., rěcžnik Keŕk; we Cžornjowje 27. dženń měrza w 20 hodž., ſwukowy filmowy wós we Luſku. Ssobotu 21. dženń měrza ſměje němſki młodolud propagandowu jěſdu pſches wßy Lejno 10,20 hodž; Błóžany w 11 hodž.; Bukezy w 12 hodž.; Kopory 13,20 hodž.; Kołwaſy 13,30 hodž.; Cžornjow w 14 hodž. Wokrjeßny kubłańſki rěcžnik ſtronjan Schröder ſ kolonnu (3 auta) pſchewodža a porěcžł we wſchěch wßach, nimo Konorz, k wobrdleŕſtwu.

S **Bukez.** Sańdženu ßobotu wotmě NS‑hromadženſtwo „Móz ſ radoſcže“ pola Stangez nowe ſarjadowanje, kotrež měješche ſaßo połny wuſpěch. Žurla bě jara derje wopytana. Programm bě jara bohaty. Mjes poſkicženjemi wuſtupi wokrjeßny wjednik ſtronjan Reiter ſ Lubija a namołwješche wſchěch, ſo bychu 29. měrza wſchitzy ßwoju winowatoſcž dopjelnili a ſ tym naſchu džakownoſcž wjednikej ſa jeho wuſwobodžeŕſki cžin wuprajili. Hudžbna kapała džěłoweje ßłužby a mandželſkej Rottmann‑Hildebrandez wjecžor ſe ßwojimi poſkicženjemi kraßnje wupjelnichu.

S **Bukez.** Pſched někotrymi dnjemi pſchińdže wjednik auta do njelubeje ſituazije, dokelž jemu wokołocželeczkazy poß runje do kolesow ſaběža. Poß ßo pſchi tym pſchejědže. Wjednik woſa pak do jara ſtraſchneje ſituazije ſ tym pſchińdže. Jenož ßwojej duchapſchitomnoſcži ma ßo džakowacž, ſo wjetſcheho njeßboža njenaſta, pſchi kotrymž budžichu móhli tež druſy puczowazy lohko do ſchkody pſchińcž. Njech je ßebi kóždy wobßedžeŕ pßa wědomy, ſo dyrbi ßo tež wo njeho ſtaracž. Na dróhach ſe ßylnym wobkhadom ßo druhdy najſpodžiwniſche podawki ſtawaju. Pßy, kiž ßo hubjenje pizuja, dyrbja ßo wěſo ßame ſtaracž, hdže něſchto namakaja. To pak ßo ſ wjetſcheho džěla na ſchkodu druhich wuſkutkuje.

S **Lupoj.** Dženßa ßwjecži knjes Jan Mikela ſ Lupjanſkeje Dubrawy ßwoje 77lětne narodniny pſchi cžělnej a duchinej ſtrowoſcži. Wjele lět ßłužeſche wožadže jako th[illegible]bětaŕ. Dwaj jeho ßynaj we wójnje woſtaſchtaj. Loni ſhubi tež ßwoju mandželſku. Nětko je pola jeneho ſe ßwojich wnucžkow žiwy. Njech je jemu hiſchcže prawje rjany wjecžor žiwjenja ſpožcženy.

Ze Zejic pola Khróšćic. Póndźelu popołdnju wokoło 5 hodźin zrazyštaj autaj před wjesnej korčmu do so. Wobsedźeŕ auta z Dobrošic přijědźo z Khrόšćic a winy so přede wsu na statnu dróhu, wutykujo pokazowaŕ na lěwo a wostaji jón stejo, dokelž chcyše ke korčmje zajěć a tankować. Po dręzy přikhwata jara spěšnej rjano Zhorjelske auto a dohlada so na lěwy pokazowaŕ, hdyž tamny hižo prěki přez dróhu jědźeše. Dokelž so njemóžeše na žanu stronu wuwinyć, zrazy z wulkim wotmachom do woza a wobškodźi sej khětro swój prědk. Znutřkowna wohrěwaca škleńca rozleća na kruchi, hdyž w auće sedźaca žónska z hłowu no njeje prasny. Wobškodźi so khětro na čole. Dokelž njebě přistejaca policija bórzy k rucy, dyrbještaj wóznikaj hač do wječornych hodźin tu čakać. Při policajskim přepytowanju so wukopa, zo žadyn bjez winy njeje. Tola wotewza přitomny lěkaŕ jenemu něšto krewje, zo by so wobkrućiło, kelko alkohola bě k sebi wzał. Haklo w pózdnich hodźinach móžeštaj dale jěć. Móžno, zo hišće tuto njezbožo so sudniscy rozrisa. Wóznikaj staj při tym ze strachom wotešłoj.

S **Wojerez.** (Sswinjaze wiki.) Na ßwinjaze wiki pſchihna ßo 190 proßatow a 2 běhakaj. Wobkhod bě jara žiwy. Płacžiſny pohibowachu ßo mjes 14 a 20 hriwnami. Wubrane twory dozpěchu tež wjetſche płacžiſny.

S **Klětnoho.** Mužſke woßoby lětnikow 1895 hacž do 1912 maja ßo hnydom k ßwěſcženju jich perſonaltjow pola wjeßnjanoſty ſamołwicž. — Tſeczi nowotwar domſkeho je ßo tu ſapocžał. Samkaŕ Pawoł Docžko ßwoje domſke pſchetwari a nimo toho chže jedyn poſkhod pſchitwaricž.

S **Krjebje.** Wólbna ſhromadžiſna budže 22. měrza pola Běbrachez.

S **Zwikawy.** Nóžny rubježny napad. Póndželu rano wokoło 3 hodžin w Planitzach muž po wotewrjenju wokna do komorki bydlenja w pſchiſemi na Biehlſkej dróſy ſalěže. Wot tam poda ßo do kuchinje, hdžež ßam pſchitomny 35 lět ſtary wobßedžerjowy ßyn łožej pijeſche. Sadobywaŕ jeho dajeſche a jemu jeho móſchnicžku ſ 15 hriwnami ſ jeho kopßy rubi. Hdyž nadpadnjeny wo pomoz wołaſche, rubježnik cžekny. Rubježnika ſajachu.

Jehła přez wutrobu pućuje

Móže ßo wo woprawdže ſpodžiwnych puczowanjach zuſych wěžow w cžłowjeſkim cžěle rěcžecž. Dopomńmy ßo pſchi tym jenož na toleŕ, kotryž je ßo w němſko‑franzowſkej wójnje wojakej ſ mozu kulki ſ kožaneho měſchka won do wutrobnja ſtorcžił. Ani ſo wobßedžeŕ něſchto wo tym pytny, tutón toleŕ tehdy w běhu lět do kutła dele puczowaſche, ſaroſcže po něcžim do cžrjewa, doniž ßo jeneho dnja ſkóncžnje ßam do cžrjewa njeßuny a ſaßo takle na ßwětło njepſchińdže. Puczowanje, kotrež ſawěſcže mjenje ſpodžiwne njeje, je pſched něſchto cžaßom ſchita jehła cžiniła, kotruž bě 17lětny ſawaleŕ w lěwym łazowym ſacžku noßył, doniž ßebi ju ſ njekedžbnoſcžu do wutrobnja njeſtorcži. Dokelž ßo ſawołanemu lěkarjej njeporadži, jehlicžku na měſtnje namakacž, hdžež bě ßo ſakłóła, dyrbjeſche ßo młody cžłowjek hnydom do kliniki podacž. Ale tež tam ßo jehlicžka pſchi wotewrjenju podhrudžna runje ſ wuſchkom we wutrobje ſhubi, tak ſo ßebi tež tu na wotſtronjenie ſ operazziju njemóžachu myßlicž. Tydžeń poſdžiſcho Röntgenowy wobras ſpóſnacž da, ſo je jehlicžka wutrobu na druhim boku ſbožownje ſaßo wopuſchcžiła a hižo ſ lěweho boka rjapa ležeſche. Tſi njedžele poſdžiſcho ßo ſkóncžnje lěkarjej bjes wulkich wobcžežnoſcžow poradži, ju na lěwo ſeſady mjes rjebłami wotſtronicž. Młody mužſki rjekny, ſo njeje tehdy tež najmjeńſchich wobcžežnoſcžow měł, dołhož jehlicžka w cžěle puczowaſche. Tež wutroba je doſpołnje ſtrowa woſtała! nz.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu 18. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,467	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	10,28
100 šwajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,39

Barlinſka burſa 17. měrza 1936. Pſchecželne a dowěrypołne ſakładne měnjenje burſy ßo tež na wcžerawſchim wobkhodže jewjeſche. Na akzijowych wikach běchu ſkoro bjes wuwſacža kurſowe polěpſchenja hacž do pol prozenta, we wjele padach tež hiſchcže wyſche tuteje ßadžby wobkedžbowacž. To ßo ſdžěla wěſtemu wotpjecžu politiſkeho położenia, kotrež ſe ſtejniſchcža wukrajneho woßebje jendželſkeho a franzowſkeho nowinaŕſtwa wukhadža, ſdžěla pak tež ſ pſchedležazych dobrych powěſcžow ſ němſkich hoſpodaŕſkich pſchedewſaczow, pſchipiſacž. Woßebje ßylnje wobkedžbowaſche ßo wobkhodna bilanza ſ wukrajom ſa měßaz februar, kotraž ßo ſ aktiwnym ſaldom 40 milijonow hriwnow wotſamkny, kaž tež wotſamknjenje džěłaŕniow Continental gummi. Dividenda akzijow tutoho pſchedewſacža ßo ſ 3 na 11 proz. powyſchi, ſchtož ßo wěſo tež w kurſu wuſkutkowaſche. Na rentowych wikach wuſkutkowaſche ßo dobre ſakładne měnjenje dividendowych papjerow. Kurſy tu tohorunja wo něſchto mało poſtupichu.

Barlinſke žitne wulkowoki. Napraſchowanje na Barlinſkich žitnych wulkowikach njepſchekrocži krycže běžneje potrjeby. Wotedawanja prěnjeje ruki ßu dale jenož ßłabe, w rožy ßamo jara ßłabe. Barlinſke młyny maja hiſchcže wulke ſkłady a tohodla njemyßla na jich dowupjelnjenje, wosebje dokelž mukowe wiki džiwajo na bliſke jutry lědma ſnamjenja wožiwjenja pokaſuja. Porhynſke wulkomłyny ßo ſa dobre družiny pſcheńzy ſa poſdžiſche dodacže ſajimuja. Tež ſa rožku ßo kupzy ſajimuja. Njeje pak pſchihódnych poſkicženjow. Dowós wowßa a pizowanſkeho jecžmjenja je ßłaby. Barlinſzy konſumentojo pak móža ßo w doßahazej měrje ſaſtaracž. Njekontingentowana pſcheńza ßo ſa młynſku płacžiſnu poſkicža, tola na tutym podłožku mało ſajima namaka.

Wcžera płacžeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 3.	16. 3.		17. 3.	16. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,05	9,05
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,5-19,0	17,5-19,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. měrca 1936	Płaćizny po cent. a złot. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenja	
Woły: 128.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 142	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 659.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 3017.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	65—70
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53—63
Špatne (3.)	42—52
Wowcy: 3222.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—40
Starše wukormjene (6.)	35—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	24—33
Swinie: 11 748.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Němski wobkhod z wukrajom w februaru

Se 40 milijonami aktiwny.

Wobrot ſ wukrajom je w februaru w dowoſu a tež we wuwoſu ſpadnył. Tuto ſpadnjenje pak je ſ wjetſcheho džěla ſe ſaiſonowym ſjewom. Dowos bě ſ 334 milijonami hriwnow wo něhdže 30 milijonow hriwnow, to je 8 proz., nižſchi, hacž w januaru. Wuwós bě ſ 374 milijonami hriwnow wo něhdže 8 milijonow hriwnow, to je wo 2 proz. nižſchi, hacž w pſchedkhadžazym měßazu. Wobkhodna bilanza ſkóncži ßo w februaru ſ wuwoſowym pſcheſbytkom, 40 milijonow hriwnow wucžinjazym, pornjo 18 milijonam hriwnow w januaru.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Beſchluß.

Das durch Beſchluß der Sicherungsſtelle (Landſtelle Breslau) vom 31. 5. 1932 für den Antragſteller **Herbert Kluge in Uhyſt, Kreis Hoyerswerda** als Betriebsinhaber eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben, weil das Entſchuldungsverfahren durch Auszahlung der Entſchuldungsmittel beendet iſt.

Breslau, den 20. Dezember 1935.

Die Sicherungsſtelle: Landſtelle Breslau.

Veröffentlicht.

Hoyerswerda, den 11. März 1936. **Der Landrat.**

Ze Serbow

— **Paduſchſtwo w ſahrodnej khlódnizy.** W nozy k 17. měrzej je ßo paduch do jeneje khlódnizy, ſchreberſkeje ſahrodki pſchi Nowoſalzſkej dróſy dobył. Wón je pſches wokno, kiž njeje było ſaczinjene, do khlódnizy ſalěſł, je tam wſchitko pſcherył a ſ blachoweje nalutowańſkeje tyſki, kotruž je ſ mozu wocžinił, něſchto mało pjenjes kradnył a je nimo teho někotre ſkibki pjecžiwa ſjědł. Haczrunjež ßo hiſchcže druhe hódne wězy w khlódnizy khowachu, paduch njeje niczo druheho kradnył. — Pſchi tutym podawku kriminalna polizija na to pokaſuje, ſo ßo hódnoſtne wězy a pjenjeſy njeßmědža w khlódnizach khowacž. — W tej ßamej nozy je tež něchtó pola zigarettoweho automata pſchi ležownoſczi na Lubijſkej dróſy cžißło 16 ſchkleńzu rosbił. Paduch je mohł jenož tſi próſdne zigarettowe tyſki doſtacž, kiž běchu ſa ſchkleńzu wuſtajene. — Wo ſdželenja wo wobkedžbowanjach proßy kriminalne wotdželenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodže, telefon 2802.

Přilopk

500 000 hektarow wjazy mjeſypłodow.

We wupłodźeŕſkej bitwje ma ſwyſchene płahowanje pizowadłow wulki wuſnam, dokelž ßo ßamoſaſtaranje ſe ſkótnym tukom a bělikom jenož potom hodži dozpěcž, hdyž ßo trěbne pizowadła wupłahuja. Wažny ßrědk k dozpěcžu tutoho ſaměra je powjetſchenje płahowanja mjeſypłodow. Bjes wjazy roſe poſkicža nam płahowanje mjeſypłodow wjetſchi wunoſchk naſcheje domjazeje role. Kaž ſežiwjeŕki ſtaw woſjewja, ſu ßo na tutym polu hižo rjane wuſpěchi dozpěłe. Hdyž pola, kotrež ßo w lěcže 1935 přěni ras ſaniſachu, njewobkedžbujemy, ležeſche rosměra ſ mjeſypłodami wobßyteje role 1,3 milijonow hektarow wucžinjazy wo něhdže 500 hektarow wyſche hacž w lěcže 1927 ſwěſcženeje liczby. S roſchěrjenjom płahowanja mjeſypłodow ßmy w prózowanjach, ſ kotrymiž ßmy ßo ſe ßwojimi pizowadłami ſaſtarali, ſchwarny kruch doprědka pſchiſchli. W lěcže 1935 je ßo 2 64 milijonow hektarow abo 14 proz. zyłeje role ſ mjeſypłodami wobßyło. Něhdže 1 34 milijonow hektarow abo 51 proz. tuteje role běchu pola, kotrychž rosměry ßo přěni ras ſwěſcžichu. Na to ſcžěhuje prawa rěpa ſ 341 000 hektarami, ſaradella ſ 272 000 hektarami, łuſchczinow a łuſchczinoweje měſchenzy ſ 221 000 hektarami, inkarnatiſkeho dźecžela ſe 109 000 hektarami a lupinow ſ 99 000 hektarami.

Najrjenſche Běłowodažnſke wulětniſchcžo ßo ſpaliło. Najeńka ſatſěleneho namakachu.

Wcžera dopołdnja wotpali ßo lěßny hoſcženz pſchi Prauneż hacže, jara woblubjene wulětniſchcžo Běłowodžanow. S drjewa natwarjene twarjenje ßo hižo zyłe paleſche, hdyž wohnjowa wobora dojědže, tak ſo ßo niczo wjazy wukhowacž njedaſche. Najeńka Waltara Höregotta ſatſěleneho w palazym twarjenju namakachu. Kak je wohen naſtał, njeje hiſchcže ſnate. Najſkerje pak je ſebi najeńk žiwjenje wſał, hdyž bě najprjedy hoſcženz ſapalił. Swěſcženja hiſchcže njejßu ſkónczene.

Připad na „slubnej łódźi“

S khwilemi ſ Jendželſkeje někotre łódže wotjědu, kotrež „ſlubne łódže“ abo „njewjeſcžinſke łódže“ rěkaju. Na nich ßu młode holzy, kotrež ßo do Awſtralſkeje, do Afriki a Indiſkeje kotuja. Tam je mjenujzy mužſzy mocžakuja, na kotrež chzedža ßo tute holzy wudacž. S wulkeho dźěla ßo woni ani njeſnaja; tuž njemóžemy ßo dźiwacž, ſo ßo tutych młodych holzow kuſto na jěſbje wulki njeměr ſmozuje. S khwilemi ßo tež ſtawa, ſo ßo po puczu nadobo hinak rosßudźa a ſo muž w dalokim kraju podarmo na ßwoju njewěſtu cžaka. Na parniku, kotryž do Kapſtadta jědžeſche, běſche wóßom njewěſtow. Ale jako parnik do pſchiſtawa pſchijědže, bě jich jenož hiſchcže ßydom. Jena ſ njewěſtow bě ßo po puczu ſ mužom ſwěrowacž dała, kotrehož bě hakle na puczowanju ſeſnała. Přěniſchi nawoženja měješche farmu w jara wotßamoczenym kónzu Kaplanda. Přěnje dny puczowanja rěcže na tutu krajinu pſchińdžechu, a jedyn ſe ßobupuczowazych wopißowaſche, kak njewuprajnje woſtudła je tam krajina a žiwjenje dozyła. Wopißowaſche njepſcheſtawazu ßuchotu a njepſchihódny klima. Pod ſacžiſchczom tutych ßłowow ßo waſchnje njewěſty doſpołnje pſchemění. Wona ßo na wſchitkich ſabawach na łódži wobdžěleſche, žaneje reje a bjeßady njeſakomdži a ſkóncžnje pſched kapitana ſ tamnym mužom ſtupi, kotryž bě wo wopuſchcženoſczi afrikanſkich farmow powědał. Wobaj naležnje proſcheſchtaj, ſo chzetaj ſwěrowanaj bycž. Kapitan ßo najprjedy hiſchcže komdžeſche, ale dyrbjeſche ſpóſnacž, ſo ßo wobaj jara lubowaſchtaj. Tuž ßo wón poddawſchi jeju ſwěrowa. W pſchiſtawje w Kapſtadtu młoda žona ßwojeho mandželſkeho tamnemu mužej pſchedſtaji, kotryž bě pſchiſchoł, ſo by ju jako ßwoju njewěſtu powitał. Wón njedžiwajo tajkeho pſchekhwarjenja ſymnu krej wobkhowa a młodeju mandželſkeju k ßwacžinje do [illegible] pſcheproſy. Běſche to ßwacžina, pſchi kotrejž bě ſe ßwojej njewěſtu [illegible] ßjecžicž chzył; nětko ßebi ju po tſioch ßłodžecž dachu.

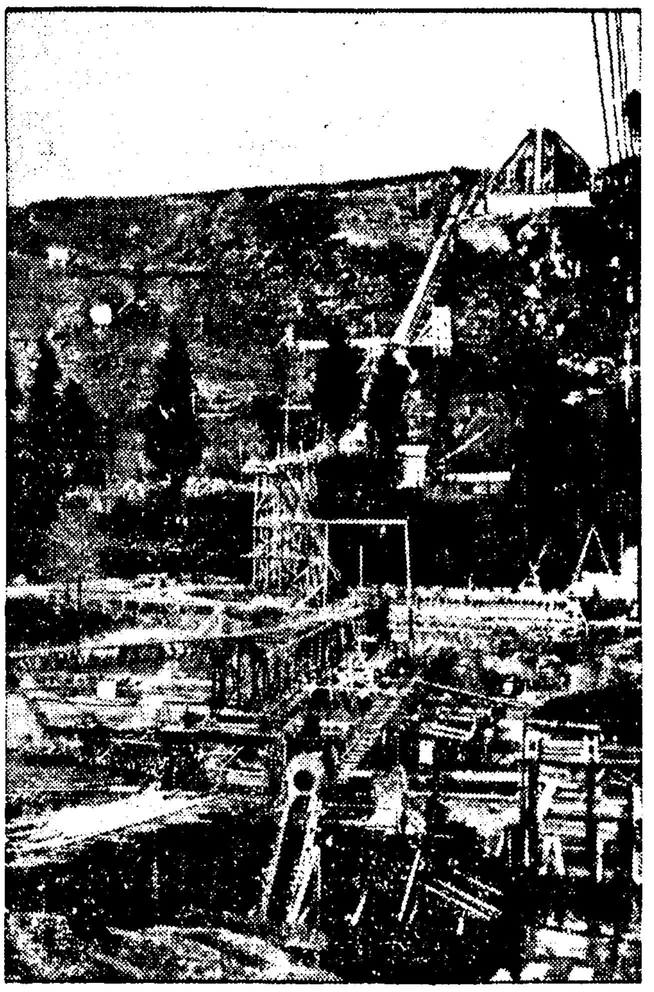

Twar noweho hobrſkeho móſta ſa ſtatnu autowu dróhu. Twar wulkeje ſtatneje Wrótßławſko—Drježdźanſko—Mnichowſkeje autoweje dróhi ma w Sakſkej ſdžěla jara wobcžežnu krajinu pſchewinycž. Pſchi měſtaczku Siebenlehn ma ßo dróha pſches ſchěroki dol Freibergſkeje Muldy wjeſcž. Tam ßo nětko móſt twari, kotryž we ßwojej formje Mangfallſkemu móſtej napodobnjeny. Wón budže 400 metrow dołhi a 70 metrow wyßoki. Worzłowa konſtrukzija budźe 60 000 tunow wažicž, runje tak wjele twarſki material, tak ſo budźe móſt ßyła 1200000 zentnarjow wažicž. Pohlad ſ rańſcheje ſtrony na twarſke měſtno. Na wjeczornej ſtronje ßu jenotliwe twarſke měſtna ſa hobrſke ſtołpy widźecž. (Weltbild, M.)

Wěš tole hižo?

W ſcžěhowazych krajach Europy ßo na lěwej ſtron dróhi jěſdži — w Jendželſkej, Awſtriſkej a w Cžěſ wakiſkej.

Schkleńzu mějachu hižo w pſchedſtawiſniſkej dob Pola Egiptowczanow hižo w 17. lětſtotku do Khr ſchkleńzu toczachu.

Najwjetſcha knihownja je w britiſkim muſeju Londonje. Wona njewopſchija mjenje dyžli 4 380 knihi.

Pihawy (orchideje) njejßu we hłownej wězy dla tak drohe, dokelž ßu tak žadne, ale dokelž ßo roſtliny jara pomału wuwiwaju. Jenotliwe dru hacž do 40 lět trjebaju, prjedy hacž do kcženja

Wulkojendželſka dženßa nad něhdže 460 milijo cžłowjekow knježi, to je pſches 27 prozentow zyłeho bydleŕſtwa ſemje.

Najwjetſche pſchedewſaczje Němſkeje je ſtatna leſniza.

Statiſtikarjo ßu wobliczili, ſo cžłowjek w běhu jeho žiwjenja w pſcherěſku 720 kilogramow mjaßa

Jendželſka mila je 1,61 kilometra.

Bodamſki jěſor je w pſcherěſku 150 metrow hłub S měſtnami pak ßu tež hłubokoſcž 250 metrow nam

Nohcž małuſchka pomałſcho roſcže dyžli nohcž

Hdže ßo najwjazy ßamomordaŕſtwow ſtawa? 100 000 wobydlerjow w Cžěſkoſłowakiſkej 26, we heŕſkej 26, w Němſkej 23, w Awſtriſkej 22, w Fran ſkej 17, w Eſtonſkej 15, w Schwedſkej 14, w Danſkej w Finiſkej 11, w Jendželſkej 10, w Italſkej 8, w landſkej 6 a w Schpaniſkej 4 ßamomordarjow

Mjes wſchitkimi roſtlinami ma rafija, kotraž Braſiliſkej roſcže, najwjetſche łopjena. Wone ßu metrow dołhe a hacž do 12 metrow ſchěroke.

Francowſka Bouchardat je lěta 1875 jako přěni měſiku klijewinu (Kautſchuk) wunamakał.

Chineſka pißowna rěcž ma pſches 4000 pißown ſnamjenjow.

W Němſkej ßo wob lěto 16 milijonow dwójn zentnarjow zokora nadźěłuje.

Němſka ma 2 milijonaj liſtowych hołbjow.

Cžłowjek, kotryž drje je najwjetſchu ſtarobu do je Jendželcžan Thomas Carn. Wón běſche wot 1588—1795 žiwy, to je potajkim nimale 207 lět.

We Wjelanje (Wehlau) w Rańſchej Pruſkej ßu wjetſche koniaze wiki Europy.

W Jendželſkej je hiſchcže dženßa něhdže pe hrodow, kotrež njemóža wobßedźerjo tohodla jecž abo pſchedacž, dokelž je wo nich nemóžnitkownje te, ſo w nich pjecža duchi ſcheria. I.

Towaŕstwowski powěstnik

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe šwtęrtk 19. měrca. To chcyli sobustawy wobked bować.

Drježdźany. Serbske kemše w Křižnej cyrkwi so so wotměwaju njedźelu Lätare“, 22. měrca, po dniu 1/4 hodź. Wšitkich Drježdźanskich Serb wutrobnje přeprošamy, též na towaŕšne zeńdźen po kemšach w „Johanneshofje“.

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišćo njejsu přinošk na 1935 na šeho pokładnika k. Simona w Serbskim Dom wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by to stajnej porjadnje stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

K zelenemu štwórtkej [341
ke konfirmaciji
a k swjatemu woprawjenju
za holcy:
nohajcy, rukajcy, šantka, spódnje šaty wšěch družin, šawle, rubišća a cankowe khornarje
za hólcow:
zwjeršne košle, slě, krawaty, zoki, šantka, rukajcy
za serbsku drastu:
banty, wobsadki, canki, borty, knefle
w znatym wulkim wubjerku a dobrej kajkosći a tunjej płaćiznje
Arno Kube w Budyšinje
Serbske posłuženje / na Kěžorskej drózy 12

Spańska jstwa kajkostne dźěło
modernje barbjena, tunjo pola
W. Tauscher, tyšeŕski mištr **w Dźěźnikecach**
Dźěłaŕnja w industrijow. dworje

Kupuju kóždu dźělbu
jabłukow
J. Kosel w Budyšinje
na Hłownym torhošću 7

Hoje'sči praktikar A. Damm
w Budyšinje na Bohatej hasy 4 I
Rěčne hodźiny: štwórtk, pjatk wot 9-11, 3-5 hodź., sobotu 9-2 hodź.

Mały nawěštk —
wulki wuspěch!

Míele
lohko běžace
znamkowe koło
stajnje na składźe pola:
Ernsta Faltinga w Njeswačidle
Pawoła Horbanka w Kuróščicach
Jurja Hě laka w Paučicach
Hansa Popelic w Kulowje
Pawoła Korenga w Nje jelčicach

Khartki
(serbske a němske)
ke konfirmaciji, k swjatemu woprawjenju, k swjatym dnjam, k narodninam, k slubej a kwasej,
k slěbornemu a k złotemu kwasej,
žarowańske a k druhim
přiležnosćam
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Spěwaŕske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

(4
Ke konfirmaciji
K přěnjemu
swj. woprawjenju
Kmótřace dary

M.Ewald
Reichenstr.9

poskića Wam we wulkim wubjerku
dary trajneje hódnosće . . . .
Připóznaty dom wotrjadnika

Žonjacy lěkar dr. Schwerk w Budyšinje
je zanućował

Přiłoha
k čisłu 66

SERBSKE NOWINY

Srjedu
18. měrca
1936

Němski minister dr. Frank w Budyšinje

Wczera mějeſche Budyſchin ſaßo wulki dzeń. Hizo ſwonkownje ſmahowaze khorhoje a transparenty na wopyt němſkeho miniſtra dr. Franka pokaſowachu a wobydleŕſtwo na wulku manifeſtaziju do wojeŕſkeje ſwuczowaŕnje pſchi Budiſſkej dróſy wabjachu. Blize k wjeczoru na dróhach woßebje ßylne ziwjenje knjezeſche. W tym ßo ßylne woczakowanje wotrazowaſche.

Němſki miniſter ſtronjan dr. Hans Frank wjeczor w 6 hodzinach do Budyſchina pſchijědze. Na Kaeublerſkej dróſy jeho wokrjeßny nawjedowaŕ Martin a wyſchſchi měſchczanoſta dr. Opitz powitaſchtaj. Holczka miniſtra ſ pſchepodaczom kwěczela ſwjeßeli. Miniſter ßo na to na radnizu pſchewodzeſche. Tam jeho wyſchſchi měſchczanoſta w mjenje měſta Budyſchina witaſche. Němſki miniſter ßo ſa lube a pſchczelne witanje wutrobnje dzakowaſche a ßo do ſłoteje knihi měſta Budyſchina ſapiſa.

Mjes tym pak ßo hizo wojeŕſka ſwuczowaŕnja ſ ludzimi pjelnjeſche. Tyßaz po tyßazu ßo hromadzachu, doniz ßo njeběſche něhdze 10 000 ludzi ſeſchło ßłyſchecz, ſchto ma jim němſki miniſter wo wjedniku a jeho dzěle ſa ßwój lud prajicz. Dokelz měſtno njedoßahaſche, běſche ßo w bliſkej kheleŕni parallelna ſhromadziſna pſchiprawiła, do kotrejez ßo miniſtrowa rěcz ſ wótſjerěczakom pſchenjeße. Hudzbny czah ſtandarty 103 hacz do ſapoczatka manifeſtazije pſcheskola hudzeſche.

Hdyz běſche němſki miniſter dr. Frank pſchiſchoł a běchu ßo khorhoje na ſhromadziſchczo pſchinjeßłe, wokrjeßny nawjedowaŕ Martin wulko-manifeſtaziju wotewri. Wón wſchitkich pſchitomnych witaſche, woßebje němſkeho miniſtra dr. Franka a ßo jemu dzakowaſche, ſo je ſmóznił do Budyſchina pſchincz a tu rěczecz, a pſchejeſche, ſo by [illegible] ſacziſchcz ſ naſcheho 1000lětneho měſta ßobuwſał.

*

Němſki miniſter dr. Frank ßo najprjedy ſa witanje dzakowaſche, kiz je ßo jemu jako wjednikowemu ſaſtupjerjej tu doſtało. K ßwojej rěczi pſcheńdzo wón na wulki czaß pokaſa, w kotrymz ßmy ziwi, hdyz ſtejimy pod woßbozazym ſacziſchczom ſaßodobyteje němſkeje ßwobody. Tutu ßwobodu ßmy ßebi wróczili w czaßu, hdyz je druhi wulki lud ſe ſpodziwnym poſtupowanjom ßwojich ſtatnikow ſrěczenje ſ bolſchewiſmom ſczinił. Němſki miniſter pak chze wjednikej wo manifeſtaziji w Budyſchinje roſprawjecz, ſo tež tudomne wobydleŕſtwo k njemu ſteji a jeho lubuje a ſ dzakom na jeho ſkutk ſhladuje.

Potom wón roſkłozi ſo mamy ßo wjednikej dzakowacz, ſo [illegible] ſaßo jedyn lud, ſo mamy ſaßo ſtat w Němſkej [illegible], ſo ßmy ßyłni doſcz, ßwoju ßwobodu ſakitacz. [illegible] miniſter tamne czaßy pſchedſtajeſche, hdyz němſki [illegible] dowaſche a ßo jedyn jeho dzěl pſchecziwo dru[illegible]ajeſche, ſo tu ſkóncznje luda wjazy njeběſche, dokelz ßyłneho wjedniſtwa pobrachowaſche.

Njeje pſchipad, tak miniſter rjekny, ſo je w tym ßamym lěcze 1920, hdyz je Verſailleſke ſrěczenje do mozy ſtupiło, ßo wjednik w Mnichowje nazionalſozialiſtiſke hibanje ſbudził. Se ßwojim hibanjom je wón němſki lud k temu dowjedł, ſo ſaßo do ßebje ßameho wěri. Tu rěcznik dopominaſche, ſchto je nazionalſozialiſtiſke wjedniſtwo we wojowanju pſchecziwo bjeſdzěłoſczi dokonjało. Wěſo je tu hiſchcze wjele nuſy. Tola tež ſbytny dzěl němſkeho luda ßo ſaßo k měrnemu dzěłu dowjedze. Dzěłowe praſchenje je ludowe praſchenje.

Dr. Frank napjecze poßłuchazym roſkłozeſche, kak je ßo wjednikej njedziwajzy hoſpodaŕſkich a wikowaŕſkich wobczeznoſczow poradziło, burej ſaßo jeho dwór ſwěſczicz ſe ſakonjom wo herbſkich dworach. Jeho najwjetſchi wuſpěch pak je, ſo němſki bur a němſki dzěłaczeŕ a wſchitzy, kiz ßu němſkeho luda, njeſteja wjazy we wojowanju klaßow pſchecziwo ßebi, ale jako ßwěrni towaŕſchojo ſhromadnje na ludowym derjeſhiczu twarja. S wotſtronjenjom ſtronow je ßo ſakłoz ſa narodnu ßwobodu połoził.

Wjednikowe mjeno woſtanje njeßmjertne, dokelz je, kaz němſki miniſter rjekny, wczera pſched lětom němſkemu ludej jeho czeſcz ſaßo wrócził a njemoraliſke nuſowanje wottſchaßł. Dzenßa móza młodzi ludzo w czeſtnej draſcze jako wojazy ßłuzicz. To maju ßo SA- a SS-towaŕſcham dzakowacz, kotſiz ßu ſe ßwojim woßobinſkim ſaſtajenjom jim czeſcz wubědzili.

Wjednik je zyłe ßwoje ziwjenje ßwojemmu ludej poßwjeczził a je w ludu woſtał a je naß wſchitkich prěni towaŕſch. Wón ma luboſcz luda, ſchtoz ßo wo ſtatnikach wokolnych krajow njemóze prajicz. Njech ßu druhdze ludy tež bohatſche na ſemſkich kubłach, němſkemu ludej pak je Bóh tuteho wjednika dał.

Wo wěrnej ſhromadnoſczi němſki miniſter rjekny, ſo ßo wona jenoz ſ myßlu woprowanja ſnjeße. Sa to je nam ſkutk ſymſkeje pomozy wulki pſchikład. S muzom, kiz naß wodzi, je naſche dzěło, ßwoboda a měr ſwěſczeny. Prjedy běſche Němſka měſtnoſcz hracza zuſych mozow. S dnjom 30. januara 1933 pak k naſtaczu luda naſtacze němſkeho ſtata ſtupi. Nazionalſozialiſmus ſnaje jenoz jenotny ſtat, kotrehoz twar ßo w dowidzomnym czaßu dopſchewjedze.

Sßo ßwětej pſchiwobrocziwſchi, rěcznik najprjedy na to dopomni, kak je nowa Němſka hizo ſa dwě lěcze waznſche poſtajenja Verſailleſkeho ſrěczenja pſchewinyła, kak je pſched někotrymi dnjemi ßwojich wojakow ſaßo do Porheinſkeje dowjedła. Němſka njeje ſrěczenje ſłamała, ale je jenoz njeßłyſchanu njeprawdu wurunała. W lěcze 1925 je Němſka Locarnſke ſrěczenje pod cziſchczom wot wonkach podpiſała. Njedziwajzy teho pak je ßo wjednik w prěnich lětach ßwojeho knjezenja ſrěczenja dzerzał. Dokelz pak je Franzowſka ſe Sſowjetſkej Ruſkej wojeŕſki ſwjaſk ſczinila, kiz ßo jeniczzy pſchecziwo Němſkej a nazionalſozialiſmej měri, dziwajo na Locarnſke ſrěczenje khutna prawna lza ſaſtupi, ſ kotrejez wjednik ßwoje naßlědki wotwodzuje.

Sa Němſku ßo ſwjaſk ſ bolſchewiſmom ſzyła njemóze myßlicz, hizo tehodla niz, dokelz je 400 nazionalſozialiſtiſkich wojowarjow ſ tuteje ſtrony mordaŕſku ßmjercz poczerpiło. Rěcznik na Schpaniſku pokaſa, hdzez ßo bolſchewiſmus wuſkutkuje. A Schpaniſka njeje daloko wot Franzowſkeje. Heßło bolſchewiſma bywa pſchezo hiſchcze ßwětowa revoluzija. Sſwět pak tež wě, ſo je nazionalſozialiſtiſka Němſka ſaßakły njepſcheczel bolſchewiſma. To je ßo wjednikej pſchi ſaßowobßadzenju Porheinſkeje ſe wſchěch krajow ſ dzaknymi dopiſami wobßwědcziło. Miniſter pſchiſpomni, ſo Němſka bolſchewiſmej njedowoli, ſo druhi krócz do Europy ſaczehnje. Druhe ludy dzenßa tež hizo ſpóſnawaju, ſchto bolſchewſmus je.

Potom němſki miniſter wo wjednikowych měrowych namjetach porěcza a na zadanje runeho prawa ſa Němſku pokaſa. Sſwět je ſpóſnał, ſo je Němſka wulkomóz a ſ knjeſom w ßwojim domje. W mjenje Němſkeje jenoz wjednik rěczi. My pak ßo nadzijamy, ſo budze němſkemu ſtatej hiſchcze wulki pſchichod w měrnym wubědzowanju mjes narodami ſpozczeny. Wobßadzenje Porheinſkeje běſche kroczeł blize k měrej. Wſchitzy pak ſtejimy k wjednikowemu měrowemu wuſnaczu. Wójnu chzycz móze jenoz tón, kiz chze pak ſahubu Europy, pak ßo wobohaczicz.

Pſchi wólbach do němſkeho ßejma njejedna ßo wo namołwjenje, ſapóßłanzow wolicz, kaz dr. Frank roſkłozi, ale němſki lud jenoz jeniczkeho ſapóßłanza wolí, a to je Adolf Hitler. S móznym appellom, ſo by lud 29. měrza ßwoju ßwěru k wjednikej ſnowa wopokaſał a jemu khribjet ſa pſchichodne dzěło ßyłnił, němſki miniſter dr. Frank ßwoju rěcz ſkónczi. Shromadzeni ßo jemu ſ móznym pſchikleſkom dzakowachu, kaz běchu jemu hizo mjes rěczu ſ pſchikleſkom ßwoje pſchihłoßowanje wuprajili.

*

Wokrjeßny nawjedowaŕ Martin ßo němſkemu miniſtrej ſa jeho rěcz dzakowaſche a jemu rjekny, ſo móze wjednikej pſchilubjenje pſchednjeſcz, ſo Budyſki wokrjeß 29. měrza ßwoju winowatoſcz czini. Wſchitkich pſchitomnych pak napominaſche, ſo bychu hacz do wólbneho dnja mjes ßwojimi ſnatymi roſjaßnjeli. S tſikróczmej ßławu na wjednika a němſkimaj hymnomaj wulkomanifeſtazija wuklincza.

*

Po manifeſtaziji ßo wulki ßmólnizowy czah po měſcze wotmě, na kotrymz ßo něhdze tyßaz muzi uniformowanych wotdzělenjow wobdzěli. Pſched měſchczanſkim muzejom ßmólnizowy czah nimo němſkeho miniſtra dr. Franka czehnjeſche.

Nimo Budyſkeje manifeſtazije je ßo we wokrjeßu hiſchcze pjecz druhich ſhromadziſnow wotmělo, ſo běchu ßo jenoz Budyſchenjo a někotſi ſ najblizſcheje wokoliny na tudomnej manifeſtaziji wobdzělili.

Ein unvergeßlicher Augenblick

Wot łučlaneje třěski k milinowej swěcy

„Nóz njeje dobreho człowjeka pſcheczel", praji ßo po ſtarym pſchißłowje. Sa ßwětłom pak zedzi kózde ziwe ſtworjenje. Sſwětło njeje jenoz nuſnje k ziwjenju trěbne, je nam tež pokoj a wjeßele, podlěſchuje nam hodziny ſa wuzitne dzěło, krótſchi nam nózne hodziny, hdyz nje-

---

M. Hajna-Konjeczan:

Morće muchi — hewak was morja!

Mnoſy měnja, ſo je mucha njeſchkódna a jene ſ najměrniſchich wſchitkich ſwěrjatkow a czehodla dyrbjał ji [illegible] czinicz! Dobrocziwy człowjek njedyrbjał to [illegible]. Tola wěſta dobrocziwoſcz pſchewobroczi ßo [illegible] do njemudroſcze. A ſchtóz chzył muchu ſ dobrocziwoſcze czerpjecz a to woßebje tam, hdzez ju we wulkej liczbje widziſch, by wulku njemudroſcz, haj ßamo [illegible] czinił, dokelz mucha njeje tak njeſchkódna, kaz ßo to ſda.

Woßebje na wßach ßo w nalěczu a w lěczu muchi kózde lěto we wulkej mnohoſczi ſjewja a tak roſmnoza, ſo je to czaſto woprawdze czwila. W ſkotej pokładni [illegible], w hnójniſchczu ma najlěpſche plahowaniſchczo. Byrniez tež pſchezo jenoz mało muchow ſymu pſchetraje a ſe ßwojich khowankow w nalětnim ßłónczku ßo ſaßo pokaze a ſjewi, doßaha tuta mała liczba, ſo ßo muchi jara ſpěſchnje a ßylnje roſmnoza. S naczziſka — ßu to tyßazy zyle malickich jejkow — naſtanu młode muchi a doroſtu tak ſpěſchnje, ſo ſa 20 dnjow hizom ſaßo ſame naczziſkuja a daliche tyßazy wunłodzeja. Haj w lěcze pſchi czopłym parjatym wjedrje doßaha k tomu hizo 12 dnjow, tak ſo ſa czopły wózny lěczny měßaz nimale tſi generazije naſtanu, kózda w tyßazornym roſmnozenju.

Hdyz nalěto jeniczku muchu moriſch, ßy ſ njej tyßazy muchow w potomniſtwje ſniczził. Jeniczka nalětna mucha ſamóze ßo hacz do [illegible] lěcza abo do nalymy do ſtow tyßazow roſmnozicz, hdyz namakał dobre wobſtejnoſcze ſa ßwoje lehnidło we wjedrje a měſtnoſczi.

Toßame płaczi wo kuntworach a ſchmizach.

W człowjeſkich bydlenjach a ſpodziwnje woßebje rad w ßwinjazych khlěwach namakamy mału a wulku jſtwinu muchu, w konjenzach a kruwaŕnjach nadeńdzemy woßebje kałazu muchu, a wſchudzom wulku borkawu, (ſchtapazu) ſnateho „bórczaka", w módroſelenym błyſchczatym kabacze, lěta jara ſpěſchnje, pobywa a poßyda ſa krótke wokomoki po jſtwje a kuchini we wſchěch rózkach a na wſchěm a ſaßo je ßo ſhubiła, ſo by tu bórſy ſaßo bórczała; je jara ſkedzbna a wobhladniwa, hdyz chzeſch ju lepicz abo morßnycz.

Wſchitke tute paßma muchow w ßwěrnej towaŕſchnoſczi pſcheſczěhaja a czwiluja kózde ziwe ſtworjenje, kotrez jim w jeho ſlěcze na prěki pſchińdze a hdzezkuli je natrjechi.

Hizom tute pſcheſczěhanje móze k ſtrowocze kazazej a wobczeznej czwili wuroſcz. Czezko dzěłazy człowjek trjeba ßwój měrny ſpar. Ale tež hizom ſtrowy człowjek, hdyz hłuboko a měrnje drěma, pſchińdze czaſto wo dołhe hodziny měra, wotpoczinka a wokſchewjenja, hdyz dzeßatki abo ſta muchow wokoło woblicza ſyncza a bórcza abo po jeho ſtawach a po hłowje wokoło běhaja a kałaja. Haj hudzba czrjódy tajkich ſynczakow a bórczakow móze ßamo wſchón ſpar ſnjemóznicz a ſahnacz a ſprózneho, muczneho człowjeka runjewon roſhoricz a roſnjemdricz.

Wjele bóle pak hiſchcze czerpja khori, wokſchewjenja potrěbni, pſchedewſchěm na czuły czerpjazy a tež dzěczi, woßebje w prěnich lětach ziwjeńſkich, hdyz je jim hłuboki a měrny ſpar ſnajmjeńcha tak nuſnje trěbny, kaz dobre ſeziwjenje. Runje ſa tute najmjeńſche, hdyz njemóze ßo hiſchcze ßami wobaracz a ſchkitacz, je to woßebita czwila a muchi czaſto kaza ſtrowotu a wuwicze dzěſcza.

Snaty je wſchak niz jara rjany zort wjeßneje korczmaŕki, hdyz zuſemu puczowazemu porucza, ſo by wěſte czicho měſtaczko w pſchipołdniſchim czaßu wopytował, dokelz tehdy njeje tam wot muchow czwilowany, dokelz ſa tón czaß ßu wſchitke w kuchini. Tak njeluba a njerjana kaz tuta myßliczka tež je, tola nam mnohe wobſtejnoſcze w naſchich ſtatokach roßßwětluje a ſ doraſom pokaſuje, kak muchi ſamóza ſchkódne a njeſchwarne maliczke dzělby hnoja a wucziſkow ſ jamow a hnojniſchczow na człowjeſku zyrobu pſchenoſchowacz. Njech ßu to tež jenoz mikroſkopiſzy małke dzělby, je to tola ſa czucziweho człowjeka wohidne a móze jemu wſchón apetit ſkaſycz, ſo jemu wſcho mjaknje. Wyſche teho pak mamy wopomnicz, ſo móze tajke pſchenoſchowanje ßamo ſtrowocze ſeſchkodzicz.

W hnoju a w hnijazych wucziſkach juchowych jamow ßo njeliczomne mnohoſcze bakterijow a bazilow ſchěrja a mrowja, kotrez ſamóza wſchelakore khoroſcze ſawinowacz. Tute ſchěſcznohate pſcheſczěhaki ſe ßwojimi koßmikatymi nózkami maju doſcz wulke noßydła, ſo bychu ſta tyßazy, haj milijony tajkich ſawinowarjow khoroſczow pſchenoſchowali, ſ hnoja na czſiſty běły taleŕ, do ſchklě, na widliczki, na łzizu, na nóz, na ſchkleńzu, na khoſejowu ſchalku abo na pojědze ßame, do wotewrjeneje ßelawki, na zokor, na khlěb abo něſchtozkuli. Sto abo tyßaz krócz ßnadz tute pſchenoſchowanja a womaſanja zyroby pſches muchi bjes ſchkody ſańdu a je njepytnjemy. Ale móžemy ſpacž. Zadoſcž, ßwětło wužiwacž a ßwětło ßebi tworicž, je tak ſtara kaž człowjeſtwo ßame.

W praſtarym czaßu, hdyž hiſchcže njebě twarjenjow a wßow, ale ludžo w ſkalnych próſdnjenzach bydlachu, ßedžachu wokoło wohniſchcža, doſtawachu ſ njeho czoplotu a tež ßwětło. Drje hižo tehdom ßu praczłowjekojo ſpóznali, ſo ßo luczlane drjewo jaßniſcho ßwěczi a ſporiſcho pali hacž druhe. Tak pſchińdžechu na luczlanu tſchěſku, tyknychu ju najprjedy do ſczěnoweje ſchkałoby a poſdžiſcho mějachu woßebite pſchiprawy, ſo bychu ßebi ßwěczili. Ssmólnizy běchu poſdžiſcho hižo wulki poſtup.

Hdyž pak człowjekojo wjazy w próſdnjenzach bydlazy hońtwarjo njeběchu, ale w ſtanach jako paſtyrjo bydlicž poczachu, a rólniſtwo jich na pódu wjaſaſche, hdyž krute twarjenja a wßy twarjachu, namakachu pſchipadnje, ſo ßo ſwěrjazy tuk k ßwěczenju wužiwacž hodži. Tak dóńdžechu k łojowym ßwěczkam. Spleczenu nicž tunkachu w ſchkrjenym łoju a dachu ju wuſtudžicž a ſtwjerdnycž. Wjazy krócž tunkane běchu potom tolſche a džěłachu je, kaž mějachu je ſa trěbne. Mjenowachu to czehnjene ßwěczki, dokelž je pſches łój czahachu. Poſdžiſcho ßwěczki tež lijachu. Sswěczki do woßebitych pſchiprawow ſtajachu, mjenowachu je ßwěczniki. Tute pſchiprawjachu we wſchěch móžnych twórbach a ſnajemy je ſ mnohich muſejow.

Łojowe ßwěczki dawachu pak jenož ßłabe a ſchpatnje płomjo a ßwětło. Běſche to ſaßo wulki poſtup, hdyž ßwěczki ſ wóſka džěłacž nawuknychu. Dokelž pak běchu wjele dróžſche, wužiwachu je jenož we woßebnych domach, pola ſamožitych ludži a pſchi Božich ßłužbach.

K ſawěczenju ßwěczkow bjerjechu płomjo ſ wohniſchcža, hdžež ſtajnje woheń džeržachu a hladachu, ſo ženje njedohaßny. Tež ſe ſchkriczku ſ kamjenja na žahow naſta płomjeſchko a woheń Sapalkow dołho hiſchcže njeběſche; prěnje hakle 1830 jako ſchwabliczki ſ koſczikowym kónczkom (Schwefelhölzchen mit Phosphorkuppe) naſtachu a ßo pſchezo wudoſpołnjachu a polěpſchowachu.

Prěnje lampy naſtachu, hdyž běchu wußlědžili, ſo ßo ſ roſtlinſkich a ſwěrjazych tukow dobyty wolij tež ſe ßužohom hodži ßwěczicž. Prěnje lampki běchu ſchkliczki ſ wolijom napjelnjene, mějachu wuſchko k pſchimanju a w trubjałzy ležeſche ßužoh hacž na dno a horjeka ßo wuczahny, kaž wulka bě ßwěza trěbna. Lampka bě tež ſ wěczkom wodžeta. W naſchich muſejach namakamy czaſto jara ſajimawe lampki, hornczeŕſke a mjedžane, někotre ſ wulkej luboſczu džěłane a wuměłſzy wudebjene. Zynowe a blachowe tež w naſchich domach drje hiſchcže naſchi najſtarſchi ludžo trjebachu a widžimy je tu a tam hiſchcže jako dopomnjeńku na ſtary czaß mjes druhim ſaſtarſkim ßudobjom w „dobrej" jſtwi na polzy abo w ſchkleńczanym kamorje ſtejo. Sa czaß Drježdžanſkeje wuſtajeńzy (1896) je wjele ſtarožitnoſczow ſe Sserbow ſchło a ßo pſchedało. Tola tež w druhich czaßach na kónzu ſańdženeho lětſtotka, něſchto mało do 1900 puczowachu wjele wikowarjow ſtarožitnoſczow po kraju a pokupichu nimale wſcho, ſchtož měło ßo lěpje doma jako pokaſka ſtareje kultury khowacž. W tym czaßu wſchak ludžo wažnoſcž tychle wězow njeſnajachu, mějachu to ſa ſtary czapor, mnoſy pſchedachu to ſa zyle tuni pjenjes. Hdyž ßo ſjawnje na tuto njemudre poczinanje pokaſowaſche a kedžbne czinjeſche, bě hižo pſchepoſdže. Sa poměrnje krótki czaß ßu tule ſtaru nadobu wſchudžom nimale ſwotnoßyli.

So by ßo ßwětło bóle roſchěriło, dyrbjeſche ßwěza powyſchena bycž. Tohodla powěßnychu ju czaſto ſa ſchnóry abo rjeczaſki wjerchej. Na to dopominaju naß wěczne lampy naſchich zyrkwjow. Tež wolijowe ßudobjo powjetſchichu a pſchiprawichu wjazy ßužohow a tak naſtachu wulke wißaze ßwěczniki ſ huſto wjele ßwězami. Tež na ſtołp deleka ſe ſchěrokej nohu lampu ſaßadžichu, ſo by krucže ſtała. So by ßo ßwěza ſeßylniła, powěßnychu pſched płomjo ſchkleńczanu ſ wodu napjelnjenu kulu, kaž je ſchewzy hiſchcže do najnowſcheho czaßa trjebachu.

Wuměłſtwo rjemjeßlnikow pſchezo poſtupowaſche a ßo wudoſpołnjowaſche a tež ludžo žedžachu ſa tym, ſo bychu ſ pſchezo rjeńſchimi wězami ßwoje bydła pyſchili a tak naſtachu mnohe wurjadnje wuměłſke ßwěczniki a lampy pak ſ pórzlina, ſchkleńzy, zyna a mjedže.

So bychu pſchezo widželi, kak wjele wolija abo tuka (tež rybjazeho) w lampje hiſchcže je, ſhotowjachu tutón džěl lampow ſwjetſcha ſe ſchkleńzy.

Tute wolijowe lampy wſchak wſchě do hromady wulkeje ßwětłoſcže njedawachu. Wjazy woczakowachu, hdyž ſ petrolejom (ſkalnym ßwěczenjom) ſpytachu, tola hrožeſche pſchezo ſtrach, dokelž lohko roſbuchny. Hdyž hakle dalſche pſchiprawy wunamakachu, ſo bychu petrolej, ſkrótka ßwěczenje mjenowane, ſa wobßwětlenje wužiwali, běſche bórzy wjazy ßwětła. Pſchezo nowe polěpſchenja ßo pſchidružichu: kružel (zylinder) — w nim ßo płomjo měrniſcho a jaßniſcho paleſche; wokoło njeho ſchkleńczany ſwón, deleka wotewrjeny, mjetaſche ßwětło dele; ſa lampy na ſczěnje wißaze ſchpihel, ſo by ßwětło poßylnjował a wróczał na wěſte měſtno; palaki ſa ßužoh, najprjedy czeńke a rune, poſdžiſcho ſchěrſche, kulowate we wſchěch družinach a macziſnach a mnohe druhe polěpſchenja — tole wſcho je nam ſtarſchim ludžom hiſchcže we dobrym pomjatku ſ naſhonjenja žiwe a wědome, kak ßebi pſchezo khmańſche lampy; haj ßamo ßo žehlaze ßaczki ßo nad palakom powěßnychu a dawachu jara rjane ßwětło, tola njebě-li człowjek doſcž kedžbny, ßo zyła jſtwa ſe ßaſowymi próſchkami ſakuri.

Poſtup w chemiij dowjedže k płunej ;dobywachu jón ſ wuhla a druhich macziſnow (karbid, ſolin atd.). Woßebite palaki a žehlawki powyſchichu ßwětłowu móz. Dokelž pak płunowe ßwětło wjele pjenježnych wudawkow žadaſche, knježeſche w domjazym hoſpodaŕſtwje hacž do najnowſcheho czaßa petrolejowa lampa, haj mamy hiſchcže małe wjeſki pola naß, hdžež dženßa hiſchcže druheho wobßwětlenja nimaju.

Płunaŕnje ſarjadowacž a twaricž, žada wjele pjenjes a tuž móžachu ßebi to jenož měſta dowolicž, hdžež je wjele woteběrarjow (konſumentow) a tež ſa induſtriju, k warjenju a tepjenju wjele płuna trěbne, hewak ßo njemóže ſadanicž a wobſtacž.

Sslědženja na polu miliny (elektriki) wjedžechu k wunamkanju milinowych žehlawkow a žehlawow; (Glüh- und Bogenlicht).

Sa dróhi a wulke měſtnoſcže, twornje, žurle, zyrkwje, kaž tež ſa dom a dwór a hródž a wſchě hoſpodaŕſke měſtnoſcže milina wubjernje wobßwětluje a je nětko, hdyž je ßo pſchezo tak mnoho wudoſpołniło a lěpſchiło a wupruhowało, najwěſcziſche, najrjeńſche a najnjeſtraſchniſche ßwětło hacž dotal. Dokelž móže milina bjes wulkeje czeže wot jeneje zentrale daloko pſches kraj wjeſcž, je ßo milinowe ßwětło w najnowſchim powójnſkim czaßu, hdyž petrolej pocza žadny bycž, ſpěſchnje roſchěriło, ſpěſchniſcho hacž tola hiſchcže ſtawniſche płunowe. Tež naſche wjeſki ßerbſkeje domiſny doſtachu milinu, někotre hakle w poßlednich lětach.

Jaßne ßwětło je w naſchich bydlenjach a wſchěch druhich měſtnach wjeczor, pſcheczelniſcho a pſchitulniſcho kaž něhdy pſchi luczlanych tſchěſkach a wolijowych dymkach. To wſcho je wunoſchk ſtajneho džěła a njepſcheſtawazeho poſpytowanja. Tak wuczi naß tež ßwětło, naſche wjeczorny roſßwětlowacž. Poſtup pſchińdže jenož pſches džěło!

Mjeſykrajna kopańza Němſka—Madžarſka.
Prěni wobras wo mjeſykrajnej kopańzy w Budapeſcže, hdžež němſke mužſtwo ſ wjele njeſbožom 2 : 3 ſhubi, hdyž bě w prěnjej połojzy ſ 2 : 1 nawjedowało. Nowy wrótkaŕ Sonnrein, kotryž tu ſ wuſpěchom ſtraſchny bul wotwobroczi, ſtaji ßwojeho muža, hacž runjež dyrbjeſche tſoje wrota pſchepuſchczicž. (Scherl Bilderdienſt,M.)

Podkrjesny zwjazk wohnjowych woborow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa

Skhadžowanje wjednikow njedželu w 10 hodžinach w Budyſkej Kehelerni.

Swjaſkowy wjednik wopalny direktor Fiſcher-Wilkowitz prěnju ſwjaſkowu ſhromadžiſnu 1936 nawjedowaſche. Po lětuſchich pruhowanjach wohnjowych woborow ßo tole ſdžěli. Pruhowacž budža ßo wobory w 1. podkrjeßu 14. junija pſchi ſwjaſkowym ſjěſdže w Rammowje, 12. julija w Ssmilnej, 19. julija w Stachowje, 23. julija we Wjoſońzy; w 2. podkrjeßu 7. junija w Czornych Noßlizach; 21. junija w Splóſku a Raſchowje, 28. junija w Wělſchezach a Małej Borſchczi, 5. julija w Hodžiju; w 3. podkrjeßu 6. junija w Maleſchezach, 7. junija w Budyſchinku, Porſchizach, Mikkezach a Lichanju, 21. junija w Suborniczzy, 28. junija we Luſy, 12. julija w Njechornju.

Se ſdžělenjow krajneho wubjerka ßo woſjewja: 21 ſwuczowanjow ma ßo wotměcž, 12 praktiſkich a 12 kubłanſkich wjeczorow. Schtož wjedniſki kurſus naſtupa, ma tutón jenož hiſchcže něhdže 6 dnjow tracž, ſo by ßo wjednikam wjazy ſkladnoſcže k wobdžělenju ſpożcziło. Pſchichodny kurſus budže w naſymje a wobdžělnizy maju ßo ſ czaßom wobdžělicž. Swjaſk ſ 79 woborow ſ 2902 ßobuſtawami wobſteji.

Polizajſki tydžeń je ßo wot 22. měrza na czaß wot 2 hacž do 29. haprleje wotſtorcził. Pruhowanja dyrbjeńſkich wohnjowych woborow maju ßo ſ pſcheſjenoſczu ſ hamtſkim hejtmanſtwom ſtawacž. — Wot 1. měrza 1936 je ßo wſchitkim wohnjowym woboram w Sakſkej polizajſka ekſekutiwa pſchepodała. Tohodla je ßo liſczina ſwjaſkowych ßobuſtawow hamtſkemu hejtmanſtwu ſapodała. Hdyž ßo jenotliwi wobornizy wobkrucža, potom ßmědža polizajſke ſnamjeſchko ſwoprědka jenož na czapzy noßycž.

Swjaſkowy wjednik hiſchcže wo lěßnych wohnjach porěcža. Po nim hiſchcže druſy wo praktiſkich a techniſkich naležnoſczach haſcheŕſtwa rěczachu. Podkrjeßny wyſchſchi ſamaritan Kuba je wuſtupił a na jeho měſto je ßo wyſchſchi wobornik Axthelm pomjenował. Sa wopalneju miſchtrow pomjenowaſchtaj ßo Wagner w Scheſchowje a dr. Sch we Luſy.

Mjes jednanjemi hamtſki hejtman dr. Sievert hiſchcže dóńdže. Wón na kónzu jednanjow ßwoje wjeßele wupraji, ſo je hiſchcže mohł njedžiwajzy druheje ßłužby pſchitomny bycž. Wón wot kóždeho wohnjoweho wobornika woczakuje, ſo 29. měrza pſchi wólbach ßwoju winowatoſcž dopjelni.

Na kónzu ſhromadžiſny ßo hiſchcže wjetſchim džěłaŕnjam doporuczeſche, ſo bychu džěłaŕſke wohnjowe wobory wukubłałe, dokelž je ßo to w nowym němſkim wohnjohaſcheŕſkim ſakonju wotmyßliło. Pſchitomnych bě wſchitkich 79 woborow ſ 210 wobdžělnikami. Po ſhromadžiſnje wopalny direktor Görling da na dworje nowy měſchczanſki autowy rěbl pſchedwjeſcž.

Přilopk

Semjerženje we wokolinje Bodamſkeho jězora.

Njedželu rano ½3 hodžin ſaczuchu we wſchelakich měſtach a wßach Württembergſkeho hórſkeho kraja ſylniſche ſemjeżrenje. Wobydleŕſtwo ßo ſe ſemjerženjom ſe ſparja ſbudži a ſdžěla ßwoje domy wopuſchczi.

Rěcžnik ſkóržbnika a jeneho ßwědka moril. Tſělcńza w ßudniſkej měſtnoſczi.

W Nykötingu we małym měſtaczku něhdže 100 km k juhu wot Stockholma (w Schwedſkej), wotehra ßo we ßudniſkej měſtnoſczi žałoſtnje krwawny wuſtup. Rěcžnik, kiž chzyſche ßo bjes dwěla ſakaſa dla wjeczicž, ſo njeſmě pſched ßudom wuſtupowacž, w kóždej ruzy revolver džeržo, do měſtnoſcže ſtupi a něhdže 12 raſow w ßměru wutſěli, hdžež ßo wo ſkóržbje jednawaſche. Wobſkóržbnik a jedyn džěłaczeŕ, kotryž ßo runje jako ßwědk ßłyſcheſche, buſchtaj morjenaj. Druhi rěcžnik ßo ſrani. Ssobuſtawy ſenata kaž njeſranjeni woſtachu. Hdyž bě magaziny wobeju revolverow wutſěłał, wuczahny tſeczi revolver a ßo ßam ſatſěli.

400 kommuniſtow wjeß nadpadnyli.

400 kommuniſtow je njedželu wjeß Obera w bliſkoſczi měſta Poſadas w krajinje Miſione w Argentinſkej nadpadło. Po móznej tſěleńzy policija, kotruž wobydleŕſtwo móznje podpjeraſche, nadběhowarjow wróczo czišny. Něhdže 100 ſ nich ſaja. Czeŕwjene khorhoje w domje ſwjaſka rataŕſkich džěłaczerjow czahachu. Po dotalnych powěſczach pſchi tym jedyn muž žiwjenje ſhubi, mjes tym ſo ßo 6 druhich ſrani. S pſchiczinu nadběha běſche ſakas wot ſwjaſka rataŕſkich džěłaczerjow namjetowaneje manifeſtazije pſchecziwo ſakonjej, ſ kotrymž měſchachu ßo Yerbamatſke plantaže imeńſchicž a pſchecziwo ſakonjej, ſ kotrymž ßo najnižſcha płaczizna ſa tebak na 6 peſow poſtaji.

---

pomyßlmy tak czaſto tu a tam ludžo nadobo ſkhorja a njewěmy, ſwotkel je to pſchiſchło. Tu doſtanje něchtó woßebje w lěcže typiſke běhanje, tež běžeńzu (Ruhr), haj ßamo tyfus abo cholora nadobo jeneho człowjeka nadpadnje, bjes toho ſo by ſchtó natyknył a nichtó njewě, hdže ßem je to pſchiſchło. Sawěſcže ßu to muchi ſawinowałe a nichtó ßebi to njemyßli!

Schtapaze muchi ſamóža tute ſtraſchne a ßmjertne khoroſcže direktnje do krewje ſaſchczěpicž a to wiwu (Tetamus) a ßłóſnjawu (Milzbrand) woßebje.

Hdyž tež tajke ſawinowanje khoroſczow njeje něſchto wſchědne, je tola jara lohko móžne a woprawdže ßo czaſto ſtawa.

Dale pak tež jónu wopomńmy, ſchto ßu muchi na zyrobje ſa człowjeka do ſchkody naczinili. Kelko plezow, kołbaßow, twarožka kóžde lěto w czopłych měßazach ßo ſkaſy, hdyž je muchi a borkawy nacziſkuja a potom czeŕwje je ſkaža abo ſnajmjeńſcha tola wobſchkodžuja a wothódnoſcža a mnoho ma ßo wotſtronicž a njehodži ßo wjazy wužiwacž.

Kelko ſbytnych jědžow, hdyž ſ blida du a móža ßo hiſchcže na druhi džeń wužicž, muchi ſkaža.

A hdyž to hiſchcže njedoſaha, pruhuj junu na ßwojim kormnym ſkocže, kelko puntow ßo na waſy pſches muchi ſawinowanu njeměrnoſcž, ſhubi. Ssamo na krwi ſhubi ſkót pſches ſchtapaze muchi. Woßebje pak wunoſk mloka ſchkoduje pſches muchazu czwilu a to je ſa hoſpodaŕſtwo wulki wupad. Kelko wjazy bychu kruwy nadejili, hdy bychmy muchazu czwilu podußyli. Wjele ratarjow to tež póſnawa dženßa a ßo po tym ma.

Kóždemu burej je dženßa nadoſcž wědome, kak wažne je, ſo je mlokowy ſkót měrny, haj ſpokojny žiwy, hdyž ma nadoſcž a wunoſchnje mloko podawacž. Kruwy, kotrež ſ hłowu ſadwělujo mjetaja, ſ nohami kopaja a ſ wopuſchu wokoło ßo ſchlipaja ſa muchami, pſchetrjebaja njeßměrnje mozy a energije, ſchtož by wſcho mloku tyło.

Widžimy, ſo je napißmo drje pſchehnate, ale tola njemóžemy wěz zyle njewobkedžbowanu woſtajicž.

Schto měli pſchecziwo temu czinicž? Po prawym je to ſ jenym ßłowom prajene: „Cziſtota!"

Krucže ſawrjene juchowe jamy, ſ dobrym wěkom, hnójniſchcža po móžnoſczi ſdalene wot bydlenja, po móžnoſczi wobronjenje a ſawodžete ſe ſemju abo na druhe waſchnje. Hnój czaſto wukidacž a czerſtwy hnój ſe ſtarym parjazym pſchikrycž. Wotpadki ſ domu a ſ dwora niz wokoło ležo woſtajicž, ale ſahrjebacž. (Niz chemiſke ßrědki wužiwacž, dokelž hnój wothódnoſcža). W hródži dobry inſektowy próſchk roſpróſchicž, ſchtož ſkotej njeſchkodži!

W bydlenjach ßłónczne wokna ſawrjecž! Wokna ſ groczanej gažu ſaſtajecž; jědže ſchtitacž, ſo je ſawodžewamy. Wjeczor móžnje powětrej pſcheczahnycž dacž, hdyž wſchě wokna ſwoczinjamy na khwilu a tak muchi wuczěrmy.

K ſniczenju muchow wužiwamy plaſawy, ſchkleńzy a lěpki, tež próchßribaki. Hłowna wěz je, ſo ſakroczimy lěhnidłam a wuwiczu muchow.

Hdyž w lěcže krajny wubjeŕk ſa ſtrowotne roſwuczenje ludu naß czaſto napomina, ſo bychmy pſchecziwo mucham wojowali, wopomńmy wſchitko w kóždym naſtupanju pomhajmy ſchkódniki ſniczicž a tak ſchkitajmy ßwoju ſtrowotu!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća mĕsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowĕrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawĕštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 66 — Budyšin — Srjedu 18. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Ribbentrop Němsku w Londonje zastupuje

Němſki ſwonkowny miniſter je 17. měrza generalnemu ſekretarej Swjaſka ludow, knjeſej Avenolej w Londonje tónle telegramm pôßlal:

S dzakom wobkruczam, ſo ßym Waſch telegramm ſe 16. měrza doſtal, a mam czeſcz Wam ſdźělicz, ſo budźe pôßlanz ſ Ribbentrop němſke knježeŕſtwo w radźe Swjaſka ludow pſchi pruhowanju praſchenja ſaſtupowacz, kiž ſtej belgiſke a franzowſke knježeŕſtwo podałej. Wón budźe wot ſchtwórtka dopołdnja w Londonje k rěczam.

Němſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow
ßwobodny knjes ſ Neurath.

Jendźelske worjewjenje wo jednanjach dla němskich namjetow

Jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden je wutoru popołdnju němſkemu pôßlanzej w Londonje knjeſej ſ Hoeſchej, tule ſdźělenku pſchepodal:

Knježeŕſtwo Jeho majeſtoſcže ßwoje najmóžniſche czini a chze jo tež dale czinicz, ſo by ßrědki k měrnemu a ſpokojnemu roßriſanju nětczíſchich wobczežnoſczow namakało. Knježeŕſtwu Jeho majeſtoſcže je jaßne, ſo budźe ßo wo namjeczje němſkeho kanzlera a tež wo wſchitkich namjetach, kiž ßu druhe ſajimane ſtrony ſapodale, w pſchihódnym czaßu dyrbjecz rěczecz. Němſke knježeŕſtwo pak wěſcže dowidźi, ſo knježeŕſtwu Jeho majeſtoſcže njeje móžno, w nětczíſchim czaßu něſchto daleßahazeho ßlubicz.

Z posedźenja rady Zwjazka ludow

Rada Swjaſka ludow je wutoru popołdnju najprjedy njeſjawne a potom tajne poßedźenje wotměła.

W ſjawnym poßedźenju wutoru popołdnju je najprjedy turkowſki ſwonkowny miniſter Rüſchtü Aras rěczał. Wón na winowatoſcz rady Swjaſka ludow pokaſa, ſo ma na ſałoſku poſtajenjow Locarnſkeho ſrěczenja w namjetowanych praſchenjach jako ſměrowaćka ſkutkowacz.

Sſowjetſkoruſki ſwonkowny kommiſſar Litwinow wo „roßhorjenju ßwojeho kraja" nad „nowym ſłamanjom ſrěczenja" ſe ſtrony Němſkeje a wo wojowanju Sſowjetſkeje unije „ſa měr a ſhromadny bjeßſtrach" rěczeſche. Spyta wězy tak pſchedſtajecz, jako bychu jenož hiſchcže „krute naprawy" mohle Swjaſk ludow wukhowacz.

Hdyž běſche hiſchcže ſaſtupjeŕ Chileſkeje porěczał, ßo roßmołwa na ßrjedu popołdnju ¼ hodźin wotſtorczi.

Konferenca Locarnskich mocow

Schtyrjo ſwonkowni miniſtrojo Locarnſkeje konferenzy ßo wutoru dopołdnja w 11 hodźinach w hamtſkej jſtwi miniſtra Edena w jendźelſkim ſwonkownym miniſterſtwje ſeńdźechu. Konferenza hacž do ½1 hodźin trajeſche.

Kaž ßo ſ Londona powě, je ßo na konferenzy wo wſchelakich dokumentach rěczało. Tež ßo powě, ſo je jendźelſke wotpôßlanzſtwo franzowſkemu wotpôßlanzſtwu nowe namjety pſchedpołožiło. To je Franzowſow pohnuło, ſo ßo hnydom ſ Pariſom telefoniſzy ſwjaſachu. Swonkowny miniſter Flandin je ßo nimo teho ſ franzowſkim wotpôßlanzſtwom wo jendźelſkich namjetach roßrěczował.

Danſki ſwonkowny miniſter dr. Munch běſche póndźelu pſchecžiwo franzowſko-belgiſkemu namjetej rěczał. Wutoru rano wón franzowſkeho miniſtra Paula-Boncoura wopyta a jemu pſchicžiny ßwojeho pſchecžiwjenja roßjaßni.

Audiency pola jendźelskeho krala

Jendźelſki kral je wutoru popołdnju franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Flandina pſchijał. Krótko prjedy je ßo wón ſchtwórcź hodźiny ſe ſtajnym ſtatnym podſekretarom w jendźelſkim ſwonkownym hamcže ſirom Robertom Vanſittardom roßrěczował. Potom kral belgiſkeho miniſterſkeho preſidenta van Zeelanda a po nim pólſkeho ſwonkowneho miniſtra wyſchka Becka pſchija.

Hodźinu po tym hacž běſche ßo dopołdniſche poßedźenje Locarnſkich mozow ſkónczilo, jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden franzowſke wotpôßlanzſtwo w jeje hotelu wopyta a ßo khwilku ſ Flandinom roßrěczowaſche.

Wotmołwa czěſkoßłowakſkeho knježeŕſtwa na němſki měrowy plan.

Czěſkoßłowakſki ſwonkowny miniſter Krofta je wutoru popołdnju pſched wubjerkomaj wobeju komorow tež wo naležnoſczi Porheinſkeje rěczał. Wón ßo ſnatym franzowſkim myßlam pſchiſamkny a na ßwěru Czěſkoßłowakſkeje k ßwojim ſwjaßkarjam pokaſa. Czěſkoßłowakſka ſteji ſ franzowſkim knježeŕſtwom a ſ knježeŕſtwom Juhoßłowjanſkeje a Rumunſkeje w ſtajnym ſwiſku.

W tutym ſwiſku dr. Krofta ſdźěli, ſo ßo bórſy wuradźowanja ſtajneje rady Małeje ententy wocžakuja. Dokelž Czěſkoßłowakſka njeje porheinſke ſrěczenje podpißała, wona njemóže w jeho naležnoſczi wuſtupowacz. Wona pak je ſwólniwa w tutej khutnej ſwadźe wjeczornych mozow ſ Němſkej wſchitke nadawki a wopory ßobu pſchewſacz, kiž ſ njeje wuńdu.

Wo njenadpadowym ſrěczenju mjes Němſkej a Czěſkoßłowakſkej, kiž je ßo Prażſkemu knježeŕſtwu poſkiczilo, ſwonkowny miniſter praji, ſo czěſkoßłowakſke knježeŕſtwo jenož tajkim dwojoſtronſkim ſrěczenjam pſchiſtupi, kiž po ßwojim wopſchijeczu do wobluka ſhromadneho bjeßſtracha padaju.

Powučaca akcija němskeho zwjazka za powětrowy škit

Preſident němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit, generalny leutnant na wußłužbje Grimme, je 9 milijonam ßobuſtawow a noſcherjow hamta namołwjenje wudał, w kotrymž jich napomina, ſo bychu ßo pſchi ſkładnoſczi wólbow do němſkeho ßejma raſnje ſa wjednikowu ideju ſaſtajili a wſchitkich wo wuſnamje 29 dnja měrza powuczili.

Runje tak ßo němſke ſjednoczenſtwo něhduſchich wójnſkich jatych a ſwjaſk wjeledźěcznych ſ namołwjenjom na němſku ſjawnoſcz wobroczatej.

Rudolf Heß w Düſſeldorfu rěczał.

W Düſſeldorfu je ßo póndźelu wjeczor wólbne wojowanje ſ wulkej manifeſtaziju w maſchinowni wotewriło. Wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß k ßyłam luda rěczeſche. Jeho rěcz ßo do 11 druhich wulkich ſhromadźiſnow pſchenjeße, ſo je něhdźe 100 000 wobßobow wjednikoweho naměſtnika ßłyſchało.

Rudolf Heß w Stuttgarcže.

Wutoru wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß w Stuttgarcže pſchebywaſche. Tež tam jeho ſahorite wyſkanje wobydleŕſtwa wobdawaſche. Zyłe měſto w bohatej pyſche khorhojow ſtejeſche.

Göring w Koblenzu, Kölnje a Dortmundźe.

Wutoru po pſchipołdnju je miniſterſki preſident a general lětarjow ſ lódźu do Koblenza pſchijěł. Měſto jeho ſ bohatej pychu khorhojow witaſche. Po krótkej pſcheſtawzy w Koblenzu, pſchi kotrejž jemu ßyły luda ſe ſahoritoſczu wyſkachu, ßo miniſterſki preſident do Kölna poda.

Tež w Kölnje wón do khorhojow ſawalene měſto nadeńdźe. Stare torhoſchczo, na kotrymž Göring k ludej rěczeſche, běſche ßo wulkotnje wupyſchiło.

Na pózdnim popołdnju ßo miniſterſki preſident Göring do Dortmunda poda a tam pſched 100 000 ludźimi rěczeſche.

Rańſcha Pruſka wjednika wocžakuje.

W Königsbergu a po zyłej Rańſchej Pruſkej je ßo powěſcz, ſo wjednik pſchińdźe, njeßměrnje ſpěſchnje roßnjeßła. W Königsbergu ßamym ßo ſ wulkim khwatkom měſtna ſa ſhromadźiſny pſchiprawjeja a měſto ßo k powitanju pyſchi. S zyłeje Rańſcheje Pruſkeje ßu ludźo po puczu do Königsberga, ſo bychu wjednika widźeli a ßłyſcheli.

Wjednik puczowarjow na Madeiru poſtrowił.

Adolf Hitler je němſkoſtatnemu organiſaziſkemu nawjedowarjej dr. Leyej telegramm pôßłał, w kotrymž němſkim dźěłaczerjam a dźěłaczeŕkam k jich jěſbje na kupu Madeiru najlěpſche pſcheczá ſczele a jim dobre puczowanje a wotczeŕſtwjenje pſcheje.

Załostne lynchowanja w Španiskej

W Jumilli w ſchpaniſkej provinzy Murzii je k hróſbnym podawkam dóſchło. Tam je ſakhadźaza ßyła radikalnych lěwizarjow tſi hróſbne lynchowańſke mordaŕſtwa ſkuczila. Lěwizarjo běchu ßo roßhorili, ſo běchu pjecž faſchiſtow ſaßo ſ jatby puſchczili, kotrychž běchu dla morjenja jeneho republikana a dla ſranjenja dweju druheju ſajeli.

Czrjódy ßo pſched měſchczanoſtowym wobydlenjom ſhromadźichu a wótrje pſchecžiwo puſchczenju faſchiſtow proteſtowachu. Pod jich hroženjom měſchczanoſta ſkónczuje ſwoli, ſo maju ßo puſchczeni ſaßo ſajecz. Ziwilni gardiſtojo ßo hnydom na pucz podachu, ſo bychu pſchikas wuwjedli. Woni tež dweju faſchiſtow ſaßo ſajachu.

Jako pak jeju pod ßylnej ſtražu po měſcže do polizajſkeho jaſtwa wjedźechu, ßo radikalni lěwizarjo na ſtražnikow walichu, jim jateju wutorhnychu a jeju dźiwje rejo lynchowachu. Jenemu jatemu hłowu wotrěſnychu a ju jako ſnamjo dobycza po měſcže noſchachu. Potom lud k domej ſnateho prawizarja czehnjeſche, ſo by jón ſapalił. Tutón pak ßo ſ revolvrom wobarajo do luda tſěleſche a jeneho demonſtranta czežko ſrani.

Na to ßo roßhorjena ßyła na muža wali, jeho lynchowaſche a jeho dom ſapali. Potom ßo lud ke kaſarnam ziwilneje gardy gardy poda, ſo by tež tute ſapalił. Ziwilni gardiſtojo pak ßo jeho ſ tſělenjom wobróchu. Dwaj demonſtrantaj ßo khětro czežko ſraniſchtaj.

*

Tež w druhich ſtronach Schpaniſkeje ſapaleŕſtwa, rubjenja a druhe ſkóſtniſtwa hiſchcže njejßu pſcheſtale. S Madrida ßu něſko ſpuſchczomniſche powěſcže dóſchłe, kiž wo ſchkodowanjach na ludźoch a wězach roſprawjeja. Njedźiwajzy wótreje zenſury powěſczow ſe Schpaniſkeje móže drje ßo nimale wěſcže prajicz, ſo je ßo w Schpaniſkej ſa poßledni měßaz **51 człowjekow ſamordowało, 194 ßo ſranilo, 16 zyrkwjow, 11 klóſchtrow, 29 lokalow prawiźaŕſkich ſtronow a 21 wobkhodow, dźiwadłow, bydleŕnjow atd. ſpaliło.**

Wuwzaćny staw w Španiskej so podlěšił

Schpaniſki preſident Zamora je póndźelu wukas wudał, ſ kotrymž ßo wuwjaczny ſtaw wo 30 dnjow podlěſchi.

Něſko je tež w provinzy Valenzii k njeměram dóſchło. W tutej provinzy běchu wobſtejnoſcže dotal poměrnje měrne. W měſcže, Villa Nueva de Caſtellon ßo pſchiwiſkowarjej prawizy pſchi tſěleńzy moriſchtaj. Tež tſjo pſchiſłuſchnizy lěwizy ßo morichu. W Sille ßo kommuniſtojo do zyrkwje dobuchu a wſchelake ßwjeczene wězy ſpalichu.

Před rozsudźacymi bitwami w Africy

Italſke nowiny jara ſajimawje wo pſchichodźe wójny w Abeßyniſkej pißaju. S jich roſpominanjow je ſpóſnacz, ſo ßo nowy roßßudźazy czaß we wojowanju mjes italſkim a abeßyniſkim wójſkom bliži. Italczenjo ßu ßo hižo khětro jara na nowu wulku bitwu na połnóznej froncže pſchihotowali. Italſke wójſkowe wjedniſtwo ßo na dobycže a wobßydſtwo wojeŕſzy, politiſzy a hoſpodaŕſzy wažneho kraja měri. Nimo teho pak chze wono dotal hiſchcže njeſranjene abeßyniſke wojeŕſke mozy ſbicz.

Wo ßylnoſczi abeßyniſkeho wójſka ßo piſche, ſo w połnóznej Abeßyniſkej hiſchcže 70 000 hacž 75 000 muži ſteji. Sſylnoſcz abeßyniſkeho wójſka na połodniſchej froncže a druhich frontſkich dźělach ßo na 150 000 muži wobliczja.

Italske bombowe lětadło so zwróćiło

W 156. hamtſkej italſkej wójnſkej roſprawje ßo powěſcz marſchalla Badoglia wozjewja: Ani ſ eritrejſkeje ani ſ połodniſcheje fronty njeje niczo wažneho wozjewicz. Jene naſchich bombowych lětadłow je ßo wot ßwojeje akzije wrócžo lecžo ſ tuteje ſtrony naſchich ſtejniſchczow ſwróczilo. Zyła wobßadka, pjecz muži ſyłna, je ßo moriła.

Offizěrojo grichiſkeje revoluzije ßo ſaßo do wójſka ſtaja.

Nowe grichiſke knježeŕſtwo chze ſaßo dźěl offizěrow pſchiſtajicz, kotſiž ßu ßo na ſběžku w měrzu lěta 1935 wobdźělili. Wono chze to czinicz, runjež ßo wjetſchina kralowſkiwěrnych offizěrow tomu pſchecziwja.

Wjednikowy hłós je hłós naroda

Japanske wójsko zesylnjenja žada

Japanſka powěſczeŕnja „Domei" je nětko nadrobniſche wo knježeŕſtwowym programmje woſjewila. W programmje ßu žadanja wójſka a namóŕniſtwa najwažniſche. Programm ßo woßebje na rosßudnu ſwonkownu politiku na aſiſkej twjerdźinje ſkožuje, woßebje pſchecziwo ßowjetſkej Ruſkej.

Wójſko ßebi po namjecze generalneho ſtaba ſeßylnjenje japanſkich wojeŕſkich wotdźělenjow w Mandźuſkej žada. Se ſeßylnjenjom ma ßo runowaha ſe ßowjetſkoruſkim aſiſkim wójſkom dozpěcz. W planje generalneho ſtaba ßo praji, ſo ma ßo runje ſwonkowna politika pſchecziwo ßowjetſkej Ruſkej wujaßnicz. To ma ßo ſ podpjeru kěžorſkeho wójſka dozpěcz. Tohodla dyrbi ßo wójſko na wſchě móžnoſcze pſchihotowacz.

Namóŕniſtwo tehorunja ſeßylnjenje žada, nimo teho pak měrne, ale raſne hoſpodaŕſke roſſchěrjenje k połdnju.

Rumunſke wotpokaſowanje.

Rumunſke ſwonkowne miniſterſtwo woſjewja, ſo powěſcz njeje wěrna, kiž ßu někotre wukrajne powěſczeŕnje roſſchěrike, mjenujzy ſo je ßo rumunſki ſwonkowny miniſter Tituleſku pſcheproſchenju Němſkeje do Swjaſka ludow pſchecziwjał.

Radio

Schtwórtk 19. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 12 konzert. 16 konzert. 19 ßwjatok (wjeßeli hudźbnizy, taczele). 20,10 taczele. 21 Brahms=Beethoven.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßoły rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 16,20 Goethowe ſpěwy. 17,10 taczele. 19 taczele. 20,10 ſabawny konzert (němſzy miſchtrjo).

Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,10 reje po Barlinje. Stuttgart: 20,10 Mozartowy zyklus. Mnichow: 20,10 dźěczi ſpěwaju. Win: 20 ſtruchłohra „Egmont". Warſchawa: 20 pólſka hußleŕſka hudźba.

Ze Serbow

W Budyſchinje 18. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wšitko z lubosću,
Ničo z hrubosću. M. N.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer minus 10 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 7 ſtop. czoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer minus 9 a najniżſcha nózna temperatura 0. S wjeczorneje Europy je ßo wyſchina k nam ſczahnyła a je nam rjane ßłónczne wjedro pſchinjeßła. Wodnjo je powětr hižo rjenje miły, nozy pak ßu hiſchcze tak ſymne, ſo mjerſnje. Nětcziſche wjedro ßo w najbližſchim czaßu najſkerje pſchejara njepſchemění. S khwilemi je lohke pomróczenje móžne. Nižina, kotraž ßo pola Jslandſkeje k ranju hiba, ſymnym wětram ſ Lodoweho morja pſchiſtup do naſchich ſtron ſalehnje. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 6,06 hodź. ſkhadźa a ßo 6,11 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 4,04 hodź. a khowa ßo popołdnju 1,28 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Mało pſcheměnjenja.**

*

— **Statnje pſchipóſnata ſchula ſa wothladanje khorych měſta Budyſchina.** 13., 14. a 16. měrza 1936 wotmě ßo pod pſchedßydniſtwom wyſchſcheho knježeŕſtwoweho med. rady dr. Lehnerta ſ Drježdźan pruhowanje ſchuleŕkow ſtatnje pſchipóſnateje ſchule měſta Budyſchina ſa wothladanje khorych. Na pruhowanju wobdźěli ßo 7 ſchuleŕkow a 1 ſchuleŕ. Wſchitzy pruhowani ßwój examen wobſtachu.

— **Wokrjeßna wotrjadna ſkupina pczołarjow w Budyſchinje,** ke kotrejž mjes druhim tež wjeßne wotrjadne ſkupinje „Delni Schprewiny doł" w Budyſchinje a Schěrachowje pſchißkuſchatej, ſměje w najbližſchim czaßu wokrjeßne wotrjadne ſeńdźenje, kotrež budźe nowy wjednik k. wuczeŕ Lehmann ſe Semiz nawjedowacz. Wono ma ßo ſ wożwjeczenjom 75lětneho wobſtacza Semic ſkupiny ſjednoczicz. K tutemu ſeńdźenju je ſwjaſkowy wjednik Schołta ſ Miſchna ßwój wopyt lubił.

— **Sserbſka Boža ßlužba w Drježdźanach.** Nje Laetare, 22. měrza t. l. popołdnju ½4 hodźin bud Kſchižnej zyrkwi w Drježdźanach ſaßo ßerbſka Boža ba, kotrejž ßo Bože wotkaſanje pſchiſamknie. Prěd je knjes faraŕ Bójz ſ Budeſtez pſchewſak. Wſchitzy dźanſzy a wokolni evangelſzy Sserbja ßo na tutu ßlužbu w ßwojej maczeŕnej rěczi najwutrobniſcho pſche ſcheja. Łopjeńka ſ kěrluſchemi ßu po ſwuczenym nju pſchi zyrkwinych durjach darmo doſtacz. Po ßlužbje ſměja wſchitzy kemſcherjo ſkładnoſcz ßo ſ drub wopytarjemi ßerbſkeje Božeje ßlužby k pěknej towa noſczi ſeńcz. Czitarjo Sserbſkich Nowin chzyli ßwo ßerbſkich pſchiwuſnych a ſnatych w Drježdźanach na ßerbſke kemſche ſ dopißnizu kedźbnych ſczinicz.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi wutorniſchim njenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije dźeń) padźe dobycze wo 3000 hr. na czißła 22 396, 24 25 264, 27 830, 78 839, 87 822. 89 483, 110 118 010, 135 046, 158 359; dobycze wo 2000 hr. czißła 19 812, 32 163, 41 385, 52 947, 54 477, 73 77 360, 92 151, 109 855, 118 900, 140 693. 151 dobycze wo 1000 hr. na czißła 17 539, 22 605, 25 26 462, 29 805, 35 940, 38 308, 38 634, 53 082, 54 63 125, 63 371, 70 034, 70 911, 71 337, 71 699, 75 79 662, 83 645, 83 770, 84 789, 91 253, 91 628, 95 100 313, 120 009, 124 740, 125 479, 138 792. 140 146 388, 156 333.

— **Autaj do ßo ſraſyłoj.** Wczera dopołdnja wo 10,40 hodźin ſtaj na kſchižowaniſcheżu Mättigſkeje a ertſkeje dróhi czežity auto a woßobowy auto do ßo ſraſ Czežity auto po Mättigſkej dróſy k Lubijſkej dróſy jědź woßobowy auto pak po Nouartſkej dróſy na dróhu Se ßylnym ſraženjom ßo woßobowy auto do dróho ſchtoma wjerchny. Czežity auto pak ßo prěki pſches ſtaji a ßo ſwróczi. Wjeſba — moleŕſki klij — ßo ſ na dróhu wula, tehorunja benzin ſ tanka. Ludźo ßo ſranichu. Woßobowy auto ſamó ſe ßwojeje mozy dele Czežity auto pak dyrbjeſche Gaſtez firma wotwjeſcz. Njeſbože ſta ßo wczera tež na měſtnje, hdźež ſchpitalſkich kukow wot Borborineje dróhi wotbocza. leŕ na jědnym kole po Mathildſinej dróſy ſady czež auta jědźeſche a ßo tak rjez ſ nim na Pucz ſchpital kukow ſawiny. Wón ſe ßwojim kołom mjes motorſki a pſchipowěſchak pſchińdźe a padźe, tola ßo njepſche Wón je ßo jenož na ſtopnje ſranik.

*

Wuſnamjenjenje wójnſkeho konja w Boſankezach

Něhdźe ⁵/₄ milijona koni ſtejeſche w ßwětowej nje w ßlužbje němſkeho wójſka. Něhdźe 400 000 njepſcheczelſke kulki trjechichu, 558 000 koni ſahin khoroſcze a pſchenapinanje. Schtóž je we wójnje wě, ſchto ßu naſche konje dyrbjałe wukonjecz a pſcheczelſtwo běſche mjes konjom a mužom. Hiſch něſchto ſtow wójnſkich koni žiwych, ſ wjetſcheho dźěłaja w rataŕſtwje. Wſchě tute konje ßu dźenßa 25 hacž 30 lět ſtare a doſtawaju wot ßwojich wob rjow ßwoje ſaßłužene ſaſtaranje. S tutymi ßłowa wjedźe dipl. rataŕ Korla Finus w Seehaupcze Starnbergſkim jěſoru wuſnamjenjenje wſchěch w Němſkej žiwych wójnſkich koni. Namołwjeſche vembru lěta 1935 wſchěch wobßedźerjow wójnſkich ſo bychu ßo ſamołwili a jako ſwonkowne ſnamjo poda tutym hiſchcze žiwym konjom jednoru taf na kotrejž pod želeſnym kſchižom ßłowo „Wójnſk waŕſch" ſteji. Dotal ßo něhdźe 1500 wójnſkich kon nußej ſamołwi. Te Bzudnſke ſkótſchkitaŕſke towaŕ kmótſiſtwo ſa wójnſkeho konja pſchewſało, kotry Lehmannej w Boſankezach ßłuſcha. Někotſi ſaſtu tutoho towaŕſtwa wopytachu ſtareho wójnſkeho ſcha, kotryž „Mänel" rěka. Pſchedßyda tutoho tow dr. Döring pſchepoda burej Lehmannej liſczinu, kóždy wójnſki kóń nětko doſtanie. Wuſnamjenjenje ſkich veteranow ma dźakownoſcz wuprajicz, ſ kotre woporniwoſcz wójnſkich koni w ßwětowej wójnje póſnawa. Dr. Döring napominaſche, ſo njeby jenož pſchiſtojnje ſaſtarak, ale ſo by ßo jemu tež dy něſchto lubeho pſchiwobroczilo. Skót kóžde dobre

Rada Swjaſkak ludow w St. James=palaſcze.
Prěni wobras ſjawneho poßedźenja rady Swjaſka ludow, w kotrymž ßo rada ſ wotmołwu Němſkeje na pſcheproſchenje, ſaběraſche. Poßedźenja wotměwaju ßo w konferenznej ſali, kotraž je ſnata po ßławnej indiſkej konferenzy. (Weltbild, M.)

Jank – musikant

Henryk Sienkiewicz.
Do serbšćiny přełožił J. Wingeř.
(Skónčenje.)

Nazajtra rano stoješe wbohi Jank před sudnikom, gmejnskim změrcom.

Hač měj achu jeho tam sudźić jako paducha?... Wězo. Změrc a ławnicy spohladowachu na njeho. Stoješe před nimi z porstom w hubje, wuwalejo ze strachom woči, mały suchi, mazany, wobity, njewědźo, hdźe je a što wot njeho chcedźa. Kak tu sudźić tajke njebožatko, kiž je w dźesatym lěće a lědma na nohomaj stoji? Do jastwa sadźić, abo što?.. Z dźěćimi dyrbi čłowjek tola trochu smilnosće měć! Njech jeho zebjerje nócny, njech jeho wušwika z prutom, zo by druhi raz hižo njekradnył, a hotowe je.

„Prawje tak!" —

Zawołachu Bosćija, kiž bě gmejnski nócny. — „Wzmi jeho a daj jemu wopomnjeńku!"

Bosćij kiwny ze swojej hłupikojtej, zwěrjacej hłowu, wza Janka pod pažu, kaž kočatko a njeseše sebi jeho do bróžnje.

Hač dźěćo njerozumješe, na čo so zaběraše, hač bě so zastróžiło, dosć, zo ani ze słowčkom njepikny, hladaše jeno, kaž by ptačk zhladował. Hdźe tež to wy wědźało, što so z nim stanje? Hakle hdyž jeho Bosćij w bróžni do horšće wza, na hunje rozłoži a wuzběhnywši košulku, z ruku machny, poča Jank křičeć:

„Maći!" — a hdyžkuli nócny z prutom zasahny, to wón z nowa — „Maći — maći luba" — ale dale słabšo, ćišišo, dóniž skónčnje dźěćo cyle woćichny a přesta „Maći" wołać. — Wbohe rozbite huslički!

O, hłupy, hrozny Bosćijo! Štó tež to tak dźěći bije? Bě dźě małe a słabe a přeco lědma žiwe. Mać přińdźe, zebra pachoła, ale dyrbješe sebi jeho domoj donjesć... Na druhi dźeń njestany Jank a třeći dźeń hižo mrěješe ćiše na lěhwje pod konjacej płachtu.

Łastojčki šćebotachu na wišni, kotraž před khěžu rosćeše: słónčna pruha přeńdźe z woknom nutř a wula złotu jasnosć na włosatu hłojčku a na dźěsćowe wobličo, w kotrymž njebě wostała krjepka krwje. Tale pruha bě mohłrjec dróha, po kotrejž měješe mała pachołowa duša woteńć. Derje, zo z najmjeńša w smjertnej hodźinje po šěrokej słónčnej drózy woteńdźe, přetož w žiwjenju bě khodźiła po ćeřnjojtej.

Wokhudłe wutrobnjo so mjez tym hišće z wodychom hibaše, a dźěsćowe wobličo bě so mohłrjec zaposłuchało do wjesnych wothłosow, kotrež z wotewrjenym woknom so nutř dobywachu. Bě wječor a tuž holčata ze synow ducy spěwachu: „Ha, ja tam khodźach po horach..." a wot rěčki sem dokhadźeše hra pišćałki. Jank posłuchaše posledni kak wjes hraje... Na wodźeću při nim le husle ze šindźela. Nahle so rozjasni wobličo cemu dźěsću a z woběleneju hubow wuńdźe
— Maći luba!...

— Što, synko? — wotmołwi mać, ze sylz dusycy. — Maći luba, njewěrno, w njebjesach Bóh luby Knjez woprawdźite husle? — synko, da ći zawěsće! — wotmołwi mać; ale dorěča, přetož nahle wubuchny z jeje twjerdeje troby nakopjena žałosć. Zastona jenož: O, J Jězuso! — padźe z wobličom na křinju a poča som žałosćić, kaž by rozuma pozbyła, abo ka wjek, kotryž widźi, zo njewudrje smjerći lubus

To težjeho njewudrě. Hdyž so pozběhny a wa na dźěćo pohlada, běštej drje woči małeho rja wotewrjenej, ale so hižo njehibaštej, wobli bě krute, pokhmurjene a sprostnjene. Słónčna bě so tež pominyła. Wotpočuj w měrje, Jank

Nazajtra wróći so knježstwo z Włóch, z komtesu a wosebnym knjezom, kotryž so w staraše.

Knjez dźeše: Quel beau pays que l'Italie! kajki to lud wumjełcow! On est heureux de cher lá-bas des talents et de les proteyer. (Je žowny, talenty pytać a je podpjerać) doda knježn

Nad Jankom šumjachu brězy...

— Kónc. —

wo a majkanje runje tak ſroſumja, kaž kóžde cžwilowanje ſacžuwa. Skótſchkitaze towaŕſtwo w Budyſchinje je ſa tutoho wójnſkeho konja kmótſiſtwo pſchewſało a pſchiwobroczi jemu kóžde lěto wowſny dar. Pjenjes ſa tutón dar pſchepoda dr. Döring wjeſnjanoſcźe. Wójnſkemu konjej pak pſchicžint cžeſtnu tafliczku „Wójnſki towarſch“, kotruž budźe wot nětka wſchudźe pſchi dźěle a w konjenzu jako widźomne ſnamjo ſobu noſycź. Bur Lehmann bě konja w lěcźe 1918 pſchi pſcheſadźowanju wójnſkich koni w Bórku ſa 110 hriwnow kupił. Tehdy bě hižo 17 lět ſtary, dźenſa je hižo 34 lět ſtary. Hacž runjež kóń burej wjazy wjele njepomha, je tola ſ luboſcźu ſaſtarany.

◆

Se **Sſkoneje Borſchcźe.** Njepſchiſtojnje ſadźerżachu ſo tu někotſi młodźi ludźo, kotſiž běchu ſwoje koła we dwarjenju jeneho tudyſcheho burſkeho ſtatoka podſtajili. Saſwěcźichu ſebi někotre elektriſke lampy a ſ wulkim halekanjom wſchěch ſe ſparja ſbudźichu. Bur, kotryž ſo tohorunja ſbudźi, wotewſa jenemu ſ worakawzow koło a pſchepoda jo wjeſnjanoſcźe, tak ſo dyrbjeſche domoj [illegible]

S **Hodźija.** W naſchim wokrjeſu ſu w měſazu januara 236,70 hr. ſa jědź ſ jeneho hornza, ſa puntowſku ſběrku pſches 3 zentnarje ſežiwjeńſkich potrjebow 39,39 hr., w februaru 228,75 hr. ſa jědźe ſ jeneho hornza, ſa puntowſku ſběrku něhdźe 5 ztr. ſežiwjeńſkich potrjebow a 48,55 hr.; w měrzu 231,05 hr. ſa jědźe ſ jeneho hornza, ſa puntowſku ſběrku pſches 5 ztr. ſežiwjeńſkich potrjebow a 46,84 hr. a nimo toho dźěcźazy wós nadali. Wſchěm daricźelam a ſběrarjam wutrobny dźak.

S **Kubſchiz.** (Tſělenje wo myto.) Sańdźenu njedźelu wotmě ſo na tudyſchim tſělniku tſělenje wo myto małokalibrateho tſělzowſkeho towaŕſtwa k lěpſchemu ſymſkeje pomozy. Najlěpſchi tſělzy doſtachu myta. Tak na pſch. tſěli jedyn ſtejo bjes podłohi 32 kołow. Wobdźělenje bě dobre, tak ſo ſo nahladna ſuma ſymſkej pomozy pſchiwobroczi.

S **Krakez.** Pſchi nětcźiſchim rjanym wjedrje ſo wjeſny hat rjedźi. Pſches 25 dźěłacźeri pſchi tym dźěło namaka.

S **Krakez.** Skalaŕ Bjedrich Peter pſchi dźěle ſnjeſboži. Cźežki kamjeń jemu na nohu padny. Lěkaŕ dyrbjeſche ſo ſawołacź. Nadźijomnje ſranjenje dalſchich ſcźěhwkow njeſměje.

S **Luſka.** Synkofilmowy wós tež k nam pſchijědźe a w Pawlikez hoſcźenzu wjele ſajimawoſcźow poſkicźi. Wſchitzy wjeſnjenjo ſo wutrobnje pſcheproſchuja. Kóždy njech ſo prawje bórſy wo rjane měſtacźko w korcźmje poſtara. Wſchitko bliže je na wupowěſnjenych plakatach cźitacź.

S **Bukez.** (Spocžatk wólbneje propagandy.) Wjeſna ſkupina ſtrony ſo ſańdźenu ſobotu w „Sſudniſkej korcźmje“ ſhromadźi, ſo by wo rjadowanju wólbneje propagandy we wobkuku nawjedneje ſkupiny jednała. Wjeſny ſkupinowy wjednik ſtronjan Keŕk pſchi tym pokaſa na wuſnamne dny, kotrež nětkole docžakamy, wſchitzy dyrbimy ſo ſapſchahnycź, ſo bychmy pomhali wjednikowe wotpohlady dopjelnicź. Kak wažne je, ſo ſo wólbna propaganda cźini, ſo ſ toho ſpóſnawa, hdyž pomyſlimy, kak mało ludźi je wulku wjednikowu rěcź 7. 3. ſłyſchało a ſo njejſu roſwucźeni, kajki wuſnam ſměje 29. dźeń měrza ſa němſki lud. Na to ſo woſjewi, kotre wólbne ſhromadźiſny ſo we wobkuku wjeſneje ſkupiny wotměja. Bliže wuhotowanja wólbnych wjecźorow rjaduje propagandowy wjednik ſtronjan Bjedrich. Shromadźiſny budźa: w Rodezach 18. 3. 20 hodź., rěcźnik ſtronjan Dör; w Bukezach 21. dźeń měrza w 19 hodź., rěcźnik ſtronjan Keŕk a Bjedrich; w Błóžanach 23. 3. w 20 hodź., rěcźnik Gelbrich; w Lejnom 23. dźeń měrza w 20 hodź., rěcźnik Dix; w Kołwaſy 24. dźeń měrza w 20 hodź., rěcźnik Fiſcher; w Bukezach 24. měrza w 20 hodź., rěcźnik Henka (župny rěcźnik, wulka manifeſtazija); we Koporzach 26. dźeń měrza w 20 hodź., rěcźnik Bjedrich; w Něcźinje 26. dźeń měrza w 20 hodź., rěcźnik Keŕk; we Cźornjowje 27. dźeń měrza w 20 hodź., ſwukowy filmowy wós we Luſku. Sſobotu 21. dźeń měrza ſměje němſki młodolud propagandowu jěſbu pſches wſy Lejno 10,20 hodź.; Błóžany w 11 hodź.; Bukezy w 12 hodź.; Koporzy 13,20 hodź.; Kołwaſy 13,30 hodź.; Cźornjow w 14 hodź. Wokrjeſny kubłanſki rěcźnik ſtronjan Schröder ſ kolonnu (3 auta) pſchewodźa a porěcźi we wſchěch wſach, nimo Koporz, k wobydleŕſtwu.

S **Bukez.** Sańdźenu ſobotu wotmě NS-Shromadźeńſtwo „Móz ſ radoſcźe“ pola Stangez nowe ſarjadowanje, kotrež měješe ſaſo połny wuſpěch. Žurla bě jara derje wopytana. Programm bě jara bohaty. Mjes poſkicźenjemi wuſtupi wokrjeſny wjednik ſtronjan Reiter ſ Lubija a namołwješe wſchěch, ſo bychu 29. měrza wſchitzy ſwoju winowatoſcź dopjelnili a ſ tym naſchu dźakowoſcź wjednikej ſa jeho wuſwobodźeŕſki cźin wupajili. Hudźbna karała dźěłowſkeje ſłužby a mandźelſkej Rottmann-Hildebrandez wjecźor ſe ſwojimi poſkicźenjemi kraſnje wupjelnichu.

S **Bukez.** Pſched někotrymi dnjemi pſchińdźe wjednik auta do njelubeje ſituazije, dokelž jemu wokołocźelcźkazy poſ runje do koleſow ſaběža. Poſ ſo pſchi tym pſchejědźe. Wjednik woſa pak do jara ſtraſchneje ſituazije ſ tym pſchińdźe. Jenož ſwojej duchapſchitomnoſcźi ma ſo dźakowacź, ſo wjetſcheho njeſboža njenaſta, pſchi kotrymž budźichu móhli tež druſy pucźowazy lohko do ſchkody pſchińcź. Njech je ſebi kóždy wobſedźeŕ pſa wědomy, ſo dyrbi ſo tež wo njeho ſtaracź. Na dróhach ſe ſylnym wobkhadom ſo druhdy najſpodźiwniſche podawki ſtawaju. Pſy, kiž ſo hubjenje pizuja, dyrbja ſo wěſo ſame ſtaracź, hdźe něſchto namakaja. To pak ſo ſ wjetſcheho dźěła na ſchkodu druhich wuſkutkuje.

S **Lupoj.** Dźenſa ſwjecźi knjes Jan Mikela ſ Lupjanſkeje Dubrawy ſwoje 77lětne narodniny pſchi cźěłnej a duchinej ſtrowoſcźi. Wjele lět ſłužeſche woſadźe jako khěbětaŕ. Dwaj jeho ſynaj we wójnje woſtaſchtaj. Loni ſhubi tež ſwoju mandźelſku. Nětko je pola jeneho ſe ſwojich wnucźkow žiwy. Njech je jemu hiſchcźe prawje rjany wjecźor žiwjenja ſpožcźeny.

Ze Zejic pola Khrósćic. Póndźelu popołdnju wokoło 5 hodźin zrazyštaj autaj před wjesnej korčmu do so. Wobsedźeŕ auta z Dobrošic přijědźe z Khrósćic a winy so předo wsu na statnu dróhu, wutykujo pokazowaŕ na lěwo a wostaji jón stejo, dokelž chcyše ke korčmje zajěć a tankować. Po dręzy přikhwata jara spěšnej rjano Zhorjelske auto a dohlada so na lěwy pokazowaŕ, hdyž tamny hižo prěki přez dróhu jědźeše. Dokelž so njemóžeše na žanu stronu wuwinyć, zrazy z wulkim wotmachom do woza a wobškodźi sej khětro swój prědk. Znutřkowna wohrěwaca škleńca rozleća na kruchi, hdyž w aućo sedźaca žonska z hłowu do njeje prasny. Wobškodźi so khětro na čole. Dokelž njehě přistejaca policija bórzy k rucy, dyrbještaj wóznikaj hač do wječornych hodźin tu čakać. Při policajskim přepytowanju so wukopa, zo žadyn bjez winy njeje. Tola wotewza přitomny lěkaŕ jenemu něšto krewje, zo by so wobkrućiło, kelko alkohola bě k sebi wzał. Hakle w pózdnich hodźinach móžeštaj dale jěć. Móžno, zo hišće tuto njezbožo so sudniscy rozrisa. Wóznikaj staj při tym ze strachom wotešłoj.

S **Wojerez.** (Sſwinjaze wiki.) Na ſwinjaze wiki pſchihna ſo 190 proſatow a 2 běhakaj. Wobkhod bě jara žiwy. Płacźiſny pohibowachu ſo mjes 14 a 20 hriwnami. Wubrane twory dozpěchu tež wjetſche płacźiſny.

S **Klětnoho.** Mužſke woſoby lětnikow 1895 hacž do 1912 maja ſo hnydom k ſwěſcźenju jich perſonalijow pola wjeſnjanoſty ſamołwicź. — Tſecźi nowotwar domſkeho je ſo tu ſapocźał. Samkaŕ Pawoł Docźko ſwoje domſke pſchetwari a nimo toho chze jedyn poſkhod pſchitwaricź.

S **Krjebje.** Wólbna ſhromadźiſna budźe 22. měrza pola Běbrachez.

S **Zwikawy.** Nózny rubježny napad. Póndźelu rano wokoło 3 hodźin w Planitzach muž po wotewrjenju wokna do komorki bydlenja w pſchiſemi na Biehlſkej dróſy ſalěſe. Wot tam poda ſo do kuchinje, hdźež ſam pſchitomny 35 lět ſtary wobſedźerjowy ſyn łožej pijeſche. Sadobywaŕ jeho dajeſche a jemu jeho móſchnicźku ſ 15 hriwnami ſ jeho kapſy rubi. Hdyž nadpadnjeny wo pomoz wołaſche, rubježnik cźekny. Rubježnika ſajachu.

Jehła přez wutrobu pućuje

Móže ſo wo woprawdźe ſpodźiwnych pucźowanjach zuſnych wězow w cžłowjeſkim cźěle rěcźecź. Dopomńmy ſo pſchi tym jenož na toleŕ, kotryž je ſo w němſko-franzowſkej wójnje wojakej ſ mozu kulki ſ kožaneho měſchka won do wutrobnja ſtorcźił. Ani ſo wobſedźeŕ něſchto wo tym pytny, tutón toleŕ tehdy w běhu lět do kutka dele pucźowaſche, ſaroſcźe po něcźim do cźrjewa, doniž ſo jeneho dnja ſkóncźnje ſam do cźrjewa njeſuny a ſaſo takle na ſwětło njepſchińdźe. Pucźowanje, kotrež ſawěſcźe mjenje ſpodźiwne njeje, je pſched něſchto cźaſom ſchita jehła cźiniła, kotruž bě 17lětny ſawaleŕ w lěwym lazowym ſacźku noſył, doniž ſebi ju ſ njekedźbnoſcźu do wutrobnja njeſtorcźi. Dokelž ſo ſawołanemu lěkarjej njeporadźi, jehlicźku na měſtnje namakacź, hdźež bě ſo ſakłóła, dyrbjeſche ſo młody cžłowjek hnydom do kliniki podacź. Ale tež tam ſo jehlicźka pſchi wotewrjenju podbrudźa runje ſ wuſchkom we wutrobje ſhubi, tak ſo ſebi tež tu na wotſtronjenje ſ operaziju njemóžachu myſlicź. Tydźeń poſdźiſcho Röntgenowy wobras ſpóſnacź da, ſo je jehlicźka wutrobu na druhim boku ſbožownje ſaſo wopuſchcźiła a hižo ſ lěweho boka rjapa ležeſche. Tſi njedźele poſdźiſcho ſo ſkóncźnje lěkarjej bjes wulkich wobcźežnoſcźow poradźi, ju na lěwo ſeſady mjes rjebłami wotſtronicź. Młody mužſki rjekny, ſo njeje tehdy tež najmjeńſchich wobcźežnoſcźow měł, dołhož jehlicźka w cźěle pucźowaſche. Tež wutroba je doſpołnje ſtrowa woſtała! nz.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

Sſrjedu 18. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,467	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 českosł. krónow	10,28
100 šwajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,39

Barlinſka burſa 17. měrza 1936. Pſchecźelne a dowěrypołne ſakładne měnjenje burſy ſo tež na wcžerawſchim wobkhodźe jewjeſche. Na akzijowych wikach běchu ſkoro bjes wuwzacźa kurſowe polěpſchenja hacž do poł prozenta, we wjele padach tež hiſchcźe wyſche tuteje ſadźby wobkedźbowacź. To ſo ſdźěla wěſtemu wotpjecźu politiſkeho położenja, kotrež ſe ſtejniſchcźa wukrajneho woſebje jendźelſkeho a franzowſkeho nowinaŕſtwa wukhadźa, ſdźěla pak tež ſ pſchedležazych dobrych powěſcźow ſ němſkich hoſpodaŕſkich pſchedewſacźow pſchipiſacź. Woſebje ſylnje wobkedźbowaſche ſo wobkhodna bilanza ſ wukrajom ſa měſaz februar, kotraž ſo ſ aktiwnym ſaldom 40 milijonow hriwnow wotſamkny, kaž tež wotſamknjenje dźěłaŕniow Continental gummi. Dividenda akzijow tutoho pſchedewſacźa ſo ſ 3 na 11 proz. powyſchi, ſchtož ſo wěſo tež w kurſu wuſkutkowaſche. Na rentowych wikach wuſkutkowaſche ſo dobre ſakładne měnjenje dividendowych papjerow. Kurſy tu tohorunja wo něſchto mało poſtupichu.

Barlinſke žitne wulkowiki. Napraſchowanje na Barlinſkich žitnych wulkowikach njepſchekrocźi krycźe běžneje potrjeby. Wotedawanja prěnjeje ruki ſu dale jenož ſłabe, w rožy ſamo jara ſłabe. Barlinſke młyny maja hiſchcźe wulke ſkłady a tohodla njemyſla na jich dowupjelnjenje, woſebje dokelž mukowe wiki dźiwajo na bliſke jutry lědma ſnamjenja wožiwjenja pokaſuja. Porhnyſke wulkomłyny ſo ſa dobre družiny wſcheńzy ſa poſdźiſche dodacźe ſajimuja. Tež ſa rožku ſo kupzy ſajimuja. Njeje pak pſchihódnych poſkicźenjow. Dowós wowſa a pizowanſkeho jecźmjenja je ſłaby. Barlinſzy konſumentojo pak móža ſo w doſahazej měrje ſaſtaracź. Njekontingentowana pſcheńza ſo ſa młynſku płacźiſnu poſkicźa, tola na tutym podłožku mało ſajima namaka.

Wcžera płacźeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecźmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr. — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 3.	16. 3.		17. 3.	16. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,05	9,05
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,5-19,0	17,5-19,0	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 168.0

Płaćizny rězneho skota na Barlinskich skótnych wikach.

17. měrca 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja	
Woły: 128.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 142.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 659.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22–24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 3017.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	65—70
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53—63
Špatne (3.)	42—52
Wowcy: 3222.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—40
Starše wukormjene (6.)	35—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	24—33
Swinje: 11 748.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křižen., hač do $1^1/_2$ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Němski wobkhod z wukrajom w februaru

Se 40 milijonami aktivny.

Wobrot ſ wukrajom je w februaru w dowoſu a tež we wuwoſu ſpadnył. Tuto ſpadnjenje pak je ſ wjetſcheho dźěła ſe ſaiſonowym ſjewom. Dowos bě ſ 334 milijonami hriwnow wo něhdźe 30 milijonow hriwnow, to je 8 proz., nižſchi, hacž w januaru. Wuwós bě ſ 374 milijonami hriwnow wo něhdźe 8 milijonow hriwnow, to je wo 2 proz. nižſchi, hacž w pſchedkhadźazym měſazu. Wobkhodna bilanza ſkóncźi ſo w februaru ſ wuwoſowym pſcheſbytkom, 40 milijonow hriwnow wucźinjazym, porno 18 milijonam hriwnow w januaru.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Beſchluß.

Das durch Beſchluß der Sicherungsſtelle (Landſtelle Breslau) vom 31. 5. 1932 für den Antragſteller **Herbert Kluge in Uhyſt, Kreis Hoyerswerda** als Betriebsinhaber eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben, weil das Entſchuldungsverfahren durch Auszahlung der Entſchuldungsmittel beendet iſt.

Breslau, den 20. Dezember 1935.

Die Sicherungsſtelle: Landſtelle Breslau.

Veröffentlicht.

Hoyerswerda, den 11. März 1936. **Der Landrat.**

Ze Serbow

— **Paduſchſtwo w ſahrodnej khlódnizy.** W nozy k 17. měrzej je ßo paduch do jeneje khlódnizy, ſchreberſkeje ſahrodki pſchi Nowoſalzſkej dróſy dobył. Wón je pſches wokno, kiž njeje było ſaczinjene, do khlódnizy ſalěſł, je tam wſchitko pſcherył a ſ blachoweje nalutowańſkeje tyſki, kotruž je ſ mozu woczinił, něſchto mało pjenjes kradnył a je nimo teho někotre ſtibki pjeczwa ſjědł. Haczrunjež ßo hiſchcze druhe hódne wězy w khlódnizy khowachu, paduch njeje niczo druheho kradnył. — Pſchi tutym podawku kriminalna polizija na to pokaſuje, ſo ßo hódnoſtne wězy a pjenjeſy njeßmědźa w khlódnizach khowacź. — W tej ßamej nozy je tež něchtó pola zigarettoweho autamota pſchi ležownoſczi na Lubijſkej dróſy czißlo 16 ſchkleńzu rosbił. Paduch je mohł jenož tſi próſdne zigarettowe tyſki doſtacź, kiž běchu ſa ſchkleńzu wuſtajene. — Wo ſdźělenja wo wobkedźbowanjach proßy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

Přilopk

500 000 hektarow wjazy mjeſypłodow.

We wupłodźerſkej bitwje ma ſwnſchene plahowanje pizowadłow wulki wuznam, dokelž ßo ßamoſtaranje ſe ſkótnym tukom a bělikom jenož potom hodźi dozpěcź, hdyž ßo trěbne pizowadła wuplahuja. Wažny ßrědk k dozpěczu tutoho ſaměra je powjetſchenje plahowanja mjeſypłodow. Bjes wjazy role poſkicźa nam plahowanje mjeſypłodow wjetſchi wunoſchk naſcheje domjazeje role. Kaž ſeſtwjeńſki ſtaw woſjewja, ßu ßo na tutym polu hižo rjane wuſpěchi dozpěłe. Hdyž pola, kotrež ßo w lěcźe 1935 prěni ras ſaniſachu, njewobkedźbujemy, ležeſche rosměra ſ mjeſypłodami wobßyteje role 1,3 milijonow hektarow wuczinjazy wo něhdźe 500 hektarow wyſche hacž w lěcźe 1927 ſwěſczeneje liczby. S roſchěrjenjom plahowanja mjeſypłodow ßmy w prózowanjach, ſo bychmy ßo ſe ßwojimi pizowadłami ſaſtarali, ſchwarny kruch dowrědka pſchiſchli. W lěcźe 1935 je ßo 2,64 milijonow hektarow abo 14 proz. zyłeje role ſ mjeſypłodami wobßyło. Něhdźe 1,34 milijonow hektarow abo 51 proz. tuteje role běchu pola, kotrychž rosměry ßo prěni ras ſwěſczichu. Na to ſczěhuje prawa rěpa ſ 341 000 hektarami, ſaradella ſ 272 000 hektarami, luſchczinow a luſchczinoweje měſchenjy ſ 221 000 hektarami, infarnatiſkeho dźecźela ſe 109 000 hektarami a lupinow ſ 99 000 hektarami.

Najrjeńſche Běłowodajnſke wulětniſchczo ßo ſpaliło.
Najeńka ſatſěleneho namakachu.

Wczera dopołdnja wotpali ßo lěßny hoſczenz pſchi Braunez hacźe, jara woblubjene wulětniſchczo Běłowodźanow. S drjewa natwarjene twarjenje ßo hižo zyłe paleſche, hdyž wohnjowa wobora dojědźe, tak ſo ßo niczo wjazy wukhowacź njedaſche. Najeńka Waltara Höregotta ſatſěleneho w palazym twarjenju namakachu. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcźe ſnate. Najſkerje pak je ßebi najeńk žiwjenje wſał, hdyž bě najprjedy hoſczenz ſapalił. Swěſczenja hiſchcźe njejßu ſkónczene.

Připad na „slubnej łódźi"

S khwilemi ſ Jendźelſkeje někotre łódźe wotjědu, kotrež „ſlubne łódźe" abo „njewjeſcźinſke łódźe" rěkaju. Na nich ßu młode holzy, kotrež ßo do Awſtralſkeje, do Afriki a Indiſkeje hotuja. Tam je mjenujzy mužſzy moczakuja, na kotrež chzedźa ßo tute holzy wudacź. S wulkeho dźěla ßo wonji ani njeſnaja; tuž njemóžemy ßo dźiwacź, ſo ßo tutych młodych holzow kuſto na jěſbje wulki njeměr ſmozuje. S khwilemi ßo tež ſtawa, ſo ßo po puczu nadobo hinak rosßudźa a ſo muž w dalokim kraju podarmo na ßwoju njewěſtu czaka. Na parniku, kotryž do Kapſtadta jědźeſche, běſche wóßom njewěſtow. Ale jako parnik do pſchiſtawa pſchijědźe, bě jich jenož hiſchcze ßydom. Jena ſ njewěſtow bě ßo po puczu ſ mužom ſwěrowacź dała, kotrehož bě hakle na puczowanju ſeſnała. Prěniſchi nawoženja měješche farmu w jara wotzamoczenym kónzu Kaplanda. Prěnje dny puczowanja rěcźe na tutu krajinu pſchińdźechu, a jedyn ſe ßobupuczowazych wopißowaſche, kak njewuprajnje woſtudła je tam krajina a žiwjenje dozyła. Wopißowaſche njepſcheſtawazu ßuchotu a njepſchihódny klima. Pod ſaczišczom tutych ßłowow ßo waſchnje njewěſty doſpołnje pſcheměni. Wona ßo na wſchitkich ſabawach na łódźi wobdźěleſche, žaneje reje a bjeßady njeſakomdźi a ſkóncznje pſched kapitana ſ tamnym mužom ſtupi, kotryž bě wo wopuſchczenoſczi afrikanſkich farmow powědał. Wobaj należnje proſcheſchtaj, ſo chzetaj ſwěrowanaj bycź. Kapitan ßo najprjedy hiſchcze komdźeſche, ale dyrbjeſche ſpóſnacź, ſo ßo wobaj jara lubowaſchtaj. Tuž ßo wón poddawſchi jeju ſwěrowa. W pſchiſtawje w Kapſtadtu młoda žona ßwojeho mandźelſkeho tamnemu mužej pſchedſtaji, kotryž bě pſchiſchoł, ſo by ju jako ßwoju njewěſtu powitał. Wón njedźiwajo tajkeho pſchekhwarjenja ſymnu krej wobkhowa a młodeju mandźelſkeju k ßwaczinje do [illegible] pſchenrožy. W[illegible] to ßwaczina, pſchi kotrejž bě je ßwojej njewěſtu [illegible] ßjeczicź chzył; něko ßebi ju po tſjoch ßłodźecź dadźu.

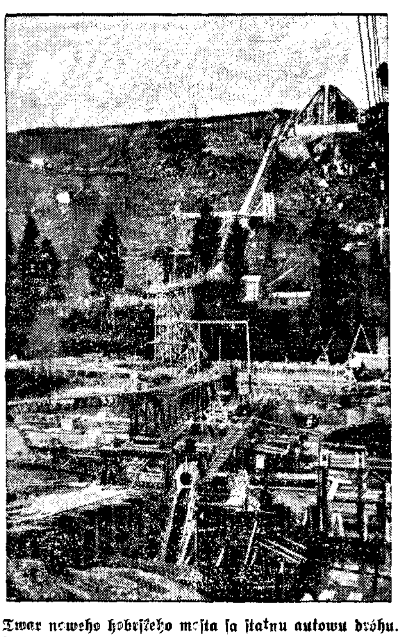

Twar noweho hobrſkeho móſta ſa ſtatnu autowu dróhu. Twar wulkeje ſtatneje Wrótßławſko—Drježdźanſko—Mnichowſkeje autoweje dróhi ma w Sakſkej ſdźěla jara wobczežnu krajinu pſchewinycź. Pſchi měſtaczku Siebenlehn ma ßo dróha pſches ſchěroki doł Freibergſkeje Muldy wjeſcź. Tam ßo něko móſt twari, kotryž we ßwojej formje Mangfallſkemu moſtej napodobnjeny. Wón budźe 400 metrow dołhi a 70 metrow wyßoki. Worzlowa konſtrukzija budźe 60 000 tunow wažicź, runje tak wjele twarſki material, tak ſo budźe móſt ßyła 1200000 zentnarjow wažicź. Pohlad ſ rańſcheje ſtrony na twarſke měſtno. Na wjeczornej ſtronje ßu jenotliwe twarſke měſtna ſa hobrſe ſtołpy widźecź. (Weltbild, M.)

Wěš tole hižo?

W ſczěhowazych krajach Europy ßo na lěwej ſtron[illegible] dróhi jěſdźi — w Jendźelſkej, Awſtriſkej a w Czěſko[illegible]wakiſkej.

Schkleńzu mějachu hižo w pſchedſtawiſniſkej dob[illegible] Pola Egiptowczanow hižo w 17. lětſtotku do Khry[illegible] ſchkleńzu toczachu.

Najwjetſcha knihownja je w britiſkim muſeju [illegible] Londonje. Wona njewopſchija mjenje dyžli 4 380[illegible] knihi.

Pihawy (orchideje) njejßu we hłownej wězy [illegible] dla tak drohe, dokelž ßu tak žadne, ale dokelž ßo [illegible] roſtliny jara pomału wuwiwaju. Jenotliwe dru[illegible] hacž do 40 lět trjebaju, prjedy hacž do kczenja pſchiń[illegible]

Wulkojendźelſka dźenßa nad něhdźe 460 milijon[illegible] człowjekow knježi, to je pſches 27 prozentow zyłeho [illegible] bydleřſtwa ſemje.

Najwjetſche pſchedewſaczje Němſkeje je ſtatna [illegible] leſniza.

Statiſtikarjo ßu wobliczili, ſo człowjek w běhu [illegible] jeho žiwjenja w pſcherěſku 720 kilogramow mjaßa [illegible]

Jendźelſka míla je 1,61 kilometra.

Bodamſki jězor je w pſcherěſku 150 metrow hłubok[illegible] S měſtnami pak ßu tež hłubokoſczi 250 metrow naměrili.

Nohcz małuſchka pomałſcho roſcźe dyžli nohcz [illegible]

Hdźe ßo najwjazy ßamomordařſtwow ſtawa? [illegible] 100 000 wobydlerjow w Czěſkoſłowakiſkej 26, we [illegible]herſkej 26, w Němſkej 23, w Awſtriſkej 22, w Franz[illegible]ſkej 17, w Eſtoniſkej 15, w Schwedſkej 14, w Danſkej 14, w Finiſkej 11, w Jendźelſkej 10, w Italſkej 8, w Hol[illegible]landſkej 6 a w Schpaniſkej 4 ßamomordarjow pſchiſchd[illegible]

Mjes wſchitkimi roſtlinami ma raphia, kotraž [illegible] Braſiliſkej roſcźe, najwjetſche łopjena. Wone ßu 22 metrow dołhe a hacž do 12 metrow ſchěroke.

Franzowſka Bouchardat je lěta 1875 jako prěni [illegible] měſku klijowinu (Kautſchuk) wunamakał.

Chineſka pißowna rěcź ma pſches 4000 pißowych ſnamjenjow.

W Němſkej ßo wob lěto 16 milijonow dwójnych zentnarjow zokora nadźěłuje.

Němſka ma 2 milijonaj liſtowych holbjow.

Człowjek, kotryž drje je najwjetſchu ſtaroby dożył, je Jendźelczan Thomas Carn. Wón běſche wot lěta 1588—1795 žiwy, to je potajkim nimale 207 lět.

We Wjelanje (Wehlau) w Rańſchej Pruſkej ßu najwjetſche konjaze wiki Europy.

W Jendźelſkej je hiſchcźe dźenßa něhdźe [illegible] hrodow, kotrež njemóža wobßedźerjo tehodla pſchenajecź abo pſchedacź, dokelž je wo nich powſchitkownje ſnate, ſo w nich pjeczza duchi ſcheria. j.

Towařstwowski powěstnik

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe so štwórtk 19. měrca. To chcyli sobustawy wobkedźbować.

Drježdźany. Serbske kemše w Křižnej cyrkwi so [illegible] so wotměwaju njedźelu Lätare", 22. měrca, pop[illegible] dnju 1/4 hodź. Wšitkich Drježdźanskich Serbow wutrobnje přeprošamy, tež na towařšne zeńdźenje po kemšach w „Johanneshofje".

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišćo njejsu přinošk na 1935 na našeho pokładnika k. Simona w Serbskim Domje wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by so to stajnej porjadnje stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

K zelenemu štwórtkej
ke konfirmaciji
a k swjatemu woprawjenju
1341
za holcy:
nohajcy, rukajcy, šantka, spódnje šaty wšěch družin, šawle, rubišća a cankowe khornarje
za hólcow:
zwjeršne košle, slě, krawaty, zokl, šantka, rukajcy
za serbsku drastu:
banty, wobsadki, canki, borty, knefle
w znatym wulkim wubjerku a dobrej kajkosći a tunjej płaćiznje
Arno Kube w Budyšinje
Serbske posłuženje / na Kězorskej drózy 12

Khartki
(serbske a němske)
ke konfirmaciji, k swjatemu woprawjenju, k swjatym dnjam, k narodninam, k slubej a kwasej, k slěbornemu a k złotemu kwasej, žarowańske a k druhim přiležnosćam
w Serbskej knihařni w Budyšinje

(400
Ke konfirmaciji
K prěnjemu swj. woprawjenju
Kmótřace dary

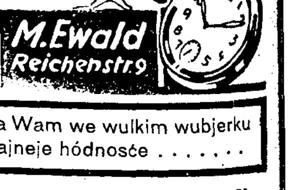

poskića Wam we wulkim wubjerku dary trajneje hódnosće . . . .
Připóznaty dom wotrjadnika

Spańska jstwa kajkostne dźěło
modernje barbjena, tunjo pola
W. Tauscher, tyšerski mištr w Dźěžnikecach
Dźěłaŕnja w industrijow. dworje

Kupuju kóždu dźělbu
jabłukow
J. Kosel w Budyšinje
na Hłownym torhošću 7

Hoje'sći praktikar A. Damm
w Budyšinje na Bohatej hasy 4 I
Rěčne hodźiny: štwórtk, pjatk wot 9-11, 3-5 hodź., sobotu 9-2 hodź.

Mały nawěšk —
wulki wuspěch!

Miele
lohko běžace
znamkowe koło
stajnje na składźe pola:
Ernsta Faltinga w Njeswačidle
Pawoła Horbanka w Khróśčicach
Jurja Hě[illegible]laka w Paučicach
Hansa Popelic w Kulowje
Pawoła Korenga w Nje[illegible]jelčicach

Spěwaŕske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Žonjacy lěkar dr. Schwerk w Budyšinje
je zapućował

Přiłoha
k čisłu 66

SERBSKE NOWINY

Srjedu
18. měrca
1936

Němski minister dr. Frank w Budyšinje

Wcżera mějeſche Budyſchin ſaßo wulki dźeń. Hižo ſwonjenje ſmahowaze khorhoje a transparenty na wopyt němſkeho miniſtra dr. Franka pokaſowachu a wobydleŕſtwo wulku manifeſtaziju do wojeŕſkeje ſwucżowaŕnje pſchi iſkej dróſy wabjachu. Bliže k wjecżoru na dróhach wo je ßylne žiwjenje knježeſche. W tym ßo ßylne wocżakowanje wotražowaſche.

Němſki miniſter ſtronjan dr. Hans Frank wjecżor w 6 hodźinach do Budyſchina pſchijědźe. Na Kaeublerſkej dróſy jeho wokrjeßny nawjedowaŕ Martin a wyſchſchi měſchcżanoſta dr. Opitz powitaſchtaj. Holcżka miniſtra ſ pſche ecżom kwěcżela ſwjeßeli. Miniſter ßo na to na radnizu pſchewodźeſche. Tam jeho wyſchſchi měſchcżanoſta w mjenje měſta Budyſchina witaſche. Němſki miniſter ßo ſa lube a zelne witanje wutrobnje dźakowaſche a ßo do ſłoteje knihi měſta Budyſchina ſapiſa.

Mjes tym pak ßo hižo wojeŕſka ſwucżowaŕnja ſ ludźimi lnjeſche. Tyßaz po tyßazu ßo hromadźachu, doniž ßo běſche něhdźe 10 000 ludźi ſeſchło ßłyſchecż, ſchto ma jim němſki miniſter wo wjedniku a jeho dźěle ſa ßwój lud prajicż. Dokelž měſtno njedoßahaſche, běſche ßo w bliſkej ſcheleŕni parallelna ſhromadźiſna pſchipravila, do kotrejež miniſtrowa rěcż ſ wótſjerěcżakom pſchenjeße. Hudźbny cżah ſtandarty 103 hacż do ſapocżatka manifeſtazije pſches ala hudźeſche.

Hdyž běſche němſki miniſter dr. Frank pſchiſchoł a běchu ßo khorhoje na ſhromadźiſchcżo pſchinjeßłe, wokrjeßny nawjedowaŕ Martin wulko-manifeſtaziju wotewri. Wón wſchitkich pſchitomnych witaſche, woßebje němſkeho miniſtra dr. Franka a ßo jemu dźakowaſche, ſo je ſmóžnił do Budyſchina pſchińcż a tu rěcżecż, a pſchejeſche, ſo by wſchi ſacżiſchcż ſ naſcheho 1000lětneho měſta ßobuwſał.

*

Němſki miniſter dr. Frank ßo najprjedy ſa witanje dźakowaſche, kiž je ßo jemu jako wjednikowemu ſaſtupjerej tu doſtało. K ßwojej rěcżi pſcheńdźo wón na wulki cżaß pokaſa, w kotrymž ßmy žiwi, hdyž ſtejimy pod wosbożnym ſacżiſchcżom ſaßodobyteje němſkeje ßwobody. Tutu ßwobodu ßmy ßebi wrócżili w cżaßu, hdyž je druhi wulki lud ſe ſpodźiwnym poſtupowanjom ßwojich ſtatnikow ſrěcżenje ſ bolſchewiſmom ſcżinił. Němſki miniſter pak chze wjednikej wo manifeſtaziji w Budyſchinje roſprawjecż, ſo tudomne wobydleŕſtwo k njemu ſteji a jeho lubuje a dźakom na jeho ſkutk ſhladuje.

Potom wón roſłoži ſo mamy ßo wjednikej dźakowacż, chmy ſaßo jedyn lud, ſo mamy ſaßo ſtat w Němſkej nty, ſo ßmy ßylni doſcż, ßwoju ßwobodu ſakitacż. miniſter tamne cżaßy pſchedſtajeſche, hdyž němſki dowaſche a ßo jedyn jeho dźěl pſchecżiwo dru ajeſche, ſo tu ſkóncżnje luda wjazy njeběſche, dokelž ylneho wjedniſtwa pobrachowaſche.

Njeje pſchipad, tak miniſter rjekny, ſo je w tym ßamym lěcże 1920, hdyž je Verſailleſke ſrěcżenje do mozy ſtupiło, wjednik w Mnichowje nazionalſozialiſtiſke hibanje budźił. Se ßwojim hibanjom je wón němſki lud k temu dowjedł, ſo ſaßo do ßebje ſameho wěri. Tu rěcżnik dopominaſche, ſchto je nazionalſozialiſtiſke wjedniſtwo we wojowanju pſchecżiwo bjeſdźěłoſcżi dokonjało. Wěſo je tu hiſchcże wjele nuſy. Tola tež ſbytny dźěl němſkeho luda ßo ſaßo k měrnemu dźěłu dowjedźe. Dźěłowe praſchenje je ludowe praſchenje.

Dr. Frank napjecże poßłuchazym roſłožeſche, kak je ßo wjednikej njedźiwajzy hoſpodaŕſkich a wikowaŕſkich wobcżežnoſcżow poradźiło, burej ſaßo jeho dwór ſwěſcżicż ſe ſakonjom wo herbſkich dworach. Jeho najwjetſchi wuſpěch pak je, ſo němſki bur a němſki dźěłacżeŕ a wſchitzy, kiž ßu němſkeho luda, njeſteja wjazy we wojowanju klaßow pſchecżiwo ßebi, ale jako ßwěrni towaŕſchojo ſhromadnje na ludowym derjehicżu twarja. S wotſtronjenjom ſtronow je ßo ſakoł ſa narodnu ßwobodu położił.

Wjednikowe mjeno woſtanje njeßmjertne, dokelž je, kaž němſki miniſter rjekny, wcżera pſched lětom němſkemu ludej jeho cżeſcż ſaßo wrócżił a njemoraliſke nuſowanje wottſchaßł. Dźenßa móža młodźi ludźo w cżeſtnej draſcże jako wojazy ßłužicż. To maju ßo SA- a SS-towaŕſcham dźakowacż, kotſiž ßu ſe ßwojim woßobinſkim ſaſtajenjom jim cżeſcż wubědźili.

Wjednik je zyłe ßwoje žiwjenje ßwojemmu ludej poßwjecżił a je w ludu woſtał a je naß wſchitkich prěni towaŕſch. Wón ma luboſcż luda, ſchtož ßo wo ſtatnikach wokolnych krajow njemóže prajicż. Njech ßu druhdźe ludy tež bohatſche na ſemſkich kubłach, němſkemu ludej pak je Bóh tuteho wjednika dał.

Wo wěrnej ſhromadnoſcżi němſki miniſter rjekny, ſo ßo wona jenož ſ myßlu woprowanja ſnjeße. Sa to je nam ſkutk ſymſkeje pomozy wulki pſchikład. S mužom, kiž naß wodźi, je naſche dźěło, ßwoboda a měr ſwěſcżeny. Prjedy běſche Němſka měſtnoſcż hracża zuſych mozow. S dnjom 30. januara 1933 pak k naſtacżu luda naſtacże němſkeho ſtata ſtupi. Nazionalſozialiſmus ſnaje jenož jenotny ſtat, kotrehož twar ßo w dowidźomnym cżaßu dopſchewjedźe.

Sso ßwětej pſchiwobrocżiwſchi, rěcżnik najprjedy na to dopomni, kak je nowa Němſka hižo ſa dwě lěcże wažniſche poſtajenja Verſailleſkeho ſrěcżenja pſchewinyła, kak je pſched někotrymi dnjemi ßwojich wojakow ſaßo do Porheinſkeje dowjedła. Němſka njeje ſrěcżenje ſłamała, ale je jenož njeßłyſchanu njeprawdu wurunała. W lěcże 1925 je Němſka Locarnſke ſrěcżenje pod cżiſchcżom wot wonkach podpiſała. Njedźiwajzy teho pak je ßo wjednik w prěnich lětach ßwojeho knježenja ſrěcżenja dźerżał. Dokelž pak je Franzowſka ſe Sſowjetſkej Ruſkej wojeŕſki ſwjaſk ſcżiniła, kiž ßo jeniczzy pſchecżiwo Němſkej a nazionalſozialiſmej měri, dźiwajo na Locarnſke ſrěcżenje khutna prawna lža ſaſtupi, ſ kotrejež wjednik ßwoje naßlědki wotwodźuje.

Ein unvergeßlicher Augenblick

Sa Němſku ßo ſwjaſk ſ bolſchewiſmom ſcżyła njemóže myßlicż, hižo tehodla niz, dokelž je 400 nazionalſozialiſtiſkich wojowarjow ſ tuteje ſtrony mordaŕſku ßmjercż pocżerpiło. Rěcżnik na Schpaniſku pokaſa, hdźež ßo bolſchewiſmus wuſkutkuje. A Schpaniſka njeje daloko wot Franzowſkeje. Heßło bolſchewiſma bywa pſchezo hiſchcże ßwětowa revoluzija. Sſwět pak tež wě, ſo je nazionalſozialiſtiſka Němſka ſaßakły njepſchecżel bolſchewiſma. To je ßo wjednikej pſchi ſaßowobßadźenju Porheinſkeje ſe wſchěch krajow ſ dźaknymi dopiſami wobßwědcżiło. Miniſter pſchiſpomni, ſo Němſka bolſchewiſmej njedowoli, ſo druhi krócż do Europy ſacżehnje. Druhe ludy dźenßa tež hižo ſpóſnawaju, ſchto bolſchewſmus je.

Potom němſki miniſter wo wjednikowych měrowych namjetach porěcża a na žadanje runeho prawa ſa Němſku pokaſa. Sſwět je ſpóſnał, ſo je Němſka wulkomóz a ſ knjeſom w ßwojim domje. W mjenje Němſkeje jenož wjednik rěcżi. My pak ßo nadźijamy, ſo budźe němſkemu ſtatej hiſchcże wulki pſchichod w měrnym wubědźowanju mjes narodami ſpożcżeny. Wobßadźenje Porheinſkeje běſche krocżel bliže k měrej. Wſchitzy pak ſtejimy k wjednikowemu měrowemu wuſnacżu. Wójnu chzycż móže jenož tón, kiž chze pak ſahubu Europy, pak ßo wobohacżicż.

Pſchi wólbach do němſkeho ßejma njejedna ßo wo namołwjenje, ſapóßłanzow wolicż, kaž dr. Frank roſłoži, ale němſki lud jenož jeniczkeho ſapóßłanza woli, a to je Adolf Hitler. S móznym appellom, ſo by lud 29. měrza ßwoju ßwěru k wjednikej ſnowa wopokaſał a jemu khribjet ſa pſchichodne dźěło ßylnił, němſki miniſter dr. Frank ßwoju rěcż ſkóncżi. Shromadźeni ßo jemu ſ móznym pſchikleſkom dźakowachu, kaž běchu jemu hižo mjes rěcżu ſ pſchikleſkom ßwoje pſchihłoßowanje wuprajili.

*

Wokrjeßny nawjedowaŕ Martin ßo němſkemu miniſtrej ſa jeho rěcż dźakowaſche a jemu rjekny, ſo móže wjednikej pſchilubjenje pſchednjeſcż, ſo Budyſki wokrjeß 29. měrza ßwoju winowatoſcż cżini. Wſchitkich pſchitomnych pak napominaſche, ſo bychu hacż do wólbneho dnja mjes ßwojimi ſnatymi roſjaßnjeli. S tſikrócżnej ſławu na wjednika a němſkimaj hymnomaj wulkomanifeſtazija wuklincża.

*

Po manifeſtaziji ßo wulki ßmólnizowy cżah po měſcże wotmě, na kotrymž ßo něhdźe tyßaz muži uniformowanych wotdźělenjow wobdźěli. Pſched měſchcżanſkim muſejom ßmólnizowy cżah nimo němſkeho miniſtra dr. Franka cżehnjeſche.

Nimo Budyſkeje manifeſtazije je ßo we wokrjeßu hiſchcże pjecż druhich ſhromadźiſnow wotměło, ſo běchu ßo jenož Budyſchenjo a někotſi ſ najbližſcheje wokoliny na tudomnej manifeſtaziji wobdźělili.

Wot łučlaneje třěski k milinowej swěcy

„Nóż njeje dobreho cżłowjeka pſchecżel“, praji ßo po ſtarym pſchißłowje. Sa ßwětłom pak żedźi kóżde żiwe ſtworjenje. Sſwětło njeje jenož nuſnje k żiwjenju trěbne, je nam tež pokoj a wjeßele, podlěſchuje nam hodźiny ſa wužitne dźěło, krótſchi nam nózne hodźiny, hdyž nje-

---

Hajna-Konjecżan:

Moŕće muchi — hewak was morja!

Mnoſy měnja, ſo je mucha njeſchkódna a jene ſ najměrniſchich wſchitkich ſwěrjatkow a cżehodla dyrbjał ji wdy cżinicż! Dobrocżiwy cżłowjek njedyrbjał to onjecż. Tola wěſta dobrocżiwoſcż pſchewobrocżi ßo dy do njemudroſcże. A ſchtóż chzył muchu ſ dobrocżiwoſcże cżerpjecż a to woßebje tam, hdźež ju we wulkej licżbje widźiſch, by wulku njemudroſcż, haj ßamo poſcż cżinił, dokelž mucha njeje tak njeſchkódna, kaž to ſda.

Woßebje na wßach ßo w nalěcżu a w lěcżu muchi lěto we wulkej mnohoſcżi ſjewja a tak roſmnoža, je to cżaſto woprawdźe cżwila. W ſkotej pokładni arjowej, w hnójniſchcżu ma najlěpſche plahowaniſchcżo. Byrnjež tež pſchezo jenož mało muchow ſymu etraje a ſe ßwojich khowankow w nalětnim ßłóncżku ſaßo pokaže a ſjewi, doßaha tuta mała licżba, ſo ßo muchi jara ſpěſchnje a ßylnje roſmnoža. S nacżiſka — to tyßazy zyle malicżkich jejkow — naſtanu młode muchi a doroſtu tak ſpěſchnje, ſo ſa 20 dnjow hižom ſame nacżiſkuja a daliche tyßazy wuplodźeja. Haj w lěcże pſchi cżopłym parjatym wjedrje doßaha k tomu hi 12 dnjow, tak ſo ſa cżopły wóżny lěcżny měßaz nimale tſi generazije naſtanu, kóżda w tyßazorym roſmnoženju.

Hdyž nalěto jeniczku muchu moriſch, ßy ſ njej tyßazy muchow w potomniſtwje ſnicżił. Jeniczka nalětna mucha ſamóže ßo hacż do kónza lěcża abo do naſymy do ſtow tyßazow roſmnożicż, hdyž namakał dobre wobſtejnoſcże ſa ßwoje lehnidło we wjedrje a měſtnoſcżi.

Toßame płacżi wo kuntworach a ſchmizach.

W cżłowjeſkich bydlenjach a ſpodźiwnje woßebje rad w ßwinjazych khlěwach namakamy mału a wulku jſtwinu muchu, w konjenzach a kruwaŕnjach nadeńdźemy woßebje kałazu muchu, a wſchudźom wulku borkawu, (ſchtapazu) ſnateho „bórcżaka“, w módroſelenym błyſchcżatym kabacże, lěta jara ſpěſchnje, pobywa a poßyda ſa krótke wokomoki po jſtwje a kuchini we wſchěch róžkach a na wſchěm a ſaßo je ßo ſhubiła, ſo by tu bórſy ſaßo bórcżała; je jara ſkedźbna a wobhladniwa, hdyž chzeſch ju lepicż abo morßnycż.

Wſchitke tute paßma muchow w ßwěrnej towaŕſchnoſcżi pſcheſcżěhaja a cżwiluja kóżde żiwe ſtworjenje, kotrež jim w jeho ſlěcże na prěki pſchińdźe a hdźežkuli je natrjechi.

Hižom tute pſcheſcżěhanje móže k ſtrowocże kaźazej a wobcżežnej cżwili wuroſcż. Cżežko dźěłazy cżłowjek trjeba ßwój měrny ſpar. Ale tež hižom ſtrowy cżłowjek, hdyž hłuboko a měrnje drěma, pſchińdźe cżaſto wo dołhe hodźiny měra, wotpocżinka a wokſchewjenja, hdyž dźeßatki abo ſta muchow wokolo woblicża ſyncża a bórcża abo po jeho ſtawach a po hłowje wokolo běhaja a kalaja. Haj hudźba cżrjódy tajkich ſyncżakow a bórcżakow móže ßamo wſchón ſpar ſnje móżnicż a ſahnacż a ſprózneho, mucżneho cżłowjeka runjewon roſhoricż a roſniemdricż.

Wjele bóle pak hiſchcże cżeŕpja khori, wokſchewjenja potrěbni, pſchedewſchěm na cżuły cżeŕpjazy a tež dźěcżi, woßebje w prěnich lětach żiwjeńſkich, hdyž je jim hłuboki a měrny ſpar ſnajmjeńſcha tak nuſnje trěbny, kaž dobre ſeżiwjenje. Runje ſa tute najmjeńſche, hdyž njemóže ßo hiſchcże ßami wobaracż a ſchkitacż, je to woßebita cżwila a muchi cżaſto kaža ſtrowotu a wuwicże dźěſcża.

Snaty je wſchak niz jara rjany żort wjeßneje korcżmaŕki, hdyž zuſemu *pucżowazemu porucża*, ſo by wěſte cżiche měſtacżko w pſchipołdniſchim cżaßu wopytował, dokelž tehdy njeje tam wot muchow cżwilowany, dokelž ſa tón cżaß ßu wſchitke w kuchini. Tak njeluba a njerjana kaž tuta myßlicżka tež je, tola nam mnohe wobſtejnoſcże w naſchich ſtatokach roſßwětluje a ſ doraſom pokaſuje, kak muchi ſamóža ſchkódne a njeſchwarne malicżke dźělby hnoja a wucżiſkow ſ jamow a hnojniſchcżow na cżłowjeſku zyrobu pſchenoſchowacż. Njech ßu to tež jenož mikroſkopiſzy małke dźělby, je to tola ſa cżucżiweho cżłowjeka wohidne a móže jemu wſchón apetit ſkaſycż, ſo jemu wſcho mjaknje. Wyſche teho pak mamy wopomnicż, ſo móže tajke pſchenoſchowanje ßamo ſtrowocże ſeſchkodźicż.

W hnoju a w hnijazych wucżiſkach juchowych jamow ßo njelicżomne mnohoſcże bakterijow a bazilow ſchěrja a mjerwja, kotrež ſamóža wſchelakore khoroſcże ſawinowacż. Tute ſchěſcżnohate pſcheſcżěhaki ſe ßwojimi kosmikatymi nóžkami maju doſcż wulke noßydla, ſo bychu ſtatyßazy, haj milijony tajkich ſawinowarjow khoroſcżow pſchenoſchowali, ſ hnoja na cżiſty běły taleŕ, do ſchklě, na widlicżki, na łżizu, na nóż, na ſchkleńzu, na khoſejowu ſchalku abo na pojědźe ßame, do wotewrjeneje ßeſawki, na zokor, na khlěb abo něchtožkuli. Sto abo tyßaz krócż ßnadź tute pſchenoſchowanja a womaſanja zyroby pſches muchi bjes ſchkody ſańdu a je njepytnjemy. Ale mózemy ſpacz. Zadoſcz, ßwětło wuziwacz a ßwětło ßebi tworicz, je tak ſtara kaz człowjeſtwo ßame.

W praſtarym czaßu, hdyz hiſchcze njebě twarjenjow a wßow, ale ludzo w ſkalnych prójdnjenzach bydlachu, ßedzachu wokoło wohniſchcza, doſtawachu ſ njeho czoplotu a tez ßwětło. Drje hizo tehdom ßu praczłowjekojo ſpóznali, ſo ßo łuczlane drjewo jaßniſcho ßwěczi a ſporiſcho pali hacz druhe. Tak pſchińdzechu na łuczlanu tſchěſku, tyknychu ju najprjedy do ſczěnoweje ſchkałoby a poſdziſcho mějachu woßebite pſchiprawy, ſo bychu ßebi ßwěczili. Ssmólnizy běchu poſdziſcho hizo wulki poſtup.

Hdyz pak człowjekojo wjazy w prójdnjenzach bydlazy hońtwarjo njeběchu, ale w ſtanach jako paſtyrjo bydlicz poczachu, a rólniſtwo jich na pódu wjaſaſche, hdyz krute twarjenja a wßy twarjachu, namakachu pſchipadnje, ſo ßo ſwěrjazy tuk k ßwěczenju wuziwacz hodzi. Tak dóńdzechu k łojowym ßwěczkam. Splecżenu nicz tunkachu w ſchkrjenym łoju a dachu ju wuſtudzicz a ſtwjerdnycz. Wjazy krócz tunkane běchu potom tolſche a dźěłachu je, kaz měwachu je ſa trěbne. Mjenowachu to czehnjene ßwěczki, dokelz je pſches łój czahachu. Poſdziſcho ßwěczki tez lijachu. Sswěczki do woßebitych pſchiprawow ſtajachu, mjenowachu je ßwěczniki. Tute pſchiprawjachu we wſchěch móznych twórbach a ſnajemy je ſ mnohich muſejow.

Łojowe ßwěczki dawachu pak jenoz ßłabe a ſchpatnje płomjo a ßwětło. Běſche to ſaßo wulki poſtup, hdyz ßwěczki ſ wóſka dźěłacz nawuknychu. Dokelz pak běchu wjele drózſche, wuziwachu je jenoz we woßebnych domach, pola ſamožitnych ludzi a pſchi Bozich ßłuzbach.

K ſawěczenju ßwěczkow bjerjechu płomjo ſ wohniſchcza, hdzez ſtajnje woheń dźerzachu a hladachu, ſo zenje njedohaßny. Tez ſe ſchkriczku ſ kamjenja na zahow naſta płomjeſchko a woheń Sapalkow dołho hiſchcze njeběſche; prěnje hakle 1830 jako ſchwabliczki ſ koſczikowym kónczkom (Schwefelhölzchen mit Phosphorkuppe) naſtachu a ßo pſchezo wudoſpołnjachu a polěpſchowachu.

Prěnje lampy naſtachu, hdyz běchu wußlědzili, ſo ßo ſ roſtlinſkich a ſwěrjazych tukow dobyty wolij tez ſe ßuzohom hodzi ßwěczicz. Prěnje lampki běchu ſchkliczki ſ wolijom napjelnjene, mějachu wuſchko k pſchimanju a w trubjałzy lezeſche ßuzoh hacz na dno a horjeka ßo wuczahny, kaz wulka bě ßwěza trěbna. Lampka bě tez ſ wěcz[illegible] wodzeta. W naſchich muſejach namakamy czaſto jara ſajimawe lampki, hornczeŕſke a mjedzane, někotre ſ wulkej luboſcżu dźěłane a wuměłſzy wudebjene. Zynowe a blachowe tez w naſchich domach drje hiſchcze naſchi najſtarſchi ludzo trjebachu a widzimy je tu a tam hiſchcze jako dopomnjeńku na ſtary czaß mjes druhim ſaſtarſkim ßudobjom w „dobrej“ jſtwi na polzy abo w ſchkleńczanym kamorje ſtejo. Sa czaß Drjezdźanſkeje wuſtajeńzy (1896) je wjele ſtarozitnoſczow ſe Sserbow ſchło a ßo pſchedało. Tola tez w druhich czaßach na kónzu ſańdźeneho lětſtotka, něſchto mało do 1900 puczowachu wjele wikowarjow ſtarozitnoſczow po kraju a pokupichu nimale wſcho, ſchtoz měło ßo lěpje doma jako pokaſka ſtareje kultury khowacz. W tym czaßu wſchak ludzo waznoſcz tychle wězow njeſnajachu, mějachu to ſa ſtary czapor, mnoſy pſchedachu to ſa zyle tuni pjenjes. Hdyz ßo ſjawnje na tuto njemudre poczinanje pokaſowaſche a kedzbne czinjeſche, bě hizo pſcheposdze. Sa poměrnje krótki czaß ßu tule ſtaru nadobu wſchudzom nimale ſwotnoßyli.

So by ßo ßwětło bóle roſchěriło, dyrbjeſche ßwěza powyſchena bycz. Tohodla powěßnychu ju czaſto ſa ſchnóry abo rjeczaſki wjeŕchej. Na to dopominaju naß wěczne lampy naſchich zyrkwjow. Tez wolijowe ßudobjo powjetſchichu a pſchiprawichu wjazy ßuzohow a tak naſtachu wulke wißaze ßwěczniki ſ huſto wjele ßwězami. Tez na ſtołp deleka ſe ſchěrokej nohu lampu ſaßadzichu, ſo by krucze ſtała. So by ßo ßwěza ſeßylniła, powěßnychu pſched płomjo ſchkleńczanu ſ wodu napjelnjenu kulu, kaz je ſchewzy hiſchcze do najnowſcheho czaßa trjebachu.

Wuměłſtwo rjemjeßlnikow pſchezo poſtupowaſche a ßo wudoſpołnjowaſche a tez ludzo zedzachu ſa tym, ſo bychu ſ pſchezo rjeńſchimi wězami ßwoje bydła pyſchili a tak naſtachu mnohe wurjadnje wuměłſke ßwěczniki a lampy pak ſ pórzlina, ſchkleńzy, zyna a mjedze.

So bychu pſchezo widzeli, kak wjele wolija abo tuka (tez rybjazeho) w lampje hiſchcze je, ßhotowjachu tutón dźěl lampow ſwjetſcha ſe ſchkleńzy.

Tute wolijowe lampy wſchak wſchě do hromady wulkeje ßwětłoſcze njedawachu. Wjazy woczakowachu, hdyz ſ petrolejom (ſkalnym ßwěczenjom) ſpytachu, tola hrozeſche pſchezo ſtrach, dokelz lohko rosbuchny. Hdyz hakle dalſche pſchiprawy wunamakachu, ſo bychu petrolej, ſkrótka ßwěczenje mjenowane, ſa wobßwětlenje wuziwali, běſche bórzy wjazy ßwětła. Pſchezo nowe polěpſchenja ßo pſchidruzichu: kruzel (zylinder) — w nim ßo płomjo měrniſcho a jaßniſcho paleſche; wokoło njeho ſchkleńczany ſwón, deleka wotewrjeny, mjetaſche ßwětło dele; ſa lampy na ſczěnje wißaze ſchpihel, ſo by ßwětło poßylnjował a wróczał na wěſte měſtno; palaki ſa ßuzoh, najprjedy czeńke a rune, poſdziſcho ſchěrſche, kulowate we wſchěch druzinach a macziſnach a mnohe druhe polěpſchenja — tole wſcho je nam ſtarſchim ludzom hiſchcze we dobrym pomjatku ſ naſhonjenja ziwe a wědome, kak ßebi pſchezo kkmaŕſche lampy; haj ßamo ßo zehlaze ßaczki ßo nad palakom powěßnychu a dawachu jara rjane ßwětło, tola njebě-li człowjek doſcz kedzbny, ßo zyła jſtwa ſe ßaſowymi próſchkami ſakuri.

Poſtup w chemiij dowjedze k płunej ;dobywachu jón ſ wuhla a druhich maczjſnow (karbid, ſolin atd.). Woßebite palaki a zehlawki powyſchichu ßwětłowu móz. Dokelz pak płunowe ßwětło wjele pjenjeznych wudawkow zadaſche, knjezeſche w domjazym hoſpodaŕſtwje hacz do najnowſcheho czaßa petrolejowa lampa, haj mamy hiſchcze małe wjeſki pola naß, hdzez dźenßa hiſchcze druheho wobßwětlenja nimaju.

Płunaŕnje ſarjadowacz a twaricz, zada wjele pjenjes a tuz mózachu ßebi to jenoz měſta dowolicz, hdzez je wjele woteběrarjow (konjumentow) a tez ſa induſtriju, k warjenju a tepjenju wjele płuna trěbne, hewak ßo njemóze ſadanicz a wobſtacz.

Sslědzenja na polu miliny (elektriki) wjedzechu k wunamkanju milinowych zehlawkow a zehlawow; (Glüh- und Bogenlicht).

Sa dróhi a wulke měſtnoſcze, twornje, zurle, zyrkwje, kaz tez ſa dom a dwór a hródz a wſchě hoſpodaŕſke měſtnoſcze milina wubjernje wobßwětluje a je nětko, hdyz je ßo pſchezo tak mnoho wudoſpołniło a lěpſchiło a wupruhowało, najwěſcziſche, najrjeńſche, najnjeſtraſchniſche ßwětło hacz dotal. Dokelz móze milina bjes wulkeje czeze wot jeneje zentrale dal[illegible] pſches kraj wjeſcz, je ßo milinowe ßwětło w najnow[illegible] ſchim powójnſtim czaßu, hdyz petrolej pocza zadny [illegible] ſpěſchnje roſchěriło, ſpěſchniſcho hacz tola hiſchcze ſtraſch[illegible] niſche płunowe. Tez naſche wjeſki ßerbſkeje domizny [illegible] ſtachu milinu, někotre hakle w poßlednich lětach.

Jaßne ßwětło je w naſchich bydlenjach a wſchěch dru[illegible] hich měſtnach wjeczor, pſcheczelniſcho a pſchitulniſche [illegible] něhdy pſchki łuczlanych tſchěſkach a wolijowych dymkach. To wſcho je wunoſchk ſtajneho dźěła a njepſcheſtawazeho poſpytowanja. Tak wuczi naß tez ßwětło, naſche wje[illegible] czorny roſßwětlowacz. Poſtup pſchińdze jenoz pſches dźěło!

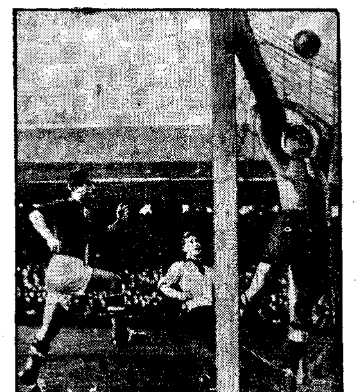

Mjeſykrajna kopańza Němſka—Madźaŕſka.
Prěni wobras wo mjeſykrajnej kopańzy w Budapeſcze, hdzez němſke muzſtwo ſ wjele njeßbozom 2 : 3 ßhubi, hdyz bě w prěnjej połojzy ſ 2 : 1 nawjedowało. Nowy wrótkaŕ Sonnrein, kotryz tu ſ wuſpěchom ſtraſchny bul wotwobroczi, ſtaji ßwojeho muza, hacz runjez dyrbjeſche tſoje wrota pſchepuſchczicz. (Scherl Bilderdienſt,M.)

Podkrjesny zwjazk wohnjowych woborow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa

Składzowanje wjednikow njedźelu w 10 hodzinach w Budyſkej Kehelerni.

Swjaſkowy wjednik wopalny direktor Fiſcher-Biſkow[illegible] prěnju ſwjaſkowu ßhromadziſnu 1936 nawjedowaſche. [illegible] lětuſchich pruhowanjach wohnjowych woborow ßo [illegible] ſdźěli. Pruhowacz budza ßo wobory w 1. podkrjeßu 14. ju[illegible] nija pſchi ſwjaſkowym ſjězdze w Ramnowje, 12. julija [illegible] Ssmilnej, 19. julija w Stachowje, 23. julija we Wja[illegible] ſońzy; w 2. podkrjeßu 7. junija w Czornych Noßlizach; 21. junija w Splóſku a Raſchowje, 28. junija w Bělſche[illegible] zach a Małej Borſchczi, 5. julija w Hodziju; w 3. pod[illegible] krjeßu 6. junija w Maleſchezach, 7. junija w Budyſchinku, Porſchizach, Mikkezach a Lichanju, 21. junija w Sakor[illegible] niczzy, 28. junija we Luſy, 12. julija w Njechornju.

Se ſdźělenjow krajneho wubjerka ßo wobſjewja: 21 ſwuczowanjow ma ßo wotměcz, 12 praktiſkich a 12 kublan[illegible] ſkich wjeczorow. Schtoz wjedniſki kurſus naſtupa, ma tuto [illegible] jenoz hiſchcze něhdze 6 dnjow tracz, ſo by ßo wjednikam wjazy ſkładnoſcze k wobdźělenju ſpozcziło. Pſchichodny kurſus budze w naſymje a wobdźělnizy maju ßo ſ czaßom wobdźělicz. Swjaſk ſ 79 woborow ſ 2902 ßobuſtawami wobſteji.

Polizajſki tydzeń je ßo wot 22. měrza na czaß wot 22. hacz do 29. hapryleje wotſtorcził. Pruhowanja dyrbjeńſkich wohnjowych woborow maju ßo ſ pſcheſjenoſczu ſ hamtſkim hejtmanſtwom ſtawacz. — Wot 1. měrza 1936 je ßo wſchitkim wohnjowym woboram w Sakſkej polizajſka ekſekutiwa pſchepodała. Tohodla je ßo liſczina ſwjaſkowych ßobuſtawow hamtſkemu hejtmanſtwu ſapodała. Hdyz ßo jenotliwi wobornizy wobkrucza, potom ßmědza polizajſke ſnamjeſchko ſwoprědka jenoz na czapzy noßycz.

Swjaſkowy wjednik hiſchcze wo lěßnych wohnjach porěcza. Po nim hiſchcze druſy wo praktiſkich a techniſkich naleznoſczach haſcheŕſtwa rěczachu. Podkrjeßny wyſchſchi ſamaritan Kuba je wuſtupił a na jeho měſto je ßo wyſchſchi wobornik Axthelm pomjenował. Sa wopalneju miſchtrow pomjenowaſchtaj ßo Wagner w Scheſchowje a dr. Scholta we Luſy.

Mjes jednanjemi hamtſki hejtman dr. Sievert hiſchcze dóńdze. Wón na kónzu jednanjow ßwoje wjeßele wupraji, ſo je hiſchcze mohł njedziwajzy druheje ßłuzby pſchitomny bycz. Wón wot kózdeho wohnjoweho wobornika woczakuje, ſo 29. měrza pſchi wólbach ßwoju winowatoſcz dopjelni.

Na kónzu ßhromadziſny ßo hiſchcze wjetſchim dźěłaŕnjam doporuczeſche, ſo bychu dźěłaŕnſke wohnjowe wobory wukubłałe, dokelz je ßo to w nowym němſkim wohnjohaſcheŕſkim ſakonju wotmyßliło. Pſchitomnych bě wſchitkich 79 woborow ſ 210 wobdźělnikami. Po ßhromadziſnje wopalny direktor Görling da na dworje nowy měſchczanſki autowy rěbl pſchedwjeſcz.

Přilopk

Semjerzenje we wokolinje Bodamſkeho jěſora.

Njedzelu rano ½3 hodzin ſaczuchu we wſchelakich měſtach a wßach Württembergſkeho hórſkeho kraja ſylniſche ſemjezrenje. Wobydleŕſtwo ßo ſe ſemjerzenjom ſe ſparja ſbudzi a ſdźěla ßwoje domy wopuſchczi.

Rěcznik ſkórzbnika a jeneho ßwědka morił.

Tſělenza w ßudniſkej měſtnoſczi.

W Nykötingu we małym měſtaczku něhdze 100 km. k juhu wot Stockholma (w Schwedſkej), wotehra ßo we ßudniſkej měſtnoſczi załoſtnje krwawny wuſtup. Rěcznik kiz chzyſche ßo bjes dwěla ſakaſa dla wjeczicz, ſo njeſmě pſched ßudom wuſtupowacz, w kózdej ruzy revolwer dźerzo, do měſtnoſcze ſtupi a něhdze 12 raſow w ßměru wutſěli, hdzez ßo wo ſkórzbje jednawaſche. Wobſkórzbnik a jedyn dźěłaczeŕ, kotryz ßo runje jako ßwědk wuſchěſche, buſchtaj morjenaj. Druhi rěcznik ßo ſrani. Ssobuſtawy ſenata kaz njeſranjeni woſtachu. Hdyz bě magaziny wobeju revolvrow wutſěłak, wuczahny tſeczi revolver a ßo ßam ſatſěli.

400 kommuniſtow wjeß nadpadnyli.

400 kommuniſtow je njedźelu wjeß Obera w bliſkoſczi měſta Poſadas w krajinje Miſione w Argentinſkej nadpadło. Po móznej tſěleńzy rolizija, kotruz wobydleŕſtwo móznje podpjeraſche, nadběhowarjow wróczo czjiſny. Něhdze 100 ſ nich ſaja. Czeŕwjene khorhoje w domje ſwjaſka rataŕſkich dźěłaczerjow czaſachu. Po dotalnych powěſczach pſchi tym jedyn muz ziwjenje ßhubi, mjes tym ſo ßo 6 druhich ſrani. S pſchicżinu nadběha běſche ſakas wot ſwjaſka rataŕſkich dźěłaczerjow namjetowaneje manifeſtazije pſchecziwo ſakonjej, ſ kotrymz měja chu ßo Yerbamatſke plantaze imjeńſchicz a pſchecziwo ſakonjej, ſ kotrymz ßo najniziſcha placziſna ſa tobak na 6 peſow poſtaji.

pomyßlmy tak czaſto tu a tam ludzo nadobo ſkhorja a njewěmy, ſwotkel je to pſchiſchło. Tu doſtanje něchtó woßebje w lěcze typiſke běhanje, tez bězeńzu (Ruhr), haj ßamo tyfus abo cholora nadobo jeneho człowjeka nadpadnje, bjes toho ſo by ſchtó natyknył a nichtó njewě, hdze ßem je to pſchiſchło. Sawěſcze ßu to muchi ſawinowałe a nichtó ßebi to njemyßli!

Schtapaze muchi ſamóza tute ſtraſchne a ßmjertne khoroſcze direktnje do krewje ſaſchczěpicz a to wiwu (Tetamus) a ßłóſnjawu (Milzbrand) woßebje.

Hdyz tez tajke ſawinowanje khoroſczow njeje něſchto wſchědne, je tola jara lohko mózne a woprawdze ßo czaſto ſtawa.

Dale pak tez jónu wopomńmy, ſchto ßu muchi na zyrobje ſa człowjeka do ſchkody naczinili. Kelko plezow, kołbaßow, twarozka kózde lěto w czopłych měßazach ßo ſkaſy, hdyz je muchi a borkawy naczjſkuja a potom czeŕwje je ſkaza abo ſnajmjeńſcha tola wobſchkodzuja a wothódnoſcza a mnoho ma ßo wotſtronicz a njehodzi ßo wjazy wuziwacz.

Kelko ſbytnych jědzow, hdyz ſ blida du a móza ßo hiſchcze na druhi dźeń wuzicz, muchi ſkaza.

A hdyz to hiſchcze njedoßaha, pruhuj junu na ßwojim kermnym ſkocze, kelko puntow ßo na waſy pſches muchi ſawinowanu njeměrnoſcz, ſhubi. Ssamo na krwi ſhubi ſkót pſches ſchtapaze muchi. Woßebje pak wunozk mloka ſchkoduje pſches muchazu czwilu a to je ſa hoſpodaŕſtwo wulki wupad. Kelko wjazy bychu kruwy nadejili, hdy bychmy muchazu czwilu podußyli. Wjele rataŕjow to tez póſnawa dźenßa a ßo po tym ma.

Kózdemu burej je dźenßa nadoſcz wědome, kak wazne je, ſo je mlokowy ſkót měrny, haj ſpokojny ziwy, hdyz ma nadoſcz a wunoſchnje mloko podawacz. Kruwy, kotrez ſ hłowu ſadwělujo mjetaja, ſ nohami kopaja a ſ wopuſchu wokoło ßo ſchlipaja ſa muchami, pſchetrjebaja njeßměrnje mozy a energije, ſchtoz by wſcho mloku tyło.

Widzimy, ſo je napißmo drje pſchehnate, ale tola njemózemy wěz zyle njewobkedzbowanu woſtajicz.

Schto měli pſcheczjwo temu czinicz? Po prawym je to ſ jenym ßłowom prajene: „Czjſtota!“

Krucze ſawrjene juchowe jamy, ſ dobrym wěkom, hnójniſchcza po móznoſczi ſdalene wot bydlenja, po móznoſczi wobronjenje a ſawodzete ſe ſemju abo na druhe waſchnje. Hnój czaſto wukidacz a czerſtwy hnój ſe ſtarym parjazym pſchikrycz. Wotpadki ſ domu a ſ dwora niz wokoło lezo woſtajicz, ale ſahrjebacz. (Niz chemiſke ßrědki wuziwacz, dokelz hnój wothódnoſcza). W hródzi dobry inſektowy próſchk roſpróſchicz, ſchtoz ſkotej njeſchkodzi!

W bydlenjach ßłónczne wokna ſawrjecz! Wokna ſ groczanej gazu ſaſtajecz; jědze ſchkitacz, ſo je ſawodzewamy. Wjeczor móznje powětrej pſcheczahnycz dacz, hdyz wſchě wokna ſwoczinjamy na khwilu a tak muchi wuczeŕmy.

K ſniczenju muchow wuziwamy placawy, ſchkleńzy a lěpki, tez próſchkriſaki. Hłowna wěz je, ſo ſakroczimy lěhnidłam a wuwiczu muchow.

Hdyz w lěcze krajny wubjeŕk ſa ſtrowotne roswuczenje ludu naß czaſto napomina, ſo bychmy pſcheczjwo mucham wojowali, wopomńmy wſchitko w kózdym naſtupanju pomhajmy ſchkódniki ſniczicz a tak ſchkitajmy ßwoju ſtrowotu!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 67 — Budyšin — Stwórtk 19. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Jendźelska němske wotpósłancstwo jara wita

Němſki póßlanz ſ Ribbentrop je ßrjedu popołdnju do Londona pſchilecżał. Wjecżor je Ribbentrop jendźelſkeho ſwonkowneho miniſtra Edena w jeho hamtſkej jſtwi w delnim ßejmje wopytał.

Jendźelſke nowiny pißaju, ſo je ßo dla pſchikhada němſkeje delegazije poßedźenje rady Swjaſka ludow, kiž běſche ßo na ſchtwórtk popołdnju ½4 hodźin poſtajiło, w tu khwilu na 5 hodźin wotſtorcżiło. Nowiny maju pak ſa móżne, ſo ßo poßedźenje hiſchcże dlěſchi cżaß wotſtorcżi, ſo bychu němſzy ſaſtupjerjo najprjedy móhli ſwiſki ſe ſaſtupjerjemi druhich ſtatow pytacż.

Londonſke ßrjedowſke rańſche nowiny powſchitkownje witachu, ſo je ßo Němſka roßßudźiła ſaſtupjeŕſtwo do poßedźenja rady Swjaſka ludow póßłacż. Wone ſ dowěru na bliżſche jednanja ſhladuja, tola naſpomnjeja, ſo ßo najważniſche nadawki Londonſkich jednanjow hiſchcże wocżakuja.

Hišće žaneho dorěčenja Locarnskich mocow

Locarnſke mozy ßu ßo ßrjedu pſchipołdnju ¼1 hodźin [illegible] w Londonje ſeſchłe, ſo bychu ſe ßwojimi roßrěcżowanjemi pokracżowałe.

Reutercż telegrafowańja roßprawja, ſo je nózne poßedźenje trochu polěpſchenja pſchinjeßło. S jendźelſkeje pſchißłuſchneje ſtrony je ßo ßrjedu rano wosjewiło, ſo Jendźelczenjo pucż k dorěcżenju pytaju, kotremuż by mohła Němſka a kóżda druha móż pſchihłoßowacż. Schtoż Locarnſke mozy naſtupa, Jendźelczenjo ſdźěłichu, ſo ßo hiſchcże njeßu dorěcżałe. Hdyż k temu dóńdźe, ßo dorěcżenje hnydom Swjaſkej ludow a Němſkej pſchedpołoźi. Locarnſke mozy też němſki namjet 25lětneho njenadpadowazeho ſrěcżenja roßpominaju.

W Jendźelskej wjacy zrozumjenja za němske stejišćo

W poßlednich dnjach bychu ßo ſnamjenicżiſchi jendźelſzy politikarjo franzowſkemu ſtejiſchczu ſbliżili. Někto pak ßu ßwoje ſmyßlenje ſwjetſcha pſcheměnili. Wutoru wjecżor w ſwonkownym wubjerku delnjeho ßejma něhdźe 200 ſapóßłanzow roßpominaſche, kak ma ßo Jendźelſka ſadźerżecż.

„Daily Telegraph" wo tutym poßedźenju piſche, **ſo je ßo knjeżeŕſtwo raſnje k politizy wujednanja namołwjało. Jendźelſka też njeßmě nowych wojeŕſkich winowatoſczow w Europje pſchewſacż.**

Każ „Daily Herald" wo tutym poßedźenju roßprawja, ßu ßo ßobuſtawy knjeżeŕſtwoweje ſtrony w myßli poßylnili, ſo ßo njemóże wo żane ſrěcżenje ſ Franzowſkej, też niż ſababjene, jednacż.

„News Chronicle" piſche, ſo ma wulka wjetſchina ſapóßłanzow dokładnje roßpominanje Hitlerowych namjetow ſa trěbne.

„Daily Expreß" ſkóncżnje piſche, ſo je ßo w poßedźenju ſmyßlenje k lěpſchemu Němſkeje pſcheměniło. Někotſi ſapóßłanzy ßu prajili, ſo Franzowſka njeje ſ Němſkej prawje wobkhadźała.

Franzwoſka njelubje pſchekwapjena.

W Pariżſkich nowinach běſche ßrjedu ſtejiſchczo ſpóſnacż, kiż běſche khětro pſchecżiwo Jendźelſkej ſłożene. Někotre nowiny wo bjeßdnu mjes franzowſkimi a jendźelſkimi nahladami pißaju.

Wažna rozmołwa w radźe Zwjazka ludow

Rada Swjaſka ludow ßo ßrjedu popołdnju w 4 hodźinach k ſjawnemu poßedźenju ſeńdźe, ſo by ßo wo franzowſko=belgiſkim nacżiſku reſoluzije roßmołwjała.

Jendźelſki ſwonkowny miniſter **Eden** rjekny, ſo drje ßu ßo poſtajenja Verſailleſkeho ſrěcżenja wo bjeßwojeŕſkim paßmje ſłamałe. To pak po nahladach jendźelſkeho knjeżeŕſtwa **hiſchcże dawno njeje jeniczki nadawk ſa radu Swjaſka ludow.** Jeje winowatoſcż je, niż jenoż wosjewicż, ſo je ßo ſłamanje ſtało, ale **ſo ma ſtajnje ßwój poßlědni ſaměr a ßwoju najwjetſchu ſamołwitoſcż pſched wocżomaj,** mjenujzy měr ſakhowacż a dobre doroſumjenje mjes europſkimi ludami na krutym a trajnym ſakładźe twaricż. **Njech je położenje khutne, je pak tu ſdobom ſkładnoſcż, trajny měr wutworicż.** Skóncżnje Eden ſwěſczi, **ſo poſtupowanje Němſkeje njeje nicżo, ſchtoż by ßebi wużadało, ſo ßo naprawy Locarnſkeho ſrěcżenja hnydom do ſkutka ſtaja.**

Italſki póßlanz **Grandi** na poſtupowanje druhich ſtatow w italſko=abeßyńſkej ſwadźe pokaſa a rjekny, ſo italſki lud njeprawdu naprawow hłuboko ſacżuwa. Tehodla ßo njemóże wocżakowacż, ſo Italſka naprawam pſchihłoßuje, kiż ßo ſ jeje nětcżiſchim położenjom njeſnjeßu. Pſchi nětcżiſchej kriſy ma ßo ſadźěwacż, ſo Europa ſ njeje hiſchcże bóle roſchcżěpjena a ſeßłabjena wuńdźe, hacż to nětkole hiżo je. **Natwarjace dźěło, kiż njeßmě bycż podarmo, dyrbi ßo na doroſumjenje ſtatow mjes ßobu ſałożecż.**

Pólſki ſwonkowny miniſter **Beck** wo powſchitkownym wuſnamje Locarnſkeho ſrěcżenja rěcżeſche, kiż ßo w ßwojim cżaßu w Pólſkej njeje wożebje witało. Tola je móżno było, franzowſko=pólſki ſwjaſk do tuteho ſrěcżenja ſatwaricż. Tutón ſwjaſk też w pſchichodźe ßwoju płacżiwoſcż wobkhowa. Schtoż Pólſku naſtupa, je ßo ſ **wosjewjenjom mjes nim a němſkim ſtatom w januaru 1934 położenje ſrjadowało.** Hdyż běſche Beck hiſchcże franzowſko=ßowjetſkoruſke ſrěcżenje naſpomnił, wón na ſaßadu pokaſa, kiż je Pólſka ſtajnje ſaſtupowała, mjenujzy **ſo ßo wo ſajimach někajkehożkuli kraja mjeſynarodnje njeßmě bjes jeho wobdźělenja a pſchihłoßowanja jednacż.** Jeniczzy ſ tutej ſaßadu móże ßo mjeſynarodne dowěrjenje ßylnicż, na kotrymż bjeßſtrach wotpocżuje.

Potom ßo hiſchcże ſaſtupjerjo někotrych krajow ßłowa jimachu.

„LZ 129" 30 hodźin w powětře pobył

S Friedrichshafena ßo powě: „LZ 129" je ßrjedu 16,07 hodźin pſchiſtajił. **Powětron je po ßwojim wotlecżenju a po małej pſchestawzy nad Friedrichshafenom a Bodamſkim jěſorom lětał, pſchi cżimż ßo jeho techniſke pſchiprawy pruhowachu. Lecżenje 30 hodźin trajeſche. K pſchiſtajenju běſche wjele pſchihladowarjow pſchikhwatało. 15,30 hodźin ßo wrota k pſchijeczu powětrona wotewrichu. Ludźo ßo ſ cżrjódami na pſchiſtajeniſchczo cżiſchczachu. Dźěłowa ßłużba dyrbjeſche ßo pſchi ſawjeranju wobdźělicż. Krótko do 16 hodźin ßo dźerżace mużſtwa na ßwoje měſtna podachu. Pórſy ßlěbrobłyſchcżaty powětron pſchilecża a ßo pomału k ſemi ſniżi. 16,07 hodźin běſche powětron we wěſtych rukach dźerżerjow.**

Kapitan Lehmann je ßwoje wulke ſpokojenje nad powětronom wuprajił. Maſchiny ßu pſchi dołhim lecżenju ßwoju pruhu wobſtałe. Pſchepruhowanje wſchitkich jenotliwoſczow je ſpokojazy wußlědk měło, ſo ßo ſ dowěrjenjom dowolnoſcż ſa „LZ 129" wocżakuje.

Hamtska hłosowańska cedulka

S wukaſom němſkeho ſnutſkowneho miniſtra je ßo němſkoſtatny hłoßowanſki porjad tak pſcheměnił, ſo móża pſchi wólbach do němſkeho ßejma hłoßowanſke zedulki pódla woſnamjenjenja ſtrony hacż do wóßom kandidatſkich mjenow wopſchijecż. Dotal běſche dźeßacż mjenow na hłoßowanſkich zedulkach dowolenych.

Tuto pſcheměnjenje hłoßowanſkeho porjada ma wěſo jenoż formalny wuſnam. Pſchi ßejmſkich wólbach we Němſkej njeńdźe ani wo wěſtu ſkupinu ſtronow ani wo někajkich jenotliwych kandidatow. Schtóż 29. měrza woli, wjednikej ßwój hłóß da a woli ſ mużemi, kotrychż wjednikowe dowěrjenje do němſeho ßejma ſwoła, ſaſtupjeŕſtwo zyłeho naroda.

Krajny burski wjednik Körner k vogtlandskim buram rěčał

Wutoru je krajny burſki wjednik Körner w Plawnje pſched ßylnje wopytanej wólbnej manifeſtaziju vogtlandſkich burow rěcżał. Wón we ßwojej rěcżi na wulki roßdźěl mjes wólbami něhdy a nětko pokaſa. Potom wón roskłoźi, w cżim wulkoſcż naſcheho cżaßa wobſteji, ſo to njeje jenoż derjeměcże a měrne żiwjenje, ale ſo ßu to wulke nadawki, kiż ßebi lud ßam ſtaja. Pod ſchumjazym pſchikleſkom vogtlandſkich burow krajny burſki wjednik rjekny, ſo wjeßny lud hiſchcże żenje njeje ſapraił, hdyż je ßo wo wóltzny kraj jednało. Też tón krócż kóżdy ßwoju winowatoſcż ſcżini a wjednikej ßwój hłóß da.

Jendźelskemu rozličenju za wójnske łódźstwo so přihłosowało

Jendźelſki delni ßejm je roslicżeńſki namjet ſa wójnſke łódźſtwo ſ khětro wulkej wjetſchinu pſchijał. Dźěłacżeŕſka ſtrona běſche drje někotre pſcheměnjenja namjetkowała, tute pak ßo wotpokaſachu. Każ ßo pſchi roſmołwje wosjewi, jendźelſka admiralita ſyſtem wobßedźi, ſ kotrymż ßo piecża ſ połnej wěſtoſcżu poradźi, podmóŕſke cżołmy wußlědźicż. Hdyż ßo tutón ſyſtem wużiwa, ßo kóżdemu podmóŕſkemu cżołmej ſnjemóżnja ßo wójnſkej łódźi nſchejara ſbliżicż, jeli ſo ßo nochze hnydom dacż ſnicżicż.

Cežke wojowanja na połnócnej fronće

Abeßynjenjo wosjewjeja, ſo ßo po zyłej połnócznej froncże cżeżke wojowanja wuwiwaju. Wone ßu wot Akſuma pſches Aduwu a Tembienſkej hacż do Makalleſkich ſtron wupſcheſtrěwaju. Abeßynjenjo wosjewichu, ſo mějachu jich wojazy ßrjedu popołdnju pſchihódne ſtejiſchczo. Na wojowanjach ßo wojazy wójſka wjeŕcha Kaſſy ßylnje wobdźěleja.

Kak Königsberg wjednika wočakowaše

Wcżera ßrjedu běſche ſa Königsberg wulki a wuſnamny dźeń. Zyłe měſto a ſ nim zyła Rańſcha Pruſka ſ najwjetſchej napjatoſcżu wjednikowy pſchikhad a rěcż na wulkomanifeſtaziji wocżakowaſche.

Zyłe měſto běſche ßo ſ khorhojemi wupyſchiło. Na woknach běchu ßo ßwěczki ſeſtajałe, kiż wjednika wjecżor ſe ßwojim ſyboleńjom ſtrowjachu. Pſches dróhi běchu ßo płetwa a transparenty ſeżahnyłe. Twarjenja běchu ßo ſ wěnzami a ſelenymi płetwami wupyſchiłe.

Rańſcha Pruſka pſchi wjednikowym wopyczje na wſchitko to ſpominaſche, ſchtoż je wjednik ſa tſi lěta nazionalſozialiſtiſkeho knjeżſtwa ſa nju cżinił. Wuſpěch najlěpje na někotrych licżbach ſpóſnajemy.

Hiżo dawki ßame ßu w Rańſchej Pruſkej w lěcże 1935 73,9 prozentow wjazy wunjeßłe hacż w lěcże 1932. To je wjele wjazy hacż pſcherěſk němſkeho ſtata, kiż pola 56,2 prozentow leża. Też na lutowanju je hoſpodaŕſke polěpſchenje tuteje provinzy ſpóſnacż.

Wożebity wuſpěch je měła dźěłowa bitwa w Rańſchej Pruſkej. W tſjoch lěcżach nazionalſozialiſtiſkeho knjeżeŕſtwa njeběſche tam ſkoro żanych ludźi bjes dźěła. Sa rataŕſki kraj, kajkiż je Rańſcha Pruſka, je ßydlenje wulzy ważne praſchenje. Tam je ßo w poßlednich tſjoch lětach na něhdźe 30 000 hektarach 2 108 burow ſaßydliło. W měſtach je ßo něhdźe 28 000 měſchcżanſkich wobydlenjow natwariło.

S wudobywanjom noweje pódy a ſ induſtrialiſowanjom Rańſcheje Pruſkeje je ßo tehorunja pokracżowało. Runje tak je ßo wożebje tworowy wobkhad ßylnje polěpſchił. Tak ſpóſnawamy, ſo je Rańſcha Pruſka pod knjeżeŕſtwom Adolfa Hitlera ßo hoſpodaŕſzy wuſtrowjała a ſo ßo tam w bliſchim cżaßu wſchitke hoſpodaŕſke ſchkody ſe ſyſtemoweho cżaßa zyłe wotſtronja.

Jedyn lud,
jedyn wjednik,
jedyn [illegible]

Ze Serbow

W Budyſchinje 19. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hdźež so piwko trubi,
Tam so hóloam lubi. H. Z.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer plus 2 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 12 ſtop. cźoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer plus 3 a najniźſcha nózna temperatura 1 ſtop. ſymy. Wyſchina naſche wjedro wobknježa. Pod jeje wliwom mamy rjane ßłóncźne wjedro. Se Selenſkeje ßo nowa wyſchina bliži. Tehodla ßměmy wocźakowacź, ſo rjane wjedro hiſchcźe khwilu wobkhowamy. — Jutſje pjatk ßłóncźko 6,04 hodź. ſkhadźa a ßo 6,12 hodź. khowa. Měßacźk ſkhadźa jutſje rano 4,30 hodź. a khowa ßo popołdnju 4,51 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Rjenje.**

*

— **Hłóßne kartownje ſa wólby do němſkeho ßejma** budźa ßobotu 21. měrza wot 8—13 hodźin a wot 15—18 hodźin a njedźelu 22. měrza wot 9—13 hodźin we wólbnym hamcźe na radnizy w 2. poſkhodźe wó jiſtwje cźo. 16 k wobhladanju ſjawnje wupołožene. So bychu do khartownje pohladałe, ßo wożebje tym wożobam doporucźa, kiž ßu wot poßlednjeho ludoweho wothłoßowanja ßwoje bydło abo wobydlenje pſcheměnike abo ßu wólbne prawo doſtałe ſ wuſtupjenjom ſ wojeřſkeje mozy abo ſ dokonjanjom 20. lěta žiwjenja. W dwělomnych padach ma ßo wobydleřſke wußwědcźenje abo narodźeńſka liſcźina pſchedopołožicź. Pſcheměnjenja bydła, kiž ßo hakle w poßlednich dnjach pſched wólbami ſtanu abo ßo wozjewja, njemóža ßo w khartowni wjazy wobkedźbowacź. Hłoßowarjo, kotſiž hižo nětko wědźa, ſo na wólbnym dnju ſwonka Budyſchina pſchebywaju, ßo proſcha, ſo bychu ſ cźaßom hłoßowanſke wopißma (Stimmſchein) namjetowali a ſo ſ tym njebychu hacž do poßledka cźakali. Wobydleńſke wußwědcźenje abo pucźowanſki paß ma ßo ßobu pſchinjeſcź.

3 Jahre Nationalſozialismus.

Deutſch-polniſcher Freundſchaftsvertrag

Der polniſche Außenminiſter wird vom Führer einer Ehrenkompagnie der SS begrüßt

— **Spomožeřſka ſtitiſtika měſta Budyſchina ſa měßac februar 1936.** 1. Spomožeřſtwo. Wopytowarjow w radupodawaŕni ſa macźerje a w ſaſtaraŕni cźěſcheńkow běſche 181, w ſaſtaraŕni małych dźěcźi 49, w radupodawaŕni ſa ßamodruhe žónſke 19, w ſaſtaraŕni tuberkuloſnych 165. Wudźěliko je ßo w ſaſtaraŕni cźěſcheńkow 335 puntow žiwidłow, 56 draſcźicźkow a ſchatkow. Nimo teho je ßo wupožcźiło 16 ſportſkich woſow, 4 dźěcźaze woſy, 14 dźěcźazych korbow, 46 łożow. W ſaſtaraŕni tuberkuloſnych je ßo wudźěliło 391 puntow zyroby, ßo wupožcźiło 127 wězow ſa wothladanje khorych, ßo wuwjedło 165 pſcheßwětlenjow a 28 röntgenſkich fotografijow. — 2. W hoſpodaŕſkim ſaſtaranju je ßo wudało 2 709 pokrutow khlěba, 398 potuńſchenjow mloka, 28 hódnoſtnych ſnamkow ſa wobßwětlenje, 299 jědźnych ſnamkow, w ſhromadnej hódnoſcźi 2 756 58 hriwnow. Podpjerow w hotowych pjenjeſach je ßo wupłacźiło 8 553 hriwnow ſozialnym rentnarjam, 10 345 hriwnow hriwnow małorentnarjam, 28 380 hriwnow w padach wożebiteje ptorjeby atd., 95 571 hriwnow doſtawarjam ſaſtarańſkeje podpjery, 3 944 hriwnow doſtawarjam jałmožiny, 3 463 hriwnow wocźehnjeřſkich pſchipomozow, hromadźe 150 256 hriwnow.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßrjedowſkim cźehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (15. dźeń) padźe dobycźe wo 5000 hr. na cźißło 151 336; dobycźe wo 3000 hr. na cźißła 31426 35438 40005 131251 156424; dobycźe wo 2000 hr. na cźißła 21385 30344 37027 42446 51702 69730 79415 95745 132661 143381 153196 157067; dobycźe wo 1000 hr. na cźißła 3598 6844 9248 10856 11724 18479 19304 27842 29634 35284 36624 38482 57316 60439 62175 64908 69869 78380 105025 105353 109060 114198 124236 127897 128580 141083 145012 145825 146023 158530.

S **Khwacźiz.** (Hłowna ſhromadźiſna wohnjoweje wobory.) W Käſtnerez hoſcźenzu wotmě ſańdźenu ßobotu doborwólna wohnjowa wobora ſa Khwacźizy pſchi dobrym wopycźe ßwoju lětuſchu hłownu ſhromadźiſnu. Wopalny miſchtr M. Jſrael wotewri ju wſchěch towaŕſchow wutrobnje poſtrowjo, wożebje wjeßnjanoſty Khwacźanſkeho haſcheŕſkeho ſwjaſka kk. A. Abſchku Khwacźanſkeho, Korlußa ſ Małeje Dubrawy, Ssymanka ſ Jeſchiz a Wjerabu ſ Lutobcźa. Po woſjewjenju někotrych dóſchłych wězow poda ſapißowaŕ towaŕſch A. Urban lětnu roſprawu. Po njej wotmě wobora 12 ſwucźowanjow, mjes nimi tež hłowne ſwucźowanje ſ dobrowólnej fabrikſkej wohnjowej woboru Margarecźineje Hěty a dobrowólnej wohnjowej woboru we Wulkej Dubrawje. Alarmowanja běchu mjes nimi jedne k lěßnemu wohnjej na Khwacźanſkich honach, jedne k palazemu ßo ſtaremu drjewu w Margarecźinej Hěcźe a jene na pruhu. S noſchomnym cźeſtnym ſnamjeſchkom krajneho ſwjaſka ſakſkich wohnjowych woborow móžeſchtaj ßo ſa 25lětne ßwěrne ßobuſtawſtwo towaŕſchaj pólny wyſchk Herman Gubſch a ſignaliſt Jan Nowak wuſnamjenicź. Na kónzu lěta ßłuſchachu do wobory 31 aktiwnych, 3 paßiwni, 2 cźeſtnaj ßobuſtawaj a jedyn cźeſtny komandant. Roſprawu wo pokładni poda tow. Gubſch. Jemu ßo na namjet pruhowarjow wußwobodźenje wudźěli. Se ßlěbornymaj naramjenjazymaj paſkomaj krajneho ſwjaſka wuſnamjeni ßo na to tow. Pawoł Ssymank ſ Małeje Dubrawy ſa 10lětnu ßwěrnu ßłužbu. Pſchi pſchileżnoſcźi 25lětneho ßobuſtawſtwa wopakaſa wobora woběmaj wot krajneho ſwjaſka wuſnamjenjenymaj towaŕſchomaj Gubſchej a Nowakej hiſchcźe wożebite pocźeſcźenje ſ tym, ſo přenjemu naramjenſkaj paſkaj ſa pólneho wyſchka a poßlednjemu ßlěborne zankt k kaſtojcźim hnězkam jako wyſchſchemu ſignaliſtej poſkicźi. Sa pruhowarjow pokładnje ſa nowe lěto powoła wjednik wobory towaŕſchow Schwarza a Sſluku, jako pſchißydnikow tow. Guſtawa Ssymanka ſ Jeſchiz, Kujawu ſ Lutobcźa a A. Młynka ſ Khwacźiz. Na kónzu podźał ßo wjeßnjanoſta A. Abſchka wſchěm wobornikam ſa ß nu ßłužbu. Wopalny miſchtr Jſrael poda na kónzu ſchcźe někotre wujaßnjenja.

Měr za Europu! Swobodu za nar

S **Kulowa.** Wutoru rano wokoło ¼4 hodźin je chtó na Zarowſkej dróſy ſtražnika Jurja Schajbu jeho kontrollowanſkim pucźu ſ wótrym pſchedmjeto dyrik a jeho ſ nim na hłowje cźežzy ſranik. Bjes wě mja jeho na haßy ležo namakawſchi jeho do ßwj. bertoweho wuſtawa donjeßechu. Wo jeho žiwjenje boja. Tuka ßo na wobkhodnika ſ radiowymi apparat mi Mara B., ſo je njeſkutk ſkucźik a jeho tohodla prěnim pſcheßłyſchowanju do Wojerowſkehoł ßudnis dowjeſechu. — Tworowy cźah cźo. 8565 wot jamy toria pola Rólan wot póndźele tež wożoby ßobu bjer S tym ßo wſchědny dźeń tudyſchim dźěłacźerjam w N wej Wßy a we Lutach we Wojerezach we 18 hodź. ſwiſk do Kulowa poſkicźi.

S **Dubrjenka.** Stara wjeßna kapałka pſchi ſaſtu **do naſcheje wßy ma ßo dodźeržanja dla wottorh** Sa to pak ma ßo na pſchihódnym měſtnje na gmejnſ kuzy pſchi pucźu do Pißaneho Doła wjetſche kapała n twaricź. Zyhele ſa nju ßu hižo nawożene. Pſchi pſ **hódnym wjedrje ma w meji hruby twar hotowy b**

S **Turja.** Na ſakładźe němſkeho porjada ſ 30. 1. ßu ßo ſ pſchihłoßowanjom ſtrony ſcźěhowaze wożoby w **krajneje rady do gmejnſkeho ſarjadniſtwa** powołali: Wirt ſ Turja, wjeßnjanoſta; Arldt ſ Turja 1. pſchißydnik, Koſchkaŕ ſ Zympla, 2. pſchißydnik, Wollenzien ſ Turja a Neumann ſ Zympla, gmejnſkaj radnaj; ßobuſkutkuja w ſpomožeŕſtwu Schatte ſ Zympla, w pokładniſkich należnoſcźach Nowak ſ Turja a jeho ſaſtupjeŕ Rjelka ſ Turja. Powołanje je ßo na 6 lět ſtało. Wjeßnjanoſta na to wjeßnjanow kedźbnych ſcźini, ſo maja ßo do 20. měrza 1936 domy ſ cźißłami woſnamjenicź.

3 Jahre Nationalſozialismus.

Wehrpflicht—Wehrrecht

Latarnik*

Henryk Sienkiewicz.

Do serbšćiny přełožił M. Andricki.

Jedyn raz so poda, zo so łatarnik w Aspinwallu, njedaloko Panamy, bjez slěda zhubi. Dokelž so to srjedź wichora sta, měnjachu, zo je njezbožowny dyrbjał na samón brjóh skalneje kupki postupić, na kotrejž latarnja stoji, a bu přez žołmu splusknjeny. Tole měnjenje běše ćim prawdźe podobniše, zo nazajtra njenamakachu jeho čołma, w skalnej kótlinje stejaceho. Wuprózdni so potajkim město latarnika, kotrež bě nuzno najručišo wobsadźić, dokelž ma łatarnja njemału ważnosć, kaž za domjace žiwjenje, tak też za łódźe, duce z Newyorka do Panamy. Zaliw Moskitow ma dosć pěskojtych ławow a mjećelow, mjez kotrymiž je puć samo wob dźeń wobćežny, w nocy wšak skoro njemóžny, wosebje srjedź młhow, kotrež so často znošuja na tychle wodach, wohrěwanych z podwrótnikowym (aequatorialnym) słóncom. Jenički wjednik mnohim łódźam potom bywa swětło latarnje. Starosć, wuslědźić noweho latarnika, padny na konsula Zjednoćenych statow, sydlaceho w Panamje. A běše to njemała starosć, raz z teje přičiny, zo dyrbješe so nastupnik zawěsće wuslědźić w času dwanaće hodźin; a z druha, nastupnik dyrbješe njewšědnje swědomliwy člowjek być, njebě tuž móžno, přijeć kohožkuli; na kónc z cyła kandidatow na zastojnstwo njebě. Žiwjenje na wěži je njewšědnje wobćežne a božedla njeje po mysli prózdnikařskeho a swobodu rozpjeršenja lubowaceho ludu na Połodnju. Latarnik je nimale jastwjeńc. Z wuwzaćom njedźele njemóże wón z cyła swoju skalnu kupku wopušćić. Łódź z Aspinwalla přiwožuje jemu raz na dźeń trěbnu žiwnosć a čerstweje wody, po čimž so přiwożerjo na měsće zdaluja, na cyłej kupcy pak, jutro snadź wulkej, njeje nikoho. Latarnik přebywa we wěži, dźeržo latarnju w rjedźe; wob dźeń dawa znamjenja, wuwěšejo pisane khorhojčki po pokazach barometra, wječor pak zapala swětło. Njeby to wulke dźěło było, najebać to, zo, hdyž chce wot delka k wohnišćam na šćiće wěže přińć, dyrbi přez štyri sta skhodźeńkow přeńć, wite a khětro wysoke, a latarnik ma tole pućowanje dokonjeć z časami też něšto raz za dźeń Docyła je to klóštrske žiwjenje, a wjacy dyžli klóštrske, haj pustniske. Njeje tuž bjez dźiwa, zo bě konzul Mr. Itak Folcombridge w njemałym straše, hdźe nadeńdźe stajneho nastupnika po njebočićkim, a lohko zrozumiš jeho radosć, hdyž so cyle njenadźicy nastupnik zamołwi hišće na tym samym dnju. Běše to člowjek hižo starc sydomdźesać lět abo też wjacy, ale ćiły, zrunany, mějacy pohiby a napohlad wojaka. Włosy měješe dospołnje běłe, wobličo wusma njene, kaž pola Kreolow, ale sudźo z jeho módrej wočow, njesłušeše do polodnišich ludźi. Jeho wo bličo běše pokhmurne a zrudne, ale česćowne. Na prěni wokomik lubješe so Folcombridgej. Dyrbje jenož jeho hišće wupruhować, z čohož tuž so roz wjaza sćěhowaca rozmołwa:

„Z wotkel sće?“

„Sym Polak.“

„Što sće dotal dźěłał?“

„Sym dróhował.“

„Latarnik dyrbi ze spodobanjom na měs sedźeć.“

„Trjebam wotpočinka.“

„Sće snadź hdźe słužił? Maće wopokazma swě neje knježeřskeje służby?

Stary člowjek wućeže spody laca wusmahnje kus židy, podobny zbytkej stareje khorhoje, rozwi jón a rjekny:

„Tute su wopokazma. Tón křiž dóstach w tř tym lěće. Tón druhi je španiski z karlisaisk wójny; tón třeći to je francowska legija; štwórty d stach we Wuhrach. Potom bijach so w (Zjedno nych) statach přećiwo mějićełam šlovow, ale tam n dawaju křižow — tu maće papjeru.“

Folcombridge wza papjeru a poča čitać.

„Hm! Skawiński? To je waše mjeno! . . . H . . . Dwě khorhoje samoručnje dobytej w atacy bajonety . . . Khrobły wojak sće był.“

„Dokonjam też swědomity latarnik być.“

(Pokračowanje sćěhuje.)

---

* „Latarnik“, tak rěka tu spisowaćel krótcy a derje strażowarjej „swětlaneje wěže“, po pólsku „latarnia“, čěski a ruski: majak. Novełku, wěsće hluboku we swojej něžnej krasnosći a pohnuwacu do duše, je mištr Sienkiewicz na woprawdźitym podawku założił.
Přełožeř.

ednik za Tebje, Tu za wjednika

ož ze swojeje mocy móžemy wobstać

dyž naſche dženßniſche poměry ſ chaoſom ſyſtemoweho a pſchirunamy, tak prawje pytnjemy, kelko mamy ßo emu wjednikej Adolfej Hitlerej dźakowacž. Hdyž ßebi ratařſzy dźěłaczerjo ras liczbu njeſaßlužerjow ßwojeho olaiſkeho ſtawa wobhladamy, widźimy, ſo běſche w ſkej pſchi ſpoczatku lěta 1932 wjazy hacž 21 000 ratař dźěłaczerjow bjes dźěłoweho měſtna, pſchi ſpoczatku a 1936 ßo jich jenož hiſchcže mało naliczi. Nazionalſo liſtiſke agrarſke ſakonje ßu burej jeho herbſki dwór dałe, am pak ratařſkemu dźěłaczerjej dźěłowe měſtno ſa ile. Též je ratařſki dźěłaczeř ſe ſakonjom wo němſkim wjeńſkim ſtawje ßwoju cžeſcž ſaßo doſtał, dokelž bu ſtaw ſ runym prawom we wulkej ßwójbje burſkeho wa, po prawom we wulkej ßwójbje burſkeho ſtawa. o najlěpſchich mozach je ßo též na twarjenju wjeßnych bydlenjow dźěłało. Nimo němſkeho ſtata je též ſakſki t ßrědki ſa to pſchewoſtajił, ſo móžeſche ßo w Sakſkej ſa na tři lěta nazionalſozialiſtiſkeho wjedniſtwa hižo pſches wobydlenjow ſa ratařſkich dźěłaczerjow nowych natwa. Wośebita ſtaroſcž, kotruž nazionalſozialiſtiſke knježeř o ratařſkemu dźěłaczerjej pſchiwobrocža, ßo též w tym uje, ſo 35 prozentow wſchitkich nowoburow, kiž ßu ßo w Sakſkej ſaßydlili, ſe ſtawa ratařſkich dźěłaczerjow hadźa. — Sa wſchitke tute ſkutki ßo němſki ratařſki aczeř a němſka ratařſka dźěłaczeřka 29. měrza pſchi eralnym appellu němſkeho luda **wjednikej dźakujetaj!**

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 17. měrza 1936.

Narodźiliſu ßo: 13. 3. Janej Rehorej, ſahrod ej, dźowka. — 14. 3. Njemandźelſki ßyn. — Arnoſchtej olej Kunzy, pjekarjej, ßyn. — 15. 3. Bjedrichej Wil elmej Hölzelej, póſtſkemu rjadowarjej, dźowka. — 17. 3 Dr. jur. Richardej Heinzej Horſtej Mogkej, knježeřſtwo wemu aſſeſſorej, dźowka.

Wumrěł je: 17. 3. Ota Theodor Boſold, ſchewz, ole dźěłowu muž, 20 lět.

Pſchipowědali ßu ßo: 17. 3. Rudolf Waltař ndler, wojnař w tu khwilu chemiſki dźěłaczeř a Hilža erta Riemannez, pſchedawařka, wobaj w Budyſchinje. — Bjedrich Auguſt Sittner, twarſki dźěłaczeř a Róža a Melanija Stiebitzez, pomozniza, wobaj w Budy je. — Korla Oſkar Brendler, blidař a Johanna a Dittmannez, domjaza pſchiſtajeńza, wobaj w Bu inje.

Sſrjedu 18. měrza 1936.

Narodźił je ßo: 16. 3. Hermannej Kurtej Har ppej, aſſiſtentej měſchczonſkeho ſarjadniſtwa, ßyn.

Wumrěł je: 17. 3. Hans Joachim Haniſch, ßyn elupza ſ Biſkopiz, 1 lěto.

Pſchipowědałoj ſtaj ßo: 18. 3. Hermann ard Winde, inženěr w Biſkopizach a Hanna Marta Nätherez, ſubnolěkařſka pomozniza w Budyſchinje.

Radio

Pjatk 20. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho pro ma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 15,15 ſpěwy dźěcži. walcžiki (taczele). 20,10 reje a ſabawa. 21,15 taczele.

Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa 19 taczele. 20,10 ſtaroawſtriſke wójſko w poßlednjej e. 21,10 wjeczorny konzert (ſ Königsberga).

je wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,45 mſowy wjeczor. Hamburg: 20,10 ſabawny konzert. ław: 21 500 ſpěwarjow ſpěwa ſa ſkutk ſymſkeje po . Köln: 20,10 wojazy — towařſchojo. Stuttgart: 0,10 ſ operow. Win: 20,45 ſabawny konzert. War ſchawa: 20 ſymfoniſki konzert. Praha: 20 „Peer Gynt".

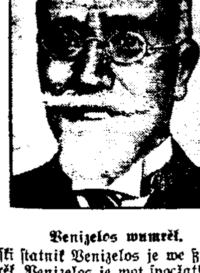

Venizelos wumrěł.

Snaty grekſki ſtatnik Venizelos je we ßwojim parižſkim ilu wumrěł. Venizelos je wot ſpoczatka tutoho lětſtot do dženßniſcheho dnja rosßudny wliw na wośud Grek ſkeje měł. Též ſběžk, kotryž loni Grekſku domapytaſche, a ßo jemu pſchipißacž. Hdyž ßo kral do Athenow wró , jeho, kiž bě ßo w njepſchitomnoſcži k ßmjercži ſaßu t, wobhnadźi a wot toho cžaßa běſche w Pariſu žiwy. o žiwjenje běſche jara žołmojte. Wjazy krócž wot onjeny, ßo jemu pſchezo ſaßo poradźi, ßo k mozy wró cž a ßwój wliw na politiku ßwojeho kraja a Europy ukonjecž. (Graph. Werkſtätten, M.)

Kotſiž pěſchi khodźicže, khodźcže jenož po khódnikach!

3 Jahre Nationalſozialismus.
Die N.S.-Volkswohlfahrt bei der Arbeit

— **Hromadźepołoženje gmejnow.** Po wukaſu kraj neho bohota ßo poczinajo ſ 1. haprleje wſchelake gmej ny Budyſkeho hejtmanſtwa hromadu położa. Dotal ßamoſtatne gmejny ſměja jako wjeßne dźěle ßwoje dotalne mjena.

S **Wochos.** Saińdźenu njedźelu wośwjeczi tudomny ratař Matej Drojzk ſe ßwojej mandźelſkej Marju rodź. Laduſchez ßwój ſłoty kwaß. Pſched 50 lětami ßo w tudomnym Božim domje ſwěrowaſchtaj. Wobaj ſtaj hiſchcže ſtrowej a cžerſtwej, jenož mandźelſka cžeřpi na brajmniwoſcž kſchiža, tohodla jeju knjes duchowny doma pażohnowa. — Pſched tydźenjom, 8. nalětnia, ßwjecže ſche též tudomny ratař Jurij Ballak ſe ßwoje mandźelſkej Marju rodź. Janaſchez ßwój ßlěborny kwaß. Wſchitzy tucži jubilarojo ßu porjadni a ſprózniwi ludźo a tohodla w zyłej wośadźe wobluhowani. Tohodla ßo jim též na tutym měſtnje wjeleſ boža a Božeho žohnowanja ſa dalſche žiwjenje pſcheje.

S **Dažinka.** Autowe njeſboże. Ssobotu popołdnju pſchińdźe tu Drježdźanſki auto ſady železniſkeho moſta do wjerhanja. So njeby do praweho nadróſneho wobłoženja ſrasył, ſtorhny wodźidło na lěwo a ſajědźe pſchi tym do ſchtoma. Bjes moła bě ßo do nadróſneje hrjebje walił. Ssobujědźazy ſe ſtrachom woteńdźechu.

*

S **Hartawy.** Shubił běſche ßo ſaińdźeny tydźeń wutoru toczeř Pawoł Barthel. Někto jeho wobwěßnjeneho w lěßu pſchi Hornczeřni namakachu. Schto je ſtroweho a w porjadnych poměrach žiweho 35 lět ſtareho muža k tutomu cžinej pohnuło, je njeſnate.

S **Pirny.** Jako chzyſche wjeczor motorſki koleßař w ßamßnym ßměru na koleßu jědźazeho dźěłaczerja Wernera ſ Rottwerndorfa pſcheſcžěhnycž, do njeho ſawadźi, tak ſo Werner padny. Pſchi tym ßebi nop pukny. Cžežkoſranjeneho dowjeſechu jeho do khorownje, hdźež bórſy na to wumrě.

Pěſchzy, budźcže kedźbliwi pſchi pſchekroczenju dróhi!
S Waſchej njekedźbliwoſcžu móže ßo wulke njeſboże ſtacž!

Wotlět němſkeje delegazije.

Pod wjedniſtwom póßlanza ſ Ribbentroppa (zyle na lěwo) je ßo němſka delegazija ſ lětadłom do Londona podała. (Weltbild, M.)

Hospodařski rozhlad

Schtwórtk 19. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,468	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 18. měrza 1936. Dowěra do němſkeje ſwonkowneje politiki a dowěry połkniſche poßudźenje Londonſkich jednanjow wuſkutkowachu, ſo po dlěſchim cžaßu ſaßo publikum ßo we wjetſchej měrje na burſy wobdźěli. Dokelž wotpſchedawanja tak rjez ſzyła njepſchedležachu, dóńdźe k ſwyſchenju kurſow hacž do 1 proz ſkoro ſak wſchě hódnoty. Na rentowych wikach njebě wośebitych pſcheměnjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki Wotbytowe poměry na Barlinſkich žitnych wulkowikach ßu kaž hacž dotal wſchelakore. Dowos mukowych žitow pohibuje ßo we wuſkich mjeſach. Sa pſcheńzu pak njewobſteji ani we wulkomłynach ani w provinzy wośebiteho ſajima a též ſ njekontigentowanymi tworami ßo ſrědka wikuje. Pizowanſka pſcheńza ßo tu a tam ſaměſcža. Sa rožku pak je powſchitkownje ſajim. Wěſo ßo ſwyſchena wurunanſka płacžiſna 6 hriwnow jenož ſrědka pſchiſwoluje. Poſkiczenjow w njekontigentowanej rožzy je mało. W pſcheńzy a ržanej muzy ßo naupy ſa wſchědnu potrjebu ſtawaja. Poſkiczenja we wowßu a jeczmjenju ſa pizowanſke ſaměry njejßu ßo wośebje ſeßylnile; na druhej ſtronje pak též kupzy jenož kedźbliwje nakupuja; wyßoko hódnotne pizowanſke jeczmjenje ßo dla wulkeho dowoſa w Barlinje lohzy wotbywaju. Esymjeńtneho wowßa w běłych a žołtych družinach je doſcž na wikach.

Wejera płaczeiſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr. - wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Někotre płacžiſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Huſy, ſarěſane 70—1 hr., kaczki, ſarěſane 1—1,10 hr., kury, ſtare ſarěſane 90—1,10 hr., młode ſarěſane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,70 hr., jabłuka 15—59 pj., běrny po puntach 5 pj., jědźna łoboda 15 pj., zybla 13—15 pj., krěn 70—80 pj., běły kał 12—13 pj., czeřwjeny kał 12—15 pj., ßydrojty kał 20—70 pj., tomaty 30—35 pj., pětrſchilka 3—4 pj., rapunzki 60—70 pj., rjewjeń 35—40 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 10—11 pjenježkow.

Słótne wiki w Drježdźanach.

Na ſłótne wik pſchihna ßo: 1 woł, 16 bykow, 21 krunow, 582 czełatow, 37 wowzow, 566 ßwini. Wobkhod na howjadowych a wowzowych wikach je bjes wuſnama. Pola czełatow wuwiwa ßo ßrjedźny wobkhod. Póndźelniſche płacžiſny žadaja małe ſwyſchenje płacžiſnow. Sswinje ßo ſa poſtajene płacžiſny pſchedawaja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 3.	17. 3.		18. 3.	17. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,10	9,05
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,5-19,0	17,5-19,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Hłowny redaktor Marko Smoleř w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleř w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Přilopk

Khłoſtaŕnja ſa rjemjeßlniſke wotehnacže.

Pſched Shorjelſkim pſchißažnym ßudom mějeſche ßo ſańdźenu póndźelu 44 lět ſtara Marja Krawžina rodź. Starußez ſ Běłeje Wody dla rjemjeßlniſkeho wotehnacža ſamołwicž. Khłoſtajomne njeſkutki wobſkorženeje, kotraž je hižo dlěſchi cžaß w pſchepytowanſkej jatbje, ßahaja ho lěta 1927. Jednanje, ke kotremuž ſjawnoſcž njemějeſche pſchiſtupa, ſkónczi ſ tym, ſo ßo wobſkorženej 2½ lěta khłoſtaŕnje napołoži a na 5 lět ßo ji cžeſtne prawa woterjeknychu.

Poß do noßa kußnyk.

W Hirſchfeldźe pola Zwikawy ſkocži cžehnity poß na 15lětneho ßyna rěſniſkeho miſchtra a kußny jeho tak jara do noßa, ſo dyrbjeſche lěkaŕiku pomoz pytacž.

Po dobyczu lotterije mſdu powyſchił.

We Wolfen pola Bitterfelda bě wobßedźeŕ pſchedewſacža w ſakſkej krajnej lotteriji 25 000 hriwnow dobył. S radoſcže nad tym dari wſchěm ßwojim pſchiſtajenym 100 hriwnow a nimo toho jim na mſdu pſchida.

21 ſtopnjow ſymy w ſchleſyſkich horach.

Po wjetſchich ßněhowych wějeńzach w ſchleſyſkich horach bě ßo w nozy k ßrjedźe wujaßniło, pſchi cžimž pak temperatura ßylnje padny. Mjes tym ſo w dolinach 5 ſtopnjow ſymy měrjachu, bě w horach 10 ſtopnjow, we Jěſorſkich horach ßamo 17 ſtopnjow ſymy. Něchło mało wyſche ßněha ßo ßamo 21 ſtopnjow ſymy naměri.

Wulki woheń w Hamburgſkim pſchiſtawje.

We wulkim ſkładźiſchczu konopoweje firmy Weber, Smith & Hoare na Schprewinej pſchiſtawnej kupje naſta wutoru wjecžor, najſkerje ſe ßamoſapaleniom, woheń. 175 metrow dołha a 80 metrow ſchěroka kólnja ſtejeſche bórſy w płomjenjach. Wohnjowa wobora, kotraž bě ſe ßydom ßykawami pſchijěła, ſ 21 hadźizow wodu ſykaſche. Haſcheŕſke dźěła běchu jara wobcžežne. Po połdrahodźinſkim cžežkim dźěle bě ſtrach wotwobrocženy. Schkoda je jara wulka.

Wulke ſapławjenje w Pennſymlvanſkej Němzow wohrožuje.

Wulke ßněhowe wichory ſe ſcžěhowazym taczom a wulkimi ſliwkami ſawinowachu wſcho ſahubjazu wulku wodu, kotraž wulke dźěle Pennſylvanſkeje, Marylanda a krótkowjecžorny dźěl Newyorkſkeho ſtata ſapławi. Měſto Johnſtown w Pennſylvaniji, 75 000 wobydlerjow licžaze, kotrež pſchi ſetkanju rěkow Conemangh a Stoney Creek leži, je pod wodu. Na dróhach měſta je woda 2½ metra wyßoka a wobydleŕſtwo je do wyſchich poſkhodow wucžeknycž dyrbjało. Woda ſpěſchnje ſtupaſche a hrožeſche ſtrach, ſo ßo haczenja wyſche měſta pſchełamaja. We [illegible]thodnym dźělu měſta wulka woda wjele tyſaz ludźi pſchekwapi. Njemóžachu ßo wjazy wukhowacž a dyrbjachu pſches nóz na ßwojich dźěłowych měſtnach woſtacž. Nacžinjena ſchkoda je jara wulka. Dotal je ßo 10 morwych nalicžiło, tola prawa licžba hiſchcže njeje ſwěſcžena. Měſto Johnſtown ma wobydleŕſtwo pſchewažnej němſkeho pokhada a je pſchi wulkej wodźe w lěcže 1899 pſchi pſchełamaniu haczenjow 2000 ludźi ſhubiło. — W měſcže **Cumberland** w Marylandźe je woda wo 3½ metra ſtupiła. Dróhi ßo torhazym rěkam podobnja. Statny gouvernĕr je narodnu gardu a Cžeŕwjeny kſchiž do potrjechenych krajow póßłał.

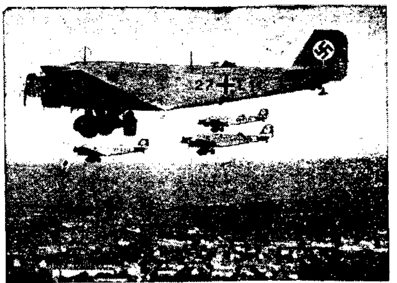

3 Jahre Nationalſozialismus.

Deutſchlands Frieden wurde geſichert

Maſchinen der Luftwaffe über einer deutſchen Stadt

Pſches 300 khinſkich putnikow w palazej dźunzy ſahinyło.

Na łubi ſ putnikami pſchepjelnjeneje dźunki (łódźe), kotraž bě na puczu do ſnutskowneho Kwantunga, wudyri na dobo woheń. Pjecža ßu wſchě putnizy, něhdźe 300, kiž běchu w nutskokwnym łódźe, w płomjenjach ſahinyłe.

Wjele woporow pſchi dźiwadłowym wohnju.

Po powěſcži ſ Tientſina je ßo w Tuliuchenje, něhdźe 30 **km** wot Tientſina ležazym měſtacžku, poſdźe wjecžor ſ bambußa a ſ płatu natwarjene nakhwilne dźiwadło ſnicžiło. 220 woßobow w płomjenjach ſahiny.

Poslednje politiske powěsće

Nowe kommuniſtiſke naßylnoſcže w Schpaniſkej.

W ſchpaniſkim měſcže Albacete je w nozy k ßrjedźe k cžežkim naßylnoſcžam dóſchło. Kommuniſtiſzy demonſtrantojo wobkhod nadpadnychu a tam wſchitke wězy ſa nabožne nutrnoſcže ſnicžichu. Potom demonſtrantojo ſpytachu hoſcženz a twarjenje nowin „Diario de Albacete" ſapalicž. Policija pak temu ſadźěwaſche.

Poſdźiſcho kommuniſtojo dźiwadło „Capitol" a far zyrkej ßwj. Jana ſapalichu. Wobě twarjeni ßo docžiſt wotpaliſchtej. Se ſtronineho běrowa katolſkeje ludowe cžije a ſe ſkhadźowaniſchcža jeneho měſchcžanſkeho towaŕſtwa ßo wſchitka nadoba na dróhu ſnoßy a ſapali. Pſchi tſělenzy ſ policiju ßo ſchtyri woßoby khětro ſranichu.

Tež w měſcže Nekli je wutoru k cžežkim njeměram dóſchło, pſchi kotrychž ßu ßo 3 woßoby morile.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 21. März 1936, 8—10 Uhr für di Nrn. 1—300: Rohes Rindfleiſch Pfd. 30 Pfg., rohes Schweinefleiſch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Reichstagswahl.

Die Stimmkarteien liegen **Sonnabend, den 21. Mär 1936** von 8—13 Uhr und 15—18 Uhr und **Sonnt den 22. März** von 9—13 Uhr im Rathauſe, II. St Zimmer Nr. 16 zu jedermanns Einſicht öffentlich aus.

Einſprüche gegen die Stimmkarteien können bis 22. März bei dem unterzeichneten Wahlamte unter Vorlegung des Wohnungsmeldeſcheines ſchriftlich oder mündlich angebracht werden.

Stimmſcheine für Perſonen, die am Wahltage nicht in Bautzen ſind, werden ſchone jetzt, ſpäteſtens aber bis **Freitag, den 27. März 1936, 17 Uhr**, ausgeſtellt. **Ausweiſe ſind mitzubringen.**

Bautzen, 18. März 1936.

Der Oberbürgermeiſter, Wahlamt.

Towaŕstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwny wotrjad (cyły khór) zeńdźe so šwtórtk 19. měrca. To chcyli sobustawy wobkedźbować.

Drježdźany. „Jednota" přeprošuje wšěch lubych Serbow na swětłowobrazowy přednošk na wutoru 24. měrca wječor ½9 hodźin w towaŕšnej žurli hosćenca Bayr. Krone, na Nowym naměsće 9 (Neumarkt), kotryž nam wysokod. knjez dr. Jakubaš, Drježdźany, Tharandterstr. 52, dobroćiwje poskići.

Nakezy. Sſerbſke towaŕſtwo „Lipa" ma njedźelu 21. měrza pop. w 3 hodź. pola Hönczez ßwoju měßacžnu ſhromadźiſnu. Pſchińdźcže wſchitzy, mamy někotre nowe ßobuſtawy pſchijimacž a to ma ßo ſtacž na ßwjatocžne waſchnje. Pſchedßyda.

Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje změje póndźelu 23. měrca popołdnju w 5 hodźinach w kofejowni Serbskeho Doma posedźenje.

Tunje hromakow. konservy

	kiloska tyza
žeŕdkaty hromak	wot 1.47
krany hromak z hłójčkow	„ 1.26
poliwkowy hromak bjez hłójčkow	„ 1.07

K pječenju:

dobre warjenj. konservy

	kiloska tyza
rjana Lipšćanska wšelčizna	1.65, 1.48
měš. warjenje	1.18, 0.90, 0.75
pryncesowe buny — pawaki	1.55
Parižske karoty	1.00

krejowe apfelsiny
nětkole na wyšinje zrałosće

dobre blidowe wina
Herxheimer Goldberg, natur. bleša 1.30 ze škleńcu
Ruppertsberger Kieselberg natur bleša 1.40 ze škleńcu
Pfalcske blidowe wino bleša wot 0.95 ze škleńcu

Otto Sachse

Mały nawěštk — wulki wuspěch!

Korjeniny
za domjace rězanje

Popjeŕ	¼ punta	40
nowe korjeniny	¼ punta	60
kołbasnik	¼ punta	30
jěčmjenjowu rězańsku hejdušku	pt.	20 pj.

Za piečenje pampuchow
pamp. korjeninowy extrakt
bleša za 3 pt. mu si dosahaca 10 pj.

Korjeninowy stan na Hłownym torhošću 334
(z napřeća policajskeje stražy)

korjeninowa rozpósłaŕnja **Thauer**
Klamy na Sukelnskej hasy 30

Ke **konfirmaciji**
zwjeršne košle wot 2,75
krawaty
předkošlički
a khornarje
Schaaf

Na 300 jězdn. kołow
namakaće pola mje na składźe
znamkow: **Diamant, Bauer Göricke, Anker**
Po přeću podźěl. wotpłaćenje
Napłaćenje 10 hr. Tydźeńske wotpłaćenje 2 hr.
(431 **J. Schieback**
na Mužakowskej drózy 4
Specialnejězdne koła, mužace 35 hr. žonjace 38 hr.
Trjebane koła bjeru do płaćizny

Spušćomneho **wotročka**
pyta k 1. abo 15. haprleji
bur Jakub Cyž w Kašecach

Konfirmaciske dary,
dary wšěch družin za hólca a holcu, Marijnodolny, Mišnjanski, Krautheimski porclin, prawy wołojowy kristall, wuměłsku keramiku, nowočasnje chromowane, bronkowane a mosazne twory, konfirmaciske a Hitler-wobrazy
wulki wubjerk! (97
„Domjaca potrjeba"
M. Pfohl na Zhetřk, Lawskej hasy 6

Dźěćace wozy
60 wšelakich dźěćacych wozow, z najjednorišeho hač k najnowočasnišim, wurjadnje rjane modelle
Wozy za swjatok tydźenja (371
we wulkim wubjerku
C. M. Richter
w Budyšinje, Kěžorska dr. 7

nachmittags
Gemütlichkeit und Frohsinn schweben über der täglichen Kaffeestunde mit dem feinen Aroma einer guten Tasse Kaiser's Kaffee ausgezeichnet durch Ergiebigkeit.
Dein täglicher Kaffee:
KAISER'S KAFFEE

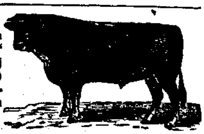

Wot soboty, 21. měrca 1936, mam w hródźach hotela „Pół měsaca" w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 40 (telefon čo. 3222) zaso wulki wubjerk wosebje dobrych, wysokosućelnych a na nowo dejacych
kruwow a jałojcow (254)
kaž prěnjorjadownjowych **bykow a ćělčkow**
z wopism. pokhada a wysokeho dejneho wunoška, original rańšofrisiskeho a jeverlandskeho pokhada jara płaćizny hódno a z přihódnymi wuměnjenjemi na předań.
Bjeru tež rězny skót město płaćenja.
Adolf Wulff,
rataŕstwo a wikowaŕnja z plahowańskim skotom
Wesermünde-Geestemünde

Poskićam:

Hnojidła
dusyk, woliw. a njewoliwany
nitrophoska A, z wapnowym wopřijećom
wapnowy dusyk
šwablokisały amoniak
natronowy salpeter
wapnowy amonsulfatowy salpeter (Leuna)
syru kosćowu mučku
kruchate wapno, wapno w měchach
Rhenania — Phosphat
Kalkowy salpeter
Kalijowu sol 42%
Domašowu mučku 16-18%
Superphosphat 18%
Amonijakowy superphosphat 8/9
Am.-Sup.-Ka. 3 mal 8
Kalkowy amonowy salpeter 20, 80%
Kalkowy mjerk (mergel)

Picowadła
Saxonia pica k powyšenju mlokoweho wunoška
ječmjenjowu picu
měš. picu woliwoweho tykanca
wowsnu melasu
lanu mučku
mučku zemsk. worješkow
sovašrot, majsowy šrot
kokosowe tykancy
skótnu sel
ržane wotruby
pšeńčne wotruby
ržanu grisowu mučku
ržanu a pšeńč. zad. mučku
połnoh. cokrowe trušku
połnoh. běrnjace krušku
jědźne běrny
ržanu a wowsnu słomu
wotruby majsow. potačow

Symjenja
Wows za wusyw, žołty, připóznate wikowanske wusywadło
čeŕwjeny dźećel, židyswobodny, ze spinku krajneho zežiw. staw
Runkličowe symjenjo, žołte a čeŕwjene Eckendorfske
Lucernu, židyswobodnu, ze spinku krajneho zežiwjeńskeho staw
Pjeluški, hroch, woku w připóznatej tworje
Kolij, seradelu atd. :: symjentne běrny

Twarsku a palnu potrjebu:
cement
kalk w měchach
kruchaty kalk
brikety
wuhlo za kowarjow
koks

Wšě družiny ržaneje a pšeńčneje muki, jědźneje muki
Nakupjenje žita wšěch družinow

Jurij Čornak
młyn w Konjecach
póst Kamjenc w Sakskej :: telefon Wóslink 39
žito — picowadła — hnojidła — symjenja
wuhlo — kalk — cement — słomu

Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenož **20 pj.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawafni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 68 Budyšin — Pjatk 20. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Ribbentrop je němske stejišćo rozłožił

Sjawne poßedźenje rady Swjaſka ludow je ßo ſchtwórtk dopołdnja krótko do ½11 hodźin jendźelſkeho czaßa wotewriło. Němſki ſaſtupjeŕ póßlanz ſ Ribbentrop ßwoje měſtno na prawym kónzu na pódkowu podobneho radźineho blida wobßadźi, ſady njeho ßo miniſterialny direktor Dieckhoff a druhe ßobuſtawy němſkeho wotpóßlanzſtwa ſeßydachu. Radźiny preſident hnydom němſkemu ſaſtupjerjej ßłowo pſchepoda.

W ſawodźe ßwojeje rěcže póßlanz ſ Ribbentrop ſdźěli, ſo je němſke knježeŕſtwo pſcheproſchenje k wobdźělenju na radźinym poßedźenju pſchijało, dokelž chze též na ßwojim dźělu k wujaßnjenju nětcžiſcheho położenja pſchinoſchowacž. Wón je ſ woßobinſkim ſpokojenjom ſaſtupowanje Němſkeje pſchewſał, dokelž ßo nadźija, ſo budźe tuto prěnje nawjaſanje pocžahow jeho wótzneho kraja k Swjaſkej ludow ſ pſcheměnjenjom w europſkich ſtawiſnach. Póßlanz hiſchcže raſ ważne pſchicžiny roſjaßni, kiž ßu Němſku ke krocželi pohnułe, kotruž je 7. měrza ſczinila.

Smyßł porheinſkeho ſrěcženja, kiž je ßo w Locarnu podpiſał, pak běſche, ſo ßo nałożowanje mozy mjes Franzowſkej a Belgiſkej na jenej ſtronje a Němſkej na druhej ſtronje na wěczne czaßy wuſamkny. Sa tuto ſrěcženje Jendźelſka a Italſka rukowaſchtej. Tuto Locarnſke ſrěcženje, kiž je nazionalſozialiſtiſke knježeŕſtwo pſchewſało, Němſku ſ czežkej winowatoſczu pocžeža, dokelž ßo bjeswojeŕſke paßmo w Porheinſkej žadaſche. Tajke žadanje pak je ſkóncžnje ſa lud njeſnjeßne. Hdyž je němſki lud njedźiwajzy teho to lěta dołho njeßł, je to ſ wocžakowanjom czinił, ſo tamnaj podźělnikaj Locarnſkeho ſrěcženja ßwoje lóſche winowatoſcže runje tak derje dopjelnitaj.

W běhu lońſcheho lěta je Franzowſka jako podźělnik Locarnſkeho ſrěcženja pocžała wužſche pocžahi ſe Ssowjetſkej uniju wutworjecž, kiž ſkóncžnje k franzowſko-ßowjetſkoruſkemu wojeŕſkemu ſwjaſkej dowjedźechu. Kajki traſchazy wuſnam pak tuto ſrěcženje ſa Němſku ma, ſe ßlědowazeho ważneho ſwěſcženja wukhadźa.

1. Tutón ſwjaſk ſtataj ſwjaſuje, kiž ſ kolonijemi 275 milijonow ludźi wobßahujetaj.

2. Tutaj ſtataj ßo w dźenßniſchim czaßu jako najßylniſchej wojeŕſkej mozy ßwěta wobhladujetej.

3. Tutón ſwjaſk ßo jenicžzy pſchecžiwo Němſkej měri.

4. Ssowjetſka Ruſka, wot Němſkeje ſdalena, ſo ju Němſka ani njemohła nadpadnycž, je ßo ſ podobnym wojeŕſkim ſrěcženjom ſ Czěſkoßłowakſkej poßrědnje k němſkim mjeſam ßunyła.

5. Franzowſka a Ruſka ßo pſchi tutym ſwjaſku ſa ßudnikow w ßwojej nalecžnoſczi poſtajitej. Wonej móžetej ſamoſtatnje nadpadnika woſnamjenicž a po ßwojim dobrozdaczu wójnu ſapocžecž.

Franzowſka ßebi ſa tajke poſtupowanje jenož wuměnja, ſo jej rukowaŕzy porheinſkeho ſrěcženja, Jendźelſka a Italſka, ſankzije njenapołožitej. **Tola tuto wudawanje po prawje a politiſkej realnoſczi nima žaneho wuſnama.**

Ribbentrop w ßwojej rěczi pokracžowaſche, ſo ſtej ßo Franzowſka a Němſka w porheinſkim ſrěcženju brónjoweje mozy wſdałej. So pak ßo jenemu podźělnikej porheinſkeho ſrěcženja nowe ſrěcženja pſchecžiwo druhemu dowola, ßo njehodźi ſ prawnymi nahladami němſkeho knježeŕſtwa ſjednocžicž. Hdyž pak by ßo Locarnſke ſrěcženje w czaßu ßwojeho naſtacža w myßli nětcžiſcheho franzowſkeho poſtupowanja wułożowało, njeby ženje k Locarnſkemu ſrěcženju dóſchło. S franzowſko-ruſkim ſwjaſkom pak ßo nimo teho po hiſtoriſkich nahladach němſkeho knježeŕſtwa **dotalna europſka runowaha wotſtronja.**

Póßlanz ſ Ribbentrop na winowatoſcž Franzowſkeje k wotbrónjenju pokaſa, kiž na ſakładźe Locarnſkeho ſrěcženja měješche. **Se ßwojim ſwjaſkom ſ Ruſkej pak je wona porheinſke ſrěcženje wotſtroniła.** Saſtupjeŕ Němſkeje potom na namjety pokaſa, kiž je němſki kanzler dotal hižo wozjewił. **Jeho namjet doſpołneho wotbrónjenja je ßo wotpokaſał. Jeho namjet powſchitkowneho 200 000 muži ßylneho wójſka je ßo wotpokaſał. Jeho namjet 300 000 muži ßylneho wójſka je ßo wotpokaſał. Jeho namjet powětrowneho ſrěcženja je ßo wotpokaſał. Namjet wulkeho ſměrowanja Europy 21. meje 1935 je ßo jednorje pſcheßłyſchał ſ wuwſaczom teho dźěla, kiž je poſdźiſcho jako ſakład němſko-jendźelſkeho ſrěcženja wo wójnſkim łódźſtwje ßłužił.**

Potom Ribbentrop róſpominaſche, kak ßo ſpadnjene ſrěcženje njehodźi ſranicž a dopominaſche na hubjene naſhonjenja pſchi jednanjach. Sa němſke knježeŕſtwo běſche tehodla dwoje wěſte: 1. Franzowſka nochzyſche ßo ßwojeho ſrěcženja ſe Ssowjetſkej uniju wſdacž. 2. Franzowſka též njebudźiſche była ſwólniwa, ſo Němſka ßwoje połne knježſtwo w ßwojich wjecžornych provinzach wobnowi.

Hdyž pak je ßo nětko połne knježſtwo němſkeho ſtata wobnowiło a je Němſka k ßwojemu požadanemu runemu prawu dóſchła, je němſki lud ſwólniwy a hotowy, nětko ſrudny ſtaw duchownych a prawnych błudźenjow w Europje ſkóncžicž.

Hdyž je ßo czežki duſchowny a politiſki cziſchcž wot němſkeho luda wſał, ma němſki lud jenož hiſchcže jenicžke pſchecže, w měrje a pſchecželſtwje ſe ßwojimi ßußodami žiwy bycž a na woprawdźitej ſolidarnoſczi Europy ßobuſtwaricž.

Sylny začišć Ribbentropoweje rěče

Prěnje němſke wobdźělenje na poßedźenju rady Swjaſka ludow wot oktobra 1933 ſ rěcžu póßlanza ſ Ribbentropa je w Londonje najßylniſchi ſajim namakało. Jako Ribbentrop ſ druhimi ßobuſtawami němſkeho wotpóßlanzſtwa do poßedźeŕnje ſaſtupi, **běchu wocži ßwěta jenicžzy na wjednikoweho dowěrnika ſłożene.** Hižo jako knjeſ ſ Ribbentrop ßwoju rěcž hiſchcže w němſkej rěczi pſchednoſcheſche, běſche ſpóſnacž, ſo jeho ßłowa ßylny ſacziſchcž czinjachu. Hdyž pak ßo jendźelſki a franzowſki pſchełożk rěcže roſdźěleſche, ſapocžachu ßo powſchitkownje ſ jeho rěcžu ſaběracž. Powſchitkowny ſacziſchcž rěcže běſche, ſo wona napjatoſcž pomjeńſcheſche.

Pariſke wjecžorne nowiny ßu rěcž němſkeho ſaſtupjerja po ßłowje wocziſchcžałe. Njech ßo wone k jeje wopſchijecžu na franzowſke ſtejiſchczo ſtajeja, pak wone tola wajchnje pohódnoſczeja, kak je němſki ſaſtupjeŕ ſtejiſchczo němſkeho knježeŕſtwa roſłożił.

Póßlanz ſ Ribbentrop měješche ſchtwórtk wjecžor w jendźelſkim ſwonkownym miniſterſtwje roſrěcžowanje ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom.

Ribbentrop najwótrišo protestuje

Wjednik němſkeje delegazije pſchi Londonſkich jednanjach, póßlanz ſ Ribbentrop, běſche ſchtwórtk wjecžor nuſowany, najwótriſcho pſchecžiwo temu proteſtowacž, ſo je rada Swjaſka ludow bjes roſpominanja jeho wułożenjow, kiž je w mjenje wjednika a němſkeho kanzlera pſchednjeßł, k wobſamknjenju wo franzowſko-belgiſkim namjecže pſcheſchła.

K temu ßo ſ Londona powě:

Rada Swjaſka ludow je ſchtwórtk popołdnju w ſjawnym poßedźenju reſoluzijowy naczìſk, kiž ſtej Belgiſka a Franzowſka wo ſranjenju Locarnſkeho ſrěcženja ſapodałej, pſchijała; Chileſka je ßo hłoßa wſdała, Ekuadorſka njeběſche pſchitomna. Němſki ſaſtupjeŕ je pſchecžiwo naczìſkej hłoßował.

Chileſki ſaſtupjeŕ njeje hłoßował, dokelž pſchedpołožena reſoluzija wuſko ſ Verſailleſkim ſrěcženjom ſwiſuje, kotrehož ſranjenje Chileſka njepſchipóſnawa, a ſ Locarnſkim ſrěcženjom, kotrehož ſranjenje njeje wujaßnjene.

Hdyž běſche ßo wunoſchk wothłoßowanja wozjewił, póßlanz ſ Ribbentrop wozjewi:

„Němſke knježeŕſtwo runje wobſamknjenu reſoluziju ſ najhłubſchcho pſcheßwědczenja wotpokaſuje a dyrbi ßo we wſchej formje pſchecžiwo njej wuprajicž. Němſka njeje Locarnſke ſrěcženje haßła, ale Franzowſka ſ wobſamknjenjom franzowſko-ruſkeho wojeŕſkeho ſwjaſka. Němſka kroczel 7. měrza — wobnowjenje połneho knježſtwa w ßwojim kraju, tuto najjednoriſche ludowe prawo k ſakitanju ßwojich mjeſow — běſche jenicžzy wußlědk tuteho franzowſkeho ſadźerženja.

Dźenßa dopołdnja ßym nadrobnje němſke prawne a politiſke ſtejiſchczo roſłożił a ßebi myßlu, hdy budźichu knježa ßobuſtawy rady wjazy khwile měli, tuto roſłożenje pohódnoſczecž, bychu bjes dwěla k hinaſchemu roſßudej dóſchli. Němſke knježeŕſtwo a ſ nim zyły němſki lud ßu ßwjateho pſcheßwědczenja, ſo radźina reſoluzija, kiž je ßo runje pſchijała, pſched poßudźowanjom ſtawiſnow njewobſteji.“

Potom franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin ſkrótka porěcža. Wón rjekny, ſo ßo prawo njemóže jenoſtronjzy poſtajecž, a ſo je Franzowſka wot ſpocžatka ſwólniła była, należnoſcž Haagſkemu ßudej pſchedpołożicž.

Na to ßo poßedźenje ſkóncži. Rada ſměje dźenßa popołdnju njeſjawne poßedźenje. Nimo teho wubjerk tſinaczoch dźenßa popołdnju italſko-abeßynſku ſwadu pſchepruhuje.

Flandin so do Pariza wróćił

Franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin je ſchtwórtk wjecžor w 6 hodźinach w lětadle Croydonſke lětaniſchczo pola Londona wopuſchcził, ſo by ßo do Pariſa podał. Jako ßo jendźelſki nowinaŕ wopraſcha, hacž móže jemu něſchto wo nětcžiſchim położenju prajicž, Flandin wotmołwi, ſo drje móže jemu jendźelſki ſwonkowny miniſter wjazy prajicž hacž wón. Wón pſchiſpomni, ſo hiſchcže njeje wěſte, hdy ßo ſaßo do Londona wróczi.

Zaso hibanje na frontach w Abesynskej

Hižo někotre dny ßo w italſkich wójnſkich roſprawach wo niczim nowym njepowě. Tohodla pak tomu tak njeje, ſo ßo na frontach niczo njepſcheměnja. Wyſchſchi kommando ma połnóznu a též połodniſchu frontu krucže we wocžomaj. S wulkich hibańſkich manevrow ßo ßudźi, ſo maju ßo wulke wottyknjene ſaměry dozpěcž.

Wutoru ßu ßo italſke wójſka na połnóznej froncže dale doprědka ßunyłe, hacž je to ſ krótkich powěſczow wójſkoweho wjedniſtwa ſpóſnacž. W tu khwilu též hiſchcže njeje nadrobniſcheho ſpóſnacž, dokelž ßo wójſka hiſchcže hibaju. Badoglio je ßo ſe ßwojim ſtabom hižo pſched někotrymi dnjemi do ßwojeho hłowneho kwartěra w Makalle podał.

Kaž abeßynſke knježeŕſtwo wozjewja, ßydom italſkich lětadłow bomby ſe žonopowym płunom na Korem mjetachu. Sta wobydlerjow pjecža pod ſkutkowanjom płuna bjes pomozy na ſemi leža, a jim ßo njemóže pomhacž, dokelž łożow a lěkaŕſkich pſchipravow nimaju. Płunowe bomby pak njejßu ſa žiwjenje ſtraſchne, dokelž ßo płun pſchi czeńkim wyſchinowym powětſje, kiž ma mało włóžnoty w ßebi, mało wuſkutkuje.

Abesynskej lětadle so zničiłej

Marſchall Badoglio wozjewja: W juhu Aſchangiſkeho jěſora naſchi lětarjo na Ciolla Amadirſkej runinje 2 abeßynſkej lětadle wußlědźichu Poteziſkeho typa, kotrejž běſchtej derje ſthowanej. Njedźiwajo móżneje tſělenjzy puſchczichu ßo naſche lětadła zyle niſko, pſchi czimž ßo jim poradźi, abeßynſkej lětadle ſniczicž. — Mjes wjednikami, kotſiž ſ brónjemi k naſchim wojeŕſkim kommandowazym hamtam dóńdźechu, ſo bychu ßo podczißnyli, ſtaj též něhduſchi Tembienſki gouverněr a wocžehnjeŕ pola ßwójby ras Sayouma, Dedſchak Amare, a ßyn ſemrěteho raſa Hogo'a, gouverněr Ambaraſkeje krajiny Dedſchak Berhe Nagos. — Na ſomaliſkej froncže njeje niczo noweho.

Nihdźe wo někajkužkuli stronu
Dźe wo Němsku a wo jeje měr!

Adolf Hitler wo zasadach swojeje politiki

Pſchi ßwojej rěcźi w Königsbergu je wjednik ſahorjene ßyły luda ßobuſtorhnył. Wón jim najraſniſcho hłuboki roſpad a dźiwne wobnowjenje němſkeho luda wopißowaſche. Wjednik w jaßnych ßłowach wažnoſcź hiſtoriſkeje hodźiny ryßowaſche, hdyž ßo němſki lud k ßwojemu wjednikej wuſnaje.

S jeho jadriwych ßłowow tu někole naſpomnimy:

„Jenož ſe ſwiſkom ſ ludom móže móz wukhadźecź, kotruž wjedniſtwo k dopjelnjenju ßwojich nadawkow trjeba. To ſtanje ßo, hdyž ßo wſchitke mozy do jeneje mozy ſjednocźa.

Němſki lud je druhe wobliczo doſtał. Jeho milijony ßu druhu wěru doſtałe. Dowěrjenje je w němſkim ludu ſaßo ſroſumjenje ſa czeſcź a ßwobodu ſbudźiło.

Prózujmy ßo, ſo by ßo na měſto roſtorhanja ludow, kiž ſ hidy wukhadźa, wyſchſchi roſum ſjednocźenja ludow ſtajił.

Němſki lud ſa to ſroſumjenje w ßwěcźe namaka, hdyž ſa prawa ßwojeho žiwjenja ßam wuſtupuje. **Němſka nima žanych dobywaŕſkich pſchecźow w Europje, wona pak runje tak nochze žaneje kſchiwdy cźerpicź.**

Na kónzu ßwojeje mózneje rěcźe wjednik rjekny: **„Tſi lěta dołho, mój němſki ludo, ßym był twój pſchipowědaŕ. Dźenßa ßym ſaßo twój pſchipowědaŕ ſa měr w Europje. Stup někto jako jedyn muž ſady mje a poßylń mje w mojim wojowanju, kiž je wojowanje ſa twoje prawoaſa twoju ßwobodu!"**

Wjednikowa rěcź bu ſa zyłe měſto Königsberg a ſa zyłu Rańſchu Pruſku njeſapomnite naſhonjenje.

Rudolf Heß w Mannheimje rěčał

Wjednikowy naměſtnik ßrjedu wjecźor w Mannheimje rěcźeſche. Dźěłowa ßłužba běſche ſa někotre dny hobrſki ſtan pſchipravila, w kotrymž 35 000 ludźi měſtna namaka. Rěcź ßo na někotre wulke naměſta w měſcźe pſchenjeße, ſo móžeſche 100 000 ludźi wjednikoweho naměſtnika ßłyſchecź.

Rudolf Heß w ßwojej rěcźi woßebje wuſběhny, ſo je ßo němſka revoluzija poradźiła, dokelž wjednik ženje njeje wěru do luda ſhubił a dokelž woßebje do němſkeho dźěłaczerja wěrjeſche, kotremuž je jeho měſtno w ludźe ſaßo wubědźił.

Schtož praſchenje ſwonkowneje politiki naſtupa, ſa kotrejž na prěnim měſtnje roßßud 29. měrza płacźi, Rudolf Heß ſwěſcźi, ſo je była wjednikowa winowatoſcź, ßo tak ſadźeržecź, kaž je ßo 7. měrza ſadźeržał, ſo by Němſku ſawěſcźił a ſdobom měr Europy. Adolf Hitler dźenßa wolu k měrej wſchitkich 65 milijonow Němzow pſchedſtaja, a kóždy Němſki hłóß njech je hłóß ſa měr narodow jenakeho prawa w Europje.

Dr. Goebbels w Lipsku rěčał

Sſrjedu wjecźor je němſki miniſter dr. Goebbels w Lipſku k ludowym ßyłam rěcźał. Hdyž běſche ßwojich pſchipoßłucharjow, kiž ſ wulkim ſajimom jeho ßłowa ßłyſchachu, na powójnſki czaß, na wotſtronjenje politiſkich ſtronow a na wuſpěchi nazionalſozialiſtiſkeho knježeŕſtwa pokaſał, wón **wjednikowu woßobu** ryßowaſche. **Wón je niž jenož najmózniſchi, ale tež najjednoriſchi muž Europy, kiž je w tutych tſjoch lětach na mozy, khrobłoſcźi a dowidźenju pſchiběrał.**

Dr. Goebbels nadróbnje wopißowaſche, ſchto je Adolf Hitler ſa kulturne poſběhnjenje němſkeho luda dokonjał. W politiſkim naſtupanju je wón ſakład ſa měr wutworił. Dr. Goebbels ſkóncźi ßwoju ſahorjazu rěcź prajizy, ſo pſchi wólbach wo to dźe, ſo by ßo wjednikej mandat němſkeho luda pſchepodał.

Kołojěſdni, jědźcźe zyle na prawej ſtronje dróhi, potom ßo Wam njemóže niczo ſtacź!

Němzy ſaſtupjerjo w Londonje.
Na wobraſu widźimy němſku delegaziju pſchi radnym blidźe: ſ Ribbentrop (X) a miniſterialny direktor Dieckhoff (XX) (Scherl Bilderdienſt, M.)

Čěskosłowakski financny minister wróćo stupił

Czěſkoßłowakſki finanzny miniſter dr. Trapl je ſe ſtr wotnych pſchicźinow proßył, ſo ßměł ßwoje ſaſtojnſ ſłožicź. Preſident republiki dr. Beneſch je do jeho próſ ſwolił. Sa Trapelowego ſaſtupjerja je ßo w tu khwilu kultußowy miniſter dr. Franka pomjenował.

S kotrej woßobu ßo finanzne miniſterſtwo wobßadźi, ma ßo hakle roßßudźicź, dokelž ßo pſchezo hiſchcźe wo roſſchěrſchenju knježeŕſtwa jedna. Sßłowakizy a kſcheſcźanſcy ſozialni ßo wo měſtna w knježeŕſtwje prózuja.

Krótke politiske powěsće

Němſka paraguayſke nowe knježeŕſtwo pſchipóſnawa.

Němſke knježeŕſtwo je nowe paraguayſke knježeŕſtwo pſchipóſnało, kiž je wyſchk Franco wutworił.

Dobrowólnizy ſa afrikanſku wójnu.

S italſkeho pſchiſtawa w Genuwje je parnik „Lombardia" ſe 4000 dźěłaczerjemi do Neapla pſchijěł. Parnik je po pucźu do Maſſawy w Eritrejſkej. Wón je w Neaplu poſaſtał, ſo by wójnſkich dobrowólnikow ßobu wſał. Tuzy wójnizy dobrowólnizy ßu ſwjaſkowi wjednizy faſchiſtiſkeje ſtrony.

Hobrske rozměry powodženja w Americy

Wulke powodźenje w Amerizy, wo kotrymž hižo wcźera piſachmy, nabywa pſchezo wjetſche roſměry. Wſchitzy lěkarjo a ßotry ſ khorownych domow w Philadelphiji a ſ druhich njepotrjechenych měſtow ſhromadźichu ßo ſchtwórtk rano, ſo bychu ſ lětadłom do ſapławjenych krajinow lecźeli. Czeŕwjeny kſchiž je ßo ſ próſtwu na amerikanſki lud wobrocźił, ſo by ſnajmjeńſcha 3 milijony dollarow darił, dokelž ma ßo někto hižo 83 000 ßwójbow, kotſiž wjazy tſěchi nad ßobu nimaja, ſaſtaracź. Powodźenſka kataſtrofa je woßebje krótkoraŕiſche dźěle Sjednoczenych ſtatow potrjechiła. Něhdźe 60 ludźi je dotal wo žiwjenje pſchiſchło. Naczinjena ſchkoda wjeſtow milijonow dollarow wucźinja. Preſident Rooſevelt je pſchikaſał, ſo bychu wójſko, namóŕniſke wójſko a wſchě ſpomožeŕſke wyſchnoſcźe potrjechenym krajinam na pomoz pſchikhwatałe. W Johnſtownje w Pennſylvanſkej, hdźež ßu wobydleŕſke a wobkhodne ſchtwórcźe wjele metrow wyßoko ſapławjene, je něhdźe 15 000 ludźi dyrbjało poßlednju nóz wonka pod hołym njebjom pſchi khětro wulkej ſymje pſchenozowacź, dokelž běſche ſtrach, ſo ßo wyſche měſta ležaze haczenje, Bethelem Steel Company ßłuſchaze, pſchełama, ſ cźimž by ßo dalſchich 50 milijonow kubiknych metrow wody nad měſtom roſlało. Měſto leži w nozy w cźěmnym, dokelž je milinja pócźrjena. Hižo něſchto dnjow maſana woda na drohach a twarjenjach ſteji, a dokelž njeje pitneje wody, hroſy ſtrach cźežkich natykowazych khoroſcźow. S ma radiowym ſcźelakom měſtowe hamty wo pitnu wodu, medikamenty, draſtu a zyrobu žadaja. Po woſjewjenju powětroweje ſtazije woda w Johnſtownje ſnajmjeńſcha hiſchcźe meter poſtupi, kaž w lěcźe 1889. W Johnſtownje 3000 muži nazionalneje gardy na porjad hlada. W Waſhingtonje tohorunja woda pſchezo wyſche ſtupa. 1500 nuſowych dźěłaczerjow ſchkita knježeŕſtwowe twarjenja. Dotal ßu ſ 80 000 měchami pěſka 6 metrow wyßoki naßyp pſchipravili. Běły dom je jenož 400 metrow wot tutoho naßypa ſdaleny. Tež druhe miniſterſtwa a knježeŕſtwowe twarjenja ßu wohrožene. Tež w nowej Jendźelſkej je woßebje rěka Connecticut a jeje pobocźne rěcźki njepſchewidnu ſchkodu naczinila. Domy pſchi rěkach ſtejaze, ſteja hacź do druheho poſkhoda pod wodu.

Latarnik

Henryk Sienkiewicz.
Do serbšćiny přełožił M. Andricki.

2] (Pokračowanje.)

„Dyrbi so tam wšědnje něšto razow na wěžu khodźić. Maće tež strowej nozy?"

„Přeńdźech pěši pleny."

(Pleny mjenuja njesměrne stepy mjez Newyorkom a Kaliforniju.)

„All right! A znajeće mórsku słužbu?"

„Tři lěta słužach na łódźach."

„Spytašće wšelake radźeństwa, njeradźeństwa?"

„Njenamakach jenož spokojnosće."

„Čehodla?"

Stary čłowjek skubny z ramjenjomaj.

„Wosud tajki bě…"

„Tola pak so mi za latarnika zdaće stary."

„Sir!" zarěča nahle kandidat z pohnutym hłosom. „Sym jara mučny, wusprócnjeny. Wjele sym, widźiće, přetrał. Tole město je jene z tajkich, kajkež najhorcyšo žadach dostać. Sym stary, potrjebuju měra. Potrjebuju sebi powědźić: Tu hižo budźeš sedźeć, to je twój přistaw. Ach, Sir! to na nas jeničcy zaleži. Druhi króć snadź so tajka słužba njetrjechi. Kajke zbožo, zo přińdźech do Panamy… Prošu was… Jako je Bóh mi luby, sym ja kaž łódź, kiž jeli njezańdźe do přistawa, to so podnuri… Jeli chceće wozbožić stareho čłowjeka… Přisaham, zo sym sprawny, ale… dosć mam hižo toho dróhowanja…"

Módrej woči starca wupraještej tak hłuboku próstwu, zo so Folcombridge, kotryž měješe dobru, swěrnu wutrobu, čuješe hnuty.

„Well!" — rjekny. „Přijimam was. Sće latarnik."

Wobličo stareho rozjasni so z njewuprajitej radosću.

„Zapłać Bóh!"

„Móžeće dźensa na wěžu hić?"

„Móžu."

„Mjez tym Good bey!… Za kóžde přestupjenje w słužbje dostanjeće demissiju."

„All right!"

Tónsamón wječor hišće, hdyž so słónco winy na druhu stronu mjezymorja, a po promjenitym dnju nastupi nóc bjez směrkow, běše wšak latarnik hižo na měsće, přetož latarnja wjerhaše po zwučenju na wody swoje snopy błyšćaceho swětła. Nóc běše dospołnje měrniwa, ćicha, woprawdźe podrunikowa a přesyćena z jasnej mhłu, tworješe wokoło měsačka wulke tučelowje zbarbjěne koło mjehkeju, njewobmjezowaneju brjohow. Morjo jenož hrimaše, dokelž so přiliw zběhaše. Skawiński stoješe na balkonje, z boka hobrskeho wohnišća, podobny z delka čornemu dypkej. Spytowaše zebrać mysle a zapřijeć swój nowy staw. Ale jeho mysl běše přez měru pohnuta, hač zo by so mohła po rjedźe přasć. Wón čuješe něšto podobne, štož šćuwana zwěrina čuje, hdyž so na kónc wućekny před hońtwu na někajkej njedostupnej skale abo w jamje. Přišoł bě za njeho skónčnje čas pokoja. Začuće bjezstrašnosće napjelnješe z tajkej njewuprajitej radosću jeho dušu. Wšak móžeše na tej skale prosće so wusmjeć dawnemu dróhowanju, dawnym njezbožam a njeporadźenjam. Wón dźě bě woprawdźe był jako łódź, kotrejž wichor łamaše sćežory, drěješe powjazy, płachty, z kotrejž mjetaše wot mróčelow na dno morja, na kotruž pjerješe ze žołmu, pluwaše z pěnu — a kotraž so tola zwiny do přistawa. Wobrazy toho njewjedra suwachu so nětko rychle w jeho mysli a napřećo tomu staješe so ćichi přichod, kotryž měješe so započeć. Dźěl swojich dźiwnych pućow bě sam Folcombridge-ej wupowědał, njespomniwši wšak wo tysac druhich připadach. Wón běše njezbožo měł, zo kelkož krJć natwari něhdźe stan a zadźěła woheń, zo by so zasydlił trajnje, zo někajhi wětr rozwě koły stana, rozwě woheń a jeho sameho njeseše do zahuby. Spohladujo nětko z balkona wěže na wobswětlene žołmy, spominaše na wšo, štož bě přetrał. Bił bě so w štyrjoch dźělach swěta — a na dróhowanju spytał nimale wšitke strachi. Dźěławy a sprawny, běše so někotry króć dodźěłał kroš a přeco zaso jón zhubił, přećiwo wšěm wočakowanjam a najwjetšej wobhladniwosći. Běše złoto rył w Australiji, dejmanty pytał w Africy, knježeŕski třělc (torhacych zwěrjatow) był w rańšej Indiji. Hdyž w swojim času załoži w Kaliforniji farmu, zniči jeho suchota; spyta překupstwo z dźiwimi splahami, sydlacymi z nutřa Brasilskeje: jeho łódź rozbi so na Amazonje, wón sam zaso bjez brónje a mohłrjec nahi błudźeše po lěsach přez něšto njedźel, žiwjo so z dźiwim sadom, kóždu khwilu w smjertnym straše w pazorach torhacych zwěrjatow. Załoži kowaŕnju w Helenje w Arkansaskej a wupali so we wulkim wohnju cyłeho města. Pozdźišo w Skalnych Horach padźe do rukow Indianow a jenož z dźiwom jeho kanadscy třělcy wumochu. Słužeše jako namórnik na łódźi, jězdźacej mjez Bahiju a Bordeaux, potom jako punar na wjelrybniku; wobě łódźi so rozbištej. Twornju tobakowych trubkow w Havanje bě měł — a towarš bě jeho wobkradnył w času, hdyž khory ležeše na „vomito". Na kónc přińdźe do Aspinvalla — a tu měješe mjeza być jeho njehodow. Štož tež móžeše jeho hišće doscěhnyć na tej skalnatej kupcy? Ani woheń, ani woda, ani ludźo. Z cyła wot ludźi Skawiński wjele złeho nazhonił njebě. Časćišo bě zetykał dobrych, dyžli złych.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Za mótku a mótka
Šulske tornistry
za hólcow a holcy, toški za snědanje a za pjera
(482
T. Albert, na Lawsk. hrjebjach 10

Ze Serbow

W Budyſchinje 20. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Mužowu móc waža skutki.
Słowa — to su lóhke putki. Ćišinski.

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 2 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 11 ſtop. cžopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer plus 3 a najnižſcha nózna temperatura 2 ſtop. cžopłoty. Wyſchina hiſchcže naſche wjedro wobknježa. Hacžrunjež ßo wona we wjecžornej Europje ſeßłabuje, ßměmy tola hiſchcže jutſje rjane wjedro wocžakacž. Nad Atlantiſkim morjom ßo nižinje Europje bližitej. Wonej nam wěſcže poſdźiſcho ſaßo njewobſtajne a macžate wjedro pſchinjeßetej. — Jutſje ßobotu ßłónczko 6,02 hodź. ſkhadźa a ßo 6,14 hodź. khowa. Měßacžk ſkhadźa jutſje rano 4,52 hodź. a khowa ßo popołdnju 4,18 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Hiſchcže rjenje.**

*

— **Konfirmazijske ßwejdźenje w Sakſkej jenož Bołmoncžku.** Krajny zyrkwinſki wubjerk ſa evangelſko-lutherſku krajnu zyrkej w Sakſkej je pſchikaſał, ſo maja ßo dźiwajo na wólby konfirmazijske ßwjatocžnoſcže jenož Bołmońcžku wotměcž

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ſchtwórtkownym cžehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (16. dźeń) padźe dobycže wo 25 000 hr. na cžißło 40 000; dobycže wo 10 000 hr. na cžißło 136 990; dobycže wo 5000 hr. na cžißło 34019; dobycže wo 3000 hr. na cžißła 20708, 41 599, 68 265, 73 486, 88 230, 94 268, 154 175; dobycže wo 2000 hr. na cžißła 28 577, 37 135, 77 092, 99 626, 109 097, 111 583, 122 624, 129 701, 141 065, 141 124, 142 019, 149 902, 153 302; dobycže wo 1000 hr. na cžißła 1207, 4076, 4924, 59 31, 6888, 12 854, 16 815, 23 721, 24 244, 24 812, 35 669, 43 227, 44 670, 46 299, 51 662, 60 007, 62 631, 68 726, 70 688, 73 472, 81 046, 84 901, 85 048, 89 802, 100 009, 111 063, 124 004, 129 229, 134 972, 136 049, 139 736. 150 327, 154 889, 155 076, 157 296.

— **Njekaſanz.** Sańdźenu ßrjedu wjecžor wokolo ¾7 hodźin je na Tſělniku njeſnaty mužſki ſchulſkej holzy na najnjehańbicžiwiſche waſchnje napchecžo ſtupił. Hdyž běſche ßwój njeſchwarny wotpohlad wuwjedł, je ßo po Taſchmarku, Schulerſkej haßy a Rěſniſkej haßy k Tachantſkej haßy ſhubił. Njedocžink ßo takle wopißuje: 35 hacž 40 lět ſtary, 170 zm wulki, potuleny, ma połne brune mjeßwacžo. Wosebje pak jeho ßylne, horjeſhibnjene wußy (Schnurrbart) napaduja. Móžno je tež, ſo ma na prawym lizu 5 zm dołhu bluſnu. Skucžeŕ běſche w cžěmnej cžapzy abo cžmowym kłobuku, namórniſko-módrym wobleku, cžornych wyßokich ſchnórowańſkich ſtupnjach, ſeleſobrunym kožmikatym mantlu, ſwjeŕſchnej koſchli ſ módrymi a bělymi ßmužkami a pſchiſchitym khornarjom. — Schtó je njedocžinka wobkedźbował? Abo ſchtó móže hewak něſchto wo nim ſdźělicž? Wſchitke ſdźělenja ßo pola kriminalneho wotdźělenja dowěrliwje pſchijimuja.

S **Budeſtez.** Wjeßny dźěl Naſchow. Druha kompanija dobrowólneje wohnjoweje wobory měješche ßobotu w hoſcženzu „K Lubinej" ßwój 23. ſałoženſki ßwjedźeń. Dobrowólna wohnjowa wobora w Budeſtezach bě tehorunja pſchitomna a woßwjecži ßwoje 43. wobſtacže. Wopalny miſchtr Schurig móžeſche wjeßnjanoſtu Rietſchela, wjeßn. ſkupinoweho wjednika Holanka a kommandantu Bjedricha Kaſpera poſtrowicž. Towaŕſtwowy ſabawny wubjerk ſ rjanym dźiwadłom wuſtupi. Pſchi wulosowanju ßo rjane dobycža wotnjeßechu. Sswjedźeń je wſchěm wobdźělnikam wjele wjeßela pſchihotował.

Se **Sarěcža.** Wſchitzy, kotſiž běchu hodownu hru Sarěcžanſkeje ſchule widźeli, budźa bjes dwěla ßo wjeßelicž, hdyž ßłyſcha, ſo dźěcži njedźelu ſ hru w ſjawnoſcži hiſchcže raz wuſtupja a bjes dwěla budźe wobdźělenje hiſchcže bohatſche. Wunoſchk ma ßo ſymſkej pomozy pſchiwobrocžicž. Saſtup je niſki, programm je jara bohaty. Dokelž ßo tón raz w Nowakez hoſcženzu we Lahowje hraje, móža ßo kharty doprědka kupicž.

S **Luha.** Kaž ßłyſchimy, je ßo gmejnſka khorhoj, kotruž běchu worakawzky pſched něſchto njedźelemi kradnyli, ſaßo namakała, a to na ſtatnej dróſy pod jenym moſtom. Khorhoj pak je khětro ſkónzowana, tak ſo ßo wjazy trjebacž njehodźi.

S **Luha.** Knjes faraŕ Kapleŕ měješche ſańdźenu wutoru pola Hobrakez póſtnu pobožnoſcž, ſo by ſ tym wosebje ſtarſchim ludźom daloki pucž do Njeßwacžidła ſalutował.

S **Njeßwacžidła.** (Ssudniſki dźeń.) Sańdźenu wutoru Budyſki hamtſki ßudniſki dźeń, pſchi kotrymž ßo pſched hamtſkim ßudniſkim radu Jedicku w 3 khłoſtanſkich wězach jednaſche. Wjele pſchipoßłucharjow bě ßo ſeſchło, kotſiž ſe ſajimom jednanjam pſchipoßłuchachu. We prěnim padźe ßo wo pſcheſtupjenje wobkhadneho porjada jednaſche, pſchi kotrymž pſchi ſaßudźenju woſta. We druhim padźe dźěſche wo njewoprawnjene noſchenje brónje a wo ſakaſane honjenje. A w tſecžej naležnoſcži dźěſche wo ſranjenje cžěła, ſranjenje ſaſtojnikoweje cžeſcže a wo nózne halekanje. eW woběmaj tutymaj padomaj ßo wobſkorženaj wuwinowaſchtaj.

S **Klukſcha.** Tež pěſchi dyrbja na wobkhadny porjad dźiwacž. Njekedźbliwoſcž wjeßnjanki ſawinowa ßrjedu popołdnju na ſtatnej dróſy njedaloko ryczeŕkubła cžežke njeboźo. Wjeßnjanka, kotraž dźěcžazy wos cžiſchcžeſche, njejědźeſche porjadnje na prawym boku dróhi, ale ſawiny ßo nadobo do ßrjedź dróhi. Budyſki motoriſki koleßaŕ, kotryž w tym wokomiku nimo jědźeſche, ſhubi runowahu, wali ßo na dróhu a ſłama ßebi nohu a wobodrě ßebi koleno a nohu. Budyſki wobßedźeŕ auta jeho ßobu do khorownje dowjeſe.

Se **Stachowa.** W Stachowje ſałoži ßo w pſchitomnoſcži inſpektora Fiſchera ſ Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa a dr. Kunatha ſ krajneho kulturneho hamta meliorazijſke družſtwo, kotrež ma ſaměr, Lupoſſku rěcžku, kotraž pſches bahnojte łuki běži, regulowacž. Nimo teho ma ßo tež 43 hektarow dreněrowacž. S zyła ma dźěło hromadźe ſe ſtatnej pſchipomozu, 20 500 hriwnow wucžinjaze, 39 000 hriwnow płacžicž; k tomu pſchińdu 3,50 hr. ſtatneje pſchipomozy ſa kóždy dźěławy dźeń. S dźěłom ma ßo hnydom ſapocžecž. Poſdźiſcho ma ßo tomu dalſche dźěło w ßußodnym Schumbornje pſchidružicž. Po regulaziji budźe rěcžka ſwjetſcha mjeſy wjeßnych honow tworicž.

Z Róžanta. W jenym tudyšim statoku dźěći w blizkosći runksowaceje mašiny hrajachu. 5lětny hólčec při tym swój drjewjane zhubi, kotryž na spodźiwne wašnje do mašiny padny. Hólčec spyta drjewjane z nohu wućahnyć, při tym pak přińdźe přeblizko mašinowym zubam a zrani sebi při tym kulku nohi. Lěkaŕ spózna, zo rany njejsu tak strašne, kaž so to zwoprědka być zdaše.

S **Drjenowa.** Wutoru rano wokolo 1 hodźin ßo tu k wohnjej trubjeſche. Maßiwna bróžnja ratarja Bjedricha Grocha ßo paleſche. Skoro wſchě rataŕſke maſchiny a něſchto pizy ßo ßobu ſpalichu. Bróžeń ßo jenož wupali. Kak je woheń naſtał, njeje ßo dotal nicžo ſwěſcžiło.

S **Miſchna.** (S Lobja wucžahnyli.) Pola Zehrena pſched někotrymi dnjemi mužſke cžěło ſ Lobja wucžahnychu, kotrež měješche rany na cžole. Morwy je najſkerje hižo měßazy dołho ſhubjeny juſtizny rada ſ Drježdźan.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 19. měrza 1936.

Narodźili ßu ßo: 15. 3. Korli Ocže Pawołej Rutſchej, konditorſkemu miſchtrej w Lubiju, dźowka. — 16. 3. Njemandźelſki ßyn. — 19. 3. Makſej Bohuwěrej Richterej, hłubokotwarſkemu dźěłaczerjej, dźowka

Wumrěł je: Pawołej Makſej Namzy, ßedłarjej, morwonarodźeny ßyn.

Radio

Ssobotu 21. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 15,10 tacželе. 16 wjeßołe ßobotniſche popołdnjo. 20,10 wulki wſchelcžiſnowy wjecžor.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma. 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 15,05 tacžele. 16 wjeßołe ßobotniſche popołdnjo. 18 tacžele. 20,10 „Nalěcžo tu je!"

Hiſchcže wažne ſ dnjowneho programma: Hamburg: 19,30 nalětne hłoßy. Wrótßław 20,10 ſchleſyſki domiſniſki wjecžor. Köln: 20,10 konzert po pſchecžu. Praha: 20,40 opera „Nalěcžo".

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Landwirt und Händler **Georg Leimer in Neuſeßnitz Nr.** 52 eröffnete Schuldenregelungsverfahren wird nach den Beſtimmungen der Pächterentſchuldungsverordnung vom 12. März 1935 durchgeführt. Entſchuldungsſtelle iſt an Stelle der Sächſiſchen Landwirtſchaftsbank Aktiengeſellſchaft in Dresden die Deutſche Pachtbank e. G. m. b. H. in Berlin W. 35, Regentenſtraße 11.

(25 Lw. E. 56 P.)

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Pjećeny grót we wšěch wuměrach
Kałačkojty grót 483
přeco na składźe pola
Joh. Miessner

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk 20. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,469	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	81,06	100 franc. frankow	16,385

Barlinſka burſa 19. měrza 1936. Po krutej pſchedwcžerawſchej burſy běſche wobkhod na ſpocžatku wcžerawſcheho wobkhoda wjele měrniſchi. Jednotne wuwicže kurſow ßo pſchi tym njemóžeſche pſcheßadźicž, dokelž drje małe kupowaŕſke pſchikaſy ſe ſtrony bankowſkeje klientele pſchedležachu, na druhej ſtronje pak burſowny wobkhod ſ powołanja, kotryž bě ßo pſchewcžerawſchim ßylnje ſaſtarał, wotpſchedawaſche. Sakładne měnjenje woſta pſchi tym pſchecželne a dowěrypołne. Nimo dalſcheho měrneho poßudźowanja ſwonkowno-politiſkeho położenja pſchinoſchowachu tež pſchedležaze pſchihódne powěſcže tutomu pſchecželnemu měnjenju. Ssylnje wobkedźbowaſche ßo tež roſprawa němſkeje banki a diſkontoweho towaŕſtwa, w kotrejž ßo wo polěpſchenju likwidnoſcže a wo wudacžu nahladnych nowych kreditow rěcžt. Nimo toho je tež zyła rjada pſchedewſacžow dividendu pornjo lońſchemu powjetſchiła. Na rentowych wikach njebě wuwicže zyle jednotne.

Barlinſke žitne wulkowiki. Sſłaby dowos, kotryž je ßo ſe ſapocženjom pólnych dźěłow hiſchcže pomjeńſchił, na jenej ſtronje a **wotbytkowe poměry** na Barlinſkich žitnych wulkowikach na druhej ſtronje dawaju położenju na burſy njejednotny ras. Pſcheńza ßo kaž w provinzy tak tež w Barlinje ßamym jenož pomaku wotbywa. mjes tym ſo je ßo ſajim ſa rožku trochu ſeßylnił. Wěſo wobßedźa wulkomłyny powſchitkownje hiſchcže wjetſche ſkłady a nakupuja jenož mjeńſche dźělby, wowß a jecžmjeń ßo dale žadataj. Tola jenož ſrědka ßo poſkicžataj. Njekontingentowane khlěbowe žita jenož we wobmjeſowanej měrje na pſchedań ſteja. Ssymjeńtne wowßy maja měrne wiki. Mukowy wobkhod ßo njeje wožiwił.

Wcžera płaczſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 10,50 hr., rožka 8,50 hr., jecžmjeń, nal. hacž 10,80 hr., naſ. 8,55 hr., wowß 8 hr., běrny 3,25 hacž 3,75 hr., ßyno 3,50—3,90 hr., ßłoma 1,90—2,30 hr., pſcheńcžna muka 17 hr., ržana muka 12,25—13 hr., pſcheńcžne wotruby 6,60—6,90 hr., ržane wotruby 5,70 hacž 6 hr., butra 75 pj., jeja 8 pj., twaroh 20—25 pj., běły kał 15—20 pj., cžeŕwjeny kał 15—18 pj., morchej 10 pj., jědźna łoboda 20 pj., ßydrojty kał 20—50 pj., kólrabi 10—15 pj., porej 15 pj., kißały kał 14 pj., zybla 12—15 pj., tomaty 45 pj., ßołotej 20 pj., radiſki 10 pj., rjewjeń 40 pj., jabłuka 15—35 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,05 hr., rožka 8,50 hr., ejcžmjeń, nal. 8,55 hr., wowß 8 hr., pſcheńcžna muka 18,25—21 hr., ržana muka 12,30—12,50 hr., pſcheńcžne wotruby 6,50 hacž 7 hr., ržane wotruby 6,50 hr., ßyno 4,75—5 hr., ßłoma 2,50—2,60 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proßata 12—23 hr., libjata 1,60—1,80 hr., běły kał kg. 30 pj., cžeŕwjeny kał 30—36 pj., ßydrojty kał 30—60 pj., jědźna łoboda 50 pj., zybla 24—30 pj., ſelerij 40 pj., krěn 140 hr., ßołtej 30 pj., morchej 16—20 pj., radiſki 10 pjenježkow.

Wiki w Khocžebuſu.

Mało howjaze 7—90 pj., cželaze 65—90 pj., ſkopjaze 80—1 hr., ßwinjaze 70—90 pj., jeja 8 pj., butra 1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij 1,40 hr., liny 1—1,40 hr. ſchcžuki 1 hr., karpy 1 hr., hołbje młode 40—90 pj., kury žiwe, punt 50—60 pj., khapony, žiwe 40 pj., kólrabi 10 pj., morchej 10—15 pj., jědźna łoboda 25—35 pj., ßydgrojty kał 25—35 pj., cžeŕwejny kał 20 pj., běły kał 10 hacž 15 pj., wirſingowy kał 25—30 pj., ßołotej 20—40 pj., měrnik 20—25 pj., krěn 60 pj., radiſki 20 pj., zybla 15 pj., kulrěpa 5—10 pj., jabłuka 20—40 pj., worjechi 40—50 pj., lěßne worjechi 40—45 pj.

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

19. měrca 1936 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 582	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	68—70
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	59—67
Snadnje wuwite	53 58
Najšpatniše	45—52
Swinje: 566	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 3.	18. 3.		19. 3.	18. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,10	9,10
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,5-19,0	17,5-19,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłohk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Ke konfirmaciji

Za hólcow:

Zwjeŕšne košle
Krawaty
Nohajcy
Spódn. kholowy
Slě
Rukajcy 487

we wšěch płaćiznach

A. BOKELMANN NASL.

Curt Müller w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach
róžk Kamjentneje hasy

Naléčo tu je

Wusyw so započina

Symjenjernja Rauchfuß

poskića [390

Runklicowe symjo
dźećelowe wusywy
trawne wusywy
zeleninowe a kwětkowe symj.

Jako wosebitosć:

symjo bětého kała
symjo čeŕwjeneho kała
symjo Markstamm kała

Symjenjernja Rauchfuß

w Budyšinje, na Žitn. wikach 9
Telefon 2069 Telefon 2069

Míele 68.— hač 135,— hr. 246,
prochsrěbak
Dostać we wotr'adn. wobkhodach

Někotre mało trjebane
mužace a žonjace jězdne koła
ma na předań (340
J. Schieback w Budyšinje na Mužak. drózy 4

Šulske-tornistry
wotrjadne dźěło pola firmy
C. Junghannß [493
w Budyšinje na Jerjowej hasy

Ke konfirmaciji

dobre črijowe tworry wšěch družin
pola firmy [492

Willy Sommer
na Serbskich hrjebach 8

Dostach
telefonowe přizamknjenje
481 pod čis'om
443
Paul Hentschel
kachlestaj. mištr w Kamjencu
Anger čisło 3

Rjane, dobre a tunje

hólčace wobleki wšěch družin, kholowy, prawe Kielske wobleki a pyjaki, jopy, Kletter-lacy, sportske košle, hólčace léčne mantle, pulovry, štryk. lacy, slipersy, wjedrakrute kosmičkate mantle, peleriny.

Dale poručam:

holčace drasty za kóždu starobu, holčaće mantle, fałdkate suknje, štryk. bluzy, štryk. jaki we wšěch wulkoscach, čapki, štrykowane kłokuki, trikotaž. spódnje šaty za holcy a hólcow wšeje staroby 486

RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Bydleŕnje, 68

lěhaŕnje, kuchinje, pólstrowane twory atd., jenotliwe meble kupujeće tunjo pola

H. Rubela w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4. — Rěču serbscy.
Mam swoju pólstrowaŕnju
Mandźelske nožčonki přijimam

MEBLE

a pólstrowane twory 69
poruča po najnižšich płaćiznach

Handrij Štrympa
w Budyšinje na Róžowej hasy 15
Sym Serb!

Drahtgeflechte
in allen Maschenweiten Stärken u. Höhe
Stacheldraht,
Koppeldraht,
Rabitzgewebe,
Fliegengaze.

kupujeće derje pola [479

Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 13

Dobre stupnje [495

za konfirmaciju a přěnje swjate wopraweńjo
pola

Jähne
na Suleŕskej hasy
Wosebity dom za ćerpjac. nohi

Wupjerki

Jenož najlěpſcheje twory!

ſwjerſchne łožo	12,80	11,60	8,80
woßebje ſchěrofe	—	14,40	12.80
ſpódnje łožo	8,80	9,60	7,20
ſch r. ſa ſhłowaki	2,—	1,60	1,40

Andr. Kosper
mějiczel J. Pilopp [400
na Jerjowej haßy 3 (Heringſtraße)

Wužitne dary

w časnikach
w debjeńkach

ke konfirmaciji, k swjatemu wopraweńju, jako kmótřacy dar, ma we bohatym wubjerk. na składźe

Fritz Hebold (494
časnikaŕ, w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 6

Kamjenčanski nohajcowy skład
w Budyšinje
481 jenož bišće
na Sukelnskej hasy 12
nohajcy / rukajcy
židźane tkaniny

Naše wukładne wokna
pokazaju Wam hižo něško najnowiše

nalětnje modelle

Stupnje z škrop. kože
módre, zelene, šěre, brune
8⁹⁰ 7⁵⁰ 6⁹⁰

Nowinka
Kitzbühel stupnje
w najnowišich barbach
z nizkim pjeńkom
10⁷⁵ 8⁹⁰ 7⁹⁰

Pruhujće prošu našu zamóžnosć
(477

Heinrich Mahr
w Budyšinje
na Žitnych wikach

Ke konfirmaciji a k swj. wopraweńju 497

płaćiznyhódne

holčace stupnje
w łakow. kože, wulk. 35—38 . . . . hr. 3.90, 4.90

pacholace stupnje
čorne a brune bokskalfowe, wulk. 35—38 . . hr. 5.90

mužace stupnje
we wšěch wuwjedźenjach . hr. 490, 5.90, 6.90, 7.90

přeco pola

Bata w Budyšinje

na Bohatej hasy

Wuporjedźenja so derje płaćiznyhódno a spěšnje wuwjedu

Pytam hnydom

hospodaŕskeho pomocnika

za dweju konjow, nic młódšeho 18 lět, kiž tež druhe rataŕske dźěła rad wobstara a hdźež so jemu składnosć poskića, sebi nazhonjenja w štomowni přiswojić
485
Walter Hultsch, rataŕ a wobsedźeŕ štomownje we Wjazońcy (Łužica), telefon 571

Khartki

(serbske a němske)
ke konfirmaciji, k swjatemu wopraweńju, k swjatym dnjam, k narodninam, k slubej a kwasej, k slěbornemu a k złotemu kwasej, žarowańske a k druhim přiležnosćam

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Lěhaŕnje Jednotl. meble
Jědźeŕnje Wulki wubjerk!
Kuchinje
Přijimam mandź. požčonki

Händchen

Blidaŕski mištr, meblowa wikowaŕnja w Budyšinje na Lubijskej drózy 17 120

Wšitke dary k Zelenemu štwórtkej [435
kaž
ječki, lacy, pulovry, wobleki
poskića w bohatym wubjerku
Otto Oßwald w Budyšinje
wobkhod ze štrykowanymi tworami, na Kamjeńtnej hasy 7

✝

Spěwaŕske ke konfirmaciji

serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće

w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

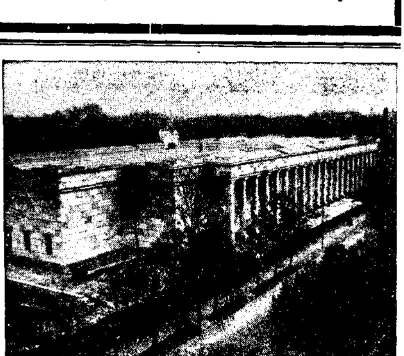

3 Jahre Nationalſozialismus.
Bauten für Jahrhunderte:
Das Haus der deutſchen Kunſt in München

Ke konfirmaciji a k swjatemu wopraweńju [491

za holcy:
nohajcy, rukajcy, šantka, spódnje šaty wšěch družin, šawle, rubišća a cankowe khomarje

za hólcow:
zwjeršne košle, slě, krawaty, zoki, šantka, rukajcy

za serbsku drastu:
banty, wobsadki, canki, borty, knefle

Nowe dóšłe
wulkotne banty za křižerjow
wosebje tunje

Arno Kube w Budyšinje
Serbske posłuženje / na Kěžorskej drózy 12

Richard Sommer

prjedy W. Hoppe Tel. 2626
na Kamjeńtnej hasy
znapř. ćěłozwučow

Klampnaŕnja a instalacija
wuwjedźe wšě dźěła derje a płaćiznyhódno
Bohaty skład w domjacej a kuchińskej potrjebi

Hobrske dźělby
nalětnych mantlow, drastow kostumow a kuplejow
su dóšłe

Paul Otte

Kostum., drastne a mantlowe

tkaniny, nowosće za naléčo we wulkim wubjerku! — **Drastne tkaniny za konfirmaciju a pruhowanje,** wosebje płaćizny hódno

Specialny wobkhod drastnych tkaninow **Reimann** při Póstskim na Hošic hasy

---

3 Jahre Nationalſozialismus.
Deutſche Jungens aus aller Welt im Heimatland
Weltjugendlager in Rheinsberg

Porclin
ze złotej kromku, małymi kwětkami, němskej róžu, w nowym łonjeńkom. bělu nadobu modowe formy a dekory w Tafe-, kofejow. a čajowych serwijach prawy **Rosenthalski** porclin hromadźeńsku nadobu jako dar
Najwetši wubjerk (476
Wosebje tunje płaćizny!

Domjaca potrjeba M. Pluhl, na nutřkown. Lawsk. h. 6

BRENNABOR
to je naše
jězdne koła
wot [40
Richard Kieschnick
w Budyšinje
na Hošic hasy 17.

Gardiny, rolowy
tunjo pola [59
Würker na Zwonkownej Lawskej hasy

Wobleki

za konfirmandow a přěnje swjate wopraweńje
dobre wupruhowane družiny
20,— 25,— 30,— 35,— 40,—

Wobleki za pruhowanje
krutele tkaniny (480
18,— 22,— 26,— 30,— 38,—

Sportowe wobleki
najnowše wudźěłki
30,— 36,— 42,—
stajnje na składźe pola firmy

König
w Budyšinje
na Žitnej hasy 4

Ke konfirmaciji

Za holcy:

Spódn. drasty
Podkholowčki
Košle
Rukajcy
Nohajcy 488

wulki wubjerk
Nizke płaćizny

A. BOKELMANN NASL.

Curt Müller w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach
róžk Kamjentneje hasy

Přiłoha
k čisłu 68

SERBSKE NOWINY

Pjatk
20. měrca
1936

3 Jahre Nationalſozialismus.
Das Flottenabkommen mit England beſtätigt die deutſche U-Boot Waffe

Nowe burske splahi rozkćěwaju

Spóſnawa ßo, ſo je na prěnim měſtnje ſ pódu ſwjaſany człowjek, kiž ſa wobſtacze luda rukuje, je nazionalſozialismus wot ſpoczatka wukorjenjenju němſkeho człowjeka ſe ſemje raſnje napſcheczo ſtupił. S němſkim ſakonjom wo herbſkich dworach je ßo němſke burſtwo pſched hrozazej ſahubu wukhowało. Pódla teho ßo na najſchěrſchim podłozku ſapocza němſke burſtwo ſnowa natwarjecz. S natwarjenjom maju ßo po krwi a powołanju hódnoſtne mozy ludej ſdźerzecz. S tutym nowym ſakorjenjenjom do pódy ßo tute mozy k ßwojemu prěnjotnemu poſtajenju dowjedu, ſo bychu byle noſcherjo krwě němſkeho naroda a rukowarjo ſa ſeziwjenje němſkeho luda. Pſchi tym ßo ßamo roſumjeſche, ſo ßo w burſkim ßydleŕſtwje tež ſprózniwym a wuſtojnym němſkim rataŕſkim dźěłaczerjam ſkładnoſcz da, ſo ßo ßamoſtatni ſczinichu.

Wot teho czaßa, ſo je nazionalſozialismus móz pſchewſał, je ßo na tutym polu wulzy wjele dokonjało. W zyłej Němſkej je ßo wot lěta 1933 něhdźe 1,5 milijona jutrow ſemje pſchihotowało a ßo na njej něhdźe 15 000 nowych burſkich dworow wutworiło. Nimo teho ßo ſ pſchimjeſowazeho ſaßydlenja (Anliegerſiedlung) w lětach 1933 hacz 1935 něhdźe 35 000 pſchemałych rataŕſtwow ſ pſchidźělenjom ſemje ziwjenjakhmane ſczinichu. Potajkim je ßo w nazionalſozialiſtiſkim ſtacze dotal něhdźe 50 000 woprawdźitych burſkich dworow pſchiprawiło.

Schtož burſke ſaßydlowanje w Sakſkej naſtupa, je ßo w lětomaj 1934 a 1935 něhdźe 3500 hektarow ſemje kupiło. To je nimale dwójzy telko, ſchtož je ßo w lětach wot 1924 hacz 1933 wobßydliło. W tutych dźeßacz lětach je ßo ſa burſke ſaßydlenje něhdźe 2000 hektarow ſemje kupiło a ſ njeho ßo 199 rataŕſtwow ſczinilo, ſ kotrychž pak je jenož 98 ßamoſtatnych ziwnoſczow. Semje, kotraž ßo w lětomaj 1934 a 1935 kupi, je pak ßo 2550 hektarow k pſchiprawjenju 132 rataŕſtwow wuzito, ſ kotrychž jenož 8 njeměješche wulkoſcz herbſkich dworow. Nimo teho je ßo ſa pſchimjeſowaze ſaßydlenje, kiž ma najmjeńſchemu ratarjej k ßamoſtatnej ekſiſtenzy dopomhacz, 750 hektarow pſchihotowało a ſ nimi ßo 308 burſtwow powjetſchiło, ſ kotrychž bu 93 herbſkich dworow. Potajkim je ßo w lětomaj 1934 a 1935 w naſtupanju burſkeho ſaßydlowanja nimale dwójzy telko dokonjało, kaž prjedy ſa dźeßacz lět.

S nazionalſozialiſtiſkeje natwarneje role tež w pſchichodnych lětach nowe burſke ſtatoki naſtanu, ſo by ßo burſkemu ßynej a rataŕſkemu dźěłaczerjej k jeho pódze dopomhało, na kotrejž móze nikodny ſplah roſkczěcz ſa ßwobodu luda.

148 milionow knihi

Tuta wyßoka liczba na žane waſchnje wſchón wobſtatk na knihach zyłeje ſemje njepſchedſtaja, ale jeniczzy wobßydſtwo najwjetſchich knihownjow na zyłym ßwěcze wopſchija. Sjednoczene ſtaty Ameriki, kotrež maju ſ hobrſkich wotkaſanjow wulke pjenježne ßrědki k ruzy a kotrež ßo hłownje tež k ſałozenju knihownjow a jich wudoſpołnjenju nałozuja, ſe 46 milijonami knihimi na prěnim měſtnje ſteja. Na druhim měſtnje němſke knihownje ſ 28 milijonami ſczěhuja. S tutych 28 milijonow ma pruſka ſtatna knihownja w Barlinje ßama dwaj milijonaj ſwjaſkow. Po Němſkej pſchińdźe Sſowjetſka Ruſka ſ 20½ milijonom, Franzowſka ſe 17 milijonami, Jendźelſka ſ 15½ a Italſka ſ 12 milijonami knihami. j.

Starſchi a woczehnjerjo, powuczcze ßwoje dźěczi, ſo ßebi njebychu na dróſy hrajkałe, hdźež ßo jěſdźi! Tam wjele ſtrachow na nje łaka!

H. Dučman:

Serbstwa staw a přichod

Pod tutym napismom nadeńdźeš hižo před lětami w zawostajenstwje njeboh Franca Krala nastawk wot Handrija Dučmana, kiž ma nětko načasneje wažnosće, dźiwajo na jeho stolětne narodniny. Tute hišće njewoćišćane myslički pokhadźuja z doby, hdyž w Prazy studowaše. Na kóncu steji datum 9. nalětnika 1859, potajkim z poslednjeho časa jeho studijow w čěskej stolicy. Nastawk, jara drobnje pisany, rysuje nam narodne wobstejnosće tamnišeho časa, potajkim před nimale 80 lětami, a trjeba w swojej rěči wšelake nam mjenje znate wurazy. Tuž je tež w tym zajimawy. Mnoho je hišće za naš čas wažne a plaćiwe. k.

Kóždy člowjek čuje w sebi žadosć, zo by hodźiny, dny haj lěta do prědka widźał a wjesołe dny a radostne časy wočakował. Stož so w jenotliwcu jako hłuboka žadosć wozjewuje, to namaka so tež w mjeńšim abo wjetšim towaŕstwje, potajkim tež w kóždym narodźe. Kóždy, kotrehož wótcow rěč a wašnje a narodne počinki zajimuja, přeje jim wěčne wobstaće a prócuje so, zo by je po móžnosći pokrućił, zdźeržał, krasnosćił. To je tež za kóždeho z nas swjata winowatosć. Telko strachow, telko přećiwkow spjećuje so nam. Budźe pak naše skutkowanje dobyć? abo budźemy předobyći, přewinjeni, wohańbjeni, z wojownišća ćeknyć dyrbjeć? To su prašenja, kiž wěsće w kóždym myslacym nastawa.

Zo by so nam tajke njezbože njestało, dyrbimy swojeho přećiwnika nanajdospołnišo zeznać, dyrbimy swoje słabosće znać, zo bychmy wjedźeli, hdźe přimać a hdźe so kryć, z čim so po móžnosći zesylnjeć.

Hdźež so narod sam wo so njestara, njepomha žane staranje za njón z druhich stronow; sam dyrbi so duch ze spanja zbudźować, pohanjeć, — hewak zakisnje a wuskhnje a minje so w zabytosći. Najmjeńša móc dyrbi sobu skutkować a powšitkownemu zbožu a lěpšemu zwólnu ruku poskićeć; potom je nadźej, zo so narodnosći zasy lěpše časy wróća. A tole je, štož našu narodnosć tak słabi a pomjeńšuje, zo so mocy rozpjeršeja a na njepotrěbnosćach rozdrdaja.

Duž přehladajmy swoje niedostatki, wotkryjmy potajne skutki, wubudźmy njelubje ze spanja: zbože Serbstwa, jeho wobstaće žada to. Tudy njemóžemy so z rjanymi słowami spokojić.

Komu njedyrbjało znate być, zo je Serbow jenož mała črjódka, kaž kapka w morju; što je dźewjećdźesat tysacow přećiwo milionam? Štó nas pytnje, štó stara so wo nas? Njewidźana minje so w žołmiskach, je to łopješko na rozsahłym štomje; štó pytnje, hdyž dźiwi wětr je wottorhnje a zanjese! Zabyće je naš zrudny wosud! — Tola ně! mała čródka njetrjeba do zabyća zapadnyć, jeno zo ma mocy we sebi, a swoje mocy khroble napina. Ale bohužel, tež to njeje pola nas! Nichtó njecha mocy napinać, kóždemu lubi so šěroki, lěni puć, bjez zadźěwkow dyrbi dróha być, abo pućowaŕ lehnje so radšo pod khłódny štom, zo by wočaknył, hač jeho něchtó přenjese abo hórku wotnosy. Lěnjosć škodźi nam najbóle. A hdźe knježi tuta najmócnišo? O, zrudny to napohlad: tu widźiš wučerja, kiž ze swojimi dźěćimi němčinu łama, ale ženje njedowuči serbsčinu — pak njewuči, dokelž ju ženje zeznał njeje, dokelž je jemu časa škoda, to nawuknyć, štož nawuknyć njemóžeše, dokelž prócu lutuje a lěnjosć haji, radšo hač by dowuknył, štož w młodostnej lěnjosći zakomdźi. Pola tajkich lěnjochow njedostanu dźěći lubosć k serbšćinje. A čeho mamy so w přichodźe nadźeć, hdyž so młodźina skazy?

Tehorunja nimamy mnohich duchownych, kiž su jenož tohodla přećiwo zbudźenju a pozběhnjenju Serbstwa, dokelž dyrbjeli něšto wuknyć, zo njebychu wowcy wjacy wjedźałe hač pastyr!

Njeje tajki lěni člowjek, kiž ma zastojnstwo jenož dobreho žiwjenja, jědźe a pića dla, hórši hač přećiwnik, wosebje tohodla, zo mnozy na jich hłós hako na njezmólny posłuchaja! Wšitko nowe je jim wohidne, dokelž je młode a dokelž wot młódšich mocow přikhadźa, dokelž ze spanja zbudźuje, dokelž k dźěłu woła. A štó rady njespi?

Zaspanc stary sedźo zdrěmny,
Čerstwu kročel wohidźi;
Rozom lubi so jom' ćěmny,
Swětło rady njewidźi.
Z pyskom ći to zapłaći:
Zlě, zo pokoja jom' rubja!
Zywa — drěma — zasy spi! — —

Ale, njeje to hańba, ludźi namakać, kiž chcedźa so zdźěłani Serbja mjenować, ale njemóža słowčka serbski pisać, haj nic čitać! Kotrymž so serbski pismik w šiji hači, snadź, dokelž ma nowu kłačku na sebi. Tola horjenka, klanku a khanku znaja lěpje hač serbsku azbuku* (abejcej).

(Pokračowanje sćěhuje.)

---

* Azbuka woznamjenja cyrilliski alphabeth po swojimaj prěnimaj pismikomaj a (wupraj az) a b (wupraj buki). Za to husto trjebany wuraz abewega je z prěnich pismikow (a b w g) tworjeny. — Přisp. wozjewjerja.)

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Laetare, 22. nalětnika 1936.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi rano ½8 hodźin ßerbſke Bože wotkaſanje, farań Tiſcher, dop. ½9 hodźin ßerbſka a ¾10 hodźin němſka Boža ßłužba, farań Kapleń, ¼12 hodź. dźěczikemſchenje. Pop. w 3 hodź. pruhowanje paczeńſkich dźěczi, farań Tiſcher (konfirmazija hakle Bołmonczku pop. w 3 hodź.). — Póſtne nutrnoſcźe: ßrjedu wjeczor w 7 hodź. w Zyžezach a Wulkim Wjelkowje, pjatk wjeczor ½8 hodźin w Sskłonej Borſchczi.

*

S **Budyſchina.** Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo we Budyſchinje: Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjaſk dźěczi, wjeczor we 8 hodź. evangeliſazija. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. ſwjaſk młodźinny ſa młode holzy, ¼9 hodź. ſa młodźenzow. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina. — Shromadźiſny ſwonka Budyſchina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kwětkowym Dole, póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semizach, ßrjedu wjeczor we 8 hodź. w Rachlowje. — Wot 24. do 29. w Dobruſchi w Leſkez hoſczenzu evangeliſazija. — Hodźina ſa žony póndźelu wjeczor ½8 hodź. w Budeſtezach a pjatk wjeczor ½8 h. w Hornjej Hórzy.

S **Barta.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. poſawniſke póſtne kemſchenje (programm 20 pj.). Sběrka ſa naſch poſawniſki khór. W 10 hodź. dźěczikemſchenje. — W utoru pop. ½3 hodź. ßłužba ſa paczeńſke dźěczi (holzy) a wjeczor we 8 hodź. towańſtwo młodych holzow (knj. Böttgerez). — Sserbſka póſtna nutrnoſcź: wutoru ½8 hodź. w Dubrawzy a ßrjedu wjeczor we 8 hodź. w Bukojnje. — Schtwórtk pop. ½3 hodź. towańſtwo ßerbſkich wowkow. — Pjatk wjeczor w 7 hodź. němſke póſtne kemſchenje w zyrkwi.

S **Budeſtez.** Rano ½8 hodź. ſměje farań Bójz ßerbſku ſpowědź, farań Böttger dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta ſa naſchu zyrkej. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. evang. ßłužba młodźiny ſa holzy. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź ſměje farań Böttger němſke póſtne kemſchenje.

S **Budyſchinka.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke kemſchenje, w 11 hodź. dźěczikemſchenje ſa mjeńſche dźěczi. Pop. w 2 hodź. ßerbſke Bože wotkaſanje (farań Handrik-Porſchiſki). — Schtwórtk wjeczor ½8 hodźin němſke póſtne kemſchenje (tón ßamy).

S **Bukez.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. — Wumrěłoj: Jan Auguſt Wünſcha, wobydleń w Kubſchizach, pokhowany w Bukezach, 73 l. 11 m. 17 dn. Marja Helena rodź. Hajnkez, mandź. Arnoſchta Hermanna Duby, bura w Błóżanach. 45 l. 1 m. 28 dnjow.

S **Delnjeho Wujeſda.** Dop. ½9 hodź. ßo ßerbſke prědowanje czita.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. rosrěczowanje ſ konfirměrowanej młodźinu. — Pjatk pop. ¾4 hodź. ßerbſka ſpowědź.

S **Hrodźiſchcźa.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſe ßwjatym wotkaſanjom, dop. ½9 hodźin ßerbſka a w 10 hodź. němſka Boža ßłužba. Sběrka ſa potrěbne paczeńſke dźěczi. — Pjatk 27. 3. wjeczor w 7 hodź. ßerbſka paßionſka Boža ßłužba. — Pokhowani: Emma Marja Ssymankowa, paleńſkeho miſchtra Pawoła Herm. Ssymanka we Worzynje, mandźelſka, 46 l. 10 m. 26 d. Jan Günzel, žiwnoſczeńſki wumjeńkań we Wichowach, 84 l. 8 m. 15 d. Emma aMrja Bohotowa, rentudoſtawarja Arnoſchta Bohota w Njechornju, mandźelſka, 69 l. 7 m. 15 dnjow.

S **Huczіny.** Dop. w 9 hodź. ßerbſka, ½11 hodź. němſka Boža ßłužba. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ßerbſka póſtna Boža ßłužba. — Pokhowany 19. měrza: Handrij Nowak,ratań w Brěſynje, 66 lět.

S **Khwaczіz.** Dop. ½9 hodźin ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. — Schtwórtk 26. 3. wjeczor ½8 hodź. póſtna nutrnoſcź w ßerbſkej rěczі.

S **Klukſcha.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. dźěczikemſchenje. — Pjatk rano we 8 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje.

S **Kotez.** Dop. w 10 hodź. němſke hłowne kemſchenje ſ duchownej narěczu a pruhowanjom lětuſchich paczeńſkich dźěczi (woßadny farań).

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. ßerbſke a ¼11 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka. — Pjatk 27. nalětn. wjeczor ½8 hodźin němſka póſtna nutrnoſcź na farje.

S **Lucja.** Dop. w 9 hodź. němſka konfirmazija, potom němſka ſpowědź a Bože wotkaſanje. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. ßerbſka Boža ßłužba.

S **Maleſchez.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke kemſchenje, w 10 hodź. němſke kemſchenje ſ pruhowanjom paczeńſkich dźěczi. Sběrka ſa ſdraſczenje paczeńſkich dźěczi. — Ssrjedu wjeczor ½8 hodź. němſka póſtna nutrnoſcź ſ Božim wotkaſanjom. — Khowana 14. 3.: w Delnjej Hórzy ſemrěta Marta Erna, mandź. dźowka Bjedr. Jana Schuberta, ſkalańſkeho dźěłaczerja w Delnjej Hórzy, 13 lět 6 měß.

S **Minakała.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje, ¼12 hodź. němſke dźěczikemſchenje. Popołdnju ¾2 hodź. kſchczeńſke kemſchenje, ½3 hodźin ßerbſka Boža ßłužba ſa młodźinu. — Pjatk wjeczor w 7 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcź (4. nyſchpor).

S **Njeßwaczіdła.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje. (Sběrka ſa woßadnu diakoniju.) Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa paczeńſke dźěczi (Uthoff). W 3 hodź. ßerbſke, w 4 hodź. němſke kemſchenje ſe ſpowědźu w Sarěczu. — Schtwórtk pop. w 5 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje ſe ſpowědźu w Bóſchiczanſkej ſchuli. — Pjatk dop. w 9 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje w Njeßwaczіdle. Pop. w 4 hodź. němſke, w 5 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje ſe ſpowědźu pola Pětſchez we Luſczu.

S **Noßaczіz.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſka Boža ßłužba, dop. 10 hodź. němſka Boža ßłužba a pruhowanje paczeńſkich dźěczi. — Pjatk, 27. měrza, dop. ½9 hodź. ßerbſka póſtna Boža ßłužba na farje. — Póndźelu, 23. měrza, wjeczor ½8 hodź. kſcheſczijanſka žónſka ßłužba. — Pjatk, 27. měrza. wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna ſa zylu woßadnu młodźinu (Thümler).

S **Porſchiz.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke kemſchenje, w 10 hodź. němſke kemſchenje ſ pruhowanjom paczeńſkich dźěczi, w 10 hodź. dźěczikemſchenje ſa mjeńſche dźěczi. — Pjatk dop. ½9 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje. — Sjedn. wothladań Kehrer ſměje bibliſku hodźinu ſchtwórtk w Kumſchizach a pjatk w Krakezach. — Wumrěł: Jan Auguſt Wünſcha, dreněrańſki miſchtr w Kubſchizach, 73 l. 11 m. 17 d., pohrjebany w Bukezach.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ßerbſke ßwjate wotkaſanje, dop. w 9 hodź. ßerbſka a ½11 hodź. němſka Boža ßłužba. Pop. w 3 hodź. pruhowanje paczeńſkich dźěczi, pop. ½5 hodź. kemſchenje na wuſtawje ſa ßlepych. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańſcha nutrnoſcź. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ßłužba młodźiny hólzow).

Pokažće swětej:

Zjednočeny lud stejі zady swojeho wjednika!

Se **Sslepcho.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom a dop. w 9 hodź. ßerbſka Boža ßłužba. — Ssmjertny kěrluſch ßo ſpěwa ſa Wylema Żura, ratarja we Mikoraſu. — Dop. ½11 hodź. němſka Boža ßłužba. Kollekta ſa ſpěchowanje pſchipowědanja Božeho ßłowa a duſchowpaſtyńſtwa. Pop. ½1 hodź. kſchczenja. Pop. w 5 hodź. ßerbſka Boža ßłužba ſe ſpowědźu a ſ Božim wotkaſanjom w Rownjanſkej ſchuli. Wjeczor w 7 hodź. ßerbſka Boža ßłužba ſe ſpowědźu a ſ Božim wotkaſanjom pola Stopiriz w Mulkezach. — Pjatk wjeczor w 7 hodź. ßerbſka póſtna Boža ßłužba („Něſchpory ſa póſtny czaß", 2. něſchpor.) Kollekta ſa mißionſtwo mjes póhanami. — Swěrowani: Pawoł Juro Zech, czěßla w Mikoraſu, ſ Marju Rulkoz ſ Mikoraſa. — Willi Hórbank, hoſp. pomoznik w Sslepom, ſ Madlenu Starikoz ſ Trjebina. — Heindrich Lohr, wobhladowań mjaßa w Mikoraſu, ſ Marju Błažikoz ſ Rowneho. — Pawoł Kurt Maks Lemka, ſanikań w Fryzowym Haju, ſ Klaru Hilžu Faberoz ſe Sslepeho. — Heindrich Krupań, dźěłaczeń w Mikoraſu, ſ Hanu Marju Zechoz ſ Mikoraſa. — Guſtav Ruhland, dźěłaczeń w Dźěwinje. ſ Hanu Hažiz ſ Brěſowki.

S **Wóſporka.** Dop. ½9 hodź. hłowna Boža ßłužba ſ duchownej narěczu a pruhowanjom lětuſchich paczeńſkich dźěczi (woßadny farań). — Pjatk 27. nalětnika wjeczor we 8 hodź. we woßadnej ſali ſchtwórte póſtne kemſchenje (woßadny farań).

S **Wóßlinka.** Dop. w 9 hodź. ßerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěczi, ½4 hodź. Boža ßłužba a ßwj. wotkaſanje w Lěſkej. Pjatk, 27. měrza, wjeczor we 8 hodź. póſtna nutrnoſcź.

Přilopk

Kalawſkeho hórſkeho puczowarja morweho namakali.

Khětro ſtkate czěło 29lětneho Joachima Werdermanna, knježeńſtwowweho aſſeſſora ſ Kalawy, ßu něhdźe pſchi Kralowſkim jěſoru ſ czežkimi ranami namakali. Werdermann, kiž bě ßo na hórſkim puczowanju wobdźělił, je wot 10. oktobra 1935 ſhubjeny był.

Snowcwotetwrienie [illegible] wyſokich ſchulow.

Pólſki kultußowy miniſter mějeſche rěcz pſches radio, w kotrejž ſtudowazych napominaſche, ſo bychu ßo ßwojich wubojnych demonſtrazijow w pſchichodźe woſtajili. Sarjadniſtwo univerſitow w pſchichodźe w jednotliwych dach po móžnoſczi wołoženja poſkiczi, njemóže pak nemu ſnižen ju ſtudowańſkich ßadźbow pſchihłoßowacź. tan'a maja ßo ſ wuwjaczom Warſchawſkeje univerſity bórſy jaßo ſapoczecź.

Žona ßwojeho muža ſamordowacź da.

Roßbudźace mordańſtwo je ßo w Brnje ſtało. Tam je młoda žona w Brnje derje ſnateho wyſchſcheho ſud niſkeho radu dr. Jana Vela, ßwojeho muža, ſamordowacź dała a ſkuczerjej 20 000 krónow myta poſkicźiła. Słóżniſtwo bě bjesdźělny na namołwjenje Velkoweje ſlucził. S tupym pſchedmjetom bě jeho pohłuſchił a na to w kupazej wani ſatepił. Mějeſche jěſdny liſczik do Italſkeje pſchi ßebi, kotryž mějeſche jemu pſchi czěkań zu pomhacź. Žena, kotraž jara njepóczciwe žiwjenje wjedźeſche. ßo wuſna, ſo bě ſkóſtnika najała. Dr. Velka ßo hakle w dezembru woženił, wo cžimž pak ani jeho pſchecźeljo niczo njewědźachu.

Prozeß pſcheczіwo markſiiſtam we Winje.

Póndźelu ſapocža ßo we Winje wulkopſcheradniſki prozeß pſcheczіwo 30 markſiiſtam. Wobſkorženi ßu winowani, ſo roſpuſchczene lěwizowe ſtrony ſ nowa organiſowachu a ſo k powſchitkownemu ludowemu ſběžkej dźěłachu a ſchrjewachu.

Wukhowanje lětadłoweje wobßadki.

Wutoru rano móžeſche wukhowańſke mužſtwo hacź wobškładnemu lětadłu dóńcź, kotrež mjes Romom a Wi nom wobkhadźa a bě nuſowane było, w bliſkoſczi wjercha hory Saualpe, 2000 metrow wyßoko, k ſemi pſchińcź. Po dotalnych ſchkriczk. powěſczach ßu wſchě puczowazy ſtrowi. Sranjenja italſkeho puczowazeho ßu lohke. Namakanje lětadła bě czežke, dokelž běchu přěnje powěſcźe wo tym, hdźe je ßo lětadło k ſemi puſchcźiło, wopaczne. Tohodla dyrbjeſche ßo prěnje wukhowańſke mužſtwo bjes wuſpěcha wróczicź.

Kaž dale ßłyſchimy, je wukhowańſke mužſtwo ſ lětadłowymi puczowazymi wutoru po dźe w nozy do Eberſteina w Kärntniſkim dóſchło. Pornjo prěnim powěſcźam běchu tola někotſi puczowazy ſranjeni. Puczowazy ſ Ro ma bě ßebi nohu ſłamał a wjednik lětadła a mechanikar běſchtaj ßo tohorunja ſraniłoj. Jenož jedyn puczowazy bě bjes ſchkody woteſchoł. Wukhowani powědachu, ſo hroſnu nóz w lětadle pſchežiwili. Běchu hižo poł ſtroſ njeni, hdyž wukhowańſke mužſtwo dóńdźe. Sniećbolenych do Klagenfurtſkeje khorownje dowjeſechu.

Wulka powodźenſka kataſtrofa pola Dünaburga.

Wulke nakopjenje lodu rěki Düny pola Liksny rótkowjeczornje wot Dünaburga pſchezo hiſchcźe njeje ßo rospuſchcźiło. Woda pſchezo dale ſtupa a pſches 180 burſkich dworow ſteji pod wodu. Rěka je ßo w tutej krajinje na 8 kilometrow ſchěroko roslała. S wody ßu jenož chi twarjenjow a wjeńſchki ſchtomow widźecź. Wjele wßow je wot ßwěta wotrěſnjenych. Skót na łubjach a nowych łubjach ſaměſczichu. Wulka dróha ſ Rigi do Dünaburga je něhdźe 10 kilometrow daloko powodźena. Rigaſko-Dünaburgſka železniza je w ſtraſche. Nakopjeny lód je ſdźěla 15 metrow wyßoki a dosaha ſdźěla hacź na dno rěki. Pioněrojo ßu dotal podarmo ſpytali, nakopjeny lód rosbuchnycź. Woda pola Dünaburga 7,31 metrow nad null doßaha.

Kolojěſdni, woſtajcźe ßo teho, ſo pornjo ßebi jěſdźicźe, dokelž je to pſchicžina wjele njeßbožow!

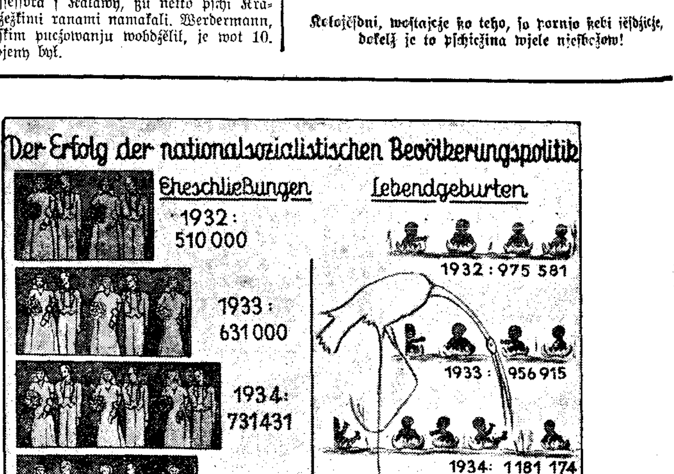

Niž wjazy mrějazy, ale roſczazy lud.

Do lěta 1933 němſki lud wotemrěwaſche. Njepſcheſtawaze ſpadowanje porodow by liczbu němſkeho wobydleńſtwa w běhu někotrych lětdźeſatkow khětro pomjeńſchiło. Tutemu pomałemu wotemrěwanju luda je wobydleńſka politika nazionalnoſozialiſtiſkeho knježeńſtwa ſadźěwała. W lětach po naſtupjenju mozy ſwjaſa ßo lětnje 100 hacź 200 000 mandźelſkwow wjazy hacź w lěcźe 1932. Tomu wotpowědajo bě w ſańdźenym lěcźe liczba žiwych porodow wo něhdźe 300 000 wjetſcha hacź w lěcźe 1932. Prozentualnje je to pſchiróſt, kajkiž jón žadyn druhi europſki lud nima. Na tutym ſwješelazym wuwiczu maja bjes dwěla mandźelſke pożczonki a druhe naprawy k lěpſchemu wobydleńſtwa ßwój podźěl. S hłownej pſchicžinu pak je bjes dwěla to, ſo ßo němſki lud ſaßo wěſty czuje a ſo ma dowěru do pſchichoda.

(Graph. Werkſtätten, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 69 — Budyšin — Sobotu 21. měrca 1936 — Bautzen — Lětnik 95

Namjety Locarnskich mocow

Pariſzka powěſczeŕnja Havas je ſ Londona roſprawu wo dorěczenjach mjes Locarnſkimi mozami Jendźelſkej, Franzowſkej, Italſkej a Belgiſkej woſjewiła. **Na prěnim měſtnje ßu ßebi mozy wotmyßlile, ſo ßo na roſriſazy ßud w Haagu wobrocza. Tutón ßud ma roßßudźicź, hacź ßo franzowſko-ßowjetſkoruſke ſrěczenje ſ Locarnſkim ſrěczenjom njeſnjeße.**

Nimo teho ßebi pjecza myßla, 20 kilometrow ſchěroke bjeswojeŕſke paßmo na němſkej ſemi wobnowicź. To by ßebi žadało, ſo wojazy nakhwilnje tuto paßmo wopuſchcza. Nowe paßmo ma ßo pjecza ſ wotdźělenjemi mjeſynarodnych wojakow wobßadźicź. Wobßadźenje by měło tak dołho tracź, kaž jednanja ſ Němſkej wo nowym porheinſkim ſrěczenju traja.

Z wobsaha Londonskich wozjewjenjow

Saſtupjerjo Belgiſkeje, Franzowſkeje, Jendźelſkeje a Italſkeje ßu ßo ſeſchli, ſo bychu położenje pruhowali, kiž je ſe ſdźělenjom němſkeho knježeŕſtwa 7. měrza naſtało.

W prěnim ſtawje jich dorěczenja ßo praji, ſo ßu tute mozy naczíſk reſoluzije na wědomje wſale, kiž ſtej Franzowſka a Belgiſka pſchedpołožiłej. W reſoluziji ßo wuwdawa, ſo je Němſka Locarnſke ſrěczenje ſłamała.

W druhim ſtawje ßo wo ſaßadźe prawa ludow piſche, ſo ßo žana móz wot ßwojich ſrěczeńſkich winowatoſczow njemóže bjes pſchihłoßowanja druhich wobdźělenych mozow wußwobodźicź abo poſtajenja tajkich ſrěczenjow pſchemeniecź. Mozy maju ſa to, ſo ßebi Němſka ſ jenoſtronſkej naprawu njeje žanych legalnych prawow dobyła a ſo je ßo ſ tym nowy njeměr ſbudźił, kiž ma ßo na jich ſtronje, jako wohroženje europſkeho bjeßſtracha wobhladacź.

W tſeczim ſtawje mozy woſjewjeja, ſo winowatoſcźe a rukowanja Locarnſkeho ſrěczenja hiſchcźe płacźa. Mozy ßo na to ſwjaſaju, ſo hnydom ßwojim generalnym ſtabam porucza, ſo bychu ſhromadnje wo ßwojich nadawkach jednale.

W ſchtwórtym ſtawje mozy wobſamknu, němſke knježeŕſtwo pſcheproßycź, ſo by ßwoje ſtejiſchcźo mjeſynarodnemu ßudej w Haagu pſchedpołožiło.

W pjatym ſtawje wone wobſamknu, ſhromadnje němſke knježeŕſtwo pſcheproßycź, ſo by ßo ſlědowazemu nakhwilnemu rjadowanju pſchihłoßowało: 1. Kóžde ßłanje wojakow do paßma, kiž ßo w 42 ſtawje Verſailleſkeho ſrěczenja mjenuje, ßo hnydom ſaſtaji. 2. Wojeŕſtwu podobne ſwjaſki w tamnym paßmje ßo tajke woſtaja, kajkež do 7. měrza 1936 běchu. 3 W tutym paßmje ßo njeßmě žanych wobtwjerdźenjow twaricź a žanych lětaniſchczow pſchipravicź. Franzowſke a belgiſke knježeŕſtwo ßo tehorunja ſwjaſatej, ſo w tutym czaßu žanych wojakow do paßma pſchi mjeſach mjes ßwojimaj krajomaj a Němſkej njeſczeletej.

W ſcheſtym ſtawje ßo mozy ſwjaſaju: 1. So naſpomnjeny czaß trěbne naprawy ſczinja, ſ kotrymiž je móžno, 20 kilometrow ſchěroke paßmo na rańſchej ſtronje mjeſow ſ mjeſynarodnymi wojakami wobßadźicź. 2. So mjeſynarodnu kommißiju poſtaja, kotraž nad pſchewjedźenjom winowatoſczow dohladuje.

W ßedmym ſtawje mozy wupraja, ſo ßu ſwólniwe, po namjecźe němſkeho memoranda jednacź, pſchi czimž ma ßo rěczecź: 1. Wo pruhowanju němſkich namjeteow; 2. wo pſcheměnjenju porheinſkeho ſrěczenja; 3. wo namjetowanju pomoznych ſrěczenjow.

We woßmym ſtawje ßo mjeſynarodna konferenza namjetuje, kotraž by měla wo tychle ſchtyrjoch dypkach wuradźowacź: 1. Srěczenje ſa organiſowanje ſyſtema ſhromadneho bjeßſtracha. 2. Srěczenje dla wopravdźiteho wobmjeſowanja brónjenja. 3. Mjeſynarodne dorěczenja k roſchěrjenju hoſpodaŕſkich poczahow a wutworjenju wikowaŕſtwa mjes ludami. 4. Namjety 6 a 7 w němſkim memorandźe a naſpomnjenja, kiž ßo na Awſtriſku a Czěſkoßłowakſku poczahuja.

W dźewjatym ſtawje ßo naſpomnja, ſo ßo wo poſtupowanju Němſkeje Swjaſkej ludow roſprawa pſchedpołoži a ſo ma Swjaſka ludow reſoluziju namjetowacź, ſa kotruž ßo naczíſki pſchipołoža.

Naćisk rezolucije na Zwjazk ludow

S naczíſka reſoluzije, kiž ma ßo Swjaſkej ludow pſchedpołožicź, naſpomnimy tu někotre dypki.

W prěnim ſtawje ßo praji, ſo je dokładne wobkedźbowanje wſchitkich ſrěczeńſkich winowatoſczow ſakładna ſaßada mjeſynarodneho žiwjenja a wažne wuměnjenje ſa ſakhowanje měra.

W druhim ſtawje ßo na woſjewjenje němſkeho knježeŕſtwa pokaſuje, ſo ßo franzowſko-ruſki podpjerazy pakt ſ Locarnſkim ſrěczenjom njeſnjeße a ſo měješche němſke knježeŕſtwo tehodla prawo, Locarnſke ſrěczenje wupowědźicź a němſkich wojakow do bjeswojeŕſkeho paßma póßłacź. S tym je prawne praſchenje naſtało, ſo maju mozy ſa trěbne, tuto praſchenje ſtajnemu mjeſynarodnemu ßudej pſchedpołožicź.

W tſeczim ſtawje ßo hiſchcźe doda, ſo Locarnſke ſrěczenje ſa Belgiſku, Franzowſku a Italſku ßwoju płacźiwoſcź wobkhowa.

Jendźelske a italske wozjewjenje Belgiskej a Francowskej

Jendźelſki a italſki ſaſtupjeŕ chzetaj ſaſtupjerjomaj Belgiſkeje a Franzowſkeje liſt póßłacź, w kotrymž ßo wo roſpominanju kroczelow piſche, kiž maju ßo pſchi nowym położenju ſtacź. Jendźelſka a Italſka chzetej Belgiſkej a Franzowſkej w pſchejſenoſczi ſ Locarnſkim ſrěczenjom tutymaj krajomaj pſchi kóždej naprawje, kotraž ßo wobſamknje na pomoz pſchińcź. Dla ſhromadneho dźěła ßo kontakt mjes generalnymi ſtabami wutwori a ßo w nim pokraczuje.

Belgiske kněžeŕstwo přihłosuje

Belgiſke knježeŕſtwo je Londonſkim dorěczenjam ſaſtupjerjow Jendźelſkeje, Franzowſkeje, Italſkeje a Belgiſkeje pſchihłoßowało. Hdyž běſche ßo miniſterſki preſident van Zeeland do Brüſſela wrócził, ßo miniſterſka rada ſeńdźe. Miniſterſka rada je naczíſkam pſchihłoßowała, kiž běſche van Zeeland jej pſchedpołožił.

Ribbentrop w audiency pola jendźelskeho krala

Jendźelſki kral Eduard VIII. je pjatk dopołdnja w Buckinghamſkim hrodźe póßłanza ſ Ribbentropa pſchijał. Audienza poł hodźiny trajeſche.

Póßłanz ſ Ribbentrop je ßo pjatk dopołdnja dlěſchi czaß w jendźelſkim ſwonkownym miniſterſtwje druhi krócź ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom roſrěczował. Hižo ſchtwórtk běſche ßo wón ſ Edenom dokładnje roſrěczował.

Jendźelſki kral je wczera tež jendźelſkeho ſwonkowneho miniſtra Edena pſchijał.

Radźine poßedźenje ßo na pjatk wjeczor 6 hodźin wotſtorczíło.

Njeſjawne poßedźenje rady Swjaſka ludow běſche ßo ſwoprědka na pjatk popołdnju ½4 hodźin ſwołało. Wono pak je ßo poſdźiſcho na 6 hodźin wotſtorczíło. S tutym je ßo jendźelſkemu ſwonkownemu miniſtrej ſmóžniło, ſo by pſchi knježeŕſtwowym woſjewjenju w delnim ßejmje pſchitomny był.

Eden w delnim ßejmje roſprawjał.

Jendźelſki delni ßejm běſche połnje wobßadźeny, jako ſwonkowny miniſter Eden dlěſche woſjewjenje wo ſwonkownej politizy poda. Wón na podawki pokaſa, kotrež ßu ßo mjes tym ſtałe, ſo je ßwoje poßlednje woſjewjenje 9. měrza podał. Potom wo roſrěczowanjach Locarnſkich mozow roſprawjeſche, kiž ßu byłe dołhe a wobczežne. Eden hiſchcźe wo wobnowjenju bjeßſtrachoweho ſyſtema porěcza a wo naprawach ſdźěli, kiž ßu ßo ſa czaß jednanjow a wuradźowanjow wotměłe.

Hamburg wjednikej wyskaše

Wjednik je pjatk měſto Hamburg wopytał. Pſchi dwórniſchczu a na dróhach ßo njeßměrne ßyły ſhromadźichu, ſo bychu wjednika do ßwojeho měſta witałe. Krótko po 7 hodźinach wjeczor wjednik ſe ßwojim pſchewodom do Hamburga dojědźe, wyſkanje tyßazow jeho hnydom wobdawaſche.

Pſched dwórniſchczom wjednik pſched czeſtnymi wotdźělenjemi nimo kroczeſche a ßo potom w triumfalnym czahu do Hanſeatſkeje halle poda. Po puczu jeho milijony ßwěczkow ſ woknow ſtrowjachu. Wulke płomjenja ßo na dróhowych kromach palachu. Wjednik jědźeſche pſches dźěłaczeŕſkej pſchedměſczje Hammerbrock a Rothenburg-Ort. W Hanſeatſkej halli njeßměrny wyſk wjednika poſtrowi.

Wjednikowa rěč w Hanseatskej halli

Hižo ſe ßwojimi prěnimi ßadami běſche wjednik ßyły ſapſchijał. Hdyž wón roſkłoži, ſo njeſaſtupuje ſtrony, ale ſo je ſaſtupjeŕ němſkeho luda, pſchiwyſk njeſnajeſche žanych mjeſow. Tón ßamy pſchiwyſk ßmědźiſche wjednik žnjecź, hdyž rjekny: **Njewotſtupimy ani zentimeter wot naſchich žadanjow ſa runym prawom, dokelž móže ßo trajny měrowy porjad w Europje jenož myßlicź, hdyž maju wſchitke ludy jenajke prawo.**

Wjednik rjekny, ſo ßo ßwětej 29. měrza jaßny wußud němſkeho luda pſchedpołoži. Též jeho ßłowa wo jeho hłubokim ſjednoczenju ſ němſkim ludom nowy ſchumjazy pſchikleſk wuwabichu. Na kónzu wyſk ſkoro wjazy mjeſow njeſnajeſche.

Ministerski president Goering w Halli rěčał

Schtwórtk wjeczor je ßo w Halli wulka wólbna manifeſtazija wotměła, na kotrejž je miniſterſki preſident Goering rěczał. Mjes druhim wón rjekny, **ſo ßo pſchi tutych wólbach prěni krócź namołwjamy k roßßudźenju w naſchich ſnutſkownych należnoſczach, ale dźenßa rěka, w ßwě že ßo wuprajicź wo podawku, kiž ſa naß žaneho wuſprawnjenja njetrjeba.**

Miniſterſki preſident wopißowaſche, kak je ßo něhdy pſchi wólbach w Němſkej na najważniſche, na Němſku ßamu ſapominało. **Dźenßa pak na měſto bojaſliwoſcźe liczby wjednikowa wola ſtupi.**

Wo podawkach w Londonje miniſterſki preſident rjekny, ſo naß Londonſki wußud njemyli. Schtož ßmy czinili, běſche jeniczzy němſka należnoſcź. W Němſkej pak němſki lud ßudźi a niz wukraj. S móznym appellom, ſo by ßwětej 29. měrza zyły lud ſady wjednika pokaſał, miniſterſki preſident Goering ßwoju rěcź pod ſchumjazym pſchikleſkom ſhromadźenych ſkónczi.

Dr. Goebbels we Wrótsławju

S Lipſka ßo němſki miniſter dr. Goebbels ſchtwórtk do ſchleſyſkeho hłowneho měſta Wrótßławja poda. We ßwojej rěczi dr. Goebbels nadrobnje roſkłoži, kak běſche lud pěßnjerjow a myßlerjow ſtatnopolitiſzy pomału ſady druhich ßwětowych mozow woſtał.

Hacź do poßledniejeho ßłowa ßyły miniſtrej ſ napjatoſcźu poßłuchachu, jako wón ſ pſchiběrazej roſžahłoſczu lěnikojte ſadźerženje něhduſchich móznarjow ſ roßßudnym, derje pſchemyßlenym ſadźerženjom nazionalſozialiſtiſkeho ſtatneho wjedniſtwa pſchirunaſche, jako pod ſchumjazym pſchikleſkom ßyłow wjednika jako pſchikład woſnamjenjeſche a jako ſkónczne wſchitkich k dopjełnjenju winowatoſczow 29. měrza namołwjeſche.

Tež wójnſke namóŕniſtwo a wojeŕſke lětaŕſtwo doſtanjetej khorhoje.

Kaž ßo k wjednikowemu wukaſej ſe 16. měrza wo ſpożczenju wojeŕſkich khorhojow hiſchcźe ſhoni, nimo wójſkoweho wojeŕſtwa též wójnſke namóŕniſtwo a wojeŕſke lětaŕſtwo nowe khorhoje doſtanjetej.

Krwawne wojowanje z komunistami w Juhosłowjanskej

Kaž ßo ſ Beograda powě, je w czornohórſkej wßy Seozach pſchi jimanju kommuniſtiſkeho ſtudenta ke krwawnemu ſraženju dóſchło. Tutón ſtudent běſche njedawno pſchi wotkryczu jeneje kommuniſtiſkeje organiſazije czeknył.

Kommuniſtojo žandarmow nadpadnychu, ſo bychu ſajateho wußwobodźili. Žandarmojo ßo tſělejo wobarachu. Pſchi wojowanju ßo jedyn kommuniſt mori a tſjo ßo ſranichu. Dwaj žandarmaj ßo ſ wutſělom ſraniſchtaj a tſjo ſ tupej wězu. W Cetinſkej khorowni je hiſchcźe jedyn ſ kommuniſtiſkich nadpadnikow wumrěł.

Z rowanje w Athenje

Semrěte cźělo grichiſkeho ſtatnika Venizela ßo ßobotu po žarowanſkej Božej ßłužbje w grichiſkej zyrkwi w Pariſu a po wojeŕſkim poczeſczenju na dwórniſchczu we woßebitym woſu po železnizy do měſta Brindiſi pſchi italſkim ranſchim mórſkim brjoſy dowjeſe. Wot tam ßo kaſchcz na kſchižaku do grichiſkeho hłowneho měſta Athena pſchewjeſe, hdźež ßo žarowanſka ßwjatocznoſcź wotměje. Venizelowe cźělo ßo potom na kupje Krecže pokhowa, kaž je ßebi to ſemrěty pſchał.

Ze Serbow

W Budyſchinje 21. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Słowow njerěč nimo měry,
Hewak muž b'dźeš bjez dowěry. Ćišinski.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer plus 4, najwyſchſcha dnjowa temperatura 12 ſtop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer plus 5 a najnižſcha nózna temperatura 5 ſtop. czopłoty. Naſche wjedro hiſchcže pod wliwom wyſchiny ſteji. Nad Schwedſkej je ßo druha wyſchina ſe ſymniſchim powětrom wutworiła. Pſchi jeje bliſkoſczi ßo powětr w naſchich ſtronach trochu wuſtudźi. Wodnjo pak budźe poměrnje czopło, jenož w nozy budźe ſymniſcho. Nad wjeczornej Europu ßo ßylna nižina wupſcheſtrěwa. Wona ßo jenož pomałku naſchim ſtronam bliži a ßo wěſcže hakle pſchi ſpoczatku noweho tydźenja tu wuſkutkuje. — Jutſje njedźelu ßłónczko w 6 hodź. ſkhadźa a ßo 6,16 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 5,12 hodź. a khowa ßo popołdnju 5,44 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Hiſchcže mało pſcheměnjenja.**

Tydźenſki plan kulturnych ſarjadowanjow w Budyſchinje.

(Sdźěluje měſchczanſki kulturny hamt.)

Tydźeń wot 22. hacž do 28. měrza 1936.

Njedźelu 22. měrza 1936, 15,30 hodźin w měſchczanſkim dźiwadle: „Ptaczeŕ", operetta w tſjóch jednanjach wot Korle Zellera. Ludowe płacźiſny. — 19,30 hodźin w měſchczanſkim dźiwadle: prěnje pſchedſtajenje operetty: „Wuj ſ Wonez" w tſjóch jednanjach wot Eduarda Künnecki.

Póndźelu 23. měrza 1936, 20,15 hodźin w Krónje: Klavěrny wjeczor Elly Ney (ſjednoczenſtwo pſcheczelow wuměłſtwa).

Schtwórtk 26. měrza 1936 w 20 hodźinach w Sozietecže: Baladowy wjeczor Gertrudy Bankſez.

Sſobotu 28. měrza 1936, 20,15 hodźin w měſchczanſkim dźiwadle: „Skok ſe wſchědneho dnja", komedija w tſjóch jednanjach wot Hendricha Zerkaulena. Ludowe płacźiſny.

Nimo teho wſchědnje wot 10 do 17 hodźin (ßrjedu a ßobotu wot 10 do 20 hodźin) w měſchczanſkim muſeju: Wuſtajeńza Budyſkich wuměłzow.

W měſchczanſkim dźiwadle: Nimo teho woſpjetowanja běžnych kruchow krajneho plana.

Wſchitzy ſarjadowarjo kulturnych pſchedewſaczow ßo proſcha, ſo bychu wſchitke ſarjadowanja tak ſahe kaž móžno měſchczanſkemu kulturnemu hamtej ſdźělili.

— **Juſtizny rada Michał Zyž Budyſchin wopuſchczi.** Knjes juſtizny rada Michał Zyž narodźiwſchi ßo 7. róžownika 1858 w Zurizach, ſ dźenßniſchim dnjom Budyſchin wopuſchczi, ſo by w Schěrachowje nětko jako 78 lět ſtary ßwój derje ſaßłuženy wotpoczink wužiwał. Pſches 50 lět je juſtizny rada Zyž jako prawiſnik a notar we Budyſchinje ſkutkujo, tež wjele Sserbow ſaſtupował a jim ſe ßwojej radu pomozny był. W ßerbſkim žiwjenju je woßebje w Maczizy Sserbſkej wuſnamnu wólu hrał a ſe ßwojim ſprawnym waſchnjom pſchezo ſympathije wſchěch Sserbow wužiwał. S radu Michałom Zyžom wotkhadźa ſaßo jedyn ßerbſki prawiſnik ſe ßłužby. Schtó wupjelni jeho měſtno? — Spominajo pſchi wotkhadźe knjeſa juſtizneho rady Zyža na wotpoczink, na jeho wulke ſaßłužby wo naſch lud, pſchejemy jemu, ſo by hiſchcže prawje ſbožowne hodźinki we ßwojim nowym pſchebywanſchczu doczakał.

— **Sakońſke poſtajenja ſa pjekarjow!** W nozy wot 20. k 21. měrzej ßu polizajſzy ſaſtojnizy w ßłužbje ſwěſczili, ſo ßu někotſi mějiczeljo pjekaŕnjow pſcheczimo ſakońſkim poſtajenjam pſchejahe ſ dźěłom ſapoczeli. Woni ſměja ßo tehodla ſamołwicź.

— **Bółkopanje na ſjawnych dróhach a naměſtach.** W poßlednich dnjach dyrbjachu polizajſzy ſaſtojnizy woſpjet pſcheczimo ſakaſanemu bółkopanju na ſjawnych dróhach a naměſtach ſakroczicź. To płaczi woßebje wo Albertſkim naměſcže, Sserbſkim kěrchowje a tež wo druhich měſtnach, hdźež ßo jěſdźi. K temu dźěczi do ſtracha pſchińdu, ſo jich, hdyž ſa bólom běža, jěſdźadła pſchejědu, a niž napoßledk wone tež jěſdźadłowych wjednikow wohrožuja. Starſchi a woczehnjerjo ſa ßwoje dźěczi rukuja.

— **Pjany autowy wjednik.** Dźenßa na ranje wokoło ¾2 hodźin je polizajſka patrouilla na Lubinſkej dróſy pjaneho wjednika woßoboweho auta ſadźeržała. Jeho wóz ßo do ſkhowa wſa.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi pjatkowym czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (17. dźeń) padźe dobycže wo 5000 hr. na cžißło 7 747; dobycže wo 3000 hr. na cžißła 560, 19604, 21 495, 24 357, 30 182, 31 402, 33 832, 53 759, 80 161, 88 085, 106 232, 108 399, 117 804, 130 044, 135 418, 155 077; dobycže wo 2000 hr. na cžißła 6 520, 9 631, 15 829, 18 450, 22 639, 30 323, 91 151, 104 619, 120 256, 125 619, 139 268, 141 929, 153 043, 154 282; dobycže wo 1000 hr. na cžißła 3 307, 6 420, 21 052, 23 781, 26 938, 37 736, 45 754, 48 395, 50 224, 63 484, 71 911, 78 405, 84 452, 85 910, 98 011, 101 595, 103 119, 105 208, 105 781, 111 581, 124 516, 131 248, 144 143, 151 221, 156 637.

Wir geben unsere Stimme dem Führer!
Dajmy naš hłós wjednikej!

— **Jěſdne koło ßo kradło.** 16. měrza je ßo na Schulſkej haßy muzaze koło ſnamki „Brennabor" ſ cžißłom (najſkerje) 1 369 118 kradło. Koło mějeſche czorne kroßna, němſke wodźidło, czornej pſchimadle, ſachromjenjene ſtpizy, pedalej ſ gummijom, czornej błótoſchkitakaj, pſchipravu ſa elektriſke wobßwětlenje ſnamki „Riemann", wobruczje ſ naturſkeho gummija. — Wo wězowne ſdźělenja proßy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenbugſkim hrodźe, telefon 2802.

S **Pſchiſchez.** W nozy k ſchtwórtkej je ßo w burſkim dworje w Pſchiſchezach dejerjej derje ſdźeržany czorny woblek ſ běłymi ßmuhami kradnył. Paduch abo paduſchi ßu ſamk durjow do lěharnje roſpacziwſchi ſ wotewrjeneho khamora woblek kradnyli. Wſchě druhe derje ſdźeržane draſty ßu ležo woſtajili. Wobleſowa pokaſka móže ßo we wudawaŕni nowin wobhladacź. Schtóž něſchto wo paduſchſtwje wě, njech to ſdźěli najbližſchej polizijí.

S **Dobruſche.** Krótko pſched ßwojimi 81. narodninami ſchtwórtk khěžkarja Auguſta Rittera na wježne łado donjeßechu. Liczba pſchewodnikow kroczeſche ſa ſemrětym na jeho poßlednim puczu. Faraŕ Tiſcher ſkožowaſche ßwoje pohrjebne ßłowa na 23. pſalm. Sa Budyſki papjernik, w kotrymž ſemrěty wot lěta 1882 hacž do 1926, potajkim 44 lět dołho dźěłaſche, direktor Schwarz ſ Hornjeje Hórki rjany wěnz na jeho row położi. Podpjerazy towaŕſtwo hudźbu a noſcherjow ſtaji a bě tež ſ khorhoju pſchiſchło. Tež druhe towaŕſtwa wěnzy na jeho row po[illegible]

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſcže.) Narodźiła je ßo: Njemandźelſka dźowka w Budeſtezach-Hajnizach. — Pſchipowědali ßu ßo: 16. 3. Jan Waltaŕ Eißler, podoffizěr w Ohrdruſu a Marja Hildegarda Haaſez, fabrikſka dźěłaczeŕka w Małych Debßezach. — Hermann Richard Cuſchka, dźěłaczeŕ w Sahorju a Johanna Meta Krakowſkez, ßłužobna w Budeſtezach. — Wumrěł je: 16. 3. Emma Marta Urbanez, mandźelſka hoſczenzarja w Budeſtezach, 48 lět ſtara.

S **Rachlowa** pod Czornobohom. (Schulſke powěſcže.) Jutry wopuſchczi tudyſchu ludowu ſchulu 5 hólzow a 10 holzow, 3 hólzy a 9 holzow budźe ßo w Bukezach, 2 hólzaj a jena holza w Budeſtezach konfirměrowacź. S 15 konfirmandow póńdźe 9 k ßerbſkej a 6 k němſkej konfirmaziji. K jutram 4 hólzow a 11 holzow do ſchule pſchijimaju, tak ſo budźe wobſtatk dźěczi ßamßny, kaž dotal.

S **Rachlowa pod Czornobohom.** Sswjedźeń wotkhada ſe ſchule. Wczera pjatk dopołdnja puſchczichu ßo ſ naſcheje ſchule konfirmandojo. Schulſka gmejna, ſchulſka rada a ſtarſchi běchu ßo w połnej liczbje ſeſchli. Po ßhromadnym wuſpěwanju kěrluſcha „Wulki Božo, khwalimy czi" poręcža wuczeŕ Brückner k wotkhadźazym. Jeho rěcz ſkónczi ſ napominanjom, ſo by kóždy pſchezo kharakternje ßwoje winowatoſcže dopjelnił a to na polu, hdźež ſe jeho woßud ſtajił. Na to ſchulſki wjednik Schěza wotkhadźazym wuſwědczenja ſ najlěpſchimi pſchezemi do pſchichoda pſchepoda. Po wuſpěwanju němſkeju hymnow ßo ßwjatocznoſcź ſ tſikróczneje ßławu na wjednika ſkónczi.

S **Bukez.** (Wotkhad ſchulſkich dźěczi.) Pjatk dopołdnja ßo ſ naſcheje ſchule na ßwjatoczne waſchnje konfirmandojo puſchczichu. Sswjatocznoſcź ßo ſe ſpěwom „Khwal toho Knjeſa" ſapocža. Potom rjadowniſki wuczeŕ knjes Wjela wutrobne ßłowa dźělenja k wotkhadźazym poręcža. Po czeſkich powójnſkich lětach móže naſcha młodźina ſ nowej dowěru do pſchichoda ſhladowacź. Kóždy njech ßo tam, hdźež jeho woßud ſtaji, ſaſtaji, ſo by ßwoje winowatoſcže dopjelnił. Po dokónczenych ſchulſkich lětach dyrbi nětko kóždy ßam na ßebi dale dźěłacź a bjes wjednictwa winowatoſcže pſcheczimo Bohu, wjednikej a wótczinje dopjelnicź. W nuſy a trudobje nima

Latarnik

Henryk Sienkiewicz.

Do serbšćiny přełožił M. Andricki.

3] (Pokračowanje.)

Zdaše so skerje, zo jeho přesćěhuja wšitke štyri žiwjoły. Ci, kiž jeho znajachu, rěčachu, zo nima zboža, a z tym wobjasnjachu wšitko. Wón sam bu skónčnje trochu myslaty. Wěrješe, zo někajka mócna a wjećiwa ruka jeho přesćěha wšudźe, po wšitkich krajach a wodach. Njerad wšak by wo tym rěčał; z khwilemi jenož, hdyž so jeho prašachu, čeja by to měła być ruka, by potajniwje pokazował na polarnu hwězdu a prajił, zo to dźe wot tam tud… A zawěsće, jeho njehody běchu tak stajne, zo bě na dźiw, a lohcy móžachu hózdź do hłowy zabić, wosebje tomu, štóž jich nazhoni. Skónčnje pak měješe sćeŕpliwosć Indiana a wulku měrnu móc so zepřěć, kajkaž płunje z prawosće wutroby. W swojim času na Wuhrach dosta wjacy razow z bajonetom; dokelž nochcyše za třemjeń hrabnyć, kotryž so jemu jako pomoc w nuzy pokazowaše, a wołać: pardon. Runje tak njepoddawaše so tež w njezbožu. Łazył by pod horu tak spróćniwje kaž mrowička. Zestorkany sto razow, započinaše pokojnje swoju dróhu raz stoty a prěni. Běše to w swojim wašnju dźiwnuch dźiwnuški. Tón stary wojak, wopaleny Bóh wě w kajkich wohnjach, zatwjerdźeny w bědach, bity a kowany, měješe wutrobu dźěsća. W času epidemije na Kubje skhori na nju tohodla, zo khorym wuda wšitkón swój chin, kotrehož měješe nahladnu mnohosć, njewobkhowawši sebi ani zorna.

Tež to běše w nim dźiwne, zo bě po telko zludanjach přeco połny dowěry a njezhubješe nadźije, zo budźe hišće wšitko dobre. W zymje by přeco wožiwjał a někajke wulke podawki předpowědował. Njesćeŕpliwje by je čakał a mysle wo nich žiwił cyłe lěta… Ale zymy so minychu jedna za druhej, a Skawiński dočaka so jenož toho, zo jemu wobělichu hłowu. Na kónc zestari — pozbywaše energije. Jeho sćeŕpliwosć dale podobniša bywaše resignaciji. Dawna měrnosć přeměni so do pokhilnosće, so roztyšnić, a tón twjerdy wojownik přetworjowaše so na słabucha, hotoweho zasyłzować z kajkeježkuli přičiny. Nimo teho tołkaše jeho dys a dyk najstrašliwiša nostalgija, kotruž zbudźi ta tamna wokolnosć: napohlad łastojčkow, šěrym wroblam podobnych ptakow, sněh na horach, abo zasłyšana hdźe nota, podobna słyšanej něhdy. Na kóncu wobknježi jeho jenož jena mysl: mysl wotpočinka. Wona wobsahny starca docyła a spóžrě w sebi wšełke druhe žadanja a nadźije. Wěčny dróhowaŕ njemóžeše sebi hižo wusonić ničeho bóle požadaneho, ničeho drohotnišeho hač někajki měrny kut, w kotrymž by mohł wotpočnyć a wočakać ćichi kónc. Móžno, zo sebi runje tohodla, zo bě wěsty wurjadnje dźiwny wosud z nim so honił po wšěch morjach a krajach tak, zo woprawdźe njemóžeše dycha dołojić, předstaješe, zo je najwjetše čłowjeske zbožo — jenož njebłudźić. Wězo, słušeše jemu tola tajke pokorne zbožo, ale tak bě hižo zwuknył zludanjam, zo wo tym mysleše, kaž z cyła ludźo sonja wo něčim njedosćěhnjomnym. Njewěrješe sebi, so nadźiješ. A mjez tym, njenadźicy, w času dwanaće hodźin, bě słužbu dostał jako wuběranu za njeho ze wšitkich na swěće. Ničo dźiwne tuž njeje, zo bě, hdyž wječor zapali swoju latarnju, jako zamyleny, sameho sebje so prašeše, hač je to wěrno, a njewěrješe sebi wotmołwić: Je. A tola k njemu woprawdźitosć rěčeše z njepřejomnymi dopokazami; tuž jemu hodźiny jedna za druhej spłuwachu na balkonje. Hladaše, nasyćeše, přeswědčowaše so. Móžeše so zdać, zo prěni raz w žiwjenju widźeše morjo. Čočka latarnje wjerhaše do ćmy hobrski kehel swětła, za kotrymž starcowe wóčko honješe w dałokosći, dospołnje čornej, potajnej a surowej. Ale dale so wona zdawaše k swětłu běžeć. Dołhe wjerstwowe žołmy wuwjertowachu so z ćěmnosće a wujo dźěchu hač do stopow kupki, a tón čas běchu widźeć jich zpěnjene khribjety, błyskace so róžowje w swětle latarnje. Přiliw zběhaše so dale bóle a zaliwaše pěskojte ławy. Tajomna rěč oceana z połnosće přikhadźeše dale mócnišo a wótřišo, podobna z khwilu hrimotej kanonow, zaso šumotu hobrskich lěsow, zaso dalokemu, zmućenemu hołku ludźacych hłosow. Z khwilemi woćichny, potom so wo wuši starca wotražowaše něšto wulkich zdychnjenjow, potom kaž skiwle — a z nowa hrózbne wubuchi. Skónčnje wětr zwě mhłu, ale nahna čornych, roztorhanych mróčelow, kotrež přikrywachu měsačk. Z wječora poča dale mócnišo duć. Zmohi skakachu z njemdrosću na skału latarnje, woblizujcy hižo z pěnu tež podmurjowanje. W dalinje pomórčowaše njewjedro. Na ćěmnej, zhowrjenej přestrěni zabłyskny něšto zelenych latarničkow, zwěšanych do łódźnych sćežorow. Wone zelene dypčiki, tak so zběhachu wysoko, tak padachu dele, tak khabłachu so na prawicu a na lěwicu. Skawiński zeńdźe do swojeje jstwy. Njewjedro poča wuć. Tam na morju so ludźo na wonych łódźach bědźachu z nocu, z ćěmnosću, ze žołmu; wó jstwje zaso bě měrnje a ćicho. Same wothłosy njewjedra předźěrachu so jenož słabje přez hrube murje a jenož wotměrjene časnikowe tik, tak kolebaše wusprócnjeneho starca kaž by do sna.

(Pokračowanje sćěhuje.)

lowacz, pſchetoż tež němſkemu ludej je Bóh póßłal najwjetſchei nuſy wjednika. Narěcz wupjelnichu wſchelake rěczne khóry, deklamazije, němſke a ßerbſke ſpěwy. Po puſchczenju pſches ſchulſkeho wjednika knjeſa wyſchſcheho wuczerja Ledneho ſpěwaſche wuczeřſtwo dwójny kwartett. K ßwjatocznoſczi pſchiſamkuyſchtej ßo němſkej hymnje.

S **Bukez.** Wólbne ſhromadźiſny w Bukeczanſkim wjeßnym ſkupinowym wobwodźe ßo w Rodezach ſańdźenu ßrjedu ſapoczachu. W derjewopytanej ſhromadźiſnje rěczeſche ſtronjan Dörr wo kraßnoſczi a kónzu druheho knježſtwa, wo powójnſkim hubjeńſtwje a wo natwarnym dźěle naſcheho wjednika a kanzlera. Wuwjedźenja wjele pſchipóſnacza namakachu.

S **Wósporka.** Něhduſchi rěſniſki miſchtr Guſtav Buhaly woßwjeczi ſe ßwojej mandźelſkej ſłoty kwaß. Jubilaromaj ßo pſchi tutej ſkladnoſczi wjele poczeſczowanjow doſta.

S **Njeßwaczidło.** (Schulſka rada ßo ſkhadźuje.) Sańdźenu póndźelu běſche tu prěnje poßedźenje ſchulſkeje rady. Wjeßnjanoſta ſtronjan Bilz wſa jako pſchedſyda ſchulſkeje rady nowych ſchulſkich radnych do pſchiſahi a to wuczerjow Lorenza a Raußendorfa, ſtronjana Köhlera ſ Njeßwaczidła, Bröhla ſe Schejchowa, Schieber ſ Lomſka, Scheza ſ Noweje Wßy a Pětſcha ſ Holeſchowa. Wjeßny ſkupinowy wjednik Rippin ſ Njeßwaczidła ßo tehorunja na poßedźenju wobdźěli. Do financneho wubjerka powołaſchtaj ßo knježa Bröhl a Mik, do twarſkeho wubjerka Köhler, Kumpan a Raußendorf. Na to ßo wſchelake dóſchłe wězy roſpominachu. Wažne twarſke dźěła ßo na namjet ſchulſkeho wjednika ſkhwalichu. Sa pſcheměnjenje wuczeřſkeho bydlenja do ſchulſkeje jiſtwy ßo trěbne kroczele ſa wobſtaranje ßrědkow czinichu.

S **Lomſka.** Wobßedźeřka tudomneho hoſczenza Bomsdorfowa ßwój pſched něſchto lětami pſchenajaty hoſczenz „K wjeßełemu hajnikej" k 1. haprleji ſa ßo do ßwojich rukow pſchewoſmje. Nětczíſchi najeńk Kotſcha je hoſczenz w Nowym Bronju wotnajał.

Z Khróšćic. Pjatk dopołdnja bě w cyrkwi a šuli swjatočne rozžohnowanje ze šulskimi dźěćimi. W Božim domje wobnowichu křćeński slub a přisahachu Khrystusej kralej swěru hač do smjerće. Zhromadnje přistupichu k swj. woprawjenju, tež starši, bratřa a sotry. Je to dobre znamjo, hdyž naše dźěći, prjedy hač nastupja druhdy dosć ćežki čas do swěta, ze swojimi staršimi so před Božim woltarjom zjednoća, za wšitke hač dotal wužiwane dobroty so dźakujo a wo Boži škit a dalšu pomoc prošo. W šuli zahaji so swjedźeń ze zhromadnym kěrlušom. Potom so deklamowaše hnujaca pěseń: „O lubuj, Serbo, serbski kraj!" (Ćišinski). Dalši rěčny khór a rjane spěwy (wjacyhłósne) so derje poradźichu. Šulski wjednik naše dźěći hišće raz napomina, zo bychu w přichodźe swoju wosobu zastajiłe, kóždy na swojim městnje, za wótcny kraj. Wot šulskich dźěći 7. a 6. lětnika zasłyšachmy potom krasny spěw: „Njech bratřa bližša hodźinka". Dalše pěsnje sćěhowachu. Potom so censury a wuswědčenja rozdźělichu. Na kóncu dostachu 6 šulerjow a 2 šulerjej nabožne a swětne knihi z wustajenja njeboh kantora Hile. Su to Frenclec, Mildnerec a Kućank z Khróšćic, Křižankec z Prawoćic, Domaškec a Měškankec z Lejna, Zarjenkec z Časec a Lešawa Jurij z Nuknic. Jako zastupjeř strony rěčeše knjez Porak z Wudworja wažne słowa k našim dźěćom. Z němskimaj spěwomaj skónči so swjatočnosć.

Z Marijneje Hwězdy. W našej wokolinje stare štomy dźeń a bóle padaja. W zašłych dnjach pušćichu w Lipju hobra, na 30 metrow wysoku jaseń, kiž počinaše ze strachom być za dźěći, kotrež sej pod njej hrajkachu abo wuběhowachu, tola tež za nimoducych dorosćenych. Dodźeržane sylne hałozy padachu dele, wosebjo při sylnych wětrach, a móžachu tak njezbožo zawinować. Nětko leži štomisko rozrězane na zemi a dopomina nas ze swojim prózdnym a morwym ćěłom, zo wša rjanosć swěta zańdźe. Steješe při Klóštrskej wodźe, hyndom za młynom, hdźež je wukhód z Lipja. Ze swojej njewšědnej wulkosću a tołstosću — deleka wokoło zdonka měrješe přez tři metry — wobknježešo zakhód do tuteje nautrskeje štomownje. Staršich ludźi- kotrymž bě tutón štom kruch samowneje zańdźenosće a młodosće, drje boli, hdyž widźa stare znamjidło rozrězane na zemi ležo, kiž wobsahuje štyri metry kósneje měry wužitneho drjewa. Tola dyrbješe puć wšeho zemskeho hić, hdyž z časami ćežke hałozy wottřaseše. We swojej wysokej starobje — liči drje na 300 lět — poča wot horjeka skhnyć a samo młódne naléča njemóžachu štomej wjacy wutka a mocy dać. Móžno, zo je jemu surowa zyma w léće 1928/29 khětro zeškodźała. Njebě lohke a bjezstrašne dźěło, tutoho hobra pušćić wosrjedź druhich štomow, zo njeby na nimi škody načinił. Tola je so bjeze wšeho njezboža poradźiło. Wjele prócy budźe sebi žadać, jenotliwe kruchi wotwjesć. Nimojdźedši wostawaju ludźo stejo a wobdźiwaja hobra, kiž swojeho runjeća pytaše.

S **Wjeleczina.** Woheń we wukładnym woknje naſta pſchi ßylnym ßłónecznym wobßwětlenju we wobkhodźe ſ delikateßami firmy A. Lorenza. Słónczne pruhi padachu na we woknje ſtejaze bleſche ſ paleńzom a reflexowachu na k dekoraziji wužitu papjeru a tkaniny, kotrež ßo pſchi tym ſapalichu. Nimoduzy ludźo to pytnychu, a hiſchcze w prawym czaßu móžeſche ßo roſchěrjenju wohnja ſadźěwacz.

S **Porchowa.** Wczera pjatk rano w Eicherez rěſaku woheń wudyri. Sa krótki czaß ßo rěſak do czíſta ſpali. Se ſpěſchnym ſapſchimnjenjom Porchowſkeje dyrbjeńſkeje wobory, kotraž jako prěnja k wohnju dojědźe, kaž z motorſkeju ßykawow ſ Wujeźda a ſ Porchowa móžeſche ßo pſcheſkoczenju płomjenjow na młyn ſadźěwacz. Nimo motora ßo wſchě maſchiny a wjetſchi ſkład rěſaneho drjewa ſniczichu. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze ſnate.

S **Ruſchiz.** Njeſboże, pſchi kotrymž na dobre ſbože ludźo do ſchkody njepſchińdźechu, ſta ßo tu ſchtwórtk dopołdnja. Pſchichodny ßyn bura Makſa Družki ſtejeſche ſe ßwojimaj konjomaj pſched Hüblerez kowaŕnju. Nadobo ßo konjej ſpłóſchiſchtaj a czeknyſchtaj. Jedyn ſ konjow běžeſche po runej měrje do nimojědźazeho pſchiwěſchaka ſtatneho železniſkeho autobußa a ßo khětro czežko ſrani.

S **Wojerez.** Rano we 8 hodź. konfirmazija němſkich měſchczanſkich dźěczi ſe ſpowědźu, dop. ½11 hodź. ßerbſke hłowne Bože ßłužby ſe ſpowědźu, pſchip. w 12 hodź. ßerbſke kſchczenja, pop. w 2 hodź. němſke kſchczenja. Sběrka ſa podpjeranje roſchěrjenja Božeho ßłowa a duſchepaſtyŕſtwa.

S **Krynhelez.** We wobłuku nuſowych dźěłow je ßo dotal 20 jutrow płódneje ſemje ſ puſteho kraja dobyło. Wożebje ßu ßo płódne łuki pſchihotowałe. Dalſche wulke dźěła maja ßo hiſchcze pſchewjeſcz. Tež je ßo ſ dotalnych njepłódnych bahniſchczow 5 kórzow łuki pſchihotowało.

S **Khrjebje.** Dla wulkeho pſchiroſtka ſchulerjow je ſchulſke wjedniſtwo wobſamkło, ſo ßo 4. wuczeřſke měſtno pſchi ſchuli ſałoži.

S **Rychwałda.** Ssrjedowſki hermank měješe pſchi rjanym wjedrje wjele wopytowari. Skotu bě ßo poměrnje mało pſchihnało

Z Łužicy

S **Wjernarjez.** Jako 6lětny hólczez Rudi Marſchner ſa czežitym woſom běžo na raz na lěwo wotboczi, běžeſche runy pucz do jemu napſcheczíwo pſchikhadźazeho wożobowého auta. Srażenje bě tak mózne, ſo ßebi dźěczo moſhy ſtſchaße a wjazy krócz ſtawy ſłama.

S **Rengersdorfa.** Ssrjedu popołdnju w młynſkej rězy ſatepjenu 2½lětnu dźowczíczku bura Ewalda Graſſy ſ Delnjeho Rengersdorfa namakachu. Ma ßo ſa to, ſo je wbohe dźěczo pſchi hrajkanju ßo po naßypje do młynſkeje rěki dele kuliło a pſchi tym do wody padło. Hdyž ßo ſa dźěſczom hladaſche, namakachu jo morwe w rězy. Wſchě poſpyty, je wożiwicz, běchu bjes wuſpěcha.

S **Ochranowa.** W pinzy tudyſcheje hwěſdneje fabriki, w kotrejž 4 wulke pjezy ſteja, ßo tam ſkładowane wulke drjewowe ſkładźiſchcza ſapalichu. Pſchi tym ßo telko kura tworjeſche, ſo wohnjowi wobornizy ani ſ maſkami ßo bliżicz njemóżachu. Dyrbjachu pinzu nimale zyłu póczrjecz, prjedy hacž ßo jim poradźi, nad wohnjom dobycz. Schkoda je jara wulka.

S **Ruſchowa.** Wyſchſchi ſtrażmiſchtr na wußłużbje Oswald Hermann ßwjeczeſche tute dny ßwoje 93. narodniny. W lěcze 1863 ſtupi w Rathenowje do Ziethenſkich huſarow, w lěcze 1864 wobdźěli ßo ſpchi nadběhu na Düppelſke naßypy, w lěcze 1866 noſcheſche khorhoj jako podwyſchk pola Hradzy Kraloweje a w lěcze 1870/71 ßo tohorunja ſ wożebitej ſmużitoſczu wuſnamjenjeſche.

Přiłopk

Němſko-pólſke hoſpodaŕſke jednanja.

We Warſchawje běſche 16., 17. a 18. měrza 4. ſhromadne ſeńdźenje knježeŕſtwowych wubjerkow, kotrež ſtej němſke a pólſke knježeŕſtwo ſ wuwjedźenjom němſko-pólſkeho hoſpodaŕſkeho ſrěczenja 4. novembra 1935 powołałej. S pſchedmjetom jednanjow w prěnim rjedźe ßo plan ſa pólſki a gdanſki wuwos do Němſkeje ſa měßaz haprleje poſtaji. Dalſche pſchihódne wuwicze němſkeho wuwoſa do Pólſkeje je ſmóżniło, ſo ßo tež roſměra pólſkeho wuwoſa do Němſkeje pornjo měßazej měrzej wo 50 proz. powjetſchi.

Ssmjertny wopor wulkeje wody.

Tragiſke ßmjertne njeſbożo ſta ßo ßrjedu wokoło 2 hodźin w Lipſku na Stahlhelmſkej dróſy czo. 30. Tam ſaběraſche ßo 49 lět ſtara wójnſka wudowa Alma Arnoldowa w ſahrodźe leżomnoſcze ſe ßadźenjom kwětkow. Pſchi tym najſkerje ſ nimoběžazeho Halſchtrowa, kotryž ma někole wjele wody, chzyła wodu czerpacz. Bjes dwěla je pſchi czerpanju ßo wobßunyła a do rěki padła, ſchtoż nichtó njebě pytnył. Hakle ſa dlěſchi czaß ju we bliſkoſczi měſchczanſkich mjeſow ſ wody wuczahnychu.

Z filma w „Bělym koniku"
kiž ßo něiko wot pjatka w Centralnym dźiwadle hraje a kotrehož wobßah wam póndźelu pſcheradźimy.

3 Jahre Nationalſozialismus.
Weiblicher Arbeitsdienſt

Bur pſchi jěſbje do ßwojeho dwora żiwjenje ſhubił.

Ssrjedu wjeczor je w Lampersdorfu pola Oſchatza do bura Hanczmana, hdyž chzyſche ſe ßwojim kołom ſ dróhi do ßwojeho dwora ſajěcz, wożobowy auto ſrazył. Pſchi tym ßebi Hanczman nop pukny a bórſy na to wumrě. Snjeſbożeny njebě pſchi ſawinjenju do dwora ſnamjo dał.

Czežke autowe njeſboże.

W Seelingſtecze pola Grimmy ßrjedu dopołdnja na kſchiżowaniſchczu tworowy wós do czežkeho czežiteho auta ſraſe. Pſchi ſrażenju ßo tworowy wós doſpołnje roſbi. Wobßedźeŕ woſa, 40lětny wikowaŕ ſe ßadom a ſeleninu, Albin Langa ſ Brandiſa, ßo pſchi tym ßmjertnje ſrani. Langowa żona, kotraż pſchi nim ßedźeſche, ßo czežko ſrani. Woſowy wjednik Arno Baumgärtner ßo tehorunja czežkoſranjeny do Wurzenſkeje khorownje dowjeſe. Polizija ſa pſchiczinu njeſboża ßlědźi.

Biſkop w Cadizu czeknył. — Jeho palaſt kommuniſtojo wobßadźichu a ſapalichu.

S Gibraltara ßo piſa, ſo je tam Cadizſki biſkop dóſchoł. Jeho biſkopſki palaſt w Cadizu je ſběžkaŕſka zwólba ſ nadběhom dobyła a na to ſapaliła.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Jednota" přeprošuje wšěch lubych Serbow na swětłowobrazowy přednošk na wutoru 24. měrca wječor ½9 hodźin w towaŕšnej žurli hosćenca Bayr. Krone, na Nowym naměsće 9 (Neumarkt), kotryž nam wysokod. knjez dr. Jakubaš, Drježdźany, Tharandterstr. 52, dobroćiwje poskići.

Nakezy. Sserbſke towaŕſtwo „Lipa" ma njedźelu 22. měrza pop. w 3 hodź. pola Hönczez ßwoju měßacznu ſhromadźiſnu. Pſchińdźcze wſchitzy, mamy někotre nowe ßobuſtawy pſchijimacz a to ma ßo ſtacz na ßwjatoczne waſchnje. Pſchedßyda.

Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje změje póndźelu 23. měrca popołdnju w 5 hodźinach w kofejowni Serbskeho Doma posedźenje.

Budyſchin. Sjednoczenſtwo evangelſkich Sserbow ſměje ßrjedu 25. měrza wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſnu w Sserbſkim Domje. Ssobuſtawy a hoſczo ßu lubje witani. Pſchedßydſtwo.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

KAMJENC

Młodu holcu
kiž móže warić, pyta hnydom do kuchinje [515
kantina Michael w Kamjencu
Pancerowy reg. 3.

Wows 503
k wusywej, žołty, dowoleny k wikowanju, dóšoł.
Albert Paatz
w Kamjencu, telefon 724

Jězdne koła / šij. mašiny
centrifugi/pisańske maš.
Wuporjedźeŕnja (404
Paul Gräfe w Kamjencu
Talstr. 7 blizko katolskeje cyrkwje

Zastupjeŕ
Wuporjedźernja
Herbert Hohlfeld
prjedy Mühlbach [499
w Kamjencu

K swjatemu woprawjenju
a jako kmótrowy dar (446
Ručne časniki wot 3.00
moderne našijne rjećazki . . wot 1.00
moderne ručne wobručki . wot 0.50
pjeršćenje, z praweho złota . . . wot 3.00
Nože a widlički a slěborne twory. Wulki wubjerk pola
Oskar
Brückner
w Kamjencu, Budyska dróha róžk Wrorkoweje dróhi
Róžk wěrowańskich pjeršćenjow

Mały nawěštk
wulki wuspěch

Kmótřace dary

drasćički
šórcuški
kłobučki
ječki
čapki
spódnje
suknje

we wulkim wubjerku

5▬

A. BOKELMANN NASL.

Curt Müller w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach
róžk Kamjentneje hasy

Š'omowy wósk

Łykno k šćěpjenju
(Bast)

Hnojidła za kwětki

to zaso wot firmy [416

Erich Winter

na Kam'entnej hasy 14

Serbja kupuja

stepowane
móškowe
wołmjane
wjelblud.
blidowe

přikrywy

teplch', loža, reformske sp'dnje loža we wulkim wubjerku jara tunjo pola firmy [8

PAUL KORN

w Budyšinje na Hošic hasy 21
(w domje khorobn. pokładnje)

Sto praji Schlitz?

Cyle spokojom je kóždy, kiž naš dobry kofej pospyta

Moritz Schm'dt 513
na Kěžorskej drózy 11

Spańska jstwa kajkostne dźěło

moderne barb'ena, tunjo pola
W. Tauscher, tyšeŕski mišćr w Dźěžnikecach
Dźěłarnja w industri'ow. dworje

Woprawdźe tunje a spušćomne časniki 82
Kupujće pola časnikarja **Kokša**
w Budyšinje na Sukelnskej h. 28

Zlutniwe
w trjebanju,
wupruhowane
na wšěch
pućach 502
tohodla tak
woblubjene!

ZÜNDAPP MASCHINEN
DAUERLEISTUNGS-MASCHINEN

dostanjeće pola

Zündapp-Kieschnick

w Budyšinje
na Hošic hasy 17.

Jenu DKW
KM 200 L-
je-li jenu spěšnu a spušćomnu mašinu trjebaće
540.– hr.

Dostanjeće pola

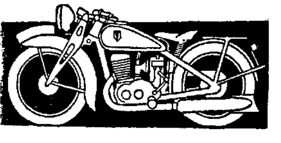

504

Rud. Lebelt na Zwonkownej Lawskej hasy 30

Dołholět. wupruhowane — a jako najlěpše spóznate su moje **trikotowe spódn. šaty.** Za sylnych a swižnych mužow mam najwjetši skład we Hornjej Łužicy we mnohich kajkosćach a wuwjedźenjach a předawam **płaćiznyhódno.** 511

Z blizka a daloka přindu lětadołho kupcy ke mni, zo bychu dobre spódnje šaty kupowali

RUDOLPH

wotrjadny wobkhod za trikotaže, nohajcy, wołmjane twory
na Kěžorskej dr.16 / Zał 1793

Swoje

rěčn. hodźiny

mam nětko 500

w Rakecach na Hłownej drózy 108 g
kóždy dźeń wot 9—1 hodź.
telefon hamt Njeswačidło 282

w Khrósćicach pola Bjeńšec
srjedu wot ½4—½6 hodźin
njedźelu wot 10—12 hodźin

w Njeswačidle pola Makača
póndźelu a pjatk w. 4—6 h.

Paul Pötschka

statnje pruhowany masěr

Pytam samostatneho [518

wotročka,

dokelž so nětčiši woženi.
Bur Wawrich w Jaworju

Spušćomneho **wotročka**

pyta k 1. abo 15. hapryleji 501
bur Jakub Cyž w Kašecach

Holcu, 509

kotraž móže dejić, pyta hnydom
bur Spittank w Zejicach

Dwaj konjej

do dźěła, Seelandska bruna kobła z dołh. wopušu, tež jako jenopřež. přih., Ermlandska kobła, liška, z dołhej wopušu, přih. do ratarstwa, so tež jenotl. jenož na priv. wosoby předaw. w Drježdźanach-N. na Lipsčanskej drózy 8, prawy zajězd. 510

Kóždy na

drjenje, wić abo ischias-

khory, by mi dźakowny był, hdy by so, kaž wjele swojich ćerpjacych žiwjeńskich towaršow, tehorunja z bołosćow wumóž ł. Moja rada njepłaći ničo a was tež na ničo njewjaza
Max Reissner, Berlin-Halensee 442b
Pharmac. wědźětki

Makulaturu

(je to hižo poćišćana papjera)
wotedawa w kóždej mnohosći
Serb. kniharnja w Budyšinje

Je-li Was hłowa boli

[42

Je-li so Wam **čoło morščić** aho **dostanjećeli faldki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza

wosebiteho optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Telefon 2134

Sadowe štomy

Janskojahodowe } wysoke
kosmačkowe } keŕki

Róže wšěch družin poskića

Jakob Delenk 512

Róžowe zahrodnistwo w Budyšinje na Wuriskim puću
Skazanki móžeće tež pola Jana Delenka w Khrósćicach wotedać

Ke konfirmaciji, k přěnjemu swjat. woprawjenju,
za nalěće 394

rjany kłobuk abo čapku

W boh. wubjerku pola firmy Kurt **Märckel** Staroznaty wobkhod!

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 6 :: Nizke płaćizny

Lichtbildwerkstätte

poskića so
k zhotowjenju wobrazow swj.
konfirmacije, swj. woprawj., prěnj. zast.
do šule, kwasam a cyłych swjedź. skupinow

Siebecke & Lenk

506] w Budyšinje na Šulskej hasy 10

Poskićam:

Hnojidła

- **kalkowy dusyk,** woliwany a njewoliwany
- **nitrophoska A** z kalkowym wopřiećom
- **šwablokisały amoniak**
- **natronowy salpeter**
- **kalkowy amonsulfatowy salpeter** (Leuna)
- **Kalkowy salpeter**
- **Kalkowy amonowy salpeter 20, 80 %**
- **Amonijakowy superphosphat 8/9**
- **Am.-Sup.-Ka. 3 mal 8**
- **Kalijowu sol 42 %**
- **Domašowu mučku 16-18 %**
- **Superphosphat 18 %**
- **kruchaty kalk**
- kalk w měchach
- **Kalkowy mjerk** (mergel)
- **syru kosćowu mučku**
- **Rhenania — Phosphat**
- **Superphosphat**

Picowadła

- **Saxonia pica k powjetšenju mlokoweho wunoška**
- **měš. picu wolijoweho tykanca**
- **lanu mučku**
- **mučku zemsk. worješkow**
- **soyašrot**
- **kokosowe tykancy**
- **wowsnu bělizkow. melasu**
- **ržane wotruby a pšeńčne wotruby**
- **ržanu grisowu mučku**
- **ržanu a pšeńč. zad. mučku**
- **ječmjenjowu picu**
- **połnoh. cokrowe tružki**
- **połnoh. běrnjace kružki**
- **wotruby majsow. potačow**
- **ržanu, pšeńčnu a wowsnu słomu**
- **skótnu sel** 519

Symjenja

Wows za wusyw, žołty, připóznate wikowanske wusywadło
čeŕwjeny dźećel, židyswobodny, ze spinku krajneho zežiw. stawa
Runkicowe symjo, žołte a čeŕwjene Eckendorfske
Lucernu, židyswobodnu, ze spinku krajneho zežiwjeńskeho stawa
Pjeluški, hroch, woku w připóznatej tworje
Kolij, seradelu atd. ::: **Symjentne běrny na skazanje**
Symjentny majs na skazanje

Twarsku a palnu potrjebu:

cement	brikety
kalk w měchach	wuhlo za kowarjow
kruchaty kalk	koks

Wšě družiny ržaneje a pšeńčneje muki po mukow. wopismje
Jědźnu sól, jědźne běrny
Nakupowanje žita wšěch družinow

Jurij Čornak

telefon Wóslink 39 **w Konjecach** telefnn Wósling 39

Konfirmaciske wobleki a drasty

Wobleki za mužow a dźěći, žonjace a holčace drasty, mantle a tkaniny
we wšěch družinach, najnowišich mustrow

Gardiny a šaty poskića we wulkim wubjerku,
po nizkich płaćiznach [505

Franz Bulang

knpny dom w Kulowje

Sadowe štomy

znamkowa twora (Markenware)

wysoke, połwysoke a kerčkojte w mnohich dobrych družinach. **Róže, jahody, pyšeńske keŕčki, alleejowe štomy.** Tež za wjazanje wěncow, jednoreho hač najl. wuwjedź poskića so

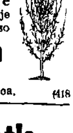

Sperlingec štomownja

mějićel **Chr. Krieger**
Kupjele „Heil“ w Smječkecach pola Kamjenca. [418

Pruhujće swój wobstatk čišćowych wěcow!

Nječakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku W čišćeŕni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a płaćizny hódno posłuženi.

Serbska kofejownja w Budyšin

w Serbskim Domje, ma telefon čo **208**
507] Přećelnje so wšěm Serbam poručujetaj
G. Janak a mandźelska

Měšćanske dźiwadło

telefon 3263

Póndźelu, 23. 3., w 20 hodź. **Skok z wšědn. žiwjenja** Komedija w 3 jednanjach Předstajenje za młodźinu	Pjatk, 27. 3, 20.10 hodź **Semiramis** Wjesela opera w 3 jednan Operowe płaćizny. Koło
Wutoru, 24. 3., 20.15 hodź. **Wujk z Dingsda** opereta w 3 jednanjach wot E. Künecke Koło A	Sobotu, 28. 3., 20.15 hodź Wjecor rhynskeho wjesela **Skok z wšědn. žiwjenja** komedija w 3 jednanjach
Srjedu, 25. 3., 20.15 hodźin **Kažeŕ** Wjeselopołna hra w 4 jedn. wot Benedixa Koło E	Njedźelu, 29. 3., 19.30 hodź **Wujk z Dingsda** opereta w 3 jednanjach wot Künecke
Štwórtk, 26. 3., 20.15 hodź. **Wujk z Dingsda** opereta w 3 jednanjach wot Künecke Koło B	Póndźelu, 30. 3., w 20 hodź **Reja do zbóža** předstajenje za Budysk. wojakow. Opereta w 3 jednan

---

Fotowe aparaty [43
Projekcijowe aparaty
Powjetšeńske aparaty
Domjace kinowy a wšě wěcy
za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom Huth

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje, Serbska hasa 13

Wuwiwamy filmy a platy, zhotowimy wotćahi wěcy wustojnje a najspěšnišo

---

Tež za mało pjenjez rjane

spanske jstwy, bydleŕnje, kuchinje

Wulki wubjerk / Móžnosć wotpłaćenja

Za kajkosć zaruči mjeno 514

Clemens Schmidt w Budyšinje

na Hrodowym naměsće / w kupnicy / na hrodźe
Přez 70 lět w swójb. wobsedźeństwje (Ortenburg)

Dobre ćehnje k sebi!

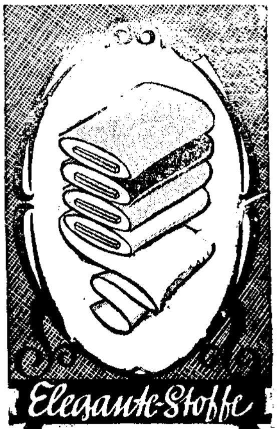

Za kóždy zaměr a za nowočasne módy wosebje za překhód namakaće w našim wubjerkow połnym tkaninowym wotdźělenju. Wosebje přijomnje budźeće tež z našimi woprawdźe přihódnymi płaćiznami překwapjeni.

Wustajeńca we woknje na Bohatej hasy

Přirězki

Wotpłotewańske mustry

517

Magnet Schaaf

GUT ZIEHT AN

Textilowe a módowe twory

Přiłoha
k čisłu 69

SERBSKE NOWINY

b tu
21. měrca
1936

„Laetare“ — „Wjesel so!“

W Budyſchinje, 21. nalětnika 1936.

Jutſje je njedźela „Laetare“. Wona mjenuje ßo po ſpocżatnej modlitwje pſchi Božej mſchi. Bóle a bóle pſchibližuje ßo ſtruchła hodźina ſa naſcheho Sbóžnika, w kotrejž dyrbi ßo ßwojim njepſchecżelam wudacż jako woporne jehnjo ſa hrěchi cżłowjeſtwa. Tuta ſtruchła myßl drje jeho pocżeźuje. Tola zyrkej nam pſchiwoła woßrjedź khutneho pokutneho cżaßa ſchtyrzecżidnjowſkeho poſta „Laetare!“ a tak ma tuta njedźela wjeßelſchi raz. S tym chze nam prajicż, ſo ma tež pokuta wjele troſchtneho a ſwjeßelazeho w ßebi.

Pohladajmy jenož na naſcheho Wumožnika, Jeſußa Khryſtußa. Wón pſcheńdźe pſches horjo a cżerpjenja do ßwojeje kraßnoſcże a ſpožcżi ßwojim ßwěrnym wucżobnikam w jich duchownym hubjenſtwje a nuſy bohaty troſcht. Swjate ſcżenje nam powěda, kak Sbóžnik w puſcżinje khlěby ſpodźiwnje roſmnoži. Chzyſche ſ tutym dźiwom hłódnemu ludej, kiž bě ßo bóle wo ſpomoženje duſche ſtarał hacž wo ſemſke ſežiwjenje, tutu žadoſcż ſa njebjeſkimi kubłami mytowacż. Tak ßo nam Khryſtuß woßrjedź pokutneho a póſtneho cżaßa jako wjeßelo a radoſcż pſchedſtaja. Roſmnoženje khlěba bě pſchedſnamjo ſa njebjeſki khlěb, ſ kotrymž Jeſuß, tute wěrne jutrowne jehnjo, žiwy khlěb ſ njebjeß, wſchitkim, kotſiž ßo pſches wěrnu pokutu teho hódni wopokaſaja, radoſtnu hoſcżinu pſchihotuje, na kotruž ßo woßebje w jutrownym cżaßu wſchitkón khcheſcżanſki lud pſcheproſchuje.

S njedźelu „Laetare“ běchu a ßu hiſchcże we wjele krajach wſchelake nałožki ſjednocżene. Tak wěmy wo naſchich prjedownikach, ſo ßerbſki bur wjeßołeje myßle na prěni dźeń cżakaſche, kiž bě dlěſchi hacž nóz a ßwjecżeſche jón jako Nowe lěto. Po naſchej protyzy padny na 21. nalětnika, potajkim wokoło njedźele „Laetare“. Pſchi tutym ßwjedźenju ßo „ßmjercż wuhna a nalěcżo ſnowa pſchiwjedźe“. Tutón praſtary nałožk, mjenujzy wuhnacże ßmjercże, je ßo tež w druhich krajinach wukonjał, woßebje tež w namjeſnej Schleſyſkej. W jenej liſcżinje ſ lěta 1286 je tuto „wuhnacże ßmjercże“ nadrobnje wopißane. Swjetſcha je ßo tež tam tuto waſchnje ſhubiło, tola wobſteji hiſchcże tu a tam w pruſkej Hornjej Lužizy, tež w jeje ſchleſyſkim dźělu, dale wokoło Lubanja a w ſapadnym dźělu Zahanſkeho wokrjeßa. W někotrych dźělach Schleſyſkeje a we Lužizomaj je drje ſ tuteho nałožka tak mjenowane „nalětne ſpěwanje“ naſtało. Pſchi tym cżahaju dźěcżi ſpěwajo dom wot domu a wuproſcha ßej dary, podobnje kaž na ßwj. Měrcżina abo póſtnizy. Sa naſchich prjedownikow měješche tutón dźeń woßebiteho wuſnama: na njedźeli „Laetare“ haßny ßwěza, kotraž dyrbjeſche na cżmowych zymſkich dnjach pſchi dźěle ßo ßwěcżicż. Nětko dyrbjeſche nalětne ßłóncżko, Boža ſtwórba, trěbnu ßwětłoſcż poſkicżecż. Njech do naſchich wutrobow wjeßołe „Laetare“ ſacżehnje dźiwajo na radoſtne jutry a pſchikhadźaze nalěcżo.

Der Glaube und die Liebe Deutſchlands

Njedajće mi dołho stać*!

(Wobras ſe wßy.)

Pomyßl jeno Korla, hdyž běſche Ty hiſchcże tajki hólcżež a „nalěcżo ſpěwacż“ khodźeſche. Doma ſtupiwſchi ßo pſched hladadło jedyn brazl po druhim ßej na nóß a k wocżam tykny, kaž by rjane nawocżnizy měł. Tež na wuſchi ßej je powěßnywſchi ßo ſ rjanymi „nawuſchnizami“ hordźeſche. Potom ßo brazle na kołbaſki roſrěſachu a mjes domjazymi dźěcżimi roſdźělichu.

A nětko ſtaj hižo twojej pjerachaj tak daloko, ſo móžetaj ßobu cżahacż. Ssy tola ßłyſchał, kak wonaj hižo dny dołho wo tym fantaſěrowaſchtaj. Dźěcżi ßu dźěcżi. Sa nich je to podawk na wjele njedźeli. A rjany ſpěwcżk ßy jeju nawucżił. Tak je prawe. Ludźo ßo na tym ſwjeßeła.

„Woſtańtaj tola ſnajmjeńſcha poł hodźinki hiſchcże w borke, tak ſahe hiſchcże njemóžetaj po wßy ßo brodźicż,“ rjeknje macż małymaj koſchlakomaj, kotrajž hižo w ßedmich boßy dó jſtwy pſchiběžeſchtaj. „Sa ßobu, hiſchcże khwilku do łoža! Ale ſpěſchnje, ſpěſchnje! Tu žane napſchecżiwjenje njepłacżi, tu rěka jenož poſkacż!“

„Ach, woſtaj jeju“, měni Korla, kiž drje je knjes we domje, ale Wórſcha poſtaja, to je tak jaßne kaž dźiwi měd.

Schtó ...a móže ßej jeju poł wěcżnoſcże pſchedſtajecż tam lebjerka we łóžkomaj! Ach ně, naſcha macż! Tale ßurowa macż! Dyrbi tola ſkoro wokoło pſchipołdnju bycż!

Ale tež cżakanje ſańdźe a wokoło woßmich ſtejitaj zyle hotowaj wó jſtwje, wupyſchenaj ſ nalětnimi hałzkami, w rucżzy kóždy ßwój koſchik. Korla ſ nimaj hiſchcże ras rjany ſpěwcżk pſcheſpěwa „Sady naſchej pjezy kuntwory hraja“ a ſo njerěka: „Sady naſchej khěžki kundroßy hraja“, kaž bě jeju Pětr, kiž ſcheſte lěto do ſchule khodźi, nawucżił.

A wěſcże, lubi ludźiczka, ſchto nětko budźe? Tak dołho běſchtaj bamborikoj a bledźikoj wo lěcżnym ſpěwanju pſched njedźelu „Laetare“. Skoro ſpacż njeiſtai wcżera mohłoj ſ wjeßełoſcżu na jutſiſche. A nětko, hdyž dyrbitaj hicż, ſtejitaj a ßo hańbujetaj, taj wjedrowaj rakraj. A tamle lebjerka poła ßußoda woſtanjetaj pſched ſahrodnymi durcżkami ſtejo a bojitaj ßo nuts hicż a dźerźitaj nalětnu hałoſu kaž ſtare khorchcżo abo hnójne widły na ramjenju.

„Nó, dźitaj tola nuts, wój wóßlazaj pjerachaj!“ ſawoła macż ſ khěžnych duri pſches pucż. Nó haj, nětko wſchak dźetaj. A ſpěwataj woprawdźe, hdyž po khwilzy ßußodźinka pſchipadnje, won pſchińdźe a ßo na pachołaj dohlada a jeju napomina, ſo byſchtaj ſnajmjeńſcha něſchto ſaſpěwałoj. S „kuntwory hraja“ naſtanje poła ſchtyrilětneho Franza „kuntworn baja“.

Pola druheho a tſecżeho ßußoda je ßo bojoſcż hižo tróſchku ſhubiła. A poſdźiſcho ſzyła žancje wjazy njeſnajeſchtej. Mjes tym běchu ßo někotſi towarſchojo pſchidružili.

Mój jejdyrko ně, kajke žiwjenje hižo we wßy je! Zyłe cżrjódy ſtoja hromadźe! A wjetſche dźěcżi w ſchu-

---

*) W Delnjej Lužizy a namjeſnej Schleſyſkej je ßo ſe ſaſtarſkeho mjes dźěcżimi hiſchcże waſchnje ſdźerźało, dźeń do njedźele „Laetare“ po wßach a ßamo po měſtach ſpěwajo dom wot domu cżahacż a ßej dary wuproſchowacż. Nałožk drje je powoſtanka prjedawſcheho waſchnja „powitanja nalěcża“.

Serbstwa staw a přichod

2.

(Pokračowanje.)

Tola wostajmy tutych lěnikow, nichtó jim njedorěči, kóžde słowo je podarmo. Běda tomu, kiž jim wěrnosć prawi! Maja dobre pazory — hladaj so, zo će njezdrapaja!

Zboka lěnjosće knježa předsudki hako swěrni słužownicy. Tola, hdźe bydla a kak mjenuja so? Tymle lubi so bóle pola njezdźěłanych abo połzdźěłanych ludźi, hdźež z dobrymi abo złymi wotpohladami sydaja.

Přěni přesudk je so přećiwo nowemu pismu zapřěł a bodźe ze wšej mocu. Tutón žiwi so z dwojim starym prawopisom a njecha dotalnu picu wopušćić, dokelž nowa žołdk wobćeži. Kóždy je spokojom, jenož zo ma něšto we swojim zwučenym prawopisu, na wobsah jara njedźiwa. Najwjetšej łži wěri, jeno zo je w starym pismje pisana! Hlej, wóndanjo njechaše so Huntasec kóčcy mloka, dokelž běše je město do zwučeneho črópka do noweje šklički dostała.

Ow, rozdwojenje naše je škódne, hłupe, směšne! Dyrbimy hišće my staru hłuposć polěkować?

Je sebi duchowny zwažił, na klětcy w pisomnej rěči prědować — ow běda! — wěsće je na runym puću, tež we wěrje někajke nowotaŕstwo zawjesć a wěriwych wo staru wěru zjebać a jim nowu na šiju walić. Tak dyrbi rěčeć, kaž lud we wosadźe bledźi, čim sprosćišo, ćim lěpje! Móže pak so to tež ze wšěm prawom žadać: wšak němski duchowny tež tak prěduje, kaž we wosadźe — njerěča! Kóždy dźerži so pisomneje rěče, a kóždy by jemu za zło měł, chcył-li ludźacu rěč na klětku přinjesć. Što by z teho sćěhowało? Dyrbjał w kóždej wosadźe druhu rěč wuknyć — njechał-li so wusměšeć dać. Tola štajnosće dla dyrbja prawiznicy a lěkarjo tež něšto dostać, čehodla dyrbjeli tych přepušćić? Hlej, tónle dawa sebi swoje Serbstwo dwójcy zapłaćić. To so wě, cuzorěčni činja swoje wěcy darmo, a jenož Serbja su, kiž su so w połstalětnych skóržbach wukormili. Mój synko, zawěrno maš wótre wóčko, kajku sy to hrjadu wohladał, škoda jeno, zo běše to sćin, kiž wot tebje wukhadźeše.

A što je to, hdyž so wučerjo zamołwjeja: dźěći bychu w šulach njerozemiłe, chcył jim dobru serbšćinu přednošeć! Přećelo, kak je z němskimi dźěćimi? Tute nawuknu doma němsku sprostu rěč, a wučeŕ wuči tola wysoku němčinu — a dźěći rozemja derje! Mjez dobrej serbšćinu a hubjenej njeje pak nihdy tajki rozdźěl, kaž mjez wysokej a sprostej němčinu.

Što wučiš najradšo? — serbske dźěći němčinu. To so wě, němčina je šěsćlětnemu dźěsću bóle znata, zrozemliwša, hač dobra serbšćina! Přećelko, ty sy wulki mudrowc!

Husto měni tež lud, zo su jeno nabožne knihi wužitne, nuzne a khwalobne, čehoždla wšitko druhe hako blady začisnje. Prawje je, hdyž so z krutej lubosću nabožnistwa nic jeno ze słowom, ale tež ze skutkom dźeržimy, ale čehodla njedyrbjeli tež rozwučowacy, zabawjacy spis do ruki wzać? Njedyrbjeli hišće krućišu cyrobu znjesć?

Tež předsudk, kiž maja susodni Němcy wo nami, njemóžu njenaspomnjeny wostajić, mjenujcy zo je kóždy Serb njezdźěłany čłowjek, haj hłupak. Wěrno je, Serb je sprawny, sprosty muž, njehlada šibałe jebanje a nječini wjele hary wo sebi! Pohladaj, hdźež Serbja bydla, přehladaj jich krasne hona, jich domy, dorozeḿ jich rěč — a budźeš hinak rěčeć! Rozomny Němc, nazhonjeny čłowjek, da nam česć, kiž zasłužimy; nad zasłužbu khwału nježadamy. Ale štož je wěrno, njech so tež za wěrnosć wozmje!

Cuzolubosć našich Serbow je nam runje tak škódna, kaž wšo druhe; je to kwětka, kiž wosebje na serbskich honach tyje. W čim pokaza so najbóle? Kóždy, kiž móže trochu němčinu łamać, mysli sebi, zo je hižo zdźěłany, a štó njechał zdźěłany rěkać? Celedź ćehnje za Drježdźany, wojacy přińdu do cuzby — hlej, tam su serbski rěčeć zabyli! Domoj přišedši chcedźa mudriši być hač domjacy, kiž za pěc přišli njejsu — duž rěča jeno němski, zo so jim sam Němc wusměje!

Tež cuza drasta lubi so nam! Přidam, drasta nječini čłowjeka a w samym drasćenju njewobsteji narodnosć. Ale přeměnjenje drasty je prěnja kročel k přeměnjenju rěče a wašnja. W němskej drasće a — serbski rěčeć! To so njeznjese, k najmjeńšemu po zdaću někotrych hordakow. Ale husto nazhonimy, zo su tajcy přeměnkojo z němskej drastu w cuzbje tež němske njepočinki přijeli na krasne němske póććiwosće su pak při tym zabyli.

Duž widźimy, zo dyrbimy samo na sebi wužitnu cuzolubosć tola derje wobkedźbować a rozomnje nawodźować, zo by nam nješkodźiła.

A khudoba je nam škódna. Hdźež je khudoba, njeda so ničo skutkować. We čim wobsteji naša khudoba hłownje?

Naše zahorjenje a lubosć za narodnosć je khude. Škódna liwkosć je sebi krute město w našich wutrobach zajała. Je nam wšitko jene, hač Serbstwo so zhubuje abo rozmnožuje, hač hubjenje abo derje rěčimy. Njech so z rěču stanje, štož so chce, jeno zo so nam derje wjedźe!

Khude je starše pismowstwo. Wobžarowanja hódna je khudoba naša a njesměmy so porno druhim narodam stupić, kiž maja tysaclětne pomnjeńki — hlej, naše su lědym tři sta lět stare. A kotrež knihi su nam zawostałe — njeznajemy, su jara rědke a jeno w knihownjach, do ruki njewozmje je nichtó.

(Pokračowanje sćěhuje.)

ki widźa a mjerkaja ßo, kak ßu ßo malt hižo do dźěla dali a po wßy dom wot domu cźahaju. Woni dyrbja w ſchuli hacž do [illegible] cžakacž. hdyž ßu malt pacholjo wſchudźe ſmjetanu ſeßběrali. Schto dha pak wulke a wośebne dóſtawaja? Swjetlicha ſpleczene brazle a někajke plazki, to je tak nimale wſcho. To wſchak woni wědźa.

Hižo dwójzy ſtaj Schewzez hólczkaj ßwojej koſchikaj doma „wußnyłoj.“

Hiſchcže tam a tam chcetaj hicž. K tomu a tamnemu ßußodej hiſchcže dyrbitaj. k rěźnikej, pjekarej, ke klamarej, Hantuſchez czecže, k Rychtarjez wowzy a ſkónczſnie ke Kalczkez Madleni. A macž jimaj na wutrobu kładźe, ſo byſchtaj ſchikwanje ßamoj khodźiłoj a niz ſ druhimi, wot kotrychž jenož prwiſe a hłupoſcže nawuknjetaj. A pſchezy ſaßy rjenje „Sady naſchej pjezy“ mataj ſpěwacž. To budźa ßo ludźo wjeßelicž. Druhdy wſchak kuntwory a kundroßy, hraja a kraja ſaměnitaj, ale doroſczeni na pjerachaj, kotrajž móžetaj lědy prawje powědacž, tak njewoſkała. A rjenje podźakowacž ßo dyrbitaj, hdyž něſchto dóſtanjetaj. A niz ſ koſchikom machacž a wjechlowacž. ſo njeby niczo wupadło. A niz do kužow kaſycž! A lute tajke powuczenja, kotrež jimaj ſtarſchej na pucž dawataj.

Ale czinicže něſchto ſ tymi hólczikkami. Pola někotrych ßußodow ſtaj rjany ſpěw ſpěwałoj a potom pak dozyła pſcheſtałoj. Pſchezo krucže ſ druhimi ßobu! Dom wot domu, wſcho jene hacž je Mitaſchez czeta abo ſchtó druhi. taj cźahataj pjecža ſ druhimi. A ſpěwataj a recžitaj ſ tymi napſchemo. To ßo jimaj bóle lubi hacž tamne kuntwory kraja a kundroßy hraja.

Hlejcže, k bitwje dóńdźe tamle mjes nimi. A hdyž k wězy pſchińdźe, wlecžetaj ßo Schewzez pjerachaj drějo domoj. Schubertez Hendrich chzyſche jimaj ſlote jabłuczka wzacž.

„Nó hlejcže, njejßym wamaj hnydom prajił, ſo k ſwadźe dóńdźe! Czehodla ſ tamej bobriju khodźitaj. Woſtańtaj něťko doma! Mataj tak doſcž.“

Ale ſo ſchtwórcž hodźinki njejſtaj nihdźe po zykym domje. Nó haj wſchak, dźenßa po lětnym ſpěwanju khodźa. A druhe dźěcźi tež pſchińdu. Wórſcha ſkoro niczo wjazy nima a dyrbi do ſchklě hicž, w kotrejž hólzowejlu khłóſchczeńki khowa, kiž bě do khamora ſtajiła.

Ssamo Korla dźe pſched khěžu a poczina ſpěwacž. „Ty ſtare czelo, czin ſo nuts pſchińdźeſch!“

„Nó ně, ſtara, najprjedy dyrbiſch mi něſchto dacž! Snajmjeńſcha ßłódku hubku!“ Tu tež woprawdźe dóſtanje.

Tole rjane ſpěwanje pſched njedźelu „Laetare“. Ssamo cžił ſtari póczynu ſ dźěczimi wólbrni bycž a ßu na tutym dnju ſaßo ßame dźěczi. „Dyrbicže ßej brazle na nóß tyknycž. Hlejcže takle! Njewěrno, ßu hotowe nawocžnizy? Tak ßym jako hólczez tež pſchezy czinił.“

„Ně, mužo, njewucž jich tola twoje hłupoſcže a wólbrnoſcže ſ młodych lět!“

Plahowanje drobneho skotu w nacionalsocialistiskim staće

Kaž na wſchěch druhich polach ſtatneho a ſjawneho žiwjenja je nazionalſozialiſmus tež na wažnym polu plahowanja drobneheo ſkotu, kiž je ſa naſche ludowe ſežiwjenje tak wažne, ſakładuje pſcheměnik a njelubym wobſtejnoſczam kónz sczinił, kiž tu prjedy knježachu.

Zyłe polo plahowanja drobneho ſkotu, kiž plahowanje pjeriſny, puczowańſkich liſtowych hołbjow, pczołow, židowych hußańzow, koſow, karnikłow a kožuchowych ſkoczatow wobßahuje, běſche huſto ſetkaniſchczo wobſchudźerjow, kiž wſchelake organiſazije ſałožowachu abo „wobkhody“ pſchedewſachu a ſ tym runje khudſchim ludźom jich czežko ſaßłužene pjenjeſy wuklukachu.

W organiſatorſkim naſtupanju je dźenßa na měſto prjedawſchich njeliczomnych jenotliwych ſwjaſkow wulki němſkoſtatny ſwjaſk němſkich plahowarjow drobneho ſkotu ſtupił. Jenotliwe ſkótne družiny, kotrež prjedy wſchelakore němſke ſwjaſki, kiž mjes ßobu wojowachu, „wothladowachu“, ßu ßo nětkole do jenotliwych němſkoſtatnych wotrjadnych ſkupinow ſjednocžiłe.

Pſchi wſchelakich ſkótnych družinach ßo njeſmyßlnje wulka liczba raßow na jenož někotre hoſpodarſzy hódnoſtne raßy pomjeńſchi. S tutym organiſatorſkim a wotrjadnym ſjednoſczenjom bu móžno, ſa zyłe němſke plahowarſtwo drobneho ſkotu ſpěchowanſki plan poſtajicž. S dźěłom krajnych ſkupinow a krajnych wotrjadowych ſkupinow, kiž je ßo pod tutym planom pod jenoſtnym wjednißtwom ſrjadowało, je ßo němſke plahowanje drobneho ſkotu khětro wažnje polěpſchiło.

W lěcže 1934 je ßo na pſchikład w Němſkej napłodźiło: 70 400 tunow pjeriſnoweho mjaßa, 6,2 milijardow jeji, 1,4 milijonow puczowańſkich liſtowych hołbjow, 210 000 dwójnych zentnarjow mjedu, 100 dwójnych zentnarjow kokonow a ßyreje židy, 1270 milijonow litrow koſazeho młoka, 3 milijonow koſazych kóžkow, 114 000 dwójnych zentnarjow koſazeho mjaßa, 600 000 dwójnych zentnarjow karnikłazeho mjaßa, 30 milijonow karnikłazych kóžkow, 25 000 kilogrammow karnikłazeje wołmy a ſa 1,5 milijona hriwnow kóžkow kožuchowych ſwěrjatow.

Němſke plahowanje drobneho ſkotu je ſ tutym dokonjenjom ßwój wuſnam ſa němſke ludowe ſežiwjenje a ſa ludowe hoſpodarſtwo jaßnje dopokaſało. Wono je ßo pod nazionalſozialiſtiſkim wjednißtwom njenarunajomne w němſkim hoſpodarſkim žiwjenju ſcžiniło. Pſchi lěpſchim wunoſchku němſkeho plahowanja pjeriſny je ßo mjes druhim tež ſmóžniło, dowos jeji do Němſkeje w lěcže 1934 na trochu wjazy hacž milijardu ſchtuk wobmjeſowacž pornjo 2,6 milijardy w lěcže 1930.

Na tutych wulkotnych wuſpěchach němſkeho plahowanja drobneho ſkotu we wobłuku wuplodźeřſkeje bitwy, kiž nam pomha němſku ſežiwjenſku a ßurowiſnowu ßwobodu ſawěſczicž, maju tež ſakſzy plahowarjo drobneho ſkotu wažny podźěl.

Wusudźenja

§ Spytane wudrěcže ſjawnych pjenjes ſajimaſche 3. wulku khłoſtańſku komoru w powołańſkim jednanju pſcheczi wo ſ Hórkow pokhadźazemu 52 lět ſtaremu Jurijej Jakubaſchej w Dalizach dla ſpytaneho jebanſtwa. Wobſkorženy je hižo wjazy krócž, tež hižo jebanſtwa dla, pokhłoſtany. W pſchedležazej wězy bě jeho pſchißažny ßud w Budyſchinje 11. oktobra 1935 k tſjom měßazam jaſtwa ſaßudźił. W ßamßnej wězy běchu dla pſchipomozy Jakub Duczman a Jan Panach, wobaj ſ Daliz pjenježne khłoſtanje 10 hr. reſp. 30 hr. abo 2 reſp. 6 dnjow jaſtwa doſtałoj. Ssobu wobſkorženaj Jan Młynk a Pawoł Jakubaſch ßo njedoßahazych dopokaſow dla wuwinowaſchtaj. Jurij Jakubaſch běſche ßwoju ležownoſcž pſched lětami hižo ßwojej žonje Hańźi rodź. Krawzez ſapißacž dał. Tuta bě 6. dezembra 1933 pola hamtſkeho hejtmana w Budyſchinje namjet na pſchiſwolenje ſtatneje pſchipomozy ſ 20 proz. wuczinjazeje k twarſkim wudawkam, něhdźe 1600 hr. wuczinjazym, k pſchewjedźenju wſchelakich wuporjedźeřſkich dźěłow na tſěchach, ſchpundowanjach, ſcžěnach atd. ſapodała. Na požadańſkim formularu bě pſchedpißane, ſo ßo dźěła njeßmědźa „czornym“ wukonjecž dacž, ale ſo ßmědźa je jenož ſapißani rjemjeßlnizy w poſtajenym czaßu wuwjeſcž, a ſo ma ſapodar žadoſcže wſchě pſchiſjewjenja wo družinje dźěłow, jich wudawkow, wužitych materialijow po najlěpſchim wědomju a ßwědomju wukonjecž. S pſchedběžnym pſchiſwolenjom ſ 2. 11. 34 bě ßo pſchipomoz 319 hr. wuczinjaza poſkiczila. Po dokónczenju dźěłow bě ßo namjet na wupłaczenje pſchipomozy ſtajił a wſchě podłožki a ſeſtajenje wſchěch wudawkow ßo pſchipołožichu. Pſchi pruhowanju pak běſchtej hnydom ſliczbowani wo 100 hriwnow ſa wužity pěſk, kaž tež tajke na 187,50 hr. ſa zement a kalk napadłej. Pſchi ßlědźenjach ßo ſwěſczi, ſo bě Jakubaſch pěſk ſ gmejnſkeje jamy darmo doſtał, a ſo w ſliczbowańzy twarſkich materialijow Jana Panacha bě tež 25 hr. ſa ſtare ſliczbowanje ſa wuhlo wopſchijate. Nimo teho běſche Jakubaſch kwitowane ſliczbowanje we wyßokoſczi 28 hr. Jakuba Duczmana ſapodał ſa wukonjane běleřſke dźěła. Duczmanej pak bě hižo twarſki miſchtr wupłacził. S tutej ſummu mějeſche ßo ſtara Duczmanowa žadanka wurunacž. Duczman njeje jako rjemjeßlnik ſapißany. Po dobroſdaczu twarſkeho wězywuſtojneho by tež połojza ſliczbowanych twarſkich materialijow doßahacž dyrbjała. So tež wot wěſteho Nowaka wuſtajene ſliczbowanje wo dodatym twarſkim drjewje njeje zyłe prawdźe wotpowědało, njemóžeſche ßo ſ wěſtoſcžu dopokaſacž. Powołańſki ßud ſtejeſche na ßamßnym ſtejniſchczu kaž pſchißažny ßud, ſo je mjenujzy Jurij Jakubaſch ßo wo twar ſtarał a niz jeho žona. Powołanje ßo ſacžißny.

3 Jahre Nationalſozialismus.

Deutſchland nicht mehr wehrlos

Deutſches Jagdgeſchwader auf dem Flugplatz

Přilopk

30hodźinſka jěſba „LZ 129“.

Powětrowa łódź „LZ 129“ je ßo po 30hodźinſkej jěſbje w Friedrichshafenje ſaßo ſbožownje pſchiſtajiła. Po pſchiſtajenju ſaſtupjeř miniſterſtwa ſa powětrowe łódźniſtwo wo dobrym pſcheběhu jěſby ßwoje najwjetſche pſchipóſnacže wupraji a kommandant Lehmann woſjewi, ſo ßu ßo wſchě poſpyty měrjenja a pruhowanja k nawjetſchemu ſpokojenju ſkónczžiłe. Po tutej 30hodźinſkej jěſbje miniſterſtwo ſa powětrowe łódźſtwo łódź k dalſchim jěſbam pſchipuſchczi. Na nowej powětrowej łódźi ßmě ßo tež we woßebitej jſtwi kuricž, nimo toho je łódź tež ſ kupjelu ſaſtarana.

Lodźſki tekſtilowy ſtrajk ſkónczeny.

Strajk, kotryž bě něhdźe dwě njedźeli nimale wſchě tekſtilowe pſchedewſacža w Lódźi a wokolinje k ßwjeczenju nuſował, je ßo njedźelu ſe ſměrzowſkim rosßudkom ſtatnych hamtow ſkónczžił. Strajkowarjo ßu póndźelu dźěło ſaßo naſtupili.

Adolf Hitler we ßwojej rěczi w Karlsruhe 12. měrza:

Dźěłaćeŕske domy město granatow!

Hdyž bychmy ßo dźenßa do wójny ſtorczili, potom płaczi kóžda 30-zentimetrowſka granata 3000 hriwnow.

A hdyž hiſchcže połdra tyßaza hriwnow pſchipołožu, potom mam ſa to dźěłaczeŕſki dom.

A hdyž milijon tajkich granatow na hromadu ſtaju, potom to hiſchcže dołho njeje wulki pomnik.

Hdyž pak mam milijon tajkich khěžow, w kotrychž móža dźěłaczerjo bydlicž, potom ßebi pomnik ſtaju.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Laetare, 22. nalětnika 1936.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Paul prěduje (zyrkwinſka hudźba). Dop. ½12 hodź. ſměje farař Schneider konfirmaziju (zyrkwinſka hudźba). Pop. w 3 hodź. ſměje farař Paul kſchczenja. Pop. ½6 hodź. ſměje farař Schneider ſpowědź a Bože wotkaſanje. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi ſměje ſup. Berg dop. w 9 hodź. konfirmaziju (zyrkwinſka hudźba). Dop w 11 hodź. ſměje farař lic. Ludwig konfirmaziju (zyrkwinſka hudźba). Pop. ¼4 hodź. ſměje farař Große a wjeczor w 6 hodź. farař Paul pruhowanje paczeřſkich dźěczi. — Kollekta k wobſtaranju draſty ſa naſche najkhudſche paczeřſke dźěczi. — Póndźelu wjeczor ½8 hodź. ßwójbny wjeczor konfirmandow w Kehelečni. — Wutoru pop. ¾3 hodź. nutrnoſcž ſa njedźelnicže w Pětrowſkej zyrkwi. — Wutoru wjeczor w 6 hodź. w Marijnej a Marczinej zyrkwi ſměje ſup. Berg Bože wotkaſanje ſa nowokonfirměrowanych a jich pſchiwuſnych, wjeczor we 8 hodź. tehorunja farař lic. Ludwig. — Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. w Marijnej a Marczinej zyrkwi ſměje farař Schneider Bože wotkaſanje ſa nowokonfirměrowanych a jich pſchiwuſnych. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. ſměje farař Schneider póſtne kemſchenje w Marijnej a Marczinej zyrkwi.

S **Horujeho Wujeſda.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke prědowanje, w 10 hodź. kemſchenje ſa młodźinu (wokrjeßny porucženz ſa młodźinu Uthoff ſ Budyſchina). — Ssrjedu wjeczor ½8 hodź. póſtna nutrnoſcž w Panezach. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. póſtne kemſchenje.

S **Huſki.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. kemſchenje poſawnſkeho mißionſtwa (Budyſki dujeřſki khór; farař Große prěduje), ½11 hodź. dźěczikemſchenje.

S **Klětneho.** Njedźelu budźe w evangelſkej zyrkwi dop. ½9 hodź. ßerbſka ſpowědź, ½10 hodź. němſka Boža ßłužba.

S **Wjeleczina.** Dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje. — Wutoru wjeczor w 6 hodź. tydźeńſka ſpowědź (farař Bójz ſ Budeſtez). — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. póſtne kemſchenje w zyrkwi. — Pjatk wjeczor ½8 hodź. Bože wotkaſanje w ſchuli w Tuczizach, potom we 8 hodź. bibliſka hodźina tam.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. ßo we Wulkich Sdźarach ßerbſke prědowanje czita. Dop. w 9 hodź. we Werminghoffje konfirmazija, kotrejž ßo ſpowědź a Bože wotkaſanje pſchiſamknje. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcž we Wulkich Sdźarach.

Katolske cyrkwinske powěsće

4. njedźela pósta, 22. měrca 1936.

Tachantska cyrkej: Rano 5.45 hodź. Boža mša ze zhromadnym swj. woprajenjom Kolpingoweje swójby, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z prědowanjom, w 2 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom, w 7 hodź. póstne prědowanje z pobožnosću, we 8 hodź. wječor wotewrjenje nabožneho tydźenja za žónsku młodźinu.

Serbska cyrkej: Sobotu přiležnosć k spowědźi w 3 hodź. za dźěći, w 6 a 8 hodź. za dorosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša z prědowanjom a žiwjeńskim poswjećenjom ze šule pušćenych ke Khrystusej, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulske Bože słužby z prědowanjom, w 1 hodź. serbski křižny puć, w 3 hodź. křižny puć za dźěći, w 6 hodź. póstne prědowanje z požohnowanjom. Bože mšě wšědny dźeń: rano ½6 a w 7 hodź. srjedu a pajtk tež we 8 hodź., pjatk z póstnym prědowanjom. Srjedu popołdnju w 5 hodź. róžowcowa pobožnosć za žony. Stwórtk wječor wot 9—10 hodź. swjata hodźina. Pjatk wječor ½8 hodź. křižowy puć. Kóždе ranje ¾6 hodź. Boža mša a prědowanje za žony w serbskej cyrkwi, kóždy wječor we 8 hodź. prědowanje za knježny w Tachantskej cyrkwi. Započatk modleŕskeho tydźenja za knježny njedźelu wječor we 8 hodź. w Tachantskej cyrkwi.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Měſchczanſke dźiwadło.

Tute dny hraje ßo w naſchim měſchczanſkim dźiwadle žort „Kajeř měra“ wot Benedixa. Spißaczel ßłuſcha do tych, kiž na měrne waſchnje ſwobraſuja domjaze žiwjenje. W tutom žorcže jedna ßo wo pſchichodnu macž, kiž njecha měr młodeje ßwójby kaſycž, ale tola kž ſle njedobre do ſtareho měra luboſcže ſtupi. Ssmy drje dawno dale do prědka, ſo bychu ßo tajkemu wobßahej ßmjeli, ale hdyž ßo derje pſchedſtaji, kaž to czinjachu Hans Ludwig Bolk jako měſchczanſki ſyndikus, Tilli Breidenbach jako jeho mandźelſka, wokebje Hellmuth-Bräm jako jeje macž, tak ßo hiſchcže ras radujemy. Spodźiwali ßmy ßo tež dobrym wukonam Ady Waretz jako Alwinje Weißez. Dale tak! Zle woßebje wſchihódnu poſtawu poda Hans Verder jako [illegible] Lebrecht [illegible]. Wuměz dokonja tu woprawdźe [illegible] [illegible]. Wjeſniſche róle běchu tehorunja derje wobßadźene Jurjom Steinmetzom jako hrabju Marlingom, Franzom Nariſchom jako ſahrodnikom Ehrhartom, Heinz Süßengut jako jeho ßyn Henny ſaßłuźi ßebi woßebitu khwalbu ſwobraſowania naiwneho wjeßneho młodźenza. Dwě woßebitej typje běſchtaj Editha Bräuerez jako ßłužobna Babetta a Lu Margraf jako komorna Minetta. Knjes intendant bě hru derje do ſzeny ſtajił a Waltar Ulbrich tež rjany wobras ſtwy pſchiprawił. Pſchipoßłuchaŕſtwo dźakowaſche ßo wutrobicźe ſa poſkicźenje. -k.

*

Palaſtowe dźiwadło pokaſuje wjeßoły a woprawdźe ſebawny film „Knježna Joſetta — moja žona". Jako hłownai hrajerjej ſkutkujetaj Annabella a Jean Murat. W hri jedna ßo wo teſtamentu ſemrětejeje cźety, w kotrymž ßo Joſetta ſa univerſalnu herbowku tſi milijonoweho ſamóženja poſtaji. Pſchiſpomnjeńka w teſtamencźe pak praji, ſo je ſ wuměnjenjom, ſo ßo herbowka do połnolětnoſcźe wuda. Cźaß khwata. Joſetta je bórſy połnolětna. Jeje luby pucźuje po ßwěcźe a ßo hakle ſa lěto wrócźi. W najwjetſchej nuſy dopomni ßo na ßwojeho kmótra Andréa, kotryž je ſtary młodźenz. Na kolenomaj jeho proßy, ſo by ßo dał na ſdacźe ſ njej ſwěrowacź, jenož na lěto doniž ßo jeje luby njewrócźi. Kmótr ſkóncźnje do teho ſwoli. Kak ßo cźin dale wuwiwa, nochzemy pſcheradźicź. Jenož to chzemy rjez, ſo ßo na kóncu tſi ſbožowne dwójki: kmótr André a Joſetta, Joſecźiny luby, kotryž ßo ženjeny ſ Ameriki wrócźi a Andréowa pſchecźelniza, ßlubjena ſ jeho pſchecźelom. — K tomu běži jara ſajimawy a powucźazy kulturny pódlanſki film: „Palazy lěß w Sudanje a najnowſchi Ufa-tydźeń

Radio

Njedźelu 22. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 konzert ſ Bremenſkeho pſchiſtawa. 8 ſa bura. 10 rańſcha ßwjatocźnoſcź němſkeje dźěłoweje ßłužby. 14 komorna hudźba. 15—22 (ſ pſcheſtawkami) konzert po pſchecźu.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 konzert ſ Bremenſkeho pſchiſtawa. 8 hudźba na piſchcźelach. 10 rańſcha ßwjatocźnoſcź němſkeje dźěłoweje ßłužby. 10,45 hudźba ſ Lingnerſkeho hroda w Drježdźanach. 11,30 Bachowa kantata. 15 ßławne pſchespola ſtareho wójſka. 16 pěſne wěźki ſ Kölna. 18,20 ſtara hudźba. 20 hłoßy luboſcźe.

Hiſchcźe wažne ſ njedźelſkeho programma: Hamburg: 21 tacźele. Frankfurt: 21 „Nalěcźu napſchecźo". Stuttgart: 20 burſka hudźba. Mnichow: 20 wjeßoła wjecźorna hudźba ſe wſchelakimi pſchekwapjenjemi. Win: 18 nalětne ſpěwy. Praha: 21,15 ſabawny konzert.

Póndźelu 23. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 15,15 hólcźina ſpěwa. 19 tacźele. 20,10 rejwańſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 17,30 hudźba k ßwjatokej. 20,10 hudźbna ſtafetta (ſ Wrótßławja).

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma. Königsberg: 20,10 ßylny tobak. Hamburg: 20,10 opera „Fidelio". Frankfurt: 20,10 „Ow Cźorny lěßo — ow domiſna". Stuttgart: 20,10 konzert ſ romantiſkich operow. Win: 20 ſe Schtyrſkeje. Warſchawa: 20 pólſke reje a ſpěwy.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 20. měrza 1936.

Narodźili ßu ßo: 16. 3. Rudolfej Eugenej Hendrichej Sinramej, pſchekupzej, dźowka. — 18. 3. Njemandźelſka dźowka. — Hermannej Makſej Bachmannej, rataŕſkemu dźěłacźerjej, ßyn. — 19. 3. Njemandźelſki ßyn. — 20. 3. Ocźe Heinzej Nyczi, maſchinſkemu ſamkarjej, ßyn.

Wumrěłej ſtej: 19. 3. Hana ſwud. Hauſina rodź. Matzez, rentudoſtawaŕka, 60 lět. — Marja Helena Sſykorina rodź. Gubſchez, mandźelſka twarſkeho dźěłacźerja, 52 lět.

Pſchipowědałoj ſtaj ßo: 20. 3. Pětr Ludwig Waltaŕ Kühl mechanikaŕſki miſchtr w Lübecku a Charlotta Johanna Weiſerez, póſtſka wobkhodna pſchiſtajeńza w Budyſchinje.

163 mortwych w powodźenych amerikanſkich krajinach.

Wulke deſchcźe w Sjednocźenych ſtatach połnócźneje Ameriki, ſ kotrymiž je hobrſke ſapuſcźaze powodźenje naſtało, ßu ßo pſchi ſpadowazej temperaturje do ßněha pſchewobrocźile. Licźba tepjenych ludźi ßo dotal ſ 163 wudawa. Schkoda ßo na 250 000 dollarow woblicźa. Swjetſcha je ſe ſawěſcźenjom kryta. Jenož rěki w ſtatach nowej Jendźelſkeje dale ſtupaja. Wjele fabrikow kotrychž maſchiny ßu pod wodu cźežko cźeŕpiłe, je dyrbjało dźěło [illegible] pſcheſtacź. Něhdźe 75 000 dźěłacźerjow je tak dźěło ſhubiło. Bjes tſěchi je pſchezo hiſchcźe 150 000 woßobow. Něhdźe 100 moſtow a hacźenjow, mjes nimi 4 wulke železniſke moſty, je ßo ſwottorhało. Nimo toho ßo [illegible] wodny, [illegible] a powodny miliny wobſchkodźichu abo pſchetorh[illegible]. Tež železniſki wobkhad dyrbje[illegible] pſcheſtacź. Swjaſkowe knježeŕſtwo je 50 000 dźěłacźerjow w potrjechenych krajach jako wukhowaŕſku ßłužbu poſtajiło.

Hamtske wozjewjenje z Budvšina.

Das **Konkursverfahren** über den Nachlaß des Reichsbahnaſſiſtenten **Auguſt Mrcs** in Soritz wird nach Abhaltung des Schlußtermins hierdurch **aufgehoben.**

Amtsgericht Bautzen, den 14. März 1936.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Die Entwäſſerungsgenoſſenſchaft Cunnewitz beabſichtigt,

1. außer dem im Ralbitzer Teichwaſſer auf Flurſtück Nr. 68 der Flur Cunnewitz beſtehenden Wehre noch weitere **6 Stauvorrichtungen,** und zwar
   a) im Ralbitzer Wieſengraben auf den Flurſtücken Nr. 314/336 der Flur Ralbitz,
   b) im Ralbitzer Teichwaſſer auf den Flurſtücken Nr. 50/53, 69/81, 99/215, 154/161a und
   c) im Wuſchkteichabflußgraben auf dem Flurſtück Nr. 99 der Flur Cunnewitz,

   zu errichten und
2. im Frühjahr und im Sommer nach dem erſten Schnitt je 14 Tage lang Waſſer aus dem Ralbitzer Teichwaſſer in den Fluren Ralbitz und Cunnewitz zur Bewäſſerung der Wieſen abzuleiten.

Hierzu iſt nach § 23 Ziffer 2, 4, 5 und 6 in Verbindung mit § 157 Ziffer 5 des Waſſergeſetzes waſſeramtliche Erlaubnis erforderlich. Nach § 33 Abſatz 1 des Waſſergeſetzes wird dies hierdurch mit der Aufforderung bekanntgegeben, etwaige Einwendungen **binnen zwei Wochen,** vom Erſcheinen dieſer Bekanntmachung an gerechnet, bei mir anzubringen, widrigenfalls das Recht zum Widerſpruche gegen die von mir vorzunehmende Regelung verlorengeht. Die auf beſonderen privatrechtlichen Titeln beruhenden Einwendungen werden durch den Friſtablauf nicht ausgeſchloſſen.

Kamenz, am 18. März 1936.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

In das Güterrechtsregiſter iſt heute eingetragen worden, daß die Verwaltung und Nutznießung des Landwirts **Oskar Emil Höntſch** in **Eroßgrabe** an dem Vermögen ſeiner Ehefrau **Klara Anna** geb. **Rittler** daſelbſt durch Ehevertrag vom 23. Januar 1936 ausgeſchloſſen worden iſt.

Amtsgericht Kamenz, 12. März 1936.

„Serbske Nowiny" za dźěći

Moje lube dźěći!

Dźensa přikhadźa k nam nalěćo kaž mólčke dźěćatko. Nowe žiwjenje wšudźe stawa, na polach, łukach, w lěsach, wodach, na horach, w dołach. Nowa radosć poskakuje po cyłym kraju. Čłowjek, zwěrjo, rostlina — wšo je połne wjesela. A mjez dźěćimi drje so najbóle wjesela te, kotrež tón tydźeń šulu wukhodźichu. Z radosću, kaž něhdy do šule, lětsa poskakowachu zas ze šule — won do žiwjenja, do swobody (kaž sej mysla). Swoboda je rjana wěc a krasne słowo. Ale prawa dyrbi ta swoboda być, a prawje dyrbiš ju wužiwać! Kóžda swoboda ma swoje mjezy. K tomu Bóh swobodu njedawa, zo by čłowjek z njej přećiwo Bohu jednał. Hdźež so hrěch spočina, je kónc swobody. Přetož z hrěchom daš so čertej do mocy. Wón ej stary zełhaŕnik a hlada, zo by će skazył, twoje młode žiwjenje a cyłe žiwjenje a po smjerći tež hišće. Tohodla rěka wón zły njepřećel a złe njedobre. Dźeržće so Božich kazni a dobrych wašni!

Wy sće zamołwići za wšo, štož činiće złeho. Njedajće so naréčeć, nawabić, zawjesć! Posłuchajće nana, mać, wowku, dźěda, knjeza, duchowneho, mištra, wučerja! Njekažće sebi strowotu z njepoměrnosću, z kmjenjom, pićom a druhimi njepočinkami. Njekažće pak tež swojich towaŕšow a swoje towaŕški! Wy sće zamołwići tež za to! Kain rjekny, što jeho Habel stara! A wón bě mordaŕ! Jeli wy złe činiće před druhimi, móže so stać, zo so ći tež do tajkich hrěchow dadźa. A wina je waša! To je zły přikład a pohóršk. A štóž tak druhich pohóršuje (hóršich čini), tomu by lěpje było, zo by so njenarodźił był abo zo bychu jeho žiweho do hłubokeho morja potepili! To je naš Zbóžnik, lubowaŕ dźěći, sam prajił! Tuž hladajće, hladajće, so bjeŕće na kedźbu, mějće so na wuzdźe kaž konja, na kandarje, zo byšće byli strowi, wjeseli, sylni, čisći, wužitni, zbožowni!

Štóž prawdu čini a křiwdu njese, budźe stajnje tež dobry Serb a dobra Serbowka. Někotři so hańbuja swojeho naroda, dokelž so hłupi nam směja, ale wohladajće so do tych njeplechow — Bóh je nam rěč a wěru darił, tuž njestarajmy so wo hłupych ludźi a złóstnych čłowjekow. Štóž našu rěč hidźi, je čertowy wotročk! To nihdy njezabudźće. Štóž nas našeje rěče dla směši a hidźi, tón je barbaŕ, to rěka čłowjek, kiž móže do dźiwich ličić, kiž njejo ničo nawuknył, kiž nima žaneje kultury. Haj, wón je hišće hórši hač barbar. Přetož barbarjo njejsu tajke hłuposće činili. Je čłowjek bjez rozuma!

Tež wy njezacpěwajće nikoho tohodla, zo hinak rěči hač my. Kaž su kwětki wšelakich barbow, na přikład róže čeŕwjene, běłe, žołte, čorne, tak su tež rěče jara wšelake na swěće: tysacy jich su — w radiu někotre słyšiće. Wjele bóle dyrbi čłowjek na to kedźbować, što něchtó rěči: hač dobre, hač złe, hač prawdu, hač łžu, hač za měr, hač za wójnu atd.

Khrystus sam nas wuči, zo mamy sej maćeŕsku rěč wažić. Tehdy bě rěč wyšnosće romska, jeho pak hebrejska (aramejska). A mrějo na křižu hišće rěčeše tu rěč, kotruž bě z domu zwučeny. Tón přikład sćěhujće!

Bóh daj wam wjele zboža a mocy dosć k dobrej woli! Waš wuj

Tomaš.

Wotućace nalěćo.

Módre njebjo znowa směwa
Jasnje so na serbski kraj.
Bože słónco něžnje zhrěwa
Łuki, pola, lěs a haj.
Prěni škowrončk k njebju zběha
So a prěnje kwětki kćěja
Wšitko znowa wožiwja —
Nalěćo so přibliža.

Sněhowki při murjach zwonja
Nalěćo do zahrodow.
Cunjo klinči pře wšě hona
Fifolenje škowrončkow.
Čłowjek lube zwuki słyši,
Widźi, kak so stwórba pyši.
Kak so wšitko přeměnja,
Pisany šat wobleka.

Kuzłotajne klinča hrona
Čornych kosow po štomach.
Wothłós klinči pře wšě hona
Po zahrodach, po domach.
Štóž je w zymje zorno sypał,
Hdyž je pod woknami dypał —
Tomu nětko zaspěwa
Hrónčko dźaka z wječora.

Bóh tón Pnjez přez słónco woła
Do žiwjenja rostlinki.
Wón tež naše ćěło znowa
Na sudnym dnju wubudźi.
Tehdy sprawni překrasnjeni,
Wot wšěch horjow wumoženi,
Zastupja do wěčnosće,
Hdźež je stajnje nalěćo.

P. Wićaz.

Dźiwny muž.

Zyma je zašła, sněh je roztał. Tamle widźiš čłowjeka do lěsa hić. Nima sekery ani piły. Što dha tam chce? Dźe trochu potuleny a pomału a hlada přeco na zemju, kaž by něšto pytał. Je snano nazymu něšto zhubił, štož nět nalěto pytać dźe? Štó wě? Pyta w lěsach žiwjenje abo smjerć? Baj wšak baj! Wón so klaka na kamjeń. Chce snano tam so pomodlić? Ně. Stanywši dźe k štomej a tam wokoło hlada. Chce snano wuměrlić, kelko palcow ma štom w přerězku? Nětko tam zaso tak prosće do wody hlada. Wón chce wěsće ryby abo raki łójić? Ach ně. Wšudźe pyta wón zeła, často tak drobne, zo ji druhich woko njewidźi. Rostlinaŕ dźe z druhim wokom do lěsa dyžli bur a hajnik, a tak su jenake puće husto wšelake. Rostlinaŕ hlada do wody a rybak hlada do wody, a kóždy hinak. Po Rostoku Č. M. S.

K nam wróćeju so ptačata.

Wěš pak ty tež, mój lubši ludo serbski, kak je twojim [illegible] hosćom so styskało po serbskich [illegible] a serbskej brózdźe? Mil wjele stow a stow su wotsal byli twoji hosćo, ani jedyn wšak njeje na statok zabył, hdźež twarjachu sebi hnězko. Woni su přez morjo přelećeli, a někotremu z nich wutrobičku zlemi nahły wětra stork, žołmy jeho [illegible] a pohrjebachu. Tam deleka, hdźež rostu pinije a palmy k wysokosćam sahaju wysokim, a figowcej hdźež howi: tam bydla zli njepřećeljo a tež lěni ludźo, kotřiž khłóšćim hubam za pjenjez žadny poskićuja polěpšk; łoja, kónčuja našich spěwakow.

Ale njedźiwajo na to woni přikhadźuja zas a zas, a byrnjež kmótr Mróz jim hłójčki poslěbornjał jako powitanje, a Wětrec hólčiska jim pjerka drěłe a cyła zemja hišće pusta stała — woni tola přilětuja prawy čas, a hdyž zaspěwachu woni, a nalěćo njebě tu: woni nam je wuspěwachu.

Ł. 1903, 86. M. Andricki.

Der Glaube der Jugend

Hospodařski kućik

Domašowa fosfatowa muka

Skutkuje Domašowa fosfatowa muka přez kalk abo fosfor, kiž ma w sebi?

Prjedy bě měnjenje rozšěrjene, zo skutkowanje Domašoweje fosfatoweje muki na kalku a nic na fosforu leži. *W tym padźe dyrbjał 1 centnaŕ kałka tak* wjele činić, kaž 2 centnarjej Domašoweje fosfatoweje muki, dokelž je połojca fosfatoweje muki kalk, potajkim w 2 centnarjomaj muki 1 centnaŕ kałka. Mnohim hospodarjam je znate, zo kalk jako samón hnój so nimale nihdźe njemjeta; hdźež so kalkuje, stanje so to, zo by so zemi přewulka kisalina wzała abo zo bychu so samo na sebi ćežcy rozwjazajomne žiwidła přez kalk ruče rozwjazałe. Hinak je při nałožowanju fosfatoweje muki. Wona ma nimo 50 proc. kalka na 13 hač do 21 proc. fosforoweje kisaliny we sebi a runje fosforowa kisalina je wulcy wažne žiwidło za zorno a róst cyrobnych zelow. Pospyty dopokazachu, zo Domašowa fosfatowa muka z rozeńdźenym kalkom k nadobnym žnjam wjacy njepřinošowaše hač z njerozeńdźenym, zo potajkim w Domašowej fosfatowej mucy cyła wažnosć w fosforowej kisalinje wotpočuje Za bjezkalkno pěski a kisałe łuki pak namaka so w Domašowej fosfatowej mucy *z rozendźenym* kalkom trěbny kalk *darmo.* Dyrbimy tu připomnić zo móže wuměłstwo dokonjeć hač kalk rozeńdźe abo nic

Nima Domašowa fosfatowa muka tež škódne dźěle w sebi?

Wot wšelakorych stron je so ratarjam wot nałožowanja Domašoweje fosfatoweje muki wotradźało z pokazowanjom *na to, zo móže* železo w fosfatowej mucy škodźeć. To pak so hišće nihdźe pokazało njeje a tež wědomostne wobličenja přećiwo temu rěča.

Najpłódniša rola, ćežka hlina, ma na hłubokosć 25 cm a hektar 50 000 kg železneho zerzawca w sebi a wostanje *při tym* najlěpša. Z teho je widźeć, zo železo, z fosfatoweje muki roli přidate, žaneje škody načinić njemóže. Wěcywustojni su na hektar 25 000 kilo Domašoweje fosfatoweje muki dali a w druhim padźe pjeršć a fosfatowu muku z połojcy měšeli, a tola na ječmjenju žaneho škodowanja přez železo namakali njejsu. Druzy su z běrnami a cokornicu podobnje spytowali, ale přeco bjez škodowanja, kotrež by so k železu připisać dyrbjało.

Za kotre płody přihodźi so Domašowa fosfatowa muka najprjedy?

Z khrobłosću móže so wotmołwić, zo je dowolene a radźomne. Domašowu fosfatowu muku ke kóždemu płodej nałožić. Wosebiće derje skutkuje Domašowa fosfatowa muka pola dźećela a lucerny, *na* pastwišćach a łukach, za wšitke łusčiny, kaž hróch, buny a wěku kóždemu žitku a wšitkim wokopninam. Dyrbi-li hdźe zemja na dołhi čas z fosforowej kisalinu wobstarana być, kaž w sadowych zahrodach, winicach a na pastwišćach, tam dyrbi so bjezdwělnje Domašowa fosfatowa muka mjetać: Płódnosć budźe wjele wjetša a kajkosć płodow jara polěpšena.

Tež do zahrodow bjerje so Domašowa fosfatowa muka z njezaprějomnym wužitkom nimo hródźneho hnoja. Trjebaja dźěn wšitke kulturne rostliny wěsty přidawk kałka, fosforoweje kisaliny, kalija atd. a namaka so tež w popjele palenych kulturnych rostlinow trójcy telko kałka, hač fosforoweje kisaliny. dobry dopokaz za to, zo su w Domašowej fosfatowej mucy kalk a fosforowa kisalina w prawej měrje změšanej. K temu hišće přistupi, zo stej kalk a fosforowa kisalina w Domašowej fosfatowej mucy snadnišo rozwjazajomnej dyžli hdźe druhdźe, tak zo Domašowej fosfatowej mucy po hródźnym hnoju prěnje městno słuša.

Dosaha hnojenje ze samej Domašowej fosfatowej muku?

Kaž hižo prjedy prajichmy, trjebaja wšitke kulturne rostliny k hródźnemu hnojej přidawk

fosforoweje kisaliny,
kalija,
dusyka.

Přez Domašowu fosfatowu muku dostawa zemja fosfatowu kisalinu, nic pak kalij a dusyk. Hnojenje z muku samej by potajkim njedosahace a jenostronske było, khiba-li zo ma zemja sama na sebi dusyka a kalija dosć abo zo so rostliny plahuja, kiž traš dusyka njepotrjebaja, kaž mjetelne rostliny a łusčiny. Tajke tyja při hnojenju z fosforowej kisalinu a kalijom. Najčasćišo je docyła hnojenje z fosforowej kisalinu a kalijom nuzne; na pěskach a čornawje njemóže so ženje spušćić. Na łukach a polach, kotrež dyrbja na přikład jako druhi abo třeći popłód běrny, rěpu, tobak atd. měć, dyrbi so kalij dawać.

Na hlinje pak tež tu a tam bjez kalija dźe, jeli zo je Domšaowa fosfatowa muka mjetana.

Čornawa je sama na dusyku bohata a nježada za nim; tež tam, hdźež so z hródźe abo z juchu hnoji, njeje přikupny dusyk trěbny a tež nic rostlinam, kiž z powětra dusyka srěbaja, kaž dźećel a łusčiny.

(Pokračowanje.)

Ječmjeń

Dobry ječmjeń do piwarnje njesmě wjele dusyka ale mnoho bubnateho škroba měć. To docpěje so přez wšelakore přihoty. Podam tu sćěhowace pokiwy:

1. Rola. Hłuboka, kalkowa, přepušćna a dobra pjeršć při mokroće wožołtnje, při suchoće zahinje ječmjeń.

2. Dźěło. Čista, mjelna a dohnojena rola so nazymu zbrózdźi a wnalěću jenož z krymarjom a patrom dohotuje. Najlěpše dopłody su wokopniny a mjez nimi wosebje rěpa.

3. Hnojenje. Sylno dźělby dusyka powjetša drje wunošk, ale přebohaća zorno z dusykom a wotstokuja zrawjenje. Najškódniši je šwablokisały amoniak a najkhmańše je peruguano, kiž ma nadobo fosforowu kisalinu a kalij w prawej měrje a lohko rozwjazomnej.

4. Symjo. Derje rjedźene, połne zorno mjehkó nych družinow.

5. Syw. Po móžnosći zažny, při zymnym a př mokatym wjedrje, z kónc nalětnych sywow a tola zahe dosć, zo by zymsku włohu powužił. Na kórc do hnojeneho dobreho pola 40—50 kilo, na mjenje dobru rolu 45—55 kilo.

6. Wothladanje sywa. Twori-li so škruta, dyrbi so z rjapikojtej walku abo brónu pomałku přejěć. Zwjeršne hnojenje (Kopfdüngung) je wobužna wěc.

Škitamy swět před bolšewismom!

Hospodařski rozhlad

Sſobotu 21. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,470	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa 29. měrza 1936. Dokelž pſchikaſy bankowſkeje klientele pornjo prjedawſchim dnjam jenož w jara wobmjeſowanej měrje pſchedležachu a tohodla tež pola burſowych wobkhodnikow ſ powołanja žane naſtorki k nakupjenju njebě, běchu wobroty we wčerawſchim wobkhodźe jara ßłabe. Najmjenſche liczby ſamochu kurſy na jenu abo na druhu ſtronu ßwój wliw wukonjecž, tak ſo běſche wuwiće kurſow khětro njejednotne. Na rentowych wikach njebě woßebitych pſchemĕnjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Tež poßledni dźeń Barlinſkich wulkowikow w tutym tydźenju měješche jara ßłaby wobkhod. Pſchihoty rataŕſtwa ſa nalětne pólne dźěła wuſkutkuja ßo w ßłabych poſkiczenjach. Na druhej ſtronje pak je tež naprachowanje w jara wuſkich mjeſtach, dokelž Barlinſzy młynary pſchi pomałym wotbyczu mukowych ſkładow ßwoje žitne ſkłady jenož pomału dowupjelnjeja. W prowinzy ßu wotbytowe poměry, woßebje ſa rožku pſchihódniſche. Wowß a ječmjeń ſa pizowanſke ſaměry matej dale wjele kupzow. Sa njekontingentowanu pſcheńzu ßo žadanja we wyſokoſczi młynſkich nakupnych płacziſnow jenož njerady pſchiſwoleja. Njekontingentowana rožka, dalokož je na wikach, ßo bjeſe wſcheho wotbywa. Sſymjeńtnu wowß ma měrne wiki.

Wčera płaćeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., – wowſa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

w Shorjelzu

pſcheńzy 20.10 hr., rožki 16,60 hr., ječmjenja, nal. 16.80 hr.. naſ. 16,80 hr., wowß 15,60 hr., běrny 2,40—3 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 3.	19. 3.		20. 3.	19. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	19,0-21,5	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,15	9,10
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,5-18,5	17,5-19,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Wikne płaćizny w Budyšinje.

21 měrca 1936.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,55
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	8,00
Wows	50 kg	—	—
Běrny w drobnowikowanju	50 kg	3,50	3,80
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,70	2,90
Běrny, žołte	50 kg	3,00	3,20
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,30
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,60
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	34,00
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	31.00
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5 85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	—	—
Prosata 799 štuk	1 štk.	13, 0	2[illegible],00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

21. měrca 1936 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,80	2,00
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,08	0,09
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,81
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Twora		Němski wupłod		Wukrajny wupłod	Twora		Němski wupłod		Wukrajny wupłod
		Najnižša płaćizna	Najwyšša płaćizna				Najnižša płaćizna	Najwyšša płaćizna	
		pl	pl.	pl.			pl	pl.	pl
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	kořčk	15	25	—
Hroch	»	—	—	—	Ščerbak	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	—	—	-	Kosćadło	punt	-	30	35
Kórki k nakładź.	»	—	—	—	Selerij	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	20	30	—
Sydrojty kał	štuka	—	—	45	Łoboda	»	20	25	—
Běły kał	punt	—	18	—	Rapunclki	»	—	80	—
Čeŕwjeny kał	»	—	18	—	Tomaty	»	—	—	43
Wirsingowy kał	»	—	25	—	Cybla	»	—	15	—
Pupkaty kał	»	—	40	—	Hromak	»	—		—
Zeleny kał	»	—	15	—	Krěn	»	70	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	—		—	Champignony	litr	—	-	—
Kolrabi (stary)	pt	—	25	—	Čerstwe hriby	litr	—	—	—
Karoty	walčk	—	—	—	Sušene hriby	litr	50	80	—
Karoty	punt	—	13	—	Dobre jabłuka	punt	35	40	60
Korjeń pětršylki	»	—	20	—	Jabłuka k warj.	»	20	25	—
Porej	»	—	20	—	Dobre krušwy	»	—	—	—
Radiski	walčk	15	18	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	»	—	—	—
Rjetkej	punt	—	20	—	Slowki	»	—	—	—
Rjewjeń	»	—	—	—	Brěški	»	—	—	—
Čeŕwjena rěpa	»	—	20	—	Aprikosy	»	—	—	—
Kulrěpa	»	—	10	—	Wino	»	—	—	—

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. měrca 1936 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 248.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, staršé wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	28
Byki: 184.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26
Jałojcy a kruwy: 992.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 2226.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	69—7
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57—6
Špatne (3.)	43—5
Wowcy: 4569.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	37—4
Starše wukormjene (6.)	34—3
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—33
Swinje: 9853.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

**Wjednik je Němskej swobodu dał!
A Němska dopjelni swoju winowatosć!**

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 70 Budyšin — Póndźelu 23. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Wjednikowa rěč we Wrótsławju, wotmołwa do Londona

Wčzera njedźelu je wjednik we Wrótßławju rěčzał a je ſahorjenemu pſchiproßłucharſtwu ſnowa wotpohlady ßwojeje politiki a ſmyßl wólbow pſchichodneje njedźele rosjaßnił.

Wjednik najprjedy na czěžke ſtawiſny ſchleſyſkeje provinzy ſpominaſche. Pod wulkim wyſkom pſchipoßłucharjow wón rjekny, ſo nad tutej provinzy ſ njewuhaßnitym piſmom ßłowje „ßebjewědomje“ a „czeſcz“ ſtejitej.

Potom wjednik ſ wulkimi narysami wo dokonjenjach poſlednich tſjoch lět ſnutſkach w kraju porěcza. Wón też czězke dźěło wopiſowaſche kiž měješche ßo ſtacz, ſo by ßo němſkemu ludej też ſwonkownje jeho czeſcz wróciła. **„Sa tute tſi lěta w Němſkej njeje ßłowczka padło, kiž by mohło druhi lud wohroſycz, a njeje ßo žane kroczele ſtało, kiž by druhi lud mohł jako pſchecziwo ßebi ſłoženu wobhladowacz.“**

Wjednik na ſaczuceže wſchitkich ludow dopomni, ſo ſtejimy we wulkim pſcheměnjenju czaßow. **Ludy drje wſchudźe ſaczuwaju, ſo dyrbi nowy porjad pſchińcz, woßebje w Europje, hdźež ludy tak wuſko hromadźe bydla. Ludy dyrbja nowu poměru k ßebi namakacz.** Czi pak ßo myla, kotſiž ßebi myßla, ſo móže pſchi ſpoczatku tuteje poměry ßłowo Verſailles ſtejecz.

Potom wjednik politiſke położenje wopiſowaſche, kiž je ſ franzowſko-ruſkim ſrěczenjom naſtało.

Němſka wot druhich ludow niczo nježada. Wona pak też njeje ſwólniwa, žadanja druhich ſtatnikow wo ſnutſkownym wutworjenju němſkeho ſtata pſchipóſnacź. **Woni ßo myla, hdyž myßla, ſo je to jenož měnjenje jeneho muža ſ mjenom Adolf Hitler. Ně! To je měnjenje 67 milijonow ßylneho luda.** (Njeßměrny pſchikleſk.)

Wjednik na ßwój měrowy namjet pokaſujo rjekny, ſo to njeje jenož prajidmo, ale ſo **chzemy 25 lět měra ſa Europu.** A też ludy nochzedźa, ſo jich ſtatnizy jenož rěcza, ale ſo tuczi měr ſczinja a měr dźerža.

Na kónzu ßwojeje mózneje rěcže wjednik na rosßud pokaſa, kiž je němſkemu ludej pſchedpołožił. Lud ma nětko jako ßwědk ſa jeho ſkutki wuſtupicz. Njeßměrny pſchikleſk běſche wotmołwa luda na wjednikowe ßłowa, w czimž ßo njekhablaca ßwěra k wjednikej pokaſowaſche.

Ribbentrop je wjednikej rozprawjał

Wjednik němſkeje delegazije pſchi jednanjach w radźe Swjaſka ludow póßłanz ſ Ribbentrop je ßobotu popołdnju w kladle London wopuſchcził a ßo do Barlina wrócził, ſo by wjednikej rosprawjał.

Rosprawa ßo na němſki memorandum a na wunoſchk jednanjow poczahowaſche, kiž je póßłanz wojſpjet ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom a druhimi miniſtrami měł. Też wo ßwojej audienzy pola jendźelſkeho krala je póßłanz wjednikej rosprawjał.

Miniſterialny direktor Dieckhoff a druhe ßobuſtawy němſkeho wotpóßłanzſtwa ßu w Londonje woſtałe.

Podawki w Londonje

W radźe Swjaſka ludow w Londonje ßu ßo wězy ſtałe, kiž ſměja ßnadź wośnam ſa jednanje ſbytnych Locarnſkich mozow wo němſkim memorandźe. **Saſtupjerjo Swjaſka ludow ſe ſkandinaviſkich krajow kaž też Italſkeje, Schpaniſkeje a Schwizy ßu ßobotu ſhromadne poßedźenje wotměli, ſo bychu ſhromadnu ſaſadu napſcheczo namjetam Locarnſkich mozow namakali.**

Kaž ßo zda, tute mozy ſ poſtupowanjom Locarnſkich mozow we wſchěch dypkach njejßu ſpokojom. To też ſ wuprajenja pólſkeho ſwonkowneho miniſtra Becka wukhadźa. Tutón je prajił, ſo dyrbi ßebi wuraſnje kóždy rosßud wumknicz. Wón ßo też pſchecziwo myßli wobrocza, ſo je ſrěczenje Swjaſka ludow jeniczzy pſchidawk k Locarnſkemu ſrěczenju.

Italſke knježeŕſtwo ßo też hiſchcze njeje k memorandej wuprajiło, haczrunje italſke knježeŕſtwo w nim tu ſamu rólu hraje kaž Jendźelſka. K dorěczenju wo rjadowanju italſko-abeßyniſkeje ſwady ſ wjetſchimi pſchiſwolenjemi ſa Italſku a ſpěſchnym wotſtronjenjom ſankzijow hacža hiſchcze njeje dóſchło. W tutym praſchenju ſtej ßebi Jendźelſka a Franzowſka hiſchcze khětro njepſcheſjenej.

Prjedawſchi franzowſki miniſterſki preſident Herriot je njedźelu w Pariſkich nowinach „Oeuvre“ naſtawk woſjewił, w kotrymž ßo pſchecziwo jenoſtronſkemu wułožowanju wo traczu wuczinjenja mjes Locarnſkimi mozami w Londonje wobrocza. Herriot woſjewja, ſo je měnjenje wowopaczne, ſo tuto wuczinjenje — ſbliženje mjes generalnymi ſtabami — jenož ſa czaß jednanjow płaczi. Wón na tekſt tuteho wuczinjenja pokaſuje, po kotrymž wono ſa pſchipad płaczi, je-li ßo prózowanja wo wujednanje njebychu poradźiłe. Wuczinjenje by potajkim trajne było.

W połhamtſkich franzowſkich kruhach ßu ßo hnydom ſ tutym praſchenjom ſaběrali a woſjewili, ſo na trajnym dorěczenju njeje dwěla. W tutych kruhach ßo ßamo pſchiſpomnja, ſo je Jendźelſke knježeŕſtwo tuto dorěczenje hižo pſchijało.

W Londonje nowe němske namjety wočakuja

Kaž Reuterez telegrafowaŕnja powě, ßebi diplomatojo w Londonje myßla, ſo bychu wěſte němſke napſcheczíwne namjety k Locarnſkemu memorandej ſakład ſa nowe rosrěczowanja tworiłe. Woni maju ſa to, ſo ßu tu wo najprěniſchi wotrěſk wuradźowanjow jedna, kiž móža jara dołho tracz.

Jendźelſka ſpyta Europu pohnucz, ſo by politiku wjedła, kotraž móže ßo „jendźelſka politika“ mjenowacz a kiž je ßo dotal wuſpěſchna wopokaſała. Jendźelczenjo woßebje na to pokaſuja, ſo ſtej Franzowſka a Belgiſka ßwoje žadanja pomjeńſchiłej a ſo ßo něſto wot Němſkeje nowe woſjewjenje woczakuje.

Sda ßo, ſo ſtej ßo dwě konferenzy wotmyßliłej. Prěnja konferenza by była konferenza Locarnſkich mozow ſ Němſkej. Na tutej konferenzy by ßo měło wo wjednikowych namjetach jednacz. Hakle poſdźiſcho by ßo měła druha konferenza ſ nowymi nadawkami ſwołacz, na kotrejž by ßo wulka liczba ſtatow wobdźěliła.

3 Jahre Nationalſozialismus.

Den Spaten in der Hand, unter der Fahne Adolf Hitlers, ſchafft der Arbeitsdienſt für Deutſchland

Namołwjenje němskeho cyrkwinskeho wubjerka

Pſchedßyda němſkeho zyrkwinſkeho wubjerka, kiž němſku evangelſku zyrkej nawjednje, D. Wilhelm Zoellner, je „kſcheſczanam wſchěch ludow“ namołwjenje wudał, kiž dopokaſuje, kak khutnje wón ßwój nadawk też k zyłemu kſcheſczanſkemu ßwětej wobhladuje.

Najprjedy dopomina, ſo je wjednik a kanzler němſkeho luda ſnowa politiſke ßwědomje němſkeho luda a ludow ßwěta ſawołał. Wón pak je też njepſcheczela ludow a měra mjes ludami mjenował.

Němſki lud ßo we wojowanju wo wěru poßlednjeho a najczežſcheho ſaſtajenja njeje bojał. **We wojowanju pſchecziwo bolſchewiſmej ßo woprawdźe njejedna jeniczzy wo Němſku.** Tohodla je ßo němſka evangelſka zyrkej nic jenož Němſkeje dla ale zyłeho kſcheſczanſtwa dla hotowa k wjednikowemu woſjewjenju ſe 7. měrza ſtajiła. Němſki lud, kiž je ßwoju wolu k měrej tak huſto wuprajił, dyrbi bycz ſdobom hrodźiſchczo a rukowaŕ kſcheſczanſtwa.

Tohodla ßo nadźijamy, ſo kſcheſczanſke zyrkwje ſemje ſpóſnaja, wo czo dźe, mjenujzy wo kſcheſczanſtwo abo bolſchewiſmus! S dóńtom Němſkeje ßo ſdobom wo dóńcže zyłeho kſcheſczanſtwa rosßudźi.

Z Japanskeje so wo tajnym zrěčeniu mjez Moskwu a Nankingom powě

Kaž ßo ſ Tokia powě, je japanſka powěſczeŕnja „Domei“ ſe ſpuſchczomneho tajneho žórka ſhoniła, ſo je wjednik kuomintankow Czenkuoku ſpoczatk januara w Moſkwje ſe Stalinom po porucznoſczi kuomintankow a chineſkeho marſchalla Cziangkajſcheka wo napravach k ſhromadnemu wojowanju pſchecziwo japanſkej politizy w rańſchej Aſiſkej jednał. Wunoſchk tutych jednanjow je naczjiſk ſrěczenja, kiž je, kaž ßo w powěſczi wobkrucza, chineſki wojeŕſki ataſchej w Moſkwje hižo do chineſkeho hłowneho měſta Nankinga pſchinjeßł. W tutym naczjiſku tajneho ſrěczenja ſtej ßo, kaž powěſczeŕnja „Domei“ wudała, Nanking a Moſkwa pjecza ſwjaſałoj, ſo kommuniſtiſkich wojakow w provinzy Schanſi ſhromadnje podpjeratej. Wo tutych kommuniſtiſkich wojakach ßo powě, ſo ßu hižo po puczu do połnózneje Chiny.

Rickett do Addisa Abeby přišoł

Hakle ſańdźenu ßobotu je ſnaty kupczeŕ Rickett do Addiſa Abeby pſchiſchoł. Wón ßo ſapowěduje, wo tutym ßwojim puczowanju něſchto nadrobniſcheho ſdźělicz. Dokelž je wón po puczu też w Romje pobył, ßebi myßla, ſo jeho wopyt njeje jenož wobkhodny, ale je też politiſki.

[illegible] abeßyniſkich patriotow je ßobotu mjezynarodnym [illegible] organiſazijam a ßwětowym měrowym jednoczenſtwam protestowaze telegrammy póßłało, ſo Italſka w nowiſchim czaßu nimale pſchi kóždym bombowym nadpadźe jědojte płuny wužiwa, kiž ſwjetſcha wopory mjes ziviſnym wobydleŕſtwom žadaju. W telegrammach ßo wo napravy proßy, ſ kotrymiž by ßo Italſka pohnuła, ſo by ßo ßwojich winowatoſczow płunoweho ſrěczenja dźeržała.

W Deſſie běchu tſjo ſběžkarjo ſběžk pſchecziwo abeßynſkemu kronprynzej pſchihotowali. Tutych tſjoch ßu pjatk do Addiſa Abeby pſchiwjedli, a tam je jich wójnſki ßud ſaßudźił. Saßudźeni ßu nahladni wjednizy abeßyniſkich wojakow. Měſchczanſki kommandant w Addiſu Abebje běſche porucził, ſo maju ßobotu wſchitke klamy ſawrjene woſtacz, dokelž běſche ſtrach lětadłow wulki.

Prěnje rosrěczowanje w Romje.

Wuheŕſki miniſterſki preſident Gömbös, wuheŕſki ſwonkowny miniſter, awſtriſki ſwjaſkowy kanzler Schuſchnigg a awſtriſki ſwonkowny miniſter w Romje na wopycze pola italſkeho knježeŕſtwa pſchebywaju. Sſobotu dopołdnja ½11 hodźin ßo Muſſolini ſ Gömbösom a Schuſchniggom w pſchitomnoſczi jeju ſwonkowneju miniſtrow prěni krócz offizialnje rosrěczowaſche. Rosrěczowanje poł hodźiny trajeſche. W 12 hodźinach běſche italſki kral wukrajnych hoſczi na ßnědanje pſcheproßył.

W italſkich nowinach ßo roſprawy wo tutym italſko-awſtriſko-wuheŕſkim ſetkanju bóle wuſběhuja hacž podawki w Londonje.

Abesynski kěžor wójsko na połnócnej fronće sam nawjeduje

S Addiſa Abeby ßo powěſcźe woſpjetuja, ſo ßu ßo na połnóznej froncźe ſ połnozy hory Aladźi pola Makalle nowe wojowanja wuwile. Kaž ßo powě, abeßynſki kěžor woßobinſzy ßwoje wójſko nawjeduje. Na italſkej ſtronje měſchanej wójſkowaj korpßaj wojujetaj.

W Ogadenſkej na połodniſchej froncźe ßo Italcženjo na wulki nadběh hotuja. Woni ßu ßo hižo tak pſchihotowali, ſo móže ßo nadběh wſchědnje wocžakacž. Italſka lětadła na ſtajnoſcźi kraj wobhonjeja. Wone w eſkadrach hacž do Dagabura a k Zeilaſko-Harrarſkej karawanſkej dróſy lětaju.

Hacž do wulkeho deſchcžoweho cžaßa ſtaj jenož hiſchcźe dwaj měßazaj. Tohodla ßo Abeßynjenjo prózuja, ſo bychu wſchitke lěpſchiny wuwužili, kiž jim krajina podawa. Pola Negellija Italcženjo wulke ſepjeraniſchcžo ſa lětadła wutwarjuja. Wot tam móža lětadła najlóžo do hłowneho měſta Addiſa Abeby dolecžecž.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Měſchcjanſke dźiwadło.

Wujk ſ Dingſda.

Tuta wjeßoła opereta wot Eduarda Künneke hrajeſche ßo wcžera njedźelu prěni ras w tutej hrajnej dobje. Hdyž je jeje hudźbne ſkoženje tak hižo połne rjanych pſchituInych melodijow, tak bě tola k. kapałny miſchtr Waltař ſe ßwojim małym orcheſtrom tak dokładnje ßo hudźbnemu pſchewjedźenju wěnował, ſo běchmy połneje radoſcźe nad ßłyſchanym. Tež knjes Waltař Ulbrich bě ßwoje wobraſy wubjernje pſchilěhał lěcžnemu pocžaßej, w kotrymž opereta hraje. A k tomu te do myßlow ßo lěhaze ſpěwy, kaž „Sſym jenož khudy wandrowſki". To bě ſaßo opereta a pſchewjedźenje, nad kotrymž maſch ßwoje wutrobne wjeßele. Margret Timmer jako Julija de Weert bě hrajnje a ſpěwnje prawa ſaſtupniza, jenož pſchi tſecžim jednanju, pſchi nawrócźe „zuſeho" by troſchku hłubſcheho ſamyßlenja do duſchineho wobßaha trjeba było. Willy Steiner jako „zuſy" ſpocžatknje w ſpěwje jara ſłócźeſche, potom pak ßo wuruna a ßwjecžeſche ßwój najwjetſchi dobytk w ſpěwje „Khudeho wandrowſkeho". Hrajnje jara ſpokojeſche. Ellen de Fries jako Hanka pyrjeſche tak jenož w temperamencźe a ſtorhny w hrě, reji a ſpěwje wſchěch ßobu. Rudolfej Lahodźe wſchak pſchipadny njedźakowna róla Egona ſ Wildhagen, ale tež tu bě wón zyle domach a wuwabi hrimotazy pſchiwyſk w ßwojich groteſkach a wußłowje „grawocžiwje". Tež Lu Margraf jako mandźelſka knjeſa Kuhbrota dyrbimy cžeſtnje wuſběhnycž. Widźachmy ju prěni ras wuſpěſchnje w macžeřnej róli ſtarſcheje žony. Alfred Borchert jako jeje mandźelſki bě ßwojorajny, tola tutón ras, bohudźak, ßo wobmjeſowaſche w prawym wobłuku žorta. Heinz Süßengut jako „druhi zuſy" bě wubjernje w melodramje. Dwě typje ßłužobnikaj Kurt Rocktäſchel a Franz Nariſch! Hdyž k tomu hiſchcźe woſmjemy rjane reje, woßebje Batavia-fox, to dyrbimy wuſnacž — wcžerawſche poſkicženje bě wubjerne a darjene kwětki a bohaty pſchikleſk jenož mały dopokas wjeßeła a dźaka. -ť.

Centralne dźiwadło. „W Běłym koniku". Nětko wohladamy tutu kraßnu operetu tež jako film a ſchtož je pſchi filmje to woßebite: njemóžeſch ßo nahladacž tych kraßnych pſchirodnych wobraſow wokoliny Wolfgangſkeho jěſora, wyſkaſch ßobu pſchi ludowych ßwjedźenjach a wócžko ßo cži ſyboli a wutroba ſajuſka nad kraßnymi ludowymi draſtami a waſchnjemi, kiž nawědźiſch, hdyž ßo k cžeſcźi knjeſa „firſchty" poſkicźa. Kolebaſch ßo w takcźe ßobu pſchi rjanych melodijach: „W běłym koniku", „Dyrbi něſchto dźiwapołneho bycž" atd. A tež ſaſtupzy rólow ßu najhłubſcho ſażiwjeni do materije, to trjebamy jenož ßlědowacž hrě Chriſtli Mardayn jako wobßedźeřzy „Běłeho konika", Hermannej Thimigej jako wyſchſchemu pincžnikej, Willijej Schäferej jako fabrikant Gieſecke, Anni Markart jako jeho dźowzy, Theo-Lingenej jako komerzijny rada a „firſchta", Fritza Oedemara jako rěcžnik dr. Siedler, Marjanje Steiner jako Klärzy a wuſkocžnemu hracžu Hanſa Oborya jako małemu pikolowej. Tute mjena ßame hižo praja, ſo poſkicži film najlěpſche pſchewjedźenje. Hdyž ßebi jón wobhladaſch, potom nawědźiſch, ſo je rěcžane ßłowo mały ſjew teho, ſchtož radoſcźepołneje wutroby wohladaſch we wěcžnje rjanej operecźe „W Běłym koniku" pſchi Wolfgangſkim jěſoru. Sacžujeſch cźichu žadoſcž, ßam ras w tutom ſbožownym kucžiku ßo wokſchewicž. — Tež dalſchi programm nowoſcźow ßwěta je ſajimawy a tak ßy wurjadnje ſpokojeny nade wſchěm widźanym. -ť.

Wólbne prawo ma kóždy, kiž je 29. měrca 20 lět stary!

S Ribbentrop pola krala Eduarda.
W běhu Londonſkich rosrěcžowanjow je jendźelſki kral němſkeho wjednika delegazije k połhodźinſkej audienzy pſchijał. Na wobraſu widźimy, kak ſ Ribbentrop Buckinghamſki palaſt wopuſchcži. (Weltbild, M.)

Hospodarski plan Rózbórkskeho wokrjesa

A) Porjadne dokhody. 1. Powſchitkowne ſarjadniſtwo: 166 700 hr. (ſtara licžba 164 700 hr.) 2. Spomožeřſtwo: 135 270 hr. (122 770 hr.) 3. Twarſke ſarjadniſtwo: 23 585 hr. (19 585 hr.) 4. Wokrjeßne ſarjadniſtwo: 3 570 hr. (3 570 hr.) 5. Sarjadniſtwo ležownoſcźow: 20 180 hr. (20 180 hr.) 6. Finanzne ſarjadniſtwo: 189 370 hr. (107 166 hr.) 7. Sarjadniſtwo dołha: 164 946 hr. (164 946 hr.) 8. Dawkowe ſarjadniſtwo: 1 044 200 hr. (1 044 200 hr.) Wſcho hromadźe 1 747 821 (1 646 917 hr.). Potajkim 100 904 hr. wjazy.

A) Porjadne wudawki. 1. Powſchitkowne ſarjadniſtwo: 269 150 hr. (269 150 hr.) 2. Spomožeřſtwo: 689 600 hr. (679 600 hr.) 3. Twarſke ſarjadniſtwo: 273 600 hr. (264 900 hr.) 4. Wokrjeßne ſarjadniſtwa: 56 250 hr. (56 250 hr.) 5. ſarjadniſtwo ležownoſcźow: 23 834 hr. (23 834 hr.) 6. Finanzne ſarjadniſtwo: 183 854 hr. (101 650 hr.) 7. Sarjadniſtwo dołha: 167 947 hr. (167 947 hr.) 8. Dawkowe ſarjadniſtwo: 221 000 hr. (221 000 hr.) Wſcho hromadźe 1 885 235 hr. (1 784 331 hr.) Potajkim 100 904 hr. wjazy.

B) Wurjadne dokhody: 417 800 hr.

B) Wurjadne wudawki: 417 800 hr.

Božemje šulu wopušćacym dźěćom

Božemje, božemje wołamy,
Kiž tu wſchak na dlěſche bywamy.
Srudnje ßo wutroba ſawjera
Widźo waß cźahnycž do daloka.

Ptacžatka młoduſchke wotlecźa,
Hnědaſchko ſtarſcheju wopuſchcźa.
Do kraja zuſeho ſalecźa,
Domicžki ßebi tam natwarja.

Lětko a dźeń ßo wſchak pominje.
Spodźiwna žadoſcž jich napadnje:
Wróćžicž ßo na tamne měſtacžka,
Hdźež je jich była drje kolebka.

Domiſna była a woſtawa
Sswjata jim pſchezy a najlubſcha.
Do njeje rady ßo wrócźeja,
Sbožowni we njej ßo cźuwaja.

Nihdźe wſchak ženje njej' na ßwěcźe
Rieńſcho hacž we naſchej domiſnje.
Pócžiwoſcž, luboſcž tu kcźějetej,
Cžłowjekow ſbožownych cžinitej.

Sserbow drje krajik wſchak mały je,
Sa to pak kóždy tež ſnaje cźe.
Wita cźe ſ ruku kaž pſchecźela,
W nuſy a horju cźi wupomha.

Spominacž budźemy rad na waß,
Dopomńcźe pak ßo tež wy na naß!
Wrócźcźe ßo bórſy pak ſaßo k nam!
Pſchecźeljo budźemy pſchezy wam.

Dźenßa drje wócžko nam ßylſuje,
Hdyž dawamy ßebi nětk božemje.
Hdyž w Božim ßo ſetkamy kraleſtwje,
Radowacž chzemy ßo na wěcžnje.

13. 3. 1936.

Latarnik

Henryk Sienkiewicz.
Do serbšćiny přełožił M. Andricki.

4] (Pokračowanje.)

II.

Płuwachu hodźiny, dny a njedźele... Łódźnicy praja, zo druhdy, hdyž je morjo jara roztołkane, něšto na nich woła srjedź nocy a ćěmnosće po mjenje. Jeli móže mórska njeskónčnosć tak wołać, to je móžno, zo hdyž čłowjek zestaruje, na njeho woła tež druha njeskónčnosć, hišće ćěmniša a tajomniša, a čim hóle je přesćěhany w žiwjenju, ćim lubše su jemu te wołanja. Ale zo by je słyšał, trjebaš ćišiny. Nimo toho staroba so rada wosamotnja, jako by w předčuću rowa. Latarnja běše hižo za Skawińskeho tajke poł rowa. Ničo bóle stajnje jenajke, hač podobne žiwjenje na wěži. Młodźi ludźo, jeli su so na nju podali, po wěstym času wopušćuja słužbu.

Latarnik tež bywa z wjetša čłowjek njemłody, pokhmurjeny a zamknjeny w sebi. Hdyž připadnje ćisnje swoju latarnju a mjez ludźi přińdźe, khodźi srjedź nich, jako čłowjek zbudźeny z hłubokeho sona. Na wěži nimaš wšelakich drobnych zaćišćow, kotrež we wšědnym žiwjenju wuča wšitko na so złožować. Wšitko, z čimž so latarnik zetykuje, je hobrske a wuprosćene zawrjenych, wobmjezowanych podobow. Njebjo: to je cyłk, woda: ta druhi, a srjedź tych njeskónčnosćow samostatna čłowjeska duša! Je to žiwjenje, w kotrymž je mysli lubše stajne zamyslenje, a z toho zamyslenja njebudźi latarnika ničo, ani jeho wobstaranja. Dźeń bywa podobny dnjej, kaž paćeřka w róžowcu, khiba zo přeměnjenje wjedra postaja jeničku wšelakosć. Skawiński čuješe so tak zbožowny, kaž ženje w žiwjenju njebě był. Stawaše ze switanjom, bjernješe posylnjenje, rjedźeše škleńcy latarnje, a potom so sydnywši na balkonje, by so zahladał do mórskeje daliny, a jeho woči so njemóžeštej nasyćić z wobrazami, kotrež před sobu widźeše. Z wjetša běchu na hobrskej, tyrkisowej podłozy widźeć stadła nadutych płachtow, swěćacych so w promjenjach słónca tak mócno, zo so we wočomaj mikaše před nadměru błyšća; druhdy łódźe, wužiwajcy wětřikow, kotrymž pasaty rěkaju, dźěchu w dołhim rjedźe jedna za druhimi, porunjo rjećazej mewow abo albatrosow. Čeřwjene sudki, pokazowace puć, kolebachu so na wodźe z lohkim, luboznym pohibom; mjez płachtami zjewješe so kóždy dźeń k połodnju hobrska šěra kudźel dyma. To parnik z Newyorka pućowarjow a twory wjezeše do Aspinwalla, ćehnjo za sobu dołhu ješćiwu smuhu pěny. Z druheje strony balkona widźeše Skawiński, kaž na dłóni, Aspinwall a jeho wožiwjeny přistaw, a w nim lěs sćežorow, łódźe a łódźički, něšto dale zaso běłe domy a wěžički města. Z wysokosće latarnje běchu domčki podobne mewam, łódźe brukam a ludźo hibachu so jako małe dypčiki na běłym kamjeńtnym boulevardku. Z ranja přinošeše lohki naraňši wětřik změšany hołk čłowjeskeho žiwjenja, nad kotryž přewyšowaše hwizd parnikow. K połdnju přikhadźeše hodźina siesty. Žiwjenje w přistawje wustawaše; mewy khowachu so do škalbow skałow, zmohi słabnychu a bywachu někajke lěnje, a tehdom by na kraju, na morju a na latarni nastawała khwila njezmućeneje ćišiny. Žołte pěski, z kotrychž běchu žołmy spłunyłe, swěćachu so podobne złotym dypkam na wódnych šěrinach; sto'o wěže wotrězowaše so twjerdźe w módrym njebju. Rěki słónčnych promjeni lijachu so z njebjes na wodu, na pěski a na skaliska. Tehdom by tež starca tajka njemóc wobjimała połna słódkosće. By čuł, zo je tón wotpočink, kotryž wužiwa, wubjerny, a hdyž pomysli, zo budźe trajny, to měješe hižo wšeho dosć. Skawiński wopoješe so ze swojim samsnym zbožom, ale dokelž čłowjek lohko zwuknje lěpšemu wosudej, přeco stupnjowaše swoju wěru a nadźiju; mysleše wšak, zo jeli ludźo domy twarja invalidam, čomu to tež Bóh njedyrbjał na kónca přewinyć swojeho invalida. Čas płuwaše a wobkrućeše jeho w tym přeswědčenju. Stary zaživi so z wěžu, z latarnju, ze skaliskom, z pěsčitymi ławami a ze samotnosću. Pózna so tež z mewami, kotrež so znošowachu do skalnych łamow, a z wječorom zhromadźizny wotměwachu na třěše latarnje. Skawiński mjetaše jim porjadnje zbytki swojeje jědźe; a tak so wone zaso přiwučichu w krótkim, zo, hdyž to činješe, jeho wobdawaše woprawdźita mróčel běłych křidłow, stary zaso khodźeše mjez ptačkami, kaž pastyř mjez wowcami. W času wotliwa podawaše so na nizke, pěsčite ławicy, na kotrychž zběraše słódne pjelže (šlinki, šnaki) a rjane parlowe lastury, kotrež bě wotpłuwaca žołma wostajiła na pěsku. W nocy při swětle měsačka a latarnje by na ryby khodźił, z kotrymiž so skalne mudrěńcy mjeřwjachu. Na wšěm kóncu zalubowa sebi swoju skału a swoju bjez štominy kupku, porosćenu jenož z drobnymi, tołstymi rostlinkami, wupušćacymi lěpiwu žiwicu. Khudobnosć kupki zarunowachu jemu skónčnje dalše wuhlady. W połodnišich hodźinach, hdyž powětr dalše wuhlady. W połodnišich hodźinach, hdyž powětr bywaše jara přewidny, běše cyłe mjezymorjo widźeć hač do Pacifika, pokryte z najpłódnišej rostliwnosću. Skawińskemu by so tehdom zdawało, zo widźi jenu hobrsku zahrodu. Hnězda kokosow a hobrskich muzow wjazachu so kaž by do přepyšnych ćečatych buketow, a to hnydom za domami Aspinwalla. Dale, mjez Aspinwallom a Panamu bě widźeć njesměrny lěs, na kotrymž so kóžde ranje a na nóc wěšeše čeřwjeniwa žahłosć wuparow — lěs, woprawdźe podrunikowy, zalaty spody ze stojatej wodu, woplećeny z lianami, šumjacy z jednej žołmu hobrskich štomiskow, palmow, młóčnych štomow, železnych a gumowych.

Přez swoju strašniču lunetu móžeše dowidźeć nic jenož štomy, nic jenož šěroke lisćo bananow, ale samo hromady wopicow, wulkich marabutow a stadła papugow, znošowace so druhdy kaž tučelowa mróčel nad lěsom. Skawiński znaješe z blizka podobne lěsy, hdyž bě po rozbiću łódźe na Amazonje błudźił cyłe njedźele wosrjedź podobnych ćěmninow a husćin. Widźał bě, kelko so pod jich njewinnym, směwnym zwjeřchom kryje strašnosćow a smjerće.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Přiłoha k čisłu 70

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 23. měrca 1936

Hdyž so wječorne směrki na kraj lěhaju

Czěmne hodźinki wotewrjeja wutrobu a ert.

Wěrno je, njejßmy wjazy žiwi w měrnych ſtarych czaßach. Naſch czaß njeſnaje komdy. Sſmy druhdy tak žiwi, kaž by po tutej hodźinzy žaneje hodźinki njeſbyło, ſo bychmy czaßa k dźěłu a k wotpoczinkej měli. Sſmy žiwi, kaž dyrbjeli wſchitko ßami czinicz, jakož njeby ſa nami wjazy rukow było, kotrež ßo dale ſtaraja. Wokoło naß je jara wótſje. W naß tež njeměr. A naſtajnje ßej myßlimy, ſo nimamy czaßa. Bojimy ßo, ſo mohli něſchto ſhubicz, hdyž njehonimy: wſcho ſ khwatkom a ſe ſpěchom.

Hdyž ßo dźeń k wjeczorej nakhili, hdyž ßměrki ßo na Božu ſtwórbu lěhaju — ſchto mamy ſa to wyſche? Stłócźimy-li na knefl: elektriſka ßwěza wobßwětla nam ſtróſbu woprawdźitoſcz. Dźěło dźe dale. A runje my, kiž mamy połnej ruzy dźěła, ßmy w njeměrje a w ſpěchu žiwi, trjebamy czichu hodźinku na ßměrkach. Wěſo, wotpocźnjemy drje a ßo wokſchewimy. So bychu ßo naſche czuwy ſměrowałe, trjebamy ſaßo czichu hodźinku na ßměrkach. To je wotpoczowanje ſ dźěła, hdyž ßnadź jenož ſchtwórczhodźinku ruzy ſtyknjemy a na ßwoju ſnutskownoſcz ßłuchamy. Wjeczorna jſtwiczka dari nam czijſchinu: dźeń móže wuklinczecz ſ radoſczu abo ſe ſrudobu, wón pſchińdźe a dźe ſe ßwojimi ſtaroſczemi.

Nimamy dha woprawdźe czaßa a ſmyßła ſa hodźinku na ßměrkach? Sſmy traſch tak mało knježa ßwojeho czaßa, ſo nimamy ani ſchtwórczhodźinki khwile k měrnemu rospominanju? Hdyž naß dźeń woprawdźe wot ranja hacž do wjeczora bjes pſcheſtacža wot ſpanja do dźěła abo do ſawjeßelenjow njeměrnje honi, potom ßmy czi honjeni, a ßobuželnoſcze hódni.

Trjebamy krótkeje khwilki ſ ſnutskownemu rospominanju kóždy dźeń, kiž nam Bóh luby Knjes wobradźi. Sſnadź ßo potom dopomnimy, ſo bě mnohi ſpěch, mnoha ſtaroſcz njetrjebawſcha. Potom ßo ßebi ßamemu ßmějemy, dokelž ßmy pſchewulkeje wažnoſcze pſchizpěli wſchelakim wězam a podeńdźenjam, dyrbimy wjazy bjesdźaknoſcze ßo nawuczicz napſcheczo wězam, kotrež naß potrjechuja. Woßebje žony njedyrbjałe lohkomyßlnje ßwoju dźěławu móz pomjeńſchicz, trjebamy jich, wſcho jene, hacž ßu dźěczi małe abo wulke. W měrnej hodźinzy na ßměrkach namakamy prawy rosměru k wězam, kotrež běchu nam we wótrym dnjowym ßwětle zyle hinaſche.

To jene ßebi rosmyßlmy: Naſche dźěczi trjebaja tež hodźinki, w kotrejž ßo maczeŕna wutroba woßebicźe wotewrja. Stawa ßo, ſo w ſpěſchnoſczi dnja naſchemu dźěczju ani njewotmołwimy abo jenož khwatne ßłowo na jeho khutne praſchenje damy. Bože dla, woſtaj mje nětko na pokoj! — Mam połnej ruzy dźěła, njewidźiſch? — Naſche dźěczo dźe. Hacž ßo wróczi, njewěmy. Lohzy ßo jeho ſmyßl ſrani, kiž ſe ßwojim praſchenjom maczeŕnu wutrobu pyta. Sſnadź dźe naſche dźěczo k druhim ludźom, hdźež ßej myßli, ſo jemu bliže ſteja. Hacž ßo jim po naſchim pſcheczu wotmołwi, ſchtó to wě? Sſnadź ßo poſdźiſcho wuſtróženi praſchamy: „Dźěczo, hdźe maſch tajke bohaſabyte, njekſcheſczanſke, njenarodne myßle a nahlady jow?" Kak ßróſbne potom ſa macz je, hdyž dyrbi ßebi porokowacz: Sſym ßama na tym wina, dokelž ženje czaßa njemějach!

Schto je czaß? Běh hodźinow njepſcheſtawajzy, njekhablajo czěka. Njeßměmy ßo mjeńſchinam honicz dacz. Chzemy-li, dyrbimy do czaßa ſhladowacz bjes ſpěcha a bojoſcze. Hodźinka na ßměrkach je tu k rosmyßlowanju. Dyrbimy ßej ſa praſchenja naſchich dźěczi czaßa wſacz. Budźa nam dźakowni ſa tajku hodźinku rospominanja. Hdźež je dobreje wole, tam to dźe. W błukim ßwětle ßo nakhilazeho dnja pſchińdźe lóžo ſ jich erta, ſchtož duſchu poczežuje. Žana hodźinka njeje pſchihódniſcha, w kotrejž mohli ſpominacz na ſańdźenoſcz. Dyrbja ſhonicz wo wajchnjach a czinkach prjedownikow. Dyrbja ßej pſchikład wſacz abo ßo warnowacz. Jeli chzeſch dnjej ſe ßwojimi mnohimi ſtaroſczemi ſa ßebje a ſa dźěczi wuklinczecz dacz, jeli chzeſch w ßwojim žiwjenju doma bycz, trjebaſch tajku hodźinku na ßměrkach.

-o-.

Kryte blido

Kaž ßo njedawno powědaſche, je ßo w jenym měſcze ſczěhowaze podało. Na jenej dróſy kotrejež mjeno ßym ſapomnił a ſchtož je w tutym ſwiſku tež zyle njewažne, ſdawna ſtarſcha ßamotna knježna bydleſche, bjes pſchiwuſnych, pſcheczelſtwa, ſnatych abo hewak někajkeho pſchiwiſka, kaž to takle rěka. Dwě jſtwje w tſeczim poſkhodźe ſchěreho podružneho domu běſchtej jeje bydlenje. Tuta ßamotna ſtarſcha knježna je nětko jeneho dnja zyle ſ czicha a njenapadnje wumrěła, kaž běſche wſchě lěta žiwa była. Khora njeběſche była. A ſe žanym ßłowczkom njeby ßo wo tutym ßmjertnym padźe dale rěczało, njebychu-li nimale runoczaßnje ſ woprawdźitoſczu, ſo czicha ßobuwobydlerka nětko wjazy mjes žiwymi njeběſche, hiſchcže něſchto zyle druhe wußlědźili: ſe jſtwow, kotrejž ji ßłuſcheſchtej, běſche mjenujzy jena wobydlena, druheje pak — bjes dwěla hižo jara dołho — njebě nichtó wjazy ſaſtupił, wona běſche kruczje ſamknjena. Hdyž běchu ju woczinili, ßo pſchitomnym tak ſpodźiwny napohlad poſkicźi, ſo woni jſtwu bjes ßłowczka ſaßo wopuſchcźichu. Hacžrunjež njeběchu w hewak zyle wſchědnej a jara jednorej jſtwi niczo druhe wohladali dyžli kryte blido: na róžiczkatym pſchikrywje dwě ſchalzy, talerjej, łžiczzy, kofejowu kanku, mlokowu kanku... Talerjow a ſchalkow njebě ßo nichtó dótknył, w mlokowej khanzy běſche jenož hiſchcže ſbytk; ale na zokorowym talerku někotre ſ tamnych małych běłych tabletow ležachu, kotrež ludźo we wójnje jako „ßłódke" trjebachu, a khuduſchki, kułojty tykanz njenaczaty woßrjedź kryteho blida ſtejeſche, běſche ſchěry a kaž ſkamjenjeny. Tute blido, kaž ßo poſdźiſcho wukopa, bě ßo w poßlednim wójnſkim lěcźe khuduſchzy ßwjedźeńſzy kryło a to ſ ruku młodeje knježny na jeje kwaßnym dnju k prěnjej czichej luboſczinſkej hoſcźinje po dwu. Ale tón, ſa kotrehož běſche ſ lubej ruku, ſ tyßaz ſbóžnymi myßlemi a nadźijemi ſchalku a taleŕ, łžiczku a kanku pſchihotowała, njeběſche někotre hodźiny poſdźiſcho wjazy mjes žiwymi. Po pucźu k njewjeſcźe, ſ kotrejž chzyſche ßamßnu hodźinu pſched woltaŕ ſtupicz, wón ſ njeſbožownym pſchipadom ßmjertnje ſnjeſboži. Małej knježnje, kotruž ßu nětko tež pohrjebali, w ſrudobje a ßylſach niczo druhe njeſwoſta, dyžli pjerſchczeń, wobras, walczk liſtow a kryte blido.

nž.

Alle Hände dem Führer

Abfahrt aus einer Fabrik

H. Dučman:

Serbstwa staw a přichod

(Pokračowanje.)

Tola bjez staršeho pismowstwa bychmy drje hišće wobstali, jeno zo bychu w přitomnosći mužojo byli, kiž so za česćomne pismowstwo staraja. Prawych, wěrnych a swěrnych Serbow mamy mało. Mamy drje duchownych a wučerjow, kiž so swěru za swój lud tež w pismje staraju, ale přećiwo nim steji syla tajkich, kiž z mócnej pjasću kóždu škričku zabijeja. Młodych Serbow njestuduje mnoho, dokelž je lud přećiwo studowanju, je-li duchowni njejsu. Lědma mamy dosć serbskich duchownych a wučerjow.

Naša rěč je — někotři praja — khuda, telko wěcow pječa njemóžemy pomjenować, hiej jeno mnohosć němskich słowow w ni — abo kak chcył to abo wono w njej serbski mjenować? — Njeje tomu tak zlě, kaž so na přeni pohlad zda. Wěrno drje je, zo mnoho němskich słowow slyšiš, ale to lěnjosće, njewědomosće dla. Hladaj do žiweje rěče, tu namakaš pytane słowa, hladaj do staršich knihi, tam namakaš, štož je lud pozabył. A nima rěč dosć hibićiwosće za nowe twórby? Njejsy nihdy wědomostny nastawk pisał abo čitał? Hlej, dobrych słowow je dosć!

Poslednja khudoba tči w pjenjezach. Njech by so dosć spisowaćelow namakało, štó chcył knihi ćišćeć dać, přetož by mały wužitk, snadź škodu měł, dokelž by jich mało wotbył. Tohodla so njećišći, lud pak žada wjacy hač nabožne knihi, wosebje pyta młody lud wjacy, a štož doma podarmo pyta, přinjese jemu susod napřećo. Z tym přiwuknje němskemu čitanju a zabywa na serbske.

Pola nas zawěrno płaći: khudoba je zrudoba. Wjacy hač so zwoprědka zda, škodźi nam naša rozdrjebjenosć. Tež smy wote wšěch stronow wot Němcow wobdaći a wšitke naše wosady su z nimi naměšane. Smy na mnohe wašnje z tuteho susodstwa dobyli a wužitka měli — ale tež škody, kiž z teho ćeŕpimy, njejsu snadne.

*

Tak dha smy swój staw zeznali a njedostatki swoje wobhladali. Wótčincowe wóčko pjelni so při tym ze sylzami žałosće. Hdźe ma naša narodnosć w běhu někotrych lětdźesatkow dóńć, hdyž z njej takle stoji? Na ladach njewočakaj pšeńčnych žnjow!

Ale w błyšćatej so sylzy njeje pokhmurjenosć, ně, z daloka swěćace słónčo je do njeje tež jenu swoju pružku pósłało, a zyboli so, hačrunjež słaba, tola rjana, nadźiju poskićaca tučel krasnišeho přichoda. „Hišće Serbstwo njezhubjene" słyšachmy před njedawnymi lětami z někotrehožkuli erta klinčeć. Tola, nětko je dawno hižo wuklinčało, pola wjetšiny běše to ertna zahorjenosć, skutk zhoni mało wo njej. Budźiše sylna ruka z rtom stowaŕšena była, wjetše by polo posyte było.

Ale, štož so hišće stało njeje, móže so nětko stać, zo swoje wot Boha spožčene mocy nałožimy k zbožu noweho naroda, k swojej samsnej sławje napinać.

Zo pak bychmy tuto dokonjeli, rozłožmy a rozmyslmy sebi tudy, što je po prawom naša winowatosć k zesłabjenemu narodej, a kajke srědki mamy nałožeć, zo by so nam naše prócowanje derje radźiło a my so samych njewohańbili.

Prěnja njehoda běše **lěnjosć**! Duchowni a wučerjo njech su wšitkim za přikład, njech Serbstwo lubuja, njech za Serbstwo skutkuja. Horjeka dyrbimy započeć, dobry přikład dyrbi lud wubudźić. A kak dyrbja wyše stejacy čile skutkować?

Zeznajće najprjedy narodneho ducha derje a dospołnje, prjedy nimaće nadźiju zbožowneho skutkowanja. Wšitka próca by podarmo była, kaž chcył kruświny šćěpk na jabłoń šćěpić. Rozhladujmy so w ludu, njehańbujmy so towaŕstwa njewučenych Serbow. Zeznajmy druhe słowjanske narody, z pismowstwom a hladajmy, kajke skutkowanje je po nich najzbožowniše. Dla podobnosće Słowjanow spóznajemy potom bórzy, kotry srědk mohł pola nas najzbožowniši być.

Spóznawši serbskeho ducha dajmy so hnydom do dźěła. Poskićmy ludej dobru strowu cyrobu we spisach. Prěnje město maja nabožne knihi: naš lud je nabožny lud, a nabožnistwo je tola zakład wšeje zbožownosće. Štóž sebi mysli, zo móže lud z bibliju, spěwaŕskimi, modleŕskimi a prědaŕskimi spokojić, je so jara mylił a chce najhusćišo swoju lěnjosć zakrywać. Ně, widźimy, kak lud za knihami swětneho wobsaha łoji, a to budźe hišće pozdźišo žiwiše žadanje.

Njelutuj prócy, sam knihi za lud spisować, njelutuj móšnje, zo by spisowaćelow podpjerał, a njemohł tež ze stami pomhać — ow, tež nowy pjenjez množi so k tolerjej, hdyž jednota hromadźi. Hlej, jednota je tež we słabych mócna. Zawěsće njeje k wobswědčenju teho přikładow trjeba. Hladajmy na našu Maćicu, kelko je w krótkim času ze słabymi mocami wuskutkowala. Samopašnosć zeškodźi nam, tuž budźmy bratřa, kiž su wšudźe přezjeni, kiž sebi přeco a wšudźe pomhaja. Abo dyrbjała nas wěra we wědomostnym skutkowanju rozdwojić? Kóždy njech swoju wěru na přisłušnym měsće z přisłušnymi srědkami haji, ale hdźež je wo nabožnistwje rěč njeje, tam njemóže nabožeńske dźělenje zbožownje skutkować, ale je směšne. Runje tak njemudrje by było, so dwojeho prawopisa dźeržeć: mamy dźě nowy, dospołniši hač žadyn stary. Dźeržmy so noweho, dyrbjeli tež tam a sem něšto přiwuknjene pušćić. A zawěrno je čas, tež do šule a cyrkwje pisomnu rěč zawjesć, štó chcył so po wosadnym rěčenju wjerćeć?

(Pokračowanje sćěhuje.)

Přilopk

Dźěćzo w kupańſkej wani ßo ſatepiło.

2½ lěta dwómiſka dźowczicźka Freibergſkeje ßwójby padny ßrjedu do na ſemi ſtejazeje kupańſkeje wanje a ßo ſatepi. Macź bě jenož na krótki wokomik kuchinju wopuſchczźiła a mjes tym bě ßo njeſbože ſtało.

Czah ſtarza pſchejědźe.

Piatk do 74 lět ſtareho Arnoſchta Bönitza ſ Rochsburga, jako chzyſche tutón železniſke kolije pſchekroczicź, tworowy czah ſajědźe. Bönitz bě na měſtnje morwy. Czežkoßłyſchazy ſtary muž njebě najſkěrje ßo bližazy czah ßłyſchał.

Nohcź mordarja pſcheradźi.

Njedawno na železniſkich kolijach pola Heilbrunnen we Württembergſkej czěło 24lětneje Friedy Rußez ſ Pfullingen namakachu, kotruž bě czah pſchejěł. Sdaſche ßo, ſo je ßebi holza žiwjenje wſała. Hdyž pak ßo w bliſkoſczi czěła holzyny nohcź namaka, ßo ſeſda, ſo je ßo tu njeſkutk ſtał. Někto ßu w Pfullingnach bydlazeho Korlu Wernera, kotryž bě ßo ſ morwej wodźił, ſajeli. Po dokładnym pſcheßłyſchowanju ßo Werner ſkónczńje wuſna, ſo je holzu ſadajił a potom na kolije položił, ſo by ßo ſ tym ſdacźe ſbudźiło, ſo je ßebi holza žiwjenje wſała. Roſdrapane rany, kotryž měješche Werner we wobliczu, na to pokaſuja, ſo je ßo holza ſe ſadwělowanjom wobarała, prjedy hacź mordarjej podleža.

Hróſbny podawk w lawjazej klětzy.

W ſwěrjenzu w Marburgu ſta ßo tute dny hróſbny podawk. Hdyž wothladar lawow, kotryž je tež jich ſkludźeł, do klětki ſtupi, ſo by ſ nimi pſchedwjedźenja ſwuczował, jeho młody law k ſemi poraſy. Starſchi law, kotryž na ßwojim knjeſu wißaſche, hnydom na pomoz pſchiſkoczi a ſpyta nadběhowarja wotraſycź. Tutón pak ßwój wopor njepuſchczi. Nad na ſemi ležazym wothladarjom dóńdźe k dźiwjej kußańzy. Pſchiwuſna wobßedźerja ſwěrjenza, młoda holza, ſkónczńje ſ widłami we ruzy, do klětki ſtupi a ſpyta lawow wot napadnjeneho wotehnacź. Skónczńje ßo jej poradźi, nohu młodeho muža popadnycź a jeho pod zychnowazymaj lawomaj ſ klětki wuczahnycź. Wothladarja dyrbjachu ſe žałoſtnymi ranami do khorowńje dowjeſcź.

4 dźěczi do wjeßneho hata ſtorcźiła.

W napadźe duſchineho ſaczěmnjenja ſtorczi wobydleŕka wßy Altengeſeke pola Paderborna ßwoje 4 dźěczi w ſtarobje 2 hacź do 11 lět do wjeßneho hata. Pſchipadej, ſo runje ludźo nimo dźěchu a ßo hróſbneho njeſkutka dohladachu, ma ßo dźakowacź, ſo móžeſchtej ßo najmłódſchej dźěſczi wukhowacź. Wožiwjeńſke poſpyty pola 9lětneho, kotrehož tohorunja bórſy ſ wody wuczahnychu, woſtachu bjes wuſpěcha. Czěło najſtarſcheho hólczeza hiſchcźe njenamakachu. Žona ßo do wuſtawa dowjeſe.

Sa morweho wuprajeny ßo wrócził.

Njewoczakowany nawrót wobydlerja Dziabaßa ſ Rogaßnow w Rańſchej Pruſkej, kotryž w lěcźe 1916 do ruſkeje jatby pſchińdźe, wjele wo ßebi rěczecź dawa. Po ſajeczu Rußojo Dziabaſa do Ssibirſkeje dowjeſechu, ſ wotkelž dolhi czaß niczo wo ßebi ßłyſchecź njedaſche Na namjet jeho žony jeho ſa morweho wuprajichu, na czož ßo ſnowa wuda. S tuteho mandźelſtwa dwě dźěſczi wuńdźeſchtej. Wulke běſche tohodla ſpodźiwanje, hdyž ßo muž po 20 lětach nadobo wróczi a ßwoju žonu w Oborniku wopyta.

3króczne mordaŕſtwo pola Grudźonza (Graudenz).

Sańdźenu wutoru nadpadnychu banditojo dwór ratarja Rudolfa Dickmanna w Blieſenje pola Grudźonza. Sabichu wobßedźerja, jeho žonu a jenu ßłužobnu. So bychu ßlědy ſa tutym žałoſtnym njeſkutkom wotſtronili, ſtatok ſapalichu.

Dźěćzo dźěćzazeho woſyczka dla ſamordowało.

Pſched lětom ſta ßo w pólſkim hłownym měſcźe njeßłyſchany pſchipad, ſo w jenej ſahrodźe na khwilu njewobkedźbowany dźěczazy wós ſ dźěſczom ſhubi. Wós poſdźiſcho pola wikowarja ſe ſtarymi wězami wußlědźichu, mjes tym ſo 9njedźelſke dźěćzo w twjerdźiniſkej hrjebi ſatepjene namakachu. Po dlěſchim pſchepytowanju młodu holzu ſajachu, kotraž bě dźěćzo ſ woſom rubiła a mordaŕſtwo ſkuczźiła jenož tehodla, ſo by dźěczazy wós mohła pſchedacź. Ssurowu mordaŕku je někto Warſchawſki pſchißažny ßud k dožiwjeńſkemu jaſtwu ſaßudźił. Statny rěczník bě ßmjertne khłoſtanje namjetował.

Wulki woheń w Czeplinſkich twornjach.

S hiſchcźe njeſnateje pſchicźiny w Czeplinſkich twornjach wulki woheń wudyri, kotryž bě tohodla ſtraſchny, dokelž w twarjenju, kotrež ßo paleſche, bě 33 bleſchow połnych kißlika, kotrychž roſbuchnjenje by njepſchewidnu ſchkodu naczinilo. Spěſchnemu ſawchimnjenju dźěłaczerjow a wohnjoweje wobory ma ßo dźakowacź, ſo móžachu bleſche ſ kißlikom ſ twarjenja wunjeſcź a woheń po czaßu ſalecź.

Wußadni wjeß nadpadnyli.

W rumunſkej wßy Jſacea ſta ßo pſched někotrymi dnjemi žałoſtny podawk. 123 wußadnych, mjes nimi 25 žonow, czekny ſ bliſkeho wuſtawa a czehnjeſche ſ dźiwim hołkom po wßy. Jednaſche ßo tu wo proteſtnu demonſtraziju pſchecziwo njedoßahazemu ſeživjenju a ſaſtaranju we wuſtawje. Jako wjeßnjenjo wußadnych czahnycź widźachu, pocza wulki ſwón na zyrkwinej wěži ſwonicź. Wjeßnjenjo ßo do ßwojich domow ſawrěchu. Tych pak, kotſiž njemóžachu ßo ſpěſchnje doſcź wukhowacź, wußadni ſ dźiwim kſchikom napadnychu „Někto ßy tež ty njecziſty". Khorym ßo poradźi, gmejnſki hamt wobßadźicź. Telefoniſzy ſawołana žandarmerija zyłu wjeß wobſtupi. S wobczežnymi wobhladnymi naprawami poczachu ſ wußadnymi jednacź. Tuczi na kónzu, hdyž ßo jim ßlubi, ſo ßo jědź we wuſtawje polěpſchi, ßo do wuſtawa wróczichu. Wjeß ma ßo doſpołnje wucziſczicź. Na dobre ſbože njeje liczba tych woßobow, kotſiž ſ wußadnymi do bližſcheho ſwiſka pſchińdźechu, wulka. Tuczi maja ßo wobkedźbowacź.

„Was die Zukunft von mir, von uns, von euch erhofft, das wollen wir erfüllen"

Ssydom dźěczi chzyſche ßo pſchejěcź dacź.

Pſched młodoſtnym ßudom w Little Hamton mějachu ßo ßydom hólzow 10 hacź 13 lět ſtarych dla wohroženja wobkhada ſamołwicź. Lokomotivnik Londonſko—Brightonſkeho ſpěſchneho czaha bě jich wobſkoržił. Tutón muž bě jim tež ſe ßwojej duchapſchitomnoſczu žiwjenje wukhował. Hólzy běchu ßo na kolije železnizy ſeßydali a njeběchu poſtanyli, hdyž ßo ſpěſchnik bližeſche. Lokomotivnik najprjedy ſ mozu hwiſdaſche a dyrbjeſche potom, hdyž hólzy ßwoje měſtno njewopuſchczichu, czah ſaſtajicź. Hdyž ßo ſa pſchiczinu jich ßamomordaŕſkeho czina praſchachu, wotmołwichu hólzy, ſo pſchi tym pſchijomne ßwjerbenje na khribjecźe ſaczuwachu, hdyž na kolijach ßedźachu. Ssudnik jim ſ wažnym napominanjom běžecź da. Nanojo tutych worakawzow pak drje ßu ßo ſa to poſtarali, ſo mějachu wěſty czaß njepſchijomne ßwjerbenje na wěſtym dźělu czěła.

Czežke njeſbožo pola Kaira.

W bliſkoſczi wßy Giſeh pola Kaira w Egiptowſkej na železniſkim pſchekhodźe czežity wós, kotryž bě ſ dźěłaczerjemi połnje wobßadźeny, do tworoweho czaha ſraſe. Wós bu doſpołnje ſniczeny. 11 dźěłaczeri ßo pſchi tym ſe ßmjerczu pſchekhwata, 17 ßo czežko ſrani a 14 lohzy.

Hitler je Němskej rune prawo wróćil
spožč jemu swoje dowěrjenje!

Wusudźenja

§ S 8 woßobow wobſtejaza paduſchna zwólba, kotraž běſche w czaßu wot novembra 1931 hacź do ßrjedź januara 1933 zyłu połnóznu Lužizu njewěſtu czinila, měješche ßo pſched prěnjej wulkej khłoſtańſkej komoru krajneho ßuda w Budyſchinje ſamołwicź. Jedna ßo wo Kurta Hermanna ſe Schczeńza, jeho bratra Franza Hermanna ſ Lutyjez, Alfreda Herbiga ſ Berny w Lubańſkim wokrjeßu, Kurta Wornacža ſ Panez, Joſefa Schimku ſ Pleiſchwitz w Löbſchützſkim wokrjeßu, Pawoła Zimmerlinga ſ Luwocziz pola Lubija, Hanßa Hauku ſ Griebena w Angermündſkim wokrjeßu a Pawoła Koſchwitzu ſ Kuchendorfa w Rychbachſkim wokrjeßu, Hermannez bratrow napoßledku w Ramnowje, Herbiga w Małym Woßnyku, Wornacža we Wulkim Woßnyku, Schimka w Bleiſchwitzy, Hauka w Budeſtezach a Koſchwitzu w Porchowje bydlazeho. S wjele ſ dźěla jenotliwje, ſ dźěla ſhromadnje ſkuczenych, dokonjanych a ſpytanych jednorych a czežkich paduſchſtwow bě ßo 21 pſchipadow wobſkoržiło, kotrež běchu po ßwojim wuſnaczu we Wulkim Woßnyku, Melzwigu pola Wittenberga, w Banezach pola Njeßwacźidła, Dobranezach, Czemjerzach, Nowym Luſczu, Wukranczizach, Geißmannsdorfu, Nowym Dworje, Sczijezach, Nowych Błohaſchezach a we Małej Praſy wuwjedli. Czežke rubježniſtwo běchu Herbig, Franz Hermann a Schimka w nozy k 28. julijej 1932 ſkuczili. Běchu ſhromadnje do domu wumjeńkarja Arnoſchta Kozora w Nowym Dworje ßo ſadobyli a tam něhdźe 30 hr., mały měſchk ſe ſtarymi ßlěbornymi pjenjeſami a jedyn ſlotak pokradnyli. Pſchi tym běchu Kozorez mandźelſkeju, kotrajž běſchtaj ßo wubudźiłoj, ſ dyrjenjom ſ zentrifugowym kluczom a ſ dajenjom krjudowałoj. Tehorunja ſ namozu běſchtaj Kurt Hermann a Herbig w nozy k 14. dezembrej 1932 pſchi paduſchſtwje w Małej Praſy w bydlenju Burkoweje a jeje wnuczyneje dźowki poſtupowałoj, do kotrehož běchu paduchaj ſaleſłoj. Tam pokradnychu žonjazy czaſnik, něſchto pjenjes a druhe mjenjehódne pſchedmjety. S tym běſchtaj jednore rubježniſtwo ſkuczźiłoj. Pſchi prěnich ßlědźeniach njemóžachu ſkóſtnikow lepicź, hakle hdyž kriminalny hłowny ſtražmiſchtr Pfüller w Budyſchinje najmu 1935 naležnoſcź pſchepytowacź pocza, ßo jednotliwe pſchipady podrobnje ſwěſczichu a wujaßnichu. Na to ßo Herrmannez bratraj, Herbig, Wornacž a Schimka ſajachu a druſy wobdźělnizy ßo tehorunja ſwěſczichu. Hłowny ſtražmiſchtr Pfüller bě najprjedy Kurta Hermanna a potom tež druhich paduchow k temu pohnuł, ſo ßo wuſnachu. Po 5hodźinſkim jednanju a něhdźe 6hodźinſkim wuradźowaniu ßo wjeczor wußud wupraji. Kurta Hermanna a Herbiga ke khłoſtańni na 6¼ lěta a k ſhubjenju czeſtnych prawow na 3 lěta ſaßudźichu. Franz Hermann doſta 5 lět a 6 měßazow khłoſtańnje a na 3 lěta ßo jemu czeſtne prawa wotrieknychu. Wornacž ma 3 lěta, Schimka 2 lěcźe a Zimmerling 1 lěto a 3 měßazy a Hauk 9 měßazow jaſtwa wotpokuczicź. Koſchwitz ßo w jenym pſchipadźe wußwobodźi. w dwěmaj pſchipadomaj płaczeſche amneſtija ſ lěta 1932, tak ſo ßo jednanje pſchecziwo njemu ſaſtaji. [illegible] jatba ßo wobſkorženym pſchilicźi.

Radio

Wutoru, 24. měrza ßo ßlu.

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 15.15 taczele (ſ dalokich krajow). 18.20 politiſki pſchehlad nowin. 19 taczele. 20 politiſka wulkomanifeſtazija.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßeły rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8.20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 16,20 taczele. 20.10 bitwiſchcźa ßrjedźneje Němſkeje.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma: Königsberg: 20.10 rejwańſki wjeczor. Köln: 20.10 wjeczorny konzert. Warſchawa: 20.10 opera „Tannhäuſer".

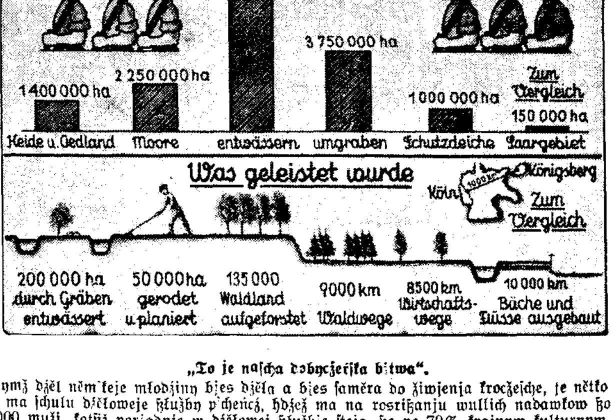

„To je naſcha dobyczeŕſka bitwa".

Czaß, w kotrymž dźěl němſkeje młodźiny bjes dźěła a bjes ſaměra do žiwjenja kroczeſche, je někto nimo. Kóždy młody Němz ma ſchulu dźěłoweje ßłužby pſchencź, hdźež ma na roſrißanju wulkich nadawkow ßobuſkutkowacź. Něhdźe 200 000 muži, kotſiž porjadnje w dźěłowej ßłužbje ſteja, ßo po 70% krajnym kulturnym dźěłam pſchidźěli. Kak wulki je nadawk tuteje woprawdźiteje czeſtneje ßłužby ſa lud a ſtat, ſpóſnawamy ſ teho, hdyž ßebi pſched woczi ſtajimy, kak wjele milijonow hektarow ſemje je w Němſkej bahnjaty a njepłódny kraj abo ßo hewak ſa wobdźěłanje njehodźi. S tuteje pſcheſtrěnje je dźěłowa ßłužba ſa krótki czaß ßwojeho wobſtacźa 200 000 hektarow ſ hrjebjemi wotwódźiła, 50 000 hektarow wurunowała a 135 000 hektarow ſ lěßom poſadźała. Schto tute liczby woſnamjenjeja, widźimy na wobraſu, pſchirunajo je na pſchikład ſ wulkoſczu Poſaarſkeje. Nimo teho je dźěłowa ßłužba wjele tyßaz kilometrow rěczniſchczow wutwariła a wjele tyßaz kilometrow dróhow nawariła. Dźěłowa ßłužba ſ tym pomha ſeživjenje němſkeho luda ſwěſczicź. (Gr. Werkſtätten.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 23. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wšitko ja mam, wšitko,
Škličku, łžičku, blidko:
Jeno žanych pjenjez. H. Z.

— **Wo wjedrje.** Sſobotu wjecžor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 3, najwyſchſcha dnjowa temperatura 20 ſtop. cžopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer plus 4, najnižſcha temperatura w nozy 13 ſtop. cžopłoty. — Wyſchina w naſchich ſtronach je ßo ſeßłabiła a je ßo ſe ßwojim jadrom k Cžornemu morju ſcžahnyła. Nad wjecžornej a połnócnej Europu ßo nižiny wupſcheſtrěwaju a nam ſ njewobſtajnym a deſchcžowatym wjedrom hroža. Jutſje ßo wjedro tež pola naß wěſcže pſchemění. Najſkerje ſměјemy najprjedy ßłabſche pomróženje, poſdźiſcho pak wětrojte wjedro ſ deſchcžemi wocžakowacž. — Jutſje wutoru ßłóncžko 5,55 hodź. ſkhadźa a ßo 6,19 hodź. khowa. Měßacžk ſkhadźa jutſje rano 5,56 hodź. a khowa ßo wjecžor 8,43 hodź. — Dźenßa mamy młody měßacžk.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Njewobſtajne, wětrojte a k deſchcžowanju pokhilene wjedro.

*

— **Wcžerawſcha njedźela** jako prěnja nalětna njedźela je nam po dołhich ſymſkich měßazach wjele ßłóncžka a ſ tym tež wjele radoſcžow a wjeßela pſchinjeßła. Po tyßazach pucžowachu měſchcženjo won, ſo bychu ßo w Božej pſchirodźe a w cžople wohrjewazym ßłóncžku wokſchewili. Tež ratař, kotryž je pſchi rjanych ſaſchłych dnjach hižo pilnje ſe ßwojimi pólnymi dźěłami ſapocžecž mohł, je wcžera temu pſchihladowacž mohł, kak Boža ſtwórba hladajzy ßo wuwiwa, kak ßo naſymne wuſywy ſelenja, łuki ßwoju ſchěru barbu poſhubjuja a kerki a ſchtomy hladajzy młode łopjeſchka doſtawaja. Wſchudźe je radoſcž a wjeßeło, ptacžina ſanoſchuje ßwoje radoſtne nalětnje ſpěwcžki, dźěcži juſkaja na ſahrodach a łukach. Nadźijomnje naß tute cžopłe nalětnje dny njeſjebaja. Skoro mamy ſdacže, ſo bě wcžera ßłónza ſkoro pſchewjele. Naměrichmy dźěn na ßłónzu 18 ſtopnjow. To je ſa prěnju njedźelu nalěcža khětro wjele, hdyž ßebi wobmyßlimy, ſo zyła hapryleja hiſchcže na naß cžaka, kotraž ma wſchelake waſchnicžka. Huſto doſcž niž najluboſniſche. Spuſchcžejo na Boha wjerſchneho, wěmy, ſo wón ſawěſcže wſcho derje ſarjaduje.

— **Dźěcžo ßo ſhubiło.** 2¾lětne dźěcžo Wolfgang Hauſeka na Běleńſkej dróſy 9, kiž pola ſtarſcheju bydleſche, je ßo wcžera njedźelu dopołdnja ſhubiło. Ležownoſcž na Běleńſkej dróſy 9 je łucžna ležownoſcž ſady prjedawſcheje [illegible]lez mebloweje dźěłarnje. Wokoło ¼12 hodź. je macž dźěcžo hiſchcže widźała, jako je ßebi ſ gummijowym koleſkom bliſko doma hrajkało. Dźěcžowy nan je gummijowe koleſko na brjoſy młynſkeje hrjebje namakał, kiž hnydom nimo twarjenja běži. Dokelž ßebi myßlachu, ſo ßnadź je dźěcžo do młynſkeje hrjebje padło, ßu pola młynſkeho wobßedźerja Probſta ſawjeru ſcžahnyli a wodu dele puſchcžili. Na to ßu młynſku hrjebju dwójzy bjeß wuſpěcha ſa dźěcžom pſchepytali. Dotal tež wſchitke polizajſke ßlědźenja ſa dźěcžom bjeß wuſpěcha woſtachu. Dźěcžo je hłuche.

— **Motorſke koło a jěſdne koło ßo kradłej.** 21. měrza pſchipołdnju w cžaßu wot ¼1 do ½2 hodźin je ßo ſ wotſtajniſchcža na Lawſkich hrjebjach motorſke koło ſe ſnamjenjom I-30 923, ſ motorowym cžißłom 256 894, ſnamki DKW, 1 zylindra, 198,13 ccm. kradło. Koło měješche cžorne krośna, cžorny tank ſ cžerwjenymi ßmužkami, w kotrymž běchu něhdźe 3 litry benzina. Na ſoziuſkim ßedle je ßo wuměſka koła pukła. Subkate koło pſchi ſaſtorkowadle je ßo pſchetrjebało, ſo ßo motor njehodźi wjazy ſe ßupjenjom ſawjertnycž. Koło dyrbi ßo facžiſchcžowacž. Wobkradnjeny ma dowoleńſke wußwědcženje w ßwojim wobßydſtwje. — Na tym ßamym dnju dopołdnja w 11. hodźinje je ßo tehorunja na Lawſkich hrjebjach ſady měſchcžanſkeho dźiwadła mužaze jěſdne koło ſnamki „Seidel a Naumann", ſ cžißłom 1 109 058 kradło. Koło měješche cžorne krośna ſe ſelenymi ßmužkami, horjeſhibnjene wodźidło, cžornej zelluloidowej pſchimadle, žołte ſwjena ſ cžornymi ßmužkami, Torpedoſki ßamoběh, cžornej gummijowej wobrucži, 2 gratowej tojchzy, dynamo ſa wobßwětlenje ſnamki „Stuttgart". — Wo ſdźělenja wo kołomaj a woßobje paducha proßy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo bližſcha polizija abo žandarmſtwo.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßobotniſchim cžehnjenju 5. rjadowanje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (18. dźeń) padźe dobycže wo 25 000 hr. na cžißło 34 218; dobycže wo 10 000 hr. na cžißło 97 014; dobycže wo 5000 hr. na cžißło 36 121; dobycže wo 3000 hr. na cžißła 14 265, 290, 46 145, 62 715, 93 363, 99 356, 104 101, 107 180, 114 056, 128 696, 131 765, 133 182, 153 711, 217; dobycže wo 2000 hr. na cžißła 22 872, 26 801, 704, 61 412, 69 606, 94 662, 115 747, 131 468, 320; dobycže wo 1000 hr. na cžißło 2061, 4926, 8502, 56, 10 527, 10 238, 19 691, 22 158, 40 070, 54 672, 063, 60 889, 66 041, 74 201, 74 608, 98 271, 100 162, 0 946, 102 910, 105 944, 107 118, 108 177, 126 143, 0 819, 133 579, 152 922, 155 324.

S **Bónez.** Sſobotu dopołdnja po dlěſchej cžežkej khoroſcži hiſchcže niž 69 lět ſtary bur Bohuwěr Mětaſch wumrě. Krótko po ßmjercži ßwojeje mandźelſkeje ßo tež wón na khorołožo lehny a njeje ßo wot teho cžaßa wjazy ſhrabał. Narodźi ßo 25. meje 1867 w Bónezach a pſchewſa po wożenjenju ſ Klaru rodź. Nowakez, dźowku žiwnoſcžerja ſ Praſkowow pola Hodźija, kubło po nanu. S tuteho mandźelſtwa dźěcži njewuńdźechu. Mětaſch, kotryž je tež dlěſchi cžaß hamt gmejnſkeho ſtarſcheho ſaſtawał, běſche ſe ßwojim wotewrjenym kharakterom a njeſaprahnitym humorom powſchitkownje jara woblubjeny. Njech wotpocžuje w měrje.

S **Rachlowa** pola Kubſchiz. Budyſke krajnozyrkwinſke ſjednocženſtwo ſměje tu ßrjedu 25. měrza wjecžor we 8 hodźinach pſchichodnu bibliſku hodźinu ſ knjeſom Hemplom-Budyſkim jako rěcžnikom. Bibliſka hodźina wotměje ßo pola Guhrez cžißło 37.

S **Kobliz** pola Hodźija. Sſobotu rano tu khěžkař Auguſt Bamž 79 lět ſtary po dlěſchej khoroſcži ſbóžnje wumrě. Jeho mandźelſka bě pſched nim hižo pſched 30 lětami do wěcžnoſcže wotejſchła. Pohrjeb budźe wutoru popołdnju w 2 hodź.

S **Komorowa** pola Rakez. Sańdźenu ßobotu 21. t. m. wotmě ßo w naſchej wßy wólbna ſhromadźiſna. Shromadźenych je ſpěwami a rěcžnymi khórami tudyſcha Hitlerſka młodźina pod wjedniſtwom k. wucžerja Glorkny powita. Komorowſzy herzy někotre rychłe pſcheſpola ſapiſkachu a na to wotewri ſkupiny wjednik Merla ſ Rakez ſhromadźiſnu. Witaſche wulku licžbu pſchitomnych, woßebje pak pſchednoſcherja k. ſtaboweho burſkeho wjednika Wintera ſ Budyſchina a pſchepoda tutemu ßłowo. K. Winter najprjedy ſpominaſche na cžaß wójny, jeje hanibny wukónž ſa němſki lud a na Verſaillesſke měrowe ſrěcženje. Tehdomniſche ſozialdemokratiſke knježeřſtwo je kóžde žadanje njepſchecželſkeje ſtrony podpiſało. Po tutym ſrěcženju naſche ratařſtwo a induſtrija ſ inflaziju cžežko cžeŕpjeſchtej, kotraž je Němſku hacž k ſahubje dowjedła. Zyła kopiza politiſkich ſtronow je ßo wutworiła, kotrež ßo mjes ßobu wadźachu, tola njemóžachu Němſkej ſ hubjeńſtwa wupomhacž. Skóncžnje Hitler poſtany a němſki lud ſ anarchije politiſkich ſtronow wußwobodźi. Rěcžnik na to pokaſa, pod kajkimi wobſtejnoſcžemi je Hitler knježeřſtwo we Němſkej naſtupił a ſchto wſchitko je ſa krótki cžaß tſjoch lět dokonjał. Pſchitomnej młodźinje ßo wobrocžiwſchi jej praji, ſo hakle ſměje tuta woprawdźity wužitk a lěpſchiny ſ teho a ſo dyrbi ßebi to potom tež wažicž a cžeſcžicž. Rěcžnik ſkóncži ßwój pſchednoſchk ſ napominanjom, ſo dyrbi kóždy muž a žona 29. měrza ſ haj hłoßowacž ſa ßwojeho wjednika a jemu tak jeho prózu mytowacž. Shromadźiſna rěcžnikej ſe ßylnym pſchikleſkom pſchihłoßowaſche. K. Merla ßo jemu ſa jeho pſchednoſchk dźakowaſche a pſchitomnych napominaſche, ſo by kóždy 29. nalětnika naſchemu wjednikej A. Hitlerej ßwój hłóß dał. S tſikrócžnej ßławu na wjednika a ſ wuſpěwanjom němſkeju hymnow ßo ſhromadźiſna ſkóncži.

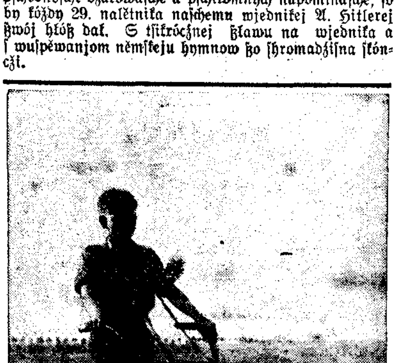

3 Jahre Nationalſozialismus.

Landjahr: Jeder junge Deutſche 1 Jahr aufs Land

Deine Stimme dem Führer!

S **Róžanta.** (Wotkhad.) Lětßa wopuſchcži 25 dźěcži naſchu ſchulu. Pjatk dopołdnja ßo roſpuſchcžichu. Na ßwjatocžnej Božej mſchi porěcža k. P. Romuald k wotkhadnym roſkeſujo w krótkich, wutrobnych ßłowach wažnoſcž dnja ſa zyły pſchichod. Potom bě w ſchuli mała ßwjatocžnoſcž. Sſłyſchachmy deklamazije a ſpěwy, němſke a ßerbſke. Nimo ſchulſkeho wjednika k. Kubaſcha, kiž dźěcži roſžohnowa, porěcža jako ſaſtupjeř ſtrony ſtronjan k. Rocho. Sdar na wjednika a němſkej narodnej hymnje ßwjatocžnoſcž ſkóncžichu. — Na nowe lěto ſaſtupi 18 dźěcži do ſchule, 7 hólzow a 11 holzow.

S **Kamjenza.** Sſobotu rano krótko do ½9 hodź. ſta ßo pſched naſchim dwórniſchcžom wobkhadne njeſbože. Tudyſchi wobydleř, kotryž chzyſche ſe ſtatnym omnibußom do Drježdźan jěcž, běžeſche pſchi pſcheprěkowanju drohi runy pucž do woßoboweho auta. Pſchi tym ßo ſwjeſy a ſłama ßebi łěwu nohu a ſrani ßebi khětro hłowu. Sranjeneho do khorownje dowjeſechu.

S **Kulowa.** Na tragiſke waſchnje je daloko a ſchěroko ſnaty Scholcžiz nan ſe Spal žiwjenje ſhubił. Sſrjedu wjecžor ½6 hodź. bě ßo pſches 60 lět ſtary muž na pucž ſ Mucžowa do Spal podał. Na dotal hiſchcže njewujaßnjene waſchnje je ſ moſta, kotryž pſches Cžornu wodu wjedźe, do rěki padnył. Jeho cžěło ſchtwórtk rano namakachu.

S **Wukrancžiz.** (Licženje ßwini.) Pſchi w měrzu pſchewjedźenym licženju ßwini nalicži ßo w 82 domjaznoſcžach 388 ſchtuk a to 89 proßatow, 220 běhałow, 2 kundroßaj, 35 ranzow a 42 druhich rěſanſkich ßwini. Cželatow nalicži ßo w dezembru 1935 16, w januaru 20, w februaru 10 ſchtuk.

S **Klětneho.** Wulka wólbna ſhromadźiſna bě tu ßobotu pola Lorzez, kotraž bě nimoměry derje wopytana. Zyły hamtſki wokrjeß bě pſchitomny. Po ſawjedźenju khorhojow rěcžeſchtaj wjeſny ſkupinowy wjednik Janzen a ſtronjan Wuſtmann ſ Wrótßławja. Shromadźiſnu porjeńſchi hudźbny khór zyrkwinſkich duſerjow lutherſkeje woßady. — Pſchipowědakoj ſtaj ßo: dźěłacžeř Hermann Lowka a ſchwalcža Hana Auguſta Petrikez, wobaj ſ Woleſchnizy. — Tudyſcha ludowa ſchula woſtanje dla dalſcheho roſchěrjenja woßepizow ſamknjena. Pruhowanje lětuſchich konfirmandow ma tehodla wuwoſtacž. — **Powołańſke poradźenje.** Dźěławy hamt w Shorjelzu woſjewja, ſo ßu w Niſkej kóždy pjatk w měßazu wot 15 do 18 hodź. na radnizy rěcžne hodźiny ſa powołańſke poradźenje. Schulerjo a ſchuleřki, kiž chzedźa tutu poradźeřnju wužicž, maja ßwoje wotkhadne wußwědcženje ſe ſchule ßobu pſchinjeſcž. — (Zyrkwinſke.) Spowědźe budźa: Njedźelu Judica 8.30 hodź. němſka ſpowědź, Wołmonczku po konfirmaziji němſka ſpowědź, Sſeleny ſchtwórtk po ßerbſkej Božej mſchi ßerbſka ſpowědź, Cžichi pjatk we 8 hodź. němſka ſpowědź, kaž tež pop. w 3 hodź. němſka ſpowědź.

Se **Sebnizy.** Pſched někotrymi dnjemi běchu ßo ſ wuplocžkami Kraßno-Lipſkeho induſtrialneho pſchedewzacža w Kirnicžſkej rěcžzy na cžěſkej ſtronje wſchě pſtruhi (Forelle) ſajědojcžiłe. Kaž je ßo něſko ſwěſcžiło, je ßo tež na němſkej ſtronje 12 kilometrow wot ſtatnych mjeſow hacž k moſtej pola Torwalda 20 000 forellow ſ tutymi wopłocžkami moriło. Schkoda ßo na 16 000 hr. wobličža.

Najlěpše symjeńtne běrny za našu krajinu

Sežiwjeřſki ſtaw je nětko ſaßadnje pſchipóſnacže ratařſkich ßymjeńtnych běrnow ſrjadował a to ſ poſtajenjom ſaßady, ſ kotrejž ßo wupraji, ſo je ſaſtaranje naſcheje krajiny ſ najlěpſchim ßymjenjow wažne pſchewuměnjenje ſa ſtopnjowanje němſkich ratařſkich wupłodow. So bychu ßo tute ſwěſcžiłe, maja ßo jednotliwe družiny pſchipuſchcžicž a pſchipóſnacž, ſchtož ſežiwjeřſki ſtaw ßam podrobnje rjaduje. Nimo toho ßo ſ tutym poſtupom ſawěſcží, ſo tež němſki pſchetrjebař najlěpſche wupłody doſtawa. Wuběranje pſchipuſchcženych družinow ma tón ſaměr, ſo by ßo družinowa měſcheńza na najpſchihódniſche tukrajne a wukrajne družiny wobmjeſowała. S pſchipóſnacžom ma ßo dozpěcž, ſo ßo ſ pſchipuſchcženych družinow wurjadne dobre ßymjo wupěſtuje. Po tutym nowoſrjadowanju ſměјemy jenož hiſchcže tſoje pſchipóſnate ßymjeńtne běrny: Wurjadne družiny (Hochzuchtſaatgut), pſchipóſnate družiny (anerkannte Saatware) a pſchipóſnate krajne družiny (anerkannte Landſorte). Pſchiſjewjenje wo pſchipóſnacže ma ßo pola pſchißłuſchneho krajneho burſtwa hacž do tam poſtajenych terminow ſtacž.

Towařstwowske powěstniki.

Pancžizy. Lipa Sſerbſka (mužſke hłoſy) ſpěwaja ßrjedu (25. nalětnika) we woßmich pola Natuſchez we Kukowje.

Hospodařski rozhlad

Póndźelu, 23. měrza 1936.

Barlinſka burſa, 21. měrza. Londonſke namjety Locarnſkich móznařſtwow ßo na burſy ſměrom pſchijachu, dokelž dźěn ßamo dźěl nowinow tych krajow, kotrež běchu na ſeſtajenju memoranda ßobuſkutkowałe, jich njepſchewjedźenje pſchipóſnawa. Sa to pak ſtejeſche burſa zyle pod facžiſchcžom wośebitych pohibow, kotrež ßo we akzijach IG. Farben a Stahlverein ſtachu. Tute akzije daloko pſches 1 proz. poſtupichu. Na rentowych wikach bě wobrot dale ßłaby.

Dienßniſche ſkótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihna ßo dźenßa: 299 howjadow, a to 68 wołow, 59 byłow, 152 kruwow, 20 jałojzow dale hiſchcže: 1372 cželatow, 805 wowzow a 2850 ßwini.

Pola howjaſeho ſkotu ßo wſchón ſkót po poſtajenych krutych placžiſnach roſdźěli. Cželata měſachu ſa prěnje družiny žiwy wobkhod a placžiſny ßo wo 2 pſ. powyſchichu. W hubjeńſchich družinach wotkhodowaſche ßo ſa dotalne placžiſny. Wowzy maja ßrěni wobkhod. Pſchihnate ßwinje ßo wſchě po poſtajenych krutych placžiſnach roſdźělichu.

Hłowny redaktor Marko Smoleř w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleř w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Dźěłaćerjo, wam je wjednik wašu česć zaso dał!

Strowota je najwjetše kubło!

Stara, czaſto pſchipóſnata a ſnata, ale drje tež pſchezo ſapomnjena wěrnoſcz. Hakle khory człowjek wě, kak wažna ſtrowota je! Kak huſto drje ßu khori pſchi ßwojim ſrudnym dóńcze widzo, zuſu ból a bědu tajnje pſchi ßebi pſchißahali, ſo chzedza po doſtatym wuſtrowjenju ßwoju ſtrowotu ſchkitacz jako najdrohotniſche czaßne a ſemſke kubło a wſcho móžne czinicz, ſo ju ſdzerža. A kak czaſto ßu, hdyž je ßo jim žiwjeńſka móz wróczila, pſcheczjiwo tutomu ßlubjenju a pſcheczjiwo ßwojemu czěłu njeßwěrni a liwzy hrěſchili! Hdyž hakle něžny běh człowjeſkeho czěła někak ßo haczicz poczina a na jenym měſtnje ßo ſapowěduje a boloſcz, wulka ſtražowařka a napominařka do myßli a ßwědomja ßo kłapa, człowjek ſaßo ſwjetſcha dowidzecz poczina, ſo je na wopacznym puczu.

Tohodla daj ßebi kóždy człowjek rěczecz: Chzeſch=li boloſczow ßo ſminycz, ßo hižo ſa młode lěta nawucz, ſo je lěpje, khoroſcze ßo ſkedzbnje hladacz, prjedy hacz ßo boloſcz pokaſuje.

Se ſtatneje a priwatneje ſtrony je dzenßa wjele dobreho a wužitneho k powuczenju ludu ſarjadowane, ſo bychu ludzom do ßwědomja a do roſuma rěczeli, kak mamy ſtrowotnje žiwi bycz, ſchto nam tyje abo ſchkodzi, kak móžemy tyßazorym něžnoſczam žiwjeńſkich ſwiſkow napſcheczjiwo ßo ſadzerzecz, kak mamy ßebi wažicz a ſ krutej wolu dzerzecz ſtrowotu jako najßwjeczſche kubło.

Strowota je kužoł naſcheje žiwjeńſkeje mozy a ſkutkowazeho wjeßela, naſcheho czělneho a duchowneho derjeměcza, naſcheho pokoja a wſcheje radoſcze, — ſ krótka: naſcheho ſboža na ſemi.

Sawěſcze niczo rjeńſche njeſnajemy, hacz ſo ßo ßami ſtrowi czujemy a wokoło naß ſtrowy lud widzimy.

Jenož ſtrowi człowjekojo ßmědza wjeßele do pſchichoda hladacz a roskczěw žnjecz a njeßu dóńt a wobſtacze ßwojeho ludu do pſchichoda a rukuja ſa to, ſo lud žiwy woſtanje.

Sbožo a pokoj, móz a dzěławoſcz w czělnym a duchownym naſtupanju korjeni w ſtrowocze. Tohodla ſamjenuje w prawym czaßu wſcho ſchkódne a póſnaj, ſchto ſtrowotu ſpěchuje!

Jara spodźiwne . . .

Skoczo, kotrež je ßemrěty jendzelſki kral Jurij najbóle lubował, pßyza Suſanna, njeje po ßmjerczi krala nimale niczo wjazy žrała. Se wſchěmi ſnamjenjemi ſrudoby ſkoczo w Sandringhamſkim parku wokoło błudzeſche a je nětko po krótkej khoroſczi ßwitko. Skoczo je ßmjercz knjeſa jenož wo někotre njedzele pſchežiwiło.

Pola San Franziſka je ßo małe měſtaczko ſałožiło. Wone rěka „Bordenhill", a ſałožerjo ßu bjes wuwſacza młodzi, ženjeni ludzo, kotſiž maju hižo dzěczi. Ssrědki k ſałoženju měſta wot někajkeho ſpomožeńſkeho towařſtwa pokhadzeju. Měſtaczko ma 1200 wobydlerjow, najſtarſchi je 34lětny muž, kotrehož ßu ßebi dziwajo na jeho „wyßoke lěta" ſa měſchczanoſtu wuſwolili.

Londonſki kupczeř Fred Owlhouſe je w běhu wjazy lětdzeſatkow wjele, wjele kholowow naſběrał, ſa kotrež je někole muſej pſchiprawił. Nimale wſchitzy ßławni muži poßlednich lětdzeßatkow ßu njedobrowólnje k tutej ßběrzy kholowow pſchinoſchowali, kotraž je we wſchelakich ſalach ſaměſtnjena, a kotraž ßměła něhdze 1150 [illegible].

W Königsbergu njedawno ſpodziwneho muža ſajachu, kotryž běſche hižo tydzenje dołho ſatrach wſchěch Königsbergſkich žónſkich. Wón žony a holzy na drósy pſcheſczěhujo jim na wotležanych měſtnach ſ namozu czrije wuſu a potom ſ rubjeńſtwom czekny. Jeho bydlenje pſcheptytajo pſches 70 žonjazych czrijow namakachu.

W jenym ſchotyſkim měſcze je ßo pſchekupz W. na ßudniſtwo wobrocził a wo wuhrjebanje a pſchepołoženje czěła ßwojeje pſched lětami ßemrěteje žony do druheho rowa proßył. Wona bě ßwój wotpoczink w rowje namakała, kotryž bě jeje nan ſa zyłu ßwójbu kupił. Młodemu wudowzej pak njeběſche ſnate, ſo dyrbi ßo tež jeho pſchichodny nan jónu tam pohrjebacz. Nětko je pſchichodny nan pſched krótkim wumrěł a pſchi ſtronje ßwojeje dzowki wotpoczuje. Tole mandzelſkeho mjerſa, pſchetož wón njemóžeſche ßo ſe ßwojim pſchichodnym nanom ženje ſnjeſcz. Wón ßebi takle rjeknje: „Chzu jónu pſchi boku k mojeje žony pohrjebany bycz, ale daloko wot wojeho pſchichodneho nana!" j.

Rjane překwapjenje

Trajne hubjene hoſpodařſke położenje poßlednich lět je ßo wobßedzerjej mebloweje fabriki Formeyerej we wuheřſkim měſcze Szegedinje ſ woßudom ſtało. Pſchedewſacze ſwrěſchcza, fabrika dyrbjeſche ßo pſchedacz, a po czaßu ßo tež Formeyerowe woßobinſke wobßedzeńſtwo ſmjeńſchi, doniž napoßledk niczo wjazy njeměješche. Wón doſpołnje wokhudny, jenož jedyn ſtary pjenjes wobkhowa. Běſche to dzědzina, kotraž wot dzěda jeho žony pokhadzeſche. Tón bě w napoleonſkich wójnach ßobu wojował. Wot tuteje dopomnjeńki njemóžeſche ßo něhduſchi wobßedzeř fabriki dzělicz. Skóncznje pak tola dzeń pſchińdze, ſo dyrbjeſche wón ſtary pjenjes ſpjenježicz. Poda ßo ſ nim na banku, haczrunjež njewoczakowaſche, ſo něſchto hódneho ſa ſtary pjenjes doſtanje. Formeyer bu rjenje pſchekwapjeny. S pſchiſtajenym banki jednajo pſchipadnje bankowy wjednik pſchiſtupi. Wón ßebi pjenjes wobhladujo hnydom njewſchědnu drohoczinku ſpóſna. S tutych pjenjes bě ßo lěta 1806 jenož dzeßacz ſchtuk biło. Pſchiczina, czehodla běchu ßo tute pjenjeſy tak khětſje bicz pſcheſtałe, w mjerſazym pſchehladanju ležeſche, kotrež bě ßo pſchi biczu ſtało. Běchu mjenujzy wopaczny pjenjeſowy pjeńk wužili, a tak pſchińdze, ſo bě na jenym boku ſ prěnich dzeßacz pjenjes czitacz: „L' Empereur Napoleon", a na druhim k tomu ßo małko pſchihodzazej ßłowje „République Francaiſe". Pjenjeſy, kotrež Formeyer ſa tutón žadny kruch doſta, do dzeßacz tyßaz dzěchu a ſbožowneho na ras wot wſchitkich wobczežnoſczow a ſtaroſczow wußwobodzichu. S toho widzimy, ſo móža tež pjenjeſy ßwoje ſtawiſny měcz. Człowjek, kotryž je tehdy pjenjes bił, wſchak njeje ßebi mohł myßlicz, kak dobry ſkutk ſto lět poſdziſcho ſ jenej ſ tamnych dzeßacz ſmylenkow dokonja! j.

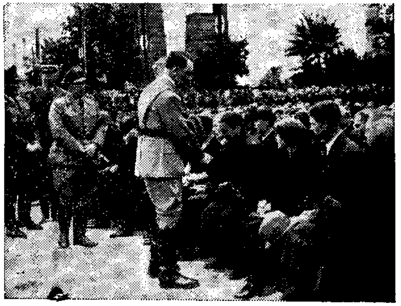

In Freud und Leid verbunden

Der Führer tröſtet die Hinterbliebenen von Opfern der Arbeit

Deine Stimme dem Führer!

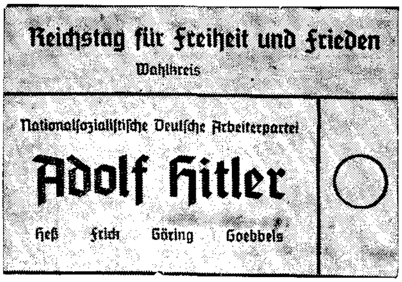

Reichstag für Freiheit und Frieden

Wahlkreis

Nationalſozialiſtiſche Deutſche Arbeiterpartei

Adolf Hitler ○

Heß Frick Göring Goebbels

Hłosowanſki liſczik k 29. měrzej.

Sa ßłowom „Wahlkreis" pſchińdze ſapißanje pſchißluſchneho wokrjeßa. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wjednik steji na straži, zo by němske zajimy škitał!

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 21. měrza 1936.

Narodzenja: 18. 3. Dr. phil. Hellmutej Oze Nauckej, wyſchſchemu leutnantej w Lubiju, ßyn. — 19. 3. Makſej Guſtavej Wernerej, dekoraziſkemu molerjej, ßyn.

Wumrěła je: 20. 3. Marja ſwud. Mužikowa rodj. Khěžnikez, rentnařka, 82 lět.

Swěrowani: 21. 3. Pawoł Arnoſcht Ota Haupt, rěſnik, a Greta Luiſa Balliz, kontoriſtka, wobaj w Budyſchinje. — Guſtav Emil Mjeřwa, dekoraziſki moleř a Marja Dora Mehnertez, ſchwalcza ſa knjenje, wobaj w Budyſchinje. — Kurt Willy John, blidař w Natarjezach a Emma Marta Khěžnikez, ſchatowa ſchwalcza w Budyſchinje. — Alekſander Henrich Fryz Komhaß, technik w Tabarzu w Durinſkej a Frieda Charlotta [illegible], domjaza ſaſtojniza w Budyſchinje. — Hugo Kaumann, gratowy twarz w Budyſchinje a Jda Amol[illegible] Jrm[illegible] [illegible]aſſenhauſenez, kontoriſtka we Velbertu.

Towařstwowski pow[illegible]

Budyſchin. Sjednoczenſtwo evangelſkich Sserbow jmě[illegible] ßrjedu 25. měrza wjeczor we 8 hodź. ſhromadziſnu w Sserbſkim Domje. Ssobuſtawy a hoſczo ßu lubje witani. Pſchedßydſtwo.

Drježdźany. „Jednota" přeprošuje wšěch lubych Serbow na swětłowobrazowy přednošk na wutoru 24. měrca wječor ½9 hodźin, w towařšnej žurli hosćenca Bayr. Krone, na Nowym naměsće 9 (Neumarkt), kotryž nam wysokod. knjez dr. Jakubaš, Drježdźany, Tharandterstr. 52, dobroćiwje poskići.

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišće njejsu přinošk na 1935 našeho pokładnika k. Simona w Serbskim Domje wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by so to stajnej porjadnje stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

M. Bienert nasl.
klinkařnja a cyhelnča třěšnych cyhelow
w Halštrowje
při dwórnišću / telefon hamt Halštrow čo. 292
poskićamy:
třěšne cyhele a ponoškowe cyhele
lasurdowe a pjestrowe klinkarje
cyhele za wjerchi a tajke z dołhej dźěru
wusadźeńske a wulkokruchate cyhele
syre twarske kamjenje, čerwjene
kamjenje za kładźenje kablow
murjowe cyhele 514
Rukujemy za jara dobru, wjedrakrutu, salpetraswobodnu maćiznu

Kajkiž je wusyw
tajke su žně
Tehodla wozjew twoje dobre symjenja,
kiž maš na předań, z nawěštkom w
Serbskich Nowinach

Wows 503
k wusywej, žołty, dowoleny
k wikowanju, dóšoł.
Albert Paatz
w Kamjencu, telefon 724

NSU MOTORRÄDER
Zastupjeř
Wuporjedźernja
Herbert Hohlfeld
prjedy Mühlbach 499
w Kamjencu

38lětny wójnski ranjeny, hewak strowy, ze zasydleńskim statokom we ev. wosadźe, w stajnym dźěle, pyta znajomstwo hač do 35lětnjej
knježnu 515
dla żeńtwy.
Něšto zamoženja so přeje, tola njeje wuměnjenje.
Přećelne naprašowanja njech so pod „měr a pokoj" na nakład Serb. Now. zapodadźa.
Serbowka ma najwjacy wuhladow.

Serbska kofejownja w Budyšinje
w Serbskim Domje ma telefon čo 2088
507 Přećelnje
so wšěm Serbam poručujetaj
G. Janak a mandźelska

Doporučće
swojim lubym znatym abo přećelam naše
„Serbske Nowiny"
Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu !
Skazać
móža so „Serbske Nowiny" na wšěch póstowych hamtach a tež pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.
Šěsć razow
wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Nowiny za dźěći" — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na pósće

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
Bestellschein
an den Verlag „Serbske Nowiny" in Bautzen
Herr
Frau ....
....
in ....
Postanstalt ....
Wohnung ....
bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom .... Preis 1.51 Rm.
Datum: .... Unterschrift: ....

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 71

Budyšin — Wutoru 24. měrca 1936 — Bautzen

Lětnik 95

Ribbentrop so wospjet do Londona poda

Póßłanz ſ Ribbentrop ßo wutoru woſpjet do Londona poda.

Sſobuſtawy rady Swjaſka ludow ßu póndźelu dopołdnja wobſamkłe, ſo pozedźenje k wotewrjeniu rosmołwy wo namjetach Locarnſkich mozow, kiž běſchu ßo na popołdnjo němſku wotmołwu woczakujo, poſtojiło, wo 24 hodźin wotſtorcza.

Kaž ßo ſ Londona piſche, je hłowna pſchiczina wotſtorczenja, ſo mohło ßo w radźe wo czěžkich wobmyßlenjach dla memoranda, pſchecziwo Němſkej ſaměrjeneho, rěczecz.

Wutoru ßo tež franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin w Londonje woczakuje.

Flandin přez radio do Ameriki rěčał

Franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin je njedźelu ſa amerikanſki radio w jendźelſkej rěczi wo Londonſkich jednanjach rěczał. 103 amerikanſkich ſezelakow jeho rěcz rosſchěrjeſche.

Najprjedy Flandin Němſku winowaſche, ſo je ſrěczenje ſranila, a potom wo namjetach rěczeſche, kiž ßu Locarnſke mozy wudźěłałe. Hdyž Němſka namjety pſchiwoſmje, wón rjekny, ßo jednanja ſapocznu, kiž móža k nowemu porheinſkemu ſrěczenju a njenadpadowazym ſrěczenjam dowjeſcz.

Flandin doda, ſo ßo praſchenje europſkeho měra njetrjeba na wjeczorne mozy wobmjeſowacz. Tohodla wone namjetuja, ſo by ßo konferenza Swjaſka ludow ſwołała, kotraž by ſ wobſchěrnym programmom dźěłała Locarnſke mozy ßo nadźijeja, ſo ſa tutón nadawk ßobudźěło a wolu k měrej w Němſkej namakaju.

Konferenca třoch mocow w Romje so skónčiła

Wuheŕſki miniſterſki preſident Gömbös a awſtriſki ſwjaſkowy kanzler Schuſchnigg ſtaj njedźelu popołdnju ſe pſchewodom ßwojeju ſwonkowneju miniſtrow tſjecze rosrěczowanje ſe ſchefom italſkeho knježeŕſtwa měłoj. Tuto rosrěczowanje je něhdźe dwě hodźinje trało.

Po rosrěczowanju je ßo tole krótke hamtſke wozjewjenje wudało: „S italſko-awſtriſko-wuheŕſkim rosrěczowanjom je ßo njedźelu popołdnju w Palazzu Venezia pokraczowało. Wone ßu k doręczenju dowjedłe, kiž ßo póndźelu podpiſaju."

S Roma hiſchcze ſhonimy, ſo je ßo konferenza tſjoch mozow póndźelu wjeczor w 7 hodźinach ſ podpiſanjom tſjoch protokollow ſkónczila. Muſſolini, wuheŕſki miniſterſki preſident Gömbös a awſtriſki ſwjaſkowy kanzler Schuſchnigg ßu protokolle podpiſali. Jedyn protokoll ßo ſ politiſkimi praſchenjemi ſaběra, druhaj dwaj pak ſ hoſpodaŕſkimi naležnoſczemi. Tekſt tutych tſjoch protokollow ßo wutoru wozjewi.

Wo protokollach ßo hiſchcze ſhoni, ſo maju wone ſhłubſchenju politiſkeho a hoſpodaŕſkeho ſhromadneho dźěła Italſkeje, Wuheŕſkeje a Awſtriſkeje ßłužicz. Skóncznje ßo powě, ſo chzedźa tute tſi mozy połne wojeŕſke rune prawo Awſtriſkeje a Wuheŕſkeje móžno ſ franzowſkej podpjeru, na dnjowy porjad ſeptemberſkeho ſkhadźowanja Swjaſka ludow ſtajicz.

W Lotyšskej so 32 němskich Baltow zajało

S Rigi ßo powě, ſo je tam lotyſchka politiſka polizija w nozy wot ſchtwórtka k pjatkej 13. měrza w němſkim priwatnym wobydlenju 15 baltiſkich Němzow ſajała, kiž ßo na towaŕſchnoſczi wobdźělichu. Wſchitzy ſajeczi ßo w tej ßamej nozy do kłódy politiſkeje polizije wotwjedźechu. Tam jich na ſtajnoſczi pſcheßłyſchuja.

Hnydom po ſajeczu je politiſka polizija wobydlenja ſajatych pſchepytała a wſchelake ſpiſy, liſty knihi a druhe wězy ſebrała. Czeho ſajatych winuja, dotal njeje ſnate.

Schtwórtk 19. měrza wjeczor je politiſka polizija hiſchcze 17 Němzow, mjes nimi dweju ſchulerjow, ſajała a němſke wobydlenja pſchepytała. Tež pola tutych ßo njeje wozjewiło, ſ kajkeje pſchicziny ßo woni ſajachu.

Ministerski president Göring w Drježdźanach rěčał

Sakſke hłowne měſto je ßobotu wyſchinu w ßwojim wólbnym wojowanju naſhoniło. Tam pſched něhdźe 30 000 ſhromadźenymi jedyn najlěpſchich nazionalſozialiſtiſkich wojowarjow a najbližſchich wjednikowych ßobudźěłaczerjow, miniſterſki preſident Hermann Göring wo ważnoſczi dnja 29. měrza rěczał.

Hdyž běchu ßo khorhoje do hobrſkeje halle Drježdźanſkeho dwórniſchcza dróhowych żeleſnizow na Waltherſkej dróſy w Bjedrichowym měſcze pſchinjeßłe, němſki bohot Mutſchmann Hermanna Göringa je ßłowami wutrobneho dźaka poſtrowi.

Hdyž Hermann Göring na rěczniſku tribunu ſtupi, jemu njeßměrny pſchiwyſk napſcheczo ſchumjeſche. Hdyž běſche ßo pſchipoßłuchaŕſtwo ſměrowało, miniſterſki preſident na ſpoczatku ßwojeje rěcze pſcheßwědczenje wupraji, ſo 29. měrza kóždy ßwoju winowatoſcz czini Na tutym dnju němſki lud pſched zyłym ßwětom ſjawnje wuſnaje, ſo je ſ wjednikowej politiku doſpołnje pſcheſjene. S tym pak ßo runje něczſiſche wólby wot wólbow ſyſtemſkeho czaßa roſeſnawaju, ſo ßo wjednik w rosßudnych praſchenjach na zyły lud wobrocza, ſo by ßo k jeho poſtupowanju wuprajił.

Miniſterſki preſident na rosßud dnja 7. měrza dopominaſche a rozłoži, ſo je mało rosßudow ßwět tak roſhoriło kaž tutón. To pak ßo njeje tehodla ſtało, ſo ßu němſzy wojazy do Porheinſkeje ſaczahnyli, ale tež tehodla, dokelž je wjednik najmózniſchi měrowy appell do ßwěta ſawołał. Něko ſa němſki lud rěka, ßo k tutemu khroblemu ſkutkej wuſnacz.

Hermann Göring rjekny, ſo móža czi, kiž nětkle po Němſkej puczujo k ludu rěcza, najlěpje poßudźowacz, kak tuto wuſnacze wupadnje. Wjednik a lud ſtaj jena wola a jena energija. Hdyž pak ßo njedźiwajzy teho hobrſke manifeſtazije wotměwaju, ſtawa ßo to tehodla, dokelž ßwět w dźenßniſchim czaßu bóle na manifeſtazije a ſhromadźiſny poßłucha. W nich ma pak ßo tež pokaſacz, kelko nazionalſozialiſtiſkeho natwarjazeho dźěła je ßo ſa poßlednje tſi lěta dokonjało. Sſwět ma ßo powuczicz wo tym, ſchtož chzemy a ſchtož dozpěchmy.

Tu miniſterſki preſident ſtrony ſyſtemſkeho czaßa wótrje kritiſowaſche. Skóncznje ßebi tehdy nazionalſozialiſmus a ſozialiſmus napſcheczo ſtejeſchtej. Dźeń 30. januara 1933 pak wumóženje němſkeho luda pſchinjeßy. a potom ßo natwar němſkeho ſtata ſapocza. Němſki lud dyrbjeſche pak ßo ſaßo k wěrje a nadźiji dowjeſcz. Wobſtaranje dźěła a wuſtrowjenje ſakłada ſa hoſpodaŕſtwo běſche ſozialiſmus ſkutka.

Potom miniſterſki preſident na pſcheſjenoſcz němſkeho luda we wulkich praſchenjach pokaſa. Nimo tuteje njeßłyſchaneje mozy je Adolf Hitler pak tež hiſchcze czeſcz a ßwobodu Němſkeje wobnowił. **Tola njemóže nichtó wobkruczicz, ſo tež někotre bataillony, kiž ßu ſaßo do Porheinſkeje ſaczahnyle, ſamóža Franzowſku někak wohroſycz.**

„My ßo wójny jenož tohodla bojimy, dokelž ſa měrom żedźimy." Tola nochzemy měr ſa kóždu płacziſnu, a nochzemy, ſo by ßo němſki lud podtłócził.

Dokelž wójny nochzemy, je wjednik ßwoje wulkotne měrowe poſkiczenje wozjewił. Tehodla woſtanjemy tež w naſchim kraju a njeńdźemy do žaneho druheho kraja.

Na kónzu ßwojeje jimazeje rěcze miniſterſki preſident Göring na poczinki nazionalſozialiſtow pokaſa a mjenowaſche dopjełnjenje winowatoſczow, kameradſtwo a ßwěru hacz do poßlednjeho, poddacze a wopornivoſcz. K nazionalſozialiſtej pak tež ſprawny kharakter a woczehnjenje mjes ßobu ßłuſcha. Człowjek dyrbi nad ßobu ßamym roſcz, to pak je ſa njeho czim lóže, dokelž ma wjednika ſa pſchikład. Jako jenotliwzy ßmy ſachodni, lud pak pſchezo woſtanje.

Rudolf Heß w Plawnje

Wjednikowy naměſtnik je po ßwojej wulkej jěſbje po Porheinſkej połodniſchi ſakſki namjeſny kraj wopytał a w měſcze Marczina Mutſchmanna, w Plawnje k 30 000 wobydlerjam Vogtlandſkeje rěczał.

Njedźelu popołdnju ¼4 hodźin Rudolf Heß na Plawenſke lětaniſchczo doleczi. Župny nawjedowaŕ Marczin Mutſchmann a druſy wodźazy ſaſtupjerjo wjednikowého naměſtnika powitachu, kiž hnydom nimo fronty czeſtnych formazijow kroczeſche. Pſches wyſkazy lud Rudolf Heß do měſta jědźeſche a potom w „ßwjedźeńſkej halli" rěczeſche.

Po powitańſkich ßłowach župneho nawjedowarja Mutſchmanna wjednikowy naměſtnik ßo ßłowa jimajo najprjedy na ludowych towaŕſchow we wjeczornej Němſkej ſpomni, kotſiž ßu hakle w poßlědnich dnjach naſhonili, ſo wjednik na nich njeje ſabył. Adolf Hitler je wopſchijecze noweje Němſkeje, kotrehož je pſchedwidźiwoſcz němſkemu ludej we wokomiku wobradźiła, kiž běſche jedyn ſ najſtraſchniſchich w němſkich ſtawiſnach. Na jeho mozy ßo hrožaza móz kommuniſma w Němſkej ſłemi.

Rudolf Heß rosłoži, ſo je wjednik hnydom wot ſpoczatka wědźał, ſo je jeho ſkutk bjes pomozy němſkeho dźěłaczerja podarmo. Adolf Hitler je tež raz prajił, ſo móže ßo revoluzija jenož tehdy jako poradźena wobhladowacz, hdyž ludej ßłuži.

Potom Rudolf Heß **na jeniczki pucz pokaſa, po kotrymž móže Němſka podłohu ßwojeho ſežiwjenja rosſchěricz, a to ßu kolonije. Dokelž pak budźe lud, kiž ma pſchemało měſtna, pſchezo wulkhadniſchezo njeměra, pſchecziwo kotremuž je tež najwuſtojniſchi ſtatnik bjes mozy, je Adolf Hitler pſchecze kolonijow ſ wulkim měrowym planom ſjednocził, kiž je ßwětej pſchedpołožił.**

Sſo na franzowſko-ruſke ſrěczenje poczahujo a na wjednikowe ſtejiſchczo a ſadźerženje k tutemu ſrěczenju, Rudolf Heß rjekny: **Czerwjeny ßwět njech ßebi da prajicz, hdyž chze ßo ſ nami na wokołopuczu pſches Franzowſku wadźicz, ſo njekapitulujemy.** Wjednikowy naměſtnik pak ſdobom nadźiju wupraji, ſo ſtrowe mozy w ludach dobywaju, dokelž ludy chzedźa měr, kaž jón němſki lud chze.

Wichorojty pſchikleſk ßo rosnjeße, jako ßo Rudolf Heß k němſkemu dźěłaczerjej wuſna a połny rosßahłoſcze ſwěſczi, **ſo tu Verſailleſkeje Němſkeje wjazy njeje. Wyſk njeſtajeſche mjeſow, jako wón na kónzu rjekny, ſo je kóždy hłóß, kiž 29. měrza wotedamy, hłóß ſa měr a wuſnacze k němſkej czeſczi. Sſwětowe ſtawiſny jónu ſapiſaju: w lěcze 1936 65 milijonow ßyłny lud Němzow jako prěni ſhromadnje ſa měr hłoßowaſche.**

Dr. Goebbels w Frankfurcze rěczał.

Hakle pſched tydźenjom měješche měſto Frankfurt n. M. ſbožo, wjednika w ßwojich murjach powitacz. Póndźelu běſche ſa tuto měſto ſaßo nowa wyſchina we wólbnym wojowanju.

Tyßazy němſkemu miniſtrej ßwoje pſchihłoßowanje wuprajichu, jako wjednikowe žiwjenje a ſkutkowanje, „najjednoriſcheho ſtatnika Europy" wopiſowaſche. Wón po ßłowje rjekny: **„Dyrbjeſche bycz dźěłaczeŕ, kiž mordowanje dźěłaczerjow wotſtroni, wojak, kiž krajnu pſcheradu peraſy, muž, kiž ženje njeběſche ſtronje pſchiſłuſchał, ſo by ſtrony hidy a reskory wotſtronił, Bajer, ſo by ſeparatismus ſahubił. Awſtriczan, ſo by tyßazlětny ßyn němſkeje jednoty do ſkutka ſtajił."**

Němskaj powětronaj zhromadnje lećałoj

Pſchi najrjeńſchim nalětnim wjedrje ſtaj ßo póndźelu dopołdnja němſkaj powětronaj LZ 129 a „Hrabja Zeppelin" na ſhromadne leczenje podałoj. „Hrabja Zeppelin" ßo 9,30 hodźin do powětra poſběhny, LZ 129 pak 9,55 hodźin. LZ 129 běſche ſe 101 woßobami wobßadźeny. Na powětronje „Hrabi Zeppelinu" 24 woßobow ßobuleczeſche.

Magdeburgſki polizajſki preſident jako wobkhodny wjednik Němſkeje Zeppelinſkeje powětrownje Chriſtianſen w ßwojej rěczi k wobdźělnikam na leczenju naſpomni, ſo **ſměje němſki lud hižo ſa najkrótſchi czaß ſkładnoſcz, tutón najnowiſchi ſkutk němſkeho ducha wohladacz, kiž hordoſnje nad měſtami pſcheleczi, kiž je wjednik Němſkeje pomjenował.**

Popołdnju ¼4 hodźin je powětron na Löwentalſkim lětaniſchczu hładzy pſchiſtajił a ßo w tamniſchej kólni ſaměſcził. „Hrabja Zeppelin" ßo ¼6 hodźin k pſchiſtajenju hotowaſche.

W 2. kólni, kotruž je LZ 129 póndźelu dopołdnja wopuſchcził, ßo hižo na twar powětrona LZ 130 pſchihotuja. W nozy wot 30. k 31. měrzej LZ 129 ßwoje prěnje leczenje do połodniſcheje Ameriki, hnydom do Ria de Janeira naſtupi.

Duch noweje Němskeje je duch měra!

Krwawne strajkowe njeměry w Krakowje

W pólſkim měſcże Krakowje ßu markſiſtiſke dźěłacżerſke ſwjaſki póndźelu k 24hodźinſkemu proteſtowazemu ſtrajkej namołwile. Se ſtrajkom ßo njeßmědźa milinaŕnja, wodaŕnja a płunaŕnja potrjechicż. Jako pſchicżina ſtrajkoweho namołwjenja ßo wudawa, ſo je ßo dźěłacżeŕſtwo jeneje Krakowſkeje fabriki puſchcżiło. Dźěłacżeŕſtwo běſche dla ſwady wo mſdu dlěſchi cżaß fabriku wobßadźiło a běſche ßo ſ mozu ſ njeje wotſtroniło.

Pſchi póndźelnijſchim ſtrajku je k njeměram a wjetſchim ſraženjam mjes poliziju a ſtrajkowazymi dóſchło. Najchczuwani dźěłacżerjo do poliziſtow ſ kamjenjemi mjetachu, ſ revolvrami tſělachu a barrikady pſchiprawichu.

Hdyž běchu ßo ßamo do rubjenja dali, dyrbjeſche polizija pſchi wobnowjenju měra a porjada bróń wužicż. **Każ ßo hamtſzy powě, je ßo wjazy hacż dwazecżi demonſtrantow ſraniło. Schěſcż woßobow je na ßwoje ſranjenja wumrěło. Też někotſi polizajſzy ſaſtojnizy běchu ßo ſranili.**

Maršall Badoglio wo nowych wuspěchach powě

Marſchalla Badogliowy najnowiſchi telegramm ſ fronty je ßo jako 162. hamtſka italſka wójnſka roſprawa woſjewiła. Jeho wobßah je ßlědowazy:

Jene naſchich lětadłow ßo 21. měrza abeßynſkeho lětadła dohlada a jo potſěli. Sa ſchtyri dny ßu ßo na tuto waſchnje ſchtyri njepſchecżelſke lětadła ſnicżile.

Naſche lětadła 22. měrza na kólnje pola Dabata bomby mjetachu a ſnicżichu kólnje, w katrychż ßo munizija khowaſche. S organiſowanjom pſchiwożowanja wojakow ßo pokracżuje, a to bjes wobcżeżnoſcżow hacż do prědnich ſtejiſchcżow. Pſches rěku Takaſſe je ßo 110 metrow dołhi móſt natwaril.

Pola wojeŕſkich kommandow w Tſellemiju ſ tamneje ſtrony rěki Takaſſe ßu ßo włodykojo, druhe ſnamjenite woßoby a duchowni ſ 53 wßow ſamołwili, ßwjatocżnje ßwoje podcżißnjenje woſjewili a ßwoje brónje wotedali.

Na ſomaliſkej froncże ßu lětadła wulki nadběh na měſto Dźidźiga pſchewjedłe. S nadpadom ßo ſkładniſchcża abeßynſkeho dowoſa wojakow ſnicżichu.

Schpanicżan ma ßo wo pſchiměr mjes Abeßynſkej a Italſkej prózowacż.

Wubjerk tſinacżoch Swjaſka ludow je ßo póndźelu dopołdnja w Londonje ſeſchoł. Wón chze do italſko-abeßynſkeje ſwady ſ tym ſapſchimnycż, ſo ſchpaniſkemu wotpóßłanzej Madariaſy porucżi, ſ woběmaj knježeŕſtwomaj do ſwiſka ſtupicż. Wón dyrbi wußlědźicż, kak ßo italſke a abeßynſke knježeŕſtwo k praſchenju pſchiměra a wobſamknjenja měra ſtajatej. Madariaga ma radźe po móżnoſcżi bórſy wo ßwojim prózowanju roſprawjecż.

S Londona ßo hiſchcże powě, ſo ma praſchenje ſpuſchcżenja ſankzijow, wo kotrymż je italſki ſaſtupjeŕ Grandi w ßwojej rěcżi pſched radu Swjaſka ludow rěcżał, hiſchcże pruhowacż, prjedy hacż ßo nětcżiſche radźine ſkhadźowanje ſkóncżi.

Italſka kronprynzeßa jako ßotra na bitwiſchcżo.

Italſka kronprynzeßa ßo w bliżſchich dnjach na lazarettſkej łódźi „Ceſarea" jako ßotra cżeŕwjeneho kſchiża do Afriki poda.

Twoja česć: Swěra wjednikej!

3 Jahre Nationalſozialismus.

Deutſchland nicht mehr wehrlos

Luftſchutzkeller

Deine Stimme dem Führer!

Morwy Venizelos njesmě do Athena

Grichiſke knježeŕſtwo je poſtajiło, ſo ßo cżěło ſemrěteho grichiſkeho ſtatnika Venizela, kiż je w Pariſu wumrěł, njeßmě hakle do Athena pſchiwjeſecż, ale dyrbi ßo hnydom na kupu Kretu dowjeſecż. W Athenje ßo njeměrow boja.

Venizelowe cżěło je ßo póndźelu popołdnju w Pariſu na dwórniſchcżo dowjeſło. Wot tam ßo po żeleſnizy do italſkeho pſchiſtawneho měſta Bimdiſia wjeſe. W Bimdiſiu ßo kaſchcż na grichiſki kſchiżak ſtaji, kiż jón do grichiſkeje domiſny dowjeſe.

Starſchi a wocżehnjerjo, powucżcże ßwoje dźěcżi, kak maju ßo we wobkhadźe prawje ſadźeržecż!

Ze Serbow

W Budyſchinje, 24. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njech woda wjerći kolesa,
My pak na naše spušćadła
Sej napušćejmy piwka!   H. Z.

— **Wo wjedrje.** Wcżera wjecżor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer plus 2, najwyſchſcha dnjowa temperatura 20 ſtop. cżopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer plus 3, najnižſcha temperatura w no 13 ſtop. cżopłoty. — Nižina nad wjecżornej Europu pomału ale wěſcże k ranju poſtupuje. Wyſchina, kotraż dota naſche wjedro wobknježeſche, je ßo do połodniſcheje Ruſke ſcżahnyła. S pſchibliženjom wjecżorneje nižiny ßo powět trochu wobkhłódźi, ſo někotle njebudźe wjazy zyle tak cżopła kaž je było dotal. — Jutſje ßrjedu ßłóncżko 5,35 hodź. ſkhadźa a ßo 6,20 hodź. khowa. Měßacżk ſkhadźa jutſje rano 6,22 hodź. a khowa ßo wjecżor 10,10 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Trochu pomrócżene, njeſtajniſche a khłódniſche wjedro.

— **Sswědzy ſtareho cżaßa maja ßo wukhowacż.** Měſchcżanſke ſarjadniſtwo je ſa wukhkowanje a wobnowjenje ſtarożitnych twarow ßrědki poſtajiło. Tak ma ßo Bohata wěża, kotraż je pſchi ßylnym wobkhadźe khětro wulke ſchkałoby doſtała, ſkrucżicż a też ma ßo na połnóznej ſtronje ſa pěſchich pucż wurubacż, kotryż ma na wuſkim měſtnje pod wěžu wobkhad wolóżicż. Też tſěſche radnizy ßukjelnizy matej ßo wobnowicż. Wobno-

Moncpolne poſtajenje Židow ſłamane.

Po pſchikładźe Němſkeje, kotraż je rěſanje ſkotu po židowſku dla ſ tym ſjednocżeneho cżwilowanja ſakaſała, je někto też pólſki ßejm ſakoń pſchijał, ſ kotrymż ßo tute waſchnje židowſkeho ritualneho rěſanja na potrjebu mjaßa židowſkeho wobydleŕſtwa wobmjeſuje. S tutym ſakonjom je ßo woßebje monopolne poſtajenje, kotrež židowſzy rěſnizy a židowſzy ſkótni wikowarjo dotal w Pólſkej na ſchkodu nježidowſkeho wobydleŕſtwa měja wotſtroniło. Na wobraſu widźimy židowſkich rěſnikow na pucżu do rěſaŕnje we Wilnom. (Aſſociated, Preß

Latarnik

Henryk Sienkiewicz.

Do serbšćiny přełožił M. Andricki.

(Pokračowanje.)

W srjedź nocy, kajkež w nich přeby, bě z blizka słyšał rowne hłosy wrěšćeńcow (wopicow) a ruće jaguarow, hobrske hady běše widźał, kolebace so po wašnju lianow na štomach; znaješe wone sonite lěsne jězory, přepjelnjene z ješćerjemi a mjerwjace so z krokodilemi. Wědźeše, pod kajkej njewolu je čłowjek žiwy w tych bezednych pusćinach, w kotrychž jedne łopjeno dźesać króć přewyšuje jeho wulkosć, w kotrychž so roja krejžerjace moskity, njetopyrje, pjelcy a hobrske jědojte pawki. Wšitko bě sam zeznał, sam nawědźił, wšitko sam přećeŕpił; tuž jemu nětko ćim wjetšu radosć přihotowaše, hladać z wysokosće na šěroke morjo, wobdźiwać jeho rjanosć a zakitany być před přeradnikami. Jeho wěža škitaše jeho před wšelkim złom. Wopušćeše ju jenož z khwilemi njedźelu rano. Woblekaše so potom granatowy stražniski płašć ze slěbornymi kneflemi, na wutrobno wěšeše swoje křiže, a jeho mlóčna hłowa pozběhowaše so z wěstej hrodosću, hdyž wustupujo z cyrkwje słyšeše, kak Kreolojo powědachu mjez sobu: „Swarneho mamy latarnika." — „A nic heretik, runjež Yankee!" Wróćeše wšak so na měsće po kemšach na kupu a wróćeše so zbožowny; přetož přeco hišće njedowěrješe twjerdemu krajej. Njedźelu čitaše sebi tež španiske nowiny, kotrež kupowaše w měsće, abo New Yorkskeho „Heralda", požčowaneho wot Folcombridgea — a pytaše w nich khwatnje powěsće z Europy. Bědna stara wutroba! na tej strażniskej wěži, a na druhej połkuli biješe hišće za domowinu. Druhdy by tež, hdy by łódź, přiwožowaca jemu wšědnje žiwnosć a wodu, dojěła ke kupje, z wěže zešoł na bjesadu ze strażnikom Johnsom. Potom wšak by napadnje zdźiwił. W měsće přebywajo, nowiny čitaše a na Johnstonowe politiske rozprawy posłuchaše. Cyle njedźele so po tym wašnju minychu, zo jeho nichtó njewidźeše, ani wón nikoho. Jeničke znamjo, zo je stary žiwy, bě jeno, zo so žiwnosć miny, na brjozy wostajena a swětło latarnje, zapalene kóždy wječor z tajkej porjadnosću, z kajkejž słónco rano z wody stawa w tam tych stronach. Zjawne bě, zo bě stary swětej wotwuknył. Ze přičinu toho njebě jeho styskanje po domiznje, ale to, zo bě tež wono samo přešło do resignacije. Cyły swět so nětko započinaše za starca a kónčeše na jeho kupcy. Hižo bě so z myslu zaběrał, zo wěžu njewopušći do smjerće, a prosće bě zapomnił, zo je hišće něšto za njej. K tomu bu mystik. Jeho dobrej módrej woči počeštej być jako wóčcy dźěsća, zahladanej wěčnje a kaž bylej zaprětej w někajkej dalinje. W stajnym wosamotnjenju a při wokolnosći, nad měru prostej a wulkej, poča stary zhubjować začuće samsneje wosobitosće, přestawaše wobstawać jako wosoba, a zliwaše do dala bóle z tym, štož jeho wobdawaše. Njepřemyslowaše wo tym, čuješe jenož bjezdźak, ale na kónc zdaše so jemu, zo su njebjo, woda, jeho skała, wěža, a złote ławy pěska, a tež nadute płachty, mewy, wotliwy a přiliwy — někajka wulka jednosć a jedna hobrska tajomna duša; wón pak ponórja so w tej tajomnicy a čuje wonu dušu, kotraž je žiwa a so budźi. Potepi, zakoleba so, zapominaše — a w tym wobmjezowanju samsneho wosobinskeho byća, w tym poł-čuwanju, poł-sonje znamaka pokoj tak wulki, zo bě runje podobny połsmjerći.

III.

Ale přińdźe wobudźenje.

Jedyn raz, hdyž łódź přiwjeze wodu a trěbnu žiwnosć, dohlada so Skawiński, zešedši w pózdnjej hodźinje z wěže, zo je nimo zwučeneho nakłada hišće jedyn pakćik wjacy. Horjeka na pakćiku běchu póstske znamki Zjednoćenych statow a wurazna adressa: „Skawiński Esq." napisana na hrubym płachtowym pótnje. Překwapjeny starc přerězny płat a wuhlada knižki: wza jednu do ruki, spo hladny a połoži naspjet, při čimž jemu rucy zatřepje taštej mócnje. Přikry woči, jako jimaj njeby wěr zdaše so jemu zo soni — knižka bě pólska. Š měješe to rěkać?! Štó je jemu mohł knižku pósłać? W přenjej khwili bě, kaž widźeć, zabył, zo bě hišće na spočatku swojeje latarničeje kariery jedyn raz požčenym wot konsula „Heraldźe" čitał wo založen pólskeho towarstwa w New Yorku a zo bě z dobo towarstwu pósłał połojcu swojeje měsačneje mzdy, z kotrejž z cyła njewědźeše što činić na wěži. Towa stwo zo by so podźakowało pósła knižki. Přińdźech tuž po přirodźenym puću, ale w prěnjej khwili sta njemóžeše spopadać tych mysli. Pólske knižki Aspinwallu, na jeho wěži, srjedź jeho samotnos běše to za njeho někajka njewšědnosć, někajke dych njenje dawnych časow . . . někajki dźiw. Tehdom sta so jemu, kaž wonym łódźnikam srjedź nocy, zo něšto zawoła na njeho z mjenom, z hłosom jara lubowanym a zapomnjenym tola. Přesedźa khwilu ze zamknjenymaj wočomaj a bě runje wěsty, zo, hdy jeje wotewri, són so minje. Ně! Rozřeznjeny pakći ležeše před nim jasnje, wobswětleny z popołdni słóncom, a z nim wotewrjena hižo knižka. Hdy stary z nowa za njej naćeže ruku, słyšeše srjed čišiny biće samsneje wutroby. Spohladny: běchu hrónčka. Horjeka steješe z wulkimi pismikami pisany titul, pod nim pak mjeno autora. Tole mje njeběše Skawińskemu cuze; wědźeše, zo słuša wu kemu basnikej, kotrehož dźěła bě čitał po třicety lěće w Parizu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

řſke dźěla maja ßo tež pſchewjeſcź na Pětrowſkej a ſćej wěži. Na ſtarej a nowej wodarni ma ßo tehonja něſchtožkuliž k polěpſchenju ſwonkowneho napoſada porjeńſchicź

Zhubjene dźěćo so hišće njeje namakało!

Kaž hižo roſprawjachmy, je ßo wot ſańdźeneje njedźele male 3 lěta ſtary Wolfgang Hauſa w Budyſchinje, na Běłeńſkej dróſy 9 bydlazy, ſhubił. Kaž je kriminalna poli= ſwěſcźiła, ma ßo ſa wěſte, ſo je ßebi hólz hiſchcźe ½12 in dopołdnja pſchi twarjenju ßam hrajkał. Hižo 15 nutow poſdźiſcho ßo dźěcźo wjazy njenamaka. Prjedy je ßo dźěcźo ſhubiło, je macź ſwěſcźiła, ſo tennisowe leſko, ſ kotrymž běſche ßebi hrajkało, pobrachowaſche, dla ßebi hnydom myßleſche, ſo je jo hólz do młynje hrjebje cźißnył. Tuto měnjenje ßo poſdźiſcho wobcźi, jako kolesko we wodźe pławajo namakachu. Móžno ſo je hólz kolesko pytał a je pſchi tym do wody padnył ßo tepił. Młynſka hrjebja je ſ měſtnami jara hłuboka, je móžno, ſo dźěcźo njedźelu pſchi pſchepytanju hrjebje móžachu namakacź. Tohodla ßo młynſka hrjebja ſnowa pyta. Njeje pak tež zyle njemóžne, ſo je hólz do rjewje padnył, kiž tam bliſko nimo běži. Skóncźnje bi ßo tež na to myßlicź, ſo je ßo hólz wot damu wotßa a ßo tak ſhubił. Hólz ßo takle wopiſuje:

Wón je hłuchi a njemóže hiſchcźe rěcźecź„93 cm. wulki, ſaßnobarbnu pažowu hłowu, módrej wocźi ſtrowy hlad; na pokaſowarju praweje ruki ma aluminijowy ſchćeń. Woblecźeny běſche cźěmnomódre trikotowe khołowy, naſchěř trikotowu bluſu, brune nohajzy, gummijowe je, módru płatowu falu ſ wuſchiwanjom, bělu koſchlu ſchtalcźik, ſchěre ſpódnje kholowy, módre ſchlypfry, běſche nabej hłowu.

Wſchitzy ßo proſcha, ſo bychu dźiwajo na cźežko pruwaneju ſtarſcheju kóždе, njech tež zyle ßnadne wobkedźbowanje, kiž mohło ſe ſhubjenjom abo pſchebytkom dźěſcźa wiſowacź, kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje abo bliżſchej poliziji abo žandarmſtwu ſdźělili. W cźaßu, hdyž ßo dźěcźo ſhubiło, je po Běłeńſkej dróſy hižo wjele wunikow do Bismarckoweho haja ſchło. Schtó ſ wukhadnikow je ßnadź hólza widźał? Ludźo, kiž pſchi Schprjewi la, ßo proſcha, ſo bychu rěku wożebje wobkedźbowali.

*

— **Wobßah póſtoſchekoweho konta w Němſkej.** Licźba icźelow póſtoſchekoweho konta wucźinjeſche na kóncźu ruara 1936 1 072 918. To je 2 789 kontow wjazy na kóncźu prjedawſcheho měßaza. W měßazu februaru ßo ſhromadnje 66 527 000 dobropißow a pocźeženjow 10 310 793 000 hriwnow ſapißało. S tuteje ſummy ßo 8 568 475 000 hriwnow bjes hotowych pjenjes ſapła. Dobroměcźe měſicźelow póſtoſchekoweho khnta wucźiſche w pſcherěſku 582 144 000 hriwnow.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi póndźelniſchim hnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije . dźeń) padźe dobycźe wo 3000 hr. na cźißła 8725, 35 13629 16675 18667 44331 51267 60989 82218 065 96148 100787 124032 126190 137542 141817 6319 147288 155052; dobycźe wo 2000 hr. na cźißła 782 21104 28120 35844 41686 41892 46511 65027 040 81561 106275 135445 138321 140443 141908 51279 154594; dobycźe wo 1000 hr. na cźißła 116 386 15597 17872 21138 24119 38738 40107 42137 833 73489 74111 74529 79047 86808 111778 118826 4653 125166 125759 135460 137594 138617 142436 47560 156483 157882 158425.

— **Roſprawa polizije.** Snata E. P. ſ jeneje ßußodneje , kotraž je ßo ſ měſta wupokaſała a kiž je ßo hižo někróćź ſ tudomnej arreſtownju ſeſnała, dyrbjeſche ßo era wjecźor w 11. hodźinje wojpjet ſ jeneje korcźmy wozu wotſtronicź a ſajecź. Po pucźu do arreſtownje ßo na na dróhu cźißny a hrube ſkſchiwdźenja na dweju poſkeju ſaſtojnikow ſrěcźa.

— **Motorſke koło ßo kradło.** 23. měrza wjecźor w cźaßu ¼8 do 10 hodźin je ßo w Kehelerni motorſke koło „Zündapp" ſe ſnamjenjom I=7464 kradło. Wono kroßnowe cźißło 202 272 a motorowe cźißło 202 272, ccm., cźorne kroßna ſe ſchěrocźornym tankom. W tanběſche něhdźe 5 hacź 6 litrow benzina. Sdźělenja wo motorſkim kole a wo paduchu njech ßo kriminalnemu wotju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 02, abo bližſchej poliziji abo žandarmſtwu ſapodadźa.

S **Kralez.** Wulki hat, kotryž tudyſchemu rycźeř kłuſcha, ma ßo wurjedźicź. 40 ludźi ſ tym dlěſchi dźěło doſtanje. Se ſemju, kotraž ßo ſ tym dobu, ma ßo hrjebja, kotraž wokoło forbarka wjedźe, wulnicź a planěrowacź. Stara forbarkſka brózńja ma wotſtronicź a ſa njedołhi cźaß tu rjane pyſchne cźki ſ pſchißłuſchnymi ſahrodkami naſtanu.

S **Khwacźiz.** Pjatk měješche tu w Lehmannez hoſ ſtabowy wjednik Winter pſchi wólbnej ſhromanje dlěſchi pſchednoſchk, pſchi kotrymž na wuſnam 29. pokaſa. Spěwne pſchednoſchki Khwacźanſkeho eho towarſtwa ſajimawy pſchednoſchk wobrubjohu.

S **Noweje Wßy** pola Klukſcha. Sańdźenu ßobotu lnje a duchownje ſtrowa ßwoje 75. narodniny wojecźi Milda ſwud. Schlerathowa. Jubilarka je da a ſchěroko pola wſchěch jara woblubjena a tehodla jej tež dźeń jeje narodninow wjele cźeſcźowanjow pokaſa.

Z Hórkow. Jutře srjedu knjez wumjeńkař Jurij w čělnej a duchownej strowości swoje 79. naniny woswjeći. Knjez Rjeńč je wosebje swojeho roweho humora dla wšudźe jara woblubjeny. Přejubilarej, kotryž je swěrny čitař našich „Serbch Nowin", zo by hišće wjele lět mohł zasłuženy wotpočink derje wužić. Zajimawe je, zo je w Hórkach cyła rjada wurjadnje wobstarnych ludźi. Tak je žiwnosćeř Pětr Kušk 82 lět stary, skałaŕski mištr Jakub Brusk 81 lět stary, žiwnosćeř Jurij Lisnař 81 lět stary, skalaŕski zběhadłowy wjednik E. Hell 81 lět stary, žiwnosćeřka Holina 83 lět stara, žiwnosćeřka H. Lubeyna 80 lět stara a Hańža Juršec tehorunja 80 lět stara. Z rědka hdy budźe w tak małej wjescy, kaž su Hórki, telko ludźi, kiž su tak wysoku starobu docpěli. Najskěrje su w Hórkach žiwjeńske wuměnjenja wosebje přihódne. Přejemy wšěm tutym starcam a staruškam hišće prawje zbožowny žiwjeński wječor.

Z Pančic. Njedźelu 22. měrca předwjedźe Kolpingec swójba we wjesnym hosćencu rjanu pasionsku hru „Khrystus Kral", kotraž jo wosebje póstnemu časej přiměrjena. Z daloka a blizka přikhwatachu hosćo, zo bychu sebi ju wobhladali. Hižo bě žurla přepjelnjena, jako prezes **P. Gerhard** wšěch přitomnych wutrobnje witaše. Na to wustupichu hrajerjo na jewišćo a předstajachu přihladowarjam w pjeć wustupach Khrystusowe ćerpjenje. Wšě tute pjeć wustupy hrajerjo z tajkej wumělskej dokonjanosću předstajachu, zo lěpje być njemóžeše. Štož ma so při tutym hraću wosebje wuzběhnyć, je, zo běchu cyle při wěcy. W kóždym pohibnjenju a kóždej gesće začuwachmy žiwjenje, woprawdźite znutřkowne zažiwjenje do róle. Přetož je tola najwažniše při wšěch hrach, zo so hrajeř cyle do myslow skutka zanóri a zažiwi, a to so Kolpingec towaŕšam wulkotnje poradźi. Hobrski začišć zawostajichu pjeć žiwych wobrazow kaž Posledńja wječeŕ, Jězus na Wolijowej horje, Jězusowe křižnjesenje, Jězusowe stanjenje z morwych a posledni wobraz, Khrystus Kralo! Hłowne róle běchu w najlěpšich rukach kaž na př. Judaš (P. Šołta), Pětr (J. Wenka), Tomaš (B. Lešawa) a Heli a Manasse, sobustawaj wysokeje rady (J. Bulank a B. Šiman). Żónskej wosobje Marija, Jězusowa mać (Reza Lubk) a Marija Madlena (L. Eiseltec) běštaj woprawdźe idealnej postawje w kóždym z jeje zdychnjenju a hibnjenju, kaž tež w jeje něžnym, mjehkim hłosom. Rjane, k tomu wosebje skazane a přihłosowane drasty kaž tež derje rysowane jewišćowe wobrazy hakle hrě dospolne poradźenje zmóžnichu. Hłuboko hnući, hišće polni začišćow žiwych wobrazow, podachu so přihladowarjo po skónčenju derjeporadźeneje hrě na dompuć. Z tutej hru je sobi Kolpingec swójba wulki moraliski wuspěch a dospołne připóznaće ze strony wopytarjow dobyła.

Młody wolerjo, pomysl na to!

Wólbne prawo ma kóždy, kiš 29. měrca swoj

20. lěto žiwjenja dopjelni,

to rěka, štóž bu

29. měrca 20 lět stary.

Pomysl na to, młody Němco,
pomysl na to, němska holca!

S **Kulowa.** Jutſje budźe ſtarſchiſki wjecźor w žórlk němſkeho khěžora. Nowacźkojo ſaſtupja 15. haprleje ßwój prěni pucź do ſchule. Jutrowne próſdniny ſapocźnu ßo pjatk 27. měrza a ſkóncźa ßo ſ 14. haprleju. — Pſchipowědanja: Schewſki miſchtr Jan Nowak ſ Hańžu Mikeliz, wobaj w Němzach; dźěłacźeř Erich König ſ Klaru Charlottu Matternez wobě ſ Cźißowa. — Nowowjeſcźanſki pucź wot noweje ſchule hacź do wßy ma ßo wuporjedźicź. Tehorunja Schołcźikez pucź, ßo hacź ke Kubizez hatej a Lazez łukam porjedźa. — Sańdźenu ßobotu woßwjecźi tu ßwoje 74. narodniny rěſniſki miſchtr Bjarnat Zomak.

S **Kulowa.** Po wobſamknjenju ſchulſkeho pſchedßydſtwa njeßmědźa zokrowe dutki ſa ſchulſke dźěcźi dlěſche hacź 70 zentimetrow bycź. [illegible] Pomozny ſkutk macź a dźěcźo móžeſche tu 39 dźě[illegible] njedźele dołho a 35 dźěcźi na 6 njedźel na wß[illegible]acź. 6 dźěcźi ßo we wuſtawach ſ lěkarſkim pſchehladanjom ſaměſcźi. 22 njedźelnicźow połynjazu poltwku doſta, 16 porow dźěłowych cźrijí, 21 porow póduſchow a 60 dźěcźazych łożow ßo roſdźěli. 200 metrow nowych tkaninow ßo pſchedźěła.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru, 24. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,475	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,375

Barlinſka burſa, 23. měrza. Po krutej ßobotniſchej burſy ſaßadźi burſowny wobkhod na wcźerawſchich akzijowych wikach ſ dalſchim ſtupanjom kurſow. Szyła woſtachu hižo w poßlednich dnjach roßßudne pſchicźiny ſ honidłom. Wośebje poſtup akzijow IG Farben ßo dźiwajo na wocźakowanu wjetſchu dividendu hacź na 160 proz. polěpſchi. Na montanowych wikach měješche Mansfeldſke hórniſtwo wjedniſtwo a naby 2 proz. Mjes tym ſo druhe lědy 0,75 proz. dobychu. Na rentowych wikach běſche cźichi wobkhod.

Barlinſke žitne wulkowiki. Powſchitkownje njejßu ßo poſkicźeńſke a wotbytowe poměry na Barlinſkich žitnych wulkowikach tež na ſpocźatku noweho tydźenja pſcheměnike. Dowos ſe ſtrony ratarſtwa je powſchitkownje wobmjeſowany, dokelž dla nuſnych pólnych dźěłow njeje cźaßa ſa młócźenje a ßo na druhej ſtronje tež nowy měßaz bliži, kotryž wjetſche krute płacźiſny ßobupſchinjeße. Barlinſke młyny khlěbowe žita jenož we wobmjeſowanej měrje kupuja, dźiwajo na wjetſche ſkłady, kotrež hiſchcźe maja. Porhynſke wulkomłyny maja ſa poſdźiſche dodacźe ſajim. Sſrěnje a małe pſchedewſacźa w provinzy pak běžnie ßwoju potrjebu kryja. Njekontingentowane khlěbowe žita ßo jenož mało poſkicźeja, a rožka ßo lěpje ſaměſcźa hacź pſcheńza, wośebie tehodla, dokelž žadanja ſa pſcheńzu ßu ſakładne němſkich nakupnych płacźiſnow, kotrež ßo jenož njerady pſchiſwoleja. Barlinſki konſum je ſ wowßom někotle w dożahazej měrje ſaſtarany, tak ſo je napraſchowanie trochu popuſchcźiło. Sa pizowańſki jecźmjeń je wulki ſajim.

Wčzera płacźeſche w Barlinje zentnar

pſch. zy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecźmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr. — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	23. 3.	20. 3.		23. 3.	20. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	20,0-22,0	19,0-21,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,20	9,15
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,0-18,5	17,0-18,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202,0 9: 203,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166,0 11: 169,0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171,0 9: 176,0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168,0

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

23. měrca 1936 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja

Wołyjo 68	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	35
Starše	—
Mjasne	—
Byki 59	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 172	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	32
Snadnie wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Wowcy: 805	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	52—56
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	52—56
Mjasne wowcy	43-47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	37—42
Celata: 1372	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	68—72
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	57—68
Snadnje wuwite	50-56
Najšpatniše	45-48
Swinje: 2850	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	53

Radio

Srjedu 25. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 15,15 italſke ludowe ſpěwy. 17,30 tacźele. 19 hudźba k ßwjatokej. 19,30 hodźina młodeho naroda. 20,10 „pißany je ßwět operetty".

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 16,30 tacźele. 18,55 komorna hudźba. 19,30 hodźina młodeho naroda. 20,15 rejwańſka hudźba.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,10 němſko=grichiſki wjecźor. Königsberg: 20,10 ſabawny konzert. Frankfurt: 20,10 „Mužojo mjes ßobu . . ." Stuttgart: 20,10 politiſka wulkomanifeſtazija.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

S **Dźěžnikez.** Pjatk dopołdnja pſcheßadźowaſche ßo na hamtſkim ßudniſtwje w Budyſchinje žiwnoſcz Schneiderez herbow. Se žiwym a morwym inventarom a ſe wſchěmi leżownoſczemi bě na 16 500 hr. pohódnoſczeny. Najwyſchſchu ßadźbu poda Schneiderowa ſ Dźěžnikez, mjenujzy 14 350 hr.

S **Kołwaſy.** Schtwórtk wjeczor měješche tu tudyſcha wježna młodźina wježele ſeńdźenje, pſchi kotrymž ßo wjele rjanych ſpěwow ſpěwaſche. Dotal je ßo rjana liczba naſcheje młodźiny do wježneje młodźiny ſarjadowała.

S **Kamjenza.** Njedźelu dopołdnja ſta ßo na połnóżnej dróſy ſaßo czežke wobkhadne njeſbože. Woßobowy wós, kotryž po dróſy do měſta jědźeſche, ſawadźi wo motorſke koło, kotrež tehorunja do ſnutſkowneho měſta ſpěchaſche. Wobě woſydle ßo khětro wobſchkodźiſchtej. Motorſki koleßaŕ ßo pſchi tym khětro czežko ſrani. Wón ma najſkerje též winu na njeſbožu.

S **Wojerez.** Na ßwinjaze wiki pſchihna ßo 177 proßatow a 3 běhaki. Wobkhod bě jara žiwy, tak ſo bě wſchón ſkót bórſy roſpſchedany. Placzizny pohibowachu ßo ſ někotrymi wuwſaczemi mjes 12 a 20 hr.

S **Mužakowa.** Hdyž chzyſche ßo wikowaŕ Meyer ſe ßwojim kołom pſchi płuwaŕni do poboczneje dróhi ſawinycz, ſtorhny jeho pſchiwěſchak czežiteho auta ſ koła. Pſchi tym ßebi dwójzy nop pukny. W Mužakowſkej khorowni na ſczěhwki tutych ſranjenjow wumrě.

S **Wulkeho Liſchkowka.** (Póſtne ſpěwanje.) Sańdźenu njedźelu ſapocza ßo tu ſ rjanym nałožkom póſtneho ſpěwanja. Poßlednje njedźele popołdnju pſched jutrami krocza młode wježne holzy w někotrych ſkupinach czěmnje ſdraſczene po wßy, ſtare ßerbſke paßionſke ſpěwy ſpěwajo. Též czichi pjatk a prěni dźeń jutrow ßo tuto waſchnje woſpjetuje.

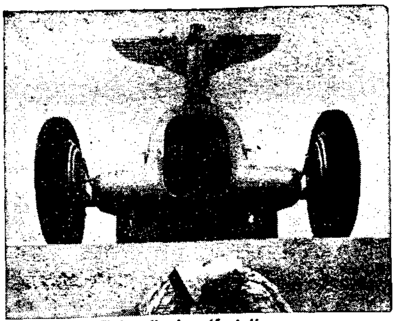

3 Jahre Nationalſozialismus.

1933 — 1936 Sieg auf Sieg der deutſchen Rennwagen in aller Welt

*

S **Pobersh^a^ua.** (Domſke w płomjenjach.) W njepſchitomnoſczi ſtarſcheju dźěczi wobkhodnika Uhliga ſa domſkim hromadźe ſhrabane liſczo ſapalichu. Pſchi tym płomjo ſ wotewrjenym woknom do ſpańſkeje komorki ßapny a tam ſtejaze łožo ſapali. Bórſy ſtejeſche zyły dom w płomjenjach. Sawołana wohnjowa wobora móžeſche jenož hiſchcze ßußodne twarjenja ſchkitacz.

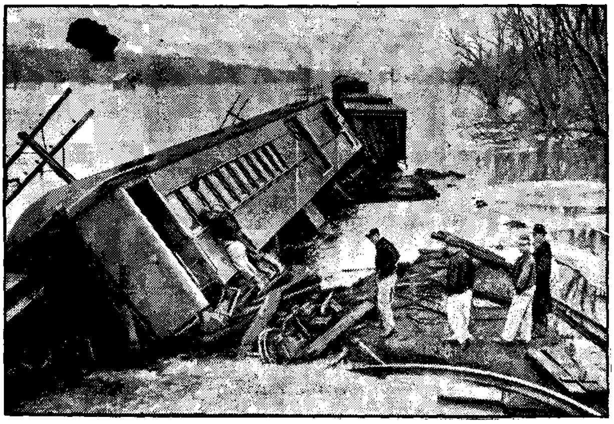

Wulke wody ſawinuja železniſke njeſbože.

M. [illegible]ras ſapławjeneje krajiny w połnóżnej Amerizy jejež połoženje je ſ kóždym dnjom hórſche. S kolijow wujědź[illegible]ny czah. Nimo druhich wulkich ſchkodow je wulka woda naßypy podmlěła, tak ſo je železn[illegible] wobkhad w [illegible]otrjechenych krajinach zyle wopſcheſtacz dyrbjał. (Weltbild, M.)

Zła wěc

Sswójba we W... ni[illegible] do wulkeho njem[illegible] pſchińdźe: knjeni domu bě [illegible] ſkhoriła a někto na ßmjercz blěda na [illegible] ležeſche.

Jeje muž najprjedy ſ Kölnſkej wodźiczku žiwjen[illegible] duchi ſaßo ſbudźicz ſpyta. Hdyž to niczo njepomhaſche, wón Wórſchu, domjazu ßłužownu, ſawoła: „Doběž hnydom k lěkarjej a praj jemu, ſo dyrbi hnydom, ale [illegible] hnydom k nam pſchińcz — moja je ßo ſ womoru wobjała!"

Holza zyle ſaſtróžana dom wopuſchczi. Bjes d[illegible] wona k lěkarjej pſchiběžo jemu powě: „Knjes lěkaŕ, dyrbicze hnydom jónu k nam pſchińcz! Knjeni je [illegible] něczeho padła — ſchto je to było, ßym někole pſ[illegible] wſchěm khwatku ſabyła! Ale dyrbi to žałoſtnje ßmje[illegible] dźecz, dokelž je hižo zyłu bleſchu Kölnſkeje wody na [illegible]nu wulał!" j.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu, 23. měrza 1936.

Narodźili ßu ßo: 21. 3. Pawołej Wernerej Kuſchej, diplomowemu pſchekupzej, dźowka. — Janej Korli Weigelej, knihiwjaſarjej, dźowka. — 22. 3. Jurjej Willijej Frenzlej, pſchiſtajenzej dźěłoweho hamta, dźowka. — Michałej Janej Blaſej, ſamkarjej, ßyn.

Wumrěli ßu: 22. 3. Korla Arnoſcht Schaarſchmidt, hłubokotwarſki dźěłaczeŕ, 63 lět. — Emil Oswald Schmidtgen, wiczny pomoznik, 61 lět. — Ida Hilža Bertholdowa rodź. Halkez, mandźelſka wyſchnoſczoweho pſchiſtajenza, 46 lět. — Korla Jan Günther, knježeŕſtwowy rada na wotpoczinku, 75 lět. — 23. 3. Madlena Khryſta Müllerowa, płokaŕncza, 83 lět.

Pſchipowědałoj ſtaj ßo: 23. 3. Waltaŕ Bohumil Wendtorf, direktor w Bremenje a Brunhilda Auguſta Hermina Gaſtez, bjes powołanja w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In dem Konkursverfahren über den Nachlaß des Rentners **Ernſt Ballach** in **Pließkowitz** haben die Erben die Einſtellung des Verfahrens gemäß § 202 der Konkursordnung beantragt. Jeder Konkursgläubiger kann dieſem Antrag binnen einer Woche widerſprechen. Die Zuſtimmungserklärung des einzigen Gläubigers liegt in der Geſchäftsſtelle des Amtsgerichts zur Einſicht der Beteiligten aus.

Amtsgericht Bautzen, den 16. März 1936.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyſchin. Sjednoczenſtwo evangelſkich Sserbow ſwoje ßrjedu 25. měrza wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſnu w Sserbſkim Domje. Ssobuſtawy a hoſczo ßu lubje witani. Pſchedßydſtwo.

Panczizy. Lipa Sserbſka (mužſke hłoßy) ſpěwaja ßrjedu (25. nalětnika) we woßmich pola Natuſchez we Kukowje.

Wšěch dowěrnikow a jenotliwych sobustawow Domowiny, kotrež hišćo njejsu přinošk na 1935 na našeho pokładnika k. Simona w Serbskim Domje wotedali abo zapłaćili, prosymy wospjet, zo by so to stajnej porjadnje stało.

Předsydstwo Domowiny.
P. Nejdo.

Ke konfirmaciji

Za hólcow:

Zwjeŕšne košle
Krawaty
Nohajcy
Spódn. kholowy
Slě
Rukajcy 487

we wšěch płaćiznach

A. BOKELMANN NASL.

Curt Müller w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach
róžk Kamjentneje hasy

Přesadźowanje 525

Štwórtk, 26. měrca, dopołdnja wot 10 hodźin so w **Budyšinje na Walskej drózy 16 I** dla přećehnjenja po poručnosći na zličbowanje toho, kotrehož nastupa, slědowaca zbytna domjaca nadoba a wěcy, kaž kuchinska připrawa, Lutherski stoł, wulke dubowe wućahowańske blido, dubowy bufet, spański sofa, myjne blido, nócne khamorčki, regulator, **rokokske pisańske blido,** 15 wšel. wolijow. wobrazow, **wjele Mišnjanskeho porclina,** šalki, talerje, kany, wulke třiručne swěčniki, **jendźelski a japanski porclin,** krystall. škleńca, winowe a sektowe škleńcy, 4 bleše sekta, wulka dźělba hódnostnych dobrych knihow, lěkaŕske pismowstwo, stare němske pjenjezy, mužace a žonjace předešćniki, kije, kožuchowe khornarje, uniformowe mantle a suknje, tesaki, mužace wobleki, hewaša domjaca a kuchinska potrjeba dobrowólnje a zjawnje na přesadźowanje předawa. — Wobhladanje štwórtk wot 9 hač 10 hodźin.

Maks Wenzel, spřisahany a zjawnje přistajeny přesadźowaŕ a wobličeŕ na Garbaŕskej hasy 32. — Telefon 3696

Dr. Rězak so wróćił 524

WOWS 503
k wusywej, žołty, dowoleny k wikowanju, dóšoł.
Albert Paatz
w Kamjencu, telefon 724

Jězdne koła / šij. mašiny
centrifugi/pisańske maš.
Wuporjedźeŕnja (404
Paul Gräfe w Kamjencu
Talstr. 7 bliźko katol. cyrkwje

Serbske a němske
SPĚWAŔSKE
jednoreho a též najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we
Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Dobre
ćišćeŕske dźěła
kaž listowe łopjena wšěch wulkosćow, kwitowanki, skazańske wopisma, wokolniki, prospekty, zdźěleńske formulary, poskićeńske a napominace formulary, tabele, listowe wobalki, póstowe kharty, plakaty atd. w najl. wuwjedźenju a jara tunjo zhotowja
knihićišćeŕnja dr. J. Cyža
w Budyšinje w Serbskim Domje
Wudawaŕnja a nakładnistwo Serbskich Nowin

Wužitne dary k zel. štwórtkej
pulowery
šwicery
šórcuchi
wo wulk. wubjerku nizke płaćizny
Schaaf

Zacynkowanc
rozsywaki hnoja
graty za płahowanje njerizny
płaćizny hódno pola firmy
Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15
l lizko butrowych wikow

Su-li Waše črije roztorhane
přińdźće spěšnje do **wulkoševcownje na Žitnych wikach čo. 11** znapřeća „Złoteje hwězdy" a „Mlokoweho dwora" 44
Alfred Gnichwitz
Dobre reelne a tunje posłužowanje. Na nódušowanje móže so dočakać!

Sadowe štomy
znamkowa twora (Markenware)
wysoke, połwysoke a kerčkojte w mnohich dobrych družinach. **Róže, jahody, pyšeńske kerčki, alleejowe štomy.** Též za wjazanje wěncow, jednoreho hač najl. wuwjedź poskića so
Sperlingec štomownja
mějićel Chr. Krieger
Kupjele „Heil" w Smječkecach pola Kamjenca. (418

Wšě knihi
sa tulo poruča tunje
Serb. knihikupstwo
w Serbskim Domje

přiłoha
k čisłu 71

SERBSKE NOWINY

Wutoru
24. měrca
1936

Nowe wobličo šule w staće Adolfa Hitlera

Adolf Hitler w ßwojej kniſy „Mein Kampf" wótre ßłowa pſchecziwo wuknjenſkej ſchuli bjes krwě namała, kotraž abſtraktny intellektualiſmus woczahny a jenož měru wuwopraſchomneje wědy jako ſwubrańſku ſaßadu ſa wjedniku worſchtu wobhladowaſche. W nowym ſtacże je ßo ſchula ſakładnie pſchetworiła. Po wjednikowej woli ſchula na přěnim měſtnje woczehnjenju a wutworjenju mozy wole a roßßuda, kaž tež ſamołwitoſcże ßłuži. Na měſto Peſtalozziowego porjada hłowy, wutroby, ruki je nowy porjad ſtupił: czěło, kharakter, roſum.

Sa tutón nadawk wuſki wobwód ſchulſkeje jſtwy njedoßaha, ale woczehnjeŕ wutworja nowe woczhnjerſke móžnoſcże. Jena ſ najwažniſchich ßu **ſchulſke domy na wjßach,** w kotrychž ßo rjadownjowy wuczeŕ ſe ßwojimi dźěczimi na wodźenje k ſhromadnemu žiwjenju poda. Pſches 70 000 woczehnjerjow je ßo w kubłańſkich lěhwach ſa tutón nowy nadawk wukubłało, a ſtatyßazy dźěczi czahnu do domow won, kiž ßu ßo we wjeßnej wokolinje w horach abo pſchi [illegible] pſchiprawiłe. Jeniczzy w Sakſkej je ßo w lěcże 1935 71 domow, mjes nimi 38 prawych ſchulſkich wjeßnych domow a 29 młodźinowonjow jako lěhwa ſchulſkich wjeßnych domow ſe 60 000 ſchulſkimi dźěczimi wužiwałe.

Sa wjele dźěczi pſchebywanje we wjeßnym domje wyſchinu ſchulſkeho czaßa woſnamjenja. W NS-wuczeŕſkim ſwjaſku ſjednoczeny woczehnjeŕſki ſtaw je ſ indealiſmom a woporniwoſczu nowe dźěło ſapoczał, kiž ma ſa naſchu młodźinu w ſtrowotnym, ſchulſkim a woßebje kharakterſkim naſtupanju najwjetſchu hódnoſcż. Na měſto bóle abo mjenje duchapołnych reformſkich namjetow je w nowym ſtacże woczehnjeŕſki ſkutk ſtupił.

Wólbny namjet NSDAP

1035 mjenow — na přěnim měſtnje wjednik.

NSK wólbny namjet woſjewja, kotryž je wólbny wubjerk 26. měrza 1936 ſa wólby do ſtatneho ßejma 29. měrza woſjewił. Statny wólbny namjet wobßahuje 1035 mjenow — na přěnim měſtnje ſteji wjednik a kanzler Hitler, potom ſczěhuja miniſtrojo Heß, Frick, Göring a Goebbels. Dale wuſnamni ſaſtupjerjo nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony, woßebje wſchitzy župni wjednicy, ſtatny wjednik SS Himmler, miniſter Kerrl, wjednik dźěłoweje fronty dr. Ley, ſtabowy ſchef Lutze, ſchefredakter Völkiſcher Beeobachter Alfred Roſenberg, miniſter Ruſt, wjednik Hitlerſkeje młodźiny ſe Schirach, miniſter Seldte, Nürnbergſki župny wjednik Streicher, ſ Papen, Gottfried Feder, ſ Ribbentrop, prync August Wilhelm pruſki a wójwoda Korla Eduard Koburgſki. W Sakſkej ßu nimo druhich woßobow ſczěhowaze na wólbnej liſczinje: Buſch Wilhelm, krajny wjednik w Drježdźanach, ßwobodny knjes ſ Eberſtein, wokrjeßny hejtman, a SS ſkupinowy wjednik w Drježdźanach, miniſter dr. Fritſch, kommiſſarſki wjednik miniſterſtwa ſa ludowe wukubłanje Arthur Göpfert, krajny burſki wjednik Körner, wokrjeßny wjednik Martin ſ Budyſchina, wokrjeßny wjednik Reiter ſ Lubija, SA-ſkupinowy wjednik Schepmann ſ Drježdźan. Arnoſcht Stiehler ſ Drježdźan, wyſchſchi knježeŕſtwowy rada Studentkowſki ſ Drježdźan, wuczeŕ Unterſtab wjednik SA-brigady, nětko w Budyſchinje, Arnoſcht Dittmann, wokrjeßny wjednik w Kamjenzu.

Přilopk

Wujaßnjenje wulkeho wohnja pſchi Braunez hacże.

Wo wohnju wulětniſchcża „lěßny dom" w Bělej Wodźe a wo ßmjerczi najeńka Höregotta ßo hiſchcże woſjewja, ſo je ßo nětko po ſwěſczenjach polizije poradźiło, wſchu naležnoſcż wujaßnicz. Höregott je, hdyž bě ßo 17. měrza rano po pſchekhodźowanju do ßwojeho bydlenja wrócził, woheń ſałožił a ßo potom w lěharni ſe ßwojej hońtwinſkej tſělbu ſatſěltk.

Byk tſi železniſke woſy ſ kolijow wuſběhnył.

Roßhorjazy pſchipad ſta ßo na zentralnym ſkótnym dworje w Barlinje. Jako ßo ſ tworoweho czaha ſkót wuwodźeſche, kotryž bě ſa zentralny ſkótny dwór poſtajeny, ßo nadobo jedyn byk ſpłóſchi, czěrjeſche prěki pſches kolije a pſchińdźe mjes dwěmaj woſaj tworoweho czaha, kotryž runje pomałku nimo jědźeſche. Byk pſchińdźe mjes woſaj, ſeprě pał ßo ſ tajkej mozu wo woſaj, ſo tſi woſy ſ kolijow wuſkoczichu. Czah hnydom ſaſtajichu. Dokelž njebě móžnoſcże, czěžkoſranjeneho byka ſe jeho czěßna wußwobodźicz, ſawołachu polizajſkeho ſaſtojnika, kotryž jeho ſatſěli.

Žałoſtna tſělenza w jenym ſanatoriju.

K dźiwjej tſělenzy, pſchi kotrejž wjazy ludźi žiwjenje ßhubi, w ſanatoriju w St. Hilaire w Franzowſkej dóńdźe. Tam pſchiſtajeny wopłokowaŕ běſche ßo podarmo wo luboſcż 14lětneje dźowczicżki wuſtawoweho ſaſtojnika prózował. Pjatk rano ſ hněwom na to, ſo bě jeho holza wotpokaſała, 3 litry běłeho wina wupi a na to ßo ſ tſjomi revolvrami a wjele patronami wobroni. Sadobywſchi ßo do wjazy měſtnoſczow kaž dźiwi, na wſchitko tſěleſche, ſchtož jemu do pucza pſchińdźe. Słónczńje do wuſtawa czekny a tſěleſche ſ wokna dale. Wjeßnjanoſta ſpyta njekraßnika ſ hońtwinſkej tſělbu njeſchkódneho ſczinicz. Po dołhej tſělenzy na ras njedoczink tſělecz pſcheſta. Na to ßo do jſtwy dobychu, ſ kotrejež bě tſěłał. Tam namakachu jeho ſranjeneho. Najſkěrje bě drob ſ wjeßnjanoſtoweje tſělby jeho wóczko ſranił. Hdyž ßo jemu bližachu, pſchezo hiſchcże ſ revolvrom wokoło machaſche. Pſchiwuſny morjeneje 14lětneje holzy wjazykróczneho mordarja ſ dwěmaj kulkomaj ſatſěli.

6 ßmjertnych woporow ßwójbneje tragedije.

W nozy k póndźeli ßo w měſtaczku Hecklingen žałoſtna ßwójbna tragedija poda. Pokładnik ſ Trothaſkeho kubłoweho ſarjadniſtwa, Guſtav Hauer, ſatſěli ßwoje 4 dźěczi, ßwoju 38 lět ſtru mandźelſku a ſkónczńje ſebje ßameho. Pſchiczina tuteho žałoſtneho njeſkutka móže ßo jenož ſe ſawoſtajenych liſtow wuhódacż. Najſkěrje je ſtaroſcż wo czěžku czuwowu khoroſcż, kotraž ßwědomiteho ſaſtojnika wot ſkónczenja wójny czwilowaſche, ſ pſchiczinu była. Hauer bě we wójnje kulku do hłowy doſtał, kotraž jemu wjele njepſchijomnoſczow czinjeſche. Se ßwojej ßwójbu běſche ßbožownje žiwy a w ßwojim powołanju ßo ſ najwjetſchej ßwědomitoſczu wuznamjeſche, tak ſo bě ſahe k ßwojemu ſamołwjenjapołnemu ſaſtojnſtwu ſarjadniſtwa kubła pſchiſchoł.

Auto 60 metrow hłuboko padnył.

Na puczu ſ Bonaduza do Saſianſkeho doła w Groubündenſkim (w Schwizy) njedźelu koleßaŕ ſ Verſamſkeho moſta w něhdźe 60 metrow hłubokej wudrjeńzy roßbity auto. Do wudrjeńzy pſchiſchedſchi polizija ſwěſcżi, ſo pſchi aucże 2 czěle ležeſchtej. Jednaſche ßo wo 1909 narodźeneho němſkeho ſtatneho pſchißłuſchnika dr. med. Breuera, kotryž ßo we Waaſu w Prättigawje woczerſtwjeſche a wo Zürichſkeho gymnaſialneho wuczerja dr. phil. Peſtalozzija. Njeßbože je ßo po ſdaczu w nozy k njedźeli ſtało. Ma ßo ſa to, ſo je wozowy wjednik na puczu ſ Bonaduza do Verſama ſajěſd na Verſamſki móſt ſmylił a bě něhdźe 3 metry nimo njeho runy pucz do 60 metrow hłubokeje ſchłakoby ſajěł. Wobaj ßobupuczowazaj ſtaj hnydom morwaj byłoj.

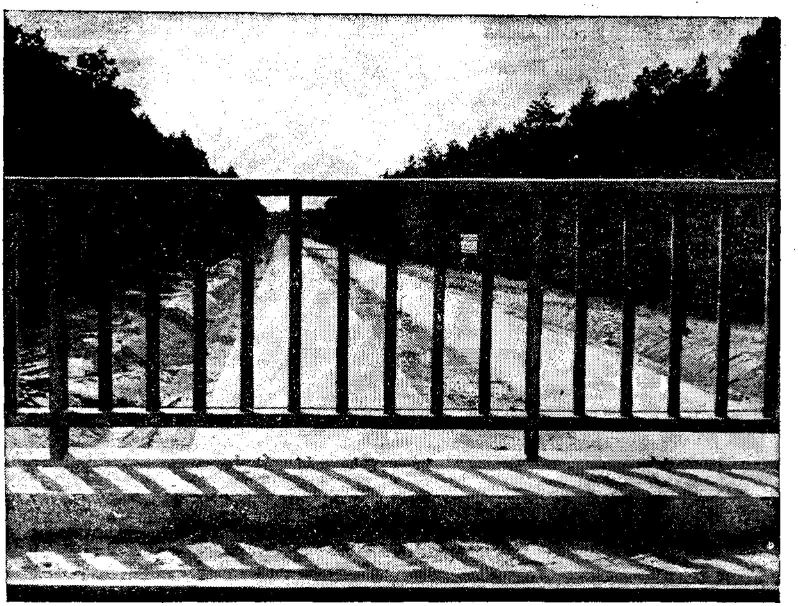

3 Jahre Nationalſozialismus.

Die Straßen Adolf Hitlers

Deine Stimme dem Führer!

H. Dučman:

Serbstwa staw a přichod

(Skónčenje.)

Mamy přikłady, kajke ćeže ma prědaŕ přewinyć, přińdźe-li štó z klóštrskeho wokrjesa do Budyšina — směja so jemu jeho wosebitosće dla; a Budyškemu njezeńdźe so wokoło klóštra lěpje. Runje tak ma so z evangelskimi. Lud njecha na to dźiwać, što rěči, ale kak rěči. Duž rěčmy na klětcy w pisomnej rěči, potom wusměja so tajkemu, kiž hubjenje rěči. — W šulach pak njech so serbšćina wuči, a na zakładźe serbšćiny pozdźišo němčina. Budźe to lěpši srědk, hač dźěći za Drježdźany słać. Před 50 a wjacy lětami sćelichu serbscy starši swoje dźěći za Drježdźany na słužbu, zo bychu tam němscy nawuknyli. Cistu serbšćinu nawuknu dźěći bórzy, a serbski wuwučowane nadoby su duchowne pokłady a wědomosće wulkeje wažnosće. Za něšto lět su serbsku rěč derje nawukłe: potom njech so z němčinu započnje, a to na zakładźe serbšćiny, potom nawuknu dźěći lěpje němski hač dotal a njezanjerodźa serbšćinu a njetrjebaja potom do cuzby. Tudy móža wučerjo najwjacy skutkować a njezměja při tym telko prócy, kaž při dotalnym wašnju, hdźež chcychu hnydom z němčinu započeć. Wuskutkuja wjacy a zasłuža sebi wjetši dźak. Hač młodźina dorosće, mamy dobry serbski lud a najlěpšu nadźiju za přichod: lubosć k narodnosći. Stož lud lubuje, za to so stara, za to přinjese rady wopory a ma radosć, zo je něšto k pwošitkownemu zbožu přicpěć mohł. Serbscy starši njech swojich synow na šule dawaju, zo bychu wjele zdźěłanych Serbow měli, nic jenož duchownych a wučerjow, ale tež lěkarjow, prawnikow a wšelakich wuměłcow.

To je jenički srědk, přez kotryž móže ład přidobywać: wjacy mocow hromadźe skutkuje, wjetša wěc so dokonja. Potom spadnje tež předsudk našich susodow bóle a bóle, zo su Serbja njezdźěłany ład. Mjez sobu dyrbimy mužow měć, kiž we wědomosćach na wysokim skhodźenku steja a serbskemu mjenu sławu dawaja.

A hladjmy, zo bychmy wjetšu jednotu ze słowjanskimi bratrami měli. Tuto bliženje přinjese nam wěsće dobytk; widźimy přikład, kak su so z podobnych njehodow zbožownje wuwili, móžemy našu rěč z mnohim słowom wobohaćić a po jich přikładźe našu rěč wurjedźić.

Duchowne zjednoćeństwo słowjanskich ludow je mócne, je wužitne, je trěbne. Wolóžmy sebi wzajomne zrozemjenje a pušćmy wohidnu samopašnosć.

Do serbšćiny njeměšej němčinu, hewak wusměje so ći Němc. Z tym njewozjewiš mudrosć a wučenosć, ale hordosć, hłuposć. Njebudźe tež ćežko, čistu serbšćinu rěčeć, je-li sy trochu kedźbny a rozmysłny, k temu njetrjebaš wysoke šule wopytać, ně, tež wšědny čłowjek móže derje serbski rěčeć.

Dźakujmy so Němcam, kiž su nam wjele w našim kulturnym prócowanju dali, wužijmy to; njech tež kóždy němski nawuknje, to budźe k jeho zbožu. Serbšćina zakhowa so z boka němčiny, jeno zo smy swěrni serbscy synojo. Serbstwo móžemy na dwoje wašnje zdźeržeć: pak zo naš lud na njezdźěłanosći stejo wostanje, pak zo jón po serbsku, po słowjansku zdźěłamy. —

Wšudźe je čerstwe žiwjenje, duchowne wojowanje; tež Serbja njemóža so dla susodneho nawala a wabjenja, dla snadneje ličbnosće tutemu pokrokej přećiwić. Serbja njesmědźa stejo wostać a so druhim přesćěhnyć dać: to by najwjetša hańba a najkrućiši ład na nas był. „Postup, postup!" dyrbi tež naše hesło być.

Tutón postup ma dwoji puć wotewrjeny: přěni je překhódny a najpřihódniši — Serbstwo ma so po serbsku a ze serbskimi srědkami wudospołnjeć a Słowjanstwu swěru wobkhować. Njemóže drje ze sebje wědomosće wužórlić a wot susodstwa so wotzamknyć, ale móže susodne pokłady wužiwać a hotowe našincam poskićić, štož su susodźa z prócu nahromadźili a wuslědźili. To je naša winowatosć a nuznosć, jeli Serbja na druhim pući za zdźěłanosću slědźić njesmědźa. Abo dyrbjał wědomostny duch stejo wostač?

Ow ně, dale, dale dźe jeho žadosć, postupi kročel k susodej, zo by pola njeho bydlił a z nim hosćował; zabudźe na swoju wótčinu, na staru domjacu

Mytowana ſprawnoſcz.

Pſchekupz Jan Petraczek ſ Pilſna ſhubi po puczu na dwórniſchczo ßwoju aktowku, w kotrejž mějeſche 20 000 krónow. 12lětny ſchuleŕ Ludwig Bělohlawek, ßyn wjazy lět bjesdźělneho železotoczerja, pſched dwórniſchczom aktowku namaka. Namakanku wozjewi poliziji a ſapołoži tam pjenjeſy. Pſchekupz ßo nad namakanymi pjenjeſami tak roswjeßeli, ſo hólczezej měſto ſakonſkeho 10 proz. myta 20 prozentow da a ſo hnydom nana ſprawneho namakarja do ßłužby pſchiſtaji.

Adrianopel wulka woda wohrožuje.

S wulkimi powodźenjemi rěk Marizy je zyła wokolina měſta Adrianopela pod wodu. Zyle wßy ßu wot wſcheho wobkhada wotrěſnjene. W měſcźe ßamym je 20 domow pod podu. Tyßazy ludźi je bjes tſěchi. Wulka woda je 5 metrow nad normalnym ſtawom.

Schpaniſzy monarchiſtojo w lětadle do Franzowſkeje czěkaja.

Stražnizy w St. Jeam de Luz na franzowſko-ſchpaniſkich mjeſach ßu lětadło wobkedźbowali, kotrež huſcziſcho mjes Franzowſkej a Schpaniſkej wobkhadźeſche. Pſchi krutym ßlědźenju ßo ſwěſczi, ſo apparat ſnatemu ſchpaniſkemu monarchiſkej hejtmanej Anſaldej ßłuſcha, kotryž ſe ßwojim lětadłom ſchpaniſkich monarchiſtow do Franzowſkeje wožeſche. Puczowazaj, kotrajž na prěnim puczu ßobu pſches mjeſy leczeſchtaj a tež tſeczi, kotryž ßo pſchi dalſchim leczenju do St. Jaems de Luz dowjeſe, ßo dla njedowoleneho pſcheſtupjenja mjeſow ſajachu. Tež lětadło w Biarizu na lětaniſchczu czaſachu. Sa hejtmanom Anſaldom pak njeje ßlěda.

Nowa ßamopaſchnoſcz na jendźelſkej wójnſkej łódźi.

Jendźelſke nowiny roſprawjeja ſ dźěla ſ wulkim pißmom, ſo je ßo najſkěrje nowa ßamopaſchnoſcz na jendźelſkej wójnſkej łódźi ſtała. Jedna ßo wo nowy ſaniczak „Griffin“ Greyhoundſkeje rjadownje, kotryž je po ſkónczenju ßwojeje pruhowanſkeje jěſby ſ Devenporta pſchijěł. Pſchi pſchepytowanju je ßo wukopało, ſo ßu ßo dźěle želeſa na wſchelakich měſtnach do maſchinow ſmjetałe. Na dobre ßbože njeje wjetſcheje ſchkody naſtało.

Hüter deutſcher Tradition

Der Führer beim Geſchwader Richthofen

Der Führer und die deutſche Kunſt

Konzert in Berlin

Sport

Prěnja bólkopanſka njedźela po ſkónczenju miſcht
hrow ſakſkeje župy wjedźeſche Drježdźanſki Sportklub
Barlina. Tam pſcheczíwo Hertha BSC 1 : 0 pſchě
Guts Muts pſchebywaſche w ßrjedźnjej Němſkej a doby
Köthenje pſcheczíwo tamniſchemu Köthen 02 4 : 1 (2
a w Deßawje 2 : 0 (2 : 0).

W Drježdźanach běſche ſetkanje mjes Sportfreunde
a Dresdenſia, pſchi kotrymž prěni ſ njewoczakowanym
ßokim dobyczom 8 : 1 (2 : 0) wuńdźechu. Nimo teho bě
ſajimawe njeroßudna hra Riſaer Sportverein pſcheczíw
Spielvereingung Leipzig 2 : 2.

Sakſka župa pſcheczíwo ßrjedźnjej župje 1 : 1.

Zitawſki BK pſcheczíwo Budiſſa-Budyſchin 3 : 2.

Hacž do pſcheſtawki pokaſachu Zitawſzy wulkotnu h
a wjedźechu hru 3 : 0. Sſrjedźny nadběhowaŕ Herrma
tſěli dwoje wrota a Koſa jene. Po pſcheměnjenju ßo B
dyſzy ſhrabachu a dawachu Zitawſkim wjele dźěła. Dwaj 1
metrowſkaj kopaj dyrbjachu ßebi hoſczo lubicź dacź, p
kotrymajž Budyſki Rjelka ból rjenje do wrotow póßla.

Budyſki SC 08 pſcheczíwo TV-Wjeleczin 3 : 2 (1 : 1).

Wjeleczanſzy jara ſpěſchnje a rjenje hrajachu a B
mějeſche wulku prózu, ſo tu ſ dobyczom wuńdźe. Woßeb
wuſnamjenjeſche ßo Wjeleczanſki ßrjedźny nadběho
Gerlach, kotryž tež woboje wrota ſa hoſczi tſěli. Sa Budy
ſkich tſělichu Dürlich, Rühmann a Nitſchmann wrota.
VfB Kamjenz pſcheczíwo Spielvereinigung 1910 6 : 2

Czěſkoßłowakſka pſcheczíwo Awſtriſkej 1 : 1.

Pſched něhdźe 45 000 pſchihladowarjemi wotmě ßo w
Winje ſ wulkim napjeczom woczakowane mjeſykrajne ſetkanje Czěſkoßłowakſkeje pſcheczíwo Awſtriſkej. Wobě mužſtwje běſchtej ßo ſ najlěpſchich mozow ſeſtajałej. Nimo měry ſajimawa hra ſkónczi njeroßudna 1 : 1 (0 : 0). Je to ſchtwórta njeroßudna hra mjes woběmaj mužſtwomaj, kotrež ßo ſa ßobu wotměchu.

Někotre ličby . . .

Najdlěſchi móſt je w Amerizy, hdźež wón, 10 kilometrow dołhi, Havannu ſ Floridu ſwjaſuje. Wón ma mjeno Knight-Kay-móſt.

Najwyſchſcha hórſka železniza w Boliviſkej (Južnej Amerizy) hacž do wyſchiny 4880 metrow wjedźe.

Najdlěſchi kanal je w Khinſkej, Kězorſki kanal, kotry
je 1854 kilometrow dołhi.

Najdlěſchu podſemſku dróhu (tunel) ßwěta maju w Kaliforniſkej. Wona rěka Huntington-Lacke-tunel a je 21 750 metrow dołha.

Cotopaxi je najwyſchſcha wohen bluwaza hora
w Ekuadorje leži a je 6943 metrow wyßoka.

W Chile je najwyſchſche wobydlene měſtno
to ſkalna wjeſka Chupiquinamine a 5600 metrow
leži.

Najwyſchſcha poſtawa pſchi „Sajěſdźe k Nowemu ßwě
tej“ ſteji. Je to poſtawa ßwobody pſchi Newyorkſkim pſchi
ſtawje, kotraž 57 metrow měri.

Najhłubſcha wuwjerczana dźěra na naſchej ſemi je w Hornjej Schleſyſkej pola Czuchowa. Wona 2240 metrow do ſemje wjedźe a na jeje dnje je ſtajnje 83 ſtopnjow czopłoty
j.

Samomordaŕstwo z jědom a wohnjom

We wßy Aber w połnóznym dźělu Waleſkeje hižo dołho 43lětna Miß Millicent Anne Todd bydleſche, ale wona běſche zyle ßamotna žiwa, wo nikoho ßo njeſtaraſche a ſ nikim njewobkhadźowaſche. Wo njej rěkaſche, ſo je jara czežke czaßy pſchetrała. Ale něſchto wěſteho tola njewědźachu. Jenož telko běſche wěſte, ſo bě ſpodźiwneho waſchnja. Njedawno něſchto wobkedźbowachu, kak ſ nahlejc hory, wonka pſchede wßu, człowjek pſchikhadźeſche, kotryž mějeſche po ſdaczu hobrſku płomjenizu w ruzy, kotraž ßo ßylnje paleſche. „Spodźiwne waſchnje, pſchi ßwětłym, jaßnym dnju tute wobßwětlenje!“ kóždy myßleſche, kotryž to wuhlada. Nadobo pak płomjeniza haßny. Wczipni, kotſiž k měſtnu khwatachu, ſ ßwojim najwjetſchim ſtróželam doſpołnje ſwuhlene czěło ſtareje knježny namakachu. Kaž pſchepytowanje wupokaſa, bě ßebi wona ſ jědom ſawdawſchi ßwoju draſtu ſ palawinu polała a ſapaliła, potom bě ſ hory běžała, dalokož hiſchcźe móžeſche. Czěłaŕnik bě, kaž ſwjetſcha w tajkich padach, wuprajił, ſo ßo tu wo „ßamomordaŕſtwo ſ duchowneho błuda“ jedna. Wona ßama bě w ſawoſtajenym liſcźe jako pſchicžinu mjenowała: „Boju ßo pſchichoda“. Tak běſche ßo žiwjenja bojo ßmjercź pytała.
j.

Kupa samomordarjow

Kupa Bali, kotraž k dobrym ſundaſkim kupam ßłuſcha, je ſdawna wopſchijeczje ßonojteje rjanoſcźe w Južnym morju była. Wſchitkim ßlědźerjam a puczowarjam je pſchi tym ſtajnje wjeßełoſcź žiwjenja nadpadła, kotraž malajiſkich wobydlerjow tuteje kupy po ſdaczu ženje njewopuſchczi. Sſwjedźenje žaneho kónza njenamakaju, a žadyn podawk njemóže wobydlerjow bóle roſwjeßelicź dyžli pohrjeb. Morwych bjes wuwſaczja na ſchczěpowzu ſpaleja a huſto žona ſemrěteho dobrowólnje do ßapazych płomjenjow ſkoczi, ſo by ſa ßwojim mužom do ßmjercźe ſchła. Hollandſke knježeŕſtwo je hižo w lěcźe 1903 tutu dobrowólnu ßmjercź w płomjenjach a nałožk ſpalenja wudowow kruczźe ſakaſało. Ale ſchto tu wſchitke ſakonje pſcheczíwo praſtarym waſchnjam a pſchiwuczenjam buddhiſtiſkeho ſpodźiwneho ßwěta pomhachu. Tež ſtatiſtika ſańdźeneho lěta ſaßo dopokaſuje, ſo njeje liczba ßamomordaŕſtwow w tutym kraju kupow hiſchcźe wróczo ſchła, a ſajimawe je, ſo je to nimale hiſchcźe jónu telko mužſkich kaž žonow, kotſiž na kupje Bali kóžde lěto do ßmjercźe du.
j.

Auch die Kleinſten wollen den Führer begrüßen

Deine Stimme dem Führer!

wjesku namaka w pyšnym měsće, w cuzbje nowu domowinu. Njenasyći-li serbšćina žadaceho ducha — jeho němčina spokoji.

A njechamy-li jenostronscy być, přejemy-li swojemu ludej wěrne zbože, njesměmy so wot zdźěłanosće wotdźeržować. Njezamóže-li serbšćina, naš lud zdźěłać a na přisłušny skhodźenk zdźěłanosće znjesć, potom njezasłuži, zo mjez rěčemi městno namaka, potom wustupi bjez přičinjenja druhej rěči, kiž je přihodniša.

Zamóže pak serbšćina našemu ludej potrěbnu a dosahacu cyrobu poskićeć (a to zamóže wona, kaž to kóždy wobswědča, kiž ju znaje), dha dyrbi lud w njej swoju cyrobu dostać.

Njepodawamy-li jemu tutu cyrobu, mamy to my zamołwić, zo dyrbjał lud wótcowki namrěwk wopušćić. Nas bychu wšitke poroki podešłe a wšelka hańba nadešła! Duž napinajmy mocy, kiž je nam Bóh spošćił!

Hubjenje drje z nami steji, a hubjeńši móže naš přichod być; njepřećeljo rozšěrjeja so z nutřka a z wonka. Na khwilku snadź hišće łódźičku před podnurjenjom zakhowamy. Njetajmy sebi, kak z nami steji, snadź to někotremužkuli woči wotewri a ruku k dźěłu pobudźi. Njeje hišće pozdźe — ale kóždy wokomik je złota hódny. Serbstwo! Němcowstwo! — to staj pućej, kiž so před nami wotewrjetaj. Po kotrym póndźemy? Kotreje strony chcemy so dźeržeć?

Ow, budźemy swěrni synojo! Serbowka je młoda, krasna a jeje kwětki njezahinu. Abo je Serbow horliwosć docyła wuhasła?

Serbowka je krasna, duž njech při žiwjenju wostanje! Serbowka je mócna, duž móže žiwjenje wobkhować! Pupki drje su wosłabłe, ale rjeńše słónco zaswěći, a kwětka rjeńšo zakćěje! Duž njelutujmy žaneje prócy, zo bychmy Serbstwo spomóželi!

Hdźe łódźička je zajěła
Wot wětrow storkana?
Do skaliskow so zaprěła,
Do škrutow stłóčena?

So wokol' žołmy zraduja,
Na łódź so zaběhnu!
Na łódźi wbozy žaruja —
A ruku njehibnu.

A wětr howri, hrimota,
Spěw smjertny zanoša;
A łódźnik w strachach třepota —
A spi wša nadźija! — — —

So wjesłow, bratřa, přimajće!
Wšak dźěła škoda njej'.
Do žołmow khroble wjesłujće —
Přez žołmy k dobyćej! —

-k.

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 72 Budyšin — Srjedu 25. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Nakhwilna němska wotmołwa so přepodała

Póßlanz ſ Ribbentrop je wutoru wjeczor jendźelſkemu ſwonkownemu miniſtrej Edenej nakhwilnu wotmołwu na dokument Locarnſkich mozow pſchpodał, kiž běſche 19. t. m. doſtał.

W ſawodźe ßwojeje wotmołwy němſke knježeŕſtwo naſpomnja, ſo hiſchcze ras ſaßady a myßle roſjaßni, kiž nutſkownu nuſnoſcz jeho ſadźerženja wobßwětla. Němſke knježeŕſtwo je pſcheßwědczene, ſo je ßo ſ franzowſko-ruſkim ſrěczenjom prawne a politiſke wuměnjenje Locarnſkeho ſrěczenja wotſtroniło. Tohodla je ßo wono roſßudźiło, ßwoje połne knježeŕſtwo nad zyłu Němſku roſſchěricz.

Wono pak njeje wojakow do Porheinſkeje pòßłało tuteje akzije ßameje dla, ale wono widźeſche ßo k tutej akziji nuſowane, ſo by ſa Němſku wuměnjenja wutworiło, pod kotrymiž móže nowemu dorěczenju wo jaßnym a roſumnym organiſowanju europſkeho měra pſchiſtupicz. Tuto wuměnjenje pak ßo jenož w dospołnje jenakim prawje mjes narodami namaka, kiž mjes ßobu jednaja.

Tohodla ßo akzije wobnowjenja němſkeho knježiſtwa njehodźi wot dorěczenjow dźělicz, kiž je němſke knježeŕſtwo druhim ludam k powſchitkownemu ſawěſczenju měra w Europje namjetowało.

W němſkej nakhwilnej wotmołwje ßo pokraczuje a rjeknje, ſo druhe ſtaty a knježeŕſtwa njemóža hnydom wot ſpoczatka ſakładne ſaßady a wuměnjenja ſa wuwicze do pſchichoda wotpokaſacz, jeli ſo tež pucz k nowemu europſkemu měrej pytaju.

Pſchetož k trajnym dorěczenjam europſkich narodow, kiž woprawdźe ſa měr rukuje, móže jenož dóncz, hdyž ßo naturſke prawa wſchitkich wobdźělenych krajow połnje wobkedźbuja. Jenož tajke ſrěczenja, na kotrež ßo narody jenajkeho prawa ſe ßwojeje wole a ßwojeho pſcheßwědczenja dojednaju, ßmědźa ßebi prawo žadacz, ſo ßo ſ wobeju ſtronow jenak wobkedźbuja.

S tuteho pſcheßwědczenja je němſke knježeŕſtwo ßwoje namjety mjeſynarodnemu roſpominanju pſchedpołožiło. Hdyž je wono tež nuſowane, namjet ſa naczjik ſrěczenja Locarnſkich mozow we wſchitkich dypkach wotpokaſacz, kiž ßo czeſcze a runeho prawa němſkeho naroda dótkaju, ßebi pak wono tež myßli, ſo dyrbi ßwoju ſobuſamołwitoſcz ſa dónt europſkich ludow ſpóſnawajo po naczjiku kralowſkeho jendźelſkeho knježeŕſtwa ßlědowacz, ſo by ſe ßwojeje ſtrony ſ pſchedpołoženjom móžnych nowych namjetow k roſrißanju tuteho europſkeho praſchenja pſchinoſchowało.

Němſke knježeŕſtwo tohodla nochze w tutym ſpißu wo nadrobnoſczach rěczecz, **wono pak chze ßwoje wotpokaſowaze ſtejiſchczo ſ nowym dokładnym namjetom k pſchewinjenju europſkeje kriſy ſwjaſacz, kiž chze wudźěłacz.** Wono jón kralowſkemu jendźelſkemu knježeŕſtwu pſchepoda ſ pſcheczom, ſo ßnadź ßo w nim ſakład namaka k wotewrjenju jednanjow, kiž europſkim ludam měr a jich hoſpodaŕſkemu a ſozialnemu žiwjenju nowe wopłodźenje pſchinjeßu.

Němſkemu knježeŕſtwu w tutym tydźenju pſchi poßlednich wólbnych pſchihotach hižo techniſzy njeje móžno, wobſchěrne a pſchemyßlene dźěło pſchepodacz. Wono pak ma ſa nuſne, ſo póßlanza knjeſa ſ Ribbentropa k ertnemu wożjewjenju wutoru 24. měrza hiſchcze ras do Londona póſczele. **Němſke knježeŕſtwo pak potom wutoru 31. měrza ßwoje dokładne roſpominanje ſe ßwojimi poſitiwnymi namjetami kralowſkemu jendźelſkemu knježeŕſtwu pſchepoda.**

Flandin w Londonje wotprajił

Reuterez telegrafowaŕnja w Londonje je ſ Pariſa ſhoniła, ſo ßo franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin do Londona njewróczi. Tutu powěſcz je franzowſke knježeŕſtwo jendźelſkim wyſchnoſczam pòßłało, prjedy hacž je rada Swjaſka ludow wobſamkła, ſo ßwoje jednanja wotſtorczi.

Skhadźowanje rady Zwjazka ludow so wotstorčiło

Rada Swjaſka ludow je wutoru popołdnju w njeſjawnym poßedźenju wobſamkła, ſo ßwoje wuradźowanja wotſtorczi, dóniž ſtejiſchczo wſchitkich knježeŕſtwow k namjetam Locarnſkich mozow njebudźe ſnate. Radźinemu preſidentej ßo połnomóz ſpożczi, radu w pſchihódnym czaßu ſaßo do Genfa ſwołacz.

Wo poßedźenju rady Swjaſka ludow je ßo hamtſka ſdźělenka wożjewiła. S njeje ßo ſhoni, ſo je preſident na radźinu winowatoſcz pokaſał, wſchitke naprawy czinicz, kiž w ſajimje měra leža. Tohodla něcziſche radźine ſkhadźowanje njeje ſkónczene, ale je ßo jenož wotſtorczilo. Rada dyrbi ßo ſaßo ſeńcz, tak rucže hacž ſměje ſa móžne, pucz ſ něteziſchich wobczežnoſczow namakacz. Skóncznje je rada ßlědowazu reſoluziju pſchijała:

„Rada ßo ſaſtupjerjej Jendźelſkeje ſa jeho ſdźělenje ſ 20. měrza 1936 dźakuje, w kotrymž ßo tekſt ſa namjety podawa, kiž ßu ſaſtupjerjo ßobuſtawow Swjaſka ludow, kotſiž ßu podpißarjo Locarnſkeho ſrěczenja, naczjißle a kiž někto wobdźělene knježeŕſtwa roſpominachu. Rada ßebi myßli, ſo ma ßo kóžde dalſche poſtupowanje dźiwajo na roſrěczowanja na běžnym ſdźeržecz. Rada tamne knježeŕſtwa proßy, ſo bychu jej wo pokraczowanjach roſprawjałe, a wobſamkuje, ſo ßo ſaßo ſeńdźe, tak rucže hacž ßo po wobſtejnoſczach nowe roſpominanje praſchenjow pſcheje.“

Skónczuje ßo dojednachu, ſo ma ßo preſidentej prawo ſpożczicz, radu ſwołacz, tak rucže hacž ſměje jo ſa nuſne, a ſo ma ßo móžne nowe poßedźenje něteziſcheho wurjadneho ſkhadźowanja w Genfu wotměcz.

„Die Sicherheit Deutſchlands iſt kein geringeres Recht als die Sicherheit der andern Nationen“

Deine Stimme dem Führer!

Hłuboka napſcheczjiwnoſcz mjes Pariſom a Londonom.

W franzowſkich nowinach ßo wutoru wulki roſdźěl mjes franzowſkim a jendźelſkim ſtejiſchczom wo Londonſkim ſrěczenju ſchtyrjoch mozow pokaſowaſche. Wożjewjenje jendźelſkeho ſwonkowneho miniſtra Edena w delnim ßejmje, ſo ßu ſpißy, kiž ßu ßo němſkemu póßlanzej ſ Ribbentropej pſchepodali, jenož „namjety“, je franzowſke ſwonkowne miniſterſtwo tak poraſyło, ſo je ßo, kaž ßo ſda, roſßudźiło, ſo ßo nochze wjazy na Londonſkich jednanjach wobdźělicz.

Franzowſke nowiny dawaju ßebi ſ Londona roſprawjecz, ſo je położenje njejaßniſche hacž hdy prjedy. Wſchitke franzowſke nowiny pißaju, ſo Franzowſka nochze wo napſcheczjiwnych namjetach jednacz. **S roſprawow pak je wożebje ſtaroſcz ſpóſnacz, ſo jendźelſka wojeŕſka pomoz hiſchcze njeje tak ſwěſczena, kaž běchu ßebi to w Pariſu na kónzu minjeneho tydźenja myßlili.**

Londonſki roſprawjeŕ Pariżſkich nowin „Jour“ piſche, ſo bywa pſchezo czežo, ſchmjatańzu pſchewidźecz, a pſchiſpomnja: Hdyž Hitler wutoru ßwoje napſcheczjiwne namjety pſchedpołoži a Flandin ßo potom ſapowědźi wo nich jednacz, ßnadź jendźelſke knježeŕſtwo ſpyta, Franzowſku ſa njeporadźenje Locarnſkich jednanjow winowatu czinicz.

Jendźelſka ſ franzowſkej twjerdoſczu pſchekwapjena.

Stejiſchczo franzowſkeho knježeŕſtwa k Locarnſkim jednanjam je w Londonje njeßměrnje njepſchihódnje pſchekwapiło. Politiſki korreſpondent franzowſkeje Havaſkeje powěſczeŕnje, kiž ſ franzowſkim wotpóßlanzſtwom w Londonje pſchebywa, wożjewja, ſo ſtaj **franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin a belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland wobſamknyłoj, ſo ßo do Londona njewróczitaj a němſke napſcheczjiwne namjety njeroſpominataj.** Wſchitke jednanja wo napſcheczjiwnych namjetach maju ßo jeniczzy po wſchědnym diplomatiſkim puczu ſtacz.

Wo ſaczjiſchczu w Londonje Reuterez telegrafowaŕnja wożjewja: **„Hamtſke franzowſke ſdźělenje wo Locarnſkim dorěczenju je pola wſchelakich wotpóßlanzſtwow w Londonje jako bomba dyriło. Czežko je ſwěſczicz, hacž je ßo bóle ſ pſchekwapjenjom abo bóle ſ wobžarowanjom pſchijała. Maju ſa to, ſo wono bóle abo mjenje zyłe położenje pſcheczjißnje.**

Hdyž běſche ßo Edenej poruczjiło, ſ Němſkej ßo dorjedowacz, je jemu Flandin podłožk pod nohomaj prěcz ſczahnył. Franzowſojo ſe ßwojim ſadźerženjom dorěczenje ſ Němſkej ſkoro ſnjemóžnjeja. Woni ßnadź ßo na pſchilubjenje ſhromadneho dźěła generalnych ſtabow ſpuſchczeja a ßebi myßla, ſo je jim tuto wjazy hódne hacž Hitlerowe ßlubjenje, ſo chze 25 lět měr dźeržecz.

Bjezdźěłosć w měrcu sylnje woteběrała

S najnowiſcheje roſprawy němſkoſtatneho wuſtawa ſa wobſtaranje dźěła a ſawěſczenje pſche bjeſdźěłoſcz w poßrědkowaŕſtwje dźěłowych hamtow w měßazu februaru 1936 ßo ſhoni, ſo běſche hibanje w pſchiſtajowanju dźěłaczerjow w februaru wurjadnje ßylne. 749 326 nowych žadanjow dźěła je ßo ſapodało a 766 590 dźěłowych žadoſczow je ßo w tutym měßazu ſpokojiło. S tuteju liczbow je khětro ßylna dźěławoſcz dźěłowych hamtow ſpóſnacz. Wonej pak ſdobom pokaſujetej, ſo je ßo dźěło po ſymſkej czjiſchinje khětro wožiwiło.

Czaßy wunuſowaneho ßwjeczenja ßo tak krótke kaž móžno wobliczeja a dźěławe mozy ßo hnydom ſaßo pſchiſtaja, tak rucže hacž wjedro to dowola. Tak móže ßo ſa měßaz měrz woczakowacz, ſo ßo ſ wonkownym dźěłom w ſchěrokej froncże ſapoczjnje. **Hižo 15. měrza běſche liczba doſtawarjow podpjery pola dźěłowych hamtow wo 201 000 ſpadła. Tohodla móže ßo ſa měßaz měrz wożebje ßylne woteběranje bjeſdźěłoſcże woczakacz.**

Prěnje wólbne hłoßy ßo hižo wotedałe.

W Hamburgſkim hamcže ſa morjakow ßu ßo póndźelu wólby ſa morjakow wotewriłe. Dopołdnja hižo 123 morjakow woleſche. Popołdnju 152 muži ßylna wobßadka parnika „Orinoco“ ſhromadnje woleſche. Tež wobßadki druhich łódźow ſhromadnje wolicz pſchińdu.

Wusudy we Winskim procesu přećiwo marksistam

We wulkim prozeßu dla wjelepſcherady pſcheczjiwo 31 awſtriſkim markſiſtam je ßo wutoru we Winje wuſud wożjewił. S hłownejm wobſkoržeńejmu doſta redaktor „Dźěłaczeŕſkich nowin“ Sailer 20 měßazow khłoſtaŕnje, Marja Emhardtowa 18 měßazow khłoſtaŕnje. 16 wobſkorženych ßo tehornja ke khłoſtaŕni na někotre měßazy ſaßudźi, kaž tež ke krutym arreſtſkim khłoſtanjam. 13 wobſkorženych ßo wuwinowa.

Sſudniſke jednanje, kiž je ßo něto ſkónczjiło, běſche najwjetſchi prozeß dla wjelepſcherady powójniſkeho czaßa w Awſtriſkej. Wobſkorženi markſiſtojo běchu ſpytali, roſpuſchczene ſtronine organiſazije wobnowicz a, kaž we wobſkoržbnym piſmje ſteji, „powſchitkowne ludowe pſcheczjiwjenje ſbudźicz“, knježaze knježeŕſtwo powalicz a diktaturu proletariata poſtajicz.

Wjednik na wulkej wólbnej manifestaciji w Barlinje

Manifeſtazija wutoru wjeczor w Němſkej halli w Barlinje běſche jeniczke mózne wuſnacże k wjednikej Němſkeje. Wjednik je pſched njepſchewidźomnej ßylu luda ßwoje wotpohlady a ſaměry roßłožił a woßebje wo tym rěczał, czehodla běchu němſke kroczele runje nětkole nuſne.

Tajke witanje kaž wczera Němſka halla dotal njeje widźała. Wona běſche ßo hižo popołdnju w 4 hodźinach ſa czakazych ludźi wotewriła. Hižo ſa połdra hodźiny dyrbjeſche ju polizija pſchepjelnjenja dla ſawrěcż. Pſchi wotewrjenju manifeſtazije w Němſkej halli móžeſche němſki propagandowy miniſter ſdźělicż, ſo nimo 25 000, kiž hobrſku hallu pjelnjachu, a nimo 200 000, kiž běchu ßo do parallelnych ſhromadźiſnow ſeſchli, połdra milijona ludźi na kilometry dołhich dróhach ſtejeſche, po kotrychž běſche wjednik do Němſkeje halle jěł.

Wjednik w ßwojej rěczi miſchtrſzy ſ krótkimi naryßami naſtacże noweje Němſkeje wopißowaſche. Pſchipoßłucharjo pſchi pſchiběrazym pſchikleſku wo ſkutkach ßłyſchachu, kiž je nazionalſozialismus ſa tſi lěta dokonjał.

Wjednik pak ßwoju rěcž bórſy na poczahi Němſkeje k jeje ßußodam ſłoži. Wón rjekny, ſo běſche ſa žiwjenje němſkeho luda zyle nuſne, ſjednoczeny němſki lud pſched woczi ßwěta ſtajicż. Sdobom pak wjednik wuraſnje ſwěſczi, **ſo nazionalſozialismus njeje ženje na to myßlił, Němſku do ſwady ſ druhimi ludami ſaſchmjatacż.** Sßußodźa dyrbja ßo wěſo na to ſwuczicż, ſo w Němſkej bjeßkharakternoſcż njeje wjazy ſ domom. Nad paragrafami a pißmikami ſteja wěczne prawa žiwjenja němſkeho luda. **Schtóž ſa Němſku prawo a czeſcż nochze pſchiſnacż, tón tež nochze žaneho měra, tón chze jenož njeczeſcż a njeměr, ſo mohł ſ politiku ſaßłužicż.** W žiwjenju ludow dyrbja te ßame ſaßady płaczicż kaž w priwatnym žiwjenju.

Skónczuje wjednik naſpomni, ſo ßu ßo w poßlednich dnjach huſto praſcheli, czehodla je ßo Němſka runje nětkole k ßwojemu poſtupowanju roßßudźiła. Na tuto praſchenje wón jaßnje wotmołwi; dokelž dyrbjeſche bycż, tu tón nadawk njemóžemy ßwojim dźěczom pſchewoſtajicż.

Wjeczorny wotjěſd běſche ſa wjednika runje kaž jeho pſchijěſd wulkotna triumfalna jěſba po hłownym měſcże němſkeho ſtata. Pſchi njeßměrnej mnohoſczi ßwěczkow na woknach a wukładnych woknach ßo wulkotny napohlad njeda ſe ßłowami wopißacż.

Zupny nawjedowař Mutschmann w Auerbachu

Sakſki bohot Marczin Mutſchmann w tutych dnjach wólbneho wojowanja ſakſki lud pſchi jeho dźěle wopytuje a k njemu rěczi wo wjednikowych wuſpěchach ſa pſchichod wótzneho kraja.

Póndźelu je němſki bohot a župny nawjedowaŕ Mutſchmann we wokrjeßnym měſcże Auerbachu we Vogtlandſkej rěczał. W tutym měſcże hiſchcże pſched 15 lětami tamny ſnaty czerwjeny terroriſt Maks Hölz ſakhadźeſche. Dźenßa tamniſche wobydleŕſtwo czim ßwěrniſcho k ßwojemu wjednikej ſteji.

Sajim ſa rěcž ſakſkeho bohota běſche w Auerbachu tak wulki, ſo běſche wulka ſala Tſěleŕnje hižo do czaßa pſchepjelnjena, ſo dyrbjeſche ßo rěcž ſ wótſjerěczakom hiſchcże do druhich ſalow pſchenjeſcż. Tež do ßußodneho Rodewiſcha a Falkenſteina běſche ßo powod położił, ſo móžachu ßo tež tamniſchi wobydlerjo na manifeſtaziji wobdźělicż.

Župny nawjedowaŕ rěczeſche ſ napjatoſczu poßłuchazym wo něhduſchich wobſtejnoſczach w Němſkej a wo natwarjazym dźěle nazionalſozialiſma. Potom wón wjednikow ſkutk narodneho ſozialiſma wopißowaſche, w ſhromadnoſczi luda rěczeſche, na wuſnam ſkutka ſymſkeje pomo pokaſa, wobnowjenje wojeŕſtwa pohódnoſczeſche a ſkónc nje na naſch dźak pokaſa, kiž wjednikej 29. měrza jak wuras ßwěry wopokažemy.

3 Jahre Nationalſozialismus:

Ein Jahrgang geht, ein neuer kommt

Rekruteneinſtellung beim Arbeitsdienſt

Deine Stimme dem Führer!

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 25. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njech khmjel a ječmjeń radźi so,
A dušni serbscy pacholjo
Njech strowi karančk pija. H. Z.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 0, najwyſchſcha temperatura wo dnjo plus 11. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najnižſcha temperatura w nozy plus 9. Wot jadra nižiny pola Jendźelſkeje běſche ßo wczera mjeńſcha nižina puſchcziła a k ranju czahnyło. Wona je tež naſchim ſtronam rjany deſchcż pſchinjeßła. W tutu khwilu ßo noweje nižiny w naſchich ſtronach njewoczakuje. S połnozy pak ßo wyſchina bliži a nam ſaßo ſymniſche wjedro pſchinjeße. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 5,51 hodź. ſkhadźa a ßo 6,22 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 6,54 h. a khowa ßo wjeczor 11,32 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Trochu khłódniſche, hewak ſpodobne wjedro.**

*

Wudawanje lěpſchinſkich wupokaſow na zyrobu.
w ſkutku ſymſkeje pomozy 1935/36
Budyſke měſtne wjedniſtwo.

Wſchitkim potrěbnym, kiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, wudawaju ßo lěpſchinſke wupokaſy na zyrobu

ſchtwórtk 26. měrza 1936 dop. wot 9 do 1 hodźiny

w tychle wudawaŕnjach:

ſa Budyſku ßrjedźnju měſtnu ſkupinu na Hrodowſkej haßy 12 (pódla ßejmownje);

ſa Budyſku połnóznu měſtnu ſkupinu w pißaŕni NS-ludoweho ſpomožeŕſtwa na Hornczeŕſkej haßy 19;

ſa Budyſku rańſchu měſtnu ſkupinu: w hoſczenzu „Luſatia" na Lubijſkej dr. 26 (nutſkhód ſ Pauliſkeje dróh

ſa Budyſku połdniſchu měſtnu ſkupinu: w hoſczenzu „Piwaŕnſkej ſahrodźe" na Nowoſalſkej dróſy 4;

Sa Budyſku wjeczornu měſtnu ſkupinu wudawaju ßo lěpſchinſke wupokaſy na zyrobu w hoſczenzu „Ke kolpej" na Židowje na Hłownej dróſy

pjatk 27. měrza dopołdnja wot 9 do 1 hodźiny

Pſchi wotewſaczu maju ßo, kaž pſchezo, trěbne wupokaſy dokhodow, pola njeſaßłužerjow kontrollna kharta, rentowe wupokaſy a podobne pſchedpołožicż. Potrěbni, kotſiž ßebi w poſtajenym czaßu po lěpſchinſke wupokaſy nje pſchińdu, njemóža ßebi je poſdźiſcho wjazy žadacż. Tohodla ßo hiſchcże raſ proßy, ſo by ßo kóždy poſtajeneho wudawańſkeho czaßa dźeržał.

*

— **Wujebaŕ wopojazeho jěda w Budyſchinje wuſtupował.** 19. a 21. měrza je njeſnaty mužſki k dwěmaj tudomnymaj lěkarjomaj pſchiſchoł a je na ßylne bolenje w žiwocże ſkoržił. W jenym padźe je ßo Willy Schubert a w druhim padźe Kurt Schmidt mjenował. Wón je ßo ſa ßobuſtawa Lubijſkeje měſtneje khorobneje pokładnje wudawał, njeje pak mohł khorobne wußwědczenje pſchedpołožicż. We woběmaj padomaj je ßo njeſnatemu Eukodalow roſpuſchczłina wukaſała, ſchtož běſche wón chzył dozp

Latarnik

Henryk Sienkiewicz.

Do serbšćiny přełožił M. Andricki.

61

(Pokračowanje.)

Potom wojujo w Alžiru a Španiskej, słyšeše wot krajanow wo stajnje rosćacej sławje wulkeho wěšćeja, ale tak bě tehdom karabinej zwuknył, zo ani do ruki njebjerješe knižki. W dźewjeć a štyrcetym lěće wujědźe do Ameriki, a w dyrdomdejniskim žiwjenju, kajkež wjedźeše, tež njezetka Polakow, ani hdźe pólskich knižkow. Z ćim wjetšej tuž khwatniwosću a z ćim žiwišo bijacej wutrobu wobroći titulne łopjeno. Zdaše so jemu tehdom, zo so na jeho samsnej skale počina něšto swjatočneho stawać. Jako by to wokomik wulkeho spokoja a ćišiny był. Aspinwallske časniki běchu pjeć hodźin popołdnju wotbiłe. Jasneho njebja njezaćěmnješe žana mróčałka, něšto mewow jenož płowaše w módrinach. Ocean bě zakolebany. Na brjozy žołmy lědy pleskotachu z ćicha, rozpłuwajcy łuboznje po pěskach. W dali směwachu so běłe domy Aspinwalla a dźiwokrasne hajki palmow. Zawěsće běše tak swjatočno a ćiše a rawnje. Naraz so srjedź toho spokoja přirody rozlehny dyrkotacy hłós stareho, kotryž wótře čitaše, zo by sebi samemu lěpje rozumił:

O Litwa, wótčina bych „strowosć" dał ći mjeno!
Kak wažić maš so, tón to dopóznaje jeno,
Štóž zhubi će. Kak twoja krasnosć wša so błyska,
Dźens widźu, pišu, hdyž mi po tebi so styska…

Skawińskemu wjazny hłós. Pismiki počachu jemu do wočow skakać; w hrudźi bě něšto so wottorhło a dźěše porunjo žołmje wot wutroby wyše a wyše, dušo hłós, zadźeržujo šiju… Wokomik hišće: wobknježi so a čitaše dale:

O swjata knjeni, kotraž hajiš Częstochowu,
So w Wótrych swěćiš wrotach! Ty kiž hroda
We Nowohrodźe škitaš a lud jeho swěrny, [hłowu
Mje dźěčko ty sy wustrowiła, — dźiw to wěrny
(Hdyž płakajcy mać tebi na starosć mje poda,
A nohu pozběhnych ja mortwu wot naroda
A hnydom pěši móžach ke swjatnicy prohu
Hić, za wróćene žiwjenje so klaknyć Bohu)
Tak z dźiwom wróćiš nas tež do wótčiny klina…

Napjelnjena žołma předrě haćenja wole.. Stary zastona a ćisny so na zemju; jeho mlóčne włosy změšachu so z nadmóŕskim pěskom. Tak štyrceći lět doběhowaše, zo njebě domizny widźał, a Bóh wě kelko, zo njebě słyšał maćeŕskeje rěče, a tu je hlej, mjez tym ta rěč sama k njemu přišla — přepłuwała ocean a jeho nadešła samotnika na druhej połkuli, ta lubowana, ta droha, ta rjanuška! W žałosći, kotraž jeho zatřasowaše, njebě bóle, ale jenož nahle rozbudźena njesměrna lubosć, při kotrejž wšitko njeje ničo . . . Wón prosće z tym wulkim płačom wotprošowa tej lubowanej, zdalenej, za to, zo je už tak zesta tak so zažiwił z tej samotnej skału a tak zapom zo je so w nim tež styskanje počało zetrěwać. A nětko „wróćeše so z dźiwom" — a tohodla so w ni wutroba torhaše. Wokomik běžeše jedyn za druhim wón přeco ležeše. Mewy přilećachu nad latarn křikajcy, kaž bychu znjeměrjene wo swojeho stareh přećela byle. Přibližeše so hodźina, w kotrejž by syćił ze zbytkami swojeje žiwnosće, tež jich nět z nich zleća z wjeŕška latarnje hač k njemu. Poto přiby jich dale wjacy a počachu jeho skobać z loh a z křidłami pjerchotać nad jeho hłowu. Šumjen křidłow jeho zbudźi. Wupłakawši so, měješe nětk trochu spokoja a rozpjeŕšenja, a jeho woči bě jako połnej zahorjenja. Poda bjezdźak swoju cyl žiwnosć ptakam, kotrež so na jeho wjerhnychu z kři kom, a sam wza z nowa knižku. Słónco bě hi přešło nad zahrodami a nad knježniskim lěsom Pa namy a winy so z waha za mjezy morja, k druhe oceanej, ale tež Atlantik bě hišće połny błyšća, powětře bě swětło dospołnje, tuž čitaše dale:

A tehdom přenjes moju dušu rozstyskanu
Do tamnych hórkow lěsnych, do zelenych łukow.

. . . .
. . . .

(Skónčenje sćěhuje.)

rezeptaj je wón w jenej tudomnej haptyzy ßrědk doſtal, ...n cżniž je pak napadlo, ſo je muž ſ rezeptomaj wot ...elakoreju lěkarjow pſchiſchoł. S tuteje pſchicżiny je ßo w jenym padźe wotpokaſał. Pſchi ßlědźenju je ßo tež ...ſchiło, ſo je tón ßamy njeſnaty 18. a 20. měrza 1936 rezept tudomneju lěkarjow w jenej druhej tudomnej ...zy Eukodal-rospuſchcżlinu doſtał. Tež w tutymaj pa...aj je ßo jako placzeŕnja Lubiſka měſtna khorobna po...nja woſnamjeniła. Njeſnaty je ſ wulkej pſchekleſpano... poſtupował. W jenym padźe je lěkarjej, kiž běſche jemu ...t wupißał, bórßy na to telefonował a ßo ſa dawarja ...lenja ſa Willija Schuberta wudawał, kiž ſdźěli, ſo je Schubertowa lěkaŕſka bleſchka powaliła je ßo lěkaŕſtwo ...ało. Tamny Schubert je potom ſaßo k lěkarjej pſchi... a je druhi rezept doſtał. W druhim padźe je wón do ...ki telefonował, ßebi mjeno jeneho tudomneho lěkarja ...połožił a ſdźělił, ſo muž pſchińdźe, kiž rezept na Euko... pſchedpołoži. — Njeſnaty ßo jako něhdźe 40 hacž 45 ſtary, 1,65 hacž 1,70 mtr. wulki wopißuje, kiž je ner... a roshorjeny ſaczißchcż cżinił. Hdyž ßnadź njeſnaty něhdźe wuſtupi, ßo proßy, ſo by ßo powěſcż krimi...nemu wotdźělenju abo bližſchej poliziji dała.

•

Shubjeny hólz ßo hiſchcże njeje namakał.

Kaž je ßo hižo rosprawjało, je ßo nimale 3 lěta ſta... Wolfgang Hauſa ſ Běleŕſkeje dróhi 9 wot ſańdźe...je njedźele dopołdnja w cżaßu wot ½ do 3/12 hodźin ...ł. Dolež dyrbjachu ßebi najprjedy myßlicż, ſo je ... do wody padnył a ßo tepił, ßu 24. měrza móyńſku ...ebſu a Schprjewju wot hornjeje ſaſtawy hacž k „wal... wotpuſchcżili. Měſchcżanſka wohnjowa wobora je ...bułkutkowanjom polizije ſ cżołmami a žerdźemi ...ne jamki pſchepytała, tola njeje dźěcżo namakała. ...iwajzy teho pak pſchi hłubſchich měſtnach w Sprje... njeje njemó.ne, ſo tam wono hiſchcże leži. S pokra...wazym pſchepytowanjom kriminalneje polizije ſé ßo ...ßlědźiło, ſo ßu ßebi njedźelu popołdnju wokoło ¼3 ...dźin pſchi moſcże Sswj. Ducha na róžku pucża Pſchi ...ej winizy tſi dźěcżi hrajkałe. Hólcżez, kiž je měł na...hlad ſhubjeneho, je pjecża ſ łopatku a hrajkanſkim ...wom w ruzy na tamniſchej moſtowej muri ſtejał. ...mnej dźěſcżi, něhdźe 4lětna hołza a něhdźe 5lětny ...ſtaj ßebi bliſko brjoha hrajkałej. So by ßo ſwěſcżi..., hacž je mały Hauſa mjes tamnymi tſjomi dźěcżimi ...bywał, ßo ſtarſchi dweju dźěſcżow proſcha, ſo bychu ßo ...la kriminalneho wotdźělenja abo na polizajſkej ſtraži ...wołwili. Wſchitzy wukhadnizy, kiž ßu poſdźiſcho hacž 12 hodźin po Běleŕſkej dróßy abo jeje wokolinje ſchli, ...chcże ras proſcha, ſo bychu, je-li ßu hólza widźeli, ...je mjena kriminalnemu wotdźělenju woſjewili. So ... mohł kóždy pſchi wujaßnjenju pomhacż, ßo wosoba ...bjeneho hólza hiſchcże ras wopißuje. Wón je hłuchi ...njemóže hiſchcże rěcżecż, 93 zentimetrow wulki, ma ...barbnu pazowu hłowu, módrej wocżi, ſtrowy na...hlad, na poka[illegible] ma aluminijowy ...ſchcżeń. W[illegible] cżemnomódre trikotowe ...lowy, naſchěr trikotowu bluſu, brune nohajzy, gum...jowe cżrije, módru plátowu ſalu ſ wuſchtwanjom. ...ſchlu a ſchtakcżik, ſchěre ſpódnje kholowy, módre ...pſry, běſche ſ nahej hłowu.

*

— **Houtiſke woſjewjenje wo wólbach do němſkeho ßej...** ...a. Wyſchſchi měſchcżanoſta, wólbny hamt, w tutym cżiſle ... wólbach do němſkeho ßejma njedźelu 29. měrza 1936 ...jewja. Wobkedźbowacż ßo ma, ſo cżaß wothłoßowanja ...t 9 do 18 hodźin traje, a ſo móže ßo wupiſanje hłoß...h wopißmow (Stimmſcheine) ſa wólbokhmanych měſta ...ſchina jenož hacž najpoſdźiſcho pjatk 27. měrza 1936 ... 16 hodźinach we wólbnym hamcże w radnizy po 2. po...dźe wó ſtwje cżißło 16 žadacż. Kotiž ſ Budyſchina ...jeżdźahnu, ßo proſcha, ſo bychu ßo po možnoſcżi hacž do ...atka pſched wólbami wotpowědźili. — Sa měſchcżanſku ...orownju je ßo ſaßo woßebity hłoßowanſki wokrjeß pſchi...awił. Jako měſtnoſcżi ſa wothłoßowanje ſtej ßo pſchepy...warnia a pſchijimarnia w ſarjadniſtwowym twarjenju ...ſtaiſkej. Khori, kiž móža łožo wopuſchcżicż, ßo proſcha, ... bychu w cżaßu wot 9 do 10 hodźin w mjenowanymaj ...hłoßowaŕnjomaj ßwój hłóß wotedali. Wot 10 do 12 ...n wothłoßowanſke pſchedßydſtwo hłóßne zedulki pſchi ... khorych pſchijima. — Na wothłoßowanju w kho...ni móže ßo jenož tón wobdźělicż, kiž ma hłoßowanſke ...mo. Sarjadniſtwo měſchcżanſkeje khorownje tute ...ſtara.

— **Kónz ßlužby pola měſchcżanſkeho ſarjadniſtwa 27. ... 1936.** Měſchcżanſke ßlužbne měſtnoſcże, ſ wuwſa... nalutowaŕnje a žiroweje pokładnje, ßo ſ pſchilež... wjednikoweje rěcże w Kruppſkich dźěłaŕnjach ... 27. měrza 1936, popołdnju 3/4 hodźin ſamknu.

— **Dobycże wo 1000 hriwnow** padźe pſchi wcże...im cżehnjenju 5. rjadowńje 208. ſakſkeje kraineje ...rije na łóß cżißło 82969 do tudomneje Rotherez ...rijoweje běrkowńje na Khěžorſkej dróßy.

— **Budyſka wobydleŕka ßo ſhubiła.** Wot 21. měrza ... je ßo mandźelſka Lina Matadorſowa rodź. Thie... kiž je ßo 6. 9. 1891 w Budyſchinje narodźiła, ſhu... Wona je na cżuwy khora a na cżežke myßle cżeŕ... Tehodla je móžno, ſo je ruku na ßo ſłožiła. Wona ... cżorny ſymſki mantl, cżornu filzowu khapu, cżor... nohajzy a rukajzy wobleczena. Shubjena je 163 ...timetrow wulka. — Schtóž móže wo pſchebywanju ...bjeneje po 21. měrzu 1936 něſchto ſdźělicż, ßo proßy, ... by ßo pola bližſcheje polizije ſamołwił a ßo na no...inſku rosprawu powołał.

— **Dobrowólnie do ßmjercże ſchoł.** 35lětny wobn...ler w połodniſchim pſchedměſcże je wcżera w ſażnich ...ſchich hodźinach ßebi ſ płunom ſawdawſchi dobrowól...ie do ßmjercże ſchoł. Cżežke myßle ßu byłe pjecża ...pſchicżinu tuteje ſrudneje krocżele.

— **Baczony ßo do Sserbow wrócżiłe.** S cżopłymi ...rzſtimi dnjemi ßu baczony do ßwojich lońſchich ſtato...w ſaczahle. Najprjedy ßu jich w **Rakezach, Maleſche... a Minakale** powitali. Staroſcżiwi baczonez nanojo ßu prjedy ßwojich žónkow pſchilecżeli, ſo bychu hnězda ſwuporjedźili, jeli ſo ßu je ßamcpaſchni wětrez hólzy wobſchkodźili. S wulkej radoſcżu je pſchikhad baczonow dźěcżom, kotrež wcżipne na jich klepotanje poßłuchaju. Hdźež ßo baczon ſaßydli, ßo wjeßny wobras duſchnje wožiwi a porjeńſchi.

S **Dobruſche.** Póndźelu wjecżor ßo w Leſkez hoſcżenzu je ſtrony powołana wólbna ſhromadźiſna wotmě, kotraž bě derje wopytana. Po ſpěwje a rěcżnych khórach Hitlerſkeje młodźiny ſtronjan Bautzmann ſ Budyſchina wo ſaſchłych cżaßach rěcżeſche, w kotrychž Němſka pſched ſahubu ſtejeſche. Wjednik, kotrehož je woßud němſkemu ludu wobradźił, nochze noweje wójny, ale chze lud k cżeſcżi a derjeměcżu pſchiwjeſcż. Tutu móz móže jemu němſki lud dacż, je-li jemu 29. měrza radoſtneje wutroby ßwój hłóß da.

S **Dźěžnikez.** Pjatk popołdnju pſcheßadźowaſche ßo na hamtſkim ßudniſtwje w Budyſchinje žiwnoſcż Schneiderez herbow. Se žiwym a mortwym inventarom a ſe wſchěmi ležownoſcżemi bě na 16 500 hr. pohódnoſcżeny. Najwyſchſchu ßadźbu poda knj. Schneiderowa ſ Dźěžnikez, mjenujzy 14 350 hr.

Se **Semiz.** (S motorſkim kołom ſnjeſbožił.) Sańdźenu njedźelu motorſki koleßaŕ na drohowym kſchižowaniſchcżu do tam ſtejazeho wożobowego auta ſajědźe. Motorſki koleßaŕ a jeho pſchewodźeŕ pſchi tym na drohu padnyſchtaj. S cżežkimi ſranjenjemi motorſkeho koleßarja do Budyſkeje khorownje dowjeſechu. Ssobujědźazy ſ łóžſchimi ſranjenjemi woteńdźe.

Se **Ssowrjez.** S 1. haprleju 1936 ßo gmejny Ssowrjezy, Schekezy, Brěſow a Wyßoka do jeneje gmejny ſe ſydłom wjeßnjanoſty w Ssowrjezach ſjednocża. S wjeßnjanoſtu ſjednocżenych gmejnow je ſtronjan Stübner ſe Ssowrjez. Dotalni wjeßnjanoſtojo w Brěſowje, Wyßokej a Schekezach do noweje gmejny jako gmejnſzy radni ſaſtupja.

S [illegible]. Njeſbože w pſchedewſacżu ßo póndźelu w [illegible] hodźinach w ſtale njedaloko tudyſcheho wjecżorneho dwórniſchcża ſta. Pſchi nakładowanju kamjeni ßebi ſkałaŕ Neka ſ Noweho Schěrachowa kolenowe jabłuko ſłama. Snjeſbożeneho dyrbjachu ſ autom do Khěmberſkeho wuſtawa dowjeſcż.

S **Delnjeje Hórki.** Pſchedßyda ſchulſkeho wobwoda Liſchen bě pſched někotrymi dnjemi ſchulſkich radnych do poßedźenja ſwołał. Běſche to prěnje poßedźenje ſchulſkeje rady. **Do njeje ßluſcheja: wjeßnjanoſtojo Nowak, Bjenada a Kunath, kaž tež ſchulſki wjednik a gmejnſki rada Körnig ſ Delnjeje Hórki.** Woßebite cżeże cżinjeſche ſeſtajenje hoſpodaŕſkeho plana. S pſchepołoženjom powołańſkeje ſchule do Wulkeje Dubrawy je ßo ſa ſchulſki wobwod najeńſki pjenjes ſa kuchinju ſhubił. Pſchi najwjetſchej ſlutniwoſcżi pak móžeſche ßo plan ſeſtajecż, liž je hiſchcże wo něſchto mjeńſchi hacž lońſchi.

S **Wulkich Sdźarow.** Zyrkwinſke powěſcże ſa pjatk, 27. měrza: Wjecżor we 8 hodź. paßionſka pobožnoſcż we Wulkich Sdźarach.

S **Khrjebje.** Sswójbny wjecżor ſe ſchulſkim wotkhadnym ßwjedźenjom ſarjaduje prěnja rjadowna tudyſcheje ſchule ſchtwórtk 26. měrza w ſali „Ke króni". Dźěcżi ßo dołho na to pſchihotuja, ſo bychu wopytowarjam prawje rjany wjecżor pſchiprawili.

S **Rychwałda.** Baczonez nan je ßo póndźelu ſ pucżowania do ßwojeho ſtareho hnězda na ſchěje wßy wrócżił. Pilnje twari na ßwojim hnězdźe, ſo by baczonez macżeri prawje rjane pſchijecże pſchihotował.

S **Waldheima.** 3 młodźi ludźo ſ Kamjenizy ſe ßwojim cżołmikom na jězoru ſawjery pola Kriebſteina ſnjeſbožichu. S cżumpanjom jeneho ſe ßebuwjeßkowazych ßo cżołm pſchewali a wſchitzy do wody padnychu. Na dobre ſbože bě bliſko měſtna njeſboža druhi cżołm, kotryž na pomoz pſchikhwata a ſnjeſboženych na kraj dowjeſe.

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu, 25. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,475	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,01	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa, 24. měrza. Po móznym poſtupje kurſow w poßlednich dnjach měješche wcżera burſowny wobkhod daloko měrniſchi ras. Sakładne měnjenje drje bě powſchitkownje dale pſchecżelne, pſchi cżimž pſchihódne wotſamknjenje Drježdźanſkeje banki, dalſche móžne wotběranje Opelowych wozow, kaž tež dale dobre wuwicże dawkowych dokhodow, ßebu pokonjowachu. Montanowe hódnoty běchu wo něſchto mało ßłabſche. Na rentowych wikach běſche cżicho a bjes wjetſcheho pſchemějenja.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach je dale na małe nakupowanje ſa wſchědnu potrjebu wobmjeſowany. Mjes tym, ſo je dowos poměrnje ßłaby, ßu wotbytowe poměry wſchelakore. S wumlěwańſkich žitow pſcheńza pola wulkomłynow jenož ſ rědka a to jenož w nałkěrſchich družinach wotbytk nomaka, mjes tym ſo ßo rożka łóžo pſchedawaſche, tak ſo ßo ßamo ſdźěla wurunanſki pſchiražk we wyßokoſcżi 4 hr. pſchiſwoleſche. S njekontingentowanych tworow ßo rożka tekorunja łóžo wotbudźe jako pſcheńza, njeje pak pſchihódnych rozkiczeniow. Pſcheńcżne a ržane muki maja měrny wobkhod. Wowß a jecżmjeń ſa pizowańſke ſaměry mataj krěni wobkhod ſa wſchědnu potrjebu. Sa induſtrialne twory je lědy hiſchcże ſajim.

Wcżera płacżeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Płaćizny rězneho skota na Barlinskich skótnych wikach.

24. měrca 1936 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja	
Woły: 181.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	28
Byki: 189.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26
Jałojcy a kruwy: 669.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22–24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 3752.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	69–74
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57–67
Špatne (3.)	43–55
Wowcy: 3194.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—40
Starše wukormjene (6.)	35—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—32
Swinje: 12845.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 3.	23. 3.		24. 3.	23. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	14,0 14,7	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	20,0-22,0	20,0-22,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11.50	11,50	běrnj. kruškl	9,20	9,20
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,0-18,5	17,0-18,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Dr. Schacht k wólbam do sejma

Preſident ſtatneje banki dr. Schacht je k wólbam do ſtatneho ßejma 29. měrza ſcżěhowaze namołwjenje wudał: We wokomiku, hdyž wjednik a ſtatny kanzler wośpjet wo dowěru němſkeho luda žada, je trěbne, ſo tež ſtatna banka krótki pſchehlad teho poda, ſchtož je ßo we jeje wobłuku ſtało. Ssmy pomhali wjednikowy program wobſtaranja dźěła a brónjenja financowacż, njemylo pſchi tym pjenježne a kapitalowe wiki, nawopak, ßmy ſ kriſu lěta 1931 rostſchaßene pjenježne a kapitalowe wiki ſaßo do porjadka ſtajili. Naſch woběh płacżidłow, njeje ßo njedźiwajo ſchwarneho powjetſchenja kreditow pſches měru powjetſchił. Jeho powjetſchenje je khětro ſady powyſchenja wſchěch ludow hoſpodaŕſkich wobrotow woſtało. Ssmy mohli na emißionſku móz a na poſkicżenje kreditow wulke žadanja ſtajicż, pſchi tym danjowu mjeſu njepówyſchejo, nawopak, danje ßu na wſchěch polach dołhocżaßneho a krótkocżaßneho kredita ßo khětro ſnižiłe. W ßamßnym cżaßu ßmy mohli wukrajny dołh nahladnje dale ſnižicż a ſ tym ſniženje danjowych cżežow do wukraja. Wſcho to ßmy pſchewjedli pſchi runocżaßnym wukhowanju ſtabilneje hódnoty němſkeje měny a ßmy ſ tym dźěłacżerjej a lutowarjej najßylniſchu ſepjeru ſa jeho ſeżiwjenje dali. Němſki dźěłacżeŕ a lutowaŕ 29. t. m. ſa tute wuſpěchi nazionalſozialiſtiſkeje politiki wjednikej ßwój dźak a dalſchu dowěru wuprajitaj.

1000 hriwnowske premije lotterije skutka zymskeje pomocy

W Mnichowje je ßo ſjawne cżehnjenje premijow němſkoſtatneje lotterije ſkutka ſymſkeje pomozy cżahnyłe. Wulożowało je ßo 615 premijow 15 lotterijowych ſerijow. Na kóždu ſeriju ßu potajkim jena premija wo 1000 hriwnow a 40 premijow po 40 hriwnach padle. W 15 ſerijach padźe premija po 1000 hriwnach na cżißła: 441 594, 1 976 570, 1 085 288, 1 984 151, 704 668, 1 259 969, 490 987, 924 431, 1 821 427, 988 831, 1 058 949, 1 460 155, 1 471 121, 1 936 321, 951 393.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłoph Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Reichstagswahl.

Die Abſtimmung dauert **von 9 bis 18 Uhr.** Nach 18 Uhr dürfen nur noch die Stimmberechtigten zur Stimmabgabe zugelaſſen werden, die zu dieſem Zeitpunkte im Abſtimmungsraume ſchon anweſend waren. Im Pflegeheim Bautzen-Seidau und im ſtädtiſchen Krankenhauſe ſind eigene Stimmbezirke gebildet worden. In den Anſtalten dauert die Abſtimmung **bis 12 Uhr.**

Die Stimmbezirke und die Abſtimmungsräume ſind aus nachſtehender Zuſammenſtellung zu erſehen. Da einige Änderungen erfolgen mußten, muß ſich jeder Stimmberechtigte überzeugen, wo er zu wählen hat.

Der amtliche Stimmzettel wird dem Stimmberechtigten mit einem amtlichen Umſchlag im Abſtimmungsraume ausgehändigt. Er hat folgenden Aufdruck:

Die Stimmabgabe erfolgt in der Weiſe, daß der Stimmberechtigte in den vorgedruckten Kreis ein Kreuz ſetzt.

Die Kennzeichnung des Stimmzettels und das Einlegen in den Umſchlag hat unbedingt in der Wahlzelle zu erfolgen. **Stimmzettel ohne Abſtimmungsvermerk ſind ungültig.**

Stimmſcheine werden nur **bis Freitag, den 27. März 1936, 16 Uhr,** im Wahlamte, Rathaus, 2. Stock, Zimmer Nr. 16, **ausgeſtellt. Ausweiſe ſind mitzubringen.**

Bautzen, 25. März 1936.

Der Oberbürgermeiſter, Wahlamt.

Zuſammenſtellung der Abgrenzung der Stimmbezirke.

Stimmbezirk 1 **„Goldener Adler“**, Hauptmarkt 4: Große Brüdergaſſe, Hintere Brüdergaſſe, Kleine Brüdergaſſe, Burglehn, Burgplatz, Domgaſſe, Kornſtraße, Logengaſſe, Meſſergaſſe, Mönchsgaſſe, Mönchskirche, Nikolaipforte, An der Petrikirche mit Turm, Predigergaſſe, Schloßſtraße.

Stimmbezirk 2 **„Ratskeller“**, Innere Lauenſtraße 1: Hauptmarkt, Heringſtr., Hohengaſſe, Keſſelſtr., Innere Lauenſtr., Reichenſtr., Hintere Reichenſtr., Siekergaſſe, Theatergaſſe, Torgaſſe.

Stimmbezirk 3 **„Münchner Hof“**, Töpferſtraße 15: Breitengaſſe, Buttermarkt, An den Fleiſchbänken, Fleiſchergaſſe, Gickelsberg, Hauenſteinergaſſe, Nordſtr., Schülerſtr., Vor dem Schülertor, Wendiſcher Graben, Wendiſche Straße.

Stimmbezirk 4 **„Handelsſchule“**, Moltkeſtraße 15: Dornſchnabel, Kirchgaſſe, Kirchplatz, Kornmarkt, Lotzeſtr., Moltkeſtr., Neugraben, Tuchmacherſtr., Roſenſtraße, Wallſtraße.

Stimmbezirk 5, **„Stadt Zittau“** Töpferſtraße 30: Holzmarkt, Neugaſſe, Am äuß. Reichentor, Steinſtraße, Töpferſtr., Ziegelſtraße.

Stimmbezirk 6 **„Schützenhaus“**, Schießplatz 3: Anſtaltsſtr., Gabelsbergerſtr., Gareisſtr., Gerberſtr., Vor dem Gerbertor, Am Königswall, Lazarettſtr., Nikolaiſtufen, Rietſchelſtr., Am Schießplatz, Spreegaſſe, Talſtr., Taſchenberg, Am Ziegelwall, Zwinger.

Stimmbezirk 7, **„Zur Sachſentreue“**, Stiftsſtraße 1: Flinzſtr., Heinoſtr., Muskauer Straße, Niederkainaer Straße, Röhrſcheidtſtr., Schäfferſtr., Stiftsſtr., Wetzelſtraße.

Stimmbezirk 8, **„Weißes Roß“**, Außere Lauenſtraße 11: Bleichenſtr., Fiſchergaſſe, Vor der Fiſcherpforte, Hintergaſſe, An der Kronprinzenbrücke, Lauengraben, Außere Lauenſtr., Mühlſtr., Mühltorgaſſe, Am Protſchenberg, Schulſtr., Seminarſtr., Societätsgaſſe, Am alten Weinberg, Wend. Kirchhof.

Stimmbezirk 9, **„Moritzburg“**, Moritzſtraße 8: Friedrichſtr. Humboldtſtr., Karlſtr., Moritzſtr., Martin-Mutſchmann Straße, Neuſalzaer Straße 34—125.

Stimmbezirk 10, **„Brauhausgarten“**, Neuſalzaer Straße 4: Bahnhofſtr., Fabrikſtr., Neuſalzaer Str. 1 bis 30, Neuſche Promenade, Packhofſtr., Preuſchwitzer Str., Schiller-Anlagen, Siemensſtr., Stadtgüter Oberkaina und Preuſchwitz, Weſtſtraße.

Stimmbezirk 11, **„Landwirtſchaftliche Schule“**, Mättigſtraße 31: Friedrich-Auguſt-Platz, Georgſtr., Hindenburgſtr., Leſſingſtr., Mättigſtr., Pauliſtr. 1—15, Straße der SA, bisher Taucherſtr., Zinzendorferſtr.

Stimmbezirk 12, **„Fremdenhof Gude“**, Strehlaer Str. Nr. 1: Bahnhofsplatz, Bismarckſtr., Straße der SA, bisher Carolaſtr., Am Güterbahnhof, Jägerſtraße, Pauliſtr. 21 bis 57, Wetinſtr. Zeppelinſtraße.

Stimmbezirk 13, **„Albertsgarten“**, Strehlaer Str. 37: Czornebohſtr., Damaſchkeſtr., Eiſenbahnerſiedlung, Grubditzer Weg, Jagdweg, Jahnſtr., Privatweg, Strehlaer Str. Thrombergſtraße.

Stimmbezirk 14, **„Luſatia“**, Löbauer Straße 26: Arnoldſtr., Fichteſtr., Kantſtr., Kriegerſiedlung, Löbauer Str., Am Taucherkirchhof.

Stimmbezirk 15, **Leſſingſchule**, Poſtplatz: Albertplatz einſchl. eines Teiles der Straße der SA, Albertſtr. Bergſtr., Gartenſtr., Goſchwitzſtr., Kaiſerſtr., Poſtplatz, Tuchmacherſtr. ohne Neugraben.

Stimmbezirk 16, **„Zum Schwan“**, Seidau 262: Oberweg, Seidauer Straße, Unterm Schloß.

Stimmbezirk 17, Schankwirtſchaft **Hilbenz,** Welkaer Str. 173/75: Branntweingäßchen, Frankfurt, Hoyerswerdaer Str., Kriegerſiedlung Seidau, Roesgerſtr., Salzenforſter Str., Schmole, Teichnitzer Str., Temritzer Weg, Veilchenberg, Welkaer Straße.

Stimmbezirk 18, **„Wiener Hof“**, Löhrſtr. 28: Barbaraſtraße, Löhrſtr., Mathildenſtr., Schlachthofſtr., Sedanſtraße, Spittelwieſenweg, Kleiſtſtr., Theod. Körner Str., Stieberſtraße.

Stimmbezirk 19, **„Keglerheim“**, Nouartſtraße 7: Arndtſtraße, Auritzer Weg, Beethovenſtr., Goetheſtr., Hauſenſtr., Schenkendorfſtr., Kretſchmerſtr., Marſchnerſtr., Mozartſtr., Nouartſtr.., Schubertſtr., Wilhelm-v.-Polenz-Straße, Renatusſtr., Richard-Wagner-Straße, Wilhelmſtraße.

Dźěłaćerjo, wam je wjednik wašu česć zaso dał!

Stimmbezirk 20, **„Zum Kronprinzen“**, Kaublerſtr. 14: Dracheſtr., Dresdener Str., Am Feldſchlößchen, Wilhelm-Fiebiger-Str., Fiedlerſtr., Heydemannſtr., Immelmannſtr., Kaublerſtr., Krottenſchmidtſtr., Neuſtädter Str., Narkſtr., Richthofenſtr., Dr. Rohr-Str., Scharfenweg, Schlageterſtr., Schliebenſtr., Troſtſtr., Otto-Weigang-Str., Horſt-Weſſel Straße.

Stimmbezirk 21, **Pflegeheim B.-Seidau,** Salzenforſter Straße 126B: Pflegeheim Bautzen-Seidau, Salzenforſter Str. 126B.

Stimmbezirk 22, **Krankenhaus:** Stadtkrankenanſtalt für die Kranken.

Radio

Schtwórtk, 26. měrza 1936, ßłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 15,15 taczele. taczele k ßwjatokej. 20,10 Mozartowy zyklus.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6, wjeßeły rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſ 17,30 taczele. 18 politiſka wulkomanifeſtazija, potom wjeczorny konzert.

Hiſcheze wažne ſ dnjoweho programma. Hamburg: 20,10 rejwańſka hudźba. Wrótßław: 20,10 „Wojazy — towaŕſchojo.“ — Köln: 21,10 ſabawny konzert. Win: 19,25 ſabawny konzert. Warſchawa: 20 ſabawny konzert. Praha: 20,05 ſymfoniſki konzert. Budapeſt: 20,30 hußlerſka hudźba.

Towaŕstwowski nowěstnik.

Budyſchin. Sjednoczenſtwo evangelſkich Sſerbow ſměje ßrjedu 25. měrza wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſnu w Sſerbſkim Domje. Sſobuſtawy a hoſczo ßu lubje witani. Pſchedßydſtwo.

Huczina. „Serniczka“ pjatk njeſpěwa.

Panczizy. Lipa Sſerbſka (mužſke hłoßy) ſpěwaja ßrjedu (25. nalětnika) we woßmich pola Natuſchez we Kukowje.

Der Führer auf der Automobilausſtellung

Von 1933—1936 verdreifachte ſich die Zahl der jährlich zugelaſſenen Kraftfahrzeuge

Wšĕ symjenja

za polo a zahrodu, kaž tež symjeńtnu cyblu
w najlěpšej kajkosći poruča 528

M. Hadank nasl. w Kamjencu
na Budyskej drózy

Miele
Motor-Fahrrad
mit vereinfachtem und verstärktem Sachs-Motor
Modell 1936
98 ccm

Idealn. wobkhadny srědk za wšĕ powołanja w měsće a na wsach

Ernst Palting w Njeswačidle
P. Horbank w Khróšćicach
Jurij Heblack w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Paul Koreng w Njebjelčicach

Młódši pohonč

pyta so k 1. haprleji
526 we Łuzy čisło 21

Jězdne koła [445
Motorske koła
Wuporjedźenja
Herbert Hohlfeld
prjedy Mühlbach
w Kamjencu

Drahtgeflechte
in allen Maschenweiten Stärken u. Höhe
Stacheldraht,
Koppeldraht,
Rabitzgewebe,
Fliegengaze.

Alfred Beitel
w Kamjencu [527
(prjedy Nicolaus) Budyska dr. 76

38lětny wójnski ranjeny, hewak strowy, ze zasydleŕskim statokom we ev. wosadźe, w stajnym dźěle, pyta znajomstwo hač do 35lětnej

knježnu 515

dla žeńtwy.

Něšto zamoženja so přeje, tola njeje wuměnjenje. Přećelne naprašowanja njech so pod „měr a pokoj“ na nakład Serb. Now. zapodadźa. Serbowka ma najwjacy wuhladow.

Pomhamy našim noham!

Wšo jene, na kajku khorosć nohow ćeŕpiće, mamy zaručace a wupruhowane pomocne srědki.

Wopytajće nas prošu, zo byšće so přeswědčili wo bjezwudawknym přehladanju nohow

štwórtk, pjatk a sobotu

(wot 26. hač do 28. měrca),

potajkim poslednje 3 dny tutoho tydźenjasteji specialistka k Wašej radźe wo nohowych ćeŕpjenjach k słužbje!

Mějće dowěru k nam, pomhamy tež Wašim noham, kaž smy mnohim druhim hižo pomhali.

529]

Stupnjowy dom Pech

w Budyšinje na Bohatej hasy 10

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim

wudawaŕnja Serbsk. Nowin

Přesadźowanje 525

Štwórtk, 26. měrca, dopołdnja wot 10 hodźin so w **Budyšinje** na **Walskej drózy 16 I** dla přećehnjenja po poručnosći na zličbowanje toho, kotrehož nastupa, slědowaca zbytna domjaca nadoba a wěcy, kaž kuchinska připrawa, Lutherski stoł, wulke dubowe ćahowańske blido, dubowy bufet, spański sofa, myjne blido, nóc khamorčki, regulator. **rokokske pisańske blido,** 15 wšel. woliji wobrazow, **wjele Mišnjanskeho porclina,** šalki, talerje, kan wulke třiručne swěčniki, **jendźelski a japanski porclin,** kryst šklenica, winowe a sektowe šklency, **4 bleše sekta,** wulka dźěl hódnostnych dobrych knihow, lěkaŕske pismowstwo, **stare něm** pjenjezy, mužace a žonjace předešćniki, kije, kožuchowe khorm uniformowe mantle a suknje, tesaki, mužace wobleki, hewaša mjaca a kuchinska potrjeba dobrowólnje a zjawnje na přesadźowanje předawa. — Wobhladanje štwórtk wot 9 hač 10 hodź

Maks Wenzel, spřisahany a zjawnje přistajeny přesadźow wobličeŕ na Garbaŕskej hasy 32. — Telefon

Spěwaŕske
ke konfirmaciji

serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće

w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiłoha
k čisłu 72

SERBSKE NOWINY

Srjedu
25. měrca
1936

Mortkow

Hluboko w ſelenej holi leži cżicha wjeſka Mortkow. k jara mała wſchak njeje, ſo měli ju wjeſku mjenowacż, je tež wjeß kaž kóžda druha. Tola tak cżicho tam wjazy je, kaž pſched lětdźeßatkami, jako hiſchcże wjeß wobwaſche hola a ſaßy hola, hdyž hiſchcże klincżachu ſpěwy cżkow do wutrobow ſpokojnych holanſkich wobydlerjow. ta ßwjata cżiſchina ßo poſhubjuje pſchezy bóle ſ Mortkowſkeje wokoliny. Dawno hižo wěmy, kajke bohatſtwo acżeŕka ſemja w tamnej wokolinje we ßwojim klinje owa. Je to tamne cżorne ſłoto, kiž mjenujemy wuhlo. noſy ſe ßerbſkich pohoncżow ßu drje ſeſnali tutu wjeß, ko jěſdźachu w ſrudnym wójnſkim cżaßu do twornje „Eintracht" po wuhlo. Pomnju hiſchcże, kak mi něhdy yn pohoncż powědaſche, kak ßu tehdy ſ Budyſkeje wokoliny jěſdźili tam dele. Nozy bychu tu wotjěli a w nozy hu ßo hakle ſaßo wróćżili. Tak dołho ßu w tworni bjeli cżakacż, dokelž tam ſtejachu dołhe rjady ſapſchahow wſchěch kóncżin łužiſkeho kraja. Železniſke wozy tehdy běchu doſtacż, běchu trěbne ſa wójnſke ſaměry. Haj, to ſche próza a wobcżežnoſcż w tutych lětach žałoſtneje jny.

Snajemy ßerbſku wożadu Wulke Sdźary, my tež ajemy wjeß Mulkezy. Wěmy ßo hiſchcże dopomnicż, ſo jachu pſched někotrymi lětami ſtatnu dróhu do Wojerez něhdźe ſchěſcż kilometrow pſchepołožicż, ſo by ßo ſ wukopowanjom wuhla mohło dale k wjecżoru poſtupowacż. ch tež tuto wuhlo trjebamy w naſchim hoſpodaŕſtwje, aj, wono pomha kraj ſežiwicż, wobknježa naß tola wěſta ſrudoba, hladamy=li na wulke hromady pěſka, kiž ßo po njeßměrnych pſcheſtrěnjach k njebju ſběhaju. Schto ßo tu naſchemu wócżku poſkicża, runa ßo najhórſchej puſcżinje. Hdy budźe ßo ſaßy hola ſelenicż na tutych pſcheſtrěnjach? Hdy budźa tam ſaßy ſtacż ſkromne ſtatoki, kotrychž wobydlerjow budźa ptacżkow ſpěwy w módrej holi ſaßy ſwjeßelecż? So to tež ſaßy jónu budźe, ßo nadźijamy. Kaž ma wſcho horjo, wſcha nuſa a hubjeńſtwo ßwojeho kónza, tak budźa tež pokłady ſemje w tamniſchej wokolinje jónu wucżerpane. Potom ſaßo ſacżehnje ßwjata cżiſchina do tamniſchich holanſkich ſtatokow a wjeſkow. My pak to wjazy njedocżakamy, ale naſchich potomnikow potomnizy ßnadź.

Wróćżmy ßo ſaßy do Mortkowa. Hižo ſda ßo nam woprawdźe móžne bycż, ſo je podſemſke bohatſtwo w ſtarej jamje dowucżerpane. Tam, hdźež je něhdy ßerbſka wjeß Bukojna ſtała. Nicżo wjazy njewidźimy wot tuteje wßy. Ssamßny wożud bliži ßo kaž hroſna paliwaka wßy Mortkowej. Haj, hižo je tutón ſrudny wożud zyle bliſko. Nozy a wodnjo widźa wobydlerjo tutón wożud ßo bližicż, pomału drje ale wěſcże. Hladamy=li k Laſowſkim ſtronam, widźimy kak tam hobrſke maſchiny ßo do ſemje dobywaju. Ropot a hara pſcheradźujetej, ſo ßo tu wotkrywaju nowe wuhlowe jamy. Lěßy milinowych ſcżežorow ßu naſtałe, a do khětro ſdaleneho Werminghoffa je ßo natwariła elektriſka železniza, kiž wozy pěſk do ſtareje jamy. Se ßylſu we wócżku pſchihladujemy, kak ßo nicżi kraßnoſcż Božeje pſchirody. Kak ſbožowni drje ßměmy na jenej ſtronje bycż, ſo khowa tež ßerbſka ſemja bohate pokłady, ale kak njeſbožowni ſaßy, hdyž pomyßlimy na tamnych naſchich holanſkich bratrow a ßotry, kiž hižo dyrbjachu wupuſchcżicż ßwoju domiſnu. Mnoſy druſy budźa jich hiſchcże ſcżěhowacż. Wopuſchcżicż dyrbja ßwój ſtatok, ßwój dwór, pola a łuki, hdźež ßu w pocże ßwojeho woblicża ßo prózowali wo ßwój wſchědny khlěb. Zenje wjazy ßwoju domiſnu ſaßo njenamakaju, domiſnu, hdźež ſtejeſche jich kolebka, domiſnu, hdźež běchu ſbožowni. Sa někotre lěta ßnadź budźe wjeß Mortkow jenož jenicżka wulka rana do cżěła macżeŕki ſemje. Jedyn ſtatok po druhim ßo pominje. Žadyn kamjeń na kamjenju njewoſtanje. Kajki ſrudny to tola kónt!

Bj. W.

Něšto wo Makedonskej

Po Balkanskej wójnje dósta Serbska w l. 1913 wjetši dźěl Makedonskeje, kraj, kiž njeběše wjele mjeńši dyžli stare kralestwo Serbska. Běše to zemja, w kotrejž na 45 000 kwadratnych kilometrow bydleše něšto přez milijon ludźi. Mjezy tutoho kraja běchu k połnocy stara Serbska, k ranju Bołhaŕska, k połdnju Grekska a k wječoru Albanska, Čorna hora, Hercegowina a Bosna. Makedonska twori tak rjec srjedźišćo a wutrobu cyłeje Balkanskeje połkupy. Hłownu wobkhadnu čaru twori Wardarska dolina ze železniskej čaru, kotraž wjedźe z Niša přez Skoplje do Sołuna (Saloniki). Tuta Makedonska abo Južna Serbska je zwjetša horaty kraj a najwyšše wjeŕški hór pozběhuja so přez 2500 m. Mjez horami so wupřestrěwaju šěroke doliny, tak na př. Metochija pola Prizrena, kotraž je něhdźe 2 milijonow kwadratnych metrow šěroka. Poł tak šěroka je runina Pelagonija pola Bitolja (Monastira), dale Ovče polje a pomjatne Kosowo polje. Tutón kraj dóstawa wodu wot Wardara a jeho přitokow. Na połońšich pomjezach namakaju so wjetše jězory. Su to Ochridki, Prespanski a Dojranski jězor.

Makedonska ma jara wichorojtu zańdźenosć. Najpřeniši jeje wobydlerjo běchu wšelakeje narodnosće: Běchu to Frigijenjo, Trakojo, Ilirojo. Powěsć praji, zo je makedonske kralestwo załožił Karanos, potomnik Heraklesa w IX. lětstotku před Khr. W IV. lětstotku před Khr. tu knježeštaj Filip a po nim Aleksander Wulki, kiž sej cyłu Greksku podćisnyštaj. Tola bě Aleksandrej tež tutón kraj přemały a wón załoži Wulku Makedonsku, kiž sahaše hač do Indiskeje. Pozdźišo Romjenjo sej Makedonsku podćisnychu a tak bu w II. lětstotku před Khr. Makedonska romska kolonija. Hdyž romski stat rozpadny do nawječorneje a narańšeje Romskeje, přizamkny so Makedonska narańšemu dźělej, Byzantskej. Mjez tym běchu so tež w Makedonskej Słowjenjo zasydlili, kiž prawobydleŕstwo nimale wutłóčichu. Wěstu dobu běše Makedonska wobstatk srjedźnowěčnych juhoslowjanskich statow. Potom pak přińdźe na dołhi čas pod turkowske nadknježstwo. Wuspěšne zběžki Serbow a Bołharjow přećiwo turkowskim tyranam namakachu tež wothłós mjez makedonskimi Słowjanami. Měrowe zrěčenje w San Stefanje, kiž skónči rusko-turkowsku wójnu w l. 1878 přidźěli dźěl Makedonskeje Bołhaŕskej, tola Barlinski kongres Makedonsku zasy wuda Turkam. Turkowske žadławosće rozputachu časćiše zběžki potłóčowanych makedonskich Słowjanow, w kotrychž so tak mjenowani „komitaća" wuznamjenjachu. Makedonska bu najnjeměrniši kraj Europy, tak zo husto europske wulkomocy zakročowachu, tola z malo wuspěchom. Surowe přesćěhanje křesćanskeho wobydleŕstwa w Makedonskej pohnu skónčnje susodne kraje, Bołhaŕsku, Serbsku, Čornu horu a Greksku, k temu, zo w l. 1912 so zwjazachu k balkanskemu zwjazkej a potom Turkow z balkanskeje połkupy wubichu. Sewjernu Makedonsku zebra Serbska, połońšu pak Grekska. Bołhaŕska pak sej tehorunja žadaše Makedonsku, tuž dóńdźe w lěće

3 Jahre Nationalſozialismus:
Wehrpflicht — Wehrrecht
„Reſerve hat Ruh'!"
Deine Stimme dem Führer!

Łopjeno z lipy

Luboſcżinſka ſtawiſna.

Hacżrunjež běſche nażyma hiſchcże daloko, bě wětſik teho prózdneho dnja lipowe łopjeno na blido pſiunjeßł. Jan, kotryž ſa blidom ßedźo lyriſke pěßnje cżitaſche, ſo najmjeńſcha na khwilu njeluboſnoſcże ßwěta poſabył, hu jacżinowiſchi łopjeno do ruki wſa a cżežke žiłki majkaſche: „Ssnadź je hiſchcże dychnjeńcżko tamneho dnja tebi, jako ſ Hilžu w khłódku twojeho ſchtoma ßedźach. atnacże lět móže tom bycż; Měrko ßo ſ holzu woženi, je khroblý byl, ßo wuſnacż, — ja běch pſchehłupy!"

Jan lipowe łopjeno ſaßo na ſahrodu puſchcżi.

Takle wożamocżeny Měrkej liſt napiſa, kotryž ßydom džin daloko w měſcże bydleſche: „. . . wſcho to je padaże jeno ſ lipy ſawinowało. Tu Cżi jo póſcżelu. Kajke ßy, jako Twój ſtarſchiſki dom pſchi mojim ſtejeſche.

Liſt w póſtowym kaſchcżiku ležeſche, jako dyrbjeſche ßo Jan k ßwojej njewěrnoſcżi pſchiſnacż: Niž k Měrkej chżyſche, ale k Hilži!

Wokoło ſcheſteje hodźiny njedźelu wjecżor Jan do měſta pojědźe.

Měrkowa khěža w najdróžſchim dźělu pſchedměſta ſtejeſche. Róže, topoły, ſahrody wodomjety: „Telko njebych Hilži poſkicżicż mohł. Měrko je ßo ſ bohatym pſchekupzom ſtał, ja ßym wucżeŕ na wßy woſtał!"

Jan ſwóncżił ſtłócżi, poß ſaſchcżowka, ßlužobnik wotewri, khłódna, ſ marmorom wußadźena wokhěža hoſcża ſiałowaſche. A potom ßo kſchidłate durje wocżinichu, w nich knjes ſtejeſche, niž jara wulki, włoßy hižo khětro rědke: Měrko, pſchecżel ſ młodych lět ſe ßußodneho domu!

„To mje ſwjeßeli, Jano. Myßlu, ſo ßebi pſchezo hiſchcże Tykamaj —?"

„Wěſo, wěſo, Měrko —!"

Wożebna jſtwa ſ wolijowymi wobraſami, ſ meblemi ſ worjeſchinoweho drjewa a tołſtymi pſcheſtrjenzami.

Njech mużej dwě hodźinje kurjo, ßebi powědajo, likěr pijo ßedźeſchtaj, njech młoda komornicżka w běłej kapicżzy wino a piwo pſchinoſchowaſche, — pſchecżelaj woſtaſchtaj ßebi někak zuſaj. Słónzo ßo khowaſche, a wyßoki ſtojazy cżaßnik hoſcża napominaſche, ſo njeby pſchedołho woſtał, pſchedewſchěm pak ſo njeby ßo ſe žanym ßłowcżkom ſa Hilžu wopraſchał. Sa duſchu wjeßneho wucżerja běſche wſcho tole pſchekhrobły dyrdomdej.

Na wożebnych jědźach ßo njelutowaſche, jědźazy grat běſche ſ najlěpſcheje macżiſny, a knjes domu wědźeſche bjez wuſtacża powědacż, kak cżežko je mjeł, k wobßedźeńſtwu pſchińcż a wjeŕſchk wobkhowacż. Wo wßy, wo lipje, wo hrajkanju pſchi ſtudni lědy powědaſche, a to njeby ßo do tuteje jſtwy tež hodźało ſ jeje wyßokimi tapetami a pyſchnym ßwěcżerzom na wjeŕſche.

Jan mjeſ tym jenož jene wuſna, jako jědnatu hodźinu dom ſaßo wopuſchcżi: „Ssym ßo ſ wucżerjom ſtał, Měrko! Saſtawam ßwoju ßłužbu w ßamßnej ſchuli, w kotrejž jónu ſapocżachmoj!"

Tu jemu pſchecżel ſ młodych lět kaſchcżik zigarow a bleſchu wina dari. —

Nóz běſche lětnja a miła — Samochtany a na njewěſtymaj nohomaj Jan na dróſy ſtejeſche.

Dwazecżi krocżel Jan dźěſche, pſchecżiwo wſchemu wojujo, ſchtož chżyſche jeho ßłabicż. Pſchi płocże ßußodneje vile poſaſta, hdźež ſahrodnik trawu krjepjeſche. — Ssnadź tutón něſchto wě, Jan myßleſche, a tak ßo, trochu bojaſliwje drje, na nóżneho dźěłacżerja wobrocżi, wobhonjeſche ßo ſa Hilžu a doſta wotmołwu: „Haj, wonaj chżetaj ßo dźělicż! Njejſtaj wjazy hromadźe! Wona drje běſche pſchejednora ſa tajki dom. Hdźe něthole je? Och, flě ßo ji wjedźe. We Wokonezach ſe ßwojimaj dźěſcżomaj bydli, dwě jſtwicżzy ma pola jednorych ludźi . . .!"

„We Wokonezach —? Je to daloko —?"

„Hodźina ſ cżahom —!"

Sahrodnik kaſchcżik ſ zigarami doſta, doſta tež wino, a prjedy hacż móžeſche ßłowcżko dźaka wuprajicż, bě ßo Jan hižo ſhubił.

Wokonezy ſa horu ležachu, na łukach ßo wowzy, kruwy a konje paßechu. Ow, ranje běſche ßwjatocżne a pſchekraßne, tu mohł ſaßo doma bycż, wucżeŕ myßleſche, tola lědy je ßłóncżnym pokojom tuteho ſemſkeho blecżka žedźeſche, wjelebóle ſa wucżekniſchcżom tamneje, kotruž bě něhdy lubował.

Sabe hiſchcże běſche, cżaß prózdninow w lěcżu, hewak bychu w tutej hodźinje wjeßne ſchulſke dźěcżi po pucżu do ſchule byłe. Ale mali běchu runje hakle ßwoje ſkóżka wopuſchcżite, tudy hižo wjetſche ſe ſtudnje wodu noſchachu, tam ſaſo druhe huſy na paſtwu cżerjachu. A potom — Jan poſajta, bolojcż jemu wutrobu pſchekſó — wón holcżku ſeteła, kotraž ßwojeho maleho bratſika ſa rucżku k pjekarjej wjedźeſche. Jan cżakaſche, doniž jo dźěſcżi, tſchik w koſchu njeßo, njewróczeſchtaj, tu wón młodej mowjeſchcżyſcha.

1913 k druhej balkanskej wójnje přećiwo Bołharskej. Makedonska bě tež pozdźišo hač do našeho časa objekt wadźenja mjez Bołharjemi a Serbami. Tamniše słowjanske wobydlerstwo twori po rěči tak rjec překhod mjez Serbami a Bołharjemi, tuž je ćežko rozsudźić hač su to Serbjo abo Bołharjo. Wulki dźěl słowjanskeho wobydlerstwa namaka so tež hišće w połońšej grekskej Makedonskej, hdźež bydli hač k samemu Sołunej nad brjohami Egejskeho morja.

Hłowne zaběranje makedonskeho wobydlerstwa je ratarstwo a skotarstwo. Tola je tu hospodarstwo hišće na jara primitivnym skhodźenku a nowočasne wobdźěłanje role so rědko nałožuje. Wosebje zazadkarske su wokoliny, hdźeež bydla Albancy, mjenujcy w dołhowječornej Južnej Serbskej. W južnišich kónčinach zetkawaš so hižo z wyššej kulturu a civilisaciju. Tola je tu dobry zakład, zemja je nimo měry płódna a hodźi so derje k plahowanju wšelakich žitow a tež druhich wužitnych rostlinow. Pod zaměrnym prócowanjom juhosłowjanskich wyšnosćow tež Makedonska w powójnskej dobje doprědkari.

Hłowna přičina nizkeho skhodźeńka makedonskeho ratarstwa běše dołhe turkowske nadknježstwo a wobsedźeńske poměry, kiž tehdy knježachu. Póda słušeše jenož sultanej, jeho wojakam abo turkowskim nabožniskim zjednoćeństwam. Wšě ležownosće so dźělichu do swětneho a cyrkwinskeho wobsedźeństwa. Połojca zemje słušeše turkowskim wulkokublerjam, třeći dźěl muslmanskej duchownej wyšnosći a jenož zbytk křesćanskim žiwnosćerjam, kiž dóstawachu jenož njepłódne ležownosće na horach, wo kotrež turkwscy kublerjo njerodźachu. Płódne pola runiny słušachu jenož turkowskim a poturčenym kublerjam, najlěpšu rolu bě zebrała duchowna wyšnosć.

Bjez dźiwa, zo makedonscy rólnicy tež dźensa hišće rolu dźěłaju po jara primitivnym wašnju. Woraju hišće ze zastarskim radłom a rolu njehnoja.

Hłowna rostlina Makedonskeje je tobak, kiž so wosebje trjeba za cigarety. Tobak tu plahuja zwjetša žiwnosćerjo, kiž dóstawaju pokiwy a prawidła wot wosebiteje organisacje. Plahowanje tobaka w Makedonskej je starodawne zaběranje tudyšeho wobydlerstwa. Tobačinarstwo je so sem zawjedło nic z Ameriki ale z Arabskeje a Persiskeje. Hačrunjež sultan Murad štwórty kurjenje tobaka ze smjerću khłostaše, rozšěri so tola tutón nałožk tež mjez Turkami, tola so turkowske wyšnosće skónčnje wjacy přećiwo temu njezakročichu a jenož wysoki dawk położichu na tobak.

Druhe wažne wupłody Makedonskeje su makowina (opium), bałma, mak, sezam, rajs, konopej, len, paprika a winowe kiće. Najwjacy wina namaka so wokoło Prizrena, zwotkelž so wjele winowych kićow do wukraja wuwožuje. W nowišnm času so tu tež židźeŕstwo jara spěchuje.

Skotarstwo steji tu přecy hišće na khětro nizkim skodźeńku. Plahowanje howjadow a mlokarstwo so hišće khětro zanjerodźa. Makedonske konje su khětro małeje družiny, tola bywaju krute a wutrajne. Trjebaju so hłownje tež k nošenju tworow runje kaž njeličomne wósły a mule. Dokelž je tu hišće poměrnje mało železniskich čarow a dobrych dróhow, hraju tu nošne skoćata wulku rólu. Pjeriznarstwo je tu derje wuwite. Wažne je tež plahowanje wowcow. Rybarstwo so haji na wulkich južnomakedonskich jězorach kaž tež na Wardarje. Je tu wjele dobrych pstruhow.

Z lěsarstwom jara klaca. Lěsy su nimale wutupjene. Jenož na nawječornych pomjezach namakaju so hišće wjetše lěsy. Tu wočakuje juhosłowjanske zarjadnistwo najćežši nadawk.

Škitamy swět před bolšewismom!

Tež přemysło njeje hišće jara wuwite. Turkojo z wotpohladom wšo přemysło podwjazachu. W tym nastupanju kraj jenož pomałku postupuje.

Z makedonskeho rjemjesła je najsławniše murjerstwo a pjekarstwo. Domjace rjemjesło spokoja potrjeby wobydlerstwa. Sławne su rězbarske dźěła makedonskich blidarjow. Tež su znate wuměłske dźěła złotnikow ze Skoplja, Bitolja a Prizrena. Wone tu wudźěłaju krasne wušiwanki a druhe ručne dźěła.

Najbóle rozšěrjene je tekstilne rjemjesło. Wono zhotuje pisanu ludowu drastu, kiž so hišće w cyłej Makedonskej nosy. Twornjow je tu jara mało, tola je tu zakład dobreho wuwića přemysła, dokelž ma Makedonska dosć a nadosć surowiznow. Tukhwilu pak so hłownje ratarstwo spěchuje, rozwiće přemysła drje so hakle w přichodźe do kutka staji.

Wikowanje so zdźěla hišće wotměwa po starodawnym wašnju na orijentalskich wikach, tak mjenowanej „Čaršiji“ w Skoplju, Bitolju a Prizrenje. Za čas turkowskeho nadknježstwa dźěše wšón wobkhod přez Solun, nětko je na jeho městno stupił Běłohród.

Politiske srjedźšćo Južneje Serbskeje je Skoplje. Je to tež zetkanišćo najwažnišich wobkhadnych čarow. Hdyž so Skoplje hišće lěpje zwjaza ze železniskimi čarami, z wostatnymi kónčinami Makedonskeje, drje hišće bóle rozkćěje. Město ma wulki přichod, tehorunja tež Bitolj, hačrunjež město ma trochu njezbožowne położenje na samych połońšich pomjezach. Hdyž pak w přichodźe so poměry mjez Juhosłowjanskej a Albanskej hišće bóle polěpša, budźe drje tež Bitolj hišće wažnišu rólu hrać.

Debar a Prizren ćerpitaj z tym, zo ležitaj na samych mjezach Albanskeje, tak zo jim pobrachuje kraj, kiž by jimaj spožčił dalše wuwiće.

Hnydom po swětowej wójnje je młoda Juhosłowjanska z wulkej raznosću a zaměrnosću so dała do toho, Južnu Serbsku zběhnyć hospodarscy a kulturnje, derje wědźo, zo tutón kraj móže być jónu jena z najbohatšich a najwuznamnišich provincow cyłeho kralestwa. Z wotmachom so tu dźěła, ale wjele dźěła hišće do rukow hlada a přichodne generacije hakle budźa žnjeć to, štož dźensa so wusywa a założuje.

Hudźba–wuměłstwo–dźiwadło

Palaſtowe dźiwadło poſkicža hacž do ſchtwórtka dyrdombejſki film Pampas=jěchaŕ. Na njeßměrnych ſtepach połodniſcheje Ameriki ſpěſchni pěſdni nad wulkimi ſtadłami konjow ſtrażuja. Tucži ſpodźiwni paſtyrjo ßu taj wozuſdnjeni dalokemu ßwětej a ſ cžěłom a duchom ßwojemu ſwaßliwemu powołanju hołduja. Tola, hdyž hwěßna nóz ßwoje knjeßſtwo naſtupi, tež w Pampa=jěſdnym wutrobine žadoſcže wotucžeja. Spěwy ſaklincža a rjane žony Pampas=krajiny ßo mužſkemu towaŕſtwu pſchidružeja. Haj, ſ cžaßami móže ßo ſtacž, ſo do hewak kruteje pſchecželoſcže ßo pſchiwacži žarliwoſcž. Potom ßamo najpěſchniſchi jěchaŕ ßo ſtrachow wjecžby njeſminje. Móže=li pak ßebi pſchi napſchemojěchanju njedźiwajzy wſchěch njehodow tohodla hiſchcže přěnje měſtno ſwěſcžicž, njeſnaje wyſt a khwalba jeho pſchecželow žaneje mjeſy. Film je połny napjatoſcžow a ſenſazije. We hłownych rólach ſkutkujetaj Warner Baxter a Katti Gallian. — Tež pódlanſki film a Ufa=tydźeń budźe kóždeho ſajimowacž.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Auf Antrag des Landwirts und Schneidemühlenbeſitzers **Paul Prochaska** in **Kynitzſch Nr. 6** iſt über ſeinen Betrieb in Kynitzſch am 13. März 1936, nachm. 5 Uhr das **Entſchuldungsverfahren** nach § 4 des Geſetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden.

Die Aufgaben der Entſchuldungsſtelle nimmt das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen ſelbſt wahr.

Alle Gläubiger des Betriebsinhabers, die am 13. März 1936 gegen ihn perſönlich oder an ſeinen Grundſtücken ſichergeſtellte Anſprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Anſprüche bei der Geſchäftsſtelle des Entſchuldungsamtes (Zimmer 331) bis zum **29. April 1936** anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlaſſung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinſichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. (25 Lw. E. 317 K.).

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Hitler je Němskej rune prawo wróćił spožč jemu swoje dowěrjenje!

3 Jahre Nationalſozialismus.

Arbeiter fahren mit Kraft durch Freude in die ſchönſten Teile Deutſchlands

Wjednik steji na straži, zo by němske zajimy škitał!

jaßłyſcha hłoßaj njewrócžomneje ſańdźenoſcže. Wopraſcha ßo holcžku, hacž Hilžka njeréka, a wobrocži ßo na hólcžka ſ mjenom nana, — haj, dźěſcži na mjenje ßłuchaſchtej, cžinjeſchtaj wulkej wocži, potom ßo w nimaj bojoſcž pokaſa: dźěſcži koſch puſchcžiwſchi dale běžeſchtej, dźeßacž krocžel drje, do domu blidarja, hdźež měješche macž ßwojej jſtwicžzy.

Jan ſkhrobliwſchi ßo koſch ſ khlěbom ſběhny a dźěſche ſa dźěſcžomaj. Tu tež hižo Hilža pſchińdźe. Kak jara běchu ju lěta tola pſcheměnike —!

„Hilža — Ty to ßy?“

Žona, kotraž bě ſa ſadźeržowała dźěſcži ßwary pſchihotowane měła, dyrbjeſche ßo ſacžeŕwjenicž. Na tajki wokomik njebě pſchihotowana była; wutroba ji pukotaſche, wona tſchepotajo ſa dychom łojeſche, tak hłuboko, kaž drje prjedy ženje: „Jan — —?“

Tłócžeſchtaj ßebi ruku. —

„Kak rjenje, ſo mje ſpóſnajeſch, Hilža!“

„We Wokonezach ßy —!“

„Na próſdninſkim pucžowanju, Hilža —!“

„A ßy ßo tak woßebnje ſdraſcžił —? Pój do ſahrody, Jano, tu ſe ßwojimaj dźěſcžomaj bydlu —!“

„Sſym mjeswócžzy hnydom ſpóſnał, — njewěm, kajke wotpohlady žiwjenje ſo mnu ma, Hilža —!“

Wón ſ njej do ſahrody dźěſche, hdźež běſche blidko k ßnědanju kryte.

„Wſchitko je jara jednore, — my dźenßa płokamy!“

Dyrdomdejnik ßo poßydny, tola mało rěcžeſche, bojeſche ßo, ſo mohł ſ někajkim ßłowcžkom žoninu duſchu ſranicž.

„Tu je jahodkowy tykanz, Jano; wot wcžerawſcheje njedźele hiſchcže!“

„Woſtaj jón dźěſcžomaj, Hilža —!“

Potajkim wón khlěb ſ butru jědźeſche, da ßebi jednory kofej ßłedźecž, tola ſe žanym ßłowcžkom ßo ju njewuwopraſchowaſche, khwaleſche pſchipad tuteho pucžowanja, a potom wo ródnej wßy powědaſche, hdźež lipy kcžěja, hdźež pſchezo hiſchcže rěcžka wjeßele pluſkoze, a hdźež je wón někołe ſ wucžerjom tſizecži dźěcži, kaž běſchtaj tež wonaj jónu dźěſcži byłej . . .

A Hilža ßo pſchißydny.

„Haj, tehdy, luby Jano. — Njejßy Měrka dołho wjazy wohladał —?“

„Ženje wjazy, Hilža —!“

Njemóžeſche ßo dopomnicž, ſo je hdy tajku łžu wuprajił! — Žonje bě kamjeń ſ wutroby padnył, jeje ßłowa bywachu někołe wěſcžiſche.

„Schkoda, wón by ßo jara wjeßelił. Wón je ßo ſe ſchwarnym cžłowjekom ſtał, hewak njemohła tu na kraju ſ dźěſcžomaj žiwa bycž. Powědaj proſchu wo tym, jeli ßo doma něchtó ja namaj praſcha. Ja njemóžach w měſcže wjazy wutracž, hara a žiwjenje běſchtej mi pſchewulkej. Haj, Měrko ßo ſa naß ſtara, — ſtajnje je ßo derje ſtarał!“

Jako na wěži bijeſche, Jan ßwoju ſchalku wupi, — jeho cžaß bě wotběžał, nětko wſchitko wědźeſche a njeměješche žaneho druheho pſchecža, hacž ßam bycž, hacž wſchitko ſrjadowacž, ſchtož bě w nim do njeporjadka pſchiſchło. Wjeßny wucžeŕ Hilži hiſchcže jónu do wocžow pohlada, tola — — nimo!

„Nětko dyrbju dale, Hilža —!“

Wona jemu njeſadźěwaſche. Sawoła jenož dźěſcži, ſo byſchtej jemu rucžku podałoj. Ale dźěſcži nochzyſchtej, njechaſchtej wo zuſym mužu nicžo wědźecž. —

Hodźinu błaſeń pucžowaſche, tež dwě a tſi, njewědźeſche, hdźe jeho njeměr pocžěri. Pſchipołdnju, hdyž jeho lachnoſcž cžwilowaſche, ßebi ſ rěcžki wody nacžerpa, ſo by napił a lehny ßo na łuku, do wyßokeje trawy. Tu ch ſche ßo ſaßo ßam k ßebi namakacž. Dyrbjeſche ßo tem ſaßo pſchiwucžicž, ſo ßo jenicžka žadoſcž ženje wjazy njedopjełni.

Schtyrnacže dnjow poſdźiſcho, wucžeŕ pſchi wocžin nym woknje ſaßo ſa piſaŕſkim blidom ßedźeſche, wón li cžitaſche, kotryž bě Měrko napiſał: „. . . njepraſchej ſchto je mje dwě lěcže wot Hilže dźěliło, kaž ßo mój njepraſchamoj, cžohodla ßy kóždemu ſ naju tak ſpodźiw kónz abo ſpocžatk Twojeho pucžowanja ſamjelcžał. wědźecž dyrbiſch, ſo je ſaßowidźenje ſ Tobu naju do nowe ſbožowneho ſhromadźeńſtwa wróćzo ſawołało. na pſch a na ſtajnje. Twoje miłe ßłowa, Tworja jednoroſ Twoje waſchnje, ach, zyłe dopomnjecže w Twojimaj ſad wanymaj wocžomaj, — budź pſcheßwědcženy, wſcho je mi móz ſpožcžiło, jednoroſcž žiwjenja pytacž, kotruž bě ſhubił. Kak hłuboki naju dźak je, njeſamóže napiß ßłowo wuprajicž, ale w pódlańſkej jſtwje Hilža ſ dźěſc maj pacžerje ſpěwa, a runje ß'yſchu, kak ßo tež Tw mjeno miłoſcži Wſchehomócžneho porucža . . . !“

Jan, liſt w rukomaj dźeržo ſaplakny. Se ſahrody jem hoſpoſa pſchiwoła, ſo dyrbi wokno ſacžinicž, dokelž ßo njewjedro bliži.

Wětſik dźiwje lipy tſchaßeſche, ſaßo kopjena na blid pſchilecžachu, tónkróćž zyła hromada.

nł.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 73 Budyšin — Štwórtk 26. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 59

Tři dny jenomyslneho wuznaća němskeho luda

Namołwjenje němskeho propagandoweho wjednika

Němſkemu ludej!

Wot ſpocżatka wólbneho wojowanja je ßo raſnoſcż tuteho hibanja mażow dżeń wote dnja ſeßylnjała. We pſchezolmjazym ſahorjeniu je pſchi tym zyły narod radoſtne a nutrne wuſnacże k wjednikej a jeho wußwobodżeŕſkemu ſkutkej 7. měrza wopokaſał. Poßlednjej dnjej pſched wólbami mataj nětko tuto wuſnacże hiſchcże raz ſ móznym wurafom pſched ludom a pſched zyłym ßwětom potwjerdżicż.

Pjatk 27. měrza w 16 hodżinach wjednik ſ Kruppſkich dżěłarnjow w Eſſenje k wſchitkim němſkim dżěłaczerjam a wojakam porěcżi. W 15,45 hodżin pſches wſchitke radia pſchikas „Wupowěßńcże khorhoje!“ ſaklincżi.

Po tutym pſchikaſu w zyłej Němſkej na wſchěch ſjawnych twarjenjach, dżěłaŕnjach a priwatnych domach khorhoje wupowěßnu. Žane twarjenje, žana dżěłaŕnja, žadyn dom, žane wobydlenje, ſ kotrehož ßo wot tuteje hodżiny hacż do kónza wólbow khorhoje noweje Němſkeje nji mahuſa!

S dypkom w 16 hodżinach ſireny Kruppſkich dżěłaŕnjow minutu dołho ſapocżatk wjednikoweho wulkeho měroweho appella pſchipowědża. Do jich wótreho hłoßa ſ Eſſena po zyłej Němſkej w fabrikach, na łódżach a na lotomkivach wſchitke ſireny ſapſchimnu. S tym ßo ſa zyły lud, ſa dżěłaŕnje a jich dżěłaczeŕſtwa, ſa priwatnych ludżi, ſydżadła, ſ wuwſaczom jědżazych czahow a leczazych lětdłow

minuta wobkhadneje pſcheſtawki a powſchitkowna cżiſchina

poſtaji. Narod ßo w tutej mjeńſchinje do ßo wobrocżi a ſ tym na najbóle demonſtraziſke waſchnje pſched zyłym ßwětom ßwoju roßudnoſcż wupraji, ſo ßo ſady wjednika, jeho měroweje politiki, jeho politiki cżeſcże a jenajkeho prawa jako jedyn muž ſtaji.

Tuta minuta wobkhadneje cżiſchiny dyrbi kóždeho němſkeho muža a kóždu němku żenu hiſchcże ras dopominacż, ſo dyrbitaj ßo tuteho cżaßa hódnaj wopokaſacż a ßwoju narodnu winowatoſcż dopjelnicż.

Wjednik ßo jako prěni dżěłaczeŕ a wojak němſkeho luda potom ſ brónjeŕnje němſkeho ſtata, ſ Kruppſkich dżěłaŕnjow w Eſſenje, pſched zyłym němſkim dżěłaczeŕſtwom a wſchitkimi němſkimi wojakami k měrej we cżeſcżi a runym prawje němſkeho naroda wuſnaje.

Tuta manifeſtazija ßo we wſchěch dżěłaŕnjach a kaſarnach ſhromadnje ßłyſchi.

W klamach w cżaßu wot 16 hacż do něhdże 17 hodżin pſchedawanſka pſcheſtawka ſaſtupi, ſo by ßo jich pſchiſtajenzam a ſjawnoſcżi ſkładnoſcż dała, wjednikowu rěcż ßłyſchecż.

*

Sſobotu 28. měrza zyły němſki lud na ßwjatocżne waſchnje

„němſki ludowy dżeń ſa cżeſcż, ßwobodu a měr“

woßwjecżi. Nazionalſozialiſtiſke formazije w hobrſkich demonſtrazijach k móznemu wulkoappellej budża. Wot 18,30 hodżin ßo dróhi w měſtach a na wßach ſ milijonami ßyłow ludżi pjelnja, kiž k ßwojim hromadżiſchcżam khwataju, ſo bychu wjednika poßledni krócż pſched wólbami ßłyſcheli. 19,45 hodżin kolonny pſchihotowane ſteja. Na wſchěch hromadżiſchcżach a w ſhromadżiſnach ßwjatocżna cżiſchina knježi.

Swony Kölnſkeje wulkozyrkwje 19,50 hodżin ſ mozaſnym ertom

wjednikowy měrowy appell

nutsſwonja, kiž ßo w 20 hodżinach w hallach wulkowikow w Kölnje ſ dypkom ſapocżnje. Na kónzu tuteho appella zyłeho němſkeho luda ßo ſ Kölnſkich wulkowicżnych hallow ſtary nižoſemſki dżakny kěrluſch ſanjeße. Do ſynkow tuteho kěrluſcha, kiž ßo ſ Kölna pſches wſchitke ſczelaki hacż do poßlednjeje wßy pſchenjeße, měſcha ßo ſpěw zyłeho luda.

Wſchitke ſtawy němſkeho luda po zyłej Němſkej ſtejo ßobu ſpěwaju. Skóncżazy akkord „Knježe, wußwobodź naß!“ dyrbi jako ſpěw 67 milijonow pſches zyłu Němſku ſchumicż. Do tuteho ſpěwa ßo wot ſpocżatka ſaſwoni a na to ſwony ſchtwórcż hodżiny dołho ſwonja ſa cżeſcż, ßwobodu a měr němſkeho luda!

Potom ßo ſa wſchitke němſke ſczelaki 15 mjeńſchinow cżiſchiny ſapocżnje. S tym je ßo wólbne wojowanje ſkóncżiło. 29. měrza pak narod ſhromadnje k wólbnemu kaſchcżikej pſchiſtupi, ſo by ßwoju winowatoſcż cżinił a wjednika poßylnił w ßwojej wěrje do němſkeho luda a do ßwojeho ſmužiteho, njepowalneho wojowanja ſa cżeſcż, ßwobodu a měr němſkeho naroda!“

W Barlinje, 24. měrza.

Dr. Goebbels.

Němski minister dr. Frick w Zhorjelcu rěčał

Němſki miniſter dr. Frick je wutoru pſchi wulkej manifeſtaziji w měſchcżanſkej halli w Shorjelzu rěcżał. Miniſter dżeń 7. měrza jako cżeſtny a ßwjedżeńſki dżeń w ſtawiſnach němſkeho luda mjenowaſche a pſchipoßłuchazych namołwjeſche, ſo bychu ßo wjednikej 29. měrza ſa wſcho dżakowali, ſchtož je ſa tſi lěta natwara dokonjał.

Wjednik před 200000 w Ludwigshafenje

W Hindenburgſkim parku w Ludwigshafenje běſche ßo ſrjedu wot pſchipołdnja 200 000 ludżi ſeſchło, hdżež wjednik Adolf Hitler wjecżor wo nuſnoſcżi ßwojich poßlednich politiſkich roßudow rěcżeſche a ſnowa na wolu k měrej w němſkim ludże pokaſa.

W jednorych a jaſnych ßłowach wón ßwoju wěru do němſkeho luda wobßwědcżi. S tuteje wěry cżerpa wón móz ſa ßwoje wojowanje ſa Němſku. Wjednik též pſchicżiny ſa ſbudżenje a ſeßylnjenje mozow pſches nazionalſozialiſmus wopiſowaſche. Wola k měrej ßo zyle nazionalſozialiſtiſkemu ſmyßlenju a duchej runa. Měr móže pak ßo jeničcy na dobrowólny roßud ludow jenajkeho prawa ſałožowacż. **Němſki lud je ßebi w ßwětowej wójnje doſcż wójnſkeje ßławy nahromadżił. Nadawk Němſkeje pak je nětko, měrowu ßławu hromadżicż.**

Ribbentrop so z Wardom Pricom rozrěčował

Pókłanz ſ Ribbentrop je ßo wutoru wjecżor ſe ſnatym jendżelſkim nowinarjom Wardom Pricom roſrěcżował. Ward Price wo tutym roſrěcżowanju w Londonſkich nowinach „Daily Mail“ piſche, ſo je němſkeho pókłanza knjeſa ſ Ribbentropa wutoru wjecżor wopytał a ßo jeho wopraſchał, hacż móže jemu něſchto wo nowych němſkich namjetach ſdżělicż, kiž ßo pſchichodnu wutoru pſchedpołoža. Ribbentrop wotmołwi, ſo ßo wo tym w Barlinje hiſchcże wuradżuje. Wólbne wojowanje ßo ßobotu ſkóncżi a ßobuſtawy němſkeho knježeŕſtwa budża ßo njedżelu a póndżelu ſeſtajenju doſpołniſcheje a nadrobniſcheje wotmołwy [illegible]wacż.

Ward Price běſche ßo němſkeho wotpókłanza wopraſchał, hacż móže jemu **něſchto wo ſacżiſchcżach prajicż, kiž ßu namjety Locarnſkich mozow na němſkeho kanzlera a na jeho radżiczelow w Barlinje cżinile.** Ribbentrop wotmołwi, ſo tute namjety wobżarujomne ſapadnjenje do ducha woſnamjenjeja, kiž je Němſkej w powójnſkim cżaßu telko cżeŕpjenja pſchinjeßł. **Němſki lud pak tutón Verſailleſki duch wjazy njeſnjeße.** Němſke knježeŕſtwo běſche cżim njeſpokojniſche ſ duchom ſańdżenoſcże, kiž ſ namjetow rěcżi, dokelž je ßo nazionalſozialiſmus wot pſchewſacża mozy ßem pſchezo prózował, duch měra w Europje k žiwjenju ſbudżicż, wěſo jenož na ſakładże jenajkeho prawa. Wjednikowe namjety dopokaſuja, ſo ßebi Němſka woprawdże ſkrucżenje měra a ſhromadne dżěło mjes ludami pſcheje.

Skóncżnje ßo jendżelſki nowinaŕ němſkeho pókłanza wopraſcha, **hacż je ſ pſchijeczom ſpokojom, kiž je pſchi ßwojim nawrócże do Londona nadeſchoł.** Ribbentrop wotmołwi, ſo je jendżelſkemu ſwonkownemu miniſtrej Edenej w pſchecżelnym roſrěcżowanju ſaßadne ſtejiſchcżo Němſkeje roſeſtajał. Pſchecże jendżelſkeho luda ſa měrom je na njeho hłuboki ſacżiſchcż cżiniło. Němſki lud pak ma runje to ßame naležne pſchecże. Tola též franzowſki lud, kiž wón derje ſnaje, runje tak ſa měrom a ſa pocżahami dobreho ßußodſtwa ſ Němſkej żedźi. To budże též wo druhich europſkich ludach placżicż. Němſki pókłanz je pſcheßwědcżeny, ſo móže pſchi powſchitkownym pſchecżu měra pola ludow ſtatnikam lohko bycż, 25lětny wjednikowy měrowy plan do ſkutka ſtajicż. Po jeho myßli **Europa dżenßa na roſpucżu ſteji.** W Němſkej wólby pſchichodneje njedżele dopokaža, ſo ma němſki lud na praſchenje ſa měrom jenož jenu wotmołwu.

Nowy iranſki ſwonkowny miniſter.

Iranſki (perſiſki) wupókłanz w Iraku Samiy je ßo ſa iranſkeho ſwonkowneho miniſtra pomjenował.

Powětronaj „Hrabja Zeppelin“ a „LZ 129“ štyri dny nad Němskej

Hišće dźensa nad Budyšinom

Dżenßa ſchtwórtk rano w 5 hodżinach ſtaj ßo powětronaj „LZ 129“ a „LZ 127“ (Hrabja Zeppelin) na leczenje po němſkim kraju puſchcżiłoj. Wonaj hacż do njedżele wjecżora bjes pſchetorhnjenja w powětſje woſtanjetaj. S tutym leczenjom dyrbi ßo wobydleŕſtwu we wſchěch dżělach němſkeho kraja ſkładnoſcż dacż, ſo móže miſchtrſke dżěło němſkeho wuměłſtwa widżecż, prjedy hacż powětronaj ßwoju ßłužbu pſches ozean naſtupitaj. Jeju leczenje po Němſkej ßo ſdobom do ßłužby wólbneje propagandy ſtaji. Dopomnjeńſke papjerki a khorhojcżki ſ hokatym kſchižom ßo dele mjetaju. S pomozu wótſerěcżakow ßo ſ powětronow hudżba ſczele. — Kaž ßo wocżakuje, powětronaj najſkerje hiſchcże dżenßa Sakſku a Budyſchin pſcheleczitaj.

Na prěnim dnju polecżitaj powětronaj (LZ 129 pod kapitanom Lehmannom a LZ 127 pod kapitanom ſe Schillerom) ſ Friedrichshafena na Stuttgart, Augsburg do Mnichowa, wot tam na Regensburg, Nürnberg, Bayreuth, Hof, Plawno, Geru, Zeitz do Lipſka, wot tam na Altenburg, Kamjenizu, Freiberg **do Drježdżan, wot tam na Budyſchin, Shorjelz,** Hirſchberg do Sſwódnizy, wot tam do Wrótßławja abo Kladſka, ſa tym hacż wjedro dowoli.

W nozy k pjatkej powětronaj do Tilſita polecżitaj. Potom leczenje wot wjedra wotwiſuje. Leczeńſki plan ßo wſchědnje woſjewi. **Sſobotu wjecżor ßo powětronaj w Barlinje wocżakujetaj. Leczenje ßo njedżelu wjecżor w Friedrichshafenje ſkóncżi.**

Hitler je Němskej rune prawo wróćił
spožč jemu swoje dowěrjenje!

Nowe Ribbentropowe rozrěčowanje z Edenom

Pôßłanz ſ Ribbentrop je ßo ßrjedu popołdnju w 3 hodźinach ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom rosrěczował.

Miniſterſki preſident Baldwin je ßrjedu w jendźelſkim delnim ßejmje woſjewił, ſo ßo ſchtwórtk popołdnju rosmołwa wo ſwonkownej politizy wotměje.

Francowska sebi přestawku w jednanjach přeje

Wo wczerawſchim rosrěczowanju franzowſkeho miniſtra ſa Swjaſk ludow Paula-Boncoura ſ Edenom w Londonje ßo ſ franzowſkeje ſtrony powě, ſo wonaj wo nakhwilnej němſkej wotmołwje njejſtaj rěczałoj. Wonaj ſtaj pak dokładnje wo połoženju w ßrjedźnjej Europje wuradźowałoj a ſtaj woßebje nowe romſke ſrěczenje mjes Italſkej, Awſtriſkej a Wuheŕſkej wobkedźbowałoj.

Franzowſojo hacz do ſpocżatka meje žanych wažniſchich podawkow w Locarnſkim praſchenju njewoczakuja. Woni maju ſa to, ſo ßebi diplomatiſke jednanja a bliſke franzowſke wólby tutu pſcheſtawku žadaju. Sſobudźěłaczeŕ Reuterez telegrafowaŕnje k tomu piſche, ſo ßo dlěſcha pſcheſtawka trjeba, dokelž wot rospominanja němſkich napſchecziwnych namjetow pſched franzowſkimi wólbami, kiž budźa 3. meje, a prjedy hacz Muſſolini njeje na Locarnſku bětu knihu wotmołwił, wulkeho wužitka njewoczakuja.

Powſchitkownje ßebi myßla, ſo budźe ßo Muſſolini ſe ßwojej wotmołwu někotre njedźele dlicz, dóniž wubjerk tſinaczoch njewě, hacz móže ßo abeßynſka wójna ſkónczicz abo niz. Wſchitko pjecza na to pokaſuje, ſo do ßrjedź meje k žanemu powſchitkownemu rospominanju němſkich napſchecziwnych namjetow njedóńdźe.

Wójnski staw w Brasiliskej

Braſilſke knježeŕſtwo je na 90 dnjow na zyłu Braſilſku wójnſki ſtaw połožiło. Jako pſchiczinu je wono woſjewiło, ſo je kommuniſtiſka agitazija njedźiwajzy krutych naprawow a najebacz woblehnjeńſki ſtaw ſtraſchnje pſchiběrała. Knježeŕſtwo woczakuje, ſo jo wſchitke ziwilne a wojeŕſke nazionalne kruhi pſchi poſtupowanju podpjeraja.

Po pſchipowědanju wójnſkeho ſtawa je njeſranitoſcz ßobuſtawow parlamenta ſpadła. Polizija je ſenatora Abela Chermonta a někotrych ſapôßłanzow ſajała, kotrymž je ßo dopokaſało, ſo ßu ßo na kommuniſtiſkim hibanju wobdźělili.

Polizija je w hamtſkim woſjewjenju pſchehlad wo naprawach pſchi wojowanju pſchecziwo kommuniſmej podała. Hacz do ßrjedź měrza je ßo 901 ziwilnych woßobow a 2146 wojeŕſkich woßobow ſajało, mjes nimi 66 offizěrow. Se ſajatych ßu hacz dotal ſaßo 586 ziwiliſtow a 2058 wojeŕſkich woßobow puſchczili, mjes nimi 14 offizěrow.

Spěšne wuwiće italskeho lětaŕstwa

Statny ſekretar w italſkim miniſterſtwje ſa lětaŕſtwo general Balle je wutoru pſched komoru wo wobnowjenju a wuwiczu italſkeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa rěczał. Najprjedy wón rjekny, ſo ßo pſchi geografiſkim połoženju Italſkeje žadyn dypk w Sſrjedźozemſkim morju njemóže kontrolle italſkeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa ſminycz.

Liczbje lětarjow w lěcźe 1933 a 1935 ſtejitej pornjo ßebi kaž 1 a 10. Wóßomnacźe lětaŕſkich ſchulow je ßo nowych pſchiprawiło. Pod pſchikleſkom komory general Balle woſjewi, ſo ßo nětkole po Muſſoliniowej woli rospomina, hacz ßo njeby winowatoſtna ßlužba we wojeŕſkim lětaŕſtwje ſawjedła.

Liczba lětadłowych eſkadrow je ßo nimale podwojiła. Na kónzu meje ßo bombowe lětadła do ßlužby ſtaja, kiž móža ſ 30 zentnarjemi bombow na kóžde měſtno Sſrjedźozemſkeho morja doleczecz. Tež ßo ſerija noweje družiny lětadłow twari, kiž ßo honjeŕſkim lětadłam runa. Tute lětadła ßu ſe ſchěſcz maſchinſkimi tſělbami wuhotowane a móža njeßměrnje ſpěſchnje leczecz. Pſchecziwo wudawanjam wo njedoſtatku benzina general Balle ſwěſczi, ſo ma Italſka ſa kóždu móžnoſcz doſcz benzina.

Statny ſekretar hiſchcze ſ wulkim pſchipóſnaczom wo dźěławoſczi lětadłow w rańſchej Afrizy porěcza. W Eritrejſkej je ßo 25 lětaniſchczow pſchiprawiło, w Somaliſkej pak 54. Wone tam tež po ſkónczenym dobyczu woſtanu, dokelž je jenož ſ wojeŕſkimi lětadłami móžno, tak wobſchěrne krajiny kontrollowacz.

Italſke bomby na abeßynſki kraj.

Wutoru dopołdnja je dźeßacz italſkich bombowych lětadłow tſeczi krócz na měſto Dźidźigu pſchileczało a je něhdźe 100 rosbuchazych a ſapalnych bombow na měſto czißło. Dźidźiga, kiž běſche ßo hižo pſchi prjedawſchimaj bombardowanjomaj czeźko ſapuſcziło, ßo nětko ſa zyle ſapuſczene wobhladuje.

3 Jahre Nationalſozialismus:

Neue Jugendherbergen an den ſchönſten Stellen Deutſchlands

Deine Stimme dem Führer!

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 24. měrza 1936.

Wumrěłojſtaj: 23. 3. Hana ſwud. Kluſyna rodź. Kołoßowſkez, wobydleŕka wothladaŕnje, 95 lět. — 24. 3. Khryſtian Maks Rucker, hoſczenzaŕ, 34 lět.

Pſchipowědźenja: 24. 3. Pawoł Albert Bjedrich Thiel pſchekupz a Charlotta Ilſa Irmgard Kernez, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje. — Alfred Kurt Pohl, kowaŕ w Dobruſchi a Elsbjeta Gertruda Beutnerez, domjaza pſchiſtajenza w Budyſchinje.

Sſrjedu 25. měrza 1936.

Narodźił je ßo: 24. 3. Korli Helmutej Looſej, technikej, ßyn.

Wumrěł je: 24. 3. Franz Sſykora, krawſki miſchtr, 65 lět.

Pſchipowědźenja: 25. 3. Pawoł Richard Wobſt, lětnaŕ w Tuczizach a Marja Marta Syrziſkez, piwaŕńſka dźěłaczeŕka w Budyſchinje. — Arnoſcht Rudolf Schuſter, podoffizěr w Grimmje a Gertruda Johanna Gannerez, bjes powołanja, w Budyſchinje.

Dźěłaćerjo, wam je wjednik wašu česć zaso dał!

Za čo dźakuje so bur nacionalsocialismej?

„Schtož němſki bura a rataŕ ſ naſcheje pódy wudobywa, mjeſuje ßamo ſ dźiwom.“ Wažnoſcz tutych wjednikowych ßłowow hakle prawje ſapſchijamy, hdyž wobmyßlimy, kak mało rataŕſkeje pódy ma naſch huſcze wobydleny kraj pornjo druhim krajam. Tak pſchińdźe na pſchikład w Argentinſkej na 100 wobydlerjow 1480 hektarow, w Nowoſeelandſkej 513, w Ruſkej 317, w Kanadźe 262, w Awſtralſkej 219 a w Sjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki 120 hektarow.

A w Němſkej? Tu ma jenož 45 hektarow k ſežiwjenju ſto człowjekow doßahacz. Sa Němſkej ſtejitej jenož hiſchcze Jendźelſka a Hollandſka ſ 28 a 42 hektarami. Tola ſ tutymaj krajomaj móžemy drje ßo lědma pſchirunacz, dokelž matej wonaj njewuczerpajomne ſklady w ßwojich kolonijach.

Němſka potajkim, ſchtož jeje rólnu ſemju naſtupa, mjeſe wſchitkimi krajemi ſemje najnjepſchihódniſcho ſteji, a komuž je ſnate, kak wulkemu wuſpěchej je hižo dźenßa wupłodźeŕſka bitwa dowjedła, budźe dyrbjecz pſchipóſnacz, ſo to woprawdźe ſ dźiwami mjeſuje. Nazionalſozialiſtiſke knježeŕſtwo je pak němſkemu wjeßnemu ludej hakle wumóžnjenje ſa to dało, hdyž jemu ſ wicżnym porjadom wěſtoſcz da, ſo wjetſche wupłodźenje njedowjedźe k ſpadowanju płaczíſnow.

Tež prjedawſche knježeŕſtwa ßu němſke rataŕſtwo namołwjałe, ſo by w tym abo tamnym naſtupanju wjazy napłodźiło, wono je ßo tež po tutym namołwjenju měło. Sa dopjelnjenjom winowatoſcze pſchińdźe pak njelube pſchekwapjenje, pſchetož hdyž ßo wjazy poſkiczeſche, ſpadowachu płaczíſny, ſo měješche bur ſchkodu ſ teho. Dźenßa pak jeho wicżny porjad ſe ßwojim płaczíſnowym ſyſtemom pſched tajkimi ſczěhwkami ſchkita. Bur wě, ſo ma ßo ſa to nazionalſozialiſmej dźakowacz!

Wusudźenja

§ Njeroſumnje běſche ßo Pawoł Erich Hortſchanſky ſ Kamjenza ſadźeržał, czehoždla ßo pſchecziwo njemu khłoſtańſke jednanje ſawjedźe. W lěcźe 1935 běſche wuměkſkemu molerjej namjet ſa kliſchej ſa ßwoje liſty a czíſchczeŕſke wězy ſhotowicz dał. Na jeho pſchecźe běſche moleŕ namjet ſ techniſkich pſchiczinow wo něſchto pſcheměnił. Hortſchanſky žadaſche, ſo by ßo namjet prawje bórſy ſhotowił. W ßwojim piſmje 22. meje 1935 běſche pſchilubił, ſo po dobrym wuwjedźenju nadawka hnydom ſapłaczi. Wuměkſki moleŕ bě, wſchě druhe dźěła ležo woſtajiwſchi, tutón nadawk hnydom wuwjedł. Sſwój honorar 26 hr. wuczinjazy, pak njedźiwajo huſcziſcheho pominanja njedoſta a tehodla pſchecziwo Hortſchanſkemu wobſkóržbu ſapoda. Hamtſki ßud w Kamjenzu měješche ſa to, ſo wobſkorženy wot wſcheho ſpoczatka njeje wotpohlad měł, jemu ſa jeho dźěło pjenjeſy dacz. Saßudźi tehodla Hortſchanſkeho 30. oktobra 1935 k pjenježnemu khłoſtanju we wyßokoſczi 35 hr. abo k 7 dnjam jaſtwa. We powołańſkim jednanju pak mała khłoſtańſka komora krajneho ßuda wußud powali a Hortſchanſkeho wuwinowa. Powołańſki ßud njeměješche ſa dopokaſane, ſo wobſkorženy w czaßu hdyž płaczenja ßlubi, njeje wotpohlad měł, ſo wuměkſkeho molerja ſjeba.

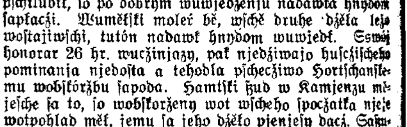

530

MAGGI's WÜRZE

sie verbessert den Geschmack und erhöht die Bekömmlichkeit

Latarnik

Henryk Sienkiewicz.

Do serbšćiny přełožił M. Andricki.

(Skónčenje.)

Směrki hakle zetrěchu pismiki na bělej papjerje — krótke směrki, kaž miknjenje wóčka. Starc zepře hłowu wo skału a přizačini woči. A nětko „Ta, kiž jasnu škita Częstochowu“, zaja jeho dušu a přenjese „do tych pól, molowanych z płodom wšelakorym“. Na njebju pałachu so hišće dołhe pruhi, čeŕwjene a złote a wón w tych swětłosćach lećeše k stronam lubowanym. Zašumichu jemu we wušomaj lěsy šmrěkowe, zabubotachu rěki ródne. Widźi wšitko, kaž je było. Wšo so jeho praša: „Spominaš?“ Wón spomina! a potom widźi: pola šěroke, mjezy, łuki, lěski a wjeski. Hižo nóc. W tym času bě hižo přeco jeho latarnja rozswětlała móŕske ćěmnosće — ale wón je nětko w ródnej wsy. Stara hłowa pokhila so na wutrobno a soni. Wobrazy přesuwaju so před jeho wočomaj spěšnje a trochu bjez składu. Njewidźi ródneho domu, přetož zahubi jón wójna, njewidźi nana a ani maćerje, přetož wotemrěštaj jemu dźěsću; ale hewak pak wjes je, kaž by ju wčera wopušćił: rjada khěžkow ze swětłuškami we woknach, haćenja, młyn, hataj, pódla sebje twarjenej a klinčacej cyłu nóc z khorami žabow. Něhdy, w tej swojej wjescy, je na straži stał: nětko so ta zašłosć naraz předstaja w rjedźe widźenjow. A tak hlej, je z nowa ulan a stoji na wedeće; z dala korčma pohladuje z płomjenitymi wočemi, a brinči, a spěwa, a hołka srjedź nócneje ćišiny z dupotanjom, ze zwukami huslow a cella. „U-ha! Uha!“ Nětk ulani škrički bija z pódkowkami, a jemu je tam wostudło samemu na konju! Hodźiny wleku so lěnje, skónčnje swětła hasnu; nětko kaž z wóčkom sahnješ, mhła a młha njepřewidna: para drje zběha so z łukow a cyły swět wobdawa z běłojtym mróčnom. By prajił: zawěrno ocean, ale to su łuki: dočakń khwilku, a šwjerč zacyrči w ćěmnosći a čmjeły zabórča po sćinje. Nóc je měrna a khłódna, prawa pólska nóc! Z nazdala šmrěkowy lěs šumi bjez wětra ... kaž móŕske zmohi. Bórzy switanje ranje rozjasni. Hižo tež honače spěwaju za płotami. Jedyn druhemu podawa hłós z khěžki do khěžki; z razom tež žórawje křiča něhdźe z wysoka. Ulanej je tež čeŕstwje, rjenje. Něšto su bali wo bitwje rano. Haj! kak to póndźa,. kak póndźa wšitcy z křikom a z wjechłowanjom khorhojčkow! Młoda krew hraje kaž trubka, njech tež dych nocy ju khłódni. Ale již swita, swita! Nóc blědnje: ze sćina wustupuja lěsy, keŕčina rjad statokow, młyn, topoły. Studnje škrěča, kaž blachowa khorhojčka na wěži. Kajki to kraj přelubozny, rjany w róžowych błyšćenjach jutrnički! Oj, jenički, jenički!

Ćicho! Skedźbna wedeta słyši, zo so něchtó bliži. Zawěsće du wotměnić straže.

Z razom so někajki hłós rozlehnje nad Skawińskim:

„Hej, stary! wstawajće, Što je wam?“

Stary wotewrja woči a zdźiwany na čłowjeka hlada, kiž před nim stoji. Zbytki widźanych sonow wojuja w jeho hłowje z woprawdźitosću. Pomału widźenja blědnu a hinu. Před nim stoji Johns, přistawny stražnik.

„Što to“, praša so Johns „sće khory?“

„Njejsym.“

„Njejsće latarnju zaswěćił. Póndźeće prječ ze służby. Łódź ze San-Geromo je so na pěsčinje rozbiła, zboža dosć, zo so nichtó zatepił njeje; hewak byšće před sud dyrbjał. Sydajće so ze mnu, dalše zhoniće w konsulaće.“

Stary wobłědny: wězo, njezaswěći teje nocy latarnje.

Za něšto dnjow pozdźišo bě Skawińskeho na zwjerše łódźe widźeć, płuwaceje z Aspinwalla do Newyorka. Wbohi bě město zhubił. Wotwěrachu so před nim nowe puće, dróhowanja: wětr zběhaše z nowa to łopjeno, zo by z nim mjetał po krajach a morjach, zo by so z nim do wole honił. Tak bě tež stary za tych něšto dnjow jara zestarił a so pokhilił; woči jenož měješe błyšćacej. Na nowe žiwjenja dróhi měješe pak na wutrobnje swoju knižku, kotruž dys a dys připřimowaše z ruku, kaž by so bojał, zo so tež wona jemu zhubi.

— Kónc. —

Ze Serbow

W Budyſchinje, 26. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Na jazyku mėd,
We wutrobje jėd!
Teje mòdy — wulke črjòdy. Ćišinski.

— **Wo wjedrje.** Wčzera wjecžor w 7 hodž. barometer 739, hygrometer 0, najwyſchſcha temperatura wodnjo plus 10. Dženßa rano we 8 hodž. barometer 738, hygrometer 0, najnižſcha temperatura w nozy plus 6. S połnozy ßo ſymny powětr do ßrjedžnjeje Europy dobywa a ßo w naſchich ſtronach ſ cžopliſchim powětrom ſetkuje. Tehodla je ßo pſchi měſchenju powětra młha a kurjawa wutworiła a je tež k wobſchěrniſchemu deſchcžowanju dóſchło. Pſchipław ſymneho powětra ſ połnóžnych ſtron hiſchcže njeje pſcheſtał, tehodla nětcžiſche wißate a hrube wjedro hiſchcže wobkhowamy. — Jutſje pjatk ßłónczko 5,49 hodž. ſkhadža a ßo 6,24 hodž. khowa. Měſacžk ſkhadža jutſje rano 7,36 hodž. a ßo w połnozy khowa.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Hiſchcže hrube a wißate wjedro.**

*

Němskostatny zwjazk powětroweho škita

Sſłužbny pſchikas.

K 26. měrzej 1936 ma ßo domjaze ßłyſchenje wjednikoweje rěcže pſchihotowacž. Domjazy wothładarjo powětroweho ſchkita a mozy ßamoſchkita w domje maju ßo prózowacž, ſo by tež tym, kiž radiowy apparat nimaju, móžno było, wjednikowu rěcž ßobußłyſchecž.

28. měrza 1936 pſchi wjednikowej poßlednjej rěcži je ſhromadne ßłyſchenje w hoſcženzach poſtajiło. Budyſka [illegible]ſtna ſkupina němſkoſtatneho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit ſhromadne ßłyſchenje we wulkej ſali „Běłeho Konja" w [illegible] hodžinach ſarjaduje, na kotrež maju wſchitzy mějicželjo [illegible]ſtojnſtwow pſchińcž a ßo wſchitke mozy ßamoſchkita pſche[illegible].

Němſki ſwjaſk powětroweho ſchkita — domjaza fronta — woli ſhromadnje wjednika.

*

Pójiſke wupłaczenje rentow ſa haprleju.

Bojeŕſke renty wupłaczuja ßo ßobotu 28. měrza. Sa Budyſchin ßo wone na póſcže cžißło 3 (Pſched ſchuleŕſkimi wrotami) wupłaczuja.

Snjeſbožeńſke a invalidne renty wupłaczuja ßo ßrjedu 1. haprleje. Sa Budyſchin wupłaczuja ßo invalidne renty w evangelſkej towaŕſchowni na Hornczeŕſkej haßy 23, wſchitke druhe renty na póſcže cžißło 3 (Pſched ſchuleŕſkimi wrotami).

Wſchitke rentowe kwitowańki ſa haprleju dyrbja bycž wobkruczene. Pola wudowinſkich a wſchelakich ſnjeſbožeńſkich rentow ma ßo tež wobkruczicž, ſo ßo wudowa abo wu[illegible], kotrejuž mjeno ma ßo pod 3. cžißłom wosnanjecž, njejſtaj ſaßo wożeniłoj.

*

— **Sjednocženſtwo evangelſkich Sſerbow** wotmě 25. t. m. ßwoju měßacžnu ſhromadžiſnu. Na tutej pſchednoſchowaſche nam knjes Wowczeŕk. Wón pokaſa na to, kak měli w Budyſzy evangelſzy Sſerbja wjele bóle k ßerbſkej Michałſkej zyrkwi dźeržecž, byrnjež do měſchcžanſkich němſkich zyrkwjow ſafarowani byli. Potom porěcža ſe ſtarych cžaſow naſchich ßerbſkich woßadow. K tomu cžitaſche nam wſchelake ſajimawe dźěle ſ Neanderoweje knihi wo poměrach w ßerbſkich woßadach w ſaſchłych ſtolětach. Pſchednoſchk naß jara ſajimowaſche. Po krótkej roſmołwje pſchedſyda ſhromadžiſnu ſkónczi. Pſchichodna ſhromadžiſna budźe 29. haprleje. Pſchednoſchowacž budźe farar Tiſcher wo ßwojim puczowanju pſches Paleſtinu. =l=

— **Jubilar měſchcžanſtwa.** Snaty ßobuměſchcžan, kominkiſtajeŕ na wotp. Jan Petzold na Róžowej haßy 9 [illegible]ſche 25. měrza 1936 pſchi ſwjeßełazej cžěłnej a duchownej cžerſtwoſcži ßwój 50lětny jubilej měſchcžanſtwa ſwjecžicž. S tuteje pſchicžiny jeho w mjenje měſta [illegible]ſchi měſchcžanoſta dr. Opitz a radny knjes Brehm w jeho wobydlenju ſ pſchepodaczom ßbožopſchejazeje liſcžiny a jubilejſkeho dara najwutrobniſcho poſtrowiſchtaj a jemu ßbožo pſchejeſchtaj.

— **Njekaſańz w połodniſchim pſchedměſcže.** 21. měrza popołdnju wokoło 2 hodžin a 23. měrza popołdnju wokoło 4 hodžin je ßo njeſnaty bliſko měſchcžanſkeho kubła w Hornjej Kinje a njedaloko hoſcženza „Heiterer Blick" nimo[illegible] ſchulſkim dźěcžom na njehańbicžiwe waſchnje nje[illegible]wje pokaſał. Potom je na ßwoje jějdne koło ſalěſł a [illegible]ł. Njekaſańz ßo takle wopißuje: Něhdźe 20 lět ſtary, 1,70 mtr. wulki, ſchwižny, runeje poſtawy, nima wußow (Schnurrbart), ma cžěmne włoßy. Wón běſche cžěmno[illegible] manſcheſtrowy woblek, ſchěru ſportſku cžapku ſe [illegible]otku, brune nohajzy a cžorne ſtupnje woblecženy. Na ßwojim kole mějeſche aktowku cžěmneje barby. — Ludžo, kiž ßu njekaſanza widželi, ßo proſcha, ſo bychu to kriminalnemu wotdźělenju abo polizajſkej ſtraži ſdźělili, telefon 2802.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi wutorniſchim cžěhnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (20. dźeń) padźe dobycže wo 25 000 hr. na cžißło 98 095, dobycže wo 10 000 hr. na cžißło 21 195; dobycže wo 3000 hr. na cžißła 16 396, 32 276, 36 533, 132 918; dobycže wo 2000 hr. na cžißła 6238, 29 810, 38 312, 39 575, 40 178, 45 851, 65 111, 79 050, 120 171, 141 343; dobycže wo 1000 hr. na cžißła 13 031, 15 285, 15 800, 41 371, 42 924, 57 478, 61 749, 70 874, 71 755, 73 708, 75 723, 78 805, 82 969, 83 961, 86 896, 87 617, 91 591, 96 403, 98 126, 102 066, 103 211, 109 206, 113 651, 117 842, 118 966, 123 654, 133 160, 133 786, 155 538, 158 424.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßrjedowſkim cžěhnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (21. dźeń) padźe dobycže wo 10 000 hr. na cžißle 33 581, 45 471; dobycže wo 5000 hr. na cžißło 153 498; dobycže wo 3000 hr. na cžißła 22 473, 46 349, 92 272, 117 650, 120 616, 128 764, 131 027, 147 706, 159 809; dobycže wo 2000 hr. na cžißła 10 003, 15 192, 52 231, 59 969, 70 637, 79 739, 89 682, 117 671, 143 937, 145 804, 147 118, 151 933, 154 257; dobycže wo 1000 hr. na cžißła 373, 3278, 6417, 8089, 12 820, 15 792, 17 389, 17 789, 27 152, 36 087, 44 931, 44 978, 45 156, 50 954, 54 016, 54 474, 55 971, 70 455, 70 956, 75 125, 80 632, 86 810 100 007, 101 130, 106 180, 137 410, 141 226, 147 123, 149 170, 152 894, 155 562.

S **Bónez.** Sańdženu ßobotu rano ſemrěteho bura Bohuwěra Mětaſcha ßwjatocžnje pokhowachu. Wulka bě ßyła pſchewodžerjow a to niz jenož wjeßnjanow, ale tež ſnatych ſ wokołnych wßow. Farar Bójz ſ Budeſtez mějeſche pohrjebnu rěcž a pokaſa na to, ſo je ſemrěty lěta dołho ßobuſtaw zyrkwinſkeho wubjerka był a ßo tež hewak pſchezo krucže k zyrkwi dźeržał. Njech je jemu ródna ſemja łohka.

S **Brěſowa.** S hromadupołoženjom wßow Brěſowa, Sſowrjez, Schekez a Wyßokeje k nowej politiſkej gmejnje ſ mjenom Sſowrjezy, ſłoži naſch dotalny wjeßnjanoſta hoſcženzaŕ a bur Auguſt Nowak ſ 1. haprleju ßwoje ſaſtojnſtwo. Stronjan Nowak narodži ßo 27. auguſta 1875 w Brěſowje a krótko po tym, hdyž bě po nanu rataŕſtwo a hoſpodaŕſtwo pſchewſał, jeho ſ 1. januarom 1905 ſa Brěſowſkeho wjeßnjanoſtu wuſwolichu. Jako tajki běſche ſprawny k kóždemu, tak ſo po ſkónczenju ßwojeho hamtſkeho cžaßa ßo pſchezo ſaßo ſa wjednika gmejny powoła. Wjazy hacž 31 lět dołho je naſchu wjeß nawjedował a w tutym cžaßu ßebi dowěru wſchěch wjeßnjenjow dobył. Nětko widža jeho jenož njerady ſe ſaſtojnſtwa wuſtupicž. Pſchi pſchiležnoſcži jeho 25lětneho wjeßnjanoſtwa pſchipóßła jemu hamtſki hejtman woßebity poczeſcžazy liſt a gmejna jeho ſ rjanym darom roſwjeßeli. Stronjan Nowak pſchiſtupi jako jedyn ſ prěnich pſchi ſałoženju Kubſchanſkeje, Porſchiſkeje ſtronineje wjeßneje ſkupiny w lěcže 1931 do ſtrony a je wſchě jeje ſaměry ſ mozu podpjerał. Jako gmejnſki rada pſchißłuſcha dale do noweho gmejnſkeho ſarjadniſtwa.

S **Kubſchiz.** Póndželu wokoło 8 hodž. wjecžor ſetkaſchtaj ßo ſa ſawinjenjom pſchi Michałkez korcžmje dodawazy wós ſ Drježdźan, kotryž ſ Lubija jědźeſche a woßobowy wós ſ Budyſchina pſchijědźazy, kotryž ßwězu njepomjeńſchi. Wjednik dodawazeho woſa ßo ſ tym ßlepjeſche a ſajědźe pſchedaloko na prawu ſtronu, hdźež 5 kamjeńtnych ſtołpow a jedyn nadróſny ſchtom potorhnywſchi do 10 metrow hłubokeje hrjebje ſajědźe. Dokelž bě wós cžeßko nakładźeny, ßo hłuboko do ſemje ſary. Jako dźiw ma ßo wobhladowacž, ſo woſowy wjednik njeſranjeny woſta. Wós dyrbjachu po wuczehnjenju ſ hrjebje wotwlecž. Dotal ßo njebě poradźiło, njeßwědomiteho wjednika woßoboweho woſa, kotryž njebě ßwězu pomjeńſchił, ſwěſcžicž.

S **Trjebjeńzy.** Wčzera ßwjecžeſche Jan Bjenada ßwoje 90. narodniny. Jubilar je w zyłej wokolinje derje ſnaty a woblubjeny. Lěta dołho khodźeſche dźeń wote dnja do ſkały, poſdźiſcho wukonjeſche ßwědomicže ßwoju winowatoſcž jako nózny ſtražnik. Jeniczki jeho ßyn padny w ßwětowej wójnje.

Se **Spytez.** W nozy k njedźeli je ßo w jenej tudyſchej ſkale paduch ſadobywał a 95 hr. hódnu měchawu kradnył. Tutón naſtroj je něhdźe 30 zentimetrow wulki a je ſ małym elektriſkim motorom ſwjaſany. Waži něhdźe 30 puntow. Schtóž něſchto wo tutej měchawje wě, njech to najbliſchemu ſtražmiſchtrej wosjewi.

S **Dobruſche.** W praſchenju ſaſtaranja naſcheho wobydleŕſtwa ſ mlokom ßu ßo w poßlednim cžaßu wſchelake hłupe powěſcže roſchěrjałe. Pſchecžiwo temu ßo wjeßny burſki wjednik wobrocža a wosjewja, ſo ßo we Dobruſchi hacž na dalſche, kaž hacž dotal pſchedawanje mloka na pſchetrjebarjow ſ dwora abo do domu ſtanje. A tež po ſawjedźenju noweho mlokoweho ſakonja ßmě ßo cžerſtwe mloko direktnje na pſchetrjebarjow ſ dwora pſchedawacž.

S **Kſchiweje Borſchcže.** Sańdženu póndželu woßwjecži tu rentnaŕka Schołczina po cžěle a duchu ſtrowa ßwoje 70. narodniny. Jeje mandźelſki, ſ kotrymž mějeſche 6 dźěcži, ju hižo pſched někotrymi lětami ſe ßmjercžu wopuſchcži. Pſchejemy jubilarzy hiſchcže prawje rjany wjecžor žiwjenja.

Se **Słycžina** pola Laſa. Sańdženu wutoru běſche žona ſe ßußodnych Bjedrichez tu ßwoje nakupowanja wobſtarała. S koleßom domoj jědźo do napſcheczo jědźazeho koleßarja ſ naſcheje wßy ſraſe, kotryž na wopacžnym boku jědźeſche. Na dobre ßbože wobaj ſ wobodrjeńzami wotendźeſchtaj. Nuſne je, ſo ßebi ludźo wobkhadne pſchedpißma hiſchcže lěpje do wědomnja ſaſchcžěpja.

S **Bjedrichez** pola Laſa. Sańdženu póndželu wotmě ßo tu pola Wiczaſez wólbna ſhromadźiſna, na kotrejž ßo wjeßnjenjo pilnje wobdźělichu. Jako rěcžnik ſtronjan Huſtig ſ Hóſnje wuſtupi, kotryž na wulke dźěło a ſkutki naſcheho wjednika pokaſa. Po ſhromadźiſnje zyła wjeß pletwy pleczeſche, ſo by tak woßebity ſymbol k cžeſcži wjednika ßrjedź wßy ſtajiła.

S **Hirſchfelde.** W tudyſchej tkalzowni ſta ßo ſcžěhwkowpołne njeſbože. Hdyž chzyſche ſ Tyrchawy pokhadźazy dźěłaczeŕ ſchkitaze naprawy pſchi maſchinje wotſtajicž, jemu nadobo cžapka ſ hłowy padny. Hdyž ſa njej hrabaſche, pſchińdźe tak njeſbožownje ſ ruku do maſchiny, ſo jemu tuta ruku zyle wottorhny. Cžeßkoſranjeneho do Žitawſkeje khorownje dowjeſechu, hdźež ßo wo jeho žiwjenje boja.

S **Kinsbórka.** W nozy namakachu w rěcžniſchczu Połcžnizy pinczniżu ležo. Běſche ßo pſchedaloko pſches moſtowe wobłoženje nakhiliła a pſchi tym do 2½ metra hłubokeje rěki padła. Na dobre ßbože njemějeſche wjele wody. Snjeſbožemu do khorownje dowjeſechu.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 26. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,475	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,28	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	81,01	100 franc. frankow	16,375

Barlinſka kurſa, 25. měrza. Burſa wotewri ſkoro na wſchěch połach akziiowych wikow w krutym położenju. Niz pſchejara wobſchěrne kupne pſchikaſy bankowſkeje klientele doßahachu, ſo bychu ßo kurſy pſchi njedoſtatku wotpſchedawanjow w pſchereſku wo ½ hacž 1 proz. powyſchiłe. Woßebity ſajim ſaßo běſche ſa montanowe hódnoty. Na rentowych wikach běſche nimale doſpołnje cžicho.

Barlinſke žitne wulkowiki. Barlinſke žitne wulkowiki poſkiczachu dale wuriadnje měrny wobras. Dokelž je rataŕſtwo do pólnych dźěłow ſapſchehnjene, bě dowos powſchitkownje jara ßłaby a dokelž tež hewak na kónzu měßaza poſkiczenja popuſchcžuja. S druheje ruki poſkiczany material pak doßahaſche, ſo by potrjebu Barlinſkich młynow ſpokojił. Pſcheńza ßo jenož w najlěpſchich družinach wobkedźbowaſche. Rožka ßo lóžo pſchedawaſche, woßebje w provinzy ßu móžnoſcže ſwužitkowanja pſchihódne. Njekontingentowane khlěbowe žita ßu tehorunja jenož we wobmjeſowanej měrje na pſchedań, pſchi cžimž je napraſchowanje ſa rožku woßebje wulke. Wowß a jecžmjeń ſa pizomańſke ſaměry ßo běžnje kupujetaj, dalokož ßo wo kwalitne družiny njejedna. Sa tute ßo pſchirazki žadaja. Muki maja měrne wiki.

Wčzera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Dźenſniſche ſkótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihnachu dźenſa: 1 woła, 6 bykow, 18 kruwow, 693 cželatow, 117 wowzow a 756 ßwini. [illegible] ſa howjaſcho ſkotu a wowzow bě wobkhod bjes wuſnama. Cželeta mějachu ßrěni wobkhod a runje tak [illegible] jich dojcž pſchihnali, płacžiſny ſańdźenje póndźele na ßwojej wyß[illegible] koſcži woſtachu. Sswinje ßo wſchě ſa [illegible] krute płacžiſny roſdźělichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	25. 3.	24. 3.		25. 3.	24. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9.25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	14,0-14,7	14,0-14,7
wows	—	—	zeradella	21,0-22,5	20,0-22,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	łany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,20	9,20
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,0-18,5	17,0-18,0	pšeńč. „		
łane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Radio

Pjatk, 27. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 15,40 taczele. 16 politiſka wulkomanifeſtazija. 19 taczele. 20 politiſka wulkomanifeſtazija.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 16 politiſka wulkomanifeſtazija. 19 taczele. 20 politiſka wulkomanifeſtazija.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 28. März 1936: 8—10 Uhr für die Nummern 301—600 rohes Rindfleiſch das Pfund zu 30 Pfennigen.

Die Freibankverwaltung.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Hobrske zapławjenja w połnócnej Americy

Wobraſ żaloſtneho ſniczenja.

Pontaku dadźa ßo wuſkutkowanja powodźenja w połnóznej Amerizy pſchewidźecź. Pſchi tym ßo wukopa, ſo ßu ſchkody daloko wjetſche, hacž ßo ſ woprědka tež po najbóle czornych wobliczenjach woczakowaſche. Pittsburg, hłowna žiła amerikanſkeho induſtrijoweho ßrjedźiſchcza, ßo mortwemu měſtu runa, kotrež je w nozy bjes kóždeho ßwětła. Dźiwadła, kina, jědźne domy, wſcho je ſamknjene. Wſchudźe, hdźež wóczko hlada, je nuſa a hubjenſtwo. Tydźenje dołho to budźe tracź, prjedy hacž móža milinaŕnje ſaßo dźěłacž a hobrſke worzlaŕnje ſaßo ßwoje wrota wotewricź. Mjes tym ßu ſta tyßazy dźěłaczeri tuteho połdra milijona wulkeho měſta bjes khlěba. Pſchi tym hroža wohnjowy ſtrach, natykowaze khoroſcże, hłód a lacžnoſcź, pſchetož ſaſtaranje ſ wodu je zyle njedoßahaze, a wohnjowa wobora pſchi wohnjach njemóže ſ wuſpěchom ſapſchimnycź. Bow wody płaczi 3 dollary. Wobydlerjo maja pſchikas, ſo wodu wotwarja, ſo njebyſchtaj typhus a ſcharlach wudyrikoj. Dróhi ſapławjenych dźěłow měſta ßu ſ roſpadankami pożyte a ſ tołſtej czornej hlinu ſanjeßene, kotraž je ſ woprawdźitym ßymjeniſchczom natykowazych khoroſczow. Saſtaranje ſ zyrobu je doſpołnje njedoßahaze, dokelž ßu ſkłady ſ wjetſcheho dźěla pod wulkej wodu czeŕpiłe a zyły železniſki wobkhad ſteji. Czežite wosy móža dla njedoſtatka benzina jenož we wobmjeſowanej liczbje wobkhadźecź. Jenož telefonowe zentrale maja połnej ruzy dźěła. Doł rěki Connecticuta, kotryž je jedyn ſ najrjeńſchich dołow wſchěch Sjednoczenych ſtatow, je wulkemu pohrjebniſchczu podobne. 12 metrow wyßoko walichu ßo wulke wody do delnich dźěłow měſta Hartforda, hłowneho měſta Connecticutſkeho ſtata, hdźež maja wulke ſawěſczeŕnje USA ßwoje ßydło. Wulke wody zyle dźěle moſtow, meble, ſchitomiſka, czěla ßwěrjatow, haj zyle železniſke czahi ßobu njeßechu. S lětadłowych kólnjow w bliſkoſczi měſta Hartforda běchu jenož hiſchcże tſěchi widźecź, ſdźěla ßo we wodach zyle ſhubichu. W hornim dźělu rěki, hdźež je woda troſchku wopadła, ßu železniſke naßypy pſchetorhnjene. Bjeſtſěſchnych ſaměſcżichu we wyſche ležazych ſchulach a zyrkwjach, małe dźěczi ſawalachu pſchi njedoſtatku pſchikrywow, do nowinſkeje papjery. W měſcże New Hampſhiry je zoologiſka ſahroda ſapławjena a wſchě lawy, tigry leopardy a elefanty we wodach ſahinychu. Strażnizy móžachu ßo lědma na wyßokopoſtajene klětki wukhowacž, kotrež ſtorki žołmow wudźerjachu. Hakle poſdźiſcho móžachu jich ſ czołmami ſe ſtraſchneho położenja wumóz. Wukhowaŕſke dźěła ßo we wobemaj měſtomaj ſ lětadłami wukonjeja.

Dołcżahaze pomozne naprawy amerikanſkeho knježeŕſtwa ſa ſ powodźenſkej kataſtrofu potrjechene krajiny.

W ſenatowym wubjerku ßo ſakońſki namjet na pſchewjedźenje wulkomyßlnych ſchkitańſkich naprawow pſcheczi wo pſchichodnym ſapławjenjam w zyłym kraju pſchihotuje. W namjecże liczi ßo ſ wudawkami we wyßokoſczi 300 milijonow dollarow. Dokelž je hižo pſches 30 milijonow dollarow ſa hnydomnu podpjeru potrjechenych ßo pſchiſwoliło, ma ßo ſa to, ſo knježeŕſtwowy ſnowanatwarjeńſki program dozyła něhdźe 400 milijonow dollarow wuczinja.

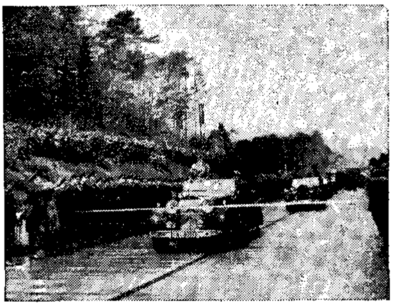

3 Jahre Nationalſozialismus:
29. 9. 33: Erſter Spatenſtich zur Reichsautobahn
19. 5. 35: Die erſte Strecke eröffnet
Deine Stimme dem Führer!

Poł milijardy ſchkody [illegible] wodu w Amerizy.

Po poßlednich wo[illegible] wucžinja wſcha ſchkoda, kotruž ßu wulke w[illegible] [illegible]wja'kowych ſtatach naczinile, 507 milijonow dollarow wuczinja. 429 000 ludźi je bjes tſěchi. Něhdźe poł milijona dźěłaczeri je ßo do potrjechenych krajnow póßlało, ſo bychu na ſaßonatwarjenju pomhali. Wſcho hromadźe je ßo 170 ludźi we wodach tepiło.

Nowe wichorowe ſchkody w Amerizy.

Hižo pißachmy, ſo je wulka woda rěki Ohio zyłe krajiny daloko a ſchěroko ſapławiła, a wjele wßow w ſtatach Ohio, Kentucky a Indiana powodźiła. 20 000 ludźi je ſ nowymi ſapławjenjemi bjes tſěchi a 10 ludźi je we wodach ßmjercź namakało. Dalſche krajiny we Wiſconſiſkej ßu ſ pódlańſkimi rěkami Miſſiſippia powodźene. Tež rěka Miſiſippi ſpěſchnje a njepſcheſtawajzy ſtupa. W měſcże Tyler w Texaßu, kaž tež w krajinach pſchi połnóznym Miſſiſippi naczinichu wichory wulku ſchkodu.

*

Czežity czah do 12 autow ſraſył.

Na Hamburgſko-Kielſkej dróſy ſraſy tworowy czah do 12 autow a je ſdźěla jara czežko wobſchkodźi. Czežity czah bě daloko pſches pſchipuſchcznu měru ſe ßłomu nakładźeny a ſ tym dróhu tak ſwuſczeſche, ſo napſcheciwo pſchijědźaze auta ßo na ſtronu ſtorczichu. Skoro pſchi wſchěch woſach ßo wokna wubichu, błótoſchkitaki a ßwětłomjetaki ßo ſwottorhnychu a karoßerije ßo wobſchkodźichu. Wjednik tworoweho czaha ßo wo tute ſchkody njeſtaraſche a w ſpěſchnym tempu dale jědźeſche.

Towarstwowski powěstnik.

Baczon. Spěwny wotrjad (jenož mužſke hłoßy) ſeńdźe ßo pjatk 27. měrza wjeczor we 8 hodźinach.

Huczina. „Serniczka" pjatk njeſpěwa.

Rakecy. Serb. tow. „Lipa" wobdźěli so na přeprošenje ze strony NSDAP dźensa štwórtk 26. III. wječor we 8 hodź. na wólbnej zhromadźiznje w Rakecach. Zhromadźimy so wot ½—¾8 hodź. pola Hönčec a wobdźělimy so z khorhoju. Wšitke sobustawy maju so při tym wobdźělić. Předsyda.

Waš susod kupuje přeco [530
jutrowny woblek za swojeho hólca
pola Jochmanna w Bělej Wodźe

Njeznaje to z cyła hinak. Hižo jeho nan khodźěše k Jochmannej. Kupowaše přeco derje a tunjo, tohodla dźe tež nětko před jutram zaso k Jochmannej

Čińće to runje tak!

štrykowane přiknefl. wobleki	5,90	4,60	3,75
šulske štrykowane wobleki	11,—	8,75	6,75
tkaninowe wobleki, w rjanych, ćěmnych barbach, wysoko zawrjene z pasłom	12,50	9,85	8,30
šulske čapki, módre a zelene	2,85	2,25	1,90

Jochmann
FELIX
w Bělej Wodźe (Hornja Łužica)

Kmótřace dary
drasćički
šórcuški
kłobučki
ječki
čapki
spódnje
suknje
we wulkim
577 wubjerku
A. BOKELMANN NASL.
Curt Müller w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach
róžk Kamjentneje hasy

Pječene jerje [536
litrska tyzka . 48 pj.
Pječene jerje
½ litrska tyzka 35 pj.
Jerje w železju
litrska tyzka . 75 pj.
Jerje w železju
½ litrska tyzka 40 pj.
Selene jerje
10 štuk . . . 38 pj.
Thams & Garfs
w Budyšinje
na Hłownym torhošću 8

Sadowe štomy
znamkowa twora, we wulkim wubjerku.
Jahodowe štomy a keřčki, róže, keřčki k pyšenju, jehlinowe drjewa atd., k wupytanju poskića tunjo
Budyska štomownja [534
mějićel E. Pelz, na Lubijskej dróžy telefon 2648

Waš nawěštk
sym čitał w Serbskich Nowinach! Tohodla k Wam přińdu! To prajće překupcam při wšěch Wašich nakupach! To sebi woni přeja a Wy móžeće tutu próstwu lohko dopjelnić z Wašim słowom a připóznaćom!

Wohlbehagen und Bekömmlichkeit.
Der Genuß einer guten Tasse Kaiser's Kaffee — besonders bekömmlich durch seine Reinheit — löst die gehobene Stimmung aus, die der Abschluß des Tages verlangt.
Dein täglicher Kaffee:
KAISER'S KAFFEE

Čerstwy transport rańšopruskich- hollandskich [540
kruwow a jałojcow
wysokosućelnych a z ćelatkami, kaž tež
ćělčki a jałojčki
steja płaćiznyhódno na předań. Rězny škót wozmjemy do płaćenja.
Max a Theodor Rychtař w Njebjelčicach
wikowaŕnja ze skotom telefon hamt Kamjenc 895

Młódši pohonč
pyta so k 1. haprleji
526 we Łuzy čisło 21

Nalěčo tu je
Wusyw so započina
Symjenjernja Rauchfuß
poskića [390
Runklicowe symjo
dźećelowe wusywy
trawne wusywy
zeleninowe a kwětkowe symj.
Jako wosebitosć:
symjo běłeho kała
symjo čeŕwjeneho kała
symjo Markstamm kała
Symjenjernja Rauchfuß
w Budyšinje, na Žitn. wikach 9
Telefon 2069 Telefon 2069

Přepodaće wobkhoda
Swojim česćenym hosćam dam k wědźenju, zo sym
hosćenc Deutsches Reich
w Budyšinje na Lubijskej dróžy 25, znapřeća kasarnow pěškow, na kotrymž 28 lět dołho hospodarich, knjezej Erichej Pankninej přenajał. Dźakuju so wšěm hosćam a popřewaćelam za bohaće wopokazanu podpjeru, kiž je so mi w tutych lětach spožčiła, a prošu, zo byšće samsnu tež na mojeho naslednika přenjesli.
Maks Meier

So počahujo na horn e njadki wozjewjam, zo [illegible] štwórtk, 26. měrca 1936,
hosćenc Deutsches Reich
wotnajam. Prošu, zo byšće knjezej Maksej Meier ej spožčenu dowěru tež na mnje přenjesli. Přilubju swojim česćenym hosćom, zo budu jim z najlěpšimi jědźemi a připitkami posłužować.
Wo prawje žiwu podpjeru prošo
533 Erich Panknin

Pytam hnydom spušćomneho
wofročka
537 a srěnko
Smoła w Baćonju čo. 1
Telefon Přěčecy 270

Dźećel a rožku
k wusywej
ma na předań bur Łuščansky
w Njebjelčicach 535

Wužitne dary
k zel. štwórtkej
pulowery
świcery
šórcuchi
we wulk. wubjerku
nizke płaćizny
Scheaf
[22

Wows 503
k wusywej, žołty, dowoleny
k wikowanju, dóšoł.
Albert Paatz
w Kamjencu, telefon 724

Šulske tornistry
wotrjadne dźěło, pola fir
C. Junghannß [49
w Budyšinje na Jerjowej h

Ze swjatymi sakramentami doma wobstarana wumrě dźensa w nocy w 1 hodź. moja luba sotra a naša ćeta

Kata zwud. Bräuerowa

rodź. Horjenjec z Ralbic

swojeje staroby 73 lět. Poručamy jeje dušu do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Ralbicach, Kamjencu, Khelnje a Łazku, 26. měrca 1936.

W mjenje žarowacych přiwuznych

539 **Mikławš Horjeń, bratr.**

Budźe njedźelu dopołdnja ½9 hodźin w Ralbicach khowana.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 74 Budyšin — Pjatk 27. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Wjednik w Lipsku k sakskej župje rěčał

Mĕſto Lipſk mĕjeſche wcžera wulke pſchedprawo, dycž je ſakſkim mĕſtom wjednikowcje wulkeje manifeſtazije. Jako mĕſtnoſcž manifeſtazije bĕſche ßo najwjetſcha wuſtajeŕnja cžiſlo 7 jednorje a doſtojnje pſchiprawila. Wjecžor ſ dypkom w 6 hodžinach ßo wrota hobrſkeje halle wotewrichu. Sa krótke pol hodžiny ßo mĕſtnoſcž, kiž 30 000 ludži wopſchija, ſ wopytarjemi napjelni.

Wórſy wyſk luda pſchipowĕdaſche, ſo ßo wjednik bliži. Badenweilerſke pſcheſpolo ßo k cžeſcži wjednika hudžeſche. Mjes tym wjednik ſe ßwojim pſchewodom k tribunje krocžeſche. Wichor ſahoritoſcže ßo ſkóncžnje ſmĕrowa, jako župny nawjedowaŕ Mutſchmann manifeſtaziju wotewri.

Najprjedy ßo **nĕmſki organiſazijſki nawjedowaŕ dr. Ley** ßlowa jimaſche. Wón pod ßylnym pſchikleſkom pſchipoßluchazych wulke praſchenja wólbneho rosßuda rosjaßnjeſche a pſchitomnych w kóždej ßwojej myßli k wjednikej Adolfej Hitlerej wodžeſche.

Wjednik Adolf Hitler pak wyſkanja dla jenož pomalu k ßwojej rĕcži pſchindže. Potom pak ßo wulka cžiſchina na hobrſku ſhromadžiſnu lĕhaſche, jako wjednik wo pſchemĕnjenjach rĕcžeſche, kiž ßu ßo w poßlednich tſjoch lĕtach ſtale.

Potom Adolf Hitler potajnſtwo ßwojeho wuſpĕcha, ßwojeje wĕry do Nĕmſkeje rosjaßni. Wón wujaßni, cžehodla dyrbjeſche nĕmſkemu ludej w tutych lĕtach tak wulke a cžeſke nadawki ſtajecž. Na to ßo wón k praſchenjam ſwonkowneje politiki pſchiwobrocži, kiž dženßniſchi cžaß wobknježeja. Wón rosłoži, ſo je ßo wußwobodženſka politika Nĕmſkeje hižo dorosrißala a ßo njemóže wjazy wobroſycž.

Mĕznje a raſnje ſkutkowaſche ſaßo wjednikowe wuſnacže k nĕmſkej cžeſcži. Na tym, ſchtož je ßo 7. dženj mĕrza ſtalo, ßo nicžo njepſchemĕni. Porheinſka je ßwobodna a woſtanje ßwobodna. S móznymi ßlowami wjednik nĕmſki lud namolwjeſche, ſo by ßwoje ſmyßlenje wo cžeſcži a mĕrje pſched zylym ßwĕtom wobßwĕdcžil. Schumjazy pſchikleſk dopokaſowaſche, kak chze lud wjednikowy appell ſa ßwobodu a mĕr pſchijecž. Sroſumjenje, wo kotrež wón w ßwojich ſkóncžazych ßadach proſcheſche, tu hižo je a ßo na 29. dnju mĕrza jaßnje pokaja.

Rudolf Heß w Bremenje rěčał

Wjednikowy namĕſtnik Rudolf Heß je ſchtwórtk wjecžor w Bremenſkim ßwobodnym pſchiſtawje rĕcžal. Rĕcž ßo na druhe mĕſtna pſchenjeße, ſo móžeſche nĕhdže 150 000 ludži wjednikoweho namĕſtnika ßlyſchecž.

Na ſwonkowny ßwĕt pokaſujo Rudolf Heß rjekny, ſo ſjednocženy lud ſady wjednika ſteji. Wukrajni knježa njech ßo ßwoje ludy wopraſcheja, hacž jim pſchihłoßuja, hdyž woni ſmĕrowanju ßwĕta trajnje ſadžewaju. Runje tak kaž woni wunoſchk naſcheho wothłoßowanja doprĕdka wĕdža, tak tež wotmolwu ßwojich ludow ſnaja.

Wjednikowy namĕſtnik ßo w ßwojej rĕcži tež ſ praſchenjom wukrajneho wikowaŕſtwa a kolonijow ſabĕraſche. Wón rjekny, ſo tſecže knježſtwo njeje ſ winu cžežkeje kriſy w ßwĕtowym hoſpodaŕſtwje. Tſecže knježſtwo ženje njeje chzylo Nĕmſku wot ßwĕta wotſamknycž, druſy ßu jo k tomu nujowali. Móženy jenož pucže pokaſacž k normalnemu tworowemu wikowanju w ßwĕcže. Wumĕnjenje ſa to pak ſtej dowĕrjenje a mĕr na ßwĕcže.

Wobkhadna přestawka wot 16 hodź. hač do 16,01 hodź.

Nĕmſke nawjedowaŕſtwo wólbneho wojowanja woßebje na to pokaſuje, ſo ßo pjatk 27. mĕrza ſirenowy ſignal ſ Kruppſkich džĕlaŕnjow w 16 hodžinach da. Tutón ſignal ßo na ſireny a alarmowe pſchiprawy wſchitkich džĕlaŕnjow, lódžow atd. po zylej Nĕmſkej pſchewoſmje a minutu traje.

Sdobom wot 16 hodžin hacž do 16,01 hodžin minuta wobkhadneje cžiſchiny po zylej Nĕmſkej ſaſtupi.

Němska autowa dróha z Gliwicy do Wrótsławja so twari

Generalny inſpektor ſa nĕmſke dróhi je w tutych dnjach twar autoweje dróhi ſ Gliwizy do Wrótßlawja dowolil. S wumĕrjenjom dróhi ßo hnydom ſapocžnje. S twarjenjom ßamym ma ßo hižo w lĕcžu ſapocžecž.

Pſchi twarjenju autoweje dróhi ſmĕje nĕhdže 11 000 džĕlacžerjow dwĕ lĕcže dolho džĕlo. S tutej dróhu ma ßo nĕhdže ſto moſtow natwaricž, mjes nimi wóßom rĕcžnych a želeſniſkich moſtow. Kaž ßo wocžakuje, **ßo prĕnjej džĕlej autoweje dróhi pola Wrótßlawja a Gliwizy hižo na kónzu lĕta 1938 wobkhadej pſchepodataj.** Dotal je ßo dowolilo, dolhoſcž 150 kilometrow natwaricž.

Postajenje němskeho cyrkwinskeho wubjerka

Nĕmſki zyrkwinſki wubjerk je krajne zyrkwje namolwil, ſo bychu ßo wo powſchitkowne ſchtwórcžhodžinſke ſwonjenje na kónzu wulkeje manifeſtazije w Kólnje ßobotu 28. mĕrza w 21 hodžinach poſtarale.

Jendźelskeho městoadmirala zamordowali

S mĕſta Caſtle Towňſend w polodniſchej Jrſkej, kiž trochu ſ boka wobkhada leži, ßo wo tajnoſtnym mordaŕſtwje powĕ. Wopor mordaŕſtwa bu ſnaty jendželſki namórſki offizĕr mĕſtoadmiral H. B. Somerville, kiž w ßamotnej villi bliſko Caſtle Towňſenda bydleſche.

Schtyrjo mužojo, ſ revolvrami wobrónjeni, ßo wutoru w nozy do ville dobychu. Jedyn ſ nich ſe ßwojeho revolvra nĕkotre krócž wutſĕli a Somervalla na mĕſtnje mori. Potom wſchitzy ſchtyrjo mužojo w ſpĕſchnym automobilu cžeknychu, ſ kotrymž bĕchu tež pſchijĕli. Polizajſke wyſchnoſcže po zylej polodniſchej Jrſkej ſa mordarjemi ßlĕdža. Jenicžki ßwĕdk njeſkutka bĕſche mandželſka mĕſtoadmirala, kotrejž ßo hnydom po njeſkutku cžuwy roſtſchaßechu, ſo njebĕſche k pſcheßlyſchowanju khmana.

Sowjetske zrěčenje Japanskej njeměr načinja

Kaž japanſke nowiny „Tokio Aſahi Schimbu“ pißaju, je japanſki ſwonkowny miniſter Hirota franzowſkemu póßlanzej w Tokiu pſchi rosrĕcžowanju wo franzowſko-ruſkim ſrĕcžženju prajil, ſo tuto ſrĕcženje Ruſkej ſmóžnuje, ßwoje mozy na Dalokim ranju ſeßylnicž. Hirota nadžiju wupraji, ſo Franzowſka tutón dypk woßebje wobkedžbuje. Nowiny pſchiſpomnjeja, ſo je ſ tuteho wuprajenja njemĕr ſpóſnacž, kiž franzowſko-ßowjetſkoruſke ſrĕcženje w Japanſkej nacžinja.

Mejske swjedźeńje w Japanskej so zakazałe

Woblĕhanſkeho ſtawa dla je japanſke knježeŕſtwo mejſke ßwjedženje ſa zylu Japanſku ſakaſalo. Nowiny pißaju, ſo ſakas ſ naprawami pſchecžiwo kommuniſtiſkej agitaziji ſwiſuje, kiž ßu mĕle ßobu wliw na podawki w februaru w Japanſkej. Mjes ſajatymi wjednikami a ßobubĕžerjemi radikalneje organiſazije ßu pjecža tež kommuniſtiſzy agitatorojo byli, kotſiž ßu pod patriotſkim plaſchcžom ſpytali ßwój wliw na wojeŕſke woßoby wukonjecž.

Japanſka telegrafowaŕnja „Domei“ wosjewja, ſo ßu na japanſkim parniku w Oſazy, kiž bĕſche ſe Seattle w Sjednocženych ſtatach pſchijĕl, kommuniſtiſke lĕtaki ſebrali a morjakow ſajeli.

Namjezny připad w Mandźuskej

Japanſke wójnſke miniſterſtwo hamtſzy wosjewja: W Mandžuſkej, w mĕſcže Hondunu ſ krótkeho wjecžora Wladiwoſtoka ßylniſche ßowjetſkoruſke wotdžĕlenje do wotdžĕlenja mandžuſkich offizĕrow a wojakow tſĕleſche, kiž kraj mĕrjachu. Na mandžuſkej ſtronje ßo jenož na nĕkotre wutſĕle wobmjeſowachu, ſo by ßo wótriſche ſraženje wobeſchlo. Nĕkotſi offizĕrojo a džeßacž wojakow ßo ſranichu. Japanſki kommando bĕſche nujowany, ſeßylnjenje ſkajacž, ſo by nowym nadpadam ſadžĕwal.

Džiwajo na položenje mĕſta Honchuna je ßo nadpad w polodniſchej polojzy raňſchich mjeſow ſtal, kotrychž doſkóncžnje poſtajenje je Japanſka woſpjet žadala.

Zwonkownopolitiska rozmołwa w jendźelskim delnim sejmje

Jendželſki delni ßejm je ßo ſchtwórtk popoldnju w ſwucženym cžaßu ſeſchol. Sßejmownja bĕſche hacž na poßlednje mĕſto wobßadžena. Wſchitzy ſ najwjetſchej napjatoſcžu rosmolwu wo ſwonkownej politizy wocžakowachu.

Jako ſwonkowny miniſter Eden ſe ßwojim wosjewjenjom ſapocža, jeho knježeŕſtwowa ſtrona ſ móznym pſchikleſkom powita. Eden wosjewi, ſo ßo jeho rĕcž woßebje na jendželſki lud mĕri. Tu na tym ſaleži, ſo Jendželſka ßwoje nadawki w nĕtcžiſchim mjeſynarodnym položenju w prawym ßwĕtle widži.

Eden ma ſa derje móžne, ſo wjele ludži w Jendželſkej jenake wobhladanje Franzowſkeje a Nĕmſkeje wocžakuje. Na Nĕmſku woßebje pokaſujo Eden rjekny, ſo je Nĕmſka wobkrucžala, ſo ßo franzowſko-ßowjetſke ſrĕcženje ſ Locarnſkim ſrĕcženjom njeſnjeße, k cžemuž je wona ſe ßwojeho ſtejiſchcža byla woprawnjena. Na to je Nĕmſka Locarnſke ſrĕcženje wobhladowala, jako njeby wjazy wobſtalo.

W tutym ſwiſku Eden kedžbnoſcž na Belgiſku ſtoži a rjekny, ſo ßo wona njeje ſ Ruſkej ſrĕcžala. Tohodla ßo džiwa, ſo ßu poßlednje podawki w Belgiſkej wulke ſtaroſcže ſbudžile.

Eden ſtejiſchcžo Jendželſkeje w tutej kriſy jako rosßudžaŕki wotpokaſa, dokelž je wona rukowaza móz ſ zyle wĕſtymi winowatoſcžemi. Jendželſka je ßo w tutym wobcžežnym cžaßu wo mĕrne dojednanje prózowala.

Potom Eden na franzowſke žadanje pokaſa, ſo dyrbi Nĕmſka ßwojich wojakow ſ porheinſkeho paßma wrócžicž. Tu ßu ßo ßamo pjenježne a hoſpodaŕſke ſankzije naſpomnile. **Eden pak tajkemu ſtejiſchcžu njeje pſchihłoßowal. Jendželſka je mĕla ſa ßwoju winowatoſcž, ſ jednanjemi dowĕrjenje wobnowicž.**

Jadro jeho prózowanjow je bylo, cžeſcž mjeſynarodneho prawa wukhowacž. Tutemu ſamĕrej mĕjachu tež tſi namjety w jendželſkej bĕlej kniſy ßlužicž. Jednanje wo franzowſko-ruſkim ſrĕcženju pſched Haagſkim ßudom, njewobtwjerdženje porheinſkeho paßma a pſchihłoßowanja Nĕmſkeje k mjeſynarodnemu wójſku ſa pſchekhodny cžaß. **To pak ßu jenož namjety a njejßu žadyn ultimatum.** Potom Eden nadrobnje wo bĕlej kniſy rĕcžeſche.

W ßwojim rosłoženju Eden naſpomni, **ſo ßu rosrĕcženja generalnych ſtabow byle jenož techniſke.** Poſdžiſcho wón praji, **ſo Jendželſka k ßwojim winowatoſcžam Locarnſkeho ſrĕcženja ſteji.** Miniſter ma te namjety ſa najhódniſche, kiž na móžnoſcž nowych jednanjow pokaſuja. Franzowſkej wón rjekny, **ſo Jendželſka njemóže mĕr ſawĕſcžicž, je-li Franzowſka njebudže ſwólniwa wo praſchenjach jednacž, kiž ju wot Nĕmſkeje džĕla.** Nĕmſkej chze wón prajicž: Kak móže ßo wocžakacž, ſo ſmĕja jednanja wuſpĕch, hdyž wona njeje ſwólniwa nĕſchto k ſmĕrowanju ſtaroſcžow w Europje cžinicž, kotrež je ſbudžila.

Ribbentrop pola Baldwina.

Nĕmſki póßlanz ſ Ribbentrop je ſchtwórtk dopoldnja jendželſkeho miniſterſkeho preſidenta Baldwina wopytal.

Prjedawſchi ſchpaniſki miniſter na ßwoje rany wumrĕl.

Prjedawſchi ſchpaniſki džĕlowy miniſter Martinez, nawjedowazy ſaſtupjeŕ liberalno-demokratiſkeho lĕhwa, je na cžežke ſranjenja wumrĕl, kotrež bĕ pocžeŕpil, hdyž jeho markſiſtojo nadpadžechu.

Pólscy statnicy so zeńdu

Pólſki ſtatny preſident chze w prĕnich dnjach hapryleje prjedawſchich miniſterſkich preſidentow na wuradžowanje ſwolacž. Tu ßo wo miniſterſkich preſidentow jedna, kotſiž ßu w Pilßudſkeho cžaßu, potajkim wot lĕta 1926, tuto ſaſtojnſtwo ſaſtawali. W politiſkich worſchtach ßebi myßla, ſo budže ßo pſchi tutym ſkhadžowanju miniſterſkich preſidentow nadrobnje wo ſnutskownopolitiſkim položenju rĕcžecž.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Judika, 29. nalětnika 1936.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi rano ½8 hodź. Bože wotkaſanje němſke: far. Kapleř, dop. ½9 hodź. němſka a ¾10 hodź. ßerbſka Boža ßlužba: far. Tiſcher. Pop. w 3 hodź. pruhowanje paczeřſkich dźěczi: far. Kapleř. — Wutoru w Societeczje kſcheſcź. žónſka ßlužba (far. a miß. ſe ßlužby Müller wo žiwjenju žonow w Africy).

*

S **Budyſchina.** (Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo.) Shromadźiſny w Budyſchinje: Njedźelu wjecžor we 8 hodź. evangeliſazija, tež na Židowje. Sſrjedu wjecžor we 8 hodź. ſwjaſk mlodźiny ſa mlody holzy, ¼9 hodź. ſa mlodźenzow. Schtwórtk wjecžor we 8 hodź. bibliſka hodźina. — Shromadźiſny ſwonka Budyſchina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Njeßwacžidle a Roswodezach, póndźelu wjecžor we 8 hodź. we Wulkej Hartawje, wutoru wjecžor we 8 hodź. w Semizach, ßrjedu wjecžor we 8 hodź. w Biſkopizach, pjatk wjecžor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodźiny ſa žony: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kumwaldźe a ſchtwórtk wjecžor we 8 hodź. na Židowje.

S **Barta.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 ßerbſka a w 10 hodź. němſka Boža ßlužba ſe ſpowědźu. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paczeřſkich dźěczi. — Pjatk wjecžor w 7 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje w zyrkwi.

S **Budeſtez.** Rano **w 7 hodź.** ſměje farař Böttger němſku ſpowědź, farař Bójz rano **we 8 hodź.** němſke a **dop. ½10 hodź.** ßerbſke kemſchenje. Dop. **w 11 hodź.** ſměje farař Böttger kemſchenje ſa dźěczi 1. hacž do 4. ſchulſkeho lěta. Pop. w 2 hodź. ſměje far. Böttger, w 3 hodź. far. Bójz pruhowanje paczeřſkich dźěczi. — Póndźelu wjecžor we 8 hodź. mlodźinſka ßlužba ſa holzy. — Schtwórtk wjecžor ½8 hodź. ſměje farař Bójz ßerbſke póſtne kemſchenje.

S **Budyſchinka.** Dop. ½9 hodź. ßerbſka a w 10 hodź. němſka Boža ßlužba (ſběrka ſa wobadnu diakoniju). — Schtwórtk wjecžor ßerbſke póſtne kemſchenje.

S **Bukez.** **Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke, w 10 hodź. ßerbſke kemſchenje. — Pjatk dop.** w 9 hodź. póſtne **prědowanje.**

S **Delnjeho Wujeſda.** Dop. ½9 hodź. němſka konfirmazija, potom němſka ſpowědź a ßwjate Bože wotkaſanje.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje (pruhowanje paczeřſkich dźěczi), dop. w 10 hodź. dźěczikemſchenje. — Póſtne kemſchenje w ſchuli w Czeřwjenych Noßlizach wupadnje. — Schtwórtk pop. w 3 hodź. žónſka ßlužba pola Mrójez. — Pjatk pop. ¾4 hodź. němſke póſtne Bože wotkaſanje.

S **Hrodźiſchcža.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſe ßwjatym wotkaſanjom, dop. ½9 hodź. ßerbſka a w 10 hodź. němſka Boža ßlužba. Sběrka ſa potrěbne paczeřſke dźěczi. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paczeřſkich dźěczi. — Pjatk wjecžor w 7 hodź. němſka paßionſka Boža ßlužba.

S **Huczinh.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſka Boža ßlužba. ½11 hodź. kemſchenje ſa mlodźinu. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paczeřſkich dźěczi. — Schtwórtk wjecžor we 8 hodź. němſka póſtna nutrnoſcź.

S **Khwacžiz.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Pop. ½2 hdoź. zyrkwinſke pruhowanje paczeřſkich dźěczi. — Schtwórtk wjecžor ½8 hodź. póſtna nutrnoſcź we Wulkodubrawſkej ſchuli.

S **Klukſcha.** **Rano we** 8 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. ßerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paczeřſkich dźěczi.

S **Kotez.** Dop. w 9 hodź. ßo ßerbſke prědowanje czita (kantor Hocker). — Kollekta.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje ſ pruhowanjom paczeřſkich dźěczi. — Dźenßa pjatk póſtna nutrnoſcź wupadnje; pſchichodny pjatk, 3. haprleje němſka póſtna nutrnoſcź na farje wjecžor ½8 hodź.

3 Jahre Nationalſozialismus:

Adolf Hitler ſchuf das deutſche Volksheer

Deine Stimme dem Führer!

S **Lucja.** Pop. w 2 hodź. ßerbſke kemſchenje. — Schtwórtk wjecžor ½8 hodź. němſka Boža ßlužba.

S **Maleſchez.** Dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Pop. ½3 hodź. kſcheſczijanſka mlodźinſka ßlužba w paczeřſkej ſali. — Sſrjedu wjecžor ½8 hodź. póſtna nutrnoſcź pola Liſchkez w Plußnikezach.

S **Minakała.** Rano ½8 hodź. **ßerbſka** ſpowědź ſ **Božim wotkaſanjom, dop.** ½9 **hodź. ßerbſke kemſchenje ſ pruhowanjom ßerbſkich paczeřſkich** dźěczi **a w 10 hodź. němſke kemſchenje ſ pruhowanjom němſkich paczeřſkich dźěczi. Pop. w 3 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcź ſ Božim wotkaſanjom w Khróſczje pola Bórnez, ¼5 hodź. dźěczikemſchenje w Adolfſko-Hěczanſkej ſchuli, w 5 hodź. němſka póſtna nutrnoſcź ſ Božim wotkaſanjom runje tam. — Sſrjedu wjecžor we 8 hodź. kſcheſczijanſka žónſka ßlužba w Pßowjanſkim hoſczenzu. — Pjatk wjecžor w 7 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcź (5. nyſchpor).**

S **Njeßwacžidła.** Rano we 8 hodź. **němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. pruhowanje němſkich a ßerbſkich paczeřſkich dźěczi. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěczi. W 3 hodź. bibliſka hodźina na kapkanſtwje (Hempel). — Wutoru wjecžor w 6 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje ſe ſpowědźu pola Sperlingez w Khaßowje. — Pjatk wjecžor we 8 hodź. ſpěwa ſpěwne towařſtwo měſchczanſkich wuczerjow Schützowu póſtnu mſchu wo Knjeſowym czeřpjenju w Božim domje.**

S **Noßaczic.** Dop. w 9 hodź. němſka Boža ßlužba. ½11 hodź. mißionſka Boža ßlužba ſa dźěczi (farař Kanig). Pop. w 2 hodź. ßerbſka ſpowědź. — Schtwórtk 2. haprleje wjecžor we 8 hodź. němſka póſtna Boža ßlužba. — Póndźelu 30. měrza dop. ½9 hodź. roßžohnowanje ſ paczeřſkimi dźěczimi.

S **Porſchiz.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſka Boža ßlužba (ſběrka ſa wobadnu diakoniju), w 10 hodź. dźěczikemſchenje ſa ſtarſche dźěczi. Pop. w 2 hodź. wobadna ßlužba na mlodych holzach. — Wutoru pop. ½3 hodź. kſcheſczijanſka ßlužba na žonach pola Dittrichez w Kubſchizach. — Wutoru wjecžor bibliſka hodźina w Boſchezach (knjes ſjednoczenſtwowy wothladař Peters). — Pjatk dop. ½9 hodź. ßerbſke póſtne kemſchenje (farſki vikar Wirth).

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ßerbſke ßwjate wotkaſanje, dop. w 9 hodź. ßerbſka Boža ßlužba. Boža ßlužba ſa dźěczi a něſchpor wólbow dla wupadnjetej. — Póndźelu rano we 8 hodź. ranſcha nutrnoſcź; wjecžor we 8 hodź. žónſka ßlužba pola Röslerez. — Wutoru wjecžor we 8 hodź. žónſka ßlužba w Hermanezach pola Scholczic.

Se **Sſlepeho.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom a dop. w 9 hodź. němſka Boža ßlužba ſ pruhowanjom lětuſchich němſkich paczeřſkich dźěczi. — Dop. w 11 hodź. ßerbſka Boža ßlužba ſ pruhowanjom lětuſchich ßerbſkich paczeřſkich dźěczi. — Sſmjertny kěrluſch ßo ſpěwa ſa Bohakhwala Kowala, ſchkleńzarja ſ Brěſowki. — Kollekta ſa evangelſki ſwjaſk mlodźeńzow a małych holzow w Schleſyſkej. — Pop. w 1 hodź. kſchczenja. — Pjatk 3. haprleje wjecžor w 7 hodź. ßerbſka póſtna Boža ßlužba („Nyſchpory ſa Póſtny czaß“, 3. nyſchpor). Kollekta ſa Syriſku ßyrotownju w Jeruſalemje.

S **Wóßlinka.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje. Kolekta. — Pjatk 3. haprleje wjecžor we 8 hodź. ßerbſka póſtna nutrnoſcź.

S **Wósporka.** Rano we 8 hodź. ſpowědź a czíche ßwjeczenje Božeho wotkaſanja, dop. ½9 hodź. prědowanje, w 10 hodź. dźěczikemſchenje (wobadny farař). — Pjatk wjecžor we 8 hodź. pjate póſtne kemſchenje, potom ſpowědź a Bože wotkaſanje w měſchczanſkej zyrkwi (wobadny farař). Kollekta.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 26. měrza 1936.

Narodźił je ßo: 24. 3. Njemandźelſki ßyn.

Wumrěli ßu: 25. 3. Jan Bohuwěr Mužik, doſtawař invalidneje renty, 84 lět. — Marja Marta Voigtez, bjes powołanja, 72 lět. — Arnoſcht Auguſt Paul, invalidny rentnař, 66 lět.

Młododźěłaćeř w rjemjesle

Dźěłařnja ſ wajſchtotami a maſchinami je ſa mlodoſtneho dźěławeho człowjeka ßrjedźiſchczo dźěła a měſtnoſcź, na kotrejž roßßudźazy dźěl ßwojeho žiwjenja pſchebywa. Tohodla je ßebi Hitlerſka mlodźina ſhromadnje ſ němſkej dźěłowej frontu po naſtupjenju mozy na prěnim měſtnje nadawk ſtajiła, **wuměnjenja a móžnoſcźe polěpſchicź,** pod kotrymiž němſki mlododźěłaczeř dźěła.

Sa mlodoſtnych w dźěłařni ßo tohodla dźěłařnſki rjadnik mlodźiny poſtaji, kiž ma naležnoſcźe ßwojich mlodych towařſchow ſaſtupowacź. W Sakſkej ßamo je w tu khwilu wjazy hacž 1400 dźěłařnjow, w kotrychž je ßo dźěłařnſki rjadnik mlodźiny poſtajił.

S pſchidacžnym powołańſkim wukubłanjom je ßo mlodemu dźěłaczeřſtwu tež dale móžnoſcź ſpožczíla, ſo móže ßo ſwonka ßwojeje dźěłařnje powołańſzy a wotrjadnje we wſchěch praſchenjach wukubłacź, kiž jo naſtupaju. Kriſy, kiž ßu ßo dotal w Sakſkej pſchewjedle — wjele wjazy hacž 1000 ſ wobdźělnikej liczbu pſches 70 000 hólzow a holzow — ßu wſchudźe dobre wuſpěchi pſchinjeßle. Tute wuſpěchi wuſkutkowachu ßo niz jenož na němſke powołańſke wubdźowanje ſa dźěławu mlodźinu, ale tež w lěpſchej ſamóſtnoſczi jenotliweho hólza a jenotliweje holzy w dźěłařni.

Tež ſaměnjowanje wucžobnikow je wjele pſchinoſchowało, ſo ßo wotroſczazemu němſkemu mlododźěłaczeřſtwu woczi wotewriſchtej ſa wulke ſwiſki w jich dźěłařnſkich ſhromadnoſczach a nimo teho w zyłym němſkim hoſpodařſtwje. Pohlad, kiž ßo mlodym dźěłańſkim towařſcham pſchi tym do druhich dźěłařnjow, do druhich ludowych ſplahow a do druheje krajiny ſpožczi, je wjele tomu pſchinoſchował, ſo nawuknychu ßwój wótzny kraj ſaßo lubowacź.

Plećeny grót we wšěch wuměrach

Kaładkojty grót 483

přeco na składźe pola

Joh. Miessner

Pod škitom Božim

I.

Skoro to khětro k wěrje njepodobnje klinczi, ſchtož ma ßo w tymle powědańczku wopißowacź, tola je ßo to wěſcźe ſtało. Powědař ma to wot ſtareho czeſczomneho, wěryhódneho muža, kiž je to derje wědźał, dokelž je ßam pódla byl a ßobu najhonił. Wón je mi wo tym někotry ſakraßny króćź powědał, hdy bychmoj pod lipami pſched dworom hromadźe na lěcźnich wjecžorach bjeßadowałoj. Radoſcź to bywaſche, hdy by potom tutón czeſczomny ſchědźiwz, wſchitko dopowědawſchi, ßwoju najlubſchu ſchtuczku pſchiſtajił:

„Mjes mnohimi ßym ja kaž ſnamjo,
Mje ſchkitało je Bože ramjo.
Mje ſemſka pomoz wopuſchczeſche,
Bóh ßam mje jenož pozbyłujeſche.

K Twojej czeſczi chzu byczź žiwy;
Njech woſbožena moja duſcha.
Stajnje khwali Twoje dźiwy,
Kaž dźaknom' kſcheſczanej ßo ßłuſcha.

Hdyž ſtaroba mi mozy bjerje,
Njewopuſchczź mje, ßwěrny Božo!
We Twojej luboſczi a wěrje
Mi kiwa něhdy wěczne ſbožo.“

Woprawdźe jako ſnamjo a dźiw Boži ſtejeſche tutón ſtarz pſchede mnu a bě žiwy dopokas ſa to, ſo ßo na ßwěczje něſchtožkuli ſtanje, ſchtož drje ßo nam kaž bajka ſda byczź, ſchtož pak je tola wěrno.

Hdyž bě kral Darius Daniela do lawjazeje jamy czißnycź dał, ßo jeho njepſcheczeljo wjeßelachu a myßlachu: Tón wjazy njepſchińdźe! Ale hdyž tu najajtra Daniel ſaßo běſche a jeho ſtawy běchu zyle czíte, tuczi ſtóſtnizy tež wěricź nochzychu, ale wěrno to tola běſche. Komuž ßo potajkim njebě wěricź chzyło, ſchtož nam tale ſtawiſna powěda, tón njech ßo na tutón podawk ſe ſtareho ſakonja dopomni.

*

„Ale, pohonczo, ſchto tu paraſch? Schtó dha je tebi kaſał, dźeczel podworaczź? Njeje dha nan tebi hakle wczera wjecžor prajił, ſo ma hiſchczźe lěto ſtejo woſtaczź?“

Pohoncž mjerſazy konjow ſadźerža a ßo mjerſazy k mlodemu człowjekej pſchiwobroczi, kiž bě k njemu pſchiſtupił. To bě ſtarſchi ßyn jeho bura.

„Ach, to njech něchtó wě, ſchto ma ſa dźěło, hdyž wſchitzy do hromady roskaſuja! Najprjódzy knjes praji: „Pohonczo, dźeczel woſtanje ſtejo!“, potom twój bratr Handrij pſchińdźe a rjeknje: „Pohonczo, dźeczel budźe podworany!“ A někóle, hdyž podworuju, ßy ty pſchiſchoł a mi tjeczi pſchikas pſchinjeßł. Hdy budźich ja to prjedy wědźał, ſo je to pola waß takle, njebych nihdy ſawdaka pſchijał!“

„Na, jenož ßo takle njehněwaj, pohonczo!“ Jan rjekny, pohoncža ſměrujo a bliže pſchiſtupajo. „Ty dźě wěſch, kak to pola naß je; k wobžarowanju wſchak tak njeje, kajkež měło byczź. Mój pſchirodny bratr ßo jenož hněwa, ſo ßym ja žiwy, a hdy by mje ſ zyła njebyło, abo hdy bych ßo ſhubił, by jemu to najlubſcho było. Ale tebi, pohonczo, je tola tež hižo wot ſpoczatka prajene, ſchto maſch czinicź a komu maſch poßłuchaczź. Mój nan je ſ knjeſom a temu maſch poßłuſchny byczź, abo na mnje móžeſch tež poßłuchaczź; pſchetož ſchož chze nan, to chzu tež ja, mój ßmój zyle ſ jena!“

„To wſchak wěm“, pohoncž rjekny, pſchezo hiſchczźe hněwny pſched ßebje hladajo, „hdy by jeno twój bratr — njebjerczźe mi to ſa ſło — tak hroſnje hubaty njebył a tak njeroskaſował, kaž ſtary korporal. Schtó dha po prawom tu ma knježſtwo, waſch nan abo Handrij?“

Jan ſdychny a hladaſche ſrudny, ſ hłowu pſchikiwajo, jako by ſ tym prajicź chzył: "Haj, prawje maſch!"

„Tamle pſches ſchczerniſchczo pſchikhadźa!“ pohoncž ſawoła, ſ woblicžom ßo k wßy wobroczíwſchi. „Kak tež to někóle ſ tej wězu budźe?“

Jan tu wokomik pſchekwapjeny ſtejeſche a ßo ſ hněwom na czoru ſaczeřwjeni. Trochu ßebi rosmyßliwſchi a ſ mjerſanjom ßo jebrawſchi pohonczej pſchikaſa:

„Ty pſcheſtanjeſch woracź a ſ konjomaj domoj póńdźeſch!“

Wotwlakujo ßo pohoncž poßłuchaſche, dyß a dyß ſkradźu ſa Handrijom hladajo. Tón pak, widźo, ſchto ßo na polu ſe ßmahu czini, dwójzy tak ſpěſchnje ſtupaſche.

„Schto mi to klubu czíniſch?“ Handrij hižo ſ najdale wołaſche ſ wótrym hłoßom, kaž by na trompetu pjſkał. „Pohonczo, ty kopole, ſchto dha ßym tebi prajił?“

Jan ſakhadźazemu pomału napſcheczo dźěſche: „Handrijo, ſměruj tola twój hněw! Chzeſch dha ſaßo hižo pſcheczíwo nanej?“

Ale tute ßłowa na Handrija runje nawopak ſkutkowachu, jeho hiſchczźe bóle do hněwa ſahnachu.

„Schto dha móžu ßebi pſches to, ſo je nan tajki … Tydźenja je ſchtyrzete lěto pſchekrocził a to ludźo hewak do roſuma pſchińdu, kaž ßo praji, ale pola teho to njeje widźecź. Kak je człowjek pſchi ratařſtwje mohł wotroſcź a pſchi tym tola tak mało do wězy rosumi, to je mi njejaßne!“

„Handrijo!“ Jan wſchitkón roshněwany ſawoła, „njewěſch dha, ſchto ty rěcźiſch?“

S hanjazym woſchczeranjom Handrij ßwojeho pſchirodneho bratra wot hłowy hacž do nohow měrjeſche.

„Haj wſchak, ty pódla ſtejiſch a k wſchemu „haj“ prajiſch, ja to ßy tež lubuſchk. — Daj ßo ſaßo do dźěła!“ wón na pohoncža ſawoła, „to chzu ja na ßebje wſacź.“

Pohoncž hněw mjes ſubami rosmjeczejo, płuh, wotlokujo ßo, ſaßo ſaſtaji, mjes tym ſo bratraj ßo wadźo wotendźeſchtaj.

Tutón podawk nam rosjaßnja, kak ßo ſe ßwójbnymi wobſtejnoſczemi na tym dworje měješe, na kotrymž ßo naſcha ſtawiſna ſapoczina.

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 27. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Zemja hobrska je kula;
Wšitko na njej' tež so wjerći,
Sto a tysac jako nula,
Hač so rozkuli wšo — w smjerći. Cišinski.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor wb 7 hodź. barometer 9, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 9 . czopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 740, grometer 0, najnižſcha temperatura w nozy 6 ſtop. płoty. — Nad połnóznej Europu nižina k ranju czeh- Tuta ſymnu wyſchinu nad Ruſkej k ranju czijſcheſi. odla je pſchiplaw ſymneho powětra do naſchich ſtron pſcheſtał. S wjeczorneje Europy ßo tehorunja nižina naſchich ſtron wupſcheſtrěwa, tohodla mamy njewobſne wjedro ſ deſchczemi woczakacž. — Jutſje ßobotu ſlo 5,46 hodź. ſkhadźa a ßo 6,25 hodź. khowa. Mě ſkhadźa jutſje dopołdnja 8,29 hodź. a khowa ßo po nozy 12,43 hodź.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Njewobſtajne deſchczowate.

*

Wojazy ſa ßhubjenym dźěſcżom pytachu.

Dokelž běchu dotal wſchitke ßlědźenja ſa małym Haufu bjes wuſpěcha, 26. měrza popołdnju 100 wojakow artilſkeho połka czißło 4, kiž běchu ßo Budyſkej kriminalnej poliziji pſchewoſtajili, a uniformowani polizajſzy ſaſtoj Biſmarckowy haj pſchepytachu. Zyły dźeń tež mězanſka wohnjowa wobora dźěle Schprjewje pſchepytoſche. Wſchitke pytanje běſche bjes wuſpěcha, ſo wo dźěom pſchebywanju žanych wěſtych ſakładow njeje. ž móže hiſchcže něſchtožkuliž ſdźělicž, ſchtož ſe ßhubjem hólza ßwißuje, ßo proßy, ſo by ßwoje mjeno kriminej poliziji ſdźělił.

*

— **Budyſchenjo wczera wjeczor podarmo ſa zeppelinoładachu.** Wczera wjeczor do 8 hodźin běſche zyły Buin na nohach. Wjetſchi dźěl woſta w měſcźe nutſka, ſi pak tež khwatachu won do polow, ſo bychu hižo dała ſchwórczenje ßo bližazeju zeppelinow ſaßłyſcheli, ž běſchtaj ſa Budyſchin w czaßu wot 8 do 9 hodźin ſjewjenaj. Zyłe ßwójby ſ dźěczimi na tutón wažny wł czakachu. Tola nichtó ßo teho njeje doczakał. cźe krótko do połnzy ſtejachu małe ſkupiny ludźi a cza. Mudrjiſchi pak běchu njes tym ſpacz ſchli. Kaž nětko ſiny, je „Hrabja Zeppelin" wczera wjeczor krótko po odźinach Drježdźany wopytał. Powětrowa łódź pomě jara niſko leczeſche a, wobßwětlenu ſ wjele ßwětłoakami, mójachu ju wſchitzy derje widźecž. „LZ 129" nad Drježdźanami krótko po 9 hodźinach pſchelecżał, tola wulkej kurjawje njeje jón nichtó widźał. Wobě porowej łódźi běſchtej na ſtronu do Schleſyſkeje dale le. Pſchi nimo měrje pomróczenym wjedrje pak ſtej jěſbu do Schleſyſkeje pſchetorhłej. Wokoło ½11 ho ſchkricżkowaſche „LZ 127" na „LZ 129": Budyſchin ßo widźał, tež niž Zhorjelz a Hirſchberg. W Strieběchu ßwězy widźecž. Nětko w ßměru do Wrótja leczimy a to w 900metrowſkej wyßokoſcżi. Namjemy, ſo by ßo jěſba po Schleſyſkej pſchetorhnyła. Leczi na Landsberg do Rańſcheje Pruſkeje". „LZ 129" je měnjenje jěſby wobkrucził.

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk, 27. měrza 1936.

Wěrawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2 475	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12 28	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	:0,99	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa, 26. měrza. Pſchecżelne měnjenje na akzijowych wikach tež wczerawſchi wobkhod wobknježeſche, haczrunje je ßo tempo poſtupa kurſow wo něſchto pomjeńſchił. Sdźěla ßo tež wotpſchedawaſche, tak ſo zykowy wobras prěnich ſapißow njebě zyle jednotny. Ziwje roſpominachu ßo czežkoſcźe awſtriſkeho ſawěſczeńſkeho konzerna „Phönix", dokelž pak němſke filialne pſchedewſacźe po powſchitkownym měnjenju lědy do czěßna pſchiindźe, ßwoſtachu naſpomnjene podawki bjes ſacźiſchcźa na wuwicźe wobkhoda. Wczerawſchi wobkhod tež někotre wosebite pohiby wobknježawſchi, ſ kotrychž woßebje Harpener ſ 5prozentowſkim poſtupom napadnychu. Tež Schubert a Salzer poſtupichu wo 3,5 proz., pſchi czimž ßo na to pokaſowaſche, ſo je pſchedewſacźe ſ nadawkami jara derje ſaſtarane. Na druhich polach wikow běchu pohiby kurſow mjeńſche. Na rentowych wikach tehorunja ziwiſchi ſajim knježeſche.

Barlinſke žitne wulkowiki. Poſkiczeńſke a wotbytowe poměry na Barlinſkich žitnych wulkowikow njejßu ßo pſchemenile. Poſkiczenje žita ſe ſtrony ratarſtwa je jenož ßłabe, dokelž pſchedſtejaze powjetſchenje krutych płacźiſnow wo 2 hr. pſchi pſchekhodźe mězaza na pſchedawarjow ßwój wliw wukonja a dale tež pólne dźěła lědy czaß k młóczenju woſtaja. S khlěbowych žitow je ſajim ſa rožku, kotraž ßo běžnje kupuje, pſchi tym ßo ſdźěla tež wjetſche wurunańſke pſchirazki hacž do 4 hr. pſchiſwoleja. Pſcheńza ßo ſa poſdźiſche dodacźe žada. W njekontingentowanych khlěbowych žitach je wobkhod mały, dokelž je dowos poměrnje ßłaby a na druhej ſtronje ßo tež žadanja na ſakładźe młyńſkich nakupowańſkich płacźiſnow jenož pomału pſchiſwoleja. Wowß a pizowańſki jeczmjeń ßo lohko ſaměſczitaj, pſchi czimž pſchereſkowe družiny wosebity ſajim namakaju. Muki maja běžny wobkhod.

Wczera płacźeſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,55 hr. G 9: 8,80 hr. – wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,95 hr., rožka 8,30 hr., nalětni jeczmjeń 10 hacž 10,80 hr., naſymiſki jeczmjeń 8,55 hr., wowß 8 hr., běrny 3,25—3,75 hr., ßyno 3,50—3,90 hr., ßłoma, ſ maſch. młócz. 1,90—2,30 hr., pſcheńczna muka 17 hr., rżana muka 13—13,25 hr., pſcheńczne wotruby 6,60 hacž6,90 hr., rżane wotruby 5,70—6 hr., butra ½ punta 75 pj., jeja, ſchtuka 8 pj., twaroh, punt 20—25 pj., běrny, punt 4 pj., kał, běły 15 pj., kał, czerwjeny 16—20 pj., karoty 8—12 pj., łoboda jědźna 15—20 pj., kał, ßydrojty, ſchtuka 20—50 pj., kołrabi 5—15 pj., porej 10 hacž 20 pj., kał, kißały 14 pj., zybla, punt 12—15 pj., tomaty 35—40 pj., ßołotej, kerczk 15—25 pj., radiſki, walczk 10—15 pj., rjewjeń 40 pj., jabłuka, punt 10—35 pj., měrnik 10—40 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,05 hr., rožka, nowa 8,50 hr., jeczmjeń, nalětni 8,55 hr., wowß 8 hr., pſcheńczna muka 18,25 hacž 21 hr., rżana muka 12,30—12,50 hr.. pſcheńczne wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,75—5 hr., ßłoma ſkótna 2,50—2,60 hr., ßłoma k ſaßłanju 2,50—2,60 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proßata 12—23 hr., ſibjata 1,30—1,50 hr., kał, běły kg. 30 pj., kał, czerwjeny 30—36 pj., kał, ßydrojty 30—60 pj., łoboda, jědźna 40 pj., zybla 24—30 pj., ſelerij 40 pj., khrěn 1,40 hr., ßołotej, kerczk 30 pj., morchej 16—20 pj., radiſki, walczk 10 pj

Wiki w Khocżebuſu.

Mjaßo, howjaſe, punt 70—90 pj., mjaßo, czełaze 6—90 pj., mjaßo, ſkopjaze 0,80—1 hr., mjaßo, ßwinjaze 70—90 pj., jeja, ſchtuka 8 pj., butra, punt 1,35 hr., twaroh 25 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., liny, punt 1 hacž 1.40 hr., ſchczuki 1 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode, punt 40—90 pj., kury, žiwe 50—60 pj., khapony, žiwe 40 pj., kołrabi, ſchtuka 25 pj., morchej, punt 10—15 pj., łoboda, jědźna 20—25 pj., kał, ßydrojty, ſchtuka 30—50 pj., kał, czerwjeny 20 pj., kał, běły 15—18 pj., kał, wirſingowy 25—30 pj., ßołotej, kerczk 20—40 pj., měrnik 15—20 pj., khrěn 60 pj., radiſki, walczk 15—20 pj., zybla 15 pj., kulrěpa 5—10 pj.. běrny, punt 4 pj.. jabłuka, punt 35—50 pj., worjechi 40—50 pj., worjechi, lěßne 40—45 pj., ßmorže 1 hr. — Proßata: 8—12 hr., 12—15 hr., 16—20 hr.; běhaki: 25—30 hr., 32—42 hr., 38—55 hriwnow. — Wiki běchu ßrěnje.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

26. měrca 1936 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 693	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	67—70
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	55—66
Snadnje wuwite	47 - 54
Najšpatniše	40 – 46

Swinje: 756	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 3.	25. 3.		26. 3.	25. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	bunv	11,0-12,0	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	14,0-14,7	14,0-14,7
wows	—	—	zeradella	21,0-22,5	21,0-22,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. trubanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,20	9,20
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,0-18,5	17,0-18,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Runklicowe symjo
žołte a čeŕwjene hobrske kule,
Eckendorfski typ
Wšě wurjadnje plahowane
cokorowe picowańske runklicy
cokorowe runklicy
Wšě zeleninowe a kwětkowe symjenja
Šlezyski
čeŕwjeny dźećel
wosebje płaćizny hódno
Schwedski dźećel
běły dźećel, žołty dźećel
atd.
Najlěpše trawne symjenja
w měšenjach, kaž tež wšě jednotliwe trawy za łuki a pastwišća,
kaž tež wšě družiny
pólnych symjenjow
poskića w znatej kajkosći
Kajkiž je wusyw tajke su žně
ouis Wagner
Symjenjowy specialny dom
w Budyšinje na Žitnych wikach 4 548
Telefon 2269 a 2709

erb stara so stajnje wo to
„Serbske Nowiny" čitaja so w kóždym serbskim domje

Miele prochsrěbak 68,— hač 135,— hr. 246
Dostać we wotriadn. wobkhodach

Wupjerki
Jenož najlěpſcheje twory!
ßwjerſchne łožo 12,80 11,60 8,80
woßebje ſchěrołe — 14,40 12.80
ſpódnje łožo 8,80 9,60 7,20
ſchěr. ſa hłowakl 2,— 1,60 1,40
Andr. Kosper
měſczel J. Pilopp [400
na Jerjowej haßy 3 (Heringſtraße)

Na 300 jězdn. kołow
namakaće pola mje na składźe
znamkow: Diamant, Bauer Göricke, Anker
Po přeću podźěl. wotpłaćenje
Napłaćenje 10 hr. Tydźeńske wotpłaćenje 2 hr.
545 J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4
Specialnej jězdne koła, mužace 35 hr. žonjace 38 hr.
Triebano koła bjeru do płaćiznje

Šulske tornistry
wotrjadne dźěło, pola firmy
C. Junghannß [493
w Budyšinje na Jerjowej hasy

Safran
wuważeny . . . gram 30 pj.
Safran-narunanje (tykancowa barba) . 2 gramaj 5 pj.
Jejkowu žołtu barbu rozpušćenu . . . blešku 5 pj
Pječeńskí pulver za punt muki . . . 4 pj.
Vanillin-cokor . ⅛ pt. 15 pj.
Rozpušćenu korjeninu k pječenju wšeje družiny (za 3 punty muki dosahaca) . jenož 10 pj.
Korjeninowy stan na Hłownym torhošću
(znapřeća policajskeje straže) [544
korjeninowa rozpósłańnja Thauer
Klamy na Sukelnskej hasy 30

6 trjeb. žonjac. 15 trjeb. mužac. kołow
ma na předań 546
J. Schieback
w Budyšinje, Mužakowska dr. 4

Składnostny kup!
Tak dołho hač skład dosaha
Bant 547
za serbske drasty
čorny, 22 cm šěroki, m 1,70 hr.
24 cm šěroki, 1,90 hr.
Pokazki rad podam!
R. Fritzsche
w Drježdźanach-A. 21
Schlüterstraße 42
Z nadróznej železnicu jědźeće z 10, 17, 19, 22.

Naléčo tu je
Wusyw so započina
Symjenjernja Rauchfuß
poskića [390
Runklicowe symjo
dźećelowe wusywy
trawne wusywy
zeleninowe a kwětkowe symj.
Jako wosebitosć:
symjo běłeho kała
symjo čeŕwjeneho kała
symjo Markstamm kała
Symjenjernja Rauchfuß
w Budyšinje, na Žitn. wikach 9
Telefon 2069 Telefon 2069

Pytam hnydom spušćomneho
wotročka a srěnka
537
Smoła w Baćonju čo. 1
Telefon Přěčecy 270

Gardiny, rolowy
tunjo pola [59
Würker na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Makulaturu
(je to hižo pоćišćana papjera)
wotedawa w kóždej mnohosći
Serb. knihaŕnja w Budyšinje

Konfirmaciske dary 565
we znatym wulkim wubjerku, za hólcy a holcy
moderne tyzki, šklě, vazy, korbiki w kristalowej škleńcy, keramicy / Pisańske připrawy a wšě wužitne wěcy
Hromadźeńske nadoby w Krautheimskim, Mišnjanskim a Rosenthalskim porclinje / Slěbrowe, chrom. a niklowe twory. Tunje płaćizny.
„Domjaca potrjeba" Max Pluhl
(Hausbedarf) na Znutřkownej Lawskej hasy 6

Zahrodni wobsedźerjo!
Plećeny grót, kałaty grót, płotowe kapy, łopače, motyki, łopače, hrabje, wolfowe zahrodne graty, štomowe piły, štabiki za róže, přesajace pletwa, wšě wěcy k twarej a wuporjedźenju khłódnicow, zamki, banty, zasuwaki a wšě druhe wobbića poskića
549
Walter Voigt, Železowa wikow. na Znutř. Lawskej hasy 3

Jutry 1936

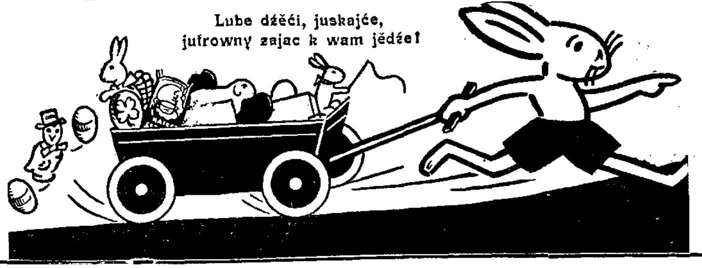
Lube dźěći, juskajće,
jutrowny zajac k wam jědźe!

budźe zaso swjedźeń zboža za kóždeho. Wjele potrjebaja nan a mać, dźěd a wowka, kaž tež syn abo dźowka, za swjedźeńske dny. — Tuta strona Wam praji, hdźe móžeće přihódnje nakupić. A zawěsće kóždy Serb tym překupcam dońdźe, kiž naše Serbske Nowiny podpjeraja

Čo. 1 **Pjatk, 27. měrca** **1936**

Kübler

za dorosćenych a dźěći

Wšitcy Kübler-drastu rad noša a wjesela so nad jeje strowotniskimi a tež praktiskimi lěpšinami a nad jich stajnje rjanym napohladom samo po dołhim nošenju

Kübler je tuni

Płaća;

žonjace drasty	wot 26,60
žonjace jaki	w. 15,40
štrykow. suknje	w. 12,90
hólč. wobleki	w. 10,70
kholowy	w. 4,90
holčace drasty	w. 9,90
fałdate suknje	w. 6,10
pulowry	w. 5,80
mužace lacy	w. 11,60

Wubjerk je bohrski
Přińdźće hnydom k firmje

RUDOLPH

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 16 (550
Najwjetši dom štryk. tworow Hornjeje Łužicy

Moje

kožane twory

su konfirmaciske dary

trajneje hódnosće

T. Albert

(543) **w Budyšinje**
na Lawskich hrjebj. 10

Wšitke dary k Zelenemu štwórtkej, kaž

ječki
lacy
pulowry
542 **wobleki**

poskića w boh. wubjerk.

Otto Oßwald

w Budyšinje, wobkhod ze štrykowanymi tworami, na Kamjeńtnej hasy 7

Serbja kupuja

šeslongi
nakładne matracy, sofy couchy, sedła, moderne płaty k poćehnjenju pola

A. Zimmermann

w Budyšinje na Wulkej Bratrowskej hasy 3 [568

DKW

Motorske koła

wšěch sylnosćow na składźe, hnydom wam podamy

DKW je zlutniwe a spušćomne (552

D.K.W.-Lebelt

w Budyšinje
na Zwonk. Lawskej hasy 30

BRENNABOR

jězdne koła

kupće k jutram wot [551

Richard Kieschnick
w Budyšinje
na Hošic hasy 17.

Hdyž jutře do Budyšina přińdźeće 563

wopytajće cyle wěsće

Alphons Schauseil

w Budyšinje

Wulki specialny dom za serbske mody

Wulki wubjerk — Nizke płaćizny

Bata stupnje

su najlěpše wukonje

w kajkosći
w sedźenju
w hódnej płaćiznje

a tehodla tak woblubowane w měsće a na wsach pola młodych a starych

Bata akc. tow.

předawańja
662 **w Budyšinje** na Bohatej hasy 16

Dom šitacych mašin. a jězdnych kołow **Jurij Fuhrmann**

na Hornčeŕskej hasy čo. 10

Jězdne koła wot 38.— hač do 125— hr. (Adler, 3-Gang) šijace mašiny, zapušćne, wot 130.— hr. Sachs-motorske koła 365.— hr. Sachs motorske jězdne koła 325.— hr Gumij, lampy a wšitke narunańske dźěle

Dom wulkeho wubjerka 560

Ke konfirmaciji

Za hólcow:

- Zwjeŕšne košle
- Krawaty
- Nohajcy
- Spódn. kholowy
- Slě
- Rukajcy 566

we wšěch płaćiznach

Ke konfirmaciji

Za holcy:

- Spódn. drasty
- Podkholowčki
- Košle
- Rukajcy
- Nohajcy

wulki wubjerk
Nizke płaćizny

A. Bokelmann

mějićel Curt Müller

w Budyšinje na Serb. hrjebjach róžk Kamjentneje hasy

Serbske a němske

SPĚWAŔSKE

jednoreho a tež najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we

Serbskej kniharńi

w Budyšinje w Serbskim Domje

K jutram namakaće w mojim wobkhodźe wšelake trěbne wěcy

za dom a kuchinju
za zahrodu a rataŕstwo

Richard Sommer na Kamjeńtnej hasy 20
prjedy W. Hoppe znapřećo ćělozwučowarnje
klampnańja a instalacija 556

Wir alle
sind zufrieden,
denn wir tragen
Hüte u. Mützen
stets von

A. Flegel nasl.

mějićel Paul Zimmer
w Budyšinje, Kěžorska dr. 6
telefon 3667 [557

Drahtgeflechte
in allen Maschenweiten Stärken u. Höhe
Stacheldraht,
Koppeldraht,
Rabitzgewebe,
Fliegengaze,

kupujeće derje pola [541

Schneider & Schulze

13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 13

Naše wukładne wokna

pokazaju Wam hižo nětko najnowiše

nalětnje modelle

Stupnje z škrop. kože

módre, zelene, šěre, brune
8^{90} 7^{50} 6^{95}

Nowinka

Kitzbühel stupnje

w najnowišich barbach
z nizkim pjeńkom
10^{75} 8^{90} 7^{90}

Pruhujće prošu našu zamóžnosć

(555

Heinrich **Mohr**

w Budyšinje
na Žitnych wikach

Wopisma za dźěćacu pomoc přijimam! 564

Šaty

Hilger nasl.

E. Wilček

w Budyšinje na Seminarskej hasy 2

Wužitne dary

w časnikach
w debjeńkach

ke konfirmaciji, k swjatemu woprawjenju, jako kmótřacy dar, ma we bohatym wubjerk. na składźe

Fritz Hebold (559

časnikaŕ w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 6

K swjatemu woprawjenju

dobre črijowe twory wšěch družin

pola firmy [561

Willy Sommer

na Serbskich hrjebach 8

Hódnostne časniki a debjeńki 563

pokića we wulkim wubjerku

časnikowy HERKNER

w Budyšinje,
na Seminarskej hasy čo. 13
Založene 1891

Štrykowana drasta

k zastupej do šule

derje drasći, je praktiska a wosebje dołho dźerži. Moje štrykowane drasty a štrykowane wobleki wuznamjenjeja so z wurjadnej tuniosću při wulkim wubjerku.

Holčace drasty	hr.	8.20,	7.65,	6.50
Holčace suknje	hr.	4.40,	3.95,	3.50
Holčace jaki	hr.	4.60,	4.00,	3.65
Holčace pulovry	hr.	5.25,	4.10,	3.35
Hólčace wobleki	hr.	9.75,	8.00,	6.00
Matrozowe wobleki	hr.	14.75,	10.00,	8.65
Hólčace pulovry	hr.	4.25,	3.50,	2.65
Hólcace lacy	hr.	5.00,	4.10,	3.65
Hólčace westovry	hr.	2.45,	1.50,	1.00
Hólčace kholowy	hr.	5.80,	3.20,	2.95

Bleyle strykowane drasty 554

w nowych formach a barbach w bohatym wubjerku.

Wustajeńca w róžkowym woknje a na Lawskej hasy.

Otto Hauffe

Přiłoha k čisłu 74

SERBSKE NOWINY

Pjatk 27. měrca 1936

Zeńdźenje gmejnskich zastupjerjow w Budyšinje

Saňdženu ßrjedu bě hamtſki hejtman dr. Sievert wjeßnjanoſtow hamtſkeho hejtmanſtwa do Měſchczanſkeje ſahrody k ſeňdźenju gmejnſkich ſaſtupjerjow pſcheproßył. Pſchi ßwojich poſtrowjazych ßłowach móžeſche hamtſki hejtman wokrjeßneho wjednika Martina a wokrjeßneho hamtſkeho wjednika ſa gmejnſku politiku ſtronjana Smarsleho poſtrowicź. Dale pokaſa na wuſnam wólbow pſchichodneje njedźele a wuſběhny woßebje, ſa czo wſcho ma ßo tež naſch wokrjeß wjednikej dźakowacź. Tež wokrjeßny wjednik Martin na wuſnam 29. měrza pokaſa a namołwjeſche wſchěch, ſo bychu na tutym dnju ßo k wjednikej wuſnali. Na to rěczeſche hamtſki hejtman Sievert wo nowoſarjadowanju gmejnow w Budyſkim wokrjeßu. Najprjedy poda pſchehlad wo wuwiczu wokrjeßa a pokaſa na to, ſo je w poßlednich 62 lětach ſe 470 gmejnow 225 woſtało. Loni w oktobru je ßo dalſche hromadźepołoženje gmejnow wobſamkło a to hacž na 119. Mjena dotalnych gmejnow ßo njeſhubja. Wobſteja jako wjeßne dźěle dale. Tež wjedniſtwo gmejnow woſtanje dale czeſtne. Na ſakładźe kedźbliwych wobliczenjow nihdźe podroženje njenaſtanje. Podrobnje wupraji ßo hamtſki hejtman tež wo pſchekhódnych poſtajenjach hromadźepołoženych gmejnow. Pornjo oktoberſkemu planej tuteho nowoſarjadowanja ßu někotre pſcheměnjenja naſtałe. Pſchi hromadźepołoženju Brěſowa, Ssowrjez a Wyßokeje njebudźe Brěſow, ale Ssowrjezy ſ hłownej gmejnu. K nim pſchiczißnu ßo dale Schekezy. Schanezy pola Hrodźiſchcza pſchißłuſcheja k Bělej Horje, niž k Rakojdam. Sdźar pſchipadnje k Wjeleczinej niž k Drjeczinej. Czěchorezy pſchipadnu k Hnaſchezam, niž k Hrubjelczizam. Jaßeńza ßo do Bóſchiz ſarjaduje. Dale ßu někotre pſcheměnjenja w poſtajenju hłownych gmejnow naſtałe. Tak njebudźe hromadźepołožena wjeß Lemiſchow, ale Stróža rěkacź. Měſtno Hornjeje Hórki doſtanje gmejna mjeno Mnichoňz a měſto Ratarez ſměſetej hromadźepołoženej gmejnje mjeno Sczijezy. K Worzynej ßo Njechorń njepſchiczißnje, ale nawopak, Worzyn k Njechornjej. Lěpſchiny tuteho nowoſarjadowanja ßu: krucziſche ſarjadniſtwo pſchi mjeńſchej liczbje gmejnow, lěńſche ſběranje gmejnſkich dawkow, ſeßylnjenje ſamóžnoſcže wjele gmejnow, ſmóžnjenje ſkutkowniſcheho wobdźělenja na wulkich nadawkach wobſtaranja dźěła, wurjadne ſjednorjenje ſarjadniſtwa pſchi hamtſkim hejtmanſtwje jako dohladowazeho hamta, ſmóžnjenje lěpſcheho dohladowanja gmejnow, woßebje w naſtupanju hoſpodarjenja, ſjednorjenje wobkhodnych poczakow ſa ſtatne a krajne hamty, finanzne hamty a druhe hamty, woßebje tež ſtronine měſtna. Na to rěczeſche knježerſtwowy rada dr. Baring wo najważniſchich poſtajenjach němſkeho gmejnſkeho porjada. W pſchichodźe ſteji 9 mužj na czole kóždeje gmejny: wjeßnjanoſta, 2 pſchißydnikaj, pokładnik, a jeho ſaſtupjeŕ a 4 gmejnſkich radnych. Rěcžnik wo nadawkach kóždeho jednotliweho ſaſtupjerja rěczeſche. Skónczne hamtſki hejtman dr. Sievert wo nowoſarjadowanju wudźerżowanja puczow rěczeſche. Pucze druheje rjadownje pſcheńdu ſ 1. haprleju na wokrjeßny ſwjaſk. Pucze prěnjeje rjadownje (180 km) ſ 1. haprleju 1935 na ſtat pſcheńdźechu. Po dokhoſczi puczow druheje rjadownje ßo pſchepokaſanja ſ autoweho dawka na jednotliwe wokrjeßne ſwjaſki roſdźěla. Dokelž ma naſch wokrjeß 460 km. puczow druheje rjadownje, ma woczakowacź. na pſchepokaſanju autoweho dawka 37 400 hr. ſ druhich pſchepokaſanjow 143 520 hr. wſcho hromadźe potajkim něhdźe 230 000 hriwnow. Nimo teho ma wokrjeß hiſchcže woßebite dawki ſběracź, kotrež 91 080 hr. wunjeßu. Pſchi tym mamy wopomnicź, ſo gmejny pucże 1. a 2. rjadownje njetrjebaja wjazy wudźerżowacź. Szyła ßo ſa nje po woczehnjenju wſchelakich płaczenjow 264 000 hr. móž nałoži.

Na autowej drózy so zaso dźěła

Hdyž ßo 26. nowembra 1935 pola Czěžkez a pola Bolborz ſ twarom autoweje dróhi ſapocža, ßo wſcha kedźbnoſcź naſcheje Lužizy tutemu dźěłu pſchiwobroczi. Dźěło ſapocža ßo něhdźe ſ 200 ludźimi, poſdźiſcho ßo tuta liczba na 500 powjetſchi. W ſymſkich měßazach pak dyrbjeſche ßo ſ dźěłom wopſchestacź. Wczera 25. měrza je ßo nětko ſaßo dźěłacź ſapoczało a to w 3 wotrjadach. 750 ludźi, ſ wjetſcheho dźěla ſ najbližſcheje wokoliny na tſioch wotrězkach dźěła. Najſpěſchniſcho pokracžuje dźěło pola Bolborz, najczežſchi wotrězk je pola Czěžkez, hdźež ßu ſkoro njepſchewinjomne czežkoſcže. Hdźe dróha pola Czěžkez dale k wjeczorju a pola Sſłoneje Borſchcže dale k ranju powjedźe, hiſchcže njeje ſnate a ſnajmjeńſcha 9 wſchelakich projektow w tutym naſtupanju wobſteji.

Saſtupjerjo nowin běchu 24. t. m. pſcheproſcheni, ſo bychu ßebi ras twar autoweje dróhi pſches naſchu krajinu wobhladali. Wobdźělnizy ſhromadźichu ßo w Prěczezach a podachu ßo potom k Běczizam. Tu dróhu mjes Běczizami a Czěžkezami twarja. Dróha ma tu khětro hłuboki dołk pſcheprěkowacź. To czini wjele dźěła. Wjele pjerſchcže ma ßo tu wotwožowacź a druhdźe naßypowacź. Tež ma ßo tu móſt pſches Czornizu natwaricź. Twarſki rada Toß poda nam wſchelake roſjaßnjenja. Na wſchelakich ryßach pokaſa nam, pſches kotre ležomnoſcže dróha powjedźe a hdźe ma ßo najwjetſche czeže pſchewinycź. Na ryßach bě tež widźecź, kak hłuboke dołki a kak wyßoke ßu hórki, pſches kotrež ma ßo dróha twaricź. Dorn, kiž ma ßo wotbělicź, muſyje ßo potom k pokładźenju brjohow pſchi dróſy. Tute dźěła wuwjedu ſahrodniſke firmy. Dróha njepowjedźe pſchezo runje, ale ßo tež druhdy na bok winje. Rucže, kotrychž je tu pola naß wjele, powjedu ſpody dróhi. Hdźež ßo něſak hodźi, woſtanu ſtare ſchtomy ſtejo. Wſchelake dyrbja wſchak ßo puſchczecź. Na bokomaj dróhi njebudźe p[illegible]row, kaž pola ſtatnych dróhow. Wodu na [illegible] wotwjedu. Brjohi ſměja mało ſpada. Na někotrych měſtnach pſchiprawja ßo na boku dróhi měſtna ſa wotpoczowanje. Tute pſchiprawja ßo woßebje na tajkich měſtnach, hdźež je rjany wuhlad, kaž na pſchikład pola Bolborczanſkeho wětrnika. Kerki a ſchtomy, kiž maja ßo wukopacź, ßo po móžnoſczi ſaßo pſchi dróſy ſeßadźeja. Moſty njebudźa betonowe, ale ſ łamanych kamjenjow. Tajke moſty maja rjeńſchi napohlad hacž betonowe. Na moſtach budu tež naprawy, ſo móža tam ptaczki ßwoje hnězdka twaricź. Knjes dr. Frenzel porěcža wo namakankach w ſemi ſe ſtarodawnych czaßow. Wón nam tež na kartach pokaſa, hdźe ßu w ſtarych czaßach dróhi pſches Lužizu wjedłe. Potom podachmy ßo do bliżkoſcže Leſchawy. Tam ſapocžnu ſwjerſchnu ſemju wotwožowacź. Napoßledk pſchińdźechmy do Bolborz. Tam ma ßo pucź, kiž do Janez wjedźe, niže połožicź.

Wer die Jugend hat, hat die Zukunft

Deine Stimme dem Führer!

Bobak:

Putnikowanje do klóštra Nerezow

Serbscy mócnarjo srjedźneho wěka njehladachu sławy jeničcy z morskanjom njepřećelow, ale so borjachu tež za wyšše ideale. Tak hižo założeŕ serbskeho stata Ščěpan Prěni Nemanja wzda so bórzy knježenja, natwari sej klóštry a tam jako mnich Simeon spisaćeleše. Jeho syn Rastko, pozdźišo swj. Sawa, bě hižo jako młodźenc ćeknył do klóštra a bu potom serbski arcybiskop a po smjerći narodny swjaty swojeho luda.

Nimale wšitcy serbscy knježićeljo sćěhowachu přikład swojeho předkhadnika: twarjachu z hromadami klóštry a cyrkwje a dźěchu na stare dny do mnichow. Njewuwosta mytowanje: nimale wšitkich po smjerći swjatych prajachu. Dynastija Nemanjićow je tak rjec dynastija swjatych. Dźiw, zo najsławniši z nich, kěžor Dušan Sylny, so zminy swjatoprajenja, khiba zo je so to stało z přehladanjom?

Dokelž běše Južna Serbska hłowne skutkowanišćo krónowanych staroserbskich swjatych, mjerwi so tež tu dźens hišće z klóštrami a cyrkwjemi, kiž — z dźěla drje w rozpadankach — su přetrale 500lětne wotročstwo juhosłowjanskich splahow a dźensa hišće swědča wo sławje, wysokej kulturje a pobožnosći wótcow.

Tute staroserbske klóštry ze swojej wulkotnej architekturu, z překrasnymi molbami a druhimi wuměłskimi wutwarami běchu mje hłownje wabiłe do tuteho zanjeseneho kuta najjužnišeje Juhosłowjanskeje.

•

W nowym a přikładnje zrjadowanym Skopskim „Muzeju Južneje Serbskeje“ nadeńdźech nic jenož hromadu přepyšnych ludowych drastow, modelle šwarnych wjesnych twarjenjow, ale přede wšěm tež we wosebitym wotdźělenju modelle najsławnišich swjatnicow z doby Nemanjićow a hłownje njeličomne kopije starodawnych mólbow z juhoserbskich klóštrow. Zastróžich so nad nadbytkom teje krasnosće a wulkotnosće, haj stejach trochu poraženy a bjez rady před telko rjanosću a njewočakowanej pychu.

Wosud so smili nade mnu. Zeznach so tam před pokazkami staroserbskeho wuměłstwa z juhosłowjanskim molerjom, kiž bě zdźěla molował tute kopije. Z tym so hnydom spřećelich a to běch trjechił na praweho muža. Bě horliwy počesćowaŕ srjedźnowěkowych mólbow, bě so wostajił wšeho druheho molowanja a jenož pućujo klóštr wot klóštra wotmolowaše stare sławne sćěnowe mólby, kiž dźensa bohužel dale bóle so skažuja w zanjesenych a njepřistupnych klóštrach a rozpadankach. Powědaše mi telko wo staroserbskim wuměłstwje tam w muzeju a pozdźišo tež we swojim ateleju a hišće wjacy wječor w kofejowni a winaŕni, hdźež čevapčicy, bobliny a cyble spóžerajo, rakiju (slowkowy palenc) a wino popiwajo hromadźe z jeho towaŕšomaj, dwěmaj profesoromaj, plany wulahnychmy za moju dalšu wuprawu do kraja starych klóštrow a cyrkwjow.

•

Tež wokoło Skoplja běše tójšto starych sławnych klóštrow, kiž so wšak zwjetša skhowaju dosć zanjesene w pustej horatej krajinje a njeje tak snadne dostać so tam bjez nazhoniteho wjednika. W Makedonskej nimaš na kraju porjadnych pućow, ale maš tam khětro wjele šćežkow, wo kotrychž doprědka njewěš, hdźe će dowjedu, přetož pućnikow tam zwjetša podarmo pytaš. Hdyž so tam zabłudźiš w słabje wobydlenym horatym kraju, kiwa ći po dołhim błudźenju njesławny kónc w žołdku wjelka abo supa, njezetkaš-li so připadnje ze samotnym pastyrjom na horach!

Přećeljo drje mi słódku hubu činjachu wopisujo powaby klóštra Matki, kiž ze swojimi starymi swjatnicami wisa na nahłej skale nad rěku Tresku, rysowachu mi rjanosć Markoweho klóštra, tři hodźiny k połdnju města. Powědachu mi wo starych cyrkwjach Crneje Gory, ale hdyž zahorjeny so prašach za pućom k tutym swjatnicam, to khutnje hladachu a wotradźachu, dkelž je puć wobćežny a strašny a zo tam njetrjechiš bjez dobreho wjednika a — wósła.

Rozzłobich so … Běchu dha tute klóštry zakrywane njepšistupne hrody z bajki, kotrychž rjanosć kóždy wukhwaluje, ale zdobom wotradźuje druhemu, tam dóńć dla njepřewinjomnych zadźěwkow?

Sćerpnosć so mi přitorže … Póńdu … Budu pytać klóštry, kiž so tak droža, byrnjež dyrbjał zahinyć we wužłobinach skalnych hór dźiwjeho Balkana!

Přećeljo mje skónčnje pušćichu, ale šćuwachu mje wobhladniwje na najbliži klóštr Swj. Pantelejmona we wsy Nerezach na horje Wodnje. Běše jenož něhdźe 10 kilomtr. zdaleny wot města a wjedźeše tam, kaž prajachu, dosć wěsty puć. Hišće mi radźachu, dóńć tam wutoru, hdyž su w Skoplju tydźeńske wiki a puće so mjeŕwja z wjesnjanami, kiž khwataju do města abo so nawróćeja do swojich wsow. To móžeš so časćišo prašeć za prawym pućom, po připadźe tež so přidružić skupinje wičnikow. (Pokračowanje sćěhuje.)

Wjednik steji na straži, zo by němske zajimy škitał!

[illegible] njeje [illegible] jenaka. Pola Bolborz ßo lóżo dźěła, dokelž je tam ſpody pěſk. Wobcżeżniſche je dźěło pola Běcżiz. Tam je hlina. Hdyž ßo dlěžſchi cżaß deſchcż dźe, je tam dźěło njemóžne. Wſchelake twornje dóſtanu pſches twarjenje autowych dróhow dźěło, pola naß wośebje ſkały. Swjeßelaze pak tež je, ſo mnoho dźěłacżerjow ſ wokolnych wßow tu na dlěžſchi cżaß dźěło a ſaßłužbu doſtanje. -l-

Přilopk

Cżeżke khłoſtanja ſa njewoprawnjene rybyłojenje.

Kóżde lěto w tutym cżaßu ßo wjele wośobow pſchi njewoprawnjenym łojenju rybow ſwěſcżi. Po ſdacżu njeje doſcż ſnate, ſo je pſchi dźenßniſchim ſakonjedawaŕſtwje njewoprawnjene rybarjenje pſcheſtupjenje, kotrež ßo ſ cżeżkimi khłoſtanjemi pokhłoſta. Njeſaleži pſchi tym na tym, hacž ßo ſ ruku abo druhimi łojeŕſkimi naſtrojemi łoji.

Butra ſ zyłeho kraja ßo w Lipſku pruhuje.

W Lipſku ſměje ßo 27 měrza we wobłuku ſtatneho wubědźowanja ſa wuſtajeńzu ſeziwjeŕſkeho ſtawa, kotraž ma ßo lětßa w Frankobrodźe nad Mohanom wotměcż, pruhowanje butry němſkeho mlokoweho ſjednocżeńſtwa. Pſchi tutym pruhowanju ma ßo něhdźe 2500 butrowych pruhow ſ zyłeje Němſkeje chemiſzy a bakteriologiſzy na ßwoju kajkoſcż poßudźicż. 240 mytowaŕſkich ßudnikow ſe wſchěch dźělow Němſkeje je ßo k tutemu pruhowanju do Lipſka ſwołało. Pruhowanje wotměje ßo w 12. halli techniſkich wikow.

Hólcżez ßebi ſe ßekeru hrajkał.

W Schneebergu hrajkaſche ßebi 9lětny hólcżez njewobkedźbowany ſe ßekeru. Pſchi tym ßebi porſt lěweje ruki wotrubny.

Wěry njepodobna ßurowoſcż.

2½ lět ſtare dźěcżo na żehliwy pjezak ßadźiła.

Pſchißažny ßud w Potsdamje mějeſche ßo ſ pſchipadom cżeżkeho cżwilowanja dźěſcża ſe ßmjertnym wukónzom ſaběracż. Wobſkorżena bě 32 lět ſtara mandźelſka Marta Suhlina ſ Roſkowow pola Branibora, kotraž běſche ſaſtaranje jej pſchepodateje 2½lětneje Eriki Suhliz, dźowki jeje w ßamßnej wßy bydlazeho ſwud. ßwaka pſchewſała. Wona je ſe ſłobami dźěcżo nimale kóżdy dźeń na beſtialiſke waſchnje pjecża dla njecżiſtoty cżwilowała. Kónz novembra ſańdźeneho lěta bě tuta njecżłowjeſka żona holcżku, kotraž bě jenož koſchlu woblecżena, w ßwojej bjeswutrobitoſcżi dlěſchi cżaß na żehliwy pjezak ßadźiła a pſchi tym dźěſcżu ßo njewopißajomnje wopalicż dała. So by naſtate rany ſatajiła, je ſwoprědka ſpytała, je hojicż. Tež ſ tutymi cżeżkimi ranami dyrbjeſche mała Erika hiſchcże wjele wutracż. Staw dźěſcża ßo tak pohórſchi, ſo wjazy krócż wědomjo ſ womoru ſaja, tak ſo dyrbjeſche ßo ſkóncżnje do Braniborſkeje khorownje dowjeſcż, hdźež bórſy po dodacżu wumrě. Pſchi pſcheßłyſchowanju ßwědkow wupraji jedyn muž, ſo je wobſkorżena jónu, hdyž bu na ßurowe pocżinanje kedźbna ſcżinjena, wotmołwiła: „Tutón ſcżerb dyrbi tak wjele doſtacż, doniž njeſahinje“. Saſtupjeŕ wobſkórżby namjetowaſche 4 lěta jaſtwa, ßud pak tutón namjet njewobkedźbujo jej 4 lěta khłoſtaŕnje napołoži, wotrjeknywſchi jej wolóżaze wobſtejnoſcże. Nimo teho ma wſchě wudawki njeſcż a na 5 lět ßo jej cżeſtne prawa wotrjeknychu.

Barlin ma najwjetſche lětaniſchcżo ßwěta doſtacż.

Barlinſke lětaniſchcżo na Tempelhofſkim polu ma ßo w pſchichodnych tſóch lětach na najwjetſche lětniſchcżo ßwěta wutwaricż. Potom budźe móžno, ſtajnje roſcżazy lětadłowy wobkhad pſchi kóżdym wjedrje ſe 100prozentowſkej wěſtoſcżu pſchewjeſcż. K tutemu ſaměrej ßo nětko hižo pſchihoty ſcżinja, wośebje ma ßo polo, kotrež je nětko 600 jutrow wulke, wo 1000 jutrow powjetſchicż. Tuto polo, kotrež je nětko półdra kilometra dołhe a 1 km ſchěroke, ma ßo na 2½ krócż 1½ km roſchěricż. Wulkoſcż tuteho wotmyßleneho pſchedewſacża ſ teho ſpóſnawamy, hdyž wobmyßlimy, ſo żane lětaniſchcżo ßwěta njeje wjetſche hacž półdra km w dołhoſcżi. Nimo teho maja ßo wſchelake nowe wulke kólnje natwaricż, w kotrychž móže ßo 120 wulkich lětadłow a wjele małych ſchportſkich lětadłow ſaměſcżicż. K pſchewjedźenju tuteho ſaměra ma ßo zyła krajina wokoło lětaniſchcża, ſ wjetſcheho dźěła ßu to ſahrodki, wupróſdnicż a wurunacż.

Prěnja jěſba noweho zeppelina do Jużneje Ameriki.

Prěnja jěſba noweje powětroweje łódźe „LZ 129“ do Jużneje Ameriki 30. a 31. měrza ſ Friedrichshafena wuńdźe. Pucżowazy, kotſiž chzedźa ßo na tutej prěnjeje ſamóŕſkej jěſbje noweje łódźe wobdźělicż, maja ßo w Friedrichshafenje ſhromadźicż. Druha ſamóŕſka jěſba do Jużneje Amerik pſchewjedźe ßo po dotwarjenju noweho lětaniſchcża w Frankobrodźe n. M. ſ tuteho měſta.

Scżěhwkowpołne płunowe roſbuchnjenje.

2 wośobje cżeżko ſranjenej.

Wutoru dopołdnja ßo w domikim w Sülldorfu pola Altony cżeżke płunowe roſbuchnjenje ſta. Jako mandźelſka W. w kuchini ßo ſ płunowym warjakom ſaběraſche, nadobo wulki hrimot naſta. Hobrſki powětrowy ſtork pobocżnu a tež ſadnju ſcżěnu wobydleńſkeho doma wuſtorcżi, tež prědnja ſcżěna ma napadne roſpukliny. Nimo teho ßo durje do lěhaŕnje wutorhnychu a do jſtwy wjerhnychu. Żona ßo pſchi tym tak cżeżko wopali, ſo ju w bjesnadźinym ſtawje do khorownje dowjeſechu. Jeje pſchichodna macż, kotraž w płokaŕni dźěłaſche, ßo ſ hobrſkim powětrowym ſtorkom pohłuſchi a nimo teho ßebi cżuwy ſtſchaße. Kriminalna polizija hiſchcże pſchicżinu njeſboża pſchepytuje. Po roſbuchnjeńſkej mozy ßudźo, je najſkěrje wjele ßwěcżazeho płuna do kuchinje wuſtupiło, kotryž bě ßo ſapaliwſchi, roſbuchnył.

Njeſkutk danſkeho pſchiſtawneho dźěłacżerja.

W pſchiſtawnym dźělu měſta Kopenhagena je ßo krwawny ßwójbny drama wotehrał. Pſchiſtawny dźěłacżeŕ, kotryž ßo wot ßwojeje żony dźělicż da, k njej do jeje bydlenja pſchińdźe. Pſchi tym k ſwadźe dóńdźe, pſchi kotrejž ßwoju něhduſchu żonu a ßwojeho 2lětneho ßynka ſ khlěbowym nożom cżeżko ſrani. Żona bórſy na pocżeŕpjene rany wumrě. Dźěcżo ju dźeń po tym ſcżěhowaſche. Słóſtnika ſajachu, ßwój njeſkutk pak po ſdacżu njewobżaruje.

3 morwi pſchi żeleſniſkim njeſbożu w Italſkej.

Na cżarje mjes Romom a Florenzom w bliſkoſcżi traſimeniſkeho jěſora po ſłamanju wóſki tepjazeho woſa 4 ſpěſchnikowe woſy ſ kolijow wujědźechu. 3 pucżowazy pſchi tym ßmjercż pocżeŕpichu, 12 ßo ſdźěła cżeżko ſrani.

3 Jahre Nationalſozialisms:

Erziehung der Jugend zur Volksgemeinſchaft

Deine Stimme dem Führer!

4 měßazy jaſtwa ſa hłowneho redaktora „Action Franſaiſe“.

Hłowny redaktor prawizowych nowin „Action Francaiſe, Charles Maurras, kiž mějeſche ßo pſched Parißſkim khłoſtańſkim ßudom na ſakładźe woſjewjeneho naſtawka dla namołwjenja k mordaŕſtwu ſamołwicż, je ßo ßobotu ſ pſchipóſnacżom wolóżazych wobſtejnoſcżow k 4 měßazam jaſtwa ſaßudźił. Maurras bě w jenym naſtawku w ßwojich nowinach żadał, ſo ma ßo 140 póßłanzow, kiž běchu ßo ſa krucżiſche poſtupowanje pſchecżiwo Italſkej wuprajili, k ſcżěnje ſtajicż a ſatſělicż.

Słoto leżeſche na dróſy.

Na dróſy mjes Mercinom a Soiſſonom ßo cżeżity auto, kotryž něhdźe 10 milijonow frankow ſłotakow ſ Brüſſela do Pariſa wjeſeſche, runje w tym wokomiku pſchecżißny, jako chzyſche ßo koleßarjej wuwinycż. Měchi we wulkim wobłuku na dróhu ſlecżachu a ßo puknychu. Słoto ßo po dróſy kuleſche. Woſowy wjednik a jeho pſchewodźeŕ woſtaſchtaj njeſranjenaj a tehodla ßo jimaj poradźi, wſchě ſłotaki bórſy ſaßo ſeſběracż.

Lěcżny cżaß w Franzowſkej wot 18. haprleje.

Miniſter ſa ſjawne dźěła w Franzowſkej je ſtatnemu preſidentej ſakoń pſchedpołożił, ſ kotrymž ma ßo w Franzowſkej lěcżny cżaß w nozy k 19. haprleji ſawjeſcż. Wſchě cżaßniki w Franzowſkej ßo 18. haprleje w 23 hodźinach wo hodźinu doprědka ßunu.

3 Jahre Nationalſozialismus:

Aus Moor wurde Siedlungsland

Arbeitsdienſt erobert mit dem Spaten Neuland

Deine Stimme dem Führer!

Wjednik je swoje słowo dźeržał Dźakujmy so jemu wšitcy 29. měrca!

Ssmjertne pruhi pſchecżiwo podnurjakam.

W jendźelſkej delnjej ßejmowni ßo ſdźěli, ſo Jendźelſka ſenſazionellne wunamakanje ſa wotrajenja podnurjakow wobßedźi, kotrež temu ſadźěwa, ſo ßo żadyn njepſchecżelſki podnurjak njemóże łódźi ſ tutymi pruhami wuhotowanej, bližicż, khiba, ſo by do ſahuby ſaſchoł. Wězywuſtojny wunamakanje ſ pſchiſpomnjenjom wujaßni, ſo ßo wo elektriſku pruhu jedna, kotraž kaž njewidźomne ßwětło wodu wokoło ßwětkomjetaka pſcherěſuje. Trjechi-li pruha na ſwonkownu ſcżěnu podnurjeneho podnurjaka, wrócżi ßo wotbłyſchcż na wójnſku łódź, kotryž ju wußyka, hdźež ju detektor ſwěſcżi. S měrjenjom pſcheměnjenja pruhoweho wuhela (Winkel) móże ßo ſpěſchnoſcż a ßměr podnurjaka zyle dokładnje ſwěſcżicż, ſ cżimž ßo móżnoſcże ſa ſnicżenje podnurjaka poſkicżeja.

Wulke ſliwki w powodźenych krajinach w Amerizy.

Pſches 200 morwych.

Po nowych cżeżkich ſliwkach je na rězy Monongehela a na druhich rěkach ſnowa wulka woda. Saßo ßu daloke krajiny Pennſylvaniſkeje a wjecżorneje Virginije powodźene. Saßo ßu wody wurjadnje wulku ſchkodu nacżinile a natwarjeńſke dźěła pocżeżile. W Pitsburgu je pobrjóżnja dróha hižo druhi raß pócżrjena. Licżba ßmjertnych woporow w powodźenych krajinach je 200 pſchekrocżiła.

Ze Serbow

— **Kaž ſ nawěſchtkom we wcżerawſchim cżißle** woſjewichmy, je knjes Erich Panknin hoſcżenz „Deutſches Reich“ wot knjeſa Makſa Meiera pſchewſał. Pſchejemy pſchedewſacżu wjele wuſpěcha.

— **Dobycże wo 1000 hriwnow** padźe pſchi wcżerawſchim cżehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije na łóß cżißło 93 182 do tudomneje Rotherez lotterijoweje kěrkownje na Kěżorſkej dróſy.

S **Jenkez.** W nozy wot 23. do 24. měrza je w Jenkecżanſkej kokoſchazej farmje paduch wſchelake drohotne raſſowe kokoſche pokradnył. Paduch budźe ſpytacż, tute kokoſche dale pſchedacż. Schtóż něſchto podhladneho pytnje, njech to najbližſchej poliziji woſjewi.

Se **Ssowrjez.** S dotalnych gmejnow Ssowrjez, Brěſowa, Schekez a Wyßokeje wutworjena nowa gmejna ma nětko 328 wobydleri a wulkoſcż honow wucżinja 518, 23 hektara. Wjeßny dźěl Brěſow, kotryž dotal ſtawniſkemu hamtej do Delnjeje Kiny ßłuſcheſche, budźe wot nětka ſtawniſkemu hamtej w Trjbjeńzach pſchißłuſchecż.

S **Rachlowa** pola Kubſchiz. „W hamtſkich powěſcżach hižo pißachmy, ſo je wjeßny dźěl Spłóſk ſ dotalneho ſtawniſkeho wokrjeßa w Bělcżezach wuſtupił a ſo ſ 1. dnja haprleje ſtawniſkeho hamtſkeho wokrjeßa w Trjebjeńzach ßłuſcha.

S **Bukez.** Wulka wólbna ſhromadźiſna wotmě ßo tu w Stangez hoſcżenzu, kotryž běſche połnje wobſadźeny. Poſauniſki khór a tež Hitlerſka młodźina a BDM wobrubjachu wuwjedźenja żupneho rěcżnika [illegible] Henka ſ Drježdźan, kotrehož běſche wjeßny ſtr[illegible] wjednik ſtronjan Keŕk wośebje wutrobnje powital. Rěcżnik pokaſa na wuſnamne ſkutki naſchich wójſkow we ßwětowej wójnje, na ſrudny jeje kónz a na wulke poniženje, kotrež ſ teho ſa němſki lud ſcżěhowaſche. W najwjetſchej nujy je wośud němſkemu ludej wjednika pósłał, kotryž je jemu wſchě prawa a ſtaru móz wrócżił. Sa tutu ßwěru dyrbi němſki lud jemu ſe ßwěru mytowacż. Mużſke tow. pod wjedniſtwom k. wucżerja Wjele ſaſpěwa ſpěw „Sswobodu, kotruž měnju“. S nazionalnymaj hymnomaj ßo derjeporadźena wólbna manifeſtazija ſkóncżi.

S **Radworja.** Sańdźenu ßrjedu rěcżeſche tu ſtabowy wjednik Winter ſa njedźelſke wólby. Jeho wuwjedźenja ßo ſ wulkim dźakom pſchijachu. Towaŕſtwo Jednota tutón wólbny pſchednoſchk ſ někotrymi rjanymi ſpěwami porjeńſchi.

S **Khróſcżiz.** Macżerjam ßo rada podawa ßrjedu 1. haprleje 1936 popołdnju w 2 hodźinomaj we Wjenkez hoſcżenzu, ¼4 hodźin w ſchuli we Worklezach.

S **Khróſcżiz.** (Wólbna ſhromadźiſna.) Sańdźenu wutoru wjecżor wotmě ßo tu wólbna ſhromadźiſna, pſchi kotrejž po poſtrowjazych ßłowach ſkupinoweho wjednika Porraka ſ Wudworja ſtronjan Pauliſch a ſtronjan Kunge ſ Kamjenza rěcżeſchtaj. Rěcże wobrubjowachu ſpěwy towaŕſtwa „Jednoty“ a hudźbne poſkicżenja kwartetta. S narodnymaj hymnomaj ßo derje poradźena ſhromadźiſna ſkóncżi.

S **Pancżiz.** Macżerjam ßo rada podawa pjatk 3. haprleje 1936 popołdnju w 2 hodźinomaj w młodźinowni.

S **Kulowa.** Naßycżenje dźěcżi budźe tu w Sswj. Adalbertowym wuſtawje. 28 potrěbnych dźěcżi doſtanu 14 dnjow dołho mloko ſ zaltu. — (Wólby do ßejma.) W Kulowje budźe ßo wolicż w „Němſkim kěżoru“ a we wuſtawje ßwj. Adalberta ſa tych, kiž tam pſchebywaju.

Se **Ssalowa.** Tudomnemu żiwnoſcżerjej D. je libjatko ſ tſjomi nóżkami ſ jejka wulěſło.

Radio

Ssobotu 28. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 15,30 tacżele. 16 politiſka wulkomanifeſtazija. 18 ludowe ſpěwy — ludowe reje. 20 politiſka wulkomanifeſtazija.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 16 politiſka wulkomanifeſtazija. 20 politiſka manifeſtazija.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 75 Budyšin — Sobotu 28. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Wjednik namołwja swój lud!

S najwjetſcheje dźěłaŕńſkeje halle Europy, ſ lokomotiwoweje dźěłaŕnje Kruppſkich dźěłaŕnjow w Eſſenje, je wjednik wčera k němſkemu ludej rěčzał. Wón pak ßo tež na zyły ßwět wobroczi a woßebje na nuſnoſcź ſměrowanja Europy pokaſa. Po zyłej Němſkej wjednika pſches radio ßłyſchachu. We wſchitkich dźěłaŕnjach běſche ßo ſ dźěłom pſcheſtało, pſchedawaŕnje běchu ßo ſawrěle. Němſki lud běſche wulke ſjednoczenſtwo jeneje wole a jeneho nawjedźenja.

Dźěłaŕnja, kotraž wjazy hacž 120 000 ludźi wopſchija, běſche hižo wokoło pſchipołdnja pſchepjełnjena. Na ſpěſchnikowej lokomotiwje běſche ßo rěčzne měſtno ſa wjednika pſchiprawiło.

Němſki miniſter dr. Goebbels mějeſche ſawodnu rěčz, w kotrejž ſignal k wupowěßnjenju khorhojow wojjewi. K dźěłaczerjam a wojakam rěčzo wón na kóncu praji, ſo ßo lud, kiž dźěło, czeſcz a měr lubuje, wokoło ßwojeho wjednika hromadźi a 29. měrza pſchede wſchěm ßwětom wuſnaje: Wón je naſch khorhojnik a rěčznik! Adolf Hitler je Němſka!

Potom ſireny minutu czíſchiny ſa zyłu Němſku pſchipowědachu.

Na to dr. Krupp ſ Bohlen a Halbach wjednika ſ wutrobnymi ßłowami poſtrowi a župny nawjedowaŕ Terboven wjednika w mjenje 120 000 dźěłaczerjow, w dźěłaŕni ſhromadźenych, a 700 000 tych, kiž na drôhach ſtejachu, poſtrowi.

Pſchi ſchumjazym pſchikleſku ſhromadźenych dźěłaczerjow ßo wjednik Adolf Hitler ßłowa jimaſche. Na měſtno ßwojeje rěčže pokaſawſchi, w kotrymž ßo nimo brónjow tež wjele gratow **měra dźěła**, wón rjekny, ſo ßebi njeby mohł bóle ſymboliſke měſtno wupytacź, ſ kotrehož k němſkemu dźěłaczerjej porěczi. Wón běſche ßebi pſchedewſał, **wo wojowanju wo prawo a ßwobodu němſkeho dźěłaczerja rěczecź.** Tehodla wón na dwojej wažnoſczi pokaſa, mjenujzy, **kak czežko je było, ſ němſkeho luda jedyn ſczinicź a kak nuſne běſche, tutón prozeß pſchewjeſcź.**

Wjednik na wojowanja dopominaſche, pſchi kotrychž ßo němſki lud tak roſtorhany pokaſowaſche. **Móz pak, kotruž we wojowanju mjes ßobu pſchetrjebachmy, pobrachuje nam w němſkim wojowanju wo žiwjenje wonka.** My ßmy ßwědźy tuteho wuwicža **a** ßmy tragiſki dôńt dyrbjeli naſhonicź. Potom pak tež wjednik pohódnoſczeſche, ſchto je ßo w poßlednich tſjoch lětach na wſchitkich polach naſcheho ludoweho žiwjenja dokonjało. **Němſki lud bu w mnohim naſtupanju ſtrowiſchi.**

Hdyž je wjednik móz naſtupił, je měł ſa ßwoje knježenje jenož jeniczki rezept, mjenujzy, ſo wě, kak njeßmě czinicź, ſo by lud do ſahuby pſchinjeßł. **Nowe pucže dyrbjachu ßo naſtupicź. Wón je dokonjał, ſo je ßo 5 milijonow człowjekow ſaßo do dźěła wróczilo. Wón je dokonjał, ſo móžachu ßo finanzy, ſtata krajow a gmejnow ſaßo wuſtrowicź, ſo ßo w njeliczomnych dźěłaŕnjach ſaßo dźěła.** To wſchitko pak běſche jemu jenož móžno, dokelž je nowe pucže ſchoł. Wón je ßo wot tamnych 47 ſtronow, klaſſow, ſjednoczenſtwow atd. wußwobodźił.

Potom wjednik ßwój wulki **nadawk** roſeſtaja, kiž w tym wobſtejeſche, ſo ſpyta ſ **němſkeho** luda móz mobiliſowacź, kotraž je nuſna k ſdźerženju žiwjenja wſchitkich. **Jemu na tym ſaleži, ſo něſchto dokonja a niz na tym, ſo ßo roſmołwja** a wſchelako wuradźuje. W němſkej njewobrónitoſczi wón jene hłownych žórłow njewuſpěcha němſkeho dźěła widźeſche. Hdyž běſche ßo 15 lět dołho rěczało, dyrbjeſche ſkóncznje jedyn pſchińcź, kiž dźěłaſche.

Adolf Hitler dopominaſche, kak je 14 lět wojował, ſo by ſ němſkeho luda ſhromadnoſcź wutworił. Jako k mozy pſchińdźe, běſche tak ßylny kaž jeho naſtroj, wot teho czaßa pak je tak ßylny kaž jeho němſki lud je. Dźiw jeho mozy leži w ludowej mozy ßamej. Ludowa móz je jeho ßylnoſcź. Se ſjednoczenjom němſkeho luda je wón wulku hiſtoriſku miſſiju dopjełnił.

Na lohko ſroſumliwe waſchnje wjednik potom ryßowaſche, kak je němſki lud w poßlednich tſjoch lětach poſtupował a je ßo móżny zyłk ſhromadnoſcže ſczinił. Tym, kotſiž maju jeho poſtupowanje ſa wuſpěſchne, wón rjekny, ſo czi, kotſiž ſa nami pſchińdu, naß jenož po tym poßudźuja, ſchto ßmy woprawdźe dokonjeli. **Woni ſwěſcza, ſo móža tute tſi lěta ßo widźecź dacź w mjeſynarodnych ſtawiſnach.**

Na praſchenje, hacž budźemy móz ſzyła hdy jeni bycź, wjednik roſeſtaji, ſo ßo to ſtanje, dalokož to w naß leži a to po pſchirodźe wobßedźimy. Naſch ßwětowy nahlad je wulki wocžehnjeŕſki nadawk. Dźěłazemu dyrbi ßo nowe wocžehnjenje napſcheczo ſtajicź. My njedźěłamy ſa naſchu generaziju, ale ſa wěczny pſchichod. **Nowe dźěło wocžehnjenja k nowej ſhromadnoſczi dyrbi ßo poradźicź a ßo tež poradźi.** Hižo dźenßa pak je ßebi němſki lud bliže pſchiſchoł. Wuwicže je dźenßa hižo k temu dowjedło, ſo jeniczki muž k zyłemu ludej rěczi. Wjednik kruczje na wěrje wiſſa, ſo němſki lud w móznym pſcheměnjenju ſteji. Tuta wěra pak dwoje wuſnacže nakładuje: 1. Niz napſcheczíwnoſcže, ale ſ wěcznej ßwěru a njeſkóncznej pilnoſczu ſhromadne pytacź. 2. So w ßwojim prózowanju wo prawo njejßmy bojaſliwi, ale ſmužiczi ſa naſchim ſaměrom honimy.

Potom wjednik dopomni, kak je ßo pſcheczíwo prawizy a pſcheczíwo lěwizy w Němſkej wobrocził, ſo by wurunanju ſtawow pucź pſchihotował. Saßady, po kotrychž poſtupuje, ßu ſaßady woprawdźiteje demokratije. Tola **móža ßo jemu jeho pſchedewſacža poradźicź, hdyž zyły lud k njemu ſteji, kaž wón němſkemu ludej ßłuſcha.** Kaž wón ſnutſkach **w**

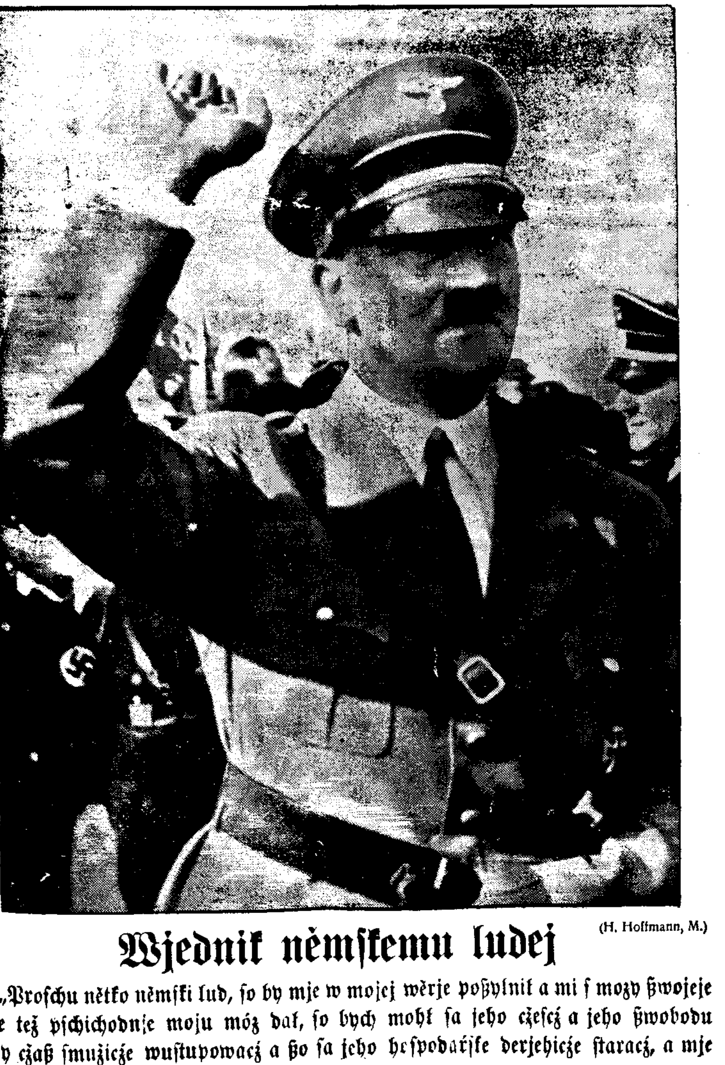

(H. Hoffmann, M.)

Wjednik němſkemu ludej

„Proſchu něTko němſki lud, ſo by mje w mojej wěrje poßylnił a mi ſ mozy ßwojeje wole tež pſchichodnje moju móz dał, ſo bych mohł ſa jeho czeſcz a jeho ßwobodu kóždy czaß ſmužicže wuſtupowacź a ßo ſa jeho hоſpodaŕſke derjebycže ſtaracź, a mje woßebje podpjerał w mojim bědźenju wo wěrny měr.“

(S wjednikoweje rěčže w němſkim ßejmje 7. měrza 1936).

kraju ſa měr wuſtupuje, ani ſo by ßo pſchi tym podcžißnył, tak wón to tež w ſwonkownej politizy cžini.

Tu wón na ßwoje ſaßadne ſtejiſchczo pokaſa, po kotrymž **nochze, ſo by ßo wulki lud jako lud mjeńſcheho prawa wobhladował.**

Sajimawy běſche pſchikład, kiž wjednik ſa poměry mjes europſkimi ludami pſchinjeße. Runje kaž ßwójby, kiž hromadźe we wulkim twarjenju bydla, ßebi njedadźa jena druhej do ßwojich wobydleńſkich naležnoſczow rěčzecž, tak ßebi tež Němſka prawo bjerje, ſo w ßwojim domje cžini, ſchtož chze. Tu wjednik na ßwoje poſkiczenja dopomni, kiž pak ßu ßo we wukraju wotpokaſałe. **Na to je němſke rune prawo ßam wobnowił.** W tutym ſwiſku wjednik rjekny, ſo ßo jeho jednanja ſ druhimi ludami zyle ſjawnje ſtawaju. Hdyž pak ßo Europa do wojeŕſkich ſwjaſkow ſaplecže, dha chze wón ſnajmjeńſcha wědźecž, ſo je Němſka doma ßama ſ knjeſom. Potom wjednik na winowatoſcž naſcheje generazije pokaſujo rosłoži, kak ma wona winowatoſcž, to narunacž, ſchtož je po ßwětowej wójnje ſpuſchcžiła a nima to dźěcžom pſchewoſtajicž.

Jako ſakład k woprawdźitemu měrej ma rune prawo wſchitkich ludow płacžicž, kotrychž ſrěčzenja maju ßwjate bycž. **So by ßwět widźał, ſo němſki lud tak myßli, ßu ßo wólby wupißałe.** Němſki lud pak chze měr a pokoj, ſo by mohł dźěłacž a ßebi ßwój khlěb ſaßłužicž. Druhe ludy chzedźa tehorunja, ſo jich wjednizy měr cžinja a ſo jenož rjenje njerěčža.

Hdyž běſche wjednik na to pokaſał, ſo ßo do praſchenjow druhich krajow njetyka, dokelž ma doma wulke měrowe dźěło wukonjecž, ßo na wſchitke ſtawy wobrocži a rjekny, ſo nowe poſkiczenje ſ ludoweho dowěrjenja, kiž jemu tutón njedźelu wupraji, pſchewoſmje. **Wón němſki lud namołwja, ſo by ſhromadne wulke dźěło pohódnoſcžił, kiž je ßo ſa poßlednje tſi lěta dokonjało, ſo by lud był hordy na ßebje ßameho.** Sa wjednika płacži jenož to, kak němſki lud wo nim ßudźi a niz to, ſchtož ßwět k jeho ſkutkam praji. Wón chze tež w pſchichodźe ſajimy ßwojeho luda runje tak pſchiſtojnje ſpěchowacž, kaž je to dotal cžinił, dokelž wón zyle jenož tutemu ßwojemu němſkemu ludej ßłuſcha. **29. měrza dyrbi ßwět widźecž: Tu njerěčži jenož jedyn muž, ale tu rěčži lud!**

Njeßměrny pſchikleſk běſche wotmołwa dźěłaczeŕſkeho ſtawa němſkeho luda k ßwojemu wjednikej.

Wótra opposicija jendźelskeje dźěłaćeŕskeje strony

W rosmołwje, kotraž ßo ſchtwórtk Edenowej rěčzi w jendźelſkim delnim ßejmje pſchiſamkny, najprjedy dr. Dalton ſa dźěłaczeŕſku oppoſiziju porěčža. Wo bělej kniſy wón rjekny, ſo někotre dypki wopſchijeja, kiž dźěłaczeŕſka ſtrona njemóže pſchijecž. Namjet, ſo ma ßo jendźelſko-italſke wójſko na němſku ſemju póßłacž, je tak fantaſtiſki a njeſtrowy, ſo móže ßo cžłowjek jemu jenož dźiwacž.

Tež namjet rosrěčzowanja generalnych ſtabow mjes Jendźelſkej, Franzowſkej, Belgiſkej a Italſkej dźěłaczeŕſka ſtrona njemóže ſkhwalicž. Saczžiſchcž je ßo ſbudźił, ſo jendźelſke knježeŕſtwo ſpyta ßo wot Swjaſka ludow wotßalicž a ßo franzowſko-jendźelſkemu ſwjaſkej ſbližicž. Sjawne měnjenje mjes italſkim a němſkim padom roſeſnawa.

Lloyd George delni ßejm a Jendźelſku pſched ſtrachom wojeŕſkeho ſrěčzenja warnowaſche, kiž je w lěcže 1914 njehladajo jednanjow k wójnje dowjedło, a kiž to wospjet ſcžini, jeli ſo k ſrěčzenju dóńdźe.

Italſka cžaka na ſběhnjenje ſankzijow.

Kaž Reuter ſ derjeinformowanych franzowſkich kruhow woſjewja, je Muſſolini franzowſkemu wupóßłanzej ſdźělił, ſo namjety Locarnſkich mozow njepodpißa, doniž njedoſtanje krute pſchißlubjenje, ſo ßo ſankzije pſchecžiwo Italſkej wjazy njewukonjeja.

Francowsko-sowjetskoruske zrěčenje do mocy stupiło

Pjatk popołdnju ſtaj w franzowſkim ſwonkownym miniſterſtwje franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin a ßowjetſki ludowy kommißar Litwinow potwjerdźenje franzowſko-ßowjetſkoruſkeho pakta podpißałoj. S tutym podpißanjom je ſrěčzenje doſkónczne do mozy ſtupiło. Po podpißanju ſrěčzenja měješchtaj Flandin a Litwinow rosrěčzowanje. Ssowjetſko-ruſki póßłanz Potemkin Litwinowa pſchewodźeſche.

Franzowſka podarmo pjenjeſy pyta.

Se ſtrony jendźelſkich pjenježnikow ßo ſhoni, ſo je franzowſke finanzne miniſterſtwo podarmo ſpytało kredity w Amſterdamje doſtacž. Tež w Stockholmje je ßo franzowſki fiſkus pjecža bjes wuſpěcha wo požcžonku prózował.

Chinescy knježeŕstwowi wojacy přećiwo komunistam

Kaž je zentralne knježeŕſtwo w Nankingu woſjewiło, je general Jenſchiczan 30 000 muži knježeŕſtwowych wojakow do Hungtunga a Pingjanga póßłał, ſo by tam kommuniſtiſke knježeŕſtwo powalił. Americzenjo, kiž ßu ſ krajinow cžeknyli, w kotrychž kommuniſtojo knježa, wo njeßłyſchanych kommuniſtiſkich hroſnoſcžach pſchecžiwo ziwilnemu wobydleŕſtwu powědaja. Samožitych wobydlerjow a ſaſtojnikow ſamordowachu. Ludźo, na kotrychž tukaju, ſo jako ſpionojo pſchecžiwo kommuniſtam dźěłaju, ßo ſlě cžwiluja abo jim ßo mjeswoczo wot wuſchow hacž k hubje rosrěſa. Wobydleŕſtwo pſched kommuniſtami cžěka a ßo khowa. Pſchi tym je k cžežkemu njeſbožu dóſchło. Jama, w kotrejž běſche něhdźe ſto wjeßnjanow wuczek pytało, ßo ſaßypny. 30 wożobow ßo ſadußy, ſbytni ßo ſ dźěla cžežko ſranichu.

Krótke politiske powěsće

Saßo mordaŕſtwo w Schpaniſkej.

W jenej wßy provinzy Albacety je ßo nowy terrorſki njeſkutk ſtał. Korporal ziwilneje gardy běſche rataŕſkeju dźěłaczerjow pſchi ſłóſtniſtwje pſchekwapił a jeju mjenje ſwěſcžił. Jako ßo wón poſdźiſcho na gmejnſku wyſchnoſcž poda, potrjechenaj ßyłu towaŕſchow ſhromadźiſchtaj, a cžrjóda ßo do twarjenja doby. Pſchitomnym žandarmam ßo brónje ſebrachu, korporal ßo ſaraſy a ßo na to po haßach wlecžeſche.

Amerika chze 4000 wójſkowych lětadłow natwaricž.

Wojeŕſki wubjerk repreſentantſkeho doma doporucži jenohłóßnje twar 4000 wójſkowych lětadłow, pokaſawſchi na to, ſo maju wſchě wulke ſtaty nětkole hobrſku liczbu lětadłow, kotrež ßo płuwazym lětaniſchcžam runaja, ſo bychu wójnu w powětſje pſchi njepſchecželſkich brjohach ſmóžnili. Wubjerk ma ſpuſchcžomne powěſcže, ſo maja druhe ſtaty 5 hacž 10 000 lětadłow ſa wojeŕſke ſaměry pſchiprawjene.

Wobkruczenja w paßu prjedownikow.

Stawniſzy ſaſtojnizy a ſapißowarjo zyrkwinſkich knihow, kotſiž maja prawo ſapißow w paßu prjedownikow na ſakładźe wſchelakich liſczinow wobkruczecž, ßmědźa tute wobkruczenje jenož pſchewjeſcž, hdyž ſapißy ſ pſchedpołoženym porjadnje wuſtajenym ſtawniſkim regiſtrom abo ſ wuczahom ſ zyrkwinſkeje knihi ßu jene a te ßame. Seſtajenja prjedownikow, ßwójbne knihi abo ſkróczene wuczahi ſe ſtawniſkich regiſtrow a zyrkwinſkich knihow jako ſakład njedoßahaja, ßamo potom niz, hdyž ßo we wobkruczenej formje pſchedpołoža.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 28. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Na popjeł so prjedy spali wšitkón pěsk a proch,
Na suchom so prjedy tepi wšitkón poch a moch;
Prjedy, bač mój, lube dźěćo,
Zapomnimoj so!

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 6 ſtop. cžopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0, najnižſcha temperatura w nozy 5 ſtop. cžopłoty. — Wjedro w Europje ßo pſchetworja. Nad połnóznej Europu ßo nowa wyſchina wutworja a ſpyta ſymniſchi powětr k nam ßłacž. Wyſchina pola Azorſkich kupow je tehorunja wubězk do naſcheje bliſkoſcže póßłała. Mjes wyſchinomaj ßo wuſka nižina ſ Jendźelſkeje hacž do Wuheŕſkeje cžehnje. Wona pak ßo rosczahuje. Pſchi ſetkowanju cžopłeho a ſymneho powětra nad ßrjedźnjej Europu hiſchcže ſ wopředka trochu mutne wjedro wobkhowamy. — Jutſje njedźelu ßłónczko 5,44 hodź. ſkhadźa a ßo 6,27 hodź. khowa. Měßaczk, kiž jutſje w přenim běrtliku ſteji, dopołdnja 9,30 hodź. ſkhadźa a ßo na ranje 1,40 hodź. khowa.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Trochu mutne wjedro.

*

— **Němſka pósta ßo na wólbne powěſcže pſchihotowała.** Dokelž ßo pſchi wólbach do němſkeho ßejma 29. měrza ßylny wobkhad powěſczow wocžakuje, je ßo němſka pósta na wobſchěrne waſchnje wo ſpěſchne podawanje wólbnych wunoſchkow poſtarała. Tež ßylne pſchiběranje privatnych powěſczow, na pſchikład nowin atd. ßo wocžakuje. Tohodla ßo w nozy wot 29. k 30. měrzej wſchitke telefoniſke powody w doßahazej měrje ſe ßłužbnymi dźěławymi mozami wobßadźa, ſo ßo hładke telefonowanje a njeſakomdźene ßłanje telegrammow ſawěſczuje. Tež ſa wunoſchowanje telegrammow a khwatnych liſtow budźe wſchudźe doſcž wunoſchowańſkich mozow.

— **Wobkruczenje kwitowańkow invalidnych, wudowinſkich a ſnjeſboženſkich rentow** ſtawa ßo ſa pißmiki A hacž L wutoru 21. měrza 1936, ſa pißmiki M hacž Z ßrjedu 1. haprleje 1936 w ßejmowni na Hrodowſkej haßy 10 deleka we wupłaczeŕni dopołdnja wot 8 do 12 hodźin.

— **Malorentnarjam** wupłaczuje ßo podpjera na měßaz haprlěju ßrjedu 1. haprleje 1936 dopołdnja wot 9 do 10 hodźin w Ssejmowni na Hrodowſkej haßy 10 deleka.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ſchtwórtkownym cžehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (22. dźeń) padźe dobycže wo 150 000 hr. na cžißło 42 264; dobycže wo 5000 hr. na cžißła 97 897, 114 360, 132 787; dobycže wo 3000 hr. na cžißła 51 130, 73 448, 75 759, 82 441, 92 083, 107 092, 113 255, 116 720, 124 990, 128 462, 149 646; dobycže wo 2000 hr. na cžißła 1553, 11 086, 17 258, 17 678, 18 187, 34 526, 51 144, 59 443, 64 404, 71 182, 76 565, 88 812, 95 506, 95 980, 115 684, 124 949; dobycže wo 1000 hr. na cžißła 4665, 5960, 14 117, 15 957, 17 193, 19 217, 21 802, 44 117, 46 398, 50 977, 57 408, 69 594, 84 870, 87 460, 89 909, 91 772, 93 182, 98 785, 98 984, 106 512, 125 039, 133 655, 136 431, 139 722, 154 232, 156 420.

Pod škitom Božim

2]

(Pokracžowanje.)

To běſche rjane kubło, kotrež Mots Wólſchak wobßedźeſche. Schtyri ßylne konje dźěłachu rolu, kiž bě dobra a płódna. Se wſcheho, ſchtož bě widźecž, bě ſpóſnacž, ſo je tu ſamoženje, kotrež tež we ſłych cžaßach njebě podležało. Wólſchaka běchu ſtajnje ſa bohateho muža měli, a chzychu wědźecž, ſo měješche něhdźe cžežku móſcheń połnu ſłotych ſkhowanu, hdźež ju nichtó njewußlědźi.

Haj, ſwonkownje bě wſchak wſcho dobre a w rjedźe, ale ſchtóž ßwójbne žiwjenje dokładniſcho ſnaješche, ſ hłowu wiješche, a někotryžkuli khudźinka budźeſche ßebi dźeßacž krócž [illegible], hdy by na Wólſchakowe měſtno měł ſtupicž, a my ßo tež nikomu njebychmy mohli dźiwacž; pſchetož ſkoro helu na ſemi měcž, njeje niczo małe. A tu wbohi Wólſchak doſpołnje měješche.

Se wſcheho ſpocžatka njebě tomu tak było, nawopak, Mots běſche ſbožownu a wjeßołu młodoſcž měł, a ſ nuſu a ſ hubjenſtwom bě ßo lědma ſpóſnał. A poſdźiſcho, hdyž bě ßebi ßwoju Hanu brał, běſche jemu tak rjenje, ſo ßebi lěpje pſchecž njemóžeſche; pſchetož wobaj, Hana a Mots ßo jedyn k druhemu tak derje hodźeſchtaj, kaž jeno ruka k druhej. Mots mjenujzy běſche jara ßłabeje wole, wón bě tak ßłaba a njeßamoſtatna powaha, ſo zuſeho nawjedowanja a wliwa trjebaſche, ſo by mohł ßwoje dary a mozy nałožecž a tak nadawk ßwojeho žiwjenja wukonjecž.

A Hana ßo na to wuſtejeſche, jeho nawjedowacž, ſo njepytny, ſo pſchah njeßeſche, kiž by jeho tłócžił. Nawopak, jemu běſche kaž rybje we wodźe, a wón ßebi doſpołnje wažeſche, ſchto jemu Hana běſche.

Wonaj měješchtaj ßo wěrnje lubo a ſe ßobu něžnje wobkhadźeſchtaj, kaž to mjes burſkimi ludźimi ani wſchědnje njebě, tak ſo ßo to ßußodam pſchejara ßłódke ſdaſche.

Hdyž bě ßo nětkole ſa lěto mały Jank jako tſecži k nimaj pſchidał, njemóžeſche ßo Mots doſcž nawjeßelicž, a dari do zyrkwje ſto toleŕ

Ale ſa dźewjecž dnjow bě ßo dom radoſcže do domu žarowanja pſcheměnił, luba dobra Hana na dworje pod łchtomom w kaſchcžu ležeſche a na marach ſtejeſche, a faraŕ móžeſche lědma ßłowa wuprajicž, tak jara ludźo płakachu a žałoſcžachu.

Wólſchak ſ teho cžaßa kaž wſchón ſniczeny wokoło khodźeſche a bě ſ tutym nahłym njeſbožom wſchitku ſepjeru, troſcht a mozy ſhubił. Lědma ßo hiſchcže wo ßwoje hoſpodaŕſtwo ſajimaſche a jeno k nuſy hiſchcže porjad mjes ßwojej cželedźu dodźerža.

Jeho pſchiwuſni widźachu, ſo to tak dale hicž njemóže, ſo dyrbi do domu ſaßo hoſpoſaa dźěſcžu macž; pſchetož ßłužobne dźowki cžinjachu, ſchtož ßo jim chzyſche, a mały Jank bě zyle hubjeny. Pěſtońcža bě ſ njeroſumnej něžnoſcžu wbohe kurjo tak pſchenaßycžiła, ſo bě to ſlě hladacž.

To dźě měiachu pſchiwuſni tež zyle prawje: ſchto je hoſpodaŕſtwo bjes hoſpoſy? Skerje hiſchcže by bjes hoſpodarja ſchło. To ſtare pſchißłowo wobkrucža: Wudowa lěpje hoſpodari hacž wudowz. Wotroczk wězy roſumi a móže to ſaſtupicž, ale ſchtó chze tyßazorych wězow wobſtaracž, kotrež ma kurowka na ſtaroſcži? Sſłužobne dźowki? Te maja ſe ſkoro połnej ruzy dźěła; ale ſchtó ßo ſtara wo hoſpodarja? Schtó jemu jěſcž a piczže w prawym cžaßu na blido ſtaji? Schtó ßo wo cželedź poſtara, ſchtó na prawdu hlada w domje, w pinzy, w jědźnej komorje, na lubji?

Tak daloko měiachu Wólſchakowi pſchiwuſni zyle prawje, ale myßlachu ßebi, dokelž chzychu jemu tajku krutu ßwojohłowu wupytacž, kiž by lěnjeho tež ſa wuſchi pokrała, hdy by trjeba było. Haj, hdy by ßo krutoſcž ſ luboſcžu ſjednocžiła, budźiſche wſchak Marta, kotruž jemu namołwjachu, prawa była; ale jej bě jenož wo rjane kubło — wobßedźeŕ kubła bě jej jenož tak na pſchidawk. A tak bu mandźelſtwo njeporadźene, dołhe hubjenſtwo. A dlěje a hubjeńſcho to bywaſche, woßebje hdyž bě Handrij, dźěcžo tuteho druheho mandźelſtwa, tak daloko doroſtł, ſo ſle a dobre derje rospominacž wědźeſche, ale nochzyſche.

Pſchirodnaj bratraj běſchtaj jedyn na druheho hacž na najbóle njepſchecželſzy ſmyßlenaj. Njepſchewinliwje ßo hidźo, wot małoſcže hižo jedyn druhemu ſ pucža khodźeſchtaj, tak ſo by ßo we wßy prajiło: „Jan a Handrij ſtaj kaž ßłónzo a měßaczk, hdyž jene ſkhadźa, ßo druhi khowa."

Hdyž ßo praſcha, ſchtó je ſapocžał a ſchtó je roſkoru bóle ſawinował, dyrbimy na Handrija ſ porſtom pokaſowacž. Hižo naſdala bě widźecž, ſo je ßo k hidźenju narodźił. Měješche ſchěrej, hłuboko ležazej wocži, kotrejž ženje runje won, ale ſtajnje wokoło róžka hladaſchtej, jeho ert bě wopukły a hornja huba krótſcha, tak ſo běchu ſuby widźecž; wón khodźeſche do předka ſkhileny, jako by na něczo łakał.

Wſchitko to cžinjeſche, ſo bě wokoło Handrija njewjeßołe; tuž jemu ludźo na dźeßacž kroczeli ſ pucža khodźachu.

So potajkim měiachu wſchitzy k njemu tak mało dowěry, Handrija na žane waſchnje njepolěpſcheſche, nawopak, runje teho dla hakle ßo njerodź w jeho wutrobje tak prawje jara roſkorjenjeſche a ſo ſbytk dobreho poduſcheſche, kotryž na poßledku we wutrobje tež najhórſcheho cžłowjeka tola ſbywa.

Bóle ßo Handrij wot druhich cžłowjekow wotſtorcženy cžuješche, a bóle bywaſche k ßwojej maczeri pſchiwabjowany. Ta dźě běſche jemu tež tak zyle podobna, niz jenož ſwonkownje, ale tež ſnutſkownje we wutrobje.

Tale žona, kiž bě hewak tak hubata a kußata a kiž ſkoro kóždemu cžłowjekej pſchimjeno dawaſche, plenczeſche ßo ſe ßwojim ßynom hacž nanajhórje, a bjes mała budźeſche ßo bojała, jeho ſrudźicž, hdy budźiſche jeho jenož „Handrij" mjenowała. Duž rěčzeſche ſtajnje: „Mój Handrijko, mój luby ßynko" a tak dale, a ſo druſy ludźo tež tak njeprajachu, bjerjeſche jara ſa ſło, woßebje Wólſchakej, kiž bě „Handrijkowy" nan. S teho wona ßudźeſche, ſo nan k ßwojemu druhemu ßynej praweje luboſcže nima a ſo tak cžini, jako by jenož Jana měł.

Na jene waſchnje ſ tym tež ani zyle wopak njeměješche. Wólſchakej bě Jan tež woprawdźe ſto krócž lubſchi, dyžli tſi lěta młódſchi Handrij; ale to ßo tež zyle ßamo wujaßnjeſche.

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

Serbja dopjelnja swoju wólbnu winowatosć!

Jutſiſcha njedźela je woßebity a wuznamny dźeń ſa němſki lud a ſ nim tež ſa naß Sserbow, kiž w němſkim kraju a mjes němſkim ludom bydlimy. S němſkim ludom ßmy ſjednoczeni na byczje a tyczje. Sbože a derjehiczje němſkeho luda je tež naſche ſbožo a derjehiczje.

Runje kaž kóždy druhi němſki ſtaczjan ſtejimy tež jako Sserbja ßwěrnje k wjednikej němſkeho luda a ſtata a ßo tež we wſchěch naſchich woßebitoſczach jemu dowěrjamy. Sswoju ſtatnu ßwěru ßmy ſtajnje a pſchi kóždej ſkładnoſczi ſe ſkutkom dopokaſali.

Wjednik naß ſnowa k wólbam wola. Němſki lud ma ßo wuprajicz, hacž wjednikowemu dźěłu a ſaměrej pſchihłoſuje. So to czini, je hižo pſchi wſchitkich wólbnych manifeſtazijach dopokaſał. Jutſje njedźelu to ſ wólbnej papjerku w ruzy wobkruczi.

Se ſnatej ßerbſkej ßwěru tež my Sserbja ßwoju wólbnu winowatoſcz dopjelnimy. Kóždy ſ naß ßo jutſje pſchi wólbach wobdźěli a ßwój hłóß wjednikej da!

*

Kak maſch jutſje wolicz?

Pſchi nětczíſchich wólbach do němſkeho ßejma wo to dźe, ſo kóždy woleř wjednikej Němſkeje ßwój hłóß da. To ſo tak ſtanje, **ſo ßo do koleſka,** kiž je na wólbnej zedulzy **ſady mjena Adolf Hitler** woczíſchczane, **kſchižik ſczini.** To je jeničke, ſchtož ma woleř czinicz. Njech to kóždy ßwěru wobkedźbuje. Radźi ßo tež, po móžnoſczi hižo ſahe wolicz hicz a niz hakle do poßlednich hodźin czakacz.

*

S **Hodźija.** Na lohkomyßlne waſchnje chzyſche czežity czah druhi czežity czah ſchtwórtk rano pſcheſczěhnycz a to w ſawinjenju w Hodźiju, hdźež je dróha zyle njepſchewidna. S tym bě ßo pſchi ßamym czežke wobkhadne njeſbože ſtało. Wobaj woſaj dlěſchi czaß w ßamßnym ſměru pornjo ßebi jědźeſchtaj, pſchi czimž bě dróha zyle ſawrjena. S druheje ſtrony bližeſche ßo w ſpěſchnym tempu po horje dele Drježdźanſki woßobowy wós. Woßowy wjednik ſpěſchnje ſaſpina, ſajědźe na ßamu kromu dróhi, pſchi czimž pak wós do wjerhanja pſchińdźe. We poſlednim wokomiku pak ßo wjednikej poradźi, ßwój wós mjes czežitym woſom a murju Eignerez hoſczenza pſchewjeſcz. Bjes mała by ßo pſchi tym wulke njeſbože ſtacz móhło. Strażmiſchtr roſprawu wo zyłej naležnoſczi napiſche.

S **Huſki.** Hižo měßazy dołho ßo w Bělych Noßlizach kolo kradnjeſche. 25. t. m. tudyſchi ſtražmiſchtr wobydlerja W. ſ Bělych Noßliz jako paducha ſwěſczi a jeho ſtatnemu rěcžniſtwu w Budyſchinje pſchepoda.

S **Daliz.** Tudyſcha wobydlerka, kotraž njeje ſ bohatſtwami žohnowana, pytny někotre wjeczory ſa ßobu we dworje ropot. Swoprědka na niczo ſkeho njemyßlo, ſkóncznje tola, hdyž ßo to pſchezo ſaßo woſpjetowaſche, ſa nim pohlada. Pſchi tym pytny, ſo ßo paduch jeje drjewa jimaſche. Wobžarowacz ma ßo, ſo tež dźenßa hiſchcže ludźo njewědźa mjes mojim a twojim roſeſnawacz.

S **Maleſchez.** (Porjedźeńka.) Dop. ½9 hodź. ßerbſke, w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Radworja.** Wólbnu ſhromadźiſnu běſche ßrjedu wjeczor Wulkek-Dubrawſka wotnožka NSDAP, do tudomneje herbſkeje gryczy ſwołała. Krótko po 8 hodź. Hitlerſka młodźina na jewiſchczo ſtupi a wólbnu propagandu ſapocza. Na to tež hudźbna jednota „Meja" dwaj ßerbſkej ſpěwaj pſchednjeſe. Dla ſkhorjenja knjeſa wuczerja Nawki Michał Rjeczka tutu dirigowaſche. Nětk podkrješny wjednik burow Knappa ſhromadźiſnu wotewri, wſchitkich witajo, kiž běchu tak bohaczje pſchiſchli. Woßebje wokrježneho wjednika Martina a wokrježneho wjednika burow Watzdorfa a tež rěcžnika wjeczora Wintera powita. Pſchepoda tež hnydom tutemu ßłowo. Knjes Winter, jako dobry a ſajimawy rěcžnik ſnaty, nam w dlěſchej rěczi wukładowaſche, ſchto je Locarnſki pakt a ſchto w nim piſane ſteji. Dale tež pokaſa na ſtrachi, kiž ſ tuteho pakta nam hrožachu. Tež Verſailleſke měrowe ſrěczenje nam roſkładowaſche a někotre paragrafy pſcheczita, woßebje §§ 42 a 43. Pokaſa na ſtrach, kiž tu němſkej młodźinje hrožeſche. Tak je naſch wjednik a kanzler temu wotpomhał a wſchě ſrěczenja ſnicził. Napominajo k ßwěrje k naſchemu wjednikej ßwoju ſajimawu rěcz ſkónczi. Potom knjes wokrježny wjednik Martin ſ krótkimi ßłowami tež wſchitkich napominaſche, ſo bychmy ßwoju wólbnu winowatoſcz dokonjeli. K. Knappa podźakowa ßo rěcžnikomaj, na czož ßo ſhromadźiſna ſ němſkimaj hymnomaj ſkónczi. Tuž nětk wſchitzy njedźelu ßwoju winowatoſcz czińcže a dajcže ßwój hłóß naſchemu wjednikej a kanzlerej Adolfej Hitlerej.

Z Worklec. Naša wjes woswjeći lětsa dwoje jara struchłe wopomnjeće. 29. měrca budźe tomu 30 lět, zo w Lonšec bróžni Boži woheń wudyri a ju bórzy do popjeła přewobroći. Při słabym wětrje přeskoči přez puć na Žofkec twarjenja, kotrež za krótki čas wšě w płomjenjach stejachu. Holkec (Šusterec) statok, kotryž z tutymi mjezowaše, a kotrehož twarjenja běchu z lěpjency a ze słomu kryte, běše z dobrej žratwu za wokoło sapace płomjenja. W samsnym času wutorhnychu młodźi ludźo khoru Leńšec mać přez wokno wěstej smjerći. Na druhej stronje lizachu płomjenja Běrkec (Krawcec) statok. Wałdźic twarjenja wjesna a susodne sykawy samsnemu wosudej wutorhnychu. Tola woheń njeměješe hišće dosć woporow. Jako pjaty statok wotpali so tež hišće Brězanec. Wšě potrjechene twarjenja běchu ze słomu kryte a lěpjene, tak zo so wšo do čista spali. Potrjecheni móžachu sebi jenož to najnuzniše wukhować. Wukhowany skót Šołćicom a Salowskecom do dwora wodźachu. Kury a husy ze stróželemi po wsy a zahrodach wokoło běhachu. Z wotpalenych jenož 3 zasy twarjachu a to Šusterec, Žoftec a Brězanec. Pomocne rucy wjesnjanow a burow ze susodnych wsow jim při tom pilnje a z rady pomhachu. Z tehdy potrjechenych je jenož hišće jedyn žiwy a to daloko a šěroko znaty domjacy rěznik Michał Šuster. — Pjećdźesać lět tomu 3. augusta t. l. budźe, zo hišće wjetši woheń našu wjes domapytaše. Tehdy so 12 zwjetša khudych hospodarjow wotpali a wo wšo přińdźechu, dokelž płomjenja při sylnym wětrje z wječora njesmilnje wokoło so přimachu. Za lědy hodźinu bě so wulke njezbože stało. Sykawy wjele dźěłać njemóžachu, tež bě woheń hižo k mocy přišoł, prjedy hač dojědźechu. Tež tehdy je wjele woporniwych rukow wulku nuzu wolóžić pomhało. Woheń rano w 6 hodźinach w bróžni kublerja Bergora wudyri a so z wulkej spěšnosću na pódlanske hosćencowe twarjenja rozšěri. Potom płomjenja na susodne twarjenja přeskočichu a za krótki čas so kuble Jana Redy a Jana Budarja a žiwnosće Michała Marka, Michała Žura, Marćina Hejduški, Mikławša Jancy, Jakuba Schöny, Madleny Markoweje, Madleny Larasoweje, Marije Hanušoweje a Jana Budarja palachu. Kak bě woheń nastał, njeje so zwěsćiło. — Na tutych wopomnjeńskich dnjach chcemy spominać na tamne ćežke domapytanja a Boha prosyć, zo by nas w přichodźe před Božim wohnjom a druhim njezbožom škitał.

S **Wojerez.** Dop. w 9 hodź. němſke hłowne Bože ßłužby, ½11 hodź. ßerbſke hłowne Bože ßłužby, ½11 hodź. dźěczikemſchenje w kſchižnej zyrkwi, w 11 hodź. hłowne Bože ßłužby w Kulowje, w 12 hodź. ßerbſke kſchczenja, w 2 hodź. němſke kſchczenja, pop. w 5 hodź. pobožnoſcz we wokrježnej khorowni, ½6 hodź. pobožnoſcz w Betheſda.

Radio

Njedźelu 29. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 10,45 taczele. 14,45 taczele. 18 ſabawny konzert ſ woſjewjenjom wólbnych wunoſchkow.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 rańſcha ßwjatocznoſcz. 14,05 taczele. 16 pěkne wězki ſ Kölna. 18 ſabawny konzert ſ woſjewjenjom wólbnych wunoſchkow.

Hiſchcže wažne ſ njedźelſkeho programma: Warſchawa: 20 orcheſtrowa hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Reichstagswahl.

Der in der Bekanntmachung vom 25. März 1936 im vorletzten Abſatz enthaltene Satz: „Stimmzettel ohne Abſtimmungsvermerk ſind ungültig" wird hiermit aufgehoben. Die Abſtimmungsvorſteher haben bei der Bewertung der Stimmzettel nach den Richtlinien der amtlichen Abſtimmungsniederſchrift zur Reichstagswahl vom 29. März 1936, Seite 3, Ziff. 4 zu verfahren.

Bautzen, am 26. März 1936.

Der Oberbürgermeiſter, Wahlamt.

Vom 4. bis 6. April 1936 wird der **Frühjahrsjahrmarkt abgehalten.** Auf die hierfür geltenden Beſtimmungen der Marktordnung wird Bezug genommen. Am 5. April dürfen auch die Läden in der üblichen Zeit offengehalten werden.

Bautzen, 26. 3. 1936. **Der Oberbürgermeiſter.**

Skótne wiki w Njeswačidle

Srjedu, 1. haprleje, skótne wiki. Měšćanosta.

Hłowny redaktor Marko Smoleř w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleř w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Nowy
Mercedes Benz
11-t-wužitny wóz
je spěšny, hospodarski a njepřirunajomnje spušćiwy.
Za bencinowe abo diselowe ćěrjenje.
Generalne zastupjeřstwo:
Carl Gast, w Budyšinje na Drjewowych wikach

Wuzehleřnja „Sausewind"
Při Lawskej wěži 570
Woblek splotować a rjedźić płaći 2,50
Wuporjedźenje wšitkeje mužaceje draty naš krawc wukonja. Přijimamy čělne šaty k žehlenju

Woprawdźe tunje a spušćomne časniki 82
kupiće pola časnikarja Kokša
w Budyšinje na Sukelnskej h. 38

Zaramowanje
wobrazow swj. konfirmacije, swj. woprawjenja, darow a wě...owanjow wobstara derje
„Gutmannec škleńčeřnja
prjedy M. Mütze - w Budyšinje
na Bohatej h. 11 - telefon 3031

Parlowy kofej
¼ punta 50 pj. 586
Wuznamna kajkosć
KLEMM w Budyšinje n. Kamjentn hasy

Gumije za jězune koła
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,75 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, kompl., wot 5,— hr.
Jězdne koła, přisluški za koła poskića firma 571
Fr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentne, hasy čo. 16

Młodu dójnu kozu
pyta kupić
Bjenada w Komorowje
čo. 22 d, pola Rakec. 590

Dwě suprošnej rancy
ma na předań 592
bur Jakub Cyž w Njebjelčicach

Wysokosućelna 588
kruwa
na předań w Róžeńće čo. 21

Kóždy na
drjenje, wić abo ischias-
khory, by mi dźakomny był, hdy by so, kaž wjele swojich ćeřpjacych žiwjeńskich towařšow, tehorunja z ho.osćow wumóžił. Moja rada njepłaći ničo a was tež na ničo njewjaza
Max Reissner, Berlin-Halensee 442b
Pharmac. wědźěłki

Pytam hnydom spušćomneho
wotročka
a sřěnka 537
Smoła w Baćonju čo. 1
Telefon Prěčecy 270

6 trjeb. žonjac. 15 trjeb. mužac. kołow
ma na předań 546
J. Schiebach
w Budyšinje, Mužakowska dr. 4

Měšćanske dźiwadło 589
telefon 3263

Póndźelu, 30. měrca, 20,00 Posledn je předwjedźenje **Reja do zboža** Opereta wot Roberta Stolza Znižene płaćizny 0,50—1.50	Pjatk, 3. 4., 20.15 hodźin Posledne předstajenje opery **Semiramis** Wjeseła opera w 3 jednan. Operowe płaćizny Koło D
Wutoru, 31. 3., 20.15 hodź. Prěnje předstaj. komedija **Branderec kašpor hlada do paradiza** Wjeseła hra w. Lutza K. A	Sobotu, 4. 4., 20.15 hodźin Předst. za »Móc z radosće« **Wujk z Dingsda** Opereta w 3 jednanjach wot Künnecke
Srjedu, 1. 4., 20.15 hodźin **Kažeř** Wjeselopołna hra w 4 jedn. wot Benedixa Koło C	Njedźelu, 5. 4., 16.00 hodź. **Wujk z Dingsda** Opereta w 3 jednanjach wot Künnecke. Znižene płaćizny 0.50—2.50
Štwórtk, 2. 4., 20.15 hodź. **Branderec kašpor hlada do paradiza** Wjeseła hra w. Lutza. K. B	Njedźelu, 5. 4., 19.30 hodź. Prěnje předst. now. operety **Wjelelubowana** wot Nico Dostala Znižene płaćizny 0.50—2.50

Mužace-pacholace
kaž tež
wobleki za swjate
woprawjenje, kłobuki
čapki a spódnje šaty
poskića po tunich płaćiznach 575
Otto Bulang
Konfekcijowy dom w Kulowje na Torhošću 8

Hdźe?
daće swoje filmy, platy atd. ručo, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Erich Lenza
w Budyšinje, Hošic hasa 21
Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašćа při mojim wobkhodźe.
21

ZEISS
TESSAR

Telefon 2134

88. hłowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje w Budyšinje
wutoru 14. haprleje 1936, popołdnju ½2 hodź.

PORJAD:
1. Rozprawy
2. Přednošk: Naša rěč po serbskim kraju — z pokazkami. Knj. fařski vikar Wirth z Budyšinka
3. Wšelčizny

Lubje přeprošuje
Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Konfirmaciske wobleki a drasty
Wobleki za mužow a dźěći, žonjace a holčace drasty, mantle a tkaniny
we wšěch družinach, najnowišich mustrow
Gardiny a šaty poskića we wulkim wubjerku, po nizkich płaćiznach 505
Franz Bulang
kupny dom w Kulowje

Ke konfirmaciji

Za holcy:

Spódn. drasty
Podkholowčki
Košle
Rukajcy
Nohajcy

wulki wubjerk
Nizke płaćizny

A. BOKELMANN NASL.

Curt Müller w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach
róžk Kamjentneje hasy

Słoma

na předań 594
we Wudworju čo. 3

Serbja kupuja

stepowane
móškowe
wołmjane
wjelbłud.
blidowe
přikrywy

tepich', łoža, reformske spódnje łoža we wulkim wubjerku jara tunjo pola firmy [8

PAUL KORN

w Budyšinje na Hošic hasy 21
(w domje khorobn. pokładnje)

Rěz a suche šwarty

(deski) poruča 584
parny rězak w Sernjanach

ALLGEMEINE DEUTSCHE CREDIT-ANSTALT

80

JAHRE

IM DIENSTE DER DEUTSCHEN WIRTSCHAFT

1856 Bank für Jedermann *1936*

Weit über 100 Niederlassungen in Mitteldeutschland

Leipzig ADCA

572]

FILIALE BAUTZEN
BAUTZEN KAISERSTRASSE 21

Graty za wudźenje a pčołaŕstwo

kupujeće w starym wosebitym wobkhodźe firmy

Arthur Höse

w Budyšinje na Kěžorskej dr.9

Wotrjadne posłuženje!
Nizke płaćizny! 587

ERNST HERZOG

šklenčeŕski mištr w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 60

Šklenčeŕnja, točeŕnja šklenćow, zaramowaŕnja wobrazow, točene awtowe a khamorowe šklenćy, nakładne platy. 569

Paul Brosske tyšeŕski mištr na Nowosalcskej dr.7 Garag.dwór Brücknez poskića swój **skład** [22 **hotowych kašćow**

Meble

Jenotliwe meble
Lěhaŕnje
Jědźeŕnje
Kuchinje
wulki wubjerk

Přijimamy mandźelske požčonki

[585

Händchen

tyšeŕski mištr, mebl. wikow., žane klamy
w Budyšinje na Lubijskej dr.17 (w dworje)

Kupujemy a předawamy wšě družiny **sudow** 568

Willy Schleißing jr. w Drježdźanach-A.5 na Hamburgskej dr. 35 b

Telefon 26293 Přińdźemy do domu

Kajkiž je wusyw tajke su žně

Tehodla wozjew twoje dobre symjenja, kiž maš na předań, z nawěštkom w

Serbskich Nowinach

Štomowy wósk

Łykno k šćěpjenju'
(Bast)

Hnojidła za kwětki

to zaso wot firmy [416

Erich Winter

na Kamjentnej hasy 14

Dźećel a wóku k wusywej

ma na předań bur Łuščansky w Njebjelčicach 535

Naléčo tu je

Wusyw so započina

Symjenjernja Rauchfuß

poskića [390
Runklicowe symjo
dźećelowe wusywy
trawne wusywy
zeleninowe a kwětkowe symj.

Jako wosebitosć:
symjo běłeho kała
symjo čeŕwjeneho kała
symjo Markstamm kała

Symjenjernja Rauchfuß

w Budyšinje, na Žitn. wikach 9
Telefon 2069 Telefon 2069

Lane symjo

dóšłe 574
Albert Pautz
w Kamjencu, telefon 724

Zahrodni wobsědźerjo!

Plećeny grót, kałaty grót, płotowe kapy, łopače, motyki, łopače, hrabje, wolfowe zahrodne graty, štomowe pily, štabiki za róže, přesajace pletwa, wšě wěcy k twarej a wuporjedźenju khłódnicow, zamki, banty, zasuwaki a wšě druhe wobbića poskića
549

Walter Voigt, železowa wikow. na Znutř. Lawskej hasy 5

Sadowe štomy

Janskojahodowe } wysoke
kosmačkowe } keŕki
Róže wšěch družin poskića

Jakob Delenk 512

Róžowe zahrodnistwo w Budyšinje na Wurskim puću

Skazanki móžeće tež pola Jana Delenka w Khróšćicach wotedać

Sadowe štomy

znamkowa twora, we wulkim wubjerku.
Jahodowe štomy a keŕčki, róže, keŕčki k pyšenju, jehlinowe drjewa atd. k wupytanju, poskića tunjo

Budyska štomownja [589

mějićel E. Pelz, na Lubijskej drózy telefon 2648

Runklicowe symjo

Kajkiž
je wusyw
tajke su
žně

žolte a čeŕwjene hobrske kule, Eckendorfski typ

Wšě wurjadnje płahowane

cokorowe picowańske runklicy

cokorowe runklicy

Wšě zeleninowe a kwětkowe symjenja

Šlezyski

čeŕwjeny dźećel

wosebje płaćizny hódno

Schwedski dźećel

běły dźećel, žołty dźećel
atd.

Najlěpše trawne symjenja

w měšenjach, kaž tež wšě jednotliwe trawy za łuki a pastwišća, kaž tež wšě družiny

pólnych symjenjow

poskića w znatej kajkosći

Louis Wagner

wosebity dom za symjenja w Budyšinje na Žitnych wikach 4 :: Telefon 2269 a 2709 548

Sadowe štomy

znamkowa twora (Markenware)

wysoke, połwysoke a keŕčkojte w mnohich dobrych družinach. Róže, jahody, pyšeńske keŕčki, alleejowe štomy. Tež za wjazanje wěncow, jednoreho hač najl. wuwjedź poskića so

Sperlingec štomownja

mějićel **Chr. Krieger**

Kup'ele „Heil" w Smječkecach pola Kamjenca. (418

Serb stara so stajnje wo to

zo „Serbske Nowiny" čitaja so w kóždym serbskim domje

KAMJENC

Hermann Müller w Kamjencu

krawski mištr / na Wrótkowskej hasy 1 / Hornčeŕske wiki

W dobrym zhotowjenju po měrje poskićam

čěmne wobleki z česan. předźena

w płaćiznach 75 — 85 hriwnow a wyšše

4?0] Wobkhedźbujće mój wulki skład w

tkaninach, pacholac. a hólčac. drasće wosebje w nbčas swjat. woprawjenja

---

Wšě symjenja

Symjentne cyble we wšěch wulko jenož najlěpšu, če tworu, kupujeće cyle přihódnje w Kamjencu

Walter Scheibe, Feinkost-Kell

w domje kóžkaŕskeho mištra Maultscha na Budyskej dr

Stupnjowy dom Mann (401)

w Kamjencu, na Wall kej drózy

znaty dla swojich dobrych a płaćiznyhódnych stupnjow

orthopädiskich stupnjow
stupnjow po měrje
zapołožki
hólčace a holčace stupnje

praktiski dar k swjat. woprawjenju a jako kmótř. dar

Zastupjeŕ

wuporjedźeŕnja

Herbert Hohlfeld

prjedy Mühlbach [402

w Kamjencu

K swjatemu woprawjenju a jako kmótracy dar (446

Ručne časniki	wot 3.00
moderne našijne rjećazki . .	wot 1.00
moderne ručne wobručki .	wot 0.50
pjeršćenje, z praweho złota . . .	wot 3.00

Nože a widlički a slěborne twory. Wulki wubjerk pola

Oskar

Brückner

w Kamjencu, Budyska drózy róžk Wrorkowete dró

Róžk wěrowańskich pjeršćenjow

K swj. woprawjenju k zelenemu štwórtkej a k jutram

poskićam praktiske a płaćiznyhódne dary we wulkim wubjerku kaž

nohajcy, rukajcy
spódnje šaty všěch družin
šantka

Wobkedźbujće moju płaćiznyhódnosć!

Fritz Leinert

„Specialny Kamjeničanski nohajcowy skład"

w Kamjencu

na Budyskej drózy 54
(znapřeća kinowa) [583

K jutram jenož

Kahntec kofej

Clemens Kahnt

w Kamjencu na Budyskej dr.

MEBLE

khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd. dostanjeće tunjo pola firmy

Marschke

w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa 8 Rěču serbscy

Najnowše nalětne wobleki

Sportske wobleki / Dźěłba wróćostajenych woblekow

po jara tunich płaćiznach pola

H. Marschke w Kamjencu

Oskar-Müller-Straße 8 **Sym Serbowka**

593

Biophosphat a Phosphatogén

zhotowi rataŕ zahrodnik, małozahrodkaŕ, sydleŕ **z wotpadkow ze swojeho hospodaŕstwa**

wubjerny wysokohódnostny humus,

wožiwjenjy z bohatej mnohosću bakterijowe zemje!
Bjez wulkich wudawkow (hotowe humus płaći centnaŕ jenož pjenježki!) **Bjez wobužneho wobkałanja!**

W třoch hač štyrjoch měsacach

Symjo pyra so zniči! Wožiwjewje zemje přez wužitne zemske bakterije! Přidačne wobohaćenje zemje z phosforwej kisalinu!

W rataŕstwje: bjezporočne hnojowe kajkosće! žane wudymanja tłajaceho hnoja!
Wurjadne připóznaca z kruhow wotrjadnikow a powołanskich kruhow.
Žadajće darmotne rozjasnjenje a prospekty.

Je dóstanjeće přez:

Engmann & Wittstock w Drježdźanach A 1, na Lüttichauwskej drózy 34.

Richarda Lehmanna w Kalowje (Calau) w D. Łužicy — **w Dubem** (Eichow) w D. Łužicy.

Přiłoha
k čisłu 75

SERBSKE NOWINY

Sobotu
28. měrca
1936

Auf dem Oberſalzberg

Ein Pimpf bringt einen Bittbrief ſeiner Mutter

Deine Stimme dem Führer!

Njedźela Judica

W Budyſchinje, 28. nalětnika 1936.

Pilatus pak ßo rosßudźi a jim jich próſtwu dopjelni. Luk. 23, 24.

Schto dha bě to do próſtwy, kotruž Pilatus Židam dopjelni? To bě najnjekniczomniſcha próſtwa, kiž je ßo hdy w ßwětowych ſtawiſnach ſtajiła. Ssyna Božeho dyrbjeſche na kſchiž pſchibicz dacz, mordarja Barabbaßa pak puſchczicz.

Czehodla dopjelni Romjan Židam tutu próſtwu. Njerad je to czinił. Dołho je ßo wobarał. Rad by próſtwu židowſkeje rady wotpokaſał. Widźeſche, kelko jim ſaleži, ſo bychu tuteho Jeſußa Nazarethſkeho woněmili. Jeho hida pſchecziwo tutemu hordemu ludej běſche wulka. Moraliſku porażku pſchihotowaſche jim, hdyž jim prajeſche: „Hladajcze ßo!" jich ſ tym nuſujo, ſo bychu ßo jemu wuſnali: „Nimamy nikoho moricz." Bołoſtnje dyrbjachu ßo dopomnicz, ſo njemějachu wjazy prawa, ßmjertny wußud wuprajicz.

Běchu pak hiſchcze druhe winy a pſchicziny, czehoždla chzyſche Jeſußa wußwobodźicz. Pilatus wěrjeſche do pſchiwěrkow. Jeho žona bě w poßlednjej nozy czežki ßón měła. S tutym Romjanom bě runje tak kaž ſ druhimi njewěriwzami: „Hdyž wěra tajkim pſchiſtup nima, lězy pſchiwěrk pſches wokno. Hdyž bohow wuczěrja, pſchikhadźeju ſcherjenja."

Hacž je tutón něſchto wo wulkoſczi Jeſußowej ſaczuwał? Njewěmy. Bjes dwěla wotſchaße tutu wědu ſ zyniſkim praſchenjom: „Schto je wěrnoſcz?"

Schto jeho nuſowaſche, ſ kſchižowanjom Sbóžnika próſtwu židow dopjelnicz: Pſches ßwoje njekhmańſtwa bě ßo do paſorow židow podał. Bojeſche ßo, ſo móhli jeho tola kězora wobſkoržicz. Hrěch nuſowaſche jeho, tu pſcheczjiwo hłoßej ßwědomja poſtupowacz. Pſchi wſchej ſwonkownej mozy a pſchi wſchěm ßebjewědomju bě tola putany cžłowjek.

Widźimy na tutym Romjanu, hdźe hrěch cžłowjeka wjedźe. Najprjódzy cžłowjekej kraßnu ßwobodu lubi. Tamny ßyn nadźijeſche ßo ßwobody, hdyž ſ kruteho nanoweho wocżehnjenja ßo wußwobodźi, a bu ſhubjeny ßyn. Milijony ßu ßamßny pucz ſchli, hdyž wotwobroczejo ßo wot Boha ßwobodu pytachu a potom hubjeńſtwo wotroczſtwa namakachu. Jeneho ſawjedźe hrěch do wotwißnoſcze ludźi, druheho do wotroczſtwa ßwojeje roßżahłoſcze. Nad Pilatowym dóńtom ſteji warnowaze Knjeſowe ßłowo: „Schtóž hrěſchi, je hrěcha njewólnik."

Chcychu z „padadłom" wotskočić

(Wobras ſe wſy.)

Njebych ßej nihdy nanihdy dźecz dał, hdyž dźenßa rano ſtanych, ſo w naſchej ſanjeßenej wjeſzy hiſchcze tajki wulki podawk doczakam. Chzeſch-li tajke něſchto hewak widźecz, dyrbiſch do měſta k lětaŕſkemu dnjej hicz. Ach, a runje dźenßa, hdyž je tajke njewěſte wjedro. Radſcho ßo ſa kachle na ławku ßydnjeſch a ßwoju trubku pachaſch. Deſchczik móhł kóždy wokomik pſchincz. Ssamo hólczkaj wó jiſtwje wutrajeſchtaj a ßußodźiz Guſta ßobu.

Haj, haj — te hólczjiſka! Njekniczomne duchi to druhdy ßu! Schto dha běſchtaj ſańdźeny tydźeń ſworałoj, taj worakawaj dunderaj? S kolmaſom běſchtaj koſn namaſałoj, tam nutſka w hródźi, ſo je ßo macz do ßmjercze naſtróžiła, hdyž na wjeczor pizowacz pſchińdźe a na dobo hródźi zuſe czorne ſkoczatko wuhlada. Naſajtra bě ju ſaßy a ſaßy ſ perſilom myła, ale ſwěriſko ma dźenßa hiſchcze tu a tam czorny blakaty kožuch.

Wjeßeliſch ßo woprawdźe, hdyž ſtaj taj „kumpanaj" pěknaj a pſchiſtojnaj a pſchi woknje ſtejo na wobraſy w ſtarych protykach hladataj, kotrež horjeka na najſtwi ležachu.

A wjeßeliſch ßo hiſchcze bóle, hdyž ßo ßußodźiz hólzy k nimaj pſchidružachu. Sapalichu ßej trubku, majkaſch khwilku kóczku a woſmjeſch ßej ſ blida Nowiny a pſchehladaſch najprjedy zyłe nawěſchki. Pſchi wſchěm ßo njedohladaſch, ſo je ßo zyła bobrija na dwór puſchczila.

Po czaßu jich ßłyſchiſch, pak w domikim abo pſched nim abo w ſahrodźe pſchi khłódnizy. Drje ßo woſpjet wadźa. Pórſy pak ßo ſaßy ſměruja. To tak mjes hólczatami je. Telko wobkhodow ßo ke konfirmaziji a k jutram poruczuja, ßamo na kóſlopiwo ßo do Wonez pſcheproſchuje.

Nó, Jóſefko, pſchińdźeſch ßam nuts? Hdźe dha maſch Maczija a Korlu? Staj hiſchcze wonka? Abo ſtaj ßo něhdźe na pucz naſtajiłoj?

Tamle ſ napſcheczja du, ßußodźiz Jank ßobu, nano tamle, prěki pſches pola.

Schtoo? woprawdźe? Khóts dracz, ſchtoha chzedźa czi khadliczkojo nětko na polach? Schto ma Korla pod pažu? je to něſchto czorne?

Nó haj, nano, to dźěn je. Ssym jim naſtajnje pſchirěczał. Ale njejßu na mnje poſkhali a ßu ßej po njón do khamora dóſchli a ßobu wſali.

Schtoha měniſch, hólcže, ſchto ßu ßobu wſali?

Nó, deſchcžnik!

Ow jej, ow jej — ßu czi to wożebni knjeſykojo. Pſchekhodźuja ßo, hdyž tež pſchi njewěſtym wjedrje, jenož ſo mohli raz ſ deſchcžnikom wuńcz. Jenož ſo jón njewoczinja, wětſik jón ſeſkama, roſtorha a wotnjeße.

Ně, ně — chzedźa něſchto druhe ſpytacz. S Czunkez brózne chzedźa tamle wonka w polu wotſkoczicz, deſchcžnik dyrbi jako padadło ßłužicz.

Schtoo? Schtoo? S padadłom wotſkoczicz? Khóts khort, kak pſchińdu na dobo na tajke myßle? Aha, aha! Tu na woknje leži hiſchcze protyka ſ wobraſom wotſkakowarja ſ padadłom. Nó, nětko mje woſtajcze na pokoj! Kak jenož na tajku ideju pſchińdu! Ssym ßam wczipny, kak ßo jim wotſkok poradźi.

Kaž hižo prajach: Schtó dha by ßej dźenßa rano myßlił, ſo ßo nam w naſchej wjeſzy wotſkok ſ padadłom poſkiczi. Nó, ſe ſadnim woknom wſcho zyle derje pſchewidźu.

Woprawdźe, du k Czunkez brózni. Mój jejmjerſch, kak jenož na nju ſalěſu? Hlejcže, wědźa ßej pomhacz. Pſchipadnje leži tam žerdź a tu pſchiſtaja k tſěſche. Prěni lěſe po njej horje. Druhi tež ſpyta. Tſeczi cžißnje deſchcžnik na tſěchu. Hacž jeju wětſik dele njeſdunje? A hdyž deſchcžnik woczjiniſchtaj! Haj, woprawdźe jón hižo woczjinjataj. To rěka, ſtejiſch tu něſko jako nan pſchi ſadnim woknje a ſabudźeſch dychacz, hdyž widźiſch, ſchto mataj pjerachaj w myßlach. Kóždy wokomik móžetaj ſ tſěchi padnycz ſ padadłom. Schiju ſwinycz a koſcže ſłamacz móžetaj ßej pſchi tym. A hižo njemóže ßo ßměchow wſdacz. Hdyž Korla deſchcžnik woczini a wětſik tróſchku kruczſcho ſadunje, ſdaſche ßo, ſo ſ tſěchi padnje a ſo ßo wotſkok bórſy ſtanje. Ale pſchi wſchěm ſtraſche pak bě deſchcžnik puſchcził, kotryž ßo prěki pſches polo kuleſch. To bě czi wobras! Kaž tajki wulki hawron mjetaſche ßo czorne ſcheridło pſchezo dale hacž na delnje pola ßußodneje wjeſki. A „pilotaj" pſchezo ſpěſchnje ſa nim. Kak běſchtaj pjerachaj jenož tak rucže ſ tſěchi ſlěſłoj? To njebě mohł tak prawje ſczěhowacz, dokelž ſa ſpěchazym deſchcžnikom hladaſche. Czi móža nóžkowacz. Běchu do najwjetſchich wuſkoſczow pſchiſchli, hdyž jim pſchedeſchcžnik czeknył. Bjes njeho ßo domoj wróczicz nochzyſche. Schto ma ſ nimi czinicz, hdyž ſ nim domoj pſchińdu?

Pſchebicz tu bobriju? Ach, hdźe tež to, njepſcheklepa jich. Ssußodźiz Janka tola pſchemłóczicz njeßmě a ßwojimaj chze puki ſalutowacz. Nima tež žanych mozow tomu. Bě ßo khory naßmjał kellije dla, kotruž běchu jemu poſkiczili. Njepſchińdu dha ſkoro?!

Haj, po dołhej poł hodźinzy pſchiczampaja do dwora, ſe ßußodneje wſy. Wleku ßo, kaž njebychu praweho ßwědomja měli, dokelž pſchedeſchcžnik je maſany a někotre pjera ßu ſeſhibowane. Nó, hdyž niczo hórſche njeje! Wěſo, najprjedy jich khětro naßwari, dokelž běchu ßami kaž ßwinje. Potom daſche ßej ſprawnje a projcže powědacz, kak rjenje běchu ßej wſchitko wotmyßlili, kak chzychu ßo jedyn po druhim ſ wotewrjenym pſchedeſchcžnikom ſ tſěchi puſchczicz. Ale grawoczjiwy wětſik bě jim wſcho wjeßele ſkaſył.

Wjednik steji na straži, zo by němske zajimy škitał!

Sprawne wukony tež za starych sydlerjow!

Nazionalſozialiſtiſke knježeŕſtwo je w nowembru 1933 ſ wulkotnej pomoznej akziju ſ wuſtrowjenjom nowych burow, kiž ßu ßo w ſyſtemowym czaßu na nowych dworach ſaßydlili (rataŕſkich ßydlerjow) ſapoczało. So by wuſtrowjenje było doſkónczne, je ßo němſke knježeŕſtwo nětko rosßudźiło, w lěcže 1936 ßydleŕſkim wyſchnoſczam ſe ßobuſkutkowanjom němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa wſchitke nowe burſtwa, kiž ßu ßo ſe ſjawnymi ßrědkami finanzowałe, dacz pſchepruhowacz, wſchitke burſtwa, kiž ßu kupzy w czaßu wot 1. 4. 1924 hacž do 31. 12. 1933 pſchewſali. Hacž do ſkónczenja pſchepruhowanja maju nowoburja, kotrychž naſtupa, měſto dyrbjeńſkeje ſumy ſa 1936 wo 4 prozentow na ßwoje ſbytne kupne pjenjeſy 3,1 prozenta ſapłaczicz.

S wukaſom ßo potajkim praji, ſo ſměja naſpomnjeni nowoburja pſchichodnje jenož tu rentu płaczicz, kotraž ßo po hoſpodaŕſkej ſamóžnoſczi noweho burſtwa ſkožuje.

S tutym rjadowanjom ßo nětko kruta njehódź wotſtroni, kiž je ſtatej a němſkemu ſežiwjeŕſkemu ſtawej ſdawna ßem wjele ſtaroſcže naczjinika. Sa tych, kotſiž ßo ſ tutym rjadowanjom potrjechja, to woſnamjenja, ſo je ßo jich ekſiſtenza nětkole ſakładnje ſawěſcžiła a je ßo jim ſmóžniło, ſa ßebje a ßwoje dźěczi runje tak ſawěſczeny pſchichod twaricz, kaž je tym wot ſpoczatka móžno, kotſiž ßo pod Adolſom Hitlerom jako nowoburja ſaßydlichu.

Wjednik je swoje słowo dźeržał
Dźakujmy so jemu wšitcy 29. měrca!

Bobak:

Putnikowanje do klóštra Nerezow

(2. Pokračowanje.)

Wutoru dopołdnja . . .

Skoplje so mjeŕwi z wjesnym ludom, z wósłami a drobnymi konikami.

Nastaju so na puć do klóštra . . .

K połodnju dyrbju, tam hdźež so płowi skłonina hory Wodna. Najćežo bywa přeco, wudobyć so z města po prawym puću. Ale zabłudźeńje na kóncu města njeje tak strašne, wšak maš hubu . . .

Po próšnej drózy dźe žiwy wobkhad. Přecy hišće wjesnjenjo z hromadami so waleja k městu. Wjedu zastupy nabrěmjenjenych wósłow a konikow abo sami hišće jěchaju na skoćatach. Jich drasta je dosć pisana. Mužojo khodźa w bělej košli, kotraž njeje do kholowow styknjena, ale swobodnje zmahuje. Tackaj staj rjenje wušiwanaj. Wot bělcje košle so rjenje wotzběhujetaj čornočeŕwjenaj, druhdy ze slěbornymi šnórkami wupyšeny lac a šěroki čeŕwjenopisany wołmjany pas. Dołhe běle kholowy tča hač do kolen w pisanych wołmjanych nohajcach. Na nohomaj njepobrachujetej typiskej „opancy". Hłowu kryje čorna nizka čapka abo wojeŕski „šajkač". Žony su skerje hišće pisaniše. Na dołhej šěrokorukawatej košli noša pisany suknjany kabat bjez rukawow, kotryž wopasa šěroki wołmjany pas. Běłe rubješko na hłowje je hišće přiwjazane z wosebitym podhubnikom. Pycha pak kóždeje makedonskeje burowki je njesměrnje bohaće a pisanje tkany tołsty šórcuch.

Poprawom to dyrbi być matraŕstwo, khodźić w tajkej ćoplej wołmjanej drasće pod horcym słóncom Južneje Serbskeje. Ale najskerje su ludźo so zwučili na tajke ćežke brěmjo, přetož widźu tu samo mužskich we wowčich kožuchach. Při tym ćoploměr nětko — kónc póžnjeńca — pokazuje tu přeco hišće 25 stop. ćopłoty w khłódku!

Mjez jěcharjemi, wósličerjemi a pěšimi drěja so ćežke wozy, zastarske buchancy, do kotrychž su zapřehnjene běłorohate čorne buwoły. Buwoł je južne skoćo, kiž so jenož derje čuje w ćopłych krajach, předewšěm tam, hdźež bahnišća jemu často poskićuja składnosć kupać so w błóće. Buwoł jako domjace zwěrjo tu w Makedonskej často zastupuje wola, dokelž je sylniši a tež trochu inteligentniši. Tola tež runje kaž woł sej waži přisłowo: „Wočakaj a njelětaj", štož je skónčnje tež zakładne hesło kraja a luda, mjez kotrymž je žiwy.

Přahanje howjadow je tu na Balkanje jara jednore. Njetrjebaju tu ani postronkow ani druhich powjazow abo rjemjenjow, njetrjebaju ani wotežki. Skoćeći ćehnjetej wóz jenož z pomocu jeničkeje kwakle, kiž je přičinjena na samsnym woju. Město křuda pohonč skót pohonjeja kałajo jón z wótrym kijom, z tak mjenowanym „ostnom". Takle dźě tu skót přahachu hižo před 1000 lětami.

•

Dyrbju wopušćić dróhu, přetož njeby mje dowjedła k mojemu cylej. Podam so na prawo, hdźež šćežka so wije mjez zahrodami a winicami. Tu sym hižo khětro wosamoćeny. Zrědka hdy zetkawam so z pućowarjom. Šćežka mje wjedźe po hłubokej wudrjeńcy skónčnje do někajkeje podhórskeje wjeski, hdźež tež hižo hnydom zhonich, zo běch misnył prawu šćežku.

Potajkim zaso wróćo . . . Hišće bóle ke krótkemu wječoru! Skónčnje so tam dóstach na šćežku, kiž bě khětro wuteptana. To dźě běše prawy puć do klóštra!

Po bokomaj winicy, same winicy! Je doba winowanki. Wšudźe ludźo dźěłaju mjez winowymi pjeńkami, zběraju ćežke kića do košow, zo bychu je domoj khowali. Je tu nadbytk wina, dobreho wina a tehodla je tu wino směšnje tunje, napoj kaž tež kiće.

„Daj grožďźe (kiće)! za dinar!"

A winicaŕ mi přepoda cyłe łónco tych słódkich wulkojahodatych ćećow. A wšo za jedyn dinar, potajkim za šěsć pjenježkow!

Nowe puće při přihotowanju komposta

Dobyće humusoweje zemje na puću přez kompostowe hromady je, kaž je znate, dosć dołho trajaca naležnosć. Znajmjeńša 2 hač 3 lěta běchu trěbne, prjedy hač so zemja wužić daše. Wšě móžne pospyty so činjachu, zo by so předźěłanje pospěšiło. Při tym dyrbješe so na to kedźbować, zo spěšniše přetworjenje do humusoweje zemje so po móžnosći po přirodnym puću docpě. Znate je, zo humus s kompostowych materialijow po skutkowanju wěstych bakterijow nastawa, kotrež přetłaće spěchuja. Dale so wědźeše, zo tute powětr lubowace bakterije swojemu zežiwjenju kislik trjebaju. Na tutym spóznaću je wědomostny dźěłaćeř dr. Paul Rippert po dołholětnych pospytach dwaj srědkaj zestajał, z kotrejuž je jedyn ze zemskimi bakterijemi připrawjena kosćowa muka, mjez tym zo druhi za dozrawjenje komposta trěbny kislik wobsahuje. Tež tutón praeparat je z kosćoweje mučki. Je so wukopało, zo je kosćowa mučka za tute bakterijo najpřihódniše symjenišćo. Z tutym postupom je so zmóžniło, zo so předźěłanje komposta na 4 hač 5 měsacow skróći. Nimo toho pak njetrjeba so hromada přemjetać. Wudawki tutoho dźěła su jara małe, wosebje hdyž sebi wobmyslimy, zo z tutymi srědkami, kotrež kosćowu mučku wobsahuja, zemju z phosphorowej kisalinu wobohaćimy. To je wosebje ważne tohodla, dokelž 72 proc. wšeje němskeje zemje je khudych na phosphorowej kisalinje. Tutu dyrbimy potajkim našim pódam tak jako tak přidać. Při wšěm tym so též wšě pjankowe symjo, kotrež drje zwoprědka při parjenju skhadźa, pozdźišo zahinje.

Tajka kompostowa hromada so na samsne wašnje twari kaj hewak. Wšě wotpadki, kaž wotžněte a wukrćéte rostliny, kiješki, łopješka, trawa, dorn, słoma, njerodź, běrnjace zelišćo, kuchińske wotpadki (nimo popjeła), ale též hnój drobneho skotu, błóto z hatow, smjeće z dróhow atd. so zběraja, doniž njejsu něhdźe 2 kósnaj metraj hromadźe, potom so kompostowa hromada na znate wašnje natwari. Předźěłanske srědki so po předpismje přiměšuja. Wotpadanki maja so trošku pokrjepić, při tym so wosebje jucha lěpje hodźi hač čista woda. Kompostowa hromada so 1,20 hač 1,50 metra wysoko natwari a na bokach a zwjeŕcha so něhdźe 10 cm tołsto ze zemju přikryje. Horjeka so dólčk wostaji, zo by so hromada po potrěbnosći z juchu polěć mohła. Hromada ma tak włóžna, kaž zahrodniska zemja być. Při měrnej włóžnosći so tłaješke bakterije najlěpje rozmnožeja.

Tute bakterije započnu swoje dźěło a za 4—5 měsacow mamy płódnu dobru kulturnu zemju, kotraž je čim lěpša, čim wjacy hródźneho hnoja abo jnchi smy sobu přiměšeli.

Za plahowarja drobneho skotu kaž též za ratarja ma tutón postup hišće dalši wuznam. Wothladanje hródźneho hnoja móže so na hišće druhe wašnje hač dotal stać. Tute tłajace srědki wjedu k rozpadnjenju čerstweho hnoja, při čimž pak so dusyk njezhubi. Tutaj präparataj so tohodla w khlěwje po małych dźělbach wusypatej abo direktnje na hnójnišćo. Wosebje derje skutkuja potom, hdyž so z čornawu (dorfom) změžane wusypujetej. Tutaj srědkaj pak též w pódźe samej skutkujetej, hdyž so před wusywom rozpróšitej. Při ćežkich zemjach wuskutkujetej trěbne parjenje zemje. Tola též na łukach a pastwišćach nastanje z jeje wužićom na tajke wašnje dobyteje kompostoweje zemje wurjadne zlěpšenje.

Bjez praweho zastaranja zemje z humusom njeje žanych žnjow. Humus je a wostane ze zakładom zemineje płódnosće. To je najlěpši srědk za wuwiće a wudźeržowanje dobreje role, parjenja role a samsneje płodźeŕskeje mocy. Humus je zežiwjeński srědk wužitnych zeminych bakterijow, kotrež ze swojim dźěłom zežiwadła za rostliny připraweja, potajkim je přetłajomne sčinja. Nimo toho pak tworja též wuhličnatu kisalinu (Kohlensäure) kotruž rostliny na cokor, škrop a wlakna předźěłaju.

Sčeа w Barlinje.

„Das deutſche Volk muß ein Volk von Fliegern werden!"

Deine Stimme dem Führer!

3 Jahre Nationalſozialismus:

Reichsheer — Volksheer

Im Dienſte des Winterhilfswerkes

Deine Stimme dem Führer!

„Serbske blido“ w Lipsku

Domowinski wječor.

„W Lipsku „Serbske blido“ njewustawajcy daloko wot domizny swěru w serbskim duchu skutkuje.“ Tak čitachmy w rozprawje hłowneje zhromadźizny „Domowiny“ w Serbskich Nowinach 16. měrca. Wulka khwalba za „Serbske blido!“ Hač pak je cyle a dospołnje zasłužena, njezwažimy sebi rozsudźić. Ale tak wjele móžemy prajić, zo zawěsće kóždy z tych 10 přitomnych při poslednim skhadźowanju „Serbskeho blida“ w swojej wutrobje začu, zo mamy a chcemy w přichodźe kruće na „Domowinu“ so zepjerać a tehodla též jeje prócowanja přecy bóle a bóle podpjerać, zaleži-li nam na našich narodnych kubłach a na zdźerženju našeho serbskeho naroda zcyła a na khwalacych słowach w Serbskich Nowinach něšto. Tuž sebi swoje poslednje skhadźowanje do jutrow jako mały a jednory „Domowinski“ wječor improwiznje wutworichmy a w słowje a w spěwje na „Domowinu“ wosebiće spominachmy a jeje dźěła rozpominachmy a wobdźiwachmy. Časopisaj „Serbske Nowiny“ a „Naša Domowina“ poskićištaj nam krasneho płodu dosć, zo móžeše kóždy blid so nasyčić z nowymi idealami za lubosć k ludej ró nemu.“ Též w skutku a nic jenož z ertom „Dom winje“ swěru wuprajichmy z tym, zo nic jenož nima wšitcy ći, kotřiž hižo loni sobustawy „Domowiny běchu, též na lěto 1936 swoje sobustawstwo z nowa wuprajichu, ale zo též někotři jako nowi so stawy so zamołwichu, tak zo změje starši radosć, w přichodnych dnjach wjacy sobustawskich wu kazkow a znamkow sebi skazać směć kaž loni. N dźijomnje budźemy w nowym „Dowominskim“ l na 15 sobustawow ličić móc. Spomožnišo za „S ske blido“ pak by hišće traž było, hdy by so jako towařstwo wutworiło a potom jako towařstwo zh madnje do „Domowiny“ zastupiło. Ale temu wu zadźěwki napřećo steja, kaž na přikład: Nimale lět stara tradicija „Serbskeho blida“ jako přinadn swobodna zetkanka Lipsčanskich Serbow, jich m lička ličba a mnoho tajkich, kotrymž njeje móžn towařstwowske přinoški atd. płaćić. Tuž dyrbimy wostać, štož smy, mjenujcy kaž so horka spomn „Swobodna zetkanka“ bjez wustawkow a přinoškow. Komuž so chce a hodźi, sem přikhadź. Lubosć k Serbstwu jeničcy knježi a stary a młodych zjednoća. W lubej serbskej rěči so mołwjamy a bjesadujemy a přec a přec zas na lubu domiznu spominamy. A tak chcemy so též w přichodźe na tajke stare jednore wašnje za „Serbskim blidom“ dale zetkawać a z našimi słabymi mocami so wosebje sobu starać za kćěw „Domowiny“ k spomóženju našeho serbskeho blida.

Hdy bychu tola „Serbske blido“, „Serbske Nowiny“ a serbska organizacija „Domowina“ wothłós namakałe we wutrobach wšitkich Lipsčanskich Serbow a nic jenož w dźesać abo pjatnaće. Potom bychmy hakle za „Serbskim blidom“ swěru skutkowali w serbskim duchu. To je nadźija a wočakowanje „Domowiny“.

Starši.

80 lět banka „Allgemeine Deutsche Creditanstalt“

S kralowſkim dekretem ſe 4. měrza 1856 ßo banka „Allgemeine Deutſche Creditanſtalt“ ſałoži. Hiſchcze we ßamßnym lěcze 26. měrza ſapocza w Lipſku dźěłacź. Se ſałoźerjemi banki běchu nahladni pſchekupzy ſtareho wiczneho měſta. Tehdy wupołoženy ſakładny kapital, 10 milijonow tolerjow wucżinjazy, ßo 45½ raſow pſchepiſa. S tym ßo dopokas poſkicżi, ſo bě ſałoženje banki nuſne a ſo powſchitkownemu hoſpodarſkemu położenju tehdyſcheho czaſa wotpowědaſche. Na ſakładźe kontokorrentoweje banki pſchiindźe Adca w běhu czaſa do ſtroweho wuwicża. Jako w lěcze 1870 a po wójnje 1870/71 ßo we Němſkej hoſpodarſtwo derje wuwicż pocża, wobdźěli ßo Adca na ſałoženju ſnatych bankowych wuſtawow a móżeſche tež pſchi dalſchim dobrym wuwiczu poměrow ßwoje ſwiſki ſ pſchemyſłom a wobkhodom w Sakſkej pſchezo bóle ſkruczicź. W 90. lětach wośebje na wutwarjenju železnizow pilnje ßobu pomhaſche. Tež na roſchěrjeniu textiloweje induſtrije měieſche wurjadny podźěl ßwojich dobrych poczahow dla. Na ſpoczatku noweho lětſtotka ßo Adca ſ druhimi bankowymi wuſtawami na ſałoženju filialkow we wſchěch wjetſchich wuſnamniſchich měſtach wobdźěli. Tuto roſchěrjenje žadaſche ßebi tež wjetſche ßrědki, czehoždla wjazy krócż k powyſchenju kapitala dóndźe. Tak wuwi ßo Adca k jenemu ſ nawjednych bankowych inſtitutow a běſche pſched wójnu po wobßahu ßwojich ßamßnych ßrědkow najwjetſcha provinzialna banka Němſkeje. Po ßwětowej wójnje a po jeje njeßbożownym kónzom kaž tež w na to ſczěhowazych czežkich hoſpodarſkich lětach dźěłaſche wuſtaw pod ßamßnymi wuměnjenjemi a pſchedpokładami, kaž wſchě druhe němſke banki. S dalſchim roſchěrjenjom filialkow a ſ pſchiſamknjenjom Anhalt-Deſſawſkeje krajneje banki w lěcze 1932 ßo jeje wuſnam ſa zyłe ßrjedźnoněmſke hoſpodarſtwo powjetſchi. Derje wědźo, ſo je wobkhod ſ wukrajom ſa naſche ſakſke hoſpodarſtwo nimo měry wažne, je Adca ßo pſchezo wo to ſtarała, ſo by ßo wośebje financowanju ßrjedźnoněmſkeho importa a exporta wěnowała. Wuſtaw je na tutym polu nimo měry wuſpěſchnje dźěłał. Jeje dołholětne ßo pſche wſchě kraje roſpſcheſtrěwaze wukrajne poczahi jej pſchi tym pomhachu. We 80lětnych ſtawiſnach banki ßu wſchě podawki, kotrež mějachu ſa hoſpodarſke žiwjenje naſcheho ſtata wuſnam, ßwój wuras namakałe. Nowy czaſ namaka banku pſchipraweñu. Adca ma nětko 116 filialkow na 94 měſtnach ßrjedźneje Němſkeje. Jeje klientela, kotraž 2200 ſaſtojnikow ſaſtaruje, ſeſtaja ßo ſ wulkich pſchedewſacżow ſe ßwětowym mjenom, ſ wjele małych a mjenſchich firmow, ſ burow, rataŕow a rjemjeſłnikow. Tola tež wulki kruh priwatnych woſobow a wikowarjow ßo k njej ma. Tak je Adca banka ſa kóždeho we ßrjedźnoněmſkej hoſpodarſkej krajinje.

Synu so na brjóžk, pošćipam sej z kićow jahodu po jahodźe a dam sej je słodźić. Ale přemóc je njemóžu, dyrbju sej khować zbytk . . .

Zasy dale pěškujo po próšnym puću. Šćežka so sekluje po skłoninje hory. K prawicy kraj spaduje kopc wot kopca, doniž so tam nješěri Wardarska dolina, Skopska runina a srjedź njeje běłe město mjez rjadami ćmowych topołow.

Krajina koło wokoło so pławi ze suchej trawu. Wšo je wuskhło pod smalacymi pruhami njesmilneho južneho słónca. Mało kwětkow tu wutrawa w tej suchoće. Jenož wósty wšelakich družinow wobrubjeja šćežku. Makedonska je raj wóstow. Najwšelakoriše družiny so tu radźa. Jěža so tu módre kulojte hłójčki kulowca, pódla hrozy z hrózbnymi kochatami blědy wětrnik. To su te wutrajne twjerdošiny, kiž zasakle přetrawaju též najsušiše makedonske lěće.

Hewak je tu pusto. Jenož dys a dys wusmahnjeny kadźenc polětuje wokoło wóstow. Abo ješćelcy šuskaja po kamjenjach, hdźež su so wohrěwałe na słóncu, druhdźe též srokopjeł so kiwka na wjeŕšku keŕka.

Mało je tu keŕkow, hišće mjenje pak štomow. Při puću Drača twori njepřistupne ćernjowe husćiny. Na bruń čeŕwjene płody rjenje so wotzběhuja wot ćmowozeleneho lisća. Wěčnozeleny kruwymór abo pušpon, kiž doma znajemy jenož jako drobnuški keŕčk, wurostuje tu do štomiska.

Hewak so štomy a keŕki namakaju jenož tam, hdźež po hłubokej wudrjeńcy so přeewaluje ćeńka rěčka. Často tajka wužłobina přerězuje šćežku. Mostow tu nimaš, dyrbiš kedźbujo so dele suwać do žłoba, přebrodźić abo přeskočić rěčku a so na tamnej stroninje zasy horje drapać! Nětko w lěću a nazymu bywa rěčka ponižna, ale w zymje, za čas dešćow a nalětnjeho taća přeměnja so do dźiwjeje njemdrjeje rěčki, kiž překhód njedowola a horjanow wotrězuje wot wostatneho swěta abo znajmjeńša jich nuzuje k dalokim a wobćežnym wokołopućam.

Po wudrjeńcach hišće so zeleni. Keŕčina je tam namakała skhow, samo štomy so tu pozběhuja, předewšim wólše, topoly, wjeŕby a wjazy. Tole te štomy tu w Makedonskej bywaju khětro wbohe, dopominaju na khošća, su zdźěla hrózbnje skóncowane a přikušene, tu a tam jenož kripawe sušicy, nahe repuchi k njebjesam pozběhuja.

Što je wina?

Widźu na wjazu hura, kiž z wótrym „kosirom“ (rubadłom) wotruba bjez dołheho wuběranja hałozu po hałozy, zo by doma ze zelenym lisćom picował hłódny skót. Na tajke wašnje zniči so tu lěs.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wusudźenja

§ Njepóczeſtiwy napad na 17lětnu holzu ſ Hrubjelczicz w nozy k 17. februarej 1936 namaka ßwoje pokhłoſtanje w jednanju pſched wulkej khłoſtanſkej komoru pſchecziwo 21lětnemu Matſej Jakubej ſ Budyſchina. W tutej nozy bě czeßna holca ßwoju ßotru na dwórniſchczo do Budyſchina pſchewodźała. Na dompuczu pſchi Schprjewi bě Jakub ju ſczěhował, na nju rěczał a ju pſchewodźał. W bliſkoſczi na łukach pſched Hrubjelczizami ſtejazeho doma Jakub holzy nadobo do pucza ſtupi a bě ßo na njepóczeſtiwe waſchnje na njej pſchepſchimał. Holza ßo móznje wobaraſche, na pomoz wołaſche, a to pohnu Jakuba, ſo czekny. Sßud njeměeſche ſpytane wunuzowanje ſa dopokaſane, a Jakuba dla namóżneho njepóczeſtiweho poczinjenja pſchiſwoliwſchi jemu wolóżaze wobſtejnoſcże k 8 měßazam jaſtwa ſakudźi.

Dźěłowa bitwa w Budyſchinje

Wotſtronjenje bjesdźěłnoſcze běſche jedyn ſ najnuſniſchich nadawkow noweho knjezeŕſtwa. Tež w Budyſchinje bě bjesdźěłnoſcz wulke rosměry nabrała, hdyž běchu tak wulke induſtrialne pſchedewzacza kaž kopornik, ßukjelnija, emaillowanja a mechaniſka pſchedźeŕnja ſwoje wrota ſamkłe a druhe pſchedewzacza běchu dźěło khětro wobmjeſowałe. S wulkej ſtaroſczu hladachu dźěłaczeŕſo do lěta 1933; pſchetož pſchezo wjetſche běſche wójſko bjesdźěłnych, a wuhladow na polěpſchenje njebě. Pſchichod běſche bjestróſchtny. Na dnju pſchewzacza mocy pſches Adolfa Hitlera liczachmy w Budyſchinje 3966 doſtawarjow ſpomożeŕſkeje podpjery. Pódla teho bě 1118 doſtawarjow bjesdźěłneje a kriſoweje podpjery. Wudawki měſta ſa doſtawarjow ſpomożeŕſkeje podpjery wobliczichu ßo w lěcze 1932 na 1 667 676 hr. K temu ßo pſchiczje wudawki ſa khorobnu pſchipomoc pſchiliczichu, kotrež 1932 136 283 hr. wuczinjeſche. Po naprawach noweho knjezeŕſtwa je ßo bjesdźěłnoſcz hladajcy pomjeńſchowała. W dezembru 1933 naliczichmy hiſchcze 3032 doſtawarjow ſpomożeŕſkeje podpjery, w juniju 1934 2286, w juniju 1935 1962 a w dezembru 1935 1708. Liczba doſtawarjow ſpomożeŕſkeje podpjery ßo w tſjoch lětach wo 67 proz. pomjeńſchi, ſchtož je bjes dwěla jara wobkedźbowanja hódny wuſpěch, hdyž ßebi wobmyßlimy, ſo Budyſchin je, kaž hižo horjekach naſpomnichmy, woßebje czěžko potrjecheny.

Se ſpadowanjom bjesdźěłnych ßu tež wudawki ſa doſtawarjow ſpomożeŕſkeje podpjery ßo pomjeńſchile, hdyž tež niz w ßamßnej poměrje. W lěcze 1932 bě ßo na hotowych a wěcznych podpjerach 1 667 676 hr. wudało. W lěcze 1935 něhdźe 1 milijon. Potajkim 700 000 hr. mjenje. Tež ſa khorobne podpjery je ßo w lońſchim lěcze něhdźe wo 30 000 hriwnow mjenje wudało: Liczba bjesdźěłnych ßo w najbliſchich dnjach dale pomjeńſchi, dokelž ßo dźěła na ſtatnej autowej dróſy ſe wſchěm wotmachom dale powjedu. Kóždy dźeń ßo nowi dźěłaczerjo pola Běczez a Bolborz do dźěła bjeru. Mjes nimi ßu dźěłaczerjo, kotſiž lětadołho dźěło njeměiachu a tohodla ſkoro ſadwělowachu. Nadźijomnje tež prawje bórſy poßledni dźěłaczeŕ ſaßo dźěło namaka a ſ tym khlěb ſa ßebje a ſa ßwójbu. Wěmy ſo naſch wjednik ßo prjedy njepſcheſtanje ſtaracz, dóniž njeje poßledni dźěłaczeŕ dźěło namakał. Na to móže ßo dźěłaczeŕſtwo ſpuſchczecz.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Judika, 29. nalětnika 1936.

S **Budyſchina.** Rano ½8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi ſup. Berg prěduje. Dop. ¼12 hodź. ſměje ſup Berg [illegible] kemſchenje. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi dop. 9 hodź. farar lic. Ludwig prěduje (zyrkw hudźba). Pop. 3 hodź. ſměje farar Ludwig kſchczenja. Wjeczor w 6 hodź. ſměje farar Paul ſpowědź a Bože wotkaſanje. — Kollekta ſa wobſtaranje draſty ſa neſche najkhudſche paczeŕſke dźěczi. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcz ſa njedźelnicze. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. w evang. towaŕſchowni na Hornczeŕſkej haßy 23 evangelſki ſkutk muzow: bibliſke dźěłowe ſjednoczeńſtwo. — Schtwórtk pop. ½4 hodź. we wosadnej diakoniji miſionſke ſchiczowe towaŕſtwo. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haßy 6 hodźina Módreho kſchiža. — Pjatk pop. w 4 hodź. Guſtav-Adolfſke żónſke towaŕſtwo w Sozietecze — Pjatk wjeczor we 8 hodź. ſměje farar Schneider póſtne kemſchenje w Marijnej a Marczinej zyrkwi.

S **Delnjeho Wujeſda.** (Porjedźeńka.) Dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Hornjeho Wujeſda.** Dop. ½9 hodź. prědowanje a pruhowanje paczeŕſkich dźěczi. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. póſtna nutrnoſcz w Nowym Dworje. — Srjedu wjeczor we 8 hodź. póſtna nutrnoſcz w Ledźborjezach. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. póſtne kemſchenje.

S **Huſki.** Dop. w 9 hodź. němſke prědowanje, potom pruhowanje paczeŕſkich dźěczi. Dop. w 11 hodź. dźěczikemſchenje.

S **Lucza.** (Porjedźeńka.) Pop. w 2 hodź ßerbſke kemſchenje.

S **Wjeleczina.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, potom pruhowanje paczeŕſkich dźěczi, w 11 hodź. dźěczikemſchenje. — Wutoru pop. w 2 hodź. ſeńdu ßo wowki w młodźinowni, wjeczor we 8 hodź. měßaczna ßhromadźiſna kſcheſczanſkeje żónſkeje ßlužby w młodźinowni.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke a ¾10 hodź. němſke kemſchenje, ¾11 hodź. dźěczikemſchenje, wſchitke tute Bože ßlužby we Wulkich Sdźarach. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. pruhowanje němſkich paczeŕſkich dźěczi we Wulkich Sdźarach.

Katolske cyrkwinske powěsće

5. njedźelu pósta, 29. měrca 1936.

Tachantska cyrkej: Rano 5,45 hodź. Boža mša, we 9 hodź. wulka Boža mša z prědowanjom, w 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnwanjim, w 19 hodź. póstne prědowanje z pobožnosću, w 20 hodź. započatk nabožneho tydźenja za mužsku młodźinu wobeju farow. Přiležnosć k spowědźi sobotu wot 18 do 19 hodź., 19,30 do 20,30 hodź., njedźelu wot 5.30 do 6,30 hodź., w 9 hodź., štwórtk wot 18 do 19 hodź. Pjatk Jězusoweje wutroby 3. haprleje 1936 w 6 hodź. Boža mša před wustajenym najswjećišim, pobožnosć k Jězusowej wutrobje z požohnowanjom. We 8 hodź. Boža mša ze zhromadnym swj. woprawjenjom Hilžbjećineho towarstwa a wšěch druhich žonow a maćerjow. — **Serbska cyrkej.** Sobotu přiležnosć k spowědźi w 15 hodź. za dźěći, we 18 hač 20 hodź. za dorosćenych. Njedźelu ½8 hodź. Boža mša z prědowanjom a generalnym swj. woprawjenjom knježnjow, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulske Bože słužby z prědowanjom, w 13 hodź. serbski křižowy puć, w 15 hodź. křižowy puć za dźěći, we 18 hodź. póstno prědowanje z požohnowanjom. Bože mšě wšědnje rano ½6 hodź. a w 7 hodź., srjedu a pjatk tež we 8 hodź., pjatk z póstnym prědowanjom. Srjedu w 17 hodź. róžowc za žony, pjatk ½8 hodź. křižowy puć, ½9 hodź. dźewjatnicy. Kóžde rano ¾6 hodź. Boža mša z prědowanjom za młodźencow w Serbskej cyrkwi. Kóždy wječor prědowanje za młodźencow we Tachantskej cyrkwi. Spočatk tydźenja za młodźencow wječor we 8 hodź. w Tachantskej cyrkwi.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 27. měrza 1936.

Wumrěłoj ſtaj: 27. 3. Arnoſcht Korla Herwart Berno, maſchinſki ſamkaŕ, 27 lět. — Michał Ella, rentudoſtawaŕ, 73 lět.

Pſchipowědałoj ſtaj ßo: 27. 3. Hugo Erich Pankinin, hoſczenzaŕ a Elfrieda Helena Hildegarda Pirchez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

FREIHEIT UND BROT
29. MÄRZ 1936

Wólbna plaketta.

Czi ludowi towaŕſchojo, kotſiž njedźelu ßwoju wólbnu winowatoſcz dopjelnja, doſtanu woßebite wólbne ſnamjeſchko ſ napißmom „Sswoboda a khlěb 29. měrza 1936“.

Dźěłaćerjo, wam je wjednik
wašu česć zaso dał!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Ausgabe der Reichsverbilligungsſcheine für Speiſefette für die Monate April, Mai und Juni 1936 findet im Landhaus, Schloßſtraße 10, Erdgeſchoß, ſtatt.

I. Für Invalidenrentner und Invalidenwitwenrentner:

Buchſtaben A—L Montag, den 30. März 1936 8—½12 Uhr.

Buchſtaben M—Z Dienstag, den 31. März 1936 8—½12 Uhr.

II. Für Invalidenwaiſenrentner, Unfallrentner und Empfänger von Renten der Angeſtellten- und der Knappſchaftlichen Penſionsverſicherung und

III. a) für Empfänger von Vorzugsrenten nach dem Anleiheablöſungsgeſetz,

b) für Perſonen, deren Lohn- und ſonſtige Einkommen den Richtſatz der öffentlichen Fürſorge nicht weſentlich überſteigt,

c) für kinderreiche Familien mit drei (bei Witwen mit zwei) oder mehr unterhaltsberechtigten minderjährigen Kindern,

d) für Anſtalten oder öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege für die in ihnen in geſchloſſener Fürſorge untergebrachten Perſonen,

e) für Anſtalten und Einrichtungen der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege, die in halboffener oder offener Fürſorge Minderbemittelte beköſtigen:

Buchſtaben A—L Mittwoch, den 1. April 1936 8 bis ½12 Uhr.

Buchſtaben M—Z Donnerstag, den 2. April 1936 8—½12 Uhr.

Vorausſetzung für den Bezug des Reichsverbilligungsſcheins iſt, daß die beſtehenden Beſtimmungen erfüllt ſind, insbeſondere Bedürftigkeit vorliegt.

Empfänger, bei denen die Vorausſetzungen für die Gruppeneinteilung nach I, II und III gegeben iſt, erhalten den Reichsverbilligungsſchein nur einmal.

Die Abgabe der Fettkarten erfolgt:

Zu I und II nur gegen Vorzeigen der Poſtausweiskarte und des letzten Zahlungsanweiſungsabſchnittes.

Zu III nur gegen Vorzeigen des letzten Zahlungsanweiſungsabſchnittes, Einkommensnachweiſes, Familienbuches und Belegungsſtärkennachweiſes.

Vor mißbräuchlicher Verwendung des Bezugsſcheins, insbeſondere auch vor Weitergabe desſelben an Nichtbezugsberechtigte wird dringend gewarnt.

„Serbske Nowiny“ za dźěći

Hišće słowo k tydźeńšemu!

Lube dźěći! šulu sće wukhodźili, tola ženje njewukhodźiće cyrkej. Hdy by něchtó ze zamysłom do cyrkwje njekhodźił, by so Božeho domu zdalował a Boha sameho. W cyrkwi dźě słyšiće Bože słowo, nic wučby čłowjekow. Bože słowo pak zwostawa wěčnje! „Njebjo a zemja zańdźetej, moje słowa pak njezańdu“, je Khrystus, Syn Boži, prajił. To nihdy njezabudźće! Zawěsće budźa was spytować, zo byšće wot Božeho słowa wotpadnyli, ale njewěŕće jim. Woni su skaženi a chcedźa tež was skazyć. Słužće Bohu ze wšej swěru, kaž su jemu naši wótcojo we wjele hubjenšich časach słužili. Wažće sej serbske modlitwy a kěrluše! Bóh je serbske paćerje hižo wjele zakrasnych króć wusłyšał, a to je tola dopokaza dosć, zo wón tež serbske rady słyši — znajmjeńša tak rady kaž němske, francowske a druhe. Wón dźě je stworićel a darićel wšěch rěčow — wšě rěče su jeho, wšě wón znaje a lubuje kaž ludźi wšěch barbow a wsow. Hłowne je, zo z dowěru, ponižnje, wutrajnje a sćeŕpnje Bohu słužimy. Cyrkej Boža njemóže być jenož za jedyn lud, za jenu worštu — ně, wona je za wšěch; kaž je njebjo nade wšěmi ludami, tak wšě ludy do njeje słušeja, a we wšěch rěčach ma čłowjestwo Boha prosyć a khwalić a jemu so dźakować. Kaž w lěsu wšě družiny ptačkow Boha česća, kaž hercy zhromadnje hudźa jako huslerjo a trubarjo a bubnarjo, tak njech so Bohu modla wšě narody. Cyrkej přewodźa nas po cyłym žiwjenju a spěchuje naše časne a wěčne zbožo. Časne a wěčne. Čińmy Božu wolu! Wučerjam sće božemje dali; duchowni knježa was powjedu jako dušipastyrjo, doniž was Bóh njewotwoła ze žiwjenja do swojich bydlenjow. Mějće zańč tych wšitkich, kotřiž z wami derje měnja, kotřiž su prawi Boži słužownicy z tym, zo našu maćeŕsku rěč jako Boži dar haja a z njej Boha česća a tak wašo žiwjenje znutřkownje a zwonkownje wobohaćeja. „Božo, budź miły, zdźerž strowy a čiły, do skónčenja časow naš serbski lud!“ Twoji smy a wostańmy w časach dobrych, w časach złych!

Tajke zmyslenje wam přeje

Waš wuj Domaš.

Ze stareho lista.

W serbskim časopisu z lěta 1883 wuslědźich wjele mudrych wěckow, a jenu wam tu wozjewjam. Knjez Zelenka je ju napisał, njewěm, štó je był ani hdźe nětko pod zemju spi. Wón napisa tehdy nimale tak:

Luby bratře, praj wšak mi, što dha měniš, što je wjacy hódne, čłowjek abo skoćo? Wodaj mi to prašenje, al ale sym ći tajki puzolak, ale tež překlepane. Husto dźě tu widźu, kak je wšitko na nohach, hdyž jónu kruwa, kóń abo druhe skoćo skhori. Skoku běži so po najbilžšeho skótneho lěkarja, zo by tola na pomoc přišoł. Hdyž pak je čłowjek skhoril, su najprjedy wulke wułožowanja, a wjele časa zańdźe, prjedy hač so po lěkarja dóńdźe. Hakle hdyž je njaprjedy wšo móžne a njemóžne spytane a smjerć hižo na jazyku sedźi, potom snadź so pola čłowjeka dopomnja, zo měło so tola po lěkarja dóńć. Haj, to wšak čłowjek njeje, štož kruwa abo kóń! A to płaći wo słužownych tak derje kaž wo domjacych abo dźěćoch, haj tež wo mandźelskich samych mjez sobu.

To je z toho lista. Njepłaća te słowa něhdźežkuli tež dźensa hišće, po 53 lětach!

Młodosć.

W našej zahrodźi wišeń kćěje,
Cyła běła, wša so směje
W swojej rjanosći.
Kćěwaj, kćěwaj lubozna,
Kćěwaj naša wišeńka!

O ty radostna młodosć moja,
Čiła, miła młódnosć twoja
Dušu zwjesela.
Kćěwaj kaž ta wišeńka,
Mojich lětow towaŕška!

Wšo je zachodne; lěta w spěchu
Kćějo, mrějo du a dźěchu,
Łóžko skřidłane.
Zeleń, młodosć, zeleń so,
Ty maš jene nalěćo!

Luba złota klinkotata maći!

Tak druhdy dźěćo słyšiš prosyć. Čehodla pak někoho „klinkotateho“ mjenujemy? „Klinkotate konje“ drje w zymje mamy, ale ludźi? Tuž słyšće: w zastarsku mějachu ryćerjo konje ze zwónčkami a šćerkawkami wobwěšane — a pozdźišo tajke wěcki tež na swoju drastu wěšachu. Kónc 14. stolěta nasta na kralowskim dworje (hrodźe) móda, spinki a pasy při drasće zwónčkate nosyć. W 15. stolěću khodźachu klinkotaći hižo wšudźe ći, kotřiž móžachu sej te klinkački kupić. Měšćanki hladachu, zo bychu mohłe runje tak klinkotate khodźić kaž zemjanki (ryćeŕske žony). W Nürnbergu chcychu jim to zakazać, ale njezamóchu. — Pozdźišo nošachu jenož hišće błazni na wjeŕchowskich hrodach tajku klinkotatu drastu. Z městow a hrodow rozšěri so na wsy. Směšna móda pak je dawno zašła. Tola słowo je so zakhowało — to je spodźiwnje.

Hospodaŕski kućik

Kedźbu — runklicowa woš!

K najwažnišim brónjam wupodźeŕskeje bitwy słuša škitanje rostlinow. To rěka wužiće tych srědkow, kotrež so přećiwo rostlinskim khorosćam zwěrjaceho abo rostlinskeho pokhada měrja. Wosebje wulke zamoženje steji na hračkach, hdyž z hobrskim rozšěrjenjom jeneho škódnika so přeco dalše plahowanske krajiny kulturneje rostliny zanjerodźa. Wot lěta 1903 je so ze Šlezyskeje wukhadźejo strašna runklicowa khorosć rozšěrjała, kotraž plahowanju runklicy a wosebje tež cokoroweje rěpy nimoměry wulkeje škody činješe, kotrejež strašnosć a spěšne rozšěrjenje ma swoju přičinu w tak mjenowanej runklicowej wši. Dźiwajo na škody, kotrež we wosebje potrjechenych krajinach w lětach 1933 do 1935 hač do 75 proc. normalneho wunoška dźěchu a kotrež njepřewidźomnu škodu za němske ratarstwo woznamjenjeja, je zežiwjeŕski staw hromadźe z biologiskim statnym wustawom w tutym lěće prěni raz dalokosahace naprawy we wšěch nakaženych krajinach přećiwo tutomu škódnikej so měrjace přikazał. Na zakładźe nazhonjenjow tak mjenowaneje lětaceje stacije biologiskeho statneho wustawa w Guhrawje w Šlezyskej su so wukazy wudałe, kotrež 18 wěcywustojnych, kiž su so wosebje k tomu wubrali a so na wšelake wokrjesy rozdźělili, dohladuja. Nimo toho maja nadawk, plahowarjow runklicy a cokroweje rěpy z přednoškami rozwučeć a jim napomocni być.

Khorosć so na runklicach a to na młodych sadźeńkach w formje małych běłych dypkow na łopješkach jewi. Na tutych dypkach je runklicowa woš z łopjenow brěčku srěbała. Po něhdźe 3 njedźelach dostanu łopjena mosaikowy napohlad, łopjenowe rjapiki stanu so šklenčane a so lohko złamaja. Pozdźišo so skónčnje wutrobička rěpy zawjerći, a łopješka tworja „solotowe hłójčki“ abo „sydrowe kałowe hłójčki“. Wokoło naće rosće na khorobne wašnje wjele nowych młodych łopješkow, při čimž so tuta powyši a z tym khorej rěpje swój wosebity napohlad spožči. Dla spodźiwneho skřiwjenja łopjenow so khorosć tež kudźerjaca khorosć mjenuje. Hdyž su łopjena skhoriłe, kotrež su kaž pola kóždeje druheje rostliny z płucami runklicy, so zežiwjeński postup na najmjeńšu měru wobmjezuje. Rěpa sama wostanje mała a při cokorowej rěpje so wobstatk cokora wo 3 proc. pomjeńši. Kóždy z toho spóznawa, kajka škoda za ratarjow a plahowarjow rěpy nastawa.

Přičina kudźerjaceje khorosće je jěd, kotryž so virus mjenuje, kotrehož wosebitosće a pokhad pak njeje znaty. Runje tak strašne kaž tutón je tež jeho přenošeŕka, runklicowa woš, z kotrejž so khorosć wot rěpy k rěpje wot jeneho lěta k druhemu přenjese. Dokelž so přećiwo jědej wojować njeda, dokelž jeho wosebitosće njeznaja, móža so wšě naprawy jenož přećiwo jeho přenošeŕcy měrić. Z předwuměnjenjom postupa přećiwo tutej wši je, zo jeje žiwjenje spóznajemy. Jedna so wo kałacy insekt, 3.5 mm wulki. Hišće nětkole widźimy wši k wjele stam zjednoćene w jich zymskich lěhwach. Wosebje na brjohach, mjezach, we keŕčkach, železniskich nasypach atd. To su tajke městna, w kotrychž maja wši dobry a kryty suchi skhow. Na tutych městnach wostawaju w zymskim sparu hač do nalěća, doniž suche a ćopłe wjedro njenastanje. Při něhdźe 20 stopnjach Celsija w khłódku so wši z wjetšeho dźěla lećo na rěpnišća podadźa. So na runklicowe łopjena zesydawši jěd z kałnjenjom do łopješkow pušća, při čimž tohorunja łopjenam cyrobu bjeru. 4hodźinske cycanje dosaha, zo rěpa skhori. Po někotrych dnjach njepřestawaceho cycanja (kónc haprleje) započnu zwěrjata něhdźe poł mm wulke jejka žołteje barby do młodych rěpow njesć a to kóžda sančka 150 štuk, z kotrychž za 3—4 dny ćeŕwje wulězu. Z toho wurosćaca woš nima tutón jěd, dołhož njeje započała, na hižo skhorjenu rěpu cycać. Hdyž pak su so jónu z cycanjom natykłe, su runje tak strašne přenošowaŕki khorosće, kaž zymske wši. Dokelž tuta prěnja generacija w běhu lěća druhu wupłodźi, móže so lohcy přewidźeć, z kajkej spěšnosću so cyłe runklišćo zajědojći. Srjedź lěća hač do nazymy wši wotpućuja, při čimž so prěnja generacija sobu wobdźěli. Přećiwo tutej wši je wjacy srědkow. Na přikład zničenje wšěch w zymskim kwartěru. Z tym pak so jenož jenotliwe kwartěry potrjechja. Dale wobsyće rěpnišćow ze žitom. Tež tutón srědk połny wuspěch njelubi, dokelž móža wši derje lětać. Tež z pomocu ptačkow a druhich njepřećelow wšow so njejsu połne wuspěchi docpěłe; tež chemiske srědki dotal zaprajichu. Jako jenički wuspěšny srědk je so w Šlezyskej wupruhowała tak mjenowana wosrjedkowa metoda, kotraž ma so we wšěch potrjechenych krajinach w lěće 1936 na zakładźe wosebiteho ministerialneho wukaza wšudźe wužić. Z tutej methodu so runklicowe wši před wosadźenjom rěpy na wosebitych wosrědkach, na kotrychž so runklica wusyje, popadnu a ze zaworanjom zniča. Kak maja so tute wosrědki připrawić, kak wulka ma jich ličba na tym abo tamnym zahonu być, to je z mjenowaneho wukaza spóznać. Na tam postajene předpisy ma so w zajimje połneho wuspěcha na kóždy pad dźiwać. Zaworanje tutych wosrědkow (20—25 cm hłuboko) ma so z płuwom zahe rano potom stać, hdyž na zakładźe zwěsćenjow wěcywustojneho je pućowanje ze zymskich lěhwow dokónčene. Hnydom po zaworanju ma so zawłóčić a rola so z ćežkej walku přejězdźić, zo njebychu mohłe wši ze zemje wulěsć. Hakle po tutym dźěle smě so ze sadźenjom runklicy započeć. Jenotliwe termije, před kotrymiž so njesmě žana přikazana naprawa činić, přisłušne hamtske hejtmanstwo wozjewi. Dokelž nimo cokroweje rěpy a runklicy woš tež čeŕwjenu rěpu, jědźnu łobodu a burak (Mangold) wobcyca, ma so w potrjechenych krajinach tež jich plahowanje po tutym wukazu rjadować. Bližše wujasnjenja wo wšěch naprawach podawa lětak čo. 14 biologiskeho statneho wustawa, kotryž je tež w Drježdźanach (Hauptstelle für landwirtschaftl. Pflanzenschutz Dresden, Stübelallee 2) abo pola wěcywustojneho dr. Leipa w Budyšinje, Löhrska dróha 15 II dostać. Štož wosadźenje wosrědkow nastupa, móže so z nim započeć, hdyž zemja dowoli. Před přezažnym wosadźenjom ma so należnje warnować, dokelž na jenym boku při njewobstajnym zymnym wjedrje symjo njeskhadźejo w zemi lěži, na druhej stronje po připadźe skhadźaca rěpa při nastatych zmjerzkach so niči, prjedy hač su wši swój puć ze zymskich skhowow nastupiłe. W tutym padźe by so hišće druhi raz z wobsadźenjom wosrědka započeć dyrbjało. Po měnjenju wěcywustojneho móže so z wosadźenjm wosrědka we prěnich dnjach haprleje započeć.

W zajimje cyłeho našeho ludoweho hospodaŕstwa je, zo kóždy plahowaŕ runklicy swoje najlěpše čini, zo by so tuta strašna khorosć wotstroniła. Z tym škita nic jenož swoje samsne hospodaŕstwo, ale pomha tež wupłodźeŕsku bitwu dobyć.

Hospodaŕski rozhlad

Ssobotu, 28. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2.480	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,285	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa, 27. měrza. Hižo pſchedwczerawſchim běſche ßo na Frankfurtſkej wjeczornej burſy wjetſcha ſdźerżliwoſcź wobkedźbowała. Pſchedležachu wczera na Barlinſkich wikach pſchi prěnim kurſu lědy kupowaŕſke pſchikaſy někajkeho wuſnama. Na druhej ſtronje ßo ſa ſliczbowanje Sperrmarkkontow wotpſchedawaſche, ſchtož na kurſy tłóczeſche. Tak pſchi njejednotnym wuwiczu kurſy ſkěrje popuſchczowachu. Pozdźiſcho wſchak móžeſche ßo ſažo powſchitkowne ſkruczenje wobkedźbowacź. So pak wobrot njebě pſchewulki, ma ßo temu pſchipiſacź, ſo běſche prěni ras ſažo žiwiſchi ſajim ſa rentowe hódnoty, ſchtož ma bjes dwěla ßwoje ſwiſki ſ haprlejſkej kuponowej termiju.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobrot na pozlednim dnju wulkowikow w tutym tydźenju pohibowaſche ßo ſaßo w jara wuſkich mjeſach, wokebje tež tehodla, dokelž bě wopyt dźiwajo na wulku wólbnu manifeſtaziju ßłabſchi hacž hewak. Poſkiczeńſke poměry ßo njepſcheměnichu. Dowos pſcheńzy njeje ßo dźiwajo na kónz měßaza pomjeńſchił. Pſchi tym ßo tež nakupowaŕſki ſajim njeje wožiwił. Sa njekontingentowane twory ßu móžnoſcźe ſwužitkowanja tehorunja ßłabe. Napraſchowanje ſa rožku je ßo w nimale wſchěch pſchetrjebaŕſkich krajinach dale powjetſchiło, haczrunjež ßo na wſchelakich měſtnach ſwyſchene wobkhodne pſchirażki pſchiſwolachu. Pſcheńczne a ržane muki maja kaž hacž dotal měrny wobkhod. W pizowaŕſkich žitach bě położenje wobſtajne. Najnuſniſcha potrjeba wowßa móže ßo krycź, ſ pizowaŕſkich jeczmjenjow ßo jenož najczeżſche družiny wobkedźbuja. Wotſamknjenja w induſtrialnych tworach ßo lědy ſtachu.

Twora	Němski wupłod Najniža płaćizna pl	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pl.	Wukrajny wupłod pl.	Twora	Němski wupłod Najniža płaćizna pl	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pl.	Wukrajny wupłod pl
Boby (Buny) punt	—	—	—	Solotej keŕčk	15	25	—
Hroch »	—	—	—	Šćerbak »	—	—	—
Kórki za solotej »	—	—	—	Kosćadło punt	30	40	—
Kórki k nakładź. »	—	—	—	Selerij štuka	—	—	—
Kórki (žonop.) »	—	—	—	Selerij punt	25	30	—
Sydrojty kał štuka	—	—	35	Łoboda »		20	—
Běły kał punt	—	18	—	Rapunclki »	—	80	—
Čeŕwjeny kał »	18	20	—	Tomaty »	—	—	38
Wirsingowy kał »	—	25	—	Cybla »	—	15	—
Pupkaty kał »	—	40	—	Hromak »	—		—
Zeleny kał »	—	15	—	Krěn »	70	80	—
Kolrabi (młod.) št.	—		—	Champignony litr	—		—
Kolrabi (stary) pt	—	25	—	Cerstwe hriby litr	—	90	—
Karoty walčk	—	—	—	Sušene hriby litr	50	80	—
Karoty punt	10	13	—	Dobre jabłuka punt	35	40	60
Korjeń pětršylki »	—	20	—	Jabłuka k warj. »	20	25	—
Porej »	—	20	—	Dobre krušwy »	—	—	—
Radiski walčk	—	15	—	Krušwy k warj. »	—	—	—
Rjetkej štuka	—	—	—	Wišnje »	—	—	—
Rjetkej punt	—	20	—	Słowki »	—	—	—
Rjewjeń »	—	—	—	Brěški »	—	—	—
Čeŕwjena rěpa »	—	20	—	Aprikosy »	—	—	—
Kulrěpa »	—	10	—	Wino »	—	—	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

28. měrca 1936 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1 80	2,20
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Sok	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny polč	1 kg	2,20	2,40
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (dom. tepj.)	1 ctr	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wiki w Shorjelzu.

Pſcheńza (100 kilogr.) 20,10 hr., rožka 16,60 hr., jeczmjeń nalětni 16,80 hr., jeczmjeń naſymſki 16,80 hr., wowß 15,60 hr., běrny 2,40—3 hr.

Wikne płaćizny w Budyšinje.

28. měrca 1936.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniža płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8 55
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	8,00
Wows	50 kg	—	—
Běrny w drobnowikowanju	50 kg	3,50	3,80
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,70	2,90
Běrny, žołte	50 kg	3,00	3,20
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,30
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,60
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	34,00
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	31 00
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5 85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	1,50	1,80
Prosata 813 štuk	1 štk.	13, 0	23,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

27. měrca 1936 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 253.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 286.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1078.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 2423.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	67—73
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—65
Špatne (3.)	42—52
Wowcy: 3979.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—40
Starše wukormjene (6.)	35—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—33
Swinje: 11 345.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do $1^1/_2$ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	53,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 3.	26. 3.		27. 3.	26. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	10,7-11,7	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	14,0-15,0	14,0-14,7
wows	—	—	zeradella	21,5-22,5	21,5-22,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11 50	11,50	běrnj. kruški	9,25	9,20
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	17,0-18,5	17,0-18,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 76 Budyšin — Póndźelu 30. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Němski lud steji k swojemu wjednikej

Nalhwilny wólbny wunoſchk, kiž je němſkoſtatny wólbny nawjedowaŕ wulicził, je tónle:

Sa liſczinu a ſ njej ſa wjednika hłoßowaſche	44 389 140
Pſcheczjiwo liſczinje a njepłaczjiwych . . .	542 898
Liczba wotedatych hłoßow	44 932 038
Liczba wólbnikhmanych	45 408 191

To woſnamjenja w prozentach:

Sa liſczinu a ſ njej ſa wjednika . .	98,74 prozentow
Wólbne wobdźělenje wuczinjeſche . .	98,45 prozentow

Wjednikowy dźak

Njedźelu w polnozy, jako běſche na poßlednich wuliczenjach pſchewidźecż, ſo je wjednik 29. měrza wólbne dobycże wubědźił, kajkež w ſtawiſnach ßwojeho runjecża pyta, je wjednik w kabinettſkej ſali němſkoſtatneje kenzlije němſkoſtatne wólbne nawjedowaŕſtwo nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony pſchijał, kotruž němſki miniſter dr. Goebbels jemu pſchedſtaji. To ßu mužojo„ kotſiž ßu tſi njedźele njeſprózniwiſcho wodnjo a w nozy ſ jenož mało hodźinami ſpanja dźěłali, ſo bychu tuto tak mózne jenomyßlne wuſnacże němſkeho naroda k ßwojemu wjednikej organiſatoriſzy a propagandiſtiſzy pſchihotowali.

Wjednik kóždeho tutych muži ſ krutym ſawdaczom ruki powita a ßo jim ſa tuto grandioſne, w ſtawiſnach drje jeniczke powuczeńſke wojowanje ſ wutrobnej rěczu ſa jich dokonjenja. Wón pak na to pokaſa, ſo pak je najrjeńſchi dźeń poſběhowaze wědźenje kóždeho jenotliwza, ſo je ßměł pódla byecż.

Wjednik je na Potsdamskim dwórnišću wolił

Hnydom po ßwojim nawróczje ſ Kölna, ſ měſtna ßwojeho poßlednjeho wulkeho appella na němſki lud, je wjednik we wothłoßowaŕni Potsdamſkeho dwórniſchcża ßwój hłóß wotedał. S nim ſdobom wolachu w tym ßamym wólbnym lokalu němſki miniſter dr. Frank, němſki nowinaŕſki ſchef dr. Dietrich a brigadowy wjednik Schaub.

Khorhoje won!

S pſchiležnoſcżu pſchemóžazeho ſtawiſniſkeho dobycża 29. měrza němſki miniſter ſa propagandu zyłe němſke wobydleŕſtwo proßy, ſo by póndźelu 30. měrza khorhoje wupowěßło.

Němſki propagandowy nawjedowaŕ nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony ſa zyłu ſtronu ſe wſchěmi, ji pſchiſamknjenymi wotrjadami ſa tutón dźeń wupowěßnjenje khorhojow poſtaja.

Němſki ſnutſkowny miniſter je ßlědowaze poſtajenje wſchěm wyſchnoſcżam němſkeho ſtata wudał:

„S pſchiležnoſcżu pſchemóžazeho wuſnacża ßwěry němſkeho luda k ßwojemn wjednikej Adolfej Hitlerej ßo na twarjenjach němſkeho ſtata, krajow, gmejnow, ſjednoczenſtwow ſjawneho prawa a ſjawnych ſchulow tež póndźelu khorhoje wupowěßnu.“

Wyskanje wjednikej před němskostatnej kencliju

Njedźelu popołdnju bu cżiſchcżenza pſched němſkoſtatnej kenzliju ßylniſcha a ßylniſcha. Tyßazy běchu pſchiſchli, ſo bychu wjednika wohladali. Wjednik ßo tež na balkonje němſkoſtatneje kenzlije ludej pokaſa, kiž jemu ſahoriczje pſchiwyſkaſche.

Prěnje hłoßy franzowſkich nowin wo němſkich wólbach.

Barlinſki dopißowaŕ nowin „Paris Soir“ w ßwojim naſtawku piſche, ſo Němſka ſa ßwojeho wjednika hłoßuje. Pariſke wjeczorne nowiny njedźelu dołhe naſtawki wo wólbach w Němſkej pſchinjeßechu a tež telegrafiſke wobraſy wo jenotliwych podawkach woczißchczachu. Roſprawjerjo ßo njemóžachu mózneho faczischcża dowobaracż, kiž je roſßudnoſcż a diſziplinu němſkeho luda na nich cżiniła.

Kak so w Sakskej hłosowaše

28. wólbny wokrjeß (Drježdźany-Budyſchin).

Sa liſczinu a ſ tym ſa wjednika	1 331 073,
pſcheczjiwo liſczinje a njepłaczjiwje	26 020,
liczba wotedatych hłoßow	1 357 039.

29. wólbny wokrjeß (Lipſk).

Sa liſczinu a ſ tym ſa wjednika	934 608,
pſcheczjiwo liſczinje a njepłaczjiwje	24 703,
liczba wotedatych hłoßow	159 311.

30. wólbny wokrjeß (Kamjeniza-Zwikow).

Sa liſczinu a ſ tym ſa wjednika	1 307 761,
pſcheczjiwo liſczinje a njepłaczjiwje	28 679,
liczba wotedatych hłoßow	1 336 440.

Kak Němcy we wukraju wolachu

Němzy we wukraju ßu ßo runje tak ſahoriczje na wólbach wobdźěłili kaž Němzy w domiſnje. Se wſchěch kónczin ßwěta ßu do Barlina powěſcże dóſchłe, kiž wo jenomyßlnym ſmyßlenju wukrajnych Němzow roſprawjeja. Huſto ßu dyrbjeli czaß a pjenjeſy woprowacż, ſta kilometrow daloko jěcż, ſo bychu mohli ßwój hłóß ſa wjednika wotedacż.

Tež ſ druhich měſtnow, hdźež wólby njeběchu móžne, ßu manifeſtazije ßwěry telegrafiſzy dóſchłe, tak wot Němzow w Tientſinu a Singapuru. Němzy ſ Moſkwy ßo njemóžachu do Němſkeje podacż, dokelž łódźe ſ Leningrada hiſchcże njejěſdźa.

Němcam w Styrskej so zakazało wolić jěć

Něhdźe 800 Němzow ſe Schtyrſkeje chzyſche ſe 24 autobußami a priwatnymi autami k wólbam do Němſkeje dojěcż. Woni běchu ßo ßobotu dopołdnja w 11 hodźinach w Hradzu ſeſchli, ſ wotkelž chzychu ſhromadnje wotjěcż. Njejapzy pak polizija pſchińdźe a autowym wjednikam ſakaſa, Němzow k němſkim mjeſam dowjeſcż. Tutón ſakas niz jenož Němzow ale tež wobydleŕſtwo ſchtyrſkeho hłowneho měſta wulzy roshori.

Haczrunjež němſki konſul w Hradzu hnydom pſcheczjiwo ſakaſej ſakroczi, ßo ſakas tola wróczo njewſa. Pſchezy wjazy luda ßo ſběža a roshorjenje bu pſchezo wjetſche. Skónczjnje wyſchnoſcż Němzam želeſniſki woßebity czah ſ Hradza do Salzburga pſchewoſtaji.

Zeppelinaj so z lećenja po Němskej wróćiłoj

Njedźelu 17,30 hodźin je powětron „Hindenburg“ ſe ßwojeho wulkeho leczenja po Němſkej pſchileczo w Löwenthalu pola Friedrichshafena hładzy pſchiſtajił. Pſchi kraßnym nalětnim wjedrje běſche wjele ludźi pſchikhwatało, ſo by było ſe ßwědkom tuteho podawka. Hdyž powětron „Hindenburg“ pſchiſtajeſche, tež powětron „Hrabja Zeppelin“ pſchilecża a někotre krócż ßwój bratrowſki powětron pſchelecża. Sſyły tutemu podawkej ſahoriczje pſchiwyſkachu. Dr. Eckener běſche pſchi pſchiſtajenju pſchitomny.

Schepman nawjeduje Drježdźansko-Budyske wokrjesne hejtmanstwo

Sakſka ſtatna kenzlija woſjewja: Po namjeczże němſkeho bohota Marczina Mutſchmanna je němſki ſnutſkowny miniſter dr. Frick wjednikej SA-ſkupiny Sakſkeje, ſkupinowemu wjednikej Wilhelmej Schepmannej komißarſke wobſtaranje ßłužbnych dźěłow Drježdźanſko-Budyſkeho wokrjeßneho hejtmanſtwa pſchepodał. Wón je ßo dźenßa póndźelu dopołdnja w 11 hodźinach ßwjatocżnje do ßwojeho ſaſtojnſtwa ſapokaſał.

Konferenca zbytnych Locarnskich mocow

Kaž ßo ſ Pariſa powě, ßo w tamniſchich politiſkich a diplomatiſkich kruhach powěda, ſo ßo ſbytne Locarnſke mozy po móžnoſczi bórſy po doſtaczu němſkeje wotmołwy w belgiſkim hłownym měſcże Brüſſelu ſeńdu. Němſka wotmołwa ßo wutoru 31. měrza woczakuje. W powěſczi ßo roſprawja, ſo ßo ſwonkowni miniſtrojo Jendźelſkeje, Franzowſkeje a Belgiſkeje kaž tež ſaſtupjeŕ Italſkeje najſkerje 3. haprleje w Brüſſelu ſeńdu. Poßledni roßßud wo konferenzy pak ma ßo hiſchcże woczakacż.

Wobydleŕstwo kupy Krety so z Venizelom rozžohnowało

Wjazy hacż ſto tyßaz wobydlerjow kupy Krety běſche ßo pjatk w hłownym měſcże tuteje grichiſkeje kupy w Kaneji ſeſchło, ſo bychu ßo ſe ſamrětym Venizelom pſchi jeho pſchiwjeſenju do domiſny roßżohnowali.

Tſi ſaniczaki ſalut tſělachu, jako ßo łódź ſ czěłom wulkeho ßyna kupy Krety brjohej bližeſche. Někotre parniki běchu łódźi napſcheczo jěłe a ju hacż do Kanejaſkeho pſchiſtawa pſchewodźachu. Měſto běſche ßo ſe žarowańſkej pychu wuhotowało. Na mnohich balkonach běchu Venizelowy wobras ſe žarowańſkim florom wuſtajili.

Italske lětadła na Harrar bomby mjetałe

Njedźelu rano we 8 hodźinach ßu, kaž ßo ſ Addiſa Abeby powě, italſke eſkadry bombowych lětadłow na abeßynſke měſto Harrar bomby mjetałe. Tuto měſto běſche ßo 2. dezembra 1935 jako wotewrjene měſto woſjewiło a niz jako wobtwjerdźene měſto. Hižo pſched někotrymi dnjemi běſche ßo powědało, ſo ßo ſtare reſidenzſke měſto Harrar ſ bombami pomjeta. Nadrobniſche powěſcże hiſchcże njejßu ſnate.

W Japanskej so położenje na Dalokim ranju khutnje posudźuje

Wo nadpadźe ßowjetſkoruſkich wojakow na japanſkich wojakow pſchi rańſchich mjeſach Mandźuſkeje japanſka telegrafowaŕnja „Domei“ woſjewja, ſo ßo tutón podawk w japanſkim hłownym měſcże jara khutnje poßudźuje, dokelž ßo po podawkach w februaru ßylniſcha wojeŕſka dźěławoſcż w Sſowjetſkej Ruſkej pſchi mandźuſkich mjeſach pokaſuje.

W rańſchich namjeſnych ſtronach tež nadpady bandow kedźbnoſcż na ßo ſłożuja. Pſchi ſraženju ſ nimi je ßo w poßlednich dnjach 11 Japanzow moriło a wjele ßo ſraniło. Tež bandy ßu tójſchto ludźi ſhubiłe. Japanſki ſwonkowny hamt a wójſko ßebi doſczżinjenje žadatej, tehorunja wuczżiſczżenje namjeſneho kraja, dokelž proteſty, kaž ßo ſda, nimaju wuſpěcha.

Liczba njeſaßłužerjow w Sjednoczenych ſtatach jenož ßnadnje woteběra.

Amerikanſki ſwjaſk dźěłaczeŕſkich ſwjaſkow je pjatk pohódnoſczenje liczby njeſaßłužerjow w měßazu februaru wudał. Po jeho wobliczenju liczba njeſaßłužerjow 12½ milijona wuczinja. To je pornjo měßazej januarej enož 95 000 njeſaßłužerjow mjenje. Swjaſk dźěłaczeŕſkich ſwjaſkow woſjewja, ſo w tu khwilu njeje žanych ſnamjenjow, ſo neſaßłužerjo w priwatnym hoſpodaŕſtwje dźěło namakaju.

Wólbne wunoški w Budyšinje

Tuczne liczby woſnamjenjeja hłoßy ſa liſczinu a wſednika, liczby w ſpinkach pak njepłaczłwe hłoßy.

Słoty hodleŕ	1336	(47)
Radna pinza	1284	(26)
Mniſchowſki dwór	1195	(21)
Wodkhodna ſchula	1287	(13)
Měſto Zitawa	1469	(22)
Tſělnik	1302	(19)
Sachſentreue	1648	(18)
Běły kóń	1467	(19)
Moritzburg	1304	(22)
Brauhausgarten	1334	(28)
ratarſka ſchula	1286	(22)
Gudźiz hotel	1307	(13)
Albertſka ſahroda	1188	(19)
Luſatia	1469	(45)
hoſczenz „Zum Schwan"	954	(19)
Hilbenzez hoſczenz na Zidowje	1050	(46)
Winſki dwór	1001	(6)
Keheleŕnja	1744	(26)
Ke krónprynzej	1634	(27)
we wothladarni	131	(—)
w khorowni	179	(1)
	26 828	(494)

Wólbne wunoški w serbskich wsach

Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

Sſłowo Wólb. woſnamjenja liczbu wólbokhmanych. płacz. liczbu wotedatych płaczłwych hłoßow, njepłacz. liczbu wotedatych njepłaczłwych hłoßow.

Běłe Noßlizy: Wólb. 98, płacz. 98.
Bělſchezy: Wólb. 226, płacz 222, njepłacz. 2.
Bolborzy: Wólb. 274, płacz. 271, njepłacz. 3.
Brinezy: Wólb. 101, płacz. 99, njepłacz. 2.
Boſchezy: Wólb. 206, płacz. 206.
Bórk: Wólb. 387, płacz. 384, njepłacz. 2.
Bóſchizy: Wólb. 218, płacz. 217, njepłacz. 1.
Brěſa: Wólb. 82, płacz. 82.
Brěſnja: Wólb. 162, płacz. 156.
Brěſynka: Wólb. 189, płacz. 189.
Budeſtezy: Wólb. 1754, płacz. 1703, njepłacz. 25.
Budyſchink: Wólb. 127, płacz. 125, njepłacz. 1.
Bukojna: Wólb. 157, płacz. 157.
Czorne Noßlizy: Wólb. 323, płacz. 320 njepłacz. 3.
Cěchorjezy: Wólb. 77, płacz. 76, njepłacz. 1.
Czichońzy: Wólb. 179, płacz. 174, njepłacz. 5.
Delnja Hórka: Wólb. 291 płacz. 291
Delnja Kina: Wólb. 278, płacz. 276, njepłacz. 2.
Demjany: Wólb. 229, płacz. 228, njepłacz. 1.
Dobroſchezy pola Plußnikez: Wólb. 111, płacz. 111.
Dobroſchizy pola Njeßwaczidła: Wólb. 136, płacz. 135, njepłacz. 1.
Dobruſcha: Wólb. 761, płacz. 758, njepłacz. 3.
Drjeczin: Wólb. 107, płacz. 107.
Drożdźij: Wólb. 187, płacz. 186, njepłacz. 1.
Drużkezy: Wólb. 201 płacz. 200.
Dubrawka: Wólb. 157, płacz. 153.
Dźěżnikezy: Wólb. 437, płacz. 437.
Haßlow: Wólb. 182, płacz. 181, njepłacz. 1.
Hlina: Wólb. 138, płacz. 138.
Hnaſchezy: Wólb. 289, płacz. 289.
Hodźij: Wólb. 622, płacz. 616, njepłacz. 2.
Holza: Wólb. 138, płacz. 135, njepłacz. 2.
Horni Wujeſd: Wólb. 281, płacz. 276, njepłacz. 1.
Horni Wunſow: Wólb. 223, płacz. 223.
Hornja Hórka: Wólb. 481, płacz. 474, njepłacz. 6.
Hornja Kina: Wólb. 267, płacz. 263 njepłacz. 4.
Hrodźiſchczo: Wólb. 453, płacz. 449, njepłacz. 4.
Hrubjelczizy: Wólb. 197, płacz. 197.
Hruborzizy: Wólb. 217, płacz. 217.
Huczina: Wólb. 210, płacz. 210.
Huſka: Wólb. 531, płacz. 529, njepłacz. 1.
Jaßenza: Wólb. 265, płacz. 257, njepłacz. 4.
Jenzy: Wólb. 291, płacz. 288, njepłacz. 3.
Jitozy: Wólb. 234, płacz. 234.
Jitk: Wólb. 73 płacz. 73.
Kamjena pola Radworja: Wólb. 95 płacz. 94.
Kamjena pola Rakez: Wólb. 99, płacz. 99.
Khaßow: Wólb. 119, płacz. 118.
Khelno: Wólb. 215, płacz. 207, njepłacz. 8.
Khróſt: Wólb. 412, płacz. 408, njepłacz. 3.
Khwaczizy: Wólb. 343, płacz. 338, njepłacz. 2.
Klukſch: Wólb. 280, płacz. 280.
Koblizy: Wólb. 138, płacz. 138.
Komorow pola Klukſcha: Wólb. 345, płacz. 343, njepł. 2.
Komorow pola Rakez: Wólb. 294, płacz. 293, njepłacz. 1.
Konjezy pola Kubſchiz: Wólb. 153, płacz. 153.
Koreſym: Wólb. 1734, płacz. 1714, njepłacz. 20.
Kóſly: Wólb. 154, płacz. 153.
Krakezy: Wólb. 200, płacz. 196, njepłacz. 3.
Kſchiwa Borſchcż: Wólb. 62, płacz. 62.
Kubſchizy: Wólb. 201, płacz. 199, njepłacz. 2.
Lahow: Wólb. 279, płacz. 274, njepłacz. 5.
Lómſk pola Minakała: Wólb. 124, płacz. 134
Luh: Wólb. 289, płacz. 288, njepłacz. 1.
Lupoj: Wólb. 244, płacz. 242.
Luſchcż: Wólb. 106, płacz. 103
Ledźborjezy: Wólb. 75, płacz. 74.
Lichan: Wólb. 147, płacz. 143
Mała Borſchcż: Wólb. 311, płacz. 307, njepłacz. 2.
Mały Wjelkow: Wólb. 763, płacz. 746, njepłacz. 17.
Malſchezy: Wólb. 404, płacz. 404.
Měrkow: Wólb. 176, płacz. 175, njepłacz. 1.
Mikezy: Wólb. 95, płacz. 94, njepłacz. 1.
Minakała: Wólb. 591, płacz. 585, njepłacz. 6.
Mjedźojz: Wólb. 304, płacz. 301.
Mjeſchizy: Wólb. 155, płacz. 155.
Mniſchonz: Wólb. 152, płacz. 152.
Njechoń: Wólb. 103, płacz. 103.
Njeſdaſchez: Wólb. 157, płacz. 156.
Njeßwaczidło: Wólb. 819, płacz. 808, njepłacz. 5.
Nowa Wjeß pola Huſki: Wólb. 389, płacz. 387, njepł. 2.
Nowa Wjeß nad Spr.: Wólb. 188, płacz. 187.
Nowa Wjeß pola Rakez: Wólb. 156, płacz 156.
Panjezy: Wólb. 73, płacz. 73.
Plußnikezy: Wólb. 125, płacz. 124.
Połpiza: Wólb. 163, płacz. 161, njepłacz. 2.
Pomorzy: Wólb. 240, płacz. 239, njepłacz. 1.
Porſchizy: Wólb. 333, płacz. 332, njepłacz. 1.
Poſdezy: Wólb. 65, płacz. 65.
Prěczjezy: Wólb. 219, płacz. 217, njepłacz. 2.
Pſchiwczizy: Wólb. 154, płacz. 153.
Pſowje: Wólb. 183, płacz. 183.
Rabozy: Wólb. 90, płacz. 89, njepłacz. 1.
Rachlow: Wólb. 182, płacz. 177, njepłacz. 5.
Radwor: Wólb. 525, płacz. 514, njepłacz. 11.
Rakezy: Wólb. 1032, płacz. 1029, njepłacz. 3.
Rakojdy: Wólb. 229, płacz. 228, njepłacz. 1.
Roswodezy: Wólb. 551, płacz. 546, njepłacz. 5.
Sczijezy: Wólb. 447, płacz. 442.
Sděr: Wólb. 245, płacz. 242.
Sſłona Borſchcż: Wólb. 200, płacz. 200.
Sſłónkezy: Wólb. 101, płacz. 101.
Sſowrjezy: Wólb. 214, płacz. 214.
Splóſk: Wólb. 114, płacz. 111, njepłacz. 3.
Spytezy: Wólb. 195, płacz. 191.
Stróża: Wólb. 208, płacz. 207, njepłacz. 1.
Suborniczka: Wólb. 360, płacz. 356, njepłacz. 4.
Schěſchow: Wólb. 202, płacz. 202.
Trjebjenzy: Wólb. 182, płacz. 181, njepłacz. 1.
Warnoczizy: Wólb. 176, płacz. 171, njepłacz. 3.
Wbohow pola Budeſtez: Wólb. 165, płacz. 163, njepł. 2.
Wjelecziu: Wólb. 2823, płacz. 2792, njepłacz. 30.
Worzyn: Wólb. 183, płacz. 183.
Wujeſd pola Pomorz: Wólb. 1003, płacz. 998, njepł. 5.
Wulke Dźbzezy: Wólb. 554, płacz. 549, njepłacz. 2.
Wulke Woßyk: Wólb. 186, płacz. 186.
Murizy: Wólb. 283, płacz. 275, njepłacz. 7.
Zokow: Wólb. 100, płacz. 99, njepłacz. 1.
Zdźar: Wólb. 88, płacz. 88.
Zicżen: Wólb. 249, płacz. 248, njepłacz. 1.
Zernoßyki: Wólb. 69, płacz. 69.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 30. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Spěw a bańka kóždy čas
Wokřewjenje dawa.
Pereat! štož mjerza nas.
Dobrom' piwku sława! H. Z.

— **Wo wjedrje.** Sſobotu wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 15 ſtop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 741 hygrometer 0, najniżſcha nózna temperatura 6 ſtop. czopłoty. S krótkeho wjerżona je ßorzopły powětr do ßrjedźnjeje Europy pſchipławił. Tutón je ſymny powětr, kiż dołał nad naſchimi ſtronami leżeſche, wotſtronił. S pſchibliżenjom czopliſcheho powětra pak je też pokhilenje k deſchczowanju pſchiběrało. Njebjo je ßo w nocy pomrócziło a dźenßa je ßo hiżo trochu do deſchcza dało. Najſkerje też hiſchcze jutſje podobnewj edro wobkhowamy. — Jutſje wutoru ßłónczko 5,39 hodź. ſkhadźa a ßo 6,30 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje dopołdnja 11,50 hodź. a khowa ßo na ranje 2,56 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Hiſchcze njewobſtajne a deſchczowate wjedro.**

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi pjatkowymu czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (23. dźeń) padźe dobycze wo 50 000 hr. na czißło 19 537; dobycze wo 30 000 hr. na czißło 99 394; dobycze wo 5000 hr. na czißło 72 340; dobycze wo 3000 hr. na czißła 6000, 11 791, 26 146, 49 677, 68 129, 74 727, 75 853, 81 094, 95 540, 116 719, 128 061; dobycze wo 2000 hr. na czißła 6356, 7742, 12;364, 16 247, 21 136, 28 525, 34 601, 36 622, 60 702, 70 916, 73 271, 79 679, 80 858, 89 443, 99 835, 148 921, 150 069, 157 668; dobycze wo 1000 hr. na czißła 16 422, 17 593, 27 264, 28 482, 29 339, 29 529, 28 828, 47 188, 48 083, 61 093, 63 790, 69 232, 73 544, 85 345, 90 493, 102 201, 102 782, 106 453, 116 732, 135 089, 146 628, 150 786.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßobotniſchim czehnjenju 5. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (21. dźeń) padźe dobycze wo 5000 hr. na czißło 15 092; dobycze wo 3000 hr. na czißła 43 327, 44 969, 57 908, 59 379, 76 095, 110 859, 127 882; dobycze wo 2000 hr. na czißła 6570, 47 335, 68 936, 85 591, 93 155, 112 732, 119 063, 123 063, 155 106; dobycze wo 1000 hr. na czißła 5532, 6143, 11 419, 11 673, 12 222, 13 451, 18 407, 23 088, 23 325, 25 893, 26 982, 27 604, 29 204, 30 870, 30 954, 31 335, 37 908, 45 595, 47 773, 52 698, 61 565, 64 379, 65 355, 68 313, 71 636, 72 829, 73 015, 77 286, 80 473, 84 960, 86 500, 87 123, 98 288, 110 109, 123 509, 125 477, 128 772, 140 304, 146 543, 149 379, 154 166, 155 719.

Pod Škitom Božim

3]

(Pokraczowanje.)

Kak luby, pěkny hólz Jan běſche! Kak wotewrjenej a ſ věru jeho módrej woczi do ßwěta hladaſchtej, kak wěrnoſcziwje jeho ert rěczeſche, kak cżnucziwje jeho ruka khudym dobroty wopokaſowaſche a kak ßwěrnje ßwój ßlub dźerżeſche! Hdyżkuli by nan na njeho pohladał, by na nim wobras ßwojeje njeboczieżkeje Hany widźał, a druhdy bychu jemu pſchi tym ßylſy pſchiſchłe, hdy by ßebi na ßwoju druhu żeńtwu pomyßlił. Huſto by ſtyſknywje k njebjeßam pohladał a ſdychnył:

„Ow Bożo, kak je jenoż tole pſchińcż mohło? Hana ßo ſa mnje tak derje hodźeſche, czehodla je mi wumrěcż dyrbjała? A nětkole mam Martu, kiż je każ żiwy njepſcheczel w domje. Czehodla je ßo to takle ſlě pſcheměnicż dyrbjało?"

Haj woprawdźe, wona ßo k Wólſchakej pſchihodźeſche, każ woł ke konjej do płuha. Lědma bě ßo tydźeń minył, ſo bě k Wólſchakezom pſchiſchła a hiżo tam w domje knježeſche a to tak tyranſzy, ſo njebě wutracż. Wólſchak, kotryż, każ ßmy hiżo prajili, wot domu żaneje kruteje wole njeměſche, nětkole ſ żyłu żaneje wole wjazy měcż njeßmědźeſche. Wón dyrbjeſche jenoż to poßłuſchnje wukonjecż, ſchtoż wona poruczeſche, wón niczo njepłaczeſche. Dokelż bě czichi człowjek, to njeßeſche, njeſkorżo, ale pſchi tym ſnutſkownje njeßměrnje czeŕpjeſche. Jeho jeniczki troſcht běſche Jan, ſ kotrymż móżeſche roſomnje rěczecż, kotryż nanej tak derje roſumjeſche a jemu hiżo ſ woczow wſchitko póſnawaſche.

Mjes nimaj, byrnjeż to ſe ßłowami njewuprajiłoj, ßo wěſty ſwjaſk wutwori. Każ ßo to ßamo roſumjeſche; pſcheczjiwo nimaj druhi ſwjaſk ſtejeſche, burowka a Handrij. Tutaj dwaj pak wo ßwojim ſwjaſku njemjełczeſchtaj, nawopak, wonaj ſjawnje a mnoho wo tym powědaſchtaj a ßo w tym ſwarczowaſchtaj, kak byſchtaj khudu czinikoj.

Schto měješchtaj wonaj w myßlach? To wěſo nikomu pſcheradźicż nochzyſchtaj a też njeßmědźeſchtaj, a ßłużobna dźowka, kotraż bě junu njenadźizy ßłuchajo ſtraſchne ßłowo Wólſchakoweje popadnyła, dyrbjeſeche na hłowu ſe ßłużby.

Ale njech ßo hiſchcze bóle tajeſchtaj, żyła wjeß to tola wjedźeſche, ſchto wonaj w myßlach mataj. Też wbohi Jan to ſpóſna, ſchto ma to na ßebi, hdyż jemu w ſymje na hłowjazu khoroſcż khory leżeſche, a macż wokno wotewri, „ſo by czerſtwy powětr do komory ſaſtupił", — a tola bě lěkaŕ pſchikaſał, ſo mája ßo wſchě ſchkalobny ſatykacż, ſo na khoreho njeby czahnyło! A kak běchu „rjane" pſchecza mačenjeme, ſ kotrychż ßo jeho macż wot njeho rosżohnowa, hdyż dyrbjeſche wón lěta 1806 do wójny a do bitwy, to wón też derje ſroſymi. So je wón herba, to jemu Marta wodacż njemóżeſche, to měješe wona ſa wulku ſkóſcż.

Hdyż ßo w zyrkwi wo dobycze pruſkich bróni pſcheczjiwo Napoleonej modlachu, dokelż rěkaſche, ſo ßo wulka bitwa pſchihotuje, też Wólſchakowa w zyrkwi ßedźeſche a ßo ßobu modleſche. Nó haj, też wona ßebi pſchejeſche, ſo by pruſki kral dobył, ſo njebychu njepſcheczela do kraja doſtali; pſchetoż bě wo Franzowſach ſle wězy ßłyſchała; tola zyle hłubeko we wutrobje ßebi ßnadneho dobycza njepſchejeſche, ale taſe, pſchi kotrymż by prawje wjele wojakow żiwjenje pſchißadźiło, a ſo by też Jan mjes nimi był.

Jeje ßußodźina w kemſchazej ławzy, pjekarjowa, ſwěri ßebi po Bożich ßłużbach, njeſbożownu macż troſchtowacż, ale Wólſchakowa ßebi do hubow ſakuſny, machny wotpokaſujo ſ ruku a rjekny:

„Nó, wón wſchak ſaßo domoj pſchińdźe, wſchak ßu ßo wo to modlili!"

A woprawdźe, wón pſchińdźe też ſaßo. Hiżo ſa wóßom njedźeli Jan do dwora ſaſtupi. Wón jenu ruku na brěmjeſchku njeßeſche a bě jara blědy. W bitwje pola Jeny běchu jeho do praweje ruki wyſche łokcża třělili, kulku běchu jemu w lazarecże wurěſali a potom jeho jako k wojeŕſkej ßłużbje njekhmaneho puſchczili.

Wólſchak bě jeho pſchipadnje wonka pſchede wſyu ſetkał, hdyż domoj pſchińdźe, a to běſche też derje; tak móżeſche ßo bjes ſadźěwka wjeßelicż a ßo Bohu dźakowacż, ſo bě jemu ßyna ſaßo dawał. Doma ßebi to njebudźiſche ſwěrił.

A hlej, pſchijecże, ſ kotrymż pſchirodna macż a pſchichodny bratr Jana pſchijeſchtaj, bě tak ſymne, ſo jeho rana ſ nowa woſybaſche. Tuto wjeßele, ke kotremuż ßo wobaj nuczeſchtaj, a ſ kotrymż ßo mjerſanje a wohożnoſcż khowaſche, běſche ſa Jana porażazy a wohidny napohlad.

Tak běchu wſchitke wotmyßlenja wobeju ſwjaſkarjow ſkhubjene, wſchě jeje nadźije ſniczene. Njepſcheſtaſchtaj ßnadź ani nětko hiſchcze na hrěſchne waſchnje ßo nadźijecż? Ow ně, wſchako bě tu hiſchcze jedyn ßrědk, kiż móżeſche ke końzej doponhacż: ſchtoż njebě hłowjaza khoroſcż ſamohła, ſchtoż kulka njebě dokonjała, to wſchak móżeſche hněwanje wuwjeſecż. Njeje dha móżno, człowjeka hněwacż, ſo ſkoni a wumrěje? Pola twjerdeho pjeńka to drje njeſkutkuje, ale pola tak cżuczjiweje duſche, kajkuż Jan měješe, kotrehoż wſchitko tak jara jimaſche? —

A nětkole ßebi Wólſchakowa a jeje „Handrik" woprawdźe ſe ſamyßłom dźěło a prózu ſ tym czinjeſchtaj, ſo byſchtaj Jana a też Wólſchaka hněwałoj. Wonaj to tak ſjawnje a njehańbicżiwje czinjeſchtaj, ſo Jan jeju ſamyßł bórſy pyhny; ale runje tehodla tikłzaj nimo tarcże třěleſchtaj, pſchetoż Jan bě tak mudry, ſo jimaj teho wjeßela njeczinjeſche, ſo by ßo hněwał a rudźił; wón woſtawaſche ſtajnje ſměromny a poruczeſche ßwoju duſchu w czichim dowěrjenju temu, wo kotrymż wědźeſche, ſo wón ſkóſtniwych człowjekow njemóże pſchenjechacż a ſo pſchida, ſo ßo woni na poßlědku w ßwojich ßamßnych ßyczach popadnu.

A kajki ſczěhiwk to měješe? Njepſcheczelſka kanona roczjeſche po něczim wotmjelkowacż. Poměrnje běſche pola Wólſchakez ſměrom a czicho, a ludźo prajachu: „Wono ßo drje tola hiſchcze wſchitko da."

(Pokraczowanje ſczěhuje.)
]

renſki plan kulturnych ſarjadowanjow w Budyſchinje.
(Sdźěluje měſchćanſki kulturny hamt).

Tydźen wot 29. měrza hacž do 5. haprleje 1936.

Wutoru 31. měrza 1936 w 20 hodźinach w Krónje: tur Prell poſkicži ſónkróčny wjeſeły wjecžor. — 20,15 dźin w měſchćanſkim dźiwadle prěnje pſchedſtajenje andner Kaſchpor hlada do paradiſa", pſchijomna hra pſchijomnu wěz w 11 wobraſach, ſpiſał Joſef Maria hudźbu Korla Liſt.

Ssrjedu 1. haprleje 1936 we 20 hodźinach w Krónje ne pſchedwjedźenje k cžeſcži ſtatneho kapałneho tra Kurta Striegler a.

hwórtk 2. haprleje 1936 w 20 hodźinach w Michał- zyrkwi: Matejowy paſſion wot Hendricha Schütza.

Pjatk 3. haprleje 1936 w 20 hodźinach w měſchćan- muſeju: Pěſnjeř Eberhard M. Möller cžita ſe ſwo- ſpiſow (NS-kulturna wobada).

Njedźelu 5. haprleje 1936, 19,30 hodźin w měſchćan- dźiwadle prěnje pſchedſtajenje „Wjelelubowana", ope- w 3 jednanjach wot Nika Doſtala. Potuńſchene pła- ny!

W měſchćanſkim dźiwadle ſo ninto teho kruchi běž- ho hrajneho plana wospjetuja.

Wſchitzy ſarjadowarjo kulturnych pſchedewſaczow ſo ja, ſo bychu wſchitke ſarjadowanja tak ſahe, kaž móžno ſchćanſkemu kulturnemu hamtej ſdźělili.

•

— **Pſchiſſewjenja němſkich žadankow na wukraj.** Po ſenju pſchemyſłowyje a wobkhodneje komory w Žitawje direkzija ſtatneje banki ſ woſebitym namołwjenjom 20. měrza 1936 wſchě woſoby a firmy, kotrež maja w mſkej ſwoje bydlenje abo trajne pſchebywanje, ſwoje dliſchcžo abo ſwoje wjednistwo, žadała, 31. měrza 1936 ſtejace žadanki na wukraj najpóſdźiſcho do 20. hapr- je pſchiſſewicž. Pſchiſſewicž maja ſo tež wukrajne hódnoſtne papjery, kotrež ſu ſo k wěſtej terminji wułožo- wałe abo wupowědźiłe. Pſchiſſewicž njetrjebaja ſo druhe hódnoſtne papjery abo hiſchcže njepłacžiwe danjowe abo dobytkowe wotrěſki. Tute pſchiſſewjenje nje- płacži jako poſkiczenje ſtatnej banzy w ſmyſłu wotrěſka I § 1, wuwjedźeńſkeho wukaſa k ſakonjej wo hoſpodaŕ- ſtwje ſ dewiſami ſ 4. februara 1935. Pſchiſſewjenja maja ſo w dewiſowym wotdźělu ſtatneje banki (wotwjedźeńſke kontrollne wotdźělenje) Barlin SW 111, Breite Str. 8—9 pośrědkowanjom pſchiſłuſchnych pobocžnych wuſtawow ſtatneje banki ſapodacž. Pſchedpiſane formulary ſu hacž do 6. haprleje 1936 tam doſtacž.

— **Na kſchižowaniſchcžu Wettinſkeje a Pauliſkeje dróhi** wcžera wjecžor wokoło ¼7 hodźin woſobowy automobil motorowy koleſaŕ do ſo ſraſyſchtaj. Pſchi ſraženju ſo jenož jědźadle ſnadnje wobſchkodźiſchtej. Motorowy kole- ſaŕ njebě prěnje prawo jěſdźenja wobkedźbował.

— **K njeſbožu** je ſobotu popołdnju wokoł ¾5 hodźin na Kamjentnej haſy dóſchło. Motorowy koleſaŕ kolo- jědnemu, kiž pſched nim jědźeſche a ſo do jeneje ležow- cžeje ſawiny, do boka ſajědźe. Wobaj padnyſchtaj, teho- unja ſobujědźeřka motorowycho koleſarja. Wſchitzy tſjo ſnadnym ſranjenjom wotendźechu. Kole ſo jenož ſłobka wobſchkodźiſchtej. Pſchi njeſbožu ſo 20 litrow žitneho pa- lenza na dróhu wula.

— **Jěſdne koło ſo kradło.** 23. měrza je ſo muzaze ſo ſnamki „Primus" ſ njeſnatym cžiſłom kradło. Koło mějeſche cžorne krośna ſe ſelenej wodźidkowej rołku, jen- želiſke wodźidło, cžornej pſchimadle, žołte ſwjena ſ cžor- nymi ſmužkami, pedalej ſ gummijom, pſchiprawu ſa batte- rijowe wobſwětlenje, prědnje widlizy a ſadnje ſwjena běchu nowe. — Wo wězowne ſdźělenja proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, tele- fon 2802.

S **Pſchiwczja.** Pſched někdźe dwěmaj lětomaj w no- winach wosjewichmy, ſo je ſo wobydleř Kurt Lehmann ſe Židowa, někdźe 33 lět, ſtary ſhubił. Hacž dotal njebě ſa nim ſlěda. Schtwórtk Pſchiwczanſki dźěłacžeř Handrij Juipek wós ſe ſłomu nakładowaſche. Nadobo ſtorcži na cžłowjeſke cžěło. Sawołana policzija ſwěſcži, ſo je mor- wy ſkubjeny K. Lehmann. Najſkerje je we ſwojim cža- ſu k ſwojim pſchiwuſnym do Hliny hicž chzył. Duzy po puczu je bjes dwěla pſchi ſłomjanej ſajmje chzył wot- pocžnycž, pſchi tym wuſnył a w ſłomje ſo ſaduſył.

S **Bréſowki.** Ssobotu ſnjeſboži tu rataŕſki dźěłacžeř Jurk, kotryž na polu ſe ſapſchahom włóczeſche. Konjej ſo ſpłóſchiwſchi jeho potorhnyſchtaj, pſchi cžimž jemu bróny do ruki wulke mjaſowe rany wutorhachu. Dyrbjeſche lěkaŕſku pomoz pytacž.

S **Khwaczy.** Sańdźeny pjatk wotmě ſo tu poſłednje wotdźělenje ſymſkeje pomozy. Wucžeř Wünſcha ſo pſchi tom wſchěm, kiž běchu pomhali, tutón wažny ſkutk pod- pjeracž, dźakowaſche. Dźěcži tudyſcheje ludoweje ſchule po- wjeſelichu wjecžor ſ wſchelakimi rjanymi poſkiczenjemi.

S **Budyſchinka.** Pſchebytk w hoſpodaŕſkim planje. Sańdźeny ſchtwórtk ſo w poſedźenju gmejnſkich radnych hoſpodaŕſki plan ſa wobkhodne lěto 1936/37 ſeſtaja. Na- ſchi wjeſelazy wobras poſkicža. Dokhody wucžinjeja 6832.70 hr., wudawki 6 077.00 hr. tak ſo pſchebytk 755.50 hr. ſwoſtanje. Pſchi tutej ſkładnoſcži ſo tež kowaŕſtwa Pawoła Schmidta wo pſchiſamknjenje elektriſkeho powoda do kowaŕnje pſchiſwoli.

S **Lomſka.** Dźenſa ſwjeczi najſtarſchi wobydleř na- ſcheje wſy ſwoje 89. narodniny. Je to wumjeńkaŕ Jan Žur, rodźeny 30. měrza we Lomſku. Zyłe ſwoje žiwje- nje je jubilar we ſwojej rodnej wſy pſchebywał. Jenož jako młodenz někotre lěta w Drježdźanach pſchebywa- ſche, ſo by potom po nanje ſtarſchiſki dwór pſchewſał, na kotrymž ſe ſwojej ſwěrnej mandźelſkej lětdźeſatki doł- ho ſ najwjetſchej ſprózniwoſczu hoſpodarjeſche. Jeho mandźelſka, kotraž bě jemu 14 dźěcži dariła, bě jeho pſched 15 lětami do wěcžnoſcže wotkhadźejo wopuſchcžiła. Žurez nan mějeſche jara hrawacž ſo by na ſtatok telko wuhoſpodarik, ſo by ſo zyła wulka ſwójba derje ſežiwicž mohła. Tſi dźěcži w ſažnych lětach wumrěchu, 4 ſynojo wobdźělichu ſo na ſwětowej wójnje a wſchitzy ſo ſtrowi ſ njeje wróczichu. Něko je pola ſwojeho ſyna Jana, kotryž jeho ſe ſwojej mandźelſkej ſwěru wothla- duje. Na Žurez dworje je zyły ród Žurez ſwójby žiwy. Jan Žur je runje 40 lět młódſchi hacž jubilar a wnucžk 80 lět młódſchi. To je bjes dwěla ſa jubilara najnadob- niſche ſacžucže, hdyž widźi, ſo jeho ród dale kcžěje. A w jeho ſtopach krocži. Nadźijomnje Bóh wjeŕſchny jubi- larej dalſchu ſtrowoſcž a mozy poſkiczi, ſo by pſchichodne lěto ſwoje 90. narodniny mohł woſwjeczicž.

S **Kulowa.** Starobu dozpěwſchi ſ 1. dnjom haprleje konrektor Kroeger ſe ſchulſkeje ſłužby wuſtupi. W lěcže 1893 jako młody wucžeř do naſcheje ſchule ſaſtupi. Lěta dołho wukonjeſche kantorſku ſłužbu pſchi faŕſkej zyrkwi hacž do lěta 1912 bě jako organiſt a 10 lět jakož kantor ſkutkował. W lěcže 1922 bu ſa konrektora pomjenowa- ny.

S **Wochos.** Njedźelu, 22. měrza, běſche pola naſ konfir- mazija paczeŕſkich dźěcži a to ſ Wochoſańſkeje a ſ Hamo- rowſkeje ſchule. Dźěcži ſ Hamarowſkeje ſchule ſo kóžde lěto němſzy konfěrměruja, dźěcži ſ Wochoſańſkeje ſchule ſ wjet- ſcheho dźěla ſerbſzy. Tak běſche tež ſaſo lětſa. Na němſkich kemſchach, kiž ſo dopołdnja w 9 hodźinach ſapocžachu, ſo 9 dźěcži požohnowa, a to 5 hólzow a 4 holzy, 4 hólzow a 3 holzy ſ Hamorańſkeje ſchule, 1 hólz a 1 holza ſ Wocho- ſańſkeje ſchule. Sserbſka Boža ſłužba ſapocža ſo ¾11 ho- dźin. Na njej ſo 11 dźěcži požohnowa a to 3 hólzy a 8 holzow, wſchitke ſ Wochoſańſkeje ſchule. Wobdźělenje na ſerbſkej konfěrmaziji běſche lětſa prozentualnje wjetſche hacž poſłednje lěta. Boži dom běſche rjenje ſ pletwami wupyſchenj a woboje Bože ſłužby běchu bohacže wopytane. Po prawom dyrbjeſche konfěrmazija njedźelu 29. měrza bycž, ale dla wólbow ſo tydźeń prjedy wotmě. Konfěrma- zija w Cžělnjańſkim Božim domje budźe Bołmoncžku, 5. haprleje. Tu ſo dźěcži ſ Cžělnjańſkeje ſchule požohnuja a to ſ wſow Cžělneho a Schprjowjow. Tež tu ſo dźěcži ſ wjetſcheho dźěla ſerbſzy konfěrměruja. Prjedy ſo dźěcži ſ Cžělnjańſkeje ſchule tež we Wochoſańſkim Božim domje konfěrměrowachu. Pſched něſchto lětami je ſo to pſchemě- niło. — Tudomny wohnjowoborniſki wokrjeſ, kiž wo- pſchija wſy Wochoſy, Hamory, Cžělno a Schprjowy, je ſebi nowu motorſku ſykawu kupił. Sańdźenu njedźelu mě- jachu wſchitke ſchtyri wohnjowe wobory ſ mjenowanych wſow, kiž hromadźe wohnjowoborniſki wokrjeſ twórja, ſhromadne ſwucžowanje ſ nowej motorſkej ſykawu. Tuta pokhadźa wot firmy Fiſcher w Shorjelzu a ſteji nětko w ſykawowni we Wochoſach. Dwaj wobornikaj ſ Wochos bu- dźetaj jej poſłužowacž a ſo techniſzy na to wuwucžitaj. — Knjes ſchewz Laduſch je najſtarſchi aktiwny ſobuſtaw tu- domneje wobory a wot ſpocžatka k njej pſchiſłuſcha. Wón je ſo hižo wuſnamjenił. Wſchitzy towaŕſchojo a pſched- ſtajeni ſebi jeho wyſoko waža.

S **Drježdźan.** Sańdźena wutora bě ſa katolſkich Sserbow w ſakſkej ſtolizy wuſnamny dźeń, dokelž bě tow. „Jednota" pſcheproſyła na pſchednoſchk ſe ſwětło- wobraſami, kiž k. faraŕ dr. Jakubaſch poſkiczi. Wjecžor ½9 hodź. pjelnjeſche ſo měſtnoſcž „Bayerſkeje króny", hdźež ſo Jednoczenjo kóždu ſubu wutoru ſetkaja. Po wuſpěwanju narodnych pěſniczkow ſaſtupi ſo do wjecžor- neho porjada. Sslědowaſche pſchiſſewjeny pſchednoſchk, kiž ſe ſwojimi rjanymi wobraſami putaſche. Runje we póſtniſkim cžaſu widźimy rad wobraſy, kiž ſu nam mo- lerjo po ſwojej fantaſiji ſawoſtajili, wokraſnjaze cžeŕ- pjenje naſcheho knjeſa a wumóžnika. Tuž tež tute po- ſkiczene wobraſy hłuboko do wutroby dźěchu. Dalſchi dźěl

„Hindenburg " nad Tannenbergom.

Pſchi jěſbje po Němſkej leczeſchtaj wobě powětrowej łó- dźi „Hindenburg" a „Hrabja Zeppelin" tež nad Tan- nenbergſkim nazionalnym pomnikom, ſo byſchtaj tak ſwěcžnejneho pólneho marſchalla poczeſcžiłej.
(Weltbild, M.)

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu 30. měrza 1936.

Barlinſka burſa 28. měrza 1936. Burſa na kónzu ty- dźenja krutemu měnjenju zyłeho ſaſchłeho tydźenja wot- powědaſche. Bankowſka klientela běſche tež ſobotu ſaſo ſdźěla ſ nahladnymi kupnymi pſchikaſami na wikach ſa- ſtupjena, mjes tym ſo wotedawanja jenož w jara ma- łych dźělbach pſchedležachu. Hižo pjatk wobkedźbowany njedoſtatk materiala ſo tež wczera jewjeſche. Sakładne- mu krutemu měnjenju ſobotu pſchihódne hoſpodaŕſke po- wěſcže polěkowaſche, woſebje induſtrialne wotſamknje- nja. Na rentowych wikach njebě wažnych pſcheměnjenjow.

Powyšenje diskonta w Francowskej

Franzowſka banka je w poſlednim cžaſu dla tłócženja na franzowſki frank, kotrež ſo mjes druhim we wulkich kapitalowych pohibach ſ Pariſa do Londona a woſebje do Newyorka jewjeſche wobſamkła, ſo ma ſo diskontna ſadźba powyſchicž. Tohodla wob- ſamkny, ſo ſo diskontna ſadźba, kotraž bě ſo 6. februara t. l. na 3½ proz. wo poł proz. ſnižiła, hdyž bě do toho cžaſa 6 proz. wucžiniła, ſ 3,5 proz. wo 1,5 proz. na 5 proz. powyſchi. Dale ſo danjowa ſadźba ſa lombard ſ 5 na 6 proz. a lombardy na 30 dnjow 3,5 proz. na 5 proz. powyſchichu. Powyſchenje diskontneje ſadźby franzow- ſkeje banki je ſ warnowanſkim ſignalom. Saſo je to wu- cžek kapitala a ſ nim ſwiſowazy wotwliw ſłota, kotryž franzowſki bankowy wuſtaw k tutomu ſrědkej donucži. W Jendźelſkej wužadana pożczonka njeje cžeſkoſcže fran- zowſkeho finanzneho miniſtra woſtroniła. Dyrbi dale ſa pożczonkami w wukraju ſlědźicž. Nimo toho je najſkerje móžnoſcž poſkiczenja kreditow Ssowjetſko-Ruſkej njedo- wěru franzowſkich wikowarjow ſbudźiła.

Rozprawa sakskeho krajneho bur‧twa

Žitowe hoſpodarjenje: Rożkowy a pſcheńczny dowós bě ſłaby, dokelž rataŕſtwo pſchihódne wjedro wuži, ſo by rólne dźěła wobſtarało. — Sa pizowanſkimi žitami běſche dale ſylne napraſchowanje. W pizowanſkim wowſu wob- khod najnuſniſchu potrjebu kryjeſche a to ſ wowſom ſ juž- neho a połnóżneho němſkeho pokhoda. Wobroty ſe rżanej ruku běchu powjerchkownje ſpokojaze, wobkhod ſ pſcheńcž- nej muku bě njepſcheměnjeny měrny.

Pſcheńcžnych wotrubow bě dale mało poſkiczenjow, ſylne napraſchowanje ſa rżanymi wotrubami njemóže- ſche ſo ſpokojicž. Rżany womjeſchk a pſcheńczny womjeſchk ſo lóżo ſaměſczitſchtaj, byźli pizowanſke a cžotne muki. Ssuſchene truſki ſo jara pytachu. Tam a ſem dóńdźe tež k wotſamknjenjam a truſki zokorowéje rěpy a ſłodźiſny ſo kupowachu. Wobkhod ſ běrnjazymi truſkami bě jara ſłaby, najſkerje pak ſo w bliżſchim cžaſu woživi. Pſchi- dźělenje łanych wożuchow ſo w najbliżſchim cžaſu ſtanje.

Rěſny ſkót: Pſchihnacže na howjaſe wiki w ſaſchłym tydźenju wo něſchto wośłabny, tola potrjeba móžeſche ſo połnje krycž. Cželaze wiki běchu bohacže wobeſłane, pſchi wjetſchej potrjebje ſo ſwyſchene pſchihnacže bjes wuwſacža ſaměſczichu. Wobeſłanje ſkopjazych wikow bě pſchi pomałym wobkhodźe jara bohate. Na ſwinjaze wi- ki bě pſchihnacže jara bohate. Szyla ſo na ſakſke wiki 10 000 ſwini dowjeſe. Pſchidźělichu ſo ſa krute płacžiſny.

Młokowe hoſpodaŕſtwo: Wotwjedźenje cžerſtweho młoka w ſaſchłym tydźenju trochu popuſchcži. Potrjeba cžerſtweho młoka a ſmjetany pak bě ta ſama kaž ſaſchły tydźeń. W ſakſkich młokaŕnjach ſo něſchto mało wjazy butry nadźěła hacž tydźeń pſched tym.

Běrnjaze hoſpodaŕſtwo: Położenje na wikach ſ jědźny- mi běrnami bě jara měrne. Sa to pak na wikach ſe ſy- mjeńtnymi běrnami khětro živiſche. Tež ſa pizowanſki- mi běrnami bě wulke napraſchowanje.

Jejowe hoſpodarjenje: Pſchidźělenja ſo w ſaſchłym tydźenju wo něſchto mało pomjeńſchichu.

Ssad a ſelenina: Dla wurjadnje rjaneho wjedra a pſched bliſkimi ſwjatymi dnjemi bě ſajim ſa ſadom na wikach ſaſchły tydźeń wjetſchi hacž tydźeń pſched tym. Tež na ſeleninowy wikach bě wobrot poměrnje ſpěſch- ny, woſebje ſo běły a cžeŕwjeny kał žadaſchtaj, wobě ſo po płacžiſnje polěpſchiſchtaj.

Skótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihnachu dźenſa: 352 howjadow a to 104 wołow, 60 bykow, 156 kruwow, 32 jałojzow, dale hiſchcže 1666 cželatow, 801 wowzow, 3223 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu knježeſche žiwy wobkhod a wſchón ſkót ſo ſa pſchedpiſane krute płacžiſny rosdźěli. Cželata mějachu dla wulkeho pſchihnacža jenož ſrěni wobkhod. Prěnje družiny ſo ſa dotalne płacžiſny pſchedachu, dru- he družiny pak wo něſchto pjenjeżkow popuſchcžichu. Wowzy mějachu ſrěni wobkhod ſa dotalne płacžiſny. Pſchiwjeſene ſwinje ſo ſa poſtajene krute płacžiſny ros- dźělichu.

Natusch w Khróšćicach

pſchednoſchka bě puczowanje w duchu do naſchich bajkojtych Błótow, mjenowane tež ßerbſke Bjenadki. Pißane draſty naſchich tamnych rjanolinkow, rybarſke kheżki a ßerbſke czołmiki, po Sprjewi ſchułkaze ſwohrěchu wutrobu a někotryžkuli je wobžarował, ſo to we woprawdźitoſczi hiſchcże njeje widźał. Tute wobraſy ßu pſchinoſchowali k ſeznaczu Łužizy, ſchtož wěcże k puczowanju ſahori. Sa to tež dźak pſchednoſcherjej.

Z Łužicy

Se **Zitawy.** Wożebje tragiſke njeſbožo ßo pjatk dopołdnja w měſchczanſkej pěſkowej jamje w Eckhardsbergu ſta. W jamje ßo na ras pěſkowa ſczěna ßrpny a 24lět ſtareho dźěłaczerja Měrczina Walthera k lowriji ſtłóczi, ſo ßo jemu wutrobno ſmjecże. Hacž runjež jemu towarſchojo hnydom na pomoz pſchiſkoczichu, bě tuta podarmo. Walther kotryž hakle prěni tydźeń dźěłaſche a kotryž chyſche ßwojej młodej žonje prěnju mſdu ßobu domoj pſchinjeſcž, bě hižo morwy.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Hainichen.** (Krótka radoſcž.) Njedawno kradny ßo tu motorſke koło, kotrež pſched jenym tudyſchim hoſczenzom ſtejeſche. Wobßedźeř motorſkeho koła a jeho pſcheczeljo ßo hnydom ſa paduchom puſchczichu. Namakachu motorſke koło wobſchkodźene w ßußodnej wßy. Paduchaj běſchtaj pſcheſpěſchnje jěłoj a w ſawinjenju padnyłoj. Motorſke koło leżo woſtajiwſchi czeknyſchtaj. Wóry jeju ſwěſczichu a ſtatnemu rěczniſtwu pſchepodachu.

Jastwo, z kotrehož njewućeknješ

San Franziſko je wulkoměſto ßewjernych ſtatow Połnóznejе Ameriki, ſtoji na brjoſy Wulkeho abo Czicheho ozeana, abo kaž tež rěka Pazifika. Połtſeczja kilometrow won do morja maſch ſe ſanfranziſkeho brjoha wupłuwacž, a doſpějeſch ſkałojtu kupku Alcatras. Na tutej móliczkej kupje ßrjedź ßlěbornych żołmow najwjetſcheho ßwětoweho ozeana, ſteji tuto jaſtwo, ſ kotrehož wuczeknycž je njemóžna wěz. S najnowoczaßniſchimi ßrědkami ſwěſczena a wuhotowana a wobſtrażowana je tuta kłóda, a je tež najßurowiſcha, ſ kotrejež dotal ßo njeje žanemu jatemu poradźiło tłóchnycž. „Wobydlerjo" tuteho iſolowaneho jaſtwa ßłuſcheja do ſnatych „gangſterow" (pſchißłuſchnizy podſemſkich ſwjaſkow ſłóſtnikow w USA) a rubježnikow, kotrychž njejßu móhli w žanym jaſtwje na kontinencże (na twjerdym kraju) ſdźeržecž, dokelž bě ſtrach, ſo jich pomoznizy a ßobuſłóſtnizy jich wußwobodźa, abo ſo pſches někajke ſpſchißahanje, wobtykanje ſtražnikow atd. ßo ſe ßwojeje jaſtwy wudobudu.

Jaſtwo ßame ma dwajpo ſkhodaj, w kotrymajž móža wokoło 200 jatych ſaměſczicž; tež ßu wěſte rumy ſa žónſke w tutym domczku. Kóždy jaty ma ßwoju zelu, 2,10 m dołhu a 1,20 ſchěroku. W komorzy dohladaſch ßo łoża, kotrež ßo na ßwětłym dnju na wyßoke ſtaji a k ſczěnje pſchiſamknje, dale małeho myjadła, wuſkeho khamora, dwojich blidkow a tſjóch ſtółczkow. Jěſcž je poměrjne dobra. Ale ßurowje je jatym ſakaſana roſmołwa mjes ßobu a w jaſtwowych dźěłaŕnjach abo pſchi wukhodźowanju. Schtóž ßo tola ſabydźe a ſchukoze, bachta a bledźi, teho ßadźa na wěſty czaß do zele, a dołho, ſa tym hacž je ßo pſcheczìwo pſchikaſnjam pſcheſchoł. dlěje, ßmě tam ßamlutki hopacž. A to je khětro ßurowe khłoſtanje, ale nimo toho ßu tajzy, kiž ßo po jaſtwowſkich kaſnjach nimaju.

Jaſtwo w Alcatras ma tajke ſarjadowanja, kiž ſnjemóžnja wſchitke poſpyty czeknycž. Kóžda zela je wußadźana ſ tołſtymi worzlowymi platami, kotrež njemóžeſch ſ najkhmanſchimi njeboſami abo druhimi naſtrojami pſchełamacž. Kóžde 15 zelow ßłuſcha do jeneje ſkupiny a kóžda ſkupina jewot druheje ſaßo dźělena ſ worzlow. wrotami. S zentrale ßem je móžno, wſchitke tute żeleſne wrota ſ jenym raſom ſ jednym pohibom elektriſzy wotewricž. Pſched kóždym tajkim płotom ſe żeleſa ſtojitaj ſtražnikaj; tutaj dohladowarjaj ßedźitaj ſady ſchkleńczanych ſczěni a roſmołwjecž mjes ßobu móžetaj ßo jenož pſches telefon. Tute jeje rěczenje móža tak pſchezy kontrolowacž w zentrali, ſ tym je wuſamknjene, ſo ßo mjes jatymi a dohladowarjemi abo mjes dohladowarjemi mjes ßobu pſchihotuja pſchißahanzy, tajne ſwjaſki pſcheczìwo wjedniſtwu. Jeli chze jedyn ſ dohladowarjow wrota wuſběhnycž, dyrbi druhi elektriſki prud ſaſtajicž, ſo by ßo mohł tež klucž do ſamka tyknycž.

W jědźeŕni jeczi tež ženje njejßu bjes dokładneje ſtraže a dohladom. Jeli je trjeba, móže ßo ſa wokomik zyła ſala ſe ßylſojtym płunom natryſkacž.

Wopyty jatych ßu jenož dowolene ſ dowolnoſczu a to ſe ſpezialnej dowolnoſczu juſtizneho miniſterſtwa. A wſchitzy, kotſiž tam na wopyt pſchińdu, dyrbja wuſku khódbu pſchekroczicž. W tutej khódbje je elektriſka inſtalazija ſ infraczeŕwjenymi pruhami; kroczo pſches tute infraczeŕwjene pruhi ßo hnydom ſwěſczi tón, kiž ma pſchi ßebi někajke metalowe naſtroje.

Ssamo, hdy by ßo někajkemu jatemu poradźiło, ßo ſ jaſtwowych murjow minycž, by dlěſcha czěkańza tak a tak hižo podarmo była. Mjenujzy by dyrbjał hiſchcże połtſeczja kilometra ſchěroki kanal pſchepłuwacž. Wodnjo bychu jeho jaſtwowe ſtraže hnydom widźeli a lepili, a w nozy wobßwětluja hobrſke reflektory zyłe morjo, kotrež bychu wſchu nadźiju jatemu na ſbožowny wukónz jeho czeknjenja ſniczili; na kraju bychu jeho patrouille widźeli a ſ lohkej prózu doßahnyli.

Potajkim njeje niczo dźiwneho, jo jaſtwo na kupje Alcatras ßebi wudobywa w kołach ſłóſtnikow, mordarjow a rubježnikow respekt! W tutym jaſtwje ßedźi tež mjes druhimi rubježnik, gangſter Al Capone. Z.

Krótke politiske powěsće

Nowy czěſkoßłowakſki finanzny miniſter.

Dotalny ſekzijowy ſchef w czěſkoßłowakſkim finanznym miniſterſtwje dr. Joſef Kalfuß je ßo ſa finanzneho miniſtra pomjenował.

Welczew ßo wobhnadźił.

Bołharſki kral Boris je wyſchka na wußłužbje Welczewa a majora na wußłužbje Stanczewa, kotrejuž běchu w prozeßu pſcheczìwo ſpſchißahanzam k ßmjerczi ſaßudźili, ke khłoſtaŕni na czaß žiwjenja wobhnadźił.

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 28. měrza 1936.

Narodźiłoj ſtaj ßo: 23. 3. Arnoſchtej Wilhelmej Guſtavej Schołcże, póßelniſkemu miſchtrej, ßyn. — 27. 3. Oczе Makſej Wjeŕbje, rěſnikej, dźowka.

Wumrěła: 28. 3. Madlena ſwud. Kunatowa rodź. Fryczez, ſozialna rentnaŕka, 86 lět.

Swěrowali ßu ßo: 28. 3. Richard Herbert Panitz, wobßedźeŕ knihiczìſchczeŕnje we Wóſporku a Frida Gertruda Danielez, pokładniza w Budyſchinje. — Auguſt Bjedrich Kühne, pjekarſki miſchtr a Margareta Hilža Brodźiz, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje.

Dwě anekdoće

„Stary Neander" drje běſche jedyn ſ najbóle roſpjerſchenych profeßorow w ſtarym Barlinje. Jónu jeho we wažnej naležnoſczi do univerſity ſawołachu. Dokelž wón wopyt woczakowaſche, Neander k ßwojim durjam doma papjerku ſe ſczěhowazymi ßłowami pſchiczini: „Njejßym doma, wróczu ßo w tſjoch ſaßo."

Mjes tym běſche poßedźenje na univerſiczе tola hižo prjedy ſkónczene, a jako Neander domoj pſchińdźe, běſche hakle w jenej. Do myßlow ſanórjeny wuczeny po ſkhodźe k ßwojemu bydlenju horje ſtupaſche, wuhlada papjerku na durjach pſcheczìta ju, ßydny ßo na poßlední ſkhodźeńk horjeka a czakaſche ſczeŕpliwje, doniž njeběſche w tſjoch hodźinach . . .

*

Wulkemu ſtawiſnarjej Theodorej Mommſenej jónu jeho ßłużobnik wobjed do jeho dźěłanſkeje jſtwy pſchineße. Tola běſche wuczeny muž do noweje knihi tak ſanórjeny, ſo ßo wón wo to ani njeſtaraſche. Jako ßłużobnik dalſchu jědź pſchinjeße a wuhlada, ſo njeje ßo jeho knjes prěnjeje hiſchcże dótknył, ju wón ſaßo wſawſchi ßam ſjě. Ssamßne ßo hiſchcże druhi a tež tſeczi ras wospjetowaſche, ſkónczne bě ßłużobnik zyły wobjed ßam ſjědł.

Sa wěſtu khwilu pak Mommſen tola hłód ſaczuwaſche, dźěſche do kuchnje a trochu ſamjerſany ßo praſche: „Njedoſtanu dha dźenßa niczo k jědźi?"

„Knjes profeßor dźě je hižo wobjedował!" ßebi khw bły ßłużobnik pſchiſpomnicž dowoli.

„Tak?" Mommſen měnjeſche, „kak móžach tola jen tak ſabycziwy bycž!" a wróczi ßo do ßwojeje dźěłanſ jſtwy.

1.

Waggonowa a maſchinſka fabrika akz. tow. prjedy Buſch w Budyſchinje.

W ſhromadźiſnje dohladowarſkeje rady waggonoweje a maſchinſkeje fabriki, něhdy Buſch w Budyſchinje, ßo měrza 1936 wobkhodna roſprawa na lěto 1934/35 pſched położi. Wobkhodn lěto ſkónczi ſ cziſtym dobytkom 75 362 88 hriwnow, ſ nich ßo 50 000 hr. reſervnemu fondej a 10 000 hr. dźěłaczerſkej podpjerazej pokładni pſchipołaſa 15 363 88 hr. ßo nanowe ſliczbowanje pſchenjeßu. ſajchłym wobkhodnym lěcże je ßo ſa 8 669 000 hr. wudź kow ſ pſchedewſaczja wuwjeſło, pornjo 5 400 000 hr. w pſchedkhadźazym wobkhodnym lěcże. Mjes nimi bě pſched 1 milijon hriwnow ſkaſankow ſ wukraja. Pſchedležaze ſkaſonki 8 milijonow hr. wuczinjaze, dawaju dźěłaczerſtwu dźěło hacž do kónz lěta.

„Rěka ſtupa! Myßlu, ſo budźe wulka woda!" — „A potom ty hiſchcże do rěki pluwaſch!"

*

Porjedźene ſtawiſny. „Ach, ſchto ßmy my ſtari w ſchuli w ſtawiſnach wuknyli", ßwari Panach. „Hdyž jemu na ſtarych Grekow myßlu. Někto je ßo wukopało, ſo njebuchu w pſcherěſku ſtarſchi hacž 30 lět!"

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das Entſchuldungsverfahren für den Bauern **Max Richard Koban** in **Schwarznaußlitz Nr. 37** (Poſt Neukirch-Lauſitz Land) iſt zufolge Beſtätigung des Vergleichsvorſchlags aufgehoben worden.

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen
den 21. März 1936.

Towarstwowski nowěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" ſměje ſchtwórtk 2. haprleje **wjeczor we 8 hodź. ßwoju hłownu ſhromadźiſnu** ſe **pſchednoſchkom w hoſczenzu „Johanneshof".** Ssobuſtawy a ſajimzy ßu wutrobnje witani.

Pſchedßyda dr. Wjazßławk.

Rakecy. Spěwny wotrjad serbskeho tow. „Lipy" ma štwórtk wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje pola Helasec zaso spěwanje. Přińdźće wšitcy zaso.

Nawjedowaŕ.

Pančicy. „Lipa Serbska" (cyły khór) spěwa wutoru 31. měrca wječor we 8 hodź. pola Suchec w Pančicach. Wšitcy spěwarjo so wočakuja.

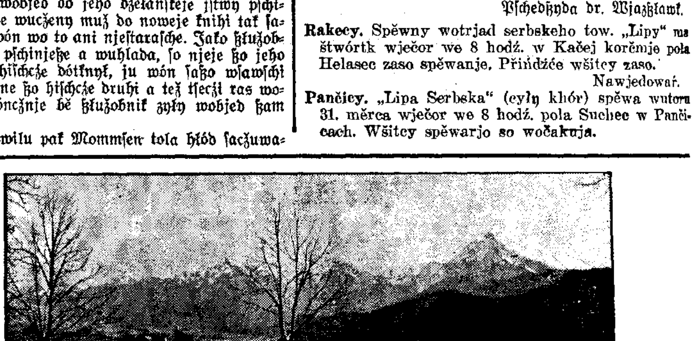

Nowa autowa dróha rjany ßwět bayerſkich Alpow wotewrila.

Mjes Pfronten a Füſſen pſchi Běkym jěſoru je ßo njedawno dźěl noweje rěczneje-Alpſkeje dróhi dotwarił. So ßo tuta dróha twarjeſche, kotraž wożebje rjany wuhlad poſkicza, to mamy ßo wjednikej dźakowacž.
(Weltbild, M.)

Dźećel a wóku k wusywej
ma na předań bur Łuščansky w Njebjelčicach 535

Dwě suprošnej rancy
ma na předań 592
bur Jakub Cyž w Njebjelčicach

Płaću za 595
konje k rězu
najwjetše dnjowe płaćizny. W nuzy přijědu ze swojim transportskim wozom najspěšnišo. Clemens Hartmann telefon 419 / w Kamjencu

Młodu dójnu kozu
pyta kupić
Bjenada w Komorowje čo. 22 d, pola Rakec. 590

Czìſchczimy wſchě cziſchczeŕſke dźěła, ßerbſke a němſke, kaž naczìſchcże na liſtowe papjery, ſliczbowanja, kwitowanja, naczìſchcże na liſtowe wobalki, kwaßne ſpißy, plakaty, ßlubowe khartki, ßmjertne khartki, programy a tež pſcheproſchenja, viſitne a dźakne khartki, czeſtne dopißy, wěnzowe ßekle, dopißnizy, wſchě cziſchcże, jeno- a wjazybarbne, ßwědomicże, ſpěſchnje a płacziſny hódno

Knihiczìſchczeŕnja a nakład
Sserbſkich Nowin
w Budyſchinje w Sserbſk. Domje / Tel. 2687
J. Cyž

Přiłoha k čisłu 76

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 30. měrca 1936

Přehladka kobłow a zrěbcow w Budyšinje

Saudźeny ſchtwórtk wotmě ſo w Budyſchinje na Tſél-ku derje wobeſtana a wopytana pſchehladka kobłow a zrěbzow. Se 40 pſchedwjedźenych kobłow ſo 35 ſapiſa. a pſchedwjedźenych kobłach ſo ſwěſczi, ſo czerpja pod njeſtatkom pizy. Se ſrěbzow pſchedwjedźe ſo 18 dwělětnych pleje krě a5 dwělětnych ſymneje krě. S 3-lětnych kobłow ſtajichu ſo 10 czopleje krwě a 3 ſymneje krwě. Se 4-lět. błow bě 6 czop. krwě a 3 ſymneje krwě. Po wuſtajeńzy ſche w hotelu „Krónprynzu" ſhromadźiſna, hdźež bur rch ſ Bransdorfa wożebje na to pokaſa, kak móżemy l pſchi njedoſtatku mowha pomhacź, ſo bychmy rjenje arjene ſrěby wocźahnyli. Wuběhny, ſo pſchiměrjene poručenja hódne pizowanje ſa ſrěbzow ſu rěpa a truzki. pak trěbne, ſo tuto pizowadła doſcź wapna a phoſphoroweje kiſaliny wobſahuja. Natařſki rada Woſ na to oka'a, ſo maja ſo w pſchichodźe jenož najlěpſche kobły ſa howanje wużicź. Bur Henczel ſ Wotwnjowa dźakowaſche mytowanſkim ſudnikam, plahowarjam a wożebje tež ſchěm tym, kiž běchu myta wuſtajili.

Myta doſtachu ſcźěhowazy plahowarjo:

Sa dwělětne ſrěbzy czopleje krwě. 1 myto: Wälti ſe arěcźa a czeſtne myto; prěnje myto Kratſch ſ Brěſez a ſtne myto. 2. myto: Oskar Klemm ſ Hodźija, dwójzy czeſtne myto; 2. myto: Jan Peſchel ſ Drożdźija a czeſtne to. 3. myto: Thalman ſ Jělzy a czeſtne myto; Jurij taſch ſe Skhanez a czeſtne myto; Hilbjeńz ſ Hněwſez, Schotta ſ Wadez a Schoda ſ Boſchez. Pſchipóſnacza: Langa ſe Skanez a Thalman ſ Jělzy.

Sa ſymnokrejniki: 2. myto oekonomiſki rada Klahra ſ Pſchiwcziz a czeſtne myto. 2. myto Scheffel ſ Płuſnikez czeſtne myt. 3. myto Andres ſ Běcziz a czeſtne myto. Pſchipóſnacze: Sſymank ſ Natarjez.

Tſilětne kobły. Sa czopłokrejniki: 1. myto Langa ſe hanez a czeſtne myto. 1. myto Jurak ſ Maleſchez a ſtne myto. 1. myto Hilbjenz ſ Hněwſez a czeſtne myto. myto Schkoda ſ Boſchez a czeſtne myto. 2. myto Klemm Hodźija a czeſtne myto. 2. myto Klukſchanſke ryczeř-ſtwo a czeſtne myto. 2. myto Buk ſ Czěſchkez a czeſtne to. 3. myto Heleſch ſ Khortnizy a Eibenſtein ſ Druſkez. chipóſnacze: Krawz ſ Khortnizy.

Sa ſymnokrejniki: 1. myto Skop ſ Kſchiweje Borſchcze czeſtne myto. 1. myto Huſczanſke ryczeřkubło a czeſtne to. 3. myto Wälti ſe Sarěcźa.

Schtyrilětne kobły czopleje krwě: 1. myto Luzius Maleje Borſchcze a czeſtne myto. 1. myto Heleſch ſ Khort-nizy a czeſtne myto. 2. myto Rychtař ſe Sczijez a czeſtne to. 2. myto Sſymank ſ Natarjez a czeſtne myto. 3. to dr. Prüfer ſ Naſzoizy a czeſtne myto.

Symnokrejniki: 2. myto Henczl ſ Wotwnjowa a czeſtne to.

Sſwójby: 1. myto Klemm ſ Hodźija a pjenjeżne myto. myto Pawoł Langa ſe Skhanez a pjenjeżne myto. — mnokrejniki: 1. myto oekonomiſki rada Klahra ſ Pſchiwcziz a czeſtne myto; Eibenſtein ſ Druſkez a czeſtne myto. ajlěpſchi pſchedwjedźerjo doſtachu pjenjeżne myta a to Jan Pechtloff ſ Klukſcha, Pawoł Langa ſe Skhanez, Arnoſcht Wälti ſe Sarěcźa, Alfred Peſchel ſ Drożdźija, Richard angner ſ Maleje Borſchcze a Pawoł Rychtař pola Klemma w Hodźiju.

Zahrodnistwo móže zaso z wuspěchom dźěłać

Němſke ſahrodniſtwo je ſo ſ naprawami nazionalſozialiſtiſkeje agrarſkeje politiki dokładnje pſcherjadowało, ſchtož je ſo na kóżde waſchnje ſe żohnowanjom wuſkutkowało a ſo hiſchcźe wuſkutkuje. S wukaſom 15. meje 1933 je němſke knježeřſtwo poſtajiło, ſo ſakładnje płodźaze ſahrodniſtwo prawnje ratařſtwu pſchiſłuſcha. S tym je ſo lětdźeſatki trajaze wojowanje, ſkónczilo, kiž běſche powołańſkemu ſtawej ſahrodnikow czeżku ſchkodu pſchinjeſło.

W naſtupanju ſahrodniſkeho wotrjada je ſo prjedawſchej njeſbóżnej mnohoſczi družinow w ſeleninje ſe ſawjedźenjom němſkeje družinoweje liczby a pſchipóſnaczom ſeleninoweho ſymjenja kónz ſczinił. Kupz ſymjenjow je ſebi wěſty, ſo wopprawdźe jenož derje ſkhadźaze ſymjenja krěnjeje rjadownje doſtanje. Temu ſu mjes druhim poſtajenja wo najmjeńſchej ſkhadźiwoſczi ſeleninoweho ſymjenja a wo małych pakczikach ſa pſchetrjebarjow pſchinoſchowałe. So je němſki ſeżiwjeřſki ſtaw hódnoſcźe rjadowanje, płaczíſny a płaczíſnowe rosdźěle ſa azaleje a eriki poſtajił, to ſa ſakſkeho ſahrodnika ważnu hoſpodařſku pomoz wojnamjenja, dokelž ſtej tutej roſtlinje jako wożebitej ſakſkej kulturje po zyłym ſwěczje ſnate. Tež na powołańſki ſtaw ſahrodniſkich wuwożerjow ſo njeje ſapomniło. K wuhotowanju němſkich autowych dróhow ſo w khětro wulkej měrje ſahrodnizy ſa krajinu trjebaju, kiž mějachu prjedy pod njedoſtatkom dźěła czeżko czeřpicź. Skónczne pak ma ſo to wożebje pohódnoſczicź, ſo ſo němſki ſahrodnik dźenſa pſched njeporjadnym pſchepławjenjom němſkich wikow ſ wukrajnej ſeleninu ſchkita. K temu ſu ſo ſ krajemi, kiž ſeleninu do Němſkeje dowożuja, k ſchkitanju němſkeho wupłodźerja kontigenty ſa wěſte ſeleninowe družiny wuczinile.

Wſchitko to pokaſuje, kak je němſke ſahrodniſtwo, kiž je ſa wupłodźeřſku bitwu tak ważne, hakle ſ naprawami nazionalſozialiſma dawno trěbnu podpjeru doſtało, podpjeru, kotraž je we wulkim rosměrje ſ wużitkom ſa zyły lud.

Přilopk

Kedźbu, lane ſymjo.

Sſymjeńtny hamt, kotryž je ſeżiwjeřſki ſtaw ſe ſwěſczenjom potrjeby laneho ſymjenja poſtajił, proſy, ſo by ſo ſcźěhowaze ſdźělenje wozjewiło: Kaž je ſnate, ma ſo wſcho lane ſymjo tukrajneho plahowanja ſymjeńtnemu hamtej (Saatgutſtelle Berlin-W 35, Lützowſtraße 109 bis 110) abo hamtam, kotrež maja k temu pſchikas, poſkiczicź. Sſymjeńtnemu hamtej je ſnate, ſo wulki dźěl plahowari tute wotedacźe hiſchcźe njeje dopjelniło. Tehodla ſo hiſchcźe raz na to pokaſuje, ſo je ſakaſane, lane ſymjo, wożebje ſa pizowańſke a wolijowe ſaměry bjes pſchiſwolenja ſymjeńtneho hamta wużicź. Schtóž ſwoju wotedawańſku winowatoſcź njedopjelni, ſo ſtrachej wuda, ſo ſo po poſtajenjach kukrizoweho monopoloweho ſakonja ſamołwity czini. Po 1. haprleji budźe ſo wotedacźe pola wſchěch wobſedźeri, kotſiž ſu wjazy hacź 1 hektar ſ lenom poſyli, pruhowacź. Tež je ſakaſane, ſo ſo lane ſymjo, kotrež ſymjeńtny hamt ſa wuſyw doda, ſa druhe ſaměry wużije. Plahowarjo, kotſiž maja ſwoje ſamſne ſymjo, njeſmědźa w ſajimje ſaſtaranja druhich krajnych burſtwow dalſche lane ſymjo wużadacź.

4 hórnizy ſmjertnje ſnjeſbožili.

Na jamje hrabinki Hany w Bobreku-Karſu pola Bytomja ſu ſo w nozy k ſchtwórtkej wulke kamjenje ſczěny ſyple, pſchi czimž 4 hórnizy ſmjercź poczeřpichu. Jich móżachu jenož mortwych ſ roswalinow wuczahnycź.

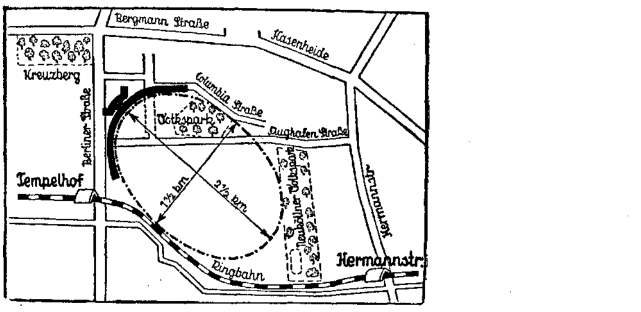

Najwjetſche lětaniſchczo ſwěta ſa Barlin.

W 3 lětach pſchewſacźa mozy je ſo tež wobkhad w powětſje wurjadnje powjetſchił, tak ſo njeje wjazy czaſ daloki, w kotrymž Tempelhofſke lětaniſchczo w Barlinje, haczrunjež je nětko jene ſ najwjetſchich a najmoderniſchich Europy, njebudźe wjazy doſahacź. Tohodla je ſo wobſamkło, lětaniſchczo rosſchěricź, kotrež ma dotalne daloko pſchetrjehicź. Dotalne lětaniſchczo, na kotrymž ſo k 1. meji ſtyſy dźěłaczeřſkeho luda ſeńdu, dale ſahrody, wjazy ſchportowniſchczow a zyła ſahrodniſka kolonija maja ſo k hobrſkemu nowemu lětaniſchczu wużicź, kotrež budźe 2½ km. dołhe a połdra km. ſchěroke. Nimo toho maja nowe hobrſke kólnje ſa lětadła ſo natwaricź. Na ryſowanzy widźimy hobrſke rosměry noweho lětaniſchcza ſ kotrehož twarom je ſo hižo ſapocžało a kotryž ma ſo ſ něhdźe 3 lětami dotwaricź. (Gr. Werkſtätten, M.)

Bobak:

Putnikowanje do klóštra Nerezow

(3. Pokračowanje.)

Jónu běše cyła Makedonska porosćena z hustymi lěsami. W běhu lětstotkow je čłowjek tuto bohatstwo dokladnje zanićował. Drjewo so pušćeće bjez dolheho wuběranja, nichtó so njestaraše wo hajenje lěsa, nichtó na přichod njemysleše. Hižo hdyž Słowjenjo přikhadźachu do Makedonskeje, bě wulki dźěl lěsow so hižo zaničił. Njepřestawace wójny a zběžki hišće zapusćenja dočinjachu. Zbytk lěsa, kiž běchu najebać wšeho zaničenja hišće so wukhowale do našeho časa, hinješe za čas swětoweje wójny, hdyž tu nimale tři lěta dołho běše Makedonska jewišćo wojowanja. Štož njeznićachu kulki a granaty, to padaše pod sekeru cuzeho wojaka.

Štož čłowjek sam njezamó, zniči w běhu lětstotkow, to skóncowaše domjacy skót. Skotařstwo, pastyřstwo, kajkež so jewi na balkanskej połkupje, njemějese so ze zaměrnym lěsařstwom. Njeličomne stadła wowcow a předewšěm kozow, kiž so nimale přez cyłe lěto tu pasu na horach, njedadźa narosć žanemu keřkej do štoma. Jenož na najwyššich, njepřistupnych horach, hdźež škódnik čłowjek tak snadno njedóńdźe, su so hišće zakhowałe rjane lěsy.

Zahubne sćěhwki tutoho wutupjenja lěsa bywaju katastrofalna lěćna suchota a njepłódnosć wulkich přestrěnjow kraja a kaž tež zahubne powodźenja za čas zymskich dešćow. Juhosłowjanske wyšnosće ze wšej raznosću so prócuja wo zalěsowanje kraja, tola budźe tu trjeba surowych naprawow přećiwo hrěšnemu zanjerodźenju wobydleřstwu, kiž swoju domiznu přeměnjuja do pusćiny.

*

A dale pěškuju. Mało ludźi zetkam.

Samotna pastyřka wotpočuje ze stadłom wowcow w khłódku hobrskeho wjaza. Předźe při tym kudźałku běleje wołmy. Z taikim wobrazom so tu časćišo zetkawaš. Makedonske žony přadu len abo wołmu bjez přazneho koleska jenož z wrjećenom a rozsochatej abo łopatkojtej přaslicu, kotraž so pod lěwej pažu za pas dźerži. Tak přadu ducy do města, přadu na polu, přadu na pastwišću, přadu sedźo na prozy swojeho domčka . . .

Takle su tež něhdy přadłe naše serbske žony před 100 lětami kaž nam to přeradźa narodna pěseń:

„Hnała je ćeleřka ćelatka won
Za Mały Budyšink za knježi dwór.
Tam je so synyła pod róžowy keřk,
Rjanu tu ćeńku kudźałku přasć. . ."

Zańdźenosć so ći wróći před woči, pućuješ-li tu po makedonskej zemi z jeje prěnjotnej ludowej kulturu.

Starosłowjanska zańdźenosć . . !

Tam rólnik wora po stroninje. Khodźi w zmahowatej běłej košli, wopasany hač pod pažu ze šěrokim čeřwjenym wołmjanym pasom. Khodźi w dołhich běłych płatowych kholowach. Ma na nohomaj prasłowjanskej zastarskej „opancy" a na hłowje kožanu čapku. Drobnaj płowaj wołkaj pod zhromadnej kwaklu ćehnjetej łóhke drjewjane radło . . .

Takle dźě woraše słowjanski rólnik hižo před 1000 a wjacy lětami. Takle khodźeše zdrasćeny a takle woraše před 1000 lětami słowjanski rólnik nic jenož nad Wardarom a nad Maricu ale też na Dunajom, nad Wahom a Wołtawu, nad Wislu a Wołgu, nad Sprjewju a Łobjom a Baltykom.

Słowjanski worař!

A takle dźens hišće wora w najjužnišim kóncu Słowjanstwa.

Naduty mudračko njewusměwaj so zastařskemu radłu! Je to jeničke přihódne woradło w makedonskich horach, hdźež dobra pjeršć twori tajku ćeńčičku woršťu. Štó by chcył tu worać z ćežkim płuhom abo samo z nowočasnym parnym płuhom, by jenož zwuworał kamjenje a njepłódnu podpódu.

*

Pućujo po tutym kraju, hdźež bywa wšo hinak hač doma, so ći nihdy na nihdy njewostudźa. A tola skónčnje ze žedźenjom woči skušujetej wokolinu, hač nihdźe so njewunóri čłowjeske sydlišćo. Sym hižo něšto hodźin ducy po puću, wjes a klóštr dyrbitej tu tola něhdźe być!

Sćežka zalěze do hłubokeje wužłobiny, kiž je postroninomaj wobrosćena ze samymi ćernjemi a wysokimi puskonymi keřkami. Hdyž puć skónčnje zasy so wudobywa z wudrjeńcy, wuhladam na horje šěre statoki z płonymi čeřwjenymi třěchami . . .

Wjes Nerezy . . !

Hišće něšto mjeńšin a sym we wsy.

Je kaž kóžda makedonska hóřska wjes natwarjena we wudolinje při rěcy. Běłe statoki, kiž su wšě zapowěšane z njezbytnymi wuzlikami krejčeřwjenych paprikowych trukow, so skhowaju do khłódka mócnych wjazow, topolow a jasenjow.

Psy mje hroznje wobšćowkaju. Dźěći ćěkaju płakajo do twarjenjow. Na nawsy njedaloko stareje wisateje dźamije sedźa při studni tři zašlewjerowane muslmanki, kiž mi ruče khribjet pokazuja. Što pyta tón cuzbnik tu w zanjesenej wjescy?

Pytam klóštr . . .

Błudźu po hłubokej wudrjeńcy zady wsy pod hobrskimi hustymi štomiskami. Popadnju pachoła: „Gde manastir?"

Hólčec z porstom pokaza. Hižo sym nimo přešoł. Bjez dźiwa . . . Khowa so za hustymi štomami, za samymi włóskimi jěrowcami.

Zastupju . . .

Šěroki dwór, z dornom wobrosćeny, koło wokoło kaž twjerdźizna wobdaty z wysokej murju. K muri so tula hospodařske twarjenje z „konakami" (přenócowařnjemi) za hosći a ze šěrokimi wotewrjenymi łubjemi. Srjedźa pak drěma w khłódku mócnych włóskich jěrowcow prastara cyrkwička.

(Skónčenje sćěhuje)

Krwawne wuſtupy w Czenſtochowje.

W Czenſtochowje ſpytachu bjesdźěłni pod wjedniſtwom kommuniſtiſkich ſchczuwarjow dźěłowy hamt wurubicź a ſnutskowny naporjad ſapuſcźicź. Pſchi tym ßo tež ſe ſtrony demonſtrantow tſěleſche. Schtyrjo poliziſtojo, kotſiž na wotraſchenje tſělachu, buchu kamjenjowani a dyrbjachu na to ſ wótrej muniziju tſělecź. Schěſcź měrkažerjow ßo pſchi tym ſrani. Wjetſchemu wotdźělej polizije ßo poradźi, demonſtrantow bjes wužicźa brónje roſehnacź. Statny podſekretar w miniſterſkim pſchedßydniſtwje Grzykowſki je do Krakowa dojěł, ſo by pſchicźinu njeměrow pruhował. W Czenſtachowje mjes tym jaßo doſpołny měr knježi a wſchě pſchedewſacźa dźěłaja.

W Revalu towaŕſtwo němſkich kſcheſcźanſkich młodych młodych mužow ßo roſpuſchcźiło.

S wobaſmknjenjom ſnutskowneho miniſtra w Eſtonſkej je ßo ſwjaſk němſkich kſcheſcźanſkich młodych mužow ſamknył a jeho ſamoženje ßo cźaſało. Jako pſchicźina ßo wudawa, ſo je towaŕſtwo njepſcheſtawajzy ſe ſchulſkej młodźinu wojeŕſke ſwucźowanja ſarjadowało.

5 morwych pſchi lětadłowym njeſbožu w Jendźelſkej

Cźežke lětadłowe njeſbože ßo w Southemptonje w nozy k pjatkej ſta. 5 ßobupucźowazych pſchi tym ßmjercź namaka. Mjes morwymi je tež žona, kotraž ßo porjadnje na nóznych pucźowanjach wobdźěleſche.

Franzowſki parnik ßo podnurił.

2000 tunow wulki franzowſki parnik „Borrée“ je ßo ſchtwórtk po ſraženju ſ druhej njeſnatej łódźu w połnóznym morju podnurił. 13 namórnikow, mjes nimi kapitana, wukhowaſchtaj jendźelſka a ſchpaniſka łódź. 9 muži ßo ſatepi.

Rekordna kruwa w Amerizy.

We Waſhingtonſkej maja kruwu, kotraž ßo ßwjatkowna butrowa kralowa mjenuje. Wona w lěcźe něhdźe 20 000 litrow mloka nadeji, ſ kotrychž 1750 puntow butry nadźěłachu. Skocźo pokhadźa ſ kſchižowanja holſteinſkeje a rańſcho-frieslandſkeje raſzy a waži něhdźe 14 zentnariow, je potajkim w jenym lěcźe wjazy butry nadała, a 22 raſow wjazy mloka nadejiła, hacź jeje cźežkoſcź wucźinja.

„Cźłowjeſka bomba w jaſtwje“.

Tommy Tuohy nětcźiſchi amerikanſki „ſjawny njepſchecźel cźo. 1“ a pößledni ſe 6 Tuohyez bratrow, kotryž ſtraſchnu Chikagſku ſadobywaŕſku zwólbu nawjedowaſche, w Minneapoliſu k 23 lětam jaſtwa ſaßudźichu. Winowachu jeho, ſo je ßo na póſtſkim rubježniſtwu w Minneapoliſu wobdźělił. Njeſkutk ſta ßo w lěcźe 1933 a tehdy poradźi ßo zwólbje ſ 20 000 dollarami wurubka cźeknycź. Tuohy běſche tež jako „cźłowjeſka bomba“ ſnaty, dokelž ſtajnje mały pakcźik ſ nitro-glyzerinom pſchi ßebi noſcheſche, kotremuž chzyſche roſbuchnycź dacź, hdy bychu jeho ſajeli. Hdyž jeho w januaru ſajachu, pak njeje tutón ßamomordaŕſki ßrědk wužił.

Lětadło ßo w Mexiku ſwrócźiło.

Tſimotorate lětadło mexikanſkeho powětroweho wobkhadneho towaŕſtwa, kotrež ſ němſkimi pucźowazymi ſ měſta Mexiko do měſta Guatemala lecźeſche, je ſchtwórtk w hórſkim pſchekhodźe mjes vulkanomaj Popokatepetelom a Irtaccihuatelom na ſemju padło a ßo ſpaliło. 10 pucźowazych, wſchitzy Němzy, a 4 mužojo wobßadki pſchi tym ſahinychu.

Cźežke dynamitowe roſbuchnjenje w Mexiku.

Na dwórniſchcźu w Tultenango w hórniſkej krajinje mexikanſkeho ſtata je wós ſ dynamitom do powětra ſlecźał. 26 wobßobow ßo pſchi tym mori a 60 ßo cźežko ſrani. Hiſchcźe w nozy ßo woſy cźaha palachu, kotrež běchu k potrjechenemu woſej pſchipowěßnjene.

Milijonowe paduſchſtwo na łódźi.

Na łódźi „Kanada“ kotraž ſ Dakara pſchikhadźejo w Alžěrſkim pſchiſtawje dlěſchi cźaß pſchebywaſche, je ßo Sſyrcźanej, mjes tym ſo ßo po měſcźe pſchekhodźowaſche, ſ jeho kobiny na łódźi kofr pokradnył. W nim měješche 40 kg ſłoteho próſchka a 120 dejmantow, wſcho hromadźe 1 milijonu frankow hódnych.

Sraženje expreßneho cźaha mjes Pitsburgom a Philadelphiu ſ tworowym cźahom.

Kaž ßo ſ Jeanetta w Pennſylvaniſkej piſa, je pſchi ſtaziji Manor expreßny cźah Pitsburghſko-Philadelphiſkeje železnizy do tworoweho cźaha ſraſył. Lokomotiva, wuhlowy wós a někotre ſpańſke woſy ſ kolijow wujědźechu. Dotal ßu tſjóch morwych a wjazy cźežkoſranjenych ſ roſbitych woſow wucźahnyli.

Rune prawo a ludowe wójsko

Jako wjednik w lěcźe 1933 dóńt němſkeho ſtata do rukow wſa, běſche němſki lud wotbrónjeńſke poſtajenja dopjelnił, kiž běſche jemu Verſailleſke ſrěcźenje napołožiło. Winowatoſcź druheje ſtrony, kiž na tutym dopjelnjenju wotpocźowaſche, pak ßo njedopjelni. Nawopak. Brónjenje druhich ſtatow njeßměrnych roſměrow naby. S tym běſche Němſka ßwojim ßylnje wobrónjenym ßußodam bjes wobaranja wudata a měr ßwěta wohroženy. Tuž w pößlednjej hodźinje wjednik pſchińdźe a ßwojemu ludej ßwobodu a cźeſcź wrócźi: pſchetož wón ſtwori němſku wojeŕſku móz. Wona je, dokelž jenicźzy ſakitanju naſcheje žiwjeńſkeje měſtnoſcźe, kiž běſche dotal kóždej ßwojowólnoſcźi wudata, ſa měr rukuje. A ßłužba we wojeŕſkej mozy je cźeſtna ßłužba na němſkim ludźe.

Nětko jaßo ſ runym prawom pornjo „dobycźeŕſkim ſtatam“ Verſailleſkeho ſrěcźenja ſtejimy. Wjednik je dźeržał, ſchtož je nam w dypkomaj 2 a 22 ßwojeho ſtronineho programma ßlubił, ſo chze němſkemu ludej rune prawo a ludowe wójſko dacź. Jenož tón, kiž njewě, ſchto cźeſcź je, njemóže to dopóſnacź. Schtóž pak cźeſcź a ßwobodu lubuje, tomu je wutrobna žadoſcź, ßo wjednikej dźakowacź.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Centralne dźiwadło pößłuži ßwojim ſajimzam ſtajnje ſ wurjadnje dobrymi filmami. Tak poſkicźi nětko film „Sſwěcźnikaj kěžorki“ po romanje baroneßy Orczy. Wobßah je politiſkeho, ſ dźěla tež hiſtoriſkeho raſu a jewi wurěſk boja pólſkich wojowarjow wo ßwobodu ſ ruſkeje kwakle. Putazy je cźin, kiž ßo roswije wo tutaj dwaj ßwěcźnikaj, wo kotrychž ßo ßamo praji, ſo je Marja Antoinetta w nich ßwój pößledni liſt do Awſtriſkeje pſcheßmykała. Spóſnajemy, kak ßo wot kraja k krajej, wot móznaŕſtwa k móznaŕſtwu pſches jenotliwe wobßoby nitki pſchadu najwjetſcheho tragiſkeho wukona. Film wſchak pſchinjeße cźłowjekej najbližſche roſrißanje, ſo dwě wobßobje, kiž pſchecźiwo ßebi w tajnych nadawkach wojujetej, ßo ſjednocźitej k žiwjeńſkej towaŕſchnoſcźi. Hłowne róle tuteho filma ßu ßo ßobu najlěpſchim mozam filmoweho wuměłſtwa dowěriłe. Tak je Sybilla Schmitz jako Hana Demidowa ſe wſchěmi leſtnoſcźemi wobhonjeŕki wuhotowana poſtawa, Korla Diel jako Wolenſki, powažnje powažowazy ſaſtupz ßwojeje wulkeje mißije wojowarja wo ßwobodu jateho towaŕſcha. Tež wſchě druſy ßobuhrajerjo podadźa putaze wobraſy, miſchtrſke wukony hrajneho zyłkowneho wobraſa. Wobhladanje tuteho filma je wobßebite nawědźenje. — Nimo teho widźimy ſajimawy film ſ raja ptacźiny, wo ßokole. Forſyncźazy tydźeń tołmacźi jaßo najnowiſche podawki ſe ßwěta. Widźimy dale wſchelake wurěſki ſ dźěła němſkeho knježeŕſtwa w pößlednich tſjoch lětach. -ŕ.

Inga Liſt jako ßłužobna w Gloria-filmje „Sſwěcźnikaj kěžorki“.

*

W Palaſtowym dźiwadle běži hacź do wutory wjeßoły, ſabawny film: „Bój ſe ſmijom“ Adela Sandrock, Lucie Engliſch, Gretel Theimer a Joe Stöckel jako hłowni hrajerjo a hrajeŕki pſchihladowarjow w ßmjecźu dźerža. Dwě wjeßnej piwaŕni wojujetej wo nadknježſtwo. Podarmo ſpyta wobßedźeŕ piwaŕnje „Sonnenbräu“ wažnu konkurrenzu wotſtronicź. Kruta, njepſchiſtupna, ſtara hrabinka knježi nad tutej piwaŕnju. Skóncźnje pak tola poradźi ßo ßynej wobßedźerja piwaŕnje Sonnenbräua do konkurrenzneje hrodowſkeje piwaŕnje ſ leſcźu ßebi pſchiſtup dobycź. Pſchi ſkładnoſcźi 300lětneho wobſtacźa hrodowſkeje piwowaŕnje pſchedſtaji ßo hra „Bój ſe ſmijom“. Cźetka hrabinki ſkutkuje w tutej hri jako ſajata ſmijowa knježna. Sſyn piwaŕza Sonnenbräu jako ſmužity ryceŕ wußwobodźi knježnu ſ paſorow tuteho njetwora. Ale niž jenož we hri, ale tež w woprawdźitoſcźi ju ſa ßebje dobudźe a ſ tym ßwój ſaměr dozpěje. K tomu pokaſuje ßo ſajimawy pódlańſki programm.

Radio

Póndźelu 30. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6-10 wjeßoły rańſchi konzert. 11,40 ſa bura. 19 tacźele. 21,10 hudźba namórniſtwa.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 21 ſabawny konzert (němſzy miſchtrojo).

Hiſchcźe wažne ſ dnjowcho programma. Königsberg: 20,10 wojeŕſke pſcheſpola a ſpěwy. Wrótßław: 20,10 konzert po pſchecźu ſa ſkutk ſymſkeje pomozy. Win: 20 ſymfoniſki konzert. Praha: 20 Jana Straußowy konzert.

Wutorn 31. měrza ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßeły rańſchi konzert. 11,30 pſchała pſched 30 lětami. 11,40 ſa bura. 14 tacźele. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 19 tacźele. 20,10 wulki wojeŕſki ſabawny wjecźor.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßeły rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 11,45 ſa bura. 17,10 ſchto pſchinjeße harleja. 21,15 němſke wójſko ſpěwa.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,10 konzert. Königsberg: 20,10 opera „Hanzyne k njebju ſpěcźe. Win: 20 hiſtoriſke połkowe pſcheſpola. Warſchawa: 20 ſabawna hudźba.

Leweska smjertna farma

Make jendźelſke měſtacźko Lewes ma ßwoju ſenſaziju, kotraž je daloko pſches wuſke mjeſy mjes wotrjadnikami a ratarjemi wulki ſajim ſbudźiła. Kubleŕſki najeńk a p howaŕ ſkotu je ſ paſtwiſchcźom, na kotrymž ßwój ſkót paßeſche, doſpołnje wſchitko ſhubił, njewědźo, ſo ßebi ſk ſ młodej trawu ßmjercź nacźini. Lěkaŕſke autority ſtejachu pſched hódancźkom, jako kubłowy najeńk pſchezo jaßo ſkoržeſche, ſo jemu kruwy a woły hinychu. Na wſchě móžne boki ßo naležnoſcź pſchepytowaſche. Pſchepytowachu hródźe, pitnu wodu, ſahinjeny ſkót, ale nicźo njepokaſowaſche, ſo njeby ßmjercź zyle pſchirodnje naſtała. Njeſbožowny wobßedźeŕ ſhubi ſa krótki cźaß 265 ſchtuk ſkotu a ſ tym ßwoje ſamóženje. Ludźo we wokolinje rěcźachu wo tym a tamnym a tukachu na wſchelake pſchicźiny tuteho hinjenja ſkotu. Kubłowy najeńk ſ mjenom Albert Winter kubło, kotrež je jara ſtare, wot wobłedźerja Stazeya najał. Pſchi jeſtajenju ſrěcźenja bě Stazey prajił, ſo ßo wo pre njorjadowne paſtwiſchcźa jedna a tehodla bě tež najeńk pje njes, kiž ßo wucźini, a kiž Winter ſ dypkom płacźeſche, tro wyßoki. Cźaſcźiſcho pſchińdźe Stazey ßam na kubło, ſo by ßo ſa najeńkowym derjehicźom wopraſchał. Njeſbo pocźa Wintera někotre lěta po wotſamknjenju najeńſkeho ſrěcźenja pſcheſcźhacź. Strowy ſkót, kotryž bě ßobu pſchiwjedł, ſkhori, nježerjeſche wjazy, hacźrunjež bě paſtwiſchcźo wurjadnje dobre a woły a kruwy wobuchnychu a ſkóncźnje na paſtwje ſahinychu. Pſchicźina teho njeda ßo ſ wěſtoſcźu w žanym padźe ſwěſcźicź. Winter bě bliſko ſadwělowanja. Njemóžeſche pomhacź, hdyž jeho ſkót na paſtwje žałoſtnje rujo we bołoſcźach ßo ſatorhowaſche. Kedźbnoſcź wyſchnoſcźow ßo tutemu padej pſchiwobrocźicź pocźa, hdyž tež p a kócźki, kotrež pſches tutu paſtwu běhachu, ſahinychu a ſe ßamßnymi ſjewami, kaž to pola howjaſeho ſkotu wobkedźbowachu. Po dokładnych ſwěſcźenjach ſkóncźnje namakachu roſprawu wo epidemiji ſchleſniwoſcźe (Milzbrand-epidemie) kotraž běſche pſched 50 lětami tam ſakhadźała. Tehdy kraj hižo Stazeyej ßłuſcheſche. Njebě tehdy ſahinjeny ſkót ſpalicź dał, ale běſche jón na paſtwiſchcźu ſahrjebał. S tutymi khorymi cźěłami je ßo w běhu cźaßa paſtwiſchcźo najſkerje na někajke waſchnje [illegible], kotrež je potom tajke žałoſtne ſcźěhwki měło. Na[illegible] Stazeya dla ſarunanja ſchkody wobſkorži. Sſud pak ſkóncźbu wotpokaja, mějo, ſo pſchenajerja wina njepotrjechi.

Směški

Dwojatne. „Macźe we Waſchim miedalonje ně drohotnu dopomnjenku, hnadna knjeni?“ — „Haj, kuďe ſ mojich mužowych włoßow.“ — „Ale tón tu tola hiſchcźe je!“ — „Sſo wě, ale jeho włoßy niž wjazy.“

Protyka dawkowych terminow

ſa měßaz hapryleju 1936.

Finanznemu hamtej ma ßo ſapłacźicź:

6. hapryleje: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźeŕſkeje mſdy ſa mſdy, kiž ßu ßo wot 16. hacź do kónza měrza 1936 wupłacźiłe.
11. hapryleje: Pſchipowědźenje a napłacźenje wobrotoweho dawka ſa měßaz měrz 1936 abo ſa prěnje protycźne ſchtwórtcźlěto 1936.
15. hapryleje: Burſowy wobrotowy dawk we wot ſa měßaz měrz 1936.
20. hapryleje: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźeŕſkeje mſdy ſa mſdy, kiž ßu ßo w cźaßu wot 1. hacź do 15. hapryleje 1936 wupłacźiłe.

Pſchiſpomnjenje: W tutej protyzy dawkowych terminow ßu ßo jenož dawki najpomnike, kiž maju ßo w měßazu hapryleji 1936 Budyſkemu finanznemu hamtej ſapłacźicź.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Anläßlich der Neugliederung der Gemeinden in der Amtshauptmannſchaft Bautzen treten **am 1. April 193** folgende

Änderungen in den Standesamtsbezirken

ein:

1. Die bisherige Gemeinde **Wartha** ſcheidet aus dem Standesamtsbezirk Baruth aus und tritt zum Standesamtsbezirk **Guttau.**
2. Die bisherige Gemeinde **Pielitz** ſcheidet aus dem Standesamtsbezirk Ebendörfel aus und tritt zum Standesamtsbezirk **Steindörfel.**
3. Die Bisherige Gemeinde **Techritz** ſcheidet aus dem Standesamtsbezirk Göda aus und tritt zum Standesamtsbezirk **Gaußig.**
4. Die bisherige Gemeinde **Wölkau** ſowie die Ortsteile Wölkau, Pottſchapplitzer Anteil und Wölkau, Rothnaußlitzer Anteil ſcheiden aus dem Standesamtsbezirk Göda aus und treten zum Standesamtsbezirk **Schmölln.**
5. Die bisherige Gemeinde **Prehmen** ſcheidet aus dem Standesamtsbezirk Klix aus und tritt zum Standesamtsbezirk **Quatitz.**
6. Die bisherige Gemeinde **Lomſke** bei Milkel ſcheidet aus dem Standesamtsbezirk Milkel aus und tritt zum Standesamtsbezirk **Radibor.**
7. Die bisherige Gemeinde **Lauſke bei Neſchwitz** ſcheidet aus dem Standesamtsbezirk Storcha aus und tritt zum Standesamtsbezirk **Neſchwitz.**
8. Die bisherige Gemeinde **Loſchütz** ſcheidet aus dem Standesamtsbezirk Purſchwitz aus und tritt zum Standesamtsbezirk **Niederkaina.**
9. Die bisherige Gemeinde **Plöſa** ſcheidet aus dem Standesamtsbezirk Niederkaina aus und tritt zum Standesamtsbezirk **Steindörfel.**

Bautzen, am 24. März 1936. **Der Amtshauptmann.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za rěklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Číslo (Nr.) 77 Budyšin — Wutoru 31. měrca 1936 — Bautzen Lětnik 95

Zapokazanje noweho Drježdźansko-Budyskeho wokrjesneho hejtmana

Póndźelu dopołdnja je ßo w Drježdźanach w prjedawſchej ßejmowni nowy Drježdźanſko-Budyſki wokrjeßny hejtman, ſkupinowy wjednik Wilhelm **Schepmann** do ßwojeho ſaſtojnſtwa ſapokaſał. Saſtupjerjo wyſchnoſcźow, wojeŕſtwa, ſtrony atd. běchu ßo na ßwjatocžnu khwilu ſhromadźili.

Němſki bohot Mutſchmann ßo najprjedy ſ dźaknymi ßłowami na dotalneho wokrjeßneho hejtmana ßwobodneho knjeſa ſ Eberſteina wobrocźi, a potom rjekny, ſo je ßo ſe ſtarowupruhowanym wojowarjom Schepmannom na cžoło wokrjeßneho hejtmanſtwa muž ſtajił, kiž je we wójnje a měrje ßwojeho muža ſtajił. Pſchi nětcžiſchich wólbach je ßo lud ſhromadnje k nazionalſozialiſtiſkemu ßwětowemu nahladej wuſnał, tehodla je tež cžaß ßamotarjenja ſa ſaſtojnikow nimo. W Schepmannowej woßobje pak němſki bohot prawcho muža ſa tuto wjedniſke ſaſtojnſtwo widźi.

Potom němſki bohot nowemu wokrjeßnemu hejtmanej powołańſku liſcžinu pſchepoda a tutón pſchiſahu ſłoži, ſo chce wjednikej němſkeho luda Adolfej Hitlerej ßwěrny a poßłuſchny bycž, ſakonje wobkedźbowacž a ßwoje ſaſtojnſke winowatoſcźe ßwědomiſe dopjelnicž.

Naměſtny wokrjeßny hejtman dr. Ilberg noweho pſchedſydźerja wokrjeßneho hejtmanſtwa w mjenje ſaſtojnikow, pſchiſtajeńzow a dźěłacžerjow tuteje wyſchnoſcźe a wyſchnoſcźow poſtrowi, kiž ßu jej pſchiſamknjene.

Wokrjeßny hejtman Schepmann ßo ſbožowny khwaleſche, ſo ßmě ßwoje ſaſtojnſtwo na dnju pſchewſacž, dokelž je to najrjeńſchi dźeń němſkeho luda, kiž ſ tajkeho wuſpěcha dotal w ßwětowych ſtawiſnach njeſnajeſche. Rěcžnik ßo němſkemu bohotej ſa dowěrjenje dźakowaſche, kiž běſche jemu ſpožcžił. Wón ßo tež ßwojemu pſchedkhadnikej wyſchſchemu ſkupinowemu wjednikej ßwobodnemu knjeſej ſ Eberſteinej dźakowaſche ſa to, ſchtož je tutón w nazionalſozialiſtiſkim duchu na cžole tuteje wyſchnoſcźe dokonjał.

Hdyž běſche ßo wyſchſchemu knježeŕſtwowemu radźe dr. Ilbergej podźakował, nowy wokrjeßny hejtman **jenotliwe ſaßady ſtata a ſ dobom tež tuteje wyſchnoſcźe** naſpomni. Wobydleŕſtwo ma prawo wědźecž, w kajkim duchu ßo wyſchnoſcž wodźi. Wón najprjedy ßwěru k Hitlerej mjenowaſche, potom na cžiſtoſcž němſkich wyſchnoſcźow pokaſa a ſkóncžnje wo njenaproſchnej prawdźe rěcžeſche. Wo ßwojim ſkutkowanju wón rjekny, **ſo ßo w jeho žiwjenju nicžo njeſtanje, khiba ſo by ßwoje myßle na wjednika ſłožił, kotremuž jeho wutroba, jeho žiwjenje a wſchitke jeho mozy hacž do ßmjercźe ßłuſcheja.**

Se ßławu na wjednika a ſ němſkimaj hymnomaj ßo ſapokaſańſka ßwjatocžnoſcž ſkóncži.

Italska offensiva w Abesynskej

Italſke wójſko w dołhowjecžornej Abeßyniſkej pſchi mjeſach Sudana k połdnju poſtupuje. Wono je ßo hižo khětro měſtu Gondarej a Tanaſkemu jěſorej pſchibližiło. Domorodni italſkeho wójſka, kotſiž w runinje Birkucźe wojuja, ßu ßo hacž do Decžuwy dobyli, kiž je 75 kilometrow k połnozy wot Gondara ſdalena. Tute wotdźělenja ßu tež Adi Remoz wobßadźile, kiž je ſtrategiſzy wažne měſtno. 2. wójſkowy korps běſche hižo ßobotu Debareh wobßadźił. Tak je italſke wójſko wſchitke dypki wobßadźiło, ſ kotrychž je poměrnje lohko ßo k Tanaſkemu jěſoru pſchedobycž.

Sſobotu běchu ßo italſzy wojazy hižo měſta Sokoty ſmozowali. Woni ßu bjes kóždeho wojowanja do měſta ſacžahnyli. Měſto Sokota leži něhdźe 70 kilometrow k wjecžoru wot jěſora Aſchangi. S wobßadźenjom Sokoty a Debaleha, kiž ſtej něhdźe 150 kilometrow ſdalenej, ßu ßebi Italcženjo kontrollu na tutón wotrěſk połnózneje fronty ſwěſcžili. Woni móža nětko wſchitke karawanſke pucźee kontrollowacž, kotrež wottud do Addiſa Abeby, k Tanaſkemu jěſorej a do prowinzy Godjama wjedu.

Měſto Debareh je najwažniſche wikowańſke ßrjedźiſchcźo w prowinzy Seminje. Bliſko měſta ßo 3000 metrow wyßoke horiſchcźo poſběha. Měſto Sokota 2100 metrow wyßok leži. Wono je jene ſ pjecž najwažniſchich wikowaniſchcźow Abeßyniſkeje.

Město Harrar so z bombami zničiło?

Njedźelu je 15 italſkich bombowych lětadłow na prjedawſchu reſidenzu Harrar hodźinu dołho bomby mjetało. Kaž ßo ſ Addiſa Abeby powě, je ßo pſchi bombowym nadpadźe něhdźe 40 ludźi moriło a něhdźe 120 ßo ſraniło. Němſka powěſcźeŕnja k tutej powěſcźi pſchiſpomnja, ſo je ßo měſto Harrar zyle ſnicžiło, kaž je to ſ abeßyniſkich roſprawow ſpóſnacž. Wjele wulkich twarjenjow, kiž Europjanam ßłuſcheja, je ßo tehorunja ſapuſcžiło. Bomby italſkich lětadłow ſnicžichu tež radiowy ſcźełak, franzowſku ſtaziju cžeŕwjeneho kſchiža, franzowſku a koptiſku zyrkej. S Addiſa Abeby ßo hiſchcźe powě, ſo je tež 14 italſkich lětadłow na měſto Džidžigar bomby mjetało.

35 lětadłow nad Harrarom

Wo napadźe italſkich lětadłow na měſto Harrar ßu nowe abeßyniſke powěſcźe dóſchłe. S nich ßo ſhoni, ſo je ßo 35 lětadłow na nadpadźe wobdźěliło. Wone ßu bomby mjetałe a ſ maſchinſkimi tſělbami tſěłałe.

S abeßyniſkeje ſtrony ßo powě, ſo je ßo nimo radioweje ſtazije tež agentura franzowſkeho konſula ſapuſcžiła. Pjatnacźe bombow je bliſko egiptowſkeho wobaleniſchcźa roſbuchłe. Někotre bomby ßu na abeßyniſke pólne lazaretty padłe. Zyle bliſko ſtazije ſchwedſkeho cžeŕwjeneho kſchiža ſtej dwě bombje do ſemje ſjěłej. Wo licžbje morwych a ſranjenych njejßu nowe powěſcźe dóſchłe.

Dobry wuspěch jendźelsko-egiptowskich jednanjow

Kaž je ſnate, Jendźelſka a Egiptowſka wo jendźelſkich rukowanjach ſa Egiptowſku jednatej. Egiptowſke nowiny piſaju, ſo jednanja derje pokracžuja. Hižo ßo wo bliſkim dojednanju pſche.

Krajej chcetaj ßo na ßlědowace dypki dojednacž: 1. Saměſcźenje tójſchto jendźelſkich wojakow pſchi Suezſkim kanalu. 2. Wutwarjenje Alekſandrije do ſepjeraniſchcźa ſa jendźelſke wójnſke łódźſtwo, jendźelſke lětaŕſtwo a tež jendźelſke wójſka. 3. Pſchiprawjenje jendźelſkich garniſonow pſchi puſcžinſkej želeſnizy, kotraž ſ Alekſandrije do libyſkeje puſcžiny wjedźe. S Kaira a druhich egiptowſkich měſtow ßo wſchitzy jendźelſzy wojazy wucźahnu. Skóncžnje ßo jendźelſka garniſona w Khartunje khětro poßylni.

Smjertnaj wusudaj w Bołhaŕskej

Wojeŕſki ßud w Sofiji je póndźelu popołdnju prjedawſcheho ſnutſkowneho miniſtra wyſchka na wußłužbje Kolewa a wyſchka generalneho ſtaba na wußłužbje Kalenderowa k ßmjercźi na ſchibjeńzy ſaßudźił. Wobeju wobſkoržeteju winowachu, ſo ſtaj w haprleji łońſcheho lěta, jedyn dźeń po wutworjenju tehdomniſcheho Tocžewoweho knježeŕſtwa, pſchewrót ſ pomozu wěſtych dźělow wójſka pſchihotowałoj. Kalenderow je bratr prjedawſcheho finanzneho miniſtra ßamßneho mjena.

We wußudźe ßo wójnſkemu miniſtrej doporucžuje, ſo by krala wo wobhnadźenje ſa ſaßudźeneju proßył. Tutón prozeß ßo w Bołhaŕſkej jako ſkóncženje ſnutſkownopolitiſkeho cžiſcźenja wobhladuje, kiž je ßo njedawno ſ prozeßom dla wojeŕſkeho ſpſchißahańſtwa pſchecžiwo wyſchkej na wußłužbje Welcžewej a ſ roſpuſchcźenjom wojeŕſkeje ligi k ßwojemu kónzej dowjedło.

W Tokiu so zhromadźizny zakazałe

Hacžrunjež ßo wojeŕſki pucž w Japanſkej njeje poradźił, pak tam wěſta napjatoſcž hiſchcźe traje. To pſchikaß dopokaſuje, kiž je polizajſki preſident w Tokiu wudał. Wón je wſchitke priwatne ſhromadźiſny, reje a towaŕſchnoſcźe ſakaſał. Wojazy dom miniſterſkeho preſidenta Hiroty ſtražuja.

99 procentow wšitkich hłosow za wjednika

S tukhwilnych wólbnych wunoſchkow, kiž běchu ßo hacž do póndźele ranja 2.20 hodźin němſkoſtatnemu wólbnemu nawjedowarjej ſ 35 wólbnych wokrjeßow woſjewile, je ßo ſ 45 431 102 wólbokhmanych 44 954 937, to je 99 prozent, na wólbach wobdźěliło.

S tutych 44 954 937 hłoßow je ßo wotedało:

1. ſa liſcžinu a ſ tym ſa wjednika 44 411 911,
2. pſchecžiwo liſcžinje a njepłacžiwych 543 026.

Tak je ßo 99 prozent wſchitkich hłoßow ſa liſcžinu a ſ tym ſa wjednika wotedało.

Dźensa so ze wšěch cyrkwjow hodźinu dołho zwoni

Němſki zyrkwiſki wubjerk je wyſchſchim wyſchnoſcžam němſkich evangelſkich krajnych zyrkwjow tole namołwjenje póßłał:

„S radoſtnej wutrobu ßo wobdźělamy na dźaku ſa jenomyßlne wuſnacźe k wjednikej, k ßwobodźe a doſtojnoſcźi naſcheho luda, kiž je nam ſańdźena njedźela dariła. Krajne zyrkwje proßymy, ſo bychu tutón dźak a dobroproſchenje ſa wjednikowe prózowanja wo wěrny měr ludow ſ tym wopokaſali, ſo jutſje, 31 t. m. pſchipołdnju wot 12 do 13 hodźin powſchitkowne ſwonjenje zyrkwinſkich ſwonow porucžile."

Wjednik so za wopokazma swěry dźakuje

Wjednik a němſki kanzler je pſchi wólbnym wojowanju a woßebje hdyž buchu wólbne wußlědki ſnate, telko telegrafiſkich a piſnych woſjewjenjow pſchihłoßowanja a ßlubjenjow ßwěry a pſchiwiſliwoſcźe ſ Němſkeje a wukraja doſtał, ſo bohužel njeje móžno kóždemu jenotliwzej wotmołwicž. Wjednik a němſki kanzler proßy wſchitkich, kotſiž ßu jemu w tutych dnjach ßwoju ßwěru abo ßwoje pſchihłoßowanje wuprajili, ſo bychu **jeho najſprawniſchi dźak** po tutym pucžu pſchijeli. Runje tak wutrobnje ßo wjednik mnohim **wukrajnym** pſchecźelam Němſkeje dźakuje, kotſiž ßu jemu a němſkemu ludej ßwoje ſroſumjenje a ßwoje pſchecźelſke ſmyßlenje wopokaſali.

Sakski krajny strowotniski hamt so rozpušći

Dla ſjednoſcźenja němſkeho ſtrowotniſtwa ßo 31. měrza ſakſki krajny ſtrowotniſki hamt jako ßamoſtatna ßłužbna měſtnoſcž roſpuſchcźi. Na tutym dnju ßo we Kurlandſkim palaiſu w Drježdźanach ßwjatocžne ſkóncžne poßedźenje wotměje, pſchi kotrymž ſnutſkowny miniſter dr. Fritſch a preſident dr. Weber porěcžitaj. Pſchi ßwjatocžnoſcźi ßo hiſtoriſka wuſtajeńza „Sakſke lěkowaŕſtwo" wotewri.

Powětron LZ 129 do połodnišeje Ameriki leći

Sſebi poßlednje powěſcźe wo wjedrje wobſtarawſchi, je kapitan Lehmann ſapocžatk prěnjeho lecźenja powětrona LZ 129 (Hindenburg) do połodniſcheje Ameriki na wutoru rano w 5 hodźinach poſtajił. Póndźelu popołdnju we woßebitym lětadle lětaŕſkeho towaŕſtwa Lufthanſa na Löwenthalſke lětaniſchcźo pola Friedrichshafena ſaſtupjerjo knježeŕſtwa a nowin ſ Barlina dolecźachu, ſo bychu ſ nowym powětronom do Ria de Janeira lecźeli.

Němske namjety so w Jendźelskej z napjatosću wočakuja

We wukraju, woßebje pak w Jendźelſkej, ſ wulkej napjatoſcźu wjednikowe namjety k ſawěſcźenju europſkeho měra wocžakuje. Wjednik tute namjety njeje do wólbneho wojowanja ſtajił. Wón je ßwědomicźe a derje pſchemyßlene nadrobnoſcźe pſchipowědźił, kiž maju woßebje jendźelſkemu knježeŕſtwu a jeho žadanju bycž pſchiſtupne.

Flandin wo zwonkownej politicy rěčał

Njedželu wjecžor je franzowſki ſwonkowny miniſter Flandin w franzowſkim radiu ſe ßwojeho wólbneho wokrjeßa Bozelay rěcžał. W ſwonkownopolitiſkim džělu ßwojeje rěcže wón wótrje pſchecžiwo Němſkej wupadowaſche a na wjednikowej luboſcži k měrej dwělowaſche.

Wot toho cžaßa, ſo je Němſkak Locarnſke ſrěcženje ſaprěła, tak wón rjekny, je němſki kanzler Hitler ßwoje rěcže a namołwjenja ſa nowy měr woſpjetował. Flandan pak je w mjenje ßwojeho knježeřſtwa woſjewił, ſo je Franzowſka, hdyž ßo cžeſcžownoſcž pſched mjeſynarodnym ſankonjom wobnowi, k kóždemu jednanju ſwólniwa, ſ kotrymž ßo měr ſkrucžuje. Flandin pokracžowaſche. ſo dyrbjał ſakład tutoho rjadowanja bycž wěſty a khutny. Na kóncu ßwojeje rěcže Flandin na ſmyßlenje franzowſkeho luda pokaſuje, kiž je runje kaž němſki lud pſcheßwědcženy, ſo ma ßo měr w Europje na trajnym a krutym ſakładže orgniſowacž.

Flandin w ßwojej rěcži pokracžowaſche, ſo je ſ nadžiju wocžakował, po kotrejž němſki kanzler Hitler ſe ßwojimi rěcženi njewěſtoſcže w ßwojich prěnſchich namjetach wujaßni. Wón wobžarowaſche, ſo ßo to njeje ſtało. Flandin ßo praſcheſche, kajku wažnoſcž ſrěcženje jutſje ſměje, hdyž ßebi Němſka prawo wuměnja, jo w mjenje „wěcžneje morale a prawa na žiwjenje“ němſkeho luda ſaprěcž.

Potom wón hiſchcže na praſchenje pokaſa: Schtó dyrbi jutſje džiwajo na nowe ſrěcženje ſ Němſkej bycž ſ njewotwißnym a njeſtroniſkim ßudnikom, kotrehož Němſka pſchipóſnaje, kotrehož rosßudam ßo podeſißnje. Hdyž němſki kanzler Hitler ſe ßwojimi měrowymi wobkrucženjemi ſprawnje měni, Flandin rjekny, dyrbi wón na kóždy pad ßwoje myßle wo poſtajenjach prawa žiwjenja němſkeho luda a runeho prawa nadrobniſcho woſjewicž.

Wo wotmyßlenych rosrěcžowanjach generalnych ſtabow.

Powěſcžeřnja „Preß Aſſociation“ woſjewja, ſo jendželſke knježeřſtwo ßrjedu wobſamknje, hdy ßo jendželſki. franzowſki a belgiſki generalny ſtab k rosrěcžowanju ſeńdu. Hacž do teho cžaßa dyrbi ßo wo wuměnjenjach rěcžecž, pod kotrymiž maju ßo rosrěcžowanja wotměcž. Tuteje nałežnoſcže dla je franzowſki póßlanz póndželu ſ jendželſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom a poſdžiſcho tež ſe ſirom Vanſittardom rěcžał. Powěſcžeřnje „Preß Aſſociation“ pſchiſpomnja, ſo maju rosrěcžowanja jenicžzy k temu wotměcž, ſo bychu ßo ſa pſchipad njewužadaneho nadpada naprawy ſcžinile, kaž ßebi to Locarnſke ſrěcženje žada.

Krótke politiske powěsće

Licžba ſapóßlanzow noweho němſkeho ßejma.

S nowymi wólbami do němſkeho ßejma ßo licžba ſapóßlanzow wot 669 na 739 abo 740 powjetſchi.

Srěcženje mjes Sſowjetſkej Ruſkej a Afghaniſtanom.

Sſowjetſka unija je ſ Afghaniſtanom njenadpadowe a pomozne ſrěcženje na 10 lět ſcžiniła.

Hitler župnemu nawjedowarjej Bürckelej ſbožo pſchał.

Župny nawjedowaŕ Poſaarſko,Pfalzſkeje Bürckelej je póndželu ßwoje narodniny woßwjecžił. Wjednik a němſki kanzler je jemu teelegrafiſzy ſbožo pſchał.

Pólſki miniſterſki preſident Wuherſku wopyta.

Kaž ßo ſ Budapeſta powě, pólſki miniſterſki preſident Koscialkowſki 21. haprleje do Budapeſta pſchijědže, ſo by wuherſke knježeřſtwo offizielnje wopytał. Lani běſche miniſterſki preſident Gömbös pólſke knježeřſtwo we Warſchawje wopytał.

Primo de Rivera ßo k jaſtwu ſaßudžił.

Wjednik ſchpaniſkeje faſchiſtiſkeje organiſazije José Antonio Primo de Rivera měješche ßo dla ſkſchiwdženja poliziji pſched ßudom ſamołwicž. Ssud jeho k dwěmaj měßazomaj jaſtwa ſaßudži. Prima de Rivera běchu njedawno ſe 60 druhimi faſchiſtami w zyrkwi ßwj. Hieronyma ſajeli.

Budyske stawniske powěsće

Póndželu 30. měrza 1936.

Narodžili ßu ßo: 27. 3. Jurjej Waltarjej Nowotnemu, ßedłarjej, ßyn. — 28. 3. Rudolfej Miſſelwitzej, wucžerjej ludoweje ſchule, džowka. — Rudolfej Pawołej Wernerej Scharfenbergej, maſchinſkemu ſamkarjej, džowka. — 29. 3. Pawołej Willijej Hillmannej, ratařſkemu džěłacžerjej, džowka. — Joſefej Richardej Wagnerej, podoffizěrej, ßyn. — Korli Rudolfej Willijej Wenzlej, domownikej, džowka.

Wumrěli ßu: 28. 3. Jan Bohuwěr Broda, invalidny rentnaŕ, 74 lět. — Helena Sidonia Schmidtowa rodž. Rothbarthez, mandželſka fotografa, 41 lět. — Marta Frieda Lehmannez, domjaza pſchiſtajeńza, ſ Cžeŕwjenych Noßliz, 21 lět. — 29. 3. Arnoſcht Wilhelm Thunig, invalidny rentnaŕ ſ Bjſkopiz, 85 lět. — Giovanni Petricigh, ſkałaŕ ſ Lupoje, 62 lět. — Wilhelmina Jährlingowa rodž. Henſlez, mandželſka želeſniſkeho cžahoweho wjednika ſe Ssmilneje, 78 lět.

Pſchipowědali ßu ßo: 30. 3. Pawoł Waltaŕ Rudolf Lehmann, pſchekupz a Katharina Bohläuderez, domjaza džowka, wobaj w Budyſchinje. — Waltaŕ Bjedrich Schuſter, kowaŕ w Bórku a Hilža Charlotta Höerez, friſejſa w Budyſchinje.

Kiž wy pěſchi khodžicže, njeſadžeržujcže ßo na dróſy, hdžež ßo jězdži. Jězdna dróha ßłuži jenož k jězdženju!

Ze Serbow

W Budyſchinje 31. měrza 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Něhdy sněhi nańdu,
Ličkow róže zańdu:
Róža njewinosće
Wěčnje rjana kćě. H. Z.

— **Wo wjedje.** Nižina pola Jendželſkeje běſche wcžera na ßwojim pucžu k dołhemu ranju wuběžk pſches naſch ſtrony póßłała. Tutón běſche tu dlěſche deſchcžowanje wuſkutkował. Nižina ßo do połnózneje Europy wotßaluje. Pſchi cžopłych wětrach ſ morja ſměјemy w naſchich ſtronach mile a ſaßo ſpodobniſche wjedro. — Jutſje ßrjed ßłóncžko 5,37 hodž. ſkhadža a ßo 6,32 hodž. khowa. Měßacžk ſkhadža jutſje popołdnju 3,01 hodž. a khowa ßo ran 3,21 hod.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Hiſchcže trochu mrócželate, tola mile a ſpodobne wjedro.**

*

— **Na wotpocžink ßo podał** je ſ 1. haprleju ſtudijny rada Pawoł Brugger, kotryž 44 lět dołho na katolſkej natwarnej ſchuli w Budyſchinje (prjedawſchim wucžeřſkim ſeminarje) ſkutkowaſche. Pawoł Brugger narodži ßo 1872 w Kamjenzu, bě ſe ſchulerjom Budyſkeho katolſkeho wucžeřſkeho ſeminara a ſkutkowaſche w Reichena-

Pſchi wólbach njepobrachowaſche nichtó.

Hižo w ſaßnych rańſchich hodžinach ſtejachu pſched wólbnymi lokalami dołhe rjecžazy wolerjow. Tež na khorych ßo kaž pſchezo myßleſche. Wólbni pomoznizy ßo wo to poſtarachu, ſo tež ſtari a khipri ludowi towařſchojo wjednikej ßwoju ßwěru wopokaſachu. (Weltbild 2, Atlantik, Scherl Bilderdienſt, M.)

Pod škitom Božim

(Pokracžowanje.)

II.

Božemje, božemje, božemje!

Lěta běchu ßo minyłe, lěta wulkeje nuſy a hubjeńſtwa. Franzowſojo w kraju ležachu a jón wuzyzowachu. Woſebje cžwilowachu wbaheho bura. Schtož jemu na polu roſcžeſche, to ßebi njepſchecžel bjerjeſche, a ſchtož měješche na łubi a w pinzy, to njebě jemu, ale to ßo trjebaſche na dawki a na wójnſke kontribuzije. Někotre ſakraßne burſke kubło je ſ tym ſahinyło, někotryžkuli knjes bu na to waſchnje wotracžk.

Wjeß Runow běſche wójna nimale pſchełutowała. Ta wjeß tak daloko wot hłowneje dróhi ſdalena a tak ſkhowana w lěßu ležeſche, ſo cžłowjek jeje ßo prjedy njedohlada, doniž pſched njej ßamej njeſtejeſche. Tu ßo pocža powědacž: S nowa ma ßo do wojakow wuſběhowacž; Napoleon chze na Ruſku cžahnycž a pruſki kral dyrbi jemu ßobu pomhacž.

Tón Napoleon, kak ſ pjaſcženi hrožachu, kak ſe ſubami ſkſchipjachu, hdyž ßo tuto mjeno wupraji! Tomule mužej je ßo mnoho pomnikow ſtajało, a w Franzowſkej je mnoho ludži, kotrymž je wón wjazy dyžli ßmjertny cžłowjek a kotrehož nad wſchitkich cžłowjekow wuſběhuja. Nó haj, wſchědny cžłowjek wſchak wón był njeje, ale wurjadny muž, wo kotrymž je ßo hacž do dženßniſcheho dnja jara mnoho powědało a pißało. Napoleon měješche w małym njenahladnym cžěle mózneho ducha, a hacžrunje jenož w ſtarym ſchěrym ſwjeřſchniku khodžeſche, mjes tym ſo ßo jeho generaloja we wſchěch tucželowych barbach błyſkotachu kaž pawy, na nim bě tola hnydom póſnacž, ſo w nim něſchto tcži. Ale hdyž jeho něttkole někotſi ſtawiſnarjo ſ pſchimjenom „Wulkeho“ cžeſcža, njewědža, ſchto cžinja. S tajkej cžeſcžu ßo njeměło tak brójicž. K tomu wjazy ßłuſcha, hacž měſta dobywacž a kraje roſtorhawacž a kraleſtwa ſałožecž. K prawej wulkoſcži cžłowjeka ßłuſcha pſchesjednoſcž ßamowumježow, ßłuſcha pſchede wſchěm wutroba, a runje w tym naſtupanju bě Napoleon khudy; wón žaneje wutroby njeměješche. Hinak ßo jeho ſkutkowanje wujaßnicž njehodži. A jeho ßwědomje tež njeje mohłe khmane bycž; pſchetož trochu něžnje cžucžiwe ßwědomje njebudžeſche mohło wſcheje teje krewje a ſrudoby cžłowjeſkich džěcži pſchenjeſcž, pſches kotrychž hubjenſtwo ßebi tónle bjeßwutrobity muž ßwój pucž k ßwojej ßławje rubaſche.

Hdy by cžłowjek do wěcžnoſcž pohladacž a ßobu pſchipoßłuchacž mohł, kak tam tyßazy a tyßazy ßwoje krwawjaze rany, ßwoju roſtorhanu wutrobu Bohu pokaſuja a potom ſ porſtom wſchitzy na jeneho pokaſuja: „Tónle je to był!“ — Kak drje jemu něko je?!

Najimowazy bubon* potajkim po kraju wrjeſkotaſche. To klincžeſche tak, jako bychu chzyli ſapuſcžene hona a wupróſdnjene khěže wohanjecž. Koho dha hiſchcže chzychu najimacž? Hodžeſche ßo dha tu hiſchcže něſchto najimacž? Njebě dha ſakežw ludu hižo ſniczeny a jeho móz ſłemjena a njebě dha jón hižo bohahanjaza, njenaßytna cžeſcžełakomnoſcž ſ nohomaj poteptała?

Ale polo dyrbjeſche ßo hiſchcže jónu pſcheſběracž: korſiki** wudobywaŕ trjebaſche hiſchcže cžerſtwych mužſtwow; pſchetož hdyž bě ſ Němſkej hotowy, měješche ßo Ruſka ſarěſacž. Zylu Europu budžiſche mały žołty mužik rad k ßwojimaj nohomaj widžał. So wón hacž k Jendželcžanam bliſko dozpěcž njemóžeſche wody dla, pſches kotruž móſta njebě, to jeho hacž nanajbóle mjerſaſche; tuž chzyſche něttkole ßwoje ſkoby na Ruſku wutſchaſcž, na Ruſku, kotraž jemu tola ani najmjeńſcheje kſchiwdy cžiniła njebě.

S Pruſkej bě Napoleon hacž nanajnjehanbicžiwiſcho ſakhadžał. Wbohi, dobrocžiwy kral Bjedrich Wylem III. bě pſchi tym jara wjele wuſtacž dyrbjał, a je to ßamo džiw, ſo jemu wutroba zyła woſtała; — jeho mandželſkej ßo wutroba pukny. Napoleon je na najbóle ponižaze waſchnje cžwilowaſche, ale k tomu bě hiſchcže daſcž dobry, ſo by wudobywarjej a póžerarjej krajow pſchecžiwo Ruſkej pomhał. Bonaparte jeho nuſowaſche, ſo by ſ nim ſwjaſk k ſakitowanju a k wobaranju ſwjaſał, ſchtož po prawom rěka: Budž tak dobry a póſcžel mi tſizecži tyßaz mužſtwow, kotrež ßo w Ruſkej ſatſělicž dadža. S hroſu wſchěm wótcžinzam wutroba ſakſchikny. Blücher, Scharnhorſt, Gneiſenau a druhe wulzy generaloja ßłužbu wopuſchcžichu, a kral jim to ſa ſło bracž njemóžeſche. Tež nadobny ßwobodny knjes ſe Stein njemóžeſche na tajke ſahańbjenje dlěje pſchihladowacž a do Ruſkeje cžekny, ſo by ruſkemu kěžorej prajił, kak ma Franzowſow pſchijimacž.

Tež w Runowje bě wulke žałoſcženje: wjeß dyrbjeſche poßledni ſbytk ßwojich młodych mužſkich wudacž.

W ßedmich domach běſche najimowazy wyſchſchi ßwój wurubk hrabnył, a mjes wuſběhnjenymi běſchtaj ßamo dwaj pachołkaj, kotrajž běſchtaj hakle ßydomnacže lět, nimo teho hiſchcže dwaj, kotrejuž drje budžichu mohli pſchełutowacž, kotrajž běſchtaj ßwój džěl we wójnſkim džěle hižo wotbyłoj a kotrajž móžeſchtaj ßo ſ ranu wupokaſacž. Ale wſchitko hromadu ſtykachu, ſchtožkuli ßo jeno někak pſchetrjebacž hodžeſche.

Tež k Wólſchokezom bě najimaŕ ſaſtupił a po ßwojeho muža pobył; wěſo budžiſche radſcho dweju wſał, ale jedyn jemu ßwoju prawu ruku pokaſowaſche, na kotrejž pokaſowarja njebě. Wón bě, kaž wudawaſche, pſchi rubanju drjewa njeſbože měł.

Najimaŕ Handrijej — pſchetož tón tole běſche — pſchi tymle ſdžělenju njedowěriwje ßlědžo do wocži hladaſche; ſdaſche ßo, ſo jemu njewěri, ale ſchto chzyſche cžinicž? Wón dyrbjeſche pachoła na pokoj woſtajicž, byrnjež to hiſchcže bóle wobžarował a byrnjež hiſchcže hórje na njeho ſakhadžał; pſchetož wón budžeſche ßo pola ßwojeho poſkadnika ſ nim mohł widžecž dacž. Handrij, kiž bě něttkole do ßwojeho dwazyteho lěta ſaſtupił, běſche ramjenjaty hobrſki pachoł a budžiſche wubjerny kanoněr był; — ßharbjeny khribjet budžechu wſchak jemu hižo ſrunali.

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

---

* Tehdy hiſchcže wſchitkich powſchitkownje na měru nježadachu, ale najimowachu.

** Napoleon njebě ßo w Franzowſkej, ale na kupje Korſizy narodžił.

wſe, Radebergu a Lipſku jako wucżeŕ. W lěcże 1911 jeho na katolſki wucżeŕſki ſeminar powołachu. Zyła jeho luboſcż placżeſche ſtawiſnam naſcheje Lužizy. Sa derſeměcże měſta Budyſchina je ßo jako měſchcżanſki radny a měſchcżanſki rada dolhe lěta wuſnamjenił. Dźěłenje k wotkhadźazym wucżerjom ßo ſańdźeny pjatk ſta.

— **Lěcżny wobkhodny cżaß pola měſchcżanſkeho ſarjadniſtwa wot 1. haprleje 1936:** Póndźelu, wutoru, ſchtwórtk a pjatk wot 7 do 12,30, 14,30 do 18, ßrjedu a ßobotu 7 do 12,30 hodź.

— **Połcż ßo namakał.** 28. měrza ßu pſchi pytanju ſa ſhubjenym Haufiz dźěſcżom w Schprjewi bliſko leżowniſcże na Rybowej haßy 18 pſchi brjoſy měch ſe ſchěſcż połcżemi, něhdźe 35 puntow cżeżkimi, namakali. Někotre połcże ßu ſ módrym kołkom (Stempel) kołkowane a maju ſdźěla bórnizu k powěſchenju. Wone ßu hižo ßylnje ſtłałe. Na ßamowym měſche njeje žaneho pißma abo ſnamjenja. Je najſkerje tak, ſo połcż ſ paduſchſtwa pokhadźa, a ſo je jón paduch do Schprewje cżißnył. — Wo wěžowne ſdźělenja proßy kriminalne wotdźělenje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo bližſcha polizija.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi póndźelniſchim cżehnjenju 5. rjadowmje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (25. dźeń) padźe dobycże wo 25 000 hr a premija wo 200 000 hr. na cżißlo 125 065; dobycże wo 5000 hr. na cżißlo 138 137; dobycże wo 3000 hr. na cżißla 18 079, 36 936, 60 137, 69 242, 80 465, 86 463, 91 378, 94 828, 114 009, 122 358, 142 287, 158 814; dobycże wo 2000 hr. na cżißla 653, 22 141, 27 388, 67 150, 82 201, 104 677, 119 811, 159 865; dobycże wo 1000 hr. na cżißla 12 086, 15 359, 22 346, 29 838, 34 365, 36 464, 37 265, 38 881, 42 281, 46 455, 49 927, 74 236, 87 130, 90 342, 94 281, 98 708, 102 780, 108 501, 115 949, 116 128, 122 694, 138 214, 140 034, 145 216, 145 650, 146 979, 159 184; ſkóncżna premija wo 3000 hr. na cżißla 17 281, 18 180, 24 171, 31 418, 35 035, 45 975, 56 271, 66 288, 75 431, 75 587, 84 052, 91 714, 93 324, 94 382, 94 780, 96 827, 107 616, 127 714, 129 311, 150 937; premija wo 1000 hr. na cżißla 1 141, 1 279, 1 758, 3 556, 8 250, 9 255, 10 613, 14 205, 17 536, 17 856, 18 582, 19 927, 21 575, 25 355, 26 419, 27 463, 28 409, 30 690, 31 728, 35 786, 37 520, 39 628, 42 679, 42 932, 43 814, 47 828, 48 372, 52 994, 54 790, 55 927, 57 368, 58 175, 60 090, 63 089, 64 651, 69 189, 73 826, 83 848, 85 901, 86 496, 89 495, 91 136, 94 156, 95 554, 96 438, 98 377, 99 728, 100 016, 103 714, 106 330, 110 294, 112 259, 113 574, 114 431, 120 972, 121 336, 121 967, 122 336, 122 863, 123 152, 124 231, 124 816, 125 053, 128 361, 128 683, 130 660, 134 690, 134 703, 136 680, 137 074, 138 390, 143 762, 143 926, 147 053, 151 628, 153 415, 156 252, 156 309, 157 213.

*

Autarjo a motorscy kolesarjo, zmińće so njetrjebawšeho trubjenja!

Wobdźělcże ßo ſhromadnje na wojowanju pſchecżiwo ropotej w cżaßu wot 1. hacż do 15. haprleje 1936.

Wyſchſchi měſchcżanoſta — polizajſki hamt — je ßlědowazę namołwjenje wudał:

Kaž je ßo hižo woſpjet na to pokaſało, Němſki automobilowy klub ſap. tow. župa 16 (Sakſka) ſhromadnje ſ nazionalſozialiſtiſkim motorſkim korpſom, ſakſkej motorſkej brigadu, **po porucżnoſcżi ſakſkeho ſtatneho miniſterſtwa** ſnutſkownych naležnoſcżow w cżaßu wot 1. hacż do 15. haprleje 1936 wulkowojowanje pſchecżiwo njetrjebawſchemu a njewužitnemu trubjenju pſchewjedźe, ſo by wobkhadny ropot, kiž pſchi pſchibywazym motoriſowanju pſchiběra, pomjeńſchił. Kóždy automobiliſt a motorowy koleſaŕ Sakſkeje ßo namołwja, **ſo by ßo w tutym cżaßu trubjenja wostajił abo jenož potom trubił, hdyž ßo njedźiwajo wobkedźbowanja najwjetſcheje wobhladniwoſcże k wotwobrocżenju ſtrachow na kóždy pad nuſne.** Jako ſwonkowne ſnamjo, ſo ßo **wjednik jěſdźadła** na tutym wojowanju **pſchecżiwo ropotej wobdźěła**, wón na ſnutſkownej ſtronje ſchkitazeje ſchkleńzy automobila papjeru ſ napißmom

„Njetrubju, hdyž tež Ty kedźbujeſch!“

woſtanje. Tuta papjera w tutym cżaßu na ſchkitazu ſchkleńzu pſchilěpjena woſtanje. Papjery k pſchilěpjenju ßo darmo wotedawaju w pißaŕni Němſkeho automobiloweho kluba ſap. tow. tu na Hoſchiz haßy cżißlo 33 we ßłužbnej iſtwje motorſkeje ſtafety II/M 133, tu na Sſukelnſkej haßy cżißlo 13, na polizajſkich ſtražach, na polizajſkim hamcże w radnizy w 1. poſkhodźe wó iſtwje cżißlo 13 a w tankowaŕnjach. Tute papjery w poſtajenym cżaßu tež automobile wyſchnoſcżow a ſtrony a jeje wotrjadow wužiwaju.

Plakaty maju ſdźěla automobiliſtow k wjetſchej diſziplinje a k wjetſchemu **dźiwanju na cżuwowu** móž ßwojich **ſobucżłowjekow dopominacż**, ſdźěla dyrbja pak tež woßebje **njemotoriſowanych wobkhadnych** wobdźělnikow na nuſnoſcż **pokaſowacż**, ſo je wjetſcheje kedźbnoſcże we wobkhadźe trjeba. Tute plakaty maju poßledniſchim roſjaßnicż, ſo **budźe ſ jich prawym** ſadźerženjom we wobkhadźe wjele **ſnamjenjowanſkich** ſnamjenjow automobilow njetrjebawſchi. **W nowinach poßlednich** njedźel je ßo pěſchim ludźom, koleſaŕam a wjednikam ſapſchahow hižo wośpjet wo dokladnych **prawidłach jich** ſadźerženja woſjewiło.

Potajkim pomhaj kóždy na ßwojim dźělu ßobu pſchecżiwo **wobkhadnemu** ropotej wojowacż!

*

S **Nachłowa pod Cżornobohom.** Pſched **někotrym** cżaßom ſapocżachu **naſch wježny hat wuporjedźicż.** Dokelž běchu do brjohowege murki dodźeržane, ßo do cżiſta nowe natwarichu, ſ cżimž ßo bjesdźěłnym na dlěſchi cżaß dźěło da. **Twarſke dźěła twarſki miſchtr Löhnert ſ Budyſchina nawjedowaſche.** Nětko je dźěło dokonjane a hat ſaßo ſ wodu napjelnjeny. Jenož topoly měłe ßo hiſchcże wokolo **njeho naßadźecż**, kotrež **hacż do ßwětoweje wójny** hatkej a **wßy** nimo **měry rjany napohlad** ſcżicżachu a **ſo** rjenje **do wježneho** kharaktera hodźachu. Tež pſchiliw a wotliw wody je ßo ſnowa wutwarił.

S **Porſchiz.** (Stawniſke powěſcże ſ 1. ſchtwórcżlěta.) Narodźichu ßo: 11. 1. Arnoſchtej Auguſtej Scholcże, burej w Kratzach, ßyn; 31. 1. Ocże Pawołej Marquardtej, rataŕſkemu dźěłacżerjej w Porſchizach, ßyn; 5. 2. Pawołej Měrcżinej Němzej, ſkładowemu dźěłacżerjej w Krakezach, dźowka; 23. 2. Pawołej Waltarjej Löfflerej, deſerjej w Skanezach, dźowka; 4. 3. njemanželſka dźowka w Skanezach; 8. 3. Brunej Janej Nowakej, rataŕſkemu dźěłacżerjej w Porſchizach, ßyn; 15. 3. Pawołej Alfredej Gäblerej, ſkalarjej w Lětonju, ßyn; 16. 3. Pawołej Měrcżinej Adamkej, kachleſtajerjej w Boſchezach, dźowka. — Swěrowali ßu ßo: 26. Emil Oskar Dietrich, ſamkaŕ w Krakezach, ſ Marthu Róžu Kružiz, pſchiſtajenej w Drježdźanach; 1. 2. Pawoł Wakłaŕ Löffler, deſeŕ w Skanezach, ſ Mariju Marthu Berndtez, hoſpodaŕſkej pomoznizu w Budyſchinku; 21. 2. Arnoſcht Auguſt Jurk, wojnaŕ w Jatſjobju, ſ Hanu Helenu Schmidtez, domjazej pomoznizu w Budyſchinku; 15. 3. Max Arnoſcht Nowak, podoffizěŕ w Grimmje, ſ Hanu Kobaniz, domjazej dźowku w Boſchezach. — Wumrěli ßu: 9. 1. Madlena Amalija Rachlizowa rodź. Pětſchmanez, małorentnaŕka w Boſchezach, 79 lět; 10. 1. Jan Auguſt Breda, rataŕ w Nowych Porſchizach, 63 lět; 13. 3. Auguſt Wünſcha, doſtawaŕ renty w Kubſchizach, 73 lět; 26. 3. Erich Kurt Lehmann, kowaŕ ſe Židowa, 33 lět, w Pſchiwcżizach morwy namakany.

Italſka naßlědniza tróna do rańſcheje Afriki dźe. Italſka naſtupniza tróna je ßo po dokóncżenym wukubłanju jako khorobna ßotra na hoſpitalſku łódź podała, ſo by ſ njej jěſbu do Eritrejſkeje naſtupiła.
(Preſſe-foto, M.)

S **Hliny.** Njedźelu dopołdnja wokoło 10 hodźin ſta ßo na dróſy ſ Bukojny do Hliny autowe njeſbožo. Woſowy wjednik, ſubny lěkaŕ ſe ßußodneje wßy, pſchijědźe ſ hiſchcże drugim ßobujědźazym ſ Bukojny. W jenym ſawinjenju njedaloko naſcheje wßy pſchebliſko na lěwo ſjědźe, potorhny ſchtom, něhdźe 10 zm. ßylny, a ſajědźe potom do połdra metra hlubokeje hriebje. Na dobre ſbožo woßoby pſchi tym ſchkody njepocżeŕpichu. Wós ßo pſchi tym wobſchkodźi.

S **Njeßwacżidła.** W poßlednich 4 njedźelach běſchtaj ßo tudyſchemu wobydlerjej ſ pola pſchi pucżu do Wětrowa 2 tſilětnej jabłucżinje pokradźeń. Wobkradnjeny tomu, kiž jemu ſchtomiki wrócżi, pſchiměrjene myto lubi.

*

S **Rumbórka.** (Morwu namakali.) W pſchenozowaŕſkej iſtwje Rumbórkſkeho hoſcżenza ſchtwórtk dopołdnja njeſnatu žonu morwu namakachu. Pſchi njej leżeſche bleſchka, ſ kotrejež bě najſkerje hiſchcże njeſnaty jěd wupiła. Žona bě ßo do ßwojeje iſtwicżki podała, prajiwſchi, ſo jeje muž bórſy ſa njej pſchińdźe, a bě ßo ſ tym ſapißej do knihi zuſych ſminyła. Pſchi morwej leżeſche liſcżik ſe ßłowami

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 31. měrza 1936.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,489	100 pólsk. złotych -	46,80
1 jendźelski punt - -	12,315	100 čěskosł. krónow -	10,28
100 šwajc. frankow -	81,01	100 franc. frankow -	16,395

Barlinſka burſa 30. měrza 1936. Wſchě wocżakowanja pſchetrjechjazy wunoſchk wólbow, kotryž po napoßledk pſchedležazym wußlědku runje 99 proz. wſchěch hłoßow ſa wjednika pſchinjeße, je na burſy ßylny ſacżiſchcż ſbudźił. Dowěra na połny wuſpěch běſche ßo hižo w běhu poßlednjeho tydźenja w ßylniſchim wobdźělenju publika ſ kupowanſkimi pſchikaſami jewiła, tak ſo po njepſcheſtawazym poſtupowanju kurſow na wcżerawſchej burſy k mjenowanja hódnemu powyſchenju wjazy njedóńdźe. Burſowny wobkhod ſ powołanja bě ßobotu hiſchcże hětro wjele materiala wobkhował, kotryž wcżera wotpſchedawaſche, tak ſo tu a tam tež k wotdrjebjenjam kurſow dóńdźe. Na rentowych wikach běſche pſchecżełne měnjenje, tola kurſy njeběchu wo wjele wyſchſche, hacż na ßobotniſchej burſy.

Barlinſke žitne wulkowiki. Kaž ſ wjetſcheho dźěła wokoło kónza měßaza bě wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach jara ßłaby. Poſkiczenske poměry ßu dale wſchelakore. Po haprlejſkich placżiſnach ßo pſcheńza we doßahazej měrje poſkicża, napraſchowanje wulkomłynow pak ſ ſa poſdźiſche termine wobmjeſowane. Tež lěpikowa pſcheńza ßo jenož ſrědźa wobkedźbuje, drje woßebje tchodla, dokelž ßo wotbytk muki dotal pſched ßwjatymi dnjemi njeje wožiwił. Sa rożku je powſchitkownje wulke napraſchowanje, tak ſo ßo dale ſ wuwjacżom Barlinſkeho měſtna ſwyſchene pſchirazki pſchiſwoleja. Pſchiwós njeje na žanym měſtnje ßylniſchi. Wobrotow w njekontingentowanych tworach njebě. Wobkhod ſe rjanej muku Barlinſke młyny jako njeſpokojaze woſnamjenjeja. Wowß a jecżmjeń ſa pizowanſke ſaměry matai wobſtajny wobkhod. Tola wotbytk na Barlinſkich pſchetrjebarjow njeje pſchezo łohki. Induſtrialne twory ßu ſanjerodźene.

Wcżera placżeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,55 hr., G 9: 8,80 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,40 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	30. 3.	27. 3.		30. 3.	27. 3.
Pšeńca	212,0	212,0	bury	10,7-11,7	11,0-12,0
rožka	175,0	175,0	woka	15,0-15,5	15,0-15,5
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre luniny	8,50-9,25	8,50-9,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	14,2-15,2	14,0-14,7
wows	—	—	zeradella	21,5-23,0	21,0-22,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,65	8,65
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	9,25	9,20
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
kroch, Viktor.	17,0-18,5	17,0-18,0	pšenč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
p.eluški	17,5-18,5	17,5-18,5	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202,0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 171.0 9: 176.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 168.0

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

30. měrca 1936 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 104	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	44
Starše - - - - - - - - -	40
Hewak połnomjasne, młode - - - - -	35
Starše - - - - - - - - -	—
Mjasne - - - - - - - - -	—
Byki 60	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće -	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene - - -	38
Mjasne - - - - - - - - -	33
Snadnje wuwite - - - - - - - -	—
Jałojcy a kruwy: 188	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy - -	37
Mjasne kruwy - - - - - - - -	32
Snadnje wuwite kruwy - - - - - -	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy - - - - - -	39
Wowcy: 801	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	51—56
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy - - - - - - -	50—54
Mjasne wowcy - - - - - - - -	49-46
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata - - - -	35—40
Ćelata: 1666	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca - - - -	66—72
Srěnje kormjene ćelata wot cyca - - - -	54—65
Snadnje wuwite - - - - - - - -	44-53
Najšpatniše - - - - - - - -	40-43
Swinje: 3223	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke - - - - -	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke -	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke -	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke - -	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke - - -	—
Rancy - - - - - - - - - -	53

Radio

Sſrjedu 1. haprleje ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,10 wjeßoły rańſchi konzert. 11,40 ſa burá. 19 tacżele. 20,10 tacżele. 20,45 hodźina młodeho naroda. 21,15 Sſměјaza haprleja.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa bura. 8,20 ſa hoſpoſu. 11,45 ſa bura. 16,30 tacżele. 18 mandolinowa hudźba. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 ſabawny konzert (ſ Wrótßławja).

Hiſchcże wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 18 haprlejka, haprlejka. Mnichow: 20,45 wjeßoła wjecżorna hudźba. Win: 20,15 ſymfoniſki konzert.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy Arnošt Dučman w Budyšinje, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ w Budyšinje a za nawěštki dr. Jan Cyž w Budyšinje. — Wudawa a ćišći dr. Jan Cyž w Budyšinje.
D. A. II. 1936 2242. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 5 płaći.

předawa

„Proſchu, wodajcźe, n'emóžach ßebi hinak pomhacź. Proſchu, njewoſjewcźe niczo wo mojej ßmjerczi, pſchetož nimam žaneho człowjeka na ßwěcźe, kotryž by ßo ſa mnu praſchał.“ Morwu jako wěſtu Paulu Reineltowu rodź. Hartigez ſ Jabłońza, 60 lět ſtaru, ſwěſczichu.

Wólbne wunoški z Lubijskeho wokrjesa

Liczby woſnamjenjeja na prěnim měſtnje hłoßy ſa wjednika, na druhim měſtnje njeplacźiwe hłoßy, na tſeczim měſtnje ſzyla wotedate hłoßy, na ſchtwórtym měſtnje wólbokhmani.

Dalink: 311; 1; 321; 3122
Dažin: 315; —; 315: 315
Njechań: 62; —; 62; 62
Lejno a Płóžany: 177; —; 177; 177
Njeſnarown: 101; —; 101; 101
Kołwas a Koporzy: 242: —; 242; 242
Wujeźd: 164; 1; 165; 165
Bukezy: 387; 2; 389; 389
Rodezy: 169; —; 169; 171
Ketlizy: 497; 9; 506; 506
Małow: 91; —; 91; 91
Krapow: 52; —; 52; 52
Roßaczizy: 160; 1; 161; 161
Luwoczizy: 227; —; 227; 227
Lukk: 142; —; 142; 142
Kotezy: 175; —; 175; 177
Czorniow: 108; —; 108; 108

W Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje

Khróſczizy: 353; 4; 357; 357
Jělza: 89; —; 89; 89
Kaſchezy: 57; —; 57; 57
Lěſka: 228; 3; 231; 231
Jitro: 199; 4; 203; 203
Njebjelczizy: 222; 1; 223; 223
Wotrow: 196; —; 196; 196
Wóßlink: 400; 4; 404; 404
Panczizy: 566; 6; 572; 572
Protezy: 345; —; 345; 345
Worklezy: 416; 3; 419; 419
Róžant: 93; 2; 95; 95
Kſchidow: 91; —; 91; 91
Skaſkow: 191; —; 191; 191
Tradow: 66; —; 66; 66
Wyßoka: 235; —; 235; 235
Sserbſke Paſlizy: 142; —; 142; 142

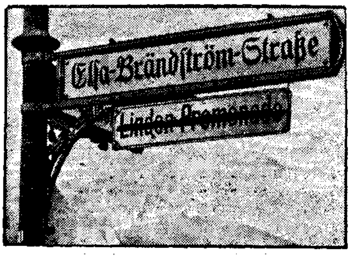

Poczeſczenje ſa „Ssiběrſkeho jandźela“.
Lipowa promenada połnózneho Barlinſkeho dźěla měſta je ßo do Elſa Brandſtrömez dróhi pſchemjenowała, ſo by ßo ſ tym wulka Schwedſka poczeſcźiła, kotraž je ßebi ſa naſchich wójnſkich jatych w Ssiběrſkej njeßmjertne ſaßłužby dobyła. (Weltbild, M.)

Wólbne wunoški z Rózbórkskeho wokrjesa

Hora: 773; 20; — Hamory: 235; —; — Dyrbach: 114; —; — Borſchcź: 238; 1; — Jabłońz: 903; 13; — Dźěwin: 294; —; — Radſchow: 326; —; — Brěſowka: 328; 2; — Jeńkezy: 111; —; — Koſchla: 112; —; Klětno ſ Jamnom, Woleſchnizu a Radſchowkom: 726; 1; — Kodrezy: 490; 2; — Krjebja: 421; 2; — Krynhelezy: 171; —; — Mikow: 427; —; — Mikoras: 346; 1; — Mulkezy: 221; —; — Czělno a Sprowje: 268; —; — Wochoźy: 343; —; — Rychwałd: 502; 5; — Rowno: 443; 2; — Sslepo: 1002; 1; — Trjebin: 392; 1; —; — Wukranczizy: 287; —; — Zympl a Turjo: 188; —.

Wojerowski wokrjes

Kulow: 1808; 7; — Warnoczizy: 424; 1; — Sſepſchezy, Luczo, Bjerwałd: 276; —; — Hory: 188; —; Bluń: 360; 1; — Brěžki-Kulowz, Nowa Wjeß: 241; 3; — Brětnja: 472; —; Bórk: 185; —; — Němzy: 315; 1; — Tranje: 103; —; — Drěwzy: 90; —; — Dubrink: 94; — Nydej: 543; 2; — Wulke Sdźary: 5..; 3; — Hermanezy a Wyßoka: 230; —; Hóſk: 113; —; Koblizy: 155; —; — Koczin: 96; —; — Lipin: 122; —; — Las, Nydej, Tſi Żony, Mortkow: 659; 3; — Muczow: 153; 4; — Marijne Rudej: 211; —; — Michałki: 169; —; — Narcź: 188; —; — Nowe Měſto: 243; 1; — Rachlow: 105; —; — Radſka 119; 2; — Ssalow: 88; —; Czorny Khołmz: 544; 2; — Zidźino 287; —; Ssulſchezy, Lubhoſcź: 188; —; — Swale: 219; —; — Schczeńza 191; —; — Sprejzy: 294; — Wujeźd: 403: —; — Ströža 206; 1; — Běły Khołmz: 504; 2; — Wulki a Mały Czÿſk: 293; 1; — Wulka Drětwja: 238; —.

Wußlědki w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje:
73 494; 525; 74 021; 74 361
w Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje:
54 359; 472; 54 831; 54 905
w Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje:
74 613; 816; 75 429; 75 915
w Rósborſkim wokrjeßu: 58 274; 449; 58 860;
w Wojerowſkim wokrjeßu 35 809; 161; 35 970;

Žałostny njeskutk žeńtwinskeho jebarja

Na tak mjenowanej wrónowej horje njedaloko Rüdnitz pola Bernawy w Bramborſkej we wjeczornych hodźinach 49 lět ſtaru wudowu po hoſczenzarju Bertu Kraftowu ſatſělenu namakachu. Jako mordarja hnydom po njeſkutku 34 lět ſtareho **Bruna Buſſu ſajachu, kotryž je ßo někko tež tutoho njeſkutka wuſnał.**

Najhymu lońſcheho lěta bě Buſſa w Eberswaldźe dźěłał a tam Kraftowu, kotraž měješche tam korczmu, ſpóſnał a ſ njej luboſczinſki poměr nawjaſał, hacž runjež bě ßam hižo wożenjeny. Chzyſche ßwoje mandźelſtwo roswjaſacź a ßo potom ſ Kraftowej wożenicź. Hdyž bě Buſſa dowěru żony dobył, ſapocža na niczo ſleho njemenyßłazej hoſczenzarźy ſyſtematiſzy pjenjeſy wuwěſchczecź. Spoczatk měrza t. l. pſcheda Kraftowa ßwoju korczmu w Eberswaldźe a ſczěhowaſche Buſſu, kiž bě ßo mjes tym do Barlina podał. S pjenjeſami, kotrež bě żona ſ pſchedaczom hoſczenza wuwikowała, wobaj bjesſtaroſtne žiwjenje wjedźeſchtaj. Hdyž běchu ßrědki wuczerpane, Buſſa żonu wotbycź ſpyta, ſchtož pak ßo jemu njeporadźi.

Na to wotmyßli ßebi njeknicžomnik, żonu ſ mozu wotſtronicź a czinjeſche k temu wſchě trěbne pſchihoty. 17. měrza kupi ßebi łopacź w Nowym Kölnje a jědźeſche ſ njej do Rüdnitz. Na tak mjenowanej wrónowej horje wupyta ſkhowane měſtno, kotrež měješche ſa mordaŕſtwo wożebje pſchihódne. S łopaczu wury woprawdźity row a łopacź tam woſtajiwſchi, ßo ſaßo do Barlina wróczi.

Tu Kraftowu k wulětej do Rüdnitz narěcza, a wobej tam tež popołdnju jědźeſchtaj. Po dlěſchim pſchekhodźowanju hdyž bě krajinu hižo czmiczka wobdała, wjedźeſche ßwój wopor hacž na měſtno, kotrež bě ſa njeſkutk wupytał. Jako ßo ſpěſchnik bližeſche, czinjeſche Buſſa Kraftowu na njón kedźbnu. Hdyž ßo tuta czahej pſchiwobroczi, wutřěli niczo ſleho njewoczakowazej wot ſady kulku do khribjeta. Wótſje wołało ßo trjechena ſwjeſy, njeſhubi pak mjes tym wědomnje a wołaſche žałoſcźo wo pomoz.

Na to hrabny Buſſu, kiž bě bjes dwěła ſ wokomiknitej ßmjerczju ßwojeho wopora licził, hroſa, wón troſchtowaſche cźe koſranjenu ſ tym, ſo je wutſěl bjes dwěla ſ nimojědźaczeho czaha pſchiſchoł. Na to dowjeſe ju ßam do Bernawſkeje khorowneje. Tam pak Kraftowa pſchichodny dźeń wumrě. Buſſa ſ wopředka krucźe na tym woſta, ſo je dospołnje njewinowaty a ſo je ßo dyrbjało ſ czaha třělicź. Tola namakane dopokaſy wſchě pſchecźiwo njenu rěczachu: wubrjebany row, namakana łopacź, piſtola, to wſcho běchu dopokaſy, kotrež tak móžnje ſa to ßwědczachu, ſo je wón njeſkutk ſkucził. Někko je ßo ſkónczuje tež mordaŕſtwa wuſnał.

Ze Serbow

— **Schtó móže něſchto ſdźělicź?** 26. měrza ßu w tachantſkim lěßu na Mniſchońſkich honach, něhdźe 10 mtr. k ranju wot dróhi, kotraž ſ Mniſchońza na Hajnkownju wjedźe, na Mniſchońſko-Wjelczanſkich mjeſach, we wódnej kuži tele wězy namakali: Běłe wocžinjene żonjaze kholowy, wołmjanu lila-barbnu ſpódnju ßuknju, woboje prědku khětro ſ krwju womaſane, jaßnomódru roſtorhanu mužazu ſportſku koſchlu, na lěwym ramjenju a na delnim ßrjedźnim dźělu tehorunja ßylnje ſ krwju womaſanu. Potom ßu hiczcže něhdźe 10 metrow dale tuteho měſtna módru ßerbſku jaku ſ tłóczazymi kneflemi a 2 poßłoczenymi kneflemi namakali, kotraž je ßo najſkerje ſ tamnej draſtu tam położiło. Wězy tam, kaž ßo ſda, njejßu hiſchcže dołho leżałe. Ma ßo ſa to, ſo tute wězy ſe ſaczěrjenjom ſwjaßuja. Schtóž móže wo pokhadźe namakanych wězow něſchto ſdźělicź, ßo proßy, ſo by ßo pola žandarmſtwa w Budeſtezach, pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje abo pola bližſcheje polizije ſawołwił.

S **Hodźija.** W naſchej wſy ſnjeſbożi wczera w nozy wóſnik, kiž ſ czahazej maſchinu hermanſke wozy do Budyſchina wjeſeſche. S hory dele jědźo njebě ßo poßlední wós doſcź derje ſaſpinał, tok ſo wós mjes nim a czahazej maſchinu ßo rosmjeczźe a czahazu maſchinu k njeſchěrowej ſtłóczi. Materialna ſchkoda je jara wulka. Wobßedźeř czahazeje maſchiny drje bě ſawěſczeny pſchecźiwo ſchkodźe, ale niž wóſnik.

S **Bukewza.** Sańdźenu njedźelu tu wobßedźeř młyna Jan Huſta ßylnu pižmowu ſchczuru w młynſkej rěczzy ſatſěli. Schczura ßo pſchi hońtwje khětro ſapjeraſche, doniž ju ſkónczuje deriemějny wutſěl njeſchkódnu njeſczini. Wobydlerjo naſcheje wſy dotal hiſchcže żenje we tudyſchich honach pižmowe ſchczury njeběchu widźeli.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Serbske towaŕstwo. Srjedu 1. jutrownika změjemy wječor ½8 hodźin wurjadnu zhromadźiznu na wosadnej sali. Přińdźe k nam a přednošuje knježna misijonarka Wjelic „Wo swojim skutkowanju mjez Chinezami“. Prosymy wo bohate wobdźělenje sobustawow. Tež hosćo su witani.
Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (cyły khór) spěwa wutoru 31. měrca wječor we 8 hodź. pola Suchec w Pančicach. Wšitcy spěwarjo so wočakuja.

Rakojdy. Wotrjad młodych tutón tydźeń njespěwa.

Rakecy. Spěwny wotrjad serbskeho tow. „Lipy“ ma štwórtk wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje pola Helasec zaso spěwanje. Přińdźće wšitcy zaso.
Nawjedowaŕ.

Khartki
(serbske a němske)
ke konfirmaciji, k swjatemu wopravjenju, k swjatym dnjam, k narodninam, k slubej a kwasej, k slěbornemu a k złotemu kwasej, žarowaŕske a k druhim přiležnosćam
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Wšě symjenja
za polo a zahrodu, kaž tež symjeńtnu cyblu w najlěpšej kajkosći poruča 528
M. Hadank nasl. w Kamjencu na Budyskej drózy

K swjatemu woprawjenju
Tkaniny za serbske drasty
Tkaniny za serb. šórcuchi
Wobsadki Banty
Schaaf
598

Jałojcu, 597
cyle blizko k ćelenju, ma na předań Mikławš Handrik w Njebjelčicach.

Gumije za jězdne koła
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,75 hr.
Wobswětlenja kołow
6 volt, kompl., wot 5,— hr.
Jězdne koła, přisłuški za koła poskića firma 571
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Darćće při kóždej składnosći dobru serbsku knihu!

Nowy
Mercedes Benz
1,1-t-wužitny wóz
je spěšny, hospodaŕski a njepřirunajomnje spušćiwy.
Za bencinowe abo diselowe ćěrjenje.
Generalne zastupjeŕstwo:
Carl Gast, w Budyšinje na Drjewowych wikach

Spěwaŕske
ke konfirmaciji
serbske a němske, jednotneho a tež najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće
w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Zaleži nam wjele na tym
zo naši čitarjo „Serbske Nowiny“ kóždy dźeń w porjadnej a zwučenej hodźinje dostanu. Hdyž nowiny wuwostanu, dajće nam to na kóždy pad, je-li móžno, samsny dźeń k wědźenju. Wopokazaće nam z tym wulku słužbu a móžemy tak njeporjad hnydom wotstronić, štož je za was a za nas jara wažne.
Naša zasada je:
wam najlěpje słužić!
Hdyž pósćki posełnik „Nowiny“ njepřinjese, dyrbiće Nowiny na póstskim hamće (w Nowinskim wotdźělu) žadać. Wozjewjenje pola listoweho njedosaha! Hdyž to činiće, potom zastupi po kóždej njejasnosći hnydom porjad. Za to smy wam dźakowni, přetož zaleži nam na tym, zo kóždemu „Serbske Nowiny“ w prawym času dodamy.
Nakład Serbskich Nowin
w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Skład kašćow A. Tinz tyšeŕski mišt
na Sukelnskej hasy 14a
na Jägerowej hasy 22
Telefon 2974

Přiłoha
k čisłu 77

SERBSKE NOWINY

Wutoru
31. měrca
1936

Kralowa wólša w Bórkowach

Zdźělił O. W.

Hdyž w Błótach na čołmje jězdźiš, jězdźiš pod wólšemi. Nihdźe njeje telko rjanych wólšow! — Prěni štom, kotryž dźěćo w Błótach wohladnje, je wólša; poslednje serbske słowo, kotrež, kaž němski basnik Robert Behla pěsni, něhdy w Błótach zańdźe, to budźe słowo „wólša". — Něhdy, snano hač do lěta 1895 steješe w Błótach nimo měry rjana, wysoka, krasna wólša, kotrejž wot lěta 1845 sem rěkachu „Kralowska wólša". — W tutym lěće pućowaše pruski kral Bjedrich Wylem IV., kiž běše z wulkim přećełom přirody, přez Błóta. Za wobydlerjow Błótow běše to z wulkim swjedźenjom! Wšitke brjohi Šprjewje, po kotrejž kral čołmowaše, so mjeŕwjachu z pyšnymi luboznymi serbskimi holčkami, kiž kralej přiwyskachu. — Wězo wobhladowaše sebi kral tež nažwjetšu a najrjeńšu wólšu. Lubješe so jemu jara a wón ju poruči k škitej wobydlerjow. — Wólši rěkachu wot tuteho dnja sem kralowska wólša.

Štož běše kral sebi přał, to běše wšitkim serbskim wobydlerjam swjate, wosebje swjate pak serbskemu wobsedźerjej, kotremuž wólša słušeše, Bórkowčanej Wehr-Schorradtej. Na jeho łucy wólša steješe, blizko při Młyńskej, njedaloko wot Panka, kotremuž něhdy hosćenc słušeše, kiž dźensa hišće po nim rěka.

Kralowska wólša zbudźowaše ze swojim krasnym wysokim zróstom kedźbnosć kóždeho pućowarja. Wona wšitke swoje sotry njemało přesahowaše. Nimale padorunje wona so pozběhowaše. Štóž by do Błótow přišoł, sebi ju wobhladowaše. Husto ju hišće wobwěncowachu! Pěsnjerjo wo njej spěwachu. Štóž by wo Błótach pisał, tež na nju ze zahorjenjom spominaše. — Kralowska wólša běše z poslednim swědkom zańdźeneho časa, jako hobrski pralěs so po Błótach rozšěrješe, a same tajke hobrske wólše nad brjohami Šprjewje šumjachu, pod kotrymiž hišće losy a tury swoje sćežki pytachu. — Nimale před 200 lětami to hišće su. — Tehdy wšak běše tež hišće wjele wjacy wody w Błótach a njesměrnje wjele rybow! — Po rěčnišćach suwachu so tehdy spěšnje, podobnje wulkim šćukam, čołmy, kotrež běchu z jeničkeho mócneho zdóńka dźěłane. Čołmy so kolebachu a ćežko, haj strašnje běše, z nimi jězdźić. Zwjetša drje so dźěłachu z dubowcho drjewa, ale husto tež z wólšoweho. Jako knjez Wilibałd ze Schulenburg po Błótach pućowaše, měјachu tam hišće tři tajke čołmy; na jenym jězdźeše wšědnje knjez Kóncak w Lipnje, druhi mějachu w Lědach a třeći w Bórkowach. Dźensa wězo tajke čołmy wjacy njetrjebaja. Mi so zda, zo sym posledni widźał w Błótowskim museju w Lubnjowje. — Powěda so, zo je něhdy stary rybak Krjepjel z Lipny jenož z wólšowym čołmom swoje ryby łojil. — Jako raz po Toccy jězdźeše — Tocka je z rěčnišćom Šprjewje — zběhny so njesměrny wichor. Tón hrabny Krjepjela z ieho čołmom, zběhny jeho přez mróčele a storči z čołmom skónčnje do njebjes. Jako Bóh Knjez z njebjes won hladaše a so wopraša: „Štó dha tu je?" wotmołwi so jemu z čołma: „Krjepjel Lipjański." —

Staremu Krjepjelej Lipjańskemu je so bjez dwěla spodobało, tak wysoko nad mróčelemi hač k njebjesam zlětować. Tuž sebi stwari z wólšoweho drjewa rěbl, lěpješe na swoje cyle ćěło pjerja, přiwjaza sebi baćonowej křidle a stupaše po swojim rěble hač na ponošk swojeho domčka. Z njeho poskoči z mócnym skokom do wysokosće, nadźijejo so, zo so z křidłomaj a pjerjemi pozběhnje hač k njebjesam. Ale tehdy hišće njeběše na času, zo čłowjek smědźeše přez powětr lětać. Stary Krjepjeł padny na zemju a sebi šiju zwiny. Ale hišće dźensa njebojazny a khrobły stary Krjepjel njeje w Błótach zapomnjeny. Ludźo wo nim powědaju: „Wón lećeše kaž jandźeł a padny kaž čert." A po nim pomjenowachu rěčnišćo Šprjewje: „Krjepjelowe", a kućik rěčnišća Tocki: „Krjepjelowy kućik". —

Što bychu rjane Błóta byłe bjez wólšow! Kolebki a kašće so z jejneho drjewa dźěłaja. Do skory wólšow lubowacy zarězuje mjeno swojeje lubki. W jich hałozach hnězdźa a spěwaja tysacy ptačkow. Ze swojim hustym lisćom wólše łahodźuja słónčne swětło a wutworja spodźiwne kuzło, z kotrymž so jimaja wšitke čłowjeske duše. Ale z najrjeńšej wot wšitkich wólšow běše kralowska wólša pola Panka.

Dźensa tam wjacy njesteji. —

Tež jej něhdy zaswita smjertny dźeń kaž kóždemu zemskemu stworjenju. Po času lětstotkow běše wuprochnawiła. Čerwje běchu ju přetočiłe. Skónčnje ju wichor powali, hdyž bě jejna poslednja hodźina wotbiła.

Ale jejna sława hišće njeje woněmiła. We wšitkich nastawkach, kotrež so něhdźe na swěće pisachu wo rjnosćach Błótow, tež na nju spominachu. — Jako Hawaiske kupy w Cichim oceanje hišće běchu samostatne, přebywaše w Barlinje sobustaw Hawaiseho pósłanstwa, knjez Williams Damon, kotremuž so kralowska wólša w Błótach tak jara spodobaše, zo wróćiwiš so do swojeje domizny, do města Honolulu, ze zahoritosću wo njej pisaše. A Hawajiske kupy leža runje na napřećiwnej stronje našeje zemskeje kule. Dale zawěsće slawa kralowskeje wólše njemóžeše lećeć.

Přede mnu mam wobraz, kotryž je wo njej rysował najswěrniši přećel Błótow, knjez Wilibald ze Schulenburg. Jenož tuteho wobraza dla sym wo njej pisał. Kajki to krasny štom. Mi so zda, zo je přetrjechił wšitke cyrkwine wěže w Błótach. — Pod kralowskej wólšu při jejenym zdóńku je Schulenburg postajił muža. Kaž palčik abo ludk wón wupaduje pornjo wysokosći štoma. Kralowska wólša steji sama na łucy. Njedaloko je statok jejneho serbskeho wobsedźerja. Hdyž běše kralowska wólša so powaliła, wón sebi zawěsće dołho njeje žane palne drjewo kupować trjebał.

Za njej je pisał Robert Behla basniski nekrolog: „Wjele wólšow je w Błótach było, a wšitke je pušćiła po času sekera. — Kaž pola čłowjekow jenički mjez statysacami so wuzběhuje, a njezapomnity wostanje; tak tež nichtó njeje dźiwał na legiony wólšow w Błótach; jenož jednej jeničkej wólši je so to poradźiło, kedźbnosć wšitkich ludźi na so złożować. Wona je drje tež skónčnje padnyla, ale dopomnjeće na nju budźe so hišće dołho zelenić." —

Wo zwjazku Nowakow

Mjeno „Nowak" je najbóle rozšěrjene słowjanske mjeno. W tym nastupanju so słowjanscy Nowakojo móža runać němskim „Meieram". Nowakow namakaš mjez wšitkimi słowjanskimi narodami. Tak su Juhosłowjenjo měli sławneho brónjerja Nowaka, kiž narodnemu rjekej Kralowcej Markej wudźěła najwubjerniši mječ. W Juhosłowjanskej běše w srjedźnym wěku samo jedyn kěžor Nowak.

Najwjacy pak je Nowakow pola nawječornych Słowjanow, pola Polakow, Čechow a łužiskich Serbow. Wosebje pola nas w Serbach so runje mjeŕwi z Nowakami a to same płaći tež wo Čechach

Čěscy Nowakojo su před něšto lětami sej samo założili organisaciju Nowakow. Tute Nowakowske hibanje w Čechach so dale bóle rozšěrjuje. Ma dźensa hižo wjele tysac sobustawow, Zwjazk Nowakow je sej tež założił wosebitu posmjertnu pokładnju a so tež hewak jara stara wo zajimy Nowakow.

Nětko su zorganizowani Nowakojo sej wotmyslili, natwarić sej w Prazy swój „Dom Nowakow". Budźe tam hosćenc, kofejownja, sala za posedźenja a zhromadźizny. Jeli zo wšitcy Pražscy Nowakojo tam budźa khodźić ze swojimi swójbami, to so předewzaće wěsće derje zadani. Přetož w Prazy je tójšto Nowakow.

Smy mènjenja, zo by so organizacija. Nowakow hišće bóle rozwiła, hdy bychu so do njeje tež přijeli Nowakojo, Nowi, Nowotni, Nowotnikojo, Nowkojo, Nowušojo a Nowulojo. Po připadźe mohłe so założeć wosebite wotrjady a podorganizacije za tutych njedospołnych Nowakow! ***

Pſched ſtatnej kenzliju.

Njepſchewidna ßyła ludu bě ßo po woſjewjenju prěnich wólbnych wunoſchkow pſched ſtatnu kenzliju podała, ſo by wjednika pſchezo ſaßo na balkon wołała. (Weltbild, M.)

Bohak:

Putnikowanje do klóštra Nerezow

(Skónčenje.)

Cyrkej klóštra Swj. Pantelije w Nerezach je sobu najstarša hišće zakhowana cyrkej cyłeje Južneje Serbskeje, přetož bu natwarjena hižo srjedź 12. lětstotka, potajkim w dobje, hdyž Byzanćenjo hišće knježachu nad makedonskimi Słowjanami. Tohodla tež tutón klóštr njeje ani załožba stareho serbskeho krala abo druheho słowjanskeho mócnarja ale natwari jón Krek Aleksej Komnin. Cyrkej je cyle natwarjena po starobyzantskim abo prajmy lěpje po staroarmeniskim wašnju. Wěža pobrachuje. Město njeje so nad třěchu pozběhuja wjetše a mjeńše kulotwary. Tu w Nerezach stražuje wulki srjedźny kulotwar nad štyrjomi mjeńšimi nabočnymi kulotwarami na róžkach twarjenja, kiž ma tak rjec zakładne rysy křiža. Třěcha a kulotwary su kryte ze samymi zastarskimi žłobojcami. Murju tworja wotměnjace woršty šěrych kamjenjow a čeŕwjenych cyhelow, kiž wosebje wokoło woknow so zrjaduja k rjanym ornamentam. Tajke na čeŕwjeń šěre starobyzantske twarjenje je někak podobne na rjenje wušiwany pisany rub abo na spodobnje tkany přěstrjenc. Nimo měry harmoniske formy bjezwěžnych starobyzantskich cyrkwjow hodźa so ze swojej ćežkotnosću derje do makedonskeje krajiny, hdźež je wšo wulkotne, razne, mócne a monumentalne…

Sputa-li cyrkej hižo ze swojim zwonkownym napohladom cuzeho pućowarja, dla jeje znutřkownosće hakle cyłeho wobkuzła!

Hdyž sy přešedši winowu khłódnicu zastupił do ćmoweho přitwarka a z njeho do cyrkwje sameje, stejiš wšón přesłapjeny před barbojtej bajku, kiž tu ći napřećo sapa. Cyrkej je wša wumolowana z pisanymi mólbami. Kulotwary, wjeŕch a sćěny, wšo so mjerwi z mólbami. We hłownym kulotwarje trónuje Krystus jako knježićel swěta, ke kotremuž so přizamkuja japoštolojo, profeća, křćenicy a matrarjo, mjeez tym zo nad wołtaŕnišćom so znošuje Maćeŕ Boža, wobdata ze Swjatym Pětrom a Pawolom a z rjadami swjatych a biskopow. Sćěny su połne bibliskich scenow, mjez tym zo so k durjam ponižnje khowa podobizna załožerja klóštra.

Staromakedonscy molerjo su byli runje tak wulcy wuměłcy kaž jich towaŕšojo: twarscy mištrojo, kiž wumyslachu krasny twar byzantskeho Božeho domu. Mólby w Nerezach pak su najrjeńše sćěnowe mólby 12. lětstotka. Ani w Grekskej, ani w Italskej, ani druhdźe so w tej dobje ničo njenamaka, štož mohło so runać freskam cyrkwje Swj. Pantelije w Nerezach.

Wobdźiwam mištrscy předstajene sceny ze stareho zakonja, wobdźiwam rjady swjatych, wobdźiwam přede wšěm harmoniske zestajenje barbow, kiž dźensa hišće za 800 lětami móža wokřewić a wobkuzłać znajerja. Kak njelepje, haj žadławje porno tomu skutkuja mólby nowišeje doby, z kotrymiž su tu a tam přemolowali staremištrske dźěła. Nadźijomnje so dospołnje dowotstronja, zo njebychu myliłe wopytarja při wobhladanju starych mólbow.

Steju dołho před překrasnym swjećatom Maćerje Božeje, kiž je najdrohotniša a najwuznamniša mólba tuteje cyrkwje.

Prawosławna cyrkej so khětro rozeznawa wot cyrkwjow evangelskeho abo romskokatolskeho wuznaća, přede wšěm ze swojim bohatym wumolowanjom, kiž pobožnemu kemšerjej nanajwurazniśo předstaja wšu bójsku majestosć a móc a krasnosć a nimo teho najwuznamniše podawki ze Swjateho pisma.

Prawosławna cyrkej je małka a wuzka. Tola mnohe kulotwary spožča jej swjatočny raz. Pisana mólba wšo wobknježuje, plastiskich postawow njenadeńdźeš. Do wočow bije pak bohaće wudebjeny ikonostas, drjewjana sćěna, kiž wotdźěluje wołtaŕnišćo wot wostatneje městnosće. Tutu sćěnu je, kaž prajachu, přikazał někajki swjaty, dokelž jónu pop wot wołtarja rjanej kemšeŕcy přeluboznje přimikotaše… Ikonostas je wudebjeny ze samymi mjeńšimi a wjetšimi, zwjetša khětro starymi swjećatami, a najpyšniše su srjedź njeho „carske durje", kiž so za

Wuwzaćny njepřećel alkohola

Jedyn ſ najoriginalnych ludzi Jendzelſkeje Bjedrich Charrington je w ſtarobje 85 lět w jenej ſ Londonſkich khorownjow wumrěł. Wjele dziwnych wězkow je ßo wo Charringtonje wjele lět dołho bało, prawe romany ſkoro a legendy ßu ßo rosſchěriłe.

Charrington po ßwojim nanje wulke ſamoženje ſdzědzi; bu ſ wobßedzerjom někotrych „-zeczi“ wulkich piwarnjow a palernjow. Narjeknychu jemu žortniwje „kral nad alkoholom“. A runje nawopak bě Charrington fanatiſki, ſažrany njepſcheczel alkoholej. Skoro zyłe ßwoje ſamoženje je woprował ſa bój pſchecziwo „ſpiritußej“. Wojowanje te je wjedł pſches 65 lět bjes khablanja — niz jenož ſo je ßwoje pjenjeſy jako bróń ßobu woprował, ale połwjeczi ßwój czaß, ßwoje mozy, ſkoro ßebje ßameho zyłeho ſa tutón ſaměr. Bě ſ woprawdzitym japoſchtołom abſtinenzje (njewužiwanja alkohola).

Nowinarjo ßo praſchachu, czehodla je tajki ßurowy njepſcheczel alkohola. A Charrington jim powědaſche tutu ſtawiſniczku:

Běch hiſchcze ſmłodym ſtudentom, jako ras — běchu runje prózdniny — do wjeßneje korczmiczki ßebi ſalěſech. Widzach tam pjaneho muža, kotry. žonu bijeſche bjes ßmilnoſcze, doeklž bě jemu wumjetowała, ſo je pjenjeſy, kotrež bě ſa jeju khore dzěczo doſtał, pſchežłokał. To mje do nutrin roshori. Podſkoczich k brutalnemu człowjekej, a ſ pjaſczu dyrich jeho mjeswoczi, ſo ßo wali. W ßamßnym wokomiku dohladach ßo wulkeho napiſma na ſczěnje: „Pijcze wódki Charringtona!“

Hańba wuliny ßo na mnje, ſo mam ßo ſa ßwoje ſamoženje dzakowacz wopiłſtwu, ſo mam ſ toho pjenjeſy, ſo ludzo pija, ßo wopija a ßo tak daloko ſabywaju, kaž muž, kotrehož běch lědy powalił. W tym wokomiku ßym ßebi ßwjatocznje pſchißahał, ſo zyłe ßwoje žiwjenje poßwjeczu wójnje pſchecziwo alkoholiſmej.

*

Tutu pſchißahu njeej Charrington ſabył, a je ßo po njej měł. A kak je tutu bitwu bił! Metody je nałožował, kajkež móže ßebi człowjek lědy pſchedſtajicz, tak ekſentriſke běchu: Shromadzi, to rěka naja ßebi ſchwitu boxerow a ſ nimi wali ßo do reſtawrazijow a bijeſche do ludzi, kotſiž alkohol pijachu. Se ßwojimi „ßylnuchami“, ſe ßwojej gardu je ſalěſł do wſchelakorych — tež mjenje hódnych, wuwołanych — barow a kneipow, a tam je ßo dał do hojczi, kiž měj achu hižo trochu alkohola ſa kornarjom: „Ja du waß bicz, doniž njepſcheſtanjecze picz, ſwěrjata!“ zychnowaſche, pſchi tym ßo na lěwo, na prawo wudzělejo ſ pjaſczomaj ſatraſchne pliſty. — Płacził drje je po tajkich dyrdomdejach hětro ßelene pokuty — ale wſdał ßo ßwojich originalnych wukonow njeje.

Charrington je w Londonje wjele czajownjow ſałožił a wutwarił, hdzež podawachu piczkam — pſchindzechu-li hiſchcze trochu [illegible] — ſchkleńczku czaja ſe ſ butru pomaſanej załtu. Natwari tež wulki, wulkotnje wuſtrojeny ſanatorij ſa tajkich piczkow, kotrymž hižo njemóžachu picze trochu wotwuczicz a kotrychž ſtrowoſcz bě fyſiſzy a pſychiſzy hižo zyle w roſpadankach — ſczěhwki alkohola.

Sa czaß ßwětoweje wójny bě ras jendzelſki kral pſchikaſał, ſo njeßmědza pſchi dwórſkich (potajkim kralowſkich) pſchijimanjach wjazy podawacz alkoholowe napitki. — Charrington je tutón wukas tak wužił: Jónu padny do ſhromadziſny gmejnſkeje komory, hrabny pſchedßydowy kij, ſ kijom doſkoczi k bufetej a tam ſapocza ſchkleńzy rosbiwacz, a pſchi tym rejeſche: „Sczěhujcze krala! Precz ſ alkoholom!“

Scheſczom pólzajam poradzi ßo ſkónczenje roshorjeneho wojowarja ſwupſchimacz a jeho ſe jſtwy wuwjeſcz. Bjedrich Charrington bě kaž widzimy ſ dziwnuſchkom a druhdy ſkoro ſe ſtraſchnym herjekarjom ale człowjeſtwo je ſhubiło ſ nim jeneho ſe ßwojich najwjetſchich pſcheczelow. Z.

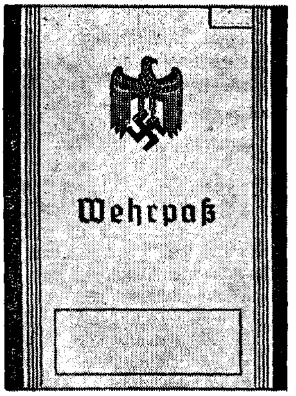

Nowy woborny paß.

Wobalkowa ſtrona noweho woboroweho paßa, kotryž je wójnſki miniſter hromadze ſe ſnutskownym miniſterom ſawjedł. Do njeho ßo w pſchichodze ſa wſchěch k woborje winowatych ſapiſzy wo dzěłowej ßłužbje a wſchě wažne woboru naſtupaze naležnoſcze ſapißaja. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wjednik dzakuje ßo ßwojim ßwěrnym.

Wólbnu njedzelu wjeczor wjednik wſchěm pſchi organiſaziji mózneho němſkeho wólbneho wojowanja wobdzělenym ßwój dzak wupraji. (Heinrich Hoffmann, M.)

čas božeje słužby dys a dys wotčinjeja, zo bychu kemšerjo z najmjeńša na wokomik wuhladali přepyšnje zwoblekaneho měšnika před wołtarjom.

Piščele pytaš podarmo w prawosławnej cyrkwi. Tudy spěw duchowneho a wosady dospołnje dosaha k pozbudźenju kemšerjow.

*

Rozžohnuju so ze Swjatym Panteliju, kiž jako patron pućowarjow wěsće sej waži moju kedźbnosć napřećo swojej cyrkwi a mi dźě wobradźi dalše zbožowne pućowanje bjez zadźěwkow a njehody!

Ale hišće so mi njecha z teho městna měra a pokoja. Na klóštrskim dworje sydnu so na drjewjanu ławku w khlódku mócneho stareho jěrowca. Zemja je posyta z prózdnymi kałačkatymi dóńčkami słódnych płodow. Dys a dys hišće padaju z husteje króny jěrowki na zemju, ale dyrbju być wobrotny, chcu-li sej zwěsćić jenu z tych khłóšćeńkow, přetož je tu strašna konkurenca klóštrskich kur. Nimo tuteje pjerizny zastupuje klóštrski skót hišće samotny boran, kiž po zdaću mi jara njedowěri, přetož njepušći mje z wočow. Kokoše su dowěrliwše, přetož zesyduja so skónčnje pódla mje po rjedźe na ławku. Rad bych so walił na zeleny trawnik, ale wadźi mje přitomnosć hus. Hdźež tute gigotawy so wukhodźuja, njeje w zajimje čisteje drasty radźomne lehnyć so do trawy.

Klóštr je kaž wopušćeny. Jenož studnička po muri bórboce a pluskoce. Skónčnje so něhdźe w kućiku pokazuje starc, klóštrski čeladnik. Woprašam so za „igumanom“ (abtom), za mnichom. Staj w měsće na wikach. Wón sam stražuje cyły klóštr …

Tam deleka we Wardarskej runinje błyšći so Skoplje a za městom so módrja wjeŕški Skopskeje Crneje gory. Tam dźě so mjerwi ze starymi klóštrami a cyrkwjemi. Hdy bych měł khwile, putnikował bych tam wjes wote wsy, klóštr wot klóštra, wopytował bych starodawne cyrkwički po tych zanjesenych wsach. Hdy bych měł khwile, wjele khwile …

*

Rěčki bórbotaju mi „Božemje“ po hłubokich wudrjeńcach hory Wodna, a ja so zaso wróću po wijatej sćežcy po stroninach nimo ćernjowych zaraćinow Drače a nimo pušponowych keŕkow a nimo módrych a běłych wóstow. Srokopjel so čumpa po ćernjach a kadźenc so mota po wóstach a wulke jěšćelcy šuskaju po kamjenjach, ale hewak tu knježi bójski měr a wulka ćišina. Mjelčo winicarjo dźěłaju we winicach, a samotny pastyŕ kiž při swojich wowcach zanošuje njesměrnje zrudnu a skoržacu pěsničku, z tym ćišinu skazyć njemóže …

Hakle hdyž so bližu městu, hołk a hara wotućitej. Hijeja wósły, drypotaju koniki, zastupy wjesneho luda so wróćeja z hromadami z wikow do swojich podhórskich wjeskow.

Starſchi a woczehnjerjo, kedzbujcze na ßwoje dzěczi! Njewoſtajcze je ßame na dróhach ſe ßylnym wobkhadom, wone tam wobkhad a ßebje ßamych wohrožuja!

Přilopk

Namakańka ſłota w zyganſkim woſu.

W małej weſtfalſkej wjeſzy Döhren pola Windheima pſchi rězy Weſerje w Mindenſkim wokrjeßu běſchtaj njedawno dwaj zyganaj ßo ſwadziwſchi ßo nabiłoj. Jedyn ſ njeju na to, ſo by ßo wjecził, hoſczenzarjej ſdzěli, ſo jeho pſchecziwnik w ßwojim woſu 30 000 hriwnow ſłota a ßłěbora khowa. Tuta ſdzěleńka, haczrunjež njebě jara wěrypodobna, tola poliziju pohnu, wokołoczahazymi zyganam na porſty hladacz. W Endzynje pola Rintellna ſakroczi polizija a pſchepyta jedyn ſe zyganſkich woſow. Wußlědk bě pſchekwapjazy. Namakachu w nim 11 500 hriwnow ſkhowanych. Tuta ſumma ßo ſ wjele ſłotymi 10hriwnarjemi němſkeho bicza, wulkej liczbu awſtrijſkich a druhich ſłotych pjenjes, kaž tež ſ wjele 5dollarſkimi kußami a papjerjanymi deviſami nahladneje hódnoty ſeſtaja. Zyłu namakańku polizija czaſaſche. Wobßedzeŕ woſa je wěſty Dikolicz. Polizija jeho a tež jeho žonu do jatby wſa, ſo by pokhad pjenjes wujaßniła.

Něhdze poł milijona tunow njerosbuchnjenych granatow ſ wulkeje wójny.

Na něhduſchich bitwiſchczach wulkeje wójny w Franzowſkej ßo někto hiſchcze, 18 lět po jeje ſkónczeniu husto hiſchcze namakanki po tehdyſchich ſtraſchnych wojowanjach czinja. Wosebje ßo pſchi tym wo granaty jedna, kotrež w ßwojim czaßu njerosbuchnychu a kotrež pak pſchezo hiſchcze wěſty ſtrach wo'namjenjeja, ſo mohle, hdyž ßo jich dótknyſch, rosbuchnycz. W prěnich 12 lětach po wójnje ſaběrachu ßo wězywuſtojni, wosebje inženěrojo franzowſkeho wójſka ſ tutym nadawkom, ſo bychu něhduſche wójnſke krajiny wot tutych ſtraſchnych ſbytkow wuczićczili. Tola dawno njejßu mohli wſcho pſchehladacz. Sa nimi wuproſy ßebi a doſta franzowſka privatna firma konzeßiju k dalſchemu pſcheßlědzenju a ſwužitkowanju ſchrótoweho materiala wſchěch družin, kotrež mohło ßo na bitwiſchczach namakacz. Tuta firma, kotraž něto hižo 6 lět dzěła, doſtanje wot wſchěch burow powěſcz, namakaja-li ßo někajke železne powoſtanki ſ wójny pſchi pſcheworanju. Pſchi tym je dotal 1 450 000 tunow tajkich granatow, ſe ßwětoweje wójny pokhadzazych, ſwěſcziła a wotwjeſła, a dalſchich 167 000 tunow na měſcze ſniczijła, dokelž wjazy ſa transport khmane njeběchu. W dwěmaj wulkimaj depotomaj firmy leži 236 794 tunow njeſniczenych granatow. Najwjetſchi ſkład je bliſko Chemin des Dames., w Coucy le Chateau, hdzež ma firma ßwoje hłowne lěhwo.

Wuwalenu nohu ßebi wotrubnył.

Khětro rědki a radikalny ßrědk, ſo by ßebi wuwalenu nohu wuhojił, 46lětny bur w bliſkoſczi Clermont-Ferrand w Franzowſkej wuži. Bě ßebi nohu wuwalił, ſchtož jemu wulke boloſcze czinjeſche. Rosßudzi ßo, ſo ßebi, ſo by boloſczow wotbył, ſe ßerpom nohu wotrubnje. Nałajtra ßußodza njeſbožowneho bjes wědomja we kužiji krewje w pſchedkhěži jeho domu ležo namakachu. Dowjeſechu jeho hnydom do khorownje, hdzež pak dla pſchewulkeho wotbytka krewje dwěluja, ſo ßo jemu žiwjenje ſakhowa.

Hauptmannowa próſtwa wo wobhnadzenje wotpokaſana.

Wobhnadzenſki ßud, kotryž ßo póndzelu w Trentonje ſeńdze, je Hauptmannowu próſtwu wo wobhnadzenje wotpokaſał. Czim bóle ßo na **nutoru poſtajene Hauptmannowe wotprawjenje bliži**, czim ſpěſchniſcho ßo podawki w naležnoſczi Lindberghoweho dzěcza wotwiwau. K ſajeczu wobwinjeneho Wendela, kotryž je pjecza nuczeny ßo wuſnał, ſo je mordaŕſtwo ſkucził, pſchińdze dalſche wuſnacze dla wudrěwania pokłoſtaneho jateho Gaſtona Meana, kotryž wupraji, ſo je jeho pſchiwuſna Lindberghoweje najała, ſo by dzěczo wotwjedł. Mordaŕſtwo je pjecza hromadze ſ jenej žonu ſkucził.

Woheń w japanſkej fabrizy na wumělſku židu.

W fabrizy na wumělſku židu „Showa“ pola Fukuſhima połnóznje wot Tokia wulki woheń wudyri, kotryž fabrikſke twarjenja nimale zyle ſniczi. 4 woßoby pſchi tym wo žiwjenje pſchińdze, 20 bu czežko ſranjenych. Schkoda ßo na 5 milijonow yenow wobliczja. Showa hakle ßo pſched dwěmaj lětomaj ſe ſakładnym kapitalom 10 milijonow yenow wuczinjazym, ſałoži. 2000 dzěłaczerjow bě w pſchedewſaczu ſaměſczenych.

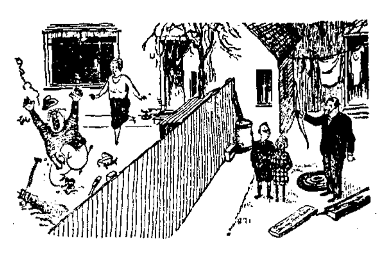

Humor wukraja.

Nan: „Njepłakaj, Marko, mamy dobru pſchiležnoſcz knjezej a knjeni Schmidtez k nowemu lětu ſbožo pſchecz, potom móžemoj ßo woprascheczi, hacž njejſtaj ſhubjeny [illegible] namakałoj.“ (Humoriſt, M.)